

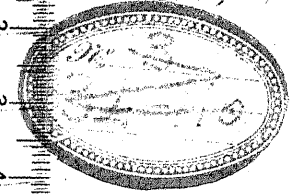
17.a 7.2

BIBL	GP AL Re L
Sala:	A
Estanc:	40
NUMERIC	519

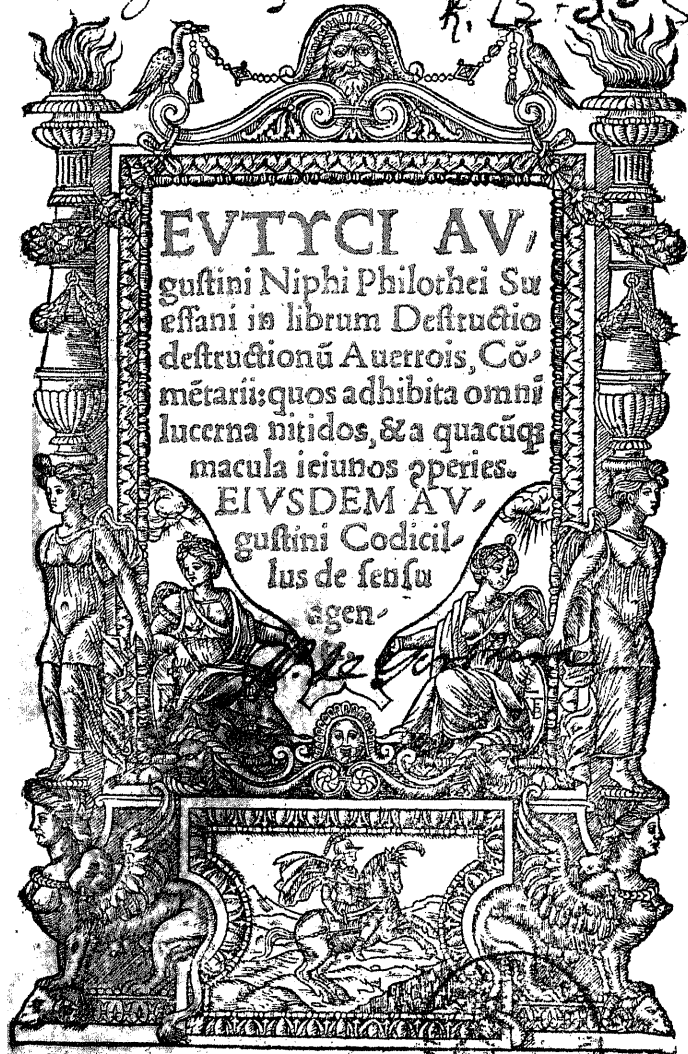
Directorio Universitaria

Sala	83
Estanc:	83
Table	
Numero	90

XH564817

del. colleg. de la com. de jery de granada
R. 15730 B

EVTYCI AV,

gustini Niphi Philothei Su
essani in librum Destructio
destructionū Auerrois, Cō
mētarii; quos adhibita omni
lucerna nitidos, & a quacūq;
macula ieiunos operies.

EIVSDEM AV,

gustini Codicil
lus de sensu
agen

AUGVSTINI NIPHI SVESSANI
in Auerrois Destructio destructio-
num librum, Cōmentarii.

Prologus

Et Auerrois. Cū in cunctis reb⁹ ab in- Prologus

tellectuali yntellectu desiderādis nālterz
p̄cipue charior/ z voltor ac dilector
sit veritas: tenemur igit eā semp attē-
te z feruide vt efficaci⁹ meditari pōt
obtinere: suosq; hostes eam prauiter
litigātes se vere p̄cipit: ac ei obijciētes
cuz varijs dispendijs ipsas seducere:
p̄tractātesq; viscerib⁹ ardētib⁹ iterimere conamur: itaq;
veritas vbiq; iter omnia obstacula vigeat z p̄ualeat.
C Ande nos a diuturno p̄stino tempore in pelaginē
phozuz freti nauigantes cuz voluminuz peripathetico-
ruz nauibus: ibidēq; laquea ac retia iactantes/ venādo:
ideq; cū hamis sepati ai pisces p̄fati talasti vehentes:
ad man⁹ nostras qdaz liber Algaz. attribut⁹ puenit: cui⁹
destructio phoz titulus est: de quo libro ab eodē Algaz
edituz fuisse nō ē ambigēduz: ipse. n. in principio z fine
cuiusdā sui libri: phoz titulo nūcupati. p̄dictū p̄miserat
libruz cōpilare. C Et est notādū qd̄ dictus liber de quo
tractaturi sumus, multos in corda hominuz seruat erro-
res: in cerebroq; plurimoz sapientū infinita posuit du-
bia piculosa: p̄t̄dictus Algaz. notus est summus phis⁹
z de maiorib⁹ tenet phis. Est z manifestū qd̄ fama mul-
toruz p̄cessoruz in sufficientia cā plurius posterioruz itaq;
errandi. C Tandē dicimus qd̄ hic liber multos subriles
atq; nobiles modernoz admittit facit sepiissime: ma-
xime qd̄ dictus Algazel est summus phis notus: z in
philosophia extimā cōstruxit volumina: in qbus sapiē-
tiam opinionēs clarius q̄ deberet z diffusius ostendit.
C Deinde excitat⁹ est hunc libzū texere: in quo z stipi-

Nota de

res totius sapiētie p̄mittit euellere: turres ⁊ castra verita-
tis meditat̄ est irruere: itaq; p̄bia rōne huius libri p̄ri-
culata abominatiōi extitit deinde. **C** Sed cū tales no-
biles semp̄ excusandi sint: dicim⁹ q; hoc dicto hōi acci-
dit forte vna dictaz causaz: aut ex aliquo morbo p̄turba-
tus fuit intellectu: aut forte suspect⁹ erroneice p̄auitatis
inter legales sui t̄pis p̄riterat. Legales nāq; inimici re-
p̄iunt p̄bōz: ⁊ ipse aliquo mō noluit ip̄oz pati inimici-
taz. **C** Demū dicim⁹ q; qualitercūq; sit dict⁹ liber vene-
num magis q; cib⁹ d̄z reputari. **C** Nos igit̄ liuorē p̄se-
cutorū nostre m̄ris charissime p̄hie gerētes v̄ba dicti l̄-
bri: vt diligēter potuim⁹ speculati sumus gracile: nosq;
insudauim⁹ vitia ip̄ius / ac sophismata eminet̄ patefa-
cere: ac eis v̄tufficiētius p̄ualuim⁹ ob̄ycere: lz in pluri-
bus fatis sit difficile nimia argumentoz p̄funditate ⁊
ob̄scuritate locoz sophisticat̄is. Et factim⁹ cūctis no-
rum: q; de p̄dicto libro illud ad qd̄ veracior appet̄ p̄ser-
tim sump̄sim⁹ ⁊ disputauim⁹: put̄ piculos⁹ est: ⁊ debilia
dimisim⁹ verba hui⁹ libri in paruula capt̄a: vt facilius
suos errores valeam⁹ redarguere: ⁊ exp̄sse p̄posita ma-
gis ardua iter cetera disputare capim⁹. **C** Et iō dicim⁹
q; Algazel altercauit cū p̄his in isto libro magis in me-
taphysicis: ⁊ in aliquibus n̄alibus.

- C** In prima vero p̄te disputauit in .i. 4. p̄positis.
- C** Quoz p̄mū hoc est. v. 3. v. 7. mūdus sit ab eterno.
- C** Scōz: viruz mūdus sit sempiternus in futuro.
- C** Tertium disputat id quod dicunt philosophi. v. 3. q; mūdus sit effectus dei.
- C** Quartaz ostēdit sapientuz debilitatez in eo qd̄ dicit̄ munduz agentem habere.
- C** Quintuz ostendit habere p̄hos debilitatem in eo qd̄ putant̄ p̄bauisse dei v̄nitatem.
- C** Sextuz ostendit eozuz errores sup̄ dei scientiaz.
- C** Septimū cassat id qd̄ dicit̄. v. 3. q; ipse de⁹ nō cōicat cū aliquo in genere: neq; ab eodē differt in d̄tia.

- C** Octauū ostēdit ip̄oz debilitatē in eo q; putat̄ euz eē simplicē absq; aliqua quidditate.
- C** Nonum ostēdit debilitatē eoz in eo q; opinatur deū nō esse corpus neq; corporeum.
- C** Decimū ostēdit debilitatē eoz in eo q; meditant̄ p̄bauisse. v. 3. q; deus sciat genera ⁊ sp̄s mō v̄li.
- C** Undecimū ostendit errores eozum in eo q; dicunt. i. q; deus tantuz seipsum sciat.
- C** Duodecimū cassat op̄iones ip̄oz in eo q; dicūt. v. 3. q; deus particularia ignorat.
- C** Tertūd decimū ostēdit ip̄oz errores i eo q; opinat̄. v. 3. q; celi sint aiati: ⁊ deo gl̄ioso obediētes contēplādo.
- C** Quartūd decimū ostēdit illozuz errores: in eo qd̄ dicūt q; motor orbuz prop̄riā habet voluntatē erga quedā desiderata separata.
- C** Dec. sunt p̄posita metaphysicalia de qb⁹ Algazel in p̄ma huius libri p̄te disputauit cum p̄his.
- C** Deinde vero in scda p̄te disputauit: ⁊ altercauit cum sapientib⁹ in qbusdā n̄alibus p̄positis sub duab⁹ disp̄tationib⁹ cōtētis: vt in suo loco videbitur.
- C** Ostēso igit̄ hoc p̄ambulo deinceps primā disp̄tationē prime partis incipiemus.

C Explicit prologus Auerrois.

C Augustini Niphi Suesani phi clarissimi in Destructiones destru-
ctionum Auerrois cōtra Algazelez / expositio.

Irit Plato in th̄y meo oēs quippe mētis q̄q; mā cōpotes opis cuiusq; vel ma-
gnū vel p̄ncipio inuocare deū solēt: deos ergo oēs
deasq; p̄eamur i p̄mis qd̄ ē: vt ea dicant̄ a nobis q̄ illis
placeat. deinde vt nobis ip̄is cōstem⁹: q; tuz ad deos
attinet: sic nobis oratū sit. Ite Plato. **C** Inuocatis q;
d̄is ⁊ humil̄t̄ exoratis circa expōnē hui⁹ libri. Primo p̄ponā int̄tio-
nem meā. Secōdo p̄hemū Auer. exponā: ⁊ per p̄his residuū libri.

Quantū ad p̄mū q; cura ⁊ solertia illi⁹ ingeniosi phi Hieron y
mi Bernardi Patricij Veneti ad man⁹ meas liber h̄
q; destructio destructionū inscribit̄ Auer. venit. ⁊ vidi q; hic liber ple-
nus erat vtilitate: vt potui colligere: rogat⁹ imo coact⁹ ab illius viri
excellētis amico q; int̄tio mea est gloriare hūc libroz. Et q; hic liber est

In p̄ncipio
cuiusq; op̄i
inuocadū
est deus;

multū difficilis: vt appet: tuz ex mala trālatiōe: tuz ex verbis z fen-
 teria arduis hīc p̄ctis. id nolēbā scribere: qz vero scio qd nō tm his q
 veritate dixerūt sunt hīc de are: vt dicit Ari. sed his et q sunt in p̄ctis
 inuestigatiōis et: op̄ istud nō reculaui. C. Scio bñ q posteros v̄
 dētes istā expōnē cā acculabūt. Sed qd curio malinoloꝝ latrarius: z
 qdā expōnēt afr hūc lib: n. z qd curabo de verbis ecoroz de coloribus
 Inscriptis: C. Souer aut marie me hūc librum edere paucitas p̄oz
 in hoc tpe. hoc. n. meo tpe nō video p̄oz. Et illi pauci sunt multū mo-
 lestie in puo p̄oz: z quasi a populo hntur tanq̄ indigni amicitie et cō-
 forij humani. Cause aut hui⁹ paucitatis sunt dicte ab Auer. in locis
 eius. Ut ergo in hoc libro appareat aliq̄ fundamētis p̄oz curauit ex-
 ponere hūc. C. Ea aut editiōla mee potissima e maxima est: qm̄ hic li-
 ber p̄inet multas qōnes p̄ra nos xp̄ianos: vt ergo videat q p̄oz
 rōnes sunt debilis efficacie p̄ra nos: id expōnā illas: z eas in singulis
 locis cotiabor soluere fundamētis venozib⁹. Nōlui aut p̄bare hūc li-
 bruz esse Auer. qz manifeste appet: tuz ex verbis eius. s. phy. cō. 3. tuz
 ex mō p̄cedēti z p̄ponit⁹ suis hic.

Quare mo-
 tus fuit hūc
 libz edere.

Et cū ista sit mea itēctio ad frōz. s. ad expōnē h⁹ libri venio. Nō
 ex p̄ctes a me diuisiōes z subdiuisiōes: s. tm colligabō qd
 daz cū qbusdā: vt ipse facit i libris Ari. Bico ergo q Auer. p̄mittit
 plogā. v̄inde ibi. (Zit Alga.) p̄sequit. In p̄ma p̄te declar vilitatez
 seu necitate p̄ntis libri. Et ponit vñū syllicū: p̄ce est. q nos nāq̄
 dīpositi debem⁹: oī conatu defendere v̄itatez syllicū sic cōponit. id qd
 ab intellectu est appetibile z v̄nderabilem iustitiatōe illi⁹ debem⁹ appo-
 nere oēz conatū: oē studij. s. veritas est appetibilis z v̄nderabilis.
 s. sequit p̄clo faz dicte. hui⁹ s. syllicū p̄it p̄ minorē. d. Cū in cūctis reb⁹
 ab intellectu v̄itate v̄nderabilis nāq̄ z p̄cipue charoz / dulcior / z v̄
 lectior: sit veritas: v̄inde ponit p̄ctōnē. d. tenemur igit eā semp attēte
 z feruere / vt efficaci⁹ meditari p̄oz obtineret vult. d. defendere qz p̄
 suos hostes p̄auiter litigātes se vere p̄cipi. i. in eo q vere se p̄cipi et
 litigātes: ac ei obūctēs cū varijs stipendijs. i. studijs ip̄faz seducere
 p̄tracātētes conamur interimere viscerib⁹ ardētib⁹: vult dicere ma-
 gno calore z feruētia. itaqz. vult dicere ad hoc: vt veritas vbiqz inter
 oīa obstacula vigeat z p̄ualeat: ecce igit intētiōez z cām intēctiōis in
 gūali. B̄inde intro ducit modū quo inuenit libzū Algaseliū. d. Tūde

Di conatu
 tuēda ē v̄
 itas.

Modus
 hunc libz
 inuenit.

Certificatio
 hunc libz
 esse Alga.

Nā libi.

nos a diurno destino tpe nauigātes i pelagīe p̄oz fieri cū nauib⁹
 hunc libz voluminū: vult dīe libzoz p̄paratōez ibidē qz laqa ac retia iactātes
 venādoz indeqz euz hāmā separā ai. l. cum discreto cogitamine p̄fices
 vehētēs p̄tati ralaſsi. vult dīe p̄dicti maris: ad man⁹ n̄ras qdā liber
 Alga. attribut⁹ puenit: cui⁹ destructio p̄oz ritulus est: z cōfirmat id
 hunc libzū eē Alga. d. de quo libro ab eodē Alga. editū fuisse nā est ambigēdū. ipse
 i p̄ncipio z fine cuiusdā libri q vocat intēctioez p̄oz. p̄mittit libz p̄dā
 euz cōplare. B̄inde declarat nāz hui⁹ libi. d. Et est notā dū q dicit q
 ber de quo tractatur i sum⁹ multos in corde hōiuz seruat errozes: cē
 rebroqz multoz sapiētē in finitā posuit dubia p̄culosa. z dat cām. d.
 put. i. qm̄ dicitur Alga. notus est summ⁹ p̄huaz de maiorib⁹ tenetur
 p̄his: est manifestū q fama multoz p̄ctoz i sufficiētia. i. in sumoz
 magna est eā errādi pluri p̄ctoz. B̄inde ponit id qd facit lib h. d.
 Tandē dicit q h liber multos subtilez atqz nobiles modoz nouos

admīrari facit se p̄ssime: maxie qz dicitur Alga. est sumus p̄his notus:
 z in p̄bia cōstruxit eximia volumināriū qb⁹ la p̄ntiū op̄iniones clarā
 q̄ deberet z diffusius ostēdit: v̄inde de excūctatus est hūc libi⁹ exere: in
 q̄ stipites totius p̄bie p̄mittit euelleret: turres z castra v̄bitatioz medita-
 tus est irruere: itaqz p̄bia rōne hui⁹ libi⁹ periculata abominatioz ex-
 tistit v̄inde. i. retro. B̄inde de excūctat Alga. z dat cām. d. S3 cū tales no-
 biles. vult dīe q̄lis est Alga. semp excūctandi sunt. dicitur q hoc dīcto
 hōi accidit forte vna dicit qz causa: aut qz ex aliq̄ modo p̄tributus
 fuit intellū: aut forte suspēctus erronece p̄auitatioz iter legales sui t̄piz
 p̄rextiterat: vult dīe se excūctauit i hoc libro. legales nāqz inimici ref-
 periant p̄oz: vt ipse aliq̄uo mō noluit parti inimicitia. Debes scire q
 ipse Auer. appellat t̄xologos multos nob⁹. s. qn̄ qz loquētes: qn̄ qz le-
 gales: qn̄ qz sop̄stas: qn̄ qz credētes. dicit quoz legales: zo q leges
 p̄p̄traz sequunt⁹: z nō rōnes p̄oz: ista appellatio est satis bonella:
 qn̄ qz loquētes: ideo dicunt sic: qz loquunt res z rōnidus nō p̄bātē
 itez est appellatio honesta: vt puro: qn̄ qz sop̄stetico q negāt p̄ncipia
 p̄oz: z ex cōtrarijs p̄ncipioz faciūt p̄ctōnes: z est appellatio vitupe-
 randa: qn̄ qz credētes: rō est manifesta. tribus s. modis notat eos: z
 ego hic sequēdo modū loquēdi eius illis tribus modis notābo. q̄ro
 autē mō cū sit vituperandū nō notābo. B̄inde p̄cludit naturā hui⁹ libi
 d. i. d. B̄emū dicitur q q̄ctūqz sit venēnū magis q̄ abus v̄z reputa-
 ris: v̄inde ponit ordīnē quē vult tenere in hoc libro. dicit dō cāz quare
 cōposuit hūc. d. Nos igit hūoz p̄ctoz n̄se maris charissime p̄bie
 gerentes. i. narrātes fideliter verba dicti libri: vt diligēter potuimus
 nos p̄culati sumus gracile. i. subtili: in sudauimus qz vitia ip̄si atqz
 p̄p̄simata eminenter patefacere. ac eis: vt sufficētius p̄ualuimus
 obijcere. B̄inde de excūctat se. d. licet in pluribus satis sit difficile nimia
 argumentozū p̄funditate z obscuritate locozū sop̄sticatioz:
 vult dicere satisfacere. B̄inde de cōpler ordīnez. d. Et facimus cunctis
 notuz: qz p̄ predicto libro illud ad qd. s. liber h̄ veracior: apparet p̄e-
 fertiz. i. soluz sumptissimus z v̄ipurauimus p̄t periculosus est. z v̄bi-
 lia dimissimus. Verba huius libri nos cepimus. i. locauimus in par-
 ua capitula: vt facili⁹ suos errozes valeamus redarguere: z exp̄sse p̄e-
 posita. vult dīe v̄bia magis ardua inter cetera dīputare. B̄inde po-
 nit diuisiōē libi in duas s. qz Alga. fecit. qm̄ fecit. 4. qōnes in meta-
 z duas in nālibus. z ponit numerū: z sermo ei⁹ est manifestus p̄ se.

Excusatio
 p̄ Alga.

Quot not⁹
 bus appella-
 tur t̄xolog⁹

Deo seruā-
 dus.

Excusatio

Manifesto
 tid.

Diuisio
 huius libri.

Duplex in-
 tentio.

Sed circa

h̄ p̄misiō debet scire q Auer. duas in h̄ p̄misiō
 innuit intēctioez vna vt p̄his artificiosus: alio
 modo vt moralis: vt moralis quidez qm̄ tria fecit: quozū p̄mū est
 reddere lectozes v̄beniuolos. scdm̄ attētos. terrū dociles. d. n. sunt cō-
 ditōes p̄hmij: vt moralis: vt Ari. dicit in rhetoricis: fecit quidez eos
 v̄beniuolos declarādo istius libri vilitate: que quāta sit itaqz manifestū
 est ex dictis. Fecit eos attentos exponēdo istius ostēctatē: z satis
 apparet quanta sit ex dictis. Fecit eos dociles aliquoties: ponēdo
 ordīnem dīcēndoz: sic istud p̄hmij r̄ctozice z moraliter est fa-
 ctuz. est etiā factū nāliter seu logicē: qz in p̄misiō libri debemus. 7. p̄e-
 mittere vt Auer. dicit in p̄p̄ctis. i. intēctioez. z hoc fecit Auer. qm̄
 declarauit iuz intēctioez in hac libi⁹ descriptiōe. Utilitatez z laz ribi
 appet hoc. D̄ dicit: z i nō satis app̄t h̄ fecerit: ad huc ex v̄biis satis.

In p̄misiō
 7. p̄misiō
 da sunt.

apparet. hanc liber est primus: quod de rebus metaphysicis abstractis tractat ut scio. Proportione: et hoc etiam potest ex verbo istius libri hinc quod proportio huius libri est sicut metaphysice ad alios scilicet naturalis. Unde dicitur: nec quod est hinc potest: eo quod cum liber huius metaphysicus sit illi metonymice demonstratur: et metaphysica nomen libri. et igitur apparet hinc totum locum: et nomen auctoritatis: hoc est manifestum etiam: ideo vere artificialiter hoc primum est factum et moraliter et logice.

Prima quod.

Quattuor viis declaratur veritate intellectus appetibile esse.

Secunda via.

Intellectus veritate delectatur.

Tertia via. In subiectis separatis non est nisi veritas: quod caret materia.

Quarta via.

Nihil carum intellectus appetit veritas.

Solutio.

Quero hic una quodammodo breuiter: quoniam dicitur: autem in intellectuali virtute veritas est clara et dulcis et appetibilis: verum hoc fit veritate ratione videndum quod veritas est intellectui appetibilis: quod dicitur: viis delectari potest. **Prima** sumitur quod est obiectum intellectus: unde videmus oes quod veritas cognita valde in suis propriis obiectis delectari: et in eis queratis: pro quod fugiunt obiecta extranea: et se amant naturaliter obiecta propria: quod igitur veritas est obiectum intellectus: vel saltem ratio obiecti intellectus: ut dicitur in libro de anima: scimus quod veritas est valde intellectui delectabilis. **Secunda** ratio sumitur ex concomitantia veritatis cum ipso intellectu: videmus enim quod falsum est non ens: res quanto plus de veritate habet: tanto plus de ente et essentia: pro quod scilicet meta. ut ibidem comen. 4. **Tercia** declaratur prima principia operis esse verissima: uno videmus aliqua vera ita appropinquari intellectui: pro statim lumine intellectus ei sunt conformia: ut sunt prima principia: ut dicitur: autem dicitur: scilicet de delectatione in veritate: quoniam veritas est ei similis: et res plus in suo similibi delectatur quam in suo extraneo: ut scio. **Tercia** via sumitur eo quod ipsa quod in subiectis naturalibus non est nisi veritas: quod caret materia: quod igitur naturaliter delectatur est appropinquari primo principio. et melius intellectus appropinquat appetendo verum: ideo sicut ei naturale est appetere affinitate: ita primo: ita naturale est appetere veritatem mediate qua plus naturaliter appropinquat. **Quarta** via est: quod per veritatem intellectus non quodammodo oia: quoniam veritas rei est quodammodo ipsa res: et ideo quod appetit plus de veritate: plus appetit fieri res ipsa: quod coniungit mediate veritate. et quod naturaliter appetit fieri res quantum potest: ideo naturaliter appetit veritatem: veritati mediate non fit quodammodo oes res. **Ex** his sequitur quod veritas naturaliter delectatur et appetitur: et delectabilior: ipsi intellectui cum ceteris rebus: de his derandis. Est quidem clara: quoniam intellectus cum sit sensibus inuolutus: et eis conformatus cum difficultate ad veritates pertinet: quod autem est inuolutus inuolutionis eam habet. Dulcior quidem: quoniam licet dulcedo a gustu percipiatur: intellectus cum sit virtus multo nobilior: oibus sensibus in virtute sua aliquo modo continet operationem sensuum: ideo aliquo modo dulcedinem participat: quoniam sicut gustus tunc dulcedinem participat quoniam obiectum persequitur: ita quod intellectus veritatem persequitur: dicitur quod veritas est ei dulcis. Delectabilis vero quoniam sibi proprium obiectum conueniens ei: per ipsam quod primo principio et rebus aliter: propter quod veritas est intellectui delectabilis. Veritas ergo est clara: dulcis: et delectabilis intellectui: propter causas dictas. **Ad** argumentum dicendum. quod licet multum appetitum voluntario corrupto veritate fugiant: non tamen appetitum naturaliter et voluntario recto: ut dicitur: enim: 3. ethico. c. 5. multa in naturalia potest voluntas appetere et impossibilia.

Prima disputatio Algazelis cum sapientibus in prima huius libri parte tractat. Circa mundum sit ab eterno: an non.

CDVBIUM PRIMVM

Alga. id quod primo investigandum est de prioribus opinionibus circa antiquitatem seu nouitatem mundi dirigit. **Unde** dicitur: quod fortior eorum probationum super dicto proposito habet. **procedere** in nouitatem ab antiqua absolute impossibile est. **Si** nos enim ponemus quodam antiquum quod mundus ab eo processus non fuisset: et postea ab eodem antiquo tempore mundus processus vel productus fuit. **Dicitur** quod mundus non productus ab ipso antiquo: nisi vel quod carebat inclinatum esse ad eum productum. **Unde** si mundus potius erat omnino productus ab eo antiquo antequam ad actum egressus fuisset non euaderet quoniam sua productio in nouitatem sit quodam inclinatum productum ad eum. **aut** vero si non oporteret quod mundus adhuc remaneret in sua positura: et sic antequam productus esset. **Si** primo modo adhuc procedendum de illo inclinatum: quod magis inclinatum mundum ad eum quod antequam nulla causa ad huius imaginari potest nisi altera duarum: aut quod iudicet: aut quod non potest productum: sed nullum istorum est ponendum deo: igitur etc. **Unde** autem procedit ad insinuationem: quod est falsum: aut pueniet ad quoddam inclinatum. **ipsum** esse ab eterno. et sic. **mundus** est ab eterno. **hec** est sententia priorum: de ordine mundi est quod non reperit positus in agente: neque in patiente: sed in rebus artificialibus et naturalibus procedat agens et patientes ante ipsorum effectus: eo quod catur ab alijs ea procedentibus in tempore: processus vero mundi modo supradictus non sic se habet. **Unde** quod dicitur non dicitur attri- buti positus agenti: neque patienti. **Posituras** namque patientis hic esse negat: quod hic nullum est ipsum. **Et** posituras que est quodam virtus est in se: nec hic est posituras in agente: quod in predicta productio est nullum est dare agens nisi deum. **Et** cum posituras sit quodam potentia et deus benedicens esse: sicut essentia totaliter actualis et simplicissima: non dicitur quod quodam posituras de nouari. **ideo** dicitur quod productio mundi a deo non est mutatio in re: neque exitus de potentia ad actum: imo quidam motus potentie diuine que a nobis ignorat. **Et** propter hoc dicitur quod non est comparandum inter opera diuina: et alia opera naturalia.

De algaze

co g finali

Confinito plogor: vult mō psequi ce ppositis qōnibus: z p de pma. sicut
 mūdus sit ab eterno: an nōz rō ordinis ē: qm h qd est qm fundamētū
 otūz atqz vt pcedit: z est cōmuniō p p qd. vj eē prior: z q vt dī ē
 pncipio rerū metaph. qd vj hē dubitatioes p z post eaz solones p p
 tās ibidē dicitaz: et qz disputatio exigit duo: vt dicit p ph. cō. 23. p
 arguere cōtra fundamenta alicui opinionis: z soluere illa: nō dicit. p
 iducit sniaz zllg. p modū qōnis. scdō loco soluz illas singulatiz. C S z
 Dubitatio. dubitat: qm ait dicit. z meta. cō. p. q dubitationes metaphysicales
 vnt poni oēs in simul: z post eaz fieri liber spālis solōnū qōnū: vt fecit
 Arist. q fecit tertiū meta. vbi mouet oēs qōnes: z i residuis libris sol
 uit illas. C Dicit dū q dicit. fecit h p more Nicolai. scdō vt snia zllg.
 meli⁹ intelligat: qm ista vniūta est clari⁹ intellectu. C In isto q dubio p
 nit p inrētionē zllg. d. id qd p inuestigādū est ex p hōz opinionib⁹ vī
 rigis circa antiquitatē z nouitatē mūdū. Deinde adducit rōnea p hōz.
 Et pta sic cōponit. nullū nouū. pcedit ab antiqz sempiterno. Sz mū
 dus pcedit ab antiqz eterno. s. deo. q in tertio mō scdō figure mūdū
 nō est nouus. hui⁹ syllogismi nō ponit in ista: qm in disputatioe rerū
 dicit de clatio illi⁹: maior ponit cū dicit. vñ dicitur q fortior eoz pba
 tionū siue p bationib⁹ supra dicto pposito hē est. pcedere innouatuz
 ab antiqz absolute ipse est: hēc est maior seu vrus est. Deinde ponit ei⁹
 declarationē: z hēc de clatio sic ordinat: si est aliqd nouū factū ab eter
 no. C q. mūdus q sit a deo eterno hoc nō pōt eē nisi vel qz carebat ali
 quo inclināte id eternū siue mūdū: vel qm nullū erat inclinās. Sed
 rterqz modus est impolis. ergo maior est manifesta. pūmō q tangit
 pūmū modū. d. (si nec entz ponemus quoddā antiqū q mūdus ab
 eo pcessus vel p dactus nō fuit: z postea ab eodē antiqū mūdus tpe)
 id est in tpe. pcessus seu p ductus fuit vicinus q mūdus non pduce
 hat ab ipso antiqz: nisi vl qz carebat inclināte eū ad esse p ductū. Deinde
 dicit pbat rōnabilitatē huius mēbz. d. (vnde dicitur q si mūdus p
 fibilis erat otuo p ducti ab eo antiqz ante q ad actū egressus fuisset nō
 eua deret qn in sua p ductioe innouatū sit quoddā inclināte. p ducēs
 eū ad esse.) Deinde ponit scdm membū z destruit id. d. (aut vō si
 oporeret q mūdus adhuc remaneret i sua pōrtate: sicut anteqz p dū
 ctus esset.) vt dicā post. Deinde destruit pūmū mēbz. d. (si pmo mō
 adhuc p tendū est de illo inclināte: q magis inclinavit mūdus a d. eē.)
 vult dē pro rōc q ante. (nulla entz cā ad huc imaginari pōt nisi alte
 ra vna: vel qz inuider: aut qz nō potuit p rōcē h nullū istoz est po
 nēdū i deo.) vnde psequit rōnes. d. (vñ. vult dicere si ponat id icli
 nās. (aut hoc pcedit ad infinitū: qd est falsū: aut pueniet ad quoddā
 inclinās iph⁹ eē ab eterno: z si sic. q mūdus est ab eterno.) qm sup. id
 inclinās scipō mūdū p duceret. Deinde zllg. accipit destruere hoc ar
 gumentū p supponit hoc argumētū eē p hōz. d. (z h est sila p hōz.)
 vult dē Arist. in d. ph. y. maxime rex. cō. 7. z inde. Deinde incipit de his
 nālib⁹ z ar
 tare illa rōnē. d. (de q rōndendū est: qz hic nō est politas in agente: nec
 in ciuilibus in patiete.) vult dicere in p ductione mūdū nō pcedit potētia agētis:
 pcedat po
 nec potētia passi. (sz in reb⁹ artificialib⁹ nālib⁹ pcedat agēs z pa
 tētia agētis rōnes ante spōz effect⁹.) vult dicere: q ante rex p ductionē nā hāz q
 z panis: nō tñ artificiali potētia agētis z potētia patētis pcedūt. C m rōnes dicit.
 sic in p du
 (co q causat ab alia ea pcedentibus in tpe.) vult dicere: qz cōcurrēt
 cōpē mūdū.

Dispōnes spalter bisonētes. (pcessus vō mūdū mō supradictō nō
 sic se hz. vj. qz ibidē vj attribui politas agētis: nec paretū.) Tōc p/
 bat dicit. duab⁹ rōnib⁹: quarū pma sic cōponit oēs politas est in libo:
 actio dē nō est in subo. q nō est hēc politas. Uel sic. oēs politas hz sic
 ri circa aliqd sūm. vrus tēi nō hz fieri circa aliqd subm. q vrus tēi nō
 est politas vel foza iph⁹ vt placet. p q accipit p cōnē. d. (politas nāqz
 patētis hēc nequit.) Deinde accipit minorē. d. (h nullum est sūm.)
 vult dē q vrus tēi nō hz aliqd p sūo/vel nō est circa aliqd sūm. vnde
 accipit maiorē. d. (z politas que est qdā vrus est in sūo.) Et cuz pba
 uit q politas nō est ex pte passi: pbat q nō sit ex pte agētis: syllogis est
 per locū a maiori sic. hēc eēt aliq politas ex parte agētis illa eēt in vō
 vel eēt ipse vrus. Sz nō est deus: vel i eoz q vt pus. minorē clarat qm
 nulla potētia est eētia. politas est potētia. q politas nō ē eētia. Tūc
 seqt. nulla potētia est eētias: z vō est eētias q nō ē potētia. nec in
 eo est potētia. Hui⁹ syllogismi accipit p cōnē. d. (nec hēc politas i agētē.)
 hēc est p cō. Tūc accipit ans. d. (qz ip dicit p ductionē nullū ē vāre agēs
 nisi vrus.) vult dē qz si eēt aliqd agēs: id eēt vō. vnde accipit pba
 tionē minorē: q est destructio pntis: z p minorē. d. (z cum politas sit
 qdā potētia.) vnde accipit minorē vltimū syllogis. d. (z vō bñ dicitur
 est: sic eētia totali actualis z simplicissima.) Deinde ponit p cōnē. d.
 (nō vj qz qdāz politate veniari.) Hic q intellexit tres syllogis: quoz
 pmus fuit h ypotheticus p locū a maiori: z posuit ante z pns: z tunc
 destructioe pntis q erat vltimior. scdō fuit i pma figura i qro plex
 z ei⁹ posuit minorē tūc tacuit illi⁹ maiorē z p cōnē. terti⁹ fuit i tertio
 mō scdō. z illi⁹ ponit minorē z p cōnē: z tacuit maiorē: z sic explanat
 est h locus. C His habitis rōndet ad rōnē Arist. p ad maiorē: z ait (z
 id vicin⁹ q p ductione mūdū a deo nō est mutatio i eo: nōz exit⁹ vō potētia
 ad actū. imō qdā mod⁹ potētie diuinet q nobis figurat p h dicitur
 q nō ē coparādū vter opa diuina z alta opa nalia) Et ipse tacuit sol. ad
 formaz argumētū p hōz: qm manifesta est: ego qz ipse crederet actionē
 dei esse similit actionib⁹ nālib⁹: ideo fecerūt diuisione predictā. Hoc
 pgit est pūmū dubiū zllg. z explanatio illius vt potuit.

Actio dei si est politas.

Politas quā sit potētia: non est essentia.

AVERROIS.

Dicitur qz valde mirandū est de vbiis
 hui⁹ hōis. ipse em posuit se i thalamū p hōz
 vt ratiocinat⁹ eēt cū eis: cōcedēs z supponēs
 eoz pncipia z radices: z mō qm sibi defece
 rūt rōnes sufficientes appodiatit le in infimis filoz ara
 nearū: z id qd ipse dicit. vj. qz hic nulla sit politas in pa
 tiente: qz nullū est hic subiectū nisi est in hoc entz est
 tota dissensio. vj. vtrū mundus caruit esse in tpe pntis
 no. tandem iste homo negat id qd philosophi totaliter
 negāt: z nō repobat illud cū pncipijs pcessis iter eos.
 C Rursus id qd posuit qz hēc non sit politas in agente

sunt verba ceci tangentis parietes: nobis naq; manifestu est q; sapientes nequerunt loqui in aliquo entiu tam in naturalib; q; in diuinis: nisi pfumant aueritas a na quoru da entiu coparabilitu ad ipm pposituvt magis fieri pot. Et si sic qualr ergo odm est: q; de pduxit mudu post pura puinatione. v3. de nihilo absq; aliquavoluntatis mutatoe nisi rone quoru da extrinsecor; mouetiu: s; nullu mouens extrinsecu pot pt mudu remoto: oportuit ergo fuisse mutatione in ipso deo. r pncipiū pcessus ab oib; est: q; null la res seipaz pmutare pot: oportebit nos ergo d necessitate negare mudu createoz fm q; p3 ex istis phoz pncipijs. Immo qd magis mirandu e postq; ipe m p conizabat dei simplicitate qualr no sentitit quo inducebat euz suis verbis absurda mutatione. Unde dicim; deniq; q; verba sua erronea sunt manifeste: r no exigunt maiorem redargutionem.

Postq; Auer. adduxit istas Alga. in dubio iam dicto vult ptradere ei. r primo obloquit; cotra euz: r admittit d utilitate huius hois dicit. (dicimus nos; q; valde mirandu est de verbis huius hominis cui rone dicit. (Iste. n. posuit se in thalamo phoz vt rōcinatus esset cu eis cōcedēs r supponēs eoz pncipia r radices: r mō qñ sibi defecerūt rōnes sufficētes.) vult dicere cotra eos. (appodiatuit se in infimio filoz araneaz.) deinde accipit id qd dixit declarado esse falsuz. r dicit. (r id qd ipe dicit. v3. q; hec nulla sit politas in patiete: q; nulla est hoc subiectu nihil est.) vult dicere ad ppositu qm siue hoc pcedat siue negat; nihil facit ad rē. qd declarat. d. (in hoc. n. est tota dissensio) vult dicere iter theologos r phos. v3. (vtrū mudus caruit esse in tpe pūitino.) vult dicere a deo q; in tpe certo deus fecit ipm: r no ab eter no. modo ad hoc questiu ppositio Alg. nihil facit. Preterea arguit sebo declarado opintone Alg. facere p phis. d. (radē iste hō negat id qd pbi totalr negat: r no reprobat id.) qd. sponit pbi. (cu pncipijs cōcessis iter eos.) S; hic v; difficultas qualr Alg. negat id qd pbi. Bdm q; pbi negant mudu esse factu in tpe nouo. v3. in. a. instati: r no ante. a. instas: sed volunt mudu ab eterno pcessisse. Bodo hoc idē habet negare Alga. cum suis ppositionib; qm si in primo principio nulla est potētia: q; caret subiecto: r est entia pura: ergo in eo no est potentia ad pducēdu mundu in. a. instati post tēpus veru vel fictu. pna appet ab vli negatiua ad picularē vt d; scdo topicor; sic Alg. pcedēs id no destruit mentē phoz: s; pot; ea pfirmat. Deide declarat q; illa ppō. s. d. in deo no est virt; r potētia actiu;: s; falsa in se. r dicitur rursus id qd posuit. s. q; hic no sit politas in agēte sunt verba ceci tam geris parietes: vult dicere dom;: r no ea q; sunt intus. i. sunt verba no pūidantia in iudicamento: s; declarat. r ratio sic cōponit; qd iue

Subitatio

Solutio

Ratio

nitur in inferiorib; nobilior modo r melius in primo: sed potentia r virtus reperit in entibus hic: ergo r in supremo. huius sylli tangit tri no: em. d. nobis naq; manifestu est: q; sapientes nequerunt loqui in aliq; entiu taz in nātib; q; in diuinis nisi supponat aueritas: vult di cere potētia a natura quoru da entiu coparabilitu ad ipz ppositu. i. deū vt magia fieri pot; r hoc vult hie minorē. Deinde arguit r ter; tio declarado ad huc argumentu phoz stare. d. sylis potētia cōponi. q; agens per cognitionē: qd ita tangit in hoc tpe q; no in alto: vel muta tur in phatasa r volūtatē: vel noniter occurrit agēs adiuuas ipsum pro nōc q; no pro rōc. S; deus no pot mutari in voluntate r est; phā; rasia seu cōprehensione: nec est aliqd agens nouu in eius actioe cōcurrente: ergo in seba figura. deus no pot pducere mundu pro vno tē pote. q; no pro alio. minor; pbat in fra: qm aliqd agēs ponū non pot aliud a deo mundo non exite: nec deus pot in opinione r voluntate mutare: q; no nisi a se: r mō nihil mutat se. De hoc ergo syllo non po; nitio: malr nisi pbarione mōris: r ppositionē Alg. in forma dubitatiois. d. r sic. vult dicere. si est sicut dicit Alg. qualr ergo odm est q; deus pduxit mundu post pura puinationē. v3. de nihilo absq; aliq; mutatione volūtatē: nisi rōne quoru dam extrinsecor; mouetiu. vult dicere noniter cōcurrentiu. hec ē est quasi maior in forma questiois: deinde subinducta minori destruit maiorē: r dicit; s; nullu mouēs extrēmū pont pot me. lio remoto: oportuit ergo fuisse mutationē in ipso deo: qd destruit. d. (r pncipiū cōcessus ab oibus est. q; nulla res seipam pmutare pot.) deinde ponit cōclonē. d. (oportebit nos ergo d ne; cessitate negare mundū creationē fm q; p3 ex istis pncipijs phoz.) Alio cōrelarie cōcludit errorē Alg. d. (qd magis mirandu ē post q; ipse tñ conizabat dei simplicitate.) vult. d. imobilitatē. (qualr non sentit quo inducebat eū. s. deū ad absurda mutationē.) r hoc iam de; clarauit Auer. eo q; si no pot nouitas mundi reduci ad aliqd agēs nouum: ergo ad dei mutationē: vt dixim;. Tandē pcludit errorē ei. d. (vnde dicim; deniq; q; verba sua erronea sunt manifeste. r no exigunt maiorē redargutionē.) Et debes scire q; leges hic vāt multas solutio nes: r quedā earuz sunt vofite ab Alga. in alijs dubi; r quedā indigent pscrutatione p seū nolo nunc dicere illas: Sed in locovbi tagē tur: r in fine qōnis pntia.

ALGA. DAB. II.

It Alga. ampli; phis odm est qualr negat mundu pduci a deo bñdico voluntate sua antiqua inferēte eius esse qñ no fuit lz pcel serat eū puatio ifinita: r icipit iph; eē qñ puenit tps ordinari; antiqua diuina voluntate.

Cum adduxit Auer. solonē Alg. r ea remouit. hic adducit solonē ad argumentu phoz. est eniz virtus argumētī pipatheticor; in āro pime sic nullu inouatū pcedit ab antiquo eterno immobili. S; si mudus fierentiam esset inouatū: ergo no pot puenire ab eterno immobili quisiusmodi est primū pncipiū: hec eniz est virtus argumētī pborum. Ad qd rñdēte apb me videt; distiguere maiorē: qm illa pot duob;

Qd repit i inferioribus melioris mō reperit i superioribus? Sylis probas deū nō potuisse pducere mundum i vno tpe q; nō p alio.

Aduerte.

Ratio pbi; losophorū. Solo rōis.

Ab eterno modis intelligi vno modo q nullu nouu ab eterno pcedat voluta- re noua. z sic pcedit maior z minor z celo: qm manifestu est q muni- dus no puenit a deo volutate noua. Scdo mo. voluntate antiqua: z tate noua: sic no icouenit noua fieri ab eterno volutate antiq: dicit g(ait zilg. am- plius phis odim est: qual' neget mundu p duci a deo benedicto volu- tate antiqua inferete eius ee: qm no fuit. quasi dicar q hoc mo no in- couenit nouu puenire ab eterno voluntate antiqua inferete esse ei: a qm no est. i. pot non ee: alia lra h3 (qm fuit) z est corrupta: z dz dicere (qm no fuit.) vel forte vult dicere qm fuit sup. p conceptu illum esse. p. tempore ordinato a diuina voluntate. (Z licet pcesserat. h3c remouet altam rone p horu: quoz virtus erat p imple. Simu dms fit factus de no esse ad esse p voluntate antiqua: ergo tpe infinito stetit sub pua- rione qd reputat incoueniens. Rnder q hoc no est icoueniens pur fuit ordinatu a diuina z antiqua volutate. dicit g (licet pcesserat cu pu- tio imitate scipit ipi) ee qm puenit tpo ordinatu antiq diuina voluta- te. sup nullu dz ponit icoueniens pur eadit sub antiqua volutate.

Alia ro phi- losopho: u.

Solo. No est inco- uenies ma- du fuisse sub- puante tpe infinito/ vo- lutate anti- quas: effe- incoueniens voluntate noua.

Quid sit noua volu- tas.

Voluntas antiq qd e.

Sed qd sepe z noua volutas a est nou' appetit' ex nouo sine pcedocepto. vnde z volutas pot capi p actu prio: z p actu quasi scdo: si capiat pio actu primo: sic volutas est potetia: vel quasi potetia aie: qua p' de sidera- re bonuz extra: si capit pio actu scdo: sic est nouus appetitus sequens noua cognitione alicui' boni pcedocepti: qm vt dr. 12. meta. c. 6. 39. appetit' seqf copreh' effion' sicut vmbra corp': z si capit volutas noua in pposito: p ipca. q for. appetit' hodie balneari no acqrit nouaz volutate p actu p accepta: qm ia habuit illa: s3 bn noua volutate id appetit' q est act' scdo: sic p hoc scif qd fit volutas antiq seu eterna. pot eius capi p actu p: z sic est vno attributoz ipi deo: quasi potetia ei'. alio mo pot capi p actu scdo. z sic est qda appetit' sequens aliqua por- dinatione seu pcedoceptione: seu p cognitione eterna. 11. g. 3. s. 102. p in- tellectu ordinasse z pcedocepisse se balneari hinc ad. x. anos. Si enim- uenit decim' annus in quo balneas bitur: pot dici id fuisse voluntate antiqua. Est ergo volutas eterna dei appetit' sequens pcedoceptionem eius diuini intellect': z q intellectus eius est etern': z oia intelligibi- lia intelligit p se: deo ordo z pcedoceptio fuit ab eterno: z no p nouata- excitatione. Declaratu est igit quid sit volutas noua z quid eterna. v3 enim hoc seruati: qm multum confert dicendis.

AVERROIS.

Deo dicitur q ad hoc ridedu est duob' mo- dis: quoz p' im' hie est: manifestu est q ele- ctio cuiusda bont rei absolute semp apd eli- gete dz eligi: z q libz eliges q sic se h3 dz sine dubio p' mne eligere z diligere ipm electu: nisi qd dani obfca culu iurueniret: aut q dimitteret eu p aliquo me- lio: z ambo ista hic negada sunt. ipm. n. deo obfca culu

attribuedu no est: z nullu meli' dicta electioe hic ponē- du ē. Ante naq pductione mudi iuxta ipsoz optione nē- hil erat: qd dicam' q dimisit ea p melio: imo qd plus est postq de' nullu habuit resistes. opz ergo necio coe- dere q de' ip vna z eadē fuit sua elecno. v3 illi' qd meli' est. C' Rursus si de' eligit p' uatione mudi vsq ad pdit- ctiois exordiu: z deide illa electio cessata est: opz nos co- cedere necio hoc fuisse rone extrise coz iducenu: aut ex- qda fuit ipi' mutatioe: z ambo ista superi' reprobata sūt. C' Scdz qo est hoc manifestu est q volutas est d' sidera- tio cuiusda agentis erga quada actioe: z qm fit: cessat sine dubio illa d' sideratio pducta d' siderado ad actuz. z ista d' sideratio est actio equal' de duob' oppositis d' pedes. C' Unde si ponerem' quenda volente qui vnu duoz op- positoz ab eterno retinere: remouerem' voluntatis d' s' fitione: put eadem de na possibilitatis ad necessitatis natura transferrem'. Volutas naq infinita de na neces- sariaz reru pot reputari. nales eniz res infinite in earuz natura no cotinuant nisi per accns. deficit eniz inter duz: qd in deo benedicto considerandu non est.

C' Lu narravit rñsione zilga. vult nuc reprobare eaz p pponit intē- rone ei'. v. (Dicim' nos q ad hoc respodēdu est duob' modis: quoz p' im' hie est.) Nuc exegit de rñsione: z p' lo arguit ex dictis. scdo ibi. (Scdm vero.) ad ducit scdz rone noua. Prima itaqz rō sic cōponit. Dmne bonu eligibile simplr z simplr pfectu ex nā rei exis in p' tate ali- cui' agentis p electioe dz eligi semp z poni in ee. S3 muduz p duci est bonu eligibile simplr z simplr pfectu ex nā rei p' hies in p' tate p' m' mo- ro: is: g semp debuit eligi ab ipso deo q agit p electione. Maior p' syl- logizaf in scda figura sic: qm si no fit: hoc est vel pp aliqd ipedimētu: z vel pp ea qz pcedocepti ma' bonu qd p' lo vult ponere in ee. S3 de' no p' tpe dicit: nec p' uidet aliqd meli' ante esse mudi qm nihil ē: g in scda figura oino eliget. hui' g rōnis p' lo tagit maiorē. d. quoz p' im' hie est. manifestu est q electio cuiusda bont rei absolute semp apud elige- rem dz eligi: z q liber eliges q sic se h3 dz sine dubio cotinue eligere z d' siderare z diligere ipsum electu: h3c est maior vel eius vire'. deide pbat hanc dicē: nisi qdā obfca culuz iurueniret: aut qz dimitteret eum p aliquo melio: h3c est quasi maior p' syllogismi. deide accipit minoie. d. z ambo ista hic negada sunt: qd pbat. d. (ipm eniz deo ob- fca culu attribuedu no est.) Et hoc quatū ad p' m' p' tate. quatū ad scda p' ait. (z nullu meli'.) dicta electioe. s. m. u. d. i. h3c ponēdu est naq p qua- dante pductione mudi iuxta ipsoz optione nihil erat: nec meli' s. nec li' p' p qd dicam' q dimiserit ea. i. electioe p melio: s. eligēda. deide

Ratio

quasi recolligit vim rationis. d. (Immo quod plus est potest de nullum habet
 resister opz necio qd pcedere qd temp vna z eade fuit sua electio. v3. il
 lius qd meli est). s. mudi. (rursus si de). h arguit scdo i eode mo p
 arguit in vi entimemari: cuius ams ait. (Rursus si de eligi puatione
 mudi). no ee mudi vsq ad pductionis exordiu. i. in istas infinitas esse
 mudi z i. e. post id istas electio illa. s. illi puatio f. it cessata. i. amora
 ab ipso deo eligete. post pns. d. (Opz nos pcedere necio si fuisse rone
 extrinsecu z iduceti). i. impedimeto: aut ex qda si ipso mutato. Dic
 ab opposito pntia: sz abo ista reprobara sunt: qd ams erit destructio qd
 est positu. est qd syls hypothetic: vbi arguit a destructioe pntia ad
 destructioe ams vt videt. (Scz vo e b.) coplero vno mo reproba
 zio nunc eregt s scdo que pposuit. Est qd vtr' hui' scdi mod argumtu
 ad ipole sic. Si volutas pmi ab eterno considerat gnat mudi p in
 niti aliq in finitu post illa ordinatione: et constructioe diffio volutaris: qd
 e ipole. Ad decla ratione: que p venat diffioe volutaris. deide ponit
 sylm hypotheticu vt forma. ibi scda (vni si pderem). Tertio dducit
 pnamibi. (p ead). Quatu ad omu p ppoit qd ite d. (scz vo est
 hoc.) Deide venat diffioe volutaris z dicit. (manifestu e qd volutas
 e desideratio). i. appetit. z p hoc inuit ppositu volutaris. ois. n. volu
 tas e appetit. z no ecotra. Velde post drias z. d. (Luta ista agitis) Ex
 p h vult hfe drias qm appetit est ee maer vt dicit Auer. p phy. co. 81.
 sz illi no est appetit. agitis: no ad drias illi dixit agitis: z dixit cuius/
 d. i. qm volutas no e appetit. cuius agitis: agerit s per emari: puta intel
 ligetis: deini explicat aliq dditioez volutaris. d. (Ergo quada actioez)
 Et p h qm inuit ppositu volutaris. Volutaris. n. ppositu e sp redere
 vsus aliqd ra qd vsus ei' sine. Deini ponit aliqd ppositu. i. nata ad mo
 ueri p h qd ponit ad actu. vni dicite: z qm sit pducta. i. illa actio dside
 rado ad actu. i. posita i actu. illa dside ratio cessat sine dubio. Deinde
 poit tertiu ppositu. s. idifferes ad duo opposita e qtr' z b. b. (z ista dsi
 deratio e actio e qtr' de p dca). i. in dno in duob' oppositis recollige
 do ista diffioe. dico qd volutas est appetit. agitis itelligetis vsus ali/
 qd ra qd sine ordiari nata ad moueri illo sine acqitro indno ad vera qz
 pte dditiois. hec diffio melius hz declarari in. 9. meta. tex. co. 3. z. 10.
 (An de si ponerem) Nunc ponit sylm in forma dicta. d. vni si pone
 remus que da volente qui vnu duoru oppositoz ab eterno retinere
 remouerem volutaris diffioe. (pout ead). p robat nunc pntia. d.
 (pout eandem de natura possibilitatis ad natura necessitatis traifer
 remus) qd pbat. d. (volutas naqz infinita de natura necessitatis vera
 pot remuari.) cuius rone. d. (naturales eniz res infinite in eoru na
 tura no cotinuant nisi pacci deo. deficiut eniz interdū qd in deo be
 nedicto pside adū no est.) Ecce igit pntia z eius probatio.

20 Intellectu hui' ronis debeo scire: vt dicitur est in p de celo.
 co. 118. z scdo piber. co. 51. qd nantis p se est triplex. s. qd az
 qm se semp: qd a pmi se nu qd b' semp no ens: z qd a pmi se qnqz ens z
 qnqz no ens. Sicut snt res hites mazi: vt dicit ibidē. z p h appet. dcm
 eius h. volutas. n. cu sit qd a na. put ordiat ad actu z esse: aut na ip
 entia: aut na semp no ens: aut na qnqz entia: z qnqz no entia: z non
 pot dicit tertiu: qm illa volutas posita est finita a pte ante: qd est co
 tra nam qnqz entia z quadoqz no entia: nec semp no ens: vt p: ergo
 est na semp entia: z per pna tollit diffinitio volutaris q est cu in dicit
 ventia

Dis voluntas est appetitus z non contra.

Quid est voluntas.

Triplex est ad entia.

retia ad duo opposita. Si eiz volutas put ordinat ad actu est semp
 ens: iaz in cans na est solu ordinatio ad vnu. z per pna no est ibi diffi
 nitio nae volutaris: qd theologi negat. Et potest et hec ratio decla
 rari p dicta Auer. in primo celi. comē. 128. 134. z. 124. z in tertio celi
 comēto. 52. vnde in comē. 128. ait. idē in quo est portia ad esse aut
 no esse finita ipole est: vt sit i pterito absqz futuro: nec i futuro absqz
 pterito. cui' ronez. d. qm infinitu simpliciter cophez dicit duo tēpora
 necessario. Ad sub ista maiori assumat hec mior. sz volutas eterna
 ante istans factiois mudi est portia in tpe infinito pterito. ergo erit
 et in tpe futuro infinito: z sic destruit diffinitio volutaris. Ista maior
 declarat et aliter in comē. 134. ibidē sic. z cu posuerim tps esse aut
 tps no esse durare in infinito no inuenitur tps qd dignus sit ad esse
 magis qd ad no esse: aut e conuerso: nec est igit vt id qd est no ens in
 tpe infinito pterito sit no ens sp: z snt id qd e ens in tpe infinito pterito
 vel futuro sit tale in omnib' tēporib' qm na infinitu no magis limi
 tatur ad pteritu qd ad futuru. ideo vel neutrum erit vel erit in am/
 bobus temporibus infinitis. Et tu inspicias comētuz. 132. z. 124. z
 tertio celi comē. 52. qm tibi sit hec rō clarior: vt elle declarare h mōi
 rōnes plures: sed non est locus hic: nec tps: satis est mihi exposuisse
 eas meliori mo qd potui ex dictis huius phi. Et tu vides quo no sunt
 demonstratiue: imo nec pbabiles: qm tm ex dictis ab eis pcedunt.
 Cū theologi dnt qd volutas diuina pot esse respectu infiniti postpo
 siti effectus: no tñ segur qd semp: sed id sequeret qm deus ageret ex
 necessitate nae: z no ex ordinatione sua z volutate z intellectu.

Infinitum no magis limitat ad futurum.

Do theolo 5013.

ALGA. DVV. III.
Alga zel rñdens pzo: phis z redargues
 seipuz. Et si forte aliqs diceret qd h est sal
 suz manifeste. qd h naqz inouatu indiget ca
 date sibi ee: z sicut impole est inouari aliqd
 absqz ca inferete z date ei' ee: sic est simplr ipole repit
 qd da cansans cu oib' suis dditioib': qd ca est alterius:
 qd luo catuz no reperiat imediate: sed necessariu est qd
 reperiant put duo relatiua sunt: z de na relatiuoz est qd
 sint sit z semel. Cū postqz ante mudi ee volēs erat z vo
 lutas erat z portio eoz ad id in quo dirigit: snt erat. z
 nullus volēs neqz volutas nouiter ortus est: neqz aliq
 portio innouata est: qualr ergo ab ea inouari dz. Nec
 procedi potest puram infinitam priuationez: vel quid
 ergo ante resistebat dico pcessui vt no ad actu egressus
 esset. ergo mūdus ab eterno reperit necessario.
 Cum reprobaute Alga. z adduxit motua p hōz: vult mo adduce
 re vba Alg. illa istaz pfirmatia: z pmo pponit in ditionē Alg. d. (Cū
 destructio destruct. Auer. bbb

Alga. rñdēs pro phis z post redarguēs seipsas. Et si forte. Nūc pfe
quif. z dicit. (Et si forte aligs diceret q hoc). i. nouū. pcedere ab an
tquo est falsuz manifeste: h̄ lra dz legi suspēsiue vsqz ibi. (Nos tm
rñdem. In q̄to dubio q̄libet nāqz) pbat id eē falsuz. v. (Q̄libet
nāqz inouatū indiget cā dāte sibi eē) Lic arguit p locuz a sili (sic
impose est aliqd inouari abiqz cā inferēte z dante eius esse. Sic est
simplr impose repiri qdā. i. cauans cū oib⁹ suis ditiōib⁹ qb⁹ cā est
alterius effect⁹ qd sū cāuz nō repiāf imeāfate). i. sine eius effectū
z per hoc vult h̄re maiorēz minor: p̄ponebat z erat: qd̄lz nāqz cātū
indiget cā dāte sibi eē: tūc supplēda est. p̄clo. s̄ ergo ipole est eē cau
sans cū oibus regitris ad eandē sine eius effectū. p̄prio z adēquato.
(Immo necessariū.) Hic remouet solōne quādā: p̄d̄. n. negari silitū
dos: qm̄ plus depēdet effect⁹ a cā eius q̄ ecōtra. z id nō p̄t eē cātū
nīc sit cā: lz bñ ecōactio. Danc solōnez remouet. d. (Immo necēz
est q̄ repianē pur duo relatiuz sunt.) Hec est minor z p̄clo. p̄ria. n.
ps est p̄clo. sc̄da est minor. deinde accipit maiorē. d. (z de nā relati
uoz est vt sint s̄l z semel) z p hoc remouet solō iam dicat: si. n. ambo
sant equalr relatiua oīno opz vt s̄l sine z non sint vs̄tatio in mera
p̄yficiu. (Vñ post q̄) hic ponit p̄clonē p̄ncipalē: z repetit in formā
dubitatiōis oēs rōnes factas s̄re. d. (Vñ post q̄). s. deus ante mūdū
esse eēt volēs mūdūz p̄ducere. z erat volūtas oīe cta ad esse ipsius
mūdūz s̄r erat p̄positio eorū ad id in quo dirigit: z nullus volēs
erat sup. impedies illuz: ita q̄ nullus volēs ipediēs nouiter oīz est:
nec volūtas nouiter oīa est: nec aliqua p̄positio inouata est: aut oīz
dinata: qualr ergo ab eo. s. deo mūdus inouari dz. i. nouiter p̄cedi
dz quasi impose est hoc: nec sup. dz p̄cedi post purā infinitā p̄uatiōez
s. infinitū nō esse. Deinde rāgit aliā rōnē. d. (vel qd ergo ante resistē
bat dieo p̄cessui vt nō ad actū egressus eēt. ergo mūdus ab eterno
repit necio) vt dixi tota hec lra dz legi suspēsiue vsqz ad q̄rtū dub.

AVERROIS.

Os dicimus q̄ oē qd p phis allegam⁹ ve
rissimū est: z claruz: nisi apud negantē vnāz
predictarū p̄pōnūm.

T Hic Auer. nihil aliud facit nisi q̄ auētare sua cōfir
mat dicta Alga. d. (dicim⁹ nos q̄ oē qd pro phis allegabam⁹: veris
simuz est z clarū nisi apud aliquē p̄rerū negatēz aliquā illā p̄re
dictāz p̄pōnū que ponebat in syllogisimū factis.

ALGA. DVB. IIII.

It Algaz. nos tm̄ rñ dem⁹ q̄ p̄duci aliqd
nouiter antiq̄ dīna volūtate nō p̄p̄te dictis
vbis reprobat p̄p̄sitis: z dicim⁹ q̄ inuēto
agēte p̄cō cū suis oib⁹ d̄ditiōib⁹ dz q̄ inc
nīaf sū⁹ ac̄r siue effect⁹: nō est vā p̄pō. Opz nāqz q̄ reci
piat ex vi p̄clōnis s̄ylti: aut q̄ dicat q̄ maxia est: p̄bati

ast demfatiue negt: qz inductiua est. Et si forte in reb⁹
creatis seu cātis p̄cedēda eēt: i. deo forsitan dubitabilis
eēt: z fortasse falsa. Cū ex h̄ p̄z q̄ maxia eē nō p̄t ma
xime. n. p̄te cognitōes dicunt. z si hec ppō sic se habe
ret: cōcessa ergo eēt ab oibus: qd̄ est falsum.

Sicut dixi nūc respōdet argumētis p̄horz dictis: z terminat suspē
sioz: forte lra illa sit diuinita: z debebat ei sup̄pleri termin⁹ suspē
sionis: sic. s. z si forte aligs diceret q̄ est falsum manifeste sup. argue
mus sic p̄trariū: qd̄lz nāqz z reliqua. Et si forte lra nō est diuinita z
dz hic terminari suspēsiō: z quasi dicat. si forte dicat q̄ opinio legis
est falsa: manifeste p̄ rōnes dicat (nos tantū rñ demus: q̄ p̄ducti
q̄ nouiter diuina volūtate: non p̄p̄te dictis verbis reprobat p̄p̄o
sitiō). i. p̄dicta. Et statz declarat que p̄positio est neganda. d. (z vñ
remus q̄ inuēto agēte p̄fecto cū suis oibus cōditiōibus: opz q̄ in
ueniat suus actus siue effectus: nō est vera p̄positio) z p hoc vult ne
gare maiorē z eius similitudinē (Opz nāqz) p̄p̄osita rñ dē statim
declarat illā. T̄ ubi debes scire q̄ ppō p̄cedēda a phis est duobus
mōis: aut habita vi cōclusionis demfatiōis: aut qz est maxia quas
quis audiatz cōcedit statim. Declarat ergo q̄ neutro mō p̄t poni di
cta p̄positio quā maior: p̄bati. d. dz nāqz vt illa p̄positio recipiat
i. p̄cedat ex vi cōclusionis syllogisimū. s. demfatiui aut q̄ illa dicat q̄
maxia est. Declarat neutrū esse horū. d. p̄bati aut demfatiue
negt: qz est in ductiua. s. vñ: z p̄missa que tm̄ inductione sit nota vt
dem est in posteriorib⁹ analecticis: tūc. d. z si p̄bat in ductōe fortisū
in reb⁹ creatis seu cātis p̄cedēda eēt: in deo forsitan dubitabilis eēt
z forte falsa. z p̄ oīs nō p̄t p̄bati demfatiōe: dem de p̄bat eā nō esse
maximā. d. (vñ ex hoc p̄z. q̄ maxia esse nō p̄t) qd̄ p̄bat. d. (maxie
p̄pōnes dicunt p̄te cognitōes) rñc p̄p̄te: (z si hec ppō sic se h̄ret)
i. est: maxia p̄ia cognitio. (s̄ eēt p̄cessa ab oib⁹ qd̄ falsuz ē) Et vis ar
gumentū est: oīs maxia est p̄ia cognitio ab oib⁹ p̄cessa. hec ppō per
phos est maxia. s̄ est p̄ia cognitio ab oibus p̄cessa: qd̄ falsuz est.

Duplex est
propō que
phis conce
ditur.

Debes scire q̄ duobus modis hec ppō p̄t in deo debilitari:
vno mō qm̄ deus est agēs plene libere z p̄tingētē ad
eē: z tūc quātūcumqz sint oīa re. s̄tra: z nihil deficiat: atqz nō p̄ducit
qz nō vult: itaqz illa ppō nō t̄z in agētib⁹ volūtate z intellectu. Hec
rñsio e oīz xpianoz. z talis rñsio ē multū apparēs apud me. Sc̄do
p̄t debilitari: qm̄ de⁹ est agēs s̄m modū quem ignoram⁹: vt dicebat
Alga. supra. z qz sic ē: ita ppō eēt simplr negāda in eo: z lz sit p̄cedē
da i reb⁹ nālib⁹: qz tū de⁹ est agēs sup nāz: z tū mō q̄ nobis est ei⁹
modus agēdi imāifest⁹: iō hec ppō est negāda.

Duplex debi
litat propō
p̄horz.

AVERROIS

Os dicim⁹ q̄ hec ppō aut d se nota est: aut
est per inductionē p̄fectā manifesta: maxie
q̄ h̄riuz probari nequit. Et si forte aligs per
quādā phantasiā eaz negauerit: vel p̄ necel/
bbb 2

fitate quorūda pncipioꝝ: nō est mirū; multū. n. rudimū
 antiquoꝝ negabāt motū z partē p̄tinuū diuisibiles; z iō
 p̄bi de talibus nō curāt. Et tu o frater mi taz audiu/
 sti phoz verba: z huius hois obiectionē in p̄fato p/
 posito. v3. in creatōe mundi: z sensisti p̄boꝝ robur: z
 istius hois debilitatem. Deinde o frater audi verba
 huius hois noīe loquētū in p̄posito p̄dicto: z defen/
 siones philosophoꝝ super ea.

Cuz induxit argumētū peripatheticū z r̄ssionē Alg. vult mō lo
 gice r̄radicare illi. Ubi debes scire q̄ argumētū phoz totū firmat
 in vna ppōne. s. ista: oē agēs p̄fectū nō impeditū h̄ns oēs cōditioēs
 agendi: agit: z tūc tota rō phoz p̄cedebat: vt vides, tota ergo h̄s est
 de h̄mōi ppōne. an sit vera. an falsa. z si vera quō scim⁹ ea esse verā:
 z si falsa nihil inuāt nos. cui r̄siderē Zuer. d. (Dicim⁹ nos: q̄ hec. p̄pō
 aut est de se nota). n. p̄ma (aut est p̄r p̄fectaz inductionē manifesta).
 Ubi debes scire vt d̄r. 1. topicōꝝ. cap. 4. q̄ cū p̄fēt aliqua p̄positio
 v̄lis vel affirmatiua vel negatiua: z nō dat instātia nisi in eo in quo
 sumus disputātes: nec eius aliqua particularis nō esse ita p̄r proba
 ri demonstratiōe: cōstruēda est. U. g. si dixerō. an boni z mali sit ea/
 dem disciplina: z in probatiōe illius accipio istaz: oīs disciplina est
 vna: tūc tu nō debes instare per ppōnē illaz in qua sumus disputa
 tes: q̄ sic oīs inductio esset infirma z facile possem⁹ ei contradicere.
 Dixi autē q̄ nec aliqua p̄cularis p̄t demonstratiōe p̄bari pro opposito
 v̄lis: qm̄ adhuc posset inductio infirmari. Sunt ergo due conditio/
 nes ad hoc q̄ inductione probet aliqua p̄positio v̄lis. p̄ma. q̄ nō
 debeat dari instātia in ppōne quesita. sc̄da q̄ aliqua eius p̄cularis
 demonstratiōe nō p̄bet ad p̄trariā p̄ez illius v̄lis: vt cū sc̄dē nō est ista
 inducibilis: omne animal est irrōnale. hō est aīal. ergo hō est irrōna/
 lis: qm̄ z si non potest dari instātia in maiori de hoīe: p̄t dari par/
 ticularis: aliq̄ aīal non est irrōnale: z declarari per rōnem: defectū
 p̄ime ista nō ē inducibilis: oē q̄ mouet gescit. celus mouetur. ergo
 celus gescit: vt p3. Applicādo mō ad p̄positū illi ppōni non p̄t da
 ri instātia in deo: q̄ iam in deo facim⁹ q̄nem. nec p̄t demonstra
 ri de deo cōtrariuz illius p̄positiōis. ergo est simpliciter p̄cedēda:
 z per cōsequēs inductione est per se nota. z hoc dicit maxime q̄ cō
 trarium. i. cōtradictoriū p̄bari nequit.

Sed circa h̄mōi rōnes est locus q̄mō. 8. topicō. qm̄ vt d̄r
 inductio p̄t. ergo propōnes p̄ se note nō debet
 inductioe p̄firmari. Ubi debes scire q̄ inductio z infer: z q̄q̄ p̄o/
 bat: inferre. n. est. p̄p̄iū argumētō: vt argumētū est: vñ inductio ip̄a
 vt quoddā argumētū de necessitate infer. Sed non semp p̄bat nisi
 qm̄ sunt particulares seu singularca p̄pōnes essentielles de quibus
 sit vñ indiciiū: vt si dicam. hic ignis calefactiū⁹ z hic. ergo oīs: qm̄
 p̄ma. ppō est essentialis: z i. m̄ sc̄iunt p̄bi q̄ oīs. ppō essentialis est de
 omniū⁹ p̄similibus subiectis in sp̄e vera. iō erit vis eius vis demō/
 stratiōis. Et tūc dico q̄ inductio est duplex. s. dialectica z demōstrā

Inductio n̄
 in inferre: s
 etiā probat
 q̄q̄.

Duplex in/
 ductio.

nia. p̄ia inferre z nō p̄bat. sc̄da inferre z p̄bat. vt p̄t colligi. 2. p̄yfi.
 cō. 80. z inductio p̄ns est de d̄mōstratiōis vt vides: z. 2. p̄oꝝ Zuer.
 declarat tertiā sp̄ez inductionis. s. d̄mōstratiue dialectice z sophi/
 stice: vide ipsuz. (Et si forte) hic declarat qualiter accidit multis ne/
 gare ppōnes p̄ se notas. d. z si forte aliqua per quā daz phantasia eaz
 negauerit: vel pp̄ necessitatem quorūda p̄ncipioꝝ que ponit theo/
 logicū q̄ vñ est: oīa deus ex nihilo fecit z c. nō est mirū: cuius cām
 dicit: multitenz rudimū antiquoꝝ negabant motuz: vt Parmenides z
 Zēlissus: z partē cōtinuū diuisibiles esse: tino dixit cōtinuū esse indi/
 uisibile: z tra quos Z̄risto. fecit lib̄ū sextū p̄yfi. z iō p̄bi peripathe/
 tici de talib⁹ nō curāt. Deinde exclamat quasi omittēdo optōnē e/
 d. (Et tu, s. lecor: o fr̄ mi iā audiūsti phoz v̄barz hui⁹ hois obiectōes
 in p̄fato p̄posito. v3. in creatiōe mūdi. z sensisti phoz robur: z istius
 hois debilitatē.) Deinde exclamat hortādo auditōrē ad verba seqn
 tia. d. (Deinde o frater audi verba huius hois noīe loquētū in p̄po/
 posito p̄dicto z defensiones phoz sup ea.) Debes scire q̄ theologi
 dicerēt q̄ inductio v3 fieri in diuiduis eiusdē rōnis z h̄nt z q̄ d̄r
 z hoīes sunt alter⁹ generis: iō dicerent q̄ dicta Zuer. sunt volūta/
 riē dicta: z argumētuz nihil est.

De theolo/
 goꝝ.

ALGA. DVB. V.

At Algazel: adhuc dicim⁹ q̄ impole est mū/
 dum eē ab eterno induceret nāq; ad asserē/
 dum volūtides orbū infinitas in numero.
 Et q̄ eaz vnitates eēt incōclusibiles: lz ha
 beant p̄tes terminatas vt dimidiuz z tertiū: z quartū. z
 eū orbis nāq; solis circuit totū mūdū in vno anno. Sa/
 turnus vero in. xx. annis. ergo reuolutio saturni est ter/
 tia decime p̄tis reuolutiōis solis. Et iuppiter semisexte
 partis reuolutiōis solis: q̄ ipse circuit mūdū in. xij. an/
 nis. Uñ si mūdus eēt ab eterno essent reuolutiōes solis
 infinite. Et reuolutiōes saturni: tertia decime p̄tis reuo
 lutionuz solis. Similit̄ reuolutiones firmamētū: quaruz
 vna sit triginta sex nullib⁹ annis sunt infinite sicut reuo
 lutiones diurni motus sunt infinite: ergo infinitū reci/
 pit magis z minus: q̄ est absurdum.

Quia p̄posuit adducere verba Alga. qui noīe loquētū arguit cō
 tra mūdi eternitatē: iō hic adducit illa. d. (ait Alga. adhuc dicim⁹
 q̄ impole est mūdi esse ab eterno) q̄d p̄bat vi entimematis. d. nāq;
 p̄o q̄. hec. ppō induceret ad asserēduz volūtides orbūz infinitas in
 numero. Et ergo vis argumēti q̄ si mūdus p̄fūisset ab eterno. oēs
 reuolutiōes oīum orbū essent numero infinite. Et sc̄do sequit q̄ eaz
 vnitates. i. nūeri eēt incōclusibiles. i. nō recipiētes p̄clusionē z nu
 meruz lz habeāt p̄tes terminatas. U. g. vt dimidiū z tertiū z q̄rtū.
 bbb 3

Si mūdus
 fuisset ab e/
 terno reuo/
 lutiōes orbū
 uz eēt infi
 nite.

In arabico aut sic iacet hec lra. (Eo qd eaz numeri z mensure sunt sine fine: lz eaz portiones sint terminare ad se inuicem) z tunc ista verba sunt quasi declaratio pntie iam facte: z mihi plus placent. (Et cu orbis) hic probat id incoueniens esse impoſite: virtus eius est qd eo dato sequit vnus infinitu esse maius altero z infinitu recipere minus z min. Pro deductioe istius sic pcedit: qd primo pponit r/claratione pntie. z scdo infert pntiaz. scbabi (ergo infinitu). quatu ad prima parte ait. z cu orbis. s. ppius solis circuit totu mundu in vno ano. dixi de motu ppo: qd de motu diurno no est ita. Saturnus vo in. 20. anis vel fere. g. reuolutio saturni e tertia decie pns reuolu/ tionis solis. Iuppiter semisexte ptis reuolutiois solis: qd ipse circuit mdu in. 12. anis. Tuc recolligit qd vult hie p h. d. vn si mudus esset ab eterno: eent reuolutioes infinite: z reuolutioes saturni tertia decie ptis reuolutiois solis: z s/str reuolutioes firmamēri. i. octauis orbis. qz vna fit. 36000. anis sunt infinite: sic reuolutioes diurni mor sunt infi te. (Ergo infinitu) nuc infert incoueniens. d. (g. infinitu recipit mag' z min: qd e absurdu) pntia ex dictis iaz manifesta e: eo qd reuolutioes oes sunt infinite: z tn reuolutioes saturni sunt i miori quantitate qd ille solis: z ille octauae i miori quantitate qd ille diurni mor: g. infinitu reci pit magis z min. C. Debes scire pmo qd qliber planeta mouet motu ppo a ppo: z ite ad ppiu occis sup ppa pcta z ptes ppass: z mo uet motu coi. s. diurno q in. 24. horis diuoluit tota terraz: mor' pla netaz diuerſi sunt in quantitate: qm qda e maior: z qda mior. vn ma xim' e mor' octauis orbis: z post illu mor' saturni: sic successiue bre uissim' est mor' iune: vt scis. Estimadu est qd qd vbi saturn' semel cir cuit tota terraz sol. 22. vicib' plus vel min: z sic nuer' reuolutionu3 solis sunt multo plures qd sint reuolutioes saturni vt vides. z sic d'ico de sole z saturno: possuz dicere de alijs. Et quato plures i nūero sunt reuolutioes diurni mor' octauae sphaere: qd reuolutioes pper vt scis: z p pns si oes sunt infinite: tūc nuer' reuolutionu diurni mor' erit maior nūero reuolutionu ppa: z z nuer' reuolutionu solis maior erit nūe/ ro reuolutionu saturni: z qz nuer' est infinit'. g. vnū infinitu e mai' altero. C. Scdo debes scire qd apd Ari. s. sphaera nomouet alio motu qd diurno: vt dem est in metaphy. actū Ptoleme' z Alga. z Alui. po nūt vltra motu diurnu motu e3 illi: eo qd iuenerūt octaua sphaera z vltra illa nona: vt p3 in libris eoz. z qdo sint hec iaz vidēda sunt in astronomia moderno3.

Quilz pla/ netarū mo/ uetur motu ppo. Mor' pla/ netaz diuſi sunt in qua/ titate.

Octaua ptra non mouet alio motu nisi diurno s3 Ari/ stotelem.

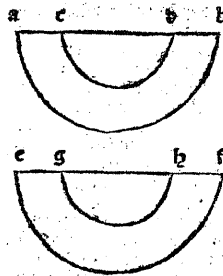
Quo dicimus qd snia horum verborū est qd si nos imaginaremur duos motus circulares inter duas extremitates vnus tēporis: dein de imaginaremur partem cōclusaz de quol3 eoz motuū inter duas extremitates vnus tēporis: erit p/ portio partis ad ptes: sicut totu ad totu. C. g. si reuolu/ tio saturni in quodā terminato tpe: vt dicam' in anno: tertie decime ptis reuolutiois solis in eodez tpe sunt:

quādo ergo imaginamur pportione summe solis reuo lutionū ad summa reuolutionū saturni in vno z eodez tpe: oportebit de necessitate qd sit pportio oīum reuolu tionū vnus motus ad oēs alterius reuolutiones ppor tio pris ad partē. Sed si inter duos motus vniuersales pportio nō sunt pur vnus ipsoz motuū est i potētia. v3. qz caret pncipio z fine: z pportio ptiuz manifesta est: qz in actu. v3. terminato: non necio sequitur qd sit pportio totius ad totu pportio pris ad partē vt putāt illi hoīes: nulla nāq; pportio inter duas infinitas quantitates repe ritur. Cū ex hoc p3 qd id qd ponebat phi. v3. qd sumus motus solis est sine pncipio z fine. Et s/str sumus mor' saturni: est error: oio em remouēt pportione iter ipsoz motus. quare ex hoc deponimus ipsas duas summas finitas esse sicut de duab' partibus. C. Nec est snia hu/ ius hoīs verborū qd summatz cōtinet qd qn pportio par tium ad partes pportio magis ad minus sit: sequit in genere qd sit pportio vnus ad altez pportio magis ad minus. C. Nos vero sup hoc rñ dētes dicimus qd hoc sequit qn ille due sume finite fuerint: s3 si ambe vel vna earū sine caret: nō est dare magis neq; minus: z positō qd sit ibi pportio magis ad minus: sequit illd incōue/ niens. v3. qd infinitu sit in gñe matus qd infinitu: qd est falsuz. C. qn sunt due res infinite in actu: tūc emz pportio inter ipsas duas res reperit: s3 si ille due res in potētia fuerit nō est ibi dare pportione. hec est solō hui' dubij. C. Et est notādū qd ab hac solōne ambulānt oīa dubia super hoc ppositū adueniētia: quoz difficilius est hoc: si motus pteriti tēpis infiniti fuerūt: nullus g eoz mor' in presenti reperiri poterit: nisi pcessissent eū infiniti mo tus: vnū dn3 pimus nō sit: vltimus nō erit: s3 vltimus est: ergo z primus. ergo pteriti motus finiti sunt necessa/ rio. Hoc est argumentū. z nos diximus qd hoc sine du/ bio concedendum est ab oibus phi3 posito qd motus precedēs sit necessarius ad eē sequētis z causa ipsius:

tunc vero bene dicendum est tunc de necessitate quod opus quod cause infinite precedat quolibet motum presentem: quod est falsum: maxime quod ex hoc sequitur inueniri causatum sine causa: et mobile sine mouente. **C** S3 quod demeratio cogit philosophos ponere principium mouens ab eterno esse quod principium non habet neque finem: cuius actio a suo esse non recedit: unde sequitur quod ipsius actio sit sit ab eterno: sicut suum esse: alioquin sua actio esset possibilis non necessaria: et non esset primum principium. et sic oportet ergo quod actio est talis agentis sint ab seque initio seu principio ad similitudinem sui esse: quare concluditur ex hoc necio quod nulla primarum suarum actionum necessaria sit in esse sui neque ipsius causa: nulla enim ipsarum actionum principium et se agens nuncupari dicitur: imo esse quedam earum ante aliam est per accidens: et philosophi non cauere sibi concedere infinitum per accidens: non namque ipsum negant nisi per se: imo opus quod sit hec species infiniti necio seque esse cuiusdam principii primi ab eterno: et hoc tamen non reperitur in separatis vel continuis motibus: imo in rebus etiam in quibus putari potest quod precedens sit subsequens causa: ut dicimus quod homo generat hominem sibi simile: ille enim qui quendam hominem generat est alius homo: unde opus quod ostendat successum sine ad quod dicitur agens antiquum non habens principium. Et ideo generari hominem ab alio homine ad infinitum est generatio per accidens: et precessio et subsequutio sunt propria pars et per se: quod sicut agens in principium in esse eius sue actiones sunt sine instrumento: habet sine dubio esse ab eterno: similiter sue actiones in principium que ab aliquo instrumento sunt sine dubio sunt ab instrumento in principium in esse. **C** Et quod loquentes opinati sunt in eo quod est per accidens quod sit per se negat omnes species infinitas absolute: et asserunt quod solutio et conclusio eorum est necia. Hoc esse id quod respondendum est in predictis verbis huius hominis.

C Tunc modo queritur solueri rationes. Alga, contra philosophos et per dat ei versus et robur. d. dicimus nos quod sententia horum versus est quod si nos imaginamur duos motus circulares per duas extremitates unius ipsius. A. g. inter punctum a. et punctum b. deinde imaginamur partem conclusam de quibus eorum motuum. i. partem ceteram in quolibet eorum inter duas extremitates

unius ipsius. s. quod sit pars prioris. d. g. inter c. et d. ut in figura per quas volo intelligere quantitatem unius totalis et particularis: et p. a. b. intelligo quantitatem totalem per c. d. particularis: prima sit per unum annum gratia exempli. scilicet a sit per medietatem anni. Tunc scilicet a figura sit: tunc volo per istam quantitatem aliam alteri motus eodem modo sicut in illa: tunc autem erit proportio prioris ad partem. d. g. a. c. d. ad g. h. sicut totum ad totum scilicet a. b. ad e. h. deinde explicat. d. A. g. a. si reuolutio saturni in quodam veterini nato tempore sit: ut dicamus quod in anno fuerit decem tertie partis reuolutionis solis. i. volo quod g. h. sit sua decimatertia proportio ad c. d. b. quod si imaginamur proportionem summe reuolutionum solis ad summam reuolutionum saturni in uno et eodem tempore: opus de necessitate quod sit proportio omnium reuolutionum unius motus ad omnes reuolutiones alteri: proportio equalis proportioni partis ad partem: et quasi dicat. quod ista proportio est. g. h. partis reuolutionum omnium saturni ad partem c. d. reuolutionum solis: talis est proportio totius summe. e. h. reuolutionum ad a. b. reuolutionum solis summam. Tunc arguit quod si opinio istorum philosophorum esset verissima proportio destruitur. d. (S3 si inter duos motus versus). i. totales proportio non fuit: per. i. eo quod unus istorum motuum imo omnes est in potentia. v. q. carent principio et fine: et per omnes illos motus totales non sunt proportionales: et proportio partium manifesta est. quod in actu. v. q. terminatos vult dicere quod si inter illos totales motus. s. saturni et solis non erit proportio et inter partes illorum: ita. s. primum motus solis et motus saturni tunc destruitur proportio dicitur: quod non necio sequitur quod sit proportio totius ad totum equalis proportioni partis ad partem ut putat illi philosophi: vult dicere per aristoteli. quod autem inter illos motus. s. totales saturni et solis nulla sit proportio per bar. d. nulla namque proportio inter duas infinitas quantitates reperitur. Deinde ex hoc concludit errorem philosophorum. d. vñ ex hoc patet quod id quod ponebatur philosophi. s. quod sumus. i. totalis motus solis est sine principio et fine: et sicut sumus motus saturni. i. totalis motus saturni est error. oino. n. re mouetur proportione inter ipsorum motus. Quare ex hoc ponimus ipsas sententias summas. i. quantitates totales esse finitas: sicut de duabus partibus super. vi. cebas. **C** Deinde summatim ponit sententias huius. d. Necesse sententia versus huius motus quod summatim continetur quod quod proportio partium ad partes sit proportio magis ad minus: sequitur in genere. i. in ipsis totis quod sit proportio unius ad alterum proportio magis ad minus. (Nos autem) Cui adduxit argumentum Zilga. et ei dedit versus: vult modo dissoluere ipsum et dicit. nos vero super huius respondemus. quod hoc sequitur quod ille dicitur summe. i. ille due totales quantitates amorum motuum finite fuerint si ambe vel una earum sine caretino est. i. non contingit dare magis neque minus. Est autem vis solonis. illa proportio. quod est proportio partis est. intelligitur quod tota sunt finita et partes sicut. (Et posito) hic quod dat alias solonis. d. et posito quod sit sicut proportio magis ad minus: sic quod sequitur id in conueniens. v. q. infinitum sicut genere. i. i. toto sit maius quod infinitum quod est falsum:

Deo qd hoc est veru. s. qn sunt due res infinite in actu tunc em. reperit
 ppositio inter ipsas duas res actu. sed si ille due res in potetia sicut
 rinter non erit ibi dare ppositio. h est solohui? subij. Et hoc soler di
 cere soppiste nri tps: tps reuolutionu solis ptinge qd est vel erit infi
 nitu: est maius tpe saturni qd est vel erit infinitu: nunq fuit vel erit
 vel est ita q infinitu tps solis sit mai? infinito tpe saturni. S3 iste sunt
 trupbe vrfcis apd peripateticos (Et e not idu) soluta ista. q. accidit
 ad soluedu alia. q. z pmo ponit habitudine hui? ad illa. d. z e not
 du q ab hac sol. annihilant oia dubia sup hoc pposito aduenientia:
 deinde ponit id. d. quoz difficult? est hoc? mor? pteriti tps? infiniti sicut
 vint: nullus g mor? eoz in pnti reperiri poterit: nisi pcessissent eu infini
 ti motus: ruc arguit p regul? peripatetic? scdi meta. vti dum pimus
 ad sit vltimus no erit. ecotra s3 vltimus est. q: tps qd est pns est. g e
 pimus. g pteriti mot? sunt finiti nectio. hoc est arguieru (Et nos) hic
 soluit argumetu istd. d. z nos dixim? q hoc sine dubio ab oib? pnta
 est pcedend. i. q si pmiu est z vltimu. z ecotra. pposito q mor? pce
 des sit nectius ad ee sequetis z ca iph? vult dicere q pposito illa
 scdi metaphysice irelligit in ee ordinatio: qn. s. pmiu est ca vltimi zc.
 Tnc em si eet ordo eentialis z mor? ante eet pcedes in infinitu: bene
 dicendu eet z de nectitate q opz q cae infinite pcedat quelibet mo
 tuz pnt: qd est saluz: maxime q: ex hoc sequit iueniri causatu sine
 causa: z mobile seu motus sine mouere. z ista pntia fuit dicta. z me
 taph. vbi declaraf: eo q oia eent mediatez p pns nulla pma. g oes
 causate sine ca. (S3 q demfatio) hic vult ponere motu ppoz ad po
 nendu pmiu motu eternu. d. s3 q demfatio. s. pposita in. s. phy. z re
 memorata in. 12. pme p hie cogit ppoz ponere pmiu pncipi? motus
 ab eterno ee qd no h3 pncipi? nec finit: cui? actio ab ipso non rece
 dit pp qd sequit q actio iph? sit sicut ab eterno sicut suu ee z aliogutit
 sua actio eet possibilis no nectia: z no eet pmiu pncipi?: z tuc coclu
 dit. d. z si sic. s. sit q no sit sine actio tps? q actio talis ageris sine
 absq initio seu pncipio ad silitudine sui ee. C. S3 circa hoc sunt duo
 videda. pmo de demfatione Arist. in. 8. qm vi comitti circulus. scdo
 de rone Auer. hie qm vi facill z null? necessitatis: adeo q verid ee
 illa theologi. Quatu ad pma parte: vt vltuz est in. 3. ca. de sba orbis.
 demfatio Arist. in vlt. 8. z in. 11. meta. tex. co. 41. sustinet induabus
 ppositionib?: quaz pma est oia virtus in corpe est finita in tpe: pnti
 mus motor: no est infinitus in tpe. g pimus motor no est vruu corpe
 bas pmiu motor: est manifestu inno: aut itez: qm mouet per infinitu tps. ista
 motor: esse ergo fuit demfatio Arist. videtur ergo q hec demfatio comitrat
 separaz est circulu: qm Auer. pbat motor: eternu esse separatu per motu eter
 num qz de num esse: z pbat motu eternum ee per motor: eternu esse. g demon
 stratio circularis. C. Ad ista qone ondit Auer. 8. phy. co. 40. z. 53. q
 dans motu demfatio pbans pmiu motor: ee separatu est demfatio q. d. ee tm.
 eternu ee e demfatio qd pbans motu eternu ee: est demfatio pp qd dicitur ca3e
 pp quid. z sic no inuenit comitti circulus in diuersis qnib? demfationis. vt
 duplex est dictu est in psteriorib?. Quatu ad scdam. rndet theologi q duob?
 actio pmiu modis est actio pmi motoris: vna e extrinseca ab ei? ee. z ista est
 motoris s3 pnt ptinges: sicut mouere: mouet. n. de? mere ptinget ptingetia dif
 finita in priorib?. s. q no est nectuz nec ipse. Alia est extrinseca per

Substratio.

Dem?o p/

bas pmiu motor: est manifestu inno: aut itez: qm mouet per infinitu tps. ista
 motor: esse ergo fuit demfatio Arist. videtur ergo q hec demfatio comitrat
 separaz est circulu: qm Auer. pbat motor: eternu esse separatu per motu eter
 num qz de num esse: z pbat motu eternum ee per motor: eternu esse. g demon
 stratio circularis. C. Ad ista qone ondit Auer. 8. phy. co. 40. z. 53. q
 dans motu demfatio pbans pmiu motor: ee separatu est demfatio q. d. ee tm.
 eternu ee e demfatio qd pbans motu eternu ee: est demfatio pp qd dicitur ca3e
 pp quid. z sic no inuenit comitti circulus in diuersis qnib? demfationis. vt
 duplex est dictu est in psteriorib?. Quatu ad scdam. rndet theologi q duob?
 actio pmiu modis est actio pmi motoris: vna e extrinseca ab ei? ee. z ista est
 motoris s3 pnt ptinges: sicut mouere: mouet. n. de? mere ptinget ptingetia dif
 finita in priorib?. s. q no est nectuz nec ipse. Alia est extrinseca per

ti? eentia: vt intellectio ei? p h33 pntia: z hec est simplr nectia z semz
 piterna: z sic incoguenes Auer. est simplr i se nectuz. s3 reputet incog
 uenies ab eo. At g videat ro Auer. vobis scire q bonu p pncipatione
 differet a bono p eentia q nectitate ei? h3 a bono p eentia. Qd em aq
 coicet ei? pfectione corpozib? gnabilib? hoc est nectuz z ei mere nale:
 h3 no p eentia: s3 p participatione pmi entis boni p eentia: vnu qd qd
 em coicare sui ee quatu pot nati p participatione pmi entis: fo natus
 est p coicare ee reb? q reb? gnabilib?: cu p id instr p eentia: alio ra
 tione pmi. Et hoc arguit: soe id qd inest alicui p eentia: z ita nale q
 natus sibi in ee no pot: est simplr nectuz: s3 coicare ee reb? inest tco
 per eentia: z ita nale q natus ei in ee no pot. g mere nectio sibi inest.
 z per oia cu deus no potit coicare esse nisi motu. g mouere est actio
 simplr zco necessaria. Et per hac rone m Auer. ro h3 vim. Si deus eet
 sine hac actione: esset sine actione sibi natussima z sibi pntia: z p pns
 esset valde imperfectuz: sic ro Auer. hie h3 vim. Alia rone possu
 in qone de infinitate rei quas videas. C. Debes scire q ista ro no co/
 eludat apud nos xpianos: qm z si deus est agens per eentia: q tñ agit
 per intellectu z voluntate: io agit quantum vult: no quantum pot. z sic ar/
 gumentu istud nihil est cotra nos. Quare cocludif? hic vult coclu/
 dere iteru sol. sub alia sba. d. qre cocludif? ex h nectio q nulla pma z
 actionu nectia sit inesse sui: neqz iph? causa cuius rone3 dicit? nulla
 em ipsaru actionu pncipalr? z p se agens nicipari? d3: z p pns. no est
 agens iphus. C. Debes scire q iste textus pot duob? modis intelligi:
 h3 em deus multas actiones. s. mouere oib? pntiuz: z mouere alios
 oibez: intelligit restz seipuz: z alia. z tuc omnis modus est q lz de?
 habeat multas actiones: atramen nulla est nectia sibi ita q sit agens
 eam: vt instrum vel causa pncipalr? z hic modus est verus. Et pot
 intelligi qm deus mouet oib? vnico motu totali diurno sempiterno
 qui est maxime pntiuz ei in quo sunt plures reuolutiones particu
 lares diurne. z tunc erit sensus: q lz deus moueat multis actioib?. s.
 reuolutionibus pntalibus: atrn nulla illaru est ca esse dicit: nec neces
 saria pro eius effectz aggregatu ex illis sit pntia actio pmi motoris
 vt dictu est. z hec expositio est plus consona vobis sequetibus (Immo
 ee qda) nuc colligit sol. s. Immo ee qdaz eaz ante alia est p actiois
 z pbi no cauet sibi cocedere infinituz p actiois: naqz pro q. no negat
 ip3 nisi p se: z p h3 habet sol. ad argumetu Aiga. ad luxit. n. Aiga. q
 si motus eet sempiternuz: tuc daret infinitu: cui Auer. rndet. q h no
 inuenit per actiois z tu accidentaliter ordinatio. vt dictu est in. 5. phy.
 co. 13. z. 8. phy. si. co. 15. z. 47. z ex hoc apparet q scdo modus expo
 nendi est melior: vt vides in verbis istis. (Immo op3) hic pbat ne
 cessitate huius sol. d. imo op3 q sit hec spes infiniti nectio seques ee
 cuiusda pncipij pmi ab eterno. z ad dft q hoc no tm reperit in separis
 moribus vel cotinuis. i. artificialib? imo reperit in reb? et in quib?
 putari pot q pcedes sit subsequetis causa. qd pbat. d. vt dicamus
 q homo generat homine sibi simile: ille em qui qued? homine gene
 rat est alius homo: vnde op3 vt ostedar. ueniat ad quod d? agens
 s3 in quidam subordinatione antiqua non habes pncipiuz: z ideo
 generari hoiem ab homine in infinitu est generatio per actiois licet
 pcessio z subsecutio sicut prima pars. s. g. uita z per se ab eterno scilz

Bonū p pnt
cipationem
dicit a bono
p eentia.

Ro Auer.

Disputatio
rōnis.

Duplex ex/
positio.

Batur infini
tu p actiois.

quidam corpus eternitatis ratione dicitur sicut agens ipse incipit. Incausatum in esse cuius actiones sunt sine instructio: hoc esse ab eterno. Nihil est quod sine actione incipiat quod non ab alio instructio: sicut ab instructio puncti parato in esse. **C** Debes scire quod verus huius est quod sicut actiones dei sunt sine instructio: sunt intelligitiae sunt eterne ab agente incausato euenientes: sic per contrarias actiones puenientes noue mediate instructio sunt ab instructio causato puenientes: quod instructio puenit ab alio instructio ut vides. **(Et quod loquens hic ponit causam erroris loquentium sine legibus quod loquentes opinati sunt in eo quod est per actiones: quod sit per se. i. quod non distinguitur inter instructio per actiones et per se: negat absolute, s. simpliciter sine distinctione oia species instructio: et asserit quod solutio eorum ad argumenta peripatheticorum est necessaria: et conclusio. i. demonstratio eorum est firma addit quod hoc est id quod respondendum est in predictis verbis huius totis: et sic apparet qualiter Auerois tribus modis soluit argumentum Algaz.**

Error loquentium sine legibus

ALGA. DVB. VI.

Alga zel, et si forte h est sophisticatio. v. 3. i. eo quod dicitur motus sunt summe unitatis: et ratio h est: quod he reuolutiones sunt priuatiue: id. n. quod processit finitum est: id. quod verum est non dicitur egressus est ad esse: et summe intelligit de partibus entibus: quod hic non reperit. s. nulla summa pars. **C** Mos ad hoc dicitur quod numerus dicitur necesse ad par et dispar: quod tria sunt numeri. v. 3. pars aut priuatiue: v. n. si ponatur quedam numerus oportebit nos concedere quod non euadent quod sit aut par aut dispar: quod tria sunt numeri. dicitur. v. 3. i. actu vel in mente: quo posito recte naq; oimode saluat. **C** Hic vult inducere Alga. respondet pro phis et ipso redarguentem et dicit. ait Alg. et si forte hic est. i. inducit per responsione quod in illo argumento est sophisticatio. v. 3. in eo quod dicitur quod motus sunt summe unitatis. i. quod ex motibus partibus et futuris sit numerus totalis: hec. n. propositio est sophistica: quoniam est falsa: ex eis. n. non sunt numeri: cuius ratione dicitur: quod he reuolutiones sunt priuatiue. i. non entes: id. entis quod processit finitum est. i. dicitur motus non est: id. vero quod verum est non dicitur egressus est ad esse. i. non dicitur reperit. **S**o do recolligit qualis dicitur intelligit vis argumenti. s. quod ille summe. i. illi numeri totales reuolutionum. s. solis et octaue sphere intelligunt de presentibus entibus. i. existentibus in re: rum natura: quod. i. que res hic non reperit. s. nulla summa pars. i. nullus numerus reuolutionum actu reperit. **E**t debet scire quod per hoc vult habere hanc solutionem. s. quod illa propositio: qualis est propositio pars ad partem talis totius summe ad totam summam: dicitur intelligit de summis et totis actu alibus partibus: et non in potentia cuiusmodi sunt motus qui non sunt actu: s. continue habet esse actu mixtum potentie et factis. **A**lga potest exponi: ut dicamus quod summe. i. tota sunt illa quod sunt ex partibus entibus: id. ex non entibus non fit aliud totum: et quod motus non habet partes sed non potest esse summa: tunc dicamus quod responsio est quod argumentum

loquentium supponit falsum: supponit. n. reuolutionem saturni aggeratam esse quodam totum: quod negat et sic de illis solis: et ambe iste expositiones possunt esse ad verba: atrameri v. mibi quod Auerois intelligat vere secundam expositionem: quoniam verba sequentia ostendunt eam. **(** Nos ad hoc) hic ut mibi videt remouet expositionem put fuit secundo modo exposita. et sic sic copositione ens quod est par vel impar est quodam totum: quedam summa totalis. s. ois numerus siue in actu siue in potentia est par vel impar: ergo ois numerus siue in actu siue in potentia est quodam totum: et per omnes remota est hec euasio data maior: non ponit in falsis est manifesta per se minor: aut potest et dicit. nos ad hoc dicimus quod numerus dicitur necessario ad par et dispar qualitercumque sit numerus. v. 3. presens aut priuatiue. i. in potentia: v. n. si ponatur quedam numerus. oportet nos concedere quod non euadent quin sit aut par aut dispar: qualitercumque ille numerus ponatur. v. 3. in actu vel in mente. quo posito intertio naq; oimode saluat. ecce quo posuit in aiori tunc

AVERROIS.

Auerois dicitur quod ista verba bene eunt vera si sermo dirigeret erga id quod habet principium extra animam ut in anima. v. 3. quod indicatio intellectu in eo verum sit par vel dispar quoniam reperit vel quoniam caret esse verificat. s. si sermo fuerit de eo quod tunc in potentia reperit. v. 3. quod non habet principium neque finem: tunc ille numerus non poterit denotari verum sit par vel dispar: id. enim quod est in potentia: de nam priuatiue potest reputari. et hoc est id quod intendunt philosophi quoniam dixerunt quod reuolutiones partem in tempore et futuri priuatiue sunt. **E**t ad hoc dicitur quod finis huius est quod quilibet denotatum in summa terminata habet principium et finem aut denotatum sic putat habet principium et finem extra animam: aut putat esse tunc in anima. s. si fuit totum in actu et terminatum in tempore partem in anima vel extra animam: et tunc sine dubio aut est par aut dispar: verum sit si illa summa fuerit interminata extra animam: tunc vero non potest terminari nisi putat esse in anima. **A**lia naq; non potest aliquo modo imaginari id quod est infinitum in suo esse: v. n. hoc modo bene potest denotari quod est par vel dispar: s. in quantum est extra animam de hoc notari non potest. **S**icut id quod predictum fuit posito quod tunc fuerit in potentia extra animam. v. 3. si priuatiue non potest denotari: verum sit par vel dispar. s. dum in actu non est. v. 3. quod habet principium et finem. **C** Patet ergo ex istis quod nullus motus potest dici totum neque

suma. s. q. sit pncipiatus ne q. finit nisi put i asa sumpt
 fuerit: sicut de tpe z de motu circulari. s. q. no pnt de/
 nominari de pari vel dispari nisi put sumunt in metes
 z ca hui erroris est: q. qdā res fuerit in asa cū qdāz
 denoiatioe putāt ipsi q. possit extra alam i eodē mō su
 mi: z q. nullū pteritū p̄ ab asa p̄cipi nisi finitū opinat q.
 vēturū est in p̄ceptu itellec^o infinitū indicat. v. p̄tē post
 p̄tē: opinar^o est Plato z ei^o seq̄ces q. pole ē reuolutōes
 orbū p̄cedi i finitū i futuro. Et ista idicatio eoz sū du
 bio p̄cedit a phātaia: nō ab itellec^o. s. nō est d̄mfatiua.
 C^o hic vult Zuer. quod amō defendere r̄nōne quā Alga. destruxit
 z ait. dicimus nos q. ista verba bñ essent veras si sermo dirigeret erga
 id qd hz p̄ncipiū extra alam vt in asa. i. quēdamodū in aiaz expo
 nit hoc. v. z. q. idicatio itellec^o in eo vtrū sit par vel dispari q. re
 p̄tē. i. q. est: vel q. caret eē. i. q. nō est. verūcat. i. hz aliqd cui rei
 p̄deat ex p̄tē. Dixi vt q. iste loc^o p̄d̄ duob^o modis itelligi. vno
 mō vt itelligam^o q. maior. d. oē ens par vel ipar est totū: p̄tē itelli
 gi de ente cui^o p̄ncipiū est extra. Vel p̄tē referri hoc ad m̄iorē vt dē
 camys q. numer^o est par vel impar de numero: cui^o p̄ncipiū est extra.
 z scdo mō vt magis m̄ibi pp̄ verba sequētia. id ait. s. si sermo fuerit d̄
 eo qd tū in potētia rep̄t. s. si m̄ior itelligit de numero in potētia. v. z.
 qd nō hz p̄ncipiū neq. finitū: ille numerus. s. in potentia nō poterit
 denoiari: vtrū sit par vel dispari: id enīz qd est in potētia de nā puari/
 ut p̄tē reputari. z hoc est id qd int̄ d̄erūt p̄bi qñ dixerūt q. reuolutio/
 nes p̄teriti t̄pis z futuri puariue sunt. C^o Debes scire q. numer^o in potē
 tia nō p̄tē dici par nec impar: qm̄ par vel ipar sunt accētia numero
 in q̄tū est i re: nā actu. (Eadē dicim^o) hic vult colligere qualr p̄tē
 verūcat q. numer^o sit par vel ipar: z vt m̄ibi q. trib^o modis: vno mō
 in re: qñ. s. i re sunt res enūmerate actū entes: sicut sunt lapides actū
 numerari. Scdo mō qñ sunt in re actu z in asa actu. Et tertio modo
 qñ sunt in re in potētia z in asa actu. Duo primi modi sunt numeri q.
 rep̄iunt in reb^o p̄m̄ anētib^o. Ter^o modus reperit in reb^o successiuo
 in potētia. Dicit ergo. i. adē dicam^o q. sūta hui^o est: q. qdlibet d̄notatū
 in suma terminata. i. qdā tōrē hñs p̄ncipiū z finē: aut denoiat sic
 put hz p̄ncipiū z finē extra aiaz: aut put est tū in aiaz: s. si tū tōrē
 in actu z terminatū in tpe p̄teriti in asa vel extra alam: tūc sine du/
 bio aut est par aut dispar: z hoc inuit duos p̄mos modos. Beinde
 inuit tertū. d. s. si illa summa fuerit interminata extra alam qd est
 ens in potētia z nō actu: tūc nō p̄tē terminari nisi put est in asa: cu/
 ius rōnē d̄at. d. asa nāq. p̄tē alīquo mō imaginari id qd est infinitū
 in suo esse: z p̄ oñs sibi d̄are numerū: alia ista hz. asa nāq. nō p̄tē ali
 quo modo imaginari id qd est infinitū in suo esse. Et tūc vult dicere
 put est finitū: bene tū vt est finitū. Beinde recolligit tōrē hoc. d. vt
 hoc modo bñ p̄tē denoiari q. est par vel dispar. s. p̄tē hz esse in asa

Qd est ipotētia de nā puariū re putat. Numer^o in potētia nec est par nec impar. Trib^o modis numer^o d̄ par vel ipar.

sz in q̄ tū est extra alam de hoc denoiari nō p̄tē: cū id sit infinitū. sicut
 id qd p̄ d̄notū est: posito q. tū fuerit in potētia extra alam. v. z. si puari/
 tio. i. posito q. nullū habeat esse ac si eēt puariatio: nō p̄tē etia denoi/
 minari vtrū sit par vel dispar. s. duz in actu nō esset. v. z. habere
 p̄ncipiū z finē. nō p̄tē denoiari par vel impar: sicut nec hñs pu/
 cipiū vel finē: ex hñs voluit habere tres modos iam dictos. (Pater ē
 ex istis) Nunc p̄cludit qdā cor̄relariū. d. p̄tē ergo ex istis q. nullus
 motus p̄tē dici tōrē neq. suma. s. tōrē qd sit p̄ncipiātū vel finitū
 nisi put in asa sumpt^o fuerit: sicut de tpe z de motu circulari. s. q. non
 p̄tē denoiari de pari vel dispari nisi put sumunt in mente. (Et cau/
 sa huius) hic ponit cam erroris antiquoz. d. z ca huius erroris est
 q. quādo quedā res fuerit in asa cū qdā denoiatioe putāt ipsi q. pos
 sit ēt aiaz in eodē mō sumi: vult dicere q. p̄tē sicut ē in mēte credit
 q. d̄z ēt in re z z q. nullū p̄teritū p̄ ab asa p̄cipi nisi finitū: opinat q.
 qd hz p̄teritū sic se h̄re d̄beat eē aiaz: z q. id qd vēturū est. i. futūz in
 p̄ceptu itellec^o infinitū indicat. v. p̄tē post p̄tē opinar^o est Plato
 z ei^o seq̄ces: q. pole ē reuolutōes orbū p̄cedi in finitū in futuro: nō
 tū in p̄terito. Et addit q. ista idicatio eoz sine dubio p̄cedit a phā
 taia nō ab itellec^o. s. nō est d̄mfatiua s. opinabilis. Istō s̄ fuit mō
 riatū Plarōis q̄remū dus i cepit z nūq. finitē: z q̄re d̄ent v̄tia eē aiaz
 vt dicitū est in lib. d̄ celo. z in metaphica: z q. illa p̄tē est falsa: id di
 cit Zuer. q. hec rō ē phātaia. i. fictio z nō d̄mfatio. C^o Sz i d̄ictis
 ab isto hōte sūt qdēs. ait. n. q. mot^o circularis vt est qdā numer^o par
 vel ipar est in asa tū: nō ēt aiaz: z sic de tpe: ideo p̄tē esse qd.

Atrū tps hz esse in rerū nā aliquo mō extra alam: id aut qd hic
 facit qdē est diuersitas dictoz Zuer. in. 4. phy. vbi i mul
 tis cōmētis varie locut^o est: pp̄ qd fuit ca diuersitatis in posteriorib^o
 Et qd facit qdē est qm̄ scim^o q. tps est numer^o motus vt p̄s in. 4.
 phy. in vna d̄ffōnū t̄pis dixit. Et scim^o ibidē q. tps est passio mot^o
 z hec vidēt valde oppositamā cū numer^o sit mēs vel actus mētis
 vt dicit Zuer. sequit q. tps sit aia vel act^o aie. Et alio cuz motus sit
 ens nāle extra aiaz: z tps sit p̄p̄iū accēs ei^o: vt ēt cōsequi q. sit
 nāle extra aiaz sicut z mot^o: eo q. p̄p̄iuz finit ex p̄ncipiū q. sunt in
 re. hec s̄ sunt q. vno aspectu qdē nobis faciūt. C^o In ista qdōe Joā.
 ianus q. fecit qdēs in lib. phy^o corū in quadā qdōe finit r̄d̄ere ad
 hanc qdē s̄ in veritate d̄do q. tps p̄tē capi put est qdā nomē ana/
 logū ad tps formāl^o z ad tps material^o: est enīz tps māle ipse mot^o:
 tps formale autē est ipse numerus quo numerant^o prius z postorius
 in motuz sic vult q. tps p̄tē mō mōdo est ens extra animā. Secūdo
 modo est ens in animatq̄m vt dicit Zuer. ibidē numerus vel est aia
 vel actus anime. z p̄ Joan. faciūt multa cōmēta hinc inde colle/
 cta. p̄mo facit p̄o eo cōmētū. 13. vbi cōcludit q. tēpus in potē/
 tia est extra animā: sed tps in actu est in mēte. ergo vult dicere q. tē
 pus in potētia. i. p̄ materia est ens extra animā: z p̄o actuali z for/
 mali est in aia. Et ibidē cōmēto. 101. ppe finē ait. q. tps nihil aliū est
 q. numeratio mot^o p̄m prius z posteri^o: q. numeratio est act^o aie. v̄tō.
 Et ibidē cōmē. 100. vt p̄cludere oino p̄ vntū s̄llz q. tps z mot^o oib^o
 modis sunt idē: cōcludit. n. ista q. tps sit mot^o z ecōtra. que p̄dicatio
 nō est v̄ra nisi extrema vniēt inter se. Et ibidē. cōmē. 88. plane

Positio 30
 aucto.

dicat qd tps actu est ab anima: in potetia extra anima. Et ibide co.
 108. ait qd tps est numerus fm q mens accipit ipm vt habet partes
 priores & posteriores: & ibide comento. 106. ait qd de tpe extra animam
 nihil est nisi motus: & ait qd tpeus est qm mes diuidit motu in prius
 & posterius. Ex his & multis alijs ibide positjs pot ronsablr vt dicte
 exponi Auer. qd tps put capitur formalr est ens extra animam: qd vt sic
 nihil aliud est nisi numeratio metis prioris & posterioris existetium
 in motu: hec. n. numeratio est formalr tpsus. Si vero capitur pro ipso
 mali sic est ipse motus: n. intelligit ab intellectu. put numerus quo illa nu
 merant: & sic pnt dicte Auer. acordari. C Sz hec positio lz fit valde
 subtilis: tatra vt mihi qd sit falsa: & pp vba Auer. & pp rones: pp vba
 qd e: qm vt dicte Auer. co. 98. tps est pns. i. accns ppriuz mor: mo
 ppriu accns no vt esse ens in aia: & subiectu extra aiaz. vt oes sciut
 quata passio fluit ex principijs subiecti: vnde in fine cometi concludit
 dit. remanet vt sit accns: qd est imposit nisi esset ens extra animam.
 C Sz Jo. mder huic dicte qd mor pot capi duobus modis. vno iud p
 fluxu forme: alio mo p ipsa forma fluere. mo dicit qd tps e passio mo
 rus scdo mo: no pto motu primo modo tps e mor sunt vna res licz
 sit diuersitas qda rons. C Sed hec rnsio est error. primo qm vt vult
 Auer. ibide tps est passio primi mor: & pstat qd primus motus no est
 acceptabilis nisi p fluxu. Preterea motus p forma fluente est res p
 manea vt satis. 3. phy. ab apfomer Jo. & qno ens successiuuz pot esse
 passio entis pmanetis. Preterea sequit qd mor celi esset sine tpe: cu
 ius p rariu p3 sensu. qnta pobo. qm qd est sine subiecto pprio tps
 est sine tpe. modo ille mor cu no sit sibi tps nec habeat sibi ppriuz
 tps: qd erit sine tpe: & vere iste ho errauit sicut solet in oib. C Scdo
 principia Auer. ibide comen. 93. infert qd si tpeus esset mor celi. q
 plura essent tpeoz: mo ipse h3 pns p incoenenti: ergo & aia. & p pns
 tps no est mor celi. & ecotra mor celi no est tps. ergo sunt plus disti
 cta reali. Rndet qda ho qd ad pdicatione vera negatiua sufficit di
 stinctio extremoz fm motu & rone. cotra. qm Auer. ibi non euitarge
 quibarent plura tpa reali: vt p3 scdo. qm ppositio affirmatiua falsa
 simplr fundat sup diuersitate simplr extremoz: vt scis. qz negati
 ua vera q sequit ad affirmatiua falsaz. C Preterea pncipalr tertio.
 ibide co. 96. declarat qd tps no sit motus: eo qd velocitas & tarditas
 insunt motui que no insunt tpeoz: tuc in pncipio cometi. 97. dicit.
 cu declarauit qd tps no est mor: incepit inuere ipm sequi motu. & acci
 dere ei. i. esse accns ppriu eius: vbi et multis iterpositis ait: & qd tps
 no imagtat. i. intelligit sine motu. & mor pot imaginari. i. intelligi ex
 tps: signat hoc qd mor pcedit tps natre: & qd tps accidit motu: lz pnt
 pna se copletet qm tps seqt motu coplete: vt ppriu accns sequit sup
 pntu sibi. Ecce qd plane accipit qd na tps sit alia a na mot: & p pna
 no oino sunt res diuersissimo nature diuersae: vt Auer. inuit. C Sed
 dices: sicut Jo. finxit argumeto dicto qd loquit d motu p forma flu
 re: & hec rnsio est derisibilis: vt p3 in pncipio comenti. vbi loquit de
 motu qui velox est vel tardus: qui no potesse nisi p fluxu accipiat:
 & timari in hoc est supfluu. C Preterea quarto ibide Auer. comē. 101.
 in fine concludit distione vera tps. d. distinitio igit in qua no est dubi
 ratio est dicere qd tps est numeratiua prioris & posterioris exntiu in

MOTU

motu. vbi vult qd tps no sit numerus lz numeratiua. i. aptu natum
 numerare. hoc idē in fine comēti. 102. pcludit. Tūc arguo. seclusa opi
 nione intellectus. tps est aptu natu numerare motu. mor seclusa opi
 nione intellectus: no est aptu natu numerare motu. vt dicte Auer. comē
 to illo. 102. q seclusa opinione intellectus: mor no est tps: & ecotra. ar/
 gumētū est in scda figuraz in rei veritate hoc argumētū h3 vim de/
 monstratiōis. C Preterea quinto ibide comē. 132. pp finē. vult qd tps
 sit mensura ppria primi motus. Sicut est ppria forma in re: no sic
 est de alijs motibus. vide. ergo motus & tps sunt res diuersae. C Pro
 pter verba hec & rones inuolutas in verbis illis videt mihi ad hac
 pclusionē esse respondendū fm qd Auer. videt soluere comento. 109.
 qm tps est quodamō p ronuū: & quodamō discretū. est eniz p ronuū
 actu & potentia discretus: vt. n. est quid continuus est ipse motus in
 subiecto. i. ppria passio motus: que est quedā aptitudo mor? ad me/
 surari ab aia: vel quedā potetia nalis ipsius motus qua pot ab intel
 lectu mensurari: & sic motus & tps sunt due res in essentialiter in
 subiecto sunt vnapro quāto illa potetia nalis: seu illa aptitudo acci
 dit motui tanq pmo & primo subiecto. & sic loquit Au. in predica
 mentiaz quinto metaphysice: vbi enumerat tps inter spēs quāti
 tatis p ronuū. Scdo pot accipi: vt est quodamō discretū. i. numer/
 prioris & posterioris in motu exntiu: & sic tps nullū eē h3 nisi in aia
 eo mo quo entia duo intellecta sunt in aia. C Ex hac distictioe soluo.
 q. qd si loquitur de tpe prout est quid p ronuū: vt sic est res distincta a
 motu fm essentialiter in subiecto no ponat in numero: qm sunt vnus
 nūero. Si vero loquitur de tpe qd est qd discretū: vt sic est ens in aia
 subiectiue vel obiectiue: sicut obiectus in potentia vel catus in ca.
 C Et per hec oēs auctes glosant. Ad primā. p3 qliter loquit de tpe
 put h3 eē discretū. sed si caput vt h3 eē in potetia ad eē discretus: sic
 eē qd p ronuū: & no est aliud nūero ab ipso nūero: lz sit aliud in eentia
 reali ab eo: eo modo quo accns ppriu est aliud a sbro pprio. C Ad
 secundā app3 qliter loquit de tpe: put est mensura mor? que est quid
 discretū: & p pns vt sic no h3 eē pter actu aie. C Ad tertiā cōcedo qd
 ista est va. tps est mor? sicut ista. risibile est homo: & ecotra sicut ista
 homo est risibile: qm prima est predicatio sibi de accidēte proprio.
 scda ecotra: & abe sunt vere: qm fundat sup idēitate numerali exte
 motum: lz no supra idēitate eentiali & reali. C Ad quartā dicat sic
 com. est. & eodē mo ad qntā. Sed ad sextā vt dixi. debes scire qd aliq
 sunt simplr idē nūero qd sunt res reali diuersae vt ppria passio & sibi
 & sic in illis vbis Auer. vult qd tps & mor? sunt idē simplr in diuiduo
 & nūero: lz cū idēitate illa possit stare diuersitas specifica & rez essen
 tialiuz & distinitio nū vt dixi. & pp hoc pnt quā innumerabiles pclu
 siones intelligi Auer. & glosari multe auctes ei. C Sz adhuc aia no
 gescit: querā. n. pmo qre tps no distinit. 4. phy. vt passio & vt eē qd
 p ronuū: vt. n. qd quot mōis res h3 eēt: mois pot intelligi distinit.
 ergo si vt sic dicit a motu. ergo potuit distinit: & si res est vt dixi: sol
 Auer. quā dat ad hoc ibide co. 100. nulla est qm ego teneo qd er vt
 sic distinguit a motu. C Secūdo vt qd falsuz sit qd possintaliq esse idē
 nūero: & tū eē spē & distione & re diuersa: qm semp maior vritas sere
 mino: & si ergo sunt vnus nūero. ergo vnus spē & distione & eentia.

Destructio destruct. Auver.

ccc

Consultatio pōnis Jo.

Responsio pro Joane.

Consultatio

Responsio cuiusdam Consultatio

Dico tps.

Solo.

Solo aucte tuz facietis p Joane.

Prima dicit

Scda.

Tertia. Solo.

¶ Tercio si tps est nuerus et vt sic hz esse ab aia solu. ergo est fictum sicut chimera. ¶ Ad hec vt pri^o dico qd si capis tps vt est qd p^{ri}mo hñ pot^{est} diffiniri diffone ppa aia a diffone mor^{is} alz diff^o cois vt inuulg: sic eadez qz diff^o cois vtriqz est eadez: id hñ pro vna re simplr vno mō diffinita: qz vero tempus vt quid discretum hz diffinitionē sim- pliciter genere et specie diuersas a diffinitione motus eio modo quo differt continuū a discreto: ideo illo mō diffonez inuestigat. et ideo rñso Auer. est ad ppositū: vt p3 cōsideratū. ¶ Ad scdā mō pot^{est} dici qd aliqua dicunt vno mō intrinsece et aliq^{ue} extrinsece: mō sōm et p^{ri}mo accēs. scdō mō sunt vnū nūero: vnitas nūeralis pmo mō infert spz et scdō mō vt scis. ¶ Ad tertiā rñdet Auer. cō. 131. qd esse nu- meri nō est in aia oibus modis sed eē q^{ue} aliquo mō est extra aiam sal- tem in potētia qd est eē subiecti p^{ri}mo. i. motus dico eē eē subiecti p^{ri}mo in vnitate nūerali et in diuiduali: hz adhuc in ea sit aliq^{ue} diuer- sitas: vt dictū est. ¶ Ex his apparet: qd tam tps q^{ue} motus sunt quo- dā mō in aia et quodā mō extra aiam: qm vt sunt quātitates cōtinue sunt ex aiam: et vt sunt discrete sunt in aia: p^{ri}mo hñ esse actu: hz sunt quodā mō extra aiam: vt habēt esse in potentia. ¶ Sed adhuc dubitant sophistaz qm temp^{us} nullapars est: ergo t^{em}pus nō est ante- cedens est manifestuz: qm non habem^{us} nisi instans qd nō est pars tēporis. cōsequētia p^{ri}mo qm totum nihil aliud est q^{ue} sue pars: vt dicit Auer. p^{ri}mo p^{ri}mo p^{ri}mo. cō. 17. vel saltem sunt cōrelatiua. ¶ Ad hoc soluit quidā hō qd ad hoc vt successiuū habeat esse sufficit q^{ue} aliquid eius habeat esse: hz non sic sit de permanentē sic hz instans nō sit p^{ri}mo tps est tñ aliq^{ue} tēporis. ¶ Cōtra. qm si valet. tps est. ergo qd daz totū est. valet. tps est actu ergo quod dā totū est actu p regulā p^{ri}mo rñsticā. si qm p^{ri}mo sequit ad antecēdes simplr et aliquo additō vtriqz sequit quāmodo illud additū nō dminuat nec distrahat. Tūc vltra quod dā totū est actu. ergo pres illius totius sunt. ergo valet p^{ri}mo ad vltimū. instā est. ergo tps est tps. ergo quod dā totū: quod dā totū. ergo quod dā ptes tps sunt actu: vltimū p^{ri}mo est falsuz. ergo rñ- sio nulla pot^{est} dici q^{ue} esse actu tps nō est simplr totū simul: sed cū po- tentia p^{ri}mo actui: et sic pot^{est} cōcedi pres esse: et totū esse: intelligēdo de esse eē actu nō puro: stat enī sōm et p^{ri}mo dicatur in p^{ri}mo supponere p^{ri}mo successiuis: et tñ intellectus coniungit extrēma in instanti. et ita stat q^{ue} tps p^{ri}mo dicit^{ur} sit ens. put intellect^{us} illud cōponit in instanti: hz nō dicit^{ur} illud p^{ri}mo instanti. et nolo plus imozarit qm qd eē sophistica et.

Quo tps et mor sunt i aia et quo ex aiam.

Dubitatio sophistaz.

Solo rñus/ dam.

Impugna/ tio.

ALGA. DVB. VII

¶ It Algazel. adhuc dicēdū est p^{ri}mo q^{ue} fm eo ruz radices pnt inueniri entia pntia infinita que sunt vnitates ab inuicē dntes in nūe- ro. v3. anime hoīuz que post mortē sepant. ille. n. sunt entia indenominabilia in dispar vel par. ¶ Quia lis erat an daretur actu infinituz: et ab Algazele erant plu- rima motina ad ducta quibus Auer. responsuz dedit. vult modo in- ducere Alga. ad tūctem fortissimū motiū contra philosophos: qd mouit Auicēnaz Platonez Alfarabiū et multos latinorum vt dicit.

hic ergo. ait Alga. adhuc est dicenduz philosopho q^{ue} fm eozuz ra- dices possunt inueniri entia presentia infinita que sunt vnitates. i. nature diuerse inuicēz differentes in numero. v3. anime hominuz q^{ue} post mortē separant: illa. n. sunt entia indenominabilia in dispar vt par. forte littera est corrupta: et d3 dicere sic. illa. n. sunt denoiabi- lia fm dispar vel par: et si littera est sic vt q^{ue} tangat hāc rōne. s. que/ eunqz numerant et denoiant numero pari vel impari sunt multa: sed anime separe denominatur numero pari vel impari. ergo sunt mul- te: sic huius rōnis terigit tñ minorē rōnis: post reperi litteram sic. illa enī sunt multiplicata ad dispar et ad par. et tunc sermo eius manifestus est per se. ¶ Debes scire q^{ue} ista ratio Alga. est mixta par- tim ex lege/ partim ex naturali rōne: ppositio enī dicens q^{ue} aie ho- minuz post mortē remanent multe: est credita/ et nō rōne demonstra- ta: vt declaratū est in libro de intellectu: hz. n. hoīs intellect^{us} eter- nus: ille tñ nō est multus: imo vnus numero dicit^{ur} ppositio autē dicens q^{ue} sunt infinite supponit vna. s. q^{ue} homines fuissent infiniti: et per cōsequēs q^{ue} motus celi sit eternus: et ita celum et tra elementa: et per cōsequēs totus mundus sicut declaratū est in naturalī p^{ri}mo: et maxime in libro celi. et s. p^{ri}mo. et hec est nota rōne naturali ap^{ud} p^{ri}mo: sic ista ratio est multum vltimo nō transcendens ordinēz sermonum probabilium.

AVERROIS

¶ De dicim^{us} q^{ue} ponere aias sepatas a mā plu- res i nūero: est opio incōcessa ab oib^{us} p^{ri}mo: imo est opio valde dubitabilis. Cā. n. plu- ralitatis seu nūeralitatis est mā ap^{ud} p^{ri}mo. et cā pueniēte in multitudine nūerali est forma: hz q^{ue} pos- sint repiri res plures in nūero vna in forma fm mān incōuentēs est: nullū nāqz indiuiduū ab alio idēduo distingui d3 ab aliq^{ue} p^{ri}mo: nisi p^{ri}mo: imo indiui- dua ab inuicēz distinguunt mā. ¶ Rursus impote est apud oēs p^{ri}mo inueniri aliqd infinitū in actu qd sit cor- poreū aut incorporeū: et nullus sapientū pot^{est} intelligere talia nisi viter dntaz inter situatia et indistituatia nisi Auī. maxie q^{ue} seq^{ue}ret ex hoc erro: q^{ue} infinituz recipiet magis et mīn^{us} et totū eēt simul partū: qd est falsum. ¶ Tūc motiū rñdet Auer. fm fundamēta p^{ri}mo peripatheticor^{um}. et p^{ri}mo negat assumptū. scdō pbat eius rñstionē. dicit ergo p^{ri}mo. di- ctinus nō q^{ue} ponere aias sepatas a mā plures in numero: est op^{us} nio incōcessa: imo negāda ab oib^{us} p^{ri}mo: imo est opio valde dubitabi- lis. ecce q^{ue} negat v^{er}o p^{ri}mo: et p^{ri}mo: imo vt dixi est pure credita et nāli rōne nō cōcessa. (Cā. n. pluralitatis) cū exponit ad hōmā rōnis vult modo dare cām sue respōsionis: et duas ad dicit^{ur} rōnes contra

Alga. pmo assignando cam eius rñsonis, scda ibi. (Rursus impole) adducit rñnem Arist. directe cõtra illum. dicit ergo. cã eniz pluralitatis seu numeralitatis est m̃a apud p̃hos: z cã cõueniẽtiẽ in multitudine numerali est forma: sed q̃ possunt repiri res plures in numero vna in forma p̃m mãm incõueniens est. est ergo vis rñonis iuer. istas quecũq; multiplicant̃ i numero z vniunt̃ in forma: sunt cõposita ex m̃a z forma: sed ale separe nõ sunt cõposite ex m̃a z forma. ergo nõ sunt multe in nũero: z vna in forma. syllus est in scda figuraz hui⁹ acci pit maiorẽ z tacuit minorẽ: qm̃ est cõcessa ab eis. (Nullũ nãq; hũc p̃bat maiorẽ. z dicit. nullũ nãq; in diuiduuz ab alio indiuiduo distingui dz ab aliq; p̃p̃tate nisi p̃ accñs. hec est maior: s; indiuidua distinguunt̃ m̃a. s; distinctio p̃ accñs ẽ p̃ m̃az. z ecõtra. est. n. rõ i tertia figura. z maior est Ari. i scdo p̃ste. z minor ẽ manifesta p̃ se. (Rursus ipole) h̃ reprobat optionẽ illoz adducẽdo scda z rñnẽ. z p̃ facit h̃. scdo ponit euasionez illoz z reprobat illos. dicit g. rursus ipole est apud oẽs p̃hos inueniri aliqd̃ inñitũ i actu qd̃ sit corporeũ z incorporeũ. hec est itq; maior: z suppleas miorẽ. s; aie separe sunt corporeũ p̃ hoc p̃ore. s; nõ p̃nt inueniri inñite. (Et nullus sapiẽtũ) ponit sol. Zui. z p̃tra dicit illi. d. z nullus sapiẽtũ p̃t intelligere ralia nisi viter dñaz iter situalia z idissitualia nisi ille sapiẽs ẽt Zui. hec ẽ solo q̃ maior est falsa: qm̃ lz inñitũ corp⁹ repiri nõ possit. p̃t rñ repiri inñitũ reb⁹ abtractis a loco z situ q̃ locus nõ occupat. p̃tra arguit Zuer. dices. dico q̃ h̃ nõ p̃t intelligi: qm̃ maxie sequit̃ ex h̃ iste error. s; q̃ inñitũ recipiat magis z min⁹ z totũ ẽt sil p̃ri. i. egle: qd̃ est falsus. z sic con tradicit ois eis. ¶ Circa p̃ns caplz nolo diffuse declare oca ista: qm̃ in libro de intellectu: z i qõne de infinitate p̃mi plix̃e locut⁹ suz. lz tñ cir ca primũ debes scire q̃ sic m̃a p̃currit ad ẽẽ indiuiduoz/ ita cõcurrit ab distinctionẽ. sed qm̃ m̃a est cã p̃ accñs in diuidui. necio tñ: forma aut̃ p̃ se est cã indiuidui. iõ distinctio indiuiduoz est p̃ accñs: nõ tñ pu res: sed p̃ accñs necius. Declaratũ ẽ. n. in. 7. metaph. q̃ m̃a est cã qd̃ raris indiuiduoz nõ p̃ se: sed p̃ accñs: s; tñ necius. forma aut̃ est cã p̃ se totalis ẽẽntie z qd̃ raris rez. iõ essentia indiuiduoz est p̃ accñs a m̃a: z p̃ se a forma. ¶ Sed obycia sic Joa. dicit in lib. de sba orbis. sic aliqd̃ est cã rei in ẽẽ: ita in distinctioẽ illi⁹. sed forma est cã p̃ se ẽẽndũ indiuiduoz. s; distinguẽdi. z sic p̃ncipiũ indiuiduoz erit forma. ¶ Ad hanc. q. debes scire q̃ sic ẽẽ simplr est a forma. ita ẽẽ simplr distinctio nõ est nisi ẽẽ vnũ in se diuisum a quoz; alio. sed sic ẽẽ indiuisibile est ẽẽ p̃m qd̃. ita distinctũ nũero est distinctũ p̃ accñs: z p̃m qd̃. z sic illa ppõ nõ h̃z locũ nisi in ẽẽ: z distinctioẽ simplr nõ aliter: quõ aut̃ vs/ leat rõ Zuer. de esse infinito laz dixi in lib. de intellectu: z in qõne de infinitate p̃mi. z p̃firmant illaz verbis Ari. in. 3. ph. vii. z nolo ponere ea que ibi posui: qm̃ ẽẽt ponere caplz supra caplm̃.

Sicut m̃a ad ẽẽ indiuiduoz p̃currit ita ad distinctionez.
Obiectio.
Solo.

ALGA. DVB. VIII.
It Algasel. z si forte aliqs diceret: q̃ opinio Platonis est vera. v3. q̃ aia est vna z antiq; z diuiditur diuisione corporez: z incorporeaz se p̃tione redit ad suam radicem: z vnitur.

Mos vero rñdem q̃ hec opinio est absurdior: opinio nibus aie: z h̃ intellect⁹ iniaz. Mos. n. dicim⁹ q̃ aia p̃etri nõ est aia Builermi. impole est. n. q̃ sint vna: quelz nãq; eaz sentit: z cognoscit se se differre ab alia: vñ si aie ẽẽnt vne: essent hoies vni in scia: que scia est proprietaz sbalis aiaz. ¶ Et si forte aliqs arguat. dices q̃ sit vnuz aie: s; diuidunt̃ p̃m depedẽtia corporez. Mos dicim⁹ q̃ diuidi illud qd̃ magnitudine quãtitaris mẽsurabilis nõ h̃z est falsus: quãt̃ ẽt dicim⁹ q̃ vn⁹ sit mille vel infiniti: qd̃ nãq; est inquantabile indiuisibile est.

¶ Cum induxit opinionẽ Alga. z argu. eius z sotonẽ illiusm̃ic vult adducere rñnez Platonis: z pmo ponit illam. scdo ibi. (Mos vero) rñder p̃tra dicens et. dicit ergo. ait Alga. z si forte aliquis diceret. q̃ opinio Plato. est vera. v3. q̃ aia est vna z antiqua z diuisibilis diuisione corporez z incorporeaz se p̃tione redit ad suã radicẽ z vnit̃. ¶ Ego diu considerari verbũ istud: z cuz in p̃p̃tẽ hoc semp̃ stetit in dubio z p̃ rñ declaratiõẽ illius. dixit comes Amira Dulan: cozona nostre et a rñs in corbula me petẽte Bononia: q̃ opinio Plato. ponit vnã ideã aiaz que se h̃z respectu aiaz: sicut ligna in volus z arcub⁹ domoz. dicebat. n. q̃ sicut ligna illa subreposita lapidibus in calcinatis ad modũ arcus post excitationẽ illoz remota dimittit̃ vestigiũ eozuz: qd̃ vocatur volta seu arcus. sic est vna ideã numero p̃m aiaz: que cum corpa formant̃ a virtute genitua egredif̃ illa: z recedit: dimittit̃ eius vmbra seu vestigiũ eius: qd̃ aia vocat̃. z sic dixit dicum Isaac israelite intelligi. s; qm̃ dicit aiam esse p̃ductã in vmbra: intelligitur. i. ideã. ista ergo resultatio seu vestigiũ apud Platonẽ aia erat. z ideo illã ideã seminarĩũ seu radicẽ dicebat. ¶ Et sic dixit Plato q̃ qm̃ aie desinunt: corpa tunc redeunt̃ ad earuz seminarĩũ in tantũ q̃ vestigia illa que aie erant amplius nõ sunt post: redũdant in suum seminarĩũ vt dicit. z hanc opinionẽ dixit esse Platonis ille vir. z ita Plato posuit oẽs aias esse vnã in radicẽ. plures aut̃ ori ginaliter: sic huic multuz consonat series verborz Algaze. z Zuer. qm̃ miratur Alga. p̃bare multitudinẽ animaz in verbis sequentib⁹: pp̃ qd̃ signuz est q̃ Plato opinabat vnaz esse tñ. Huic ẽt Themiſt⁹ solẽnis Platonis: vt narrat Zuer. 12. metaph. cõ. 18. cõcordat. d. q̃ Plato posuit ideaz terre esse factaz ex dijs secundis. Ari. aut̃ a sole z orbẽ declinat. vbi loquit̃ de illa ideã: vt apparet ibidem z in expositiõne mea. ¶ Sed lz hec opinio sit solẽnis vt vides. dixi sibi q̃ opinio Platonis nõ est illa: vt appz in phe. done: z ei m̃strauĩ textũ cui nõ cõtradixit. videbat. n. m̃hi Platonẽ velle aias ẽẽ creatas a deo in quodaz numero certoz: eas frare in signifero seu orbe seminarĩũ in quo iteruz oia vt prius redibunt: z hoc fiet inñitẽ. z reiterabunt sepe. z tunc vult ipse per radicez orbẽ signoz que appellat semina/

Que fuit opinio Plato. de multitudine aiaruz s; comitez amiradula/ num.

Opio Zuer. de multitudine aiaruz s; p̃m Platonis.

rium primū in quo stant, et si ista est opinio Platonis, iam soluta est
 qđ Zilga. (Nos vero) cum induxit sol. Platonis, Nunc Zilga. reprē/
 hendit illam, circa qđ debes scire qđ ad illam opinionē sequit aiam
 vnius hoīs esse aiam alterius: qm̄ aia mea nunc fuit alterius tēpore
 ante reuolutionē magnā: qm̄ ego tunc fui aliud in deum ame nunc
 vt probant phi: cōtra hoc arguit Zilga. d. nos vero respondemus qđ
 hec opinio est absurdior: opinionib⁹ aie. et cōtra intellectus sentētiā:
 cuius rōnes tangit. d. nos enim dicimus qđ aia Petri nō est anima
 Guilelmi. impōse est enī qđ sint vna. quelibet naq; earū sentit et co
 gnoscit se differre ab alia. vnde si antea essent vne essent hōi vni in
 scientia: cuius rōnes tangit. d. que scieria est p̄prietas substantialis
 animay. vult dicere qđ sicut aia erit vna ita et scientia: eo qđ scientia
 est p̄prium aie. ergo nō possunt aie in quodā numero creari. Et si
 forte aliquis arguat. d. qđ sint vnus anima. l. qđ oēs anime sint vnū:
 sed diuidunt hū dependentiā. i. ordinē ad corpora. sicut videt op/
 lectus oium est vnus numero in se. potest tñ multiplicari extrinsece
 prout est dicens ordinē ad diuersa corpora: quoq; est perfectio s̄ma.
 Cōtra hoc arguit Zilg. d. nos dicimus qđ diuidi id qđ magnitudinē
 quantitatis mensurabilius non hz est falsum. ergo sup. impossibile est
 vnicum intellectus esse multos respectu corporū. Secundo arguit
 qualiter etiā dicemus qđ vnus sit mille vel infinitū nāq; qđ est in/
 quātificabile est indiuisibile. et per p̄ns illi vnus intellectus non pōt
 esse plures. hec sunt argumēta Algazelis.

Opfo peri/
pathticoz.

Impus.

AVERROIS

Icimus nos qđ petrus hū differit a guilerm/
 mo in numero et sunt vn⁹ in forma. l. in aia
 vna: si aia petri d̄t ab aia guilermi i nūero
 sicut p̄sona tr differunt in nūero: opzigit qđ
 aia petri et guilermi eēt due in numero: et sequere ex
 hoc qđ aia haberet aiam: et sic aia petri et guilermi eēt
 vna et eadē in forma: et pluralitas nūeralis. l. diuisio seq
 tur vnū in forma rōne mae. C Unde si aia nō admitte/
 retur in corpis admissiōe: oportebit qđ qm̄ sepata fuerit
 a corpe qđ sit vna et eadē in oib⁹. v3. in nūero. C Attn id
 qđ iste hōi Platonē reprobat/ sophistificatio fuit: snia. n. et
 erat qđ aia petri aut d̄t ab aia guilermi aut fuit vna et
 eadē. nō sunt vna. qz sequit falsuz. ergo d̄nt. Et loca so
 phistificatiōis hec sunt i duob⁹ vocabulis. v3. in eo qđ d̄
 cit d̄t: et in eo qđ dicit idē. differre nāq; equoce signifi
 cat: et idē multipl̄ pōt intelligi. et iō aia petri et aia guil/
 lermi quodā nō pnt dici vna et eadem: v̄puta ex parte

forme: et sunt multe alio mō. v3. rōne subiectoz. CSz
 id qđ dicebat. l. qđ diuisio nō pōt diuidere in quātificabile
 falsum est absolute. v3. qđ hec p̄positio nō est v̄tis: imo
 deficit in quodā mō. hoc. n. verificat in eo qđ per se di/
 uidit: sed nō in eo qđ diuidit per accōis. l. id qđ diuidit
 ratione subiecti diuisibilis per se vt albedo que diuidi
 tur ratione corporis. et hoc modo forma et anima diui
 dunt diuisione subiectoz. C Et ideo dicimus qđ ani/
 ma vere est similis luci: qz sicut lux diuiditur diuisione
 corporum lucentium: postea vnitur lux remotis lucētī
 bus corporibus: sic recte est de aia cū corporibus.

C Vult nunc Zuer. soluere. q. Zilga. et s̄mo p̄ponit veritatē. q. sc̄do
 p̄bat illā. tertio exponit opi. Platonis. q̄to soluit. q. declarādo latē
 tiā sophistificatiōis. In s̄ma dicit. dicimus nos qđ petrus hū differit a
 guilermo i numero. et sunt vnus in forma. l. in aia vna: ista est v̄tis:
 quā p̄ponit. (Si aia petri) nūc p̄bat istā veritatē. et p̄fert vnū p̄ns:
 v̄nde ostēdit falsitatē illius. et tertio ostēdit id sequi quocūq; dicit
 ergo. si aia petri differit ab aia guilermi i numero sicut p̄sona tr entia
 solēt differre in numero. igit opz qđ aia petri et guilermi eēt due in
 numero. istō est p̄ns. v̄nde ostēdit ipolitātē huius: et infer vnū im/
 poliū. d. et sequit ex hoc qđ aia h̄ret aiam. (Et sic aia petri) nūc cō/
 cludit veritatē p̄positā. d. et sic aia petri et guilermi eēt vna et eadē
 in forma: et pluralitas numeralis. l. diuisio sequit vnum in forma: li/
 cet rōne materie sit numeralis diuisio. CSz p̄uenit locus. q. non
 paruus qm̄ pōt eē locus q̄nis in eo qđ dicit. qz tūc aia h̄ret aiam:
 non em̄ v̄f locus aliquis v̄n̄ teneat illa p̄ns. Et soluit. qm̄ si aia soz.
 eēt alia ab aia platonis: vel eēt alia simplr et p̄se: vel p̄ accōis rōne cor
 poris. si sc̄dm. q̄ in se simplr est vnū: multa attributiōe sicut dicitur
 est. si aut̄ sunt plures simplr. q̄ sunt differētes et cōueniētes: et sic sunt
 cōposite ex parte qua differūt et parte qua cōueniunt: sed pars qua
 cōueniunt non pōt eē nisi forma. et nō nisi forma que est aia: qm̄ aia
 nō sit ex non aia. ergo ex aia. Illa q̄ p̄ns valet p̄supposito qđ ille sunt
 plures simplr et nō attributione. (Cū si aia) nūc p̄fert quō oīno opz
 qđ q̄ltercū qz sequit opinio p̄dicta. et dicit. v̄n̄ si aia non admit: eret
 in corpis admissiōe opz qđ qm̄ separata fuerit a corpore qđ sit vna et
 eadē in oibus. v3. in numero. p̄ns supponit ex sol. sexti dubij: qm̄ cā
 multiplicatiōis numeralis est mā. cū igit i corrupiōe torali nulla
 remaneat mā: ideo simplr dici pōt qđ remouebit cā et p̄ncipiū multi/
 plicatiōis: et p̄ns remanet vnitas numeralis saltē p̄uatiue: et sic vna
 erit aia simplr oium. (Attn id quo) nūc v̄sicat opinionē Platonis:
 et soluit argumētū eius. et dicit. attn id quo iste hōi Platonē repro/
 bat sophistificatio fuit. snia. n. eius erat qđ aia petri aut differit ab aia
 guilermi: aut fuit vna et eadē. v̄nde destruit mēbrū falsuz et cōcludit
 verū. d. nō sunt vna: qz sequit falsuz vt supra fuit ab eo deductū. ergo
 differūt. (Et loca sophistificatiōis) soluit istā q̄nē. d. et loca sophistificatiōis

Inbitatio.

Solutio.

rationis hec sunt in duob' vocabulis. v3. in eo qd dicit differtre i eo qd dicit idē. differrenāq' equoqe significar. z idē multipl' pōt itelli gi. i ideo aia petri z aia guilermi quodāmo pnt itelligi vna z eadē: vtpura ex pre forme z sunt multe alto mō. v3. rōne subiectoz.

Buplr ca/ pit forma hōio.

Debes scire q' forma hōis pōt duplr cōsiderari. v3. in qua/ tum aiaz in quātū intells sba existēs separa ta. Si pmo modo. dico q' sicut colūna est dextra z sinistra nō p se se: s3 ex ordine ad diuersos hōies: sic q' nulla est nouitas in ea. sic intel/ ctus dicit respicit hōies diuersos est aia multa nō multiplicacione accidēte eiusdē multiplicatiōe se renente ex pre cozpoz. z sic pōt dici multus per accidēs extrinsece: sicut colūna dē dextra p accēs rōne rei dextre simplr. Si aut cōsiderat vt intells est sic est vnus per se z per accēs: qm vt sic separaf simplr ab ot respectu ad qd cūq' extrinse cum. z sic aia est vna quodāmodo z plures quodāmodo. vna gdes per se z simplr. multe autē extrinsece z per accēs. (S3 id qd dicebat) nūc soluit ad motiū Alga. z dicit. sed illud qd dicebat. s. q' diuisio nō pōt diuidere in quāritabile. falsuz est absolute. v3. q' hec ppositio nō est vniuersalis: imo dicit in quodā modo: qd dēclarat. d. hoc em verificatur in eo qd per se diuidit sed non in eo qd diuidit per acci/ dens. s. id qd diuidit rōne subiecti diuisibilis per se vt albedo quod vidit rōne cozpoz: z hoc modo forma z aia diuidunt diuisione coz/ porum. Q' ad formam negat maior vel distinguū. vt dictū est. (Et ideo) vltimo exponit hoc per exemplū. z dicit. z ideo dicimus q' aia vere est similis luciq: sicut lux diuidit diuisione cozpoz lucentiuz: atramen in mēdio est vnus: postea vnū lux remoris lucētib' cozpoz/ bus. sic recte est de aia cū cozpozib'. s. q' ipsa est vna simplr: plures tñ respectiue: z sic per hoc intelligit totū illud.

Opinio pla tonis.

Circa dicta pmo dicit scire q' opinione Plato. Zuer. redit ad opinione ei' nūc q' Pla. vt Zuer. inuit nihil aliū nisi q' aia sit qdāmo vna: z qdāmo plures: est. n. vna sim plr z absolute in sba z plures respectiue z i habitu dīne ad diuersa sba vt dixi iā. Et hāc opi. Zuer. ascribit Platoni. Et addo q' Pla/ ro videt dicere q' homo nō est aliud/ nisi aia: put vñ cozpoz tanq' instrū. z ideo sicut nauis est naua tñ vtrū instrū: sic hō est aia vtrū cozpoz tanq' instrū: sicut artifex est quodāmodo plures pp vsuz di uersoz instrū: z quodāmodo vnus simplr z absolute. sic z aia. z hec v' opinio Plato. vt scripsi in libro de intellectu.

Positio eu ausdam he/ brie.

Secundo debes scire in pposito vt narraui in tractatu inti/ tulato Vincentio quirino veneto meo scholari de actōe oīuz rex. Quidā hebre' opiat' erat Zuer. z Ari. z Pla. eē vn' opiniois: intātū q' dixit eos velle q' oēs res ppositē erāt cōposite ex mā z intells: adeo q' intells in qbusdā erat intells tñ: vt in hōiet in qbusdā aiaz in quidā nā. aia erat in brutis: nā vō in elis: tñ vna numero sba erat oīuz. z huic opioni v' Zuer. assentire in pnc. huius solonis. artē vt narraui hāc opinione reprobat Zue. in. 6. nāliuz: z auctor: de spū in lib. eius. ideo hic dū dicit aiam eē aiam vnā oīum itelligit a. ppuetate: vltra quā est vna. ppia vnicūq: p quā hō po/ nit in spū q' incipit z desinit ad gnationē z corruptionē cozpoz: vt dicit Zuer. in cōmē. z. tertij. z tu vide tractatū meū de hoc.

Impugna/ tio.

ALGA. DVB. IX.

Et Alga zel. z si forte aliqs phoz diceret q' mūdus nūq' creat' fuit. si mūdus mō crea tus fuisset nō euaderet/ quin deus bñdicit' ante dictā creationē cessafz: i q'zitate vnus anni vel duoz annoz v' infinite. postea crea nit tandē/ adeo q' duratio cessatiōis aut finita aut infinita. si fuit finita. fuit ergo eē creatoris finitū. si fuit infinita. ergo venit ad finē duratio i q' p'āshuerūt politates infini te i numero. Nos vō dicimus q' tps z duratio fuerūt res create: vt i sequētib' ad p'ns argumētū nūc demus.

Et cū cōpleuit difficultatē qōnis iā dicte circa alas: vult mō aggred' de nouū argumētū. z p'io arguit q' mūdus nō est creat' in tpe. scdo ibi. (Nos vō) rñdit rōni illi'. dicit q' ait Alg. z si forte aliqs phoz dice ret q' mūd' nūq' creat' fuit: vult dicere nouiter. Deīde arguit s. d. si mūdus mō creat' fuisset nō euaderet qn deus bñdicitus ante dictā creationē cessafset in quāzitate vn' anni vel duoz annoz v' infinite: postea creauit tādē: adeo q' duratio cessatiōis aut finita aut infinita. Si fuit finita q' eē creatoris est finitū. hoc est falsuz. qm creator ē dē' eternus. si fuit infinita. q' venit ad finē duratio illa i q' p'āshuerūt p'ā bilitates infinite i numero. qd est ipolius. (Nos vō) rñdit nūc z dicit. nos vō dicimus q' tps z duratio fuerūt res create vt in sequētib' ad p'ns argumētū dīstulē nūc demus. vult q' argumētuz supponat fal sum. s. q' mūdi creatio fit in tpeimo ipso tpe p'cedētī.

AVERROIS.

Accemus nos q' maior ps opinatiuz mūdi creationē/ ponūt ipz creatū fuisse secū. dicit mus. n. q' ponere durationē aliquo modo finita aut infinita ante mūdi creationē/ est falsuz. id. n. qd nō habet principū nō pōt finiri. Sed argumētū huius hominis debet fortifica/ ri alio modo. v3. aut extremitas creatiōis mūdi. s. eius principuz poterat esse longior momēto pūti: aut nō. si nō: oportebit ponere mēsurā in qua creati amplius nō poterat: qd est falsum apud oēs. si primo modo. v3. ex/ tremitas tps. s. fūsi principuz poterat eē longior mo/ mento ab extremitate creati: adhuc petere est vtruz sit pole in pūti extremitate q' sit lōgior. z si rñsio eēt q' sic

qd necessario rñdendū est: oporteret q̄ fuisset terminatio mensurarū infinitarū t̄pis: z sequeret̄ ex hoc q̄ terminatio ipsarū fuisset in reuolutionibus causantibus mēsurā tpalē ab eisdem inuenta. ¶ Si vero dicerent q̄ id qd infinitū est nō pōt̄ perfici neq; finiri. rñdendū est ad hoc q̄ id qd sequit̄ partē obijciētē de reuolutionibus: sequit̄ v̄ vos in mēsurarū t̄porū inuouatorum positate. ¶ Et si forte aliq̄s diceret q̄ differētia inter eos est: q̄ ille infinite positates nō adhuc ad actū egressē sunt: z positates reuolutionū infinitarū egressē sunt ad actū. Nos vtiq; rñdemus q̄ positates rez sunt de cōcomitatibus ipsarū qualr̄ cūq; sint. v̄z. q̄ p̄cedat ille comitatibus illas rez: aut sint simul z semel sicut philosophi opinantur sunt. quāp̄ sequit̄ numeratiōes rerū: vnde ipse esset q̄ ante p̄ntem reuolutionē fuissent infinite reuolutiōes. esset ergo impossibile eē possibilitatez infinitarū reuolutiōnū. ¶ Sed adhuc dicendū ab obijciētibus q̄ t̄ps esse terminatū in mēsurā. s. t̄ps mūdi. impossibile est ergo esse t̄ps maius eo: neq; minus: sicut multi hoīes opinantur sunt in mūdi mēsurā. z ideo dicimus nos q̄ p̄dicte cōclusiones nō sunt demonstratiue: z ideo eēt melius proasserētib⁹ mūdi creationē q̄ ponerēt t̄ps terminatū in mēsurā: z q̄ non ponerēt magnitudinez infinitam. sed magnitudō h̄z totū. z tempus non.

¶ Nūc Auer. recitatio argumēto: qd soluit Alg. vult fortificare ip̄m z p̄mo ponit p̄ximū veritatis. sc̄do ibi. (S̄z argumētū iustificat ip̄s. alie p̄ticle erūt manifeste. dicit q̄ i. p̄ma. dicimus nos q̄ maior pars opinatiū mūdi creationē ponit ip̄m. s. t̄ps creatū fuisse secū. cui⁹ ratiōne dicit. dicimus em̄ q̄ ponere durationē aliq̄mō finitā aut finitā an mūdi creationē est ip̄se. id. n. qd nō h̄z p̄ncipiū nō pōt̄ finiri: s̄ t̄ps simul cū mūdo generari debet. z hoc pbauit Arist. aperte in. 8. phy. nullū em̄ t̄ps generat zc. ¶ Debes sc̄re q̄ Auer. non dicit hoc tanq̄ negatū ab Alga. sed potius ostēdit illud esse cōueniens p̄bis. (Sed argumētū huius) hic vult cōfirmare argumētū dictū: z v̄ mibi q̄ retorquet argumētū eius cōtra eum. ¶ Abi debes sc̄re q̄ Alga. arguebat si mundus est eternus a parte ante. ergo infinitum fuit finitū. cōsequentiā pbabit: qm̄ reuolutiōes fuerūt infinite ante inītas qd est p̄sens: z oēs sunt cōsumptē. s̄ fuit infinitū cōsumptū: z terminatū v̄z ad hoc inītas qd est p̄ns. intēdit q̄ Auer. retorquere

Nota.

argumētū istud ad oppositū. z dicit. z argumētū huius hoīs bz fortificari alio modo. v̄z. aut extremitas creatiōis mūdi. s. eius p̄ncipiū poterat esse longior. momēto. s. illo in quo creatus fuit: vel cū quo creatus fuit. aut nō. si nō: oportebit ponere mēsurā in qua creati amplius non poterat: qd est falsum apud oēs qm̄ nulla est mēsurā quā in illa potuit creati: z alia ante illā: z sic in infinitum: qm̄ oēs sunt vnus rōnis: z non maior nō est v̄ vna q̄ de altera: nec eē potētia est fortior: in vno t̄pe q̄ in alio nec idiget auxilio alteri⁹ iuuāris. s̄ non datur mēsurā determinata in q̄ possit t̄m. ¶ Debes sc̄re q̄ apud sophistas loquētes si cōcedit maximuz t̄ps in quo sic aliquid pōt̄ fieri vel minimū in quo nō respectu potētie finitē: nō t̄ respectu potētie infinite. imo potētia infinita est que pōt̄ nou tantū in tāto t̄pe quā maius in minoi t̄pe vt dicitū est in sophisticis modernorū. Applicadō s̄ ad p̄positū si theologi ponūt v̄z. qd p̄mi esse infinitū h̄nt dicere q̄ mēsurā in qua creatus fuit mūdos nō est determinata quā deus in illa possit z in alia ab illa posse: qm̄ non limitat ab extrinsecō vt dicit. Deinde remouet p̄ximū mēbrū. d. si p̄mo modo. v̄z. extremitas t̄pis. s. suū p̄ncipiū poterat esse longior. momēto p̄sentē in quo fuit creatus. s. ab extremitate creati adhuc petere est v̄trum sit possibile in p̄senti extremitate q̄ sit longior. Et si rñsio eēt q̄ sic (qd nescio rñdē dū est) qd q̄ sit terminatio mēsurarū infinitarū t̄pis: qd ipse h̄z p̄ ip̄s sequit̄ ex hoc q̄ terminatio ipsarū fuisset in reuolutiōnib⁹ causantib⁹ mēsurā tpalē ab eisdē inuenta. z sic sequit̄ idē qd prius. Sed difficile est pbare has p̄ntias. z ideo in declaratione istius multa dicit ipse in sc̄da disputatiōe. z ego volo dicere aliq̄ pro hui⁹ euidētia. ¶ Dico s̄ q̄ tota vis istoz cōsistit in duob⁹: quoz p̄ximū est. s. an inītas qd est p̄ns in quo mūdos fuit creat⁹: potuit eē t̄ps infinitū z mor⁹ in infinitū. istud est manifestū: qm̄ an illud inītas infinitū potuerūt eē mūdi q̄libet mō facti. s. quoz q̄libet potuit h̄ aliqua distātiā eē factus ab aliquoz potuit t̄ps eē infinitū. ¶ Sc̄dm̄ est q̄ i. his: quoz cōplemētū est ab aīa eadē est politas eēndi apd aīam. z sc̄dz rē z eadē ip̄positas. Et istud oib⁹ est manifestū. ¶ His habitis arguo p̄ntias. P̄ntia s̄ apper ex p̄mo fundamēto. qm̄ si mūdos i. hoc inītas est fact⁹: z ante hoc inītas potuerūt eē mūdi infiniti. s̄ infinite fuerūt possibilitates eēndi t̄pis. s̄ apparet p̄ma p̄ntia. Tūc vlt̄ra: s̄ eadē est rō possibilitatis z actualitatis in eis quoz cōplemētū est ab aīa: vt apparet in sc̄do. s̄ pōt̄ in ferri q̄ infinite actu fuerūt mēsure terminata ad hoc inītas. iste p̄ntie apparebūt clarius inītas in disputatiōe dicēda. ¶ Et debes sc̄re q̄ apud nos xp̄ianos bene cōcedē dū est an inītas qd est p̄ns p̄fuisse t̄ps in mēte diuina: z p̄ns similitudo t̄pis: nō tū t̄ps māl̄ qd est nā motus: vt inītas dicit. (Si vō) nūc inducit sol. quoz dā. z h̄z h̄c rñsio possit h̄re plures intellectus t̄m̄ i. s̄ p̄mus z do/nus est. q̄ inītas finiri ex ea parte quoz finitū est: non est ip̄oset qm̄ vt sic est capacitatis infinite. S̄z ex ea parte qua inītas est simpl̄ impolemōdo applicadō ad p̄positū. t̄ps id verū vel imaginatū est finitū ex parte p̄ntis est vel fuit inītas ex p̄te futuri. Hoc dicit. si vero dicerēt q̄ id qd inītas est non pōt̄ p̄ncipiū finiri. vult dicere a parte q̄ inītas. z per p̄ntis a p̄te qua finitū pōt̄. z sic i. p̄posito vt dixi (rñdendū est ad hoc) replicat vbi vult q̄ nō v̄z simpl̄ sed ad hoīez

Pō sophistarum.

P̄ntia p̄positio.

Secunda.

Reductio p̄ntie.

P̄positio xp̄ianoz.

hic locus vix intelligibilis est. Et tñ debes scire qd vt videbis. Alga. arguit ptra phos qd si mūdus a pte ante sit eternus tñc tps eius erit eternū: z id tps est terminatū ad hoc inctās huius diei. ergo infinitū recipit terminū. vult qd Zuer. qd argumētū istud ptra loquentes est difficile ad hōies: qm̄ eodē argumēto de tpe vero sicut de tpe politiqm̄ idē est modus ipolitatis vt iusqz: sic argumētū est cōtra eos. dicit qd. Ad hoc rñdendū qd id qd sequit partē obijcientē. i. loquētes de re/ uolutiōibus. i. tpe vero finito. sequit z vos in politate mēsurā: tē/ porūz inouatōz. i. sequit eos ponēdo īfinitas reuolutōes fuisse pōtes: qm̄ eadē est rō essēdī actū tps z pōlis eē. (Et si forte) adhuc rñdet z dicit. z si forte aliqs diceret qd dñā inter eos est qd ille īfinitē polita/ tates nō sunt adhuc egressē ad actū: z politates reuolutiōis sunt iaz actū egressē: ergo argumētū bene pcedit ptra phos z nō cōtra lo/ quētes. (Nos vtiqz) rñdet applicādo. d. noa vtiqz rñdemus qd possi/ bilitates rez sunt de cōmitatib⁹ ipsaz. vult dicere: reputant p iphis reb⁹ actū quatuorqz sunt. v3. qd pcedat ille cōcomitatē illas res aut sint simul z semel sicut pbi opinari sunt. quapp sequit mutatiōes re/ rum. vult dicere. qd si res est vna vna fuit politas. z si due: due sunt politates. Unde si impole esset qd ante ptesentē reuolutiōē fuissent īfinitē reuolutiōes: ergo a pari esset impole esse possibilitatē īfīni/ tarum reuolutiōis. ecce quō Zuer. dixit de claratiōē illarū cōsequē/ tiarū: (Sed adhuc) hic ponit vltimā eoz solutiōē. z vult qd tēpus pōt dupl⁹ cōsiderari. i. respectu mundi: z simplr. si respectu mundi: sic est terminatū qm̄ quilibet magnitudo finita est in tēpore finito. si simplr. sic est eternum simplr. dicit ergo. sed adhuc dicendum ab obijcientibus qd tēpus est terminatū in mensurā. s. tempus mundi. Impole est ergo esse tēpus maius eo neqz minus: sicut multi homies opinari sunt in mūdī mensurā. Tunc ait Zuer. z ideo dicimus nos qd pcedite cōclusiōnes nō sunt demonstratiue: vult dicere theologoz: z ideo esset melius p asserētib⁹ mundi creationē qd ponerent tps terminatū in mēsurā. z pōis nō ponerēt magnitudinē īfīnitā iph⁹ mundi: qm̄ magnitudo h3 totū. i. sine tps autē simplr. nō ergo har/ bet ptra theologos saltē qd tps in se simplr sit eternū. z hoc vult.

Dupl⁹ cōsi/ derat tpus

ALGA. DVB. X.

Et Alga. noie philosophoz qm̄ ei obijciētes negabāt qd cessare actionē antiq ab eodē an/ tiquo esse quid notū. talia verba z si forte ali/ qs diceret qd negāt admittētes auctōritates necitatiz: z qrit alios modos incōpetētes. C Dic vult Alga. facere petitiōē vñā p his cum quadā admiratiō/ ne. d. ait Alga. nomine phoz hec verba qm̄ ei obijciētes negabant qd cessare actionē antiqū ab eodē antiquo esse qd notū. vult dicere qd quidā pparhetici dixerūt qd impole est qd actio que semel fuit ab antiquo cesset ab eodē: cōtra quos dixit talia verba. s. z si forte aliqs diceret: quare negāt admittētes auctōritates necessitatiz. i. ipm̄ hre posse cū quadā necessitate: quare negāt sup. z querūt alios modos

incōpetētes. i. extraneos. q. d. qd nō vñ bonū negare id manifestū: z incōpetētes alia viā extraneā. Hec est petitiō quā facit Alga. noie loquē/ tium. Cui Zuerrois rñdet in dictione sequēti vt vides.

AVERROIS.

Cimus nos qd īfinita eius quā noie phozūz inducit ad pbandū qd ipole est iuenire in/ nouatū ab eterno agēte: est: qd ipole est qd sit ibi volūtas. z hec negatio ei⁹ pgrua appa/ rebat inqstū iph⁹ pcedebāt obijciētib⁹ qd oia opponētia sunt sīta respectu antique volūtatiz: tā si sint in tpe sicut pcedēs z subsequēs qz ī qualitatib⁹ cōtrarijs vt albedo z nigredo. Silt⁹ eē z pūatio sunt sīta respectu prime volūtatiz: z qz iph⁹ hāc ppōnez pcedūt obijciēti/ bus eis rñdent qd nō est de nā volūtatiz inclināre actū vnus similitū magis qz alterū: nisi cā appropziatē vnūz ipsoz similitū expisse: alioqn prouentrēt res: z eaz prouē/ tus ab euentū. Cñ pbi cōcedūt eis ex hoc qd si antiquūz hret volūtatē: bñ poterit nouū ab ātīquō puenire. Et qz negātes mūdū eē ab eterno carēt rñsione ī hoc: conatī sunt dicere qd antiqua volūtas ē qd daz denoiatiō cui⁹ nā ē distinguere re a suo sītī absqz cā appropziatē vnū duoz sītū magis qz alterz: sicut calor est qd daz denoiatio/ cui⁹ nā est calefacere. C Sz pbi rñdent eis qd hoc est falsūz z intmaginabile: si. n. sīta equalia fuerint apud volētez nō dz ab eodē effect⁹ vni⁹ eoz magis pcedere qz alteri⁹ effect⁹: nisi put eēt dissītia. i. inqstū ī vno eoz eēt qd daz denoiatio que ī altero nō repit. si. n. oīmode sīta fuerite z ibi nulla eēt cā inclinās: tñc volūtas respiceret ambo equalr: z tñc nō magis ab eodē volēte effect⁹ vni⁹ eozū sītū qz alteri⁹ effect⁹. vñ tē aut volūtas dpēdet d duob⁹ pzijs actōib⁹ sīt z semel: aut d nullo eoz. z abo ista: sīt sīt falsa. tā dē qd illi⁹ hoīs vba sunt semiterroneaz nihilomī nis conamur reprobar ad cauēdū nocimēta multoz. C Vult mō iducere īfiaz verboz Alga. z reducit opiniōē phoz in ppōnibus. z dicit. dicim⁹ nos qd īfīta ei⁹ quā noie phoz iducit ad p/ bādū qd ipole est iuenire inouatū ab antiq eterno agēte est: qd ipole est qd sit ibi volūtas. Hec igit est pūa ppō. s. qd in eterno agēte notū

est voluntas. Hanc pponere declarat. d. z. hec negatio eius congrua apparet. vult dicere qd negare ibi voluntate esse est congruū in quum ipse concedat obiectibus qd oia opponit: vult dicere pnia: sunt flia. i. eiusdē rōnis respectu antiquae voluntatis taz si sint in ipse sicut pcedēs z subsequēs. i. sicut res pates: qd in q̄ntitatē cōtrarij vt albedo z nigredo. ista. n. opposita oia sunt vni rōnis. sicut esse z p̄uatio sunt flia respectu p̄ime voluntatis. Deinde hāc quasi pbāt: z eozū p̄uatio p̄sistit in hoc: qm̄ sicut p̄uatio est calori calefacere: z aque h̄ri ḡidare: sic p̄uatio est voluntatis esse illimitatā ad vrosqz actus: z nullius esse ceterminatā. dicit ergo. z qz ipsi hanc p̄ponē pcedūt obiectibus eis: n̄ dēt qd nō est de nā voluntatis inclinare actū vni similitudinē magis qd alterū nisi cā appropiāte particulari vni ipsorū similitudinē exp̄sistat: qm̄ puenirēt res: eaz puentus esset ab euentu. vult ergo qd voluntas est illimitata: z limitat a causa particulari. aliter euentus rei esset casualis: z sine illius cāe intētiōe. (Unde p̄ h̄c tanq̄m dicitur sc̄da. p̄positio. d. vñ p̄bi cōcedunt eis ex hoc qd si antiquū haberet voluntatē bene poterit nouū ab antiquo puenire. C. 3. subitaf qm̄ voluntas quasi argumentū ex cōstruēte antis sic. si antiquū habet voluntatē p̄t ab eo puenire nouū: s̄z nō h̄z voluntatē. q̄ nō p̄t ab eo puenire nouū. dicitur in logica z maxie in fine p̄mi p̄ioz. qd locū est falsus: z ego declarauit ipm̄ ibi in expōne mea quā feci. Padua. C. 2. de m̄iti: vt appetit in p̄io de aīa. z Quer. cōmē. 13. vñ sunt. velle qd p̄t argui p̄ntē exiētē de mō p̄tingētī sicut bñ sequit. si dion nauigat cōtingit dionē bñ nauigare: s̄z dion nō nauigat: q̄ nō p̄tingit ipm̄ bñ nauigare. huius aut rōnē declarauit in p̄io p̄ioz cap. de p̄tingētī. z in sc̄do p̄berme. in expōnib⁹ meis. qm̄ p̄positio d̄ p̄tingētī affirmatiua sequit ad illā de inesse: imō se h̄z vt p̄ntē culus signū est: qm̄ oppositū p̄ntis repugnat anti: qm̄ si nō p̄tingit dionē bene natat: ergo de necessitate dion nō natat. p̄ regulā egp̄ollētiaz modalij sc̄di p̄berme. nias. z si dion de necessitate nō natat. ergo nō natat: q̄ dion natat z dion non natat: que in cōp̄ossibilia sunt. C. Propositio aut de inesse negatiua se h̄z vt in sc̄ro: ad p̄tingētē negatiua qm̄ si p̄ion nō natat: nō p̄tingit ipm̄ bñ natat: sic appetit ratio regule. C. Sed oēs moderni logici obijciūt. z ego obiectiones illas solui in expōne mea p̄mi d̄ aīa. Securi⁹ est tñ dicere cū Quer. in. 7. p̄ h̄y. cōmē. 16. s. q. 1. r̄m̄ia p̄uertibilib⁹ p̄t argui ab opposito antiis ad oppositū p̄ntis: sicut h̄c arguit. 13. em̄z p̄ se ab opposito antiis non sequit oppositū p̄ntis: anti p̄ acc̄ns. gratia mē. bene sequit vt dicit Quer. in p̄mo p̄ioz in figura sc̄da: ex duab⁹ affirmatiuis z tu ip̄icias scripta mea i logici. 2. 1. z ap̄riet tibi veritas: qm̄ magna p̄s modernoz oñdit bñ dicat. (Et qz negātes) Quis h̄c inducere r̄nsionē theologoz quā qd d̄ moderni dicūt i eoz theologis. C. Circa quā vobis scire qd sicut in p̄p̄nib⁹ per se est venire ad vñ p̄ se notā ex terminis. U. g. ens est ens: vt declarat in logica mea: ita in p̄p̄nibus p̄tingētib⁹ est venire ad vñ z notā ex terminis. U. g. voluntas vult: qz sicut illa est vera ex natura entis ita ista est vera: qz voluntas. z applicādo modo ad p̄p̄nitiū. dico qd voluntas vult vñ s̄simium magis altero qz voluntas. U. g. p̄ntē ita duob⁹ oīno similib⁹. dico qd voluntas qz voluntas vult. z non. b. z sic in p̄posito est de voluntate p̄mi. Et hec r̄nsio est

multū subtilis apud me: z credūt quidā theologoz nostrorū qd ipsi soli inuenierint hanc r̄nsionē: z iam appetit qualr apud antiq̄os fuit nota. z ideo bene dicit qd oia vere nostris patrib⁹ ap̄pta fuerūt. Zege litterā. Et qz negātes mū dū esse ab eterno carēt in hoc. s. argumento facit r̄nsionē: conati sunt dicere qd antiqua voluntas. s. dei est qdam tenosatio. i. nā tenosata: cuius nā est distinguere rem. i. vñ s̄simium a suo fili absqz cā appropiāte vñ duoz similitū magis qd alterū: sicut est qdaz tenosatio. i. nā tenoiata. cuius nā est calefacere. itaqz sicut calor calefacit qz calor: ita voluntas vult alterū illoz qz voluntas. Ecce igit quō veritata fuit r̄nsio h̄c apud istos p̄sensō tñ ap̄ modernos (Sed p̄ h̄c replicat hanc r̄nsionē. z videt m̄ h̄c qd virtus eius argumētī est. quecūqz cōparata ad aliquā potētiaz sunt oīno similia: z eadē respectu illi nūq̄ erūt limitata magis ad vñz qd ad alterū: qm̄ ipsa sunt flia: z respectu voluntatis ē. ergo sunt in differētia. z p̄ p̄ns appetit maior. S̄z volubilia resp̄cū p̄mi sunt h̄m̄ōi vt etiā cōcedūt theologis: ergo sequit cōcōlo iam dicta. hui⁹ lege 13. S̄z p̄ h̄c r̄nsionē eis qd hoc est falsū z inimaginabile. si em̄z flia eadē fuerint apud volentē nō h̄z ab eodē effectus vni eoz magis p̄cedere qd alterius effect⁹: nisi put essent dissimilia. s. in q̄ntū in vno eozū esset quedā tenosatio. i. nā que in altero nō reperit. S. n. oīno de similia fuerint: z ibi nulla eēt cā inclinās: tunc voluntas respiceret ambo equalr. z tūc nō magis ab eodē volēte effect⁹ vnius eoz similitūz qd alterius effect⁹. Deinde recolligit vñ rōnis. d. vñ de tūc aut voluntas dependet de duob⁹ cōtrariis actionib⁹ simul z semel: aut de nullo eoz. z ambo ista sunt simul falsa. tandem dicimus qd illius hominū verba sunt semiterronea. z nihilominus conamur reprobare ad cauendum nocumenta multoz. z sic appetit vñ rōnis z.

Sed super

hoc sunt quōnes nō p̄ue. quaz p̄ia est. an in p̄io ente necesse esse sit voluntas. sc̄da qd erit. v3. de vñ rōnis Quer. p̄ra theologos. Arguit p̄ra p̄mā. qm̄ Quer. 12. meta. cōmē. 36. voluit qd q̄libet intelligētia mouet p̄ appetitū rōnalē z itellectū. z appetitū rōnalis nō est nisi voluntas. Sc̄do ibidē cōmē. 39. ait auctē Quer. qd appetitū sequit cōprehēsiōne sicut ymbra corpus. s̄z in p̄io est cōprehēsiō intellectiua. ergo ibi erit appetitū intellectiū qui voluntas erit. P̄terea tertio in rota sc̄da z tertia disputatōe Quer. demōstrat p̄mū habere voluntatē z mouere p̄ appetitū volitū. P̄terea quarto arguit theologū qd p̄fectiōis est in entre inferiori est i superioris: s̄z in entre itellectuali. s. h̄c est voluntas. q̄ z in sup̄remo erit multo p̄fecti⁹. z Quer. cōmē. 39. declarauit oia h̄c. C. Circa istā quōne breuiter vobis scire qd ad p̄cludendū aliquā virtutē repiri in aliquo nō p̄t p̄cludi nisi ex opatione adeo qd vbi opatio erit vni uoca. z vbi erit vni uoca. mō ad p̄positū vt capif. 9. meta. cōmē. 3. z. 10. z est itelligētia. voluntas p̄sistit h̄z opationē. p̄p̄iā in eligere libere. est aut eligere libere vt declarat in sc̄da disputatōe sine spe reueritē et/ctio. z hec est opatio p̄ia z cēntialis voluntatis. Alia rō est plus nō b̄io nota. s. eligere cū p̄tingētia ad vtrūqz oppositū p̄tradicione: z ista p̄p̄o est famosa oib⁹: qm̄ voluntas hoīs cū subordinet rōni fallibilis est in potētia neutra. z iō vulgares credūt qd oīs voluntas est h̄m̄ōis: qm̄ istā tñ vidēt z cognoscūt: voluntatē autē fm̄ p̄māz ra/

tertia q̄ntis

Ziliquā vt/ turē repiri/ aliū ex op/ ratione cognoſcit. Quid est libere agere.

Terminatio

Solutio.

tionē nō possunt nisi sapiētes bene intelligere. & iō illā despiciunt: & q̄ loqui debem⁹ vt plures vt dicit. 2. top. i. dco p̄bi diceret q̄ voluntas primo modo tm̄ nō dicit voluntas. ¶ His habitis v̄dm̄ ad q̄nē q̄ si loquimur de voluntate s̄m̄ p̄mā opinionē primo & p̄ se tm̄ inest primo principio: qm̄ solū ipse deus agit & eligit opus ei⁹ sine spe remuneratōis: qm̄ cū ipse solus sit oprim⁹ & p̄fectus & summe beatus ipse solus ager absq̄ eo q̄ p̄ficiat ab extrinsecore iō ipse solus agit sine spe remuneratōis. Alie aut̄ res hm̄ōt voluntatez nō h̄nt ita p̄mā & p̄ se: s̄z satis equoce & p̄icipatiue: & iā isto mō nō arguit deū agere cōtingētimo cū voluntate s̄m̄ istā rōnē stat agere summe necessario. ¶ Si loquimur in voluntate sc̄do mō dico q̄ ip̄i nō inerit: qm̄ cū ipse p̄ essentia sit bon⁹: & p̄ essentia ei⁹ inrētio est bona & ordiata ad bonū: iō p̄ essentia erit agēs & nō ex indifferētia & p̄tingētiaz: q̄ vt dixi voluntas sc̄do mō d̄ voluntas p̄prie & famose apud vulgares. iō illo modo p̄t simp̄r cōcedi q̄ in p̄mō nō est voluntas: eo q̄ nō est voluntas s̄m̄ rōnē sc̄dam que est p̄pria & famosa rō eius: & h̄c fuit subtilis & pulchra imaginatio Auerois l̄z a paucis intellectas: & p̄ h̄c iā cōcordant oīa verba Auerois. & tu p̄sidera illa. ¶ P̄mō intellectus vero sc̄do q̄nis dicit̄ theologi q̄ in oī re lone p̄tingēti vel quocūq̄ est p̄siderare duo extrema: qm̄ reio est vni⁹ ad alteruz habitudo vt dicit̄ est in p̄dicamētis. & m̄era. loco eius. Ad cōtingens relatio vt dicit̄ p̄t esse ex duob⁹: vel q̄ neutra extremoz sunt necēria & necē esse: vel q̄ alter tm̄. & q̄ l̄z deus sit necē eē: & aliud extra ip̄m est p̄tingēs: iō deus ad q̄cqd̄ cōparat̄ extra se cōtingēt̄ cōparat̄: iō ad extra p̄tingēs est voluntas eius. ad intra eius cōparatio est necessaria. & h̄c est opinio oīum in theologia nostra & est p̄pria & vera.

Positio theologorum.

Positio philosophorum.

¶ P̄bi aut̄ qui ponit voluntatē subordinari intellectui. intellectus aut̄ subordinat̄ essentia. essentia aut̄ p̄ essentiam & nām est optima & summe bona. iō naturalr̄ appetit & essentialr̄ inclinā ad agendum p̄fectionē in alio: & intus integra agere p̄fectionē in alio essentialr̄ & p̄ se: & p̄ h̄c voluntas ad vni⁹ tm̄ ordinat̄: & h̄c est inrētio oīuz sapiētiuz p̄ h̄c: & nolo plus imozari: & ex h̄is apparet̄ intellect⁹ verborum Auero. & omniū p̄horum: & declaratio multoz qui in hoc p̄p̄ia vocem ignorare vident̄. ¶ Et debes scire q̄ s̄m̄ nos p̄p̄colas ratio agendi nō est essentia vt dicā in tertia disputatione: sed essentia vt volens. & ideo cōparat̄ ad extra mere cōtingēt̄: & per h̄c solūm̄ argumētā Auero. qm̄ l̄z deus sit indifferēs ad oīa volitat̄ q̄ eligit cōtingēt̄ & liberet̄: iō p̄t agere q̄ sibi p̄figit. ¶ Ad sc̄d̄z p̄z solutio: qm̄ & si de⁹ agat p̄ essentia nō agit p̄ essentia vt essentia: s̄z vt volens: & sic cōtingēt̄. Et sic argumētā huius hominis nō agūt vt p̄z.

Positio xpianorum.

ALGA. DVB. XI.

At Algazel cōtra p̄hos asserēs voluntatez talibus verbis: dicimus q̄ hic potest dupl̄r argui. primo vt dictum est &c.

¶ In dubio presenti Auerois inducit sniam Alga. & q̄ verba sua sunt multū p̄lixā: abbreviat̄ ea & ponit eoz sniam. & ait Algazel. cōtra p̄hos asserēs voluntatē talibus verbis: dicimus q̄ hic

q̄ hic p̄t dupliciter argui. primo vt dictum est &c. hec sunt verba Alga. supra quibus Auero. primo ponit illum modū arguēdi quē dicit̄. explicado illud q̄d iam tacuit Alga. post ibi in dubio. r̄z inducit Alg. arguēdo sc̄do articulo. & itē explicat illud: & q̄ Alg. tacuit arguētiuz p̄mū: sed tm̄ remittit se. iō Auero. in sol. sequēti conatur exponere vim illius & respondere ei.

AVERROIS:

¶ Scimus nos q̄ sententia horuz verboruz cōcluditur in duobus: p̄mū qd̄ ipse cōcedit q̄ impossibile est in voluntate p̄nti q̄ distinctuat rem a suo simili in quātuz simile: & intellectus sine dubio iudicat esse denotatiōē talis vere in agente primo. & qui hoc negaret esset sicut opinatus esset aliquis q̄ hic nullū est ens infra mūdū neq̄ extra. Et ideo sequit̄ ex hoc q̄ voluntas dicit̄ in deo & in hōie equiuoce sicut dicit̄ de sciētia & alijs denotatiōib⁹: que in deo sunt. & hec sunt verba dialecticalia non vere denotatiua: id nāq̄ qd̄ cogit tm̄ talem denotatiōez pone re. v̄z. appropriare quēdam magis q̄ suuz similem est sine dubio positio similitum voluntatū: & nō sunt similes imo opponuntur: omnia enīz opponētia reducunt ad esse: & p̄uatiōez qui formaliter opponunt̄: & oppositio generalis p̄dictiozū est similitudina. ¶ Patet ergo q̄ hoc qd̄ ponebāt. v̄z. q̄ res in quas voluntas respicit sint similes: est falsum. ¶ Scdm̄ vero p̄dictiozuz duozum in verbis huius hominis est q̄ ipse dicit̄ sic p̄ h̄is: vos opinamini q̄ nō opz appropriare rem a suo simili. mūdus nāq̄ factus & productus est a sua causa dante sibi esse & p̄p̄iaz figuram. quare ergo appropriatus fuit in isto modo: & est manifestum q̄ distingui aliquid a suo simili in intellectu: aut in p̄nā nālī est falsum &c. ¶ Hec sunt verba huius hōis: quozū sententia est: q̄ opz p̄hos cōcedere esse denotatiōez in agente primo appropriatē rez a suo simili. videt̄ enīz posse mūdūz eē in aliā figuraz p̄ter hāc quā modo retinet̄: & in aliā quātitate p̄ter istā. s. maiorēz vel minorēz. & si sic: oīa ergo sunt similia in natura sut esse. ¶ Et si forte philosophi dicer̄ destructio destruct. Auero. ddd

rent q̄ hoc verum esset in tēporibus p̄iatiōis mundi: ante enim creationē nullum erat tempus principa-
lius alio: q̄ productio seu creatio nunq̄ fuit. ergo rē.
¶ Nos respōdemus eis q̄ creatio mundi fuit in nobi-
liori tempore: et eodem modo quo nobis arguit argue-
mus eis. si due sunt res omnio similes absq̄ aliqua dif-
ferētia petendū est: quare magis fuit vna earū ad esse
q̄ altera. v3. quare magis motus orbium tendit versus
quādam partem q̄ versus cōtrariā. ¶ S̄i r̄ quare duo
polorum mūdi p̄cta magis appropriata fuerunt vbi
sunt q̄ alibi: que libet nāq̄ duo puncta diametraliter in
sphaera opposita possibilis sunt esse poli i eadē sphaera:
quare cogimur dicere q̄ appropriari duo p̄cta polorū
peruenit necessario a quādā denominatiōe dante eis dē
duobus punctis naturarū polorū. Ergo conantur phi-
losophi cōcedere corpora supercelestia nō esse homo-
genea: et ipsi totum contrariū opinantur. v3. q̄ corpus
superceleste est simpliciter simplex. et ideo retinet simpli-
citatem figuram. s. sphericā. ¶ Hec est sentētia verboꝝ
Arist. in p̄fato capitulo. ¶ Sed philosophi respondent
q̄ probatū est demonstratiue q̄ mundus ex quinque cor-
poribus cōponit. v3. ex corpore supercelesti qd̄ non est
grauē neq̄ leue: et quattuor corpib⁹ elemētariis: quo-
rum quoddam est graue absolute vt terra que centrū
est omniū orbium: et quoddam leue absolute vt ignis: et
alia duo elemēta rē. Et causa grauitatis terre est: q̄ in
maxima distantia est a motu orbium: et per cōtrariā cau-
sam ignis est in summa leuitate: et q̄ alia duo elemēta
interposita sunt inter terras et ignem mixta existunt de
duabus p̄dictis naturis rē. ¶ Unde si corpus orbicu-
lare nō esset/ nulla istarum naturarū esset neq̄ seorsum
neq̄ deorsus esset naturalit̄: neq̄ respectiue: neq̄ mot⁹
elementorū sic se haberēt. ¶ Reterea mundus functus
est rōne sphericū corporis prout illud corpus finitū est
de sua natura: et de ipso circuitū ē ab vna superficie: et cor-

pora recta dimensionib⁹ non sunt finita per se quin pos-
sint diminui et augmētari. Quare h̄mōi rōne op̄ q̄ cor-
pus ambiēs mūdus sit sphericū: alioquin sequerēt aut
q̄ corpora puentant ad alia corpora: et sic ad infinitū:
aut q̄ finient ad vacuū: et ambo ista sunt falsa. ¶ Tan-
dem manifeste pbatur est q̄ corpora mundi sunt quāq̄.
¶ Declarato et q̄ elemēta sunt spherice figure: q̄ am-
biuntur a corpore spherico. Et q̄ dicta elemēta conti-
net motus orbium hinc inde: mouent elemēta et miscen-
tur et generatiōes cōtrarie et corruptiōes in ideis nō in
specieb⁹. et q̄ si aliq̄ supercelestiū motū cessaret: ordo
totius vniuersi destruerēt: vel si eēt etiā destruerēt: aut
esset alius ordo: et q̄ nullus horū motū est sine necesse
eē aut sine bene eē: et oia ista clare pbata sunt in singu-
lis locis tam ab Arist. q̄ a suis posteriorib⁹. ¶ Delibera-
tis igitur istis practicabim⁹ disp̄sare in Algazelis obie-
ctionib⁹ cuius auctoritatib⁹ ad demonstratiōem circūstan-
tium magis q̄ dicta huius hōis. ¶ Et dicem⁹ q̄ ima-
ginandū est q̄ quelibet spherarū supercelestiū est vi-
ua prout constituit̄ ex corporib⁹ terminatis in figura et
mensura: et mouētur de seipsis erga terminatas partes.
et quodcūq̄ sic se h̄z. v3. q̄ qui videmus corpus termina-
tum in quāitate et qualitate mobile d̄ seipso in loco ab
aliqua terminata parte nō parte cutūsdā extrinsece ret̄:
et q̄ simul et semel moueatur ad oppositas partes. Di-
cendū est diffinitiue: q̄ tale corpus est animatus: di-
ximus tamē q̄ corpus superceleste non ab aliqua cau-
sa extrinseca moueatur: q̄ ferrum mouetur a lapide
magnētis: quando ille lapis est presens extra. Unde
istis prelibatis sequitur q̄ in corporibus supercelesti-
bus sunt signati naturaliter. s. poli mundi sic q̄ impos-
sibile est q̄ sint alibi. sicut ent̄ animalia p̄sentia propria
membra in locis proprijs operibus signata: et non de-
et q̄ sint alibi vt dicamus membra motus que sunt
in proprijs animalium locis. ¶ Et quia poli animati

spherice figure sunt similes membris motus nostrorum animalium: et nulla est differentia in hoc inter animalia spherice figure: et spherice: nisi quod in nostris animalibus differunt membra predicta in figura: et potentia: et in animalia spherice figure videntur in potentia: et ideo opinari sunt loquentes quod membra huius animalis non differant aliquo modo: vnde dicitur quod possibile est plures mundi esse in quibuscunque duobus punctis fuerint in ipsa sphaera: et ideo deridendus est de verbis dicentis quod motus cuiusdam nostrorum animalium fieri possit in quocunque loco sui corporis. data est namque diuina prouisio in quocunque animali ut motus eius consistat in proprio loco ipsius. vnde in meliori natura. Similiter recte dicendum in supercelestibus corporibus de ipsorum polis: eorum corpora orbium non sunt vna in specie multa in numero: immo sunt multa in specie sicut est indiuiduum animalium vniuersalium: quantum non inueniatur de illa specie nisi vnus indiuiduum. Et hoc modo respondendum est ad questionem: quare orbis mouentur ad diuersas partes: quod prout orbis sunt animati pertinent quod moueantur a partibus terminatis: et versus terminatas partes. vnde dicitur de extra et sinistra: et ante et retro que terminatas partes sunt in quibuscunque animalium motu: sed in diuersis differunt: in figura et potentia: et in celestibus corporibus in potentia tantum: et huiusmodi ratione opinatur Aristoteles. quod celi habet sex extremitates: et ideo dicimus quod diuersitas partium celorum motuum ad diuersitatem ipsarum in specie procedit: et hoc est proprium in predictis corporibus scilicet quod corpora supercelestia differunt in specie diuersitatis partium ipsorum motuum. Unde considerandum est quod primus corpus celeste est vniuersaliter per se: cuius natura est: aut huiusmodi necessitatem esse: aut huiusmodi bene esse quod moueatur motu cum omnibus suis partibus. vnde diuino motu: et de natura aliorum orbium quod moueatur versus contrarias partes: et quod pars motus vniuersalis est nobilior partibus. prout hoc corpus nobilior est omnibus corporibus: et nobilior

mobilibus debet attribui nobilior pars in suo motu: et omnia ista in suis locis probata sunt demonstratiue. Tamen frater mihi si tibi placuerit veritatem diligere: pone intellectui tuum ad stateram ponderandum inter phantasmata huius hominis: et flores philosophorum: et tandem impone est quod orbium ordo sit per alium modum.

In hac solutio. Auer. tria facit. primo ponit suam verborum grosso modo. scilicet ibi (quorum sententia) exponit subtilius verba eius. tertio sibi (sed ipse respondet) declarat suam phorum et sapientiam: et quid bene et quid male dicitur. Alga. Quartus ad primam partem reducit suam etiam in duobus punctis: quorum scilicet ponitur ibi (scilicet in vero predictorum) de primo dicit. dicimus nos quod suam horum verborum concludit in duobus: primum quod ipse concedit est: quod impossibile est in voluntate primum quod distingat rem a suo simili: vult dicere quod loquendo de voluntate nostra que dicitur voluntas primum: quod nobis manifesta. verum est. quod si ei presentem duo similia simpliciter impossibile est distinguere vnam illarum. scilicet rerum a suo simili in quantum simile. Deinde ponit modum quo voluntas primum eligit potius vnum similitudinem magis altero. vnde in intellectu sine dubio iudicat esse de notatione talis vere in agente primo. vult dicere quod voluntas vnum similitudinem non eligit magis alterum in intellectu facit ea denotare eligere potius vnum quod alterum: quod intellectus est primo in agere cum operatio presupponat cognitionem ut Auer. declarat auctore Themistii. 12. metaphysicorum. com. 8. Debes scire quod voluntas est certa: et de se illimitata ad effectum similes. sed quod ipsa sequitur comprehensionem: ideo eligit effectum illum quem sibi ratio dicitur et presentat. ut declarat Aristoteles in libro de anima motum animalium. 2. 3. de anima. vide. (Et hoc) nunc probat istam primam propositionem. et intendit probare quod deus hoc modo primum dicitur intellectus eligere per voluntatem sicut facit homo voluntas. et dicit. et quod negaret eum sic opinaretur. et eum ac si diceret ab alio quod hic nullus est ens infra mundum negat extra. quoniam omnia si sunt: a deo esse debent: sed si deus non agit illo modo nullum ens erit a deo: per consequens apparet vis primi puncti. (Et ideo sequitur) iste textus potest dupliciter continuari ad precedentem: ut possumus concipere, vno modo ut sit secunda ratio ad probandum voluntatem esse in deo: que ratio est quasi ex auctoritate antiquorum quos narrat Auer. metaphysicorum. 12. metaphysicorum. com. 39. quod hoc sunt in deo. equiuoce et per consequens sunt in deo. Vel potest exponi melius ut Alga. in ferre correlative ex dictis. vnde ideo sequitur ex hoc quod voluntas dicitur in deo: et in homine equiuoce cuius rationem ex dictis tangit. vnde sicut dicitur scientia. scilicet intellectus cui subordinata voluntas. et alia denominationem que in deo sunt: et hec expositio est melior. (Et hec sunt verba.) Tercio textus potest exponi iterum duobus modis. vno modo ut dicamus quod postquam contrarium maiori que erat. duo similia presentata vni voluntati magis vnum eligitur quod alterum. vult contradicere minori que erat: sed effectus dei sunt similes. scilicet esse mundi et non esse mundi et cetera. et hec sunt verba dialecticalia. scilicet minor est facta non demonstratiue cuius rationem innuit. vnde id namque quod cogit tantum talem denominationem

Voluntas est certa et illimitata de se a se esse effectus.

ponere. v3. appropiare quādam magis q̄ suuz simile. est sine turbidō
positio. i. q̄ ponitur voluntates horum esse similes. Cui respondet
d. z tamen nō sunt. imo opponuntur. q̄ declarat. d. omnia enim op̄
ponētia. i. opposita reducuntur ad esse: z ad priuationē. i. ad contra
dictionē que formaliter. i. per se primo opponuntur: z oppositio ge
neralis cōtradictionē est similitudinē. i. pōt saluari in similibus.
z tunc recolligit sol. d. patet ergo q̄ hoc q̄ ponebant. v3. q̄ res in
quas voluntas respicit sunt similes: est falsuz. imo sunt opposita cō
tradictionē: qm̄ esse z non esse contradicunt: z sic est de esse mundi: z
nō esse eius. Et per hoc apparet sol. ad maiore z ad minore. z hic
est primus modus exponēdi. ¶ Potest exponi secūdo mō vt dicam⁹
q̄ hic Zuer. arguit contra Alga. z tu considerat qm̄ primus modus
est melior: vt videt plus confon⁹ verbis arabicis: z ordinē p̄missio
vt vides. (Secundū vero predictioz.) Nunc vult ponere secūduz
punctuz Alga. z dicit. secūduz vero predictioz duozū. in verbis hu
ius hominis est q̄ ipse dicit sic philosophis: z ponit illud q̄ loquit̄
philosophis. d. vos sup. o philosophi opinamini q̄ nō o3 appropia
re rem a suo simili. vult dicere. creditis nō esse differētia a voluntate
in electione alterius. i. rei a suo simili. Tunc arguit cōtra eos. d. mū
dus factus nō est z product⁹ a sua cā dante sibi esse z propria figu
ram. tunc dicit. quare ergo appropiat⁹ fuit in isto modo: vult dice
re: z nō sub modo opposito simili: cum sit manifestuz apud vos q̄ vbi
stingui aliquid a suo simili in intellectu/ aut in cōsequētia naturali. i.
similitudine naturali sit: falsum apud vos. vult dicere. ergo ex quo
nec intellect⁹ diuinus: nec voluntas eius pōt distinguere inter duo
similia. Cuz igitur mūdus isto modo factus: z illo mō opposito sunt
similia nō erit productus a primo motore vt in tēpore: nec in eter
num: hec sunt verba huius hominis. (quozū sententia) Vult modo
subtilius exponere verba eius. z ponit secūduz punctum primo. d.
quozū. i. verborū in secūdo puncto dictozū sentētia est: q̄ oportet
philosophos cōcedere esse denominationē in agente primo appo
pianem rem a suo simili. q̄ op3 concedere q̄ in deo sit potentia
discretiua vnius rei a suo simili. Quod declarat. d. videt enīz possi
bile munduz esse in aliam figuraz: preter hanc quā modo retinetz
in aliam quātitatez. preter istam. i. maiorez vel minore. z si sic. om
nia ergo sunt similia in natura sui esse. Est ergo punctus questiois
cōtra philosophos in hoc quoniam mūdus in quātum mundus est
possibilis sub duobus modis oppositis. ergo non magis fuit produ
ctus a deo sine ab eterno: sine in tēpore sub dispositionē presentē q̄
sub opposita. Hec forma arguēdi valet cōtra eos sicut cōtra theo
logos. (Et si forte.) Inducit responsoz philosophozū: z redarguit
eos. d. z si forte philosophi dicerent q̄ hoc verum esset in tempoz
bus priuationis mundi. vult dicere q̄ illa potestas in vtroqz modo
est vera ante tempus essēdi mundi. modo in proposito nullum fuit
tēpus ante eius creationē in quo mūdus fuit sub nō esse. ante enim
creationē nullum erat tēpus principalis alio: q̄ productio seu crea
tio nunqz fuit. vult dicere in tēpore nouo. Sed q̄ theologi ponunt
ante esse mundi tēpus verum vel imaginatū. ideo tunc vere fuit pos
sibilitas in vtroqz modo factiois: z argumentuz contra eos proce

dit: nō autem cōtra philosophos. (Nos respondem⁹.) Adhuc Alga
nititur destrere opinionem philosophozū. d. nos respondemus eis
q̄ creatio mundi in nobiliori tempore. vult dicere. concedo q̄ esse
mundi fuit in tempore: z dico q̄ eodem modo quo nobis arguntz
arguemus eis: z arguit. d. si due sunt res omnino similes. absqz ali
qua differētia. v3. esse mūdi sub forma presentē: z magnitudine pre
sentē: esse sub quātitate maiorē vel minore: z figura alia: petenduz
est quare magis fuit vna earuz ad esse q̄ altera. v3. quare magis mo
tus orbium tendit versus quādam partem: q̄ versus contrariam.
Similiter q̄ puncta polorū mundi magis appropiata fuerunt vbi
sunt: q̄ alibi: z declarat possibilitatem vtriusqz partis. d. quilibet
nanqz duo pūcta diametraliter in sphaera opposita possibilia sunt esse
poli in eadem sphaera: quare cogimur dicere: q̄ appropiari duo pun
cta polorum p̄uenit necessario a quada3 cōnominatione dante eis
dem duobus punctis naturaz polorum. vult dicere a voluntate p̄
mi motore que appropiat illa puncta esse polos: ergo conatur
philosophi concedere corpora supercelestia nō esse homogenea. z ipse
totum contrarium opuntur. v3. q̄ corpus celeste est summe sim
plex. z ideo retinet simpliciozem figuram. i. sphaericam. vult ergo di
cere q̄ aut poli sunt ad voluntatem: aut ex natura. S: primum ha
betur q̄ sunt poli facta voluntate dei. si a natura. ergo corpora cele
stia sunt diuersarū naturarum: z per consequens contra phos etiā.
z sic quomodo oculuz sequitur argumentum contra theologos factuz
esse cōtra philosophos. hec est sententia verborum Alga. in prefato
caplo. ¶ Betra scire q̄ virtus argumenti Alga. consistit in hoc: qm̄
phi euadebant a gōne p̄m ad hoc q̄ esse mūdi fuit eternū. modo
cōtra arguitur. qm̄ esse polo z motū est temporale vel posse sub
vtroqz modo in tempore: z igitur op3 ponere in deo voluntatez qua
illa sic sunt. z non sub opposito: z per consequens habet dicere q̄ ne
gant (Sed phi.) Ante hanc partem exponā. dico q̄ duo sunt que
difficultate faciunt Zuerroi. Prīmū ex quo puncta illa sunt cōtingē
ter poli quare celum mouet magis versus. a. punctuz/ q̄ versus. b.
punctuz. ergo op3 vel dicere motuz esse causalē: vel dicere hoc sub ec
voluntati p̄mi principis. z sic habetur intētuz. Secundū est ex quo
esse mundi ponit fm̄ eius essentiaz esse sub dispositionē opposita ad
illam in qua modo est: quare nō fuit. vel igitur casu fuit: vel vt supra
oportet recurrere ad voluntatē p̄mi: z ista duo tangit vis argumēti
Alga. z Alber. 8. phyn. quasi formaliter fecit hoc argumētū. ¶ Istia
p̄positio videt m̄shi q̄ Zuer. duo faciat. p̄mo p̄ponit duo quaz
fundamenta solutionis. secūdo ibi. (Et hoc modo respondendum.)
Respondet ad formas argumēti p̄mi z secūdi. ¶ Quāntū ad p̄
mam partē. p̄mo ostendit quinqz esse corpora in mundo. secūdo
ibi (P̄libatis igitur istis.) ponit scdm̄ fundamētum ad propo
tum eius. Dicit ergo in p̄ma parte. Sed phi respondēt q̄ p̄bat est
demonstratiue: q̄ mūdus est ex quinqz corporib⁹. v3. ex corpore ce
lesti: q̄ nō est neqz graue neqz leue: z quattuor corpibus elementari
bus: quoz quoddā ē graue absolute: vt terra q̄ est cētū oīuz orbū.
vult dicere cētū nāle. z quoddāz leue absolute: vt ignis: z alia duo
elementa. i. aqua z aer que sunt km̄di in respectu vt dicit est in libro

celi (Et causa) Vult modo dare cāzistarum ppietatū elementorū. & dicit. & causa gravitatio terre est: qz est in maxima distantia a motu orbis. Et dat cām alterius. d. & per contrariam causam ignis est in summa leuitate. Et dat cām aliorū. d. & qz alia duo elemēta sunt interposita inter terram & ignē: ideo existunt mixta de duabus p/ dictis naturis scilicet leuitate: & gravitate.

Quarta qd

Circa istam partē occurrit questio qm oē corpus causans corpus vel aliqd eius v3 esse immoz: atqz eis vel fm se: vel fm aliqd sui: vt. 7. p/physic. colligit: maxime cōmen. 10. C Sēdo arguit. p/riatio nullius p/riui est causa. modo distantia est quedā p/riuatorū sicut carētia situs ad celū: ergo nō est causa gravitatis terre. C Ad istā questione sunt plures modi dicēdi. primus est: qd imēdiata causa gravitatis est frigiditas. S3 qz causa caloris est motus celestis. 2. celi. ter. cōmen. 4. 2. ideo frigiditas causat p/riatione motus celestis: & sic gravitas ab illa frigiditate. Et qz leuitas & gravitas sunt oppositē: ideo leuitas causat a calore: & ita ignis est leuitas: qd p/rius celō. C Cōtra qm effectus p/riui v3 cā ēē p/riui: atqz modo frigiditas est effectus p/riui: ergo non a p/riatione causatur. C Sēdo arguit. si sic: ergo vbi plus de frigiditate: ibi plus de gravitate: sed plus aq est frigiditas q terra: vt. 2. de gñatione capitur: ergo erit grauior terra cōtra ipsum hīc. C Ad huc quidā volunt se defendere opinione istā. Et dicunt duo. primū qd frigiditas est duplex: sicut calor duplex. quidā em est calor celestis: & quidā calor elemental. vt. 12. meta. cō. 13. & in de substantia orbis habet: ita duplex est frigiditas quedā celestis: & quedā elemental. p/rius opponitur ad caloz celestem: scō calor elemental. hęc distinctio colligit. 2. celi. cōmē. 10. 2. C Sēdo dicit qz frigiditas celestis causat ex p/riatione causarū caloz: ideo dicit qd frigiditas celestis nihil aliud est nisi p/riatio caloz: non qd effectū p/riui ponat: sed tantū p/riationē caloz. est em terra aqua frigidior ista frigiditate: qz plus p/riata caloz celestis corporis: eo qz aqua est p/rius celoz: & causā calefactionis. frigiditas autē elementi est effectus p/riui: sicut & calor. C Istia habitis ad primū dicit qd frigiditas elemēti est effectus p/riui: & istius causa est. p/riui: vt dicit s3 frigiditas celestis non est nisi sola p/riatio caloz: & istius causa est p/riui. s. carētia causarū calefactionis. C Ad scđam pater solutio: qm in aqua est. s. plus de frigiditate elementum aut celestis. C Sed adhuc ego non possum bene intelligere solutionē istam: qz nihil haberet Auer. qm si frigiditas de qua loquitur celestis: tūc non haberet intentū: qm vt dicit ista est sola p/riatio calozis formaliter & potentialiter p/riatio causarū calozis. modo arguit vt prius: qm gravitas est effectus p/riui: & frigiditas cā & ens p/riui: ergo vt prius illa non erit cā gravitatis.

Primus mo/ duo rñden di.

Contra.

Defensio.

Impugnatio.

Positio alia.

Impugnatio.

C Ad hoc dicit quidā meus socius Paduē: qd forte sicut apud Auer. cōceditur duplex frigiditas: ita duplex gravitas: cuius hinc est causa frigiditas celestis: & scō causa secundē. & sicut frigiditas celestis est sola p/riatio calozis: ita gravitas celestis erit sola p/riatio leuitatis. C Ad scđam dicit qd frigiditas illa nō est causa entis p/riui: s3 p/riationis iterū. C Sed adhuc dubito: qm aqua apud istos frigiditate elementalē est frigidior: terra ergo gravitate elementalē erit

grauior. pñtia patet qm vbi erit plus de causa naturali nāliter agē: erit plus de effectu naturali nāliter causato: pñs est contra totam pñiam: & maxime contra Auerro. hīc. C Secundo sic: tunc dicitur duplex leuitas p/riua in corpore igneo existēs: qm ibi opponitur leuitas gravitati: cōsequēs est notum: & nondū cōcessum ab aliquo.

Positio q/ runda.

C Aliter dicit alij: & est scōs modus dicēdi. s. qd vna tantus est frigiditas. s. elemēti que est p/riatio calozis. l. res p/riata caloz. v3 lunt em qd duo dicat. s. qualitatē illā que est frigiditas: & carētia calozis: & volunt qd qz hęc frigiditas nō est intenta a natura: ideo causat per accidēs a corporibus celestibus: nec inuenitur qd p/riatio sit causa effectus p/riui p accidēs: & dicit qd ista frigiditas est maior in terra qd in aqua ppter causas p/ri. hīc. 2. 2. celi. cō. 10. 2. quādo dicit. 2. p/ri. aqua est primū frigidior: intelligit quo ad sensum nostruz: qm plus mutatur a frigiditate aque ppter incōsuetudine qd ab illa terre: & hoc tangit p/ri p/ri. C Dis habitis p/ri solio questio. vltimē qz terra est grauior: qz frigidior: est aut frigidior: qz plus distat a corporibus celestibus p motū calefactionis.

Impugnatio.

C Dic modus s3 sumas a Thoma. 2. celi: attamen peccat apud me: qm nō videtur vt qd frigiditas non intendatur a natura: qm illud per qd constituit in esse corpus necessarium in mundo est intentus per se a natura: sed per frigiditate constituit in esse terra: ergo & C Sēdo illud qd est causa operariōis nature est intentū a nā. frigiditas est hīc. est em cā frige factionis que est operatio plus qd nā. alia argumēta cōtra hoc retigi in libro de substantia orbis. C Sēdo in quo peccat est: qm omnes fere concordēs sunt in hoc qd aqua est frigidior terra. est enim ignis p/rius calidus: aer p/rius humidus: aqua p/rius frigidior: & terra p/rius siccat: vt dicit p/rius scō de generatōne: & certū est qd non equiuocat de ly p/rius in isto ordine. Et etiā declaratum est qd non pōt ordo elementoz alter esse. ibidēz vidē: qm esse longum.

Positio p/ pna.

C Ideo ad questioē istam videt mihi esse dicendū: qd sola frigiditas non sit causa gravitatis: qm tūc aqua eēt grauior: nec sola siccitas: qm tūc ignis eēt grauior: aqua ad minus. dico ergo qd frigiditas est causa sub certo gradu cōmixtiōis ad siccitate. Unde sicut colores extremi sunt causa mediōz sub certis p/porionibus: ita frigiditas est causa gravitatis p/rius est cuz certa p/porione ad siccitate. C Sed dices quare siccitas nō est causa gravitatis sub certa p/porione ad frigiditate sicut cōtra. C Iaz apparet solutio: quoniam illa nō est de qualitatibz actiuis: sicut frigiditas: ideo potius illud attribuit frigiditati qd siccitati. C Cōtra adhuc: qm si frigiditas est causa gravitatis sub illa p/porione: caliditas nō poterit esse causa leuitatis sub aliqua alia quocunqz p/porione ad siccitate eiusdem speciei. C Respondeo: qd sicut materia est vna numero omnium sub diuersis dīspōnibus: ita siccitas est vna specie ambarū sub diuersis p/porionibus: & sic negat pñtia. C Ad argumētum modo. ad primū pater solutio. p/riatio em motus seu corpus celesse non est causa gravitatis: sed cōcausa cōcomitans: sed causa est vt dicit. C Ad scđm dicendūz vt prius qd Auer. non tergit causam gravitatis terre: sed cōcomitans illam causam: & sic intelligitur dicitur eius in scō celiz: alibi.

Bubitatio. Solutio.

Replica.

Solutio.

Quinta qd

Quinta qd **Secda questio** principalis est circa elementa media, aut
 re. s. q. quodlibet est mixtu ex grauitate z leuitate, modo hoc videt
 falsum: qm quodlibet elementu est eque simplex: sicut z alterum: vt
 4. celi: z claratum est: z philofophus in omnibus locis ponit tanq
 manifestu quattuor ee corpa simplicia generabilia z corruptibilia
Postio qd **runda.** ergo dictu Zuer. parit difficultates. **C** Circa istam qonem breuiter
 quidaq viri dicunt qtuor esse qlitates sensibiles: z duas motiuas in
 corporib simplicibus, vult em q ignis sit summe leuis, terra sum
 me grauis: aer sit copositus ex grauitate z leuitate plus tn ex leuita
 te: aqua eode modo ex leuitate z grauitate: lz plus de grauitate, vo
 lunt em q sicut apud Zuer. color medius non est essentialr z reali
 nisi extremi sub certa ppositione: ita hmōi qlitates medie sunt qlita
 tes extreme sub certis ppositionib diuersis, z sicut color medius dif
 fert specie ab extremis per accōs: ita z hmōi medie qualitates disse
 runt specie ab extremis. Qualitas ergo motiuā aeris nō est nisi gra
 uitas z leuitas refracte ad certu motu fractionis. Et sicut etiā qual
 itas motiuā aque: z hāc opinionē accipiūt ab Zuer. p celi. comē. 17.
 z. 4. celi. com. 26. z. 9. z pro eis facit multu verbū Zuer. hic. d. z qz
 alia duo elemēta interposita sunt inter terrā z ignē mixta existūt de
 vobus p predictis naturis: ecce quō aperte z manifeste tangit hunc
 modū. Et per hoc ad primū, dicendū em qdlibet esse eque simplex in
 statione aut in qlitatibus: z lz illa qualitas motiuā sit copositā:
 qz tñ copositio illa nō diuersificat operationē illius: pōt z v3 copu
 tari tanq simplex: z sic pōt saluari dictū Zuer. **C** Lōtra istam opi
 nionem est solutu argui sic: cuiuslibet motus z operationis simplicis
 causa principalis z instralis v3 vt sic esse simplex. hęc propositio de
 claratur in p celi: per torā scdā summā: sed motus elemēti est sim
 plex operatio z simplex actus: s cā principalis. Inā elemēti z instra
 lio scilz qualitas motiuā debent esse simplicia. **C** Secundo in quo
 cunq corpore sunt plures qualitates motiue motus est sempr a qua
 litate dominante: vt Zuerro. declarat primo celi. comē. 7. Lūm igit
 in elementis medijs snt iste plures motiue qualitates: z motus
 illorum erit a cominio qualitatis dominantis: z sic motus elemen
 torum erit sicut motus corporum mixtorum: cuius cōtrarium dicit
 Zuer. **C** Tertio arguit: z suppono pmo q qualitates elemētoz sunt
 intensibiles z remissibiles p m intentionē z remissionē forme sbalis
 saltem apud Zuer. 3. celi. cō. 67. z hoc est verū tam de actiuis q moti
 uis: qm motiue sequunt actiuas. Tunc arguo in quocunq est forma
 sbalis elemētoz sub esse intēlo z perfectiorib est qualitas taz actiuā
 q motiuā perfecta: sub esse intēlo: vt ex supposito apparet: s in corpo
 ribus medijs forme substantiales sunt perfecte: z sub ee intēlo: ergo vt
 prius. **C** Quarto arguitur. cū qualitates motiue apud Aristō. 4. ce
 li causent ab actiuis: a quo causant hmōi qlitates: ergo z si cōtr licē
 tia fingendi: aut vnus effectus habebit causas diuersarum rationuz
 aut effectus erit sine causa ppriā z per se: z nolo deducere consequen
 tiam: sed tu considera. **C** Propter ista que ego feci z multa alia an
 tiqua argumēta cōmūnis opinio est: q qualitates motiue sunt quatuor
 specie z numero diuersę in corporib simplicib specie z numero diuersis

Impugna
tio.

Postio
manis.

z q quodlibet illarum sit sub esse intēlo in proprio elemēto, verbi gra
 tia: qualitas motiuā terre in ea est sub esse intēlo: z qualitas moti
 uā aque in ea est sub esse intēlo: z sic grauitas aque: z grauitas ter
 re sunt diuersarum specierum: sicut leuitas aeris: z leuitas ignis: z
 sic iste qualitates sunt specie diuersę: z motus illi sunt diuersi in
 specie: propter diuersitatem terminorum ad quos. **C** Sed pro dicto
 Zuerro. rebes se se q mixtu quando capitur prout est alter: totum
 vno: vt in fine primi per thermenios dictum est: quandoqz prout est
 denominatio p m diuersorum rationem: z respectus diuersos. sic in
 proposito: quia grauitas illa aque dicitur deorsum respectu ignis z
 aeris: ideo dicitur grauitas: z qz respectu terre est sursum: ideo dicitur
 leuitas: z ideo vocatur aggregata propter respectus diuersos: z sic de
 leuitate dicit: z ideo in terra est grauitas in summo id est sim
 pliciter: z leuitas p m denominationem: z sic de illa ignis: z sic fatū
 sit argumentis pro z contra, z dicitis Zuerro. que videntur repu
 gnare. **C** Quia tamen prima opinio sepe est habita pro vera: z vi
 detur Simplex plane: quarto celi: vbi dē declarau. **C** Ad argu
 menta contra illam dicendum primo q aliquod esse copositum con
 tingit dupli. vno modo in rōne eēndi: z sic omne ens separatu a mā
 z subiecto dicitur simplex: z per cōtrarium ens in materia dicitur compo
 situm. Secūdo modo aliquid dicitur copositus in ratione principij: eo
 qz pro vno euentu cōcurrunt principia diuersarum rationum: z per
 cōtrarium simplex in ratione principij erit qd pro vno effectu con
 currit p m vnam rationem. **C** Ad formam argumenti dico q illa ma
 ior debet intelligi de simplici vel in ratione essendi: vel in ratione
 principiandi: z sic intelligendo maior em negatur minor: z quoniam
 vt sic licet ille due qualitates sint coposite inuicem: qz tñ in ratione
 principij non cōponuntur: ideo debent dici simplex. **C** Ad scūdas
 diceret illa opinio q antecedens v3 intelligi vbi sunt plures qualita
 tes: z sub ratione essendi z sub ratione principiandi: modo in pposi
 to negatur minor: sunt eniz ratione refractionis redacta ad vnaz ra
 tionem principij: z sic intelligitur dictum Zuer. primo celi. **C** Ad ter
 tiam: licet mihi solutio fuerit valde difficilis Bononie vbi disputa
 ut hanc opinionem: attamen dixi q qualitas motiuā dicitur duobus
 modis vna. Aut in ratione essendi: z sic ibi sunt plures qualitates
 remisse z refracte certa ppositione vt dixi. Aut ratione ppositionis:
 z sic ille due qualitates debent dici vna qualitas pro quanto certa
 ppositione sunt, redacta ad rationem vnus principij motiu: z
 ista qualitas est intensibilis z remissibilis p m intentionē z re
 missionē forme substantialis: eo quia remissa forma substantiale
 remittitur propositio illa que est alienius latitudinis: z sic variatur
 velocitas ad intra vnitatem qualitatis motiue pro quanto rema
 net latitudo ppositionis vna a principio remissionis forme v3 ad
 finem: z sic de sensu hanc opinionem in scholis meis Padue
 multotiens. Opinione istam z alia argumenta scripsi alibi: z sol
 ui alibi. (Unde si corpus) Hic infert correlarie necessitatem cor
 poris celestis, primo ex dictis: secūdo ibi (Preterea mundus)
 probat illud a principali intento. Dicit ergo. vnde id est quia ter
 ra est frigida ratione distantie ad motum celi: z ignis calidus

Solo argu
mēto: tra
monē.

rōne ppingratis, sequit̄ q̄ si corpus orbiculare nō esset/ nulla istapuz
 natura: et esset: et exponit, d. neq; seorsuz; neq; deorsum esset. naturalis
 vult dicere nulla corpus nāstiter deorsuz locaret; neq; relatiue; neq;
 motus elemētoꝝ sic se habere, vult dicere, sic q̄ vnus esset ad cōcauū
 altera ad oppositū punctū vt dictū est. C. Sed est q̄; hoc p̄lo p̄ quē
 locū tenet; ex quo dictū est illa distantia; nō esse nisi cōcomitantem.
 R̄ndet q̄ ibi p̄dicat̄ eē multiplex loc⁹, s̄, a cā ab essentiali inherēte, a
 casu ⁊ multis alijs. A cā qm̄ celi ⁊ nō sit cā generas; eē cā agēs cō
 seruās; ⁊ est forma resp̄cū elemētoꝝ. vtpz primo meteoroz; ⁊ est finis
 ⁊ sic est ibi loc⁹ cā; ⁊ est ibi p̄comitātia essentialis; qm̄ dictuz est q̄ si
 est terra grauis opz vt sit frigida; nō pot esse frigida nisi essentialit̄ cō
 comitāter esse distantē a motu celit̄; etiā est locus a casuz; tu imoza
 re ibi (Præterea) mūdus) nūc probat idē alia rōne principali ⁊ nō cor
 relatiua; ⁊ virtus sue rōnis est, Id est necessariū in esse alterius qd̄ re/
 quirīt ad hoc vt aliud sit finitū ⁊ stans dimētionib⁹ terminatū. S; cō
 pus celeste est necessariū ad hoc vt mūdus habeat esse finitū, s; cō
 pus tāgit primo vim minoris, d. Præterea mūdus finitus est rōe cor/
 poris sphericū, put illud corpus finitū est de sua nā ⁊ de ipso circūitu
 est ab vna superficie, sup. p̄tentū, vult ergo h̄e minorē, s; q̄ corpus ce/
 leste est necessariū ad esse limitatū ⁊ finitū elemētoꝝ ⁊ rōnē mūdi,
 Deinde tangit vim maioris, d. ⁊ corpa recta dimētionib⁹, s; f. m̄ dimē
 siones nō sunt finita p se qn̄ possunt diminui ⁊ augeri; ⁊ hoc vult ha
 bere vim maioris; ⁊ tu vide p̄bationē p̄lo celi cōmē. 4. qm̄ ibi dēla
 rari totū hoc, (quare h̄mōi rōne) h̄c in fert correlatiuz ex isto p̄lo, d.
 quare h̄mōi rōne opz q̄ corpus ambiēs mūdū, i. elemēta; que mū/
 dus inferior d̄r primo meteoroz; sit sphericū; cuius rōne breuiter tā/
 git, d. aliqñ sequeret aut q̄ corpa pueniāt ad aliā corpa, vult dicere
 recta; ⁊ illa vltērius ad aliā; sic ad infinitū; aut q̄ finiēt ad vacuū
 vt dicebat Jo. grāmaticus; ⁊ ambo sunt impolia, C. Sed accidit qd̄;
 qm̄ octau⁹ orbis etiā finit⁹ est; ⁊ p̄ h̄s; aut finiēt ad vacuū circūscū
 ipm̄; aut ad aliud corpus; sic argumētū est vnu vtriq; C. Ad qōnē
 dicebat Democrit⁹ ⁊ Leucipp⁹ ⁊ Joānes grāmatic⁹ q̄ extra corpus
 octauū erat vacuū infinitū; ad qd̄ terminabant corpa celestia; ad q̄
 terminant elemēta vt dictū est. Huius aut cā tangit ab Alexā. p̄lo
 celi vt refert Simplicij; ⁊ eo qz ibi p̄t esse motus; qm̄ si esset homo ibi
 posset extēdere brachium; ⁊ nō extēderet ipm̄ in pleno; ergo in va/
 cuo. Sc̄do arguebat; vt narrat Zuer. 4. phy. cōmē. 43. ⁊ 45. qm̄ oē
 corpus physici ⁊ naturale localiter per locū qui est superficies alicui⁹
 corporis ambiētis; ⁊ per cōsequēs octauus orbis localit̄ per superficies
 vacuū; ⁊ sic vt supra. C. Sed hūc opinionē contradicit p̄s in summa
 quarta p̄mi celi. ⁊ 4. phys. p̄apē finē. probat enim q̄ extra mun/
 dum nihil est; neq; pleni neq; vacuū; sed entia optima vitā ducent/
 tia; vt dicit primo celi. cōmē. 100. Arguit etiā p̄s primo celi. text. cō.
 95. mūdū constare ex tora sua materia; sic nihil extra ipm̄ inue/
 nit; ⁊ tu cōsidera rōnes Arist. ibi dēz. ⁊ 8. phys. C. Ad qōnem ergo
 r̄s dēbat Zuerpact; post ipsum Zuer. primo celi. cōmē. 4. dicebat. n.
 Zuerpā. vt narrat. 4. phys. cōmē. 43. q̄ corpus sphericū ⁊ corpus
 rectū differūt; eo qz sphericū fm̄ eius rōnem intrinsecā in q̄ntū spher/
 ricum finit̄ per se; ⁊ nō per aliud extrinsecū, rectū autē cōtra p̄ p̄o/

Subitatio.

Solutio.

Subitatio.

Solutio.

Impugna/
tio.

Solo ad qō
nem.

primam rōnem nō finit̄ sed p̄ aliq̄ extra se; ⁊ ideo corpus celeste nō
 finit̄ ad vacuū neq; ad pleni. accidit enim spherico cōtineri; p̄p̄t
 enis est eius cōtinere magis q̄ contineri; vt dicit Zuerpā. ⁊ sic app̄t
 via rōnis Zuer. quare aut h̄c quidē fm̄ eius rōnē p̄tineri. illud vē/
 ro cōtinet in expōnē cōmēti quatuor p̄mi celi. dictum quere. C. Ad
 obiectiones. Ad primā dicit Alex. q̄ illo casu manus vel brachiū non
 posset extēdi. Et cū arguit nihil sibi resistit; ergo in infinitū velocius
 extēdet. Dico q̄ resistētia est duplex, positiua ⁊ p̄uatiua vel meli⁹
 nō resistere duob⁹ modis; vel in medio ente vel in medio nō ente. p̄
 mo nō arguit motū in infinitū velocitari; ⁊ in infinitū velocitari mo/
 tū, sc̄do nō aufert oīno rōnez motus; ⁊ sic r̄der in summa Alexā. vt
 potui colligere ex verbis Simplicij. C. Ad sc̄dm Zuerpā. ⁊ h̄c q̄ d̄/
 crū illud intelligit in corp̄ibus rectis. in sphericis aut accidit loca/
 ri; sicut eis accidit p̄tineri. Zuer. aut. 4. physicoꝝ. cōmē. iam dicto.
 ⁊ Arist. in lib. de cā motuū aialuz dicunt q̄ corpus celeste ⁊ maxime
 octauū per cēntrū supra quō; ⁊ circa qd̄ mouet locat; ⁊ qōnes accidē
 tes hūc in qōne mea facta in p̄finitia mea quere; qm̄ ibi forte subri/
 lius scripsi q̄ debui quare ⁊ c. (Tandem manifestum) Hic redit ad
 p̄positū; ⁊ inferret dictis correlariū. d. tandem manifestum est q̄
 corpa mūdi sint qn̄q; s; q̄ntoz p̄tēta; ⁊ vnu p̄tēs. C. Subitatio qm̄
 vel distinctio specifica corporū ponit ut numero; vel hōi nō d̄g; vnu
 est elementū qm̄ elemēta tm̄ specie differūt, si ponit in numero; non
 tm̄ qn̄q; erunt corpora ⁊ qm̄ corpora celestia differunt specie; sicut
 ⁊ motus eoz; nō multo plures sunt motus celi q̄ elemētoꝝ; ⁊ 2.
 metaphys. text. cōmē. 48. C. Ad qōnem dicit quidā homo huius
 rēpōis q̄ in rei veritate plures sunt motus ⁊ corpora q̄ vnum. s; Arist.
 satisfaciē vulgo; qui tm̄ iudicat diuersa; que sensu vident diuersa; ⁊
 qz corpa celestia non indicant sensu diuersa; ideo ea cōputat pro
 vna natura; qz vt dicit sc̄do topicoꝝ loquendū vt plures; sentitē dūz
 vt pauci. C. Sed h̄c solutio est verisibilis. Arist. enis in sc̄ctia demō/
 stratiua nō loquitur vulgaribus. C. Præterea vt dicit Zuer. quarto
 celi etiāz naturam ignis esse diuersam a natura aeris non nisi fori/
 rōne compertum est. C. Præterea p̄i non nisi sensu inuenerunt cor/
 pora celestia diuersa; vt apparet per astrologia ⁊ alia instrumēta re/
 gularia. Tandem dico q̄ Zuer. sc̄do celi. cōmē. 49. respondet ⁊ di/
 cit q̄ motus celi diuersi nō differunt tanq̄ motus totales; sed tanq̄
 motus mēbrozum; ⁊ ideo omnes illi constituunt vnum motum tota/
 lem; ⁊ p̄t tota natura celi dici vna natura totalit̄; s; sint ibi plura
 mēbra; ⁊ plures motus; ⁊ tu vide; qm̄ Zuer. respondet argumentis
 Zueric. ibi dē (Prædeclaro etiā q̄ elemēta) Hic in fert aliud corre/
 larium. d. prædeclarato id est tanq̄ declarari accipit q̄ elemēta sint
 sphericæ figure; cuius rationem dicit; qz ambiūt a corpore spherico.
 C. Sed dubitat adhuc circa idem; qm̄ paulo ante dictū est corpo/
 ra elemēto contineri; eo qz sunt recte figure; ⁊ cōtra. corpus spheri/
 cum. C. Ad hoc dicit Zuer. 2. celi. cōmē. 108. q̄ corpus elemētū limi/
 rare sibi figuram sphericāz naturalit̄ est duobus modis. essentialit̄ ⁊
 inseparabilit̄; ⁊ naturalit̄ separabilis, primo modo nō; qm̄ solum celū
 limitant sibi figuram sphericā. sc̄do modo sic; qm̄ licet elemētū possit
 sibi figurā stare sub quacūq; figurat attamen vniuersalius stat sub sphericāz
 quō recta.

Subitatio.

Solutio cu
uisdam.

Impugna/
tio.

Solo p̄p̄ia

Subitatio.

Solo.
Quō elemē
ta limitant
sibi figurāz
stare sub
sphericāz ⁊
quō recta.

licet possit stare sub opposito eius. & ideo q̄i potest stare sub opposito
 op̄t̄z vt terminat per id q̄d essentia est tale. s. celum. verum non de
 termino nunc elem̄ta esse figure rotunde naturalis sed alia dicam: &
 dixi. (Et q̄ dicta elem̄ta) tertio infero tertium correlariū. d. z quia
 motus orbium continet dicta elem̄ta ideo elem̄ta mouentur hinc inde
 & pp̄ idē m̄sc̄nt̄ & generat̄ des cōtrariet̄: & corruptōes sup̄. sunt in in/
 diuidis nō in p̄ceibus sicut dicit Arist. 2. p̄bermentas. tex. cōmē.
 56. C. Deinde infero aliud. d. z si aliquis supercelestiuz motui cessare
 ordo totius vniuersi destrueret immo si esset celum sine motu ad huc
 destrueret: aut esset nouus ordo. & q̄d̄nes accidentes huic quere in
 penultimo caplo de substantia orbis in expōne mea. C. Deinde infero
 aliud. d. z p̄t̄z q̄ nullus hor̄ motuū est sine necesse esse. i. motoribus
 aut sine bene esse: id est intellectus que dicuntur bene esse motuum
 qm̄ numerus motuū est p̄ numerū intelligētiarum. & addit q̄ omnia
 ista clare pbata sunt in singulis locis tam ab Arist. q̄ a suis poste/
 rioribus (P̄clibatis igit̄ istis) Cum accepit primū fundamentum
 vult modo accipere aliud. & primo cōtinuat se ad p̄cedentia. d. p̄clib/
 batis igitur istis p̄tractabimus d̄sp̄sare in obiectionib⁹. Alga. cum
 auctoritatibus. i. rōnibus auctōritatis ad demonstratiōez circūstan/
 tium. i. q̄sultantiū magis: sup̄. efficaciter q̄ sint dicta huius homis.
 Post p̄tinuationē ponit sc̄dm̄ fundamentū quodāmodo tanq̄ cōclu/
 sionem. d. z dicemus q̄ imaginandū q̄ quelibet spheraruz supercele/
 stium est viua. hoc est cōcl. s. q̄libet corpus celeste sc̄o: s̄z ab altero ē
 viuū. Et primo tangit vim rōnis eius: que est in prima figura: cuius
 minorē accipit. d. put. i. qm̄ cōstituit ex corp̄oib⁹ terminatis in figu/
 ra in mēsurā: & mouebit̄ se sc̄ipsis. i. ab intrinsecōter ga terminatas par/
 tes. C. Deinde accipit maiorem. d. z q̄d̄cunq̄ sic se habet. v. z. q̄ quan/
 do videmus corpus terminatū in p̄t̄itate z qualitate mobile de sc̄ip/
 so in loco ab aliqua terminata parte: nō parte cuiusdāz extrinseci rei
 id est per pedes vel brachia vel sc̄ardas: vel ab aliquo attrahente ip̄m:
 z q̄ simul z semel mouetur ad oppositas partes de eundē est diffini/
 tiue q̄ tale corpus est animatū. ecce igitur maior z minor. C. Circa h/
 mitationez p̄positionū. s. maioris z minoris debes sc̄ire q̄ viuū dis/
 fert a non viuente primo modo: quoniam omne viuens requirit corp̄
 terminare p̄t̄itatis: & hoc innuit̄ per terminari mensura. s̄. igit̄ enim
 sapientes q̄ elem̄tum vt sic potest crescere ad infinitum: vt apparet
 sc̄do de anima. vbi dicitur q̄ si igni apponatur cōbustibile in infinitum
 creferet ignis. vbi dicit q̄ non sic est corpus viuens cum sit determi/
 nate magnitudinis z augmenti: z sic dicit notanter terminatis in
 mensura. P̄ sc̄do differt viuēs: qm̄ omne viuens est limitate z cer/
 te figure: quoniam vt dicit Auer. tertio celi. cōmen. 67. figura est de di/
 sp̄sitiōibus essentiali se quētib⁹ formā: & maxime animā. Manifestū
 est enim elem̄ta nō limitare sibi certam figurā: vt paulo ante dictū
 est. cōtra est de viuētibus. vniūq̄q̄z viuum sibi limitat certā figurā
 essentiali: tu lege. 3. z. 4. celi. P̄ differt z tertio. qm̄ inanimata nō mo/
 uent̄ a p̄ncipijs in eis: vt dictum est. 8. physicoom. s. de potentia
 essentiali. animata autē e contra. z tu vide ibidem. s. cōmen. 32. z. 31.
 Quarto differt: qm̄ inanimatū pluries mouet̄ ab alio extrinsecō.
 U. g. ferrum a magnete. pluries etiā ab impellente non sic contingit

Quisq̄ mo/
dis differūt
animata ab
inanimatis

Secūdo.

Tertio.

Quarto.

te animato. recolligēdo igitur naturas corporuz animatoz tam ap/
 pare: quo mouet̄ ab extrinsecō. P̄ Quinto differt vt accipit in libro 6
 anima. qm̄ animatū mouet̄ s̄m omnem d̄riam positionē eque natu/
 rali: vel nō magis naturalis versus vnam partē q̄ versus alteram.
 Inanimata autē ad certū punctū mouent̄ oia: vti iam dictum est in li/
 bris p̄hor. C. Ex his erigo p̄ponem maiorem. s. omne corpus termi/
 natū in mensura figura mobili a p̄ncipio in eo sine concursu cuius/
 cuiusq̄ extrinseci versus partē terminatā per partē terminatā. supra
 partē terminatā est corpus animatū viuēs. & hoc maior est manifestā
 ex quinq̄z positis. minor autē supponit̄ p̄ se tanq̄ nota: & inde cōcludi/
 tur cōclō posita. s. q̄ corpa celestia sunt viua aīata. (Dixim⁹ tū) L̄ imi/
 rat maiorē q̄rū ad vltimā particulāz. dixim⁹ tū q̄ corpus superceleste
 nō ab aliqua ca extrinsecā mouet̄: q̄ ferrū mouet̄ a lapide magne/
 tis: qm̄ ille lapis est p̄is extra (Cū istis) Deinde infero correlariū q̄d̄
 ad p̄positū quōis. d. vñ istis p̄libatis sequit̄ q̄ in corp̄ib⁹ supercelesti/
 bus sunt signati nāliter. s. poli mundi: sic q̄ impole est q̄ sint alibi.
 poli autē sunt siles sursum z deorsum in aīalibus: vt dicit. 2. celi. cō.
 15. z. 15. z dixit naturalis: qm̄ in omni periphēria. celi p̄t̄ signari po/
 lus: sed nō nāliter. Deinde p̄bat istud. d. sicut. n. aīalia presentia. i.
 nobis manifesta. s. generabilia habent p̄pria mēbra in locis p̄p̄is
 operib⁹ signata: & nō decet q̄ sint alibi: vt dicam⁹. i. exponendo me:
 q̄tum ad mēbra motus que sunt in locis p̄p̄is animalū. ista. n.
 mēbra h̄nt situs in corpe aīalis nāliter. & hoc est quasi vis magis.
 deinde accipit minorē. d. z q̄ poli animati spherice figure sunt simi/
 les mēbris motus nostroz animalūz tangit parua d̄riam que nō
 remouet̄ p̄positū. d. & nulla est d̄ria in hoc inter animalia spherice fi/
 gurez in spherice. i. rotunde figurez: nisi q̄ in nostris aīalibus diffe/
 runt mēbra p̄dicta in figura z potentia. i. quo ad dispōnem figu/
 re: p̄ q̄to figura capitis differt ab illa p̄ pedum. & potētia: qm̄ virtus
 capitis est alia a virtute pedum in animali in spherice figure differūt
 tm̄ in potētia. Et vult habere q̄ ista d̄ria nō tollit cōclusionē iam di/
 ctam. s. q̄ illi poli sunt terminati naturalis: z tanq̄ mēbra animalis
 p̄pria. C. Declaratū est igit̄ v̄q̄z huc q̄ corpus celeste est viuūz h̄is
 mēbra: vel quasi mēbra aīalis: vt dicit. Sed quo corpus celeste sit
 viuū z animatū dictum est a me in pluribus locis quomodo sit di/
 uersum s̄m positionem. s. sursum z deorsum: ante/ retro: z dextrum
 z sinistrum. Dicitum est in questione mea singulari p̄opter hoc in/
 scripta Vincentio Quirino Veneto meo scolari: vbi acute decla/
 rata est tota ista materia: licet in fine colligam quedā dicta ad p̄/
 positum. (Et ideo opinari sunt) Dic ponit peccatum theologoz. z
 Et primo accipit p̄positionem quasi p̄missam. Secundo accipit
 p̄ponem quasi cōclusionem. d. p̄mo. & ideo opinati sunt loquent̄
 res q̄ mēbra huius animalis: vult dicere celestis: non differunt ali/
 quo modo: vult dicere q̄ dextrum: sinistrum: ante/ retro: sursum: z
 deorsum non differunt naturaliter z absolute: sed sunt ibi respecti
 ues: sicut in colūnaz tunc infero p̄positionem quasi cōclusionem. d.
 vnde. i. p̄pter quā cām. s. q̄ ibi non sunt nisi respectiue: non natu/
 raliter dicunt q̄ pole est polum mundi esse in quibuscunq̄z duobus
 punctis fuerint in ipsa spherā: vult dicere q̄ sicut in colūna possunt

Quinto.

Ratio.

Tertis.

Solo.

Celuz e sile homini.

Ad primam.

Ad secundam.

Ad tertiam.

Subitatio Solo.

Figuras. v. g. alia est figura que requirit sursum, alia que regit deorsum, & sic de alijs. quare non sic est de celesti coepte. Tertio cu virtutea noui ingreſſat nisi ex ppijs opationib⁹: que sunt opationes illaz sex virtutu: p quas debeam⁹ arguere ibidez illas vires ee. C. Id istam vltimā qōnes dicēdus: q in aiali pñti. v. g. homine ex trib⁹ iam sumunt. s. ex motu locali & alteratiōe & motu augmētī: vt scis ex libro celi. v. g. ante in hoie est pncipiū motus sensatiōis que est que dicitur ratio pfectiua: & p oppositū retro lumit ex eo: q nō est pncipiū illi⁹: sed finis. incipit. n. sensatio ab ante: & terminat in retro. dextrū silt: q: est pncipiū mot⁹ localis: & sinistrū: q: est finis illi⁹. incipit. n. mot⁹ localis nāliter a dextra pter terminat in sinistra. sursum & deo: sum sumit a motu augmētī: eo q: sursum est pncipiū augmētī pro quato p sursum assumit cib⁹: deorsus finis eius. pp igitur istos tres diuersos motus inasunt in aiali gñabili sex dñe positionis diuersae: vt nunc suppono. Tunc applicādo ad ppositū: q: illa que sunt dispersa in nā inferiori: p diuersas portiones sumpta reperunt vnita in superiori: & per vnā portionē sumpta. Jō dicēdus q: penes motū locale tñ sumunt ille sex in celo: & notāter p motū locales magis qm est simplici⁹: & plus corpori simplici acōmodatus. Imaginādū est eniz sicut dicit Aristō. in lib. de aialibus: q celuz est simile homini: qui sup pedem voluit a dextro pede & manu in sinistrus pedez & manū circum circa: veluti rora. v. g. fixa per punctū capitis & pedū. Sicut ergo tūc dextrū est a quo incipit motus: & ante per qd transit: & sinistra ad qd terminat: & retro per qd girat redeūdo itez ad dextrū & sursum: & sunt puncta fixa: supra que sunt iste reuolutiōes. Ita in coepte celesti ima ginādum. s. q dextruz est oriens: a quo incipit motus circularis. angulus dici ante per qd transit. occidēs sinistrum in qd terminat: angulus noctis retro per qd redit ad dextruz: & antartice⁹ & articus polus sunt sursum & deorsum: in quibus celuz fixe reuoluit: & tu lege de homine imaginato reuerti in natura celi. 2. celi. cōmē. 14. Ecce igit qō ad qōnes respondet. C. Ad primaz dicendum q: cā diuersitatis est. q: nā celi est natura supior: & nā aialis hie est nā inferior: & ideo que sunt diuersa hie habet vniri ibi: vt colligit. 2. celi. cōmēto. 42. per idem. C. Ad scōdam que enim dispersas figuras requirūt hie in superiorī pñt in vna figura vniri: eo q: illa nā est supior: & hie inferior. C. Ad tertiaz iam apparet qualiter inorescunt ex vna opinione tm pp eandez cām: pout respectu illius diuersimode concurrūt: vt vsum est: & bene verum dicunt quidaz astronomi q sub dextro celi & sinistro: & sic de alijs sunt diuersae influētie: & diuersae opationes que sunt nobis occulte: tu vide Alber. 2. celi: qui multū aduersat mee opinioni: & credit contradicere. Tuer. & vt puto noluit ipsuz intelligere. C. Sed dices adhuc celū semp mouet quō pñt sumi iste partes zita pncipia respectu eterni: & tu vide solutionez. 2. celi. cōmē. 14. Pōt nō dici pro nunc q: sunt ibi illa pro quato si celum nouiter mouet sic incipiet: & sic p se quis & terminat. Declaratū est igitur quō & qualiter hmoi dñe sunt in coepte celesti: & pp quid & sub quibus respectibus: & dñe sunt iam exposita. redeam⁹ ergo ad locuz nostrum. (Similt dicēdus.) Hic vult ex dictis soluere qōnes iam tactas. s. aiali hmoi dñe sint sumende in quolibet orbe determinatos: sicut in toto

vnuerso colligato ex oibus orbib⁹: & dicit silt recte dicēdū in supce/ lētib⁹ corporib⁹ de ipsoz polis. vult dicere pnculariter de quolibet determinato orbe quo ad polos & alias differentias positiones: cuius rationē tangit. d. eo q: corpora orbū nō sunt vna in spē. i. non sunt vn⁹ nāe specifice multa in numero: imo sunt multa in spē: sicut est in diuisū aialiū vltim⁹: vult dicere generabiliuz: & ponit aliquaz dñas. d. quāz nō inueniat de illa specie nisi vnū idiuidū in tota specie: vt p3 p celi. cōmē. 90. s. quo modo sit illud: vide in. 2. ca. de ista orbe: qm inouit. q in p pua forma: & silti cōtradictionē hie 2. 2. de li. cō. 49. & nō est opus oia scribere. (Et hoc mō rñdendū) Et q: tā rāta sunt fundamēta multū bene ad ppositū. mō vult ad formā rñdere. arguebat enī qre corpus celeste mouet ad terminatā pte zc. aut enī hoc silt casus: aut sub volūrate pñt: vt iam dictū est: & dicit. & hoc mō rñdendū est ad qōnes: qre orbes mouent ad diuersas pres: cui rñder. d. q: put orbes sunt aiatī pñtē vt moueant a pñtē terminatis: & vsus terminatas pres. v. g. dextra & sinistra: & an⁹ & retro: q pres sunt motu in gñabiliuz aialibus terminatē: & hoc iam declaratū silt. (S3 diuersis differūt) Sed q: itaz data est solo. d. dictū est in corpib⁹ celestib⁹ reperiri hmoi dñas sex: & pñtōis: vult mō tāgere diuam sinter hmoi in corpib⁹ celestib⁹ & gñabilib⁹: & dicē: s3 in diuersis dñt vult dicere q: hmoi dñe in generabilibus sunt diuersē: celestib⁹. s. in figura & potētia: qm in aialibus hmoi virtutes differūt: eo q: limitat sibi mēbra diuersarū figurarū: & sunt vtutes diuersae: sed in celestibus nō differūt nisi potētia tm: vt iam tactū est: & tu recurrence ad digressionē preactā: & addit q: hmoi rōne opinat Aristō. q: celi hie sex extremitates: & nō sup. in figura diuersas: s3 vtute tantū. Et tūc cōcludit vñ sol. d. & ideo dicimus q: diuersitas motuuz in tpe partū celoꝝ pcedit ad diuersitatē. i. pp diuersitatē ipsarū dñarum celoꝝ: & addit q: hoc est propriū in predictis corporib⁹. s. q: corpora super celestia differūt in specie diuersitate. i. ppter diuersitatē partium ipsorū motū. quāz dicat q: eo modo differūt motus celoz: sicut differunt corpora celestia. & q: differūt specie: ideo differūt specie: & ideo datur huiusmodi differētē in quolibet corpore celesti. (Unde cōsiderādus.) Et q: iam soluta est questio: & exposita est questio. vult modo cōcludere cōrelarie naturā corporis celestis: & illius motū: & d. vñ de cōsiderādus est. i. cōcludēdus pñt veraz confiderationē q: primuz corpus celeste. i. totū colligatū ex orbibus est vñ animal per se: cuius natura est: aut pñt necesse esse: aut pñt bene ee: qd mouet. i. cuius natura de necessitate: aut vñliter debet moueri motu cum omnib⁹ suis partibus. i. cōmuni omnib⁹ eius partib⁹. v. g. diuino motu. & diuino sicut animal colligatuz ex omnib⁹ membris mouetur vnico motu: ita totus celozum. nēpus vnico motu diuino vniuersali mouet: & de natura alium orbū est q: mouet versus contrariāz partem: & huius nō potest dari alia cā. Beinde cōparat in ter motuz octaue spehere: & reliquaz. d. & est sup. necessarius q: pars motus vnuerſalis est nobilior partib⁹ alioꝝ: vult dicere q: illa portio motus pueniēs octaue orbi est nobilior alijs portioib⁹ q: pueniūt alijs: put. i. qm hoc corp⁹. s. octaue est nobili⁹ oibus corporib⁹: & nō deb⁹ mobilibus debz attribui nobilito: pars in suo motu: & rectio

Nota hysto-
gram.

tibi fabulam: imo veritate: q̄ quidā meus amicus p̄ adue legēs est
eram: i. cena. Rectoris nostri nouiter laureari noluit comedere plus
q̄ nō data fuit sibi portio marzapani s̄m nobilitatē eius: & sic abijt:
& oēs r̄sū magno exaltari sinit: & ita q̄ octaua s̄phera est nobilitatē
alijs: ideo sibi debet portio mot⁹ nobilitatē. Beide excusat se. d. oīa
ista sunt pbata demerita in suis locis: id nō indiget nūc p̄bare:
& ideo corrigat illuz. d. vñ frater mi si tibi placuerit diligeret pone in
relectu tuū ad latera ponderada inter phantasmata hui⁹ hōis: &
flores phoz: & tandē imple est q̄ ordo orbū sit per aliū modū. & sic
soluta est q̄ ita copiosa: sicut vides: & tam bona declarata sunt: &
multa hoz in sequenti disputatione declarabo: quoniam non est bonū
omnia ponere in vno.

ALGA. DVB. XII.

It Algazel. adhuc arguendū est sup philo/
sophoz: opintōe hoc modo. vos negatis
aliq̄d inuouari ab antiquo eterno: & nos di-
cimus q̄ opz pcedere hoc necessario: multa
et in mundo sunt noua terminatis causis procedēta:
vñ aut noua causant a nouis ad infinitū: aut perueniūt
ad finē. Prīmū est falsum ab omnib⁹ cōcessuz: & si cōce-
deremus hoc possibile esse. opoteret negare primā cāz
necrīā eē ad quā oīa possā reducunt. opz ḡ q̄ oīa noua
i fine reducāt successive ad extremitatē. v3. ad antiquū: &
si sic: ḡ nouū absolute pōt ab antiquo eterno inouari.

¶ Tunc iteruz arguere cōtra phos. d. Adhuc arguendū est sup phoz
opione hoc mō. vos negatis aliq̄d inouari ab antiquo eterno: & nos
dicimus q̄ opz pcedere hoc necessario: cū rōnez tangit. d. multa. n.
in mundo sunt noua a terminatis causis procedēta: & probat hoc
d. aut noua causant a nouis: & sic ad infinitū: aut pueniūt ad finem.
primū est falsum: & ab oībus falsuz esse est cōcessuz: cuius rōnez tāgit
d. & si pcedimus hoc posse esse. i. cōtinue nouū a nouo pcedere in infi-
nituz: opz negare primā cām necessariā eē: ad quā oīa possibilia redu-
cuntur: & hoc declaratus est. 2. metaphy. & tunc concludit veritates
alterius mēbrī. d. opz ergo oīa noua in fine. i. tandem reducuntur
ad extremitatem. v3. antiquū: & si sic ergo nouum absolute pōt ab
eterno inouari. & hec est ratio Auzicē. & multi loquentes nosse le/
gis vtunturea pro fortissima.

AVERRO IS

Icimus nos q̄ phi pōneret q̄ inouatum
in quātuz inouatū posse pcedere ab anti-
quo: manifestū est: q̄ nullaten⁹ possit a pre-
fato argumēto euadere. ¶ Tū odz q̄ phi

pcedit pcedere inouatū ab inouato ad infinitū p accēs.
hec. n. est replicatio in mā terminata & finita vt dicam⁹
q̄ corruptio corrupti est cā eē subsequētis. v. g. opz s̄m
p̄m q̄ hō ex hōie gñef. s. q̄ pcedēs hō corrupat ita q̄
sit mā subsequētis tertij: tandē q̄ in duab⁹ materijs pōt
optie gñatio pcedere ad infinitū: & nulluz ex hoc ipōte
sequit⁹: & rō huius est q̄ dum agēs sit prius: & fuerit sine
principio in eē neq; sine actus eius s̄m erit sine principi-
pio neq; sine. ¶ Si s̄m imaginaremur i tpe p̄terito. v3.
q̄ qñ fuit qdaz hō iam pcedit eum alius hō qui eū ge-
nerauit: & est hō corrupt⁹. id. n. qd sic se h3 qñ de agen-
te antiquo depēdet: est de nā circuli. Sed si hō ex hōie
gnātur de infinitis materijs: & possunt ad infinituz aug-
mentari: tūc sine dubio sequeret falsuz: vt pbauit Arist.
in lib. physicoz. ¶ Patet ergo ex p̄missis q̄ qñ antiqui
ponebāt antiquū imutabile oīno nō asserēbāt ex p̄cessu
inouatoz ab eo in quātū inouant: imo inquantuz sunt
antiqui ex gñe: tandē veritas apud eos est q̄ hic p̄ces-
sus ad infinitū sequit eē antiq agētis. inouatū. n. d3 per
se inouari qñ a causa noua pcedit. ¶ Qualiter tñ co-
nati fuerunt antiqui ponere vnum ens in numero ab
eterno imutabili aliquo modo patefactum a philoso-
phis: maxime ab Arist. vt in octauo physicoz. & in. 11.
metaphy. ¶ Tūc hic nō est locus iterādī ea que suffi-
cienter dēterminata sunt: vñ notādū est q̄ suppositis
istis cessata est altercatio Algaz. cū phis.

¶ Tunc Quer. vult r̄ndere argumēto Algaze. Et p̄to ponit quō est
necessariū illud qd p̄cludit argumētū. Sedo ponit qualiter illud qd
negat etiā sit necessariū. Tertio declarat vt r̄q3. pres declarabunt.
Sicut ergo primo. dicimus nos q̄ phi pōneret. i. pcederēt q̄ inouatū
in quātuz inouatū posse pcedere ab antiquo. manifestū est: q̄ nullaten⁹
possit a prefato argumēto euadere. q. d. q. argumētū p̄cludit ve-
rum: & nō explicat modū: sed post dicit (Tūc dicit dū) vult mō sc̄do
declarare qualr illud qd negant est necessariū apud phos. Et dicit:
tū dicit dū q̄ phi pcedit pcedere inouatū. i. ens nouū ab inouato
id est ente nouo ad infinitū per accidēs: & nō per se: vt dicam⁹ qd de/
clarat. d. hec enī est replicatio. i. successio in mā terminata & finita
id est in reb⁹ materialib⁹: generabilib⁹: & corruptibilib⁹. qd declarat
d. vt dicamus q̄ corruptio corrupti saltem disposita: cā est eē subse-

quentis. v. g. opz p̄m̄ q̄ homo ex hoīe generatur. s. q̄ precedēs h̄
corruptatur: ita q̄ sit mā subseq̄entis terrij. i. differētis a patre z mā/
tre. z cōcludit post. e. tandē dicimus q̄ in duabus materijs p̄t opti/
me generatio procedere ad infinitū: vult dicere in accidētali ter/
dinatis: z generabilib⁹ z corruptibilib⁹: z nullum ex hoc impossibi/
le sequitur: cuius ratiōne dicit: z ratio huius est: q̄ dum agens sit
p̄sens: z fuerit sine principio z sine fine: actus eius similiter erit sine
principio z sine fine: sic nō sequitur infinitū actu: sed in potentia
ideo in his nō inueniuntur ad infinitū. Deinde declarat quomō
in accidēt ordinatis hoc sit possibile. d. siml̄r si imaginaremur in
tēpore p̄terito. v. g. quādo fuit quidā homo/iaz precedit eū alius
homo qui euz generauit: z est homo corrupt⁹. illud enim qd̄ sic se h̄z
quādo de agente antiquo pendet: est de natura circuli. i. quasi eter/
no tēpore potest se habere.

Septima q̄. Circa iam dicta prouenit. q. Primo q̄ ait q̄ nouus potest
procedere ab antiquo per accidēs. Hoc videtur
falsū: z forte dubiū: qm̄ generatio vnius ab alio simili in specietate
d. Alber. primo meteoroz: est per se: sed gnatio vnius ab aliquo vni/
simili in specie est per accidēs. Cum igitur iste hō genitus sit vnius
speciei cui illo homine generat: ergo erit per se: nō per accidēs.
Item oē per accidēs reducit ad aliquod per se. si igitur iste hō ge/
neratur per accidēs ab isto homine a quo per se generabitur idē: vel
ad qd̄ per se generās reducit. Item illud qd̄ generat aliud per se: a/
men in eo est generās per se. modo iste homo generat illuz per se: a/
men in eo: ergo zc. z multa alia argumēta feci alibi que querās.

Octava q̄. Secūda rupto: hoc falsum est: qm̄ secundo de generatione
in fine/hoc nō fit nisi in plurib⁹ generationib⁹ intermedijs. z. 2. me/
taphys. cōmēto. 6. declarat idem Auer. Secundo: qm̄ omne agens
naturale prius transmutat de vno veniendo ad ip̄fectū: q̄ ad per/
fectum: vt scias sc̄do per thermenios. ergo zc. Circa istas questioēs
mibi videt esse dicēdum q̄ generatio huius hominis. verbi gr̄a. so/
tis a platone est per accidēs multis modis: primo qm̄ inter gene/
rans z genitus nō est oīdo essentialis: vt dicit Auer. 5. phys. cōmē.
13. z. 8. cōmē. 45. accidit enim huic genito q̄ fit post generās. secun/
do est per accidēs: quonia per se secūdo. sicut enī risibile primo cō/
uenit homini: z secūdo huic hominī ita esse ratiōne generādi s̄mo
cōuenit hominī: z secūdo huic hominī ita esse ratiōne generādi s̄mo
tū ratiō tū operādi primo inest nature: vt iam Auerro. dicit. 2. phys.
loco eius. Tertio est per accidēs: qm̄ p̄t impediri: vt dicit Auerro.
in. 1. caplo de ista oībis. celum enī generat per se a suo motore: qm̄
nō p̄t impediri. ecōtra est de corpore generabili. istis igitur resp̄/
tibus tribus cōsideratio p̄bi voluit h̄mōi generationē esse per ac/
cidēs. C Tunc ad primam dicendū q̄ generatio illa est per se illo
respectu que tangit argumētuz primū. Similiter erit per se secūdo
respectu que tangit secūduz argumētuz. nō enī est ita per accidēs
vt sit pure. s. ratiōne q̄ debeat reduci ad aliquod per se: vel forte redu/
citur ad rōnem generādi. sed nām cōem vtriq̄. Tertio dico q̄ est
per se tertio respectu que tangit tertij argumētuz: z sic p̄t fingi: q̄

Solo p̄ma.

Solo t̄da.

tribus respectib⁹ est p̄ accidēs: trib⁹ p̄ se: sic argumētuz nō militat.
Ad sc̄dam qōnem p̄t dici q̄ vno mō p̄ hoīem corruptū p̄t intel/
ligi id qd̄ vltimate factum est ex hoīe corruptoz sic sperma p̄t dici
homo corruptus: qm̄ sperma fit ex cibo: cibus ex pane: panis ex fru/
mento: frumentū ex terra: terra ex corpore hoīs corrupto: z sic p̄t sper/
ma dici homo corruptus isto modo. Sed p̄t dici q̄ homo generat
ex hoīe corrupto pluribus medijs: z hoc intelligit ipse. Tertio p̄t dici
q̄ illud est exemplū: cuius nō requirit veritas: sed tū manifestatio.
potuit tū exemplificare in elementis sed nouit: qm̄ est in mā exemplari de
q̄ nō curandū quocunq̄ dicat: z sic appet sol. ad sc̄dam qōnez: z ad
argumēta eius (Sed si homo ex hoīe) Sic remouet quēdā falsum
intellectū verbi dicti. posset enī dici. si hic homo ex hoīe hoc generat
per accidēs: ergo casu: z sic posset dici q̄ homo iste ex hoc hoīe casu ge/
nerat. Tūc intellectū remouet. d. Si si homo ex hoīe generat ex in/
nitia materijs. i. a casu: z ille materie p̄t ad infinitum augeri. i. sic
q̄ nō possit ex totū ex pluribus: z sic in infinituz: tunc sine ou/
bio sequit falsum: vt probauit Aristo. in lib. physico. id est in. 8. z ipse
Auer. ibidem cōtradicit Auic. in. 4. 6. cōmē. (Patet ergo ex p̄mis/
sis) Sic vult r̄dere ad vim argumētū. dicebat enim q̄ si nouum ex
nouo generat: tunc nō possit p̄bari primū innouabile eternū esse:
vt dicitur fuit. Ad hoc r̄dere. d. p̄z ergo ex p̄missis: q̄ q̄ antiqui po/
nebant antiquū imutabile. i. aliq̄d eternū esse non asserbant. i. non
p̄bab. n̄ illud ex p̄cessu innouatoz ab eo inquantū innouans: s̄mo
inquantū sunt antiqui ex ḡne inquantū veniūt ab eo aliquo mō me/
dio: z tūc relinquit veritates. d. tandem veritas apud eos est q̄ hic
p̄cessus ad infinitum sequit esse antiqui agentis. i. reducit ad aliq̄d
agens eternū: licet immediate a causa noua p̄cedat: cuius ratiōnem
tangit. innouatū enī ōz per se innouari quando a causa noua p̄cedit.
(Qualr tū) Sic excusat se. d. qualr tū conati fuerūt antiqui ponere
vni ens in numero ab eterno imutabili aliquoz patefactū est a p̄bis.
z maxime ab Arist. 8. physico. z. 11. mera. z ideo dicit. vnde. i. p̄pter
qd̄ hic non est locus iterandū ea que sufficiētē determinata sunt: z
sic cōcludit. d. vnde notandū est q̄ suppositis istis cessata est alter/
catio Alga. cum physilosophis.

Sed circa hec duo sunt agēda. Primū est qm̄ Auer. r̄dere
ad materiā argumētū non tū multū ad vim for/
me: qm̄ p̄t dici nōne motus celi est nouus. ista enī hōdierna reuolu/
tio nunq̄ fuit: z tū p̄cedit immediate a corpore celesti eterno. Sedm̄
qm̄ nō dixit viā qua declarauit illud Arist. i. eternitate p̄mi. C Ad
primā dicendū q̄ satis r̄dit in lib. de ista oībis 1. atq̄ pio nunc dico
q̄ ista reuolutio est nouatū est cōtinuata alterip̄oiz: z illa alteri/
z sic est cōgregatio ex eis vni eternū numero cōtinuū. z sic dicitur
eius est intelligendū q̄ ab eterno non puenit nouū simplr: nō tū est
negandū quin possit puenire nouū s̄m qd̄. s. prout est pars eterni: vt
dixit: melius tangit h̄c r̄ntio in sol. sc̄quetis dubij. C Ad sc̄dam illā
sc̄z viā terigit Aristo. text. cōmē. 4. 6. z. 4. 7. qm̄ oīs multitudo gene/
rabilium ōz cōtinuari ab aliquo eterno: z sc̄da via fati tacta in vlti/
mo text. z. 11. meta. text. cōmē. 41. in sc̄da figura ex motu eterno: z
su r̄de in. 13. cap. de substantia oībis.

Substantia.

Solutio.

Alga. arguens ad p̄hos d̄ eo qđ negabāt. v.3. qđ nulluz innouatū ab antiquo pcedere pōt: z dicit sic. motus orbū: aut est ab eterno: aut est innouatus. Si est ab eterno: q̄lt ergo pōt eē p̄mū p̄ncipiū inouatoꝝ cāz: si innouatus indiget: ergo de inouata cā: z pcederet in infinitū. **C** Et si forte dicerent p̄hi qđ quodā mō retinet nām antiquū: z quodā mō nouū nām: nām vero antiquū retinet inq̄stū est pmanēs: z nām nouū inq̄stū p̄tinue fit: z egredit̄ seriatim ad actū. **C** Nos r̄ndemus eis: qđ ipse motus aut est p̄ncipiū rez innouatoꝝ inq̄stū est pmanēs: aut inq̄stū innouant̄ p̄tinue: z egredit̄ ad actum. Si primo modo concedunt necessario qđ quid innouatur ab aliqua inq̄stū ipa res est pmanēs. Si secundo modo oportebit ponere causas dante ipsuz inouantē continue: z sic ad infinitum.

C hic vult adducere argumentū iam modo tactum: primo intro ducit Alg. d. ait Alg. arguens ad p̄hos de eo qđ negabāt. v.3. qđ nullū innouatū pōt pcedere ab antiquo. ista. n. fuit p̄positio fundamēta lis oīum p̄hoz: deinde ponit ea qđ adducit cōtra p̄hos. d. z dicit sic. motus orbū aut est ab eterno: aut inouatus. i. nouus. d. exequitur mēbris. d. Si est ab eterno. qual̄ ergo pōt eē p̄mū p̄ncipiū inouata rari causa: si inouatus. i. effectus: s̄ indiget de inouata cā: z pcederet in infinitū: vult ḡ dicere qđ si motus celi eēt eternus nō posset eē cā tot rerū nouarū: raret aut̄ destructionē scđi mēbris qm̄ manifestā est ei⁹ destructionē: z ponit solonē p̄hoz cōmunē quā declarauit Auer. 12. meta. cō. 41. d. Et si forte dicerent p̄hi: qđ quodā modo retinet naturam antiquū: z quodā modo naturā noui. vult dicere qđ p̄hi tenēt medium. i. qđ motus celi nec simplr est eternus: nec simplr nouus: Imo retinet nām mediā: qđ declarat. d. naturā vero antiquū retinet inquantū est pmanens. i. sempiternus z infinitus: z naturā noui inquantū cōtinue fit: z egredit̄ seriatim ad actum.

In motu ce
si duo cōsi
derāda.

Circa hoc debet scire qđ in motu celi duo est considerare. s. nouitatem z eternitatē. **E**st quidem nouus in parte prout reuolutio p̄fens nūqđ fuit ante hunc d̄sem: nec vnqđ erit post illuz: ergo p̄m̄ partes potest dici nouus. Est aut̄ eternus: prout ante hanc reuolutionē p̄fuit altera: z ante illaz alteraz sic in infinitum ex quibus cōsistitur quoddā vnū numero eternum successiuū: ergo est quodā modo eternū (Nos respondemus) **H**ic cōtradicit illi reponenti. d. nos r̄ndemus eis qđ ipse motus: aut est p̄ncipiū rez innouatū. i. generabilū inquantū est pmanēs. i. eternus

aut inquantū innouat̄ cōtinue: z egredit̄ ad actū. i. inquantū est nouus. h̄z em̄ motus duplicē rationē. s. eternū z nouū: ḡ cū oīs cā vnus effectus causet: pur est vnus rōnis petit̄ satis bene: vtrū motus ce/ li sit causa ḡnabilis entis: prout est eternus: vel pur est nouus. **T**ūc exequit̄ de mēbris. d. si p̄mo modo cōcedūt. i. si dicat qđ ipse motus prout est eternus est causa rerū ḡnabilū: tūc cōcedūt necio qđ aliqđ innouat̄ ab aliq̄ re. i. ab aliqua causa inquantū ipsa res. i. illa cā est pmanēs. i. eterna cōtra eos. Si scđo modo. i. si motus celi est causa ḡnabiluz: pur est qđ nouū: cū cuiuslibet noui detur causa noua: ḡ op̄z ponere causam dante ipsuz. s. in oīi cōtinue innouantē euz: z sic in infinitum. z hoc argumentū est potissimum: qđ adducit quidam theologus: z maxime gloria in eo.

AVERROIS.

Ascimus nos qđ oīa p̄dicta sunt sophistima/ ta. nō. n. inouata pcedūt a circulari motu inq̄stū est pmanēs: imo inq̄stū p̄tinue in/ nouat̄ur: s̄ nō indiget de causa innouate p̄tinue: imo est opus antiquū absq; p̄ncipi o/ z fine: quapp oīo oporteret qđ tale agēs sit antiquū: opus nāq; antiquū sit necio ab agente antiquo: z opus inouatū sit ēt ab agēte nouo: z antiq̄tas d̄r in motu. v.3. qđ nō h̄eat p̄ncipiū neq; finē: z hoc mō est pmanētia motus: qđ motus est qđ p̄tinue per se mutabile.

C h̄c soluit argumentū factū. d. dicimus nos qđ oīa p̄dicta sunt sophistimat̄z declarat. d. non em̄ inouata pcedunt a circulari motu: inquantū est pmanēs. i. eternus: imo inquantū p̄tinue innouat̄. **H**igūt est sol. dico. s. qđ ḡnabilia pcedūt a motu celis: pur ille p̄tinue innouat̄. Et cū dicebat̄: ergo indiget cā noua alia responderet. d. sed nō indiget de cā innouate p̄tinue ipm̄: imo est opus antiquuz absq; p̄ncipio z fine: quapp oīo op̄z qđ tale agēs sit antiquū: cui⁹ causam dicit. opus nāq; antiquū sit necio ab agēte antiquo: z opus inouatum sit ēt ab agēte nouo. **C** Beinde declarat quō intelligit̄ antiquit̄as in motu. d. z antiq̄tas d̄r in motu. v.3. qđ nō h̄z p̄ncipiū neq; finē. z hoc mō est pmanētia motus: qđ motus est qđ p̄tinue p̄ se mutabile.

Debes scire qđ ex his voluit remouere quoddā dubiū. posset enīz ḡ dicere. Si motus est pmanēs: ḡ est totus simul: deo r̄nder. d. qđ pmanēs est duobus modis. s. vno modo p̄o sempiterno. alio modo pur est totū simul. p̄mo modo intelligit̄ motū esse pmanēs. scđo modo non. **C** Sed h̄c sol. fuit ad materiā: non multū tū ad formā: ideo debet scire vt colligitur. 12. meta. tex. z cōmen. 34. z 8. ph̄ysic. cōnē. 47. z. 46. z. 12. meta. cō. 41. qđ in rebus generabilibus est duo cōsiderare. s. successionē nouam: z cōtinuationem successionis. p̄mo modo attenditur ex parte materie p̄ssive: z ex parte motus ce li inquantum nouus. scđo modo innuit̄ a motu inquantuz eternus.

Duplex per
manens.

Ad formam ergo dicendum, cum querit generabilia quo modo prae-
niunt a motu celi: dico quod si loqueris de eis in quantum noua: sic ab eo
proveniunt in quantum generabilia. Si de eis in quantum continua: ut sic
proveniunt ab eo in quantum sempiternus. Et cum dicis: si proue-
niunt ab eo in quantum nouus: ergo ille ab alijs et. dico quod non oportet quod
non omne nouum habet causam nouam: sed nouum simpliciter: modo motus est
nouus secundum quid: et sic apparet sol. quod non ad formam et materiam.

ALGA. DVB. XIII.

Et Alga. modo vero dicemus unum phorum
argumentum contra nos: et postea reprobabimus
ipsum. Et tale est argumentum: si deus benedi-
ctus mundum praecederet: aut ista praecessio est
causalis: sicut corpus suum umbram praedit: aut
temporalis: sicut edificator domum praedit. Si primo modo:
ergo mundus est ab eterno. Si secundo modo: oportet ergo quod
deus benedictus praecedat mundum in tempore sine princi-
pio: ergo tempus est ab eterno. postquam enim ante tempus fue-
rat tempus: nunquam ergo immouatum fuit: et post tem-
pus est ab eterno: ergo et motus. Tempus enim sine mo-
tu non est imaginandum: sed motus est quedam deno-
minatio mobilis: ergo mobile est ab eterno. Hoc est ar-
gumentum phorum contra nos: super quod taliter respondemus.
Primo quod tempus apud nos non est creatum: et nullum tempus ipsum
praecedebat: et quoniam deus praecedebat mundum et tempus:
intelligendum est quod deus erat sine mundo et sine tempore.
Unde quando dicimus quod deus erat: et non alius pre-
ter eum: postea fuit cum alio: non ex hoc significatur
tempus ab eterno fuisse: sed imaginatio non quietat in hoc
loco: donec ponat tempus: sed secundum veritatem non est respicien-
dum ad imaginationis vitia.

Nunc vult nouam materiam ingredi: primo introducat Alg. et ordinem
eius praecedendi. d. ait Alg. modo ergo dicemus unum phorum argumentum
contra nos: et postea reprobabimus ipsum. In quibus verbis innuit
duo tractata: quorum unum est. scilicet adducere argumentum phorum contra
theologos. secundum quod est reprobare illud. (Et tale) nunc exequitur de primo. d.
et tale est argumentum. si deus benedictus mundum praecederet: aut ista pre-
cessio esset causalis. id est secundum naturam. cuius expositionem ponit. d. sicut corpus
suum umbram praedit: aut temporalis: sicut edificator domum praedit

Si primo modo: si mundus est ab eterno: praemissam supponit: quoniam si deus tunc
natura mundum praediturum erit mundus ei eternus: sicut eternus deus: ita eter-
nus mundus. Si secundo modo: si oportet quod deus benedictus praecedat mundum in tempore sine
principio: si tempus est ab eterno. postquam. n. ante tempus fuerat tempus nunquam ergo immo-
uatum fuit: et postquam tempus est ab eterno: ergo motus. Tempus enim sine motu non
est imaginandum: si motus est quodammodo denotatio. id est passio mobilis. 3. ph. 7.
Sed mobile est ab eterno: sic celi et mundus et reliqua: et addit quod hoc est
argumentum phorum (Sup. qd.) nunc vult exequi de secundo. d. sup. quod taliter responde-
mus: quod tempus apud nos non est creatum: et nullum tempus ipsum praecedebat. Et
vult argumentum respondere. d. et quoniam deus praedit mundum et tempus: intelligendum
est quod deus erat sine mundo et sine tempore. postquam creatione fuit cum
mundo: et cum tempore. (vbi quoniam) respondet tacite quod non. d. vbi quoniam dicimus quod deus erat
et non alius preter eum postea fuit cum alio: non ex hoc significatur tempus ab eter-
no fuisse: sed imaginatio non quietat in hoc loco: donec ponat tempus: sed secundum veritatem
non est respiciendum ad imaginationis vitia.

Sed circa hoc sol. duo sunt videnda: a. quorum unum est sol. ad
sol. qd. non. secundum quod modo potest imaginari. Substitutio.
Quantum ad primum dicendum. quod argumentum erat: vel de praecedente mundum Solutio. 21
natura vel tempore: si deus: si sunt si. et. d. d. 3. q. praedit eum natura et tempore. nam quod causa-
tione. tempore praeuenit. scilicet iter ipsum et tempus et mundum potuit esse tempus. Et quoniam
dicit. si natura: si sunt simul: praemissa negat: sed verum est: quoniam natura solus praecedere
et quoniam dicit tempore praecedere. ergo tempus ante tempus: negat praemissa: quoniam illa praecessio
non fuit positua: sed praeuenit: et sic patet ad formam quod non. Et circa secundum di-
cendum: quod sicut dicitur. 4. ph. 7. in fine. extra mundum non est plenus neque val-
cuius: et non est ibi extra nec intra positua: sed negatiua: sicut est in hoc ca-
su. non est. ubi praecessio positua: sed negatiua: quoniam sicut extra celum: est
ista vicia extra praeuenit pro ipso potest imaginatio ultra ipsum aliqua
imaginari sicut est in productione mundi.

AVERROIS.

Scimus nos quod haec verba sunt erronea. pro-
batum. n. est de materia: quod hic sunt due species
esse. Quarum una est de motu: natura: et haec species
nullatenus potest a tempore separari. Alia vero
species non est de natura motus: et est ab eterno:
et nequit aliquo modo de tempore denotari. Prima vero ista
aperte patet sensu et intellectu. Secunda tamen que ab intellectu tamen
deprehenditur declarat egregie demonstratione apud omnes
coedentes quod omne mobile habet motum: et omnis effectus habet
agens: et quod cause mobiles sunt terminatae. v. q. praeuenit
necesse ad primam causam immobilem aliquo modo: et probatur
est de materia quod idem nam motus non habet: et tamen est natura motus
habitus. si probatur est de materia: quod idem quod est de natura motus
non potest aliquo modo a tempore separari: et id quod non est de motu natura

nullatenus ingreditur tempus. **C**onlibatis igitur istis dicitur
 mus quod processio unius dictorum entium ad alterum, videlicet ad id
 quod non ingreditur tempus non est processio temporalis: neque casualis
 que sunt de natura mobilis entis: sicut corpus precedit
 suam umbram. Et ideo quicumque dicat quod processio immobilis
 a mobili sitis sit processio unius mobilium ab altero: errat:
 quelibet namque duo etiam huius generis sic se habentia: aut
 sunt simul: aut unum eorum precedit alterum in tempore. **C**onstat
 ergo quod processio unius eorum duorum entium ab altero est pre-
 cessio esse immutabilis: neque in tempore de esse immutabili
 quod est in tempore: unum quoniam ait **Alga.** quod deus benedictus non precedebat
 mundum in tempore: verum dicitur: et postquam processio dei a mundo
 non fuit temporalis: ergo tardatio mundi a deo non fuit temporalis.
C Et quod solus illa fuit necessaria omnino, vult hic alio modo reprobare
 solum positum. et primo ponit qualem est duplex generis entis. scilicet ibi **(Con-**
cedentes) declarat qualem vna species ex alia declarat. deinde tertio
 videlicet inuere vnum rationis ut declarat. Quatuor ad primam partem dicitur,
 dicitur in nos quod hec verba erronea sunt. probatur enim est demonstratio quod
 sic in vniuerso sunt due species esse: quia vna est de natura motus: et hec
 species nullatenus potest a tempore separari. Alia vero species non est de natura motus: et
 est ab eterno: et nequit. id est non potest a tempore aliquo modo renouari: et adicitur.
Prima vero ista apte per sensum et intellectum. Secunda tamen quod ab intellectu
 demonstrat declaratur egregie demonstratiue apud omnes superius ex prima specie.
Sed contra istam diuisionem arguitur, quoniam multa sunt que nec sunt motus: nec
 esse separate: ut generalia hic permanetia. quod diuisio eius mala. Secundo solum
 dicitur: quoniam motus non sensu demonstrat: quoniam de motu non habet nisi mu-
 ratum esse: quod est indiuisibile quod apprehendi non potest. ut dicitur in libro de sen-
 su. **P**roterea motus non potest apprehendi nisi sensu interiori: et dicitur alia
 text. c. 64. maxime in commento. vbi dicitur quod sensibile esse sensu communi apprehen-
 ditur, modo motus est sensibile esse. **C** Ad hanc quoniam dicitur quod aliquid
 esse de natura motus: contingit multis modis: vel quod recipit formale predicatio-
 nem motus: et sic tamen augmentatio: alteratio: generatio et motus loca-
 lis: et de natura motus: ut patet in libro Aristotelis. Secundo aliquid dicitur de na-
 tura motus: quod sine motu esse non potest: et sic omne esse de natura
 rustatum finem per motus separati esse non potest nisi moueantur: ut scilicet
 S. phisicorum maxime commento. 5. 1. 2. 12. mera. commento. 4. 1. 2. 48. 2. 9. metra.
 commento. 7. Tertio modo aliquid est de natura motus: quoniam incipere vel desi-
 nere non potest nisi per motum: vel quod ipsum in se est motus: et sic omne ens
 vel est immobile simpliciter vel mobile. et notatur dicitur de natura motus intel-
 ligens per naturam motus. s. mobile. et sic apparet vis quoniam dicitur. **C** Ad ar-
 gumeta. Ad primum per solum. **C** Ad secundum dicitur quod motus non est sensibi-
 lis: per se: sed esse. et ideo sufficit quod sit fundamentum primum vel remo-
 tum sensibilis proprii necessitate: per iniqua vel remotat videlicet declarauit in
 quod dicitur hoc. **C** Ad tertium per solum. a sensu. n. interiori terminatiue esse

Substitutio,

Solo.
Multipli
aliquid potest esse
de natura motus

prehendit, a sensu exteriori imutatiue modo nunc dicitur hoc sufficit.
 (Concedentes quod omne) **C**um posuit diuisionem illam, modo vult declarare quomodo
 ex prima specie entis declarat secunda species: et accipit proponens: quarum
 prima est, concedentes quod omne mobile habet mouens cuius ratione tangit
 dicitur per quoniam omne est strictus habet agens. Deinde ponit secundam propositionem, dicitur
 que mobile sunt terminata. videlicet, quod. id est, quod pueniat ad primam causam
 immobilem aliquo modo. est ergo secunda propositio, omne causae reducuntur ad vnam
 primam causam. Deinde accipit tertiam, dicitur et probatur est demonstratiue quod id
 id est illud ad quod fit vltima reductio nam motus non habet tamen est natu-
 re motus habentis, id est attribuitur ei quod habet nam motus, s. corpus celesti
 habenti naturam motus: quoniam est res mobilis, et redit ad primam, dicitur similiter
 probatur est demonstratiue: quod id quod est de natura motus non potest aliquo mo-
 do a tempore separari: et id quod non est de natura motus nullo modo ingre-
 ditur tempore. he sunt propositiones principales. **(P**robatis igitur) **U**ltimam nunc ex
 his reprobare responsione **Alga.** et declarat quomodo cum responsio fuit in-
 sufficientia. dicitur. **P**robatis igitur istis dicitur quod processio unius dictorum entium ad
 alterum, videlicet ad id quod non ingreditur tempus, vult dicere quod processio
 quod a mobile, s. corpus procedit mobile, s. corpus celeste motus: non est pre-
 cessio temporalis: neque casualis, sup. calitate noua, ideo addit que est de
 natura mobilis entis: sicut corpus procedit suam umbram, vult dicere, non
 dicitur processio nature mobilis, propter quod concluditur, et ideo quicumque di-
 cat quod processio immobilis, s. dei a mobili, id est respectu rei mobilis sit sitis
 processio unius mobilium ab altero: errat: cuius ratione tangit, dicitur. **Q**uilibet
 ber namque duo huius generis, s. immobilis sic se habentia, s. in natura mobilis aut
 sunt simul: aut unum eorum procedit alterum in tempore. **(P**are ergo) quod ergo
 non est processio temporalis nec nature mobilis concludit nam processio unius qua-
 tuor entium ab altero, s. dei ad ens mobile est processio esse immutabilis: neque est
 processio superius illius quod est in tempore de esse immutabili, neque
 est processio unius entis mobilis ad alterum ens mobile. **(I**n de quan-
 do ait) **V**erificat nunc dicitur **Alga.** ad vnam partem, dicitur. unde quando ait
Alga. quod deus benedictus non precedebat mundum in tempore, verum dicitur.
(Et postquam) **T**unc inserit contra ipsum, dicitur et postquam processio dei a mundo
 non fuit temporalis: ergo tardatio creationis mundi a deo non fuit tempo-
 ralis. iste est superficialis intellectus littere **Zuer.** **C** Sed oportet inuari cir-
 ca iam dicta. **P**rimo quo modo ex illis tribus propositionibus con-
 cluditur propositum, et qualiter faciunt ad rem. **S**ecundo quod illa prima pro-
 positio, s. motus non accipit esse non procedente motu habet veritatem sim-
 pliciter: et qualiter vult supponi a philosopho hic. **T**ertio quomodo habet vnam predicta
 rationem tracta ab eo contra **Alga.** **D**icamus ergo quantum ad primam quod il-
 le tres propositiones sunt accepte contra hoc, s. quod fit vnum primum ens immo-
 bile: quoniam si omnis motus habet mobile: et omne mobile habet mouens: et oportet multi-
 tudinem causarum reduci ad vnam primam causam illius totius multitudinis
 oportet omnino quod illa causa sit extra illam multitudinem mobilium: quoniam si ad intra
 latitudinem mobilium poneretur, id est esset causa sui: ut dicitur **Zuer.** 8. phisicorum
 commento. 4. 6. 2. 4. 7. in simili verbo, ergo oportet vnum illa causa sit separata a
 genere mobilium: et ideo venit veritas tertie propositionis, s. quod illa vna rationem
 sit simpliciter immobilis: et sic factus est ad primum. **C** Circa secundum dicitur
 et aliter conuenit aliud lege tenet: aliud ratione naturalium, legentium credo motum lege.

acceptisse esse. post nō eē nullo pcedere motu: z hoc nulla rōne potest
 dētia hēre: qm̄ est ex lege: z ex bonitate creatoris nobis reuelatus.
 Qd̄ vero si sit cōtra rōnē nālē capiēdo cōtra rōnē nālē. i. supra rōnē
 nālē dēclarat: qm̄ vt tradit Ari. in toto lib. poste. hīc est modus resolu
 tōis: q. q. d̄m̄ratio vel sit ex immediatis: vel q. ex immediatis originē
 pteritū. qm̄ d̄m̄ratio sit ex pmissis: opzūpicere ad pmissas. z qm̄ vide
 mus oīa singularia eaz oib⁹ sensib⁹ eē cōnēctia: vel plurib⁹ vel vno
 nullo alio p̄radicēre: d̄m̄ratio est simplex ex immediatis immediatōe
 cāe. Al. g. oē qd̄ sit de nouo sit pcedere motu. motus sit d̄ nouo ergo sit
 pcedere motu. Hec d̄m̄stratio est ex immediatis: qm̄ maior est om̄/
 nibus sensibus cōnēctis: qm̄ visu videm⁹ q. album sit ex nigro. n. ex
 motu corruptōis nigri. Gustu idem p̄cipimus. s. q. dulce sit ex p̄mu/
 ratione amari. Et tactu idē videmus. calidū. n. nō sit nisi ex corru/
 ptione frigidū. Idē videmus auditu. n. n. sit acutum nisi ex grani.
 Idē odoratu. z tu discurre. Cū igit illa p̄pō maior oib⁹ sensib⁹ sit cō
 nēctis: a p̄ho nālī d̄s accepti p̄ immediata immediatiōe cāe. Qd̄ si dica
 tur q. est vn⁹ alius modus factōis trāscēdens sensus. ego cōcedas il/
 lud: s. dico q. nō d̄s esse cura apud nālēs p̄m̄ q. ex sensib⁹ doctrinaz
 accipit. z maxie cū illi p̄radicāt oēs sensus: z hoc est qd̄ dicit elegi/
 tissime Zuer. 8. phy. cō. 22. s. q. ex p̄m̄tū sermonū veroz est v. p̄cor:
 det sensaria. z ibidē cō. 25. s. q. illa est p̄pō notior cui sunt p̄corides
 plures sensus: z p̄ celi. cō. 22. vide idē. Et in hoc apperetur: expo/
 sitoz latinoz q. volūt Ari. posuisse creatiōē nouā: z ea trāscēdere
 sensus. nō. n. hoc ē dicitū bōni viri. s. p̄re. n. illud fuit Plato q. ex itellu
 sciaz sensibiliū posuit p̄io meta. Ari. aut ecōtra ex sensib⁹: z vbi d̄s
 cūit sensus ex memorijs: z vbi medie ex exp̄tēijs: vt docet. 1. poster.
 cū igit creatio trāscēdat sensus: trāscēdit p̄hos nālēs. z id b̄n dicit
 Ari. q. p̄ncipiū fuit eis qd̄ nā loquūz q. nihil sit ex n̄bilo: s. vnū qd̄ q.
 ex p̄ueniēti. z id nullibi pb̄auit. illas: s. semp̄ tā q. immediatā. p̄pōē sup
 posuit: z tā q. famolaz. taceat q. expositores. d̄m̄ratio q. illa est ex ime/
 diatis ap̄ p̄hos. C. Circa tertiā dico q. duob⁹ mōis vīm hz. vno mō
 q. mot⁹ est etern⁹: vt arguit. oē qd̄ mouet tpe īfinito indiget inotoze
 īmobili mouēte tpe īfinito: s. celeste corp⁹ mouet motu in tpe īfinito.
 q. idiget inotoze mouēte īmobili tpe īfinito: z sic hz vīm rō Zuer. cō
 tra Alga. qm̄ si p̄m̄ motor mouet tpe īfinito. q. de nō p̄cedit tpe nec
 nā ip̄m̄ motū. C. Sedo pot h̄re vīz: qm̄ oclusū ē ex trib⁹ p̄pōnibus
 eē p̄m̄ motor ē īmobilē. q. īmutabilē se hz ad qd̄ cūq. z b̄ Zuer. sup/
 ponit: z p̄ d̄s nō p̄cedit motū tpe: nec nā mobili: s. nā īmobili. z istū
 est eē cāz mot⁹ cāstare īmutabilē. z q. subtilissima imagiatio est ista
 Zuer. z nolo ampli⁹ p̄logare sermonē: qm̄ supposito q. mot⁹ sit eter/
 nus: Alg. r̄h̄io totāz extermīnat. z tu vide illaz b̄n: z tu vides quā
 rō Zuer. p̄cedit b̄n hz p̄hos. atq. nihil est p̄tra nos xp̄ianos: q. tēn/
 mus p̄ncipiā vērā supra sensus: vt sc̄is.

Erro: lati/
nozum.

ALGA. DVB. XV.

Et Alga. adhuc dicim⁹ q. p̄teritū z futurum
 sunt eadem: z ante z post sunt due res tm̄ in
 mēte in nostra imaginatiōe. Nos. n. possum⁹

imaginari futurū id qd̄ fuit: z ecōuerso: z si sic: ergo p̄te
 ritū z futurū nō sunt res in mēte per se: neq. habent esse
 aliq. extra aīaz: imo est aliquid actū ab anima. Cū ista
 predicta duo cōparatiue sumunt. Et ideo cessato esse
 motus: cessatur p̄fata cōparatio.

Cū posuit argumēta z sol. vult mō ducere Alga. imo pb̄tē veri
 tate istā. s. eē posse in imaginatiōe p̄teritū absq. motu. z dicit. adhuc
 dicim⁹ q. p̄teritū z futurū sunt eadē: z aī z retro sunt due res tm̄ in
 mēte in n̄ra imaginatiōe. Hec est igit p̄pō q. in re nō sunt diuersa:
 imo eadē: s. tm̄ in mēte. (Nos. n.) Hāc p̄pōē. p̄bar. d. nos. n. possum⁹
 m̄ns imaginari futurū id qd̄ fuit: z ecōuerso: qm̄ instās heri fuit fu
 turū aī h̄ri. z ecōuerso: istas crastinū erit p̄teritū post cras: z tūc cō
 cludit. d. z si sic. q. p̄teritū z futurū nō sūt res in mēte p̄ se. s. diuerse for
 sum: neq. h̄nt esse aliq. ex aīaz: imo est aliq. actū. i. factū ab anima.
 (Cū ista) Cū oclusū p̄pōē istā: vult mō ocludere modū quo p̄t̄ ibi
 itelligi q. illa sunt due res. d. vñ ista p̄dicta duo. s. p̄teritū z futurū cō
 paratiue sumunt. i. nō sunt duo absolute: s. in resp̄cū. (Et id cessato)
 Istis vīsib⁹ ocludit p̄sonē. d. z id cessato ē mot⁹. a. posito q. motus
 cesset nō cessat tps in re: q. hoc nō fieret nisi in tpe: s. cessat p̄dicta
 cōparatio. i. nō est ampli⁹ id a q. sumit p̄dē cōparatio. C. Et p̄ vult
 īnuere sol. argu. p̄hoz. s. Ari. 8. phy. si tps cessat vel in instāti vel in
 tpe nō ī instāti: q. instās est p̄ncipiū futurū: z finis p̄teritūz erit tps
 z fuit ante tps. si in tpe idē seq̄. Dis v̄bis inuit sol. d. q. nō seq̄: qm̄
 illa cessatio nō est in resp̄cū in mēte: qm̄ ille tps d̄rie nō sunt ex aīaz: s.
 cōpositiōe intell⁹ z.

AVERROIS.

dicimus nos q. verū est q. tps z mot⁹ sequū
 tur se: nec: z q. tps est qd̄ actū ab aīa cū mo
 tu: nō tm̄ mot⁹: neq. tps cessant. Esse nāq.
 tps nō est ip̄se nisi cū entibus īmobilib⁹:
 entia tm̄ mobilia sequunt tps necessario.
 Hec. n. nō sunt nisi duo entia. v. z. ens recipiēs motuz: z
 ens inrecipiēs. vñ ip̄se est q. vnū istoz entū cōuerta/
 tur ad alterū: nisi esset ip̄se q. necessariū cōuersuz esset
 ad ip̄se. vnde si motus pol̄is nō esset: z postea inuēt⁹
 fuerit: sequeret necessario q. nā entū motū inrecipiē/
 tium ad recipiēdā nām p̄tereret: qd̄ est falsuz: z rō hu
 ius est q. mot⁹ est in re necessariū. vñ si mot⁹ esset pol̄is
 ante mūdī esse: eēt res recipiētes necessario ī tpe: mo/
 tus. n. pol̄is est in recipiēte quietē: nō in p̄uatōe: q. in
 p̄uatiōe nulla est pol̄itas: nisi esset ip̄se q. p̄uatiō

reduceret ad esse: et hmoi rone privatio pcedit quod/ libet innovatu: et recessa privatioe innovata a subiecto re/ eptit illud subiectu ee ipsius innovati: et remouet inde/ privatio sicut in contrarijs in qbusda subiectis vicissim/ puenientibus reperitur: qn nanq; calidu sit frigidam:/ no caliditas sit frigiditas. imo caliditu. i. subiectu amit/ tit calore: et nouiter frigiditate recipit: vt clare patefa/ ctu est alibi a philosopho: suisq; sequacibus.

¶ Quia Alga. subtrahit soluit argumetu p hoc. vult modo Auer. repro/ bare sol. Alga. et primoresumit qd veritatis dicit rasio Alga. d. di/ cinus nos qd veru est qd tps et motus sequunt se adinuicem. vult dicere/ se habet sicut passio et subiectu. Deinde ponit scdm bene dictum. d. et bene sup. dicit qd tps est quid actu ab aia cu motu. i. qd in na motu/ anima elicit rone formale tps. (No m) vult modo ponere quid falsi/ dicit. et ait sup. hz hoc duo sunt couenienter coecessa no tn sequit qd mo/ tus et tps cessant. ¶ Cibi debet scire qd tpus pot duobus modis su/ mi. vno modo formaliter: et sic nihil est nisi mensura motu. Secdo mo ma/ terialiter: et sic nihil aliud est nisi natura motu apra nara considerari/ ab intellectu sub forma mesure motu. ¶ Vult ergo pbare qd hz tps for/ maliter fiat nouiter ab aiaz tamen tps maliter no fit nouu: imo e/ semp: et temp fuit: et semp erit. Dicit ergo. esse naq; teporis non est im/ pole nisi cum entibus immobilib. i. separatis. vult dicere qd sub tpe/ re no est illud genus entiu: tn mobilia sequunt tps necessariu. i. sub/ tpe maliter sumpro continet oino: sic qd nec ulla pnt absoluti a tepore/ neq; eotra. (hic. n. no) posuit duas ppones: quaru prima est qd un/ pole est tps esse in rebus abstractis a motu et a materia. scda qd om/ nino est in reb mobilib. Primo ergo pbat primu. d. hic. i. in natu/ ra no sunt nisi duo entia. i. duo genera entiu. v3. ens recipies motu/ id est transmutabile generabile: et ens inrecipies motu. i. abstractum/ a motu. ista distinctio debita arguit p supponedo. v3. vñ ipole est qd/ vnu isto: et sup. generu entiu couertat ad alteru. i. gen. v3. qd ens tras/ mutabile fiat intrasmutabile: vel eotra. cuius ronez dicit. nisi esset/ pole qd necessarium couersuz esset ad pole. p supposito ergo isto. i. qd/ inrecipies motu no pot pueriti ad recipies motu. arguit. d. vñ si mo/ tus polis no esset. i. si motus no esset in reru natura: et postea inuētus/ fuerit. i. et postea esset. sequit cōtra suppositu. i. qd natura entiu inre/ cipientiu motu puerteret ad recipienda nam motu: qd est falsum: cu/ ius falsitatis rone. d. et rō hui? est qd motu? est in re necessariu: et ideo/ no pot variari de no esse ad esse. (Unde si motu?) hic pbat pñaz. Cibi/ debet scire qd inrecipies motu pot duob? modis capi. Vno modo/ eo qd est: et tn non est apru motu recipere: sicut deus et substantie sepa/ rare. Secdo modo. p eo qd no est sicut est pura privatio. i. quies. Pri/ mo mo imobile d inrecipies. Secdo mo quies d inrecipies motu. Dico qd qd vtroq; mo inrecipies motu recipere motu est impole. vult/ igit reducere ad hoc qd aliqd inrecipientiu motum alteratio conuer/ titur ad naturu recipiente motu. ¶ Dico vñ de duob? sequentiis. vñ/ si motus

si motus esset possibilis ante mundi ee essent res recipientes. i. apre/ nate recipere illum in tepore. vel sup. no essent ille res apre recipere/ illum motu. no scdm. cuius roneu dicit. motus. n. possibilis est in re/ cipiente quietez. i. in remobili: no in puiatide. i. in pura quiete: cui?/ roneu dicit. qd in puiatide nulla est possibilitas: nisi ee possibile/ qd puiatio reduceret ad ee. h. couerteret ad ee. et sic habet psequen/ tia. i. qd na inrecipiens motu fier natura recipiens motu. ¶ Probat/ deinde qd no est possibile puiatione illa recipere motu per inductio/ nem. d. et hmoi rone puiatio pcedit quodlibet innovatu. et recessa pui/ natione innovata. i. annullata a subiecto recipit illa scdm esse ipsius/ innovati: et renouat inde puiatio: qd declarat per simile. d. sicut in co/ trarijs in quibus subiectu vicissim puenientibus. i. alteratis reperit/ qn naq; caliduz sit frigiduz. no caliditas sit frigiditas. imo calidum/ sit frigiduz. i. subiectu caloris amittit calore: et nouiter frigiditatem/ recipit: vt clare patefactu est alibi a pto et suis sequacib. ¶ p3 ergo: quod/ qualiter puiatio motus non pot recipere motu. Tum qd inrecipies/ motum fieret recipies motu. Tum qd in contrariu est inductio: neq; pot/ dicere aliquis qd ante mundi esse pferuerint mobilia. qd tuc ante/ mundi esset mūdus: et sic apparet psequetia iaz dicta. ¶ Debes scir/ re qd virtus rōnis cōstitit in hoc. si motu? incept. ergo fuit ante eius/ ee ens possibile. si sic vel fuit ens posse recipi in pura puiatione: vel/ in ente mobili. no pntu neq; scdm. ergo motu? no potuit incipere ee. ergo/ fuit eternu. et sic tpus ee est saltez materialr eternuz: et sic sol. Alga. nihil est. ¶ Sed dubitat: qm diceret quis qd motu? fuit ante. a. instans ee mundi ens pole no quidem ex parte passis: sed ex potentia/ agentiaz et ante. a. instas deus potuit facere celuz: et simul cu celo/ motu et tpus: id possibilitas est ex parte agentis: et no passis: vt dicit/ Joa. chustian? vt recitat Auer. 12. metaphy. cō. 18. ¶ Contra hanc/ sol. nolo arguere. sed tn dico qd pbi non hnt illud dicere. qm pbi ex/ inductione sciunt istam vlem qd ee factuz hz agēs ex quo et subiectu/ in quo: vt deducit Auer. primo celi. cō. 124. et in primo de sbao: biaz/ hec eniz ppositio est coueniēs omnib? sensibus. color eniz albus sit/ ex no albo. et recipitur in libro. et breuiter oibus quinq; sensibus illa/ vlt est manifesta: et ideo apud Aristo. et ppos habet tanq; pncipiuz/ et Auer. 8. phys. cōmen. 12. et 26. et primo celi. cō. 22. fere tetigit hoc. supponit ergo illaz Auer. vt pncipiū in nali pbia. et eaz Aristo. nul/ lūbi probauit nisi inductoe: vt dictu est in pmo physico. ista ergo sup/ posita Auer. elicit incouenientia iam dicta. Quo aut possit probari/ a potēriori esset longu et frivolu: qm illa pbario pcederet ex credi/ tis: sicut et hec probatio modo: et quelibet philosophoruz: et tu quere/ libros meos alibi.

Substatio

Dp. p hoc

ALGA. DVB. XVI.

¶ It Alga. argues ad philosophos. si vos for/ te diceretis qd necessario oportebit vos po/ nere precessionē ante pncipiū primi moru. ¶ Cuius vero vobis respondem? qd hoc est/ sūma phantasia et imaginatiois error. v3. imaginari pre/ destructio destructi. Auer. ff i

cessionez ante primū motū qñ nullū mobile erat: & hec phantasia seu imaginatio vte est imaginatiōi opinatio: q̄ terminus corporis mūdi. s. seorsuz puenit necessario: aut ad aliud corpus: aut ad vacuū. Et declaratio huius est: qz dimētio sequit corp⁹ sicuti tēpus motū. Tñ si im possibile est corpus infinitū inueniri: ipossibile etiā erit inuenire dimētionē infinitā: & sic necessariū est qz corpora finiant: nō qz quodlibet corpus ad aliud corpus perueniat: vel ad rez in qua dimētio mēsurari potest. s. vacuū. ¶ Similiter motus est quid secutū a tpe. ¶ Unde im possibile est inueniri motū preteritū infinitū posito motu primo finito a parte principij: esset etiā impossibile qz attribuat sibi ante: qz si ante haberet: oporteret poni motus ante primū motum.

¶ Cum Alga. adduxit rationē illam. & Auer. sol. vult modo adducere vnam aliam rationē phoz: & eam soluere. & primo adducit rōnem breuiter. d. ait Alga. arguēs ad phos. s. vos o phi diceretis soz: & q̄ necessario oportebit vos ponere p̄cessionē ante principij primi motus. hec est virtus rōnis phoz cōtra theologos. Si prim⁹ motus incepit. ergo opz ponere ante primū motū aliam motū: qm̄ de finitum terminat ad aliqd̄ ens salter ad nihil terminat. & sic nō est finitum. illud ens non pot̄ fingi esse nisi motus: qm̄ ante primū motum non pot̄ esse nisi motus: cū omnia sint post ipsum. (Nos vero.) Vult respondere huic rationi: & eius sol. cōstitit in hoc qz cōclusio illa nō valet: nec opz vt terminet ad alium motū: sed seipso terminatur. & hoc declarat per exēpluz. dicit ergo. nos vero vobis. s. phis respondemus qz hec. s. motū primū terminari ad alium motū: est summa phantasia & error imaginatiōis. & exponit que est summa phantasia. d. v3. imaginari p̄cessionē ante primū motum: qñ nulluz erat mobile. hoc dico esse phantasiaz. (Et hec phantasia.) Cum negauit cōsequētiā declarat respōsionē eius esse cōueniēter datam per exēplum. d. & hec phantasia seu imaginatio vte. s. similis est imaginatiōi opinatio qz termin⁹ corporis mundi seorsuz. i. globū octauo: bis puenit necessario aut ad aliud corp⁹: aut ad vacuū. Et dat cū hui⁹ similitudinē. s. inter corp⁹ & motū. d. & declaratio huius est qz dimētio sequit corpus: sicuti tēpus sequitur motū: qm̄ dimētio est ppria passio corporis: sicut tēpus est ppria passio mor⁹. ideo cōcludit. d. vnde si impote est corp⁹ infinituz inueniri: ipossibile est inueniri dimētionē infinitā: qm̄ dimētio est passio corporis. & si sic necessariū est qz corpora finiant: nō qz quodlibet corp⁹ ad aliud corpus perueniat: vel ad rez in qua dimētio mēsurari pot̄. s. vacuū: qd̄ si non sit corp⁹ naturale: est tñ res in qua pot̄ mēsurari dimētio. (Similiter motus.) Applicat exēpluz ad p̄posituz. d. similis motus est

quid secutū a tpe. i. se h3 ad tps eo mō: vt dimētio ad corpus. & ideo cōcludit illud idem. d. vnde impote est inueniri motū preteritū infinitū posito motu primo finito a parte principij: & ad d̄t qz est etiā impote qz attribuat sibi ante. cuius rōnem dicit. qz si ante haberet: oporteret poni mor⁹ ante primū motū. vult ergo qz sicut corp⁹ mūdi seipso finitur: ita mor⁹ primus. & sicut illud corp⁹ nō est infinitum: ita qz nō terminat ad aliud. ita & mor⁹ nō est infinit⁹: itz nō terminatur ad alium motum. ¶ Et hec est p̄leha imaginatio: & Auer. videtur tangere illam in fine quarti phys. vide eum quoniam Auer. etiam bene dicit ibidem.

AVERROIS

¶ Acimus nos qz verba huius hoīs sunt sophistica manifeste: & locus sophisticatiōis est in translationē p̄dicati p̄positiōis: vt in primo elencoz patet. ¶ Et declaratio huius est qz ipse trāstulit indiuiduū inualis quantitatis: & totū nō hīs corpus. s. tps & motū ad quantitātē situalē: & totū hīs. s. corpus. Et indicauit impote. v3. qz impote est qz infinitū possit p̄dicari de situali quantitātē: qz ipote est p̄dicari de situali q̄titate: & posuit actuz aīe imaginādo impossibile augmētationē sup quocūqz tps & duoz vno & eodē mō. Et hoc sumimū falsuz est: qz imaginari super magnitudinē p̄sente in actu: qz pueniat ad aliā magnitudinē: nō est qd̄ inuenit in substantia eius: neqz in sua diffinitūde. sed imaginari perfectionē subsequētiuz in motu inouato: est quid inuētū in substantia ipsius mor⁹. Impossibile etiā est qz motus innouet nisi in tpe v3. qz tēpus p̄cedit suū principij. Similiter ipossibile est imaginari tps habere extremitatē: qz nō sit finis preteritū: & cuiusdam tps. diffinitio enim nunc est aliquid medium inter preteritū & futurū. vnde imaginari p̄is qd̄ preteritū nō p̄cedat ipm̄ est falsuz. P̄dictus nāqz nō sic se h3: punctus nāqz finis est linee: & cuz ea semper reperitur p̄: out linea est qd̄ quietēs. & tō optime potest imaginari punct⁹ principij linee: quāuis non sit alterius finis. ¶ Patet ergo qz nunc est post preteritum & ante futurum: & id quod de se stare nequit ipossibile est qz reperiatur ante esse futuri nisi sit finis preteritū

tēporis. vnde sequit̄ ex istis q̄ causa erroris Algazelis sumit̄ in dando similitudinē inter nūc̄ z pūctus. Dicit̄ tamē q̄ tempus precedit̄ quēlibet motuz̄ innouatum; hoc ē q̄dlibet inouatū sine dubio erat priuatū: z est im- possibile q̄ in illo nunc in quo innouatuz̄ fuit priuatuz̄ sit. Remanet ergo q̄ verificetur de deo q̄d erat priuatū in nunc: z preter priuuz̄ nunc inouationis: z inter duo nunc semp̄ tēpus reperit̄: sicut inter quēlibet duo pūcta potest linea protrahi: vt probatū est in libro physicoz̄. **C**Opz̄ ergo q̄ ante nūc̄ in quo inouat̄ fuit mot̄ sit tempus necessārio. ergo seorsum non est simile. ante enī z nūc̄ simile est pūcto: neq; quātitas actualis similis est in actuali quātitate. **C**Amplius tempus nō sequitur motū eo mō quo finis sequit̄ magnitudinē: finis. n. magnitudinē sequitur iquātuz̄ i ea actuali r̄p̄it̄: iquātū. s. accūs̄ reperit̄ in suo sb̄to sensibilt̄ indicato. sed tps̄ cuz̄ motu nō sic se h̄z̄: imo tēpus sequit̄ motū illo modo quo numer̄ sequit̄ numeratū. sicut enīz̄ numerus nō pmutatur mutatione subiectoz̄ numerabiliū: neq; multiplicatur multiplicationē. similiter recte tēpus sic se h̄z̄ cum motibus. z ideo tps̄ est vnū cū quolibz̄ motu z mobile. z iō ait̄ Arist. in t̄p̄is diffinitōe: q̄ tēpus est numer̄ motus s̄m̄ prius z poster̄. vnde sicut si nos ponerem̄ quod/ dam numeratum nouuz̄ non sequeret̄ q̄ numerus esset nouus: immo opz̄ q̄ ante eum sit numerus. Similiter est in motu. v̄z̄. si hic esset motus q̄ tēpus precedat eū: p̄z̄ ergo ex oibus p̄missis: q̄ tēporis natura differt omnino a magnitudinis natura.

Cum narrauit motiū Algā. vult reprobare ipsuz̄ quātū ad locū similitudinis. z ait. dicim̄ nos q̄ verba huius hōis sunt sophistica manifeste. vult dicere q̄ argumētuz̄ eius est sophisticuz̄. (Et locus explanat locuz̄ sophisticatiōis. v. z locus sophisticatiōis est intrans relationē vel latēz̄. i. multiplicatē z extēsiōē p̄dicari p̄pōn̄is. vt in lib. elencoz̄ patet. **C** Debes scire q̄ argu. p̄sistebat̄ i hoc. q̄ sicut mādus est finit̄ seipso. ita tps̄ z mot̄. qm̄ sicut vltra octauū orbem nihil est. ita vltra tps̄ z motū s̄m̄ nihil est. p̄t̄ ergo exponi vno mō q̄ hoc p̄dicatū in finit̄ est multiplex s̄m̄ equocatiōez̄: qm̄ d̄ s̄ in finitate in magnitudine: z de infinitate in successiōe. z q̄ ita est iō p̄t̄

ibi ē equocatio z fallacia in dicitōe. **C**uel p̄t̄ dici q̄ est ibi fallacia in tota oīone merito multiplicat̄is p̄dicati. s. fallacia ip̄hibitiōe z vt mihi plus ad verba: qm̄ subditōnez̄. d. z declaratio hui⁹ est q̄ ipse trāstulit̄ indiuidū in actualis quātitatis. i. rez̄ de vna sp̄e s̄m̄ r̄t̄ r̄atis. s. successiue: z totū nō h̄ns corp⁹. s. tps̄ z motū. ambo. n. carent situ. trāstulit̄ dico ad q̄titatē actualē: z ad totū h̄ns corp⁹. ecce quo inō est amphibologia. q̄ trāstatiue z metaphoricē locut̄ ē metapho- ra z similitudine incōgrua. Deinde ex hoc Algā. opinat̄ est hoc q̄d po- nit. d. z indicauit. i. intulit̄ impole. s. q̄ impole est q̄ in finituz̄ possit̄ p̄dicari de actuali quātitate: hoc q̄ impole est p̄dicari de actuali quātitate. hec. n. est imediata. corpus est finitū: vt declarat̄ Zuer. p̄ ce. cō. 39. qm̄ corp⁹ in s̄m̄ corp⁹ claudis termino vel terminis: cū sit si- guratū: z pp̄ hoc posuit̄ actū aīe imaginādo impolez̄ augmētationē sup̄ q̄d cūq; ipsoz̄. s. tam gen⁹ successiuoz̄ q̄ oriūoz̄ vno z eodē mō: z in hoc p̄sistebat̄ vis argumēti Algā. z locus sophisticatiōis. (Et hoc summū falsuz̄ est: q̄) Cum declarauit̄ sedem sophisticatiōis vult mō declarare peccatū: quasi quo ad mām: qm̄ mediū Algā. peccat in for- ma: vt tēp̄t̄ ait̄: z peccat in mā: vt nūc̄ declarat. d. z hoc summū falsuz̄ est. i. illa similitudo nulla est: cū rōnē assignat. d. q̄ imaginari supra magnitudinē p̄nti in actu. i. ext̄ni in eē facto q̄d p̄ueniat ad aliā magnitudinē nō est qd̄ inuētuz̄ in s̄ba. i. diffōne eius neq; p̄o. i. neq; in s̄ba diffōne. **C** Debes scire vt d̄. 3. phys̄. q̄ 3 corpus possit̄ dimi- nui in infinitū: eo q̄ vt dicit. 59. cōmē. ibidē diuisio est rōne māemō t̄n̄ p̄t̄ augeri ad infinitū: qm̄ augmētuz̄ est rōne forme que terminat̄ dicit̄ z rō vt ibi dicit. z ideo si aliquid aliquid posset augeri in infinitū: sequit̄ q̄ augeret̄ aliquid: non t̄n̄ si aliquid p̄t̄ diuidi in infinitū aliquid diuidet̄ z tu lege bene cōmēta illa. (Sed imaginari.) Cum declarat̄ quātr̄ magnitudo cōtinua in permanēti nec s̄m̄ s̄bam: nec s̄m̄ diffō- nem p̄t̄ eē infinita. Declarat̄ q̄ non sic est in successiua. d. s̄z̄ imagi- nari p̄fectionē subsequētiuz̄ post p̄terita in motu inouato est qd̄ inuē- tum in s̄ba ipsius motus. vult dicere q̄ motus sit post motū: z sic in infinituz̄ est de p̄fectione z substantia motus. qd̄ probat. d. impole est q̄ mor⁹ inouet̄ nisi in tēpore: sic. v̄z̄. q̄ tps̄ p̄cedat suuz̄ p̄ncipiū. Tunc vltra. similis impole est imaginari tps̄ habere extremi- tatem q̄ nō sit finis p̄teriti z cuiusdāz̄ tēporis p̄ncipiū. s. futuri. Cui⁹ rōnem adhuc assignat. d. diffinitio. n. nunc. i. instātis est esse aliquid medius inter p̄terituz̄ z futuruz̄. z ideo cōcludit. d. vñ imaginari p̄t̄ q̄ p̄terituz̄ nō p̄cedat ipsam est falsuz̄. Ecce quo declarat̄ q̄ semp̄ ante tps̄ fuit tps̄. ergo per p̄t̄ ante motū fuit motus. z sic de diffōne tēporis z motus est cremētuz̄ in successiōe infinita. z totū hoc decla- rauit̄ Aristō. in. 6. phys̄. (Punctus nāq;.) Sic remouet̄ quādā rati- onem obiectiōe. p̄t̄ enīz̄ q̄ dicere sicut se h̄z̄ punctus ad lineaz̄. ita instans ad tps̄. z mutarū esse ad motū: sed datur punctus ante qd̄ nil h̄il est linee: neq; puncti. ergo datur instās ante qd̄ nihil est tēporis. Cui⁹ r̄der negando similitudinē. d. punctus nāq; nō sic se h̄z̄. ergo vult negare similitudinē: cuius rōnem dicit. punct⁹ nāq; finis est linee: z cum ea semp̄ reperit̄. i. z est p̄manēs cuz̄ ea: put̄ linea est quid quie- scens. i. p̄manēs. z ideo optime p̄t̄ imaginari. i. intelligi punct⁹ s̄m̄/ cipium linee: quia nō sit alterius finis. **C** Debes scire q̄ tota virtus

Aligd̄ p̄t̄ d̄i
minui in in-
finitū: nō t̄n̄
p̄t̄ augeri in
infinitū.

distinctionis stat in hoc. qm̄ iō in motu z tpe nōc est in medio pteriti
 z futuri: qm̄ eē mor⁹, z tps cōsistit in fieri: z nunq̄ est in actu termi-
 natuz z factū. Magnitudo aut̄ pmanēs: ideo pōt hē terminū tota-
 litatū eē eius consistit in facto eē. z sic apper locus distindūm̄
 solo qm̄ōis. (Patet ergo.) Cūl nūc pcludere peccatuz Alga. tota lē
 d. p3 ergo q̄ nūc est post pteritū z ante futurū. z p3 vlr q̄ id qd̄ se
 stare nequit. i. qd̄ id cuius esse est successivū: z in fieri impole est q̄
 repat̄ ante esse futuri nisi sit finis pteriti tēpōis. vñ segur q̄ cā er-
 rozūz Alga. sumit in dādo silitudinē inter nūc z punctū. z sic soluta
 est rō quātū ad mām̄: z quātuz ad formā. (Demratio tñ.) Cūl verifi-
 care aliquo mō dicit̄ Alga. z pmo ostēdit illud non posse intelligi de
 pūato. i. de motu q̄ accipit eē post non eē. d. demratio tñ q̄ temp⁹
 pcedit quēlibet motū inouatū. i. nouū: hoc est qd̄libet inouatū sine
 dubio erit pūatuz. i. sine dubio nō pōt intelligi nisi altero duorum
 motoz: aut de pūato. i. nono: aut ex eterno. nō pōt intelligi de pūatoz
 qm̄ est impole q̄ in illū nūc in quo inouatū fuit. i. res noua fuit: pō-
 tūc fuerit res pūata. ergo nō pōt intelligi de pūato. Si ergo verificat̄
 bitur remanet q̄ verificet̄ de deo q̄ erat pūatū in nūc. i. in aliq̄ instā-
 ti: z pter pūū nūc inouatōis. q. d. sunt duo nunc. i. dei z inouatōis
 motuz. z inter duo nūc semp̄ tps reperit̄: sicut inter quēlibet duo pū-
 cta pōt linea protrahit̄: pbatū est in lib. phy. s. 6. C Debes scire q̄
 hic Auer. duo tangit̄: quoz pūmūz est qm̄ pōt dicituz Alga. verificat̄
 rī. hoc deo: vt dixit̄: Secūduz est qm̄ sequit̄ adhuc ante motū fuisse
 morum: qd̄ declarat̄ qm̄ in aliquo instanti fuit deus apud Algaze. in
 quo nō fuit morus. ergo instans in quo fuit deus: z instans in quo in-
 cepit morus sunt duo instantia. ergo inter ea est temp⁹ per rationem
 illam positaz: sed temp⁹ sine motu nō est. ergo erit ante motum mo-
 tus: qd̄ erat probādū. Dis pcludit̄. d. o3 ergo q̄ ante nūc in quo in-
 nouatus fuit motus: sit necessario tēpus. ergo seorsum magnitudo z
 successivū nō sunt similia. cuius rationē dicit̄. ante enīz z nūc simile
 est puncto: z per psequēs sicut inter punctū z punctū cadit̄ linea me-
 dia: ita inter nūc z nūc. z addit̄: neq3 quātitas sritualis est similitas
 quātitati insituali. vult dicere propterea argumētuz eius nihil est.
 (Amplius tēpus.) Nunc vult declarare modūz quo errauit in simi-
 litudine alio mō a p̄dicto. d. amplius tēpus nō segtur moruz eo mō
 quo finis sequitur magnitudinē. i. temp⁹ non se h3 ad motuz: eo mō
 do quo finis. i. terminus sequitur. i. se h3 ad magnitudinē. cuius ra-
 tionēz dicit̄ enīz p̄o: qz finis sequitur magnitudinē in quātum in ea
 reperitur actualiter. s. in quātum reperitur accidēs in suo subiecto
 sensibilibiter indicato. Sed tēpus cuz motu nō sic se h3: imo temp⁹
 sequitur motuz illo modo quo numerus sequitur numeratuz: cuius
 similitudinez declarat̄. d. sicut enīz numerus nō permurat̄ mutatio-
 nē subiectoz: numeratū: neq3 multiplicat̄ eozuz multiplicatiōe sily
 recte tēpus sic se h3 cum morib⁹. C Debes scire q̄ numer⁹ trinari
 lapidū bouuz hōiūm semp̄ est vnus: qm̄ res numerate se hnt vt māt
 rōne cui⁹ nō accidit variatio i foia: variat tñ numer⁹ rōne forme. s. p
 additionē vnitatis zc. sic z tps eo mō dōm. (Et iō tps.) Cōcludit̄ cor-
 relariū. d. z iō tps est vnū cū quoz motu z mobili. cui⁹ rōne dicit̄. z
 sō Atri. in tps diffōne ait. q̄ tps est numer⁹ mot⁹ smpuz z posterus.

pp. p. h. o. z.

qd̄ vterius declarat̄. d. vñ sic si nos poneremus quod dā numeratū
 nouū: nō sequeret̄ q̄ numerus eēt nou⁹: imo op3 q̄ an̄ ip3 sit nūerus.
 sū est i motu. v3. q̄ si hic eēt mor⁹ q̄ tps pcedit eū. tūc pcludit̄ intē-
 tū. op3 q̄ ex oibus p̄missis q̄ nā tps or oino a nā magnitudinis.
Hic accidit qd̄ alt. n. q̄ tps est vnū oium. qz est numerus. Nona qd̄.
 Cōtra arguitur: qm̄ sicut dicit̄ tps. 8. phy.
 cō. 6. z. 2. phy. s. cōm. 2. 6. forma specificatur a materia. cuzigit̄ mo-
 tus sint. s. diuersi in specie. ergo z forme eoz que sunt tpa. C In op/
 positū est Auer. hic. z Atriso. 4. phy. s. plane.
Circa questionē debet scire pmo q̄ tps pōt capi dupl^r. Tps dupl^r
 sumit̄. C Inomō māliter p̄ aptitudie fundata
 in motu ad mēsuratuz sic quot sunt mor⁹: tot sūt aptitudines: cū illa
 aptitudo sit vna res cū motu vlr e⁹ passio. Secdo mō p̄t capi p̄ nūero
 i. foial^r p̄ vnū qd̄ ac⁹ aie: vel tps aie. p qd̄ mot⁹ actu mēsurat̄. z sic
 dī foia mor⁹ nō qd̄ in e⁹ motuz: s. qd̄ in foia veniens motū.
Ad qōnem ergo r̄ideo q̄ tps māly multiplicat̄ p̄m numero. Solutio.
 motuz: qm̄ vt sic est foia trinitica eis: forma r̄
 aut̄ cū cōpleat̄ ab ala. ideo eadē forma est oium: sicut eadē actu nu-
 mero ala mēsurat̄ decē lapides: z decē boues. C Ad argumētū dicit̄
 dūz q̄ dicit̄ Auer. intelligit̄ qd̄ forma in b̄sionis: z nō de foia venoia
 rōis. C S3 adhuc intell^s nō gescit̄: qm̄ aia eo actu quo numerat̄ la-
 pides non pōt numerare boues: qm̄ actus aie d̄sinit eē. ergo saltem
 erunt plures actus numero. C Adhuc. sicut numerus variabil^r per
 additionē vnitatis. ita z tps p̄ additionē mēsure. v. g. dies distinguit̄
 sp̄ ab anno. s. saltē erunt plura tpa aliquo mō. C Preterea. tūc oia
 eēt in eqli tpe: cū vnū numero sit tps oiu3. C Ad hēc dicit̄ dūz q̄ tps
 pōt p̄siderari vt p̄tinuū eoz vt discretū vt p̄tinuū vt sic neq3 s̄p̄oza:
 neq3 dies: neq3 annus. s3 mēsurā lōga motuz: z vt sic est vnū oium:
 sicut circulus p̄ p̄siderari vt circulus t̄m. z sic vn⁹ est i ligno. x. pedū:
 sicut i ligno centū pedū. Alio mō pōt p̄siderari: vt trāsit i quātitatez
 discretā. i. vt numerat̄ p̄ horā: p̄ minutā: p̄ dies zc. z sic p̄ accēs multi-
 plicat̄ tps rōne additi. C Ad argumētā. ad p̄mū dico q̄ ac⁹ illi sūt
 vnus equalēter: sicut vox q̄ vocat̄ Socrates ē vna cū eadē voce s̄do
 plata q̄ vocat̄ idem. sunt s̄ vna vox equalēter. z sic in p̄posito. C Ad
 scdm̄ dicendū q̄ vt sic tps est multiplex in sp̄: nō rōne eius vt cōti-
 nuū: s3 vt trāsit in discretū: z sic rōne itellexit̄ Auer. C Ad tertiū p̄c
 do q̄ oia sunt in eqli tpe absolute sumpto. s. vt nō trāsit̄ discretū: nō
 tñ vt trāsit̄ in discreta quātitate. z sic apparet quō tps est vnus: z
 quō non. z oiu stetit̄ Job. in errore: z ego cuz eo. modo aut̄ dñs p̄s
 Auer. ad plenum satisfecit̄ mihi.

Nona qd̄.

Tps dupl^r sumit̄.

Solutio.

Dubitatio.

Tps q̄siq̄ sumit̄ vt cōtinuū q̄siq̄ vt discretū.

Solutio.

ALGA. DV. XAII.

It Algal allegās pro philosophis cōtra loquētes. v3. q̄ mūdus est ab eterno i hīs verbis. Nō est dubitādū apud nos: q̄ ipse deus bñ dicitus poterat creare mundū anteq3 creasset eū i mēsurā vni⁹ anni vlr mille vel infinite: z

he mēsuratiōes sunt infinite p̄tinue i mētura z in quāntitate. Cū sine dubio opz ponere aliqd aū eē mūdi extēsus mēsurabile: cui⁹ ps est lōgior z dilatioz alia pte. Opz ḡ q̄ ante mūdi esse sit aliqd quāntabile. v3. tps: opz ergo vos cōcedere q̄ ante mundum tps fuerat.

¶ Dic ad dūctū Alga. argumentū p̄hoz cōtra thologos. z p̄mo itro dūctū Alga. loquētē. d. ait Alga. allegās. p̄phis p̄tra loquētes istud v3. q̄ mūdus est ab eterno hīs d̄bis (Nō est dubiū) Cūz intrōdūxit vba Alga. ponit etus vba. d. nō est dubiū apud nos: q̄ ipse x̄ bene dicitur poterat creare mūdū anteq̄ creasset eū. dico ante. s. i mētura vni⁹ anni: vel mille annoz: vel infinite. i. tpe finito. ante. adeo q̄ he mēsuratiōes sūt infinite p̄tinue i mētura z i quāntitate. Est ḡ suppositū. anteq̄ deus creauit mūdū: potuit ipm creare: vel icā inter posse z eē fuit aliq̄ mora: vel nō. si nō. ḡ x̄ infimul fuit cū mūdi creatione. Si sic. habet suppositū. s. q̄ iter posse creare mūdū: z eē creatū ei⁹ stetit mētura (Cū sine) Et h̄ iter vni⁹ d̄bis. d. vñ sine dubio opz ponere aliqd ante eē mūdi extēsus: cuius vna pars est lōgior z dilatioz altera: qm ps p̄pinq̄ creatiōi mūdi est breuior p̄te remora. iō p̄cludit. ḡ opz q̄ ante mūdū eē sit aliqd quāntabile: hoc nō pōt eē nisi tps: ḡ opz p̄cedere q̄ ante mūdū fuerat ipm tps.

AVERROIS.

Ictinus nos q̄ snia hoz verboz est q̄ qū imaginamur motū: nos non imaginamur nisi plongationē quādā: z mēsuratiōē q̄ si esset pondus vel mētura motus mensurat ea: z in hac mētura z plongatiōe pōt poni motus longior motu p̄rio posito: z forte equipollēt ei. Et si sic z mūdus habebit plongationē apud eloquētes a suo p̄ncipio vsq; mō. Nonamus ergo per exēplū B fuisse spaciū mille annoz: z q; de⁹ apud eos poterat creare aut hūc mūdū aut aliū mūdū. eēt ḡ plongatio mēsurati ab ea lōgio: p̄ma ex q̄ p̄nius mūdus mēsurabā in quāntitate terminata. s̄l̄r erat posse alius mūdus terri⁹ creari ante ipm scōz: z sine dubio posse erat q̄ plongatio in q̄ mēsurari poterat quāntitas sūt eē p̄cedebat quēlibet eoz mūdōz. z hoc ergo poterat p̄cedere ad infinitū. ḡ hic est dare plongationē seu durationē p̄cedentē oēs mūdōs. ¶ Et h̄ duratio seu plongatio q̄ mēsurat oēs ipse est q̄ sit p̄uatio. mūdus. n. neciō est quāntitas: z quāntitas mēsurat quāntitate. z iō hec quāntitas sine

dubio mēsurās est tps. Et est manifestū q̄ p̄cedit in eē quālibet rē innotatā: sicut mētura p̄cedit quēlibet innotatū in eē. Et sic dicendū eēt q̄ si ista plongatio q̄ est tps innotata fuerit innotatiōe p̄mi mor⁹: sequeret q̄ ante eā eēt plongatio mēsurās q̄ mēsuraret: z est tanq; mensurans. S̄l̄r est dicendū q̄ aū quēlibet mūdū imaginatiue eēt duratio ex q̄ mensuraret: ergo hec plongatio nō est noua. si em noua eēt haberet durationē ex q̄ mētura retur: z quodlibet sic se hñs tps nuncupat. hec est via Auz. ad asserendū tps. z est valde difficilis sicut verba sua vplurimū magnā retinent difficultatē.

¶ P̄mo exponit vim argumētū Alga. vando ei efficacā. scō ibi (Et hec duratio) Remouet q̄onēz: z colligit mēbū de quo est sermo. dicit ergo. Scimus nos q̄ snia hozum verboz est q̄ quando imaginamur motum: nos non imaginamur nisi plongationem quandam: z mensuratiōē que si esset pondus vel mētura mor⁹ mēsurat ea. z ait q̄ lz in illa plongatiōe nō sit mor⁹: saltē ibi pōt poni motus vnus altero longior. s. longior p̄mo motu. i. motu celi. vel si non potest esse longior motu celi saltē egpollēt ei. i. est ei eq̄lis. sufficit ḡ q̄ ante mūdūz possit poni i illa plongatiōe mor⁹ maior motu celi: vel ei eq̄lis (Donamus ḡ) Tūc arguit. ponam ḡ p̄ exēplū hoc fuisse spaciū mille annoz: z q; deus ap̄ eos poterat creare aut hūc mūdū aut aliū mūdū. ergo plongatio qua p̄ductus fuit mūdus mēsuratus est longior illa p̄ma qua potuit p̄duci alius prior isto: ex quo mūdus p̄mus mensuratur quāntitate terminata. erit ergo breuior hac. S̄l̄r erat possibile alius mūdus terri⁹ creari ante ipm scōm. z sine dubio posse erat q̄ plongatio in qua mēsurari poterat quāntitas sui eē: p̄cedebat quēlibet eoz mūdōz: z hoc poterat ire z p̄cedere ad infinitū. ḡ hic est dare plongationē p̄cedentē oēs mūdōs. Cūl ḡ h̄re ex hoc: q̄ ante esse hui⁹ mūdi: fuit mora media inter esse z posse: cū ante eē hui⁹ potuerint eē i finitū mūdū: quoq; qlibet potuit esse ante aliū. z sic in infinitū. (Et hec duratio) Remouet q̄onē. pōt em fingi q̄ illa duratio p̄cedēs fuit p̄uatiua nō positiua: eo q; tūc nō fuerūt mūdū i finitū: s; potuerūt esse. z ideo fuit p̄uatio plongatiōis cū positate ad illā. Cōtra istud arguit Auz. trib⁹ rōnibus. scō ibi (Et est manifestū) tertio ibi (Et sic d̄s) p̄mo ponit p̄clonē quā intrēdit. d. z hec duratio seu plongatio q̄ mēsurat oēs ipse eē sit p̄uatio. Deinde ponit rōnē q̄ sic cōponit. ois quāntitas mensurat quāntitate positiua. mūdus est quāntitas. ergo mēsurat quāntitate positiua. z sic tpe. Tuius p̄mo ponit minorē. d. mūdus est neciō est quāntitas. vnde maiorē. d. z quāntitas mensurat quāntitate. vnde ponit ois ad p̄clonē. d. z iō hec quāntitas sine dubio mēsurās est tps. (Et est manifestū) h̄ic ponit scōz rōnē q̄ sic cōponit. ois mēsurat positiue z reall p̄cedit mēsurati. sed illa plongatio est mēsurat ap̄ eos ipm mūdū. ḡ reall z positiue p̄cedit mūdū. hui⁹ tāgit maiorē. d. est manifestū q̄ ois mēsurat p̄cedit in eē. i. reall z positiue

Buptr pdr
itelligi tps
finit.

Ratio.

De ca qd.

Do tholo
gor z Pla
tonis.

Contra.

Reponfo.
Replca.

qualibet re in nouata. sicut mēfura pcedit quēlibet inouatā mēfura
tū in ec. (Et sic dicendū) Pictāgit tertia rō p ipole. d. z sic dicendū
esset: qd si ista plongatio q est tps fuerit inouatioe pmi mo
tus. q ante ea esset plongatio mēfuras q mēfura. z est tanq mēsu
rans. C Silr dicendū est: q ante quēlibet mundū vrū vel imagina
tiue eēt duratio ex q mēfura. ergo hēc plongatio nō est noua: sed
semp fuit: si. n. noua eēt/ haberet durationē ex q mēfura. z qd hēc sic
se hōs tps nō cupat. vnde ponit auctore hui? vis z difficultate: z pz.
C Beas scire q sicut colūnz esse dextrā: vel sinistrā pōt duob? mo
dis itelligi. vno mō p nām intrinsecā eō mō quo aīal p virtutē intrin
secā est dextrā. z sic salum est ipsaz esse talē. scdo mō p accēs z respe
ctiue p rōnez extrinsecā alteri? z sic verū est. Ita tps finiri apud pboz
pōt itelligi duob? modis. vno mō intrinsecē. qz dextrā vitimū instans
z intrinsecū vltra qd nō pcedit amplī. alio mō extrinsecē z respēri
ue pro quāto leo finit aliqd: z pro quāto hō signat ab intellectu instā
rōnis pteriti in eo: que signatio nihil ponit tps: cū instans nō sit in
actu apud Zuer. nisi i nrā mēte sicut vlt. C Scdo debz scire q sicut
circulo per rōnē intrinsecā repugnat finiri: eo qz ibi intrinsecē nō est
dare pūctū ad quē terminat: z vltra quē amplī nō pcedit. ita tps
finiri ab intrinsecō est impole apud eos: z sicut a nobis pōt circulus
intelligi finitus: hoc q signamus punctum a quo incipit: licet ista
signatio nihil relinquet in eo: s; tantū in nobis. ita in tpe signamus
instās huius oīes esse finē totius tps: pteriti: z pncipiū totius fu
turi: licet intrinsecē nihil sit in eo. cum actu nullum sit instans termi
nans: nec actu pteritum est duersum a futuro: sed tantum in potē
tia: vt patet ab Zuerro. aībi. Ideo dicit Zuer. S. phy. cōmen. s. q tps
finiri per se z finitū esse per transitū per se est impossibile per rationē
intrinsecam: vt patet ibidem. 13. cōmen. licet per accidēs nō incōue
niat: vt pz. s. phy. c. 13. z ibidē. 8. cō. 47. C Ex his pōt rō eōponi vna
fortissima sic aggregās oēs alias. quicquid repugnat eēntialr tempo
ri actuali: z per rōnē intrinsecā repugnat essentialr: z per rōnē intrin
secam tpi possibili esse. pz. si hīnibile repugnat forti genito/ repugnat
forti generādo. sed finiri p se: z rōnē intrinsecā repugnat tpi actuali
li: q tpi possibili qd pcessit tps actu genitū simul cū mūdo: ergo ipole
est tps potēntiale finiri ad pūmū instans tps geniti.

Sed hic est questio nō parua. vñ em q nulla istarū rōnūz vs
leat: qm thxologi dicūt q tps: z mor? s; mus nō seoz
sum creati vel gnari fuerunt: s; simul cūz mūdo: sicut Plato dicit.
solus. n. Plato mūdū generat: z simul cū eo tps: z motū factū. et dī
cit: vt. 8. vby. z p celi testatur Ari. Quando aut arguū. omne inno
uatiū mēfura aliq mēfura: est vñ de inouato ppta inouatē qua/
lier nō inouat motus/ z tps: vt Plato dicit. z sic possēt se dēndi opi
nō Pla. z ē legie: z est optima rñsio z vā. P tñ cōtra pōt replica
ri pro Zuer. z Aristo. qm oē qd per se incipit vere aliqñ fuit: z aliqñ
nō. ergo oē qd incipit cū alio: cū alio aliqñ fuit: z aliqñ nō. Sz qē tal
le hz mēfura ppta: z vel cōz sibi: z illi/ cūz quo incipit. s; zc. C Qd
si dicit q aliqñ: z aliqñ sunt cōditiones tps imaginariū z nō veri.
Contra. hī mōi cōditōes sumuntur ab aliquo ex pte rei: vel a nullo.
Sta nullo. s; est cōmunicuz: z si ab aliquo. ergo est extensio vbi pōt

gnari aliqñ z aliqñ. C Pterea nō plus esse debet tēpōri: q esse
mēfura alicuius: s; ad tale nihil requirit nisi aīa: s; illud vbi signa
bit aliqñ z aliqñ erit de tps. C Pterea nūc tps ē cōmādo instās
in quo mūdus creatus fuit: z ante illd nō fuit. s; vere tps lecipit. s; sibi
rñder vera inēfura inceptōis eius. C Pofundamēto pboz debz
scire q ipsi non ponūt aliqñ pductionē nisi gnationē: qm ipsi non
ponūt nisi illud qd est cōe oībus sensib? vel cōtra ipūz nullus sen
sus p radicit. cū igit creatōi oīs sensus p radicit vt alibi declarauit.
ideo rñ gnationē ponūt: oīs aut gnatio finis est alteratiōis. iō si mē
dus lecipit de genit? fuit: z vē alteratio ipm pcessit. s; ant tps fuit vere
tps. z hoc fundamēto vsi sunt pbi: q si verū est: rōnes Zuer. sunt de/
mratine. Veruz rōnes ptra rñsionē Platōis sunt postea a me: gra
exercituz: z de facili solunt. C Ad sīmā dico. q tps imaginatū sumit
a politate tps: q est i agere. C Ad scdāz negat ana. imo regrit funda
mentū a q sumit. s; aptitudo fundata i motu de q supius dixi. C Ad
tertiū dicendū q nūc tps est accipiēdo nūc posituz z vē. Zñ nō fuit.
ly ante accipit pnatue. z nō vē. z iō rōnes pboz sunt tñ ex suppone
z h; ita sit: h; tñ est verū fundamentū eoz: z tu cōsidera.

Fundamē
tū pboz.

Solutio.

ALGA. DVB. XVIII.

Et Alga zel. nos vero super hoc arguimus
dicentes q oia ista sunt phantasia: opus em
z facultas ad cassandū p dicta est q oppona
mus tēpōri cū loco: z dicemus q erat in po
tētia dei: vt faceret supremū orbē maiorē qz mūdus est
in quātitate vni? palmē. Et si phi hoc negarēt: attribue
rēt deo defectū. Si vō ipsi pcederēt pnt cōfiteri de dua
bus palmis vel trib? z sic ad infinitū: z oportebit ergo
ex hoc ponere retro mūdū spaciū quātitable: in spa
cium em duarū palmarū magis ipedit qz spaciū vnus
palme: ergo retro mūdū est dare spaciū quātitable:
qd est necessariū ponere/ aut corpus: aut vacuum. zc.
que sequuntur istum hominem.

Declarauit Zuer. q silitudo Alga. nulla est. dixit em Alg. q sicut
mūdus finitur sēpōnta z tps: vt vltimū fuit. vult modo Alga. pba/
re silitudinē. z dicit. ait Alga. nos vero super hoc arguemus dicētes
q oia ista sunt phantasia: cui? rōnē dicit. opus em z facultas ad cas
sandū p dicta est q opponamus tempori cū loco. s; cōparemus natu
rā tps cū nā loci z locati: z dicemus q erat in potētia dei/ vt faceret
supremū orbē maiorē. s; octauū: q mūdus est in quātitate vnus pal
me: z si phi hoc negarēt attribuerent deo defectum. s; deus pōt facere
octauū orbē multo maiorē q nūc sit. (Si vō ipsi.) Nūc eligit mēbz
ad ppositū. s; si vero ipsi pcederent pnt cōfiteri de duab? palmis vel
tribus: z in infinitū. tunc cōcludit. s; oportebit ex hoc cōcedere retro

mundū spacii q̄ritabile. in spacii enīz ouaz palmar magis impedit q̄ spacii vnus palmetergo retro mundū est dare spacii q̄ritabilibz se. i. magnū qd̄ est necessariū poneret aut corpus aut vacuum zc. que sequuntur istum hominē: z quō intelligitur hec ratio ad propositum Alga. nō exponit: sed Auerois statim.

AVERROIS.

De dicim⁹ q̄ id qd̄ dixit Alga. bñ sequitur: posito q̄ q̄ritas corpea mūdi possit ad infinitū augmentari: tūc. n. sequeret q̄ possit a deo bñdicto inueniri res finita: quā p̄cederet infinite politates q̄ritabiles: vñ si hoc eēt posse in magnitudine/sequeret s̄t in tpe: ergo inueniret tps finitū ab vna extremitate: q̄ntis p̄cedat ipm possibilitates tpales ad infinitū. Rñsio hu⁹ est q̄ imaginari eēt mūdū maiorē: vel minorē: est posse s̄m veritate si possibilitatis nā ante eēt mūdi fuisset: z nō fuissent et alie due nāe. v3. necia z ipolis: qd̄ est saluz: he nāq; tres nature semp fuerūt: z iō redargutio Algazetis nullo mō cōtra p̄hos dirigit: ipsi nāq; opinant q̄ ipole est mūdus esse maiorē vel minorē. Si. n. pole eēt repiri magnitudo maior magnitudie: z sic ad infinitū sequeret q̄ deberet repiri magnitudo infinita in actu: qd̄ est falsuz: vt declaratū est ab Arist. in p̄ncipio celi z mūdi: s̄ apud negātes p̄dictā ipolitātē erit p̄fecta redargutio valde vehemēs. opz. n. q̄ sit hic politas intellectualis: sicut ante mūdum apud p̄hos. **E**t iō qcūq; opinat⁹ fuit mūdū creati in tpe: z dicat q̄ qd̄libet corp⁹ est in loco: opz eū cōcedere q̄ ante illū sit locus. s. aut corpus aut vacuū: locus nāq; opz q̄ p̄cedat inouatū necio: z iō qcūq; negaret esse vacuū: z p̄cederet finitātē corpeoz: nō est autē p̄cedere q̄ mūdus sit creat⁹: vñ dicim⁹ q̄ si imaginaremur p̄dictā denominationē vel durationē mēsurantez motū est opus phātaſie: sicut est imaginari mundū esse maiorē vel minorē q̄ esset: sequeret q̄ tps nō h̄ret esse aliquo modo. **T**ps. n. nō est aliqd̄ nisi id qd̄ cōp̄hēdit ab intellectu d̄ p̄dicta plongatiōe seu durationē motū mēsurante.

Cul modo Auero. dare vim argumēto Alga. Deinde ibi (rñsio hu⁹) lus est dat rñsionē. Primo ergo dicit. dicim⁹ nos q̄ id qd̄ dixit Alga. bene sequit⁹ posito q̄ q̄ritas corpea mūdi possit ad infinitū augmentari: tūc. n. sequit⁹ q̄ possit a deo bñdicto inueniri res finita quā p̄cederent infinite politates q̄ritabiles. stat ergo in hoc q̄ si mūdus possit esse maior q̄ modo sit tunc possent ante eū p̄cedere politates infinitire sub quib⁹ potuit esse z nō est. **T**ūc reducit exēpluz ad p̄positū d. vnde si hoc esset posse in magnitudine sequit⁹ s̄t in tpe: ergo inueniretur tps finitū ab vna extremitate. s. a p̄te ante: q̄ntis p̄cedat ipsuz politates tpales ad infinitū. Ecce igit vim similitudinis. arguit igitur sic: sicut mundū p̄cesserūt infinite politates q̄ritabiles: ita z tps. erit ergo sicut mūdus a deo possit finit⁹: ita z tps. z sic apper̄tis argumētū Alga. (Rñsio hu⁹.) cū dedit vim argumēto Alga. vult soluere ipsuz. vbi debet scire q̄ tres sunt nāe entis. s. necessaria: impolis: z cōtingēs. oē. n. ens aut est necessariū: aut impole: aut cōtingēs. z hoc dēclarat Arist. in p̄ncipio. z Auero. p̄ncipio celi. cōmē. 138. dicit ergo q̄ mūdum fore maiorē vel minorē est natura entis impolis. z hoc primo ponit. scō ibi. (Si. n. pole.) **P**robatur hoc. Dicit ergo primo. rñsio hu⁹ est q̄ imaginari esse mūdū maiorē vel minorē est posse s̄m veritate. s̄ natura politatis ante esse mūdi fuisset z nō fuissent et alie due nature. v3. necessaria: z ipolis: qd̄ est saluz: qm̄ mundū esse maiorē vel minorē nō ē natura politis: s̄ ipolis: he nāq; tres nature semp fuerūt: z iō redargutio Alga. cōtra p̄hos nullo modo dirigit. ipsi nāq; opinant q̄ ipole est mūdū esse maiorē vel minorē. (Si enīz pole.) **N**unc p̄bat hoc. d. si. n. eēt posse repiri magnitudo maior magnitudine quam mūdus nūc est: z sic in infinitū: sequeret q̄ deberet repiri magnitudo infinita in actu: qd̄ est falsuz. v. qd̄ est saluz: vt declaratur est ab Arist. in p̄ncipio celi z mūdi. **T**ūc p̄tra quos valeret argumētuz. d. s̄ apud negātes p̄dictā impolitātē: z dicerent esse posse repiri mundum maiorē q̄ nūc sit: erit redargutio illa p̄fecta: z valde vehemēs. opz enīz q̄ hec sit politas saltē intellectualis: sicut ante mūdū apud p̄hos. **S**i q̄ dedit q̄ pot esse maior mūdus q̄ nūc sit: sequit⁹ q̄ possibilitates q̄ritabiles potuerūt esse z p̄cessisse in finē.

Sed circa hoc est qd̄: quō valeret hec p̄na. pot aliqua q̄ritas ad infinitū venire: ergo augebit ad infinitū. **T**ūc arguit enim hoc nō valere: qm̄ non sequit⁹ apud Auero. primo zc genera. cōmē. 9. corinnū pot d̄minuī in infinitū: ergo d̄minuet. **E**t id hoc dixerūt quidā logici hanc p̄nam tenere: qm̄ primo p̄ncipio d̄minutum est cōtingēs qd̄ est: quo posito inesse nullū sequit⁹ in cōueniēs: vbi plane Auero. z Silber. volūt omne cōtingēs debere reduci ad esse. **S**ed replicat⁹ qm̄ a pari deberet tenere scō p̄na per hanc regulam. s. p̄tinuū pot d̄minuī in infinitū: ergo d̄minuet: qm̄ cōmē posse d̄z reduci ad actū. **E**t pot rñderi q̄ p̄na p̄pō est vera d̄ sensu cōposito: iō d̄z poni in esse. scō autē sensū diuisiō: iō non d̄z poni in esse. **S**ed reuera hec rñsio peccat in duob⁹. **P**rimo q̄ nō dat cāntquare hec quidē intelligitur de sensu cōposito: illa de sensu diuisiō. **S**cō qm̄ oīs p̄positio cuiuscūq; sensus est: d̄z poni in esse: alr posse reuerti impole: vt dicitur esse ibi: dem. z. s. meta. cō. 8. z ego declarauit totū hoc in ex p̄one mea primo: **A**ddunt aliq; hec diuisiō p̄ponit in sensum cōposituz z diuisi

Unde qd̄

Rñsio quorū d̄a logico rum. **I**mpugna tio.

Defensio. **I**mpugna tio.

Solo ppa. sum; nunq̄ fuit dicta ab Aristo. ¶ Ideo videt̄ mihi esse vident̄ dicitur
 Zuer. 3. p. y. maxime comē. 69. q̄ augeri est ire ad formā: dicitur
 est ire ad mām: z̄ q̄ ire ad formā est ire ad vniū actū. ideo prima in
 telligit̄ de sensu cōposito. z̄ ideo d̄z̄ reduci ad vniū esse actu. sc̄da autē
 est ire ad mām: z̄ iō est ire ad plures d̄minutiones: z̄ iō intelligit̄ de
 sensu diuiso: que d̄z̄ reduci ad actū diuisum. ois enīz̄ p̄p̄o qualr̄ est cō
 tingens talr̄ d̄z̄ esse z̄ poni inesse: q̄z̄ igit̄ prima est de possibili cōpo
 sito ad vniū similitudo d̄z̄ poni inesse simul ad vniū: q̄z̄ sc̄da est de eē
 z̄ poli diuiso z̄ successiuo. iō d̄z̄ poni in esse successiuo z̄ multiplicato
 z̄ sic apparet̄ deductio p̄ne. z̄ iam d̄z̄ z̄i tertiū p̄hcorū melius vela
 rari totū hoc. (Et ideo quicūq̄z̄.) Hic correlatiue declarat̄ cōtra quē
 valet rō Alga. z̄ dicit. z̄ ideo quicūq̄z̄ opinat̄ fuit mundū creati in tē
 pore: z̄ dicat q̄ quilibet corpus est in locoto p̄z̄ eum cōcedere q̄ ante
 illum locū sit locus. s. aut corpus. s. pleniū aut vacuū. Ecce igit̄ con
 sequentiā. si mūdus sit de nouo: ergo ante ipsum datur̄ vacuum: aut
 pleniū quē erit eius locus. Cuius p̄ne deductionē ponit. d. op̄z̄ nūq̄
 p̄ locus p̄cedat inouatū necessario. ¶ Hoc ideoz̄ probat̄ auctoritate
 Aristo. d. z̄ ideo quicūq̄z̄ negaret esse vacuū: z̄ cōcederet finitē cor
 poris. i. obliū: z̄ maxime supremi nō est ausus cōcedere q̄ mundus
 sit creatus. i. nouiter factus. (Unde dicimus.) Ex his infer̄ peccatū
 n̄ sitū d̄nis. d. vnde dicimus q̄ si imaginari dictā durationē mensu
 rantē motū est opus phantasiae. i. nō est verū sed factū: vt dixit Alga.
 sicut imaginari mundū esse maiore vel minore: q̄ est sequit̄ q̄ tem
 pus nō habet esse aliquo modo: qm̄ sicut imaginari mundū maio
 rem est imaginari falsum z̄ impolitū erit de tpe: post q̄ sunt. consi
 mitas: modo hoc est falsū. Tēpus. n. nō est aliū nisi illud q̄ cōprehē
 ditur vera cōprehensione ab intellectu de p̄dicta p̄longatione mensu
 rante motū. Ex his apparet̄ reprobatio Alga. ¶ Tota difficultas hu
 ius p̄ris est: qm̄ nō video deductionē p̄ne. s. mūdus est nouus: ergo an
 ipm̄ p̄cedit locū: pleniū. s. vel vacuum. Qd̄ declaro: qm̄ mūdus si est
 eternus esset eiusdē speciei a seipso: si esset nouus: sicut albedo eterna e
 albedo noua: ergo: sicut sequit̄. est nouus. ergo h̄z̄ locū priorē saltē nā. vel si nō valet velles au
 dire a sacerdotē Ar. s. Zuer. cur hec quidē t̄z̄illa vero non. Qd̄ si d̄
 cat q̄ op̄z̄ locū p̄cedere inouatū necio: quare nō p̄cedit eternū sal
 tē cōprehensione in natura: si nō in tpe. Aliter arguit̄ q̄ h̄mōi p̄sequētia re
 ner̄ ad hominē. s. ad Alga. qm̄ Alga. suscitabit̄ in duabus p̄p̄niti
 sc̄z̄ q̄ mūdus incepit nouiter: z̄ q̄ omne corpus sit in locoto z̄ ad ipm̄
 sequit̄ p̄dierū in cōueniēs. apud aut̄ p̄par̄t̄eticos nō sequit̄ qm̄ non
 tenēt sc̄dam: s̄z̄ tm̄ ex corpibus rectis. ¶ S̄z̄ hec deductio facta est q̄
 Zuer. comē. 6. quarti p̄p̄h̄ticoz̄. faciat eadē p̄nam: z̄ nō loquitur ad
 Alga. sed simplr̄. ait. n. q̄ si mūdus esse nouus: q̄ oino daret̄ vacuū.
 tu vide eū. ¶ Adhibet̄ igit̄ videt̄ q̄ p̄na p̄r̄ duobus modis d̄duci. p̄i
 mo accipit̄ do: q̄ ois p̄ductio sit ḡnatio apud p̄hos: qm̄ sicut plures
 dixi p̄i oēs creationē ex nihilo nō p̄ceperūt: imo habent eam negat̄
 re cum sibi sensus omnes cōtradictarē tūc habēt ponere primū. s. ex
 nihilo nihil fieri. ¶ Sc̄do accipit̄ q̄ oē q̄ generat̄ / generat̄ ex corpē
 qm̄ oē gemitū est alteratū: z̄ oē alteratū ex corpē alterat̄. dictum est
 enīz̄ sine sc̄di capiti d̄ s̄ba orbis. q̄ alteras est corp̄. z̄. 7. meta. cō. 3.

Quo mōz̄
 p̄na. si mun
 dus est no
 uus s̄z̄ ante
 ipm̄ p̄cessit
 pleniū n̄ va
 cuum.
 Positio q̄
 v̄dam.

Impugna
 tio.

P̄p̄ p̄na.

plane dicit. q̄ forma pura nō p̄t trāsmutare mām. Ex his eligo q̄
 si mūdus sit nouiter factus: tūc erit generat̄. z̄ si generat̄: ante ipm̄
 p̄cessit alteratio: z̄ si alteratio p̄cessit ante ipm̄ fuit locus in quo sit al
 teratio: z̄ corpus alteras. ergo cōcedens mundū nouū h̄z̄ cōcedere
 ante ipm̄ p̄cessisse vacuū vel pleniū: z̄ quādo dicit̄ mundus nouus
 est etūz̄ rōnis cū seipso eterno falsūz̄ est: imo vbi mūdus esset nouus
 esset corpus generabile z̄ corruptibile: z̄ forte nō rōrū de figure. vbi
 aut̄ esset eternus: nō esset generabilis nec corruptibilis: z̄ sic differ
 ret genere ab ipso corruptibili: qm̄ corruptibile z̄ incorruptibile dif
 ferunt genere. 10. meta. in fine. Hic igitur est primus modus d̄cedē
 p̄nam apud p̄hos. ¶ Sc̄do modus possit̄ esse ex alio. declaratū ē enīz̄
 apud eos: q̄ ante omne nouū p̄cessit duplex potētia. s. passiuā z̄ acti
 uā: vt d̄duxit Zuer. primo cels. cō. 124. z̄ quilibet potētia passiuā
 est mām: ergo si mundus fuisset nouus: iam ante ipm̄ p̄fuisset mām: sed
 mām coeterna est d̄mētio. ergo ante mūdū h̄z̄ p̄cessit mām d̄mētio: nā
 z̄ si sic: tūc esset vacuū ante mundū: qm̄ nihil est vacuum nisi mām
 p̄ciata p̄ d̄mētionē. Et sic apper̄ sc̄do modus d̄cedēdi p̄naz̄. r̄i
 quilibet istoz̄ modoz̄ est ex principiū p̄hoz̄: quō autem op̄z̄ d̄duci
 simplr̄ nō p̄t dici. Nunc igit̄ sit d̄dictū in t̄m.

Deductio
 p̄ntic.
 Sc̄do mo/
 dus dedu/
 ctiois p̄ne.

ALGA. DVB. XIX.

Alga. tertia auctoritas p̄hoz̄ ad asseren
 dum mundū fuisse ab eterno: hec est. Est
 mūdū ipole erat anteq̄ esset. Impole ē di
 cere fuisse ipole: z̄ post sit redūctū ad pos
 sibilitatē. Et hec positas ē sine p̄ncipio: iō
 ip̄ fuit p̄manēs. s. nūq̄z̄ mūdus fuit s̄z̄ absq̄z̄ ip̄a positate.
 Quare nūq̄z̄ fuit: q̄ mūdū fuisse impole est: q̄ positas
 nūq̄z̄ cessauit: ergo pole nunq̄z̄ cessauit. Et qm̄ sibi attri
 butū positatē: intellectu est q̄ ipm̄ h̄re eē nō ē falsūz̄: z̄
 postq̄z̄ semp̄ fuit positas: nūq̄z̄ ergo fuit q̄ attribueret̄ si
 bi esse: z̄ sic eēt falsūz̄: q̄ si esset ipole dicere ipm̄ semp̄
 fuisse pole. Est ergo falsūz̄ dicere positatē nūq̄z̄ cessaf
 se: z̄ si ita sequeret̄ q̄ positas principū habuisset: vā si
 positas principū habuisset: ergo mūdus esset ante hoc
 impole esse neq̄z̄ deus in eiusdem poterat.
 ¶ Aut adducere Alga. tertiā rōnē p̄hoz̄ ad p̄b̄idū mūdū eē eternū.
 Et p̄io p̄ponit vna p̄nam. sc̄do ibi (Impole est) probat̄ eā. dicit̄ q̄ i
 p̄na. ait Alga. tertia auct̄. as p̄hoz̄ ad asserēdū mūdū fuisse ab eter
 no hec est. s. mūdū h̄re anq̄ erat. sup. si nouus est: erat ipole: s̄z̄ nūq̄z̄ redū
 ctū ad actū. huius p̄ne tm̄ t̄q̄it̄ an̄s. (Impole est) p̄bat̄ p̄nam. d. q̄ est
 impole z̄ falsūz̄. sup. q̄ mūdus an̄ sit ipole: z̄ q̄ post sit redūctūz̄ ad
 positatem. i. ad actū positatis. (Et, hec positas) Hic probat̄ an̄s. d. z̄

hec politas est sine principio: id est semper fuit permanens. scilicet quod nunquam mundus fuit absque ipsa possibilitate. Si igitur mundus incepit ante eius esse semper fuit eius posse esse. Tunc inferri quare nunquam fuit: quod mundus fuit esse impolite est: quoniam si in sui natura semper est politas ad esse: et nunquam esset: ergo nunquam erit: ergo est ens impolite: et per consequens non poterit exire ad actum: quod possibilitas nunquam cessavit: ergo posse nunquam cessavit. Et hoc sequitur quod si mundus esse est semper possibile mundus esse est impolite: quoniam semper possibile est dicere quod nunquam reductus ad actum: et si nunquam reductus ad actum est semper impolite: ergo si semper politas: semper impolite: et sic appetitio: et tota vis huius consistit in hoc quod natura impossibilis est illa que nunquam reductus ad actum. (Et quando) hic adhuc clarior declaratur consequentia. dicitur quod quando sibi attribuitur politas in intellectu est quod ipsius habere esse non est falsum. Tunc ultra: et postquam semper fuit politas: ergo nunquam fuit taliter quod sibi attribueret esse: et sic illud posse est esse falsum: ergo esse impolite: cuius rationem tangit. dicitur quia si esset impolite ipsum dicere semper fuisse posse. id est verum est ipsum non fuisse possibile: ergo falsum est politas in intellectu dicere nunquam cessasse: et apud me vult dicere. si id est ipsum esse semper possibile. et ipsum esse impolite: ergo falsum est dicere non cessasse ab eo possibilitatem: quoniam si in eo impossibilitas inest: possibilitas remouetur: ergo falsum est dicere possibilitatem non cessare. Deinde probatur quod possibilitas semper inest dicens et si ita. id est possibilitas incepit sequitur quod possibilitas principium habuisset. et si sic: ergo mundus ante hoc esset impossibile esse. super. postquam semper fuit possibile: et sic neque de eiusdem poterat. super. esse ponere in effectu. **¶** Debes scire quod virtus rationis tota consistit in hoc: si mundus incepit. ergo ante ipsum precessit possibilitas infinita. ergo ex utroque latere sempiterna: quoniam ut deducitur a Averro. in celo et mundo. si in primo cometis. 128. 133. et 134. infinitum non magis determinat ad unam partem quam alteram. ergo vel ad neutram vel ad utramque. Si igitur possibilitas est sempiterna: ergo mundus esse est semper possibile: et sic est ipsum esse impossibile: et sic nunquam incepit. et hoc vult Alga. deducere.

Rigor rationis

AVERROIS

¶ Scimus nos quod ille qui concedit mundum fuisse antequam haberet possibilitatem infinitam: oportet bit eum concedere mundum fuisse ab eterno: si enim id quod semper posse fuit: diceremus quod non semper in esse fuisset: sequeretur hoc esse falsum. et ideo oportet quod sit ab eterno. id est non quod posse est quod sit ab eterno: est simpliciter posse quod non corruptus: nisi esset posse quod corruptibile converteretur eternale: et ideo dicit philosophus quod politas in rebus est necessitas. **¶** Die Aver. vult confirmare rationem philosophi quod adduxit Alga. et primo proponit primam. dicitur nos quod ille qui concedit mundum fuisse. si non vult antequam haberet politatem infinitam. concedit primam. oportet bit eum concedere mundum fuisse ab eterno. Hanc primam non probat. potestatem

non probat: quoniam si mundus incepit in a. tunc vel igitur ante fecisset infinita politas vel finita: non finita: quoniam tunc deus non fuisset ab eterno: vel scias. ergo infinita. et hoc vult Aver. Tunc ex hoc confirmat primam Alga. dicitur. si id quod posse fuit semper: dicerem quod non semper in esse fuisset. sequitur ex hoc esse falsum. id est sequeret ex hoc quod mundum fore esset impolite: ut deducitur cum fuit supra. (Et ideo.) Die colligit totum. dicitur quod id oportet quod sit ab eterno. id est non quod posse est quod sit ab eterno: est posse simpliciter quod non corruptus. id est oportet quod sit eternus: nisi esset posse quod corruptibile converteretur eternale: quod falsum est. et ideo dicit philosophus quod possibilitas in rebus est necessitas. **¶** Sed circa hoc tres accidunt difficultates. prima quoniam ait. quod esse possibile semper est impolite ut corruptatur. hoc verum falsum. quoniam quia ratione est possibile esse: eadem ratione et possibile non esse. ergo est possibile ut corrumpatur: sicut est posse ut generetur. **¶** Secunda quoniam multa sunt possibilia in rebus que non sunt necessaria: ut scias. **¶** Tertia quoniam Aver. nunquam dixit istud quod sibi Aver. attribuit. **¶** Ad primam potest dici uno modo quod possibile semper est semper non ens. et tunc arguitur. semper non ens non potest corrumpi: quoniam semper non ens est necessario non ens: et hoc corrupti non potest. **¶** Sed hoc non est ad mentem Aver. ideo alter intelligit. scilicet in sempiternis. ubi idem est possibile et necessarius. et hoc dicitur. scilicet quod possibile semper: super. in necessariis impolite est quod corruptus: quoniam ibi id est necessarium a posse. **¶** Ad tertiam dicitur quod 13 Arist. in 3. philosophus non dicit ut illas: ut apparet text. co. 32. attamen intelligit in rebus necessariis et sempiternis. **¶** Sed quo modo intelligit illa propositio in eternis et necessariis non differre esse a posse. nolo declarare: sed alibi dixi.

Prima difficultas. Secunda. Tertia. Solo.

ALGA. DVB. XX.

¶ Et Alga. super hoc tamen arguunt dicentes quod mundus semper fuit possibilis innovari: et si imaginaremur ipsum semper fuisse et nunquam innovatum: non ergo id quod puenit secutum fuit ordinem possibilitatis: imo totum contrarium. Et hoc est verum simile ei quod dicitur de loco. videlicet quod est mare mundum maiorem vel maiorem vel esse corpus supra mundum sit posse: et sit corpus super corpus versus ad infinitum: et nihilominus esse plenitudinem absolute ad infinitum est impossibile. **¶** Die Aver. inducit Alga. non dicitur rationi posse a philosophis. et dicit. ait Alga. super hoc tamen. si arguunt non dicitur dicentes quod mundus semper fuit possibilis innovari: et si id est posito quod imaginaremur ipsum semper fuisse et nunquam innovatum. id est nunquam accepisse esse novum: vult ergo dicere Alga. quod illa apud quosdam philosophos stant simul. scilicet mundum semper esse et ipsius esse possibile innovari. id est corrupti. et iterum fieri: quoniam philosophi arabes: ut Avicenna. et Alfarabi: volunt aliquod sempiternum habere potentiam ad non esse: ut dicitur in libro de substantia orbis. (Non ergo.) Et hoc respondet ad argumentum. dicitur non ergo illud quod peruenit. id est ipsum esse mundi novum: secutum fuit ordinem possibilitatis. id est non fuit post esse possibile: quasi dicitur: quod apud philosophos simul fuit et fuit possibile esse et non esse **¶** Destructio destruct. Aver. 598

et per consequens non fuit esse mundi. securum ordinem possibilitatis. Imo totus contrarius. scilicet esse possibile securum est esse mundi. (Et hoc est.) Declarat quod dixit per exemplum. d. et hoc est verisimile et quod dicunt. sup. philosophi de loco. v. q. 5. q. estimare mundum maiores vel minores vel esse corpus supra mundum sit possibile: ita quod sit corpus supra corpus v. q. 3. ad infinitum. et nihilominus esse plenitudinem. i. magnitudinem absolute ad infinitum est impossibile. ecce igitur quare aliquid est possibile: quod tamen nunquam erit actu.

AVERROIS

Acimus nos quod si aliquis concederet quod ante mundum vna fuisset possibilitas in numero ad infinitum oportebit se concedere quod mundus sit ab eterno: sed si aliquis poneret quod ante mundum essent possibilitates infinite in numero: sicut posuit Algazel in sua responsione: oportebit concedere quod ante hunc mundum sit alius mundus: et ante seculum tertium: et sic in infinitum sicut in individuis huius reperit: maxime posito quod corruptio procedens sit causa esse subsequentis. C. l. g. si deus benedictus poterat creare ante hunc mundum alium mundum: et ante illum alium: sequeret processio possibilitatum esse ad infinitum: aut veniret ad mundum primum ante quem erat impossibile creati alium. Hoc destruit. d. et hoc incessus est apud loquentes: et omnes opinantes mundi creationem. prout ergo quod si mundus potuit creati ante mundum: et sic in infinitum infinite processerunt possibilitates. Tunc arguitur quod de facto fuerunt infiniti. d. et postquam possibile esset: quod ante hunc mundum esset alius mundus ad infinitum: videtur quod hec positio non sit falsa. Sed quia do subtilissime interrogat: tunc oportebit quod falsa est: quia sequeretur quod natura potentis mundi natura vnius in dividuorum generabilium et corruptibilium haberet. v. q. 5. hic mundus procederet necessario a prima causa: eodem modo individuus procedit ab eadem causa. videlicet mediante mobili. scilicet motus eterni. unde hic mundus est pars alteri mundi: ut in individuis generabilibus et corruptibilibus reperit in hoc mundo: vnde necessarium oportet quod veniat ad mundum eternum: quod procedat ad infinitum: sed processus ad infinitum est impossibilis. oportet ergo quod sit vnus mundus: et ab in numero: et ab eterno.

Et sic reprobat sol. Algazel. et primo recolligit per viam divisionis quod intelligit Algazel. d. dicimus nos quod si aliquis concederet quod ante mundum

vnus fuisset possibilitas in numero ad infinitum. i. a principio usque ad finem: oportebit se. scilicet ipsum concedere quod mundus sit ab eterno. ista consequentia fuit superius deducta. (Sed si aliquis.) Recolligit in eadem huiusmodi Algazel. vult. d. Sed si aliquis poneret quod ante mundum essent possibilitates infinite in numero: sicut posuit Algazel. in sua responsione: oportebit concedere quod ante hunc mundum sit alius mundus: et ante seculum tertium: et sic in infinitum: sicut in individuis hominum reperitur. et addit quod hoc maxime sequitur: posito quod corruptio procedens sit causa esse subsequentis. C. Sed dices. videtur quod Algazel concedat primum membrum: ut visum est: quoniam philosophi arabes volunt mundum semper esse: et ipsum semper esse possibile non esse. ergo non videtur quod Averroes attribuat Algazel. veritatem. C. Sic dicitur quod Algazel. in quatuor philosophorum huiusmodi dicere primum membrum: et illud non curat Averroes destruere: quoniam. 12. metaphysicorum. com. 4. l. et in. 3. et 4. cap. de substantia orbis. et 8. physico. com. 7. satis destruxit. Algazel. autem in quatuor theologorum huiusmodi dicere quod potuerit esse infinitum mundum: et per consequens plures. imo infinite processerunt possibilitates ante mundum in quo sumus. et hoc destruit Averroes. (Verbi gratia si deus.) Hic probat consequentiam. d. C. l. g. si deus benedictus poterat creare ante hunc mundum alium mundum: et ante illum alium: sequeretur processio possibilitatum esse ad infinitum: aut veniret ad mundum primum ante quem erat impossibile creati alium. Hoc destruit. d. et hoc incessus est apud loquentes: et omnes opinantes mundi creationem. prout ergo quod si mundus potuit creati ante mundum: et sic in infinitum infinite processerunt possibilitates. Tunc arguitur quod de facto fuerunt infiniti. d. et postquam possibile esset: quod ante hunc mundum esset alius mundus ad infinitum: videtur quod hec positio non sit falsa. Sed quia do subtilissime interrogat: tunc oportebit quod falsa est: quia sequeretur quod natura potentis mundi natura vnius in dividuorum generabilium et corruptibilium haberet. v. q. 5. hic mundus procederet necessario a prima causa: eodem modo individuus procedit ab eadem causa. videlicet mediante mobili. scilicet motus eterni. unde hic mundus est pars alteri mundi: ut in individuis generabilibus et corruptibilibus reperit in hoc mundo: vnde necessarium oportet quod veniat ad mundum eternum: quod procedat ad infinitum: sed processus ad infinitum est impossibilis. oportet ergo quod sit vnus mundus: et ab in numero: et ab eterno.

Subditio. Solo.

Sed accidit questio quoniam multi concedunt antecedens: et negant consequentiam. scilicet potuerit esse infinitum mundum: ergo fuerunt antecedens apud theologos est verum. consequens falsum. ut in multis potest adduci instantia. C. Sihi videtur quod hec consequentia fundetur in hoc quod multitudo possibilitatum in materia fundatur. quoniam materia est causa possibilis esse et possibilis non esse. igitur si possibilitates fuerunt infinite: omnes in materia haberent fundamentum: et per consequens mundi poterunt recipi in materia. igitur et habuerunt agens naturale potentia deducere eos de potentia ad actum. ubi autem sunt materia et agens iam fuit effectus. ergo iam fuerunt mundi infiniti. et sic apparet vis consequentia: que apud principia naturalia. C. Nihil potest declarari consequentia: quoniam agens potens ponere plures effectus in esse qui sunt vnus ratio in se et respectu agentis sublati omnibus agentibus dispositionibus ad vnum in igitur quod ad alterum: aut nullum ponitur: aut omnes: hec propositio apud philosophos est manifesta: et Averroes. huiusmodi eam pro principio in 8. physico. com. 15. In proposito sic est deus. est enim agens vni rationis potens infinitos mundos producere: qui sunt vnus ratio in se et respectu agentis: et nullum est agens disponens magis ad mundum. a. q. 3. mundum. b. ergo vel omnes ponit in esse: vel nullum: et nullum dicere est contra sensum. et omnes est quod vult. Quid autem dicitur in principio theologorum: quoniam deus agit tantum quantum vult: non

est negandum quin deus possit facere nō tot mōdos quin plures, vt ponant oēs: ideo rō ista est tm̄ probabilis et ficta. (Sed quando.)
 Dic destruit osequēs. d. sed qm̄ subtilissimē interrogare sitū oportet bit q̄ falsus est. i. sed illud est falsum: qd̄ probat. d. q̄ sequeret q̄ nā huius mūdi haberet nām ynius in diuiduoz generabiliū et corruptibiliū. et declarat quāz nām. d. yz. oporteret q̄ hic mundus pcederet necessario a p̄ma cā: eodē mō in diuiduū procedit ab eadē cā. yz. mediante mobili. s. amor² eterni. i. celo. et sic sicut in diuiduū fieret ab agēte eterno tanq̄ a cā yll. sic mūdus fieret a celo alio. tunc yltra. yll. i. et per p̄ns hie mundus eēt pars alterius mundi vt in ḡnabiliū et corruptibiliū repp̄it: et hoc idem Auer. intulit p̄mo celi. cō. 33. et illud declarat per hoc et hoc per illud. Unde. i. per p̄ns opz vt p̄ue niat ad mundū vnum eternus: aut q̄ procedat ad inēnitū. sed p̄es fus ad infinitus est imposs. ergo opz q̄ sit vnus mundus. et ab inuū mero. i. sine fine et principio et eterno pueniēs. et hoc volo. Declatūz ergo est quāz Alga. in quātuz theologus dicit imposs.

ALGA. DV. XXI.

Et Algazel: quarta auctoritas p̄ hoc hec est: opz necessario q̄ mā pcedat qd̄libz inouatū: quelibet enīz inouatio in quadā sine dubio mā iteruēt: vñ sequit q̄ mā nullatenus inouetur: imo ea que inouant sunt forme et accītia. Et quānis quibusdam materijs quodā mō attribui possēt: opz necessario q̄ pueniat ad p̄imam materiāz que sine dubio inouabilis est.

C Dic inducit Alga. quartā rōnem p̄ hoc. d. ait Alga. quarta auctō ritas p̄ hoc hec est: opz necessario q̄ mā pcedat quodlibet inouatū. cuius rōnem dicit. quelibet enīz inouatio in quadā sine dubio materia interuenit. et tunc infert. d. vñ sequitur q̄ mā nullatenus inouet id est sit eternatimo ea que inouat sunt forme. (Et quānis.) Dic soluit. q. quādāz: possēt enīz quis dicere q̄ mā cōposita: sicut est materia scōa: generat et corruptitur. Soluit: et quānis quodāmodo materijs possit attribui. sup. corruptio: et dixit: materijs quodāmodo: qm̄ nō sunt simplr materiē: sed aliquo modo respectu yllime forme: opz necessario q̄ pueniat ad p̄imāz materiāz que sine dubio inouabilis est. ex hoc arguit: q̄ si mundus fieret: opz q̄ ante ipsum pcedat materiāz sic vt p̄ius. C Sed est dubiū: qm̄. 12. metaph. cōmē. 18. Auer. videt dicere: q̄ neqz mā neqz forma sit: sed totuz cōposituz. hic aut ait: q̄ forme et accidētia sunt: qm̄ mā est eterna. C Ad hoc dicit dum q̄ aliquid fieri potest duobus modis intelligi. Uno modo tanq̄ illud qd̄ proprie inouatur. et rōne eius sit nouitas aliorū. Alio modo tanq̄ per se ens subsistēs: et separatus a causis suis esse. p̄mo mō fo/ la forma sit qm̄ pp̄ie accipit esse: et rōne eius cōpositū sit. scōo modo cōposituz: qm̄ qd̄ per se subsistit est cōposituz vt declarau in scōo de aia. in cō. 7. et sic cōcordant verba Auer.

Dubitatio.

Solo.

AVERROIS

Scimus nos q̄ sūta horum verborū est q̄ qd̄libet inouatū est possibile ante qz inno/ uetur: et q̄ possibilitas exigit rē in qua suste/ tetur. s. subiectū recipiens. Possibilitas. n. recipiētis differt a possibilitate agētis. et id eo nō potest possibilitas perfecte attribui agentī: nisi conueniat euz recipiente. Multa enīz sunt impossibilia in agentibus que respectu quorūdā recipiētū sunt impossibilia. Unde postqz illa possibilitas qd̄ inouat pcedit: imposs est q̄ repiat absqz subiecto. Neqz agens potest esse subiectū: neqz possibile pōt esse subiectū: qz quādo possibile est in actu ē remota possibilitas. Remāet ergo q̄ sit subie ctuz possibilitatis res recipiēs ea. s. mā: et mā inquantū mā nō generat: oporteret nāqz q̄ mā hēret māz ad in/ finitū: et si forte dici possz q̄ generaret est sine dubio in/ quantuz cōponit ex mā et forma: qz quodlibet ḡnabile ex aliqua re generat. Unde aut pcedit ad infinitū recte in mā infinita: qd̄ est falsuz: licet ponamus mouentē ab eterno. Aut q̄ forme adueniūt successive vicissiz i quod/ dam subiectū in generabile et incorruptibile: et sic circu/ lariter ad infinitū ab eterno. vnde ex hoc necessario se/ quitur q̄ sit dare motuz ab eterno qui sit cā hūtus subse/ quētis futuri in istis generabilibus et corruptibilibus. C Generatio nāqz cuiuscunqz est alterius corruptio: et eius corruptio est generatio alterius: nullum enim de nihilo fit. nihil enim aliud est generatio: nisi cōuertit res ab eo qd̄ est in potentia ad actum: nulla enim permuta tio de summa priuatione fit. Hic ergo ex istis q̄ hic ne cessario est res in cōtraria deferens formam: in quam rem ille forme successive adueniūt vicissim.

C Dic Auer. vult cōfirmare argumētū p̄ hoc. et p̄mo ponit intel/ lectū verborū Algazelis. scōo ibi. (Politas est.) soluit. q. In p̄mo ait. dicimus nos q̄ sūta horū verborū est: q̄ qd̄libet inouatū est possibile ante q̄ inouetur: qm̄ in p̄mo de sba orbis posse pcedit fieri. Et ne/ cessario est q̄ politas exiuit rem in qua sustentē. s. s̄m recipiens. (Possibilitas enīz.) Dic soluit quōnem. qm̄ posse dici q̄ res est possi/

Posse fieri.

bilis esse politate agentis: sicut ponit lex nostrat: z q illa politas nō differt a politate agentis: imo politas mae z politas motoris est una: vt dicit Plato. C. Solut ergo hoc. b. politas. n. recipientis differt a politate agentis. z iō non pōt politas pfecte attribui agentis: nisi cōueniat cuius recipiēte: mō hoc est falsum. z iō duplex est politas. s. ex pte agentis: z or politas ab extrinseco: z politas mae: z or politas ab intrinseco: vt dicit Auero. s. c. cō. 124. (Abulca. ii.) Probat hoc. d. multa enī sunt polita in agentibus: que respectu quorūdam recipiētiū sunt impossibilia. Et dicit notanter respectu quorūdam recipiētiū: qm̄ quicqd est pole a potētia materie: est possibile a potētia agentis primo celi. cōmē. 124. attamē respectu quorūdam agentū aliqd est possibile: vt respectu hoīs est possibile generare hominē. qd respectu materie mūte est impossibile: licet absolute respectu materie sit possibile (Unde post q) Sic recolligit vim verborū Alga. z philosophor. d. vnde post q illa possibilitas precedit illud qd inouatur. impossibile est qd reperiat ab sē subiecto. (Neq; agens) remouet instantiam: qm̄ post dicit agens esse subiectū illius potentie. vel ipsū esse possibile est subiectū potētie. Nec remouet. d. neq; agens pōt esse subiectū. sup. illius possibilitatis: neq; ipsū possibile pōt esse subiectū illius. qd agens nō sit subiectum relinquit manifestū: sed qd ipsum impossibile non sit subiectū. probat. d. qd qm̄ possibile est in actu est remota politas: z per pns ipsum possibile nō est sibi. cōcludit ppositum. d. remanet ergo qd subiectū possibilitatis sit res recipiēs eaz. s. materia. z sic apparet dictū Alga. C. Debes scire vt dicit Auero. 11. metaphy. cōmē. 13. qd due fuerunt opiniones de politate rerū. Una Joānis christiani: qui oēm possibilitatez posuit in agente vt ibi declarat. Alia loquētūz sue legis: que posuit potentiaz fundari in pactione simplici. in nihilo. Et has duas opiniones hic remouet. pnam quidez cum pbat possibilitate agentis esse aliam a possibilitate patientis. scdā vero cum pbat possibile nō esse subiectū possibilitatis: z sic apparet intētio verborū Auero. (Et materia.) Sic recolligit cōditiones subiecti politatis. z dicit. z mā in quātūz mā non generatur. oportet nāq; qd mā haberet mām ad infinitū. (Et si forte.) Solut dubiū qm̄ posset dici qd elemētūz generat: z tñ apud Aristot. vocat materia mixtoz. z dicit. z si forte dici posset qd generat vt apparet in materijs scdis. Solut. d. est sine dubio in quātūz illa mā cōponitur ex mā z forma. cuius rōnem dicit: qd quodlibet generabile ex aliqua re tanq; mā generat. (Unde aut.) Bēstruit pns. si materia ex alia mā generat. d. vñ sup. Si mā ex alia mā generat: aut proceditur ad infinitūz recte. i. recto ordine in mā infinita: qd est falsum.

Qd est pole a potentia mae est pole a potentia agentis.

De politate rex due sūt opiones.

Scda opio.

Dubitatio.

Solo.

Quod est possibile a potentia materiae est possibile a potentia agentis primo celi. cōmē. 124. attamen respectu quorundam agentium aliqd est possibile: vt respectu hominis est possibile generare hominem. quod respectu materiae mutes est impossibile: licet absolute respectu materiae sit possibile (Unde post q) Sic recolligit vim verborum Alga. z philosophorum. d. vnde post q illa possibilitas precedit illud quod inouatur. impossibile est quod reperiat ab se subiecto. (Neque agens) remouet instantiam: quoniam post dicit agens esse subiectum illius potentie. vel ipsum esse possibile est subiectum potentie. Nec remouet. d. neque agens potest esse subiectum. super illius possibilitatis: neque ipsum possibile potest esse subiectum illius. quod agens non sit subiectum relinquit manifestum: sed quod ipsum impossibile non sit subiectum. probat. d. quod quoniam possibile est in actu est remota politas: z per pns ipsum possibile non est sibi. concludit propositum. d. remanet ergo quod subiectum possibilitatis sit res recipiens eas. scilicet materia. z sic apparet dictum Alga. C. Debes scire vt dicit Auero. 11. metaphy. cōmē. 13. quod due fuerunt opiniones de politate rerum. Una Joānis christiani: qui oem possibilitatez posuit in agente vt ibi declarat. Alia loquētūz sue legis: que posuit potentiaz fundari in pactione simplici. in nihilo. Et has duas opiniones hic remouet. pnam quidez cum pbat possibilitate agentis esse aliam a possibilitate patientis. scdā vero cum pbat possibile non esse subiectum possibilitatis: z sic apparet intētio verborū Auero. (Et materia.) Sic recolligit cōditiones subiecti politatis. z dicit. z mā in quātūz mā non generatur. oportet nāq; qd mā haberet mām ad infinitū. (Et si forte.) Solut dubiū qm̄ posset dici qd elemētūz generat: z tñ apud Aristot. vocat materia mixtoz. z dicit. z si forte dici posset qd generat vt apparet in materijs scdis. Solut. d. est sine dubio in quātūz illa mā cōponitur ex mā z forma. cuius rōnem dicit: qd quodlibet generabile ex aliqua re tanq; mā generat. (Unde aut.) Bēstruit pns. si materia ex alia mā generat. d. vñ sup. Si mā ex alia mā generat: aut proceditur ad infinitūz recte. i. recto ordine in mā infinita: qd est falsum. C Sed remouet dubiū: qm̄ posset dici qd nō est in cōueniētia hoc: qm̄ potest vnus fieri ex alio. z sic in infinitūz: dum sit vnum agens sempiternūz continuūz illa: vt videt dicere Aristot. S. phy. text. cōmē. 47. z. 4. 6. z. 2. de generatione. text. cōmē. 56. C Responder qd illud omnino est falsū. s. ponamus mouentē ab eterno. i. quātūz cuiusq; sit aliquid agens motūz motu eterno. z falsitate illam declarauit Aristot. primo phy. cōmē. 82. vbi probauit qd si mā fieret ex materia: tunc idēz esset anteq; fieret. z tu vide verba sua: qm̄ sunt manifesta. ideo ait qd quocunq; sunt falsa. (Aut qd forme.) Colligit in sumbum

verum. b. aut si p̄mū est impossibile: opz dicere qz forme adueniūt successive vicissim in quodā subiectū in generabile: z in corruptibile. z sic circulariter ad infinitū ab eterno. z hoc vclō. vnde ex hoc necessario sequit qd sit dare motū ab eterno qui sit causa huius subsequētiū futuri in istis generabilibus z corruptibilibus: z hoc est opinio Arist. qd declarat per dictū eius pmo peribere. text. cō. 17. d. gñatio nāq; cuiusvis est alteri: corruptio. z cōtra eī corruptio est gñatio alterius. cuius rōnem dicit: nullā em cō nihilo sit. Nihil em aliud est gñatio: nisi cōuertit res ab eo qd est in potētia ad actū cuius iō nem dicit. nulla. n. permutatio de summa pactione. e. l. z nihilo simplr sit. C Tūc vltio recapitulādo pcludit intētiū. d. p3 qd ex istis qd hic nectio est res in cōtraria. s. nō cōtraria formis: s. media deferēs formas in quā rez ille forme successive adueniūt vicissim. z sic apparet ppositū Aristot. z vis argumenti p̄oz: qm̄ si mūdus fieret oportet qd ante fieri eius p̄supponeret mā. z sic p̄sinit materia. z per pns agens particulare: z per pns celum. z sic ante mūdū fuit mūdus: vt oēm fuit. C Debes scire qd oēs rationes p̄oz fundant in hoc qd oē factūz esse precedit fieri. z omne fieri p̄cedit posse eē. p̄mū em declarat Arist. z Auero. 6. phy. cō. 7. scdā declarat emanationē: qd dē creati. modo p̄ter est fieri. s. p̄ motūz: p simplici emanationē: qd dē creati. modo tota sua Arist. vificat in pmo mō dicit dūm aut in scdo. C Propter qd ianū multi ponūt ad mentē Arist. mūdū inceptū ē 13 nō pmo tūm: z in hoc Plato z Arist. cōueniūt. rōnes em Arist. non cōcludūt p̄s: nisi qd mūdus nō inceptit per motū. C Sz hic modus dicit dē p̄car multū. pmo qd est cōtra vba Arist. scdo qm̄ est cōtra ināiam. p̄tra vba quidez: qm̄ octauo cōcludit simplr. text. cō. 15. qd mūdus sit eter nus. s. si intētio eī eēt qd nō inceptit p motū: nō cōcluderet ipm̄ eē eternum. cōmitteret. n. fallaciā p̄ntis: vt vides. C Preterea p̄ celi text. cō. 10. 2. narrat duas extremas opiones de mūdō: z tandē pbat qd factū nō pōt dici eternū. dicit. n. factū eē qd ē igit sempiternū tñ eē dē cere in poliūz. s. si mūdus nō inceptit p gñationē: z inceptit nō p3 dicit sempiternū? vt ibi dē pbat Arist. C Preterea. 3. 12. meta. text. cō. 4. 1. z in vltio. octauū phy. cō. cōcludit p̄mū p̄ncipiūz esse. ens simplex z eter num. z nō vidimus adhuc in libris Arist. pbatū illū. Inist per viāz motus eterni. ergo opz qd motus celi sit eternus. C Cōtra fundamēta verorūm p̄ncipiū est apud Arist. qd oē qd sit ex subiecto sit in quo recipit in quocunq; spē factionis: qm̄ vt sepe declarauit. p̄ncipiū apud Arist. in. 2. post. vltio. cap. non habet nisi ex sensibus. vnde. 8. phy. cōmē. 2. 6. z. 22. ppositio magis ppingna p̄mīs p̄ncipijs est que est plus cōformis sensibus. illa ergo ppositio: cuius significatū habetur per cōcordiam pluriū sensūz: s. in discordia alicuius vocat ppositio per se nota. Sicut est in pposito. qd em nihil fiat ex nihilo. p̄z in oīs vobis sensibus cōcorditer. z nullus cōtradicit. z ideo Arist. non pbat eam nisi cōfessione antiquoz: sicut pbat qd p̄ones per se note. z sic apparet qd iter illa ppositio cōcludit vbi z fundamētis Arist. v talibz dicit. z forte aliqui melius dicam. tñ illa opinio est vera: qd est opinio nostre legis. s. Arist. z Auero. errēt ibi sicut in alijs pluribz. z hū illud p̄ncipiū sit cōsonum sensibus: attamen creatio est supra sensus. z ideo credenda est per testimoniū p̄p̄rie.

Fundamētum rōnūz p̄oz.

Positio qd rōndaz latū nomm. Impugnatio.

Defensio nre legis.

Algazel super predicta arguens: dicimus qd dicta possibilitas ad iudicium reducitur intellectus. Quodcuq; enim natura iudicatum fuerit inesse ab intellectu: et illa iudicatio falsa non appareat: dicitur possibile, si vero ro falsa apparet: dicitur impossibile: et si non potest in priuationem iudicare: dicitur necessarium. Et hec presuppositiones sunt sine dubio intellectuales non indigentes de aliquo ente in quo predicentur: et hoc potest probari duabus rationibus: quarum vna est: qd si possibilitas exigeret ens reale in quo denominetur: sequeretur etiam qd impossibile exigeret reale ens in quo denominetur: qd est falsum: qd impossibile non habet esse: neq; materia in qua adueniat: et possit de eo denominari.

C Dic inducit Alga. soluentem argumentum Aristote. et dicit. ait Alga. supra predicta arguens. dicimus qd predicta possibilitas reducitur ad iudicium intellectus. Quod declarat. d. quodcuq; enim naturaliter iudicatum fuerit inesse ab intellectu: et illa iudicatio falsa non apparet: dicitur possibile. Si vero falsa apparet: dicitur impossibile. et si intellectus non potest iudicare: dicitur necessarium. **C** Debes scire qd possibile apud hos totaliter ponitur ab intellectu. volunt enim qd illud dicitur possibile cuius compositio in re non dicitur repugnantia: vt for. est positio qd sit generatus: et impossibile est illud cuius compositio in re dicitur repugnantia: vt chimera est. et necessarium cuius compositio cum non esse dicitur repugnantiam: vt deus non est. et cum isti sic loquuntur de possibili logico omnino habet dicere qd illud est ens rationis et in iudicio intellectus consistens. et per hoc respondet ad vim argumenti cum dicebat. si mundus sit: mundus fuit positus. concedit. qd ponitur materia et cetera. negat: quoniam ista possibilitas non est nisi implicatio contradictionis apud intellectum intelligentem illam. mundus est. et sic tota ratio Aristote. ruit (Et hec) hic probat iterum. d. et hec presuppositiones sunt sine dubio intelligibiles non indigentes de aliquo ente in quo predicentur et sunt. Quod probat. d. et hoc potest probari duabus rationibus. quarum vna est: qd si possibilitas exigeret ens rationale per subiecto: vt materiam: in qua denominatur: sequeretur etiam qd impossibile exigeret reale ens in quo denominatur: qd est falsum: qd impossibile non habet esse neq; materia in qua adueniat: et possit de eo. i. ab eo denominari. Et contra potest probari: quoniam opposita tam contraria quam priuatiua habent fieri circa idem. vt. io. meta. physica. probat Aristote. et patet inductione. modo possibile et impossibile in se sunt opposita: vel contraria vel priuatiue. et hec patet. ergo habent fieri circa idem. igitur possibile circa ipsum ens reale: et impossibile etiam quod est propositum.

Ascimus nos qd politas sine dubio de reali materia indiget. **D**ia. n. intelligibilia vera erigunt sine dubio ens reale extra animas. Veritas namque: vt declaratum est in sua declaratione: est equare rem ad intellectum. i. qd reperiat in anima: sicut est extra animas. **C** Unde oportet quoniam dicimus de aliqua re qd est possibilis: qd hec sententia significet rem in qua hec politas reperiat. **S**ed id quod dicebat Alga. v. qd politas non erigit ens reale: qd ipse non erigit ipsum; sophisticatio est: eo quod impossibile erigit subiectum: sicut erigit politas: politas enim et impossibile duo sunt opposita: et opponetia erigunt sine dubio subiectum: quod impossibile est negatio politatis. **C** Unde si politas erigit subiectum ergo et impossibile. **V**erbi. g. si nos dicimus qd esse vacuum est impossibile: quod esse dimensiones extra corpora naturalia seu infra esse impossibile. tandem qd hec reprobatio est ita manifesta qd non indiget de exemplo multiplicatione.

C Auer. modo arguit contra solu. Alga. et d. dicimus nos qd politas sine dubio indiget de reali materia. **H**oc probat. d. oia enim intelligibilia vera erigunt sine dubio ens reale extra animas: cuius ratione addit. d. veritas enim vt declaratum est in sua declaratione. i. in peribermetas: et in predicamentis: est equare rem ad intellectum. i. qd reperiat in anima sicut est extra animam. **T**ertio concludit illud. d. vnde oportet quoniam dicimus de aliquo re qd est politus: qd hec sententia. i. sensus huius propositionis significet rem in qua hec possibilitas reperit. **C** Debes scire qd vno rationis: Auer. i. hoc consistit: quoniam vel illi iudicio intellectus responderet aliquid in re: vel nihil. **S**i nihil: ergo est fictio. et sic intellectus posset facere omne imaginabile possibile. **S**i aliquid: ergo dicitur Alga. est falsum. et per consequens. si ista est politus: mundus est. oportet quod in re sit aliquid a quo intellectus illa sumat possibile. v. g. materia: et hoc fuit dicitur (Sed id quod) hic soluit argumentum ipsum Alga. ad probandum illud. et primo reuertit illud. d. sed illud quod dicebat Alga. v. qd possibilitas non erigit ens reale: quod impossibile non erigit ipsum: sophisticatio est: quod declarat. d. eo quod ipse erigit subiectum: sicut erigit politas. cuius ratione dicit. possibilitas enim et impossibile duo sunt opposita: et hec est quasi maior. vnde probat minor. d. quod impossibile est negatio politatis. vnde de concludit conclusionem. d. vnde si politas erigit subiectum: et impossibile. **V**ult et Auer. qd tunc ipse qd impossibile in eodem sunt subiecto. (v. g.) probat idem exemplo. d. v. g. si nos dicimus qd esse vacuum est impossibile. hoc dicimus super. quod esse dimensiones extra corpora naturalia seu infra. i. extra celum: vel infra celum est ipse:

Substratio.

Solutio.

Positio q. fundata.

et tunc recolligit sol. d. tan de sup. vicimus q. hec reprobatio ebra ipm est ita manifesta q. no indiget de ex plox multiplicatide. qm di car q. illud qd ipse hz pro incouententi est necessariu. C. Sz dubitatur qm si impossibile est in illo subiecto in quo est pole. ergo ei correspondet aliquid in re. et per ois aliquid eoz sic no est pura negatio. C. Por dicit q. ta pole q. impossibile in eodem subiecto sunt mo di uerbo: qm pole est in eo subiectue et formalr: impossibile est in eo de notariue: qm principiu in politatis est ma: coplementum est ratio et intells. qm ma no est in potetia ad chimeras: dicit chimeras ee imposibile. istud ergo impossibile no est in ma nisi denotatiue. pole vero formaliter: qm potetia est ipsa dimensio materie: que est eius pprii pprioz: vt dixi in lib. de sba orbis. Quidam tu fingut alibi q. ppositio ppoz est vera in oibus oppositis preter in contradictony: modo possibile et impole sunt quasi contradictonie opposita etc.

ALGA. DVB. XXIII.

Algae. scda ro est. q. aie separate hoim sunt subiectiue per se existetes: no in corpo re: neq. in materia: neq. aliquale hnt circv stantiam materialē qua innouent. Cit opi natur Auz. et alij nobiliu pporu: et hnt sine dubio possibilitate ante q. innouent: et non hz subiectu neq. materiā. ergo earuz politas est denotatio relatiua non dependens de parte neq. agete.

C. Hic ponit sedam ratione ipse Alga. ad pbanduz illud qd superius dixit. q. pole no regrat subiectu. d. air Alga. scda ro est q. aie separate hoim sunt subiectiue. i. subsister per se exites no in corpore: neq. i ma: neq. aliquale hnt circvstantiaz malez qua innouentur: vt opinat Auz. et alij de numero nobiliu ppoz. et tñ sine dubio ante q. innouent. i. corponi vnianf hnt possibilitate: et tñ hec possibilitas no hz subiectu neq. mamqm no sunt ex ma. ergo earu politas est denotatio relatiua no dependens de parte neq. agente: sz solu ex in diuiduo rationis contingetis extrema. Dis igitur duabus rationibus voluit Alga. aliquod esse possibile et non indigere subiecto pro eius possibilitate vt apparet.

AVERROIS.

Vicimus nos q. nullus sapientu: vt inuenimus: opinat q. aia innouet et post morte corpi remaneat: nisi Auz. m. imo oes coter opinati sunt q. aie inouatio est relatiua. q. hec inouatio est et adiuccio cu corpo reis polititer dicta adiuccionē recipiēb. eo mo quo pre parationes et politates speculoz recipiunt adiuccionez

solle radior: et dicta politas apud phos non est de na formarū polititer inuouataz et corruptibilū. imo vt opt nant et allegat demōstrasse est iposita in quadā nā preter materie naturā: et hoc no pot hic sufficēter ostendi. erigit enim plurima preambula: que in singulis locis libroz phozum diffuse reperiuntur: maxime ab Arist. in tertio de anima.

C. Hic respondet ad rationē Alga. et debet scire q. Alga. vt q. opinet opinionē Platonis qui posuit aias creatū in quodā numero ab erer noze eas iusu dei vniri corporib. in tpe per administrationē agentis nāliez: et post mortē iterū remanere. et pira hoc no arguit Auz. Auz modo vides opinari q. post morte anime remaneat eterne: hz habue rint principiu que pnt vniri: non vnianf: et hoc destruit Auz. pbat ergo q. hoc sit falsum aucte ppoz. d. vicimus nos q. nullus sapientu: vt inuenimus: opinat q. aia innouet: et post morte corpi remaneat: nisi Auz. m. qm principiu est apud nāles q. oē qd incepit desinet: vt pbat in lib. de intellectu. Si cū aia incepit ipia desinet: et sic desinet: nec incepit. (imo oēs) Hic ponit modū quo aie pnt intelligi fieri. d. imo oēs coter opinati sunt: q. inouatio aie est relatiua. i. q. hec inouatio est eius adiuccio cu corpi: possibile est dicta adiuccionē recipiētibus: cuius exēplū ponit. d. eo modo quo pparatiōes et possibilitates speculoz. i. eo mo quo potetia speculi recipit adiuccionē radior solis. C. Sz h. maxima onit questio: qd. s. sit ista vnior et qd ista politas adiuccionis. C. Et scias q. in libro de intellectu expo sui illud: attamen dicendū q. intellectiua aia apud Auz. est scia simplex separata a creatis: sicut qlibet itelligētia mouens stellas: vt ibi scripsi: vult tñ q. ista pntinet corpi: humanis p opationē. qn em corpus lois p co. itatūa opat cōprehēdēdo singulare demratiū. tūc intells vnif ei: vt forma mouēs. q. intells et est intells: et est aia. intells quidē put separatus et imixtus intells p eētri eius: sicut qlibet itelligētia. aia quoq. put corponi cōtinuaf: p esse principiu itelligē di et volēdi. q. inouatio aie est relatiua: qm qn corpus fundat rela tionē illā qua cōprehēdit indiuiduū demōstratū: tūc intells dī aia eius: absolute tñ non dī anima: sed put corpus fundat illam. C. Sz diceo. quid est ista relatiua vnior et vbi est subiectiue: C. Dicendū q. nihil est aliud nisi denotatio quedāz ipsius aie intellectiue q. dī aia: vbi plus non dicebat: sicut dextrū in colūna nihil aliū est: nisi inno uata relatio qua denominat dextrū. Subiectiue aut est in corpore: sicut relatio colūne in hōie: vnde sicut deus dī agens respectu exite in re acta. et colūna dextra respectu exite in aīa: sic intells dicit anima hominis respectu aīa rationis existētis in corpe. et i hoc apparet exemplū de sole. pot em sol dici forma omniū speculoz hz no recipit in eis put specula vniantur ei. Et hoc declarat. d. et dicta possibilitas apud phos non est de natura formaruz possibilem inuouataz et corruptibilū. imo vt opinantur et allegant ipsi demōstrasse impo sibile est in quadā natura preter naturā materie. demōstrasse excusat. d.

Opio Pla to. de aia.

Quid sit re latius vnio ipsi aie.

Error Joā
nis.

Alia Intel-
lectiva dicit
duo.

Dubitatio
Solo.

Defensio le-
gis nre con-
tra Aristō,
& Aver.

z hoc nō pōt hic sufficienter ostendi. exigit enim plurima preambula que in singulis locis librorū p̄horū diffuse reperiunt: maxime ad 2m, in tertio de anima. C In his apparet defectus Joā. tandem qui voluit vnicā esse animā intellectiua in corporibus humanis. hoc enim p̄ter: qm̄ intellectus sit vnus simplex omnium: nō ramen anima in intellectu: qm̄ anima intellectiua dicit duo. scilicet intellectum purum etiam p̄m illā denominantē intellectū: z subiectiue existentē in corpore. z per cōsequētia pōt cōcedi plures esse animas: quot sunt respectū z corpora hominis. Scdo apparet q̄ anime innouant in hominibus cōtinue: nō. s. nouitate accidentē in eis: s. in nominib⁹. C Sed dicitur quod quid est fundamentū primū vnionis talis. Dicendum q̄ sicut naua nō dicitur anima nauis: nisi quādo incipit operari: ita intellectus nō dicitur esse anima hominis: nisi quādo incipit esse principū operationis in eo. fundamentū ergo primū est operatio: z q̄ operationes hominū sunt diuersę, ideo z anime relatiue sunt diuersę: absolute sunt vnus actus purus nō cadens in continuo: z tempore. C Et debet scire q̄ hec est opinio Arist. z Averrois: z est error purus. s. z nos xpianos aliter est dicēdū vt declarauit in libro de intellectu: vbi cōtradixit his p̄his fortissimū rationibus.

ALGA. DVB. XXIII.

Et Algazel, z si forte diceret q̄ possibilitas in anime innouatione non imprimi in materia: sequeretur eos igitur q̄ possibilitas recipientis esset similis possibilitati agentis. v. q̄ possit actus p̄cedere ab eo: z hoc est falsum: q̄ sequeretur q̄ anima veniat in corpus tanq̄ cupiens z desiderans ipsum dum est extra. v. z anteq̄ adueniat in corpore: sicut artifex: z hec nō est dispositio in effectu.

C Contra hanc solu. arguit Alga. z primo pponit illam. d. z si forte diceretur q̄ possibilitas in innouatione anime nō imprimi in materia. i. si anima intellectiua nō est possibilis vniri possibilitati materie. igitur sequitur eos q̄ possibilitas recipientis esset similis possibilitati agentis isto modo. v. q̄ possit actus z operatio p̄cedere ab eo. in intellectu quādo vult. i. intrare corpus: z cōsequentiā nō probat. sed potest probari: qm̄ omnis possibilitas est aut ab agente: aut a parte materie: vt dictum est. si igitur possibilitas qua intellect⁹ vnitur corpori nō est a parte materie: ergo est a parte agentis: z nullum videtur agens nisi ipsemet intellectus. ergo ageret istā vnionē quando sibi placet. Deinde destruit p̄his. d. z hoc est falsum: q̄ sequitur q̄ anima veniat in corpus tanq̄. Leo modo quo agens cupiens: z desiderans ipsum dum est extra anteq̄ adueniat in corpore: sicut artifex intrat domum. z hec non est dispositio in effectu. C Et debet scire q̄ virtus rationis consistit in hoc. intellectus siue actus purus: siue nō: anteq̄ corpus cōtinuetur potest continuari. C Et igitur ista possibilitas est ex parte materie vel agentis: vel vtriusq̄. si vtriusq̄: ergo est forma ge-

nerabilis z corruptibilis: vt scis. Si mater: ergo esset educibilis z potentia materie. Si agentis: quero de agente p̄ximo z immediato huius vnionis: z nō pōt ponit aliud nisi ipsemet intellect⁹: ergo sequitur illud in cōueniens. Et hec est multū subtilis cōtra positionem Aver. z mihi nō parū chara: z facit multū ad intellectū libri de intellectu.

AVERROIS.

Scimus nos q̄ ad hoc respondendū est. v. q̄ non est impossibile reperiri perfectiones similes dispositionibus que separant a subiecto vt naua a nauē: z artifex cum suo instrumento: vnde si corpus esset tanq̄ instrumentū anime: esset ergo dispositio separata. Et est verū q̄ instrumentū z possibilitas non est similis possibilitati agentis. Et ideo sunt instrumenta mouentia z mobilia: vnde inquantū mouentia retinent agentis possibilitatē: z inquantū mobilia retinent possibilitatem patientis. Et ideo non sequitur ex animarū separatarum positione: q̄ dicatur q̄ possibilitas agentis z patientis sunt vna z eadem. C Rursus possibilitas agentis apud philosophos nō est nisi quid intellectuale: immo est quid reale extra animā. Non oportet amplius in hac reprobatione alia verba addere: q̄ de se nota est apud quēcūq̄ philosophos intelligentē habituatūq̄ aliqua in p̄bia nali.

C Sic soluit. q̄ hanc multū subtiliter z p̄ciosē. Et primo ponit vtram responsonem. scdo ibi (Rursus) quasi tangit scdo solu. Dicit ergo in prima. dicimus nos q̄ ad hoc respondendū est. v. q̄ non est impossibile reperiri perfectiones similes dispositionibus que separantur a subiecto: vt naua cum nauē: z artifex cum suo instrumento. vult dicere q̄ potest inueniri hic forma quasi similis intellectus mouentis: vt apparet in naua respectu nauis: z in artifice respectu instrumenti. Tunc declarat idem in intellectu. v. vnde si corpus esset tanq̄ instrumentū anime. anima esset dispositio. i. forma separata. (Et est verum) Cum accepit istam p̄ dicit. v. q̄ intellectus anima cōparatur ad corpus: sicut artifex ad instrumentū: accipit secundaz ex qua vult ad formā respondere. v. z est verum q̄ possibilitas instrumenti non est similis possibilitati agentis. Hec ergo est vis solu. dicendū q̄ anima intellectiua potest vniri corpori potentia aliqua. z quādo querit qua potētiat agentis vel materie: dicit dū q̄ neutro modo: se a potētia agentis circa instrumentū. z quā dicitur. omnia potentia est z. verum est de cōparatione forme proprie ad materiā: z non de possibilitate inter agens z instrumentū. (Et ideo sunt) Soluit. q̄ potest dici cōtra: qm̄ tunc vna esset potētiat agentis in vnione anime

et patientis. Respondit. d. et ideo sunt instrumenta mouentia et mobilia id est instrumenta agentia: ut securis: et mobilia. i. passiva: ut dispositiones mae: unde in quantum mouentia retinent agentis possibilitatem: et in quantum mobilia retinent possibilitatem patientis. vult ergo dicere. qd in ista unione nulla est possibilitas agentis: neq; materiei: sed reduectiue est vtraq; qm possibilitas qua intellectus in corpore vnus dicitur reduciue possibilitas agentis: et possibilitas qua corpus vnus dicitur possibilitas patientis reduciue. et ideo infert. no sequitur ex positione anima et separata: qd dicatur qd possibilitas agentis et patientis sit vna et eade: qm ibi concurrunt due possibilitates. Et s; dicitur. possibilitas qua intellectus vnitur est ex parte agentis. ergo vnus vnus salu quando vult. et sic stat ratio Alga. Respondetur qd no est ex parte agentis absolute: sed reduciue et metaphorice. proprie autem non est aliqua possibilitas: nisi qualis reperitur inter instrumentum et motum: et illud. Ideo illa vnio no est naturalis et propria: qd subiecta sit ita sol. tu videt: et cognoscit ignorantia Jo. i. and. 3. de de anima. qui nunq; nouit istam unione: et scis veritate libri mei de intellectu. (Rursus possibilitas) Dic quasi inducit sol. scilicet. d. rursus possibilitas agentis apud phos: non est tñ quid intellectuale: imo est quid reale extra anima: cuius contrarium est in ista vt declarauit: qm aliquoties requiritur intellectus copians intellectus corporis: et eodra. vt dixi. Deinde excusat se. d. no oportet amplius in hac reprobatione alia verba addere: qd de se nota est apud quemcunq; homine intelligente habituatum qd aliquoties in philosophia naturalis: et qd mibi chara gratia qd fuerit ista declaratio de intellectu: cōsidera tu: et sic cōsumata est expositio in prima disputatio. Et tibi debes scire qd dicitur. multa adduxit argumeta contra Alga. que in rei veritate sunt contra legem nostram. attamen vt declarauit: illa non concludunt nisi physice. vix enim qd philosophi totam doctrinam a sensibus accipiunt: qd dicta eorum sunt ex sensibus. ideo potest dici qd ratione naturali sunt dicta. Illa autem que ponit lex nostra: cum sint supra sensus: et valde veritate: et per testimonium prophetiarum qd est multo firmitus qd per sensus sunt tenenda. Quando ergo philosophi accipiunt aliquid principium debet negari: quoniam licet sit conforme sensibus: attamen contra dicit rationi. Sensus enim in multis contradicunt rationi: vt apparet in moribus. Sensus enim vult fornicari. ratio vero vult esse continens: vt apparet primo ethicorum. Omnia ergo principia hie dicta sunt falsa simpliciter: licet apparenter vera: non tamen apparentie est credendum: vt bene dixit Alga. Negatis ergo istis principijs: omnes rationes Averrois sunt sanie. Et licet ego non adduxi illa principia: tamen in singulo loco peti singulam solutionem.

Defensio
nre legis.

Et hie est finis prime disputationis.

Secunda Disputatio Algazelis cum peripateticis. Utrum mundus sit infinitus in futuro tempore.

DVBIVM I.

Et Algazel. Modo vero excitati sumus inuestigare vtrum mundus et tempus et motus sint infiniti in futuro. Unde dicimus qd hec questio est ramus preterite qonis. Philosophi enim opinati sunt: qd sicut mundus est ab eterno in preterito. Similiter asserunt ipsum esse sempiternum

in futuro: unde qd semper fuit: et semper erit. Et eorum auctoritates sup hoc maxime quattuor reperunt: dicunt tñ qd he auctoritates sunt ille quattuor que noie ipsoz duxim ad pbādū in pcedentibus qd mundus sit ab eterno in preterito tpe. Cū nāq; ab eisdē rōnib; pbat ipz mūdū esse sempiternū et creatū a cā eternali et sempiterna. et qd cā et causatū sunt duo relatiua: et relatiua optz qd sint semp simul: ergo mūdus semp fuit et erit: dū enīz cā no pmutat: n̄ et causatū pmutari d; qd tē. Cū dec ē pta ipoz rō. Cū scō rō. si mūdus ad puationē puerit: eēt ergo sua puation post suū eē: s; post exigit tpus. ergo tē. Cū tertia rō hec est: qd pōtias eē nō cessat: s; tē pōtatis. Et hec rō debilis est apud nos: qd nos negam qd sit ab eterno: et nō negam qd sit sempiterna si deo placuerit qd eēt in ppetuū. Nō. n. est de necessitate inouati qd hēat finē: imo bñ est de necessitate acti qd sit inouat: et qd hēat pncipiū. Et nullus sapiētū opinatur qd mūdus debeat finire: nisi vn; prudētū sarraceno. ipse nāq; dicit qd sicut est tpoē in preterito iuenire reuolutōes infinitas: s; tē futuro. Et hec opinio ē erronea: nullū nāq; futurū tgressus ē ad actū: neq; successiue: neq; tūnuate: et preteritū tgressus est ad actū oio successiue. Cū postq; nō ē magnū mūdū remanere i ppetuo in intellectu: imo sua finitio seu ppetuatio ē pōtīs. Debem nos igit tclimare erga vnā istaz duaz cohortatōe legali n̄ intellectuāli.

C Deest scda disputatio principalis huius libri ubi narratur de ratione mundi in futuro tpe. Et more consueto primo apponit motum Alg. Sedo reprobat illa aliqua modo derido. Circa prima vbi mibi qd primo premitit intentione eius. z dicit. Aut Alga. modo vero exd tari sumus inueigare vtru mundus z tps z motus sint infiniti in futuro. hęc igit est eius intentio. C Ubi debes scire: vt aperte. S. p. y. n. declarat: qd ex solo motu eterno scit eternitas mundi: z tps: z primi motoris. similr: x sola eternitate tps scitur eternitas ceteroz: z ex sola eternitate mundi scitur eadez eternitas. id posset esse dubitatio: quare expst illa tria. satis. n. fuisset ei exprimere illoz vnum tantu.

Dubitatio.

Solutio.

C Et dicendum qd expst illoru tria ad significadu conexione illoru: qm quocunqz illoz existente eterno inferre eternitatez alterius copariatio vt significaret eoz conexione: expst tria illorum: z dimisit quartu. s. qd est primus motor: qui potius demonstrat eternitate mundi ad pator vt dicit Zuer. 8. p. y. n. com. etis. 50. z. 52. z. 65. vbi ponit modu quo ex vno illoz triu inferret eternitas pmi z eozra. v. uerhis pcessibus. vide. (Unde dicimus) Probat z assignat cam luc intentionis. s. sylus dz sic coponi. ois artifice qui sollicite pscrutat de aliq scibilibz: pscrutari de yamo illius scibilibz. C Sed predicta intentio preposita est ramus qonis dicentis: an mundus sit etern: qd est scibile circa qd eramus solliciti. id in scda figura debemus epequi de intentione iam dicta. huius syli tangit minorē z eius pbarionem. z dicit. vñ dicimus qd hęc qd est ramus pdicte qonis. si an mundus sit eternus. hęc est minor. vñ de declarat illam. v. phi emz opinati sunt qd sicut mundus est ab eterno in preterito. sicut asserunt ipm esse sempiternu in futuro. vñ sup. opinant qd semp fuit: z semp erit. vult dicere qd opinant mundu esse infinitu ex vtroqz latere. (Et eorum auctoritates) Prosequit suam intentionē: primo in generali pmitit fundamenta eoz ppoz. Et dicit. z eoz auctoritates. vult dicere fundamenta maxime quattuor reperunt. dicunt tñ qd ille: auctoritates: vult dicere fundamenta. sunt ille quattuor: quas noie ipoz duimus ad pbandu in pcedētibz. s. qdne prima. qd mundus sit ab eterno in preterito tpe. nāqz ab eis dē rōnibus pbat ipm mundu esse sempiternu z creatu a cā eternali z sempiterna. (Et qd causa) explicat illas: quas seu auctoritates quibz mouebant phi. z prima rō sic coponit. id ad qd referē relatiu sempiternu eterno tēpore ipm in sui natura z esse potēs ponere reliquū correlatiuū in esse: dz esse sempiternu. s. mūdus est hmoi igit in prima figura sequit ipsum semper esse. maior est manifestata z sui natura. cum emz intelligit natura relatiōis/ intelligit illa maior. S. minor. p syllogizaf in lra sic. relatiua optz qd sint semp simul: vt ex diffōnibus eoz apparet. causa z causa rum: sunt relatiua: ergo opz vt sint semp simul. Tunc vltra. causa z causatum semp sunt simul. sed mūdus est causatū: z primus motor cā: z est in sui sba sempiternus. ergo mūdus semp est: z sic nūqz defuerit esse. Huius syllogi mtangit tm. p syllogitū minoris. z conclusionē. vñ. zc. ait. z qd causa z causatū sunt vno relatiua. z hęc est minor: p syllogismit z relatiua opz qd sint semp simul: z hęc est eius maior. ergo mūdus semp fuit: z erit: z est conclusio principalis. z addit. dum. n. causa non pmutat. nec etiā causatū pmutari dz: z est quasi confirmatio dicti syli. z in hac ratione

rōne sunt difficultates: quas dicaz forte poss. vñ ait hic. est prima rō ipsoz (Scda ratio. si) Ponit scdaz rōnē. z videt mibi qd est. in forma hypotetica per impole. z dz coponit: vt dicit. si mūdus ad puationē vult dicere ad nō esse eius pueniret: est ergo sua puatio post suū esse. z si esset ibi ante z post. tunc ibi esset tps: qm ante z post erigat tps. vult dicere: qd sunt differtie essentielles eius. ergo tēpus erit post qd fuit corruptu: qd est simplr impole. pna aut apparet. qd puatio mūdus nō erit motus: z per pns nec tēpus: cuius est passio vel mēsurā. z sic nō erit tps: z tamē erit pp iam dicta. ergo aliqd erit post qd erit corru ptuz (Tertia rō hęc est) Ponit tertia ratio. z dz componit sic. id cuius possibilitas essendi. nec esse politatis cessat in finā est sempiternuz: sed mundus est hmoi: ergo erit semp. hui? nō ponit nisi minor. v. mō. s. s. bilitas esse nō cessat. vult dicere ipm? mūdū nec eē possibilitatis (Et hęc rō debilis ē) Et post qd adduxit rōnes icipit dilitare illas. z pmo debilitat istam vltimā rōnē. z ait: z hęc ratio debilis est apud nos qd nos negamus qd sit ab eterno. vult dicere a parte ante. Sed nō ne gamus qd sit sempiternus. i. perpetu? a parte post. Si deo placuerit qd esset in perpetuuz: vult dicere fm voluntatez pmi. C Ad sumaz argumēti negatur minor: qm possibilitas mundi eēndi a parte ante non fuit semper. imo incepit: z tamē voluntate dei potest semper esse (Non emz) Remouet qd daz dubiu: qm posset quis dicere. oē factuz hz finem. Si igitur mūdus est factus. igitur hz finē. ergo nō poterit nec voluntate dei: nec aliqua cā perpetuari. Solut. v. nō enim est de necessitate inouati: vult dicere nouiter producti: qd habeat finem. imo bene est de necessitate actus: vult dicere facti: qd sit inouatum: z habeat principiu. C Circa hoc debes scire qd isti opinati sunt sicut Plato. s. qd post qd deus fecit mundu amplius nō destruet ipsuz. imo cōseruabit euz: cuius rō fuit: vt narrat Zuer. primo cel. com. 124. aut qd agens aliqd non est inatuz corripere. ipsum. aut qd agens: factus nō est inatuz corripere suum factuz. vñ emz est corripe/ re opus eius: aut qd corripens est cōtrariuz generati. qd in ppoz/ to nō cadit. aut qd nō corripitur oino. qz. s. de rōne facti: nō est habe re finem: vt dicit hic Alga. Sed de hoc dicam in solutiōe huius du/ bij aliqua palchra. (Et nullus) ponit peccatuz cuiusdaz. z dicit. nul/ lus sapientuz opinatur qd mundus dz finiri: nisi vnus prudētuz sa/ racenoz: cuius motiuz ponit. z videt sua ratio cōsistere in hoc qd qua rōne est impossibile in preterito reuolutiōes infinitas pcessisse. z similiter z in futuro sup. infinitas succedere. qd autēz antecedēs sit impossibile. iam declaratuz est in expositiōe prime disputatiōis: in solutiōe quinu dubij. Similitudo aut apparet: qm tēpus est vnus rōnis: z in preterito z in futuro fm oēs. ideo equaliter est impossibi/ le in vtroqz. (sed hęc opinio) Reprobat illud z soluit eius argumētuz: z dicit. z hęc opinio est erronea: nullum nāqz futuruz ingressuz est ad actum: vult dicere cōpletuz: neqz successum neqz cōtinuate. i. simule. z preterituz ingressum est ad actuz oino successiue. i. cōpletuz. Sol. igitur cōsistit in hoc qd nō est simile de preterito z de futuro qm pre/ teritum est terminatuz: ad instans huius diei: futuruz autē nō terminabitur. ideo nō est simile. modo in infinituz terminari est impossibit z: z cōcludit intētum. vñ de post qd nō est magnuz. z si littera nou

Destructio destruc. Zuer. bbb

est corrupta. vult dicere extraneuz mundū remanere in perpetuo in intellectu. ergo sup. nec in esse: qm̄ deus potest facere quid intelligit nō implicans in possibilis. imo sua finitio et sua perpetuatio est possibilia. ergo vtrūq; potest facere deus. Ideo concludit. d. debem⁹ nos igitur inclinare erga ynam istarū. s. vel q̄ deus finiet: vel deus p̄petuet cū vtrūq; ponit cohoratōe legali. i. p̄cepto legis: nō intellectuāli. s. nō rōne: sed fide: quasi dicat. q̄ alterū illorū debem⁹ credere ex lege nō rōne. q̄ lex non rōne cōstituit: vt credunt ph̄i: vt clarauit Auic. in 9. metaphy. sue. et sic cōplet intentio Algazelis de quibus dicit nunc Auerrois.

AVERROIS

Idicimus nos q̄ due prime harū predictarū rōnūz sunt cōcedēde: q̄ vere sunt totaliter. **S**ed id qd̄ dixerat in tertia rōne non est ita. Quia postq̄ cōcederem⁹ mūdū fuisse: semper possibilez: et q̄ aliqua res extēsa sequit eandēz possibilitatē: et ab ea mensurat: sicut sequit possibilem rem quādo egreditur ad actūz: et q̄ hec extēnsio sit sine principio. **C**ōcedendū igit q̄ tēpus nō hz principū. **D**icta enīz extēnsio nō est aliud nisi tēpus. **E**t cuz tēpus dicte possibilitati adheret: ergo politas adheret mobili esse. **E**rgo esse mobile nō hz principū. **S**ed id qd̄ dicebat. s. q̄ quodcūq; fuerit in p̄terito hz et principium: propositio falsa est. **P**incipiūz nāq; reperitur in eterno: sicut in futuro. **S**ed id per quod ponebant differentias inter primūz et eius actūz non est cōcedendūz sine demōstratiōe: sed esse illius qd̄ in p̄terito tpe fuit: non ab eterno differt ab esse p̄teriti rei eternalis: id nāq; qd̄ in p̄terito ineternale fuit: est finitū suis duabus extremitatib⁹: et qd̄ fuit in p̄terito ab eterno erat in principio et sine. **C**ū q̄ philosophi negāt motū circularē habere principūz: non sequit eos q̄ habeat finem: vñ dicimus id circo q̄ dicere quodcūq; habeat p̄ceptū hz finē: est propositio vera. **S**ed q̄ sit aliqd̄ principiatū sine sine hoc est falsūz: nisi dicamus q̄ posse possit conuerti eternale: qd̄libet nāq; principiatum habet finēz: **S**ed q̄ sit aliqua res possibilis. que possit corrumpi: sit ab eterno: est valde dubitabile et opacum: et est quid

investigandum: et multi sapientū insidauere erga propositum.

Cum narrauit Auic. totā suā Algaz. vult modo videre quid veritatis cōtinet: et quid falsitatis. et p̄mo declarat quid veritatis. et dicit. dicimus nos q̄ due prime harū predictarū rōnūz sunt cōcedēde. q̄ vere sunt totaliter. **S**ed id qd̄ dicitur in tertia rōne nō est ita. q̄ postq̄ cōcederem⁹ mūdū fuisse semper possibilez: et q̄ aliqua res extēsa sequit eandēz possibilitatē: vult dicere mundū: et ab ea mensuratur vult dicere taliter q̄ illa politas mensuratur illa re extēsa: taliter. s. sequit illa re extēsa illam possibilitatē: qualiter sequit possibile rez qm̄ egreditur ad actum. s. eo mō quo mensurat rem existentē actū: et q̄ hec extēnsio est sine principio: totūz hoc est antecedēs. **N**unc apponit sequēs. d. cōcedēdūz igitur q̄ tēpus nō hz principū. **D**icta. n. **P**robat q̄ hanc. d. dicta enīz extēnsio nō est aliud nisi tēpus. **E**t cum tēpus. **F**acit scdm̄ entimema: et dicit. et cum tps dicte possibilitati adheret. ergo possibilitas adheret eē mobili. et tunc infert tertiūz. **S**up. cum mobili eē adheret. ergo esse mobile non hz principū. **P**rimo debes scire q̄ antecedēs hz partes. **P**rima q̄ natura mūdi sit semper natura entis possibilitatis. **S**ecūda q̄ illi possibilitati extēdat aliqua res extēsa. s. aliqua p̄tinua moza coeua ei eo modo quo rei existēti coextēditur aliqua cōtinua mensura. **T**ertia q̄ talis possibilitas mensuratur illa re extēsa tanq̄ propria mēsurā. **Q**uarta q̄ hec extēnsio sit sine principio. **T**unc sequitur cōsequēs iam dicitū. s. tēpus nō incepisse. **S**ed circa hanc cōsequētiaz primo dubitatur de veritate antecedētis. scdo de necessitate cōsequētis ex ante illati. tertiūz videbit de alijs entimematib⁹. **Q**uātūz ad primūz videt mihi q̄ p̄tia pars non sit vera: qm̄ p̄ hōc: qd̄ semper est nō est ens possibile: vt dicit Ari. scdo de ḡna. tex. cō. 51. et Auic. p̄ celi. cō. 138. mō mundus est nā semper ens. id nō erit nā politas. **S**ed nō vñ rez q̄ illi politati coextēdit aliqua res extēsa: qm̄ vel illa politas est aliqua res in actu. mūdus semper extēns: vel mūdus nō semper extēns. p̄mū dicit nō pot: qm̄ dicitū est. 4. phy. q̄ eterna nō mensurant tpe: nec extēnsione aliqua. **S**i vero intelligat rez. s. mūdū nō semper ens: nec hoc mensurat tpe: qm̄ est sempiternum nō ens: et tē nō mensurabit sicut res extēns: sicut dicit ipse: et per hoc appet tertiūz eē impolē. illud aut qd̄ dicit quarto non vñ ad propositū: qm̄ illa extēnsio nō est extra animā. sed tantum in mēte. id non videtur inferre cōsequēs. et per hoc apparet cōsequētiam illam nihil eē. vt potes intelligere. **P**reterea scdm̄ entimema vñ dicitur valde debiles: qm̄ tēpus non inheret politati: vt apparet: nec possibilitas mobili: et vltimūz nihil est: qm̄ per idem possem probare soz. eē semper: qm̄ soz. est semper eē possibile: et tū hz principū. vt omnes sciunt. **S**ed circa istam ratiōē opz considerare. est. n. nihil breuis. ideo pp breuitatē later. **D**icē dum igitur q̄ rō vel potest esse simpliciter: vel ad hominē. si quid ratiō ē ad hōz: vt putoz vt mihi q̄ Algaz. opinat q̄ nā mūdū sit nā entis politas: qm̄ ipse opinat⁹ est cuz plato. q̄ aliqd̄ p̄tingēs in sui nā potest a deo p̄petuari: vt ēt opinat⁹

Qd̄ semper est nō ens potest.

lex nra: et sic opz ipsum dicere q nā mundi pōt non esse et pōt esse. Sed volūtate et sapientia pūmī a pte post ppetuabit: vt ocebāt i nra eius dicta. ex hoc sequitur q pma p̄s est vera. s. q nā mūdī sit nā pōtē semp: sed q illi politati coextēdat aliqua res extēsa coeua ei est dīm cile: et tū vt accipitur a pte ex dictis p̄hoz cā politatis et p̄tingētie est mā p̄ma. vt Zuer. p̄ p̄yfi. cō. 60. in fine declarauit. et. 2. de ḡna. cō. 51. et. 9. meta. cō. 2. et alibi. Ex hoc sequitur q politas mūdī cōtinet in p̄ma mā et in p̄mo motore. ois. u. forma p̄tinet actu in p̄mo motore et potētia in p̄ma mā: vt dicit ipse. 12. meta. cō. 18. circa finem. Sed deus non pōt ex h̄ere forma a mā p̄ma: nisi mediāte corpe celesti. vt 8. p̄yfi. cō. 15. et p̄ celi. cō. 22. et. 33. dixit. et ego declarauit in qōne de intellectu. ergo erit corpus celeste: mediāte quocūq̄ heret a mā formam mundi. Ex hoc sequitur q illi politati coextēdit successio mor? corporis celestis tanq̄ mēsurā cōi oibus politatib? entibus infra ipsuz cōtentis. et per p̄ns apparet tertiu. Qd aut talis mor? sit ppetu? apper qm̄ vt declarauit ipse p̄mo celi. cō. 33. aliter eēt p̄cessus in infinitūz qm̄ in expōne mea ibidem dixi multa de hoc. Ex hīs sequitur veritas aūtis. est enim mundus ens semp pōtē: vt dicit Alga. illi ē politati coextēdit aliqua res semp ens: qz motus celi. Talis ē politas mēsurat illo motu. et talis motus est sine p̄ncipio. et oia hec sunt declarata ex hūdāmetis illis. Et cū ita sit apper qualr necessario sequitur q tps nō incepti: qm̄ illa res extēsa. s. motus est ipsuz tps scōm s̄mā lz v̄rat moto: vt dixi. 4. p̄yfi. et per totū hoc apper p̄mū entimēta. scōm aūtā pper facit: qm̄ tps adheret dicte politati nō qdent tanq̄ s̄bō sed bene motui qui est illa politas: pro quāto cōtinet illā qm̄ virtute motus sit exitus illius politatis ad actuz: et sic apper qualiter politas adheret mobili: qz corponi celesti cui adheret motus tanq̄ s̄bō. et tertius est manifestuz per se. modo apparet igitur quō valeat ad hominē hec rō. Sed quō valeat per se est valde occultum. Si cū valeat per se opz pbare q ois pōtē possibilitas cōtinet in p̄ma mā. et sic cundo q p̄mū motor: nō possit agere sine corpore celesti. Si etz iste due p̄p̄tiones sunt vere simpliciter ex nā rei sine dubio via ista est demonstratiua simplr. Sed ego nolo imitari modos qm̄ imoratus sum in qōne de intellectu. vbi probauit v̄s p̄hoz: q ois pōtē possibilitas est in mā et primo motore: quibuslibet agit nec agere pōt sine concursu p̄mū moti: qd est corpus quintū. et ibi adduxit sol. nostre legis optū mas. et argumētuz qd h̄c facit Zuer. nihil est cōtra nos: qm̄ fundamenta eius sunt falsa apud nos christicolae. vt p̄z. C. 21 d. p̄mā ap̄parer solo. mundus enim s̄m p̄hos nō est ens possibilis: vt ly possibile distinguit p̄tra semp ens et semp nō ens: s̄z illud est s̄m Alga. et loquit res sue legis. C. 21 d. scōm apparet qualr illi politati coextēdit res extēsa: qz motus celestis s̄z s̄m p̄hos eternū nō mensurat: artū illud est satis cōtra Alga. C. 21 d. quartū iam apparet sol. illa enim res extēsa est res extra aiām. s. motus quinti corporis: vt ego declarauit per fundamēta Zuer. C. 21 d. vltimū nego similitudinē: et nego consequētiām. vnde in rētio Zuer. nō est q mundus possibilis semp sit: s̄z tēpus semp sit pp̄cām iam dictam. qz s̄t s̄z sit semp polis nō sequitur ipsum semp esse sed q tps mensurat p̄mū semp sit: et tunc apparet de defectu rōnis. et ista rō indiget maiori expōne: sed satis est pro nūc

Possibili-
tas mundi
p̄tinet in p̄-
ma mā et p̄-
mo motore.

Tps nō in-
cept.

Solo.

qm̄ intelligit s̄m fundamēta eius. (Sed id qd). Ostēdit aliud peccatum. et dicit: sed id qd dicebat. s. qz cū qz fuerit in p̄terito h̄z et p̄ncipiu. vult dicere tēpōis p̄positio falsa est: p̄ncipiu nāq̄ reperit in eterno: sicut in futuro. et si littera nō est corrupta: vult dicere sicut in ente futuro nōdum factio. et inuit ens nouū: vel forte iſra est corrupra: et intendit sicut in facto. et sic est sermo manifestus p̄ se. (Sed id in qd) remouet aliud peccatū. et dicit: sed id per qd ponebat differētiāz inter p̄mū et eius actuz: vult dicere p̄mū motorē et eius opus dixit. n. qz primus motor nec h̄z p̄ncipiu in tpe: nec finez. Opus autē eius lz habeat p̄ncipiu in tpe: non tū finem. hoc in quā nō est concedendū sine demonstratiōne. (Sed esse.) Pōnit veritatē huius: et dicit: sed esse illuz qd in p̄terito tpe fuit: non ab eterno differt ab eē p̄terite rei eternalis: id nāqz qd in p̄terito in eternale. i. nō eternale: sed h̄is p̄ncipiu in tpe est finitū suis duabus extremitatib?: sed id qd fuit in p̄terito ab eterno erat in principio et fine: et forte littera est corrupta: et v̄z legi. caret principio et fine: et hoc vult intelligere sermo sequens. vel pōt legi vt stat: qm̄ eternuz ex v̄tq̄z latere h̄z quāsi motuz circuli qui est in principio et fine. pro quāto p̄ncipiu et fine in eo sunt idēz. (Unde quādo.) Probat hoc signo et dicit: v̄z qz p̄bī negant inotum circularē habere p̄ncipiu. nō sequit eos qz habeat finem: et hoc qz est carē p̄ncipio. ideo p̄cludit cōclusionē. d. v̄n dicit: mus iccirco qz dicere: quodcūqz h̄z p̄ncipiu h̄z finez: est pp̄o neces saria et vera. (Sed qz sit.) Probat cōclusionē illaz iteruz per s̄nem positā in multis locis: et maxime p̄mo celi. cō. 138. et dicit: sed qz sit aliquid p̄ncipiatū. vult dicere in tpe sine fine. hoc est falsuz nisi v̄ camuz qz p̄tē. i. ens p̄tingēs possēt cōuerri eternale: qd lz nāqz p̄ncipiatū: vult dicere pp̄ istam cām h̄z finem. (Sed qz sit aliqua) Inuit id i quo ē loc? qōnis: et pōt duob? modis intelligi. vno modo: s̄z qz sit aliq̄ res polis que possēt corrip̄i: et sit ab eterno. i. que in futurum nunqz corrip̄itur: vt Plato dixit: est valde dubitabile et opacū. i. obscurū. vel scō pōt intelligi: forte meli? sed qz sit aliq̄ res polis qz possit corrip̄i ab eterno. i. qz nō habuerit p̄ncipiu in tpe a pte ante: sicut dicit de motu celi: est valde dubitabile et opacū. et est qd inuestigādum: et multi sapientuz insudauerūt erga p̄positū istud sup. et scōs moduz est plus cōsonus verbis: vt apparet.

Sed circa iam dicta p̄t esse multe qōnes de quib? dixi in multis locis. s. in libro de intellectu expōne de s̄ba orbis. id pro nūc nolo imitari in eis. Nisi qz debes scire q duab? v̄s ad p̄ns pōt declarari p̄ns Zuer. esse falsuz. s. p̄tingēs eē eternū: Ex qd? ē apparet p̄ntia. C. p̄ma via ponit in p̄ cap. de s̄ba orb. vbi declaratū est cās ḡnatiōis et corruptiōis eē duas. s. s̄m dimēnsionatū dimēnsione interminata et cōtinuitas s̄māz in se: vel in suis qualitātib?: et hoc diffuse declarauit in expōne mea. Si autē sit cās ḡnatiōis et corruptiōis. oppositē cause erunt oppositōz effectum: sequitur qz eternitatis cause erunt p̄uatio materię et cōtrarij: vt dicit Zuer. in vltimo illius libri. In causis enim adēctis si affirmatiō eā est affirmatiōis: negatiō erit cā negatiōis s̄m oēs p̄hos et maxime Aristō. in posteriorib?. His sequit qz si aliq̄ res ḡnabilis erit eterna. illa erit nā necessaria simplr et p̄tingēs: et it. n. necessaria simplr pro

Duplici via
declarat cō-
tra Zuer. cō-
tingēs nō
ē eternū.

Secūda,

quāto caret causis corrupciōis & gñariōis. Erīt quoq; ptingens p̄q̄
 quāto ponit gñabilit̄ & corrupcibilis; & sic vna nā erit due nāe valde
 oppositae: vt vides. ¶ Cū scōa pōt eēt qm̄ in reb⁹ corrupcibilib⁹ sic
 mus q; si aliq; res durat p̄ ānuz est aliquāte virtutis cōparādo ad rē
 sui gñis nō durāto nisi p̄ mēez: & cā est manifesta p̄ se: qm̄ illa res du
 rat p̄ ānuz nō durat p̄ ānuz: nisi q̄ res sit causis p̄ raris potētibus
 ipsaz ponere in nō eēt: sed id resistere est aliquāta vir⁹ in ea. iō si hō
 rābit p̄ duos ānos: erit in dupla p̄fectiōe & virtute: & si p̄ tres ānos
 erit in tripla. & ita si in infinituz erit in finitū vigoris & potētiet: & ex
 apper incōueniēs illud. s. q; ptingēs sit semp̄ ens. eēt. n. illud cōtin
 gēs in infinitū in p̄fectiōe: & hē nā necessaria simplr. & sic vna nā erit
 due nāe. s. q; nā finita eo q; gñabile: & nā infinita eo q; semp̄iternuz.
 Solones aut̄ theologozū distinctio sunt in libro de intellectu. vbi dixi
 q; h̄mōi rōnes supponūt p̄ncipia falsa. & ex illis p̄cludūt p̄fones fal
 sas. Nos. n. dicim⁹ q; res est polis volūrate dei & eterna volūrate ei⁹
 & sic negam⁹ eās politatis eēt illas q̄s ponit iste hō: & nō me exredō h̄
 qm̄ ibi dixi plura: & et q; siuola sūt. Rōnes. n. p̄ hō ex sup̄pōne p̄ce
 dunt: quaz nulla valet. Dic̄ posset queri vtrū de rōne effect⁹ vt esse
 dicit sit h̄c p̄ncipiū & finē. Sed q; in quōnibuslibi p̄p̄. in primo
 dixi multa de hoc: nō opus est imōari in h̄is.

ALGA. DVB. II.

Et Algazel: quarta vero ratio p̄dicto: uz est
 q; ipsi dicūt: q; si mundus p̄riuarēt remane
 ret possibilitas sui esse. possibile enī; nō pōt
 ad ip̄ossibile cōverti. Et possibilitas est de
 nominatio relatiua. ergo opz q; q̄libet innouatū indī
 geat de mā. s. q; mā precedat euz. & q̄libet p̄riuatuz ad
 māz corrupit: & māe & radices nō p̄riuant: imo tm̄ for
 me & accidētia: que in eis materijs consistūt.

¶ Hic ponit quartā rōnez. & vt mihi q; sit in forma entimematis. &
 d. ait Algā. quarta vero rō p̄dictoz est q; ipsi dicit: q; si mundus p̄u
 rētur ad h̄uc remaueret politas sui esse. quā p̄nam declarat. d. posse
 eiz nō pōt in impolē cōverti. si igitur semel fuit nā entis polis semp̄
 erit nā illa. aliter vel erit nā impolis: vel nā necessaria: vt tam dicitū
 fuit. (Et politas) adducit sc̄bz entimemate ait: & politas est vnoia
 tio relatiua. i. relatio respiciēs aliq; tanq; s̄m: & aliq; tanq; agēs
 vt dicituz est primo celi. cō. n. 4. ergo opz q; q̄libet innouatuz idigeat
 de mā taliter. s. q; mā p̄cedat ipsi. (Et q̄libet p̄riuarū.) Probat h̄c
 sc̄do & ait. & q̄libet p̄uarū ad mān corrupit: cuius rōnez ponit. & di
 cit. q; māe & radices. i. p̄ncipia nō p̄riuant. imo tm̄ forme exītes in
 illa mā. & accētia que in eis materijs consistūt corrupiunt. iō forma in
 mān corrupiunt: qm̄ corruptio nō sit in n̄p̄il. & tunc ad de mino: &
 sed in mundus per te corrupitur. ergo in mān corrupit. Sed mā non
 ponit sine forma. ergo aliqua alia forma gñabit. & sic ad h̄uc erit mā
 dus: vt dixi in expōne tam dicit.

AVERROIS.

¶ Scimus nos q; posito q; forme circula ad
 ueniāt i subiecto vno vicissiz: & q; agēs cir
 culare nūq; cessauit: nō ex hoc sequi incō
 ueniēs. S; posito q; h̄c circulario sit i ma
 terijs īfinitis: aut sint īfinitē forme in spe
 cie: Dicimus q; hoc ē falsuz siue illd agēs sit ab eterno
 aut nō sit. si enī eēt h̄c īfinitē māe: sequeret q; eēt qd
 īfinitū i actu: qd ē falsuz: Quāto magis eēt falsitas ma
 nifesta si dicta circulario fuerit ab agētib⁹ innouatis. Et
 ideo dicimus q; non pōt vere dici q; hō sine dubio ex
 hōie gñat nisi h̄ sit successiue in vna mā: ita q; si corru
 ptio cuiusdā hōiuz p̄toz in mā alteri⁹ posterioz: & esse
 cuiusdā hōiis sit mō agētis. & eternalis: ifert q; hō gene
 raret ex alio hōie: & de mā alterius hōis: & h̄c res dūz
 subtilissime nō respiciat: neq; p̄dicta diuisio: nō euadet
 hō quin cadat in diuersis erroribus pp̄ nimā difficul
 tatē posuit. Et ideo ē valde bonū audire & speculari ra
 tione duarū partū in quacūq; q̄one sit: maxime qm̄ par
 tes sunt p̄udētes vel famose q; sint.

¶ Hic dicitur. p̄ moderat̄ intellm̄ p̄dicte rōnis. pōt. n. rō illa h̄c duos
 itells. vñ. d. dicim⁹ nos q; posito q; forme circula adueniāt i s̄bō vno vñ
 cissim: & q; agēs circulare nūq; cessauit: nō ex h̄ seq̄ incōueniēs. vult
 dicere nō est ipolis ex q; seq̄ incōueniēs. (S; posito) Dat̄ itell⁹ falsuz
 & d. s; posito q; h̄c circulario sit in materijs īfinitis: aut sint īfinitē
 forme in spē: dicim⁹ q; hoc. i. h̄c posito est falsitas siue sit illd agēs ab eter
 no: aut nō sit. Et p̄ arguit p̄tra illd p̄yllin h̄p̄p̄h̄eticū sic. si eēt h̄c
 īfinitē māe: eēt qd in h̄uitū i actu: qd ē falsuz. i. s; nō est īfinitū i actu.
 s; nō sunt īfinitē māe. (Quāto magis) Remouet qdā dubiuz. posse
 q; dicere q; duemēs illd sequit̄ vbi poneret vñ agēs circulare semp̄
 p̄ternū: itūc. n. eēt īfinitē māe. & sic īfinitū in actu. S; ego ponaz
 vñ agēs agere i māz nouiter: & illd corrupi tā dē. & sic de alijs. ¶ Co
 tra arguit. d. quāto magis eēt falsitas manifesta si dicta circulario. s.
 sc̄az fuerit ab agētib⁹ īfinitis innouatis. i. nouis. q. d. q; tūc plus se
 quit̄ q̄ nā illa ipolis. (Et idē dicim⁹) Ponit sc̄dam rōnē ēt in sc̄ia sylle
 h̄p̄p̄h̄eticū. vñ ait. & idē dicim⁹. vult dicere q; si māe eēt multē: nō p̄
 ve dicit q; hō sine dubio ex hōie gñaret: nisi h̄ sit successiue i vna mā
 s; sylle p̄ditionalis ē. si eēt māe īfinitē: hō nō fieret ex hōie. s; hō de
 sit ex hōie: iō māe n̄ sūt īfinitē. Ita q; si) Exponit p̄nas. d. ita q; si cor
 ruptio cuiusdā de n̄ero hōiuz p̄oz i mā posterioz: & alteri⁹: & eēt cuiusdā
 hōis sit mō agētis & eternalis: vult dicē q; si corruptio vni⁹ hōis erit

generatio alterius in eadē mā mō agētis z eternalis. i. taliter quāsi
agēs agit actione eterna. in fert qđ hō fiet ex alio hōie: z de mā alteri
hōis: sicut vñū elementū fit ex alio: z de mā alterius. ergo p cōtrariū
vbi nec in mā nec in aliquo cōueniret nō fieret ex hōie: z hō sra est val
de inordinata. tñ ordinata vt dixi. (Et ideo) Ostēdit modum quō
istud est difficile: z ait. z ideo hēc res oū subtilissime nō respiciat: neg
predicta diuisio. vult dicere illoz duoz intellectuum: quos posuit in
intelligēdo illā rōnem. nō euadet hō quin cadat in diuersis erroribz
p nimia difficultatem positi (Et ideo est) Ultimo ponit pceptum
ad acquirēdū scire. z dicit. z ideo est valde bonuz audire z speculari
rōnes duaz partiū in quacūqđ qōne sit: maxie qñ partes sunt prudē
tes vel famose qđ sunt: vult dicere vere in rei natura.

Subitatio.

Sed hic occurrit qōnes. primo circa rōnes z sol. dubij moti.
scdo circa expōnez pñtie: qm̄ tūc tota snia Auer. est
manifesta hic. ¶ Quantū ad primū: vñ qđ pma rō possit p dicit qm̄
possit quis fingere mās infinitas fm̄ successione: z sic non sequitur
infinitū i actu. Preterea scda rō nihil valet: qm̄ possit qđ dicere ma
teria ēē causāz diuersificatis in gnatione hōis. Et qđ plus est: Auer. cōce
dit ex materijs diuersis spē posse idē gñe nō spē fieri. vt dicit in tracta
tu o diuisio. z. 15. de alalibz suis. ¶ Pro intellectu igit dicitōz vñ mibi
qđ prima pñtia teneat. acceptis istis ppositionibus. Pñtia. s. qđ mā
nō possit ēē sine forma: z hoc dicitur z. 2. phy. cō. 12. z. 3. celi. cō. 19. z
ego demonstrauit istud in quadā qōne pulchra. Scda ppo. oē qđ gene
rarur: gnatur ex mā z cōtrario. z istō declarauit Arist. z Auer. in phy
sicis. maxime in pmo circa cōmēta. 59. z. 60. z ibidē in multis locis.
Ex his pōt ppositio illa cōditionalis declarari: qm̄ si mās sunt infini
te: vel idē erit fm̄ successione: sic qđ mā. a. fiet ex mā. b. z. b. ex mā. c. z
sic in infinitū: vel erunt oēs actu simul. Si pmo: z tūc p scdam pposi
tionē mā fiet ex mā pñtiōi z cōtrario: z tūc sequit qđ mā facta: z mā
ex qua fit erit vna mā numero: vt deductū est pmo phy. cō. 82. z
quit qđ materie ēēt aliquid cōtrariū: qđ est falsius: qm̄ enti in poten
tia nō cōtrariā alijs actus: qm̄ ipsa vt sic est nata stare cū oī forma.
Si erūt oēs actu simul: tūc habet intentū Auer. s. qđ actu vetur in fi
nitū: qm̄ per pmas pponēz mā non est siue forma. qđ si erūt in finitū. s.
materie erūt z actu in finitū forme seorsuz. qđ actu in finitū: z sic appa
ret pñtia Auer. ¶ Et scdo vobis scire: qđ si ponat qđ iste mās sint ab agē
te vñ. s. a corpore celesti: tūc plus habet infinitū i actu: qm̄ tale agēs
est actu totū. ergo poterit cōseruare illas actu simul cū suis formis. vel
falte meli cōseruabit. z sic sequit plus incōueniēs. s. qđ vetur in finitū
actu. z sic appet pñtia: z sol. dubij. quōcūqz. n. dicit sequit ppositum.

Solutio.

Pñtia ppo

scda.

¶ Pro deductōe scde pñtie vñ mibi qđ illa substat in ppositionibz.
¶ Quaz pñtia ē. qđ si mās sint multe hz eētia erūt differētes hōē. hoc
est manifestū: qm̄ dñia mālis est p accñtia: vt dicit ipse supra in sol.
septimi dubij. igit si ibidē erit dñia per eētia ibidē erit specifica dñia.
¶ Scda ppo. mā diuersa specie diuersificat effectū. z hoc declarauit
Auer. 8. phy. cōmē. 4. 6. z nolo adducere eius deductionē. vide ibi.
¶ Ex his accipit certitudo pñtie: qm̄ si materie erant multe: vel fm̄
essentias: vel fm̄ accidētia. hō scdm̄. ergo vna erit mā fm̄ essentiam z

Deductio

scde pñtie.

Certitudo

pñtie Auer.

pñtia nō ab oībus formis: z sic habet qđ snt nō multe. mā em̄ non
est vna hōis hō mō: vt dicit Auer. 12. me. cō. 14. qđ si erūt multe: erūt
multe p eētias: z sic p primā pponēz erūt distincte specie. z tūc per
scdam sequit qđ hō hōis māz. a. differt spē ab hōie hōie mām. b. z sic
appet vis pñtie: tu potes cōponere sylz. ¶ Pro intellectu expōnis pñtie
vobis scire. qđ declaratū est qđ dicit elementū posse imēdiatē trāsmutari
in qđlibet elementū. z hoc. 2. de gnatione. tex. cō. 24. z dicitū est ibidē
in vlt. qđ aer z aqđ in actu ita generant: hōies vō z aīalia nō reiterant
in seiplos vt rursus gñat idē. vñ. 2. meta. cō. 7. declaratū est qđ nō fit
reductus nisi p plura media. v. g. qđ ex hōie corrupto gñat hō: hoc nō
fit nisi p plura media: qm̄ post qđ hō erit corruptus ex eo fiet cib⁹ terret
z qđ fiet cib⁹ hōis: z qđ fiet sperma: de quo hō: z sic p plura media fit
ista gnatio. ¶ Et his appet intentio Auer. vult em̄ dicere qđ si vnus
hō fiet imēdiatē ex alio corrupto sicut vñū elin ex alio: vt dicitū est
tūc opz vt fit vna mā vtriusqz sicut est in elis iucē imēdiatē gnā
tis ad significātiū qđ vbi nō cōueniret in mā: nec possit hō imēdiatē
nec p plura media ex hōie fieri: z hō ad dicendū vitare p dicitē pñtie.
Ex his appet tota snia Auer. hō z solo. argumentoz factor i principio.

Quibus ele
mentū ime
diatē pñtia
sinuari in
aliud.

Intentio
Auer.

ALGA. DVB. III.

In Alga. nos vero distinguit hāc qōnē per
se: qđ lz sunt p dicitē rōes cōes ad hāc qōnē:
z ad pcedentē: nihil omīn⁹ sunt apd phos
alie due rōnes: quaz pñtia est: id qđ allegat
Galēn⁹. v3. qđ si sol ex p̄plo pñtia nō recipet
inuentret dimtuiti lōgo tpe: s; specularēs miliaribz an
noz dixerūt qđ ei⁹ quātias vna z eadē repit: qđ magis
est psumptio qđ sol non corrupit. ¶ S; in hac acūtate
arguedū est duplr. pñtio qđ figura hui⁹ sylz nō pcludit.
figura. n. talis est si sol corruperet: pingeret ei sine du
bio aliqđ dissolō: s; pñtis est falsuz: ergo z añs: z hō sylz
dī p ditionalis pñtiuus. Et hec p̄cto nō seqt ex pmissis
qđ añs nō est vep dū nō addat sibi alia p ditiō. s. si cor
ruperet z dissolueret sine dubio: qđ hō pñtis nō infert añs
predictū nisi cuz alio addito plus. s. qđ corrupat corru
ptione dissolubili: z tūc sine dubio sequit qđ dissoluat i
lōgo tpe. Aut oporteret eū declarare qđ nō corrupit nisi
mō dissolutōis: ita qđ pñtis sequat añs: z nō est cōcedē
dus qđ res nō corrupat nisi dissolutiue. imo dissolō vna
est sperū corruptōis. nō em̄ est negadū qđ possit aliqđ
res corrupti subito in sua pfectione exis.

Credo vult adducere alias vias ppor. & primo confirmat dicta ad dicta. & d. Alii Alga. nos vero distinguimus hac qone p te: vult dicere seorsum apma: qz lz sint pdicte rones: vult dicere qruo: mo dicere cdes ad hanc qonem: & ad pcedentes. nislomimus sunt apud ppos alie due rationes. vult dicere pprie huic questioi simpliciter. (Quaru prima.) Ponit rone. & Alii: quaru prima est id qd allegat Balenus. v3. qd si sol exeplo. i. gratia exempliuationem reciperet vult dicere a parte post. inueniret diminui in logo re pore. & forte in: telligit: sicut accidit semibus qui in tpe senectutis diminuunt: tpe qui dez pueritie crescunt: tpe consistetie: nec crescunt: nec dimi nuunt: tpe seny & crescut. vel forte intedit qd sol ppararet ad corrup tionem: s3 prima est ad verba: s3 speculantes milliariibus annoz: vult dicere. astronomi dixerunt qd eius qritas vna & eade. i. equalis re: perit. ergo magis est plimptio qd sol no corrupit. (Sed in hac.) Sol ut hoc argumentu. & primo format ipm. & d. sed in hac auctoritate. vult dicere rone. arguendu est duplr. p q figura huius sylli no clu dit. figura. n. talis est si sol corruperet atingeret ei sine dubio aliqua dissolu. i. aliqua diminutio. s3 pns est falluz. ergo & ans. & h syllo of pdictioalis pnnus: qm est fact^o ex hypotetica pdictioali. pmu q pec caru est qd syllo isto modo non cludit. Sed re va hic Alga. peccat ex mala logica. dictu est millies in poribus syllogisim in tali forma necessario no cludere: & id hoc nihil est: vel vult dicere qd figura huius sylli hypotetici no cludit aliqd ignoru simplr: vt dicit ipse Auer. in. 2. phy. cd. 3. & Alii. in primo ppor. per istos. n. syllos no cludit simpliciter ignoz: sic pma reprehensio est alicuius valois. Deinde rep: ebedit illud scda reprehensio plus apparent: & d. & h pclo no seqt ex pmissis: qz ans. vult dicere tora hypotetica pdictio nalis. v3. si sol corruperet in longo tpe diminuif. no est veru duz no addat sibi alia coditio. s. si corru peret & dissolueret. vult dicere: sic sequit qd diminuif sine dubio. s3 hoc pns. s. s3 no diminuif: non infer ans. s. ergo no corrupit predictu: nisi cu alio addito. s. q corrupit corrupide dissolubili. & tuc sine dubio sequit qd dissoluit. i. diminuif in logo tpe. (Aut g.) Remouet qda dubiu. posset em ga dicere qd cor pus solare no pot corru nisi corrupide dissolubili. id eti sine illo addito: sequit pns in illa pdictioali: & sic argumetu valet. cotra an: quit. d. aut opz de clare qd no corrupit nisi mo dissolutio. ita qd pns sequit ans. mo ondit qd illud no pot pbari: & d. & non est cocedendus qd res no corrupit nisi dissolutue. imo dissolutio vna est speciez cor ruptionis. vult dicere qd no ois corruptio est soloz: qz solo est spes cor ruptionis: mo em est negandu qd possit aliq res corrupti subito in sua perfectione existens. **C** Pro intellectu victoz debet scire qd pbs in lib. de morte & clarauit qd mors seu corruptio est duplex. s. ab intrinseco: vocat mors forte nalis. & ab extrinseco: & est qsi violeta. Prima appellat hic Alga. dissolutione. scbam appellat subito pro quanto non sit per cotinu ad humidi resolutione. Ex hoc vult soluere motiuum Gale. qm non valet illa coditioalis. sol corrupit. ergo diminuif. antecedens enim no infert necessario pns: qm sol. violenter corrupit ali: quanto: qui nunq sunt diminutus: vt si forte plao eu iterficeret in pueritia eius. ideo ait anteceditu ee ad deudu dissoluit. ita qd sit ans

Peccatum Alga. in lo gica.

Excusatio.

Duplex corrupio.

sol corrupitur corruptione dissolubili. ergo aliqui eius quantitas minuerur: modo antecedens est negandu: qm deus posset solē violen ter ponere in esse sine dissolutione illius.

AVERROIS.

Adicimus nos qd alteratio huius hois in pre lata auctoritate est qd coclusio illius sylli no sequit: nec vera est: non em opz qd corruptibile dissoluat: res naq bene pot corrupti. s3 pntia est vera. posito qd corruptio fiat cursu nali: & non sit violenter: & posito eti qd corpus supcelestite fit aiataz: qd libet naq animal corruptibile dissoluit anteq corruat necio. Sed a duersariis no cocederet has pones in corpore supcelesti sine demonstratione: hoc ppositu bene cocederet. S3 poterit pbari alio modo meliori: qui talis est. **C** Si celum corruperet aut corruperet ad elementa ex quibus copositu fuit: aut ad alias forma preter eam qua retinet: sicut accidit for me simpliciter. s. elemeta que generant abinuite. Unde si cell corruerent & reducerent ad elemeta: eent ergo partes alterius mundi. impone est qd generent ex elemetis infra eos iclusis: qz ista elemeta sunt partes sine mensura respectu orbu. imo coparatio elemetoz ad celos est sicut coparatio puncti ad circulus. Sitr si ipsoz for ma expoliaret & alia reciperet: oporteret dare sexrum corpus qd non esset celum: neq terra: neq vllu elemetoz: & omnia ista sunt falsa.

C Auer. modo vt confirmare dicta Alga. & ideo pmo confirmat dicta eius: & vt mihi qd Auer. vult cu Alga. qd illud ans. s. corrupit. non infert illud ans. ergo diminuif: nisi duab^o coditionib^o. pmo qd sit corru ptio nalis. scdo qd sol sit res aiata. vnde dz ans sic accipi. sol corrupit corruptione nali: & est aiata. s3 diminuif. dicit pmo corruptione nali pp instantia Alga. iam dicta. dicit scdo. & est aiata vel pars aiatis: qm de facto ignis & res inaiata corruunt corruptione nali: que non tn diminuunt: qz nec pprie crescunt. vt dicit Auer. pmo cell. comen. & miss capido diminutione pro condensatione: & crementu pro rarefactio ne: & hoc non est in pposito Gal. ideo antecedes dz intelligi illis duabus coditionibus: & tunc valet pntia: sed ans est neganduz vt scis. Unde. d. dicimus nos qd alteratio huius hois in pre lata auctoritate est qd coclusio illi sylli no sequit: nec vera est. no em opz vt corruptibile

dissoluit; vult dicere diminuit: res naq; bene pot corrupti: vult dicere subito sine eius diminutione. ergo pna e vera. vult dicere necitari posito q corruptio sit cursu nali: z no fiat violenter: z posito etiaz q corp' supcelestis sit animatu. qdlibz naq; alia corruptibile dissoluit. vult dicere diminuit anteq' corruptatur corruptione nali nescio. Sed aduersarius no cederet has ppones in coipe supcelestis sine dimi nutione. q. d. q' illas pdictioes inesse corpoi celestis opz. pbare demo stratione: z hoc positu bñ cederet: vult dicere. si demonstratione illud pbaret. (S3 poterit) Ponit veru moduz. d. sed poterit pbari alio mo meliori q talis est. Si celu corruperet: aut corruperet ad ele mēta: ex quib' copositū fuit: aut ad alia formā pter ea quaz retinet: sicut accidit forme simpliciū. i. elemētoz que generant adiuicem: quasi dicat. ex quo ois corruptio est ad ens: opz q' celu vel corruptā ad elemēta: vel corruptā: eo q' mā eius recipit aliqua formāz aliam a pdicta qua h3. Deinde destruit pūmū mēbzū: z videt mihi q' inē dat. q' si corruperet ad elēta: vel corruperet ad elemēta ex' mundū exstia: vel ad elemēta infra ipm exstia. z pzo oñdit pūmū esse im pole z dicit. vñ si celi corruperet z reduceret ad elemēta. eēt q' ptes alteri: mā. d. pna est manifesta: qm eēt mixta: z pns pēta in aliq' mūdo maior. Deinde oñdit scdm esse impole z dicit. ipole est q' gene rent ex elemētis infra eos inclusis: z p' pns nec pnt resolui in illa: qm ista elemēta sunt. partes sine mēsurā. i. sine pporōe respectu orbū. imo cōparatio elemētoz ad celos est: sicut cōparatio pūcti ad cir culū. Deinde destruit scdm mēbzū p'actū. d. s' si ab ipsozū forma expoliatent z alia recipēt oporteret dare sextū corpus: qd no esset: lum: neq; terraine: vltimū elemētoz: z oia ista sunt falsa.

Prima du bitatio.

Sed hic vident due dubitationes. Prima circa reprobationē rōnis Gal. vñ enīz mihi q' corp' celeste sit animatu: vñ Zuer. reclarabit disputatōe. 13. z tunc vñ q' rō Gal. sit firma: qm ipse intēdit q' si sol corrupt: ergo in longo tpe diminuit. pbat pna qm est aiatū: ergo augmētabile: ergo diminubile. z etiaz supponit Gal. q' celu no possit corrupti violēter: qm ois corruptio est a coipe violēto. modo nullū pot esse corpus: qd possit celuz violētare. id illa rō est demonstratiua. C. Scdo dubitat: qm no vñ valere hęc pna. sicut lum expoliat a forma recipēdo alias: ergo datur sextū corpus. sicut possit argui de quattuoz elemētis. C. Adibi videt q' rō Gal. sit de monstratiua. appellat tñ ab Zuer. debilis: eo q' indiget maiori declar ratione ad hoc vt appareat necessaria. vñ q' celu sit aiatū est vnum no tñ demonstratū. s' q' celu no sit violabile est verū: no tñ demon stratū. z id Zuer. no dicit illā simplr no valere: z dicit illam valere ex p' supposito. imo si bene inspiciat hęc rō vñ Zri. z Zuer. in pto celi cōmēn. 12. C. Ad aliud dicenduz q' cōsequētia est valde difficilis. At. amen Zuer. supponit vnum qd sepe est declaratū ab eo. f. q' cor ruptio entis nobilis no sit imediare ad aliq' eiusdem speciei euz eo qd potest reclarari ex p'lo. Videmus enim q' si a finis corrupti non corruptur in a finum nisi per multa media: vt dicebat: z sic de homi ne. elemētū euz pot imediare transmutari in qdlibet ppter sui im perfectionē: imo a plurib' vt dicit Zuer. 3. celi. cōmēn. 36. pot ignis generari. vide. hoc supposito arguit Zuer. Si celum dissoluit cū nra

Scda dubi tatio.

Solutio.

Ad scdam.

possit dissolui imediare in corpus celeste sibi simile in specie: eo quia corpus celeste est ens nobilissimum animalibus: vt dicitur. 2. celi. cōmē. 21. z 2. ph. ysi. co. 45. nec possit esse in elementa infra ipm nec in elementa extra ipm. erit ergo in corpus sextum alterius speciei ab omnibus: z sic daret sextū corpus. z 4. natura. cōtra demonstratiōē Zri. in lib' de celo. z tu potes videre q' mirabilia sit quelibz ratio Zuer. C. Debes scire q' hmoi rōnes bene cōcludunt celum pbica transmutatiōe no posse corrupti: attamen anihilatiōe dei pot' celu annihilari: z sic non cōcludunt cōtra nos.

Physica trāsmuta / rione celuz no pot' cor / rūpti: tñ de / pot' ipsum annihilare.

ALGA. DV. III.

Alga. Scdm argumētū est q' si nos cōcederem' hoc: z q' corruptio no sit nisi ex dissolūtoe: quat' ergo pot' sciri q' corp' ra supcelestia no recipiāt dissolūtiōē. Au ctoritas entis eius est. i. de mēsuris corpis

solis demonstratiōib' speculatiuis: z hoc nihil est. Alle nāq; mēsure no reperiunt. nisi forte: vt dicūt nostri hui' artis q' sol maior est tota terra. clxx. vicib' fere. f. paruz plus vel parum minus. Et forte est in dissolūtiōe: ita q' diminut' est ab illo tpe in antea in quantitate vni' mō / tis vel plus: 13 ad sensum no appareat. Nec ent' cogitatio cūspiciua arte no cōprehēdit nisi fere: imo quod plus est: nos videm' q' lapis rubini vel aurū que ex ele mētis cōponūt: z sunt res corruptibiles: z no diminūt tur sensitue in centū annis vel plus: z forte id qd de sole in t'pibus speculatiōnū antiquoz talē hñt cōparatiōē pportionabilē q' diminuit in vno rubino in centū annis. z id talis diminutio ad sensuz neq; apparere. opz ergo ex hoc q' predicta pbatio est in antea: z licet sint multe alie auctates apud pdictā opitiōnē obrinetes: qz erro nee sunt manifeste: sufficiat ergo hoc de q' tūtoz pdictis. C. Nūc ponit scdm mortuū qd parū differt a p'io e dicit. Zri. Alga. Scdm argumētū est q' si nos cōcederem' hoc. f. q' corp' celeste ante eius corruptionē dz diminuit: z q' corruptio eius no sit ex dissolūtoe. i. nali p'iuatiōe: imo si accipit totū ans: vt voluit Zuer. quat' ergo pot' test sciri q' corp' ra celestia no recipiāt dissolūtiōē. i. diminutiōēz. q. d. sequit' pna. f. corpus celeste diminuit: attamen non pot' p'cipi eius diminutiōē qm sup. Si possit sciri auctoritas. i. rō eius erit. f. de men suris corpis solis demonstratiōibus speculatiuis. i. p'p'ectiuis: vult dicere q' si possit sciri erit ista scitētia p argumēta sumpta a mēsuris q' tatis solis que faciunt p'p'ectiui. (Et hoc.) Reclarat istū modum

sciēdū esse puenientē. b. & hoc nō est. ille nāq; mēsure nō rep-
 riant nisi forte: vt dicit nostrī huius artis qd sol maior est tota terra
 r. o. vicibus fere. s. parū plus: vel parū minus. Argumentū ergo est
 illud. sol est in cētuplo maior terra: sed tū est tūc q̄tum fuit in mil-
 libus ānoz antea vt appareret mēsurādoz ergo sol nō est diminutus.
 (Et forte) soluit Alg. hoc argumētū & dicit. & forte est in dissolutōe.
 vult dicere argumētū dicit: vel in dissolutōe. i. corruptiōe nālitia qd
 diminuit: est ab illo tpe in antea in q̄titate vnus mōtis vel plus: s;
 ad sensus nō appeat. hęc enīz cōgnitio. i. q̄tatis solis cum p̄spectiua
 arte nō cōprehendit nisi fere: vult dicere nō punctualiter: s; in ma-
 gna latitudine (Immo qd plus.) & dicit hęc solonē. d. imo qd plus
 est: nos videm⁹ qd lapis rubinus: vel. auris que ex elemētis cōponun-
 tur: s; sunt res corruptibiles. i. facili corruptiōis: & nō diuinitum
 sensitiue in centū ānis vel plus. (Et forte) ponit quasi scōaz solutiō-
 nem: & dicit. & forte id. i. diminutio qd de sole. in ipibus speculationū
 antiquoz. i. astrologoz speculationū: & talem hęc cōparationes p̄po-
 sitionālē: qd diminuitur in vno rubino. i. q̄tatis vnus rubini in .x. ānis.
 & i. deo talis diminutio ad sensus negr apparere. (Paret s;) Cō-
 cludit cōclusionē & dicit. p̄significat hoc qd p̄dicta p̄batio est in antea:
 & si ista nō est corrupta: vult dicere nullus valoris sicut dicere antea.
 deinde excusat se a multis alijs rōnib⁹ q̄stracuit: & sermo ei⁹ est man-
 festus per se.

AVERROIS.

Ad dicimus qd sol dissolueretur in tempo-
 ribus speculationū antiquozum qd esset
 sensibile ratione magni corporis solis: opo-
 teret qd id generatum hic ex sua dissolutio-
 ne haberet sensibilem quātitatē. Dissolutio
 enim cuiuslibet dissolubilis fit ex corruptione quarūdā
 partium. vnde optz sine dubio qd ille dissolute partes
 remaneant in mundo: & hoc infert mutationē manifestā
 in mundo: tam in numero ipsarū partium: q̄s in
 earū qualitātibus. Unde si quātitates corporū permu-
 tarent: actiones igitur & passiones eorum corporū per-
 mutarent: & sic actiones corporum supercelestium. v;.
 planetarū & syderum: & totus ordo mūdi deberet p̄mu-
 tari: & omnes nature regule & diuine ordinatiōes debe-
 rent irregulariter sequi. Est est notandū qd quāvis hęc
 reprobatio sit acerrima: nō est demonstratiua.

¶ Modo Auer. reprobat Algā. q̄tū ad illud qd adduxit in solutiōe
 argumētū p̄spectiua. & declarat qd Algā. nō pōt dicere solē esse di-
 minutū. vñ s; id nō possit fieri rōne p̄spectiua: tamen declarat id

non esse potētiōe naturali: & vñ mihi qd Auer. supponat qd ex omni
 corruptione siue simpliciter: siue p̄m quid semper aliquid generat:
 vt dicit Aristō. & ipse primo de generatiōe. cōmē. 17. & ex hoc argu-
 ante dicit. dicimus nos qd si sol dissolueret in tēpōribus speculationū
 antiquozum. i. diminueret ita qd aliquid ab eo reseratur: de quo ge-
 nerabatur aliqd aliō vt dixi in illa p̄pōne sumptā qd est insensibile
 ratione magni corporis solis: opz qd generatū hic. i. in istis inferiori-
 ribus ex sua dissolutiōe. i. diminutiōe que est corruptio p̄m quid
 haberet sensibilem quātitatē. Dissolutio enim cuiuslibet dissolubilis
 fit ex corruptione quarūdā partium: & per consequens illa dimi-
 nutio est aliqua corruptio: vnde optz sine dubio qd ille dissolute par-
 tes remaneant in mūdo: & si sic. sup. infert mutationes manifestas:
 id est notabilem in istis hic tam in numero ipsorū. i. quātitate: q̄ in
 earum qualitātibus. i. virtutibus: qm̄ si quātitates corporū hic per-
 mutarent. i. in maiorem quātitates: actiones & passiones eorum cor-
 porum permutterentur: quoniam in maiori quanto est maior virtus:
 vt dicitur est in libro de celo. & sic actiones. corporum celestium. v;.
 planetarū & syderum: vult dicere fixorū permutterentur: quoniam
 diminuit: sicut magnitudo eorum diminuit: & sic totus ordo mūdi
 deberet permutteri: & oēs nature regule & diuine deberent irregula-
 riter sequi. (Et est) Auer. excusat se & dicit. est notan. qd quīs repro-
 batio sit acerrima: nō est demonstratiua.

Abi debes

scire qd pro tanto hęc reprobatio non dicitur de/
 monstratiua: q; accipit p̄positionem falsā: scz
 qd si ista hic sunt illa vbi partes celis sunt solute qd debeant augeri. di-
 crum est in scōo p̄hermenias. cōmē. 37. & est in littera qd ex vno pu-
 gillo terre fiunt decem aque. ex vno aque. 10. aeris. & sic proportio-
 nāliter ex vno aeris. 10. ignis. & ex vno ignis fierent. 10. corporis cele-
 stis si esset generabile. Similr est ordo contrarius qui ex. 10. celi fie-
 ret vnus ignis. & sic proportionabiliter vsq; ad terram. ex quo ap-
 paret qd nō optz: vt ista essent maioris quātitatis q̄ sint in disposi-
 tionibus p̄p̄rijs: qm̄ quātitas illa est coeterna materię. & accipit
 variationem p̄m exigentiam forme recepte in materia. & vide in ex-
 positione mea ibidem. ¶ Secundo videtur qd hęc ratio pro tāto nō
 sit demonstratiua: quoniam quis potest dicere qd elementa hic inferiora
 sunt aucta: & virtutes: sed p̄pter cōsuetudinē in eis: nec quātitas
 maior: nec virtus sentit maior: sicut dixerunt antiqui de celis qui so-
 nant: & tamen p̄pter cōsuetudinē eorum sonus non sentit. ¶ Ter-
 tius. nō videtur qd hęc via nō sit demonstratiua: quoniam possit quis finge-
 re qd sol diminuit q̄titate vnus rubini vel minus p̄pter eius natu-
 ram in resistendo causis resolutiuis: & sic possit dicere qd hęc inferiora
 sunt aucta quātitate vnus rubini: & p̄pter eius paruitatē non
 sentiuntur esse aucta. Et his ergo apparet qd ratio illa & si sit acerrima
 non est p̄pter hoc demonstratiua: cum tribus in odīs possit sol-
 ui: & forte pluribus: quos considera. Attamē Philosophus in primo
 celi. demonstrauit corpus celeste nec esse generabile: nec esse alre-
 rabile: nec esse augmentabile vel diminubile: nec aliquo motu
 corruptio mobile: ideo rationes horum vide ibidem: quoniam sunt
 manifeste per se.

Ex oi cor /
 ruptiōe taz
 simplr q̄z
 quid semp
 aliqd gene-
 ratur.

In maior /
 quato ma /
 ior virtus.

Triū mōia /
 rō Auer. nō
 est demon- /
 stratiua.

Secundus

Tertius.

Alto vero p'dictor: Alit Algazel: ad rep: bandū priuationē mūdi est ista. **C** Dicunt q' substantie mūdi nō priuant: nulla enim in hoc cognoscit cā: r' id qd est r' postea priuat opz q' habeat quādā cām. Et nō euadit ipa cā quin sit ab antiqua voluntate: qd est falsuz: qm postq' volens nō expediebat priuationē: r' postea volebat eā: mutata ergo erat eius voluntas. Et sequeret ex hoc q' antiquū euz sua voluntate nō sit in vno r' eodem modo oibus ipibus: r' id in quo est voluntas pmutat d' priuatione ad esse: r' de esse ad priuationez. **C** Rursum id qd superius dictū fuit. v3. q' ipose est pcedere inouatū ab antiqua voluntate: ostēdit q' priuatio mundi est ipose. **C** Aliud dubiū fortius primo manifestū q' id in quo ē volūtas est volētis opio: r' illud qd agēs nō fuerat r' postea fuit absq' mutatiōe aliqua in se nō est dubiū q' sua actio reperit postq' nō erat. vñ si mūdus priuatus fuit: qd dā opus inouatur est: qd ergo est illud opus aut est esse mūdi qd est falsuz: q' cessatū est: aut illud opus est priuatio mūdi: r' hoc est s' falsuz: q' priuatio nihil est: quare nō d3 opus nūcupari. In, mō enī graduū opis ē q' reperiat realiter: r' priuatio mūdi nō est aliquid reale: r' ideo nō d3 actio agētis dici: hoc est dubiū qd fortis finium est: r' est notuz q' difficultate huius dubij diuise sunt secte inter sarracenos quattuor modis.

C Sodo vult dicere alias rōnes ad idē r' dicit. Alit Alga. rō vero p' dictor ad rep: bandū priuationē mūdi est ista. dicit q' substantie mūdi nō priuant. hoc pbat. r' sylls sic cōponit. id qd est: r' postea priuatur: opz q' habeat quādā cām: s' mūdi priuatio nō pot h're cām, ergo priuatio mundi nō poterit nouiter esse. maior est nota p' se m' noz. p' syllogizaf p' sylm a maiori sic. Si hec priuatio he'at cāz mag' erit p'ia p' antiquā volūtate cāz: s' r' clarabit p'ima nō posse esse. Dicit ergo primo minorē: nulla. n. in hac cognoscit cā: r' hec ē mior. Deinde pōit maiorē r' dicit. r' id qd est: r' postea puaf. i. oē notat p' u r' opz q' he'at quādā cāz. Deinde ponit v3 p' vll mioris r' dicit. enō vadit ipa cā qn sit ab antiq' volūtate. vult dicere nō est istū cā cāno antiq' volūtate. Deinde destruit p'ns syllog' locū a maiori: r' sylls sic cōponit. oē volēs nūc priuationē r' pri' nō est in sui nā mutata: s' voluntas

p'p'm

pmi est simplr immutabilis. q' nō pot nūc velle puatiōez postq' noluit illaz. dicit q' qd est falsuz: qm postq' volēs nō expediebat puatio/ nez. r' postea volebat eā. mutata ergo erat ei' volūtas. r' hec fuit vis maioris. r' tacuit minorē r' p'lonē: q' intelligit potentia p'ria in suo sermone. Deinde iterū pbat idē p'ns eē falsuz. r' sylls sic cōponit. oē id in quo est volūtas ad duo opposita pmutat de puatiōe. i. nō velle ad eē. i. ad velle. Sed p te in deo est volūtas ad duo opposita: legur ex hoc q' antiquū cū sua volūtate nō sit in vno r' eodē mō oib' ipib' qd est falsuz. huius syllog' ponit p'lonē. deinde maiorē: r' tacuit mi/ norē: q' est qm manifesta in suo sermone. r' sermo ei' est manifest' p' se. **C** Deinde ab huc tertio arguit ad idē. r' sylls sic pōt cōponi. nullum nouū pcedit ab antiq' volūtate. deus est volūtas antiq': vel h'is volūtate antiqū. ergo mūdus nō pot puenire ab eo in ei' corruptiōe. hui' r' agit maiorē r' p'lonis v3: r' sermo ei' v' p'ns est manifest' p' se. **C** Deinde ponit q'ntū arg. ad idē: r' sylls sic cōponit. oē agēs qd bus nō fuit in actiōe. r' postea fuit in ea absq' mutatiōe sui de necessitate agit circa aliq' opus: qd per eius actionē inouatur: sed deus nō pot' rest circa aliq' op' inouatū agere. s' nō pot' agere circa corruptionē mūdi. p' pbat maiorē. r' dicit. aliē dubiū fort' p' manifestū q' id in q' est volūtas est volētis opio. vult dicere circa aliq' volūbiles: r' illud qd agēs nō fuerat r' postea fuit. vult dicere s'm actiōez absq' mutatiōe aliq' in se. nō est dubiū q' sua actio reperit postq' nō erat. vñ si mūdus puat' fuit qd dā opus inouatū est. ex hoc accipit maior: r' vis illius p'batōis. **C** Deinde pbat minorē. r' dicit qd est illud op' circa qd deus opabit: aut est eē mūd' qd est falsuz: q' cessatū est. i. corruptū: aut illud opus est puatio mūdi. hoc est s' falsuz: q' puatio nihil ē: quare nō d3 op' nūcupari. **C** Deinde pbat quatr' op' nō d3 dici puatio nec ecōtra. r' sylls cōponit in sc'da figura. vñ dic. mior. n. graduū opis est q' reperit reale. vult dicere q' oē op' ad mior' est ens reale: r' puatio mūdi nō est aliq' reale. iō in sc'da figura nō d3 actio agentis dici. vult dicere illa puatio. **C** Deinde ostēdit nām hui' dubij. d. hoc ē dubiū qd fortissimū est. r' est notū q' difficultate hui' dubij diuise sūt secte inter sarracenos q' tuor: modis: vel forte ista est corruptaz debz dici sex inter sarracenos sicut est in libro meo.

Debes scire vt Auerr. narrat. 12. meta. cō. 18. q' loquētes sue le gis opinari sunt q' deus possit bene agere mūdū ex ni/ hilo: sed nō possit ipsuz priuare in nihil. qm actio agētis nō est nisi in inueniēdo: r' aliq' operādo. ideo pp hoc reputat deum nō posse mūdū annihilare. r' pp hoc forte Alg. significauit qd nē ista iter alias dicitur. **C** Et vltis scire sc'do q' hui' d' rōes nō pcludit p'ra nos: r' q' Auerr. infra tractabit illas. ideo ibi ego solua: r' solui in disputatiōe prima.

Deus potest agere in un/ dum ex ni/ hilo: non tñ pot' reduce re ipsuz in ni/ hil' s'z. **San** ros r' loquē res legis Auerr.

AVERROIS

Des dicimus q' id qd retulit nomine philo/ sophozū q' isti cogebāt eoz aduersarios ex istis cōcedere. i. pcedēdo priuationē mūdi: sicut cogebāt eos inouatōe mūdi. dubta. n. destructio destruc. Auerr. lii

iteruentia in inouatione et in priuatione sunt unum et idem: et ideo non oportet amplius explicare. Sed id quod in hoc loco expresse pertinet. scilicet quicquid concedat creationem mundi oportet eum concedere quod actio agentis dependet de priuatione. ita quod agens agat priuationem est quod negatum ab omnibus quattuor sectis. Etiam sequitur hoc necessario quod actio agentis dependet de pura priuatione. scilicet de productione cuiusdam rei que non erat ante nisi in potentia. imo agens creauit eum omnino. Actio namque agentis apud philosophos non est aliud nisi extrahere rem de potentia ad actum. et dependet apud eos de quodam ente in esse duabus suis extremitatibus quando dat sibi esse transfert eam rem de potentia ad actum: et remouet sua priuationem: sed in priuatione totum prius se habet: ubi nunc inouat sua priuationem ad actum. Qui hoc negaret sequeretur eum hoc dubium. videlicet quod agentis actio dependet de priuatione utraque extremitatum. scilicet in actione et priuatione. Sed quod in priuatione obscurius est: nequiuertit loquentes diuidere predicta diuisione. Nam sicut enim sequitur opinantes ipsorum opinionem quod agens efficiat priuationem: quod quoniam tale agens transferret rem de esse ad puram priuationem: ageret sine dubio priuationem preter intentionem. Et non est quoniam transfert de esse actuali ad potentiale: esse enim priuationis tunc in nouat modo prius: et simile huic sequetur eos in productione: tamen obscurior est: eo quod quando res ducta est ad esse cessat sua priuatione necessario: et si sic. ergo productio non est aliud nisi priuatione priuationem rei ad esse. Sed quod finis huiusmodi est productio: potest dicere quod eius actus dependet de cessatione priuationis: imo dependet de productione: quare ex hoc sequitur annihilatio priuationis. Sed adhuc sequitur eos quod actio agentis de priuatione dependet: quodlibet enim ens secundum istorum opinionem duos habet modos tamen. scilicet quoniam priuationem: et quando realiter est in actu. tunc non est ibi attribuendus actionem agentis: neque quando est in priuatione. Remanet ergo quod oportet necessario quod sit duorum

unum: aut quod in effectu non dependeat actio agentis: aut quod dependeat de priuatione. unde sequeret necessario opinionem hanc opinionem in agente quod ipsa priuatione possit conueniri ad esse et esse ad priuationem: et actio agentis dicitur translatio cuiuscumque istorum oppositorum ad alterum: et omnia ista falsa sunt in cunctis oppositoribus: maxime in esse et priuatione. scilicet quod conuertatur ad inuicem. Unde patet ex istis quod isti homines comprehenderunt de veritate agentis id quod comprehendit de bilis visus de umbra rei in loco ipsius rei: ita quod putant umbram rei esse rem: et hoc non tamen accidit eis in hoc proposito: imo sicut in pluribus alijs.

Apponit id quod vult facere: et id quod vult tractare. et dicit. dicimus nos quod id quod resultat nomine philosophorum: quod isti. scilicet philosophi cogebant eorum ad uersarios ex istis. scilicet concedendo priuationem mundi. et hoc quo ad vtrumque argumentum: sicut cogebant eos inouationem mundi: et hoc quo ad alia argumenta. dicimus super. quod dubia interuentia in inouatione et priuatione sunt unum et idem: et ideo non oportet amplius explicare: quoniam dictum est in prima disputatione de hoc. et ista est valde difficilis. et tamen visus loquendi arabum. Et deinde explicat id quod vult tractare. et dicit: sed id quod in hoc loco expresse pertinet. scilicet quicquid concedat creationem mundi oportet eum concedere quod actio agentis dependet de priuatione. et consistit circa priuationem. ita quod agens agat priuationem. hoc quod est totum est quid negatum a quattuor sectis. Deinde ponit modum quo possit id concedi aliquo modo: et ait: et sequitur hoc necessario quod actus agentis dependet de pura priuatione. scilicet est circa puram priuationem hoc modo. scilicet de productione cuiusdam rei que non erat ante nisi potentia. imo agens creauit eum omnino deo esse ad esse. Actio namque agentis apud philosophos non est aliud nisi extrahere rem de potentia ad actum. et dependet super. agens de quodam ente. scilicet in esse duabus suis extremitatibus quod dat sibi esse transfert rem de potentia ad actum et remouetur sua priuatione. Et ex his apparet quomodo agens agit circa priuationem tanquam terminum a quo non tanquam agens: agit circa terminum ad quem. (Sed in priuatione.) Ponit etiam in contrarium circa priuationem. et dicit: sed in priuatione. scilicet rei corruptione totum contrarium se habet: quoniam vult dicere quod priuatione est terminus ad quem: et esse terminus a quo: ubi nunc inouat sua priuationem ad actum. ubi priuatione ponit in esse suam addit. quod hoc negaret. scilicet si quis esset: qui diceret semper agens agere circa priuationem: sequitur eum hoc dubium. videlicet quod agentis actio dependet de priuatione. scilicet sit circa priuationem utraque extremitatum. scilicet in actione et priuatione que sunt extremitatibus opposite ratione terminorum: quod est valde inconueniens. (Sed quod) ponit opinionem loquentium sue legis. et dicit. sed quod in priuatione obscurius est. vult dicere: sed quod non videtur intelligibile qualiter agens possit agere priuationem. neque uertit loquentes diuidere predicta diuisione. et si littera non est

Disputatio

corrupta. vult dicere. i. nequiverunt invenire membrum divisionis quo scitur actio dei esse in privatione: et forte est error: translatio: et sic dicitur. nequiverunt loquētes evadere a predica divisione: et tunc sermo eius est manifestus per se. (Manifestus est.) Et explanat qualiter non potest evadere. et dicit. manifestus est enim quod sequitur opinantem ipsorum opinionem quod agens efficiat privationem. quoniam quod tale agens transferret rem de esse ad puram privationem. i. ad nihil ager sine dubio privationem praeintentionem: vult dicere circa generationem alicuius aliterius. Ubi debes scire quod pura privatio est quoniam ex ea nihil fit. modo si agens ut volunt loquētes: agit puram privationem sine generatione alterius: sine dubio sequitur quod opus eius erit privatio. (Et non est.) Poniunt modum quomodo philosophi possunt evadere ab hoc argumento. et dicit. et non est. i. non contingit quod transfert de esse actuali ad potentiale. esse enim privationis tunc innovatur modo consequentie. vult dicere quod philosophos non accidit hoc: quoniam philosophi volunt privationem esse per se interius propriae naturae: sed volunt quod non primo intendat esse cui concomitant privationem illius esse. unde agens aqua per accidens: et concomitantem generat privationem eius. ut dicitur in libro de generatione. (Et simile.) Dicitur quod qualiter est in actione entis ex nihilo accidit sine inconvenientiis. unde ait. si sile hinc legitur eos in productione. et dixit sile: quoniam non legitur nisi quod non privationem sit non esse. Et ut dicitur: obscurus est: quoniam res ducta est ad esse cessat sua privatio necessario. et sic non videtur quod non privationem sit non esse. (Et si sic.) Declarat quomodo legitur sile illi. et dicit. et si sic. i. et si est ut dicitur quod res ferret ex puro nihilo nullo supposito. ergo productio non esset aliud nisi converti privationem rei ad esse. (Sed quod.) Poniunt eorum enumerationem: et dicit. sed quod finis huiusmodi est productio. potest dicere quod effectus. i. actio agentis deperdet de cessatione privationis. i. consistit circa privationem cessando illam: imo dependet de productione. i. est circa productionem mundi: quare ex hoc legitur annihilatio privationis. Ex his potest solvere argumentum Averrois. et dicere quod non legitur privatio convertitur ad esse: quoniam non agit circa privationem: sed circa cessationem privationis producendo aliquod ens. (Sed adhuc.) Adhuc reprobat eos. et dicit. sed adhuc legitur eos quod actio agentis de privatione dependet. i. circa privationem consistit. quod declarat. d. quod libet enim esse secundum istorum opinionem duos huiusmodi modos. scilicet. quoniam privatur oino. i. quoniam est purum nihil: et quoniam realiter est in actu. Debes scire quod loquētes saraceni differunt a philosophis: quoniam philosophi volunt quod res factibilis habeat tres dispositiones. scilicet. quoniam omnino nihil est nisi solum in potentia: et quoniam oino est. i. in actu: et quoniam huiusmodi medium. scilicet. inter esse in actu et oino nihil: quoniam est in hora factionis: loquētes saraceni autem non ponunt nisi duas dispositiones. scilicet. privationem simpliciter et esse simpliciter: non autem ponunt medium: quoniam negant medium. Et pro supposito arguit Averrois. dicit de ex quo effectus duas huiusmodi dispositiones tamen: circa quod illius consistit actio agentis. et dicit primo tunc non est ibi. i. quoniam res oino est attributa duarum actionem agentis: tunc cessat actio: neque quoniam est in privatione simpliciter. deinde de quoniam recolligit inconvenientiam contra loquētes. et dicit. Remanet ergo quod opus necessarium quod sit duos vius. aut quod in effectu non dependet actio agentis. i. aut quod actio agentis nihil operetur circa effectum: aut quod dependeat circa privationem. i. operetur circa privationem simpliciter. Et primum supponit esse sal-

Quid sit
ta privatio.

Deinde iter lo
quētes sar
aceni et
philos.

Secunda

suum. et ex sebo infert interius. et dicit. unde sequitur necessario opinantes hanc opinionem in agere. i. hoc sebo: membrum quod ipsa privatio possit converti ad esse et esse ad privationem. et sequitur secundo quod actio agentis dicitur et translatio cuiuslibet istorum opponitur. i. oppositorum ad alterum. et oia ista sunt falsa. Accidit enim opponētibus. i. oppositis maxime in esse et privatione. i. in oppositis contradictoriis. scilicet. convertantur ad invicem: quod est valde impossibile. Debes scire quod sic actio agentis consistit circa privationem simpliciter cum actio non operetur nisi circa id quod aliquando erit sub termino factionis: aliter actio esset ociosa. ideo sequitur quod non privationem fieri aliquando in nam entis: et sic unus contradictoriorum mutabit in reliquum quod est impossibile. Solutiones autem latinos a hoc dicere sunt in libro de intellectu secundum opinionem Averrois. in propositione dicente. creatio apud philosophos est impossibile. ubi addunt responsiones latinos. Et tamen pro nunc dicitur potest quod ratio huiusmodi supponit unus falsus. scilicet. quod actio rei circa aliquid sit: quod falsus est apud nos. imo eius actio non est nisi res acta: prout intelligitur per modum fieri. et sic argumenta philosophorum nihil sunt. vide ibidem in libro de intellectu. Deinde ponit quasi quoddam correlarium. et dicit. unde patet ex istis: quod isti boies vult dicere loquētes saraceni comprehendunt dicitur. i. non agens id quod comprehendit debilis visus de umbra rei in loco ipsius rei. ita quod putat umbra rei esse rem: et ad id quod hoc non tamen accidit eis in hoc proposito imo sicut in pluribus alijs.

Nota.

Actio rei
Averrois
ca aliquid
apud nos
ro actio
est res acta.

Debes scire quod umbra alicuius rei est quodammodo ipsa res pro quanto ab ipsa se derivatur. sicut ergo umbra est quodammodo ipsa res. ita positio loquentium de natura agentis est quodammodo ipsum agens. ideo similitudo Averrois est multum convenientis. attamen totum correlarium operis dicere. imo theologo perceperunt veritatem: quod per testimonium prophetarum philosophi umbra veritatis: quod per sensus qui sunt testes mendaces.

ALGA. DVB. VI.

Et Alga sunt alij alij loquentium opinantes quod accidunt finitum de seipsis: sed sibi remanent. in eis enim non creavit deus motus: neque quiete neque aggregatores: neque disgregationem. ergo impossibile est quod corpus remaneat immobile: neque quietes: et quod privetur. Alij vero dicit quod privare non est actus: imo est cessatio actus: quod non intelligunt privationis veritate. Et ad dicit philosophi quod annullatis istis opinionibus non remanet via aliqua ex qua probari possit quod privatio mundi sit possibilis. scilicet. processu quod hic mundus sit innovatus. processu est quod aie humane innotentur allegant quod ipsorum privatio est impossibile. Dicit dicitur quod non quod dicitur per se exis fuit non potest imaginari quod privetur post suus esse tamen si fuerit antiquum quod novus.

Hic in primis narrat aliam sectam loquentium sue legis: et dicitur
ait Alga. sunt aliqui alij loquentium opinantes qd accidētia finunt de
seipis. i. credētes accidētium naturā esse cōtingētes: sed sbe reman
ent. i. sbe vero nō sunt in naturis earuz oēs possibilēs. In eis enīz
subiectis nō creauit deus motuz: neq; quietē neq; aggregationē. i.
dēnitarez: neq; disgregationē. i. raritatez: z vniuersālī deus nulluz
accidēs creat. ergo impossibile est qd corp⁹ remaneat imobile: neq;
quiescēs: z qd priuetur. Illa littera si nō est corrupta pōt intelligi pū
mo. qd qd deus nō pōt nec creat accidēs ppria creatōe alia a crea
tione sbe: impossibile est remanere corpus sine omni accidēte. i.
sine motuz: sine quietē: z qd priuet illis. vult dicere etiā si istis priue
tur: qm accidēs sbe sui naturā consequit sbe. ideo si corpus reman
et: oportet vt remaneat subiectuz alicuius accidētis. Et potest ing
telligi scdo qd qd deus nō creat accidēs: sed tantū substantiā. ergo
impossibile est: vt corp⁹ remaneat immobile z quiescēs: z qd priuetur
idest taliter qd nihil sit simpliciter. vnde vtr⁹ cōsequētie est ista. de
nō creat accidēs. ergo deus nō potest priuare corpus simpliciter:
z hec expositio est plus cōsona verbis.

De uerbo
sequētie.

Sed tunc est locus qōnis qm̄o valet illa qsequētia: z videt mibi
qd tenet in virtute huius. s. qd priuario sit accidēs z nō ali
cuius sba: z hoc sine dubio est veruz: vt dixi de hoc in lib. de intellect
ctu. aliqua: z in lib. p̄physi. hoc accepto. cōsequētia est manifesta per
se: qm̄ si deus posset priuare munduz posset creare priuationē. Sed
priuario est accidēs. ergo posset tacere accidēs. ideo intellectu illo
scz qd deus nō pōt creare accidēs statim apparet deuz nō posse mō
dum priuare. **C** Sed hic dubitat p̄mo: qd si priuatio est accidēs:
vel propriuz vel cōmune: nō propriuz qm̄ tunc esset sbe rei essentia:
neq; cōe: qm̄ tunc eēt separabile ab eo/ cuius est: z sic possem dicere
qd celum est cōposituz ex mā z forma: z qm̄ est ei priuatio aliquādo.
artamē ab eo est remota: z sic nunq; corrūpitarz sic destruitur in
tio Auer. p̄mo p̄physi. in fine cōmētī. 63. z p̄mo celi. cōmētō. 2. p̄
dici qd priuatio nō dicit accidēs proprie loquēdo: qm̄ nullius quā
est. sed intelligēdo accidēs sbe rōnem: z in odūz sic pōt dici accēs:
imo vt declarauī in qōne seu lib. de intellectu: priuatio nō distingui
tur re ab eo: cuius est priuatio. ideo proprie: nec pōt dici accidēs pro
priuz: nec cōe: sed hz modum accidētis cōis pro quāto in adueni
forme abijctur a mā. **C** Sed qd loquētes saraceni nō ponunt mate
riam. ideo habēt dicere qd priuario sit aliqd accēs sine subiecto sa
ctum a deo in toza corrūptōis mundi. (Alij vero.) Narrat secunduz
sectam. z dicit. alij vero dicūt qd priuare nō est actus. imo est cessatio
actionis: qd nō intelligūt priuationis veritatē. i. nām veraz. **C** Be
bes scire qd forte h est opinio nostre legis. vult enim qd deus creauit
mundum z animas z illas volendo cōstruat. z dicunt qd mundus et
animē z res omnes in suis naturis sunt cōtingētes: a deo qd si relin
querent in proprijs esse iam annihilaretur: z tunc opz dicere sbe h
qd annihilatio nō est aliud qd cessatio actionis dei. s. cōseruatiue. cō
sata enīz actione res in nō it tendit. z hec videt opinio legis nostre
sine dubio z vera in se. z cōtra hoc nō possunt argumēta istozuz p̄e
dere: vt p̄tz. **C** Beinde ponit summā opinionis p̄hoz. z dicit. tādē

Bubitatio.

Solo.
Priuatio si
est accēs p
prie: sed im
mōdū z
rōnem.

dicūt p̄bi qd annullatis istis opionib⁹ nō remanet vīa aliq; ex qd p̄bari
possit: qd priuatio mūdi sit p̄olis. s. cōcesso qd hic mūdus sit inouat. i. nō
viter creat. cōcesso ēt qd ate hūane inouent. i. a deo imēdiate creent.
allegāt. i. apre. p̄bar qd ipsoz priuatio est ipolis. dnt omīz qd nō qd cū/
qd p̄ se exis fuit. vult dicere factū: nec p̄t imaginari qd priuet post suū
ēē taz si fuit antiquū. i. eternū qd nouū. hēc igit est opinio p̄hoz.

AVERROIS

Os dicimus qd illi q opinant qd accēs non
remanet duob⁹ t̄pib⁹: z qd eē hoz i subiectis
est idē relinqtatis sbe: non estimāt id recte.
accidit em̄ ei d̄ redargutōe. Si em̄ sbe eēt
causē accētū postq; p se sustētari nequeūt:
sequeret ex hoc qd sbe eēt cāe suaz ip̄saz: qd est ip̄fē:
q aliq; res sit cā sup̄p̄i. Rursus q̄t eēt hoc postq; accē
dētia aliquot duob⁹ t̄pib⁹ nō permanēt: qd i illo nūc qd
ē p̄ncipiū priuationis illi qd reperit deesse. opz qd sba eoz
nō sit. in illo. n. nūc nō est aliqd de pte priuati: neq; de re
perti pte. Tāde z ponere id qd nō remanet duob⁹ t̄pib⁹
cām illi qd remanet duob⁹ t̄pib⁹ absurdū appet. id nāq;
qd remanet duob⁹ t̄pib⁹ dign⁹ est remanere qd illud qd
nō remanet: id em̄ qd nō remanet nō. hz eē nisi in nūc:
z qd remanet hz eē pmanēs: q̄t ē erit id qd ē iperma
nēs duo nūc cā illi qd remanet: vel quātr erit id qd re/
manet in spē cā illi qd remanet in indiuiduo: q̄re ē oīa
ista p̄t summi errozes reputari. Et ideo notādū est: qd
q negat re gnabile h̄re mām: sequit eū qd illa res sit sim
plex z impolis priuari: simplex em̄ non pmutat: neq; ad
aliā sbe cōuertit. z ideo ait Hippo. qd si hō ex vna so/
la re cōstitutus eēt: nunq; aliqua passionē passus esset:
imo eēt semp incorruptibilis z ipermutabilis: neq; ge
nerabilis esset. imo esset ab eterno.

Tunc Auer. reprehēdit Alga. z p̄mo quantū ad id qd opinat qd
accēs nō sit a deo: s; causat a sba imēdiate: z. d. dicimus qd illi qd opi
nant qd accēs non remanet duob⁹ t̄pib⁹. s. tpe eē subiecti: z tpe nō
eē subiecti: qd reputat accēs fieri z p̄seruari p subiectū: vt dicitur est.
adeo qd dnt qd hō mortuus nō est alb⁹ albedine eadē numero qm̄ erat
vīus. sicut latini fingūt. z dicit qd eē eoz i subiectis est idē relinquit/
tatis sbe. i. ram dnt relinquūt qd diu sbe relinquunt: qm̄ vna est re/
linquitas z duratio subiecti z accidētis. Isti quidē non estimāt id

recte, accidit enim eis de redargutio, et ponit rationem in forma hypothetica, d. si enim sic essent cause accidentium postquam per se, si accidentia sunt etari nequeunt, postquam per se non existunt; sequitur ex hoc quod sic essent cause sua ipsa et quod est impossibile, quod aliqua res sit causa sui ipsius. ¶ Sed difficile est adducere istam probationem: forte videtur quod virtus huius sit quod sequitur quod sic sustinetur: probatur quod sic maxime forma non inest materie nisi per dispositiones conservantes illas; illa est causa dispositionum, quod ipsa est causa sui per proportionem eodem: contra est causa cause est causa causati, si ergo sic est causa effectiva dispositionum erit causa effectiva eius, sed latini fingunt quod dispositiones sunt cause males: et ideo non inveniuntur quod dispositiones sunt cause in genere materie sicut et contra in genere efficientia: quod cause prior est sibi finitice cause in diversis generibus, ut dicit Aver. 2. phy. si. 66. 30. et sic non valet illa contra oppositio, ubi cause variantur. ¶ Sed mihi videtur ista solutio sit fatua: quoniam dispositiones non conservant formam nisi inquantum retinent impressionem vel materiam vel agentiam: et si dicitur licentia fingenda non materia: quoniam natura materia non magis est apte retinere hanc formam quam alia: quoniam natura materie est natura entis in potentia ad omnes formas: et videtur est in multis locis: quod dispositiones conservant formam et retinent impressionem agentis, et si sic, ergo habent rationem agentis et non materie: et sic arguitur ut supra. ¶ Tunc debet scire quod latini sunt in maximo errore circa istud: et maxime Joh. iacobus in quonibus libri phy. omnia enim opinantur sunt quod dispositiones in materia habent vim et impressionem materie: et hoc videtur dicitur est in multis locis: quod dispositiones conservant formam et retinent impressionem agentis, et si sic, ergo habent rationem agentis et non materie: et sic arguitur ut supra. ¶ Tunc debet scire quod latini sunt in maximo errore circa istud: et maxime Joh. iacobus in quonibus libri phy. omnia enim opinantur sunt quod dispositiones in materia habent vim et impressionem materie: et hoc videtur dicitur est in multis locis: quod dispositiones conservant formam et retinent impressionem agentis, et si sic, ergo habent rationem agentis et non materie: et sic arguitur ut supra. ¶ Tunc debet scire quod latini sunt in maximo errore circa istud: et maxime Joh. iacobus in quonibus libri phy. omnia enim opinantur sunt quod dispositiones in materia habent vim et impressionem materie: et hoc videtur dicitur est in multis locis: quod dispositiones conservant formam et retinent impressionem agentis, et si sic, ergo habent rationem agentis et non materie: et sic arguitur ut supra.

Positio latini oppones eas males esse. Impugnatio.

Error latini ac Jo. iacobus.

Propositio.

Subiectum in materia sic id est causa sui. Dicitur tamen est subiectum esse causas accidentium ut materia: ut dicitur Aver. 4. meta. 60. 2. 13 ut efficiens est omnino extrinsecum ut materia. Item per quod ait Aver. 3. celi. 60. 28. 2. 4. celi. 60. 22. 2. 25. quod dicitur forma Substantia non dat propria formam mediantem formam. vide eum ibi. (Rursus quatuor) Ad dicitur est causa accidentis secundam rationem quod sic non sit causa accidentis effectiva, et videtur mihi quod videtur sic sic coponi. nihil quod non permanet in duobus terminibus. s. esse et non esse. est causa eius quod permanet illis terminibus, sed sic non permanet in ipse eius priuationis: et accidens id est numero permanet in illis. ergo forma non est causa accidentis. d. ergo, rursus quatuor esset hoc postquam accidit

aliquod duobus terminibus permanet: quod in illo nunc, i. instanti quod est priuationis illius quod reperit esse et sic per se substantia, i. subiectum eorum non sit quod declaratur in illo enim nunc non est aliquid de parte priuari, nec de reperi. i. entis parte: ex hoc vult habere probationem in nomine sui in partem. videtur quod substantia non manet, et inde resumit materia remanet, tandem ponere id quod remanet duobus terminibus cum illius quod non remanet duobus terminibus absurdum apparet. Id enim quod quod remanet duobus terminibus dignius est remanere, vult dicere tanquam causa quod illud quod non remanet, id enim quod non remanet non habet esse nisi in nunc, i. certo tempore. et quod remanet habet esse permanentis, vult dicere per multum tempus. conclusio sit maior. d. qualiter ergo erit id quod est impermanens duo nunc causa illius quod remanet, vult dicere illis duobus nunc: vel: quod si id est est, qualiter erit id quod remanet in se: sicut est sic causa illius quod remanet in individuo, et sic apparet maior, et probatio eius, conclusio intenditur, d. quare ergo omnia ista sunt summi errores reputari.

Sed hic sunt due rationes: quoniam non videtur verum id quod Aver. super ponit, scilicet quod accidens semper permanet in duobus terminibus, scilicet priuationis et esse: quoniam si corrumpitur ignis in aqua sine duobus accidentibus ignis non remanet in aqua: quoniam aqua potest secum accidere contra accidentibus ignis excellentia illa. Secundo non videtur verum quod illo nunc quod est principium priuationis rei existens non sit nec pars priuari nec pars entis: quoniam tunc in illo instanti materia est sine forma.

¶ Dicitur quod in Averro. accidentia sunt duobus modis, scilicet similitudo: quod scilicet possunt manere eadem in subiecto successu: quoniam non fert secum contrarium accidentia diversa, modo hic loquitur Aver. saltet in accidentibus similitudo: de quibus, primo de generatione, comen. 27. et secundo de generatione, 60. 24. dicit illa manere eadem, ut in primo de substantia dicitur, ratio ergo Aver. est saltet specialis de accidentibus similitudo: de quibus propter hanc rationem apparet quod subiectum non sit causa effectiva eorum quantum remanent eadem numero in generato et corrupto.

¶ Ad secundum, dicitur quod in primo instanti non esse rei entis consideratur multa nunc natura, in illo enim instanti potest intelligi materia sine forma: licet de facto sit cum forma genita: quoniam primum esse genitum est ultimum non esse corruptum: ut dicitur sophiste huius terminibus. ¶ Ad formam argumentum dicitur quod per nunc Aver. intelligit nunc nature: nec loquitur uniformiter in omnibus suis verbis: ut apparet: et sic nihil est contra positum. (Et ideo notandum) Probat unum quod supponit in omnibus rationibus: quod materia est necessaria in omni generatione et actione, et dicitur de ideo notandum est quod negat rem generabilem habere materiam, sequitur eum quod illa res sit simplex: et tunc erit incorruptibilis: cuius rationes ponit, d. simplex, n. non permuratur: nec ad aliam substantiam converteri, et inde probat id est autem contrarium. Dippo. di. de ideo dicit Dippo. quod si hoc ex una sola recedat: rursus esset nisi quod aliqui ratione passus esset: imo esset semper incorruptibilis et impermutabilis: nec generabilis esset, imo esset ab eterno: si autem aliqua intelligentia et momentum orbis.

Prima quod.

Secunda.

Solo ad primam.

Ad secundam.

Debes scire quod primo phy. comen. 51. dicitur Aver. si principia essent contraria materia: tunc generatum esset simplex et non compositum: ubi apparet modo quod Aver. intendit per simplex non modo simplicitate opposita componi ex materia et forma: ut quod amingunt, imo simplicitate oppo-

Quid intelligit Aver. per simplex.

ita cōponi ex esse & eēntiaz ex genere & oīa. alr oīa eius hīc nīhīl
 esserūm latini fingūt q̄ cōpositū ex esse & eēntia pōt annihilari: q̄
 redire in sui essentia: pōt q̄des p̄uari eē & remanere in sui eēntia que
 est in potētia sue cāe. vt dicit. ideo reputo q̄ Zuer. hic p̄ simplex in
 telligit simplex: vt excludit oēm cōpositionē. & tūc sine dubio sequitur
 q̄ nec sit corruptibile: nec aliquo modo distinguibile. Sed q̄lter ex
 hoc q̄ res puat mā p̄uēt cōpositione simplr dicitū in expōne termi
 de anima. vnde ibidēz. cō. 9. & 10. Et nolo nunc imorari. Qm̄ dicit
 p̄hoz vt sepe dixit vol. sunt tūc ex suppositōe. & ideo vep̄lurimū sunt
 falsa. Et sic cōsumata est expōitio sc̄de disputationis cū Dei laude q̄
 est trinus & vnus: & gloriose virginis & Marie.

¶ Tertia Disputatio Algazelis cum p̄bis in eo q̄s dicunt: q̄ Deus
 est agēs mundum: & q̄ mundus est eius effectus.

DVBIVM I.

¶ Et Algā. Dnt p̄bi q̄ ip̄e de^o b̄ndict^o
 est agēs in mūdū: & mūdus est eius
 effect^o: & opus suū. & de clatio huius
 ab eis dē facta sup̄ h̄ nō est dem̄strati
 ua: im̄mo dialecticalis. & c. vsq̄quo
 illud q̄ dixit q̄ mūdus cōponit ex
 diuersis. quātr ergo non possunt ab
 ip̄so deo glorioso p̄cedere.

¶ Et post q̄ dicitū est de eternitate mundi a p̄te ante. & a p̄te post: su
 perest modo inuestigare an mūdus sit etern^o ex vtroq̄ sit effectus al
 cuius agētis: & sicut p̄mo in alijs disputationibus ita nūc adducit
 sūta3 Algā. vñ dī. At Algā. dicūt p̄bi q̄ ip̄e deus b̄ndictus est agēs
 in mūdū: & mūdus est eius effectus & opus suū. Et dī. q̄ de clatio hu
 ius ab eis dē facta super hoc nō est dem̄stratiua. im̄mo dialecticalis. & p̄
 babilis. & addit. vsq̄quo illud q̄ dixit q̄ mūdus cōponit ex diuer
 sis: quātr ergo p̄nt ab ip̄so deo glioso p̄cedere. ¶ Sic notat termi
 num vboz Algā. q̄si dicat. ego accepi verba vsq̄ ibi illd q̄s dixerūt
 Zri. & infra in dubio sequēti declarabit hoc.

AVERROIS.

¶ Scimus nos q̄ id q̄ dicit. v3. q̄ illd q̄s est i
 agēte ē sine dubio q̄ sit volēs: eligēs: sciēs
 id q̄s vult: ita q̄ agar in illud q̄s vult: sunt
 verba ignota & dubitabilia in agēte mūdū
 nisi dem̄stratiue p̄bare aut inditum noti in
 ignotū possit trāfferri. ¶ Nos. n. inuenimus agētis & i
 p̄mētia duobus modis diuisa: quorū vnus est q̄ vna
 tūc est sua actio per se: vt calor agit calorem: & frigiditas

frigiditatem: & talia agentia naturalia nuncupantur.
 ¶ Scōs vero modus est qm̄ aliq̄d agēs quandā inter
 dum agit actionē: & interdū eius p̄rium: & talia agentia
 vocant a p̄bis volentia & eligentia quodcūq̄ agēs fue
 rit h̄mōi agit sine dubio cū deliberatiōe & meditatiōe.
 ¶ Unde p̄mū agens benedictū nequit aliquo modo
 de aliquo istoz denoīari eo mō quo gnabile & corrupti
 bile denoīat: & rō hui^o est q̄ volēs & eligēs deficit id q̄s
 vult: & ip̄e deus nō deficit aliquid de eo q̄s vult. s̄tr eli
 gens eligit vnum duoz melioz per se: & deus benedi
 ctus nulla talia sibi debēt attribui. tandē q̄ volūtas est
 passio & mutatio: & ab sit q̄ deus de talibus denoīetur.
 ¶ Maxime q̄ de actione nāli nō debet denominari. actio
 nāq̄ nālis necessario est in sua substātia: non tūc in volē
 tis substātia. ¶ Rursus opus nāle non p̄cedit a scia.
 demonstratū est em̄ q̄ eius actio p̄cedit a scia. vnde
 illo modo quo deus est agēs volēs nō est hic: q̄s mant
 feste apparet: nulla em̄ volūtas nobis p̄sens s̄tis est
 volūtatē dei: qualiter ergo dici pōt q̄ non intelligit de
 agēte nisi illud q̄s agit cū deliberatiōe & electione: neq̄
 hoc diffinitio pōt poni equaliter in agēte noto & igno
 to. ¶ Unde dūz p̄bi negant q̄ hec diffinitio non possit de
 predictis equaliter denominari sequit eos: q̄ remota
 hac diffinitione de p̄mo agēte remoueat actio de eo:
 & hoc satis per se notum.

¶ Nunc Zuer. reprehēdit Algā. quantū ad vñ q̄s v̄ supponere in
 rōne quā voluit esse demonstratiua q̄s est deum agere voluntate. vnde
 ait. dicimus nos q̄ id q̄s dicit. v3. q̄ illud q̄s est in agente est sine du
 bio q̄ sit volens eligens & sciens id q̄s vult ita q̄ agar in id q̄s vult.
 hec quidē verba sunt verba ignota & dubitabilia in agente mūdū
 nisi demonstratiue probaretur aut inditum id est natura noti posse
 trāfferri in ignotum. (Nos enim) declarat qualiter illa verba sunt
 dubitabilia: & d. nos enim inuenimus agentia & imp̄mētia sc̄dēst
 causantia duobus modis diuisa: quoz vnus est q̄ vna tantū est sua
 actio per se. vt calor agit calorem. & frigiditas frigiditatem. & talia
 agentia naturalia nuncupantur. & dixit Zuerro. per se: quoniam per
 accidens calor pōt infrigidare. vt dictum est in metauris. vnde dicit
 tur. 3. cō. 8. & 9. meta. cōmen. 3. & 10. q̄ agens naturalr determinat
 ad vñ: q̄s intelligi p̄mo per se: & h̄ est mens eius. 3. celi. cō. 7. &

primo ce. com. 8. ubi dicitur qd ab una natura unum tantu puenit. (Scds vero modus) ponit scdm modu. d. Scds vero modus est qm aliqd agens interdum quandam agit actione: et interdum eius contrariu: et talia ageria vocant a phis volentia et eligetia qd cum qd agens fuerit: motus agit sine dubio cum deliberatione et meditatione. ¶ Debes scire qd ista distinctio p parte pot accipi a pho in. 9. meta. ter. com. 3. 2. 10. et vide expostores latinos: qm multa dicunt de hoc. (¶ Isti psum) declarant quod deus sit agens: dicens. vnde primu agens benedictum nequit aliquo modo de aliquo istozz denominari: eo mo quo generabile et corruptibile denominat: qm aliquo mo no inconuenit vt dicit post. et primo ostendit qd deus non sit agens volens et eligens. Et arguit primo in prima figura sic. volens et eligens desicit id qd vult. et dimittit factum. et ipse deus non desicit aliquid de eo qd vult. Et sic in secunda figura sequit conclusio iam dicta.

Buplex eligibile.

Primo intellectu huius ronis debes scire qd illud qd eligat a volente reappetit a volente: et etia id qd dimittitur: et ambo sunt possibilia: qm si vnum tm esset pole electio esset vna. Eligibile autem est duobus modis. qd dam fm melius: et qd dam fm prius. Exreplum prius. vt si eligerem furtu. Exreplum scdi. vt si eligeret studium melius furto. Ex h: is sequit veritas maioris: qm omne eligens dimittit ab electo: qm si eligat ad prius manifestu est ipsum esse dimittitum. si eligat ad melius. ergo dimittit saltu ab alio: et sic semper dimittit saltu aliquo modo. Sed deus nullo modo dimittit: qm esset inuidus: vt ait pho in libro de bona fortuna. i. deo sequit in secunda figura cōclō iam dicta. ¶ Et debes scire qd fm nos deus respectiue pot dimittit. simplr autē nō. vnde dicitur qd deus multa pot que nō facit nec hoc apud nos est inconueniens. (Similr eligens) ponit scdm rationem. d. d. similr eligens eligat vnuz quoz meliorum per se. et deus benedictus nulla talia debent attribui sibi: qm tunc vt dixi inuidus esset. ¶ Et debes scire qd hec scda rō differt a prima in hoc qd pta vult qd eligens eligat aliquado fm prius. scda aut assumit simplr: qd omne eligens eligendo dimittit aliquid. et vt dixi. sicut prima nulla est apud nos. ita nec scda. eo dē enīz modo soluit: vt pte Landē qd voluntas) arguit tertio modo eadē forma. d. d. tandem qd voluntas et passio est mutatio. s. in volente: et absit qd deus et talibus denominet. Et oibus his in scda figura sequit cōclō iam dicta. ¶ Sz an iste rōnes sint simplr necessarie an probabiles nō opus est facere modo moram: qm dixi satis in qdmbus. an deus sit infiniti vigons: et de intellectu: ubi dixi qd magna ps rōnum phoz sunt ex suppositione: et ideo nihil cōcludunt: et quilibet modici cerebrū solvere pot dicta illorum. (¶ Maxime de actioe) Declarat qd deus nō est agens sicut calor: simplr: et dixit: maxime de actioe naturali non dz denominari. vult dicere qd nec deus dz dici agens naturale actioe naturalis sicut calor. et primo arguit sic. actio nāqz agentis naturalis nēcio est sua sba: nō tñ involentis sba. et forte intendit per hoc minorē. s. sed actio dei nō est in substantia volentis. i. ipsi. et forte intendit per totum illud expōnem maioris sic. s. qd agēs naturalis hz actionē qua in sui substantia pfectis: nō qd vult illā pfectionē: s. sine cogitōe. primo nō ponit syl: maior et minor et desicit cōclō. Scdo mo ponit tm maior

Nō est incōueniēs deū posse plura facere: que nō facit.

dz subintelligi cōclō et minor. ¶ Sz pro intellectu huius ronis debes scire qd agēs naturale in agēdo cōforat et crescit. vnde sicut dicit in libro de aia. agēs crescit in infinitu posito cōbustibili. id ē agēs nāle pp eius actionē in sba pparat: vnde pfectus. mo appet minorum: mo pp actionē eius nō sic pfectus: imo ipse est pfectus in fine: vt dicitur est in metaphis. Et his accipit intellectus huius ronis pho si bene cōsidero. (¶ Ursus opus) ponit scdm rōnem in eadē figura. et d. ursus opus nāle nō pcedit a scia: s. demonstratū est qd eius. s. dei actio pcedit a scia: vt declarat in alijs disputationibz. ideo in scda figura cōcludit cōclō iam dicta. (¶ Unde illo mo quo deus) Remouet dubium. posset quis dicere. si deus nō est nāle: nec eligēs et desberās: quō est agēs? Soluit. d. vñ illo mo quo deus est agēs volens nō est hīc. vult dicere aliqd qd manifeste apper. nulla enīz voluntas nobis pns filis est volūtati dei. Deinde pcludit peccatū Alga. d. qualr ergo dici potest qd nō intelligit de agere nisi illd qd agit cū deliberatōe et electōe. (¶ Neqz ex cōfō) soluit qd dā aliud dubiuz: qm posset qd dicere. si hēc dīffō agētis libet et eligētis nō puenit deo an sit aliqua cōdis voluntati nostre et deo vnioce pueniens vtriqz. soluit. d. nec hīc. i. in ppositō dīffō pot ponit equalr. i. vnioce in agente noto. vult dicere hōie. et ignoto. vult dicere deo. (¶ Unde dum pho) Concludit id qd pho posuit scire. d. vnde pho dum negant qd hēc dīffō non possit de predictis. i. agente noto et ignoto equalr. s. vnioce denominari: sequitur eos: qd remota hac dīffōtione de primo agente remouebitur actio. vult dicere agētis eligētis. et hoc satis per se notum.

Scia inter opus nāle et actionē dei

Et his voluit qd pho nō pnt scire nisi negative quō deus vult: qm sciunt qd nō agit sicut eligēs et desberans: eo qd ei nō cōuenit dīffō agentis deliberātis et eligētis. ¶ Debes scire qd vt accipit primo celi. cō. 19. qd ea que sunt eadē dīffōne sunt eadēz forma: et ea que sunt eadē forma sunt eadē opatione. et idēz dī. 3. ph. vñ. cō. 2. vide ergo a pari quō sunt vnū in opatione: nec sunt vnuz forma: p hōis nec dīffōne. Et his sequit veritas Auer. s. qd ex quo deo nō cōuenit dīffō agentis deliberātis et eligētis: ei nō cōuenit opatio illius: et sic potest intelligi tm negative. Et istud voluit hīc dicere Auer. vt apparet ex verbis eius. Et qd dixit hīc nō cōtradicit nobis nisi in parte. s. quantum ad hoc qd probat deū nō agere ex deliberatio ne. Et rōnes eius nihil sunt: et sunt solute superius.

Negative tm scit apd phos: et quō deus vult. Que sunt eadē dīffōne sunt eadem forma. et qd eadē forma sunt eadem opatione.

ALGA. DVB. II.
At Alga. modo vero declarabimz quēlibz istozz triuz modoz. Ad primū vero dicimuz qd per agens intelligit illud qd ab eo pcedit actus cū volūtate illius acti: modo electōis: et qd sciat illd qd vult: s. mūdus apd eos pcedit a deo p cessu cāto a cā. et tō seqt eos nēcio qd mūdus pcedat a deo: vt vmbra pcedit a coepe: et lux a sole et c. vñ qd quantum dixit. Et oia ista pcederēt ab eo: qd est falsum.

Hic primo ponit diſiam inter p̄hos z opinionē eius z. d. **A**verrois
nos vero declarabimus quēlibet iſtoꝝ trium modoz: z forte intēdit
modoz agētis dictoz ab Averrois. ſ. nālis eligētis z neutri: z forte intēdit
dit modoz arguēdi quos nō dixit: ſ. voluit illos ſubintelligi. z. d. **A**verrois
primū vero dicimus. vult dicere argumentū vel modū agētis ſm
expōnes poſtas. q̄ per agēs intelligebat illud qd ab eo pcedit ac
cum voluntate illius actus. modo electiois: z q̄ ſciat illud qd vult
intēdit q̄ deus eſt agēs eligēs per voluntatē z intellectū. arramē nō
ſoluit hic argumēta Averrois. (S; mūdus apud eos) Ponit opinionem
p̄hoꝝ z dicit: ſ. mūdus apud eos procedit a deo: vt ymbria pcedit a
corpore: z lux a ſole. Et cetera vsq; quādo dixerat: z oia iſta pcederūt
ab eo qd eſt falſus. Et dixit mihi trāſlator q̄ Averrois. qm̄ ſcribebat verba
Averrois. accipiebat a libro eius vsq; ad certū terminū. z hoc per ly
vsq; notat. ſ. terminū verboꝝ que accipiebat: hoc d. in ſequētib; ſ
frequēter. S; quocunq; difficile eſt mihi multa verba huius libri in
terpretari: qm̄ nullos habeo expoſitores z paucos libros emēdatos
niſi meum qui eſt emēdatiſſimus: ſ; multa opz ſine dubio declaravi
partim propter defectum trāſlatoris: partim propter obſcurum mo
dum loquēdi arabum.

Difficultas
in exponen
do hunc li
brum.

AVERROIS.

Accimus nos q̄ ſn̄a horū in duob; cōtine
tur: quozum vnum eſt q̄ nō d; attribuit agē
tib; cauſis id qd nōn agit cum delibera
tione z electione: z id actus naturaſt agen
tis nō d; attribui agenti cauſe. Secundus
modus eſt ex quo opinatur q̄ mundus procedit a deo
modo pceſſus particularis ymbrie a corpore: vel lucis
a ſole. Et hic modus nō dicitur actus: q̄ actus diſſert
z ſeparatur ab agente. hec eſt ſententia huius hominis.
Et nos dicimus q̄ hoc eſt falſus. **N**hi nāq; opinati
ſunt quatuor eſſe cauſas. ſ. materia z forma efficiens z
finis. Efficiens eſt illud qd detrahīt alterum de poten
tia ad actum z de priuatione ad eſſe: z hec actio forte ſi
cum deliberatione. i. aliquando: z forſitan naturaliter.
Philoſophi vero nō dicunt q̄ corpus ſit agens ym
briam: q̄ ab eo cauſatur niſi largo modo. agens enim ſe
parari d; naturaſt ab effectu: z corpus cum ymbria nō
ſic ſe habet. **E**t iſti opinati ſunt q̄ deus benedictus
diſſert a mundo: z eſt eum agens: ergo nulla eſt ſimilitudo
inter dei actionem: z actionem agentium nobis
preſentū tam naturalium q̄ voluntarioꝝ: immo ipſe

deus eſt agens z efficiens dictas cauſas protrahēſq;
torum de priuatione ad actum: z conſeruans euz in no
biliori gradu: z modo quo attribui poteſt nullis agen
tibus nobis preſentibus. **C**onſtat ergo ex iſtis q̄ di
ctum argumentum Averrois nō erga p̄hos dirigitur:
ipſi enim meditati ſunt q̄ actio dei procedit de ſcientia
abſq; neceſſitate inducente eum ad agendum: neq; de
ſe: neq; de aliqua re extrinſeca: immo tm̄ ex ſua bonita
te. **E**t ideo neceſſario vult z eligit in precioſiori omni
bus gradibus voluntium eligentium: nō nāq; cōmi
ſit et defectum cōmittentium voluntibus nobis preſen
tibus in hoc mundo.

Hic exponit primo mentē Averrois. z dicit. dicimus nos q̄ ſn̄a horū
ſc; ſ; boꝝ in duob; p̄tinet. **Q**uoz vnum eſt q̄ nō d; attribui agētib;
cauſis. i. cauſis agētibus mūdū id qd nō agit euz deliberatiōe z electio
ne: imo quaſi dicat. deo qui agit mūdū d; attribui cōditio agentis
deliberatiō z eligētiō. z id actus naturaſt agētis nō d; attribui agēti
cauſe. i. p̄tine cauſe. primū ergo qd Averrois. inrēdebat e q̄ deus ſit agēs eli
gens z deliberās z rōnāſt: z hec ſuit opinio eius. **S**ecūdo modus eſt:
ex quo opponit q̄ mūdus pcedit a deo modo pceſſus particularis
ymbrie a corpore: vel lucis a ſole. z hic modus nō d; actus. vult dicere
q̄ effect; iſto modo cauſat; nō dicit actus: q̄ act; i. effect; p̄tine diſ
ſert z ſeparat ab agēte. z hec eſt ſn̄a huius hois. **E**ſt ergo ſciendū q̄
mūdus pcedit a deo quaſi ymbria pcedit a corpore: z iſta nō ſit ve
ra cauſatio. (Et nos dicimus) **R**eprehendit Averrois. z primo declarat
quid ſit agens proprie. z dicit. z nos dicimus q̄ hoc eſt falſum. **Ph**i
loſophi nāq; opinati ſunt quattuor eſſe cauſas. ſ. materia forma z ef
ficiens z finis. Efficiens eſt illud qd detrahīt alterum. i. forma de po
tentia ad actum: z de priuatione ad eſſe: z hec actio ſit forte cum de
liberatione. i. aliquādo: vt in generatione hominis: z forſitan natu
raliter. i. in generatiōe ignis. (Nhi vero) **M**odo cōcludit erroꝝz il
lius. d. phi vero nō dicunt q̄ corpus ſit agēs ymbriam: q̄ ab eo cau
ſat niſi largo modo. (Agēs enim) **P**robat illud. ſ. q̄ corpus nō ſit p
p̄tine agēs ymbriam. d. agēs. n. ſeparari d; naturaſt ab effectu. z corp;
cum ymbria nō ſic ſe habet. ergo in ſc̄da figura corpus nō eſt p̄tine agēs
ymbriam: cōfirmat hoc auctoritate: z iſti opinati ſunt q̄ deus bñdicitus
diſſert a mūdō: z eſt eū agēs. (Ergo nulla) **C**cludit intentū. d. q̄ nul
la eſt ſimilitudo inter dei actionē z actionē agentium nobis preſentū tā
naturalium q̄ voluntarioꝝ. (Immo ipſe) **E**t explanat quaſi quō deus
eſt agens. d. imo ipſe deus eſt agens z efficiens dictas cauſas. vult
dicere que ſunt nobis preſentes: z continetur in mundo protrahēſq;
torū de priuatione ad actū: z conſeruans eum in nobiliori gradu. z
modo qui attribui pōt nullis agētibus nobis preſentibus. i. q̄ mo
dus nullis agētibus nobis manifeſtis attribui poteſt: qm̄ deus tā

modo mādū pducir: q̄ ei nō pōt inueniri mo Jus cōueniēz in ager
ribus hic quo sciremus silum: vt videas. (Prz ergo ex istis) Exponit
plus quō deus est agens mundū concludens p̄positū: in e dī p̄
ergo ex istis q̄ dictū argumentū ālgā. non erga p̄pos dirigitur. In
eniz meditatī sunt q̄ actio dei p̄cedit de sciētia ab h̄z necessitate
ducere eū ad agēdū nec de se nec de re aliqua extrinseca.

Sed q̄ istud est valde difficile: iō in expōne huius debes scire
in quo differ agēs liberū ab agente nātū: qm̄ dīā inter
agēs p̄tingēs: agēs necessariū est p se notā: eo qz necessario agens
agit talr q̄ effect⁹ eius euenit. ita q̄ nō pōt īpediri vel ab aliquo in
tra se: sicut homo: vel ab aliquo extra se. homo enim per intentionē
quā h̄z eundī ad cenā: ita vadit q̄ si sibi occurrit aliqua rō nō eū dī.
U. g. qz non digessit retineret: z sic a rōne intrinseca impedit. Ignis
quidē qm̄ h̄z agat fm̄ sui naturā q̄trum pōt r̄tamen ab aliquo agē
re fortiori vel volenti pōt eius actio īpediri. z qz deus benedictus
nec ab aliquo intra se: nec ab aliquo extra se in agēdo īpediri pōt.
ideo p̄t opinari sunt ipm̄ esse agēs necessario z nullo modo contingē
tē. Et sic apparet qualr isti duo modi agē dī. p̄tingētē z neces
sario sunt simplr impossibiles: vni: z inter se impossibiles. Et qz hec
manifestasideo opz declarare quō differ agēs libere ab agēte natu
rali: z quō cuz libera actioe stant necessario z p̄tingētē agere: z quō
cum naturali etiā stant h̄mōi duo modi. Et dicendū igit vt Auic. q̄
cit in 6. lue meta. vltimo cap. vltra dimidiū. Illius liberalitas ap̄
oēs linguas est donatio extra se tribuens aliq̄ donum nō propter re
tributionē. vbi Auic. paulo ante dixit q̄ vnamet rea est bonum z li
beralitas respectu diuersōuz. U. g. si donabo tibi librum liber pōt
dicī liberalitas: z bonū inquantū quidē p̄fici recipiens ip̄sum
sic bonū d̄ ex dīssōne boni. primo ethico. inquantū vero respiciat agē
a quo puenit: taliter q̄ nō expectat h̄mōi doni retributionē: vt siglī
beralitas appellatur: sed Auic. hic loquitur de effectu liberalitatis
vñ liberalitas pp̄rie ē act⁹ donādī aliqd̄ bōi alicui sine retributionē.

**Bfia inter
agēs cōtin
gēs z agēs
necessariū.**

**Quid sit li
beralitas.**

**Quid sit li
bere agere.**

**Quō libere
agit necessa
rio agt.**

**Perfectū i
agendo: in
aliā p̄fectio
nē causat.**

Ex hoc sequitur q̄ libere agere est actus volētis eligibiliter z
lectabiliter agentis fm̄ permanentiam eius in op̄rato. in hoc enim d̄
sistit actus z forma liberalitatis vt Auic. innuit. Et cum oīa ista stant
apparet q̄ cum libere agere stat necessario agere: qm̄ si agens libe
rum sit bonum per essentiā: z perfectū per essentiā: sicut est primus
motor: tunc necessario agere: qm̄ de rōne boni est cōmutare: vt dicit
primo ethi. z de rōne p̄fecti est in alium p̄fectionē z causare vt dicit
4. meteoroz. Q. igit primus motor per cēntiā est bonus z perfectus.
ideo necessario agit bonitatē suam in alijs: z p̄fectionem eius. vnde
sicut ignis qz primo est calidus: scōo meta. ideo neces
sario applicat cōbustibili calefacit: qm̄ est ignis z calidus per essentiā
ita deus cum sit per essentiā: bonus z perfectus cum necessario z essen
tialiter cōsequat agere z entia p̄ficere. z hoc innuit Auic. 2. physico
cōmē. 88. vbi dicit q̄ hoc est dīp̄positio entis necessariū simplr. s. vt nō
sit p̄pter suam actionem: sed actio sequitur ipm̄: eo qz est bonum cui
essentiale est alteri cōicare bonitatē eius: z cū hoc sit: ita apparet q̄
deus libere agit z necessario. libere quidē p̄ quāto voluntate: in
tellectu delectabilr z eligibilr nō expectās a reb⁹ p̄fectio z benefi
ciatio

ciatio ab eo retributionē. necessario quidē p̄pterea: qz est fm̄ cēn
tiam bonum: cui essentialr cōcomitat bonitatē eius cōicare. z ideo
agit quātūz pōt: sicut ignis quātūz pōt calefacit. qz illa calefactio se
quitur essentiam ignis. Et d̄o vero agat quātūz pōt: fm̄ sui totam
essentiā pōt declarari. qm̄ si nō ageret quātū pōt sua essentia: z fm̄
totam eū essentiā. ergo fm̄ partē ageret z fm̄ partē nō. z si fm̄ p̄ter
ageret z fm̄ partē nō: tunc fm̄ partē eēt bon⁹ z perfect⁹: z fm̄ partē
nō eēt bon⁹ nec p̄fectus: qm̄ vt dixi bon⁹ z p̄fectū est qd̄ pōt in alio
cōicare suam bonitatē z suam op̄ationē. ergo si fm̄ p̄tem sue essentia
agit: z fm̄ partē nō: sine dubio fm̄ partē erit bon⁹ z perfect⁹: z fm̄ par
tem nec bon⁹ nec p̄fectus. z sic sine dubio deus agit fm̄ totū ambitū
sue essentia: quātū pōt. Si vero si agens nō est bonum p̄ essentia: z
nec perfect⁹: nec expectat retributionē pp̄ discursum p̄ quē scit libere agere
libere t̄m nō expectat retributionē pp̄ discursum p̄ quē scit libere agere
re esse melius: q̄ agere per retributionē. tunc tale agens erit libere
agens p̄o quāto delectabiliter z eligibiliter agit nō expectās retri
butionē a re p̄fecta per ip̄sū. est t̄m cōtingētē: qz per rōnem interiorē
pōt īpediri vñ exteriorē. Et his apparet qd̄ sit libere agere: z quā
rō cū eo stat necessario z cōtingētē agere.

**Quare de⁹
agit quātū
pōt.**

**Quid sit bo
nus z p̄fe
ctum.**

**Agēs nāle
quid sit.**

Restat modo declarare quid sit modo naturalr agens: z quō
cum eo stat necessitas z p̄tingētia. z videt̄ mihi q̄ agēs
naturale apud p̄pos sit illud qd̄ agit p̄ finem acquirēdūz quo in eē
meliori ponat: vt apparet in oibus: z hoc dicit ibidem Auic. qz qd̄
agens nāle in agendo expectat ab acto retributionē z p̄fectionē: iō
agere libere z naturalr sunt modi impossibiles: z istud agens qm̄
ita agit q̄ ab aliquo p̄fectioni pōt īpediri. U. g. sicut ignis z aqua.
z sic contingētē agit: quādoqz vero non pōt īpediri: sicut ignis re
spectu calefactionis: z aqua respectu frigeactionis. vnde ignis si cō
paretur ad motū eius h̄z contingētē: naturalr tamē. respectu ve
ro propriū eius se habz naturalr necessario: z sic apparet tria. Primo
qualiter deus nō est agens naturalr: quoniā nō agit p̄pter finem: vt
bene dicebat Auic. in solutione tertij dubij. z scōo physico. cōmē. 88.
dicto. Scōo apparet qualiter agēs naturale est impossibile agere libe
re. z p̄ter tertio qualiter necessario agere z p̄tingētē agere possunt
esse cōpossibiles agenti naturali. Et his apparet solutio ad formā

**Agens nāle
imposē ē li
bere agere.**

**Cōtingētē
agere z ne
cessario agere
pōt in cē
agēri nātū.
De⁹ d̄ neces
sitate agit:
nō necessita
tenāe. s̄ sic
sue.**

argumētū: qm̄ deus de necessitate agit: sed de necessitate sue scientia
nō de necessitate nature: sicut ignis z reliqua. ideo nego cōsequētia
vt sic ex dictis. Et d̄o secūdum apparet quō valeat cōsequētia illa
Auic. qm̄ sine dubio deus agit quātūz potest: qz per essentiā. ergo si
essentia eius esset infinita ageret motūz in nō tēpore: vt sepe dictum
est in qōne de infinitate primi. qz igitur sua bonitas z sua p̄fectio
est eius essentia. ideo sicut essentia eius est finita in qualitate actus:
ita bonitas eius. ideo istud qd̄ dicit hic Auic. nō cōtradicit dictis ab
eo in nātibus. Et cū oīa h̄z sint ita: apparet manifeste qualr deus nec
est agens nāle: nec eligens z deliberans. vt Auic. dicit. imo est
aliq̄ agens cui non pōt inueniri simile in agētibus h̄z p̄tibus: sed si p̄
aliquo mō describi deus est agens bonuz z p̄fectuz in fine p̄ intelle
ctum z voluntatē libere: z necessario agens nō naturalr nec contin
genti: z tunc eius intellectus pōt aliqua r̄ haberi. in reb⁹ eniz nō
destrucio destruc. Auic. kkk

**Descriptio
det.**

Error Joa.

Impugna-
tio.

Error pho?

Deus agit
fm tota sua
essentia no
en fm totaz
sua potetia.

possimus inuenire tale habens tot conditiones: sed bene possimus
ex diuersis accipere perfectioes diuersas: et eas colligare et asserere
deos: sicut ego feci: et pp hoc apparet peccatum Joa. in quibuslibet
phy. et peccatiu mentu longo tēpore. Tenuit eniz ille: et ego secus q
deus sit agens mere naturale nāliter et fm naturā: et iam nō apparet
error: qm quō deus pōt esse agens naturalr si nō est nā: imo est su-
pra naturā: et quō potest esse agens naturale si nō agit pp finem: sed
ipse sue actionis sit finis? Ceterum ppter famositatē illius opinio-
nis debes scire q natura d3 sumi: vt se extendit ad oē ens. et sic pōt
dici voluntas nā pro quāto est ens extra animaz. imo potest dici nā
negationis: et sic extēse necessitas in eē rei potest dici necessitas na-
turalis. et sic potest dici deus agens naturale. C Sed istud nō valē
ad propositū. Alio modo capitur natura: vt est prima differētia agē-
tis distincta cōtra libertatē: vt videt Arist. inuere scdo phy. et
ca principiū. vbi distinguit causas agentem in naturā et propositū.
et idem videt inuere. 9. metaphy. tex. comē. 3. et ideo vide verba eip:
et isto modo captēdo naturā: deus nec est agens nature nec agē
liberans et eligens: sed agens liberuz ex sua scientia: vt declarat
quocūq Joa. ignorauit istud: sicut et ego ē. C Et debes scire q phi
multū errāt in hīs nō qn accipit Auer. q deus agit necessario est v
ctuz tm: et qn pbat: qm rō agēdi est eētia. dicēdus q est eētia cō-
tracta p voluntatē. i. eētia volēs. et p hīs nō sequit. ergo necio agē
qm eētia volēs ad tē cōparat cōtingētē et libere fm nos. et sic imā
argu. nihil est. C Ad scd3 essentialē est pfecto cōicare et. Dicēdum
essentialē est pfecto nāliter libero et voluntario est cōtingēs cōicare: et
ē cōicatus sit nāle et essentialē. sicut hō videt cōtingētē: et tm necessa-
rio hō est risibilis. C Ad tertiu dicimus nos q deus agit fm totam
eius essentialē nō tm fm totam suam potētiaz: qm et si potētia et eē-
tia sint idem: tm differūt mō: et sic fm totaz suam potētiam nō agit
et si agit fm totam suā essentialē. et sic fm totam suā essentialē est pte
ctuz simplr: et hec est vere nostra religio: et nō est miruz de ephis: qm
sequitur sensu mendaces: vt sepe dixi.

ALGA. DV8. III.

Et Algazel respōdens pro phis: et si forte
aliquis diceret q nulluz ens nō necessariū
per se: sed per alium nūcupari pōt efficiēs.
nāq: eius cā agens: neq: q illa causa fuit
naturaliter aut voluntarie et. vsq: quādo dixit. vt dicit
remus egit et non egit.

C Ponit hic sol. Alga. pro phis. ait Alg. respōdēs pro phis. et si
re aliquis diceret q nulluz ens nō necessariuz per se. i. a se: sed p aliū
nūcupari pōt efficiēs. vult dicere pimum: qm nullū causatū ab alio
pōt dici pimum efficiēs: q pimum excludit aliud prius. nāq: eius
mundi cā agens: neq: q illa cā fuit nāliter aut voluntarie. vult dicere
q quātūcūq nullū ens ab alio possit dici agēs pimum nec agēs mū-
di: sed soluz ens p se: nec tm d3 esse: illa cā pma nāliter aut voluntarie

vsq: qn dixit. eo modo quo dicimus egit et nō egit. ly. vsq: qn dixit.
est terminus verborū vt dixi als in superiori dubio.

A VERROIS

Dicimus nos q sup p dicta verba duobus
mōdis rñdit Algazel: quoz vn^o est. qd cū
q necessariū fuerit nō per aliud est effect^o
necessariū p se: et hec rñsio est in antea. non
eniz opz q illud qd est necessariū p se sit agens. non. n.
pōt fm veritatē denoiari. denoiatiōe agentis. s. q attra-
hat de potentia ad actum. Scda vero rñsio hoīs est q
modus agentis est tanq: genus sub quo cōtinent spēs
agens p intellectiōē et agens p nām: et h verba sine
dubio sunt vera. Ceterū p dicta verba i dicāt q phi nō
opinātur q deus habeat volūtātē. Amplius q sua pre-
missa ppositio nō est nota. s. q quodlibet ens aut est ne-
cessariuz per se: aut per aliud.

C Dic Auer. respōdit Alg. in duobus. et primo dicit. dicimus nos
q sup predicta verba duob^o modis exponit Alg. vult dicere duas
rñsiones inuit. quoz vnus est. quodcūq: necessariū fuerit non
per aliud: sed. s. per se et a se est efficiens necessariū per se. i. pimum et
efficiens mundi. (Et hec rñsio.) Reprehendit hic: et dicit. et hec rñsio
est antea. i. falsa sicut illa ta dicit. et syllogismus sic cōponitur. ens
simpliciter et p se necessariū non pōt esse agens. deus est simpliciter et
a se necessariuz. ergo non potest dici agens. maior componit sic. oē
agens est extrahēs de potētia ad actū simpliciter ens: sicut ens. deus
non est extrahēs de pūuatione ad actum. ergo nō potest dici agēs
que fuit maior huius. pūno ponit maiorem. d. non eniz pōt fm vir/
tutem denominari denominatione agentis. s. q attrahat de potētia
ad actū. et hec fuit minor. syllogismi. reliquas ppōnes voluit subin-
telligi. (Scda vero rñsio.) Exponit Alg. quātū a d scd3 sol. et arguit
ptra illā. et dicit. scda vero rñsio hoīs est q modus agentis est tanq:
genus: sub quo cōtinent multē spēs. s. agens per intellectū et agēs per
nām. deinde dicit quid veritatis et quid falsitatis pīneant. d. et hec
vba sine dubio sunt vera. s. quātū ad istā diffinitionē. Et inde ostēdit
quid falsitatis. d. veruz tm p dicta verba in dicāt q deus nō h3 volū-
tatē: qd sup. falsuz est. (Amplius) Ponit scdm errorem. et d. amp.
q sua pmissa ppositio nō est nota. s. q qdlibet ens: aut est necessariū
per se aut p aliud: qm sup. quidā existimāt nulluz esse ens necessario
ab alio: q ly ab alio norat ptingentiā in tali effectu.

Ad 20 intellectu huius debes scire vt Auer. narrat. 8. phy. comē
to. 79. q An. opinatus est q aliqd in suā natura sit contin
gens actio ab alio necessariuz. et hoc videtur dicere Alexā. vt Auer. aliq ppetua
ibidem dicit: vnde hic vir opinatus est q omne ens ab alio sit in
rñsio. et
kkk 2 Alex.

sui natura contingens: et possibile esse et non esse: et non habuit pro inveniendi contingens in sui natura ab alio perpetuari: ut Zuer. dicit in primo de sensibus orbis prope finem. Et pro hac opinione arguit quidam latinorum sic. ens ab alio non ens a se. ergo ens ab alio est non ens a se. et sic natura contingens. et sic ens ab alio in sui natura est contingens. a se est manifestum. et sic probat a negatiua de predicato finito ad affirmatiua de predicato infinito. Sed ista opinio reprobabitur ab Zuer. ibidem quoniam tunc natura contingens efficit necessaria. et alia multa contra que arguit Aristoteles in fine primi celi. ideo oportet dicere quod illa distinctio non sit notari et apparere per iam dicta. attamen opinatio est quod non oportet ens ab alio in sui natura est contingens: quoniam necessarium per se habere causam: ut declarant in disputatio de veritate in. q. de intellectu. Sed ad argumentum dico quod istud argumentum nihil est. nego. n. a se. s. quod ens ab alio non sit ens a se: ut se dicit necessitate. imo ens ab alio potest esse a se. in necessitate: si ens a se. non causa tum concedo: sed nihil est pro eis. Sed dices ens ab alio habet esse ab alio. ergo de se non habet esse. concedo. Et cum in se. ergo de se habet non esse. nego argumentum. quoniam non arguit per regulas secundum peribermencias. Sed oportet argui. ergo de se non habet esse: et illud tantum concedo: quoniam nihil est contra me. Alia argumenta soluta sunt locis propriis: et ibidem declarata est opinio Zuer.

Impugna.

Necessaria pot hre cas. Solo.

Replia.

ALGA. DV. III

Et Algazel rñdens pro phis. dicitur quod hec nominatio est erronea. nos enim non dicitur quod quilibet causa qualitercumque sit nūcupetur agens: nec quodlibet causatum debeat effectus nūcupari. Si enim ita esse: non ergo dici poterit quod brutum habeat actionem. immo actio tantum animalibus oportet attribui quod concessus est ab omnibus.

In dicitur quaedam euasione Algazel. pro philosophis. respondens pro phis. et dicitur. Algazel dicitur quod hec nominatio est erronea. nos enim non dicitur quod quilibet causa qualitercumque sit nūcupetur agens: nec quodlibet causatum debeat effectus nūcupari. cuius rationem ait. d. si enim ita esset vult dicere quod agens solum dicatur pro modo. v. de volente. non ergo dici posset quod brutum habeat actionem: quoniam non habet voluntatem. imo actio tantum in animalibus oportet attribui: quod concessus est ab omnibus.

AVERROIS

Dicitur nos quod id quod dixit. v. quod non oportet quod quilibet causa agens nūcupari: verum est: sed id quod super hoc arguit. s. quod brutum non dicitur agens: hoc est falsum. Et brutum natura: non oportet remoueri actio nisi in intellectu. s. voluntaria: non tamen quilibet actio absolute. Nos enim inuenimus aliqua entia bruta que attra-

hant eis similia. s. de potentia ad actum: ut ignis qui uertit esse humidum et siccum ad alium ignem sibi simile: et hec sine dubio fit attrahendo res que fieri habent de potentia ad actum: et ideo quecumque potentia vel aptitudo recipiendi actionem ignis fuerit ignis non agit in eam nisi simile. Rursus nullus est ausus negare quod in animalibus corporibus sunt naturales virtutes uertentes cibaria ad sensus nutritio: et ex hoc hoc regimine vocatur animal viuum. et cessata ista virtute de eo dicitur mortuum: ut notum est sensitue. Preterea. quoniam dixit quod si brutum dici poterit agens esse largo modo. sicut forte querens dicitur volens. Nos vero ad hoc rñdere possumus quod quoniam agens dicitur agens: et intelligit ex hoc quod agat actio: et volens: tunc dicitur largo modo: sicut quoniam dicitur quod habet quod ipse vult: sed quoniam ex hoc intelligit quod ipse attrahat de potentia ad actum: tunc est agens secundum veritatem et precise.

Hic verificat dicta Algazel. et primo primum. d. dicitur nos quod id quod dixit. v. quod non oportet quod quilibet causa agens nūcupari: verum est: rñdens verificat aliud: quoniam Algazel dixit ad hoc inconueniens. s. quod sequitur brutum non esse agens. ideo Zuer. verificat quod falsum est hoc primum. et dicit. sed id quod super hoc arguit. s. quod brutum non dicitur agens: hoc est falsum. vult dicere quod bene dicitur est. quod brutum non esset agens: et hoc declarat. d. a bruto non oportet remoueri actio: nisi intellectu. s. voluntaria. non tamen quodlibet actio absolute. et probat primo inductione. d. nos enim inuenimus aliqua entia bruta que attrahunt. s. extrahunt eis similia. s. de potentia ad actum. sicut ignis qui conuertit omne humidum et siccum: vult accipere aquam et terram: ad alium ignem sibi simile. vult dicere in specie. et hoc sine dubio fit attrahendo rem: que fieri habent de potentia ad actum. ideo quecumque potentia vel aptitudo recipiendi actionem ignis fuerit ignis non agit in eam nisi simile: et per consequens apparet ens brutum esse agens. (Rursus) probat idem ratione que de sic componi. omne ens habet virtutes conuertendi cibaria et nutritura in suis substantiis sunt vere agentia: sed animalia bruta habent huiusmodi virtutes: ut supra. ergo animalia bruta sunt vere agentia. maior est manifesta per se. minor declarat. et componit syllogismum sic. omne id quod animal distinguitur a mortuo et non viuente habet ab animali. sed virtus conuertendi cibaria et nutritura est huiusmodi. ergo talis virtus est in animali. et sic apparet minor syllogismi primi huius. primo ponit minor syllogismum. rursus nullus est ausus negare quod in animalibus corporalibus sunt naturales virtutes conuertendi cibaria ad substantiam simile nutritio. Dicitur de ponit minor syllogismum. d. et ex hoc hoc regimine. s. hac oportet vocatur animal viuum: et cessata ista virtute de eo dicitur mortuum. ut notum est manifestissime. s. per se: et hoc sicut minor syllogismi. relique autem propositiones continentur in potentia in illis duabus. et est sermo eius non

rus per se. ¶ Bebes scire qd vt ab Auer. 8. phy. comē. 2. prope p̄ma
 aia nutriti cūpium colligit: z hic qd nō semp aia nutritiua actu conuertit cibum
 ua nō semp in substantiaz eius nutritibilis. z ideo aliquādo resoluūt: aliquādo au
 pueritūtibū ger: aliquādo dūmīuit. vt dictum est in libro de morte z vita. z de
 liba nutriti nutrimento z nutritibil. ideo videt mibi qd dictum Auer. hic debet
 intelligi s̄m bonuz sensum. est enim hoc simpliciter veruz qd anima
 nutritiua vemp̄ est operās: quonia illa non est in animalī mediantē
 calore. vt dicitur est in libro predicto de morte z vita. z calor est agēs
 naturalis: ideo semp̄ approp̄imat? alicui passō agit semper z alterat
 vt dicit Auer. ibidem. comēto illo. 20. dicituz ergo Auer. d3 intelligi
 qd semper cōuertit vel actu: vel preparat ad cōuersionē illam actualē
 lem. z hoc sine dubio est verum.

Paia qō. Sed tunc est locus qm̄is qm̄ possēt quis dicere. si igitur anima
 nutritiua semp̄ est operans. ergo est actus secū. dus solum
 z nō primus: qm̄ actus p̄m? est forma nō operans actu sed habitus
 actus vero secū. dus est forma operās. si ergo anima nutritiua est sem

Solo p̄ma. per existēs in opatōe. ergo est soluz actus secū. dus. ¶ Ad hoc Auer.
 2. de aia. cō. 5. inuit quatuor solutiōes. z p̄mo dicit. qd hoc. i. hec dī
 stinctio de actu p̄mo z scōdo est in aia sensibili tñ. anima aut̄ nutri
 tiua nunq̄ inuit in aialib? nisi s̄m postremā p̄fectionē. i. in opatōe.
 Est ergo p̄ma solo qd illa distinctio nō cadit nisi i aia sensibili tñ i aia

Secūda. nutritiua. ¶ Beinde ibidē inuit sc̄daz sol. d. si aligs ponit qd sit quō
 dam modus animalū qui nō nutriunt in aliquo tpe. s. in tpe in quo
 manent in lapidibus: vt rane magne que nūhil thesaurizant z ma
 nent in hyeme tota in lapidibus: z similiter plures serpētes. Et s̄m
 hoc. i. sc̄daz sol. erit hoc. i. hec distinctio cōis anime sensibili z nu
 tritiue. ¶ Beinde ponit tertiam sol. d. z si nō. tunc perfectio accepta
 in eis erit s̄m equocationē. vult dicere qd nō debēt dīstīnī vna dīstī
 nitione: sed anima sensibilibis per actuz p̄mū: z nutritiua per actū
 scōm: z tunc quasi redit in p̄māz. ¶ Beinde ponit quartā. d. z quō
 modocūqz sit qm̄ fuerit sit in actu diuersitas inter vtrūqz. s. actū p̄m
 mum z secū. duz non nocēbit accipere indefīnīte. vult dicere qd quō
 cūqz sit nō nocēbit ly actus accipere sub dīstīctiōe. s. vel p̄mū
 vel secū. dus vel indefīnīte. i. in dīstīctiōe absqz hoc qd dicat ly s̄mū
 cum sit impole aliter. vult dicere intelligere: sed quō iste sint vere: z
 quō nō vide in expōne mea sc̄dō de aia illius cō. 5. ¶ Beinde vult re
 prehēdere Ailga. quātuz ad vñū qd nō dixit formalr: sed in virtute.
 z. d. p̄tererea qm̄ dixit qd si bantū dici possit agēs ēēt largo mō: sicut
 forte querēs dī videns. Est ergo s̄m Ailga. agens nomē analogū cōe
 agenti volenti z agenti nālī. z vult qd p̄mūz analogatū sit agens
 volens. Auer. reprehendit ipsū. d. nos vero ad istud rñdere possū
 mus. qd qm̄ agens dicit agens: z intelligit ex hoc qd agit. actio. n. vo
 lentis. I. z intelligit agens volens dicit tunc agens largo mō: sicut
 qm̄ dicit qd hō querit qd ipse vult: sed qd ex hoc intelligit qd ipse attra
 hat de potentia ad actuz. tunc est agens s̄m veritatz z p̄fecte. ecce
 quomodo Auer. totum cōtrariū vult. vult enim qd totum analogatū
 sit agens naturale extrahēs de p̄terīa ad actuz: z aliud dicit impro
 prie: z per similem ad illud p̄mū. z hoc inuit Auer. p̄mo cōmē
 cōmentō. 20. z alibi.

Tertia.

Quarta.

**Agens s̄m
 Ailga. dicit
 analogice d
 agētē nālī z
 volenti.**

ALGA. DVB. V.
 It Ailgazel rñdens pzo p̄his: z si aligs di
 ceret nos intendimus qd deus est agēs: qz
 ipse est causa cuiuslibet entis p̄ter eum: z
 qd mūdus suffērat in eo. z si esse dei benedi
 cti nō ēēt vno mō ēē mūdi imaginari pote
 rit zc. vsqz qm̄ dixit qd non est curanduz de deriuatione
 noīum post apparentiā veritatis rerum.

¶ Ad dicit rñtionē Ailga. pzo p̄his. d. ait Ailg. rñdens pzo p̄his. z si
 aligs dixerit nos intendimus qd deus est agēs: quī ipse est cā cuiuslibet
 entis p̄ter eū: z qd mūdus suffērat in eo. vult dicere causa cōseruāe.
 Beinde inuit terminū intrinsecū z terminū extrinsecū verborū Ailg.
 z. z si esse dei bñdicti nō ēēt vno mō ēē mūdi imaginari poterit. hic
 est intrinsecus: z inuit ibidē exemplū. z p̄.

AVERROIS.

¶ Citimus nos qd s̄mā hoz verborū est cōce
 dere aduersarijs qd deus bñdictus nō est
 agēs. imo ē aliqua causāz q nulla rez sine
 ea perficit. An dicim? qd hec rñsio est de/
 bilis. nāqz ex hoc sequit p̄hos qd p̄mū
 sit p̄ncipiū totius modo forme sicut aia est p̄ncipiūz
 corporis: z nullus eoz sic opinat.

¶ Reprehēdit Auer. illū: s̄m dicit intellm et? d̄bis. d. dicit? nos
 qd s̄mā hoz verborū est cōcedere aduersarijs qd deus bñdictus nō est
 agēs: imo est aliq̄ causāz q nulla rerū sine ea perficit. i. imo est causa
 formalis z nō agēs. vñ forma vocat cā p̄ficiēs mām. z inde reprehē
 dit illā. d. vñ dicimus qd hec rñsio est debilī. nāqz. i. qm̄ ex hoc sequit
 p̄hos qd p̄mū sit p̄ncipiū totius. i. mūdi modo forme. i. in genere ēē
 formalis: sicut aia est p̄ncipiū corporis: z nullus eoz. s. p̄hoz sic opi
 natur. ¶ Sed debet scire qd Auer. nō cōcludit sibi dic. z. 4. celi. cō. p̄.
 vbi vult deum esse causāz vt forma. qm̄ hic reprehēdit Ailg. qd vo
 luit deum esse causāz vt forma tantū. sed Auer. vult in illo loco ipsūz
 esse causāz in triplici genere causē. s. vt finis z vt forma: z vt motor:
 z vt dicit. 12. meta. cōmen. 7. z in cōmen. 6.

ALGA. DVB. VI.

¶ It Ailg. rñdēs p̄his: dicitm? qd nra intētio est
 qd talis res non dicat actio neqz effect? imo
 intendimus pzo actiōe id qd p̄cedit a pura z
 vera voluntate: z itaz declarauimus in p̄cedē
 ntibus cur est actio s̄m veritatē zc.

**Deus est cā
 i triplici go
 nere cāe p̄z
 Auer. Ailg.
 vo ponit ip̄z
 igne cāctoz
 malis tñ. d**

Sermo iste est qñ per se manifestus. vñ. d. ait Alg. rñdens phis bt
civus q nostra incitio est q talis res: vult dicere mūdus non dica
tur actio neqz effectus. imo intēdimus p actione. id qd pcedit a pu
ra e vera volūrate. et iam declarauimus in pcedētib⁹ cur est actio fm
veritate ec. et sermo iste est manifestus per se.

AVERROIS.

Acimus nos q hoc bene sequeret phos
ñ ipsi dicerēt id qd eis attribuit. tūc em se/
queret eos. s. suppositis istis q mūdus nō
habeat agēs neqz nātr neqz p volūtatē: cū
aut agēs tertio mō inueniri nequeat. ergo
id qd dixerat noie phoz nihil est.

Quer. rñdet his. d. dicim⁹ nos q h. s. mūdū nō hre agēs sequeret
phos si ipsi dicerēt id qd eis attribuit. tūc. n. sequit eos. s. suppositis
istis. s. q mūdus nō hēat agēs: nec nātr nec p volūtatē. cū aut agēs
tertio mō inueniri nequeat vult dicere q si solū eēt agēs delibēat
agēs nātr: et nō agēs mediū iter ista ad phos seqt q ipse mūdus sit
causatus: s. id qd dicitur noie phoz nihil ē. vult dicere. qm daf agē
tertio mō vt dixit supra.

ALGA. DVB. VII.

Et Alga. scds vō modus ad pbādū q mū
dus nō sit effect⁹ dei fm phoz radices hic
est / interpretatio actiōis q est inouare aliqd:
s. mūdus apd eos est ab eterno. Et p actio
nē intelligit attrahere re de puatiōe ad eē i inouādo: et h
in antiquo nō pōt imaginari: qz actio opz q sit noua: s.
mūdus apud eos est ab eterno. ergo nō est effect⁹ dei.

Hic adducit aliud motiū ad idē. d. v. ait Alg. scds vō modus ad
pbādū q mūdus nō sit effect⁹ dei fm phoz radices h est interpretatio
actiōis q est inouare aliqd. s. mūdus apd eos est ab eterno. i. nō inno
uatus. s. in scda figura. ipse mūdus nō est effect⁹ dei (Et per actionē)
Probat maiorē. d. e p actionē intelligit attrahere re de puatiōe ad actū
innouādo. et inde pbat minorē. d. e hoc. i. actio noua nō pōt intelligi
in antiquo: qz actio opz q sit noua. s. mūdus apd eos est ab eterno.
et cōcludit cōclusionē. d. g nō est effect⁹ dei: vel ita reperit aliter sic. q
quitur q actio opz q sit noua: sed mūdus apud eos est ab eterno: et
tūc est replicatio scdi syllogismi. et ambe possunt stare.

AVERROIS.

Acimus nos q si mūdus eēt ab eterno pē
ens nō inquātū est mobilis: qz qlibet mot⁹
cōponit ex nouis pñtib⁹. mūdus igit nullū

h3 agēs: s. si esset antiquus cū cōtinua innouatiōe: et ei⁹
innouatio nō h3 pncipiū neqz finē: tūc illud qd fecit acq
rere cōtinua innouationē digni⁹ est nūcupari innouās
qz illud qd facit acgrere innouationē deficiēt. Cū hoc
mō mūdus est inouat⁹ a deo bñ dicit: p h i n dicit mū/
dus eē ab eterno: et noiat ab eis antiquus ad differēdū
ab illo qd inouat ex aliq re: et in tpe: et post puatiōe.

Hic rñdet argumēto Alg. et ad formā opz negare minorē: qm mū
dus pñtue inouat p quāto est res mobilis et variabilis. d. g dicim⁹
nos q si mūdus eēt ab eterno p se ens. i. nō variabilis nec p se: nec
p accō: nō inquātū est mobilis: vt sic mūdus nullū h3 agēs: s. sup.
mūdus ē mobilis et variabilis: qz qlibet mot⁹ pñtū ex nouis pñtib⁹:
vñ ita est trāspōsita. et h3 sic ordinari. s. nō inqñtū est mobilis mūd⁹.
igit nullū h3 agēs: qz qlibet mot⁹ cōponit ex nouis pñtib⁹. et sic tūc d3
suppleri. iō mūdus inouat. C. Betnde rñdet cuidā tacite obiectiōi:
qm possit qs dicere: vt rñtū agēs innouās pñtue mūdū d3 dicit ma
gis agēs: q si totū faceret ipsū semel sit. Rñdet. d. et si eēt antiquus
cū pñtue innouatiōe: et ei⁹ innouatio nō h3 pncipiū et finē: tūc illū qd
fecit acgrere cōtinua illā innouatiōe. i. agēs ei⁹ digni⁹ est nūcupari
innouās. i. agēs innouās q id qd facit acgrere innouatiōe et deficiēt
i. finit⁹. Betnde recolligit sol. ad formā. d. vñ h mō mūdus est inoua
tus a deo bñ dicit: et hoc vult negare minorē illi⁹ syl. Betnde soluit
quoddā dubiū: qm pñtū volūt mūdū eēt eternū. et dicit ipm eēt nouū.
ergo cōtra dicit eis. soluit. et sol. est nota legēti verba eius.

Sed hic puenit questio qm Zuer. 12. me. cō. 44. ponit q nu/
merus intelligētiarū causat a pma ordine qdā rang⁹
a causa agēte: et tñ h in pncipio sol. aut q ens p se nō nouū inouabile
simplr nō causat ab aliq agēte. et sic vt p tradictio. C. Pōt solui mul
tū subnt: qm Zuer. h loquit de agēte pprie qd agit cū aliq inouatio
ne. isto mō em vult q oē factū ab agēte aliq mō inouāte d3 eēt i sui
esse nouū aliter nō fiet: cū quo tñ stat q loquēdo de agēte nō inouat
te intelligēte pñtū agēs: vt ibidē. d. Zuer. sic soluit cōtra dicitio:
et dixi locū qdne et intellectu. et in qdne et motore. vide ibidē.

Bubitiō:

Solutio.

ALGA. DVB. VIII.

Et Alga. rñdes pro phis. Et si forte aliq
diceret q pro inouato intelligit id qd h3
eē post puatiōe: dicimus q ex hoc sequere
tur q si q uod daz agēs inouaret aliqd q id
qd ab eodez agente dependet de eo sit aut
purum esse: aut pura puatiō: aut ambo: impōte est q
sit puatiō pcedēs: qz nulla ipressio sit per puatiō
nē: et est ipōte q sint ambo eadē rōne. Remanet ergo

quod id quod preedit ab eodem agente fit purum esse: unde si esse continuo fuerit: et illa etiam comparatio continua erit: et si vero defecerit defectibilis erit. Et ideo comparata hec comparatio erit illud cui comparatio fit nobilior et magis continua imprimere: sed privatio non dependet de actione in tempore. Remanet ergo quod dependet de eo in quantum innovatur: et esse ipsius innovatum non est aliud nisi quod sit ens post privationem: et privatio non dependet de eo.

¶ Inducit Alig. pro phis. 2. d. ait Alig. respondens per phis. et si forte aliquis diceret quod per innovatum intelligit id quod habet esse post privationem: et magis super hoc esse post privationem. Et est innovatum. et sic effectus alicuius agentis: ut mihi quod habet esse dicitur perbare mundum non dependere a primo: et arguitur sic. Si cimus quod ex se sequitur quod dicitur agens innovare aliquid quod id quod ab eodem agente dependet de eo. i. respicit illud sit aut purum esse: aut pura privatio aut ambo. et declarat quod nullum istorum potest dici: et per omnes mundus non poterit esse effectus: quod nec purum habet purum esse: nec prout habet privationem: nec prout habet virtutem. 2. d. ipse est quod si privatio precedat: quod nulla processio. s. actio sit privationem: sed potius defectio: et est ipse quod sunt ambo. s. purum esse. et pura privatio eadem ratione. remanet ergo quod id quod preedit ab eodem agente fit purum esse. et declarat quod est illud esse purum. 2. d. unde si esse continuo fuerit: et illa comparatio. i. illa dependentia continua erit. et si vero defecerit. s. talis dependentia vel tale esse: defectibilis erit. s. illa dependentia vel illud esse. Et concludit per hoc correlativum. 2. d. et ideo comparata hec comparatio. i. relativum dependentia erit illud cui comparatio fit nobilior. i. causa eandem quod nobilior habet vocatur. et magis continua imprimere. et vult ostendere quod illa dependentia erit res dependens cuius est continua et nova. Ex quo sequitur quod mundus si habet purum esse non sit effectus Dei. quod pro quarto habet esse non accipit esse post non esse. sed conservat in esse. Deinde redit ad illud quod iam dixerat. s. quod privatio non sit effectus agentis. d. sed privatio non dependet de actione in tempore: quod non est non dependet. quod igitur effectus agentis nec est purum esse nec pura privatio concludit propositum. dicitur. ergo quod dependet de eo. i. de eo in quantum innovatur. et pro. s. ipsum esse innovatum non est aliud nisi quod sit ens post privationem. et addit quod isto modo privatio non dependet de eo. ¶ Ex quibus apparet ratio pro phis. quod dicitur non potest quod mundus sit effectus Dei: quod non prout habet purum esse: quod ut sic non est effectus. sed potius conservat. nec prout habet privationem. quod pro illo non dependet. quod ut sic nihil est: nec pro esse virtutem. ideo non est effectus Dei. s. sic respondet pro phis.

AVERROIS.

¶ Cuius nos quod verba hec sunt de ratione Averrois. in presenti questione nomine philosophorum: et sunt verba erronea: dimisit enim unum divisionis membrorum. 2. d. quod ipse dixit est quod actus agentis non eva-

det quod dependeat de innovato in esse aut privatione precedere eum: put privatum est: autem ambo simul impossibile est quod dependat de privatione: quod privatio non ingreditur actionem: et ideo impossibile est de privatione eis duobus. Remanet ergo quod dependeat ad esse: et innovare non est aliud nisi dependere actiones ad esse. s. quod actio agens sit de re esse. et sequetur ex hoc quod esse quod est post privationem: et esse quod privatio precedit cum sint equalia. Et hec est sophisticatio: et locus eius est: quod actio agentis non dependet de esse in tempore privationis: quod est in potentia: et non dependet de esse in actu in quantum in actu: neque de privatione in quantum privatio: imo de esse defectibile quod contingit ei privatio. ergo actio agentis non dependet de privatione: quia privatio non est actio: neque de precedat de esse i. conuncto privationis: id namque quod habet esse in virtute materia perfectio non indiget de alio dante esse: et esse conunctum privationi non reperit nisi in tempore innovati innovatio. et ideo nullus a dicto dubio evadere poterit nisi supponat quod mundus in suo esse semper adiunctus fuit privationi: et adhuc adiungit ei: sicut est in eo motus. s. quod semper indiget de movente. ¶ Et veraces philosophi putant quod mundus supremus sic se habet cum ipso deo glorioso maxime cum rebus inferioribus. et in hoc differunt res create ab eternis: quod effectus qui sunt non adiungit eis privatio ex qua de agente indiget: et ab eo privatio ipsa esse.

¶ Primo inducit summam verborum istius. deinde declarat solutionem aliam pro phis. d. igitur primo. dicimus nos quod verba hec sunt de ratione Averrois. in presenti questione nomine philosophorum: et sunt verba erronea: dimisit enim unum divisionis membrorum: deinde repetit summam illorum verborum. 2. d. 23. quod ipse dixit est quod actus agentis. i. operatio agentis non evadit quin dependeat de innovato. i. quod non sit circa innovatum in esse. s. in quantum habet purum esse: aut privatione precedente. i. circa privationem precedentem cum: prout privatum est: aut in ambo simul: id est circa ambo. Deinde destruit membrum: sicut fecit Alig. d. impossibile est quod dependeat de privatione: quod privatio non ingreditur actionem: et ideo impossibile est de privatione eis duobus modis. i. et per idem impossibile est ut sit circa ambo. remanet ergo quod dependeat ad esse. s. quod actio agentis sit de re esse. ergo sequitur ex hoc quod esse quod est post privationem: et esse quod privatio precedit ipsum sunt equalia. i. quod privatio et esse sunt idem. probatur. quod res dependet prout est: sed prout est non requirit agens. ergo prout dependet non requirit non esse. igitur esse et non esse sunt unum et idem. ¶ Solutio Averrois. quoniam non tenent mundus non esse effectum Dei. ut eis im-

ponit Alga id eod respōdet argumēto Alga. b. q. h. c. est sophisticatio
z locus eius vult dicere sophisticatiois: qz actio agētis nō depēdet
de esse in tpe p̄uatiōis qd est esse in potentia: vult dicere qz actio
agētis nō cōsistit circa purā p̄uatiōē de esse in actu. i. nō consistit
circa esse in actu in q̄rum in actu: imo de esse defectibili. i. circa esse
cōtingēs qd cōtingit ei p̄uatiō. ¶ Deinde resumit argumentū. b.
ergo actio agētis nō depēdet de p̄uatiōe: qz p̄uatiō nō est actio. i.
effectus: nec depēdet de esse in cōiuncto. i. nō iuncto p̄uatiōi. id nāqz
qd hz esse in vltima p̄fectiōe. i. vltima actualitate nō indiget de aliq̄
vante esse. i. aliquo agēte. Deinde cōcludit circa qd esse cōsistit. z bi
citze esse cōiunctā p̄uatiōi nō reperit nisi in tēpore inouati inno
uatiōis. i. in tēpore inouatiōis alicuius inouati. i. res habitia ali
quam p̄tinuā nouitate. z ideo nullus a dicto dubio euadere pōtuit
supponat qz mūdus in suo esse semper mouētes in dīger de mo
uente: quasi dicat: qz sicut de motu: ita de mūdō: hz motus qz est act
cui admīcet semp aliqui dī factū aliquid fiendū: ideo indiget mouē
te. ita in p̄posito de mūdō. vnde dicitur: vt veraces p̄bi putant qz mū
dus sup̄uenit. i. vniuersus sic hz cum ipso deo gloriozo. vult dice
re. sicut motus se hz cum mouētes maxime cuz rebus inferioribus. i.
maxime fm mūdū inferiorē cōtētū in sphaera actiuoz z passiuoz.
Ex his sequit solo qōnis. s. qz mūdus sit effectus dei qm semp est in
cōtinua inouatiōe. (Et in hoc) annectit quādam oriam inter res no
uas z eternas: z dicit. in hoc differūt res create ab eternis. i. res no
uate ab eternis: qz effecte. i. res eterne facte quādo sunt: nō adiungit
tur eis p̄uatiō ex qua de agente indigeant propter quam indigeat
agentez ab eo continuatur ipiarum esse. vult dicere quo continuat
z perpetue ipiarum esse.

Prima dubi
ratio.

Secūda.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Triplr ali
qd ena po
nit in esse.

Hic sunt multe qōnes. Prima qz Zuer. dicebat Alga. esse ai
minurū q̄rum ad hoc qz nō posuit quartū mēbrum
diuisionis dicte: z tamen videmus Zuerroim nō posuisse illud qua
rum mēbrum. ¶ Secūda: qz sicut mūdus cessaret ablato p̄mo motore
res ita intelligētie cessaret ablato p̄mo motore. ergo sicut mūdus p̄
pter id depēdet a p̄mo: ita intelligētie. ergo intelligētie habēt ve
rum cōtētū: sicut mundus hz. ¶ Tertia: qm si mūdus cōtinuet in mo
uatur: ergo in sui natura pōt desinere esse. ergo aliquādo desinet ēē.
aliter aliq̄ in sui natura corruptibile nunqz desineret esse: cōtra vlti
mum p̄mi celi. ¶ Quarta videt adhuc sol. Zuer. nō esse cōueniens
qm si effectus depēdet ab aliquo agēte: vel depēdet quādo est: vel
quādo nō est. z ad hoc Zuer. nō respondet. ¶ Quinta: v̄ qz effectus
postqz est: nō depēdeat ab eius causa agente. Socra. eniz postqz est
nō depēdet a patre nec semine.

Hic volo aliqua cōgregare. Et p̄mo debes scire qz aliquod
ens pōt apud p̄hos tribus modis poni in esse. Uno
modo qz ex se formalr sit necesse esse: s. ab alio effectiue: sicut ista p̄po
tio. hō est risibilis. est formalr: s. scdm qz talis necessaria. attñ a p̄mi
tis effectiue depēdet: qm en necitate formalis illius cōpōla est depē
dentia ab alio in gñe agētis: s. nō fit illi cōpōla in gñe esse forma
lis. Scdō mō qz ex aliq̄ est ex se formalr ēē necario: z tñ ab alio v̄

pendēter p̄pter ordinē essentialē: qm p̄pter ordinē essentialē ordina
toz cōtradictio esset fm esse sine p̄mo: hz nō ecōtra. Et tertiū ēē sine
scdō. z nō ecōtra. Unde hz scdō depēdet a p̄mo: nō tamē causat a
p̄mo nec in gñe forme: nec in genere agētis: nec in aliquo gñe esse
fm istam scdm modū. Attamen scdm est a p̄mo depēdet p̄ ordi
nem essentialē scdō ad p̄mū. z tertū ad scdō. vnde proprie hie ordo
est inter p̄fectius z imperfectius: nō inter causam z causatū. Tertiū ali
quod habz esse ex se formalr posse: necario tñ ab alio: qz illud a quo
hz esse necessario causat illud. ¶ P̄ tribus modis v̄tis dicendum
modo quātr res oēs cōparant ad p̄mū simplr fm opinionē huius
p̄bi. Et videt mihi qz si loquamur de rebus simplr z formalr eternis
cuiusmodi sunt substantie mouētes orbes duobus modis comparatur
ad p̄mū. i. causalr z depēdent: z h̄mōs declaratio est: qm hz in suis
naturis sunt formalr z p se necessarie: attamen fm istos p̄hos optz vt
effectiue sint ab alio: qz ponit Zuer. in. 12. meta. cōmen. 4. 4. sicut. n.
cōclusio ista. homo est risibilis. est formalr necessaria: attamē esse
ue depēdet a p̄missis fm oēs. sic oēs intelligētie sunt fm eorum na
turas: z formalr necessarie: attamen a p̄mo effectiue. z hoc plane po
nit Zuer. in. 4. celi. cōmen. p̄mo. v̄ etia mihi qz cōparant ad p̄mū
depēdet: qm fm p̄hos ponit ordo essentialis in opatiōibz istarū.
z p̄ oēs in essentijs. z hoc significauit Zuer. 12. meta. cō. p̄dicto. 4. 4.
z. 9. meta. cō. 17. vbi dixit: quō intelligētie mouēt primarie z per se
adeo qz si deus posset agere sine eis essent octose. z idē. 2. celi. cōm.
17. z. 21. ideo cōparant etia scdō modo sine dubio: z hoc inuit Zuer. in
sine soloniū huius dubijs: cuz dicit: qz intelligētie seu res eterne quā
do sunt nō adiungit eis p̄uatiō: vult dicere: qz sunt formalr necessa
rie: ideo sic sunt effecte. ¶ Ex his apper quātr intelligētie nō habēt
agens fm famositate dictū. qd intelligit cum noua causatione. z hoc
negat Zuer. sepe de eternis volens entia eterna simplr nō h̄re agēs
fm famositate dictū. qd agit inouatiōe media. Si vero loquamur
de rebus corruptibilibz. Dicēduz qz nulla res vna numero in sui na
tura polis qz formalr cōtingens pōt ab alio eadē numero p̄peruari: sed
bene eadē fm spectē: qm elementū fm partē cōrūpit: z tñ totū fm
speciē remanet: vt dicit. 2. de genera. cō. 37. similr motus celi qui cō
tinue forte est aliū z aliu: vel saltē in accidētibus nō hz modo lo
cum. Ex his sequit qz mūdus est eternus fm speciē: nō fm numerū: qm
sicut elementū cōtinue est aliud z aliud: ita mūdus est aliū z aliū
cōtinue: z sicut elementū manet eternū fm spēm: ita mūdus fm p̄
tamen dici eternus fm numerū: equalēter: vt alibi dixi. ¶ S3 si to
rum hoc est ita apparet quātr mūdus pōt habere agēs ēē fm famos
tate dictū: qz ei inest aliqua inouatiō que est requisita in rōne famo
si agētis. ¶ D̄s habitus r̄ideo mō rōnis in cōtrariū. ¶ Ad p̄mū
dicendū. qz quattuor sunt mēbra que inuit Zuer. p̄mū. s. qz est p̄u
uatiō. scdm esse purū. tertio cōmixtiō p̄uatiōis z esse vt motus.
quartū esse in cōtinua immutatione cum aliqua p̄manentiā: sicut est
in substantijs p̄manētibz: tamen occulte nutritibilibz. vbi. n. nō ap
paret nutritio ita manifeste: de quo dixit esse mūdū si bene consi
deres. Et hoc intēdit Zuer. ¶ Ad scdō cōcedo intelligētias depē
dere a p̄mo: hz nō eo mō sicut mūdus: qm mūdus depēdet tāqz

Quomodo
res cōparā
tur ad p̄mū

Intelligen
tie duplrcō
parant ad
p̄mū.

Correlatiō

Nulla res
corruptibil
pōt ab alio
eodē nūero
p̄peruari: s3
bene eadē
speciē.

Mūdus
pōt habere
agēs fm fa
mositate.
Solo ad p̄
mam.

Non eodem modo dependent intelligentia deo sicut mundus.

Intelligentie non habet agens sicut mundus. Et alia inuolutio est quod est formaliter necessaria... intelligentie sine inuolutio: quod sunt formaliter necessariae... intelligentie sine inuolutio: quod sunt formaliter necessariae...

ALGA. DVB. IX.

Et Alga respondens ad philosophos. Nos dicimus quod actio dependet de agente in quantum illa actio inuolat: non ratione priuationis eam precedentis...

Induct Alga: responsonem ad philosophos 2. b. Sit Alga: respondens ad philosophos: nos dicimus quod actio. i. effectus dependet de agente in quantum illa actio inuolat... nec in quantum illa actio inuolat...

Res supradependet ab agente.

AVERROIS.

Os dicimus quod omnia ista verba sunt vera: quia actio agentis dependet de effectu: potest esse mobilis et motus de primo suo esse...

de hoc genere. s. sunt de entibus que ipsorum esse consistit in motu. Et si sic. ergo sunt in continua inuolutioe ab eterno: et sempiterno. Unde sicut ens eternale dignius est quam in eternale. Si tamen id quod sua inuolutio est ab eterno principalius est in nomine noui: quam illud quod sua inuolutio est aliquo tempore. Et nisi mundus in tali casu esset. s. quod eius substantia non est in motu: mundus non indigeret post ipsum esse de deo benedicto: sicut domus post suum esse non indiget de edificatore: nisi mundus esset de predicamento relationis ut insudauit se Anselmus ostendere. Nos vero dicimus quod id quod ipse posuerat verum est in supercelestium corporum forma. Et si sic: ergo mundus indiget de agente in tempore suo esse in quantum est agens duobus modis. s. in esse subiecto mundi existens in motu: et esse eius forma ex qua constituitur. Et si ipse esse de natura relationis: non de natura qualitatis non indigeret agente: quodlibet enim quod sua forma ingredit in hoc genus quando reperit et perficit simpliciter esse non indiget de agente: et ab hoc remouet predictum dubium cadens super predicta verba.

¶ Sodo Auer. respondet argumento Alga. quod erat in secunda figura. Dicitur nos quod omnia ista verba sunt vera. Vult dicere quod tamen malum quod minus sunt vere ad bonum sensum cuius causa dicitur. quod actio agentis dependet de effectu. Licet causa effectum prout est mobile: et motus de primo suo esse: quod est in potentia usque ad suum esse in actu: dicitur inuolutio et priuatio: sicut dicitur ipse: quod est vnus pactus. Vult dicere priuatio est vna conditio esse motus a mobili. Et per hoc ad formam appetit. mundus enim cum inuoluitur priuatur. s. huius priuatione aliqua. ideo appetit solutio. (Et non oportet) Solutio ad idem manifestus. d. Et non oportet quod id quod est necessarium. s. continuu in actione agentis non dependet de actione agentis quod debeat de suo contrario: imo debeat non dependere: quod est contrarium ad dependere: sicut asserbat Anselmus. Vult dicere quod non est vera maior syllogismi dicitur. Et probat hoc cautate philosophorum. d. Hi rames opinati sunt quod sunt aliqua entia que ipsorum diffinitiones substantiales consistunt in motu. Vult dicere quod non sunt in motu: sicut ventus et alie res que celi inferiores. v. ignis et aer etc. sunt de hoc genere. s. sunt de entibus que ipsorum esse consistit in motu. (Et si sic.) Probat hoc ratione: dicitur nihil sic: res sempiternae noue habent agens: sed multe res: ut mundus et demetra et reliqua sunt entia sempiterna noua: ergo dependent ab eterno agente. huius syllogismi probat minor auctoritate philosophorum. Deinde ponit vim argumenti dicens. Si sic: ergo sunt in continua inuolutione ab eterno. Vult dicere ab agente sempiterno et sempiterno. Deinde probat maiorem.

Sicut

Sicut ens eternale dignius est quam in eternale. s. corruptibile. Aliud id quod sua inuolutio est ab eterno: principalius est in nomine noui quam id quod sua inuolutio est aliquo tempore. Ex hoc apparet maior: quod ex quo est dignius inuolutio noui: ergo vobis huius agens. (Et si mundus.) Probat idem per syllogismum hypotheticum sic. d. Et si mundus in tali casu esset. s. quod eius substantia non est in motu. Vult dicere sempiternus mundus non indiget post ipsum esse de deo benedicto: sed mundus sempiternus indiget. ergo eius esse est sempiternum in nouitate. (Sicut domus.) Probat illam conditionalem per situm. d. si domus post suum esse non indiget de edificatore. (Nisi mundus.) Ponit solonem Anselmi. d. nisi mundus esset de predicamento relationis: ut insudauit se Anselmus ostendere. Vult dicere nisi mundus non sit factus a deo: sed dependens ab eo. Contra arguit Auer. p. d. Nos vero dicimus. quod ipse posuerat de mundo. v. est in forma. s. substantiis separatis supercelestium corporum: et non in rebus inuolutis. (Et si sic.) Arguit in melius et declarat quod magis proportionem habeat per hoc. d. Et si sic: ergo mundus indiget de agente in tempore suo esse in quantum est agens duobus modis. s. in esse extrinsecum mundi in motu: et esse eius: ut forma ex qua constituitur. Vult dicere quod si sic ipse mundus duobus modis indiget agente. Uno modo pro quanto continuo mouet. Alio modo in quantum huius formam per quam existit. Deinde remouet quod dicitur dubium. Posset ergo dicere quod mundus non inuoluitur: imo non tamen dependet. s. quod ad formam. dicitur. Et si ipse esse. Vult dicere esse de natura relationis: non qualitatis. s. esse tamen dependens non mobile non indigeret agente. quodlibet. n. quod sua forma ingredit hoc genus. s. relationis quam reperit et perficit. s. esse completa simpliciter: non indiget esse de agente. Vult dicere vere et famose. Et ad dicitur. ob hoc. s. huius remouet predictum dubium quod posset cadere in rationem contra Anselmum. Et primo est per se. Et omnia huius manifestat se ex dictis alio dubio.

Sed debes scire pro intellectu sine Auer. quod mundus potest esse in genere esse agentis famose. Alio modo in genere esse agentis oculi. Si enim mundus consideret quantum ad motum et operationes eorum que sunt in mundo: quod esse eorum que sunt in ipso non potest esse sine operationibus. ideo consideras et efficiens operationes et motum mundi dicitur agere mundum et entia in mundo. Et sic mundus fit ab agente famoso pro quanto: ut sic participat nouatione quod dicitur. Et sic mundus est de predicamento qualitatis: vel effectus de predicamento qualitatis pro quanto fit per motum: et operationes que sunt qualitatis. Alio modo potest considerari mundus: ut est quod dicitur in se permanentes et sempiternae et: quod ut sic non participat nouationem. id est ut sic non huius agens proprie et famose: sed tamen est de predicamento relationis. id est effectus de predicamento. Et sic apparet qualiter ipse duobus modis fit: et persistit. huius est sententia Auer. tamen enim nos aliter dicitur: ut scias ex dictis.

Supra in
duo optat
a deo.

ALGA. DVB. X.

¶ Et Alga. respondens pro philosopho. Et si alius diceret sic. si vos tamen dixeritis vel pceditis quod proportio actionis ad agentem in quantum agens est sicut proportio causati ad causas. Et post mediam concederitis quod continuatio dicte proportionis

structio destruc. Auer. III

possit imaginari. **C** Mos vero rñdemus q nos nō in-
tendimus ad esse mundi actum nisi q est causal⁹ in cōti-
nua proportione ad deū. Unde si hoc non nūcupare-
mini actus seu effectus: nihil de nobis curandū est:
postq̄ res appent vere. **C** Sed nos dicim⁹ eis q in hac
qōne dicerēt ita nisi onderēt q ipsi afferāt deū bñdici
nō esse vey agētē. Neq; dici pōt nisi largo modo.

C Inducit modo Alga. itez responsionē pro p̄his. Et dicit. ait Alga.
rñdens pro p̄his. Et si aliquis diceret sic. si. vos. si. phi dixeritis nō
cōceditis q proportio actionis. i. effectus qui est mundus ad agen-
tem in quābus agens est similtis proportioni causati ad cām. Et pōt
mediāz. vult dicere loquutionē cōcederetis q cōtinuatio dicte pro-
portionis possit imaginari. Vult dicere. si vos conceditis q propo-
rio mundi ad deū est causati ad cām: q talis proportio sit cōtin-
nua z sempiterna. ita q semp ab ipso deo de p̄det mundus: quasi si
cat. hoc non pōt q; effectus nō dependet cōtinue a cā agente. (Mos
vero.) Respondēs dicit. Nos vero respōdem⁹ q nos nō intēdim⁹
ad esse mundi actū. i. effectū nisi q sit causal⁹ in cōtinua proportio-
ne ad deū. Vult dicere q nō intendendo verū effectū qui accipit
esse post nō esse tēpore: q; talis effectus nō potest cōtinue proportio-
nari z dependere a p̄io. z addit. Unde si hoc nō nūcuparem nisi act⁹
seu effect⁹ q̄ nihil de nobis curādū est postq̄ res apparet vere. Vult ve-
cere: oū mō nā rei sit ita. Sed nos dicim⁹ eis q in hac qōne dicerēt
ita. Vult dicere vey: si ita nō est corrupta: nisi onderēt q ipsi afferāt
deū bñdici nō eē vey agētē. Nec dici possit: nisi largo mō. Vult vey
q tūc hrent intētus qn onderēt deū nō eē agentē vey: nec large.

AVERROIS

Ds dicimus q in hoc sermone positus fuit
s. q phi cōcedunt q intentio ipsorum est q
deus est agens mundus: q est eius causa
m: q cā semp est cū causato: z ob hoc pu-
tant euadere a pōne prima. causatus enī sequitur cām
qn causa est modo forme vel modo finis: sed nō qn est
cā modo agētis: bene enī potest inueniri causa agens
sine suo causato. Sed phi sunt opiati q mūdus habeat
agentēz ab eterno qui semper produxit eum de p̄uati-
one ad esse. **C** Et est notandum q hec qō est antiqua
inter sequaces Arist. z sequaces Platonis. Plato nāq;
prouit putabat mundum esse innouatum non dubitabat
q mundus habeat agentem. **C** Arist. tamē q; opina-

mus erat mundus esse ab eterno: redarguebant eum se-
quaces Platonis euz predicto dubio: z putabant mū-
dum non habere agentem: quapropter conati fuerunt
sequaces argumentabiliter respōdere rñsionibus in se-
rentibus q; argumētabiliter opinatus erat mundū ha-
bere agentem. Et hoc satis patefecit in suo loco. **C** Et ra-
dit huius est q esse corporum supercelestium consistit
in motu: z ideo dans motus est fm veritatez dans esse
z sic ergo dans motum supercelestium corporum dicit
tur agens. **C** Rursus declaratum est q dans vnitatem
ex qua mundus est vnus: z dans vnitatem ex qua res
composita habet esse ipse dat partes ex quibus sit com-
positus: q; compositio vt declaratum est causa est ipsa/
rum. vnde primum principium. i. deus benedictus sic
se hz cum toto vniuerso.

C Sic vult p̄ra dicere Alga. quātū ad vnū. z dicit. Dicim⁹ nos q in
hoc sermone fuit positum. s. q philosophi p̄cedūt q intentio ipsorū est
q de⁹ est agēs mūdus: q est eius cām: qm ipse voluit q nulla sit
dīa inter agēs mūdū z cām mūdū: q cā semp est cū causato: z ab
hoc. i. p̄ hoc putant euadere a pōne p̄ma. i. ab argumēto dicto cōtra
p̄hos. hec fuit illi⁹ snia. **C** Cōtra arguit. Et vult declarare quātū nō est
fides enī z cām sic dixit Alga. cū dixit illa nō differre nisi noie: de quo
nō est curādus vt vidisti. Et syls hz sic cōponit: causati sequit cām.
Vult dicere sil a deo q cā nō p̄cedit cātus: nisi nā qn cā est mō forme
vel mō finis. sed agēs nec est forma: nec est finis salte; fm modū. et/
go nullus effect⁹ pōt seq ipsuz in eā latere sic nec mūdus: hui⁹ nō po-
nit nisi maiore. d. causatus. n. sequit cām qn cā est mō forme vel mō
finis: sed nō qn cā est mō agentis: hec est maior. Et probat pro parte
istam maiore. s. quātus ad agēs. d. bene. n. pōt inueniri cā agens sine
suo causato. **C** Beinde arguit auctoritate p̄hor. d. Sed phi sunt opi-
nari q mūdus habeat agētē ab eterno qui semp produxit eum de
p̄uatiōne ad esse. (Et est notādus.) Pro intellectu huius narrat op̄-
niones p̄hor. Et dicit. Et est notandū q hec qō est antiqua inter se-
quaces Arist. z sequaces Platonis. Plato nāq; prout putat mundū
esse innouatū: nō dubitat q mūdus habeat agentē: qm Plato est opi-
natus mūdus post p̄uatiōnē tēpore accepisse eē. Arist. tñ q; opina-
tus erat mūdū esse ab eterno: redarguebāt eum. s. Arist. z sequa-
ces Platonis cū p̄dicto dubio. s. qō facit Alga. z putabāt. s. de mente
Arist. mūdū nō habere agentē: quapp conati sunt sequaces. s. Arist.
z Pla. argumētabiliter. i. pbabiliter respōdere rñsionib⁹ in ferentib⁹
q; argumētabiliter. i. pbabiliter opinatus erat mūdus habere agē-
tem: z hoc satis patefecit in suo loco. **C** Ecce quō isti voluerunt Arist.
z Pla. non dīerre nisi aliquo modo: tamen in re nullam ponunt

differētiāz. (Et radix huius.) Auer. ponit modum quo pot' teneri eternuz habeat verū agens. Et ex hoc appet opio Arit. Et dicit. Et radix hui' est q' eē corpōz sup'celestiū d'nsit in motu. Mult' dicere q' mor' sunt pprie: p se opatioes eoz adeo q' sine ipis nō essent neq' possent eē: id d'ns motū est s'm veritatē d'ns eē. Et sic d'ns motū in pcelestiū corpōz d'r vez agēs. (Rursus declarū.) Declar' sc'daz radice mō. rursus declarū est q' d'ns vnitatē ex qua mundus est v'p' d'ns vnitatē ex q' res cōposita h'z eē ipse dat pres ex q'bus sit cōpō q' cōpō vt declarū est cā est ipsaz: vñ p'mū pncipiū. s'be' b'ndictio sic se h'z in toto vniuerso. s. q' est agēs verum illius.

Prim' syll' p'bas deum esse verum agēs mūdū scōus.

Debes scire q' h' debet cōponi duo syll'. Prim' oē d'ns ali cui motū sine quo illud eē nō pot' est verū agēs illius. sed deus b'ndict' est d'ns motuz mūdōz rebus facitib' ipis h'z quō mūdus esse nō pot' deus b'ndict' est vez agēs mūdū. Scō syll' pot' sic cōponi. Oē d'ns vnitatē z p'pōnē z ordinationēz ali cui cōposito p' q' id cōpositū est. est vez agēs illius cōpositū: sed deus dat mūdō vnitatē z ordīnē eēntialē: id erit vez agēs mūdū. Et ex his appet qual'r peccauit Alga. supra. Purauit. n. q' agēs mūdū nō distinguit nisi noie a cā. Tū vides quō distinguit mō zc. Et ex his appet error Joā. Jan. qui posuit deus esse tm finēz. z nullū mō agentē. Et v're b' fuit sine sensibus.

Error: Joā,

ALGA. DVB. XI.

Et Algazel. Tertius modus ad pbandūz imposse est mūdūz eē effectū dei cui p'prio pacto inter agētes z effectū dicit sic. Propō p'cessa est q' ab vno nō p'cedit nisi vnu: z pncipiuz est vnu oimode: z mūdus ex diuersis cōponit: ergo nō dz imaginari tm radices ipoz p'hoz.

Ado Alga. adducit vias p'ra p'bos. Et dicit. ait Alg. terti' modus ad pbandūz q' ipose est mūdū eē effectū dei cū p'prio pacto inter agētē z effectū. Mult' dicere tal'r q' fiat cū aliq' p'uarione: vt dicit Auer. Et sic. ppō p'cessa est q' ab vno nō p'cedit nisi vnu. z est ppō Arit. z p'herme. tex. cō. 56. Deinde ponit minorē. d. Et pncipiū est vnum omnimode. Mult' dicere summe simplex. z mundus ex diuersis cōponitur: z per consequēs in se est multe nature: ergo in secūda figurā vel p'ima mundus nō est effectus veiz per consequēs non debet homo imaginari tantuz radices p'philozozū. s. omnes p'positio nes eozum esse veras.

AVERROIS

Os dicitur q' concessa hac radice difficile est respondere de p'dicto dubio. Sz nullus modernoz p'hoz saracenz hoc cōcedit: nos in p'dicte p'positionis reprobandē tractabim' diffuse in sequētib'.

In hoc argumēto dicit Auer. sic dicimus q' p'cessa hac radice. s. p'positione dicta difficile est respondere de p'dicto dubio. Sed ipse dat solonē s'm p'bos sui ipis. Et dicit: sed nullus modernoz p'hoz saracenzum hoc. s. illaz p'positionē cōcedit. Et sic negant maiorēz. Deinde ordinat se. Et patet.

ALGA DVB XII

Et Alga. r'ndens pro p'his. Et si forte aliquis diceret q' mūdus nō p'cedit a deo sine medio: imo id q' p'cedit ab eo est vnu ens q' est primū creaturaz: z est intellect' se/ parat'. v'z. s'ba per se existēs: z cognoscit seipsum z suum pncipiuz. z iste apud legales dicit angelus. deinde p'cedit ab eo tertius: z de tertio quart': z sic multiplicare est entia ab istis medijs. Multiplicatio. n. entis: z eē diuersitas. Aut p'cedit a diuersitate virtutū: sicut nos ex virtute appetitina agimus aliquid: z ex virtute intellect' agimus aliud. Aut p'cedit ex diuersitate modozū: vt sol qui tunicā albescit: z faciem lauātis nigrescit: z dissoluit quāsdā substātiāz: z coagulat alias. Aut p'cedit a diuersitate instrumētōz: vt latom' secat cū serra: z penetrat cum verruca. Aut multiplicat rōne mediorū. v'z. q' vnum agens efficit vnum effectū: deinde ille facit alium. z sic vterius. Dicimus q' oēs iste diuisiones sunt false in primo pncipio postq' in sua substātia nulla est diuersitas neq' cōbinatio neq' pluralitas: vt declarabitur in sequētib': neq' variatio materierum: neq' diuersitas instrumētōz. Remanet ergo q' hec pluralitas mundi procedat a deo benedicto ex mediantibus: vt supra dictum fuit.

Postq' aduixit motiū suū datū in dicto p'bi. adducit mō r'fionē Alga. in dubio illo. Et dicit: ait Alg. r'ndēs pro p'his. Et si forte aliquis diceret q' mundus nō p'cedit a deo sine medio. Mult' dicere tot' s'fē imo id q' p'cedit ab eo ē vnu ens q' est p'mū creaturaz est intellect' se/ parat'. v'z. s'ba p se existēs: q' cognoscit seipsaz z suū pncipiū: z iste apud legales d'r angelus: deinde p'cedit ab eo. s. isto angelo. terti' eo mō quo ipse p'cessit a p'mo: z de tertio. quart' eodē mō: z sic multiplicat' re est entia ab istis medijs. Et ex hoc appet solo pro p'his ad rōnem eam dictā. Multiplicatio. n. Declarat quō est imposse q' a deo sine d'icte pueniāt tot' nāc quot sunt in mūdō. Et accepit q' d'am q' s' mō

iores. Et dicitur. Multiplicatio. n. entis et eius diuersitas. Aut procedit a diuersitate virtutum sic nos ex virtute appetitiua que vocatur concupisibilis agimus aliquid: puta bonum vel appetit bonum: et ex veritate inuisibilis agimus aliquid: puta contrarium: ecce quod si homo sit unum potest agere: uersos effectus per diuersas virtutes. Aut procedit ex diuersitate modorum seu materiarum: ut sol qui tunica albescit et facies lauitur. id est. tota nigrescit: et dissoluit quaedam substantias: ut puta glaciem et congelat alias: puta lumen. Aut procedit ex diuersitate instrumentorum: ut latro seu arripit secas cum serras penetrat cum veruca. id est. triuello. Aut multiplici ratione mediorum. v. g. vnus agens efficiat vnum effectum. Deinde ille facit alium. Et vltimo. Et omnibus his potest accipi maior. Similitudo entium diuersorum ois pueniens ab agente: vel procedit per diuersitatem virtutum: vel per diuersitatem materiarum: aut ex diuersitate instrumentorum: aut ex diuersitate mediorum: sed a deo non potest procedere multitudo entium in mundo: nec propter diuersas virtutes: nec propter materias diuersas: nec propter instrumenta diuersa: ergo ratione mediorum: ut dictum est. Postquam accepit maiorem accipit minorum: et concludit conclusionem. d. dicimus quod ois iste diuisio non sunt false in primo principio postquam in substantia sua nulla est diuersitas: nec combinatio: nec pluralitas: ut declarabit in sequentibus: nec variata materiarum: nec diuersitas instrumentorum. Remanet ergo quod hec pluralitas mundi procedit a deo ex mediis. id est. per media inuicem: ut dictum fuit. Et ex hoc apparet solutio quoniam contra philosophum. Et hec est solutio Avicenne in metaphysica sua. maxime in. 9. capitulo quarto: et alibi sepe.

AVERROIS

Quod dicimus quod sententia horum verborum est quod postquam primum est simplex et vnum: non debet ab eo procedere nisi vnum. Sed actio agens dicitur ab inuicem. Aut ex materiis: et nulla est materia deo. Aut ratione instrumenti: et nullum est instrumentum cum ipso deo. Remanet ergo quod sit ratione ipsorum mediorum. id est. quod vnum procedat ab eo et ab illo alio: et sic successiue fit pluralitas mundi. Sed ipse respondit eis hoc quod non fit in mundo nisi vna res composita ex particularibus. imo quod sint oia entia vnitatis: et quilibet earum creatur ab altero vno supremo: et illud fit causa alicuius alterius substantie in eo donec pueniat ad vltimum causatum: sicut et ascendendo puenit ad primam causam. Et non est sic: quod corpus apud eos componitur ex materia et forma: et ex compositione earum fit vna res. Non enim componitur ex corpore et anima: et esse vnum earum non procedit ab alia: imo illud compositum causatur ab alia causa. Similiter orbis apud eos est corpus animatum: et non aduenit eius anima in ipso corpore: neque corpus in illa anima. imo ambo procedunt ab aliquo extrinseca causa: quod iterum inuenta sunt ista composita: non euadent quin procedant ab vna causa: et remanebit casta premissa propositio: aut de causa composita. Et adhuc remanet questio super ipsarum causarum donec perueniat neccio ad compositum et simplex: quod principium est simplex: et aliud est compositum. Et hoc modo est imaginandum: nisi cum obuiatione. Et tunc annihilatur predicta propositio. id est. quod ab vno non procedit nisi vnum. Et hec est ratio Alga. Et nos dicimus quod hoc bene procedere sequeret philosophus: propositio quod primum agens sit simile simplici agenti nobis presenti. v. g. quod sint oia entia simplicia: sed hoc sequitur illum qui ponit hanc inuestigationem vniuersalem. scilicet. in cunctis entibus. Sed qui diuidit ens ad ens separatim: et ens materiale sensibile: non euadet quin concedat quod principia ad que ens sensibile ostendit etiam quod principia sensibilibus entium materia et forma: et dicta entia agunt in inuicem donec ad corpus celeste pueniunt: et quod intelligibiles substantie ad primum principium ostendunt. non quod est principium modo forme finis et agens. Et oia ista satis patebunt in ipso libro. unde sumpta dicta propositio contra dicta dubia eos non sequuntur. Et hec argumentalis opinio est. Et hec propositio predicta. id est. quod ab vno vnum tantum procedit: processa est ab antiquis philosophis qui conati fuerunt inuestigare de primo principio mundi dialectice: quauis putassent demonstrare probauisse. id est. quod totus mundus habet vnum principium: et quod ab illo vno tantum vnum procedit. Et ideo concessis his duabus radicibus coacti fuerunt inuestigare unde procedat pluralitas mundi. Cassata vero est quedam antiqua opinio. v. g. quod primum principium erant duo. id est. bonum et malum. impossibile erat apud illos antiquos reducere contraria ad vnum principium: quod conati fuerunt ponere duo principia. Et qui antiqui speculati sunt entia: et inuenerunt quod omnia erga vnum finem tendunt. id est. quod ordo entium in mundo similis est ordini exercitus ex parte

III 4

ipsius rectoris: et ideo opinati sunt quod opus mundus esse modo predicto. Et opinati sunt multos errores sequentes ex dictis radicibus. Et quoniam in fine plibatur fuit eis quod primum principiorum esse unum: et aduenit eis predictum dubium conati fuerunt indagare rationes: et ruderunt ad hunc tripliciter. ¶ Quidam eorum dicunt quod pluralitas procedit a materia: et isti sunt sequaces Pythagore. ¶ Quidam vero alii dicunt quod pluralitas procedit ab instroorum multitudine. ¶ Quidam quoque alii dicunt quod pluralitas procedat a mediis. Et primus hoc opinantium fuit Plato. Et non est dubium quod hec opinio sine dubio sit propinquior veritati ceteris alijs. ¶ Et quod in alijs duabus rationibus remanet questio. v. unde procedat pluralitas a materia: siue ab instro. vñ quicquid dicitur a propositione concedit: oportebit de predicto dubio admirari. Et ideo notandum est quod id quod hodie opinati impoſe ab excellentibus philosophorum totum huius est. scilicet quod ab vno primo procedunt principaliter omnia entia mutabilia. ¶ Sed id quod arguit Alga. super peripateticos non sequitur eos. scilicet quod si pluralitas pueniret ex parte mediis non sequeret ex hoc: nisi pluralitas simpliciter quilibet quarum componit ex pluralitate. Philosophi namque opinati sunt quod hic est pluralitas istis duobus modis. scilicet pluralitas simpliciter rerum. v. entia simplicia imaterialia que sunt cause adinuitate donec ad vnascedunt causam de eorum genere: et illa est prima illius generis. Et pluralitas orbium procedit a pluralitate horum principiorum. Et pluralitas rerum inferiorum procedit a materia et forma et corporibus supercelestibus. ¶ Daret ergo ex istis quod philosophi non sequuntur dictum dubium. Amplius orbis mouentur principaliter ex mouentibus suis: quia nullatenus in materia consistunt. ergo eorum forme procedunt ab eisde mouentibus: et forme inferiorum corporum procedunt a corporibus supercelestibus: et quedam ipsorum ab alijs earum. v. tam forme simpliciter rerum quam compositarum: et compositio earum a supercelestibus procedit: hec est philosophorum opinio in ordine mundi. ¶ Sed id quod

induct philosophos ad hanc opinionem non potest declarari. indiget. n. de pluribus propositionibus ostensis in diuersis artibus. Atque saracenorum philosophi Alpharabi et Aui. concesserunt eis aduersarijs quod agens absens simul est agens patienti. Et quod ab vno agente negat procedere: nisi vnus effectus. Et cum primum sit vnus simplex apud omnem hominem fuit eis difficile repere quare pluralitas procedit ab ipso deo benedicto. Et ideo conati fuerunt opinari quod ille non sit motor diurni motus. Immo dicit quod est quidam alius simplex a quo motor supremi orbis procedit: et ab illo motore procedit dicta suprema sphaera: et motor secundae sphaerae: hic enim motor compositus est ex eo quod intelligit de prima causa. scilicet quod est ipse principium motus forme efficietis et finis: et de eo quod intelligit de seipso quod est principium orbis et secundae motoris motus efficietis. ¶ Sed nos dicimus quod hec ordinatio est error. agens namque et effectus sunt vnus: et idem in humano intellectu maxime in seipatis intelligentijs. Et iste ordo sequitur argumentaliter: agens enim vnus nostrorum presentium quod ab eodem tantum vnus effectus procedat de agens cum primo agente equiuoce: eorum primum agens est absolute: et agens nostrorum presentium cum conditione seu conditionibus agit: et ideo ab agente absolute absolutus effectus procedit. Et huiusmodi rationes probant argumentaliter. Et agens intelligibile humanorum est prius in intellectu possibile: et non est generabilis neque corruptibilis: quia omnia recipit. Et ratio vera predictorum iuxta Philosophi opinionem est hec. scilicet quod esse rerum ipsarum in colligatione earum in inuicem consistat: ut materia cum forma: et mundi partes simplices quando inuicem colligantur. Dicimus quod esse ipsarum sequitur earum colligationem. et sic. ergo dans colligationem est dans esse. Et quod quilibet colligatur vnus ex aliqua re a qua sit vnus: et vnus ex quo colligatur procedit ab vno per se semper existens: sequitur quod hic sit vnus solus per se existens. Et opus quod ille vnus det vnam rem per se. Et ex hoc procedunt entium species secundum ipsarum naturalem diuisionem. Et influitur ab

illa unitate data in quolibet ente eē illi^o entis donec ad primā perueniat unitatē: sicut calor cuiuscūq; calidiorū rerum a primo valido pcedit. s. ab igne. ¶ Et hoc modo cōcedit Arist. esse sensibile & intelligibile. Et dicit q; mūdus est vnus & ab vno pcedit: & q; vnū est cā unitatis quodāmodo & pluralitatis cā alio modo. ¶ Sed ergo ex his premisissis q; hoc est vnū ens ex quo vna simplex insluit virtus a qua oīa entia esse habent. Et q; multa sunt entia pcedentia ab illo vno inquantū vnum sequitur pluralitas de necessitate.

¶ Quia. mō pmo reperit argumentū Algā. iterū: sicut sepe pfitent in alijs. Deinde reperit scdo solonē eoꝝ. & d. dicitur nos q; sūta hōrum q; dōꝝ est post q; primus est simplex & vnus: nō dōꝝ ab eo pcedere nisi vnū: & hoc fuit argumētū. (S; actio eo.) Repetit sc̄b; d. s. actio nes. i. effectus agētis differūt ad inuicē: aut ex materijs: & nulla est mā cū deo. vult dicere mediāte q; cāt: aut rōne intrin: & nullū ē inss; cū ipō deo. vult dīe mediāte q; agat totū mūdū: remāet q; q; sit rōne ipōꝝ mediōꝝ. i. q; vnū pcedit ab eo. s. deo: & ab illo. s. sc̄do aliud. i. tertiū. & sic successiue fit pluralitas mūdi. (Sed ipse.) inducit solutionē iterū sub forma clarior. d. sed ipse respondet eis hoc q; nō fit in mūdo: nisi vna res pposita ex tribus. vult dīe q; mūdus fit vnus effectus tm̄ vniuoce ordinatus: q; ppositus ē ex pluribus ordinatis: imo q; sint oīa entia unitate & ordine sup. tal; q; quelibet eaz; ab altero vno sumo: & illud fit cā alicui^o alterius l eo s. baliter & p se: donec pueniat ad vltimū cātū: & declarat hoc p sile. d. sicut etiāz ascēdēdo quis puenit ad p̄maz cāz: est ergo solutio q; d; negari minor; p̄fecta parte. i. mūdus est multa diuersa. imo est vnū unitate ordinis eoꝝ: sc̄d in puenit a pmo. & tertiū a sc̄do & sic donec puenimus ad vltimū causatū. (Et nō est sic.) Cōtra hoc arguit Zuer. volens pbare q; neq; opꝝ q; illa q; sunt vnū: & ordinata sint sic q; p̄mū sit effect^o sc̄d. & sic alijs: & d. & nō est sic q; corp^o ap̄d eos cōponitur ex mā & foia: & ex cōp̄aginatione eaz;. i. cōpōne illarū fit vna res hō em̄ cōponit ex corpꝝ & aia: & eē vnū earū nō pcedit ab alia. vult dicere in cā agētis: sicut vult Alg. imo id cōpactū. i. ppositū causat ab alia cā: vult dicere ab agēte qui extraxit formā & potētia ad actū i genere cause efficiētis. ¶ Sc̄do arguit sic. s. rōbis ap̄d eos est corp^o aiātū: & nō aduenit aia in corpore. vult dicere tan q; agēs: nec corp^o in illa aia: vult dicere tan q; agēs. imo ambo pcedūt ab aliq; extrinseca cā: q; aut ignit ta sunt ita cōposita: vult dicere ḡnalia. q. d. nō nisi ab agēte: nō em̄ euader quin pcedat ab vna cā: & tū in illi^o cōmixtione sunt plures nature. Et remouebit eā p̄fata ppositio. (Zuer & cā.) Inducit aliū mēbrū q; d; pōt iduci in solone huius. d. aut de cā cōposita. vult dicere: aut ista cōposita pcedunt de causa cōposita tan q; ab agentē: tra arguit. d. & adhuc remanet questio sup ipsaz; causas: qm̄ oē cōp̄ctum pcedit ab alio: ergo ad huc in ea est locus q̄ntis: an pcedit

causa cōposita: an a simplicib; donec pueniat ad cōpositū & simplex. i. aut simplex agēs. q; pncipiū est simplex: & ad ppositū: vult dicere q; remanebit qō an pcedit vsq; ad duo pncipia: quoz vnū est simplex: & reliquū cōpositū: & hoc mō est imaginandū: nisi cū obiectione. i. & illa r̄tio eēt vera nisi eēt oblatio cōtra illā q; est q; oē cōpositū est factū: & tū cā puenit ad simplex annihilat p̄dicta pp̄. s. q; ab vno nō pcedit nisi vnū. & hic vult dicere q; dicta sunt erat r̄tio dicta Alg. & sic appert q̄r redarguit. Alg. ex ppōtib; cōcessis ab eo. (Et nos dicimus.) Zuer. incipit aliq̄r seminare solonez: & d. & nos dicim^o q; loc bene pcedere. i. hic p̄cessus sequeret p̄hos: p̄posito q; primū agēs sit sile simplicis agētis nobis vnti. vult dicere p̄posito q; deus sit agēs nāle. existēs h̄y p̄sens nobis. v; q; sint omnia entia. vult dicere agentia simplicia sicut agētia nāta: s; hoc. i. istud argumentū sequit illū qui ponit h̄c inuestigationē vniuersalē. s. in cūctis entib;: vult dicere: q; dicitur esse agēs nāle: sicut agētia h̄ic: s; q; diuidit ens ad ens separarū: & ens nāle sensibile: sicut facit Arist. nō euadit quin cōcedat q; pncipia ad q; ens sensibile se extrahit vult dicere. pncipia mālis generabilia & corruptibilia: & p̄posito sup. q; pncipia sensibilia entū māz formaz: & dicta entia agūt inuicē. vult dicere. p̄posito q; istis sit actio tam a mā & forma q; ab agente: nō euadent: donec ad corpus celeste pueniēt: tota multitudo reducūt ad corpus celeste: & non euadēt etiā q; intelligibiles substantie ad primū pncipiū. s. nō reducunt. ostē dunt em̄ q; pncipiū. vult dicere. primū sint modo forme & finis & agētis. & oīa ista sc̄tis patefiūt in ipsoꝝ libris: vñ sumpta dicta ppositio cōis dicta dubia eos nō sequunt: vult dicere illos q; ponit ens diuidi i sensibile & separarū: & ista op̄imo est argumētabilis. i. pbabilis sine dubio. Et his voluit intelligere p̄mā solonē ad dictā argumētationē. ¶ Sed p̄o in rellū hui^o debet sc̄re: vt Zuer. plane dicit. i. 2. metā. cō. 36. & 18. q; oēs forme h̄nt duplex esse. s. vnū in primo motore Res māles aliud in mā: & hoc ex reb; mālib;: & ideo deus nō est agēs simplex: s; h̄nt duplex multiplex: qm̄ h; ipm̄ in se fit vnū in esse: & summe simplex in esse: est esse. tū multū in v̄tute & p̄fectione. ideo pōt mediāte corpꝝ celesti & motorē p̄p̄inquo extrahere oēs formas māles & potētia ad actū: & sic oēs Licet de^o sit res h̄ reducunt ad corpus celeste: cuius p̄mus motor est agēs primū: simplex i eē & forma p̄mā: & finis p̄mus. & sic apparet quō deus est agēs nō eo mō ē tū multū i vniuoce cū istis h̄ic. Et per hoc apparet solutio ad formā argumētis: v̄tute & p̄fectione. ¶ Sc̄do debet sc̄re: vt Zuer. d. 12. Licet de^o sit meta. cō. 44. q; deus est vnū simul intelligibile simplex: attū causat vnū intelligibile multiplex: in alijs substantijs separatis p̄m q; ille intelligūt diuersa & p̄mō. & sic a primo possunt puenire multe intelligētie ordine quoz dam per diuersa rationes quas habent ille substantie de iplo. & sic apparet illud q; dicit Zuer. hic dicit. & melius apparebit. (Cū sumpta) ¶ Declarat quō ex ista ppōne multe opinionones venerūt. & hoc vt ostē dant difficultatē argumētū dicti. & dicit. & hoc ppositio p̄dicta. s. q; ab vno tm̄ vnū pcedit cōcessa est ab antiquis p̄his: imo sentio: ibus Arist. q̄s fuerūt conati inuestigare de p̄mo pncipio mundi: vialecrice quāuis putassent de m̄ariue. pbauissēt: & accipit ppōnes quib; fundā tur dicta antiquoz. d. s. q; totus mūdus h; vnū pncipiū. sc̄d a est

ab illo uno tñ vñ pcedit: z id pcessis his duab⁹ radicib⁹ conat
fuerūt inuestigare: vñ pcedat pluralitas mundi. ¶ Deinde narra
primā opione z dicit. z cassata vero est quedā antiqua opinio. s. qd
numa principiu erat duo. s. bonū z malū: vult dicere: quoz vñz qd
principiu bonoz: alterū maloz: z potētia yllū eoz ē: ipole est cōtra
ria re. duci ad vñū principiu: sentia bona z entia mala sunt cōtraria:
ergo nō pnt reduci ad vñū principiu: quapp conati sunt ponere duo
principia ista igit fuit opinio antiquoz. ¶ Et debes scire qd Zuer. 12.
meta. cō. 5. recitavit hac opinionē que adhuc habuit argumētū
scia dicit qd dicit forte in qōne de eius scia. (Et quādo antiq.) Narrat
sciam opinionē que ponit vñū principēz potētia yllū eoz est: sicut
est ordo exercit⁹ ad vñū rectorē primū. ita dz esse ordo mūdi. s. ordo
exercitus est p attributionē ad vñū: ergo ita est in mundo. Dicit et
goth qñ antiqui speculati sunt entia: z inuenērūt qd omnia erga vñū
finem tēdunt. s. qd ordo entis in mūdo sicut est ordinē exercit⁹ ex
patre ipsius rectoris: z hec fuit maior: z in infer⁹ cōclusiones: z id opinati
sunt qd opz mundū esse modo p dicto: vult dicere per ordinē ad vñū
principēz ad dicit qd opinari sunt multos errores sequentes ex dicto
radicibus. (Et quādo in fine) Ponit respōsiones eoz z dicit primo
qñ in fine prelatū fuit eis qd primū principiu dz esse vñū: z adie
xit eis predictū dubium. s. qd est posse ab eo puenire tot entias: co
nati fuerunt indagare solutionē: z rēderunt ad hoc tripl⁹. (Quid
eoz) Inducit primā solutionē. z dicit quidā eoz dicunt qd plurali
tas. vult dicere entia in mūdo pcedit a mā. Et isti sunt seqēs Py
thagore. (Quidā vero) Ponit scōz solonē. d. quidā vero alij dicunt
qd pluralitas pcedit a multitudinē instrumētōz. (Quidā vero) ad
ducit tertiā solonem. d. quidā quoz alij dicit qd pluralitas pcedit
a mediātibus: vult dicere p intermedia ordinata: vt dicitū est supra.
z primus hoc. i. tertiā solonez opinantiū fuit Platonē: z nō est dubium
qd hec opinio sine dubio sit p pūlo: veritati ceteris alijs. (Et qñ alijs)
ostendit hoc esse ita. d. z qñ in alijs duab⁹ rñstionib⁹ remanet qd. vñ
vtrūqz vnde procedat pluralitas a mā sicut ab instro: z si littera non
est corrupta: vult dicere qd in alijs primis duob⁹ est dubium: vñ pce
dat pluralitas materiez z instro: z sic questio adhuc habet locū.
(Unde quicūqz) Vult dicere suam intētionē in isto: z primo dat cās
sue intētionis. d. vnde quicūqz cōcedit viciam pponēz oportebit de
predicto dubio admirari ppter eius difficultatē: ideo notā dicit qd
id qd hodie opnamur. i. creditū impole ab excellentibus pbotum no
rum cōtrariū eius est. s. qd ab vno primo procedat principia omnia
entia mutabilia: ecce quō cōtrariū est. dicit enim phi voluerūt vt vñ
sum est qd ab vno nō pueniant entia sola. Zuer. aut vult totū cōtra
rium vt dicitū est in prez melius dicit. (Sed id qd arguit) Rēdet ar
gumento Alga. z declarat quō res sunt ordinare. z. d. s. id qd arguit
Alga. supra peripatheticos nō sequit eos. s. qd si pluralitas pueniret
ex pre mediōz nō sequerēt hoc nisi pluralitas simplr eoz: quap
quelibet cōponit ex pluralitate: s. hoc est occultat ideo debes scire qd
Zuer. voluit dicere qd si res essent diuerse p ordinem in causādo: vt
dicitū est ab istis: tñ res essent simplr diuerse. ergo ibi nō est vñū
primū simplr ad qd entia reducant. z qd sic cā illius multitudinis

sic sibi non est vnitas: s. pluralitas simplr rerum: quaz quilibet hz
cōpositionē quādam p quāto hz illud quo intelligit primā: id quo
intelligit sct vt dicit Zui. pp qd vult habere qd dz esse vñū primū qd
sit cā oīuz alioz in illo gñe: vt dictum est. 10. meta. cō. 7. (Phi nāqz)
Ponit veritatē. d. phi nāqz opinati sunt qd hic. s. in mūdo est plurali
tas istis duob⁹ modis. s. pluralitas simplr reruz. vñ. entia simplr
cia imaterialia qd sunt esse adinuicē donec ad vñā ascēdunt cām. vult
dicere prima de eoz genere. vult dicere qd sit in gñe eaz: illa est vñ
ma illi⁹ gñis: z cā oīuz eaz: z addit qd pluralitas oībz qd est tūc sbe
imateriales pcedit a pluralitate horz principioz. ¶ Sed debes scire
qd iste cās nō sunt inuicē cās: nisi capiēdo cām p illa que dicit cā sine
qua nō. prima enim sola est cā reliquoz: s. nō scōe nisi medietē pīa.
nō qd ex scōa z prima fiat vna cā totalis cāno tertiā: s. sola prima cō
currēt scōa tanq̄ cā sine qua nō. vñ ibidē est magis ordo effectuz
q̄ caruz: vt. 12. meta. cō. 4. 4. (Pluralitas rerū) Ponit scōm mēbzuz
d. qd pluralitas rerū inferioz pcedit a mā rēforma z corpib⁹ celestib⁹
tus. ¶ Debes scire qd post qd scripsi hoc repperi opinionē satis puenit
tem dictis huius phi qd deus sit cā prima oīum virtute eius: s. in set
qm est cā prima simplr z simplr pfecta. z vult qd ista causat primam
imediate eo modo quo intelligibile causat intelligens. Deinde scōa
causat tertiā tanq̄ cā prima: z prima causat tertiā vt cā vñ: nō sicut
a sole tā qd a cā vniuersali: z patre tā qd a pīma puenit hō: ita a deo
tanq̄ a cā vñ: z scōa intelligētia tanq̄ cā prima pcedit tertiā. Et
sic s. quarta mediātē scōa z prima eo modo. Et sic dicerē qd orbis p
uenit tanq̄ a cā vniuersali qd deo i cuius virtute oīa pūent: z a mo
tore tanq̄ a cā proxima: s. hūit hoc in reb⁹ generabilib⁹: qm oīa p
ueniunt a deo: velut a cā vniuersalissima: z a cās particularibus ve
lut a proximis. z sic apparet qualr oīa pcedūt ab vno: z hec positio
est satis intelligibilis z pulchra.

Nota.

Celsi pūit a deo tanq̄ a cā vñ: z a motore tanq̄ a cā pīa

Sed circa ista videt esse qd: qm nō esset dña inter opionez
Zuer. z Zui. in pductione intelligētiāz a pīot
eius cōtrariū nūst pbare Zuer. 12. meta. cō. 4. 4. ¶ Scōa dubitat
ē: qd tūc tertiā nō intelligeret nisi scōaz z nō primā: qm si a scōa
causat tanq̄ a cā pīma: s. redit⁹ ad illā erit sibi completa pfectio e
beatitudo: z sic nulla itelligit primā. cōtra Zuer. 12. mer. cō. 36. z. 39.
z Ari. ibidē. ¶ Et cū pīderam in dicta Zuer. vt mīhi qd ista nūc sit
mēs eius. id tenēdo qd scōa est cā tertiā nō mō sicut cā sine qua nō:
imo sicut cā pīma. Bdm ad hec ad primū qd dña est vñ: quoniā
Zui. voluit qd scōa causat tertiā virtute pīa: z nō in gñtū instm pī
me cās: imo voluit qd prim⁹ nō sit cā tertiā: nec vt vñ: nec vt pīma.
Zuer. autē opinat qd prima sit cā pīma respectu scōe tm: z cā vñ
tertie: cuius scōa est pīma cā. ¶ Et si dicas quare non est cā tertiā
virtute pīa: sicut ponis ipm cām scōe virtute pīa. Et solo dīqm
scōa est pfectissima z vñissima: id est a deo p pīna deo qd nullaz pot
habere cām alia a primā tertiā aut cōscit a pīa z in graduz in esse
valdetū indiget scōa nō tanq̄ adiuuātē ipsam in candō: qd potuit in
mā: sed tanq̄ limitātē eius causationē vñm z pfectissimam. ad
hoc particulare z vñ: ideo nō est simile. ¶ Ad scōam principālē dī
onā qd bene illud hz dicere Zui. qui post qd scōam causare tertiā

Scōa qd.

hoc fundat vnu quasi principiu: qd d copositu no dicitur colligatioe partiu a dimict: qm vt dicit ipse p pbyfi. co. 17. totu ad est aliud a partib: simul sumptis: id esse ipsaruz est esse in colligatioe: ido videm parte ab scissam a toto esse equiuoce parte: vt dicitur p in multis locis nalis. z metaphy. hoc supposito arguitur syllo qd ponit sic: omne dca colligatioe aliquid: vel alicui dat esse illi vel illa rangi agens: s; deus dat colligatioe oibus entibus: id vti ppat: id ponit veritate. z si sic. d dca colligatioe est dca esse. (Et quid qdlibet er colligatu) declarat quo primus sit vn: z ca oium: z prius cit. z qd qdlibet colligatu. i. copositu vnif. i. est vnus ex aliq re a qua sit vnus. vn scdo de aia. co. 7. declarat Auer. qualr copositu est vnum p vna forma que est ei ca eendit: vnitatis: z vnus ex quo colligatu illud copositu pcedit ad vno. vult dicere agere se semp existens qd est deus: sequit qd hie sit vnus solus p se existens. Ex hoc declarat quo illud vnus sit ca oiu. z dicit: z opz qd ille vnus det vnam re per se z ex hac vult dicere. re. pcedit entia sps vni ipsaz naturalr colligatu nem. i. dca ppat: z influit ab illa vnitare data in quolibet entia esse illius entis donec a d prima pueniat vnitare. Beinde ponit ex plim. d. sicut calor cuiuscuzq calidior reruz a pno calido. pcedit ab igne. vult dicere sic oia entia procedunt a primo. Beinde. sicut qd dam dubiu qm possit quis dicere quo est posse qd vnus sit ca vnitatis inter esse intelligibile: sicut est esse intelligitari: z esse sensibile: sicut est esse corruptibile. iste. n. differu: ergo no pnt esse colligati re adeo qd ex eis pueniat vnus. Rndit. d. z hoc mo ccedit vnitati. esse sensibile z intelligibile: z dicit: qd mundus est vnus: z vult dicere: sicutus ex eis sic diuersis: z ab vno pcedit: z qd vnus est ca vnitatis quidamo: z ca pntatis alio mo: z cludit mo solone totali. d. p3 qd ex pmissis qd hoc est vnus ens ex quo vna simplex virtus influit a qua omnia entia esse hnt. z p3 qd multa sunt entia procedentia ab illo vno qd psum illud vnum sequit pluralitas de necessitate: z ista est solutio vltima Auer. in solutionibus p dicitis ad illud argumentu.

Tertia qd.

Sed hic sunt loca qdntis. Et pmo qd fit ista virtus p quam puenies in oib: reb: aut qltas: aut sbataur qd. C Scda difficultas est: qd no vn solo ad ppositu: qm non apper adhuc quo deo vni possit care tot diuersa entia: qm z si pducatur illa virtute p qua est ca tot diuersoz entiu: adhuc qreret quo virtus illa est ca illoruz. C Pro intellige tu igit oiu dicto z dca pno opinionem vna qua vidit in quoda libro d sba orbis. q exponit Auer. z mo no habeo ipm: artm vrputo dicit esse ibid qd deus est vnus simplex: a quo pducit vna qltas spualis: recipit in oibus entib: extra deum: per qua ligant oia entia ligatione maiori qd sit p villos z lacertos i aiali: z mediate ista: deus est causa oiu qd sunt in vnuerfo. z p hoc facit Auer. 2. cell. co. 71. vbi dicit. si p tus orbis est quasi vnus aial: s; no est qm vnus aial qm ligaturz multie ligamento: sicut aial distitit ptiuz: vult dicere copositu ex partibus heterogeneis: s; est ligatu pna portia spuali diuisa in suo toto: s; igit vnus corp p vna potentia spualis q est in eo d3 hre magnitudin terminata z reliq: post ibid qd dca qd dca interpositis dicit. Et sic intellige dca est qd vltim: orbis mouet alios orbis. s; sicut dicit qd in nobilibus mouit

Opinio cuiusdam.

mouet totum. U.g. cor mouet reliqui corporis: qm ista pna portia spiritualis no diuidit in alijs orbib: nisi qd diuidit in isto orbe que admoduz potentia mouet aial non diuidit in alijs membris: nisi qd pmo diuidit in corde: z reliqua ibid lege. Ex quib: apparet plane quo dispo mundi est in vnitare pp illaz portia: que est pna qualitas diuisa in oib: entib: z apparet: qm pnt istos vnus qm sit ca multitudinis: vnde sicut agens materiale est ca vnitatis z esse alijs mediante se: marita deus est causa esse: z vnitatis mundi mediante illa virtute spirituali diuisa in omnibus entibus. C Sed licet h opinio sit multum consona verbis Auer. hic z ibi. attamen non videt mihi consona: nec possit eam intelligere. Ideo arguo contra illam. pmo qm vel ista virtus que est qualitas est vna numero: vel multiplicata p m multiplicata entiu. si pnt: ergo adhuc qd non est soluta. s. quo ex quo ista est vna possit esse ca tot entiu diuerso: qm ab vno tm vnus puenit. Si vero dicam ipsaz esse multuz p m entia: adhuc est locus qdntionis: qm ista est immediate a deo: ergo ab vno proueniunt multa. z sic ratio adhuc stat. C Secundo per istos ista qualitas spiritualis est accis: ergo madaus est vnus per accis. z sic Auer. somnasset in illo comento 71. 2. cell. vbi dixit qd aial ligaturz diuinum est magis animal qd aial ligaturz generabile: vide cum ibid eodem modo hoc no esset ita: qm aial est vnus per formam scdo de aia. com. 7. dixit ipse. C Tertio vel ista qualitas spiritualis est eterna vel gniabilis: si gniabilis: ergo vnitatis z ligatio mundi est per aliquod generabile: z sic no sempiterna: vel est in subiecto: vel separata a subiecto. Et si in subiecto: ergo ipsa est vnus per subiectu: z no eodra: z si extra lbm cogita incouenientia pta hoc. C Quarto ista qualitas est minoris pfectionis qd est dei: ergo si ista sufficit ligare entia esse dei: erit plus sufficiens sine ista: z sic ista superfluit. Et maxime p mihi extraneu quo deus produxit istud accidens: vt vniret z entia: z tu considera multa alia pta hoc: hie / tur opinio: vt mihi vt non fuit nisi ad verba Auer. ad intentione eius: z vere est purus error. C Aliter igitur dicitur cum prestatioe dicendi aliter si mihi aliter prouenit loc: dicit qd Auer. in solutioe pntis dubij tres solutiones inuebat. artm sunt due tm inuicem no redu / cibilest: quaz prima fuit qd illa ppositio no d3 intelligi de agere equi noce dicto cu agente nali: qd vt dixi aliter est in agente nali: aliter in agente primo separato: eo qd agens naturale agit pp vnus tm finire: id eius actio no est nisi vnus z simplex: agens a ut primuz cum no agat pp finem: sed ipse sit ca actionis: ideo nihil prohibet agere multa pp se z bonitates eius: z hoc fuit dictum supra. C Secunda solutio est mo vltima: z qd est difficilis primo declaro quid Auer. intelligat per virtute illam spirituali diuisam in oibus rebus. scdo applicabo ad ppositum solutione. C Quatum a d primu dicitur qd p virtutem spirituali intellige dca est de dei: qd esse est vnus simplr numero: sicut z ipse deus est vnus numero simplr: mo istud esse diffindit in reliqua entia causata a pmo pto quato illa no sunt nisi participatio idem vnus esse numero: qd est pntu principiu oib: modis: hoc dicit. 12. meta. co. 51. 2. meta. co. 4. vn opz imaginari qd sicut vnus est calor p entiaz que est ignis: gra expleta quo pueniunt oia que sunt calida picipan / do illud vnus: ita vnus est ee p essentia a quo proueniunt omnia entia

Impugna.

Seco.

Tertio.

Quarto.

Opio pna

Ad pna qd nem.

Destructio destruc. Auer. muna

Nota core
larium.

Ad sedam.

Quo mo i
telligit deū
esse vbiqz p
essentiā.

Propter
vnu finem
oēs virtutes
sūt vna vir
tus nūero.

Ab vno pht
ptra proue
nre.

participatio illud est vnu simplr. Ex his sequit qd sicut forma est esse
compositum est vnu simplr: ita entia vniuersa oia sunt
vnu per se qd hz participatiu a pmo. Ad p hoc appet pmi. scilicet qd
qd sit hec virtus spiritalis no est qualitas: nec actio: sed est esse oia
reruz diffusuz per spēs z naturas rerū vsq ad mām: huic quidez cla
rius: huic vero obscurius participatiu. C. Quatuor ad scdm dicendū
qz mūdus est p id est vnu simplr pmi: qz vniuersa colligant in ente
qd est vnu p essentiā in pmo: id hz vnitatē z colligationē: cui vnitatē
z ligatiōis deus est cā: z sic apparet quāz deus est cā oim: hz
vna simplex summe. C. 21. f. forma qōnis dicit dūm qd illa maior: ab
vno nō puenit nisi vnu: veruz est illud simplr: sed deus est est vnu
ergo ab eo nō nisi vnu pcedit. Et tu dicis: sed mūdus nō est vnu: qd
paret hoc quāz falsuz est. est. n. vnus pp est simplex pmi qd diffusuz
in oibz entibus: vt apparuit. z sic appet intellectus vborū. Auert. h. 2.
2. celi: loco dicto: z appet verificatio ibesologo p nro: cū dnt deuz z
vbiqz p essentiā: volunt. n. dicere qd est eius est esse oim: z illo essē
gatur oia: sicut mēbra aīalis ligant aīa: sic mūdus ligat esse deū qd
oia participat: z tu pisse. Ad opposita in principio appet solo. C. 21.
post qd scripsi istud occurrit mihi modus pbabilis multū de illa vir
tute: z per oēs de solonis Auert. intellectu. Et pro illius intellectu qd
accipere vnum qd oēs ens factuz nō agit nisi per virtutes distinctas qd
essentia: vel pmi remiscit forte est in gñabilibus: vel pmi modū: sicut
est in rebus separatis: vlr tū dicit dūz est: qd in oibz agētibus est pmi
virtus: z esse nō est idēz oibus modis: sed hoc est vez in pmo qd agē
p essentiā. alia aut: qz agunt p participationē: qz sunt p participatiu
nem: oīz dicere qd virtutes nō sunt eis p essentiā: sed quodāmo pmi vbi
sincerionē. Illo igitur supposito dicendūz qd oēs virtutes oim en
tium sunt vna virtus numero pp vnu finē: ad quē vltimate ordinan
tur: qui est picipatio bonitatis dei: p hoc est nūo que est data huius
nifesta. s. qd Auert. per virtutē nō intelligit esse: sed intelligit virtutes
oim que sunt ppinque est ipi pro quāto sequit esse ipsuz: z ista vna
causat a pmo pro quāto oia entia sunt ab eoz z diffinit in oibus sicut
dicuz est. Et per hoc potes rñdere ad formaz qōnis cum querit qd
mūdus multus pōt pcedere ab vno agēte. dicit dūz. n. qd sicut copul
tū nāle multū pcedit ab vno agēte: qz ab eo recipit formā mediantē
qua cōstituit in vnitatē z colligatiōe: ita multitudine mundi pōt pce
dere a primo: eo qz oia entia in eo colligant pp virtutes illam vni
fari in eis: que virtus est vna numero salte: eo qz ordinat ad vnum
finem numero: z sic iste intellectus est plus cōformis verbis Auert. h.
aīa est plus cōsonus veritati: z id tu plus perisse.

ALGA. DVB. XII.

Et Alga. rñdens pro phtis. z si aliqs dicit
qd hoc dubius facile pōt remoueri: qz entia
diuidunt ad id qd est alterius sbz vt corp:
z ad qd non sic se hnt: vt sbe per se existen
tes: z h pars in duas diuidit ptes: quaz prima: qd agi

In corp: z hec dicit aīa. scda vero q nō agit in corp: s
in aīa: z dī intells sepatuz: entia tū que in sbis pñstūt
vt accētia inouātur: z habent sine dubio sbm nouum
z perueniunt sine dubio ad nouuz principuz quodā
modo: z pmiū quodāmodo: z hic est motus circūlaris:
z de talibus modis nō curamus: imo curam de radi
cibus p se exñtibz nō in sbto: que sunt sine dubio tres. s.
corp: z est vltio: istis tribz: z intelligētia dēpēdētā nō in
nitens de corpibz: nisi dēpēdētā actiōis nō ipressiōis:
z est nobilior istis tribz: z aīe que sunt medie inter istas
nās: z hnt aliquā dependentiā ad corpus. v3. actionē z
impressiōē. Rursus corpora sunt decem: nouem sunt
orbis: z decimuz est mā: nouē vero orbis. s. sunt aīati.
s. sunt corpora cum animalibus: z hnt ordinem in esse
hoc mō. v3. qd a primo principio inluit primus intells
qui est per se existens: z non est corpus: neqz virtus in
corpore: cognoscēs seipsuz z suū principuz: z procedūt
ab eo tres res. s. intellectus z aīa none spheric: z corpus
supreme spheric: deinde ab eodez intellectu scdo pcedit
tertius z aīa firmamenti: z eius corpus: z deinde ab in
tellectu tertio pcedit quartus: z aīa orbis saturni z eius
corpus: deinde donec peruenit ad intellectu ex quo pce
dit intellus z aīa z corpus lune orbis: z vltima intelli
gentia: que itelligētia agens dī: deinde causatur pleni
tudo lune orbis. s. materia recipiens gnāttonēz z corru
ptionēz de agente intelligētia. Rursus sunt deinde mē
xtiones materierum alijs de causis: radij nāqz sderuz
mxtiones habent ex quibus sunt mineralia z plante z
animalia. Et non opz qd a quolibet intellectu procedat
intellus ad infinituz: hic nāqz intelligentie dnt in spē.
Idz ergo ex istis qz intelligētie post primuz principuz
sunt decē z orbis nouē: ergo oia ista nobilita pncipia
sunt decē post primuz principū: etiāz sub quocūqz intel
lectu tres cōtinentur res. s. intellectus: z aīa orbis: z cor
pus iphus: z idēz opz qd in suo principio trinitas nulla

Disputatio

cipia non sint corpora. nō ergo remanet modus quo
ci possit q̄ ipsa p̄ncipia mouēt corpora nisi q̄ dicamus
q̄ mobile mouetur modo obediētie: quare sequit̄ eos
circo q̄ corpora supercelestia sint viua & rationalia:
& intelligūt seipsa & ipsorū p̄ncipiorū mouētia. Cū ergo
prelibatū sit a p̄his q̄ nulla sit d̄tia inter scientiā & scibi-
le: nisi q̄ scibile est in mā & scientia minime: vt declaratū
est in libro de aīa. ergo si inuenirētur entia imaterialia
oporteret q̄ ipsorū substantia esset scientia aut intellectus.
C̄t̄ declaratū est apud eos q̄ ista p̄ncipia separant a
mā: prout vult orbis motus cōtinuos absq̄ aliqua fa-
tigatōe seu passione: & q̄ cūq̄ tali modo mouet op̄
sine dubio q̄ non sit corpus neq̄ virtus in corpore: & q̄
corpus celeste acquirit sempiternitatē ab eis separatis.
C̄t̄ declaratū est q̄ ista p̄ncipia separata h̄nt esse
colligatū cum p̄mo p̄ncipio ipsorū: & nisi ita esset: nul-
lus esset hic ordo: & oīa ista egregie declarant̄ in pro-
p̄rijs locis librorū physicorū. C̄t̄ declaratum est cum
oēs orbis moueantur diurno motu seruantes ordines
proprijs moturū ipsorū: ideo huius est ratio: & cum
deus benedictus p̄cipit alia p̄ncipia q̄ p̄cepit alios
orbis vt moueant̄: & ab hoc p̄cepto consistant celi
terra: sicut ex p̄cepto regis seu p̄ncipis in ciuitate
obtinentur omnia cetera posteriora p̄cepta ex regia
parte ibidē cōmissa. C̄t̄ Sed id q̄ innuit̄ Auic. de pro-
cessu horum p̄ncipiorū abinuicem sunt verba signota
apud p̄hos: attamen id q̄ opinati sunt peripateticū
in hoc est q̄ dicta p̄ncipia h̄nt miseratōe diuina di-
uersos gradus & colligatōne que est illud q̄ infer̄ ea
esse causata successiue abinuicē: & omnia a p̄mo p̄nci-
p̄io causantur: & aliud non debet intelligi de agente &
effectu: vel de creatore & creato nisi hoc tantū: hec igit̄
tur est p̄p̄nquior via ad aduertendū opinionem p̄re-
dictorū hominū: & cōtingent ex hoc errores cōtingen-
tes p̄dictos p̄hos: vt narrauit Algazel in p̄cedētū

Tertia

95

bus: & diffusius declaratū est in eorū libris: quare notā-
dum est: q̄ quicūq̄ speculatus est in dictorū libris cum
cōditionibus necessarijs p̄t egregie cernere veritatē
omniū istorū opinionū: & non d̄z intelligi de opinione
Arist. nisi id q̄ dictū est: & opinio sua est summa veri-
tas prout suus intell̄s fuit finis humani intell̄s p̄cla-
re de Arist. quare d̄z q̄ ipse creatus fuit & datus nobis
diuina puisione: vt non ignorem̄s possibilīa sciendi.
C̄t̄ est notā d̄z q̄ p̄dicta p̄nt optime ostēdi alio mo-
do difficillime. v̄z. cūz quibusdā rōnibus: & quāuis sint
probabiles de seipsis sunt sine dubio intelligibiles per
accūs: & q̄ probabilia dilectora sunt cōter q̄ demon-
strabilia ostēdimus viā: vt breui⁹ & clarius poterimus:
vñ dicimus q̄ vna p̄positiō est q̄ q̄n hō respicit h̄
apud nos res mūdanas: vt sibi q̄ res que viuē & scien-
tes dicunt̄ sunt p̄ se mobiles terminatis motibus erga
volūtates & actiones terminatas ex quib⁹ oriunt̄ multa
in hoc mūdo. Supposita ergo hac radice: dicim⁹ q̄ si
ei adiungeret̄ alia p̄positiō ad sensus apparēs. v̄z. q̄ ce-
li mouent̄ de seipsis motib⁹ terminatis ex quibus ter-
minantur inferioribus entibus multa terminata opera
& ordines: in quibus dicta entia cōsistāt. d̄z ergo cōclu-
d̄i ex istis duabus p̄positiōibus q̄ celi sunt corpora vi-
ua rōnabilia. qualiter t̄n patet q̄ ex ipsorū motib⁹ ope-
ra terminant̄ a quib⁹ causat̄ cōseruatio inferiorū entū:
hoc satis manifestū est cū speculatione modica: nisi em̄
sol aliquoties propinquus nobis esset: & aliquoties di-
stans dum in suo circulo obliquo mouet̄ non habere/
mus in hoc mundo quattuor anni terminos: sicut mo-
do habemus ordinatū in mūdo: neq̄ inuenirent̄ plan-
te: neq̄ aīalia: neq̄ sequerent̄ ḡnations rerū ḡnabiliū
modo cōsuetō. verbi gratia. q̄n sol a nobis distat & ten-
dit erga meridionalem partem refrigeratur aer septē-
trionalis partis: & sunt pluuie: & multiplicatur elemē-
tum aquosum: & in meridionali parte multiplicatur

elementum aerē: et in estate totū contrariū reperit: ista opera a sole pcedētia: et sua ppinquitate et distantia a nobis in quolizente aperte in mundo apparent: et similitur de luna plurima vtilia sunt pcedētia: etiam ab alijs planetis syderibusq; multa ardua et pctosa cōmōda diuina potētia influuntur in hoc mūdo: licet opera quinq; planetarū et aliorū syderū nō tñ manifeste appareant: quilibet nanq; ipsoꝝ circulus hz obliquū: et facit quattuor tēpora in suo circulari motu. Et est notādū q; principaliter superius ad causandū predicta cōmōda est motus diurnus a quo dies et noctes fiunt: vnde qñ quidē itelligēs homo talia ordinata regimina respicit et qualiter distincte a corporū supercelestiūz motib; pcedunt: et v3. qualiter stelle seu planete moueant terminatis motib; et terminatis figuris et terminatis partibus facile pōt iudicare q; talia opera necō cauānt ex vitijs intelligētibus motorib;. Et valde pōt de hac informatione administrari. v3. multa paruulorū et viliūz corporum turbidorū nobiscū inuentorū que vita non carere imo cum toto ipsoꝝ defectu et vilitate eorū substantie paruitatis illoꝝ quātītatis placuit deo glorioso istuere in eos vitam et rōnem ex quibus possit ipsoꝝ esse regere et conseruare: vt prius fieri pōt. Tāto ergo melius q; supercelestia corpora dignissima sunt tale munus ab ipso deo benedicto recipere. v3. vitam et intelligentiā cōsiderato magnitudine corporū et substantiarū eorū nobilitate: sed multi hōies putando scientiam habere ignorant: et respectu regimine eorū nobilium corporum viuorū nobis presentū q; ipsa corpora debeā esse viua qd est sine dubio error eorū hominum: q; regimē viuorū a vitis debet pcedere. s. a vitis nobilitas bus rectis in vita et discretionē. Unde qñ homo dicitur: v3. respicit ista corpora magna et viua et rationalia nec circuentia: et meditatatur in quadāz terra ppositionē. s. q; prudentia ipsoꝝ in nobis non reducitur aliquo modo

in quoddā cōmōdum ipsoꝝ pōt apertē notare q; dicta principia precipiunt a p̄io principio de his motib;: et q; ipse p̄ceptor nō est corpus neq; virtus in corpore. Cōsideratus ergo istis notandum est q; non decet q; sit creator horū corporū: et principium ipsoꝝ esse simul esse interiorū corporū: et q; humanus intellectus caret sine dubio cōprehēdētia esse orbū. Idē est de nīq; finis intentionis p̄horū in corporibus supercelestibus in assertione ipsoꝝ primi principij: et q; non est corpus neq; virtus in eo.

Post q; dicta est opinio istorū: vult mō adducere Auer. opinionez veroꝝ p̄pōze ordine orbū: et disputatiōe ipsoꝝ et motorū eorū: et quō colligant cū p̄mo: et vñ apparet effectus opinionis p̄dicte: vñ. d. dicitur nos q; oīa ista sunt limitatōes p̄horū antiq; v3. Zivica et Zilpharabij: et ipsoꝝ sequentiū: vult dicere q; ista opinio credit esse ad m̄ rem antiquorū: non tñ est. ideo ponit illā. d. et opinio tñ antiquorū est q; hec vult v̄ceret: motores celoꝝ: et sunt p̄cipia corporū: celestia et p̄cipia corporū sunt entia sepata et materijs. ergo sunt ista principia separata: et syllogismus est in prima figura sic. principia corporū celestium sunt separata: motores celestium sunt principia illoꝝ. ergo separata: h̄ igit est prima p̄positio quā vult habere cōtra eos qui ponunt alio in esse corporib; illis: neq; eē eis veras form;. s. Deinde vult remouere aliū erroꝝ per aliā p̄positionē: alius em̄ error: fuit q; aīe celorum trahunt ab intellectib; separatis que mouēt eos eo modo quo finis mouet agēs: cōtra istud p̄bat istā p̄positionē. s. q; illi motores mouēt p̄ cōplacētia: et corpora illa mouent tanq; obediētia et syllo cōponit sic: quecūq; mouēt aliqua que nō eis p̄sistūt. s; mouent mota ipsa mouēt q̄ra amoris et cōplacētie. et illa mouent p̄ obediētia: s; motores illi separati respectu corporū celestium sunt h̄mōi. et 3o conclusio illa dicitur sequit. d. ergo: que. s. principia sunt mouētia corpora celestia: et illa corpora mouent: h̄ est v̄tus minoris: et s̄fert conclusio nem. d. q; ea principia nō obediēt: et amoris: vult dicere mouēt: et corpora obediēt: et tūc est p̄do. Deinde p̄bat minorē quantum ad istā partē. s. q; corpora illa mouent: et pōt syllo sic cōponit: que sunt creata p̄ moueri sunt nata: mouerit cū obediētia: s; corpora celestia sunt facta p̄ motū. s; sunt nata mouerit maior: est manifesta: aliter essent p̄cora et sup̄ia: minor aut accipit h̄: tanq; nota: et h̄mōi tantū reidū: et inde p̄bat idē p̄ v̄tū alio modo: s; sit quasi virtus p̄ficis: et p̄oret sic cōponit principia separata a m̄a et a corporē: et simpliciter imp̄aribilia mouēt amore et intelligētia corpora mota: et corpora mota obediēt: s; motores orbū sunt h̄mōi: ergo vt supra. vnde huius ponit minorē et cōclusionē. d. eū em̄ declaratū sit q; principia mouētia supercelestia corpora separata sunt a materijs: et ista principia non sunt corpora ista est n̄mō: non ergo remanet modus q; dici possit quo

Quia mo- ipsa principia mouet corpora nisi quod dicimus quod mobile mouetur modo obediens. Et hoc est potentia rationis. **¶** Debes scire quod motores orbium sunt separati mouet per amorem intelligentiam et complacentiam: amor enim quod est amantur primum: quod non potest amare amore intelligibile nisi non essent separati in intelligentia quidem quoniam mouet per id quod intelligitur de prioribus: ut dicitur in philosophia post complacentiam vero quoniam intentio prima est seruare entia in suis dispositionibus: et ideo in mouendo exequuntur intentum primum: ideo complacentia est sic mouet per complacentiam: et hoc omnia sunt dicta in questione de intellectu, legentia et complacentiam. **¶** Et alibi, scilicet in de substantia orbium: ut dicam forte post. **¶** Secundo debes scire quod corpus celeste mouet obediens terreo quod non resistit motori separato. Imo materia inclinat ad motum illius: et quod factum fuit per motum illum: ut colligitur ab Averroese. hic. 2. 3. de celo. scilicet celi. nisi obedire proprie est sine resistit: et trahitur ab alio: quod corpus sic trahitur: ideo dicitur obediens terri moueri.

Quia corpus celeste non resistit motori: ideo mouet obediens. **¶** Sic tunc occurrit dubium: quoniam tunc mouentur in instanti: quoniam per motum dicta Averroese. intelliguntur moueri prout patet: et per motum suum potentie: ergo si mobile nullo modo doretur eis: motus erit in instanti: quoniam successio in motu causatur: et alia resistit media vel mobilis: ut. 4. philosophia. c. 71. dicitur est. **¶** Et dicitur quod ibi est resistit: quod celus est corpus actuale primum et extensum: ut dicitur in questione de resistit: nisi celum resistit intelligenti: quod est corpus actuale: primum extensum dico corpus actuale: quod corpus in potentia: sicut est forma corporis substantialis materiae corporis: et materia nulla resistit: sicut nec materia: quod est illimitata ad omne ubi: quod igitur celum est corpus actu ultimo actualitate: ideo impossibile est ei quod est sub. a. et sub. b. ubi est nulla est querenda causa: quare resistit: nisi quod corpus actuale ultimam primum. Et hoc dicit Averroese. 7. philosophia. solutes primum. q. d. et forte hoc accidit ex diuersitate naturarum: mouentia que non sunt in materia in nobilitate primum magis et minus et diuersitate naturarum: corpus que mouentur ex eis: ecce quo prout solum presens. **¶** Sed dices si resistit: ergo non obediens: et ergo destruit opinio Averroese. hic. dicitur dum quod duplex est resistit: quedam cum inclinatione ad contrarium: imo impellens ad contrarium: et hic affert obedientiam: sicut apparet in homine qui trahitur violenter in aliquo: quedam cum determinatione pausive obedientie: non tamen inclinatione impellente ad contrarium: si quis enim imperat mihi ut yada ad eum: et ego yado libenter: certum est quod non yado ad ipsum in instanti: ipse apparet me in instanti quoniam media est limitata ad certum motum: per hoc non dico: inobediens: ita in proposito celum obediens intelligenti: eo quod non inclinat ut ad contrarium: aramen sua natura: quod corpus unitur ad motum tate velocitatis: et istud non affert obedientiam: ut dixi in exemplo. et de hoc ipse in questione de resistit celi. Et postquam remouit duas probationes. scilicet de corpore celestia esse animata animabus malibus: et dicentur corpora celestia moueri a motoribus separatis trahentibus animas corporis: ut modo concludere dispositionem corporum celestium per veritatem Aristotelis. et dicitur: quare sequitur eos. vult dicere philosophus antiquos. idcirco quod corpora celestia sunt viua et rationalia: et quod intelligunt seipsa: et ipsorum principia mouentia. Et videtur mihi quod innuat hunc syllogismum: omnes compositus et forma separata mouente amore intelligentia et complacentia: et ex amore obediens illi motori est animal rationale viuentis intelligens se ipsum principium: corpus celestia sunt composita huiusmodi: ergo in primo

Dubitatio.
Solutio.

Replica.

Duplex est resistit.

¶ figura sequitur cocelo quam hic intulit: maior declarabit: igitur sit equaliter nota. minor fuit declarata etiam dicitur: et conclusionem hic posuit. Deinde vult remouere dubium: quod posset quod opinari si corpus celeste est animal rationale viuens: et igitur intentio eius et eius scia causatur a rebus: et ergo est ceteris accidit. **¶** Præterea si ita esset corpus celeste esset hoc: quoniam nulla esset oria inter sciam corporis celestis et totus: ut ergo remoueat ista du biam vult declarare quod scia illorum cum scia nostra est eguote dicta: et sic erit quod soluta. Et intendit probare hanc conclusionem quod in separatis a materia scia et scibile non differunt: imo sunt vna substantia: et scibile est: scibile separatum a materia esset vnum in substantia cum substantia illius scientie: igitur separatis a materia omne scibile est separatum a materia: ergo in separatis a materia omne scibile est scientia sciento in substantia: maior declarat: quoniam scia et scibile differunt modo: eo quod scibile est in materia: quod est vnum in potentia quod est actu idiuudum: ut dixi in questione de vniuersali: scia autem est separata a materia: sola oria est in modo ratione materiae: ubi ergo erit absissa inambidetur remanebit absissa causa dispositionis scibilis a scia: et sic apparet maior. Et potest scia sic composita scia et scibile solum dicitur a materia scia et scibile in separatis non dicitur modo materiae: scia et scibile in illis non dicitur in scia figura. minor autem alibi declarat. scilicet 12. meta. text. c. 51. et nolo per nunc innotari in illo. huiusmodi scia ponit maior. per syllogismum. dicitur ergo plibatur sit a philosopho quod nulla sit oria inter sciam et scibile: nisi quod scibile est in materia scia scia minimum: ut declaratum est in libro de anima. hic fuit maior per syllogismum. Deinde ponit conclusionem principalem syllogismum. dicitur scia inuenirent entia in anima. opus quod ipso substantia esset scia aut intellectus: scia scia intellectus. **¶** Tunc est videndum quod scibile in substantia separatis sit separatis a materia: et videndum quod ibi scia et scia sunt vna substantia: esset videndum et de intellectu nostro aliquid: et tamen per euidetia dicitur fecerit ad quod est de intellectu circa finem. Deinde probat minor per syllogismum principalis. scilicet dicentem quod illa entia sunt separata a materia: et scia composita sic. eo quod agens mouens motum primum et sempiterno est separatum a materia et corpore esse: scia omnes motores corporum celestium mouet illa motu primum et eterno. ergo in prima figura oria illi sunt separati simpliciter. huiusmodi prout tagit minor. d. 2. declaratum est apud eos quod ista principia separant a materia: prout dicitur orbium motus continuos. Ieter nos absque aliquid fatigati de seu passione. Deinde ponit vnum maius. d. Et quod cum quod motus mouet: opus quod sine dubio non fit corpus nec vnum in corpore. Et hoc fuit maior: cui accidit ad additum opus quod corpus celeste acgrat sempiternitate ab eis separatis: ut declaratur est in libro de substantia orbium. Deinde redit ad remouendum illud sciam peccatum illorum: qui fuerunt quod motores non intelligunt primum. et dicitur: et ista est declaratum quod ista principia separata habet esse colligatum cum primo principio ipso quod quanto intelligit ipse: nisi scia huiusmodi potest sic compositum: nec motores mouentes per complacentiam et intellectum et amore: nisi colligant illi: scia omnes motores mouet per complacentiam amore et intelligentiam: nisi scia colligant. huiusmodi ponit scio. scio probat hanc conclusionem per hypotheticam scia omnes motores non essent colligati prout nullus esset in eis ordo: scia omnes motores sunt ordinati: ut dicitur est: ergo omnes sunt colligati prout motus. huiusmodi ponit hypotheticam. d. et nisi ista esset: nullus esset: igitur probat hoc auctoritate philosophi. d. et omnia ista egregie declarata sunt in libris philosophi. et ista rationes sunt notate per se etiam dicitur. ideo nolo immo rari in eis plus. Tertio probat idem: et scia composita. oia mota que

Dubitatio.

Solutio.

Scia scia le non dicitur separatis. Scibile et scia non dicitur ferunt ratione materie.

mouent motu diurno colligant primo principio qd mouet illud mo-
 ram illo motu: s; oia compa celestia mouentur motu diurno: ergo oia
 colligant primo principio. huius poffunt minor. d. z declarati est ca em
 nes orbis mouent diurno motu seruantes ordines pprios motuum
 ipsoz: id huius. i. illius colonus est rō. Deinde explicat modū ordinis
 illoz. d. z cū deus bñdictus pcepit alia pincipia. i. motores que p-
 piant alios orbis vt moueant. z ob hoc pceptū p sūt celi z terra. i.
 pp locū suū celi. i. supra z terra. i. inferiora: sicut ex pcepto regis se-
 pncipis in cuius obediētia oia cetera posteriora pcepta ex regia
 pte ibide cōmissa. C Debes scire q deus nō est rex: neq pnceps
 nisi equiuoce: vt dictū est sepe. ideo ista pcepta z oia ista nō sunt nisi
 equiuoce. Nō enī opz credere q intelligētie obediant vtotq: velint
 obedire: eo q obedire p pponit possēd obedire. modo si nō dīspo-
 nunt p inobediētia: nec possunt dīponi per obediētia: qz nō
 possunt dīponi per vnum cōtrariū: nec p suū cōtrariū: vt dixit Auer.
 12. meta. cō. 1. in fine. sed istud fit eo q intelligētie intelligat primū
 z pp illud qd intelligit de illo cū amat assimilari illi: z viderit sū-
 tud sic mouent: z de pcepit p pto causat eos: quoz cōcōstit in mo-
 toze. z multū cōfert dictū Auer. in. 12. meta. cō. 4. 4. z primo celi cō.
 5. 4. in fine. z bonū est vt videas illud: qm ista sunt tibi clara. C Et
 postq declaratū colligationes p m intellectuē z amorem z cōpla-
 centiam: vult modo narrare colligationes illoz. p m esse z dicit sed
 illud qd inuit Auer. z processū horūm pncipioz adinūcē sunt: vt
 ba ignota apud ppos: attamen. illud qd opinati sunt peripathetici
 in hoc est qd dicta pncipia misericordie diuina. i. prouidentia dei ha-
 bent diuersos gradus. i. naturas: z habent diuersam colligationem
 que est id qd infert ea esse causata successive adinūcē: z omnia a pri-
 mo pncipio causant: z addit: z aliud nō dicitur intelligi de agente z esse
 etur vel de creatore z creaturā: hoc tū: vult dicere: non sicut intelli-
 git Aui. C Et debes scire q Auer. caute vsus est copulatione cum di-
 xit adinūcē: z a primo: adnotādū modum quo procedunt a primo
 qz vt supra declarauit prima intelligētia causatur immediate a primo
 rōne causē proxime vt dictū est: reliqua vero causantur a prima in
 rōne causē vniuersales: z ab alijs in qm sunt proxime causē. z id dicit
 qd causant adinūcē z a primo motore. z istud melius vult dictum su-
 pra: z nolo plus dicere. C Et postq dixit hic. vult ponere differentias
 inter opionē eius: z opionē alioz: z dicit. hec enī est p pncipio
 pia ad aduertē dū opionē ē predictioz hominū. pia ergo vna est q
 opionē eius intelligit opionē antiquoz: nō sic p opionē illorum.
 C Deinde ponit scōam vrtūm. d. z cōtingēt ex hoc. i. opionē Alipha
 y. abis z alii. errores contingētēs predictis pbijs: vt narravit Alga. in
 precedentibus: z diffusus declarati est in eorum libris nō autē op-
 nioni eius cōtingunt errores. C Deinde dat modum quemodo qd
 veritas. d. Et notandū est q quicūqz specular est in libris dicitur
 cum conditionibus necessarijs. i. euidentis firmis potest egregie cer-
 nere veritatē omnīū illarū opionū. Nelpōt intelligi euz cōditio-
 nes necessarijs. i. oibus requisitis que sunt pfecta speculatione: semp-
 rito a negotijs alijs que requirit studiosos. C Deinde declarat quia
 pbi fuit opinio eius. d. z nō dicitur intelligi de opionē Ari. nisi id qm

Qualit' in-
 telligit itel-
 ligētiās deo
 obedire.

Hic est de eodē t q tenē dū est q illa optio. b. q optio sua ē sumā
 veritas: hoc pbatur: s; illis sic cōponitur. opinio hoīs cuius intellectus
 est finis. i. vltimū pōsse humanū intellectus est summa veritas. s; opinio
 Ari. est hmoi. s; illa est sumā veritas: mino: intellectus est finis z ter-
 nobis diuina. pūitōe: vt nō ignorarem? polia scī dī est finis z dicitur
 nus intellectus humanū. s; intellectus Ari. est hmoi. s; mino: appet. s; illi nō
 ponit nisi minorē. d. p. put in? intellectus fuit finis hūanū intellectus: de de
 re de Ari. d. q ipse creat? fuit? bar? nobis diuina pūitōe: vt nō igno-
 rarem? polia scī dī: z sic appet optio Auer. Et postq declaratū est cor-
 pza celestia cō obediētia: z et rōnalia: z q colligant pncipio tribus
 modi: vult oñ dēre nūc via firmiori illa eē hmoi. z pncipio pponit intē-
 tionē. Et est notādū q p dīctā pnt optime oñ dīctālio mo difficillime
 vult dicere fortissime. v3. cū quibā dīctōib? z quīs sunt pbabiles de
 scipio sunt sine dubio intelligibiles p acciō: z q pbabilia delectabi-
 lioz sunt q demōstrabilia: oñ dē? viā vt breui? z clarior poterit
 mos. hec sunt verba eius in quibus apparere intētio eius. i. declara-
 rerum illas ppositiones cōtra illos rōnibus pbabilibus: z cā in-
 tentiōis appetitōe q rōnes pbabiles appetibiles: z delectationes.
Sed est qd g d intelligat hic p rōnes pbabiles p acciō: z q pbabilia delectabi-
 celo. cō. 12. s; q p rōnes pbabiles intelligat sufficientias fundatas in
 tem. i. demōstrabilē per se: z hec est demōstratio vno modo: z alio mō
 pbabiliorē vt dicit ibidē Auer. alio mō est sufficientia p acciō: rōne
 demōstratiua p pto pōt demōstrari aliqua ppō accepta in ipsa: z sic
 intelligit hic Auer. qz arguit p sensata: vt videbis: z in hoc alīq ppō-
 biles inductionē demōstratiua: q m ipm in sumā scōib? ptoz. cō. 19.
 inductionē est triplex. i. dialectica z sophisticā z demōstratiua. Loq
 do dī dūctiōe demōstratiua q hzyim demōstratiōis: vt dicit. 2. phyl. cō.
 20. Dicē dū pto q illa rō est pbabilis p se: demōstratiua p acciō: z
 p pto acciō ei in qm inductionē q sit ex ppōitibus demōstratiuis
 vnde dicit ibidē Auer. in ca. 19. q differi in ductio demōstratiua a topi-
 ca in hoc q p dīctū sbale p se inest sbro. C. g. si ignorares istā oīs hō
 est disciplinabilitatem possēs inducere illā accipēdo vnam vel duas
 singularēs: dicit dō. hic hō est disciplinabilis: z hic. ergo oīs homo
 q p dīctū inest ē cōtrariū sbro: z essentielle est vni in diuiduo vni^o
 pbati est essēntiale oibus illius: cū sint equalia in illa: id vocat
 inductionē demōstratiua: z hoc idē ibidē. intelligit ergo hic p rōne pb
 demōstratiua: q est rō pbabilis p se: demōstratiua p acciō. C Deinde
 aponeit rōnez illam que dicit cōponi sic in prima figura. om-
 nēs actiōes terminatas est vtuens z rōniale: hoc est vna vltū que pōt
 et vna sola singulari inductione q p dīctū necessario inest subiecto:
 et singularē accipit. d. vnde dīctū q vna ppositionē est q qm hō
 aspicit hīeres m dīctas apud nos videt sibi q res que vīue z scien-
 tificas sunt per se mobiles. terminatis motibus erga voluntates

Iō opinio
 Auver. est ve-
 ritas: qz fe-
 ritas. qz Ari-
 quor? ē Ari-
 stoteli? i. tel-
 lectus
 humanū.

Quarta qd
 Quid itelli-
 git Auver. p
 rōnes pb
 biles.

Triplex in-
 ductio.

Inductio
 demōstratiua
 est ex ppōsi-
 tionib? ne-
 cessarijs.
 Scia inter
 inductionēz
 demōstratiua
 z topicā.

2 actōes terminatas ex qbus oriunt multa in hoc mūdo. i. sūt
 ta in hoc mūdo: ephac vna pōt iduci illa vltimū ex ista vna. ignis
 hic est calefactiuus: ergo ois qñ ppositio illa est necessaria z per se:
 eo qz p̄dicatū per se z essentialit̄ inest subiecto: z eīdē accipit minor
 rem. d. sumpta hac radice vicinū qz si ei adiungatur alia ppositio
 ad sensum apparatus. v3. qz celi mouent de scipis motibus termina-
 tis ex quibz terminant in inferioribz entibus multa terminata operare
 ordines in quibz dicta entia cōsistūt. Ergo pcludit ex istis pposi-
 tionibus qz celi sunt corpora viuā z rōnalia. Ecce igitur quō h̄c rō est
 inductiua p̄ yto maior inductioe vniū rōi. pbabit: z verendū habz
 nisi vīm inductiois ista: z sic d̄z intelligi. B̄eīdē pbat vltima p̄ez
 minoris. s. qz ex motibz terminatis illōz sequunt multa comoda
 hic inferius: z syllo sic cōponi pōt: illū morz p̄ quos sequunt trāsmu-
 tationes in his quibz vita est: z p̄manētia existit alibz cānt multa cō-
 moda hic: s. morz corporū celestīū sunt h̄mōi. ergo p̄clo illa est mani-
 festa per se minor autē inducit per planetāz morz. vñ dicit quāz rō
 patet qz ex ipsoz motibus opa terminant a qbz catur zstitutio in-
 ferioz entū qz sunt minor: hoc satis manifestū est cuz p̄seculariōe moy-
 sicānisi. n. sol aliquoties p̄pinquus nobis esset: z aliquoties di-
 stans dum in suo circulo obliquo mouet non haberemz in hoc mūdo
 q̄rroz terminos anni. sicut mō h̄emus ordinatū i mūdo. s. ver estatē:
 z reliq̄ duo: nec inuentremz plateā: nec aialta: nec sequeret q̄ntiones
 rerū gnābiluz modo p̄suero. U. s. qm̄ sol a nobis distat z redit erga
 meridionalē p̄tē refrigerat aer septētrionalis p̄tus: z sūt plateā ibidē:
 z multiplicat elntū aquosuz: z i septētrionali p̄tē elntū aerē multū
 plicat: z i estate totū cōtrariū repit: z ista opa a sole p̄cedētia: z sua
 p̄pingrate z distātia a nobis in quolibet ente apte apparēt. B̄eīdē
 explanat idē in alijs planetis: z primo z luna. d. sicut de luna plu-
 rima vtilia sunt p̄cedentiatēria exponit idē de alijs. d. etiam ab
 alijs syderibus planetis multa ardua z p̄ciosa comoda diuina p̄-
 rentia insinuuntur in hoc mūdo: z opera quinqz planetarum vult di-
 cere aliorum exceptis sole z luna z aliorum syderum: vult dicere
 s̄roz nō rōn manifeste appareāt: attamen declarat hoc aliquāz in
 alijs. d. quilibet nāqz ipsozum: vult dicere quinqz planetāz circulus
 h̄z obliquumz facit quatuoz tēpora in suo circuli motu: vt viciuz
 est in astronomia. B̄eīdē exponit hoc in. 8. s̄phera. d. est notanduz
 qz p̄ncipalr ad causā dū p̄dicta comoda in istis rebus superius.
 fontius est motus diurnus a quo dies z noctes fiunt. vult dicere: qm̄
 sicut id corpus fuit superius s̄rita multitudine stellarum dignitate
 morozis z religo mouētibz: z iō in istis rebz h̄z potentia maiorem: pp̄
 qz fuit cōtinuus per totā terrā. reliquit autē qz nō sunt ita simp̄r
 cessarij. iō p̄t̄ diffomiter circū dare terram: z ideo sunt nobis quā-
 doqz p̄pinqui: quādoqz remoti. octaua autē s̄phera cū suis positūe z
 s̄ritis syderibus semp̄ est vniformis toti terre: z vnde quādoquidem in-
 telligēs hōt vult dicere nō h̄ns caput habitabitū ad malū: nec imagi-
 natū iūp̄ta cogitantiā: nec aliq̄ d̄spōne p̄ternālī d̄spōsit: talia v-
 diuina regimina respicit: z quāz disticta a cozpoz sup̄celestīū motū
 bus p̄cedūt. vult dicere p̄dicte vtilitates: z talia regimina. z. v3. illū
 stelle

Rele seu planeete mouēt terminatis motibus: z terminatis figuris:
 z terminatis partibus facile pōt iudicare qz talia operata causant
 necessario ex morozibus viuīs intelligētibz morozibus. B̄eīdē
 adducit sedam rōnem probabilem. z v3 sic cōponi. id qz cōuenit vili-
 simo s̄m aliquid p̄rfectionē eius nō d̄z a nobilissimo remoueris: sed vi-
 ra z animatio cōuenit viliissimo. ergo nō d̄z remoueri a cozpe celesti:
 qz est p̄cietius alijs h̄. h̄ut p̄ponit veritatē. d. z valde pōt de hac insir-
 matione ad iudiciali. v3. multa paruuloz z viliū cozpoz turbido-
 yuz: nobiscū inuētoz: que vita nō carere. vult dicere. dicanē viuā.
 imo cuz toto ipsoz defectu z vilitate s̄be eozumz illozuz paruitatis
 placuit deo gloriozo influere in eos vitam z rōnem. i. prudētia quā-
 dam ex qbus p̄t̄ esse z vite ipsozū seipsa regere z conseruare: z plus
 vel plus fieri pōt. tanto ergo melius qz sup̄celestia cozpora dignissi-
 ma sunt recipere tale munus. s. vitam z rōnem z intellectuz. dico il-
 las esse dignissimas considerato magnitudine cozpozū: z nobilitate
 ibaz. i. formaz cozpozū: que oia significant illas substātias valde: vt d̄-
 ctum est. 12. meta. cō. 4. 4. pp̄ qz infert. sed multi homines putando
 s̄ciam habere ignorat. vult dicere istud: qz nō sunt vere scietes: s̄ ap-
 parenter. C. Unde debes scire qz apud me ista est transposita. z v3 sic
 legi. cōsiderato magnitudine cozpozū z s̄baz eozum nobilitate: z re-
 specto regimine eozū nobilīuz cozpozū viuozum nobis p̄tinuz qz ipsa
 cozpora debent esse viuā: sed multi hoies putando scietiaz habere
 ignorant: qz est sine dubio error eozum hominū: z tunc apud me vñ
 qz dicit. vult inuere qz pp̄ duas p̄cipuas causas deus d̄z cozpozū cele-
 stibus donare vitam. z prima rō est qz magnitudine cozpozū: z cele-
 stium dignitate excedit alia h̄. secūda est: qz regunt ea cozpa viuā
 que sunt hic: z per pleques debēt esse viuā. secūda videt mibi qz pp̄
 hoc remoneat opinioē illoz qui vident scire: z tū in veritate igno-
 rant: possēt z aliter exponi: sed intentioes sunt vicine. ideo sufficiat
 istud modo. B̄eīdē probat per tertiaz rōnem idē. z d̄z sic con-
 ponit. cozpora regentia alia cozpora vsua debēt excellere illa in vno
 gradu nobilitoz: z rōne maiori: sed cozpora celestia regunt viuā. h̄
 ergo erunt discretioza z vite nobilioris: huius nō ponit nisi probatio-
 nem maioris. d. qz regimen viuozū a viuīs d̄z p̄cedere. s. viuīs no-
 bilioribus rectis in vita: z discretione. B̄eīdē probat per vñ accipitur
 primo Politicē: qz cōditio regis z principis d̄z esse excellētia p̄u-
 dentie sensuuz: excellere prudētia z intellectu: pp̄ qz ait ibidem qz
 dōmīnū est intellectu vīgens sensus vero robusti cozpozis. ideo con-
 cludit ibidem: p̄ncipatuz regalem esse ex vno prudētia vīgente:
 z alio robustitate valente. Ex his accipi potest veritas Auger. hic.
 C. Et postqz declarat totum hoc. vult cōcludere duo: quoz primū
 est qz omnīū est vnus p̄ceptor z p̄ncipēs. secūduz est qz ille est se-
 paratus: nec corpus: nec virtus in cozpoze. Et primū potest sic pro-
 barī syllogismo in prima figura. oia prudētia aliquāliter imperfe-
 cta de alijs sine eozum vtilitatibz p̄ouident p̄cepto vnus primū
 p̄ceptoris z principis: sed cozpora celestia prouidentia: aliquāliter
 imperfecta sunt de rebus existētibz h̄ sine eozuz vtilitatibus. iō in
 prima figura. p̄cipiūt ab vno p̄ncipe existente in mūdo. vñ
 in maiori aliquāliter imperfecta. qm̄ deus prouider de nobis sine sui

B̄eīdē cōpetit
 s̄ aliqua p̄-
 sectionē vi-
 liissimo: illū
 et composit
 nobilissimo

Propter
 duas cās
 deus corpo-
 ribz celesti-
 bus vitā ex-
 dit.

Cōditio re-
 gis.

utilitate: atramē non pp altuz: sed pp se: sed q1 est optim? ideo exela dicit ab illa maiori: huius ponit minor: d. v. qm hō dicitur? respicit ista corpora. s. celestia z vicia z rōnalia nos circue. h. minor. Deinde ponit maior: d. v. z meditat in quadā tertia ppositione. s. pōndētia ipsoz in nobis nō reducū aliquo mō in quoddā comodū ipsoz pot aperte notare qd vicia pncipia pncipiunt a pncipio de his moribz. Deinde infert scdm. d. z q ipse pceptor nō est corpus nec virt? in corp. Debēs scire q virtutis seu comoduz pōt intelligi duobus modis. vno mō q sint finis laborz alicuius operātis. alio mō pro perfectōe alicuius opantis: qua opatione nō acquirit? sed pseruat in adquisitōe. Primo mō intelligēdo intelligētie nō mouēt pp eozum virtutates: nec comodā: qm motus eaz perpetu? est: ideo nunq finis erit eius: z qd mouet tali mō rōne vnus pncipiū mouet. Scdo mō loquendo intelligētie mouēt pp eoz comoduz. vt dicit Auer. 12. meta. cō. 36. z sic nō intendit h: sed pmo mō: z sic soluit ptradictio h: 2. 1. meta. cō. 36. z 2. 2. celi. cō. 17. z 2. 1. vbi dicit q puma infertione mouēt pp se: secundaria pp h: qd nō possit intelligi nisi mouerent pp eozum comodā. Deinde probat illud scdm dictū: z p huc cōponitur sic nō decet creatō: z pncipiū horz cozpoz: z alioz esse de nā cozpoz inferiorz. i. virtutē in cozpozē vel cozpus: sed deus est creator: z pncipiū cōpium horū: vt dicitur est: ideo apparet ipsoz nō esse nec cozpus: nec virtutē in cozpozē dicit ergo. pzelibatis ergo istis notādus est q nō videt q sit creator horuz cozpoz: z pncipiū ipsoz eē simul. i. vnus nature cum esse inferiorz cozpoz: h est maior: z addit q human? intellectus caret sine dubio cōprehēdētia. i. cōprehēdētē eē. i. qditatiōnibuz: z hoc vt nobis cōtinu? lz in se semp̄ intelligat. Deinde pcludit vltimo intentionē pboz. d. h. est deniq finis. i. finalis intentio pboz in cozpozibus celestibus in asertione pncipiū pncipiū ipsoz: q non est cozpus: nec virtus in eo.

Utilitas du
plex.

Ad gnta.

Hic quero duo. Pmo an corp? celeste sit viuēs. Scdo an cozpus celeste sit ansal rōnale: vt dicit h Auer. Ad primā qōnem arguo q nō. cozpus celeste nō est mortale. ergo nō viuens. psequētia apparet qm vita z mors opponunt: vt dicit in libro de morte z vita. ergo si non est cozpus celeste natus disponi pot mouē: nec p vitaz: p cām cōtrario: vt dicit. 12. meta. cō. 51. ans est manifeztus. h celi. tex. cō. 20. Scdo vita est pncipiū a se nutriri in calore nālī: vt dicit phus in libro. de morte z vita. mō istud nō pōt in niri in illo. In pncipiū est dicit. 12. meta. tex. cō. 39. vbi ait. z vita vtiqz existit: z. n. intellect? actu vitantillud autē ipse actus est actus qd p̄m se illius vita optima z sempiterna.

Solo. Vniuer
multipliciter.

Pro solone qōnis breuiter dicendum: q vt dicit scdo de aia. tex. cō. 15. animatus ab inanimato vita differ: viuere autē multipliciter: vt intellectus z sensus: motus z h: rus p̄m locum: adhuc motus p̄m alimētum: istis enim quattuor modis viuens distinguit a non viuente: z animatū ab inanimato: vt phus ait ibidem. Ex hoc sequitur solutio qōnis. s. q cozpus celeste viuūt duplici vita. s. intellectuā: z hec dignissima est vitaturz: vt p̄m dicitur de cōprehensionē: z cuz actio intellectus est cōprehēsiō. 1199

Puplici vi
ta corp? cele
ste viuūt.

actio intellect? est vita. ideo cum cozpus celeste sit intelligēs z appērens: ideo viuere ipsum dicimus: z scdo viuens? vita motina: qm videmus ipsoz moueri motu terminato voluntate terminata: z alijs conditionibz seruatis in motu animalis: ideo scitur q viuūt secundo gradu vite: istis igitur duobus gradibus viuozuz cozpus celeste viuūt. hoc apparet scdo. qd pp hoc animal est vnde z phus ibidem appellat deum animal sempiternū a quo celum z tota natura dependit vnde scdo celi cōmētis. 4. 2. z. 71. z. 74. Auer. voluit celum esse animal magnuz sine dubio. z istud voluit Auer. plane. 8. metaphy. cō. 12. z in multis locis naturalis p̄bie. Ad argumētā. Ad primū apparet solo. id. n. verū est de vita vniuoeca que p̄sistit in calō z humidō. z scdo ē argumētuz nihil est qm intelligit de viuēte quar nō gradu vite vt apparet ibidem.

Circa scdam questione arguo q nō sit animal rōnale: qm rōnale dicitur ideo q rōne z discursu vitur vel potest vti p̄m vni nominis: modo deductuz est. 3. de anima. cō. 26. z. 27. q sbe separate nō possunt cōplexē intelligere. ergo nec discursus cui rōnis actus p̄supponat scdm. Scdo arguō si sic. ergo homo z cozpus celeste sunt vnus species: probatur quoniam op̄rationes sunt vnus species. ergo z forme. Ad opposituz est Auer. h. dicit respondēt latin. maxime Thomas in qōnibus de aia. qōne septima. in solutione ad primū. voluit eniz q aia intellectiua z intelligētia differunt specie. z ideo intelligere eozū differūt specie. vnde dicit. manifestuz est eniz q intelligere aie z angeli nō est eiūsdē species. manifestuz est eniz q si forme que sunt pncipia opationū differunt specie: necesse est z opationes ipsas spē differre. sicut calefacere z infrigidare differūt p̄m dīam calōis z frigoris: spēs autē intelligibiles quibz nostri intellect? intelligūt sunt a phātsmatibz abstracta nō sunt eiūsdē rōnis cum spēbus intelligibilibus quibz angeli intelligūt: que sunt eis inate: p̄m q dicit in libro de causis: q ois intelligētia est plena formis. vnde z intelligere hois z angeli nō sunt eiūsdē spēs: ex hac differētia p̄uenit q angeli intelligūt sine discursu. anima autē cum discursu que necesse hz ex sensibilibus effectibus in virtutes causā p̄uenire ab accidētibus sensibilibus. in essentis rerum que nō subiacent sensibus. In quibus verbis apparet qualiter intelligētia est rōnabilis: sicut intellectus hominis lz rōnabilitas illius differat specie a rōnabilitate hominis seu anime. e per hoc apparet qualiter cozpus celeste ē rōnale per intelligētiā rōnabilitate differēte specie a rōnabilitate hois. Sed h solo cum rōnabilitate peccat in duobz. Pmo q ponit q spēs intelligibiles intellectiāz eis cōcreate d̄nt spē z essentia: a spēbus intelligibilibz causatis a phātsmatibz. Scdo peccat. eo q ponit intelligētiā intelligere p̄ acētia essentia: z p̄m rem distincta ab etus eētia. p̄mū ē impo. pbo: qm vbi dēs representatiua lapidis aie mee ēēt congentia a deo intentio lapidis per illam z per aliam generatam a phātsmatibz nō differat spē. Preterea si ita ēēt sequit q hō creatus z hō gnatus differunt ipē. cōsequēs est cōtra illos. hōia autē pbat medio eius qm cā homo creati differat gne a cā hois geniti. er/ go z effect? illi. vñ sicut valet ei? rō. ita z mea. Preterea species

Ad sexta.

Pō sancti
2do.

Impugna
tio.

nō distinguit a spē nisi rōne obiecti: qm̄ distinctio actuz est p̄ obiecta. 3. de aīa. cō. 38. ergo positio q̄ ille spē essent cōcreate: cū sint res specu eiuſdē obiecti: erūt eiuſdē spē sine dubio. Sedz et si sit veruz fm̄ nos ch̄istianos. artū est p̄tra totā p̄p̄iam. z maxie Ari. 12. meta. rez. cō. 51. z. 3. de aīa. rez. cō. 15. z pōt esse rō. qz dīa inter intelligētia z intellectu est solum pp̄ mām: eo qz intelligibile est in mā. z intelligētia separatur a mā. ergo vbi est abstracta mā ibidez nulla pōt poni distinctio. id. 12. meta. cō. 17. dicit Aver. qz qd recipitur in intellectu separatur est idem illi nisi sit in mā: vel dependens a mā: hoc dicit h̄ in hoc dubio z dicitur disputatione septima. ¶ Preterea octio ponitur illa species: qm̄ sicut deus intelligit entia apud eos: eo qz est cā eorum. z vere intelligit illa. ita intelligentia dicitur intelligere entia: qz est cā eorum. ergo intelligentia duobus modis intelligeret. 1. aliter superfluit. ¶ Sed dices qz istud est pluribus modis per se: z sic non inconuenit duobus modis intelligere idem. cōtra. qm̄ a pari posset hoc conuenire deo. ergo sicut superfluit deo: eo qz intelligit illa perfectissimo modo: qz est cā illorum ita superfluit intelligentie. ¶ Preterea intelligentia separata semota a speciebus est fortior hominē anima hominis adhuc plena formis. ergo ei dicitur conuenire ita perfectio intellectus hominis informat: z hoc nō erit nisi intelligere rem sine speciebus. antecedes apparet: qm̄ vbi intelligentia esset abstracta a speciebus. adhuc esset virtus abstracta a mā: z maxime cum ab ea nō sit remota nisi accidens qd nō auferit a rei substantia nō sic anima hominis. vt dicit. ¶ Preterea rō phi. 12. metaph. rez. cō. 51. est pulchra. si intellectus illius intelligeret per species receptas in potentia pura passiuā: sine dubio intellectus esset pura potentia passiuā. ergo cōtradictionis. ergo aliqua hora priuabitur illa intentione nisi violentum erit perpetuū que omnia sunt cōtra philosophia. ¶ Preterea ibidez infert: qz optima substantia quale est ens separatur dignificat per aliquid extra essentia eius. ergo eius entia esset in se incompleta. Et ideo opz aliter dici in phiā Aristo. z Aver. ¶ Pro cuius intellectu debet scire qz scientia intelligentie differt a scientia intellectus hominis. eo qz illa est per essentia intelligentie. scia intellectus est pp̄ res cōprehētas māles: z id in aīa nra nō est idē scia scientie nisi accidentaliter: vt declaratū est in qōne de intellectu: in intelligentia sunt idem per se: sed nō primo. ¶ Ex hoc sequit qz intelligentia est sua rōnalitas. intellectus aut differt a sua rōnalitate: z cum totum hoc sit ita apparet solutio qōnis: qm̄ rōnalitas intelligētie differt a rōnalitate intellectus. sicut entia intelligentie cū qua est idē a rebus cognitis in intellectu receptis v̄r cū quibus scia intellectus est idē. iste igitur due rōnalitates dicitur dē genere in illis. sicut v̄r deo. ¶ Ad qōnez cum querit v̄r ut sit rōnale dicitur. qz sicut ex hoc scio z intellectu constituit vnuz a opans vnū intelligētia vnū scio: z vnuz volens: qd vnuz dicitur rōnale nō a forma in eo constituta in se per subiectū: sed per forma z vnitatem fm̄ operationē. sic celū dicitur esse cōstitutum ex intelligentia z orbē: pp̄ qd est vnuz aīa sciens vnū appetit: vnū volens: z vnuz rōnale: nō rōnalitate sumpta a forma constituta per mām: sed a forma vnitate fm̄ operationē: z fm̄ p̄sentia z indistinctam loci z subiecti: z sic dicitur rōnale aīa. Dicitur quidē aīa pro quā

Euasio.

Impugnatio.

Diffronali-
tas intelligē-
tie a rōnali-
tate itellē.

Solutio ad
dictionē.

est v̄ruentz a seipso mouens z mobile: z dicitur quod rōnale: qz aīa est forma intellectiua vnita ei fm̄ operationē: z sic apparet solo qōnis. ¶ Ad principalia. ad primū dicitur qz illud verū est de rōnali participatiue: cuiusmodi est hō: hō. n. participas rōnale. eo qz ei appropiat intellectus. dicitur rōnale a rōnalitate: sed rōnale p̄ essentia: cuiusmodi est intelligentia. Et forte intellectus in se nō rōnalis p̄nt vt rōne. sed qz effectus pueniētes ab eis sunt facti ita ap̄t qz rōnaliter p̄nt dici facti. ¶ Ad scdm̄ apparet solutio: qm̄ sicut rōnalitas hōis: z rōnalitas celi differunt spē. ita celum dicitur rōnale equiuoce. z hoc multum plane est dictū. apper ergo corp⁹ celeste est v̄ruē aīa rōnale. ¶ Debes scire qz quidam nri sapientes theologū volūt qz intelligentie intelligat p̄ spē z creatas. z tu facile rīdeas ad argumēta p̄tra hoc dīctō. qz illa zcludūt p̄suppositis p̄ncipijs Ari. artū fm̄ hoc neganda sunt oīa illa. Sed qdaz tener qz intelligentie intelligūt p̄ entiam earum. z id tu cōsidera z vide in theologia.

Positio qz
rūda theol
logoz.

ALGA. DVB. XIII.
Alga. respondens ad p̄hos. dicitur qz id qd dixistis nō sunt nisi ingenia z euasiones: imo p̄nt reputari phantasmata z errores ita qz argumēta sup vos cadentia quasi sunt innumerabilia. nihilominus dicemus aliqua. primum quozuz: qz qm̄ dixistis qz vna pluralitatis causa est p̄mi causati qz iste est possibilis eē. ¶ Dicitur nos qz ista verba sunt erronea. z ratio hui⁹ est hec: qz nō euadit qn̄ dicta possibilitas sit eadē cūz suo esse: aut dicit ab eo. si primo mō. nulla ergo deberet ab eo sequi pluralitas. si scdo mō. adhuc petēdū est. ¶ Titum in primo sit pluralitas. qz dicitis qz est ens: z est necessariū eē. ergo dca necessitas dicit ab illo eē. z ideo querendū est quid infert pluralitatez diuersozuz. z si forte diceretis qz necessitas esse prime cause nihil infert. sicut dicimus qz possibilitas esse primi causati nihil infert p̄tiusqz esse tm̄ eandē dicitur qz si aliqua res denotaret de necitate z impossibilitate: z vnaqueqz istaruz esset quid additum super illa sba eodez modo pōt dici de alia tandē qz nulla. s. dīa inter eos in denominatione.

¶ Post qz recitauit Alga. opinionē p̄hos Alpharabij. s. z Auic. vult mō arguere cōtra eos. z primo ponit intētionē. d. ait Alga. r̄ndens ad p̄hos. dicimus qz id qd dixistis nō sunt nisi ingenia. i. fictiones z euasiones. i. sūge. imo p̄nt reputari phantasmata z errores cuius rā

Causa sunt plu
ra: qz sunt
polita ad ee
z no ee fm
Alic.

tionem dat. b. ita q. i. qm argumeta super vos cadentia quasi sunt
Innumerabilia. nihilominus dicemus aliqua. ecce intentione e cum in
tentionis. Beinde arguit. z primo resumit id contra qd vult arguere
d. quozum primu est qz qm dixistis qz vna causa pluralitatis est pri
mi causati. qz iste est possibilis esse. C. Debes scire qz Avice. vult qz
idei causata pnt esse plura: qz sunt possibilis esse z non esse. ideo ibi
posita ad ee pot poni multiplicitas. sed primu est fm unum. qz est necesse ee. qz
z no ee fm arguit. d. dicamus nos qz ista verba sunt erronea. z ro huius est b q
no euadit quin dicta politas sit idem cum esse suo: aut differt ab eo.
Est ergo necessariu qz politas qua causatu or posse est vel idem illi ee
vel diuersuz quid ab illo esse. Si primo mo nulla ergo deberet ab eo
sequi pluralitas: qm sicut necessitas io qz est ee cu esse dei no infert
pluralitate deo: ita erit idem. Beinde destruit scdz in ebu. d. si scdo
mo adhuc peteduz est vtruz in pmo sit pluralitas: qz dicitis qz ens
z est necessariu ee. q. d. ergo dicta necessitas differt ab illo ee: qm ne
primu causatu: qz est ens z posse: differt politas eius ab ee: ita erit
in p. qz est ens z necessarium differt necessitas ab ee. z ideo que
renduz est quid infert pluralitate diuerso: quasi dicat pluralitates
esse idem. an pluralitate esse diuersum: z quocunqz dicatur sequitur
impossibile. Beinde confutat quadaz solutione dicens. Et si forte ob
ceretis qz necessitas cause prime esse nihil infert. vult dicere qz solu
tio potest esse qz necessitas in quatuor necessitas auferit pluralitates: z
possibilitas in quatuor possibilitas multitudines. contra arguit. d. simi
liter dicimus qz possibilitas ee primi causati nihil infert plusqz vnu
vel plusqz esse tantu eandem. Beinde remouet aliam solutione: qz
posset quis dicere qz necessitas denominatiua addita infert plura
litatem. no autem per essentiam. contra arguit. d. dicimus qz si aliqua
res denominaret de necessitate z possibilitate vna queqz istaru esse
quid additum super illa substantia. eodem modo potest dici de alia
quasi dicat qz quocunqz dicas de necessitate. ego dicam de possibili
tate tandem qz nulla est differentia inter eos in demonstratione. h
quatum hoc qd tu ponis.

AVERROIS

dicimus nos qz quado ipse fecit primo di
uisione. v. qz non euadet quin sit possibil
tas eadez cum esse: aut dicit. dicimus qz non
sunt verba vera neqz perfecta. dimisit enim
tertium mebu in hac diuisione. s. qz necitas esse no est qd
addituz super esse extra aiaz. imo est quedā pprtetas in
ente necessario: nullaqz infert additione super ipsius
substantiam: z no aliud nisi cause remotione. v. qz illud
principium non causat ab aliquo: vt diceremus de illo
ente qd est vnuz: tad e qz esse no infert in ente quid ad
dituz extra animam super sua sba: sicut infert albedo in

ente: z ideo dicimus qz non debet intelligi de vnitate
entis nisi significatio priuatiua. s. diuisionis priuatio.
C. Sicut dicimus qz necessariu esse est denotatio priuati
ua. v. qz suum esse non est ab alio. C. Sicut qm dicimus
posse esse de se non est intelligendum qz ipsa politas sit
denominatio addita super denotati substantia extra ani
mam: sicut intelligebat ipse de vero. s. possibili. imo d
intelligi qz eius sba no infert qz suum esse sit necessariu.
imo ex ca. ergo significatio sua priuatiua est. s. separatio
necessitatis: quasi si diceret qz necesse esse duas haberet
species. v. necesse per se: z necesse per aliud: scilz ex ca
non per se. ergo no est dubitandu qz he differentie non
sunt substantiales. s. substantiaz diuidentes: neqz ad dite
super substantia: imo sunt res negatiue z relatiue. ergo
quando dicimus qz res est ens: non significat quid ad
ditum super rei substantia extra animam: vt significat qm
dicimus albus: z ideo inuenimus qz hac de causa erra
uit Avice. prout opinatus fuit qz vnitas est quid addituz
super vnitas substantia. z adhuc diffusius in sequentib
de hac gone disputabitur: z primus opinantiu hunc er
rorem fuit Avice. ipse enim dicit qz id qd possibile est
de se necessariu est per aliud. Possibilitas enim est que
dam denotatio in quada re: z differt sine dubio ab illa
re. Apparet ergo ex verbis Alg. qz qdlibet ens poste
rioruz a deo coponit ex duobus: vnu quozu denomina
tur de possibilitate sine denotatione d necesse ee. C. Et
nos dicim qz hec intentio est erronea: vt predicti eram.
Sed qm itelligit mo superi a nobis dicto no sequit in
conueniens qd sequebat Algazel. C. Sz adhuc petedu
est. scz vtruz qm attribuit possibilitas primo causato in
fert qz coponatur aut non: si enim illa denotatio esset re
latiua nullam inferret copositione: non naqz necessariuz
est qz quedaz res differentes denominantur ab aliquo:
inferat qz sint denominationes ad dite extra animam: qz
priuationes z relaxationes sic se habent: z ideo qui opi

nati erant quod predicamentum rationis non dicitur computari cum entibus extra animam esse habitibus: et Alga. ex sua ignorantia putabat quod quodcumque haberet addita significationem inferret quid additum extra animam in actu: et hoc est falsum et sophisticatio. Tandem dicimus quod ens quod est vult dividitur ad necessarium et possibile. unde si dicitur unius partium super illud uniuersale additum fuerit eodem modo necio diceret de reliqua: quod nulla est dicitur. Diuisio entium enim ad possibile et necitum non est sicut diuisioni animalis ad rationale et irrationale: aut ad ambulans et natans et volans: ea enim addita sunt super genus: et inferunt additionem in speciebus. sicut quod animalitas est quidam cause. et hec dicitur sunt addite super eum: sed possibile egressio ex Alga. diuisione nullum quid extra animam actualiter: imo est significatio erronea: vt supra dictum est: eo quod ens suum esse causam habeat nulla habeat significantiam nisi priuatio tantum. vnde quod quodcumque ens esse habuerit ab alio non habet de se nisi priuationem nisi natura ipsius fuerit de natura veri possibilis: et ideo diuisio Alga. de ente ad necessarium esse: et ad possibile diuisio ignota est quam ex hoc non intelligitur verum necessarium: et hec melius in sequentibus declarabitur: id tamen quod in hoc loco declarari dicitur quod ens necessarium dicitur: aut ad substantiales differentias: aut dispositiones relatiuas: aut ad accidentia addita super entis substantiam: unde prima istarum diuisio infert multiplicationem actionum in eodem ente: due vero relique diuisiones nullas inferunt pluralitates. Et si aliquis diceret quod denominationes dispositiue diuersitatem actionum inferunt. ergo a primo principio procedit pluralitas necessario. et ideo primum principium non indiget de primo causato. unde procedat pluralitas. Et si vera pluralitas dicitur denominationum processum diuersarum actionum a primo principio non inferret. sicut dicitur potest quod de primi causati denominationibus. per ergo ex hoc error huius hominis. Tandem dicimus quod non est possibile quod ex vna et eadem

substantia sequatur affirmatio et negatio de notationum: et ex hoc non sequitur pluralitas in ipsa substantia: vt opinatus est Alga. et ad hoc potest solui predicta dubia huius capiti. Et si forte aliquis arguat dicens quod ex hoc sequeret quod nulla sit compositio in necio esse de se: neque in necio per alium. Mos vero ad hoc respondemus quod humanus intellectus facile comprehendit compositionem in eo quod necium est per alium. vnde de cato. vnde si esset corpus sequeret quod debeat repiri in eo uniuersum quodammodo. et pluralitas quodammodo. sicut corpus generabile et corruptibile. sicut quod in eo est uniuersum in actu: et multiplicatio in potentia. sicut si corpus non esset intellectus: non comprehendit in eum plenitudo in actu neque in potentia. imo est ibi uniuersum omnimode. et idem putabatur antequam quod hec species entium est simplex: sicut dicitur quod cato horum entium est simplicior cato. sicut opinatus est quod principium simplicius omnibus est de primo principio non potest intelligi cato nisi caturus sicut posterioribus primo bene potest pluralitas intelligi. et idem sicut eos scilicet caturus est simplicior tertio. et sic deinde. Ita dicitur intelligitur per hoc opinio. sicut significatio cato et caturus in his entibus quod si esset eis pluralitas in potentia appareret in causato. Cuius dicitur nos processus istis nulla nos sequuntur Alga. argumentorum: sicut quod intelligit ab eis partibus quod scilicet intellectus intelligit seipsum et suum principium: et ex eo quod intelligit se procedit ab eo alia res: et ex eo quod intelligit suum principium procedit ab eo alia res: quod duas habet formas seu substantias vt putabat Alga. Dicimus quod est error. si enim ita esset compositus. ergo esset de pluri quod de vna forma: et esset illa forma vna in subiecto: multe in diffinitione.

¶ Cuius modo responderentibus Alga. sicut vtrosque partes repellere error: et Alga. et Alga. et primo declarat quod est diuisio est insufficientes. dicitur enim nos quod quod ipse fecit per diuisionem. vnde quod non euadit quod sit politas eadem esse aut differt. vult dicere ab esse illi politas. dicimus quod non sunt eadem nec perfecta. dicitur enim tertium membrum in hac diuisione. vnde dicitur esse. quod ista. sicut necitas et politas vel sunt addite eum vel vna eadem esse. Beinde exponit tertium membrum quod dicitur. dicitur quod necitas esse non est quod additum super esse et aiaz. imo est quod politas in ente necio: nullam inferens ad additionem super ipsum. sicut aiaz et non alio nisi caturus remotionem. vnde quod illud principium non causatur ab alio. Beinde explicat. dicitur vt dicem? de illo quod est vna tamen quod esse non inferente quod additum esse aiaz super sua substantia.

scit scire albedo in ente. et id videtur quod non debet intelligi de unitate entis nisi significatione puatiua. s. diuisionis puatio. Sicut dicimus quod necesse est est denotatio puatiua. v. q. suu ee no. est ab alio. et sic p. q. r. necesse est nihil ponit in re necesse nisi puatione ee agētib. Deinde de claritate politate illis id ē. d. s. q. sic qm dicitur posse ee de se no ee intelligēdū q ipia politas sit denotatio. i. res addita sup venotari s. b. az ee aiām: sicut ipse de vero poss. imo d. r. intelligi q. ee? s. b. a no scire q. suū ee sit necēū. imo ex ca. g. significatione sua puatiua est. s. sepatio necētatū. Deū ee h. is. resūne diuisionē quadā. d. q. si dicere q. necē ee ouas h. z. sp. s. v. z. necē ee p. s. e. z. necē p. aliū. s. ee ca. nō p. se. scōo scire qdā. correlariū. d. g. no ee dubitandū q. h. d. r. ee no sunt s. b. a. l. s. p. p. ue diuident eo ens scire d. r. g. n. s. s. b. a. m. diuident res nec addite sup s. b. z. imo sunt res negatiue et relatiue. v. n. pōt. s. y. l. s. a. sic cōponi. denotatiōes q. nihil ee aīaz postūz et ad d. i. t. denotatiōis nō sunt d. r. ee eētiales et ad d. i. t. s. b. e. diuident. sed h. m. d. denotatiōes. s. necitas et politas nō ad d. i. t. ex aiām aliqua rē v. n. i. p. i. puatiua: v. t. dixi. id nō erūt d. r. ee eētiales ponētes aliqd. additū ipi d. i. u. s. o. Deinde in fert sc. z. correlariū. d. g. q. n. dicitur q. res ee ens nō significat qd. additū sup rei s. b. a. m. ee aiām: v. t. signat q. n. dicitur q. ab. hoc. p. b. a. t. q. m. id q. nō distinguit ee aīaz ab alio nō ad d. i. t. ee aliqd. ee aiām: s. z. ens nō distinguit ee aīaz a re venotata. s. ens ee aīaz nihil addit rei venotate. s. apper. correlariū p. idēz. Deinde in fert tertiū correlariū z. ee p. t. m. d. r. v. z. id tuenim q. h. a. c. de ca. erravit d. r. v. t. p. r. opinatus fuit q. vnitās est qd. additū sup v. n. i. s. b. a. z. et de hoc dixi. a. meta. c. o. z. i. q. d. e. mea de hoc. et dicitur s. i. q. n. t. a. d. i. p. u. t. a. d. i. t. e. Deū ordi nat se ad sequētia. d. z. ad h. u. c. d. i. f. f. u. s. i. q. n. e. s. e. q. d. d. i. s. p. u. t. a. t. i. s. q. u. o. d. i. f. f. e. r. t. n. e. c. i. t. a. s. a. b. e. e. r. e. i. Deū ponit cui? fuit h. e. r. o. r. d. z. z. p. u. l. m. o. p. i. n. a. n. t. i. u. h. u. c. e. r. r. o. r. e. f. u. i. t. d. u. i. c. i. p. s. e. e. m. d. g. id q. p. o. s. s. e. e. s. t. d. e. n. e. c. i. t. a. s. e. s. t. p. a. l. i. o. c. u. i. r. o. n. e. d. p. o. l. i. t. a. s. n. e. s. t. q. d. a. d. d. e. n. o. t. a. t. i. o. i. q. d. a. r. e. z. d. r. i. s. i. n. e. d. u. b. i. o. a. b. i. l. l. a. r. e. i. o. p. i. n. a. t. u. s. e. s. t. i. l. l. u. e. r. r. o. r. e. Deū ponit p. t. m. d. r. v. z. apper. s. ex v. b. i. s. z. i. g. q. q. d. i. b. i. t. e. n. s. p. o. s. t. e. r. i. o. r. a. z. d. e. o. c. o. p. o. n. i. t. e. x. d. u. o. b. q. u. o. z. v. n. i. d. e. n. o. t. a. t. e. p. o. l. i. t. a. t. e. s. z. d. e. n. o. t. a. t. i. o. n. e. d. e. n. e. c. e. e. s. t. h. i. c. r. e. p. e. t. i. l. i. t. a. z. s. o. r. t. e. v. u. l. t. d. i. c. e. r. e. q. o. e. p. o. s. t. t. a. c. o. p. o. n. i. t. e. x. d. u. o. b. q. z. v. n. i. e. n. s. p. o. s. s. e. a. t. t. e. n. n. e. c. e. d. e. n. o. t. a. t. i. o. e. e. x. t. r. i. n. s. e. c. a. a. b. e. x. t. e. r. e. z. t. a. c. u. i. t. a. l. t. e. r. u. c. o. p. a. r. p. p. l. a. m. o. s. t. r. a. t. e. v. e. l. s. o. r. t. e. l. i. s. a. e. s. t. c. o. r. r. u. p. t. a. z. d. e. z. l. e. g. i. s. s. e. c. o. m. e. s. t. d. e. n. o. t. a. t. i. u. d. e. n. e. c. e. e. z. t. r. a. c. t. e. s. e. s. t. p. l. a. n. a. v. t. p. d. i. c. i. t. e. r. a. m. a. v. t. p. d. i. x. i. m. u. s. Deinde ponit modū verū. d. s. q. n. intelligit modū supius a nobis dicto nō sequit inco uenies. q. s. q. b. a. t. z. i. g. m. o. d. a. u. t. f. u. i. t. q. n. d. i. c. a. t. i. l. l. a. n. i. s. i. p. u. a. t. i. o. e. s. v. e. l. r. e. l. o. n. e. s. Deinde mouet q. n. o. n. e. s. s. z. ad h. u. c. p. e. r. e. n. d. u. e. s. t. s. v. t. r. u. q. n. a. t. t. r. i. b. u. i. t. p. o. l. i. t. a. s. p. c. a. t. o. i. t. e. r. a. t. q. d. i. l. l. d. c. a. u. s. a. t. u. c. o. p. o. n. i. t. a. u. r. n. o. R. i. d. e. t. d. n. e. m. i. l. l. a. d. e. n. o. t. a. t. i. o. r. e. l. a. t. i. u. a. e. s. t. n. u. l. l. a. i. f. e. r. t. c. o. p. o. n. e. c. u. i. p. c. a. m. p. o. n. i. t. d. n. o. n. a. q. n. e. c. i. u. s. e. s. t. q. d. a. z. res denotantes denotent ab aliq. in fert p. s. i. n. t. d. e. n. o. t. a. t. i. o. e. s. a. d. d. i. t. e. x. a. i. a. z. v. u. l. t. d. i. c. e. r. e. q. n. o. s. e. g. i. i. l. l. e. r. e. s. d. i. f. f. e. r. e. t. i. s. i. l. l. i. s. v. e. l. i. l. l. i. s. d. e. n. o. t. a. t. i. o. n. i. b. s. s. i. l. l. e. v. e. l. i. l. l. e. d. e. n. o. t. a. t. i. o. e. s. s. u. n. t. a. d. d. i. t. e. x. e. n. t. i. s. i. l. l. a. r. u. r. e. r. u. d. i. f. f. e. r. e. t. i. u. Deū i. f. e. r. t. q. d. a. d. d. i. t. z. id q. o. p. i. n. a. t. i. e. r. a. t. v. u. l. t. b. i. t. e. r. e. g. d. a. o. p. i. n. a. t. i. s. u. n. t. q. p. d. i. c. a. m. e. t. u. r. e. l. o. n. i. s. n. o. d. e. c. o. p. u. t. a. r. i. c. u. e. e. s. t. a. i. a. z. h. i. c. i. t. i. b. v. u. l. t. b. i. t. r. e. a. l. i. b. s. v. t. d. o. i. i. m. e. t. a. c. o. i. g. v. e. l. f. o. r. t. e. h. v. d. a. e. s. t. p. b. a. t. i. o. i. l. l. i. q. d. d. i. x. i. t. a. u. t. e. i. s. t. o. z. s. i. c. d. i. c. i. t. u. r. e. p. d. i. c. a. m. e. t. u. r. e. l. o. n. i. s. C. D. e. b. e. s. s. c. i. r. e. q. n. e. c. e. e. s. t. z. p. o. s. s. e. e. s. t. d. n. t. c. o. p. o. n. e. z. q. u. a. d. a. m. m. o. d. u. s. e. r. t. e. z. c. a. r. e. t. i. a. c. a. u. s. a. r. u. m. q. m. n. e. c. i. u. z. d. r. q. c. a. r. e. t. c. a. u. s. i. s. z. e. s. t. s. i. d. i. c. i. t. e. o.

Possesse est e
necesse est di
cunt coponē
quadam.

positione ex esse z puatiōe causalatū. s. i. r. p. o. s. s. e. d. r. q. n. o. e. s. t. n. e. c. e. s. s. i. d. d. r. c. o. p. o. n. i. t. u. e. s. s. e. z. c. a. r. e. t. i. a. n. e. c. i. t. a. t. i. s. s. o. e. s. i. l. l. e. c. o. p. o. n. e. s. d. n. t. r. e. l. a. t. i. u. e. n. o. a. b. s. o. l. u. t. e. z. h. o. c. t. a. z. d. e. c. l. a. r. a. t. u. m. f. u. i. t. z. m. e. l. i. o. d. e. c. l. a. r. a. b. i. t. Deū remouet eam erro: s. Alig. d. z. Alga. ex ipia ignoratia putabat q. q. d. c. u. z. h. e. r. e. t. a. d. d. i. t. a. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. n. e. i. f. e. r. t. q. d. a. d. d. i. t. u. m. e. x. a. i. a. z. i. a. c. t. u. z. t. o. c. e. s. t. f. a. l. s. u. s. z. s. o. p. h. i. s. t. i. c. a. t. i. o. D. e. b. e. s. s. c. i. r. e. q. a. d. h. o. c. q. a. l. i. c. u. i. a. d. d. a. t. a. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. d. i. n. e. r. i. a. s. u. f. f. i. c. i. t. d. i. u. e. r. s. i. t. a. s. m. o. d. i. i. n. t. e. l. l. i. g. e. d. i. v. n. a. r. e. v. e. l. d. i. u. e. r. s. i. t. a. s. c. o. n. o. t. a. z. v. n. i. a. l. b. e. d. o. z. a. l. b. u. d. i. f. f. e. r. a. t. i. n. i. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. e. a. d. e. o. q. a. l. b. u. z. a. d. d. e. r. e. i. f. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. e. a. l. i. q. d. a. l. t. e. d. i. n. i. n. o. t. n. i. a. c. u. i. f. u. r. d. u. e. r. e. s. t. i. t. z. d. u. e. i. m. o. s. i. c. e. t. a. e. e. n. e. c. e. s. t. e. e. m. n. o. d. i. f. e. r. t. h. z. r. a. n. e. c. e. e. s. t. n. e. c. e. c. o. t. r. a. r. a. t. i. n. e. c. e. e. s. t. a. d. d. i. t. i. n. i. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. e. i. p. s. u. s. e. e. : e. o. q. z. a. d. d. i. t. d. i. u. e. r. s. i. t. a. t. e. m. o. d. i. z. c. o. n. o. t. a. t. i. e. z. h. o. c. a. p. p. e. r. e. r. r. o. r. z. i. g. q. p. u. t. a. t. q. o. e. a. d. d. e. s. a. l. t. e. r. i. i. n. i. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. e. a. d. d. a. t. i. n. t. r. e. e. e. z. t. o. c. e. s. t. e. r. r. o. r. p. u. r. u. s. E. t. p. o. s. t. q. d. i. d. i. x. i. t. i. d. v. u. l. t. d. e. c. l. a. r. e. r. o. n. e. m. e. t. a. s. p. h. y. s. i. c. a. q. u. i. d. i. d. s. i. t. v. e. r. u. d. i. c. i. m. q. e. n. s. q. d. e. s. t. v. l. e. i. c. o. s. s. i. m. u. d. i. u. i. f. i. c. a. t. i. o. a. d. n. e. c. i. t. u. z. z. a. d. p. o. s. s. e. t. i. c. i. s. t. o. s. u. p. p. o. s. i. t. o. e. x. m. e. t. a. s. a. r. g. u. i. m. v. n. i. s. i. d. i. f. i. a. n. t. i. o. p. a. r. t. i. u. i. v. n. u. z. i. l. l. i. d. i. u. i. s. i. m. e. n. b. u. s. s. u. p. i. d. v. l. e. a. d. d. i. t. u. m. f. i. e. r. i. t. e. o. m. o. n. e. c. i. o. d. i. c. e. t. d. e. r. e. l. i. q. u. a. s. q. i. l. l. a. s. i. t. a. d. d. i. t. a. s. u. p. i. l. l. i. d. v. l. e. s. g. r. a. i. s. i. p. o. s. s. e. e. s. t. a. d. d. i. t. u. s. u. p. i. d. v. l. e. t. a. n. q. r. e. s. d. i. s. t. i. n. c. t. a. e. o. m. o. e. r. i. t. d. e. n. e. c. i. o. q. n. u. l. l. a. e. s. t. d. i. a. z. s. i. l. l. e. d. i. t. e. n. o. p. n. t. e. e. a. m. b. e. a. d. d. i. r. e. s. u. p. i. l. l. d. v. l. e. s. s. i. p. p. o. t. t. i. c. i. e. a. r. g. u. e. n. d. o. n. e. u. t. r. a. a. d. d. i. t. s. u. p. i. d. v. l. e. m. a. i. o. r. e. m. a. n. i. f. e. s. t. a. m. i. n. o. r. d. e. c. l. a. r. a. t. q. s. i. c. o. p. o. s. t. i. t. u. z. p. i. r. i. s. c. o. n. d. i. t. i. o. n. a. l. i. s. z. d. d. i. u. i. s. i. o. e. m. e. n. t. i. s. a. d. p. o. s. t. z. n. e. c. i. t. u. m. n. o. n. e. s. t. i. l. l. i. s. d. i. u. i. s. i. o. n. i. m. a. l. i. a. l. i. s. a. d. r. o. n. a. l. e. z. i. r. r. o. n. a. l. e. : a. u. t. d. i. u. i. s. i. o. n. i. e. i. a. d. a. m. b. u. l. a. s. z. n. a. t. a. s. z. v. o. l. a. s. c. u. i. r. o. n. e. d. i. c. i. t. e. a. e. m. a. d. d. i. t. a. s. i. t. s. u. p. g. e. n. z. i. f. e. r. r. a. t. a. d. d. i. t. i. o. n. e. i. c. o. p. o. n. e. i. s. p. e. b. z. z. e. x. p. l. i. c. i. c. a. t. d. o. s. i. p. a. i. a. l. i. t. a. s. e. s. t. q. d. c. o. z. z. h. e. d. i. t. e. s. u. n. t. a. d. d. i. r. e. s. u. p. e. n. i. i. p. m. s. z. p. o. s. s. e. e. g. r. e. s. s. i. u. z. i. p. o. s. t. i. t. u. z. a. b. d. u. i. d. i. s. i. o. n. e. n. u. l. l. a. q. d. e. x. a. i. a. z. a. c. t. u. a. l. i. v. u. l. t. d. i. e. a. d. d. i. t. e. n. t. i. d. i. u. i. s. i. o. z. p. n. a. s. n. e. c. i. f. e. r. t. o. r. i. o. z. e. i. i. m. o. e. s. t. s. i. g. n. a. t. i. o. e. r. r. o. n. e. a. s. v. t. d. d. i. c. t. u. e. s. t. e. o. q. e. n. s. q. s. u. u. e. e. e. z. h. e. a. r. : n. u. l. l. a. h. z. s. i. g. n. a. t. i. a. n. i. s. i. p. u. a. t. i. o. t. m. s. i. c. h. z. l. i. t. e. r. m. e. z. s. i. n. e. d. u. b. i. o. e. m. a. l. e. t. r. a. d. u. c. t. a. z. d. z. s. i. c. o. r. d. i. a. t. i. e. o. q. e. n. s. p. o. s. s. e. q. s. u. a. c. a. z. h. e. a. r. n. u. l. l. a. h. z. s. i. g. n. a. t. o. z. n. i. s. i. p. u. a. t. i. o. v. u. l. t. d. i. e. n. i. s. i. g. n. a. t. o. z. q. e. s. t. p. u. a. t. i. o. v. z. q. d. c. u. z. e. n. s. e. s. s. e. h. a. b. u. e. r. i. t. a. b. a. l. i. o. i. a. i. d. i. c. a. t. e. n. s. p. o. s. s. e. n. o. n. h. z. d. e. s. e. n. i. s. i. p. u. a. t. i. o. n. e. v. u. l. t. d. i. e. n. e. c. i. t. a. t. i. s. v. e. l. f. o. r. t. e. l. i. s. a. p. o. t. i. t. a. r. e. z. v. u. l. t. d. i. e. o. p. z. q. e. n. s. q. s. u. u. e. e. c. a. m. h. z. i. n. o. h. z. c. a. m. e. e. n. d. i. n. i. s. i. s. u. u. e. e. t. e. i. n. d. i. t. e. n. s. n. e. c. e. e. s. t. n. u. l. l. a. h. z. s. i. g. n. a. t. i. o. n. e. n. i. s. i. p. u. a. t. i. o. t. m. s. i. c. r. e. d. i. s. e. m. v. e. r. d. u. m. s. d. v. z. q. d. c. u. z. e. n. s. e. e. h. a. b. u. e. r. i. t. a. b. a. l. i. o. n. o. h. z. d. e. s. e. n. i. s. i. p. u. a. t. i. o. n. e. s. i. c. o. n. t. r. a. e. a. q. d. i. c. t. a. s. u. n. t. Deū in fert p. t. m. d. r. v. z. id diuisio d. n. i. t. e. e. n. t. e. a. d. n. e. c. i. u. z. e. e. z. a. d. p. o. s. s. e. d. i. u. i. s. i. o. i. g. n. o. t. a. e. s. t. q. m. e. x. h. o. c. n. o. i. n. t. e. l. l. i. g. i. f. v. e. r. u. n. e. c. i. t. u. z. z. h. o. c. m. e. l. i. o. i. n. s. e. q. u. e. t. i. b. z. d. e. c. l. a. r. a. b. i. t. Deinde ponit v. l. i. m. a. t. i. o. n. e. l. h. o. c. d. q. t. m. q. d. d. e. c. l. a. r. a. t. z. d. z. e. s. t. q. e. n. s. n. e. c. i. o. d. i. u. i. d. i. t. a. d. s. b. a. l. e. s. d. i. a. s. i. p. d. i. a. s. e. s. t. i. a. l. i. a. s. : a. n. t. a. d. d. i. s. p. o. n. e. s. i. p. m. o. d. o. s. r. e. l. a. t. i. u. s. a. n. t. a. c. c. i. d. e. n. t. i. a. a. d. d. i. t. a. s. u. p. e. n. t. i. s. s. b. a. z. v. n. i. s. i. m. a. i. s. t. a. r. u. d. i. u. i. s. i. o. i. f. e. r. t. m. u. l. t. i. p. l. i. c. a. t. i. o. n. e. a. c. t. i. o. n. u. i. c. o. p. o. n. e. e. x. p. l. u. r. i. b. z. i. n. e. o. d. e. e. n. t. e. d. u. e. h. o. r. e. l. i. q. d. d. i. u. i. s. i. o. n. e. s. n. u. l. l. a. i. f. e. r. r. a. t. p. l. i. t. a. t. e. C. s. z. d. e. b. e. s. s. c. i. r. e. q. i. p. m. e. n. s. p. o. t. d. i. u. i. d. i. t. t. r. i. b. u. s. m. o. d. i. s. v. e. l. d. i. u. i. s. i. o. n. e. e. e. n. t. i. a. l. i. p. d. i. a. s. e. s. t. i. a. l. i. a. s. z. s. i. c. e. s. t. i. p. o. l. e. t. a. m. t. h. e. e. t. g. e. n. z. s. i. c. o. e. e. o. t. e. n. t. u. s. u. b. e. o. e. e. t. c. o. p. o. s. i. t. u. z. s. i. c. d. e. e. e. t. i. l. e. c. o. p. o. s. i. t. u. s. v. l. d. i. s. t. i. n. c. t. a. a. c. c. i. d. e. n. t. i. a. l. i. p. a. c. c. i. d. e. n. t. i. a. z. t. h. e. e. d. i. d. i. f. i. v. n. i. z. m. u. l. t. a. q. d. d. i. s. i. o. n. e. s. i. f. m. p. a. c. p. h. i. n. n. e. c. i. n. d. i. a. s. n. e. c. i. n. m. o. d. o. s. e. n. t. i. s. s. i. z. a. c. c. i. d. e. n. t. i. a. s.

Tripterbus
dit ens.

ne sic non facit compositionem in ceteris sub eo. p hoc enim ens aliqd est ens et unum non est compositum. vel forte intelligitur per divisionem in actum non divisionem ad eam. quoniam ens ad eam non potest dividitur per actum. quoniam actus est unum in se. et sic divisionem in ad eam. sic quocumque non facit compositionem veram in ceteris sub ente. tertia divisio in modos est propria dicitur sic ens dividitur: sic appetit ultima resolutio huius. per hunc phis.

C Et postquam declaravit errores istos: et vltimate posuit determinationem huius ad probandum hoc remouet quada dubia: vt vltimo veritas eluciscat. et primo mouet dubium: quod potest cadit in oppositum. **Z**uer. 2. d. 2. si aliquid diceret quod denotat omnes dispositiones diuersitate actionum inferunt. vult dicere quod possit quod dicere quod pluralitas modorum in aliquid facit quod ab eo possit. puenire multitudinem: tunc inferunt. **S**ed primo principio. pcedit pluralitas necessaria: vult diceret quod in eo est pluralitas omnimodum: et tunc inferunt. **I**tem primo principio non indiget de primo cetero. i. ipso primo cetero. vñ. i. a quo pcedat pluralitas per illius compositionem si sine illo potest saluari pluralitas effectuum contra illos. **B**einde inducit solutionem quam pñt dare illis: et res mouet. d. 2. si vero. vult dicere dicitur quod pluralitas dicitur demonstratio. pcellit diuersas actionum a primo principio non inferunt. contra arguitur. **S**ic dicit potest quod primi ceteri de nobis. vult dicere. non pcedat vltimo effectuum: quoniam non maior distinctio erit in dispositionibus causati primi quod ceteri. et claudit errorem istos. d. 2. ergo ex hoc error huius. **P**ostquam remouit istam opinionem dat vltimo veram solutionem. d. 2. tandem dicitur mus quod non est ipse. ex vna et eadem sba sequatur affirmatio et negatio demonstrationum. forte vult dicere effectus contra dictionem puenientes a denotatibus illis. et ex his non sequitur pluralitas in ipsa sba: vt opinatur est **Z**lga. Et ad hoc pñt solui p dicta dubia huius capiti. **C** Sicut in dicitur dubium: quoniam non videtur quod **Z**uer. contra solutionem illorum aliquid valere: quoniam dispositiones in primo cetero sunt in modo distincte distinctioe vera non facta: in primo non nisi facta distinctioe: vt si dixi in expone sui capiti. **C** Ad hoc est valde difficultis solutio. atque debes scire quod deus et si non dicit aliquos multitudinem: vt in comparatione ad prius. attamen in se dicit multitudinem in comparatione ad posterius: eo quod est multum in perfectione et virtute etiam sicut eos. **E**x hoc dicit **Z**uer. 12. meta. c. 18. 2. 36. cum ait omnes formas primari in eo. id distinctio virtutum in deo in comparatione ad prius est facta sicut in comparatione ad posterius est vera. **E**x hoc appet dicitur **Z**uer. quod sicut illa sufficit in primo cetero: et ista in prima causa: quoniam sicut illa non est facta: ita nec ista: vt dixi. et hoc appet solio ad dubium. **C** Et postquam soluit dubium illud. vult modo soluere secundum dubium. d. 2. si forte aliquis arguit. d. 2. quod ex hoc sequeret quod nulla sit compositio in nescio et ex se nec in nescio. **A**liud hoc dubium sicut me habet colligationem cum dicitur. dixerat. **I**tem nescio non dicit nisi priuationem. et sicut posse. modo ex hoc appet vis quoniam. quoniam si nescium positum nihil dicit: sicut tamen priuationem nulla poterit facere compositionem. vñ. vltimo sic potest componi. illa non dicitur quod neutrum facit compositionem in eo in quo est: sicut nescio ex se: et nescio per aliud non facit compositionem in eis in quibus sunt. sicut non dicitur. minor appet: quod ambe priuationem dicit. **E**t ad hoc dicitur. d. 2. nos vero ad hoc videmus quod humanus intellectus facile comprehendit compositionem in eo quod nescium est per aliud. **P**er de cetero. vult dicere in cetero. **B**einde ponit vbi facit et vbi dicitur. **I**dem comprehendit. d. 2. vñ. vult dicere si necesse esse per aliud esse corpus

Dubitatio,
Solutio,

quod debet respirare in eo vultio. vult dicere duo quod dicitur: et pluralitas quod dicitur. si corpus gñabile et corruptibile. vult dicere quod ista appet facilius adhuc quod in compe celesti. sicut quod in eo est vultio in actu et multiplicatio in potentia eo modo quo presens potentia continent in toto vñ presens actu in toto sunt vñ. in potentia vero multa. **B**einde expedit vbi est difficile. d. 2. si non esset corpus intellectus non comprehendit. **I**tem plus pluralitate in actu nec in potentia: imo est ibi vultio simpliciter. i. summa pluralitas. hoc affirmat auctore antiquorum. d. 2. et idem putabat antiquus habere entium. vult dicere in corpore est simplex. sicut dicitur quod ea horum entium est simpliciter cetero. sicut opinantur quod primo simpliciter: omnibus est de primo principio. et idem illud primo principio non potest intelligi causa nec ceterum sicut postertio. **P**rimo huius potest pluralitas intelligi: et idem sicut eos secundum ceterum est simpliciter tertio. et deinde huius non videtur ad formam proprie. atque potest ad formam dicitur quod huius maior sit falsa. minor est in proposito negada sicut dicitur. **C** Ad pbationem dicitur quod sicut ambo priuationem dicitur. atque non eodem modo: quoniam nescium ab alio dicitur priuationem positam: non tamen priuationem esset quod dependet ex alio. et ita illa pbatio nulla est: quoniam creditur quod abo neciam priuationem dicitur eodem modo: quod falsus est. **C** Sicut hic dubitat: quod non vult primo ceterum sit simpliciter: tertio: quoniam sicut primo ceterum dicitur a causa deinde resita et tertium. sicut compositio non est maior illo quod in se. **B**einde quod semper dicitur deficit a causa. **P**ro ceterum causat a prima causa mediate prius causa prius pluribus: tunc plus deficit ab illa prima vltima: et pro causatur a prima paucioribus: tunc minus deficit. **E**x quo sequitur quod tertium causatur est imperfectius sebo: quoniam causat a prima causa simpliciter mediate primo cetero in quo primo ageret: et per omnia deficit a prima et sebo causa et sic est imperfectior. **C** Ad formam dicitur quod si loquamur de compositioe ex duabus prius realiter distinctis nullum illorum est altero compositum: quoniam ibi non est compositio ista: sicut ibi loquimur de compositioe ex priuatione seu imperfectione compositioe seu perfectione. **T**ertium ceterum est compositum primo modo per eam dicitur. **B**einde claudit. d. 2. ita dicitur intelligi per hoc optio. sicut signatio ceterum ceterum huius entibus. vult dicere. arguit compositioem quoniam si est pluralitas in potentia appens in cetero. vult dicitur quod vult ista compositio istis compositioe. **E**t vult scire quod quilibet intelligentia alia a prima est causa ceterum: id quilibet est composita ex perfectione et imperfectione: quoniam quod est causa est perfectior et aliorum: quod ceterum imperfectionem. id in quilibet aggregat compositioe ex perfectione et imperfectione vt vides. **B**einde vltimo declarat istam opinionem meliores esse alia. d. 2. vñ dicitur quod concessis istis nullum nos sequitur **Z**lga. arguendo: sicut quoniam intelligit ab eis: per his sebo intellectus: intelligit seipsum et suum principium: et ex eo intelligit se pcedit ab eo quod dicitur res. vult dicere intellectus primi orbis: sicut alia sui orbis: et ex eo intelligit suum principium pcedit ab eo alia res: puta intelligentia primi orbis: quod sebas habet formas seu duas sbas vt putabat **Z**lga. **B**icim: quod tota hec potest error. et arguit contra illud. d. 2. si non ita esset compositio: vult dicere sicut ille dicit. sicut est sicut plus talli de vna forma: et est illa forma vna in se: tunc multum in distinctioe. **C** Sicut dubitat: quod non vult quod istud pñs sit in conuenientissimo nescio. **E**t non solum est verum in illis: imo in primo: quoniam. 12. meta. c. 39. in primo est simpliciter: nec huius est inuenientes. **P**rimo potest dicitur **Z**uer. non arguitur contra illud: sicut tunc. **I**tem quod habet pcedere ex positum ab eo: et hoc est vult. quod non

Dubitatio,
Solutio,

Quilibet intelligentia pter prima est composita ex perfectione et imperfectione quoniam quilibet est causa satum.

Dubitatio,
Solutio,

aliter.

reputat falsuz... reputat falsuz... reputat falsuz...

De septia. Secunda Tertia. Quarta. Ad prima. Sicut duplex.

Hic quo... necius. Tercio quo... necius. Tercio quo...

Et possibilis.

z. de genera. co. si. z est in fra tri. vñ pole ab alio...

Replica. Solutio.

est necessarii. vñ mihi qd Auert. velut qd pole a se...

Quid sit necesse eē a se necesse eē ab alio.

est necessitatis z sempiternitatis tam agētis qd cuiuscūqz ordinis...

intrinsicū nec extrinsicū aliquid extra animā addit. C Sedo verifical qd necessariū diuidit in necessariū a se z in necessariū ab alio.

Substitutio.

Solutio.

Ad secundā qōnem.

Ad tertiāz.

Ad quartā

ALGA. DVB. XV

Et Algazel. sedz argumētū est hoc. dicem⁹ qd intelligere suū principū est idem cuz suū esse z cū intelligere seipm: aut differūt. si p̄mo modo. ergo nulla est tibi pluralitas. si secūdo modo. ergo pluralitas repit in primo principio. ergo intelligit seipsum z aliud p̄ter eum.

¶ Docto Alga. adducit scdm argumentū contra p̄hos. s. Alpha. z dicit. dicit Alga. scdm argumētū est hoc. dicimus q̄ intelligere suū principū. vult dicere in primo cāto est idē cū suo enētz cū intelligere sequit̄ ip̄m̄ aut̄ dicit. si p̄to. s̄ ibidē nulla est pluralitas. z p̄ p̄ho carebit diuersitates. si scdo mō. s̄ pluralitas repit̄ in p̄to principū. s̄ intelligit̄ seip̄m̄ z aliud p̄ter eū. Et hoc p̄t̄ duob̄ modis intelligi. vno mō p̄ p̄mū principū intelligēdo p̄mū cātuz. q̄ apud eos est modus vniuersi. z sic appet̄ p̄na facilius nō v̄r valde incoueniēs id ad quod adducit. nisi tm̄ apparer̄. Et p̄t̄ intelligi p̄ p̄mū principū z deū qui tm̄ vni dicit̄ z tūc p̄na nullo mō valere v̄r. atq̄ p̄t̄ collocari q̄ valeret. eo quia multiplicitas in p̄to cāto nō est rez distincta. in esse s̄ in modo. s̄ illa est polis deo. qm̄ non est plus polis scdo q̄ p̄to quia nō ponit aliqd̄ reale extra illius esse.

AVERROIS.

¶ Scimus nos q̄ verū est q̄ id qd̄ de sui principio intelligit̄ idē est qd̄ seip̄m̄. z est de relationis nā. z ab hoc puncto deficit a gradu primi principij. primū enī est de nā entis esse de se h̄ntis. z veritas cōcessa a p̄his est q̄ primus intellect̄ nō intelligit̄ de seip̄o nisi seip̄sum (nō aliud relatiū). s̄ ip̄m̄ esse principū. s̄ ipse ē apud p̄hos oīa entia in gradu nobilitati q̄ ipsa sunt in seip̄is vt diffusius declarabit̄ in antea. p̄z ergo ex istis q̄ nō sequitur huius hominis argumentū.

¶ Averrois mō vult dicere id qd̄ est dsm̄ fm̄ p̄has ei⁹. z d. primus mēbrū argumētū. d. dicimus nos q̄ verū est q̄ id qd̄ intelligit̄ de sui principio idē est q̄ intelligere seip̄m̄. Deinde renouet̄ qd̄ d̄ dubitū qm̄ possit̄ q̄ inferre. s̄ nō differt a deo. Solut̄ ponēdo d̄iam iter ip̄m̄ z deū dices. z est d̄ nā oībis. qd̄ id intelligere est qm̄ de nā reſontis p̄to q̄to ē resp̄cū rei extra se. z in s̄ puncto deficit a gradu primi principij. qd̄ declarat. d. primū. n. est de nā entis h̄ntis esse de se. id nō intelligit̄ nisi se. z addit. d. z veritas cōcessa a p̄his est q̄ fm̄ intellect̄ nō intelligit̄ de seip̄o. nisi seip̄m̄. s̄ ip̄m̄ eē principū nō aliud relatiū. s̄ eē p̄dicamētū ab alio. z ista est trāsp̄osita. z d̄ sic ordiari. s̄ nūq̄ de seip̄o. s̄ ip̄m̄ esse principū. nō aliud relatiū. z tūc intelligētie sicut dicit̄. Deinde expōit̄ quō p̄t̄ intelligere oīa. d. s̄ ipse est apud p̄hos oīa entia in gradu nobilitati q̄ ipsa sunt in seip̄is. vt diffusius declarat̄ in antea. p̄z s̄ er̄ istis q̄ nō sequit̄ hui⁹ hōis argumētū. s̄ qd̄ hoc dicit̄ Aver. meli⁹ declarat̄ in dubio sequit̄. is dimittat̄.

ALGA. DV.B.XVI.

¶ At Alga. z dicimus q̄ si intelligere cātuz seip̄m̄ idē est q̄ seip̄m̄. qz in se est intellect̄. ergo intelligit̄ seip̄m̄. z intellect̄ z intelligēs z intelligibile in eo sunt vni⁹ z idē. vñ si ip̄m̄ intelligit̄

intelligere seip̄m̄ idē esset cū seip̄so. ergo intelligit̄ qd̄ ip̄m̄ cātū est cā. s̄ talis est. s̄ intellect̄ p̄uenit̄ cū eo qd̄ intelligit̄. ergo oīa ista reducunt̄ ad seip̄sum. nulla igitur reperit̄ p̄has. z si ip̄m̄ esset p̄has esset. ergo s̄ in primo. ergo ab eodē primo plura z diuersa nō p̄cederēt.

¶ Sic vult dicere quasi cōfirmationē argumētū dicit. ait Alga. z dicimus q̄ si intelligere causatū seip̄suz idē est q̄ seip̄suz. qz in se est intellect̄. vult dicere nō medio vni⁹. ergo intelligit̄ seip̄suz z torat̄ q̄ intelligens z intelligibile in eo sunt vnum z idē. Deinde infert̄ scdm p̄na. d. vni⁹ sit ip̄suz intelligere seip̄sum idē est cū seip̄so. ergo intelligit̄ q̄ ip̄suz cātuz ē cā. vult dicere reliquoz. s̄ talis est. vult d̄re est vera cā. atq̄ intelligēdo falsa eēt. z tūc d̄z sup̄plere. s̄ intelligere se eē cām est intelligere absolute a se. z tūc arguit. sed intell̄ p̄uenit̄ cū eo qd̄ intelligit̄. s̄ oīa ista reducunt̄ ad seip̄a. i. ad intelligere se vt cā. qd̄ est intelligere absolute. Et tunc infert̄. nulla igit̄ repit̄ pluralit̄. r̄a. qd̄ p̄bat̄. z si ibi eēt pluralitas. vult d̄re in intelligēdo se vt cā ē inuenit̄ aliqua pluralitas. eēt ergo s̄ in p̄mo. qm̄ primūz intelligit̄ se vt cā. ergo ab eodē p̄mo. s̄ causato plura z diuersa nō p̄uenirēt. ¶ Debes scire q̄ tora v̄s huius p̄sit̄ in hoc q̄ p̄mū causatū intelligit̄ se vt cātuz apparer̄. eo qz oībus modis intelligibile z intelligēs in eo sunt idē. sed vt se intelligit̄ vt cā nō est in eo multiplicitas. s̄ nō p̄t̄ p̄ducere multa. ¶ Secūdo debes scire q̄ ista illa. ergo intelligit̄ qd̄ ip̄suz causatū zt. reperit̄ aliter in libro Alga. dicit. n. sic. ergo intelligit̄ q̄ ip̄sum causatū est a cā. ergo talis est. Et tunc vult dicere al̄ q̄ dixi. apud eūz me q̄ illud nō intelligit̄. nisi se vt cātuz. z q̄ qd̄ intelligit̄ erit̄ intellectū vt causatū. ergo oīa intellecta reducunt̄ ad seip̄suz. i. ad intelligere se vno mō. s̄ vt causatū. ergo in eo nō reperit̄ pluralitas. z si sic. vult dicere intelligere se vt cātuz ē et pluralitas. tūc in p̄ q̄ intelligit̄ se vt cā eēt pluralitas p̄ locū ab opposito. z tunc sequitur aliud. z sic v̄r mibi q̄ iste locus p̄t̄ duobus modis exponi fm̄ q̄ ista reperit̄ duobus modis. z secūdu. modus videt̄ dicit̄ ab Aver. in solutione eius.

AVERROIS

¶ Scimus nos q̄ id qd̄ narravit̄ noīe p̄ho:uz in esse pluralitatis tm̄ in posterioribus deo sunt erronea verba. z peripateticorum r̄a. dices nō in se q̄ntia. nō nulla. n. est p̄has in ip̄s̄ intellectib⁹ apud p̄hos. neq̄ apud eos differūt ex simplicitate z pluralitate. s̄ differūt ex causa z causato. Etoria que est inter intelligere p̄mū intell̄z seip̄suz z intelligere alios intellect̄ seip̄os est q̄ fm̄ intellect̄ de seip̄o qd̄ ens de seip̄o intelligit̄ nō relatiū ad a liaz cām. z alij intell̄s intelligūt̄ de seip̄is q̄ relatiū ip̄saz cām.

Destructio destruct. Aver. 000

¶ Ideo hoc modo multitudines detinet. Quapp non sequit
 quod sint omnes in vno simplicitatis gradu. non enim sunt in
 vno relationis gradu ad primum principium: neque ali-
 quis eorum simplicitatez habet sicut simplicitati primi
 principij. Primus enim habet esse de se: et ipsi habent esse
 relatus. Sed id quod dixerat. v. g. si intelligere seipsum
 id est quod seipsum quomodo intelligit se causatum a causa: ergo
 talis est: scilicet intellectus adequatus ad intelligibile. ergo omnia illa
 reducuntur ad seipsum. nulla igitur est ibi pluralitas. et
 si esset repta sicut esset in primo intellectu. Non namque sequit
 quod quavis intellectus intelligens et intelligibile sit in seipso
 intelligentis vnus et idem quod sint equales in simplicitate
 ibi entis ponunt quod intellectus dicitur in hac proprietate sicut ma-
 ius et minus: et cum simplicitas non reperitur sicut verita-
 tem: nisi in primo intellectu. et cum huius est quod sicut primi in-
 tellectus est quod per se existens: et alij intellectus intelligunt de seipso
 quod in primo intellectu consistant. Cum si intellectus intelligens et
 intelligibile in quolibet horum intellectuum essent in gradu
 vnitatis: quod sunt in primo esset ipsorum sicut simpliciter
 aliorum: quod est falsum. Et est notandum quod ista verba et co-
 rruptiones sunt dialecticalia: sicut bene potest investigari de
 hoc de infortiue qui velle: licet comprehensio humana in-
 telligibilis propolis profundis deficiat: sed oportet scrutato-
 rez prescire: quid est intellectus: et ante prescire quid est
 anima: et ante prescire quid est animatus: et omnia opera pre-
 sciantur alibi diligenter et seriatis. Non igitur in present
 loco possunt talia ex improposito declarari quare quoad
 presens sunt dimittenda.

¶ Postquam ad duxit istam Alga. vult modo adducere solones dictos
 in veros philosophos: et dicitur nos quod id quod narrat nomine philosophorum
 esse plurimas in posterioribus deo. vult dicitur in eo quod dicitur solus in po-
 sterioribus deo esse plurimas. sunt verba erronea et periphrasice radice
 non sequentia. Deinde assignat causas. nulla enim est pluritas in ipsis acti-
 bus. vult dicere separatis a philosophis: neque a philosophis eos dicitur ex simplicitate
 et pluralitate. I. penes simplicitatem et pluralitatem. sed differunt ex causa
 et causato. et tunc ad de maiore. sed motus corporum est leuius sunt in-
 tellectus separati. ergo in eis non est veritas sicut pluralitate et simplicitate
 et mensuratum sicut sicut causatum. quomodo differunt sicut causatum et causatum

¶ Item est: et dicitur forte postea quomodo non sicut pluralitate et simplicitate de
 eam post forte dicitur multum in alijs. Et postquam remouit vnum erro-
 rem: vult modo remouere alium quantum ad intelligere in illis dicitur/
 ando quomodo differunt intelligere primum et intelligere reliquorum: et dicitur.
 veritas que est inter intelligere primum intellectum seipsum: et intelligere
 alios intellectus seipsum est quod sicut intellectus. vult dicere de se seipso quod
 ens de seipso intelligit non relatum ad causam: vult dicere quod sicut intellectus
 non intelligit nisi se non intellectus de relata ad causam potest et alij intellectus de
 seipso quod relatum ad causas ipsas. et tunc vult dicere intelligere reliquorum
 multitudinem retinere. vult dicere. quod in eis intelligens et intellectum non
 vniuntur omnibus modis: vt dicitur. Deinde dicitur modum quomodo ille sunt con-
 positae alto a modo Alga. d. quapp non sequit quod sint omnes in vno simpli-
 citatis gradu. vult dicere equales simplices. Et syllogismus sic componitur.
 omnia causa que non sunt in vno gradu relationis ad primum principium eorum; nec
 habent simplicitatem illi simile non sunt in vno gradu: sicut nulla causata ad
 eam causam habent vnum gradum relationis; nec sunt ei similia in simplicitate
 ergo nulla causa eorum sunt in vno gradu simplicitatis. maior est manifeste
 falsa per se. minor autem habet duas partes: et prima relinquitur pro manifesta. se-
 cundam probat. d. sicut. n. habet de se. vult dicitur non a causa potest eorum. et alij habet
 eorum relata. et per omnia non habet equalem gradum simplicitatis ad primum.
 Deinde venit ad formam argumenti: et primo repetit illud. d. sed id quod
 dixerat. v. g. si intelligere seipsum idem est quod seipsum. ergo intelligit
 se causatum a causa. ergo talis est: sed intellectus adequatus ad intelligibile.
 ergo omnia illa reducuntur ad seipsum: nulla igitur est ibi pluralitas: et si esset
 recepta. vult dicere ibi pluralitas. sicut esset in primo intellectu: hoc fuit
 motus Alga. vult quasi argumentare in separatis id est intelligens et
 intelligibile: vt probatur est per argumentum iam dictum ab eo. ergo omnes sunt
 equales in simplicitate. omnia probatur: eo quod aliter in eo esset quod vt dicitur fuit.
 Quod negatur omnia. dicitur. n. anima. et negatur omnia. quoniam posita identitate
 in illis inter intelligens et intelligibile ad hunc habet latitudinem: et solus in
 primo est simplicitas summa et summa identitas. in reliquis vero: quod non sunt
 equales in gradu relationis ad primum: nec erit equalis identitas: imo
 quanto intelligens est inferior tanto in ea reperit maior: quod vt dicitur: et sicut
 probatur nihil est: et hoc dicitur. phi. n. ponunt quod intellectus in hac proprietate
 in hoc quod est idem intelligens et intelligibile in eis sicut magis et minus
 et dicitur simplicitas non reperit sicut rei veritatem. vult dicere in fine nisi
 in primo intellectu. Deinde dat causam diuersitatis. d. et causa huius est: quod
 sicut sicut intellectus est quod dicitur per se existens. vult dicere in causatis et ab/
 solutis: et alij intellectus intelligunt de seipso: quod in primo intellectu consistit/
 stant. vult dicere quod intelligunt ipsos esse causas a primo. Et tu potes ex hoc
 componere duos syllogismos: et sic posite. Deinde dicitur ad id quod iam dixit. d.
 vnum si intellectus intelligens et intelligibile in quolibet horum essent in
 gradu vnitatis. vult dicere simplicitatis: quod sunt. s. qualiter sunt
 in primo esset earum substantia similis substantie aliorum. vult dicere.
 omnes essent vnus et equalis perfectionis: quod est falsum. et hoc fuit
 iam declaratum. Et postquam dixit tot. vult modo se excusare a dili-
 gentiori explanatione: et causam ponit. d. et est notandum quod ista ver-
 ba. vult dicere sua et eorum rationes sunt dialecticalia: sed bene potest inue-
 stigari de hoc de infortiue qui velle: sicut comprehensio humana intelligibilis

bus presuppositis pñdīs deficiat: & si f̄ra nō est corrupta. vult dicere: q̄ est ei difficultas aliqua circa cognitionē illoꝝ pñdā. Et op̄ s̄rcutatorē p̄s̄cires q̄ d̄ est intellect̄: & ante p̄s̄cire: qd̄ est aīa: & ante p̄s̄cire: qd̄ est aīatū: & oīa op̄z p̄s̄ciant̄ alibi diligēt̄ & seriatis: non em̄ in p̄nti loco p̄nt talia ex improūo declarari. quare ergo ad p̄s̄sena sunt dimittēdā. Ecce quomōd̄ Auer. excusat̄ le: & cām suę excusat̄ionis innuit: & tu considera.

Sed pro nunc volo eaz aliquatiter discutere. s̄. vtrū in p̄io intelligēs & intelligibile sūt & vtrū idē oibus modis: & p̄ q̄ nō quō in reliquis vera sit. ipsū intelligēs & intelligibile nō sūt idē oīb⁹ modis: sicut in p̄mo. arguo q̄ nō in p̄mo vniunt̄ oibus modis: qm̄ intellect̄ p̄m̄i nō intelligit nisi in quātūz cā reliq̄oꝝ. sed cā referē ad causatū. ergo intellectio p̄m̄i est relatiua: sicut intellectio alioꝝ. ergo intelligibile & intellect̄ ille non oibus modis vniunt̄. sic. n. arguit Auer. de alijs intelligibilib⁹. ¶ In p̄rariū est Auer. b. ¶ Pro s̄o solo ne p̄ntis q̄nis: p̄io volo accipe aliqua quātū p̄missas. Sc̄do ex illis declarabū interio hui⁹ p̄bi. ¶ Quātū ad p̄m̄ op̄z accipe q̄ intelligētē respectu p̄m̄i sūt in dissimili gradu. volo dicere q̄ intelligētē nō sūt eiusdē & equalis p̄fectiōis cū p̄mo. hec pp̄o est manifestā: eo q̄ causant̄ a p̄mo. ergo deficiūt a p̄fectiōe p̄m̄i: qm̄ cātūz causat̄ p̄fectiōē aliqua q̄ salteꝝ cōtinēt in cā eius. ¶ Sc̄d̄a pp̄o est. q̄ intelligētē nō sūt a p̄mo equalit̄ punctualit̄ recedētes. imo vna plus: alia minus recedit. hec pp̄o app̄et: tum ex verbis Ari. 1. celi. tex. cō. 62. vide verba Auer. ibidē. tum rōne: qm̄ deus est cā p̄me intelligētē in gñe cāe p̄me: & in gñe cāe v̄lis. sc̄d̄a autē est cā tertie in gñe cāe p̄rie. & p̄ma. s̄. deus est cā illius tertie in gñe cāe v̄lis: & tertia est cā q̄rte in gñe cāe p̄me. & sc̄d̄a cā quarte in gñe cāe v̄lis. deus autē in gñe cāe v̄lis. & sic de oibus. vñ vltima causat̄ a penultima tanq̄ a cā p̄rma: & particulari ab alijs tanq̄ a causis sc̄dis. & a deo tanq̄ ab v̄lis. ma causat̄: & hoc est manifestū sepe in ista disputatiōe. ¶ Ex hoc apparet quātū intelligētē nō sūt oēs equalit̄ punctualit̄ recedētes: q̄ p̄ma recedit min⁹ sc̄d̄a: & sc̄d̄a min⁹ tertia: eo. q̄ semp cātūz deficiat cā eius ram p̄rma q̄ v̄lis. ¶ Tertia pp̄o. quēt̄ intelligētia citra p̄m̄ā intelligit p̄m̄ā. s̄. deus. qm̄ oīs talis mouet pp̄ p̄m̄ā tanq̄ pp̄ s̄nt̄ intellectū: vt dicat̄ deo duce in vltia disputatiōe hui⁹ libri. f. 14. vñ & Ari. 12. meta. tex. cō. 36. declarauit idē. ¶ Quarta pp̄o. in oibus separatis intellectiōib⁹ intellectio & eoz s̄ba est vna & eadē aliqua mō: & l̄z sit declaratū hoc p̄o p̄e. att̄ in disputatiōib⁹ sc̄ta & septima melius rōnibus fortissimis declarabū. ergo intelligētē ex̄ns in substantijs separatis citra p̄m̄ā nō est deus oibus modis. hoc apparet eo q̄ tunc oēs eēt deus: qm̄ intelligere est s̄ba intelligētis: vt dixi in quarta. ¶ Ex his op̄z declarare modū qm̄ p̄m̄i p̄ncipiū intelligit reliqua post ipsū: & quō reliqua intelligūt̄ ipsū: intelligit oīa & illud qd̄ p̄mo aspectu apparet est q̄ intelligētē nō intelligūt̄ p̄m̄i: q̄ m̄uz: q̄ h̄nt a mā que sūt s̄ilitudines deriuatē a p̄m̄o. sicut oculus meus p̄ s̄ilitudinē coloris ipsū colorē inspicit. hoc apparet: eo q̄ in illis intellect̄ & intellectus sūt vñ in esse vt dictū est. ¶ Sc̄do apparet q̄ nō intelligūt̄ p̄m̄i: q̄ sūt esse p̄m̄i qm̄ vt dictū est. oīs

Solo.

P̄ma pp̄o.

Sc̄da.

Tertia.

Quarta.

Quo p̄m̄i p̄ncipiū intelligit reliqua post ipsū: & quō reliqua intelligūt̄ ipsū: intelligit oīa & illud qd̄ p̄mo aspectu apparet est q̄ intelligētē nō intelligūt̄ p̄m̄i: q̄ m̄uz: q̄ h̄nt a mā que sūt s̄ilitudines deriuatē a p̄m̄o. sicut oculus meus p̄ s̄ilitudinē coloris ipsū colorē inspicit. hoc apparet: eo q̄ in illis intellect̄ & intellectus sūt vñ in esse vt dictū est. ¶ Sc̄do apparet q̄ nō intelligūt̄ p̄m̄i: q̄ sūt esse p̄m̄i qm̄ vt dictū est. oīs

recedūt a p̄mo: eo q̄ causant̄ ab illo: vt sc̄is ex d̄ctis. ¶ Tercio ap̄paret q̄ intelligat̄ p̄m̄ā per eaz s̄bas & eētias: qm̄ intellectio & intellectus sūt vñ vt dixi. Et cū nō intelligat̄ p̄m̄i p̄ se: nec per hoc q̄ sūt illius cause: & per hoc q̄ per eētias eoz intelligunt̄. ergo vt sunt causata a p̄mo intelligūt̄ illud p̄m̄i. intelligētē igit̄: q̄ intelligūt̄ se causatas a p̄mo: intelligūt̄ p̄m̄i. ¶ Et cū dixi tibi modū quō intelligūt̄ p̄m̄i op̄z declarare quō in intellectiōib⁹ nō sūt equalit̄ punctualit̄ respectu p̄m̄i: qm̄ p̄ma intelligētia que est p̄mo causata intelligit p̄m̄i in gradu p̄mo sibi: vt. s̄. est causatū ei proximum. idē vñ inter intellectū eius & intelligibile parūz recedit ab v̄sione intellectus & intelligibilis in p̄mo. tertia autē intelligētia duo causata intelligit p̄m̄i. sed vñ intelligibilis cū eius intellectu est minor: q̄ in sc̄d̄a: qm̄ ibi nō solum est intellectio p̄me simpl̄. s̄. dei: sed et̄ sc̄d̄e: que sūt eius cā. idēo intellectio in tertia & intelligibile multiplicit̄ fm̄ q̄ vt causatū non mō intelligit p̄m̄i qd̄ sūt illius cā v̄lissimō & sc̄d̄e: & sic de quarta & quā vsq̄ ad infimā. ¶ Ex q̄bus apparet q̄ v̄nitas in reliḡs intelligētis cū intellectu nō est punctualis: imo ibi reperit̄ plus & minus. ¶ Et cum oīa hec sūt verificata apparet qualiter intelligētia vna est altera simplicior: qm̄ proxima deo: q̄ parūz recedit a deo. imo vñ intellectus eius cū intelligibilis: qd̄ est deus est parūz recedēs a simplicitate summa: & sic minus cōposita. tertia vero q̄ recedit per sc̄d̄am plus intelligibile & intellect̄ multiplicatur: qm̄ intelligibilia sūt duo: & intellect̄ v̄nus. ergo intellectus eius est cōpositio: tali cōpositiōe. ¶ Superst̄ mō videre quō deus intelligit reliqua. & dicēdū q̄ deus nō intelligit reliqua: nec p̄ se: nec per hoc q̄ causat̄ ab eis. ergo per hoc q̄ est eis cā eēdi. Tūc p̄mo aspectu apparet q̄ deus intelligit illa intelligētē se tantū: qm̄ p̄fectio eius est tanta quātā intelligētiarū: & maior: qm̄ est cā eaz: & idēo nō intelligit: q̄ deficit ab illissimō & q̄ cōtinēt illas p̄fectiōes illorum. Sc̄do apparet q̄ intellectus eius & intelligibile oibus modis est idē. qm̄ intellecta non sūt in eo tanq̄ cā in causato: sed potius ipse est in illis isto mō. idēo intellectus & illud intelligibile sūt vnum oibus modis. Tercio apparet q̄ intelligētia sibi p̄rma intelligit tertiam et̄ proximā eodem mō sicut p̄ma intelligit reliqua. s̄. q̄ est cā illius. & sic de alijs. ¶ Pro intellectu quōnis argumenti debes sc̄re q̄ per cōpositiōē nō intelligit Auer. cōpositiōē ex intellectu & re intellecta: vel ex duab⁹ rebus fm̄ esse distinctis: sed ex gradu p̄fectionis a gradu imp̄fectiōis. & s̄o intelligētia p̄rma deo est cōposita parua cōpositiōe: q̄ ei tm̄ vñ⁹ gradus p̄fectiōis deficiūt. pp̄ qd̄ int̄tellectus & intelligibile plus vnjunt̄ q̄ in reliḡs. in tertia: q̄ duo gradus deficiunt. s̄. p̄me & sc̄d̄e: & idēo intellect̄ & intelligibile plus componunt̄ cōpositiōē dicat̄ sic de alijs. & q̄ in p̄rma nulla deest p̄fectio: sed omniū p̄fectiōes cōtinēt. idē ibi nulla est cōpositiō inter intellectum & intelligibile. ¶ Ad argumentū igit̄ dicēdū q̄ deus nō intelligit alia sub isto respectu cause: q̄ sic intelligeret rem respectiue: & sic cognitio nō eēt absoluta. vñ deus intelligit illa: q̄ eēt sui. vel posteo q̄ intelligat̄ se esse cām: ad huc nō sequit̄ q̄ sua intelligētio sit alio mō cōposita: qm̄ vt cā nō deficit a p̄fectione si p̄habet illā. Et non p̄fici intellectio illa cōposita. ¶ Sed dicēs. ergo eius intellectio

Intelligentia intelligit deū in quācum intelligunt se causas esse a deo.

Intellectio intelligētiarū nō sūt equalit̄ respectu p̄m̄i.

Deus intelligit alia

Repl̄ca. Solo.

erit relatiua. nego argumētū. qm̄ nō refert ad aliū ex se. s; ad seipm̄ p̄fectiones alie oēs continent sub eo: iō nō refert nisi ad se: nō sic de alijs: qm̄ alie intelligūt deū nō per p̄fectionē quā hnt̄ illius: ideo in/ tellectio earū refert ad aliquid extra se: z ideo solus deus nihil intel/ ligat extra se. Et hec non pnt̄ perfecte intelligi nisi vīdeas ea que dixi in lib. de intellectu. z forte dicaz post. ¶ Er debes scire q̄ oia hec sunt dicta p̄ hoc: nō sunt h̄ pbata rōnibus: sed posita. ego aut̄ in lib. meo de intellectu adduxi vias eoz quib; cōcluserāt ista. z ibi adduxi so/ lutiones veras n̄e legio. nūc aut̄ fit dictū in tantum.

Deus ex se nihil intelligit. Excusatio.

ALGA. DVB. XVII

¶ It Algazel: z modo nos dimittemus alle/ gationes vnitatis primū principij. nō enī appet q̄ sit vnū oimode: qz ex dicta plura/ litate remouetur ab eo vnitatis.

¶ Dic Algaz. arguit iterū cōtra p̄hos vñ dicit. ait Algaz. Et mō nos dimittem; allegatiōes vnitatis primū principij. vult dicere argumētā probāta ipsū esse vnū. nō. n. apparet q̄ sit vnū oimode: qz ex dicta pluralitate remouet̄ ab eo vnitatis. vult dicere. si primus principium p̄t̄ multa producere remouet̄ ab eo vnitatis: sed ipse est summe vnū. nō enī dimittem; ipsū esse vnū: qm̄ p̄t̄ pbari demonstratue. er/ go primū principij nō p̄t̄ multa p̄ducere.

AVERROIS

¶ De dicim; q̄ intēdit hīc Algazel dicere q̄ posito q̄ primus intellectus seipm̄ intelligat de seipso: qd̄ est cā etus posteriorū. p̄t̄ igit̄ dici q̄ nō est summe vnus nisi alio mō p̄bet: z hoc qd̄ dixit hīc Alg. ē sine dubio p̄ipatheticoz optio: z asserūt eaz esse argumētabile opinionēz.

¶ Hūc rīdet Zuer. sed p̄io reperit vīm argumētū. d. dicim; nos q̄ intēdit h̄ Algaz. dicere q̄ posito q̄ primus intellectus seipsum intell/ ligat de seipso qd̄ est cā posteriorū eius. vult dicere. posito q̄ intellū gat se esse causā multozū posteriorū. potest igit̄ dici q̄ nō est sum/ me vnus nisi alio modo probabit. vult dicere. posito illo antecede/ te sequitur ipsum esse summe vnum: cui rīdet Zuer. d. z hoc q̄ h̄ dī/ xit. vult dicere cōsequēs illatus est sine dubio peripatheticoz optio: z asserunt eam esse argumētabile. i. probabilez opinionē. vnde apud peripatheticos deus est multiplex in virtute. z ita nō est summe vnū: licet sit summe simplex fm̄ omnes. z sic nō illud est necessarium: licet videatur impossibile. ¶ Debes scire q̄ vnum in quantum vnum nec excludit summam simplicitatem: nec includit. quonā ratio forma/ lis vnus consistit in priuatione: vt dictum est. s. in diuisione in se a quolibetalio. modo cum ista ratione potest stare summa simplici/ tas: z remouet̄ vnde vnitatis numeralis est summa z maxima vñ

Quāuis deus sit summe simplex nō tñ est summe vnus.

tant attamen cōpositionē patitur: z sic apparet quālibet sit sum/ me simplex: nō tñ p̄ hoc bz cē summe vnus. imo summa simplicitas arguit multitudine perfectionū vt dicit̄ est. 12. meta. cō. 39.

ALGA. DVB. XVIII.

¶ It Algazel: z si aliquis diceret q̄ primus intell's nō intelligit nisi seipsum: z intellige/ re seipsum idē est qd̄ seipm̄. ergo intell's in/ telligens z intelligibile est vnū oimode: z nō intelligit aliud. nos rīdemus. d. q̄ hec

optio reprobat̄ est ab Aui. z alijs veracib; p̄horum. Dicit̄ est q̄ primus itelligit seipm̄ principij et' qd̄ ab eo influit: z itelligit oia entia distincte sp̄ibus: s; vñ mo/ do: non tñ particulari. Ipsi nāq; negāt opinionē dice/ tes q̄ a p̄io principio nō p̄cedit nisi vnus intell's tñ: z id qd̄ intelligit est intell's: z influit ab eo intell's: z aia orbis: z corpus orbis: z itelligit seipm̄ z sua tria causa/ ta: z ipseus cām: z suū principij nō intelligit nisi seipm̄. ergo sequit̄ ex hoc q̄ causatus est nobilit̄ causa: puta cā non influit nisi vnū: z ab isto tres influit. v; q̄ primus intell's non intelligit nisi seipsum: z istud primū causatū itelligit seipsum z suā causam z suū principij. ergo talē deū gloriosum ponere facit euz defectuosiorē vñ ente seipsum intelligēte: qz sine dubio qui eum intelligit: z seipsum etiā: nobilit̄ est illo: put ille tantum seipsum intelligit. Tandē q̄ isti p̄bi quasi esse benedicti equipa/ rant esse mortui: s; differt a mortuo prout mortuus se/ ipsum non sentit: sed ipse deus sentit. quare dicimus q̄ oia ista sunt erronea. Absit q̄ attribuant benedicto deo imo meditamur q̄ hanc opinionē obtinentes debent ab ipso deo turpiter puniri: z vtrum ab eodem debent indulgentiā neq; ventam reperire.

¶ Dic Algaz. soluit motiū p̄horū. vnde dicit. ait Algaz. z si aliquis di/ ceret q̄ primus intellectus non intelligit nisi seipsum: z intelligere seipsum idē est qd̄ seipsum. vult dicere. sunt omnibus modis esse illius. ergo intellectus intelligens z intelligibile est vnū omnimō/ de: z non intelligit aliud. hoc igit̄ est argumentum p̄horū cui rīdet Algaz. d. hec verba. nos respondemus dicentes q̄ hec opinio repro/ bata est ab Aui. z alijs veracibus p̄horum. dicunt enim q̄ primus

Intelligit seipsum principium quod ab eo influit et intelligit omnia entia distincte speciebus; sed per modo non nisi particulari. ipse namque negant opinionem dicitur quod a primo principio non procedit nisi unus intellectus tantus: et id quod intelligit est intellectus influit ab eo intellectus: et alia oribus: et corpus oribus, hec verba possunt intelligi primo sicut iacent: et tunc sine dubio vel sibi contrarius; quoniam ipse non ponit illud quod modo sibi inponit. Illud, nisi forte ille dicit, non habebat inconveniens dicere suo opposita. Primum dixerunt modum, scilicet quod unum creditur tantum primum principium, vel forte littera est corrupta, et ubi dicitur hec opinio reprobat est, vult et debet dici approbata est: et ubi dicit, et intelligit omnia entia distincte speciebus, vult dicere non intelligit: et tunc sermo est manifestus per se. Sed quomodo est et qualiter sit videbimus hoc in solutione dubij forte vel saltem apparebit ibidem intentio istorum. Deinde videt inibi quod arguit contra opinionem illam peripateticorum, dicit et intelligit, vult dicere primum intellectus seipsum et sua tria causata, scilicet anima oribus: et orbem; et intellectus alterius oribus: et intelligit etiam ipsius causam; et suum principium, vult dicere deus non intelligit nisi seipsum, ergo sequitur ex hoc quod causatus est nobilior causa, unde potest syllogismus sic componi. Intellectus intelligens deum et tria alia est nobilior intellectu intelligente deum tantum. Sed primum intellectus causatus intelligit deum et tria alia; deus non nisi se, sed primum intellectus causatus est nobilior deo, minor probatur, et sic componit, intellectus a quo procedunt tria illa omnia intelligit, a quo unus unus intelligit; deus non nisi unus causatur: primum intellectus tria, sic sequitur per se illa, huiusmodi ponit minor est terminus, dicitur a causa, vult dicere a deo non influit nisi unus; et ab isto, scilicet causato tria influit, vult quod primum intellectus non intelligit nisi seipsum; et istud primum causatum intelligit seipsum et sua causam; et suum principium, ergo tale deum gloriosum ponere facit cum defectuosiorum vult ente seipsum intelligente; quod sine dubio qui cum intelligit et seipsum etiam nobilior est illo; prout ille tantum seipsum intelligit. Deinde ostendit ultimum quid dicunt, dicitur tandem quod ipse ipse esse benedicti vult dicere deus: et equalitatem quasi ad esse mortui. Sed videtur ferrum mortuo prout mortuus seipsum non sentit: sed ipse deus sentit, quare videmus quod omnia ista sunt erronea; et ab his quod attribuant ipsi benedicto deo, imo meditatur quod hanc opinionem opinantes debent ab ipso deo turpiter puniri: et vix ab eodem debent, si sunt digni indulgentiam nec veniam reperire.

AVERROIS.

Accimus quod opus illud qui de talibus eximie propositis tractare vult: et sciat de certo quod multe rerum in artibus positarum quam improviso intellectui adveniunt ut consuevit est inter vulgos: apparet illi intellectui recte somnia maxime quod multi istorum carent propositionibus similibus illis que note sunt apud vulgos, et ideo nulla via est apud eos ut possint de talibus clare informari.

Veritas enim nequit vix plurimum ostendi nisi illis qui per suam viam recte ambulant: et ideo multa que sapientibus patent demonstratiue apparet vulgo somnia, verbi gratia, Si diceret alicui vulgari: hoc esset in alio gradu omnium discretio: et quod sol qui nobis apparet de mensura unius pedis maior est tota terra centum sexaginta sex vitibus; negaret sine dubio totam et iudicaret sine dubio: quod est falsum: neque sapientes quod ingenio ad informandum eum prevalerent nisi cum propriis preambulis necessariis per longum tempus assiduatis. Unde si pre-supposita mathematica sic se habet quanto magis in arduis propositis divinis, scilicet quod quando proposita divine scientie exponunt vulgus: et ea improviso audiunt: apparet eis errores et somnia. Non enim in hac scientia reperitur propositiones quod intellectus ceteris possit de eis contentari: et non tantum nobis accidit hoc in artibus speculativis: imo etiam in artificijs; et si imaginaremur quod quedam ars ab hoc mundo amissa esset postea imaginaremur eandem iterare videret improviso hec impossibilis. Quod obrem opinati sunt multi hominum quod multe artes non acquiruntur ex humanis comprehensionibus: imo dicunt aliqui quod traduntur a demonibus, aliqui vero dicunt quod traduntur ab angelis, scilicet prophetis, et ideo dixit quidam sapientum quod hec artes maximam sunt testimonium prophetie. Unde dicimus quod quicumque veritatem invenire desiderat: et reperit aliquoties dicta quedam erronea apparentia que non habet propositiones sufficientes: que possint eis auferre errores: non ex hoc debet iudicare quod illa verba sint falsa: imo debet diligenter investigare cum veris syllogismis: utrum illa dicta possint quodammodo salvari, vult addiscendo demonstrativas artes gradatim donec lumen cognitionis intret tabernaculum: et imago veritatis pulcherrime sibi appareat. Unde quicumque cum fraude et seductione iter veritatis prepedi magnum onus facinorum super suum cerebrum fert: ut putamus

hoc Algazel fecisse: ita q̄ tantum decepit hoies in hac scientia q̄ multi opinati sunt q̄ phia sit scientiarū debili-
 or: tandē q̄ Algazel met ait q̄ diuina sciētia phozum
 reputatur phantasia. Nos tñ demonstratiua speramus
 prefata pposita egregie declarare: mediātib⁹ ppositio-
 nibus notis & scitis: h̄z demōstratiue non sint: & nos ad
 hoc conamur per huius hois p̄auitatē. ipse enī vt pre-
 dixeramus claudit veritatis ianuam & meatus obtura-
 uit beatitudinē: ita q̄ quasi lumen diuine scientie extin-
 guit: & multi dispositorū ad cōprehendendū dei archa-
 na ex suis sermonibus erroneis a p̄cessu vtilitatis eter-
 ne retrocedunt. vnde nos zelo opprobrioz sacre phi-
 losophie factorū posuimus in mentē: vt cuz ensibus ve-
 rarum rationū: cum iaculisq̄ iustozū syllogismoz dictā
 nostram matrē de manibus seuerozū hostium auferā-
 mus: ita q̄ in agone philosophantiū cōtra eam perle-
 cutantes vigeat & valeat: & p̄phanozum etiā nefanduz
 deinde non timeat: maxime q̄ hac de causa ī presentēz
 libz p̄cedimus laborātes. Unde dicimus q̄ volūtas
 nostra est vt ducamus motores phozum ad opinandū
 predicta tam in p̄mo principio q̄ in suis posteriorib⁹:
 & flores peripatheticozū auctoritates: & dubia: & argu-
 menta super predictas rōnes aduententia tam a loquē-
 tibus q̄ ab alijs: & ea que eos pmouit ad obḡienduz
 phozum opintonibus. itaq̄ quicūq̄ cernere cupiat ve-
 ritatem posset acherumozē opinionē duarū predictarū
 sectarum ad seipsum retinere. Unde modo incipiētes
 dicimus q̄ phi q̄n̄ intelligētie de certitudine entū no-
 strarum inuestigant. v̄z. cū separato intellectu: nō id qd
 v̄t decens improuiso recipi. v̄z. sine demonstratione re-
 spiciunt: imo forte asserunt multa opponētia sensibi-
 libus demonstratiue. Ipsi enim inuenerunt sensibilia
 inferiora. v̄z. ea que sub orbe lune reperūtur duabus
 naturis diuisa. s. animata & inanimata. Etiam viderunt
 q̄ ea q̄ sunt generabilia predictoz cōstituant in quadā

ve que forma dicit: & in quolibet ente generabili h̄z esse
 post priuationē: & illa forma in alia re que mā noiatur
 cōsistit: & motor phoz ad hec fuit q̄ ipse reperiebant q̄
 omne generabile ex aliquo ente aliquo alio fit: qd mā
 nuncupat. Etia videbāt q̄ illud generabile ex vi cuius-
 dam fiebat: & nominať agens ad quadā intentionem
 notā vel ignoram. Unde breuiter h̄mōi conati fuerunt
 ponere causas predictas q̄tuor. deinde p̄cedentes in
 nature cursuz inuenerūt q̄ forma rei generabilis: & res
 a qua generatio fit. s. agens propinquū sunt vnū & idēz
 tam in ḡnie q̄ in specie. v̄z. q̄ homo hoīem generat: quī
 sibi sibi est in sp̄. mulus generat ab asino & equo qui
 sunt ei sibi in genere. & q̄ impoſe est q̄ cause successi-
 ue ad infinitū procedāt coacti fuerūt ponere causas p̄-
 mam agentē: s̄z in ista causa phi differunt. Aliqui nāq̄
 eozū dicūt q̄ hec causa est corpus superceleste. Alij ve-
 ro dicūt q̄ est principū separātū a supercorpozibus ce-
 lestibus: & a principio illozū corpoz: sed entia inferiora
 ex inuicē generabilia: que aiata sunt indigēt de alio
 principio rōne anime: qd dicitā animaz det ēt & formā.
 & Gal. nuncupat eam virtutē formatiuam. Et aliquoſ
 sapientiū dicūt q̄ ipsa virtus est separatum principūz.
 quidam vero istozū dicūt q̄ est intellectus. quidā dicūt
 q̄ est aīa. quidā dicūt q̄ est corpus superceleste. quidā di-
 cunt q̄ non est aliud nisi deus. & ideo dubitauit Gale.
 vtrum agens hanc actionēz sit ipse merdeus: aut aliud.
 Et est notandū q̄ hec discrepatio inter phos est in
 plantis & in animalibus de eis sibi generatis. Sed de
 his que ex insimilibus generant dixerūt q̄ nō op̄z po-
 nere dictū principū. Nec summatis est snia peripathe-
 ticozū in entibus inferioribus. s. generabilibus & cor-
 ruptilibus. Deinde vero gradatim ascenderunt in-
 uestigare de supercelestibus corporibus: & apparnē
 eis q̄ sunt ingenerabilia: non sicut sunt inferiora corpo-
 ra. Generabile enim in quantum generabile pars est

huius mundi sensibilis: cui generatio non sequeretur nisi prout est eius pars: eo quod omne generabile generatur sine dubio de re: et ex re: et pre: et in loco: et in tpe. et inueniuntur quod orbium corpora necessaria sunt in generatione inferiorum corporum: prout sunt agentia remota. Cui si corpora supercelestia generabilia essent modo istius generationis indigeret de alijs corporibus precedentibus eis: quod si essent partes alterius mundi. ergo essent supercelestia corpora alia: et indigerent etiam de alijs precedentibus corporibus: et sic ad infinitum.

¶ Sed ergo ex hoc et ex alijs vijs propinquioribus istis quod corpora supercelestia sunt ingenerabilia et incorruptibilia eo modo quod accidit corporibus inferioribus. Et apparuit eis quod corpora supercelestia principia mouentia habent: et apparuit eis quod hec principia mouentia sunt incorporea: neque sunt virtutes corporee: non tamen sunt corporee: quia principia sunt corporum: mundum ambientium. Neque etiam sunt virtutes in corporibus existentibus sicut principia composita inferiora se habent. videlicet principia animalium. Quilibet enim virtus corporea est finita prout diuisio ne sui subiecti diuidit. et quodcumque corpus sic se habens est sine dubio generabile et corruptibile. scilicet compositum ex materia et forma: cuius materia necessarium est in eiusdem forma esse. Rursus si principia eorum corporum similia essent principijs superiorum corporum. essent ergo illa corpora et ista similia: et indigeret illa corpora de alijs corporibus precedentibus istis. Unde prelibatis istis apud eos: et prelibato etiam apud eos quod quilibet forma duobus modis habet esse. videlicet esse intelligibile quando comprehenditur separatim de materia ab intellectu: et esse sensibile. videlicet id quod habet actualiter in materia. Terbi gratia. lapis sine dubio formam habet materiale extra animam: et aliam formam que est intellectio et comprehensio facta in anima: prout anima rationabilis capit eas separatim. vnde sequi debet quod predicta entia separatim absolute sunt pure intelligentia. Similiter oportet secundum ipsorum radices quod illud quod per istam

intelligentiam intelligit esse entium formas et mundi ordinem sicut se habet humanus intellectus. Intellectus enim non est aliud nisi comprehensio entium formarum: prout imateriales sunt: quapropter concludit quod ex hoc quod entia duo habent esse. videlicet sensibile et insensibile siue potius intelligibile. Unde putant philosophi quod orbis dicta principia separata intelligunt: et quod regimen dictorum orbium in ennobus inferioribus sequitur: ita quod ordinare prout ipsa corpora animata sunt: et ipsi comparantes intelligunt ipsa separata intelligentia et humanum intellectum inueniuntur ea intelligentia nobiliora humano intellectui: licet coincident prout intelligunt entium formas: et quod forma cuiuscumque eorum est id quod comprehendunt de formis entium et ipsorum ordinem. et ita similiter se habet intellectus humanus: sed differunt quia entium forme cause sunt humani intellectus. ab eis ita quod perficitur: sicut quilibet res perficitur in sua forma: sed intelligibilia dictorum intelligentiarum sunt cause entium formarum. Ordo enim entium sequitur ordinem intelligentiarum separatim: sed ordo nostri intellectus sequitur ordinem entium. Quare huius ratio defectiua est. et si sic. ergo esse sensibilem entium multos habet gradus: quorum vltior est in materia. nobilior illo est esse: quod habet in humano intellectu: et nobilior isto est esse quod habent in separatis intelligentijs. Deinde in ipsis separatis intelligentijs dicte forme gradus habent adinuicem differentes secundum quod differunt ille intelligentie adinuicem. Rursus quando ipsi speculati fuerunt de corpore supercelesti inueniunt eum secundum veritatem vnum corpus simile vni animali vnum motum vnum habentem: sicut quilibet animal vnum motum habet motum. scilicet translationem sui corporis: et hic motus vniuersalis in corpore supercelesti est vnum motus qui in suprema sphaera fit. Postea inueniunt quod alij orbis motus habent particulares similes motibus particularibus membrorum vnius animalis. Et dicunt philosophi quod colligatione horum corporum inuicem et reductionem

ipsoꝝ ad vnum corpus z vnum finem est cōueniētia
 omnium in vno opere. s. regimine huius mundi: z q̄ ex
 hoc sequitur q̄ omnes motus celoz ad vnum reducun-
 tur principiū: vt vere simile reperit in pluribus artib⁹
 erga vnum finē tendētib⁹. Omnes naq̄ ille artes ad
 vnam z eandē reducunt: que princeps aliarū artū sine
 dubio est. z ideo coacti fuerunt opinari q̄ illa separata
 principiū ad vnum principium separātū reducunt: qd̄
 est primū omnīū causarum: z forma z ordo que in hoc
 principio sunt nobilior est formarum z ordinū: z hic or-
 do est causa z principium omnium ordinū huius mūdi.
 Amplius q̄ dicte intelligentie inter se differunt in nobi-
 litate s̄m statum quem habēt de primo principio in p̄-
 p̄nuitate z longitudine. Unde primus intellect⁹ non
 intelligit nisi seipsum: z intelligens seipsum omnia entia
 intelligit: sed in nobiliori esse z ordine qui esse p̄t. Sub-
 stantia tamen dicti primi intellectus posterioris: id qd̄
 intelligit de formis: z ordinibus in primo intellectu exi-
 stentibus: z dicte separate intelligentie abinūcē differ-
 runt in hoc puncto. Unde sequitur ex hoc q̄ nullus in-
 firmozum intelligit de nobiliori illo: qd̄ ille nobilior in-
 telligit de seipso: neq̄ e conuerso. s. q̄ quelibet intellē-
 tiarum entia intelligit in vno z eodem gradu. si enī ita
 esset sequeretur q̄ essent vnum z idem: z non differrent
 in numero. Unde hoc modo differunt: z dicunt q̄ pri-
 mus non intelligit nisi seipsum: z primus intellect⁹ qui
 procedit ab eo qui intelligit primum: non intelligit eo
 posteriora: q̄ causatus est: z si intelligeret eum rursus
 esset causatus a causa. Etiam dicunt q̄ id quod intelligit
 primus de seipso est omnium entium causa: z id qd̄ in-
 telligit quilibet posteriorum de primo est quodāmodo
 quod est causa priorozum entium: z quod est causa
 sui ipsius. Hoc modo igitur debent philosophozū opi-
 niones in premissis intelligi: z in motoribus ipsoꝝ
 qd̄ omnia predicta: z quando diligēter respiciuntur re-

peruntur in sublimi gradu sufficientie maxime respe-
 ctu motorum loquentium: presertim sarracenozum: vt
 sunt due secte que dicuntur mohāzela: z asharia: que in
 primo principio opinantur. s. q̄ in mundo est vna sub-
 stantia incorporea neq̄ in corpore consistens: z est vna
 volens: sciens: potens: loquens: videns: z audiens: sed
 asharia expresse opinatur q̄ hec substantia est efficiēs
 omnia entia absq̄ aliquo medio: z sit in eis infinita sciē-
 tia: prout entia infinita sunt: z negant causas hinc esse
 in rebus inferioribus: z dicunt q̄ hec substantia repe-
 ritur cum qualibet re. v. z adiungentibus adiunctione
 essentiali: z non est dubium q̄ multa inconuenientia se-
 quuntur hanc positionem: eo q̄ ens qd̄ tale est oportet
 necessario q̄ sit de genere anime. Anima enim est sub-
 stantia incorporea viua: z sciens: z potens: volens: vi-
 dens: z audiens: z loquens. ergo ista ponunt entium
 principium animam vniuersalem separata a materia: z
 ipsi non putant etiam opinari. C̄ Unde ducenda est efficiēs
 bia super hos errores cadentia: cuius fortius est id qd̄
 opinati sunt de dei denominationibus. ipsi enim dicūt
 q̄ hec est quedā substantia antiqua composita: sed se-
 cte asharie hoc negant. ipsi enim dicunt q̄ quelibet cō-
 positio est noua prout accidēs est: z quodlibet accidēs
 apud eos est nouum: z opinantur cum hoc q̄ omnia
 entia sunt irregularia. s. que non sunt sub terminato or-
 dine naturali: neq̄ sub cuiusdam sapientie ministratio-
 ne dantis entibus ordinatam mensuram: imo opinan-
 tur q̄ quodlibet ens aliam naturā habere potest preter
 illam quā habet: z hoc sequitur eos necessario in intel-
 lectu: licet videant q̄ effectus mundi sequuntur ordinē
 z regulam: z vocant eum ordinē sapientie: z ipsum effi-
 ciens sapiens: z assimilant opera nātia ad volūtaria: z
 dicunt q̄ quilibet actus in quantū actus p̄cedit ab agē-
 te volente viuo z sapiente: z q̄ actionis natura inquan-
 tum actio infert hoc: z allegant in hoc dicentes q̄ id

quod non est viuū est mortuū: et de mortuo nullū opus pcedere dicitur: et negant opera pcedentia a naturalibus virtutibus: et negant quod res viue nobis presensa opera habeant. Et dicunt quod hec opera nobis apparetia adiunguntur viuo: et hanc appareat quod corpus brutum ea agat: non est dubium quod procedant ab agente viuo occulto: et ideo sequitur eos quod nulla vita sit presens. Rursus valde mirandum est de eis: quia talia incongrua et inconuenientia possunt opinari: quod sensibilibus reprobanda sunt. v. quod nulla sit vita presens. Quia tamen primus agens seu efficiens asserunt hac via ipsi posuerunt quod quilibet inuatum habet innouantem: et est impossibile quod hoc procedat ad infinitum: ergo oportet necessario quod hoc proueniat ad innouans antiquū. Et nos dicemus quod hoc est verum: sed non ex hoc sequitur quod sit incorporeum: et ideo oportet applicare eos ad hoc vnam aliam propositionem. scilicet quod omne corpus non est antiquū. Et est notandum quod hanc opinionem plurimi sequuntur: quia ex hoc non patet quod mundus habeat innouantem. dici enim potest quod innouans est opus antiquū nudum de omnibus accidentibus: ex quibus ipsi probant quod corpora supcelestia sunt innouata. et posito ab eis quod celi generant attribuunt eis generationem modo incōsuetam in corporibus inferioribus. v. quod ipsi dicunt celos generari: non de re: neque in tempore: neque in loco. In corporibus enim nobis presentibus nulla sit generatio taliter. scilicet de nihilo. v. attribuunt mundo agentem similem agenti rerum nobis presentium. Agens namque nobis presens agere sine dubio alterando ens de quadam dispositione ad aliam: non de priuatione ad esse: imo exportat eum de suo indumento formali: et induit eum alia forma: et ideo opinati sunt antiqui quod ens absolute non generat: neque corrumpitur. vnde concessio ab eis quod celi innouant: nequeunt declarare: quod fuit primum innouatorum. Sed agens apud eos materia et forma generat: licet si opinati sunt ipsius habere materia: aut factum

est tota si fuerit simplex sicuti opinati sunt de parte indiuisibili: et si sic: hec ipse agentis permittat priuationem ad esse in generatione. v. in generatione sibi indiuisibilis: que apud eos est corporum elementum: et priuat eum ad priuationem quam illa pars indiuisibilis corrumpit: et est manifestum quod nullum contrarium ad suum contrarium conuertitur: et ideo pura priuatio nequit conuerti ad esse: quia calor non potest ad frigiditatem conuerti: sed priuatus reducat ad ens: et calidus reducat ad frigidus: et est e conuerso. Et ideo dixit Aldobanzela quod priuatio est quedam substantia: sed putat quod ipsa substantia ante mundi creationem nuda erat de denominatione esse. Et est notandum quod auctoritates ex quibus meditantur concludere quod res ab aliqua re non sunt erronee sunt: et fortior illis est id quod dicunt. v. quod si semper res de re deberet fieri: procederet igitur ad infinitum. Sed ad hoc respondendum est quod hoc impossibile esset: si generatio procederet recte: quia sequeretur ex hoc reperiri infinitum in actu: sed circulariter non est impossibile. v. quod ex aere fiat ignis: et ex igne aer ad infinitum circulariter cum eterno subiecto. et fortior opinio eorum est ad asserendum quod totum vniuersum innouatur. tale est. id quod euadere nequit a nouitibus est nouum: sed totum sic se habet. ergo etc. Sed nos dicimus quod in hac probatione maxima est reprehensio. ipsi enim non dicunt quod id quod non euadet a nouitibus in presentia est nouum de nihilo: et ponunt quod totum innouatur de nihilo. Preterea: illud subiectum quod apud eos prima materia vocatur: et non euadet de corporeitate: et corporeitas absoluta apud eos non innouatur: et propositio dicta ab eis quod id quod non euadet a nouitibus est nouum: non est concedenda nisi in eo quod non euadet de vno innouato: sed id quod non euadet a nouitibus vna in genere principium non habentibus non sequitur eos quod subiectum eorum nouitatis sit nouum. Quare loquentes icterico.

v. de lecta a parte conati sunt applicare ad predicata
 Instructio destruc. Quer. 2 P P

propositiones aliam. v3. qd impossibile est inuenire no-
uitates infinitas. s. principiu: neq; finem habetes. et hoc
est apud philosophos necessarius. Datet ergo q; hoc
inconueniens et multa alia sequunt loquetes et eorum se-
quentes: et sunt sine dubio plusq; inconuenientia philoso-
phos sequentia. Rursus dicimus q; id qd posuerit. v3.
q; vnum et idem agens qd primum principiu est: effi-
cit omnia mundi entia absq; aliquo medio posito: falsa
est: et contra sensum. s. q; nos inuenim⁹ in mundo multa
entia minime agentia: sed fortior allegationib⁹ eorum
est super hoc qd si agens actus esset procederet necessa-
rio ad infinitu. Sed nos dicimus q; hoc bene sequere-
tur si agens esset agens inquatu sic actus: et moues eet
mouens inquatu mobile. Sed rursus. no sic se h3. imo
agens est agens inquatu est agens in actu quare non
agit aliquid. et ex hoc sequeret q; agentia perueniet ad
vnu agens sine dubio: qd nullum in eo agit. **C**osten-
sis igitur opinionibus duarum sectarum et quozlibet
opinantium: mouetia. v3. de primo mundi principio
et inconuenientia vtraruq; sectaru sequi pot tam inconue-
nientia philosophoru ab Algazel ducta: de quibus in-
sudauius nos respondere: q; inconuenientia loquen-
tium sectaru de quibus etiaz facile respondem⁹. **R**e-
deamus ergo ad nostrum propositum. v3. ad distin-
guendu hui⁹ hominis dicta in presenti libro: sed ante
nos excusantes dicimus q; in hoc capitulo coacti sui-
mus ducere p⁹oz mouentia ad opinandu id qd opi-
nantur in principijs mundi: quare de ipsis dictis su-
munt eorum aduersarioz responsoria. Similiter dici-
mus loquetu inconuenientia et eorum mouetia: quare
ratio est q; quilibet litigans ducat sui contrarij obiectio-
nes acerrimas: vt paret se ad defendendum de cunctis
obstaculis faciendis: sicut Philosoph⁹ consuetus est in
omnib⁹ suis libris. Facta igitur hac excusatio dicimus
q; id qd dixerat Algazel. videlz. q; si primum principiu

tantu seipsum intelligeret: ignoraret oia que creauit: be-
ne sequeret si id qd intelligit de seipso esset aliquid pre-
ter entia absolute. sed id qd ponunt. s. q; id qd intelligit
de seipso sunt entia in nobiliori esse: qd fieri posset. s. q;
ipse est intellect⁹ qui omnium entium est ca: non q; ipse
intelligit entia absolute. s. inquatu sunt cause q; ipse
ea intelligit: sicut noster intellectus sic se h3: intendunt
dicere q; ipse de⁹ entia posteriora ab eo no intelligit eo
modo quo nos ea intelligimus: imo modo quo nul-
lus intellect⁹ preter eum ea intelligere potest. Si enim
alius intellectus entia intelligeret illo modo quo deus
benedictus intelligit ea: comunicaret ergo cum eo in
sua sciencia: qd est falsum: et est manifestu q; de⁹ ab alijs
in hac proprietate differt expresse: et ideo cauemus no-
bis concedere q; dei sciencia sit vniuersalis: neq; particu-
laris: quonia ambe iste sciencie causant ab entibus: et
sunt generabiles et corruptibiles: et hec diffusius decla-
rabimus in sequentib⁹ quando tractabim⁹ de sciencia dei.
Attamen quo ad presens dicim⁹ summariz q; hec qstio
duo h3 membra: quoru vnum est: q; si ipse deus intelli-
geret entia prout sunt cause ipsius sciencie: sequeret q;
dei intellect⁹ esset generabilis et corruptibilis: et q; no-
bilior ex vltiori perficeret. Unde si eius substantia ab
intelligibilibus reru et earum ordine differret: oport-
teret ergo dare huic intellectuz qui no est comprehen-
sio formarum entium: sicut in se in gradu et ordine. vnde
postq; ista duo sunt falsa: sequitur q; id quod seipsum
intelligit: sicut omnia entia: sed in nobiliori esse q; illud
quod habet in seipsis. Sed quomodo vnum et idem ens
gradus habeat diuersos in suo esse manifeste apparet
ab anima. Color enim gradus h3 in suo esse adinuicem
differentes in nobilitate. Cilio enim suis gradibus est
ille quem habz in materia. deinde habet nobiliores eo
sals in visu: quare ex visu comprehenditur: et in materia
minime. **C** P: opterea declaratum est in naturalibus

quomodo color habet aliud esse in virtute phantasiae quod est nobilior et simplicior esse quam in visu habet. Deinde habet in intellectu esse nobilior alio precedentibus gradibus. Etiam dicunt peripatetici quod adhuc esse habet aliud nobilior omnibus predictis sine comparatione aliqua. scilicet in scientia dei quod nobilior illo considerari non potest. Ad quod tantum narravit Algazel nomine philosophorum in intelligentiarum ordine: et modo ipsarum influentiarum: et in earum numero non est demonstratum: neque determinatum a philosophis: et ideo de hoc nihil in libris antiquorum reperitur. Sed illud quod dixit nomine philosophorum. videlicet quod omnia principia separata et interparata a primo principio inde fluunt. et quod ex fluxu huius virtutis unus fit mundus unus: et eius partes in unitatem colligantur: ita quod totum universum erga unam tendit actionem: sicut corpus unius animalis: quod est unum in colligatione et plura in virtutibus et membris et operibus. Dicimus quod hoc est concessum ab omnibus philosophis: corpus enim supercelestis simile est uni animali: et suus motus durus qui est communis omnibus celis. similis est universali motui locali eiusdem animalis: et motus particulares celorum similes sunt motibus particularibus membrorum ipsius animalis: et est philosophis manifestum quod in animali una est virtus ex qua fit unum: et ab eadem omnes virtutes ipsius erga unum opus tendunt. scilicet regimē et conservatio ipsius corporis: et hec virtus colligatur cum virtute a primo principio influente. unde si hoc necessarium est in uno animali. scilicet quod una habeat virtutem specialem in omnibus suis partibus extensam: ex qua virtus et membra illius sunt unum et idem: et omnes eius virtutes sunt una et eadem: et operatio partium entium ad modum similis est operationi partium animalis ad illud animal: sequitur ergo quod opus quod fit una hec virtus spiritualis: ex qua colliguntur omnes virtutes spirituales et corporee. et est unigena et una in toto universo. alioquin nullus ordo sequeretur in

hoc mundo: et non sequitur ex extensione unius virtutis in pluribus rebus: quod fit in ipsa virtute pluralitas: sicut opinati sunt multi. videlicet quod ab uno primo principio influit unum: et ab illo influit pluralitas. Patet ergo ex istis quod pluralitas potest procedere ab uno. Rursus ex aliorum principiorum separatorum esse consistat in eo quod imaginatur de primo principio: et non est impossibile quod ab uno et eadem re sumantur diverse imaginationes: sicut non est impossibile quod ex aliqua pluralitate sumat una imaginatio. Nos enim omnia corpora supercelestia in divino motu unam et eandem rem imaginamur: quare omnes moventur in hoc motu ab uno motore. scilicet motore orbis stellarum fixarum. Et reperimus alios orbis particulares et diversos habentes motus: quare oportet quod ipsi motus diversi procedant a motoribus quodammodo diversis et quodam modo sunt unum prout colliguntur in motu supreme sphaere: quare sicut si aliquis imaginatus esset quod membrum commune alijs membris cuiusdam animalis vel virtus animalis ab eodem animali auferretur: auferretur similiter omnia illius animalis membra: et omnes eius virtutes. Similiter corpus supercelestis sub se habet cum suis motoribus virtutes et eadem sic se habent principia mundi et ipsius partes cum primo principio. Unde dicunt philosophi quod mundus est vere similis uni civitati: quare sicut una civitas ab uno rege seu principe regitur et conservatur: et multi principales subijciunt illi principi. Similiter recte est in mundo: ut ostensum est a nobis superius. Amplius declaratum est a philosophis quod quod dat entium separatorum a materia finem: est illud quod dat eis esse: forma enim et finis sunt unum et idem in hac specie entium. ergo illud quod dat finem entibus illud met dat formas: et illud quod dat formas est agens. ergo illud quod dat finem huic esse est agens: apparet igitur quod primum principium est omnium istorum principium agens: et forma et finis. Qualiter tamen principium pri-

num sic se habz cum entibus sensibilibus. **D**icimus qd ipsum dat eis unitatem: z eorum unitas causa est colligatiue pluralitatis ab illa unitate: z ideo est principiu horum entiu. s. efficiens: z forma: z finis: z quodlibet entium appetit eius finem cum motu. s. prout erga eum mouetur desideras finem. Homo tamen voluntarie z alia entia naturaliter. Sed id qd notanduz est hie est qd motor predictoz philosophoz ad opinanduz qd entia procedunt gradatim a primo principio fm localem ordinem celozuz fuit qd suprema sphaera vt apparet nobilior est suis inferioribus: z alie sphaere eundez ordinem sequuntur in suo motu. Quare conati fuerunt opinari id qd Algazel narravit nomine ipsozuz. videlicet in ordine principiozuz: vt predicauimus. **D**eliberatis igitur istis premissis redibimus ad nostrum propositum ad inuestiganduz huius hominis verba: vt consueuimus ab initio libri: z intendimus in antea sequi. **N**ostra enim intentione principalis hec fuit.

¶ Ad remouendū errorem Algaz. **A**uer. premitit quoddā valde vtile deinde prosequit accipiendo quedāz quasi fundamenta: ex quibz apparet peccatus Algaz. vnde dicit. dicimus qd opz illuz qui de talibus criminis propositis tradere vult qd sciat de certo qd multe resuz in artibus positari qm improuiso z sine doctrina precedētis adueniunt vt consuetuz est inter vulgares apparet illi intellectui recte somnia. vult dicere quantum ad hoc: qd vulgus ei nō credit. ideo. ppositioes ille inuenire apparet somnia: maxime qd multi istozuz. s. sapientia carent propositioibz similibus illis que recte sunt apud vulgares: z ideo nulla via est de eis vt pnt de talibus clare informari. deinde dicit cām huius. v. veritas eius nequit vt plurimū ostēdi. nisi illis qui per suam vitam recte ambulant: vult dicere fm nālem e morale disponē. z ideo multa que sapientibz patehant demonstratiue apparet vulgo somnia. **¶** **A**. g. si diceret alicui vulgari: licet esset in altiori gradu omnium discretioz: vult dicere quātūcūqz esset oibus alijs prudentior. qd ipi qui nobis apparet de mēsurā vnius pedis. s. quātitatē vnius pedis: maior est tota terra. 106. v. v. negaret sine dubio totū: z iudicaret sine dubio qd est falsuz: nec sapientes quoddā ingenio ad inuestigandū euz pualerēt nisi euz pprijs pambulis necessarijs p longum tps assiduans. Deinde p locū a maiori arguit. d. vñ si pposita mathematicalia sic se hnti quāto magis in radijs ppositis diuinis. s. metaphisicalibz. s. qm pposita diuine scie exponunt vulgus: z ea ipso modo audiunt apparet eis errores z somnia. non enim in hac scitū

reperiunt ppositiones qd intell. cōis. s. vulgo z sapientibz possit quietari. Deinde cōfirmat hoc. d. z non tantuz nobis accidit hoc in artibus seculariis. imo etiam in artibz scijs. qd de clarat. d. v. si imaginemur qd quedā ars ab hoc mundo amissa esset: postea imaginaremur eandē iterare: vult dicere in mūdōz videret ipsois h. inpossibilitate z hoc maxime accidit in artibus nigromātie: quoz opinati sunt multi hominū qd iste artes non acquirunt ex humanis cōprehensionibus: imo dicat aliqui qd tradunt a demonibus: aliqui vero dicūt qd tradunt ab angelis. s. pbetis. z ideo dixit quiddā sapientuz qd he artes maximum sunt testimoniu prophtie. **¶** Deles scire qd quidam Nicopolis multū in his artibus vacabat: z cōtinue incantabat: demones vt sibi prediceret ingeniu faciendū alchimia: tandē venit semel ei quidam in somnijs barbatus: z dixit: Joānes surge z accipe chartam illam existentē in tabula: z operare sicut dicit. iste subito surrexit: z accepit illam z operatus est arte faciendū alchimia. mirabilem: z illo ole fecit: tandē deposuit chartam iterū in capsā bene clausā: z nocte ventura demon rapuit illā: iste mane quesuit eam z nūqz inuenit: tereti nocte iterum demon dixit sibi: Joānes parum scit: nisi. non amplius iste cogitabat quicqz: z tandē sciuit qd error eius fuit: qd non trāscripsit illam. hoc scio z pbatus fuit: z vidit argentum mirabile: licet amplius nō poterat facere. **¶** Ego tñ in istis per rationes naturales pcedendo nescio quid dicā. Si enim teneamus operationē z fundamenta peripatetica. s. qd oīs substantia separata mouet aliquā stellā. Sifficile est saluare ista fieri ex virtute demonū. imo impossibile. Ex alio videmus tot famosos viros in hac arte: vt narrat Auer. in sua nigromātia innocasse demones: z fecisse effectus mirabiles: adeo qd homo rapitur de puincia in puinciam: de loco ad locū: z multa alia mirabilia: que non possunt nisi ex demone fieri. **P**rererea relatum est mihi sepe visum esse hominē vnum senem influere vocatū nas deputatū: s. A. risto. qd non Platonis: ita Auer. qd non Auer. qui virtute quorū dā verborū inuocat in aula: z tecuz loquit: z facit actus humanos: z operationes corporales: z dicit se esse demonem. v. g. A. risto. vel Auer. qui scit tantū quantū Auer. neqz plus: neqz minus: z hoc non pōt esse nisi intell. qm operationes scitificē non possunt puenire nisi ab intellectu: licet enim corporales possimus reducere ad vtutes in materia quid de istis operatiōibus separatissē doctrinari z speculari. **¶** **P**rererea. ista ars est nimis famosa apud omnes. z nō est possibile qd famosum sit falsuz in toto: vt dicit Auer. in lib. de somno. pbās somnia vera eē in parte. **¶** **P**rererea vidit tot libros de imaginibus: quoz sunt infiniti: z oēs restantur istam artez esse veram in se: licet difficilis inuentionis: z sine dubio facient rarem mulieres z multa. **¶** **P**rererea videmus omnes leges pocibere istam: qd non esset nisi esset vera in se. dicunt em qd ex hac sequuntur effectus mirabiles extranei. **¶** **P**rererea in multis vniuersitatibus legitur: z ibidem apparent res terribiles: z sifficile est saluare ista p fundamenta peripatetica. **¶** **P**rererea legi in vno libro imaginum qd in Anglia fuit quiddā homo honeste vite qui ad crebat se fuisse in quodam loco vbi fuit inuocatus spiritus: qui promittit portare huc matros omni tempore anni: nec amplius sic citatur: z vult

Nota de demone magi festare arte alchimie.

Quoniam nigromātie sit vera.

portare de loco qui existimat inhabitabilis: et tñ semper sunt ibi fructus: et tandem de sequenti naturitate xpi portavit recentis fructus. ubi apparet quò spiritus dantur. C Propter hec igitur Apuleius plato nicus opinatus est demones esse aialia corpore aerea aliquo modo parata: et tñ opinatus est qd ista pnt cogitari: tum ex corporis celestibus imphio: et ex rebus hmoi virtutē habētibus. vñ ut dicit delectant in sumis sacrificio: p qd vō dicit incitatores suffumigātūas ap

Opio Apo/ kel.

Opio Alex.

Opio qru/ da

Opio legis

Reductio

opionuz ad duas tantu

An Ant de/ mones.

positiones in hoc genere. C Probar aut Apuleius tribus signis hoc primo ex motu: qm enim movent localiter. ideo opz eos ee corpora. scdo ex opere. operant enim ope corporali. id opz ee pposita ex corde et intellectu. tertio ex affectione: qm ut dicit: delectant cur puellis: qru ad mationē eū eis et alijs operib. C Alex. aut peripatheticus et Porphirus opinati sunt qd effectus huius artis pfiunt per porttas et virtutes in rebus inferioribus cū observatione celestium motu: cū vñ et quibusdā figuris et signis: cū enim iste res colligant inuicē sub aspectu alicuius vel aliquoz syderū: generant apud nos effectus mirabiles: quos nulla illarū se sola posset causare: licet eū alia bene vt dicunt. C Alij aut posteriores simpliciter negauerunt hec: et dixerūt omnia esse fictiones: atqñ in veritate nihil esse in re: qd solum aliqui propter gloriam pmittūt hec. nunq̄ tamen talia mirabilia fuerunt. C Lex aut nostra ponit qd demones cogi non possunt sed bene allici: ex quibus sunt multi effectus mirabiles: qui apparēt cōtinue apud nos. C Sed in his videtur mihi qd oēs iste opinionēs in duas possunt reduci: quarum vna est qd ipsi demones non sunt: et hoc voluit Alex. Por. et illi qui negant simpliciter hanc artem: vt Iosephus et Zilius astronomi. secūda est qd ista ars est: et qd demones sunt. pñ opinio diuisa est in duas: aut illorū qui ponūt aliquos effectus venire ex his. aut illorū qui negāt simpliciter illos: et scda ē. diuidit in duas. vna enim ponit demones corpora et aialia: vt Apuleius. alia ponit demones spiritus allici. illa qd vt lex videtur modo tñ in omnibus his difficultatem facere an sint demones. ideo vt mihi qd si demones sint: aut sunt corpora: aut sbe separare. si corpora vel naturalia: vel violēta. si violēta: ergo nō ppetua. si nālla vel mixta vel simplicia. si mixta: ergo corruptibilia: et si simplicia: ergo moventur. vel circa medium: sic celū. vel a medio: et sic ignis vel aer. vel ad medium: sic terra vel aqua. Si vero dicat qd sunt substantie separatae: tunc sequunt multa. et primo qd in eis nō sit malitia: qm malitia est ratio materiae. vt dicitur. 9. meta. tex. cō. 22. ubi enim semper est virtus et bonitas etc. ptra eos secundo sequit qd nō possunt corporale operari: qm a virtute separata nō prouenit nouus finis fundamētū. Et Alex. tertio nō poterit vere actus animales et vitales huiusmodi facere. vñ sine dubio isti demones videntur remoti ab opinione sapentū peripatheticorū. Ex alia parte propter ias dicta opz eos ponere: qm pbi vident effectus et operationes mirabiles: qd opz habere agētia nisi esset sacru sine faciente: et motu sine mouente. contra pncipiū septimi phyfi. et operationes ille: et effectus illi de necessitate reducunt vel in corpus vel in virtutē extra corpus: qm non datur mediū finis Alex. p meta. cō. 39. et ideo non vt qd possunt multi opz reduci in corpus solum vt sunt locutio ad ppositū interrogatiōis

disputatio in sciētis et similitat: sic opz eos olo reducere ad formas separatas. C Et vere sum valde dubius in his. in terminando questionem hac ex principijs nāllibus. et vñna qd inueniunt aliquos qui soluent has qones. Tamen vt si velimus pparatice defendere: cōtiter hos effectus et operationes reduci ad virtutē in corpore: vt Alex. et Por. dicunt. Unde dicendū est qd per magicam artem non pnt nisi operationes corporales fieri. intelligibiles aut vt locutio et diuinatione: et doctrinatio et similes. non pnt facere per magicam artem. C Ad experientia vero dicendum puto qd sine dubio potest ee illud ppter imaginationē imaginatiōis incantantis. apparēt vñ ei ex imaginatione videre alium hominē ei respondentem. Unde Alex. in summa libri de somno. ponit qd non est remotum vt aliquis homo cōprehēdat in vigilia qd conuenit in somno: imo forte videbit ipsaz formas rei: non suū simile: sicut dicitur de quodā. vides ergo mihi qd sicut non est incōueniens in somno tangere manus loqui: et videre oculis fin existimationem. pp retentionem similitudinum oblectorum: ita non incōuenit qd homo ppter fortissimā imaginatiōem videt sentire sanum: et voces: et talia in vigilia. C Sed cōtra hoc ad huc est questio: qm iste voces non audirent ab omnibus circūstantib. C Preterea agere non potes alterū duoz. vel qd iste operationes fiant a virtute anime hois magicis artibus vtentiat aut fiant ab alio exteriori habente intellectū. p̄mum est difficile: qm anima hois ex sua virtute nō pot venire ad cognitionem ignotorū nisi per aliqua ei nota. C Preterea quō ex voluntate hois pot fieri reuelatio occultorū ad que non sufficiunt pncipia rationis. C Preterea ad qd indigeret magicis artibus si sua virtute pot id esse nisi demonstratio sit spiritus. et postq ego cōsideraui oia vñna est mihi hanciqz ignorare huius qōnis solutio: nem per pncipia nālla. et ideo reputo qd opinio nostre legis sit optima: et vera: et negare illa est signū infirmi intellectus: sicut dicit Alex. negare sensum pp rōnem est signū indistretti viri. pronunc vero sit dicitur in tantū. Et redeamus ergo ad locū vbi stetit. Dat igitur vnum quasi recumentū. v. vnde dicimus qd quicūqz vritatē desiderat et reperit aliquoties dicta quedā erronea apparatus: que nō habēt ppositiones sufficētes: vult dicere pbabile vel sensatas: que p sunt eis. dicitur auferre errores falsitatis: non ex hoc dō iudicare qd illa verba sint falsa. imo diligenter inuestigare cū veris syllogismis: vt nō illa dicta possint quodāmodo saluari. v. addiscēdo artes demōstratas gradatim donec lumen cognitionis intrat tabernaculum. i. huiusmodi intelligibile: et imago virtutis pulcherrime sibi appareat. Ex hoc infert quid enemit mali apud cōrarium facientes. d. Unde quicūqz dicit fraudē et seditione iter vritatis p̄pedit. i. p̄currunt magnus omnis facinoruz super suum cerebrum fert: vt putamus hoc Alga. sic dicitur: et tantum vcapit homines in hac scientia: qd. i. ppter qd opfiant sunt qd phia sit scientiaruz debilior. tandem qd Alga. met ait: qd anima scientia p̄horum reputat phantasia. i. apperentia non veritas. Deinde ponit intentionē eius circa hoc ppositū. d. nos tamen demonstratue speramus p̄fata p̄posita egregie declarare media huius ppositionibus notis et scitis: licet demonstratiue non sint. vñ

Sicut nō/ conuenit in somno loq et tangēta nō icōuenit i vigilia pp maximam imaginatiōem sentire sonū et vocē.

dicere simplr. Et bat causas huius intencionis. d. z nos ad hoc conu-
 mur: pp huius hois prauitatez. ipse em yr pcedit claudit virtutib
 lam amez meatus. i. vias eius obrurauit: beatitudinem itaqz quafi
 lumen diuine scientie extinguit: z ponit exempluz qd sequit ex. de
 multi discipuloz: vult dicere ad philosophandū z cōprehendēdas
 dei archana ex Alga. sermonibus erroneis z pccū vitilitatis erri-
 ue recedunt: z forte per vitilitatem eternaz intelligit felicitatem: que
 fm factuos est vita eterna. vt dicit in p̄mio. 8. ph y si. isti eniz respō-
 rant ad discere philosophiā: ppter qd eis non pot intells agens co-
 pulari. i. priuāt tali eterna vitilitate: imo perfectiōe summa. Recol-
 ligit ppter hoc suam inrentionem. d. vnde nos zelo opprobiorū s̄
 cozum sacre philosophie posuimus in mentē. i. o. dñi auimus: vt cuz
 z n̄ sibus verarū rationū: z cum iaculis iustozū syllogismozū dictam
 nostram matrem. s. philosophiā de manibus nouozū hostiū auferā-
 mus: ita q in agone philosophantiū cōtra eā persecutantez vigeat
 z p̄ualeat z p̄sanorū nefandū non timeat: maxime q nos labor-
 rantes pcedimus in presentem libzuz hac ce causas vult dicere vt re-
 struamus sin Jamenta Alga. Jterū recolligit suam intentionē appli-
 cando illam. d. vnde dicimus q volūtas nostra est: vt ducamus ino-
 rores philosophoz ad opinandū predicta tam in primo principio q
 in posterioribus suis. i. effcribus: est etiā ad adducendū mores phi-
 losophie crederet flores pipathicorū auctoritates. i. motina: z au-
 biate argumenta sup p̄dictas rōnes aduenientia tam a loquētibz
 q ab alijz est remouere ea que eos p̄mouit ad obediendūz p̄p̄o
 opinionibz itaqz qcuqz cernere cupiat v̄tatē facile z leue ponit aciri-
 rumozē: vel meliozē opinionē duarū dictaz sectaz ad seipsum ren-
 nere. In his igit apparet intellectio z cā intentionis in hoc lib. s̄
 cut appuit a principio. z post q p̄misit hec quasi vt dispositiones ad af-
 sentidum eis que vult dicere incipit ponere virtutem in esse z ma-
 do intelligentiarum: z primo accipit aliqua quasi fundamenta z tra-
 dices: vt inde concludat intentionem eius s̄bidez. z primo facit in-
 troitum ad dicendū. d. vnde vicinus modo incipientes q quan-
 do philosophi certitudine entium naturarum intelligentie inuehi-
 gant. v3. de separato intellectu: non id qd videtur dicere improuiso
 recipi. v3. sine demonstracione recipiāt: imo asserit multa opponen-
 tia sensibus demonstratiōe: h̄ est sui sermonis introitus. C. Debes sc̄
 re q aliter reperitur littera. s. sic. vnde modo incipiētes dicimus q
 phi quando sub intelligentia de certitudine entium naturarūz inue-
 stigant. v3. cum separato intellectu: non id qd viderur. d. improuiso
 respici. v3. sine demonstracione respiciunt. z tunc vult dicere q phi
 quando de certitudine naturarum entium. i. existentium sub intelli-
 gentia. vult dicere rebus sensibilibus cuz intellectu separato. i. in cō-
 paratione ad intellectum separatum: non id qd viderur. d. i. signū
 improuiso respici respiciūt sine demonstracione: z hec littera melioz
 est: tamen nihil refert. C. Deinde accipit primam radicem. d. Jpsi
 em inueniūt sensibilia inferiora. v3. ea que sub oibe lune reperiuntur
 duabus naturis diuisa. s. aīata z inanimata. p̄ma ergo radix est.
 q omne ens generabile z corruptibile est animarum vel inanimi-
 tum: hoc noy alio testimonio probat pro nunc qñ testimonio vllg.

Deinde accipit sc̄dam radicē: cuius potentia est q cuiuslibet res
 ḡnalis requirit quattuor cause necessano: qd declarat. d. z videtur
 q causa de numero predictorū. h̄ existentia sub luna: que sunt genera-
 bilia cōstituentur quedam. i. ex quadā re: q forma dicit huius test/
 timonio visus apparet ex operatione eius: que formam scire facit.
 Deinde declarat sc̄dam causam. s. materia. d. z in quolibet ente gene-
 rabili. vult dicere forme illius habetur esse post priuationez: z illa. i.
 ppter qd illa forma: que res generabilis cōstitit in alia re: que mā no
 minatur. Ecce quō est exigentia materiet eo q forma de priuatione
 extrahit. priuatio autē cōtinet in materia: vt forma p̄p̄ia illius: vt
 sc̄do ph y. Jter. cōmen. 15. dicit. Deinde quasi tangit aliud motiūz
 p̄p̄ozū. d. z innot. i. argumentū p̄p̄oz ad hec. i. ponendū materia
 s̄nt q ipsi reperiebant q omne ḡnabile fit ex aliquo ente aliquo alio.
 vult dicere ab ipso facto qd materia nuncupat. vnde sylis sic cōpo-
 nitur. Omne qd generat ex ente aliquo modo exigit materiaz: sed oē
 generabile generat ex ente aliquo modo. ergo omne generabile exi-
 git materia. huius ergo ponit tantū minorē: qm reliquū est manife-
 stum: totū hoc iam apparuit in lib. ph y si. Deinde explicat tertiam
 causam. s. ipsum agens: z sylis sic cōponitur. Omne qd fit non a se
 sed ex vi cuiusdāz indiget a gente: sed omne generabile fit non a se
 sed ex vi cuiusdāz ergo in p̄ima figura omne ḡnabile indiget agen-
 te. huius explicat minorē. d. z etiāz videbant q id generabile ex vi
 cuiusdāz habet: z nominat agens ad quādā intentionēz notam vel
 ignorat. Et hoc pot intelligi p̄to: q agēs duobus modis est. s. a pro/
 positio: qd est agens ad quādā intentionē notam vel ignorat. i.
 cōprehensaz alicuius ei not. sc̄do modo naturale: z hoc agit sine co-
 gnitione in se licet dirigatur a cognoscente. vt dicit. 12. meta. cōmen.
 13. z el potest sc̄do intelligi q agēs est duobus modis. s. gratia finis
 sibi notū. z dicitur agens per se: z gratia finis ignoti. z dicitur agens
 causale. Uel potest tertio intelligi q agēs est duobus modis. s. famo-
 sum: qd est mouens: z hoc vocat agens fm intentionēz notam: qz est
 famosum. sc̄do modo capitur agens pro efficiente: qd non habet de
 intentione agentis: nisi hoc q effectūz sunt ab eodem dependet: z illuz
 cōseruat: z omnes iste expositiones sunt possibiles: z vere in se: z tu
 applica alteram: que tibi melioz apparet. C. Ex his concludit secun-
 dam radicem. d. vnde breuiter h̄mōi. sc̄licet philosophi conati fue-
 runt ponere causas predictas quattuor. Et non exp̄ssit finem: qz
 finis z forma sunt idem. ideo tacuit illum: vel q finis est causa cau-
 sarum quem nullus p̄p̄ozū nālium negauit: nisi antiquit: z tu inue-
 stigā alia causam pp quam tacuit illaz. C. Deinde ponit tertā radice
 com: cuius potētia est: q omne factū fit a sibi simili in specie vel gene-
 re: z dicit. Deinde pcedentes inuenerunt q forma rei generabilis z
 pro a qua generatio fit. s. agens pp̄m quum sunt vnum z idem tam
 in genere q in specie: saltem in aliquibus eozum. v3. q homo homi-
 nem generat: qui sibi s̄lio est in specie: etiā alij sunt s̄lia in ḡne tam/
 tum: sicut mulus qui ḡnat ab asino z equo q sunt et s̄tes in genere.
 C. Debes scire q multū imoratus sum in multis locis quō simile fit
 a simili sibi: pro nunc autē potes id de clarare per dictum Thero. 12.
 meta. cōmen. 24. vbi ponit tres conditiones fm mentem Alexan.

vt de ibide si placet. **C** Et postquam accepit illas ppōnes concludit per modum correlarij vltimū. d. z q1 impōse est q cause succēssive ad in finitum pcedant: coacti fuerūt ponere eā primā agentē. vide de pō pōs sic cōponi. in omni multitudine agentū z patientium est aliq agens primū: s3 genitor z agentū est multitudo hōmō. ergo opz venire ad primū agēs. z demonstratio declarata est in principio seprimi z melius in. 8. pph. z cū cōcluse hoc narrat opiniones sapientum in natura illius prime cāe. d. in ista cā pht differunt. aliqui nā qz eorum dicunt qz hec causa est corpus celeste: z hec est opinio caldeo: vt appet. 2. celi. cōm. 58. q1 putauerunt celos esse deos: vt dixi in. de animatione corporis celestis. z dicit in disputatione de hoc. Beine de narrat scđam sectā. d. z alij qz principū istud primū agēs z pncipio eipū separātū a supcelestibus corporibus: z distinctum a principio illozū corporum. vult dicere est motor alijs a motore vniuersi: vt videt dicere Aui. deinde ponit diuersitatē circa principū animationis corporū animatoz generabilū. d. scđ entia inferiora ex multitudine generabilia: que animata sunt indigēt: de alio principio nominē anime qd dicitur anima det. s3 ipsi corporū etiā formas. Est igitur eōia snta omnū: qz necessarius est ponere principū animationis. **C** Et narrat opinionē Sal. d. z Sal. nuncupat eam virtutē formatiua. Beinde ponit scđam opinionē. d. z aliqui sapientum dicunt qz ipsa virtus est separātū principū: z hī diuersari sunt. quidaz enim ipsozū dicit qz est intellectus. quidā dicit qz est anima. quidaz vult eū signū ponit. d. z ideo dubitat Sal. vtrū agens animationem hanc. s. animā sit ipsemet deus: aut aliud. Et cum narrat istas opiniones. vult limitare id in quo cadit diuersitas opinionū z obicit est notandū qz hec discrepatio inter ppos est in plantis z animalibus generatis ab eis similibus: sed de eis que ex similibus generantur dicit qz nō opz ponere dictū principū. Nec summariz est snta peripatheticoz in entibus inferioribus. s. generabilibus z corruptibilibus. **C** Debea scire vt accipit septimo met. cō. 31. z 12. met. cō. 18. qz pē pncipio animoz apud peripatheticos: oz dicere qz illud principū vel est ens in mā: vel separātū. z si est ens in mā: tunc illud est virtus formatiua existēs in semine deo: aparetque vt in sntā anime generantis animas cōtētas in mā educit ad actū: z hec est opinio Sal. e pte Arist. **C** Si vero est ens separātū erit corpus vel virtus extra corpus: si corpus sic erit celum mediāte lumine z motu: z alijs rebus calorem solis z stellarum: z hec est opinio Astronomoz. z pō parte Ari. qm opinio Ari. est vt a sole z homine fiat hō: z sic de alijs. **C** Si vero est principū separātū hoc est duobus modis: vel erit intellectus: z hec est opinio Aui. qui posuit intellectū agentē datorē formarij: vt dicit in suis metaphis. Si vero est aia: tunc est opinio Themistij qz posuit animā pductā ex sole z orbē declinū snt Ari. z oēs iste opinio nes declarate sunt in multis locis a me: z posita sunt fundamenta euaflones eoz: z nolo nunc plus imozari in hoc. **C** Scđo debeo scire qz motor pars peripatheticoz opinatur hoc solum in vniuersū: qz in rellquis carentibus vita: vnde positio istoz fundat in duobus pncipio: s. in rationibus. Quarū prima est qz omne viuēs oz hēris viuētē alicui

De pncipio animoz.
Opio Sal.
Opio astro nomozū.
Opio Aui.
Opio Themistij.
Pta ppō.

effectus esset nobilitas causa. z vtr factū esset nobilitas agere. **C** Scđa. cūda ppō est qz animalia z plante solū sunt viuētia: reliqua carentia vita. ideo in scđa figura cōcluserunt aialia z plantas solum indi gere principio aliquo modo anima vel animato: z ideo post in illo diuersari sunt vt vides. z ideo Auer. limitauit optime dictū peripatheticoz: atamen ppositio. d. qz omne viuēs est a viuētē snt peripatheticos veros intelligit instrumenta: vt vel principa. vtrū virtus formatiua nō sit viuēs: qm est qualitas: atamen vt instrumentū hōis viuētias: z corporū celestū pōt esse principū vandi vitat vt Arist. dicit in lib. de generatione animalū. vnde sicut calor est calor z instrumentū anime in corpe existētis. z vt calor calorē facit: z vt instrumentū anime facit operatiōes anime: sic virtus illa: s3 vt virtus nō possit nisi qualitatē generare: atamen vt in sntā hōis z corpis celestis pōt animā cōtēta in mā educere de potētia ad actū: z hec ē sententia peripatheticoz. **C** Et postqz dixit hec in rebus generabilibus ascēdit ad res celestes z dicit. deinde vero gradatiz ascēdit. s. pht inuestigare de supcelestibus corporibus: z apparuit eis qz sunt ingenerabilia nō sicut sunt inferiora corpa. z hoc pbat: z vt qz syls fundat in duobus ppositib. quaz prima est qz oē gñabile inquantū generabile est pō huius mūdi sensibilis z causatū ab orbibus tanqz a causis remotis: cuius pōnis pbatio est in pta figura sic. oē qd sit ex re. s. agere de re. i. materia: z p re. i. forma: z sine z in loco: z in tpe: est pō huius mundi sensibilis: z est ab orbibus tanqz a causis remotis: hec ppō est manifesta p se apud oēs: z dicta est in pto celi. cō. 5. z in fine quartū pph. Beinde assumit scđa sicut oē generabile sit de re ex re: p re in tpe z loco. ergo in primo prime figure. oē generabile est pars mūdi sensibilis: z ab orbibus tanqz a causis remotis: z sic apparet prima ppō principalis syls. **C** Scđa ppositio principalis est: qz snt aduersarios corpa celestia sunt generabilia z corruptibilia: ergo in tertio prime corpa celestia sunt partes huius mūdi sensibilis z eēt ab orbibus alijs tanqz a causis remotis: sic extra mundū esset alius mundus: sicut declarant primo celi cōm. 33. in expositione. vide ibidē. huius syllogismi ponit maiorē. d. generabile inquantū generabile pōt huius mūdi sensibilis: cuius gñatio nō sequit nisi pur ē ei: pō: hec est prima pars maioris. huius ponit minorē p syllogismi. d. eo qz oē gñatū generat sine dubio de re. i. materia ex re. i. agente p re. i. forma z sine: z in loco z tpe. Beinde cōplet maiorē z accipit scđa dā partē. d. z inuenit qz orbū corpa necessaria sunt in gñatiōe inferiorū corporū. put sunt agētia remota. est ergo motor qz oē gñabile inquantū generabile est pō huius mūdi sensibilis: z eātū ab orbibus tanqz a causis remotis. Beinde ponit minorē. d. vnde si corpa celestia generabilia sunt. vult dicere: sed corpa celestia sunt generabilia snt aduersarios. cōcludit cōclusionē. d. mō istius generationis in algerēt de alijs corporibus pcedētibus eis qz snt essent partes alterius mūdi. ergo erūt supcelestia corpa alia: z indigerēt ēt de alijs pcedētibus corporibus: sic in infinitū. z and cōcludit cōclusionē. d. p5 ergo ex hoc z ex alijs vjs ppinquioribz istis qz qui vellent qz corpa supcelestia essent ingenerabilia z incorruptibilia. i. eterna eo mō quod accidit corporibus inferioribus quibus accidit p cōtrariā gñatio z cor

Licet virtus formatiua sit qualitas tñ vt instrumentū hōminis viuētis z corporū celestū est principū vandi vitā.

vuptio vt vides. ¶ Hic adduxi istas quasda in lib. celi. in expone
 co. 33. primi: quas bonu est vt colligas cu istis hic. z erit vobis intel
 lectus. Quer. manifestus per se. ¶ Post qd cocluditur corpa celestia esse
 simplr incorruptibilia z ingenerabilia accipit aliud: qd est nota ad
 sensum. v. etia apparuit cia qz corpa supcelestia habent principia
 mouentia: z hoc apparet ex declaratis in 3. phys. qm omne qb mo
 uetur ex se est diuisibile in principiu moues z parte mota. Et corpa
 celestia moueri ex se apparet sensibus: ideo sciuerut corpa celestia
 habere principia mouentia. Deinde accipit. d. z apparet eis qz huius
 principia mouentia sunt incorporea: neqz sunt virtutes in corpore. no sunt
 corporatqz principia sunt corporu mundu ambientia: sicut dixerut
 caldei: qui voluerut principia prima esse corpa: qz sunt principia cor
 poru: neqz sunt virtutes in corpibus existetes: sicut principia copo
 sita inferiora se habent. v3. principia animaliu. Est igitur tertia ppositio
 qz principia mouentia orbes: nec sunt corpora: nec virtus in corpe: cui
 pbatioe ponit multiplicet. z prima coponit sic. quelibet virt^{us} cor
 pora est finita. vult dicere in tpe: qm diuisione subiecti diuidit. is
 est finita in tpe vt declaratu est in lib. de sba orbis. cui ad do istas mi
 norē: sed principia mouentia orbes non sunt finita in tpe: qz mouent
 sempiterno motu: ideo in scda figura principia mouentia orbes non
 sunt virtutes in corpe. huius tm accipit pponē primā cum eius de
 claratione. Deinde pbat illa principia no esse corpa: cuius rō sic co
 ponit. omne corpus generabile z corruptibile est copositu ex mate
 ria z forma: principia orbium no sunt corpa coposita ex materia
 z forma generabilia z corruptibilia: ideo in scda figura no erunt cor
 pora: hui^{us} tm accipit maiorē. ¶ Debes scire qz hic presuppōit. Quer.
 qz principia mouentia orbes no pnt esse de na orbis: qm sic illud idem
 esset de natura moti z rei mouētis: no maior d3 intelligi sic. oē corpa
 alterius nature a corporibus celestibus est generabile z corruptibi
 le copositu ex ma z forma: z tuc syls eius est demonstratiuus no ha
 bens instantiā. Deinde ponit scdam rōnez que pōt sic coponit: quos
 corporu principia sufficiētia sunt filia de necessitate: si qdā eoz sunt in
 digētia corpius priorib^{us} eis z reliqua eoz: s3 si corpa celestia habe
 rent principia eoz virtutes corpales essent filia corpius generabili
 bus z corruptibilib^{us}. ergo si corpa gñabilia haberēt principia compo
 sita pōta eis: z corpa celestia adhuc habebūt corpa pōta eis. huius
 syls accipit minorē. d. rursus si principia eoz corpoz. s. gñabilitū eēt
 filia principio supioz corpoz. s. eēt illa z ista filia: z indigerēt illa cor
 pora. s. celestia de alijs corpius pcedētib^{us} istis: z hęc est conclusio.
 ¶ Et hīs appet qz corpa celestia ingñabilia z incorruptibilia sunt
 qz habēt principia mouentia: z qz illa principia nec sunt corpus: nec
 virtutes in corpe. Sed qm es que pnt accēdere dictis istis dicē sunt
 in lib. de sba orbis. z nolo dicere hic oīa nisi illa que opoz vt intel
 lectus. Quer. habet. id vīde illic. Cuz oīa hic posita z pfecte declarata
 cocludit aliqua de principijs corpoz celestiu z dicit. vñ p̄libatio ista
 apud eos: z p̄libatio etiā apud eos qz quelibet forma duob^{us} modis
 est. v3. esse intelligibile qm cōprehēdit separata de materia ab intel
 lectu z esse sensibile. v3. illud qd actualr in mā. z exēplū ponit dñs. d.
 ¶ g. lapis sine dubio formā h3 mālem extra aiām: vult dicere vt dē

Oborbes
 orbis nec
 sunt corpa
 nec virtutes
 in corpe.

Obuentea
 orbes non
 sunt de na
 tura orbis.

Correlatiū

est extra opus intellectus: h3 aliam formā que est intellectio z cō
 prehensio facta in anima. put anima rōnalis caprt eam separatam.
 ¶ Debes scire qz hic appet error. Jo. qui posuit species intelligibiles. Error: Joā/
 nouas ipsi intellectui causaras a phantasmatis virtute intel
 lectus. ¶ Jam appet hic quātr cōprehēctio z intellectio no est nisi
 res cōprehēctā z intellecta. vnde vt declarau in qōne de intellectu li.
 vnamet forma fm rem est in diuiduū z qd ditas. ¶ g. forma lapidis.
 fm eniz qz est extra animā in se no cōparata intellectu vt sic ē id/
 diuiduū fm vero qz intellectu cōparat p̄outat eo cocipit z cōprehē/
 ditur vt sic est qd ditas: z iō qd ditas z in diuiduū dñt in reb^{us} mate/
 rialib^{us}: qm quidditas no cōcernit mā. in diuiduū aut sic. z hoc iaz
 dicitur est in qōne de vrbus. ¶ Sed dices si no ponunt spēs intelligi/
 biles fm hunc p̄m quid est intellectio z cōprehensio. ¶ Dicendū: vt
 in nult hic. Quer. z ego in lib. de intellectu qz intellectio no est fm rez
 nisi forma z quidditas intellecta seu cōprehēctā. ver. g. pro iunior/
 bus quidditas lapidis z est res intellecta: z est in tē. vt eni abstra
 cta mā z cōditiōib^{us} illius dñ quidditas vt vero recepta in intel
 lectu no quidē subiectiue: vt Jo. finxit de spē intelligibili: sed p̄fecti
 ue z obiectiue dñ intellectio: z sic intellectio z res intellecta sunt vnuz
 idē fm rē z fm in mō z fm cōnotata: hoc dicitur abauer. cū dixit
 qz lapis h3 alā formā que est intellectio z cōprehēctā factā in aīa
 put aīa rōnalis caprt eā separatā. Quos z difficultates accidētes
 huic remote sunt in lib. de intellectu loco etius: id lege illic: qz multa
 declarant de hoc. ¶ Et post qz dixit de hoc cocludit in tēntum in prin
 cipio corpoz celestiu. d. vnde igitur sequi d3 qz predicta entia se/
 parata. vult dñ et que sunt principia corpoz celestiu absolute sunt pu
 re intelligētia. s. purus intellect^{us}. z intelligo p̄purū intellectu rē abso
 lutā a materia fm rē z modū. vnde quidditas lapidis sic sit aliquo
 mō intellect^{us}: no est purus intellect^{us}: qz fm rez est in materia. hęc
 aut quāsi coclūsiō pōt p̄bari sic. oē absolute a materia z eius cōdi/
 tiōib^{us} fm rē z modū est abstracte z purus intellectus: sed principia
 corpoz celestiu sunt absoluta a materia fm rem z modū. ideo erunt
 simplr intellectus. maior apparet etiam dictis de forma lapidis. mā
 noi aut apparet similiter ex dictis: qz sunt simplr sempiterni: vt fuit
 conclusum per longum processum. Deinde iterum ex dictis concludit
 quāsi scdā conclusionē que est. qz res intellecte ab illis intellectis
 sunt forme z modū ordō. vnde dicit. sily opz fm ipsoz radices id qd
 p̄stā intelligentiā intelligit esse entia formas z mundi ordinē: sed
 hoc pōt declarari duobus modis apud ipsum: quoz: quozū vnuz ponit qui
 d3 sic componi. Sicut intellectus humanus ad formas materiales
 ita intelligentiā ad illas: qd no p̄bat: qz est manifestū simplr vt dicā
 sed intellect^{us} humanus no est alijs qz res māles: vt cōprehēctē. ergo
 z ita intelligentiarū erit res z forme māles ē. Et hoc dicit. sicut se
 h3 humanus intellectus ad res māles ita intelligentē ad illas. Deim
 de accipit minorē. d. ¶ Intelligi enim no est aliud nisi cōprehēctio entiu
 formarū. put imateriales sunt. Deinde ponit conclusiōē. d. quozio/
 pter concludit ex hoc qz entia duo hnt esse. v3. sensibile z insensibile
 huc potius intelligibile: z hęc est coclūsiō predicti syllogismi equiva
 lenter saltem vt apparet.

Opinio p̄o
 p̄ia.

Beata qd.

Sed hic puenit qd: an eodē mō intellectus humanus se ha- beat respectu formarū materialū & intelligētia resp- etu illarū: vt maior assumebat. Dicendū ēm doctrinā Zuer. Intello hōis nō est ca usans res intellectas simplr: sed tm in esse ē ēm qd qd est esse diminiurū. Sū esse intelligibili. vt Zuer. dicit 7. meta. comen. 31. in fine. intelligētia aut nō mō est virtus cauans formas materia- les in esse intelligibilt. Imo in esse simplr. ideo intelligētia pp esse in gradu altiori ad intellectu habuit peminētia in cauando res mate- riales duob' modis. s. in esse intelligibilt: qd est esse diminiurū: in esse existētie: qd est ens simplr ppter qd intelligentia non solū est res comprehēsiue: sed effectiue. & ideo intelligentia non solum sūit res ipse: imo ordo ipsarū: qui ordo puenit ex eis: put habēt esse simplr. intellectus aut solū est res cōprehēsiue: & non est ordo illarū: nec ipse effectiue: & sic apparet maior illius syllogismi. Sed quō veritat minor: est multū dimiciter dixi quedā de hoc in libro de intellectu. qz ibi dixi ad longum: volo aliquatr abbreviare & dicere qz intelligētia hominis & intelligibilia sunt vnum numero: nō in dispōne essentiali sicut est intelligētia: sed per accidēs: vt declarauī in expositione cō- mēti. 15. & 3. de aiā: & aliquatiter dixi hic antea. oia ergo intellectu vniunt in ipsa pro quanto eam perficiunt: & nō intelligo illa esse vna numero: sicut est vnitas numeralis in formis materialib': sed dico sicut est dispositio in formis absolutis. isto mō igit intellectus & oia e- res intellecte sunt vna. ¶ Sed dices. quare intellectus hōis & forme intellecte nō sunt simplr idē numero cū intellectu: sicut forme intelle- cte cū intelligentia separata. ¶ Dicendū ē ideo est: qm intelligētia non est res materialis: qz causat eas in esse cognito tantuz: sed qz in esse simplr. vnde ideo intelligit illas: qz causare pōt illas in esse sim- pliciter. ideo scia eius est cā rei: qz ipsa que est scia est cā rei: intellectu aut nō intelligit res: qz causat illas. ideo nō oportet qz simplr intel- lectus sit idē oibus modis rebus intellectis. Si enim posset illas cau- sare simplr tunc intelligeret per essentiā eius ratione: cuius posset il- las cauare: qz igit nō cauāt illas in esse simplr: ideo nō intelligit il- las ēm qz intelligit se esse cām illarū. ideo intelligibiles res nō sum idē in dispōne vnitatis essentialis: s; accidentalis. ideo videt qz scien- tia eius sit causata a reb' quodāmodo. Ex his apper minor. s. quāt intellectus hōis est res & forme intellecte.

Repha.

Solutio.

Res intellecte sunt vna. ¶ Sed dices. quare intellectus hōis & forme intellecte nō sunt simplr idē numero cū intellectu: sicut forme intelle- cte cū intelligentia separata. ¶ Dicendū ē ideo est: qm intelligētia non est res materialis: qz causat eas in esse cognito tantuz: sed qz in esse simplr. vnde ideo intelligit illas: qz causare pōt illas in esse sim- pliciter. ideo scia eius est cā rei: qz ipsa que est scia est cā rei: intellectu aut nō intelligit res: qz causat illas. ideo nō oportet qz simplr intel- lectus sit idē oibus modis rebus intellectis. Si enim posset illas cau- sare simplr tunc intelligeret per essentiā eius ratione: cuius posset il- las cauare: qz igit nō cauāt illas in esse simplr: ideo nō intelligit il- las ēm qz intelligit se esse cām illarū. ideo intelligibiles res nō sum idē in dispōne vnitatis essentialis: s; accidentalis. ideo videt qz scien- tia eius sit causata a reb' quodāmodo. Ex his apper minor. s. quāt intellectus hōis est res & forme intellecte.

Substratio.

Circa cōfōne ad huc est locus qōnis. qz nō vī qz vna res habe at duo esse. s. absolutū & in mā. ¶ Sed a questio. postqo aliquo modo habeat duo esse qd est melius ei & simplicius & nobili- an esse absolutū: an esse existētie qd est esse extra eius cās oēs. ¶ Ad hec dicendū purō qz ois res que est effectus alicuius cāe habz duplz esse. s. pprium qd cadit in ambitu entis: & extraneū qd est in potē- tia sue cause. & hoc est qd Zuer. 12. meta. cōmē. 18. & 36. irēdit in sua verbis obscuris. ¶ Ad formā qōnis iam apparet solutio. cōcedō. qz vna res non pōt habere nisi vnum esse pprium. attamen non in- cōuenit qz habeat vnum propriū: per qd cadit sub ente: & vnū parti- cipatiue per qd habuit esse propriū: & cōseruat in esse pprio: vt videt in exēplo de medicina seu sanitate. Ex hoc verificat tibi: quare intelli- gibiles forme in intelligētia mouētē eadē dicunt omnib' modis

fm rca

fm rem edem qm non est in sba intellectus hominis. hō emz ideo est qm illa intelligētia est cā earum. ideo intelligit illas ēm qz intelligit vbi est esse rerum factarū: vt dixi. & ideo intelligit alia: qz intelligit se in quātuz cā. ideo intelligibiles forme & intellect' sunt vnuz in dispo- sitione essentiali in intelligētia illa: nō sic in intellectu nostro vbi nō pōt esse rerū ad extra. ideo nō intelligit illas ēm qz intelligit se: & tunc tibi est manifestuz totum istud si bene inspexeris dicta Zuer. ¶ Sed dices saltem aia hominis est potens pducere res in aliquo esse saltem diminiuto. ergo pōt intelligere illas intelligēdo se esse cām illorum aliquo mō. ¶ Potest dici apud me qz si tenem' intellectum agentem esse dum sine dubio intelligit illas nō modo ēm qz pōt pro- ducere illas in esse intelligibili. Imo ēm qz pōt producere illas simplr/ ceter. vt dixi in qōne de intellectu. ¶ Sed si teneam' qz intellectus agens sit vna intelligētiarū ēm qz dicit Joan. adhuc potest fingi qz intellectus agens intelligit res ēm qz pōt illas producere aliquo mō in intellectu possibile: sic intelligit illas intelligendo se. ¶ Sed re- nendo opinionē veram qz intellect' agens & possibile sunt vna res & diuerse operatiōes. vt dicit Zuer. Tunc reputo esse dicēdum qz illud nō oportet: qm intellectus pducere res in esse intelligibilt non est nisi recipere illas perfectiue. ideo nō opz vt intelligat illas: qz cau- sat illas: sed qz perficit ab illis. ideo intelligit illas. & tu persistet qm diu considerauī in hoc: & aliquatiter retigi totuz hoc in libro de intel- lectu. Et si deus dabit mibi vitam: dicam melius de hoc. ¶ Ad secū- dam questionē dicēdum qz esse propriū est esse simplr ei. & ideo est melius ei: & ideo opz dicere qz lz esse absolutū formaruz sit absolute nobilius & intellus: qz sine dubio est esse nobile intelligētia. ¶ attamē non est melius & nobilius ipsi rei producere: quoniā illud esse in cā nō est esse propriū sibi. ¶ U. g. rosa modo que nō est hz esse in cā prima: & in causis proximis: & sine dubio est esse melius & nobilius: nō tamen est melius ipsi rose: ppter qd rosa absolute modo nō dicit esse: sed vi- ditur qz est in suis causis: & sic est ēm quid: & oēs res anteqz sint sim- pliciter sunt ēm quid: qm habēt esse in suis causis: qd esse est simplr/ ceter nobilius: nō tamē eis vt sic est simpliciter nobili': qz tunc fru- stra fierent. & sic apparet solutio qōnis secūde. Et quoz omnia ista sint sic declarata verificata est maior: & minor: & conclusio istius loci. ¶ Et postqz dixit totum hoc declarat qualiter ista se habēt vterius: & di- cit. vnde putant pbi qz orbes dicta pncipia separata intelligunt. & hoc pōt intelligi duobus modis: vel qz ipsi orbes sunt intelligentes illa pncipia separata: vel qz illa pncipia sunt intelligentia dictos: & best: si intelligit pmo modo: videt mibi qz per orbes intelligat ipsa corpora aiata colligata ex intellectu & orbe que intelligunt illi tanqz partes sui: & hoc est declaratu in libro de substantia orbis. & est dictuz qz sicut ex intellectu humano in libro de substantia orbis. & est dictuz qz vnum volens: qd intelligit se & intellectus separata. ita ex intelligē- tia & orbe prouenit vnum intelligēs & vnum operās qd intelligit in/ telligentia separata que est pars: vel quasi pars illius. si intelligitur secundo modo: res est manifesta: quoniā intelligētie intelligunt or- bes pro quāto sunt car' orbium: eo modo quo deus intelligit reli/ quia pro quāto est causa reliquoz: sicut dixi sepe in alijs: dicit me/ ¶ Instruccio destruc. Zuer. q q q

Lōtra.

Responsio.

Intellect' agēs & possi- sat vna res fm res: & oīnt tm fm rōnem.

Solo ad se/ cūda qōne.

lius. Deinde infert aliud. dicit qd regimen dictorum orbiuz in entibus inferioribus sequitur ita qd ordinate put ipsa corpora animata sunt in ipsi. s. orbes coparates. In intelligetes coparationi. z sapientia sapientia: vel littera est corrupta: dicitur dicere cooperantes intelligunt ipsa separata principia intelligentia z humanu intellectum. attamen videt mibi qd littera ista debz aliter intelligi. s. z ipse vult dicere. pbi coparantes inter ipsa separata intelligentia: z inter humanuz intellectum inueniut ea intelligentia nobiltiora humano intellectu: z tuc littera est manifesta per se: sed q: natura comparationis est vt coparata viderentur conueniat. ideo cuz dixit illas differre penes nobilitate z ignobilitatem ponit ea conuenire. z dicit lz coicent prout intelligunt entiu forma: qd forma cuiuslibet eoruz est id qd comprehendit de formis entiu: z ipso ordine: vult dicere de natura intelligentia: est in comprehendere formas entium z ordine illorum: z ita snt intellectus humanus. z qd vult differre triaz conuenientia. exponit differentiam vniuius causam dicit. ab eis naqz perficitur: sicut quelibet res perficitur in sua forma: sed intelligentia dictarum intelligentiaruz sunt cause entium. lz extentiu formarum. ordo enim entiu sequitur ordinem intelligentiaruz separataru: sicut ordo sanabiliu sequitur ordinem sanabiliu intellectu: sed ordo nostri intellectus sequit ordinem entiu.

Subitatio.

Sed prouenit locus questiois quare intellex? noster. sic intelligit z intelligit? qd causat ab eis. ergo intelligit illa per essentia eius: sicut intelligentie intelligunt primu ens. z hoc est multum difficile: z diu imoratus sum: z diu ignorauit hoc. C. Pro intellectu hoc pro debes scire qd in intelligentiis vt declarabit sunt gradus adeo qd inferior est vilius: quato entis intelligentia est remotior a prima tanto in gradu perfectiois remouet: z ideo sicut esse illaz dimissiu: ita z potentia: qd intellectus humanus snt infimus: vt dicit Aver. de anima. com. 19. ideo est diminut? in potentia. z ideo no habuit causalitatez in entibus nisi fm quid: z dixi pro quato cōseruat illas in intellectu: qd ita est apparet solutio questiois prime: qd entis intellectus humanus no snt causa entiu non potuit intelligere illa fm qd est illorum ca. qd vero intelligit sunt cause entiu: ideo potuerūt intelligere illa fm qd intelligunt se vbi sunt cause eoruz: intellectu? igitur humanus no potuit intelligere illas forma: vt est ca. ergo opz vt intelligat illas: vt colligat illis aliqua colligatio: hoc autē non potest nisi: qd colligatur illis fm catuz colligat causis. id intelligit illas: qd est causatuz ab illis in aliquo genere cause. z sic apparet solutio pda que questiois. C. Pro intellectu secunde debes scire qd intellex? no intelligit illas: qd intelligit se causalit: sicut alie intelligentie intelligunt primu. qm intellectus? no causat ab illis simplr. ita qd esse intellectu sit a reb? sicut ee intelligentiaru a pmo: qm intelligentie dependet a pmo tanq ab agere simplr. id ille intelligit se sufficere prnt pmo intelligere: qd ipse sunt simplr effect? pmi. Quia igit intellectus no causat simplr. ita qd ab illis accipiut esse: no potuit intelligere illas: intelligit se. intelligit intelligentias pro quato causalit ab illis in gne forme. ipse. n. pnciut intellectū eo modo quo forme nales pnciut mām: z idē

Quato intelligentia est remotior a prima tanto imperfectior est z ecoruerso.

Intelligit illas pro quato recipit illas: no dico subiectiue: sed pfectiue z obiectiue: sicut dixi in qone de intellectu. z id intellectio hūani intellectus? no est nisi receptio formaz pfectiue. Et ex hoc apper sed a qd. z diu ignorauit hoc: z als dicā plus de hoc. Et cū oia hec sint declarata cōcludit vtiā. d. quare hui? rō. i. forma humani intellectus de/ctua est. vult dicere est vilius: intellectus? h fuit dīa. Et postq dixit hoc cōcludit aliud de rerum formis. z si sic. vult dicere est sicut dicitū est. ergo esse sensibiliū entium multos hz gradus: quozuz vilior est in mā. nobiltior: illo est ee qd habet in hūano intellectu: nobiltior isto est ee qd hī in separatis intelligentiis: z adhuc ibi est ordo qd declarat. d. de dē in ipis separatis intelligentiis dicere forme gradus hnt adinuicē differē res fm qd dnt ille intelligentie adinuicē. ecce igitur dispōnē entiu.

Sed hic est locus questiois: qd vt qd forme habet nobiltius ee in mā: qd ibi habet esse simpliciter. Sed vult dicere qd hnt esse nobiltius in intellectu hoīe: z ibi hnt esse. put sunt cause ei? in intellectu prout sunt causate. C. Ad has. ad primā poruit apparere solutio: qd iam dicta. sine dubio entis intelligentie habet ee simplr melius eis in mā qd alibi: attamē Aver. loquit de ee in se. lz enim ee mlt? sic it nobiltius ea: no tū est melius ee hominis: z sic forme nales simplr eis hnt esse melius in mā: lz absolute esse earuz in intellectu z intellectu sic nobiltius z melius: z hoc totum snt declaratū supra. C. Ad scdm iam apper solto. esse formaz in intelligentiis est ee ca rerū: eo quillud ee no est nisi eēntia intelligentiaruz: que pōt pducere res: z sic ibi sunt cause. Sed intellecta hoīs hnt esse cause in gne forme. hnt ee causati fm qd. id simplr nobiltius est ee eaz in religis. z hoc pty. Et postq tractant de dispōne intelligentiaruz z ordine entium: vult mō tractare de dispōne primi principij: z accipit primo illud qd dicit ad primū hncōtū: z ad eius nām. z dicit. rursus qm ipi speculati fuerunt de coipe sup celesti inuenerūt ipsum fm veritate corpus snt vniuersali vni motuz vlem. i. totale habet: z intelligit h p corpus celeste non octauū orbem: nec aliquem alium: sed compositū ex omnib? orbibus: declarat illam cōuententiaz. d. sicut entis quodlibet animal vniuersale hz motum. s. translationē sui corporis: ita sup. z h motus. vult dicere circularis vniuersalis in corpore celesti: est vnus motus qui in suprema sphaera fit. est ergo similitudo qd sicut aīal gna bile mouet vno motu qui cōuenit oibus mēbus z toti cōgregato. ita est in aīal celesti. s. qd mouetur vno motu torali qui cōuenit omnibus membris z toti vniuersali. Deinde exponit alios. d. postea inueniunt qd alij orbis motus habet particulares similes omnib? partib? membroru vnius animalis. Deinde exponit dispōnem vniuersitatis illorum. d. vnt pbi qd colligatione horum corporu inuicē z reductione ipsorum ad vnuz corpus: z vnum finem est cōuenientia omnū in vno opere. s. regimine huius mundi: qd ex hoc sequitur qd oēs motus cōsolum ad vnum primū reducitur. z ponit exempluz cōueniens. d. vt vere simile reperire in pluribus artibus erga vnum finem residentibus. omnes entis ille artes ad vnam z eandē reducitur que est primū ceptū artium artium sine dubio. z ideo coacti fuerunt opinari qd illa separata principia ad vnu separatū principū reducunt: qd est pmiū vnuz causa: z forma z ordo qd in hoc pncipio sunt: nobiltior ē formaz

Qd. 11

ordinum: vult dicere qd cause rerum et ordo earum in primo habent esse nobilissimum simpliciter. et hoc ordo est causa et principius omnium ordinum huius mundi. amplius vult dicere inueniuntur qd dicte intelligitrie inter se differunt in nobilitate secundum statum quem habet de primo principio in propinquitate et longitudine.

Ad 12.

Sed in his est locus quoniam. quare non videtur verum quod similitudo sit consentiens: quoniam sedes anime est cor secundum omnes: quod ponitur in medio omnium membrorum: et totius. ergo medius omnium orbium cum dicatur esse sol. ideo deus deberet esse in orbe solis tanquam in sua sede. Et vel similitudo non est consequens: vel deus non erit in octava sphaera. quod est falsum. Et sic dixerunt quidam philosophi quod deus sine dubio est in orbe solis propter multa. primo esse in medio: quoniam de natura principio est ut sit in medio: ut dicitur in libro de caelo motuum animalium. modo constat inter orbem medium esse solem. Et secundo propter dignitatem orbis: quoniam orbis est finalis: propter stellam: ut dicitur in libro de celo. ideo orbis qui habet stellam nobilior est nobilior. modo constat solem esse nobilior: quoniam omnium: ut apparet apud omnes. Et tertio propter propinquitatem ad nos pro quos mouetur. oportet enim considerari et agens non esse distans a considerato et acco: ut apparet communiter in omnibus. propter hoc et multa alia dixerunt quod sol respectu totius firmamenti est sicut cor: quoniam sicut cor est sensus et locus. ita et sol. et sicut cor est illud: unde omnes virtutes proueniunt in membris animalium. sic sol propter lumen et alia est id. unde omnes virtutes in reliqua celestia diffunduntur: et sic sicut anima est in toto corpore: ita propter propriam rationem cordi tanquam parti dignissime: sic deus est in toto circumgregato primo: et appropriat tamen in sole tanquam in parte principalissima. Et sic sine dubio hec opinio est falsa. et contra philosophos quidem: quod octauo philosopho. Aristotele. ut dicit Averroes. ibidem commento. 84. determinat quod deus est in maximo circulo. et in secundo celo: ut dicit ibi commento. 15. de terminat quod sit in oriente. falsa quidem. ut probat ab Averroes. 12. meta. commento. 44. quoniam omnes orbis diurnus motum sunt ad orientem qui prouenit ab octauo orbe: hoc autem non esset nisi quod ille orbis octauus est nobilior omnibus alijs. Et secunda via sumitur ibidem ex dignitate corporis et magnitudine: quoniam maior quanto deus appropriari maior virtus: ut dicitur in libro de celo. et in libro de philosophia. modo constat octauum orbem esse maximum omnium. ergo ei appropriabit maior virtus. modo declaratum est in loco eius quod virtus prima est maxima. imo sine dubio deus appropriari octauo orbi scilicet. Et tertia via ibidem colligitur: quoniam princeps deus ponitur in loco dignissimo. modo constat superius locum esse omnium dignissimum: ut dicitur: et videmus hoc apud principes huius mundi qui semper appropriantur arci et castris propter nobilitatem eorum. Et quarta via est ex multitudine stellarum: et nobilitate earum: ut Averroes ibidem dicit. manifestum est enim quod orbem excellere orbem solis propter magnitudinem stellarum et nobilitatem earum. ut Averroes ibidem dicit. manifestum est enim quod orbem excellere orbem solis propter multitudinem stellarum. ibi enim multe sunt stelle dignissime: et reputo quod omnes vel multe earum sunt nobiliores soletulus signum videtur quod oportet quod motu diurno omnes sint presentes cuiuslibet parti terre: quod non videtur: nisi quod virtutes earum conseruant mundum: videmus enim solem per multum tempus distare a nobis: et tamen pars ubi nos sumus sine propinquitate a terra.

De sphaera prima.

Secunda.

Tertia.

Impugnatio.

Secunda via.

Tertia.

Quarta.

Stelle fixe motu diurno non sunt presentes cuiuslibet parti terre.

ad nos est adhuc in sui esse constituta: et hoc significat quod esse eius non est ita necessarius: sicut esse octauae sphaerae et stellarum eius. Ultra signum potest ibidem probari: quoniam motus maximus circuli est velocissimus: et tamen est corporis maioris. et hoc non esse nisi ex nobilitate et fortitudine virtutis: quoniam ex paritate corporis esse non potest sicut forte accidit in luna: et ex hoc scimus quod virtus mouens illam sphaeram est fortior omnibus alijs: ideo non potest esse nisi sit deus. Ex omnibus his sequitur quod octauus orbis est simpliciter nobilior omnibus alijs: et alij inter se comparatiue sunt in nobilitate: quod quidam eorum sunt nobiliores secundum unum gradum nobilitatis: qui tamen secundum altum sunt viuos: ut dicitur ibidem Averroes. Et pro solutio ad rationes alterius opinionis debes scire quod dignitas loci: et magnitudo corporis sunt dignitates absolute maiores quod reliquae: et ideo si unus orbis sit alio dignior in una dignitate: et alius in illis duabus. scilicet loco et corpore: secundus erit simpliciter nobilior. Et modo ad rationes. Ad primam dicitur quod si illa causa esset vera: tunc deus deberet esse in terra: quoniam ibidem est maxime in medio cuius medius simpliciter sit centrum mundi. ideo dico quod deus locari in medio alijs saluatis que reddunt locatum simpliciter dignius: cuiusmodi sunt corporis magnitudo et eius loci subpremitas. Et ad secundam dicitur ibidem Averroes quod sol est nobilior erraticis non tamen fixis: imo puto quod stelle octauae orbis sunt nobiliores solis: saltem quaedam earum. Et sic dices contra: quoniam saltem intelligitur futurum erit nobilior intelligitur solis: et tamen orbis solis est nobilior orbis. Et pretere a omnes stelle recipiunt lumen a sole. ut dicitur in libro de partibus elementorum. Et ad primum dicens quod intelligitur orbis superiorum sunt nobiliores et fortiores propter magnitudinem corporum: et propter premitatem loci: que arguit esse simpliciter nobiliores: et sol sit nobilior secundum quid. Et ad secundum dixi in libro de substantia orbis illud esse falsum. et Aristoteles intendit quod a sole stelle intenduntur in lumine: et hoc non arguit solem esse nobiliores nisi secundum quid: et absolute octaua sphaera propter illa sit simpliciter nobilior. Et ex his apparet quod deus est in maximo circulo: ut dicit Averroes. primo. et sit in omnibus aequat: tamen tamen primarie: unde sicut totus animal est aequatus subiectum anime: et cor principale: ita totum celum est subiectum aequatum deitatis: et principale est maximum orbis. Et ex hoc sequitur quod illa similitudo non est in omnibus conueniens. et sic apparet illud quod dicit Averroes. de celo commento. 64. vide ibidem. Et postquam dixit totum istud: vult declarare dispositionem eius intelligendo errata: et dicit. unde primum intellectus non intelligit nisi seipsum: et intelligit seipsum omnia entia intelligit: sed in nobiliori esset: et ordine qui esse potest. Et in deo inuenit differentias inter primum et reliqua. et substantia tamen dicitur primum intellectus posterioris. id est respectu posterioris: vel qui intelligit posterioris: et id quod intelligit de formis et ordinibus in primo intellectu existitibus: et dicitur separata intelligentia adiuuante differunt in hoc puncto: vult dicere secundum diversitates graduum: propter quod concludit. d. sequitur quod nullus infimus cum intelligit de nobiliori illo. id est intelligit nobilium eo quod ille nobilior id est intellectus primum intelligit de seipso. vult dicere quod nulla intelligentiarum potest intelligere melius deo: nec intelligendo aliud. intelligendo se non: quia nulla est nobilior deo: nec intelligit

Ad firmam.

Ad secundam.

Coma.

Solo.

Licet deus sit aequare in orbibus: tamen principium est in maximo circulo.

sed eo alio: quod nihil deo est melius et nobilissimum: nec est diversius vult dicitur
 re: nec inter se intelligitur in vno: et de hoc puncto idem intelligitur. Quod
 quilibet intelligitur in vno: et eodem gradu: cuius rationes ponit. si enim ita esset sequitur quod esset vnum idemque: et non differ-
 runt numero. Concludit conclusionem. vnde. i. ergo hoc modo. si in gradu
 duo differunt. Sed in ista conclusione. Tertio de anima laboravit: et
 ego in expositio de quatuor comenti. dixi id quod mihi apparuit: attamen pro-
 nunc vides mihi quod ista ratio sustentetur in duabus propositionibus: quarum
 prima est quod actus purus: cui nulla potentia nec imperfectio: nec re-
 ceptio est admixta non est plus vno in specie: ut declaratur est vno
 celi comento. 90. vel. 9. quoniam duo in diuina eiusdem specie vere sunt cor-
 ruptibilia. et actus purus non est corruptibilis: ergo in secunda figura non
 potest esse plus vno in specie: et maior huius prophylogismi est manife-
 sta: quoniam multitudo numeralis est per materiam aliquo modo: ut dixi in
 multis locis: et sic apparet propositio principalis. si actus purus non
 est plus vno in specie. Secunda propositio est concessa ab aduersario. scilicet
 intelligentie sunt actus puri: quibus non est admixta potentia imper-
 ctionis: nec receptio: ergo omnes sunt vnum numero: et non differunt: quod
 est consequens: quod consequens est impossibile: opus ut minor sit impossi-
 bilis: quod maior est nota per se: et ideo dicitur. Tertio de anima. comento
 quoniam. quod declaratur est in prima parte quod nulla est forma liberata a pot-
 entia nisi forma prima: que nihil intelligit extra se: sed essentia eius est
 quidam eius: alie aut forme admiscetur in quiditate et essentia: quod
 quomodo hoc quod dixit esse dictum in metaphysica forte inuit. 1. illius
 textus. comenti. 31. vbi declaratur quod deus nihil intelligit extra se: et forte
 inuit textus comenti. 37. vbi declaratur quod deus est simplex: quod mouet re-
 liquas intelligentias. et forte ex his duobus erit declaratur illud: et tu vi-
 de de tertio de anima. quod declaratur eorum istud. Et postquam dixit hoc dicitur
 dicunt predicti philosophi quod primus non intelligit nisi seipsum: et primus intel-
 lectus qui procedit ab eo. scilicet intelligentia que intelligit primum: quod cau-
 satura primo non intelligit eo posterius: quod causatus est: vult dicere ab
 illorum si intelligeret eum rursus esset causatus a causa: vult dicere alia
 prima: et forte hec verba sunt colligenda cum illis. scilicet dicunt quod primus
 non intelligit nisi seipsum: et si intelligeret eum. scilicet aliud ab eorum: et
 causatus a causa: et sic ordo est posterior: et ambo sermones sunt veri in
 sermo postquam dixit hoc completur id. v. et etiam dicit quod id quod intelligit primum
 de seipso est omnium entium causa: et id quod intelligit quilibet posterus de
 primo est quodammodo quod est causa: vult dicere quasi causa: et quod est. i. quo-
 dammodo causa superior: et quomodo sit hoc est dictum in alijs supra. Sed pro
 hoc in ultimo dicto debes scire quod id quod intelligit secunda intelligentia
 et sic de alijs est in quantum intelligit se causata a prima: et quod est eius est
 causa posteriorum: ideo intelligit de se quasi est causa reliquorum: et causa
 quoniam instanti intelligit se in quantum causatur a prima: et ideo quo-
 dammodo est causa priorum: per id quod intelligit de primo: et causa sunt: et hoc est
 manifestum per se: et postquam declaratur tibi totus hoc tam in duobus
 generabilibus: et eternorum: et separatorum dicitur. et hoc modo debent pro-
 opinioniones in premissis intelligi: et in moribus. scilicet argumentis eorum: ad
 omnia predicta. Et qui diligenter inspicunt reperitur in sublimiori
 gradu sufficienti. scilicet certitudine maxime respectu motorum. quoniam

loquentiarum presertim sarraceno: et sunt. i. cuiusmodi sunt due secte
 que dicuntur mohanzela et asbaria: et ponit opinionem harum. d. que in
 primo principio opinantur quod in mundo est vna substantia incorporea nec in
 corpore consistens: et est vna volens sciens potens loquens videns et
 audiens. sed asbaria. vult dicere secunda secta expresse opinatur quod hec
 substantia sit efficiens omnia entia absque alijs: et sit in eis
 infinita scientia prout entia infinita sunt: que super vno actu intelligit
 et negant hanc causam esse in rebus inferioribus: vult dicere quod autem
 vult virtutes causarum a rebus: et dicunt quod ex substantia reperitur
 cum qualibet re adiungentibus adiunctione essentiali: vult dicere
 quod ista est innata cum omnibus rebus essentialiter: hecigitur sunt due
 secte quas hic adduxit Zuer. ut vides in dispositione primi principij.
 Postquam adduxit illas: vult remouere illas: et arguit contra eas: et pri-
 mo contra primam. Et syllogismus proponitur sic: si substantia incorporea vi-
 uens videns et reliqua est generis atque: sed per loquentes sue legis pri-
 ma substantia est viuens: et reliqua: ergo est generis anime: cuius contrarium
 opinari sunt: vnde. d. et non est dubium quod multa inconuenientia se-
 quantur hanc opinionem: ergo eius quod tale est: vult dicere substantia incorpo-
 rea est viuens: et reliqua opus necessarium quod sit et generis anime: hoc est vis ma-
 ioris est causam. v. anima enim est substantia incorporea vna sciens
 potens volens audiens et loquens. Deinde inferunt conclusionem. d. ergo
 isti ponunt entium principium animarum vniuersalem separatam a mate-
 ria: et ipsi non putant etiam opinari illud. Deinde arguit contra alium
 d. vnde dicimus dubia super hos errores: cuius fortassis est
 id quod opinari sunt de dei denominationibus. scilicet attributis. ipsi enim dicunt quod
 hoc est quedam substantia antiqua composita: sed secta asbarie vel assarie
 hoc negant. ipsi enim dicunt quod quilibet compositio est noua: vnde syl-
 logismus sic componitur: omnis compositio est noua: deus est compositus:
 ergo est nouus: maior syllogismus: totum accidens nouum est compositio
 est accidens. scilicet pars: ideo maior manifesta. quomodo hoc sit vera di-
 ctum est. i. meta. comento. 39. et nolo plus immorari in hoc. Et postquam dixit hoc
 ponit alia que concessit secta ista: et dicit opinantur cum hoc quod omnia entia
 sunt irregularia. scilicet quod non sunt sub terminato ordine naturali: vult dicere
 ista non: nec sub ministratio eius: scilicet sapientie: vana entibus: et termi-
 natam mensuram: ideo opinantur quod quilibet ens aliam naturam habet pot-
 teret illa quod habet hoc. Loquor et mensura: et uarua determinata se-
 quant eos. i. illa entia necesse in intellectu: vult dicere pro quanto pue-
 niunt ab intellectu. Et vult mihi quod potentia syllogismi istorum sit in dua-
 bus propositionibus: quarum prima est: totum ordinatum terminatum in na-
 turam mensuratum in debita mensura in tali natura non ordinatum nec termi-
 natum in natura: nec mensuratum in debita mensura ab alto intellectuali
 ordinatum et terminatum in natura: et in debita mensura ponitur: hec
 propositio est manifesta per se: secunda est quod nulla res est ordinata: nec na-
 ture terminata: nec in debita mensura existens: ut accipiunt et creditur:
 ideo concludunt ordinem et terminationem et mensuram in entibus esse
 a virtute aliquo intellectuali: non apparuit eis alia: nisi primi principij
 per quod addit Zuer. 13 videant quod effectus mundi sequitur ordinem et re-
 gulam: vult dicere primi principij. Deinde ponit alia que dicitur. d. et vo-
 cant eum ordinem sapientie. et ipsius existens sapientie: et assimilant opera

natura ad volutaria: & dicitur quod quilibet actus. i. effectus inquantum actus pcedit ab agente volente viuo & sapiente. & dicitur quod actionis inquantum actio infert hoc. i. esse sapientia. Beinde probat secundum eorum quod dicitur deus est viuens. d. allegat in hoc dicitur quod id quod non est viuus est inortuus: & de mortuo nullus opus pcedere debet. & vult dicere quod propter hoc opus vt deus sit viuens: & negant opera pcedentia a natura libris futuribus: vult dicere quod oia ponunt in posse dei: & ideo negat quod res viue nobis presentes opera habeant: & dicitur quod h opera nobis apparesentia adiungunt viuo. vult dicere deo primo viuo. & licet appareat quod corpus bruti ea agat non est dubium quod pcedant a corpore viuo occulto: & ideo sequitur eos quod nulla visa sit plens: vult dicere in rebus secundum earum natures. h sunt illa que in loqueres concedant. Et postquam dicitur totum hoc: vt adducere vnum quod apparet ei inopinabile inter alia plura. d. o. rursus valde mirandum est de eis qualiter talia incongrua & inconuenientia possunt opinari: quod sensibilibiter reprobata sunt. v. q. nulla sit vita presentia: vult dicere quod dicere nullam vitam esse in rebus huius probatum est sensibilibiter. Beinde complet illud quod dicitur. d. qualiter principium agens seu efficiens asserunt hac via: quasi. d. dubium est: ipsi ponuntur quod quilibet inuouant huius inuouantem: vult dicere quilibet effectus nouus huius agens nouum: & est inopote hoc pcedat ad infinitum: ergo opus necessario quod hoc prueniat ad inuouans antiquum. i. ad agens antiquum. B. modo. Auero. & nos dicimus quod hoc est verum: sed non ex hoc sequitur quod agens ponat incorporeum: & ideo opus applicare ad hoc vnaque alia propositionem: sed quod omne corpus non est antiquum: vult dicere nullum corpus est eternum: & tunc opus addere quod deus est eternus: & concludit in secula figura. ergo deus est non corpus. Et postquam dixit totum istud: vult dicere de eo aliqua: & primo dicitur: & notandum quod hanc opinionem. vult dicere. illud totum quod dictum est: vel forte dicitur per hanc opinionem. s. illud vnum quod dicitur est per syllogismum in secula figura. v. q. deus sit virtus extra corpus plurimi sequuntur. Beinde apud me: vt mihi videtur remouet quasi dubium contra illos: & dicitur. dici enim potest. vult dicere quod si deus generat corpora celestia dici potest quod inuouans. i. agens est corpus antiquum nudum ab omnibus accidentibus: vult dicere nouus: vel per accidentia interdictum: ita quod sit sensus quod deus sit corpus immobile simpliciter. vel interdictum id quod vobis placet. Ex quibus. vult dicere. propterea quod ipsi pbant quod corpora celestia sunt inuouata: virtus ergo questionis est: ex quo ista ponunt corpora celestia esse generata: & generatio omnis est ex corpore: ideo sequitur id quod dicitur est. Et syllogismus questionis potest sic componi: omne generans est corpus agens: primum est generans: eorum: apud eos generant corpora celestia: ergo primum agens est corpus: & hoc littera potest aliter intelligi: vt velit ponere opinionem: que videtur esse corpus: & tunc non dubitauit: sed ponit opinionem: & causam opinionis: & tunc vult dicere quod hanc opinionem. s. quod deus sit corpus multi sequuntur: quod aliter non pareretur mundum habere agens opinatur enim quod omne agens sit corpus: & tunc determinat quale corpus sit illud: & dicitur. dici enim potest quod est corpus simplex nudum ab accidentibus: differt ergo secula expositione a prima: quod prima vult quod Auero. dubitat contra illos loquentes: secula vult quod determinando lo-

quitur. Beinde addit: & posito ab eis quod celi generent: & retribuunt eis generationem modo inconstituto in corporibus inferioribus. v. q. ipsi dicunt celos generari: nec de re: nec in tempore nec in loco: hoc sunt verba eius: & vt mihi quod possunt intelligi duobus modis: primo modo: & secundum hoc sit solutio prime dubitationis secundum primam expositionem: & secundum hoc vult distinguere generationem. s. quod quedam est vt tempore: locorum: ex materia: vt dicitur est in lib. phy. quedam autem est sine materia: & non in loconec in tempore. imo apud plures appellat simplex emanatio. C. Ad summam questionis dicendum quod si maior intelligit primo modo est vera: & tunc minor est falsa: sed si maior intelligit seculo modo est falsa. & mihi non vera in se. higitur est primus modus intelligendi verba ista. seculo modo est quod ex his velit remouere dubium si tenet opinio: que dicta est in secula expositione: quoniam posset quis dicere quod falsus est: tunc esse corpus sine accidentibus: sicut dictum fuit: imo opus vt habeat accidentia: eo quod omne corpus generans huius accidentia quibus potest transmutari: deus est corpus generans. ergo in prima figura deus huius accidentia quibus potest transmutari. & solutio inuif his verbis quod maior est vera de generatione primo modo: non seculo modo: vt dicitur fuit in solutione questionis prime expositionis. Et quod dicitur corpora celestia generari non de re: nec in tempore nec in loco exponit quid est generatio: & de re in tempore: & in loco. d. in corporibus. i. nobis presentibus: nulla sit generatio totaliter. s. ex nihilo. & dicitur. v. q. attribunt mundo agentem similem agentem nobis presentium: sic reperit in exemplari in eo: & forte littera est dimittata: & debet stare. v. q. non attribuit. & c. & tunc hoc quod dimittaturum est causa eius quod dicitur: & est manifestum per se. & forte littera potest stare. & tunc inuentio est quod deus qui facit generationem: totaliter est similitudo agentis nobis presentibus: qualiter licet sit differens: quod declarat. d. agens nam nobis presentis agit sine dubio alterando ens in quadam dispositione. i. forma ad aliam: non de priuatione simpliciter. & nihil simpliciter a deo. imo ex parte eum. i. subiectum de suo in dumento formaliter induit eum alia forma. & ideo opinari sunt antiqui quod ens absolute. i. simpliciter non generat nec absolute corrumpit. est ergo sensus quod agens huius presentis non est agens esse simpliciter: sed hoc esse. vnde for. generans non simpliciter est causa: quod Plato sit ens: sed quare forma Platonis fuit in materia: ideo est generatio ex ente supposito. deus autem est causa entis simpliciter: propter quod dicitur quod antiqui sunt opinati quod nihil simpliciter generatur. i. ex puro non ente. imo quidam dixerunt totum fieri ex homine: & generatio non est nisi exitus: vt dicit Anax. quidam dixerunt generationes esse congregationes: vt Democritus: & hoc sunt iam dicta in lib. phy. & dat causam illius quod dicitur. s. quod celi non generant generatione famosa: & dicitur. vnde concessio ab eis quod celi inuouant neque declarare: quod fuit primum inuouato. mihi videtur quod velit dicere quod si celi generentur generatione proprie dicta esset processus in infinitum: & sic non daretur primum inuouato. imo erit in infinitum: & hoc iam declarauit: & maxime in primo celi. comen. 33. Beinde exponit quomodo hoc agens primum non comparat effectibus secundum vnum modum. & videtur mihi quod apud illos actum est duobus modis. & compositum ex materia & forma: & simplex & indiuisibile: sicut intellectus: & intelligit: & corpora celestia: que materia careat

modo vult ista opinio qd agens illud si cōparetur ad effectus p̄fina modo non creat illud sed tantum facit materiā z formam vniūsi cōparetur ad effectus. sc̄do modo dicit. qd illud creat ex nihilo: z hoc dicitur sed agens apud eas materiā z formāz facit generaliter. vult sc̄re tantum si opinati sunt ipsum habere materiā. i. si factum est cōpositum aut facit eum totaliter. i. ex nihilo si factum fuerit simplex sicut opinati sunt de parte indiuisibilis: sicut est anima hominis. Et postq̄ dicit hoc arguit contra illud. d. z si sit hec species agente p̄mutat p̄mutat. i. purum nihil ad esse in generatione. v3. in generatione substantie indiuisibilis que apud eos est eorum elementum. i. pars integralis: sicut est anima intellectiua: z permutat et ad p̄uaciones q̄ illa pars indiuisibilis corripit: z huius argumētū potentia fuit entimematis. cuius p̄ns destruit. d. z est manifestū qd nullum cōtrariū ad suum cōtrariū cōuertit: z ideo p̄uatio nequit. i. hō p̄t cōuertī ad esse. cuius exemplū ponit. d. qz calor non p̄t ad frigiditatem cōuertī: z. d. sed p̄uatiū reducit ad esse: z calidū reducit ad frigidū: z est cōclusio: v̄t mihi qd p̄t intelligi duobz modis: p̄mus est qd vniū cōtrariū nō p̄t cōuertī: s̄z bñ p̄uatiū z postq̄ p̄t reduci ad suā cōtrariā: s̄z nō cōuertī in naturā alioz. z cōuersio: vel ista est vniūtas: z debet legi: sed qd p̄uatiū reducat ad enē z calidū reducat ad frigidū: z cōuersio est impoſe: z tunc reduci idēz est qd cōuertī: s̄z modo vtroqz modo manifestus est per se.

Substratio. **Sed accidit** locus q̄nis: qm̄ Zuer. h3 qd cōuertit id qd v̄t necium. qd em̄ vniū oppositū cōuertat in nām sui oppositū non incōuertit: qm̄ for. in potentia sit for. in actu: z enīz nullum incōueniens v̄t si cōuertat illo nō permanēti: vnde calidūz cōuertit in frigidū calido corrupto sine dubio. sic potest dici in p̄posito. Dicen dū pro Zuer. qd ipse supponit qd in omni trāsmutatione est subiectū recipiēs terminū: v̄t alio declarauit. modo arguit sic. si ex nihilo aliquid sit factum ex h3 subiectū: opz v̄t eius subiectus sit ipse simpliciter p̄uatio: z tunc pura p̄uatio cōuertit in naturam entis receptiue cū eius permanētia. z hoc intēdit Zuer. id autē qd dicitū est nihil est: qm̄ si calidū in frigidū trāsmutat illud est: qz calidū actu est potentia frigidū ratione materie: z sicut Socrate in potētia: sed qd calidū cōuertat in naturā frigidū sicut naturā materie in naturā forme recipiēdo illa sine dubio est error purus: z hoc est in p̄mo physico. cō. 71. z ego expōsi illud in lib. de intellectu. ¶ Et v̄t sc̄re qd hec ratio tenet suppositis p̄ncipijs Zuer. sed h̄m nos non est dicendū omne factum indigeret materia: z postq̄ reprobaui illam dicit. cōfirmatū nēm sui argumenti ex hoc qd cogit alios alterius secte. z dicit. z ideo dicit mohanzela: vel mohantilla. i. alia sc̄ra loquentū qd p̄uatio est quedam substantia: sed putat qd ipsa substantia ante mundi creationē nuda erat de noue esse: ecce igitur quō argumentū Zuer. valoris h̄m maximi: qm̄ p̄ter ipsum opz illos dicere illam sc̄dam opinionē mirabilem: z postq̄ dixit: vult remouere rōnes illoz: z dicit. z notandūz qd auctoritates ex quibus meditantur qd res ab aliqua re non fit. s̄z qd creatio ex nihilo erronee sunt z fortior illis est illud qd dicitur. qd si semper res de re deberet fieri. p̄cederet ad infinitum. z p̄ntia est manifesta per se apud eos: qm̄ vel opz venire ad p̄imum generatū

ex nihilo: vel semper qd generat ex ente p̄iori generat si p̄imum habeo p̄positum. si sc̄dm cum illud esse in potentia non sit nisi materia: que non potest stare sine forma: ideo ante factum sit ens acru: ergo illud non fuit p̄imum: z sic de illo erit z tandem in infinitum ibitur: ideo concesserunt p̄imum hominez: v̄t dicit Zuerro. in libro physico. Respondet. sicut dixit ens. quōto physico. cōmen. 13. z in octauo illius. cōmen. 47. z in vltima disputatione huius. in solutione sexti dubij. z dicit ad hoc respondendū est qd hoc impoſe esset si generatio p̄cederet recte: sequitur ex hoc reperiri infinitū in actu: sed circulariter nō est impoſe: qd ex ponit. d. v3. qd ex aere fiat ignis: z ex igne aer ad infinitum circulariter cum eterno subiecto.

Sed in hac solutione est locus questionis quomodo valeat illa cōsequencia si generatio entis p̄cederet recte: ergo esset actu infinitū. qm̄ poster quis dicere qd aer fit ex igne: z ignis ex quinto corpore: z quintus corpus ex ferro. z sic in infinitū: non tñ cū permanentia eoz: s̄z stud declaratū est in 2. p̄ry geneseos. cō. 36. z videt mihi qd p̄t p̄mo reduci accipiendo p̄positiones ibidē declaratas: quarum prima est. qd si ignis fit ex alio elemento vel corpore: opozet v̄t cōtrariet illi: vel h̄m oēs qualitate: vel h̄m alteram. ¶ Ter. g. si ignis fit ex aqua: planūz est qd ignis cōtrariatur ei h̄m ambas qualitates: z si ignis fit ex aere tantum in vna et cōtrariatur. Et sc̄da p̄positio est qd si vnum cōtrarium est in re: rum natura: opz z reliquū. z hoc intelligit bono modo: sicut dicit loco citato: z h̄c declarauit Zuer. 2. celi. cōmen. 18. Et in h̄is re dicit p̄ntia: quibus modis: p̄ma reducit: qm̄ si ignis fit ex corpore quinto: tñ cōtrariatur illi h̄m vnam qualitatē: vel h̄m ambas ponit h̄m vnum. z quintū corpus fit ex sexto. tunc opz v̄t ignis cōueniat ei cū illo sexto. z cōtrariet v̄t ibidē declaratū est. ideo ibidē cōcludit Arist. v̄t. illo. qd si infinita essent elementa infinita essent cōtraria in vno elemento: v̄t apparet. vide ibidē. Ex sc̄do p̄t argui sic. ignis est. ergo quantum corpus est: qd est suū cōtrariū per sc̄das. z eadē ratione sit. quintū est: erit z sextū. z sic si daretur generatio in directum erit in infinitū: v̄t apparet: z sic aliquantiter est declarata cōsequētia ista: sed melius ibidē exponit. pro nunc sit dicitū in tantum. Et postq̄ respondit ad hanc vult dare solutionē alterius: dicit. z fortior opinio. i. z fortius argumētū p̄babile est ad asserendū qd totum vniuersūz innouat facile est: syllogismus ponit in forma sic: illud qd euadere nequit a nouitatibus est nouū: sed totum sic se habet: vult dicere qd non potest euadere a nouitatibus. ergo z c. i. ergo est nouū. sed Zuer. redarguit illud declarādo non cōcludere qd vult. z dicit. sed nos vicimus qd in hac p̄batione maxima est cōprehensio. ipsi enīz non dicit qd illud qd non euadet a nouitatibus in p̄cedenti sit nouū: de nihilo: vult dicere qd non cōcludit argumentum qd in mundus sit ex nihilo. qd debet sumere in maior: omne nouū sit ex nihilo: qd est falsū. ideo nō cōcludit mundūz esse ex nihilo: z tamen ponunt qd totum innouat de nihilo: z postq̄ arguit cōtra maiorem. arguit cōtra minorem. est enim minus qd vniuersum totum est nouū. contra arguit. d. ¶ P̄terea illud subiectū: qd apud eos p̄ma mā vocatur non euadet de corpore: t̄t vult dicere est semp̄ sub sc̄ra corpis: z cō: peiras absoluta apud

eos nō inouatū qm̄ corpus sub rōne qua corpus est sempiternū
 per q̄ nō falsum est q̄ vniuersū sit nouū: q̄ tunc singulum eius esse
 nouū: cuius contrariū dicitur vel sequi ad eos. Deinde verificauit nouū
 forem: taliter quā nō est ad ppositū forem dicitur: et ppositio nō
 est ab eis q̄ id qd nō euadet a nouitatibus est nouū. In tpe factū
 nō est cōcedēda: vult dicere absolute nisi eo q̄ nō euadet de vna
 inouato: vult dicere nō sit inouatū sine mā: sed id qd non euadet a
 nouitatibus in vna generatōe principū nō habentib⁹: vult dicere
 que nouitates nō habēt principū nō sequi eos q̄ subiectū eorū no
 uitatū sit nouū: vult igit̄ dicere q̄ duplex est nouit⁹ qd̄ factū ex
 materia in loco et in tpe: et qd̄ factū nouitate carente principū
 materiali et loco et tpe. dico ergo q̄ maior d̄ sic verificari omne no
 uum nouitate primo modo sit in tēpore: sed nouitate scdo modo non
 op̄z: et per hoc habet solo ad argumentū ad formā. Et post q̄ soluit ista
 duo motiua istius scete soluit motiū alterius scete: et dicit: q̄ loquē
 res idcirco. v3. de secta aſharie conati sunt applicare ad predictam
 p̄opōnez aliam. v3. q̄ ipse est inuenire nouitates infinitas: vult di
 cere effectus infinitos vnus post alium. s. principū: nec finem habē
 tes. soluit. d. et hoc est apud philosophos necessariū. et pot̄ intelligi
 hoc. s. q̄ non procedatur in infinitū est apud philosophos necessariū
 qm̄ fin p̄bos non proceditur in infinitum. s. in essentialiter ordinata
 et potest intelligi hoc. i. ire in infinitū est necessarium apud philoso
 phos. cōcedunt enim in accidentali ordinatis successiue procedunt
 in infinitū: et addit. p̄z ergo q̄ hoc inconueniens: et multa alia sequi
 tur loquentes: et eorum sequentes: et sunt sine dubio plusq̄ inconue
 nientia philosophos sequentia: et forte vult dicere q̄ p̄z hoc. s. p̄cel
 sum in infinitum in essentialiter ordinatis sequitur ad loquentes qm̄
 et declaratū est omne generatū nouiter est ab alio nouo generato: et
 sic in infinitum. vel potest intelligi q̄ hoc. s. illud qd̄ dictum est iam se
 quitur loquentes: et inconueniens fuit q̄ natura nō entis mutetur ad
 naturā entis: et multa alia que tibi dicta sunt. Et forte intendit alius
 sed non curat post q̄ dixit hoc reprehendit eos in alio. d. rursus dicit
 mus q̄ si qd̄ posuit. v3. q̄ vnum et idem qd̄ primum principus est effi
 cit omnia mundi entia ab se aliquo alio medio posito. falsa est: et co
 tra sensum. s. q̄ nos inuenimus in mundo multa entia minime agen
 tia: vel forte ista littera debet sic legi. rursus dicimus q̄ id qd̄ posuit
 q̄ vnum et idem q̄ primum principus est: efficit omnia mundi entia
 sc̄z q̄ p̄o q̄ nos inuenimus multa entia minime agentia. i. que nul
 lo modo agunt est contra sensum: q̄ videmus ignez agere: et reliqua:
 vel littera est corrupta: et debet intelligi q̄ nos inuenimus multa agē
 tia ipsorum entū: et tunc ly minime est superfluum: et quomodo dicitur
 sensus est vnus. sicut apparet in eius verbis. Et post q̄ dixit totum
 hoc: vult dissoluere aliud motiū: et dicit. sed fortior allegationibus
 eorum. i. fortissimā argumentatio est super hoc q̄ si agens actus esse:
 vult dicere esse effectus: p̄cedere necessario ad infinitum: vult dice
 re qm̄ ageret in quantum causatus ab alio: et eadem ratione illud qd̄
 causauit ipsum: et sic inde. Respondet. d. sed nos dicimus q̄ hoc
 nō sequetur si agens esse in quantum actus. i. causatus et mouē
 esse mouens in quantum mobile: sed nō sic se habet imo agēs est agō

in q̄m est ens in actu: quare priuati. i. ens in potentia non agit ali
 quid: et hoc sequitur sine dubio q̄ agentia pueniunt ad vnū agēs:
 qd̄ nullū i eo agunt: imo est oino et simplr̄ immobilis et in causatus: et om
 nia causans. ¶ Debes scire q̄ agens nō agit inquantū non ens pri
 uati: nec inquantū ens factus: in q̄m ens in actu. isto modo. n. est ratio
 edis entibus separatis et malibus. id. argumētum illoz nihil est. Et
 post q̄ remouit op̄iones loquentū et eorū argumētate recapitulat illa q̄
 dixit et ordinat se ad dicēdas excusat se de suo modo dicēdit sermo
 suus est manifestus per se. Et cum fecerit hoc statim incepit soluere ar
 gumentū zilga. et dicit. facta igitur hac excusatio dicimus q̄ id qd̄
 dixerat zilga. v3. q̄ si supremū principū tm̄ seip̄z intelligeret igno
 raret omnia que creabit: bene sequi si illud qd̄ intelligit de seip̄o es
 set aliquid p̄ter entia absolute: se. i. illud qd̄ ponunt. vult dicere p̄z
 sc̄z q̄ illud qd̄ intelligit de seip̄o sunt entia in nobilitate esse quod fieri
 potest. s. ipse est intellectus: qui omnium entium est causa non q̄
 ipse intelligat entia absolute. s. in q̄m sunt esse q̄ ipse ea intelligit:
 sicut nosse intellect⁹ sic se h̄z: et exponit illud. d. et intendit. s. p̄z dice
 re q̄ ipse deus entia posteriora ab eo nō intelligit eo modo quo nos ea
 intelligimus: imo modo quo nullus intellectus p̄ter eam ea intelli
 gere potest: hoc autē probat. d. si eniz alius intellectus entia intelli
 gere illo modo quo deus benedict⁹ intelligit ea: ergo cōmunicaret euz
 eo in sua natura: qd̄ est falsum: qm̄ tunc pareretur duo prima principia
 simpliciter equalis perfectionis: eo q̄ scientia et sc̄tum in primo vni
 uersū omnibus modis: ideo si esset aliq̄ sciens scientia dei et fm̄ mo
 dum eius precise sine dubio esset alius deus eiusdem rationis cum eo:
 p̄ter qd̄ concludit. d. et est manifestum q̄ deus ab alijs in hac p̄prie
 tate differit expresse: et inde ulterius cōcludit aliud. d. et ideo cauem⁹
 nobis cōcedere q̄ dei scientia sit vniuersalis: nec particularis: cuius
 rationem ponit que d̄ sic componi. scientia vniuersalis et particula
 ris causant ab entibus: et sunt generabiles et corruptibiles. hec est
 maior: sed scientia dei nec causat a rebus: nec est generabilis: nec est
 corruptibilis: ergo in secunda figura scientia dei nec est vniuersalis:
 nec particularis: et hoc diff̄ usius tractabimus in sequētib⁹: quan
 do tractabimus de scientia dei. Deinde aliquā d̄ declarat istud. d. dicit
 mus tamen ad presens q̄ hec questio duo habet membra. quoz vnū
 est q̄ si ipse deus intelligeret entia p̄our sunt esse ipsius: sequit̄ q̄ dei
 intellectus esset generabilis et corruptibilis. et cōponitur syllogisim⁹
 sic omne causatū ab alio est generabile et corruptibile. per te. intelle
 ctus diuinus causat a rebus: ergo erit generabilis et corruptibilis.
 Deinde infer̄ sc̄tm. d. et q̄ nobilitas ex vilioz p̄ficeret. et syllogisim⁹
 mus cōponitur sic. deus est nobilissim⁹: deus p̄ficet per ipsas res
 generabiles viles: ergo nobilissim⁹ p̄ficetur a vili. Deinde arguit
 dicit. vnde si eius substantia ab intelligibilib⁹ rerum et earū ordine
 differet: ergo oporteret bare huic intellectū qui nō est cōprehensio for
 mātū entū: sicut in se in gradu et ordine: vult dicere si ista nō est cor
 rupta: q̄ forme rerum nō essent cōprehensio in gradu aliquo: nec in
 ordine aliquo: et sic essent inordinate: et sic nō haberent esse cognitū:
 sicut sunt in se et in ordine: et hoc habet aliter. pro inconueniente ideo
 cōcludit. vnde post q̄ ista duo sunt falsa. s. q̄ deus p̄ficetur a vili. et

Zilgēs agit
 in q̄m est
 ens in actu.

generatur & corrumpitur: & in q̄ res nō sunt comprehēse in gradū ordinis: sequitur illud qd̄ seipsum intelligit sit omnia entia sed in nobilitate esse q̄ illud qd̄ habent in seipsis.

Subitatio

Sed hic est locus quōis: q̄ prima ratio non videtur valere: quoniam intellectus noster causatur ab intelligibilibus: tamen nō est generabilis. p̄positio enim. d. q̄ oē causatum est generabile & corruptibile: est p̄positio falsa in multis: vt iam dixi. tertia ratio nō videtur necessitate habere: qm̄ sine dubio potest quis dicere q̄ res sunt ordinate in suis naturis: & ideo nō op̄t vt ordo earū sit res cōprehensa ab aliquo: vnde videmus q̄ si sub possibili tate principio sit aliqd̄ ens ordinem habens in eo princeps ordinis non ponit: nec oportet de ordine illius scientiam habere: ita diceret a ducarius q̄ in naturis rerum est ordo de se. ideo potest ibi esse ordo q̄ nullus ibidem cōsideret: sic iste due rationes videtur multas debiles. ¶ Pro intellectu istaz primo debes scire: vt declaravi in libro de intellectu q̄ scientia nostri intellectus est per accidens corruptibilis: sicut apparet: qm̄ scientia illius cōsistit circa formas rerum: que cōferant in imaginib⁹ vt colligatis: quibus destructio per accidens destruitur: sicut vniuersale corruptibile per corruptionē in diuidit: ergo apparet q̄ omne intelligens aliud a se aliquo aliter respectu illius rectius intellecta corruptibile saltem per accidens. Ex hoc apparet inconueniens. Quia. s. qd̄ sequitur q̄ deus esset generabilis isto modo saltem per accidens vt dixi: vel potest dici q̄ generari & corrumpi possunt accipi dōbus modis: vno modo proprie pro eis: vt dicta sunt in primo de generatione: alio modo prout dicitur est: q̄ cum difficultate intelligit videtur generari p̄ omni dependētia: & corrumpi p̄ opposito illius: & tunc inconueniens. Quia. est qd̄ sequitur q̄ intellectus dei esset generabilis: deinde ab alio: qd̄ est falsum: qm̄ est primū simpliciter independēs: p̄positio. d. q̄ omne causatum est generabile est vera sub isto modo sensu vt videtur. ¶ Pro intellectu secūdo debes scire q̄ omnes res causate op̄t vt cōtineant in causis: sicut sunt: qm̄ ex quo sunt causate inesse simpliciter: & inesse talis op̄t vt cōtineant in vnoquoque: ideo op̄t q̄ omnes res: sicut sunt ordinate: ita oportet vt cōtineant in sua causa: modo sit earū causa prima est intellectus: op̄t vt cōtineant: sicut in puro intellectu: qd̄ esse non potest nisi ordo rerū sit ordo intellectus a prima causa: ideo inconueniens est q̄ res sint in se ordinate: & tamen non sint comprehēse a causa sub tali ordine: illud autē qd̄ de principe dicebatur non est simile: qm̄ res existētes sub principe nō sunt causate a principio: ideo ordo earū non op̄t vt cōtineatur in intellectu principis. Et preterea nō inconuenit q̄ res in se sint ordinate. & tamen earū ordo est ab alio: sicut esse earum est ab alio: & sic apparet virtus illarum rationum. Et post q̄ dixit hoc: vult modo declarare illud quod dixit in exemplo: & dicit sed quomodo vniuersū idem ens gradus habet in ueris in suo esse manifeste apparet ab anima. color enim gradus habet diuersos in suo esse ad inuicē differentes in nobilitate: vilior enim suis gradibus est ille quem habet in materia. Deinde habet nobilitatem eo. s. in visu: quare ex visu comprehenditur ipse color ex materia inferiori: propterea declaratum est in naturalibus quomodo color habet esse in virtute phantasie q̄ est nobilior & simplicior est q̄ in visu habet.

Sciānostrī Intellect⁹ est p̄ accidens corruptibilis

Generari & corrumpi dupliciter.

Res cōtēntur in causis.

Deinde habet nobilior esse isto in memorie virtute: sed quomodo sit hoc ego declaravi in tercio de anima. in expositione cōmenti. 6. vnde. Deinde habet in intellectu esse nobilior alio precedentibus gradibus: etiā dicit peripateticus q̄ ad huc esse habet ad aliud nobilioribus predictis sine aliqua cōparatione. s. in scientia dei quomodo nobilior illo considerari non potest: vult dicere cōsideratione vera. Et post q̄ dixit hoc: vult ponderare alia dicta Alga. & primo dicit id quod tū narravit Alga. nomine philosophorū in intelligentiaz ordinē: modo influentia istaz: & in eaz numero non est demonstrata: nec determinata a phis: & ideo de hoc nihil in libris antiquorum reperitur. Deinde ponderat aliud quod circa idem dixit Alga. & dicit: s. id quod dixit nomine philosophorū. s. omnia principia separata & in se parata a primo principio influunt. s. emanat: & ex fluxu vnius virtutis huius mundi fit mundus vnus: & eius partes inuicē colligantur ita q̄ totum vniuersum erga vnam tendit actionē: sicut corpus vnius animalis qd̄ est vnum in colligatione: & plura in virtutibus: & membris & operibus: dicimus q̄ hoc est cōcessus ab omnibus philosophis qd̄ declarat. d. corpus ens supercelestē simile est vni animali: & suis motus diuinus qui est totius cōgregati qui est cōis oibus celis similis est vniuersi: totū motū locali eius dē aialis: & motus particularis colorum similes sunt motibus particularibus membrorum ipsius animalis: & est phis manifestū q̄ in animali vna est virtus ex qua fit vnum: & ab eadem oēs virtutes ipsius erga vnum opus tendunt. s. in regimē: & cōseruationē ipsius corporis: & dicit. & hec virtus colligatur cum virtute a primo principio influente: & potest intelligi a deo: & potest intelligi a primo principio ipsius animalis. Deinde arguit per locum a maiori. d. vnde si hoc necessarium est in vno animali. scz q̄ vnam habeat virtutem spirituales in oibus suis partibus extensam: ex qua virtus & membra illius sunt vnum & idē: & omnes eius virtutes sunt vna & eadem & operatio partium entium ad modum similitudinis est operationi partium animalis ad illud animal. sequitur ergo q̄ op̄t q̄ sit vna hec virtus spiritualis: ex qua colliguntur omnes virtutes spirituales & corporee. & est vniuersa extēsa i toto vniuerso: alioquin nullus ordo. sequitur in hoc mundo. ¶ Debes scire q̄ hec virtus non extendit corporaliter: sicut anima a fini per eius materiā: sed extenditur: sicut iam in solone. 12. dubij dicitur est: vel sp̄aliter rōne esse: vel rōne operationis ordinate ad vnum: vide ibidē. Deinde remouet dubium: potest enim quis arguere q̄ ista virtus esset multaz: q̄ ea p̄ueniunt multaz soluit. d. & nō sequitur ex intentione vnius virtutis in pluribus: q̄ sit in ipsa virtute pluralitas: sicut opinari sunt multi. v. q̄ ab vno principio influit vna. s. prima intelligentia. & ab illo influit pluralitas: sicut putauit Auic. post cōcludit cōclusionē. d. patet ergo ex istis q̄ pluralitas potest procedere ab vno: & sic apparet solutio argumētū. & totum hoc declaratum est hic. ¶ Deinde vult s. inuenire scdaz solutionē ad idē argumētū: & dicit. rursus ex alioz principioz separatoz esse cōsistat in eo qd̄ imaginantur de primo principio vult dicere q̄ cause diuerse rerū separataz sunt ex eo q̄ de primo diuersa intelligunt vnde: q̄ deus est multiplex p̄m̄ in collectione: ideo possunt de eo multi intellectus p̄uenire. Et hoc declarat. d. & non est ipsoz

Ulle q ab vna eadem re sumantur diuerse imaginationes: sicut non impossibile q ex aliqua pluralitate sumat vna imaginatio: quod declarat. d. nos. ii. omnia corpora supcelestia in diuino motu vna z eandē rem imaginantur: quare oēs inueniunt in hoc motu ab vno motore. s. motore orbis stellarum fixarum: z reperimus alios orbis parviculares z diuersos habentes motus: quare oportet q ipsi motus diuersi procedant a motoribus quodāmodo diuersis: z quodāmodo sunt vnum. vult dicere q quodāmodo sunt vni. put colligunt in motu supreme sphere: vult dicere sunt vnum: ponit exemplum. d. quare sicut aliquis imaginatus esset q membrum cōmune alijs membris cuiusdam animalis: vel virtus animalis ab eodem animali auferat: similiter omnia illius animalis mēbra: z omnes eius virtutes: similiter corpus supercelestē sub se habet cum suis motoribus virtutes: z tandem sic se habent principia mundi: z ipsius partes cum primo principio: vult dicere sicut dictū est in animali. Deinde ponit aliud exemplum. d. vnde dicunt p̄p̄i q mundus est vere similis vni ciuitati: quare sicut vna ciuitas ab vno rege seu principe regitur: z conseruatur: z multi principatus subiiciuntur illi principi: similiter recte est in mundo: z ostensum est a nobis superius. **C B**es scire q deus ē v̄ simpliciter tamen potest a multis intelligi: z ideo possunt ab eo provenire multa: eo modo quo ab vno intelligi proueniunt multi intellectus. Et ideo non inconuenit q ab vno p̄ modum quo intelligitur le causat intelligens proueniant multa: vt declarauit etiam ipse. 12. meta. cōmen. 4. 4. z ex hoc apparet alius modus intelligendū dicitur primi magistri cum dicitur ab vno in quantum vnum non prouenit nisi vni: intelligitur nō per modum quo intelligere causa intelligens z tu videas ea que dicta sunt in solutioe. 12. Et post q dixit hunc modum. dicit alium quomodo primum dat esse reliquis separatis. d. amplius declaratur est a p̄his illud qd dat finem entium separatorum materia est illud quod dat eis esse: forma enim z finis sunt vnum: z idem in hac specie entium: vult dicere separatorum: ergo illud quod dat finem entibus: illudmet dat formam: z illud quod dat formam est agens: apparet idcirco q primum principium est omnium istorum principium. s. agens z forma z finis. vnde syllogismus potest cōponi sic: dator forme ipsius rebus est agens: primum motor est dator forme entibus separatis: ergo est agens. maior est manifesta ex v̄simitatione agentis: minor probatur in littera sic. dans finē in illis dat formam: sed primum motor dat finem in illis: ergo dat formam. motor prosyllogizatur: quoniam que sunt vnum z idem dator vni: illorum est dator: z reliqui: forma z finis in illis sunt vnum z idem: ergo dator vnius. s. finis est dator forme: z sic apparet qualiter est agens finis: z forma omnium separatorum sine dubio. Et post q dixit modum quomodo primum est causa reliquorum. dicit quomodo est causa sensibilium z dicit: qualiter tamen principium primum sic se h̄z cum entibus sensibilibz. diximus q ipsuz dat eis virtutem z eorum vnitās causa est colligatiue pluralitatis ab illa virtute: ideo est principium horum entium scilicet efficiēs forma z finis: z quodlibet entium appetit eius finem euz motu scilz prout ergo eum mouetur: z considerans finē. homo tamen: vult dicere. desiderat

Uicet bene sit vn̄ simplex: n̄ p̄t a multis intelligi: z sic ab vno proueniunt multa.

nem voluntariet̄ alia n̄aliter: qd intellectio q h̄o duobus modis. s. naturaliter z voluntarie: alia tm̄ n̄aliter. Deinde ponit id qd manifestum est hic. d. sed illud qd notū est hic q motus. s. argumentū p̄dictoz p̄horuz ad opinanduz q entia procedunt gradatim a primo principio p̄z localē ordinē celo z fact q sup̄ma sphaera: vt apper nobilior: est suis inferioribus: z alte sphaere eundēz ordinem sequuntur in suo motu: vult dicere q semper superior est nobilior: totū hoc dicit: quare opinari sunt opinari illud qd Alga. narravit ratione ipsorum in ordinē ipsoz principioz: vt predicauimus. z ideo cōtinuat se: z eius sermo est manifestus per se.

ALGA. DVB. XIX.

Alga. scda respōsio hec est. Quicūqz opinatus fuit q prim̄ intellectus nō intelligit nisi seipsum: nequit de consecutione pluralitatis reprehēdi. **C** Si eniz diceretur q ipse intelligeret alia preter eum: sequeretur q in suo intellectu esset pluralitas: z differentia. v̄z intelligendo se id qd differt ab eo: ex hoc similiter sequeretur in primo causato. Quare oportet q nō intelligat nisi seipsuz. Si enim aliud preter euz intelligeret: indigeret de alia causa: puta sui ipsius causa: que est primum principiu. Quare oportet q nō intelligat nisi seipsuz: z si sic reprobatā est pluralitas hoc modo. **E**t si forte aliqs diceret q intelligendo seipsum sequit q intelligat qd est principiu. Nos dicimus q hoc sequitur aut ex causa: aut sine causa. si ex causa: nō est alia causa: nisi primum principiu qd est vniuz: z non debet imaginari q ab eo pcedat nisi vniuz. Sed ab eo pcessuz est causatus: ergo qualiter ab eo procedere potest. Si sine causa: ergo z hec cōsequētia in natura causati necessaria eē de se reprobatā est eorum opinio. scz q necessarius est esse vnum: si vero possibile esset: indigeret igit de causa: sed ipse nō h̄z cāz. ergo suum esse non potest intelligi. cē.

C Inducit Alga. arguentez sic. ait Alga. scda respōsio hec est: qcūqz opinatus fuit q primum intellectus nō intelligit nisi seipsum neqz. l. nō dect reprehēdi de cōsecutione pluralitatis vult dicere. qz ad eum non sequitur deus esse plura: qd exponit. d. si enim diceretur q ipse intelligeret alia preter euz sequit q in suo intellectu esset pluralitas: eoria. v̄z intelligendo se id qd differt ab eo: z hoc sequit in primo causato: vult d̄ se si intelligeret aliud: quare p̄z q non intelligat nisi

Dehinc destruc. destruc. Duer. r r r

seipsum: unde syllogismus potest sic componi: Intellegens aliud est ea positum aliqua compositione: sed per te deus et primum causatum intelligunt aliud a seipso: ergo sunt composita aliqua compositione: sed quomodo omne intelligens aliud est aliquo modo compositum/multotiens declaratum est: ideo pro nunc nolo imitari. Secundo arguitur. d. Si enim aliud prater eum intelligeret id ideret. et alia ea prater seipsum cas que est primus principium: quare non oportet quod intelligat nisi seipsum. Et hic syllogismus componitur sic: omne intelligens aliquid extra se habet causam aliquam priorem ea: sed primus principium per te intelligit aliquid extra: ergo erit aliqua causa prior: eo: quod est simpliciter falsum: pro quod dicitur. et si sic. vult dicere si deus non intelligitur nisi se: reprobra est pluralitas. vult dicere in eo hoc modo. Deinde ponit sol. quaedam qua resuraturatur. et si forte aliquis dicere quod intelligendo seipsum sequitur quod intelligat quod est principium. et per consequens intelligeret primum. et sic pluralitas. Contra hanc solutionem instat. et licet suus sermo potest duobus modis ordinari. attamen ordinabo ipsum vno modo nunc postmodum videbimus de alio in solutiōe dubij. quia. Zuer. reformabit illud. dicit ergo nos dicimus quod hoc. vult dicere ista intellectio sui inquam principium sequitur ex causa: aut sine causa: vult dicere quod si dicitur quod deus intelligit se principium necessarium: intellectio illa habet causam vel non: si ex causa: vult dicere si habet causam non est alia causa nisi primus: vult dicere causa illius non erit nisi ipse met deus qui est vnus. sed hoc esse falsum ostendit. d. et non debet imaginari quod ab eo procedat nisi vnus: sed ab eo processum est causatum. i. primus intellectus factus: ergo qualiter ab eo procedere potest: vult dicere intellectio illa. est ergo virtus syllogismi in hoc consistens ab vno non provenit: nisi solum vnus: deus est vnus et simplicissimus: ergo ab eo non nisi vnus provenit. ergo vel ab eo nihil procedit primum causatum vel ab eo non procedit ista intellectio. Deinde destruit aliud membrum. d. si sine causa: ergo et hec consequentia. vult dicere entia posteriora in natura causati necessaria esse de se reprobrata est eorum opinio. si quod necessarium est esse vnus: videt quod velit dicere quod si intellectio illa sit sine causa: ergo omnia posteriora sunt necessaria de se: quoniam a patet: sicut illa intellectio est sine causa: ita et reliqua posteriora consentientia erunt sine causa: et sic erunt de se necessaria: cuius declarationem ponit. d. si vero impossibile esset: indigeret igitur de causa: vult dicere quod ideo sunt necessaria a se: quoniam omne causatum est possibile: et omne non causatum est necessarium. et addit. sed ipse non habet causam: ergo suum esse non potest intelligi: et forte hoc verbum est minor: huius syllogismi: cuius maior est. omne intelligens aliquid habet causam: deus non habet causam. ergo non intelligit se: et sic ista erit tertia ratio. ex quibus Alga. voluit reprobrare opinionem philosophi sophorum in eo: quod dicit quod deus non intelligit nisi se tantum.

Des dicimus quod hec est allegatio ipsius quod opinatur quod primus intellectus non intelligit illud

A VERROIS.

quod est ipse causam. Ipse enim dicit quod si non intelligeret de seipso quod est principium: intelligit ergo seipsum sine dubio defectiue: sed id quod arguit Algazel super hoc quod si primus intellectus intelligeret id quod est principium ab eo non euaderet quin esset ab aliqua causa: aut sine causa. Primum est falsum: deus namque nullam habet causam: si vero sine causa fuit: sequeretur quod ab eodem primo pluralitas procederet: et ipse sciret causam: et si ab eo procederet pluralitas non esset ergo necessarium esse: quod enim necessarium est vnum est necessarium: et illud a quo procedit pluralitas est sine dubio possibile: et quodlibet possibile indiget de causa: ergo deum non est necessarium esse: neque sic ab eo causa: et postquam non est necessarium in esse causati quod suam causam sciat: valde nimis igitur est necessarium quod causa sciat suum causatum. Nec est argumentorum Algazelis declaratio: et videt nobis quod sua verba sophismata sint. Quando ergo ponemus quod illa causa est intellectus: et intelligit sua causata: non ex hoc sequeretur quod sit causans illius intellectio: quid additur in substantia dicti intellectus: imo est de natura sui ipsius: quare processus causati ab eodem est quid consequens suam substantiam. similiter si procederet sine causa: non ex hoc sequeretur quod ab eo procederet pluralitas. Illud namque ad ipsius substantiam reducit. v. si vna fuit substantia vnus procedit ab ea non plura. Sed id quod posuit. scilicet quod omne causatum est possibile esse non verificatur: nisi in causato composito: sed impossibile est inuenire quid compositum eternale: ergo quodlibet possibile esse est nouum: vt declaratur est ab Algazele in pluribus locis: et nos de istis tractabimus distulse in sequentibus: sed id quod dixit Zuer. v. id quod dixit de possibile esse. dicimus quod dicitur cum isto possibile equiuoce.

Et postquam reuertit ipse verba Alga. vult modo moderare illa. et primo dicit. Dicimus nos quod hec est allegatio ipsius qui opinatur quod primus intellectus non intelligit illud quod est ipse causans: imo vult dicere

re q non intelligit nisi se principiu. ipse enim dicit q si intelligeret
de seipso qd est principiu: intelligit ergo seipsum sine dubio de factis:
vult dicere no in optima perfectione: sic reperit in libro meo: z tñ in
alio no inuenit ista negatiue: sed sic. v3. q primus intellectus intelligit
id qd est ipsius causat: tunc expositio est difficilis: z videtur mihi q
sit sensus q ista allegatio. i. ista ratio sit illius qui ponit primus cau
satum intelligere sua causam: quasi dicat: qz vult q non modo intel
ligat suam causam: verum se principiu: aliter sua intellectio esset di
minuta: z tunc intentio eius est q argumentus Alga. est inuentum
ab alijs: sed quocumq primus modus est melior. Et postq dicit hoc
reperit rones Alga. z tam moderat: z dicit id qd arguit Alga. super
hoc q si primus intellectus intelligeret id qd est principiatu ab eo/ no
euaderet quin eet ab aliqua ca: aut sine ca: z potest intelligi per pri
mum intellectum. s. ipsius dei z potest intelligi intellectum primi causati.
Sed ego expositi Alga. in dubio dicto de intellectu dei. Et quomodo
docuiz: vult dicere q si primus intellectus intelligeret principiatu: ino
illius intellectio vel haberet causam vel no. Beinde destruit mebra.
d. primus est factum. deus naq nullaz h3 cam. z hoc significat q per
primus intellectus intelligit dei intellectum. si vero sine causa fuerit
quicq ab eode primo pluralitas pcederet: q ipse sciret eam. Et si
ab eo pcederet pluralitas: no esset ergo necessariu esse: qd ens nec
fariuz est vnus est necessariu. Et confirmat. d. z illud a quo pcedit
pluralitas sine dubio est possibile: z quodlibet possibile idger de cas
ergo denz non est necessariuz esse: nec sic ab eo causata: vult dicere: z
dicit: z postq no est necessariu in ee causari q sua causaz sciat valde
nitris necessariuz est q causa sciat suuz causatu. Et b est argumentoz
Alga. declaratio. ¶ Bebes scire q ro ista est alterius virtutis ab ea
vt formauit in dubio: qm ista aplectit qgd dicit illa. z vlt at vt pz.
Sed quo habeat euidetiam aliqualez no est cura scire illud: qm di
cta Zuer. soluut illam euidetiam: pp qd autz videt nobis q sua ver
ba sophismata sint: z rñdes ad punctu. d. qm ergo ponerem q illa
ca esset intellectus. z q intelligit sua causata. non ex hoc sequit q sic
ca sue intellectiois quid addituz in substantia dicit intellectus. imo est
de natura sui ipsius: vult dicere q ca illius intentionis no est nisi na
eius tantu: qm ibi vnita sunt omnib modis: quare pcessus causati:
vult dicere alterius nature ab eo est quid z sequet suam substantiaz:
vult dicere dependes a substantia primi sine hoc q aliud prius dep
derit. Beinde probat aliud membruz. d. simlr si pcederet sine ca:
vult dicere si illa intellectio esset sine ca ex hoc no sequit q ab eo pro
cedat pluralitas. cuius causaz dicit: id naqz: vult dicere intellectio ad
ipsius substantiaz reducif. v3. si vna fuit substantia vnum pcedit ab ea
non plura. Et his sequit debilitas rationis Alga. qm. postuz z con
cessis illis ambobus mbris: non pp hoc sequitur inueniens aliquo
illozum: vt finxit Alga. Beinde reprobat illud qd apposit. d. Sed
illud qd posuit. s. omne causatu est possibile esse non verificat nisi in
causato copposito: modo dicit: sed impossibile est inuenire quid com
posituz eternal: ergo quodlibet possibile esse est nouu: vt declaratur
est ab Alga. in plurib locia: z nos tractabim diffuse in sequentiob.
¶ Beinde remouet quoddaz argumentu Zui. contra se argubatur:

ne. omne id qd est ab alio est in sui natura ens possibile: sed oia pre
ter deum sunt ab alio: ergo oia sunt entia possibilia: maior probat
quid illud: qm ex quo est ab alio no h3 esse a se. Respondet Zuer. d.
sed illud quod dicit Zui. v3. illud qd dicit de possibile esse dicimus
q dicitur cum isto possibile equiuoce: vult dicere q illud possibile
z possibile composituz sunt possibilia equiuoce dicat: z sic negatur
maior: nisi impossibile composito.

Sed hic prouenit locus qonis non modicus: qm fm
doctrina3 Zuer. anima intellectiua
copposita est ex duabus partib fm rem diuersis: z tñ non est noua:
imo eterna: sicut z quelibz intelligentia mouens stellas: Joa. in lib.
de anima finxit sol. q illud dicit qz intelligi qd e copositu est nouu
id est dependes. Sed q remora sit ista sol. apparet qm Zuer. dicit q
nullum copositu est eternal: eo q omne copositu est possibile esse: z
possibile no esse. Alij aut dixerunt: vt mihi vt q copositu est duobus
modis: ex actu particulari particulariter receptor: z potentia particu
lari particulariter receptiuat z ex actu vniuersali vniuersalr receptor
z potentia vniuersali vlr recipiente. Bicut mo q copositu fm mo no
est generabile z corruptibile. scdo aut modo est eternuz: z ca est qm
copositu vniuersale abstrahit a causis corruptionis z generatiois
z a conditionib illaruz: eo q non h3 contrariuz: nec est in loco nec in
repor. Ecotra est de copposito particulari: z hanc solutione ego tenui
magno tpe donec ego non vidi dicta Zuer. multa: z posui ipsam in
qone de compositione celestis corporis: z hoc solum pp amorē Joa.
quem sequebar tanq deum: z post cum colligau dicta Zuer. vidi q
sol. hoc no est intelligibile: z multas rones posui in lib. de intellectu.
Et pro nunc id declaro vna via qm vlt fm dicta Zuer. est duobus mo
dis. Quoddaz per eentiaz: sicut est agens intellectus: z reliqua entia
separata que no sunt vniuersalia per hoc q mens auferat ea a ma: z
a ditionib materie: sed qz essentie sue sunt actu intelligetes vt scis.
Aliud est vniuersale participatiue: sicut sunt forme reruz: naliuz: qz
fm esse sunt in diuina. attñ participado quodamō lumen intellectus
agentis sunt fm modū vltia separata ab h z nunc z reliquis conditio
nibus materie. Hæc distinctio e posita prima via sic deducif. vlt par
ticulariue est min⁹ abstractu q vlt per essentia: z hoc est manifestuz
qm abstractione suam h3 ab vniuersali per essentia: vt dixi: z costat
q vlt materiale per moduz sue vltariuz est adeo abstractu q in nullo
pot esse subiecto: nec particulari: nec vlt: nisi per se: tunc eo modo quo
obiectū cognitū est in virtute cognoscētis. ergo vlt per essentia: sicut
est intellectus? agens no poterit recipi in aliquo subiecto nec vlt: nec
particulari: nisi sicut res intellecta recipit in cognoscēte: ideo op3 di
cere intellectus agentez no vniū possibilū subiectiue: sicut forma ma
terialis: sicut vltia fm moduz. s. mālta non pnt vniū esse: nec alscui subie
ctiue pp eo vltatez z abstractionez quaz hnt ab agente: z sic appa
ret peccatu Joa. de copositioe intellectus. Et his puz qd e copositu
est particulare ex actu particulari z indiuiduo: z potentia particulari
z indiuidua: z ideo omne tale est nouu generabile z corruptibile sine
dubio. Et postq scriptū hoc occurrit alia via ad probadu q omne
coposituz est nouu ex verbis Phi in. 13. metaphysice. z pot sic ordi

28.14

Joan. Ecotra.

Joan. dam.

Duplex vlt

Alia via ad
pbandū oē
positū esse
nouū.

nari. v3. qm̄ omne factus ⁊ causatū causat: ⁊ sit fm̄ modum sui entē.
 effect⁹ enim nō pullulat ab agente: nisi sicut est possibile in nā entis.
 modo cōpositū in hoc differt a simplici: q̄ natura entis simplici nō
 h3 esse nisi vno modo. ideo accipit esse simplici modo: ⁊ statim est id
 qd̄ est per sui naturā: vt dicit. 3. metaphy. in fine. cōpositū. n. h3 esse
 in vniōne partū ⁊ colligatione inuicē. ideo op3 vt modus sui esse sit
 fm̄ colligationē earum inuicē: ideo causans cōpositū d3 colligere
 partes inuicē: aliter factio eius nō differt a factioe rei simplici
 modo apparet q̄ nō colligatur: nisi illa que i. suis naturis nō iunt li
 gata ⁊ vnitatq̄ aliter agēs fuisset otiosus: q̄ op3 vt nā priū sit nō ge
 te in colligatōe p̄sistēs: mō pres q̄ in suis nāis nō p̄sistit i colligatōe
 earū sine dubio p̄nt eē. Tōpposito colligatōis. s. sub diuisiōe ⁊ separatōe.
 Ex his sequit q̄ oē cōpositū est solubile in sui nā: qm̄ pres eius sunt
 solubiles: ⁊ in suis naturis nō p̄sistēs i colligatōe. Lōpono igit sic
 vīam omne cōpositū colligatur ex partibus: in quarū natura nō est
 colligatio ⁊ cōpositio est solubile ⁊ colligabile omne cōpositum tam
 vniuersalē q̄ particulariter est cōpositū ex partib⁹ in quā natura
 nō est colligatio ⁊ cōpositio. ergo omne cōpositū est solubile ⁊ collig
 gabile. Tunc vltra. omne cōpositū colligabile ⁊ solubile omnino est
 generabile ⁊ corruptibile: vt est manifestū per se: omne cōpositū est
 colligabile ⁊ solubile: vt dcm̄ est: ideo omne cōpositū simpliciter
 est nouum ⁊ generabile ⁊ corruptibile: ⁊ sine dubio h̄ via est firmis
 sima: ⁊ demonstratiua: ⁊ est Arist. in loco ibi dicto. Dicendū igitur q̄
 oē cōpositum ex diuersis rebus est sine dubio nouum: verum com
 positū est duobus modis: qd̄dam ex diuersis rebus realiter distin
 ctis: qd̄dam ex p̄uatiōe quadā maioris perfectōis: sicut re
 peritur in oib⁹ citra primū. Tunc dicitū q̄ oē cōpositū est de p̄dēns
 ⁊ h3 cāz: ⁊ hec est vltis tā in cōposito p̄mo q̄ in cōposito scdō. mō. sed lo
 quedo de cōposito primo mōtō cōpositū est nouū simpliciter. Cōd
 argumētus atē intellectiue dcm̄ est in libro de intellectu q̄ ibi nulla
 est cōpō: nisi scdō mō nō p̄mo mō. agēs. n. intell. ⁊ polis nō sunt due
 res: s3 due opatiōes. vt dixi. est. n. ibi tm̄ distinctio p̄m modus nō fm̄
 rem: vt ibi dē declarauit. ⁊ vide q: multa dixi ctra. Joā.

ALGA. DV3. XX.

Et Alga. arguendum est super diuisionem
 predictam p̄horum tali mō: nō euadet qn̄
 sit intelligere primū causatū seipsum idē
 qd̄ seipsum: aut differunt. si differūt: ergo di
 ct⁹ potest de primo principio similiter: quapp sequeret
 ab eo pluralitas. Si sunt idē: ergo nō est in eo trinitas
 neq; quaternitas: sicut opinatur p̄bi. v3. q̄ intelligit seip
 sum ⁊ suum principium: ⁊ q̄ est possibile esse: ⁊ potest
 ad hoc applicari qd̄ est necessarium per aliud: p3 ergo
 q̄ istozum insudatio fuit frustra.

Et post q̄ dictū est de illis quo ad primū motū: ⁊ adductū Alga.
 potius quo ad primū causatū. ⁊ dicit. ait Alga. arguendū est super di
 uisionem predictā p̄horum tali modo: non euadet quin sit intellige
 re vnum causatū seipsum idē qd̄ seipsum. aut differūt: vult dicere q̄
 intellectio p̄mi causati necō erit aut idē ipsi: aut differunt ab eo: si
 differūt: ergo dicit p̄t vt primo principio sibi: quap̄pter sequitur ab
 eo pluralitas. i. esset in eo multitudo ⁊ nō simplicitas. p̄tia aut appa
 reret qm̄ vt eadez ratio esse in vtroq; qm̄ ambo sunt entia separata.
 P̄dcm̄ de declarat falsitatē alterius mēbrū. d. si sunt idē. ergo nō est
 in eo trinitas: nec quaternitas sicut opinant p̄bi: ⁊ exponit possibile
 esse: ⁊ potest ad hoc applicari quarum. s. q̄ est necessaria p̄ aliud.
 patet ergo q̄ istozum insudatio fuit frustra. Cōdebes scire q̄ in primo
 causato apud istos p̄hos sunt quattuor rationes: quarum prima est
 intellectio p̄mi. scda intellectio sup̄p̄us. terna possibilitas essendi
 ⁊ non essendi. quarta necessitas ab alio: iste igitur quattuor rōnes in
 p̄mo causato reperunt: dicit ergo q̄ si ibi esset intellectio oib⁹ mo
 dis idē cum intelligēte non esset ibi ista quaternitas rationū: quas
 ponunt p̄bi: ⁊ sic apparet dictū istius hominis ex hoc.

AVERROIS.

De dcm̄ q̄ locus dubitatis Alga. ver
 borum est in duobus. scilicet in eo qd̄ intel
 ligit: ⁊ qd̄ non intelligit: ⁊ est questio valde
 disputata ab antiquis: sed idē qd̄ dixit nomi
 ne p̄horum in entium processu tantum ab
 Alio. reperitur: ⁊ ab aliquibus sequacibus eius: ⁊ ipse
 modo deceptionis dedit absolute omnibus p̄his fa
 mam huius hominis: ⁊ insudauit se eam reprobare.
 Et possit supereminere in agone p̄horum velli ⁊ scin
 dere q̄ vincit eos: ⁊ hoc sine dubio fuit maxima sua pra
 uitas: quare vt predixeramus nulla istarum diuisio
 num demonstratiue probatur: nisi id qd̄ meditantur
 proauisse q̄ ab vno non p̄cedit nisi vnum: ⁊ illa pro
 positio non sequitur in agentibus que forme sunt ma
 teriales: imo tantum in separatis agentibus: ⁊ fm̄ eos
 substantia causati intell's non est nisi id qd̄ intelligit de
 suo principio: ⁊ ideo non sunt hic due res. scilz q̄ vna
 sit substantia: ⁊ alia quid additū super eam: quia si ita
 esset: sequeretur q̄ esset cōpositū: ⁊ differentia que est
 inter causam ⁊ causatum est q̄ prima causa h3 esse in
 le. v3. in formis separatis: ⁊ scda causa habet eē refer

etiue, scilicet respectu prime cause esse enim scda causa/ta sunt in sua sba subiecta: et non est quid addituz super eaz: sicut est in malibus causatis, ver. g. Color est quid per se in corpore existens: et esse ipsius causa visus est quid relatu: et visus nullum hz esse nisi hac rone: et ideo entia separata a materia sunt substantie relationis materie: quapropter causans et causatus in formis separatis sunt vnus: et ideo forme sensibiles sunt de na relationis: vt patet in libro de anima.

Et postq ad duxit vba Alg. vult pno dare eis intellectione ei in vbi illis: et post reprobare dicta ei? sicut ostendit, et pmo dicit. Dicit nos nos q locus dubitationis vboz Alg. est in duobus. i. in eo qd intelligit: et in eo qd no intelligit. et est qd valde disputata ab antiquis et vñ mibi q velit dñe q Intellectio qdms Alg. est an pmi catu intelligat: an no intelligat. vñ qd an est: alia est a qstioe qd sit: et qd qd sit ptesupponit qone an sit. dicit mo Auer. q qd Alg. est quo ad an est. Intellectio pmi catu. vñ. an spz intelligat an no intelligat: et si est qd sit Intellectio pmi catu nec modi est. Mel pot intelligi q Intellectio qdms Alg. est circa re Intellecta. an. s. res Intellecta sit idē cu intelligite an dñs: et id dicit q qd est in eo qd intelligit. i. circa re Intellecta: et in eo qd no intelligit. i. an sit idē cu intelligite: an dñs. et tu sidera. Et postq dixit Intellectione qdms. vult ponere peccatu ei? et pmo ponit eius peccatu. d. s. id qd dixit nomine pñoz in entium pcessu rñ ab Auic. reperit. et ab aliquib? sequētibz eū: et ipse modo deceptiois. i. falso dedit absolute samam oibus pñis istius opinionis: et insudavit se eam reprobare. et ponit causam huius. d. vt. i. qm possit supereminere. i. esse victor in agone pñozum: velli et audere q vincat eos. sic by litera mea: et forte hoc. i. velli et audere sunt nomina et casus genitiui: et denominat ludum illud tpe antiquo factum: vel forte sunt verba verbi gra. infinita et qd oca. vult dicere q illud fecit: vt se ostendat victorem pñozum. et cum dixit peccatu eius et causaz illius incipit remouere illud. et d. et hoc sine dubio fuit maxima sua pvanitas: quare vt diximus nulla istarū dubitationuz demoustratiue pb abitur: nisi i. qd meditantur proacuisse: vult dicere acute inuestigare qd ab vno non puenit nisi vnum. vult dicere vt reputo: q nulla dubitationum illozum est rationalis: nisi illa que fundat in ppositione illa pbi per quam sine dubio sequit q a deo non puenit nisi vnus. et dicit q illa ppositio non sequit in agētibz que forme sunt males: imo tantum in separatis agētibz: et vñ mibi q istud non dicat pñ mentes: eius sed pñ illos qm illi verificat illam tantū in separatis. Auer. autē: vt dicim est verificat eam tantuz in materialibus. cuius signum habeo q hoc intendat: q sequit vterius opinionē illo: d. et pñ eos substantia causati intells non est nisi quid: qd intelligit de suo pncipio: et ideo non sunt h. s. in primo causato due res. s. q vna sit substantia: alia qui additum super eam: et vñ mibi q per hoc voluit quasi rem

uere ad mentem illoz dubium istud: qm possit quis dicere. si omne a quo puenit multitudo est in se multiplex. ergo in primo causato erit res addita ipsius eētie. ppter qd dicit q illa multiplicitas nō est pñ rem. cuius causam inuuit. d. qz si ita esset sequit q esset cōpositum: vult dicere ex diuersis rebus. falsitas cōsequens iam dicta fuit. Et postq soluit hoc dubium. soluit aliud. possit et eniz quis dicere ex quo causatum est cōpositius causa quō differunt causa et ipsum causatū penes cōpositionem. soluit. d. et bñia que est penes causam et causatū est q prima causa hz esse in se. vñ. in formis separatis. vult dicere ab solutum. ab omni causa. imo esse suum est esse omniū formarum separataruz. est em ens pñ essentia: et non participando aliqd esse prius. et scda causa hz esse respectiue. i. respectu prime cause. esse enim scda causata. vult q oia esse que sunt scda causata sunt in substantia sua subiecta. vult dicere de pndentia. et non est quid addituz super eam: sicut est in causatis materialibus. vult dicere q non ppter illud est sibi cōpositio pñ rem. sicut est in rebus materialibus. ver. g. color est quid per se in corpore existens: et esse ipsius causa visus. i. qd est causa visus est quid relatu. et visus nullū hz esse nisi hac ratione. et ideo entia separata a materia sunt substantie relationis materie. i. cause rerum materialium: quapropter causans et causatum in formis separatis sunt vnus: et ideo forme sensibiles sunt de natura relatio nis. et videtur mibi q voluit dicere q omnes res materiales pte/ cise consistunt in relatione: quia nulla est abstracta a causa. et simi/ liter maior pars entiu separatarum: attamen in entibus separatis sunt vnum primum quod est simpliciter absolutum: et causa omnium. et tu persiste. qz eius sermo potest aliter intelligi: tñ nō est cura.

Sed hic est locus questionis: qm in. 4. mera. tex. cōmen. **Dubitatio.** 26. Arist. reprehendit opinionē dicentiu omnina esse apparentia propter hoc: qz tunc omnia essent relatiua. et tal men Auer. ponit hec omnia relatiua preter deum: et solutio iaz qua/ si tacta est q esse omnium rerum circa primum consistunt in relatio/ ne non ad terminum: sed ad causaz. pñ non habet pro inconueniēti q omnium rerum esse consistat in analogia et dependentia et par/ ticipatione ad primum: sed q esse omnium pñ rationem formalem consistat in relatione ad terminuz habet pro impossibili: sic qd n/ hñ est. Ex his apparet quā causata respectu pñe cāe cōpōnem di/ cit: nō quidē p hoc q res sup addit reit s3 ppea qz respectu sup addit reit et ponit sibi cōposito ex puatione et habituz: vt dixi as.

ALGA. DVB. XXI.

Et Alga. adhuc arguendū est alio modo. s. q trinitas nō cadit in primo causato: supre mus em o: bis pñ pñm pcedit ab vna sim/ plici re de sba primi pncipij: et cōpōntē tri/ pliciter: quoz vnū qd ipse cōpōntur de ma/ teria et forma: et omne corpus sic se hz. ergo opz q qdli/ bet habeat principiu prout materia differt a forma: et

nulla earum causa est alterius: imo quilibet ipsarum indiget de causa per se.

¶ Vult mō adducere in quo Alg. tradidit p̄hos. z. d. ait Alg. adhuc arguēdū est alio mō. s. q̄ trinitas nō cadit in p̄ cāto. imo q̄ternitas. sup̄ius. n. orbis s̄m p̄hos p̄cedit ab vna simplici re de s̄a p̄mi p̄ncipi: z̄ cōponit tripl̄r: quoz̄ vnū q̄ ipse cōponit de mā. vult d̄re quoz̄ vnū est mā z̄ foia. vult d̄re z̄ alteruz̄ est foiaz̄ s̄ est vlr. qz̄ oē corpus sic h̄z. s̄ opz̄ q̄ ql̄z: vult d̄re illoz̄ cōponentiū h̄z p̄ncipiū put mā differt a forma: vult d̄re: qm̄ q̄libet distinguit ab altero: z̄ mā distinguit a foiaz̄: z̄ nulla earū est cā alteri. imo ql̄z ipsarū idiget de cā p̄ se. ¶ Debes scire q̄ istū argumētū p̄bat q̄ p̄mū causatū sit q̄ttuoz̄: itellectiones: eo q̄ q̄ttuoz̄ causat. causat. n. motorē vt finis sc̄di orbis p̄mi: z̄ cāt aiaz̄ sui orbis: z̄ causat formā illi q̄ nō est aia: s̄z foia māhor: z̄ causat māz̄. Et v̄i m̄l̄t q̄ v̄tus ei: p̄sistat in duab⁹ p̄p̄onib⁹: quarū p̄ia est: entia distincta in eē h̄nt distinctas itellectiones causandū in cā per illam max̄imā p̄hoz̄. ab vno non puenit nisi vnū. sc̄da est q̄ oia illa cōposita sunt distincta s̄m esse p̄p̄ia eis. ideo in prima figura sequit̄ positio iam dicta.

A VERROIS.

¶ Os dicimus q̄ illud qd̄ dixit Alg. s. q̄ corpus sup̄celestē apud p̄hos ex mā z̄ forma z̄ aia cōponit: quare sequit̄ q̄ i sc̄do intellu a quo p̄mū celū p̄cedit sint q̄ttuoz̄ res: vñ p̄cedant q̄ttuoz̄ p̄dicta. s. mā z̄ forma z̄ motor sc̄di celoz̄: s̄ est ibi q̄ternitas necio: est sine dubio de erroribus Zluicēne z̄ suis obiectionib⁹ sup̄ peripateticos: z̄ absit q̄ hec fuisse eoz̄ opinio: imo corpus sup̄celestē apud eos est simplex. si em̄ cōpositū esset sequeretur q̄ eēt corruptibile: z̄ ipsi asserūt ipsuz̄ nō esse generabile neq̄ corruptibile: neq̄ potentiaz̄ duoz̄ h̄ioz̄ h̄z. Unde si opinio Zluicēne vera eēt: sequeretur q̄ esset cōpositū sc̄da aia: z̄ ideo dicta quaternitas sequeretur illū qui opinat q̄ ab vno non procedit nisi vnū. Et nos iam declarauimus in p̄cedentib⁹ quātr̄ he forme separate ab Zluicēna causant: z̄ quātr̄ sunt cause sup̄celestiū corpoz̄: z̄ eius inferioribus: z̄ quātr̄ oia ista a p̄ia causa procedūt per aliā viam p̄ter Zluicēne viam.

¶ Postq̄ dixit opinionē Alg. de illo argumēto: vult p̄radicere ei in vno tantū: s̄ in alio sit cū eoz̄ p̄mo adducit intentionē eius in b̄t̄ ui. z̄ d. sc̄di corpus nos q̄ id qd̄ dixit Alg. s. q̄ corpus sup̄celestē app̄d

p̄hos ex mā z̄ forma z̄ aia cōponit: quare sequit̄ q̄ in sc̄do intellectus vult dicere p̄mo causato a quo p̄mū celū p̄cedit sint q̄ttuoz̄ res: vñ p̄cedit q̄ttuoz̄ p̄dicta. s. mā z̄ foia z̄ motor: sc̄di celoz̄: z̄ aia orbis ei: s̄ est ibi q̄ternitas necio: hec l̄ra est susp̄ētiua: z̄ eius determinatio est illud qd̄ subdit. d. est sine dubio de errorib⁹ Zluic. z̄ suis obiectionib⁹ sup̄a peripateticos: z̄ absit q̄ fuerit eoz̄ opinio. in hoc Zluer. cōtra: supra peripateticos: z̄ absit q̄ fuerit eoz̄ opinio. in hoc Zluer. cōtra: dicit Alg. qm̄ ille opinat q̄ opinio Zluic. sit peripateticos: vult em̄ q̄ illa sit Zluic. q̄ sit mediū inter peripateticos z̄ loquētē. Deinde de p̄mū illud in quo cōuenit cū Alg. z̄ est q̄ illa opinio est error: q̄ declarat. s. d. imo corpus sup̄celestē apud eos est simplex: si em̄ cōpositū esset sequit̄ q̄ eēt corruptibile: z̄ ipsi asserunt ipm̄ non esse generabile nec corruptibile: nec q̄ habeat potētiā duoz̄ p̄rioroz̄. v̄z. eē in diē nō essendi. Et syll̄s est. oē cōpositū est gn̄abile z̄ corruptibile: corpus celeste nō est gn̄abile nec corruptibile. s̄ nō est cōpositū. minor est declarata p̄ celū. cō. 20. z̄ in l̄ra p̄hi. maior assumit ab Zluer. in pluri/ bus locis: z̄ declarat in p̄mo de s̄a orbis. Deinde remouet aliū p̄c/ catum Zluic. in eo q̄ opinat celū habere animā imaginatiuā. d. vñ de si opinio Zluic. vera esset: sequit̄ q̄ esset cōpositū sicut aia. z̄ syll̄s cōponit sic. omne cōpositū ex aia imaginatiua z̄ corpore est animal: s̄z celum est cōpositum apud ipsum ex aia illo modo z̄ corpore. ergo est animal. oīs est fallum. q̄ tunc haberet sensus: z̄ sic posuit accidere et occasionē z̄ reliqua: vt declarat in lib. de s̄a orbis. Et postq̄ remouet peccatū Zluic. r̄idet nunc ad formā argumēti Alg. d. z̄ ideo dicta quaternitas sequit̄ illū qui opinat in duab⁹ p̄positionib⁹: q̄ ab vno non puenit nisi vnū: vult dicere qd̄ sequit̄ Zluic. qui sustinet in duab⁹ p̄positionibus: q̄ ab vno non puenit nisi vnū: z̄ sc̄da q̄ celū h̄z tres res: est quarta. s. motor: alterius orbis que pueniūt ab ipso p̄mo causato. Et his sequit̄ q̄ in eo sit q̄ternitas rerum: z̄ nos iaz̄ d̄v̄rimus in p̄cedētibus quātr̄ he forme separate ab Zluicē. causant. i. ponunt vt cause. z̄ forte littera est corrupta ex errore scriptoris: z̄ eēt d̄re dicere ponunt: z̄ qualiter sint cause sup̄celestium corpoz̄: z̄ eius inferioribus: z̄ qualiter ista a p̄ia causa p̄cedant per aliā viam p̄ter viam Zluic. vult dicere totū est declaratum.

¶ Circa iam dicta occurrit questio an celum sit corpus simplex: z̄ multa ego dixi in duabus questionibus. s̄ an celus sit animalit̄z̄ an celū sit simplex: ideo p̄o nunc corpus celeste esse simplex non admittū materie potest declarari tribus v̄is: quarum prima erit ex necessitate itelligētie. sc̄da ex nā materie. tertia v̄bis p̄hoz̄. s̄eo istis cōcludā itellectionē Zluer. sc̄do declarato ei itellectionē subiectibus. ¶ Ad p̄mam viā sic p̄cedit accipiedo p̄mo q̄ de rōne moti a se nō est nisi vt habeat p̄ncipiū: attamen distinctū a p̄ncipi/ p̄o passio motus: z̄ hoc pulchre declarat Zluer. 3. celi. cōmen. 28. c. 4. celi. cōmen. 22. z̄ 4. p̄physicoz̄. cōmen. 71. qm̄ forma materialis: est forma z̄ est in materia: in eo enim q̄ forma h̄z rationem agētis qm̄ sine dubio species agit z̄ mouet: z̄ in eo q̄ in materia erit patiens: qm̄ fundamentum patientis est materia: ideo forme separate non possunt pati: vt dicit ipse. 9. met. cō. 2. Et hoc sequitur q̄ si celus esset cōpositum ex materia z̄ forma distincta: z̄ alia ab itelligētia: tūc eadē erit si itelligētia applicata: qm̄ si ei applicabit non erit nisi

25. 15.

et moueat. Sz ego dica qd no opz qm celu hz formā qua mouebit se
 sicut graue p eius formāz mouet z mouet pp rōnes diuersas: sic tu
 habes pbare qualr illa forma no sufficit ad mouendū semp: sed au
 dies mirabilia q fuerūt mibi a dducta in solonib⁹ hui⁹ vie. Quibus
 entis fingūt qd oē qd mouet se indiget cognoscere a quo dirigit: ideo
 opz vt mot⁹ corpis celestis sit ab intelligentia cognoscere. Alij fingūt
 qd purā māle non pōt mouere semp: qz sine vigore imālis laxabitur
 quidā posteriorē dicit qd lz motus pueniata forma: nō trōis for
 ma moueriō illa nō mouet: lz ois forma agit. z sic est ibiqm forma
 illa illuminat hec hie: z virtute ppria causat effect⁹ multos hic. Sz
 cōtra: qm si prima necessitas cogēret: ego pbarem qd oē qd semouere
 haberet intellectā sibi formā. id diceret aduerfari⁹ qd sufficit qd vni
 gis a pno cognoscere: z sic pp illud nō erit necessariū ponere intelli
 gentiā ppriā vnicuiqz oib. Scda solutio ē purus error: qm peto qd
 nō pōt mouere semp: vel qd fatigabile: z sic erit generabile z corru
 ptibile: vel qd māle: z tunc petitiō pncipiū: ideo dicerē qd vel ē: qm
 māle materialitate alteri⁹ rōnis pōt se mouere semp: vt fingūt latī
 ni. Materia solutio est plus erroris: qm dicit qd qua rōe pōt se illumina
 re: z alia extra se rōne formae: eadē rōne pōt se mouere: tu si vis sal
 uare necessitatē intelligētie: debes pbare qd forma illa nō sufficit ad
 mouendū. ideo sine dubio illa via est firma: nec pōt pbare necessita
 tem intelligētie. z sepe fui in loco disputationis: z hucusqz nō inveni
 ai que qui mibi pbasset necessitatē intelligētie tenēdo opintonē lati
 noz. scda via declarat ex dictis Zuer. in primo physico: cō. 79. vbi
 debes scire qd priuatio est carētia forme in sūto apto nato: z hoc tam
 oēs volūt. Sz scdo debes scire qd priuatio pcedit natura formam in
 mā: qd intelligi vt dicit Zuer. 6. lue meta. ca. 2. negatiue ad hęc
 sunt qd in mā esset priuatio nisi agēs dedisset ei formā: qm vt accēdit
 primo phys. tex. cō. 68. forma p sui pntiaz est cā generatiōis: p sui
 absentia est corruptionis. id dicit Zuer. in vltimo d subfātia oib. hic
 qd effect⁹ priuatiū cā erit priuatio: z pōt tui cā pōt tui. id si agēs est
 causa gnātionis: z absentia eius forme erit cā corruptiōis. Istō mo
 do igit priuatio pcedit formā negatiue: qz. s. illa mēster māe mī agēs
 impeditur dādo esse z formāz māe. Sz hoc habito quero ab illis: vel
 forma illa celestis corpis est de essentia māe celi vel nō: si est de cētia
 materie. ergo eius essentia erit actus: z sic nō potētia: cuius cōtrariū
 ponunt. Si nō erit de essentia māe: ergo in essentia celestis corpis ē
 potētia ad eā: z carētia essentialis illius: qm declarat: qm post qd nō
 est de essentia. ergo illa mā caret essentialr formā: z est apta pncipiū
 illa. ergo in mā illa erit admixta priuatio tan qd prius natura. z p
 cōsequens erit generabile z corruptibile. Sz his sequit hec maior: qd
 omne cōpositū ex mā z forma est gnābile z corruptibile: vel pōt aliter
 deduci ista maior: sic. vel agēs pōt dare illi māe alia formā vel non.
 si sic. ergo illa mā pōt priuari illa forma quā hz: z sic vt prius mē.
 ista in cōpositas vel erit: qz forma celestis corpis est de essentia illius
 materie: vel qz est pncipiū illius fluens ex pncipijs eius. vel qd illa
 mā nō est capax alicuius alterius forme: vel qz nō reperit agēs
 tens ei dare alia formā qd celi. primum z scdm sunt impolita simplici
 polo pbare impo. itatē coruz. tertius est mirabilē: qm ex quo illa mā

Positio q
rūdam.

Contra.

Scda sol.

Tertia sol.

Priuatio
 nā pcedit
 formā mā.
 Forma sua
 pntia est cā
 gnātionis:
 sua abntia
 cā est corrup
 tionis.

est pura potētia passiuā: ergo pōt pncipiū ab omni qd est vel esse pōt p
 fectio ponens illa z in esse meliori: z sic erit ex pte potētie inclinatio
 z capacitas ad pncipiū ab alijs formis. nec pōt fingi quartuz: qm ibi
 reperit possibile ex parte passi: z reperit possibile ex parte agētis: vt
 dicitur est primo celi. cō. 12. 4. vel saltē mibi sufficit qd celi mā pōt reci
 pre omnē formā: z per cōsequēs est ab intrinseco priuata hac formā:
 est apparet maior sylli Zuer. facti. vltima via est ex multis verbis
 illi. lz in qōne de intellectu en sit forma celi dixi multaz p nūc suf
 ficiat mibi ad ducere istam pbi. lz meta. vbi mouet qōnem. vtrum
 ideo sint forme in mā: z soluit qd sunt actus puri nō cōpositi: cui⁹ ra
 tionē dicit: qz tunc essent generabiles z corruptibiles: cuius cōtrariū
 reperit Platō: z sic cōcludit ibi qd si essent essent forme separate.
 Sz hoc arguo sic. si rō pbi valet: est qd ois forma in materia est gene
 rabilis z corruptibilis. Sz hoc appet qd si forma celi esset in materia
 esset generabilis. Si ergo dicat qd latini fingūt qd ois forma in ma
 teria trāsmutabili vnius rōnis est gnābilis: Arist. ibidē nō cōcludit
 pntentū: dicit. n. ideas esse in materia alterius rōnis: z sic vide
 tur cōmittere fallaciā consequētis arguere: nō sunt in materia trāsmu
 tabilitate: ergo nō sunt in materia. Sz ad hanc rōnem quidā fratres
 vixerunt qd ratio Arist. valet: qz vt scit. 10. metaphy. in fine Platō
 posuit ideas vnius speciei cuz rebus generabilib⁹: ideo si in ets esset
 materia illa esset eiusdē rōnis: z sic valet ad hominē. Sz sed hec sol
 utio multa est: qm licet Platō posuit ideas eiusdēz speciei qm ad
 essentia z quiditate: qz posuit illas esse essentias z quiditates non ra
 men qm ad omnia: nec inuenit qm ad alia rōnem esse plus qd
 genere diuersa: z sic pbs ad huc nō habebit intētū: qm Platō posuit
 genere diuersa a rebus corruptibilib⁹ qm ad separabilitatē a mate
 ria: ideo nō videt sequi: sunt in materia: ergo trāsmutabiles: sed opz
 addere qd sunt in materia: z vnius speciei qm ad oēs rōnes: z tūc
 sequit cōsequētia dicta: alia multa dixi in suo loco.

Positio q
rūda fratru

Impugna
tio.

ALGA DV B. XXI.

Et Algazel: scd3 vero triū predictoz inest qd
 suprema sphaera in pprio termino magnitu
 dinis consistat: vñ ipse appropriat in illa mā
 gnitudine maxime qd alie sphaere est necessa
 rius quid additū supesse supipn⁹: p dicta entz
 sphaera de se possit est hre maiorēz vel minorē qzitatez:
 ergo opz qd illa magnitudo terminata pcedat ab aliquo
 appropriatē differēte i re simplici suū eē inferēte: z h eē
 nō est site esse intellect⁹. Sz sic. n. intellect⁹ purū est z sine
 magnitudine: qz obzē nō idiget nisi de simplici causa.

Et arguit alr Alg. vt refert hic Zuer. d. scdm vero triū p dictoz vñ
 dicere corpus celeste inest. i. cōtingit qd suprema sphaera in pprio ter
 mino magnitudinis consistat: vult dicere taliter qd sit terminate m

gnitudinis: unde. i. pp qd ipse. s. motor appropriat in illa magnitudi-
 ne maxime qd alie sphaere: vult dicere qd corpus celeste dz esse termin-
 nate z certe magnitudinis talr qd motor ita appropriet vni qd no al-
 teri. est necessarium. vult dicere pp qd est necessarium qd magnitudo sit
 quid additu sup esse sui ipsi. Ex hoc apper qd opz in corpe celesti ha-
 bere magnitudinē reali distinctā ab eius substantia. hocigit est suppo-
 sitū. Beinde arguit cōtra illos. Et syls pōt sic cōponi. omne pote ha-
 bere magnitudinē maiorē vel minorē z qritatē opz vt illa magni-
 tudo illius pcedat ab aliquo: hec est maior: supplenda. beinde acci-
 pit minorē. d. p dicitur. n. sphaera de se possit esse habere maiorē vel mi-
 norē z qritatē. Beinde ponit cōclusionē. d. ergo opz qd illa magnitudi-
 do terminata pcedat ab aliquo appropriante differente. vult dicere
 multo: s. m rōnem infrenem in re simplici. i. in corpe celesti suū esse.
 Beinde declarat qd hoc approprians nō potest esse motor approprian-
 tus: z primo accipit cōclusionē. unde syls cōponit sic. esse purū sim-
 plex nō pot esse cā magnitudinis z rei multis: sed esse intellectus est
 esse purū: ergo nō pot esse cā magnitudinis rei multis. maior: relin-
 quit tanq̄ manifesta. minor: profylogizat in lra sic. illud qd indiget
 simplici cā p esse eius est purū esse: s. intellectus: mouēs est indiget tm
 simplici cā. q̄ ei⁹ esse est eē purū. hui⁹ syls p̄io ponit cōclusionē. d. z hoc
 esse vult dicere qd ponit cā nō est sile esse intelligēs. i. nō est separā.
 Beinde accipit minorē. d. eē. n. itellect⁹ purū est z sine magnitudi-
 de. Beinde accipit minorē. p syls. d. q̄ obr. i. qm nō idiget nisi de simplici
 cā. Ex hoc cōcludere intēdit qd cā terminatiōis magnitudinis dz et ali-
 qd mālē: vel cā dz esse multiplex z diuersa in sui natura.

AVERROIS.

Os dicim⁹ qd snia verborū istius hoīs est qd
 corp⁹ celeste ē res tertia a p̄io cāto p̄cessa:
 z est sine dubio i se simplex. v3. qd est corp⁹
 quātūabile. ergo due sūt i co res: vna quaz
 dat corporeitatē substantiālē: scda vero dat suā terminatā
 quātūtatē. Et iō opz qd i illo p̄prio itellu a quo ista p̄ce-
 dūt plures sūt res: ergo scda cā nō triplex: imo q̄dru-
 plex. hucusq; sunt verba Algazelis. Sed nos dicim⁹ qd
 oia ista sunt erronea: p̄bi. n. nō opinant⁹ qd corpus oīno
 pcedat a separo: z q̄uis pcederet dicūt qd p̄ncipalr p̄-
 cederet ab eo forma substantiālis: deidē magnitudo se-
 quit formā. Verūtñ hoc tm est i mālīb⁹ formis: z corpa
 supcelestia put sūt simplicia nō recipiūt formas nec
 magnitudinē. Rursum id qd dixerat. v3. qd mā z forma
 a p̄ncipio separo pcedūt: falsuz est: imo absit qd p̄bi talia
 pcedāt: imo agēs apud p̄ipatheticos in reb⁹ gnābilib⁹

z corruptibilib⁹ non agit formā neq; mān: imo agit de
 materia cōposita ex eis. Si enī agēs ageret formam in
 materia: efficeret ergo eas de nihilo in aliqua re: z om-
 nia ista totalr distant a philosphoz opinionib⁹.

Querois mō p̄io ponit sniam verborū Algaz. Beinde ponit pecca-
 tū eius: illud qd dicit p̄mo est manifestū per se. Beide ponit peccatū
 eius z maxie oñdit illō in quo fundat esse falsum: s. nō dabat aut in l3
 qd corp⁹ celeste depēdet a motore separo: circa qd dicit. S3 nos dicit
 mus qd oia ista sunt erronea: p̄bi. n. nō opinant⁹ qd corp⁹ oīno pcedat
 a separo. vult dicere apud me a deo tāq; a cā p̄ria: z q̄uis pcederet
 dicūt qd p̄ncipalr pcederet ab eo forma s̄balis: vult dicere motor
 appropriat⁹. Beide magnitudo seq; formā. verūtñ hī vult dicere qd cor-
 pus terminatū p formā in mā tm est in mālīb⁹ formis: z corpa celestia
 put sūt simplicia nō recipiūt formas nec magnitudinē: s. hīc est vnus
 modus itelligēdi. Et pōt alr itelligi: vt mibi vt q. c. p̄bi nō opinat⁹
 qd corp⁹ oīno. vult dicere gnābile pcedat a separo: z q̄uis pcederet
 dicūt qd p̄ncipalr pcederet ab eo forma s̄balis. Beide magnitudo se-
 quit formā: verūtñ tm est in mālīb⁹ formis: z corpa supcelestia. put sūt
 simplicia nō recipiūt formas nec magnitudinē. Est q̄ hīc supōnē
 solō qd corp⁹ celeste nō pcedit a forma separo: id suppositū ei⁹ est lfm.
 Beide rep̄hēdit eū in alio qd Algaz. s. n. r. d. rursus id qd dixerat. v3.
 qd mā z forma a p̄ncipio separo pcedūt: falsuz ē: imo absit qd p̄bi talia
 pcedāt: imo agēs apud p̄ipatheticos in reb⁹ gnābilib⁹ z corruptibi-
 lib⁹ nō agit formā nec māz: imo agit de mā cōposita ex eis: vel ex mā
 z forma. Hui⁹ ponit cām: z cōponit sic. oē agēs formā in mā agit ex
 nihilo: s3 p̄ illos agēs agit formā in mā. q̄ efficit illā ex nihilo. hui⁹ po-
 nit tm minorē. d. si enī ageret agēs formā in mā. Beide ponit con-
 clusionē. d. q̄ efficeret eas de nihilo in aliqua re. Beinde oñdit oppo-
 sitū cōsequētis. z eius sermo est manifestus per se.

Sed hic sunt multe q̄ones. p̄io. n. aspectu videt⁹ qd solō Auero. Dubitatio.
 accipiat falsum. Accipit enī s. m qd exponit in exposi-
 tione scda qd corpus celeste nō pcedit a forma separo: cuius corariū
 infinites dicit⁹ est: z marie lib. 8 s. a orbis. T. Scdo vt qd solō Alg. fa-
 ctar adhuc difficultatē magnā: qm corpus celeste. T. 3. lune pōt esse
 q̄ritabile s. m maiorē q̄ritatē z minorē: ergo in eo est q̄ritas in potēti-
 tia. ergo est ibi forma intrinseca p quā erit terminatē q̄ritatis: z illa
 nō pot esse itellect⁹: qm purus itellus nō pot eē cā magnitudinis: z ter-
 minatiōis alicui⁹ corpis cū tm appropriatē iest. Tertio adhuc q̄ritas
 lunare q̄ritas solis z q̄ritas mercurij z reliquoz orbū sunt vnus
 rōnis. ergo si vna relique ad def fier alius. ergo vna illarū erit: imo
 quelibet illarū esset augmētabilia: z hoc esse nō pōt gratia forme abs-
 lutē nec gratia substantiā in actu. q̄ grā materie. q̄ ibi est mā pura potē-
 tia. Quarto oēs ille forme celoz z magnitudiē sunt vni⁹ rōnis. q̄ in
 eis erit p̄ncipio z multitudo nūeralis: z p̄ oīs mā parrita: z sic ibi erit
 mā z formaz mā vltra itelligētia: z sic he difficultates p̄io aspectu
 vident⁹ faciles: arramē sūt mibi valde difficiles: nec iuent aliquē q
 efficeretne dū ipsas videret. T. Ut igr habeat itell⁹ opionis Auero.

Dubitatio.
 Dubitatio.

Solutio ad
primam.

circa solutionem istarū primo debes scire q corpus celeste vno modo
pcedit a forma separata: alio modo nō. pcedit quidē duobus modis. scilicet
qualitate & in relatione vt diximus in. n. qualitate pro qto est esse
cōstitit in motu: si enī nō mouet sine dubio eius esse esset inlibitabile
eius esse cōstitit in opatione motu: atq; ergo cōstitit ipm in opatio-
ne motu: ipm cōstituit in esse: & sic isto modo corpus celeste pcedit
a pprio motore. Secūdo modo in genere relatiōis: qm̄ eius est de pcedet ab
essentia intelligētia: q est necessariū ab alio. cā enim sine necessitate
est ipsa intelligētia vt tibi dixi. Tertio vero modo nō de pcedet: qm̄
motor nō causat ipsum dādo ei formā silem que ponit ipm in esse cor-
poris celestis quā sequit qritas & terminus qritatis: hoc enim vt be-
ne dixit Auer. verificatur tm̄ in corpe generabili: eius esse cōstitit in
cōpositione materie cum forma: & sic soluitur prima questio. Appa-
ret enim solutio contradictionis.

Purus in-
tellectus non
pōt esse cā
subiectiua
terminatiua
qritatis: lz
pōt esse cā
terminatiua
alicuius cor-
poris.

Ad 2o intellectu quōntis scē. debes scire scō q corpus lu-
ne & est corpus: & est corpus lune: & est corpus in qritas
enī corpus absolute sine dubio est qritabile qritate maiorē & minorē:
qm̄ corpus in rōne qua corpus non repugnat cresci nec augeri in
infinitū: vt vero corpus lune nec est augmentabile nec vdiminabile:
imo eius qritas est essentialis & p se terminata. **C** Secūdo debes scire p
eodē q purus intellectus nō pōt esse cā subiectiua terminatiua qritatis: qm̄
in eo q purus intellectus sibi repugnat subesse diuinitati: lz latini d hōc
dicāt multa: & est purus intellectus nō pōt esse cā terminatiua termina-
tionis qritatis in potētia: cuius terminus nō est ei essentialis qualis vi-
citur esse qritas existēs in generabili & corruptibili: hōc quā illa qritas
in potētia est interminata: in actu autē terminat: q formā sigillat ma-
teriā vel eius partē: cōstat autē q intelligētia nō pōt recipi in pte ce-
lesti: lz in essentia celi simplici & nuda primitus in nām vt dicit Auer.
in lib. de liba orbis. purus ergo intellectus pōt esse cā terminatiua ali-
cuius corporis & magnitudis eius: cuius terminus est essentialis ei: qm̄
illa qritas est ita in actu: q nullo modo est in potētia: imo q intellectus
purus pōt esse cā illius corporis duobus modis vt dictū est: id potuit esse
cā termini qritatis illius corporis. Et ex his appet solo ad scōm & ad
tertium: & ad scōm quidē qm̄ falsum est corpus lune in qritas corpus lu-
ne q sit augmentabile & vdiminabile: imo est essentialis terminatus: vt
dixi: & cōcedo si in eo esset qritas in potētia intelligētia nō posset esse
cā terminatiua illius vt dixi: lz tm̄ nō incouenit cū ibi sit qritas cen-
tralis in actu q purus intellectus sit causa terminatiua illius vt dixi.
C Ad tertium quidē quādo nullus dubitat ex qritate corporis celestis
& qritate gnābili fieri vnu qritū maius mathematice loquēdo non
ppter hoc qritas illoz & istoz: & māe illoz & istoz sunt vnus ra-
tionis: imo differūt specie vrez lz cōueniunt tm̄ in rōe mathematica.
C Deinde igit ad formā q si corpori lune addatur qritas & magni-
tudo solis sine dubio esset corpus aliud: nō tamen corpus lune aliud:
qm̄ nō esset amplius lunat qm̄ terminus erat essentialis magnitudi-
ni eius: id est augmentabile sub rōne qua corpus nō tamen sub rōne
qua corpus lune: ideo ibi nō erit qritas in potētia: nec materia vna
omniū illoz: & est q lz illa corpora sunt vnus rōnis analogice: vt
dicit. 2. celi. cō. 49. non tamen vnioce: ideo qdlibet est in sua specie
vnioce

vnioce essentialis: & per se terminatus. Et per hoc ad tertium: iam nō
manifestū est q argumētū supponit falsū: credit ei q qritas illa
sit in potētia multa: & in sigillatione formaz terminata: & non est ita:
Imo qdlibet illoz sub rōne spāli est essentialis terminatus: id nō est in
rōnem: nec in rem spāliter quātūz quātitate in potētia: sed tm̄ quā-
titate essentialis in actu terminata: id inā nō erit vna: nec qritas vna:
sed mēuerunt multe & magnitudines essentialis diuerse & terminate
essentialis. Est ergo reputādū q corp⁹ celestemorū ex se sit sba cōposit⁹
in cōpositione equo ce ex mā ad vbi: & intelligētia que dō forma ad vbi:
vni aduenit in rōnes quātitas essentialis terminata: pp quaz aduenit
motus: & reliqua accētia q sunt ei inherētia & hoc totū est quoddam
vnus maior vnitate q sit corp⁹ gnābilis: vt dicit Auer. 2. celi. cō. 3. qm̄
ē cōligatū talē q nō sit solui p aliqua potētia: eo q intelligētia imedia
te vni corpus celestis: & istud declarat sepe in lib. de liba orbis. & cō-
tinue qm̄ occurrerit in libris Auer. meli⁹ declarabitur

ALGA. DVB. XXIII.

Alga. tertium triū p dicitur est q in supre-
ma sphaera duo sunt puncta que mundi poli
nūcupant: & sunt in obliquo: & ptes zone sphe-
re velocissimi mor⁹ sunt: vñ nō euadēt quin
sint oēs dicte sphaere ptes vnigenee aut etherogenee: si
pote ē q sint etherogenee: q corpus supcelestē simplicis-
simū est. Remanet q sunt vnigenee. & si sic: quātr q il-
la magis duo pūcta p dicitā appropriant in qere qz alia
pūcta celi. Rursus si celi ptes etherogenee essent: ergo
q daz ptes ipm̄ pprietates hnt distinctas ab aliāz partū
pprietatib⁹: qd ergo est pncipiū hui⁹ varietatis: & dictū
fuerat ab eis q corp⁹ supmū nō pcedit nisi ab vna sim-
plici re: & simplex non causat nisi simplex in figura & in
nā. ergo celi ptes nō debēt distingui pprietatib⁹: & hoc
argumētū difficile est respondēdi.

C Ad ducit Alga. iterū aliud argumētū difficile h. d. ait Alg. tertius
triū p dicitur est q l suprema sphaera duo sunt pūcta q mudi poli nū-
cupant: & sunt in obliquo: & partes zone sphaere velocissimi motus sunt.
Et tunc arguit. d. vñ non euadēt quin sint oēs dicte ptes sphaere vn-
igenee aut etherogenee. l. vnus rōnis & nature: aut diuerse. Deinde re-
trahit mēbra: & dicit. & ipse est q sint etherogenee. cuius rōne dicit:
q corpus supcelestē simplicissimū est: remanet ergo q sint homoge-
ne. qritā arguit. d. & si sic. quātr ergo illa duo puncta p dicitā
appropriant in quiete qz ita puncta celi. Deinde redit ad aliud mē-
brū. d. Rursus si celi partes etherogenee eēt. ergo quedā partes ipm̄
sūt ptes distinctas a partibus aliāz partūz: quid ergo est pncipiū
destructio destruc. Auer. f f f

huius varietatis: et dictum fuit ab eis quod corpus simplex non procedit nisi ab una simplici re: et simplex non causatur nisi in figura: et in natura: ergo celi partes non debent distingui a partibus: hoc argumentum difficile est respondendi.

AVERROIS.

Scimus nos quod simplex dupliciter intelligitur: quorum unum quod non componitur ex partibus partibus: et componitur ex materia et forma: et ab his de quibus corpora sunt simplicia. Secundum vero de illis que non ex materia et forma componuntur. videlicet quod materia non dicitur a forma in prima: ut sunt corpora supercelestia. Certe terea simplex dicitur in eo quod diffinitio totius et partium sunt una et eadem: hoc composita fiant ex quattuor elementis. Unde modo hic dicto de corporibus supercelestibus non est negandum quod reperiantur simplices partes diverse naturaliter: ut pura dextra et sinistra orbis et poli et zona ipsius: et sphaera ipsius: et sphaera ipsius quod habeat terminatos polos et centrum terminatum: et non ex hoc sequitur quod hec sit simplex: imo talis sphaera dicitur simplex prout non componitur de forma et materia potentiali: et est quodammodo etherogenea prout partes polorum non sunt ab euentu: imo naturaliter terminantur in qualibet sphaera: sed non ex hoc sequitur quod componatur ex partibus diversis in natura: neque quod efficiens eas ex diversis virtutibus componatur: quolibet namque sphaera una est: ideo nequit a partibus licite dici quod quilibet punctus fuerit de quacumque sphaera fuerit possit centrum esse ipsius sphaere: et quod polorum puncta appropriantur in hoc ab agente: quod hoc nequit verificari nisi de artificialibus sphaeris: non tamen in naturalibus. Et quantum concederemur eis quod dicta puncta appropriantur ab agente: non ex hoc sequitur quod in illo agente sit pluralitas: nisi dicamus quod hic in presenti nobis ex decem predicamentis componitur. ergo sequeretur quod omne generabile debeat procedere a decem agentibus: quod est absurdum cogitare. imo dicimus quod quilibet effectus in rebus nobis presentibus ab uno efficitur

ciente fit: licet participant cum eo decem predicamenta. Patet ergo ex istis quod predicta propositio. videlicet quod unum efficiens unum tantum efficit effectum: ut opinati sunt Avicenna et Alpharabius et Algazel et eorum sequaces: falsissima est.

Certe solone huius dicitur verificat quod corpus celeste est simplex: et quod non. sed considerat ad causam erroris: ubi orta fuit tota eorum difficultas et dicitur predicamur nos quod simplex dupliciter intelligitur. quorum unum est quod non componitur ex partibus partibus: et componitur ex materia et forma: et ob hoc dicitur quod corpora sunt simplicia: cuiusmodi sunt celestia. sed ob de illis quod non ex materia et forma componuntur. videlicet quod materia non dicitur a forma: ut sunt corpora supercelestia. Deinde accipit alium modum intelligendi simplex. videlicet dicitur simplex dicitur in eo quod diffinitio totius et partium est una et eadem: hoc composita fiant ex quattuor elementis: quod intelligo ut compositum opponitur simplici primo more postquam dicitur hoc: verificat quod corpora celestia sunt simplicia: et quod non. sed non modo hic dicto de corporibus celestibus non est negandum quod reperiantur simplices partes diverse naturaliter: ut pura dextra et sinistra orbis et poli et zona ipsius: quod probatur. et sphaera in quatuor sphaera opus quod habeat terminatos polos: et centrum terminatum: et dicitur non ex hoc. sed quod unum nature et homogenee sequitur quod sit simplex: imo talis sphaera dicitur simplex prout non componitur de forma et materia potentiali: et est quodammodo etherogenea: prout partes polorum non sunt ab euentu: imo naturaliter terminantur in qualibet sphaera: quia quae sunt in partibus terminatis non in alijs. Deinde considerat argumentum Algazel. sed non sequitur ex hoc quod componatur ex partibus diversis in natura: neque quod efficiens eas ex diversis virtutibus componatur: quolibet namque sphaera una est: ideo nequit a partibus licite dici quod quilibet punctus fuerit de quacumque sphaera possit esse centrum ipsius sphaere: et quod polorum puncta appropriantur in hoc ab agente: quod hoc nequit verificari nisi de artificialibus sphaeris: non tamen in naturalibus. Deinde adhuc applicat solone gratia bonitatis doctrine. sed quantum concederemur eis quod dicta puncta appropriantur ab agente: non ex hoc sequitur quod in illo agente sit pluralitas: et hoc declarat per impossibile. nisi dicamus quod hic in presenti nobis presentibus nullus effectus fieret ab uno agente. contra declaratur. sed non. quod est in presenti nobis. id est in istis inferioribus ex decem predicamentis componitur. ergo sequitur quod omne generabile debeat procedere a decem agentibus: quod est absurdum cogitare: nisi virtus syllaba de hoc componitur: effectus multus. prout a pluribus agentibus: hoc inferius effectus est ex decem rebus: ergo puenit a decem agentibus. sed est falsa. ergo aliqua praemissarum: et non minor. ergo maior. et sic propositio eorum est falsa. id dicitur. imo dicimus quod quilibet effectus in rebus nobis presentibus ab uno efficitur fit: hoc participat cum eo decem predicamenta. Deinde remanet correlarie concludere eam errorem: et dicitur. prout ergo ex dictis quod predicta propositio. videlicet quod unum efficiens unum tantum efficit effectum: ut opinati sunt Avicenna et Algazel. falsissima est. Et cum oia hec sint dicta iam apparet solo ad vim argumenti Algazel. videlicet est. non. quod corpus celeste est simplex: et quod est multum: et quod non incoheret ab uno simplici puenire effectum multum.

Subitatio. Sed hic est locus qonis: qm si corp celeste est multu fm virtutes: quero vbi sunt iste virtutes vel in sba celestis corporis subiective: vel sunt forme separate: z si forme separate ergo corpus celeste est vni ronis: z si in ma illa sic ent gñabiles z corruptibiles: eēt celū de virtutib agētib: z sic eēt in actu: z sic cōpositus ex mā z forma. Sed circa solōnes istoz vsqz huc duo inuenio ab Auer. vñ q corp simplex est multū fm potentias z virtutes: z hoc dicit hic plane. scōz est qd dicit in. z. celi. cō. 15. quepp credēdus est q iste portērie nō sunt māles: z hoc colligit ex verbis Arist. vt apper in sine illius comēti. Est ergo sciēdū q iste portērie sunt separe a corpe ce

Sic alal est colligatū ex aia z corpe: ita corp celeste est colligatū ex intelligētia z orbe.

Solo.

Replca. Solo.

Subitatio. Sed adduc est locus qonis: q in corpore celesti sunt multe accētias: vt pura lumen z raritas z densitas que nō pnt fundari nisi in ente in actu: mō ista non sunt nisi in sba celestis corporis: z nō in colligato ex intelligētia z orbe. ergo corp celeste scēdū intelligētia erit ens in actu. z sic habebit formas aliquā ultra intelligētia: z hoc sepe dicit: qz sicut colligatū ex intelligētia z orbe ē vnum vñēs animal rōnale: ita totū hoc est s̄m denotatiōis omniū accētiaz celi: attamē s̄m inhesionis est sba celestis corporis disposita ipsa intelligētia: vt ais dixi. reputandus est enīz qz sicut hō apud latinos colligatū ex intellectu z mā est s̄m omniū accētiaz mediate forma ei: lz qdā principiāl rōne māe: quedā rōne aie ei: ita in corpore celesti colligato est dicēdū. s. q illud est s̄m oīuz accētiaz: lz qdā s̄m rōne intelligētie: qdā rōne corporis. Ad formā argumētū dicēdū puto q si s̄m eēt. s. celus principiāl rōne sui seclusa intelligētia: tunc sine dubio eēt cōpositū. sed mō apper minor: sub hoc sensu esse fallā.

ALGA. DVB. XXIII.

At Alga. z si alqs diceret q in s̄mo princpio sunt spēs pluralitatis nō sequētes dictū principū: sed apper q sunt tres vel quatuor: vt sic. deinde in q̄ritate nobis ignora: z lz eoz numez nō

comprehēdam: nō ex h dubitām q pluralitatis principū est pluralitas: z q ab vno plura pcedere nequeūt.

Hic vult introducere Alga. q dubitauit rōnez p̄hoz qua probat a deo nō puenire nisi vñū cāuzza quo prouenire tria: vt dictum est. z vid. At Alga. z siqs diceret q in s̄mo principio sunt ipēs pluralitatis. i. modū pluralitatis nō sequētes dictū principū: lz apper q sunt tres. vt quatuor: vel sic. Deinde in q̄ritate nobis ignora. vult dfe cui numerū ignoam. z lz eoz nūez nō cōprehēdam: nō ex hoc dubitām q pluralitatis principū est pluralitas. z q ab vno pla. pcedere nequeūt. est q dubitatio Alga. p̄tra p̄hos p̄stēs in hoc: pp hoc debem: ipm negare: z p p̄no nō hz intentū.

AVERROIS.

Os dicim q si p̄bi talia dicerēt verba opoz: iteret eos cū primo quāta esset pluralitas infinita: vñ sequitur eos iterrogare: vñ pcedit dicti primi causati pluralitas. Sicut enīz ab vno plura nō pcedunt: debēt pcedere q pluralitas nō pcedit ab vno. ergo in ipsoz verbis est cōtradictio: iph enīz dicūt q ab vno nō pcedit nisi vñū: z mō dicūt q ab vno primo pcedit aliquid pluralitatez h̄is: nisi dicāt q qdlibet particulariuz pluralitatis primi cāti est primus. Cui valde mirādū est quātr hoc ignoratū fuit ab Auerena z Alpharabio: iph. n. fuerūt primi has abages ponentes: z multt hōses secuti fuere eos: z attribuerūt deinde hec vba: qz q si iph dixerūt q pluralitas scōi prin/ epij pcedit ab eo qd intelligit de seipso: z q intelligit de alio nō intendunt dicere q eius sba duas hz nās vel duas formas. Unde mirandum est z petenduz qualia sunt pcedētia a s̄mo principio: z qualia nō. Si tr sequit eos qz dicunt q est p̄se de se necessariū p aliud max/ ma redargutio: nā enīz possibilitatis differt a nā necessitatatis: quā sum p̄sit a necō esse: nā nāqz possibilitatis nō p̄r ad necessariā cōuertit: vñ in necessarioz naturis nulla ē p̄sitas: ita ille res p se necessarie fuerint: qz p aliō: z s̄m veritate oia ista verba debilitata sunt loquētū verbis: imo dicim q hi sermōes egrediunt oino de p̄siente. Unde dicim q merito dixit Alga. i plurib suis libris. q diuina scia p̄hoz q̄h p̄t phāta reputari.

C Et postquam Zuer. adduxit debilitatem Algæ. vult adhuc plus arguere contra Zui. et Alphæ. et ait. dicimus nos quod si philosophi dicerent talia verba: oportet eos cum primo quæta esse pluralitatem infinitam. et littera est multum contra: et forte est corrupta. et oportet legi: et oportet eos exprimere quæta esse pluralitatem in infinitum: et forte intelligit oportet eos cum primo super. ponere tantam pluralitatem quæta esse pluralitatem infinitam. Et tunc sermo eius est in forma hypothetici si philosophi talia verba dicerent. scilicet. quod a primo perveniunt omnia saltem mediate oportet eius pluralitas sit infinita: et ipsa ipsa est manifestata: quæ non assignant causam: quare tanta vel tanta est. **C** Deinde enim me arguit eos reducendo ad contradictionem. et dicitur unde sequitur eos interrogare unde procedat pluralitas dicti primi causati: tunc arguit: et sequitur: logice? suus est: sicut ab uno non procedit nisi univocata ab uno non procedit hinc pluralitatem: sed enim eos a primo non procedit nisi unum. ergo ab eo non procedit hinc pluralitatem: et hoc dicitur: sicut enim ab uno plura non procedunt debet concedere quod pluralitas non procedit ab uno. minor autem continet in hoc primo tacuit eam. Deinde reducit eos ad contradictionem. d. ergo in ipsorum verbis est contradictio: ipsi enim dicit quod ab uno non procedit nisi unum: et modo dicit quod ab uno primo procedit aliquid quod hinc pluralitatem. **C** Deinde respondet huic. d. nisi dicant quod quodque particularium pluralitatis primi causati est principium. est ergo solo quod arguuntur supponit fallum: supponit. n. quod omne intellectioes pluralitatis primi causati sunt causata: hoc fallum est: primo sunt cause et principia. pro quod non replicat: quoniam est contra eos directe: ideo tacet replicat. et addit. d. vñ valde mirandum est quod hoc cognovimus fuit Zui. et Alphæ. et potest exponi hoc. i. solo huius argumenti. et potest exponi. i. solo cuius reprobatio ab eo non ponit. q. d. et si solo illa est a qua fuit ignota Zui. et Alphæ. ipsi. n. fuerunt primi has abages ponentes: et multi hinc securi fuerunt eos: et attribuerunt deinde hinc verba: vult dicere dicta in solis illa: vel forte intendit quod attribuerunt hinc verba quod ponit. d. quod ipsi dixerunt quod pluralitas sed principium procedit ab eo quod intelligit de se ipso: et intelligit de alio non intendunt dicere quod est ipsa duas hinc naves: vel duas formas: et si ipsa non est corrupta intendit quod id non inveniunt ab uno. procedere hinc pluralitatem: quod illa pluralitas consistit in eo quod hinc duas dispositiones non redivinctas: sed ratione: modo non inveniunt ab uno. procedere hinc hinc pluralitatem: sed bene hinc pluralitatem enim rem inveniunt procedere ab uno. **C** Sed contra hoc arguit Zuer. et ait. vñ mirum est: et petendum quod sunt procedentia a primo principio et qualia non: vult dicere quod adhuc est locum quod nis: quare pluralitas potest enim ratione potest. procedere a primo et non pluralitas re: et postquam dicit hoc reprobat eos in alio dicebat. n. quod aliquid potest ab alio proveniat: vñ apud eos id est ens ab alio et non polis. contra hoc arguit Zuer. et intendit nullum possibile esse sempiternum duobus extremis dependens ab alio apud eos est non possibile: ergo non potest duobus extremis esse sempiternum: maior declarat: quoniam natura polis non potest duobus extremis esse perpetua: huius syllogismi tangit in probatione maioris. d. similis quod dicit quod. scilicet. causatum primum est posse de se necessarium per aliud sequitur maxima redargutio: et dicit. non est polis differat a non necessitate: quæ sumptis ab esse necessario ut dicitur: quoniam dicitur quod posse sumit esse ab aliquo necessario. Deinde secundo arguit: et sequitur sic componit hypothetice si non polis est ab aliquo perpetua convertit

rerum ad nam necesse: si non polis non potest ad necessam converti: unde in notioibus naturis nulla est politas: huius ponit destructiones contra. et sermo per. Et ad dicit quod siue res necesse fuerint per se quod per aliud: non polis differat a non necessitate. Deinde comparat sermones horum philosophorum ad sermones loquentium: et d. d. enim veritates omnia ista verba debitoria sunt loquentibus: vbi: imo dicimus quod hinc sermones egrediuntur de phibem: Deinde veritas cat dicitur Algæ. quod supra falsificavit. d. vñ dicimus quod merito dicit Algæ. in pluribus suis libris: et divina scientia philosophorum: quare potest phantasia reputari: ecce quoniam verificat de phia Zui. et Alphæ licet supra falsificavit illud de phia peripateticorum. Ex his vult habere quod ista phia istorum nihil est et valde debilis. **C** Debes scire quod pro intellectu: et illorum quod dicit quod isti reputaverunt in suis opinionibus esse loquentibus sine legis. scilicet. quod nihil est necessarium nisi prima causa: et omnia sunt possibile in suis naturis: et iam declaravit: et reputaverunt quod aliquid possibile: licet perpetuum duobus extremis: et primum causatum: et relique intelligit: vñ de illud et reliqua sunt sine principio polis et sine fine: ideo concedit: quod aliquid possibile possit esse sempiternum duobus extremis: sed qualiter enim phos peripateticos: sequitur quod natura possibile efficiat necesse valde occultum est. Ideo duo vult scire quod hoc potest duobus modis declarari ex verbis Aristotelis. unde secundo de generatione. ter. cõ. xi. et per celi. ter. cõ. i. 33. in ista arabica ponit quod natura realis tribus modis est particularis: quædam enim est semper ens: quædam a semper non ens: quædam quoniam ens: et quoniam non ens: et d. quod causa entis quoniam non ens: est materia: et dicit quod semper ens semper non ens sunt entes nature necessarie pro privationes causarum possibilitatis. scilicet. materie et contrarij. Ex his arguit per istum illo: quoniam si primum causatum est ens possibile in sui natura et sine dubio oportet quod vel sit ex extremo semper ens: vel in extremo semper non ens: vel in medio quandoque ens et quoniam non ens: et si in medio ergo incipit et definit: et pho dicit contra Platonem primo celi. et sic non erit duobus extremis sempiternum. ergo erit in extremo: et non in extremo semper non ens: et ergo in extremo semper ens: et sic necessarium. ergo natura possibile esset natura necessaria: et sic apparet dictum Zuer. contra Zui. et Alphæ.

Qualiter si
pole ab ali
quod est per
tuum: tunc non
polis efficit
res necesse.

ALGA. DVB. XXV.

Item Algæ. non dens pro phis: et si aliquid diceret quod vos posuistis multitudinem rerum: donec acciderit numerus mille: et non est concedendum quod pluralitas primi causati ad hunc terminum tendat: non posuimus multa media. **C** Postmodum ait respondens eis talia verba: id quod causistis nobis concedere non est inditendendum in intelligibilibus: nisi dicat quod sit ipse: sed nos dicimus quod non est ipse: et quod id ducit ad hanc divisionem: et posito uno quod sequatur primum causatum non ex parte cause. Cuius vel duo vel tria quod phibet quod non sint quatuor vel quinque: et sic

vltq; ad mille: vel q; p̄iudicare de quāitate terminatā
p̄z ergo q; p̄posito vno nullus ordo est ibi dādus.

C Induxit Alg. d. ait Alg. r̄ndēs pro p̄his: r̄ si aliq; diceret q; vno
posuistis multitudinē rerū: vult d̄rē causatā r̄onec ceciderit nume
rus mille: r̄ nō est cōcedēdū q; pluralitas p̄mi causati ad hūc termi
num tendatimo posuimus multa media: vult dicere mediātib; q̄
sūt p̄ducta reliquoz: r̄ v̄ mibi q; t̄tatio ei? sūt q; illi p̄hi opinati sunt
mille res. puenire a p̄ causato: r̄ ita ibi nō sunt mille res nec ex parte
causatorū: nec ex pre cause: cui? signū est: q; ita ponunt m̄tra media.
q; v̄ eē p̄tradictio. **C** Beinde iduct ip̄m ad p̄tradictionē. d. p̄posito
duz ait r̄ndēs eis talia v̄ba. id qd̄ causatis nobis p̄cedere nō est indi
candū in itelligibilib; nisi dicat q; sit ip̄ole: vult dicere q; nō sunt mil
le res: sunt t̄i poles: ideo ait: s; nos dicimus q; nō est ip̄ole. qd̄ p̄bat
d. q; id̄ iduct ad hāc d̄uisionē: vult dicere minorē multitudinē mil
lenariā: r̄ p̄posito vno q; sequit̄ p̄mū causatū nō ex pre cāe: vult dice
re q; v̄nū sit causatū r̄ nō cā. v̄nū vel duo vel tria: vult dicere r̄ v̄tra
v̄nū ad hūc duo vel tria. p̄cedat qd̄ p̄hibet q; nō sunt q̄rtuor vel quoz.
r̄ sic vltq; ad mille: vel q; p̄iudicare de quāitate terminata. qd̄. vno
p̄t. p̄cedere sine termino. p̄z ergo q; p̄posito vno. vult dicere tanq; cau
sa. nullus ordo est ibi dādus: vno potest esse numerus millenariū.
Debet scire q; nondū recitatū est ab Alg. q; illi p̄hi ponerent a p̄mo
causato mille res. puenire a t̄r̄nū sup̄plendū q; illi dixerūt illud d̄e idco
Alg. declarauit q; mille r̄ plures res possunt. puenire p̄posito vno: r̄ hoc
teclarauit s̄m p̄sibilitatē: qm̄ potētia r̄ actus in eis est v̄nū: h; d̄icō
huius p̄hi: vt p̄ma facie apparet: vident multas impossibilitates r̄ eius
impossibilitatē nolo nunc teclarare.

AVERROIS.

Aos dicimus q; si Aui. r̄ alij p̄hi viderēt q;
p̄mū causatū pluralitatē habeat: r̄ q; a q̄libet
pluralitate sit v̄nū in v̄nitate inferēte: r̄ illa
pluralitas reducat ad v̄nū: r̄ q; illa v̄nitas
ex qua pluralitas sit v̄nū est qd̄ simplex p̄cedēs ab vno
simplici solo: cessaret oīa p̄dicta argumēta Algazelis r̄
alioz p̄horū sequaciū eius: s; q; Alg. dixit: siue p̄posito
duxit quandā falsam positionē noīe p̄horū: r̄ nō inuenit
r̄ndentē veracē letus est: q; reperit locū redarguēdi plu
ribus redargutionib; sed pro nihilo garulatus est: ip̄se
attribuit p̄his id qd̄ nunq; dixerūt: r̄ radix hui? p̄posito
corruptio est q; dicūt q; ab vno nō p̄cedit nisi v̄nū: p̄o
stea ponūt in illo vno pluralitate: v̄nū sequit̄ eos q; illa
pluralitas reperiat sine causa: sed id qd̄ posuerūt. v̄z q;
illa pluralitas est terminata: quare conati fuerūt ponere

tertium r̄ quartum principium dāns esse entiu: est sine
dubio p̄positio p̄positiua: r̄ de qualibet demonstratione
nō dāta: tandem q; hec p̄positio differt a positione p̄mi r̄
scd̄i principij: dicit enīz p̄t q; cū scd̄a causa appropinquata
sit t̄n habēdo pluralitatē: p̄tendū est ergo qualr̄ sequit̄
in posterioribus p̄ma causa: r̄ oīa ista sunt ambages
r̄ errores: r̄ radix dictoz hominū fuit: quare non intel
ligeret qualiter vna est causa iuxta argumētalis opinio
nem: r̄ peripatheticoz eius sequaciū: r̄ tam instruxit se
argumētalis in sine v̄ndecimi metaphysicoz hoc decla
rasset: innuit q; antiqui nesciuerūt in hoc dicere aliqd̄:
v̄nde s̄m hoc vera erit p̄positio dicēs q; ab vno non
procedit nisi v̄num: etiam erit vera p̄positio dicēs q;
ab vno procedit pluralitas.

C p̄t Auer. h; ponit illd̄ in quo nō accidit locus q̄nōis: q; Aui. h; h; h;
d̄icisset. v̄nde remouet p̄tm Alg. d. s; d̄icimus nos q; si Aui. r̄ alij
p̄hi viderēt q; p̄mū causatū pluralitatē hēat: r̄ q; a q̄libet pluralitate sit
v̄nū in v̄nitate inferēte. i. causante: illa pluralitas reducit ad v̄nū
r̄ q; illa v̄nitas ex q; pluralitas sit est qd̄ v̄nū simplex p̄cedēs ab vno
simplici solo. cessaret oīa argumēta p̄dicta Alg. r̄ alioz p̄horū sequa
cium eius. **C** Debet scire q; Auer. h; q̄rtuor tangit: quoz p̄mum est q;
p̄mū causatū h; pluralitatē. scd̄z est q; nō incōuenit q; ab aliq; plur i
hat v̄nū inferēs r̄ causans. tertiu est q; oīe pluralitas reducit ad v̄nū:
vult dicere tanq; ad id i quo est v̄tus p̄ncipalioz. q̄rtuz est q; illa v̄nitas
a q; sit pluralitas est p̄cedēs. i. est p̄sistēs i vno solo simplex r̄ indi
uisibilitate apud me in istis q̄rtuor voluit inuere opinionē p̄p̄at̄ri
coz: q; fuit q; oēs intelligētie p̄cedūt a p̄mo tanq; a cā v̄ltz a reliq;
tanq; a causis p̄mīs: r̄ tūc intrēdit q; si Aui. vidisset q; non incōue
nit a multo r̄ plur: vt est intelligētia scd̄a vel tertia p̄cedere v̄nū q;
reducit ad v̄nitatē inferentē. h; p̄mi principij tanq; ad causas v̄niuer
salem. r̄ hoc modo nō incōuenit q; a pluri p̄cedat v̄nū. i. vna intel
gentia numero: r̄ illa v̄nitas ad quā reduc̄it est p̄mi p̄ncipij simplex
r̄ indiuisibilis nō accideret incōueniēte: sic v̄tus solonis est q; intel
ligētie procedunt ad inuicem virtute p̄mī. **C** Beinde ponit p̄tm
Alg. d. sed q; Alg. dixit siue potius dixit quandā falsam p̄positio
nem noīe p̄horū: r̄ non inuenit r̄nōnem veracē: letus est: q; reperit
locum redarguēdi pluribus redargutionibus. dicit t̄n q; pro nihilo
garulatus est: cuius causāz ait. q; ip̄e attribuit p̄bia peripatheticis
illud qd̄ nunq; dixerunt. **C** Beinde redit ad opinionē Aui. d. r̄ ra
dix huius opinionis corruptio est: cuius causam dicit: q; dicūt q; ab
vno non p̄cedit nisi v̄nū: p̄stea ponūt in illo vno pluralitatē: cōtra
quos arguit. d. v̄nde sequit̄ eos q; illa pluralitas reperit sine causa: r̄
q̄ntū tenet ex p̄p̄one eius: q; ab vno nō puenit nisi v̄nū. pluralitas

prmi causati est plus vno. q est sine causa vna: et sic appet argumtu. Deinde reprehendit eos in alio. d. s. id qd posuerat. v. q illa pluralitas est terminata: qre conati fuerunt ponere tertiu et quartu pncipiū dāns eē entitūqm posuerūt in illa tres intēriones tantū. Ideo posuerūt aliū motorez ait q sine dubio est ppō positiua et nuda de quibet demonstratione: et addit tandē sup. dicit q hō positio differre a pōne pncipi. s. cxi et scđi pncipiū. cōtra arguit. d. dicit. n. pt q cū scđa cā appropriata sit in habēdo pluralitatē: extendit est q quāsi sequit in posterioib⁹ a pma cā: vult dicere sū me quāsi in religio post pma cām est pluralitas vtrū tanta pēse quāta in pmo causato. vel maior vel minor: et nō pnt dare causāz hui⁹. C. B. inde resūmit totāl errorē istoz. d. et oia ista sunt ambages et errorē: et ponit causāz errois. d. et radix dictoz hōiuz sunt: qz nō intelligūt quāsi vna est cā iuxta opinio nez argumētāris et pparatētoz. et addit qz sūstruxit se argumētā bilis. s. pbabilr loquēs in fine. ii. meta. hoc declarasse. vide. 12. meta. in fine. et. d. et aliqualr oppositū ei⁹. et sermo ei⁹ est manifestus pē.

ALGA. DVB. XXVI.

Et Alga. q p hōs. adhuc dicimus q hic pectus est falsus. v. pcessus pluralitatis a scdo causato: ab eo nāqz pcedit celū stellarū fixaz que. 12222. fere reperiunt in numero: et differunt adinuicē in magnitudine et in figura et in situ et in colore et in actionib⁹ ab eisde in hoc mūdo ventētib⁹ vtr bona et mala fortuna earū in natiuitatib⁹ et in alijs. Al. g. stellarū quedā retinēt arietis figurā: quedā tauri: quedā leonis: quedā t. c. et variant in imprimēdo in vnū et idē sūm in fertozibus mūdi. s. calefaciēdo et refrigidādo: et sic de alijs predictis: et nō est dicendū q in hoc pōt rñderi q oēs sunt vna et eadē spēs cū p dicitis varietatib⁹. Quia si hoc eēt posse: possemus dicere q oia mūdi corpa sunt vna et eadē spēs in corporeitate: et ideo nō indigerēt nisi de vna et eadē cā: vñ si diuersitas corpoz adinuicē in numeris et pprietatib⁹ diuersitatē ipsoz in specie significat: sū de stellis dicendū est. s. q differūt in specie pp dicitāz ipzarū pprietatū: vt dictū est: et iō indigēt necessario de causis diuersis. v. de cā dante formā: et de alia dāte materiā: et de alia appropriatē quālibet earū in p dicitis figuris et pprietatibus: vñ si talis pluralitas pōt imaginari. i. intelligi in scdo. intellectu etiā pōt in pmo: qz apud ipsūz nō est maior ratio de vno q de altero: et syllogismus iste pōt copo/ni vobus modis: et tu compone si placet quoniam virtus eius est manifesta per se.

In hoc subio Alg. p arguit cōtra p hōs. scdo ponit solōne: et eaz p mouet i pta. d. adhuc dicim⁹ q hic pcessus: vult dicere orbis a scdo cāto est falsus: vel pcessus pluralitatis a scdo causato. i. ab oia cella: ab eo nāqz pcedit celū stellarū fixarū q fere reperiunt in numero. 12222. Deinde declarat illas eē multū diuersas. d. et differūt adinuicē i magnitudine et i figurāz et in situ: et i colore et accētib⁹ ventētib⁹ ab eisde in hoc mundo. et exponit quāsi ista sunt ita. et. d. vt bona et mala fortuna earū in natiuitatib⁹ et in alijs. vult dicere interrogantib⁹: et p hoc inuicē piaz earū in accētib⁹. Deinde declarat oriaz earū i figurā: et sermo ei⁹ est manifestus p set et explicat i accētib⁹. et intēdit p alia predicta oria in magnitudine: et sermo eius est manifestus: et vt mibi q intēno sua sit in syllogismo. s. qz differūt magnitudine et figura sita et colore et accētibus sunt accētra diuersa: stelle sunt diuersē in illis rebus. q sunt multū oria. Tunc vltra. a quib⁹ pueniūt corpoz oria in illis differētijz pueniunt plus vno ab ipso causato. scdo pueniunt corpa stellarū oria illis. q ab eo pueniūt plus vnō et sic appet argumētū Alg. cōtra p hōs illos. Et post qd dicit hoc remouet solōne quādāz. d. et nō est dicendū: q in hoc pōt rñderi q oēs. s. stelle sunt vna et eadē spēs cū p dicitis varietatibus. i. dato q differūt in illis varietatib⁹. cōtra arguit. d. q si hoc eēt posse: possemus dīe q oia mūdi corpa sūt vna et eadē spēs i corporeitate: vult dicere q nō differūt nisi in illis varietatib⁹: et tūc sequit q nō indigēt nisi de vna et eadēz cā. Deinde pbat illō qd assumptū. v. vñ si diuersitas corpoz adinuicē in numeris et pprietatib⁹ significat diuersitatē ipsoz in spēs: sū de stellis dicendū est. s. q differūt spēs pp diuersitatē ipzarū pprietatū vt dictū est: ideo indigēt necio de causis diuersis. s. de causa dante formā: et de alia dante materiā: et alijs appropriantib⁹ quibet earū in predictis figuris et pprietatibus. ppter qd dicit. vñ si talis pluralitas pōt imaginari. i. intelligi in scdo. intellectu etiā pōt in pmo: qz apud ipsūz nō est maior ratio de vno q de altero: et syllogismus iste pōt copo/ni vobus modis: et tu compone si placet quoniam virtus eius est manifesta per se.

AVERROIS.

Os dicimus q hoc dubiū valde iteratum est ab Algazele in presentī tractatu: sed si respondemus sibi noie p dicto veraciū p hōzū cessabūt oia p dicta argumēta: s. qñ intelligēt de ppōne p dicta q ab vno simplici numero non possit pcedere nisi vnū simplex in numero: non quodāmo vnū in numero: et quodāmo plura: et q illius vnitās cā est esse pluralitatis: tūc nullo mō euadēdū est de illis dubijs semper. Amplius res apud p hōs multiplicant substantialibus differētijz: s. nullis accidētib⁹.

fit oria substantialis cuiuscumq; predicamentoz decem: et corpa
superelesta vt pdictu fuit: no ex ma z forma: neq; disse-
runt a binuice in spe: no emz coicant in vno gne: quia si
coicaret eent sine dubio coposita: no simplicita: z ista ou-
fise declarata sunt a nobis in precedētibus.

Crimo reprehedit Alga. de superfluo sermone z dicit. z dicitur
nos q hoc dubiu: vel virtus huius dubij valde iteratu est ab Alga.
in pnti tractatu. sz si rridemus sibi noie veraciu phoz cessabunt om-
nia predicta argumeta. Deinde respodetex duobus modis. pto glo-
sando ppdnem. d. sz quado itelliget de propone predicta: qz ab vno
simplici in numero no possit pcedere nisi vnu simplex in numero: no
quodammodo vnu in numero: qd quodam d pluria: vult dicere qz si in-
telligat q ab vno no puenit nisi vnum numero qd proueniens non
erit quodammodo vnu: imo aliquo modo pluria: z q illius vnitas cau-
sa est esse pluralitatis: tuc nullo mo euadē dū est de illis dubijs semp
z forte ista est corrupta. z vult dicere aliquo motz si dicit nullo mo vult
dicere q nullo mo euadē dū est si itelligat in sensu contrario huic. vult
ergo q no incedunt ab vno pcedere quodammodo vnuz: z quodam-
modo pluria: qm vnitas cae ca est vnitatis z pluralitatis effectus. Deinde
reprehendit argumentu qm ad aliam propositionē. d. amplius
res multiplicant. s. specie distinguunt substantiabus differentijs: ergo
corpora celestia sup. non distinguunt substantiabus differentijs: ergo
no specie distinguunt. maior declaratur per ppdntem dicentē: sz
nulla differentia accidētaliū sit oria substantialis vniscuiusq; z
dicamentoz. minor aut iam dicta est. Deinde pbat scdo idē. sz ista
sic coponit: quecuq; no cōueniūt gne no dnt spē. corpa celestia non
coicāt gne: ergo no dnt spē. maior p syllogizat: quecuq; coicāt gne
sunt coposita ex mā z forma. corpa celestia non sunt coposita ex mā z
forma: ergo no coicāt gne. minor est manifesta per se. huius syllogismi
accipit minorē pro syllo. d. z corpa celestia vt predictu fuit: no sunt ex
mā z forma: deinde ponit cōclonē syllo. d. nec dnt inuicē in spē. vult
dicere: ergo no dnt spē. Deinde accipit minorē pncipalē syllo. d. non
emz coicāt in gne: reliquū autē syllo tacuit pp breuitatē: post adde-
uit ipm in forma entitatis: qz si cōmiserēt eent sine dubio coposita
no simplicita: z ista diffuse declarata sunt a nobis in precedētibus.

Hic posset esse qd an corpa celestia sint vni spē: sz qd ea
ci pnt in libro de ista orbis: id debes scire q con-
pora celestia nec sunt vni spē vnioce. s. pdicamentoz nec diuersa
specie vnioce z principat: qm ipse vnioce pnt in sub gne. qm
aut vel est mā: vel coposita ex mā: vel sumptū a mā: vt dicā in sublo
co: z aliqua declarati in. q. an mā sit gen. z. de genera. cō. 37. id
ppntem dnt spē: nec sunt vni spē: tātū oia sunt vni spē: s. m p
z postert: vt dicit Thier. z. celi. cō. 4. q. corp. n. celeste est vni atal nu-
mero hno orbes velut mēbra colligata: idē oia ista mēbra sunt vni
natura analogice pp qd in illis nec ē genus nec species nec ididitas
vnioce: sed sū transampitue z analogice: qones autē z difficultate
vise sunt sibi pro nunc sit dictū in m.

ALGA. DVB. XXVII.

Alga. adhuc est arguēdū sup opinio-
nem phoz in pdicto processu. s. tali modo:
qualr vero erubescit qui tale obtinet errozē.
v3. qz eē primū cātuz pole esse inferat supmt
orbis eē: z intelligere seipz iterat z caet aiaz dicit orbis:
z suū intelligere primū pncipiū causēt esse cuiusdā in-
tellect^o ab eo: z qualis est oria iter hoc z dictū dicētis qz
fit qdā hō z qdā est potis esse: z qz itelligit seipm z eius
creatorē. **C**ū sitr sequere illū hoiem inqzuz est pole
esse vni orbē: vni maria est hec admiratio qualis est cō-
paratio inter eē aliqd pole esse: z pcedere quēdā orbē
ab eo. Sitr dicim^o qz prout ipse itelligit seipz z suū crea-
torē debēt causari due res ab eo. possibilitas enim vna
z eadē est natura in quocūq; subiecto fuerit taz in hōie
qz in angelo qz in cane. Quare sine dubio tales opinio-
nes summe fatuitates debēt ab oibus reputari.

Cū sit Alga. adhuc est arguēdū in opinione philosophoz in pdicto
processu tali modo: qualr no erubescit qui talem obtinet errozē. Deinde
de explicat illum errozē. d. v3. qz esse primū causatū possibile esse in-
ferat supremi orbis esse: z intelligere seipsum inferat z causēt animā
dicti orbis: z suum intelligere pncipiū causēt esse eiusdem
intellectus ab eo: vult dicere: qd est esse motoris orbis proximi. z cū
posuit intentionē z errozē incipit arguere contra illum. d. z qualis
est oria iter hoc z dictū dicētis qz sit quidam hōio: z qz sit possi-
bilis esse: z intelligat seipsum: z eius creatorē: z vult dicere qz sicut
est primū causatū quattuor: d. s. pones: ita pot imaginari esse hōio
cōsistere in quattuor: d. s. pones: ita pot imaginari esse hōio
vnde. i. ergo sitr sequit illum hoiem esse orbē: in qm ille hō est ens
pole. z addit quasi arguēdo scdo. d. vnde maxima est hec admiratio
qualis est cōparatio inter esse aliqd pole esse: z pcedere quēdā or-
bem ab eo: quasi intēdit qz opz inter cām z cātum esse pportione alī
quā: sz inter esse pole intelligētie z esse orbem nulla est pportio. ideo
admiratio est qualr intelligētia pp eē ei^o pole est cā eē orbis. Deinde
declarat qz ab hōie poterūt cari alias sicut ab itelligētia. d. sitr dicim^o
qz prout ipse itelligit seipm z suū creatorē debēt causari due res ab eo
vnde. pbat qz hōis politas erit cā eē dū orbē. d. posita. n. est vna z
eadē mā in quocūq; subiecto fuerit taz in hōie qz in angelo qz in cane.
z ista pot sic coponit: ab vna nā puenit idē: politas est vna nā. ergo
ab ea sive in cane sive in angelo prouenit idē: z sic sicut in angelo
prouenit orbis: ita in hōie ab eo prouenit idē orbis. Deinde ponit con-
clusionem: z eius sermo est manifestus per se lege cum.

Disputatio

AVERROIS.

Item nos qd dicitur sermones qui sunt Aui, verba z eius sequaciū nō sunt vera neq; cōcurrentia p phoz ordinēs: s; nō sunt ita erronea sicut ipse putat. ¶ Si. n. qdā hō posuerit polis esse de se necessariū p aliud intelligēs seips; z suū agētē: z dicerem qd esset sicut scde cāe: vt putabat Alga. Dicimus qd bene sequeret: posito qd ille hō sit entia efficiēs de seipso: z de sua scia: vt dicitur de scdo principio. ¶ Hoc enī supposito sequit qd pcedat ab alio hōie due res: vna inqzū scit seipm z alia inqzū scit suū agētē. ipse enī positus fuit agēs ex pte scie. z nō est sicut negādū si positum fuerit qd sit agēs ex pte sui ipsi: qd posuit dicit qd id qd pcedit ab eo inqzū est polis esse dicitur ab eo qd pcedit ab eo inqzū est necessariū esse: vñ verba p̄dicta nō sūt in gradu defecti: quē Alga. putabat. ¶ Tū dicim qd hic hō meditat̄ est phos vituperare: z exponere eos i modis oculos speculātū: tādē qd nulla est dīta iter hoc: z cōm dicētis. Si posueritis qdā ens viuū i vita volēs volūta te scies in scia: audies vidēs z loquēs cū auditu z visu z locutibe: z ab eo pcedit totus mundus: qd est absurdum: vnde meditati sumus deniq; qd cā huius hōis erroris fuit: quare tū speculatus fuisset in Aui cēne libris: quare cōtigerūt enim hac sciētia multa incōgrua.

¶ Primo dicit id in quo cōuenit cū Alga. d. dicim nos qd dicitur sermones qui sunt verba Aui. z eius sequaciū nō sunt vera nec cōcurrentia p ordines phoz: z in hoc cōuenit ei. Deinde aliquis saluat Aui. d. s; nō sunt ita erronea sicut ipse putat: z hoc declarat. d. si enīz quidam homo posuerit polis esse de se necessariū p aliud intelligēs seipm: z suū agētē: z diceremus qd esset sicut scde intelligēs: vt putabat Alga. dicimus qd bene sequit. s. idem addito hoc. s. qd ille hō sit efficiēs entia de seipso: z de sua scia: vt dicitur de suo principio sicut Aui. vel sicut oēs d p̄mo principio. Hoc. n. supposito sequit qd pcedit ab alio hōie due res: vna inqzū scit seipm: z alia inqzū scit suū agētē: ipsum enīz fuit agēs ex parte scie. z nō est sicut negādū si positum fuerit qd sit agēs ex pte sui ipsius: qd posuit dicit qd id qd pcedit ab eo inqzū est polis esse dicitur ab eo inqzū pcedit ab eo inqzū est necessarium esse: vult dicere qd si ponatur agens cum eius dīpō inqzū

Tertia.

144

polis esse dicitur ab eius dīpōne inqzū cum necessariū esse sine diuerse z acta ab eo sub istis diuersis rōnibus erūt diuersa: iō concludit. d. vnde verba p̄dicta. s. Aui. nō sunt in gradu defectus: quē Alga. putabat. i. nō sunt ita erronea: sicut ipse dixit. z addit. vnde dicimus qd hic hō meditat̄ est phos vituperare z exponere eos in modis speculātū oculos: sicut reperit in scriptura: forte est corruptatē v; esse occulta: z tunc sermo eius ē manifestus per se: si reperit vt dicit. int̄ dicit per speculātes oculos. i. res summe intelligibiles que dicunt oculi metaphisici: z o qd sunt intelligētes p cēntiā: z quocūq; nō est curas: cōcludit vltimo. d. tādē sup. dicimus qd nulla est dīta inter hoc z dīctum dicētis. v; hoc qd subdit. d. si posueritis qdā ens viuū in vita volēs volūta te: scies in scia: audies audire: vidēs visu: loquēs locutione: si ponit ab eo pcedet totus mundus: qd est absurdū: z si ista nō est eliminata: videt mibi qd ipse intēdat qd sicut nō est incōueniēs qd ab vno ente p diuersas dīpōnes pueniret totus mundus si haberet totas dīpōnes quorū nāe sunt in mūdo: ita nō cōuenit qd si hō haberet dīpōnes illas pueniret ab eo illa: vt visum est: vñ ab ipso viuēte sentire audire zc. pueniret fere oia p diuersas nāe: ergo nō incōuenit ab vno puenire multa p diuersas dīpōnes. vel forte intelligit: qd dīctū est ab ipso Aui. s; sit saluātū ab argumēto Alga. tū nō est saluātū simpliciter: qd dicitur hoc: sequit qd ab homine posset puenire totus mundus: quoniam in hōie sunt totas dīpōnes quorū sunt in mundo: vt audit/ re: videre: loqui zc. ¶ Tū dicitur microcosmus: vt dicit Arist. in phisicis: ergo ab homine posset totus mundus fieri: z sic mundus posset creari ab hōie: qd est absurdū: z hec expositio est plus cōsona verbis qd forte intelligeret intellectio ē aliam: sed hoc sufficit: vltimo cōcludit cām: z ratio Alga. z eius sermo est manifestus per se.

ALGA. DVB. XXVIII.

It Alga. z si forte aliquis diceret qd erit ergo huius qōnis finis postqz reprobata est ratio Aui. in pluralitatis cā. quid ergo dīctū est in hoc. d. n. qd secte phoz in hoc rōdent vna trium rōnōnū: quarū vna dicit id qd dicitur aliquis. v; qd pluralitas pcederet a mā. scda vero id qd dixit alius. s. qd pluralitas pcederet ab instis. tertia vero qd dixit alius. s. qd procedit a medijs. z dicitur qd Ari. secta verificauit opinionē ponentiū cām pluralitatis esse mediā. v; qd pluralitas pcedit a medijs. ¶ Tū Alga. z si forte aliquis diceret qd erit ergo huius qōnis finis postqz reprobata est rōnatio Aui. in cā pluralitatis. Deinde p̄pōit vñ quēstū. d. quid ergo vñ est in hoc. vult dicere: si opinio Aui. nihil est quid erit dīctū qd sit cā pluralitatis entiu: z soluit s; phos dīctō. dicit. n. qd secte phoz in hoc rōdent vna trium rōnōnū. z p̄ponit p̄mā. d. quarū vna dicit id qd dicit aliquis. v; qd plura/

has pcedit a materia. d. unde ponit altera. d. scda vero sup. dicit id qd dixit alius qd pluralitas pcedit ab instris. Deinde ponit tertia. d. terna vero sup. dicit id qd dixit alius. s. qd procedit a medijs. Deinde eligit opinionem Ari. d. dicit qd secta Ari. verificauit opinionem ponitum eam pluralitatis esse media. v. qd pluralitas pcedit a medijs: et iste opiones fuerunt itaqz expositae supra. id bonum est recurrere ibi.

AVERROIS.

Scimus nos qd de hoc non potest hic rephodere sufficiter: nec demonstrare: sed veritate hoc qd ille dixit nomine philosophorum reperit non ab Ari. neqz ab alio excellentiori antiquo: nisi a Porphyrio qui introductorum logicae compilauit: sed non fuit valde notus inter philosophiae principes: attamen id qd nobis apparet de hoc iuxta peripateticorum radices est qd eam pluralitatis resultat ex tribus predictis ab Algazele. v. ex medijs et preparationibus instris. et de tribus istis itaqz determinauerunt qualiter ad unum reducant. e. eniz cuiuslibet istorum in unitate: puta qd eam est pluralitatis. Unde tur eniz qd eam pluralitatis intelligetiaz separatarum sit diuersitas earum naturarum quas recipiunt in eo qd intelligunt de primo principio: et in eo qd acquirunt ab eo in unitate que est vna actio in se plura recipiens secundum eam pluralitatem: sicut reperit in altiori principio: sub quo statuti sunt multi principia: et de hoc alibi declaratum est. Non si id qd declaratum est sufficit bene quidem: sin autem ad inspirationem diuinam nos reducamus: sic qd diuersitas pcedat a quattuor causis diuersitate satis manifestum est diuersitas. n. orbium pcedit a diuersitate eorum motorum: et formarum: et materiarum si manent: et ipsorum operum in hoc mundo: licet orbis non sint secundum philosophos pro istis operibus. Diuersitas tamen que accidit primo inferioribus entibus: vt sunt simplicia corpora. s. elementa: pcedit sine dubio a diuersitate materie que sumitur ex ipsius propinquitate et distantia a supercelestibus corporibus: vt diuersitas ignis a terra. Causa tamen diuersitatis duorum motuum vniuersalium. s. generationis et corruptionis a corporibus supercelestibus pcedit: vt habet ab Aristotele.

scdo de generatione. Itz ergo qd eam diuersitatis a corporibus supercelestibus pcedens sit est diuersitati a diuersitate instrumentorum: et sic cause pluralitatis vniuersi agentis apud Aristotelem. sunt dicte tres: et reducunt ad vnam modo predicto. Cuiusmodi tamen inferiorum entium a quattuor pcedit causis. v. a diuersitate duorum agentium et materiarum et instrumentorum: sed qd diuersitas pcedat a diuersitate recipientium: qd diuersa adinuites sunt: aperte. v. color magis qui in aere imprimi differt ab illo qui in superficie corporis consistit: et ille qui imprimi in visus differt ab illo qui imprimi in oculum: et ille qui imprimi in sensus ceteros differt ab illo qui imprimi in phantasiam: et ille qui ingreditur sensus ceteros differt ab illo qui ingreditur memoriam: vt in libro de anima diffuse declaratur.

Hic excusat se. d. dicit nos qd de hoc non potest haberi sufficiter: nec demonstrare. Deinde conloquitur aliquis de hoc. et eligit opinionem Aristotelem. s. qd veritate hoc qd ille dixit notae philosophorum. i. ad mentem Aristotelem. qd eam pluralitatis est pluralitas mediorum: reperit non ab Aristotele: nec ab alio excellentiori antiquo nisi a Porphyrio: qui introductorum logicae compilauit: sed non fuit valde notus inter philosophiae principes: sic apparet qd non est ad mentem Aristotelem. Deinde declarat qd est ad mentem Aristotelem. attamen id qd nobis apparet de hoc iuxta peripateticorum radices. i. secundum dameta est qd eam pluralitatis resultat ex tribus predictis ab Algazele. v. ex medijs et preparationibus. i. subiectis: et instris. i. agentibus proximis et additis: et de tribus istis iam determinauit qualiter ad unum reducantur. esse eniz cuiuslibet istorum in unitate. vult dicere: reducit que est eam pluralitatis. Deinde declarat quomodo in separatis intelligibilibus est multitudo. v. eniz qd eam pluralitatis intelligetiaz separatae sit diuersitas earum naturarum quas recipiunt in eo qd intelligunt de primo principio: et in eo qd acquirunt de unitate ab eo: qd unitas est vna actio in se et plura recipiens. i. recipientis latitudinem secundum eam pluralitatem: vult dicere qd diuersitatis in illis est diuersa intellectio earum de parte unitatis eorum. qd recipit magis et minus: et hoc dictum est multum plane supra. et hoc declaratum simile. d. sicut reperit in altiori principio sub quo statuti sunt multi principia: et hoc alibi declaratum est: et tu recurre. 12. metaphysicorum. c. 4. 4. Deinde excusat se. d. si id qd declaratum est sufficit bene quidem. q. d. ea/lecta. sin autem. i. si non nos reducamus id ad inspirationem diuinam. i. nos dicamus qd id scitur tamen spiratione diuina: et non potest haberi nisi lumine. Deinde aliquis declarat qualiter res sunt diuersae. d. qd diuersitas: vult tamen causam dicere in entibus: procedat a diuersitate quattuor causarum satis manifestum est: et declarat hoc primo in orbibus. d. diuersitas eniz orbium pcedit a diuersitate eorum motorum et formarum et materiarum si manent: et procedit a diuersitate operationum ipsorum in hoc mundo: sed orbis non sunt.

Destruccio destruc. Quer. 1 1 1

pm phos. s. simpliciter et pro istis operibus: sed per intelligentias. ecce igitur quo orbes sunt diversi per causas quatuor: ut apper. Deinde exponit que sunt h. d. diversitas tñ que primo et principalr accidit in inferioribus entib⁹: ut sunt simplicia corpora. s. elemēta procedit sine dubio a diversitate materie que sumit ex ipsius ppinq̄itate et distantia a supercelestib⁹ corporib⁹: ut diversitas ignis a terra. cā tñ diversitatis duorum motuū vltimū. s. generatiōis et corruptiōis procedit a corporib⁹ celestibus: ut habet sc̄do de ḡn̄atione ab Arist. vide textū cōmētū. s. c. et inde cōcludit. d. p̄t̄ ergo q̄ cā diversitatis a corporib⁹ celestib⁹ procedit similis est diversitati sup̄. p̄cedit a diversitate instrumentorū. Deinde cōcludit id q̄ intendit. p. et sic cause pluralitatis vnius agentis sunt dicte tres: et reducunt in vnā mō predicto: eō mō quo instrumentū in eam reducitur. diversitas tñ inferiorū entium a quattuor procedit causis. v. z. a diversitate duorum agentū. s. v. z. proximitate materie: et instrumentorū. Deinde declarat qualiter diversitates causarū a diversitate recipientū: et exēplū ponit in colore et sermo eius est manifest⁹ per se. quō hoc q̄ dicit hic Aver. sit manifest⁹ iam in parte dictū est supra. et sc̄do ph̄s. h. z. declarari. pro nunc factus est colligasse ea que dixi supra. et hic: qm̄ ex eis proventer intellectus veritatis in hoc. et sic completur tertia disputatio et reliquum est aggredi quartam.

Quarta disputatio Alga. cū ph̄s in qua ostendit debilitatē ph̄oz rōne improbando efficiētē mundum.

CDVBIVM PRIMVM

Et Algazel. Homines qui speculantur sunt super hoc propositū duabus sectis diuidunt. Una quaz est secta veracius sapientū: qui opinati sunt mundū creatū fuisse: et ipsi sciunt necessario q̄ inouatū nō pro ducit seipsum: quare sine dubio indiget efficiente seu producere. Secunda vero secta dicitur eternalis. v. z. homines opinantes mundū esse ab eterno: et nullū attribuūt ei efficiētē, ph̄i tñ opinati sunt mundū esse ab eterno: sed ipsi attribuunt ei efficiētē: et hec opinio minus est nota religis duabus opinionibus.

Introducitur in primis Alga. opiones sapientū: et dicitur Alga. homines qui speculantur sunt super hoc propositū duabus sectis diuidunt. et primo ponit primaz et secundam. deinde eligit opinionē philosophorū et dicit. vna quarū est secta veraciam sapientū qui opinati sunt mundū

non esse creatum: et ipsi sciunt necessario q̄ inouatū nō producit seipsum: q̄ sine dubio indiget efficiente seu producere. Deinde ponit secundaz. d. Secūda vero secta dicitur eternalis. v. z. homines opinantes mundum esse ab eterno. et dñt q̄ nullum habet efficiētē. Deinde ponit opinionem tertiam. et comparat inter eas: et sermo eius est manifestus per se.

AVERROIS

De dicimus q̄ ph̄oz opinio magis est nota et rōnabilior alijs duabus: eo q̄ agens duobus reperit modis. Quorū vnus q̄ ab eo p̄cedit effectus: de quo pendet ipsi⁹ actio dñi est in fieri: et iste effect⁹ nō indiget efficiente post actiōis cōplementū: ut se h̄z domus cū edificatore. Sc̄ds vero a quo procedit actio tantū dependet de effectu esse nō habente: nisi adiuncta sibi actione: et q̄ priuata actione priuatur effectus: et inuenta actione inuentur effectus: prout sunt simul et semel: et ista secūda actio nobilior est prima. ipse enīz p̄ducit suum effectus: ipsum q̄ conseruat. Sed aliud agens efficit suum effectus: sed indiget alio agente ut eum cōseruet: vñ motor cum motu sic se h̄z: ideo q̄ opinati sunt philosophi q̄ motus est act⁹ agentis. et q̄ mundus nō sustentatur sine motu: dñt q̄ agens motus est agens mundi. Si enim actio eius cessaret vno momento. v. z. q̄ motor nō moueret totus mundus destrueretur. vñ de syllogism⁹ ipsoz talis est. Ad mundus est opus: aut quid cōsequēs opus: et quocūq; sic se habens indiget siue dubio agente essendi in suo esse. Quapropter p̄cluserunt ex hoc q̄ mundus habet agens existens in suo esse. vñde quicūq; opinati sunt q̄ actio procedens ab agente mūdi sit noua: asserūt q̄ mundus inouatur ab antiquo agente.

Et videtur error Alga. primo Aver. preponit distinctionē agētis et eligit mēbrū q̄ est apud ipsū ad p̄positū. Deinde remouet ei⁹ p̄t̄m. Quātū ad p̄mū dicit. dicim⁹ nos q̄ ph̄oz opinio magis est nota et rōnabilior alijs duabus: eo q̄ agēs duob⁹ reperitur modis: quorū vnus est q̄ ab eo procedit effectus de quo pendet ipsius actio dum est in fieri. vult dicere: eius effect⁹ tñ in fieri ab agente dependet: et iste effectus nō indiget efficiente post actionis fundamētū: ut se h̄z dom⁹ cum edificatore. Deinde accipit sc̄dm mēbrū. d. sc̄ds vero est. s. a quo p̄cedit

Nobilius ē agēs quod agit & cōseruat q̄ agēs quō agit tā lum.

Non oē potens in diffi- cili pot in vili & facili.

actio tantū dependet de effectu esse non habēt et est inordinate ip/ ductū & dicitur sine quo effectus esse nō h̄z nisi adiūta sibi actioe q̄ p̄uata actioe p̄uata effectus & inuēta actioe inuenit effectus prout sunt simul & semel. v̄tigit dicit q̄ agēs sc̄do mō est id a quo dependet effectus in eē & in cōseruari, & post q̄ dimisit istos duos modos agētia cōparat ista mēbra & dicit: z ista sc̄da actio, nobilior est p̄mar ip̄s. v̄tigit dicit agēs actione sc̄da p̄ducit suū effectū ip̄sum q̄ cōseruat q̄ aliud agens, vult dicere, p̄mo mō efficit suū effectū: sed in dīget alio agente vt eū cōseruet, vult ergo q̄ agēs q̄ agit & cōseruat est nobilior agēs q̄ agit n̄m q̄m agēs cōseruas & potens ponere effectū in eē: z cū hoc ip̄s potēs cōseruare, aliud est, n. effectū ponere de nō eē q̄d esset q̄ ip̄s in eē cōseruare p̄m cōm̄sensu: sapitūz, ergo si est agēs potēs ponere effectū in eē ipsum datū poterit p̄seruare, ergo si est illud est falsū. Dīcēdum q̄ cōseruare distinguit ab agere, aligā em̄z pot p̄seruare effectū aliquē: q̄d nō pot ip̄s agere, t. g. sol pot cōseruare h̄oem: nō tñ potest ip̄s agere nisi cōcurrere h̄oimē. s̄t aligā pot agere: nō tñ cōseruare: vt de edficatore dicebat, & ideo q̄d est aliq̄ agens: q̄d potest effectūz & agere z cōseruare est nobilior q̄ agens potens cōseruare tantū vel agere tñ. Et per hoc dicit q̄ an/ recedēs est verū, non tñ op̄z q̄ potens in difficili pot in vilius & facili: q̄m sine dubio, p̄ductio h̄oīs difficilior est p̄ductioe vermis, non tñ h̄oimē potēs in generationē h̄oīs pot in generationē vermis: ideo op̄z limitare sic q̄ cōe dictum, s̄t q̄ potens in difficili sibi p̄o/ portionatū pot in facili sibi p̄portionatū. ideo argumētū nihil est. Et post q̄ dixit hoc, eligit modum qualiter motor primus est cū agens motū, d. vnde motor cū motu sic, vult dicere sc̄do mō sic se h̄z. Deinde arguit p̄positū p̄horuz & syllogismū suus pot sic cōponi, oē agēs p̄mor sine quo mūdus nec esse nec fieri potest agēs tali actioe quali actione agit motū: sed deus efficit motūz cōseruado & efficiendo: sine quo mundus esse nō pot, ergo deus agens motū illo mō agit mūdus illo modo, maior est manifesta per se, minor quātuz ad primā partēz illata ex dictis: quātū ad secundā partē pot sic p̄syllogizari, illud quo cessante cessat nō potest esse sine eo: sed mundus cessante mo tu cessat, ergo mundus nō pot esse sine motu. Et sc̄mo eius sic ordi natur, q̄ primo inuit syllogismū sc̄da sibi, (si enīz actio) inuit p̄syllogismū: z sermo eius est manifestus per se. Et post q̄ accepit syllogismū p̄m mai teriaz accepit p̄m formā, vnde dicit sic cōponi, quicquid est opus: aut eōsequēs opus sine quo esse nō potest in dīget agēte per se vel eo quo in dīget idem opus: ad q̄d cōsequit, mundus est opus aut quid cōsequens opus, ergo mundus h̄z agens existēs in suo esse, huius primo accipit minorē: deinde sibi, (z quōcūqz sit) accipit maiorēz, z sermo eius est manifestus per se. Et post q̄ dixit rōnes p̄horuz, remouet solutio nes loquētuz, possunt enīz loquētes dicere q̄ argumētuz sit verū sc̄z q̄ mundus dependet ab aliquo agente: nō tñ est sempiternū: q̄m dependet rāq̄ effectus nouus. C. Contra, arguit dicit, d. quicquid p̄p̄o/ nati sunt q̄ actio p̄cedēs ab agente mūdū sit noua: asserit q̄ mūdus inouat ab aliquo agēte: q̄d sup. est improbatū in p̄ma disputatiōe huius, ideo solutio illa nō est p̄ns, & sic apparet qualiter op̄tio p̄horuz est v̄nens: z illa loquētium est extranea.

Sed hic potest moueri q̄stio an cessante motu celi mundus de/ firueretur: z q̄ totuz hoc sermone proluxo declarauit in p̄/ multimo caplo de substantia orbis: ideo vide illic, qualiter et nouū nō p̄ueniat ab antiquo declaratū est in q̄one de intellectu.

ALGA. DVB. II.

Et Alga. r̄ndens pro p̄his, & si aligā diceret quō nos dicimus q̄ mundus habet efficiē/ tem: nō ex hoc intēdim⁹ q̄ h̄eat agēs eligēs & volēs quod daz opus postq̄z de eo non curabat: sicut inuenimus in artificialib⁹ agentibus: imo intendimus q̄ mundus h̄eat cām que primū principū huncupatur, v̄z q̄ suuz esse nullaz h̄eat causam: z h̄eum vocarem efficiens: eodēz modo d̄z exponi. C. Est h̄oimē q̄ tale agēs vel efficiēs pot facile p̄bari per de/ monstratiōez: nos nāq̄ dicere possumus q̄ mundus cū suis entibus causat ab aliquo: aut nō: z h̄z cām: aut illa causa aliā h̄z: aut nō. Unde aut p̄cedit ad infinitū: q̄d est falsū: aut peruenit ad quādā extremitatē q̄ est prima cā nullā h̄ns sui esse cāz: z d̄r primū principū. Nos eīz nō intēdim⁹ aliud de primo principio nisi q̄d daz ens nullā h̄ns cāz: z est p̄manēs necio. T̄eritū nullaten⁹ dici pot q̄ celi sint primū principū, illa eīz corpa plura sunt in nu/ mero: z est oīi suuz q̄ op̄z vt sit vñū. S̄t est ip̄ose dicere q̄ primū principū est vnuz celoz: vel vnū corpus: aut sol: aut aliud: q̄ q̄libz ex mā z forma cōponit: z primū principū nō d̄z cōponi. Tandēz intētio nostra est q̄ ens causaz sui esse non habens permanēs est necessario: sed tota dissensio est in denominatiōibus, v̄z, quid intēdi/ tur de primo principio.

Et ait Alga, r̄ndens pro p̄his, dicim⁹ q̄ mūdus h̄z efficiēte, istā q̄ soluit Alga. d. nō ex hoc intēdim⁹ q̄ h̄eat agēs eligēs & volēs q̄d daz op⁹ postq̄ de eo nō curabat: sic iuenim⁹ in artificialib⁹ agentib⁹: imo intēdim⁹ q̄ mūdus h̄eat cām q̄ p̄mū principū nūcupat, v̄z, illud. i. ta lim⁹ q̄ suū eē nullā h̄eat cām: z h̄z eū vocauerim⁹ efficiēs d̄z exponi eodē mō, s̄t dixit, Deinde iuenit modū inuēdi illū: z dicit, Et est notandū q̄ tale agens vel efficiens pot facile p̄bari per rōnes seu demonstratiōez, nos nāq̄ dicere possum⁹ q̄ mūdus cū suis entibus causat ab aliquo: aut nō si h̄z cām: aut illa cā h̄z aliam cām: aut non: vnde aut p̄cedet ad infinitū: q̄d est falsū, aut peruenit ad quādā

extrematē: que est prima cā nullaz hñs sui esse cām: dñ pñmū pñi
 et pñm. nos. n. nō intēdim⁹ aliud de primo principio nisi quod daz
 enis nullā hñs cām: et est permanēs necessario. Deinde declarat hoc
 pñmū pñcipiū qd naz est et qd nō est. v. verumtrū nullaten⁹ dici pōt qd
 celi sint pñmū pñcipiū. Et syllus cōponit in scda figura sic. illa corp⁹
 celestia sunt plura numero. pñmū pñcipiū est tantū vnuz numerus
 nō plura numero. ergo in scda figura deus nō est corpora celestia. De
 in de ostendit ipsuz nō esse aliqd celoz. v. o. similr est impossibile pñmū
 pñcipiū esse vnū celoz: vt vnū corp⁹ aut sol aut aliud. et Ari. in scda
 figura. qd hz corp⁹ celeste cōponit ex mā et forma. pñmū pñcipiū nō
 v3 cōponit ex mā et forma. ergo pñmū pñcipiū nō est corp⁹ celeste. in v
 no: p̄syllogizat sic. oē cōposituz ex mā et forma est cōtingens. ena
 cām sui esse nō hñs permanēs est necessariū. ergo illud erit cōpositū
 Et dicit tñ qd in hoc nō est dubium sed toto dissensio est in denotatio
 nibus pñmū pñcipiū. qd. s̄ntendit de eo an sit pñcipiū nouū agēs:
 et qualr: vt dictū est et dicemus.

AVERROIS.

¶ Scimus nos qd ista verba sunt dialectica nō
 vera. Nomē enīz cause dicit equiuoce sup
 quattuor causis. s. materia: et forma: et fine:
 et efficiēte. Unde si rñsio p̄hoz fuerit modo
 p̄dēcō erronea esse rñsio. ipsi eīz necessario exiunt pe
 tere ab arguētib⁹ de qb⁹ q̄tuor causis loquunt qñ dñt
 qd mūdus hz p̄mā cām. Cū si ipsi rñdēt qd intēdūt loq
 de agēte cām: qd eius actio fuit ab eterno: et qd eius esse
 etus ē sua actio. dicim⁹ qd eēt rñsio vera iuxta ipsoz opi
 nionē. sed si ipsi rñdēt qd intelligūt loqui de cā formali
 ad huc eēt arguēduz eis si intēdunt qd forma mūdī sit in
 eo ex nō. si qd dñt qd intēdūt loq de forma separata: ad huc
 est petēduz vlti⁹ si ipsi ne loquunt de forma mālī: tūc
 eēt pñcipiū apud eos necessario qd daz corp⁹. et absit qd
 ipsi dicāt hoc. Sitr si intēdunt de finali cā loq forte p̄ce
 dēndū eēt. Tandēz p̄dicta v̄ba sunt valde dubitabilia:
 quapp nō debent ponere p̄hoz rñsionē. Id tñ qd dixit
 v3. qd agens incausatū pōt facile demonstrare p̄bare
 verba erronea sunt: qd ibidēz opz distinguere causas: vt
 supra dictū fuit: et declarare qd in qualibet earū est dare
 primaz cām nō habētē aliam. v3. qd cause agētis perue
 niunt ascendendo ad primum agēs: et forme ad pri
 mam formaz: et sic de alijs. Deinde pertinet probare qd

quattuor iste ad vnam primā ascendunt: et ista nō facile
 ostēdunt: vt dixit Algazel. Sitr id qd dixit de declara
 tione prime cause. v3. qñ ait qd mūdus cu3 suis entibus
 etc. sunt verba erronea sine dubio. Quādo enīz ipse di
 xit qd mūdus et eius entia: aut hz causaz: aut non hz etc.
 Dicimus qd oportebat eū distinguere illā causaz qre cā
 dñ equoce. Sitr p̄cessus causarū ad infinitū apud p̄hos
 est quo dāmodo ipōtis: et quodāmodo neētus. v3. qñ
 infinitū sumit per se et recte: ita qd p̄cedēs sit subsequē
 tis causa: tūc est ipōte. s3 qñ sumit per accēs. s. et circu
 lariter: ita qd corruptio p̄cedētis sit necessaria in eē sub
 sequentis: et qd sit ibi primū agēs: tūc infinitas est possi
 bilitas: vt pluuā generari a nube et nubē a vapore plu
 uiarum. opz em̄ supponere primā causam: et hoīem ex
 hoīe generari ad infinitū est ipōte: qd in talib⁹ esse p̄ce
 dentū nō est necessariū in sequētib⁹ esse. Cū tales cāe
 ascendūt necessario ad primā cāz eternalē ad quā pue
 niunt aliē cause. U. g. qñ Plato ex Socrate generat. p̄
 mus motor huius motus est corpus sup celeste: vel aīa:
 vel intell⁹: vel oēs: vel ipse deus. Quāob̄re dixit Arist⁹
 qd homo ex hoīe et sole generat: et sol a suo mouet mo
 torē: et ipsius motor causat gradatuz a primo p̄ncipio. et
 ideo p̄cedēs homo nō est necessarius in subsequētē eē:
 vt si quidā arti: ex multa subsequētia efficeret opera in
 subsequētibus t̄pibus: et cū diuersis instris: et illa instra
 facta fuerunt ab alijs et illamet ab alijs: manifestuz est
 qd ipsa instra fuerūt abinuicē per accidens: et qd nullum
 ipozum necessariū est in esse effecti nisi primum: et oīa
 ista declarata sunt diffusius alibi. S3 id qd dixit. s. qd p̄
 mum p̄ncipū esse celos est ipōte: qd sunt plures: et
 vnitas in eo manifeste patet etc. Intēdūmus qd si vult
 dicere qd ordo huius mūdī apparet regi ab vno recto/
 re dicimus qd vera sunt: s3 id qd dixit. v3. qd ipōte est
 dicere qd vnum p̄ncipū primū sit vnū celū: vel vnum
 corpus: sicut sol vel aliud orbū: qd omne corpus ex mā

z forma cōponit: z primū principiū non dō aliquo modo cōponit. Dicimus q̄ nō est ppositio v̄s ap̄d phos: q̄ oē corpus ex materia z forma cōponit. corpus enī celeste iuxta phoz opinionēz non cōponit: nisi dicatur q̄ ipsoz materia z inferioz materia nuncupent equo: ce p̄ter Aut. t̄m. qd̄ libet em̄ corpus cōpositū de forma z mā apud phos est innouatū: s̄z celi apud eos nō innouant: imo dicūt esse apud ipsos ab eterno zc. Quat̄ t̄n ostendit breuiter q̄ celi nō h̄nt materiā, dicimus q̄ hec est via: q̄ causa corruptiōis apud phos est mā, se: quif ergo q̄ illd̄ qd̄ est icorruptibile nō sit male: imo est qd̄ simplex: z nisi ḡnatio z corruptio accideret inferioribus corporib⁹ nō cogemur dicere q̄ sint cōposita ex mā z forma. Radix nāq̄ talis est apud phos. s̄z corpus est verū in esse sicut est in sensu. vnde si corpora nobis presentia nō essent corruptibilia diceremus sine dubio q̄ sunt simplicia: z q̄ eoz mā est corpus, z ideo q̄ corpus celeste non corrumpit: apparet q̄ ipsius mā est corporeitas quā actu h̄z: z q̄ ipsius aīa non sustentat in ipso corpore, hoc em̄ corpus nō indiget aīa in sua cōseruatiōe perpetuali: sicut indiget aīa in suo esse: s̄z ut sit aīatū: q̄ id qd̄ est nobilius op̄z q̄ h̄eat nobilitōe gradū: s̄z aīatū est nobilius in aīatis. ergo zc. z nulla est dissensio apud peripatheticos q̄ corpa supercelestia non habeāt potentiā s̄btam aliquo modo: z ideo nō est necessarius q̄ habeāt materiā sicut se h̄nt corpora generabilia. vnde vt ait Themistius: aut sunt forme: aut sunt materie dicte cum nostra mā equiuoce: aut sunt materie vite de se: non ab aliqua aliā vita.

Ad ducta s̄nta Alg. z oībus v̄ctis esus: vult modo aliquibus cōtra dicere z aliqua verificare: z virtus eius intelligit. z dmo declarat q̄ forma q̄nis s̄nt mala. sedo declarat q̄ questio est male soluta. **¶** intellectū p̄mi debet scire q̄ aliter qd̄ mouet a phos: z aliter **¶** Alg. aut̄ questuit an mūdus habeat efficiētē cām. mō cōstat q̄ phoz est v̄lior q̄ne Alg. adducta noīe phozū. lege. Dicimus nos q̄

ma verba sunt dialectica. vult dicere. verba quib⁹ mouet qd̄ p̄ho: z vt dictū est nūc sunt dubitabilia nō vera. s̄ absolute: cuius breuem tantū cām. d. nomen enīz cause d̄ equiuoce sup̄ q̄tuor: causas. s̄. mā forma sine z efficiētē. vult dicere q̄ causa d̄ equiuoce z q̄tuor causas: qm̄ cause differūt s̄m genus p̄ncipij: quēdā rerū nō differūt s̄m genus p̄ncipij. Ex his vult innuere q̄ qd̄ illa sit male mora: qm̄ debuit moueri nō sub equiuocōs s̄z sub vniuo. sed dicere. nōne Alg. mouet eam sub forma vniuo. dixit enīz an mūdus sit h̄ns cām efficiētē. Ecce q̄no qd̄ est vt vno ḡne cāe t̄m. dicendū q̄ illo mō nō negat v̄ctis. fuisse b̄n morā quātū ad formā q̄nis: s̄z b̄n vt eā mouet p̄bi. z Alg. q̄ mouet. q. noīe phoz debuit mouere mō dicto sub v̄lior foīa: vt apparet. z sic Zuer. reprehendit formā q̄nis sub q̄ debuit moueri quēdō: z nō sub q̄ mora est. Deinde r̄nsionē reprehēdit. d. v̄n si r̄nsio phoz fuerit nō p̄dicto: errornea eēt r̄nsio: cuius r̄nsioz dicit. ip̄s enim nēcio r̄nsioz potere argumētū z quib⁹ q̄tuor: causis loquit̄ qm̄ d̄i: eunt q̄ mūdus h̄z p̄mā cāz. i. qm̄ pueniūt an habeat cām: z r̄nsident q̄ h̄z p̄māz cām. Deinde declarat quō b̄n diceret. vnde si ip̄s p̄bi. quos adducit Alg. r̄nsideret q̄ intendūt loqui vt agēre cā. sic. I agens q̄ z eius actio fuisse ab eterno: z q̄ ei⁹ effect⁹ est ei⁹ actio. dicimus q̄ eēt r̄nsio vera. vult dicere q̄ vno mō ad. q. p̄nt distingere loquēte cā agente eterna cui⁹ effectus est illius actio: z sic bene dicit: qm̄ mūdus h̄z cām agenz ito mō. Deinde ostēdit quō sedo modo possit eoz r̄nsio esse bona. d. s̄z si ip̄s r̄nsideret: q̄ ip̄s intēdūt loqui vt cā foīali: adhuc esset arguendū eis sup̄. interoga do. si intēdunt an forma mūdī sit in eo exāstēs. an sup̄. sit separata quō naua separaf a nauī. Si s̄o d̄i: eunt q̄ intēdunt loqui vt foīa separata. adhuc est p̄tendū. ne. i. an loquant̄ vt forma mālī. an illa foīa separata sit mālī an purus intells. z destruit p̄mū. d. tūc eēt apud eos p̄ncipij. i. p̄mus motor: nēcio corpus: z destruit q̄ns. d. z absit q̄ ip̄s dicant s̄. qm̄ in libris Aristot. vt in fine octauī ph. z in. 12. meta. r̄xi. cō. 4. t. declaratū est totū oppo sitū: z tūc suppleas q̄ne. s̄. si illa forma separata vt non mālī tūc b̄n dicit. ¶ Sed obijcies: qm̄ vt sermo Zuer. sup̄fluus: qm̄ nulla est forma separata q̄ possit intelligi eē corpus: z per q̄ns illa qd̄ est ociosa. z em̄ meta. r̄xi. cō. 5. querere pp̄ qd̄ hō est homo: nihīl est querere. Dicendū q̄ forma pōt dici separata duob⁹ modis. vno mō a mā: z sic ip̄se est intelligere illā in mā: z sic qd̄ eēt ociosa. alio mō a subo: z sic motor: respectu mobilis est foīa separata. z sic est pp̄ dubitabilis. eho q̄ p̄mus motor: sit sepatus a mobilis: sicut naua a nauī q̄ non cōstituit per nauīm an sit corpus an non: z sic intelligit sermo Zuer. ¶ Et debes scire q̄ i exemplari qd̄ puenit ad me post sic habet. adhuc esset arguendū eis si intendunt formam mundi in eo existere: z tunc adhuc est p̄tendū. an sit existēs tanq̄ forma mālī: an tanq̄ motor. z absit q̄ p̄mi dicant: qm̄ tūc p̄mus motor: esset corpus aut virtus in corpore. Abs̄ aperte Zuer. loquit̄ z nō accidit dubitare in illa q̄ne. Deinde tangit tertij intell. d. S̄nt si intendāt de formali cā loquit̄ fore cōcedendū esset. i. eodē modo loquēdo de fine. s̄. separato sicut de forma esset cōcedendū intēntū phoz. z dixit forte: q̄ non dū est declaratum quō p̄mus motor: sit finis. vel q̄ dubia est mens eo. Deinde

Duplex forma separata.

concludit peccata Alga. d. tandem sup. pp. hec p̄dicta verba sunt valde dubitabilia: ideo concludit: quapp̄ nō debet ponere. i. innuere r̄sionē p̄p̄oz. vult dicere q̄ ideo Alga. male posuit illa tanq̄ sint responso p̄p̄oz: eo q̄ p̄bi nō vtant v̄bis dubitabilib̄. (¶ Jd̄ tñ q̄ dicit.) Cum reprobaui Alg. tum quātū ad gōnis formā. tum quātū ad soloniam modū. vult nō reprehēdere ipsūz quātū ad sniam quā adiunxit per quā p̄batur p̄mum motorē ee. x p̄mo reprobat ip̄m quātū ad modū loquēdi. sc̄do quātū ad rei nāz. In p̄ma p̄tē p̄ponit id q̄ vult reprobare. d. id est q̄ dicit. v̄z. q̄ agens incausatū p̄tē facile venon fratriue p̄bari. v̄ba sunt erronea. Imo vt declarabit hoc est difficile nō facile ad p̄bandū. Beinde p̄sequit. d. q̄ ibidē. i. in p̄batioē illius plura cōcurrunt. p̄mo op̄z distinguere cās: vt supra dictū fuit. x sc̄do op̄z declarare q̄ in quibet eārū est dare p̄mā cām nō h̄ntē aliā. sic. v̄z. q̄ cause agētes perueniāt in ascedēdo ad p̄mū agēs: x forme ad p̄mā formā. x sic in alijs. s. m̄a x sine op̄z p̄bare statū. tertio op̄z p̄bare q̄ iste q̄tuor ad v̄nā p̄māz ascendāt. i. reducunt. x tūc cōcludit p̄tē eius. d. x ista sup. tertia nō facile ostēdunt: cuius oppositio ē vt dicit Alga. ¶ Debes scire p̄o intellectu tertij regitij q̄ quorū: postu- r̄ducunt ad v̄nū simplr̄mō tñ ad v̄nā causarū. neutra em̄ r̄ducit ad neutra. bene tñ q̄tuor: r̄ducunt ad v̄nū p̄mū: x hoc diuersimode. quedā p̄ idēritatē: vt finis forma x agēs. sunt em̄ in deo v̄nū in esse: x tria in modo: x aliq̄ earum per dependentiā: vt m̄a: p̄ma em̄ mā r̄ducit ad p̄mū motorē per dependentiā: sicut alibi dictū est. (S̄it̄ id q̄d) Nūc reprobat ip̄m in re. x p̄mo quātū ad malā logicā. Vbi v̄bis scire q̄ equoca p̄positio est vbi subm̄ est terminus equocus: x est talis nāe q̄ non p̄t esse altera pars cōtradictōis. iste em̄ simplr̄ sum/ p̄t. s. canis currit. x canis non currit. non sunt cōtradictōis: eo q̄ p̄p̄tes sunt equocēi: deo v̄nt ante q̄ sint cōtradictōis extrema sub/ distinguit: vt dictū est i. logicā. ¶ Istō supposito dicit. s̄it̄ id q̄d dicit de declaratione p̄me cause. v̄z. q̄n̄ ait q̄ m̄dus cū suis entibus r̄. vult subintelligere an habeat causam an nō. sunt verba erronea. l. peccata in dialectica sine dubio. q̄n̄ em̄ ipse dixit q̄ m̄dus x eius entia: aut h̄nt causāz: aut nō h̄nt r̄. dicitur em̄ q̄ oportebat eū distinguere illā cām: q̄ cā d̄r̄ equocē. s. tam p̄m genus p̄dicamēti q̄ p̄m genus p̄ncipij: vt dictū est: p̄ p̄ns ista q̄d nō est inter extrema p̄tradictōis. (S̄it̄ p̄cessus.) Nūc reprehēdit ip̄m tertio quātū ad r̄z declarādō q̄ ipse adhuc in logica peccauit: q̄n̄ distinguēdū simplr̄ negauit. negauit em̄ p̄cessus causarū in infinitū eē potem quātū. vno mō est vt apud p̄bos. alio mō est falsuz. d. s̄. s̄it̄ p̄cessus causarū ad infinitum apud p̄bos est quodamō ipoliz: x quodamō necius. x declarat q̄ est in polis. d. v̄z. q̄n̄ in infinitū sumit per se x recte. ita recte. s. q̄ p̄cedens sit cā subsequētis: x nō ecōtrā: tūc isto modo est ipolis. beinde accipit intellm̄ cōcedendū. d. s̄. q̄n̄ sumit per accidēs. s. x circulariter: ita q̄ sup. tali modo circulariter q̄ corruptio p̄cedentia sit necēssaria in esse subsequētis. x addo q̄ in tali circularitē sit p̄mū agēs: tūc in infinitas in causis est polis: hoc declarat ex p̄lo. d. vt nūc genit̄ varia vaporē: x vaporē a pluuiā: x pluuiā a nube. In hoc enim t̄culo op̄z supponere primam causam. Beinde ponit sc̄dm̄ exemplum. d. x hōiem ex hōie gn̄ari ad infinitū est polis. ¶ S̄ p̄t q̄ dicit. ub̄

Quattuor: cāc p̄nt r̄/ r̄duci ad v̄nū: nō tñ aliq̄ illarūz ad aliā iter se. P̄opositio equiuoca.

pp̄ter hoc ecōdēdit infinitas entū q̄n̄ si sc̄dm̄ est p̄mum est. s̄ habunt cause actu infinite. ideo r̄ridendo dicit sup. dico non sequi infinitū in actu q̄n̄ in talibus. vult dicere accidentalr̄ ordinatū esse p̄cedētū non est neciū in esse sequētib̄. i. in effectibus succedētibus. Beinde r̄at etiā q̄ op̄z vt sit in tali ordine p̄ma causa. d. v̄n̄ tales cause ascēdunt neciō ad p̄māz cām eternalē: ad quā perueniūt alie cause. ¶ Alga q̄n̄ Plato ex Socrate tanq̄ ex agēte generat: p̄mum motorē huiusmodi. i. gn̄ationis istius est corpus supercelestē: vel aīa: vel intell̄: vel cōs: vel ipse deus. Beinde p̄bat hoc autē Arist. vel potius verificat Arist. dictū. d. q̄ hōiem dicit Arist. 2. phisic. tex. cōmēn. 26. q̄ homo generat ex hōie x soles x sol mouet a suo motore: solis motor: causa f gradatim a p̄mo p̄ncipio. x per p̄ns p̄cedēs homo nō est necessarius in eē subsequētis p̄ncipij p̄mū est ibi opportunū x necessariū. Beinde declarat etiā ex p̄lo manifestū x notabilē. d. vt si quidā artifex efficit res opera multa subsequētia in subsequētibus ip̄ibus: x cuius diuersis instr̄is illa instr̄a facta fuerint ab alijs: illa mer ab alijs. manifestum est q̄ ipsa instr̄a fuerint adinulcē per accidēs. x est etiā manifestum q̄ nullū ip̄oz necessariū est in esse effectū: nisi p̄mum tūc appli ca tū ad p̄positū. Beinde excusat se. d. x oīa ista declarata sunt dista sc̄dm̄ alibi. s. in 8. phisicor. 2. s. phisic. 8. quidē textu cōmēn. 47. 2. 5. 83. cōmēn. 13. x in prima disputatione huius. in solone quinti dubij. ¶ Debes scire primo q̄ p̄cessus infinitus in causis est possibilis: vt innuit h̄c ipse: quattuor cōditionibus. p̄ma in causis per accidēs. sc̄da circulariter se habentibus. tertia vbi esse p̄cedentis non est neciū in esse subsequētis. quarta supposito primā causam esse in reruz nā. ¶ Sed obijct quis q̄m homo fit ab homine: x nō circular. ¶ Sed oīa etiā corruptio patris non est neciā p̄o esse filij vt vides. ¶ Beinde vt d̄r̄ in 2. meta. cō. 7. x prope finē sc̄bi de generatione: q̄ cause p̄t esse infinite. p̄mo q̄n̄ accidentāl̄ ordinant q̄m vbi essential̄: tūc esse vniū ēē simul cū esse alterius. x sic infinitū esset in actu. sc̄do circulariter genit̄: hoc p̄pinque vel remote. h̄d enim fit ab hōie. x ecōtrā. remote. q̄n̄ ex cadauere fit terra: ex terra plantat: ex planta cib̄: x ex cibo sperma: ex spermate homo. Dixit vlt̄erius ita q̄ fit ibi p̄mum agens. quoniam vbi non esset ibi p̄mum agens non esset ordo in causis: nec p̄cessus: vt dictum est alibi sc̄dm̄ octauo cōmēn. 15. ¶ Secūdo debes scire q̄ quattuor sunt opinionēs que r̄ducūt has causas gn̄abiles. Ad primā. vna Themiſtūqui posuit animā in terra exister. i. infra orbem lune productam ex sole x orbe. declarat q̄ Arist. vel ex oijs sc̄dm̄ Pla. vt narrat Zuer. in. 12. meta. cōmēto 18. x apparet in primo x tertio sue abbeuſationis de anima. ¶ Secūda fuit opinio Zūic. Alpharabij x Alexan. qui ponit intellectum Zūic: agentem v̄nāz intelligentiarum infra spheram lune esse causam ad quam r̄ducunt omnes h̄c presentēs: vt Zuer. dicit. 7. meta. cō. 31. x 3. phisic. cōmē. 79. ¶ Tertia fuit opinio Arist. q̄ illa prima causa fuit v̄n̄ motorē orbū: cōputando etiam deum vt in 9. meta. cōmē. 7. x 12. meta. cōmēto. 4. 4. finit̄. vbi declarauit ordinē intelligentiarum finit̄em x necessitatem eārū. ¶ Quarta fuit opinio leſe. s. s̄. habuēt: vt narrat ipse. 12. meta. cōmē. 18. q̄ illa prima causa ad op̄mōm quā omnia r̄ducuntur fit deus: a quo immediatē prouenit omniaz humēt.

Procedere i infinituz in causis ē possibile. Dubitatio. Solutio.

The. opinio

vt ibidē dicit. z ideo aduertēs ad has quattuor opiniohes dixit. vt animarū vel intellectus: vel oēs: vel ipse deus. tergit. n. quattuor opi- niohes dicitas. (Sed qd dicit.) Quarto reprehēdit illū qm ad p- bationē qua intēdit pbare deū nō esse celos: nec celū: z primo ppo nit sermone eius cōtra quē arguere intēdit. d. s. id qd dicit qd pmo pncipiū ēē celos est ipole: qz sup. celi sunt plures: vnitās in eo sunt manifesta zc. sicut ergo pō illg. replicata his verbia. Deinde veritate pponē eī: vbi debes scire qd deus nō esse celos pōt intelligi duobus modis. vno mō accipiēdo deū pro vno pncipie a quo emanent oia entia. scdo mō pro ordine rerū: qui ordo vni vni est ipse res ordiatē: vt alibi scis. dicit ergo intēdimus qd si. vult dicere qd ordo huius mā- di apparet regi ab vno rectore. vidim⁹ qd vera sunt. s. illius verba. si loquit de deo primo mō vera sunt eius. pbatio: z sup. si scdo mō non cōcludit vt scis. (Sed id qd dicit. v. z impole.) reprobat ipuz qto z primo pponit sermone eius. d. s. id qd dicit. v. z qd ipole est dicere qd vnum pncipiū pūmū sit vnum celum: vel vnum corpus: sicut eēt sol vel aliud orbū. z repetit eius rōnē in scdo figura. d. qd omne corp⁹ vel ex mā z forma cōponit: z pūmū pncipiū nō d. z aliquo mō cōponi. z vt pns nō est corpus. Deinde statim dicit suam phantasia. oī- mus qd nō est ppo vlt apud ppos. s. illa: qd oē corp⁹ cōponit ex mā z forma. z qd ad destruedūz vniuersalem affirmatiuā sufficit veritacō- re particulare negatiuā: ideo dicit. corpus enim celeste iuxta pposū opinionē nō cōponit sup. ex mā z forma. ergo sup. non omne corpus. Deinde remouet. q. qm omne qd mouet diuiditur in mā z formā: vt scdo meta. dicit cōmēto. 12. In omni motu opz intelligere mā z. Re- spondet. d. nisi dicat qd materia ipsorum. s. orbūm: mā infiriorum nuncupent equiuocē. vult dicere qd materia pōt capi duobus modis vno modo vniuoce. p mā trāsmutabilē. alio mō analogice. pur indi- ferēs ē ad locale z trāsmutabilē: z sic pōt cōcedi materia in corpo- ribus celestibus: z qd dicitū est qd iuxta ppos celum nō cōponitur ex mā z forma vniuoce excipit Zuiic. d. p. vter Zuiic. q. d. qd solus purat cōtrariū: sicut dicitū est primo celi. cōmē. 20. Deinde probat illud qd dicit. s. celum non cōponi ex materia vniuoce. d. qdlibet enim corp⁹ cōpositum ex mā z forma inouatū est: sed celi apud eos nō inouatū est: imo apud ipsos dicunt ab eterno: vt Zristo. 8. ph. y. v. iam mot⁹ eterni cōclūsit. (Quatr tamen.) Cum reprobat ipsum quing mo- dis mouet. q. d. qualr tamen ostendit breuiter qd celi nō habeat mate- riā. q. d. eū dicitū sit ipsum carere mā que naz est via ad hoc? Respō- det. d. dicitū qd hoc est v. z: qd cā corruptiois apud ppos est mā. sequi- tur ergo qd id qd est incorruptibile nō sit recte māle: imo est quid sim- plex. vnde potētia sylly est ista. omne eternū caret pncipiū genera- tionis z corruptiois: sed corpus celeste est eternū: ergo caret mate- riā que vna est cā gnationis. Deinde pbat hoc: quasi p locū cōtra- rīo. d. z nisi generatio z corruptio acciderent inferioribus corp⁹: nō cogeremur dicere qd sint cōposita ex mā z forma: z tunc vlt argu- mentū est. si causa generationis est habere mā per locum a contra- rīo cā incorruptibilitatis: z esse eternū erit carentia materie: vt Zristo. arguit in vltimo de substantia orbis. Deinde pbat aliud additum. qd qd caret mā z est eternū est simplex: z corpus materia est corpus: z

mentū eius est hypotheticū. sic. si corpus est vnum apud sensum z incorruptibile est vnum simplex: z eius mā est corpus: z corpus celeste est vnum apud sensum z incorruptibile ergo simplex: z eius mā est cor- pus. huius sylly ponit pbationem de corp⁹: nobis pntibus: qm si illa essent incorruptibilia: z qdlibet illorū esset vnu z apud sensum: qdlibet illorum esset simplex: z sic p. a. primo ergo. ponit ans. d. rā dixi hęc talis est apud ppos qd corpus est vnu in esse: sicut est in sensu: z vt hoc vult intelligere ans. illud. f. qd si est vnu in sensu z incorrupti- bile: eius esse est simplex: z eius mā est corpus. atram ē nō ponit totū isipm vlt totū intelligere. Deinde pbat hoc ans. d. vnde si corpora nobis pntia nō essent corruptibilia: sup. qdlibet eorūz esset simplex: biceremus sine dubio qd essent simplicia: z eorūz mā est corpus. Deinde accipit minorē. d. z ideo qd corpus celeste nō corrūpitur. z sup. est vnum apud sensum. Deinde accipit pnam. d. apparet qd ipsius mate- ria est incorruptibilis: z sup. ipsum esse simplex. (Sed debes scire qd ad declarandū simplicitatē corp⁹ duo requiruntur. s. qd sit apud sensum simplex: qd caret mā. si enī corpus caret materia: z sit pura apud sensum non pōt iudicari simplex: ideo dicit qd caret materia: z sit simplex apud sensum. (Hoc enim.) vltterius hic remouet circa nunc dicta aliud dubiū: qm corpus celeste est tamen vt declaratus est in multis locis maxime scdo celi in textu z cōmēto. 61. vnde ergo po- terit quis credere ipm esse cōpositū sicut animal generabile ex aīa z corpore: z sic ex materia z forma. Respōdet. vbi debes scire qd ali- quod corpus indigere aīa est duob⁹ modis. vno modo vt illa sit for- maliter eius esse in actu z in specie sicut corpus hoīs. indiget enīz co- gitatiua vt illa pōnit in esse actu formalr: sic qd actuale esse hoīs est esse anime eius. Alio modo. aliqđ indigere anima vt ponit in eē no- bili z cōseruare in opra rōne ed qd esse eius est in actu tamen esse nō pōt nisi opere. ista distincōe habitā cōtinuat ergo sic ista. dico qd licet sit celum cōpositū ex aīa z corp⁹: non tū ex materia z forma vni- uoce dicitis. hoc enim corpus nō indiget anima in sua cōseruatione pperuali. i. primo modo: sicut corpora animalū indiget. Deinde de- clarat quō indiget. d. verū tamen indiget anima nō qd sit necessaria in suo esse. i. actu ali primo modo: sed scdo modo. s. vt sit animatum: cuius rōnem breuē tangit: qd id qd est nobili⁹ opz qd habeat nobilita- tem gradum. sed animatū est nobilius in animatio. ergo opz vt ha- beat nobilitatē gradū qui est gradus vitalis: z maxime animalis: vt scis scdo de aīa. cōmē. 15. Deinde pbat cōclūsiōē p dicitam cōfessioē oīum periparthetico z d. z nulla est dissensio apud peripartheticos qd corpus sup. celestia nō habeat potētia subiecta. i. mā in aliquo mō. z iō nō est necessariū qd habeat mā in sicut se habet corpa gnabilia. i. vni- pntia cum mā illorū. ecce quō oēs in hoc sunt cōcoides. Deinde pro- bat hoc auctoritate Themiū. d. vnde z ait Themiūstus corpora cele- stia aut sunt forme aut sunt materie dicte cum nostra materia equi- uocet aut sunt materie vtue. i. animalate de se: nō aliqua alia vita. i. ge- nerabilis z corruptibilis: sed eterna.

Sed super his accidit questio quōniā videt dictum. Auerois cōtrariū sibi. hic. n. dicit mā cām generatōis in primo dicit z substantia orbis. z pmo celi videtur dicere qd mā z cōtrariūz

Ad cogno- scēdum an corp⁹ sit sim- plex: vno re- quirunt.

Supl'r cor- pus aīa in- diget.

Licet celus sit cōpositū ex aīa z cor- pore: nō tū ex materia z forma.

Contra- dīo in di- ctis Auero.

Solutio.

et apparet commento. 20. et sic hic videtur diminutus vel ibi supflatus. Et sic de materia celi in multis locis dixi: ut in questione prima de hoc. et recte habet quod attamen pro nunc dicitur quod contra generationem et corruptionem sunt due secundum materiam et contrarietatem: et tamen mutuo se inferunt. omne enim in his materia habet contrarium et e contra: ut Averrois primo celi. c. 12. 4. probat. ideo multoties Averrois dicit causam corruptionis esse materiam: ut hic multoties contra: et tamen per philosophum commentum. 10. quomodo satis in uno conuertibilem intelligit reliquam.

ALGA. DVB. III.

Et Algazel. et nos dicimus quod ad hoc respondendum est dupliciter: quorum unum est quod sequitur iuxta ipsorum opinionem quod omnia mundi corpora essent antiqua et incausata. Et id quod dicitur philosophi. 17. quod huius destructio potest fieri per alium modum: nos reprobabimus eum cum perveniret ad disputandum: quoniam de unitate dei et remotione denominationum tractabimus.

Nunc inducit Algazel. respondens de philosopho duobus modis quorum secundum nitur in dubio quarto. Pro intellectu huius debet removere necessarium philosopho ad probandum quod deus sit agens. dico ergo quod sic arguebat. In omnibus agentibus oportet venire ad unum primum simpliciter eternum. aliter in casibus esset processus infinitus et reliqua. contra hunc processum infertur Algazel. duobus modis expresse: quorum secundum ponit in dubio quarto. 13. in primo dubio ponit unum expresse et alium simpliciter: sic computa. 10. omnes arguit tribus modis. primo arguit sic. si verum esset agens primum eternum: sequitur quod omnia corpora mundi essent eterna: sic nihil generat contra eos. Secundo arguit. si aliquid agens esset tale illud esset corpus vel virtus in corpore. Hoc ergo dubium in secundo dividitur: primo explicat primam rationem contra philosophum. secundo ibi. Et id quod dicitur. tangit secundum modum. dicit ergo et nos dicimus quod ad hoc. i. contra illum processum respondendum est dupliciter: id est arguendo duobus modis: quorum unum est quod sequitur iuxta ipsorum opinionem: et omnia mundi corpora essent antiqua et incausata. i. nullo modo dependentia. Et id quod dicitur. tangit secundam reprobationem scripti philosophi dicitur. Ubi debet scire quod Ari. in 8. probavit primum motorem esse unum ex unitate primi mobilis. Si enim daretur unum primum mobile oportet esse unum primum agens mobile illud movens semper. et ideo videtur Averrois dicit Averrois. primo celi. commento. 33. facere quod de unitate mundi: quoniam videtur dicit Averrois. qui dicit quod mundi sunt plures: contingeret ei credere multam principia. et e contra. et ideo Averrois. declaravit ex unitate primi motorem mundi: ut Averrois. in primo celi. commento. 90. declarat. vide. Dicitur quod sunt una alia via ad probandum esse unum primum agens. dicitur modo Algazel. et id quod dicitur philosophi quod destructio huius. i. principium agentium pluralitatis. i. quod opiniones dicentes plura esse principia: destructio potest fieri per alium modum. s. a supra dicto. nos reprobabimus eum. alium modum cum perveniret. i. ventura disputatio quinta quando de unitate dei et remotione denominationum. i. simplicitate illi. in 8. disputatio tractabimus. Ubi secundo debet scire quod reprobatio dicitur sic. i. sic

Ex unitate primi mobilis arguitur unitas primi motoris.

Composita ex pluribus denominationibus. i. attributis est corpus: aut virtus in corpore. sed deus est substantia composita ex pluribus denominationibus. ergo deus est corpus vel virtus in corpore. maior supponit ab eo rationem manifesta. minor declaratur: quoniam apud philosophum deus est agens: deus est unum in unitate primi mobilis. est movens: et sic de alijs que agere debent accipiunt. et per philosophum pluribus denominationibus constituit. conclusio est falsa. ergo aliqua premissa. non maior: ergo minor. sed minor sequitur ex hoc quod ponunt deum esse primum agens primum movens unum et. ergo deus non est unum primum agens. hic ergo est modus quem dicit post Algazel. contra philosophum in reprobatione illius secundum modum.

AVERROIS.

Deo dicimus quod ipse intentio est quod philosophi negaverunt unitatem dei asserere: neque unum sit corpus postquam ipsi negaverunt removere dei denominationes. Oportet enim eos concedere quod deus sit substantia cum denominationibus. et quodcumque sic se habet sine dubio corpus aut virtus corporis: et ideo sequitur eos quod primum principium incausatum sit corpus celeste: sed philosophi non attribuunt necessario esse cuius causa non est id quod dixerat Algazel. nos eorum. neque putant philosophi: quod ipsi nequeant probare egregie dei unitatem: et ab ipsa denominationes removere. et deo dante in sequentibus diffuse tractabimus.

Et dicitur mihi quod Averrois. hic arguat contra secundum modum quem infra dicit Algazel. quem supra expresse. et primo repetit sententiam eius dicens. dicitur unum nos quod ipse intentio est quod philosophi nequiverunt unitatem dei asserere. i. non bene potuerunt probare deum esse unum: neque sup. potuerunt asserere quod unum sit corpus: sic reperitur translatio ista. et sic videtur mihi quod Averrois. velit dicere nomine Algazel. quod philosophi in duobus peccant. primum quod non potuerunt assignare deum esse unum ex unitate corporis celestis secundum modum iam expressum. secundum peccat: quoniam neque possunt probare quod in natura est unum primum corpus quod movetur ex se: tunc lege sic. quod ipsi negaverunt asserere. i. probare dei unitatem. super unitate corporis primi. et hoc quantum ad primum errorem philosophorum. neque potuerunt asserere demonstrative quod unum sit primum corpus. et hoc quantum ad secundum errorem. quod autem hoc secundum non possunt probare Averrois. non explicat: sed explicat primum. d. postquam ipsi nequiverunt removere dei denominationes. vult dicere quod hac de causa non possunt salvari deus unitatem: quod salvando illam intrant concedere ipsum esse compositum ex pluribus denominationibus: cuius rationem explicat dicens. oportet enim eos concedere quod deus sit substantia cum denominationibus. i. composita ex multis denominationibus. i. attributis. et hoc mihi nos Algazelus. Deinde ponit maiorem. d. et quodcumque sic se habet sine dubio corpus aut virtus corporis. hic suppleas conclusionem quam in expositione dubij posui: quam hic ipse repetit dicens. et ideo sequitur eos quod

primū principū in causatū sit corpus celeste vel qd cūq; aliud: qd aut
istū scōz pbi pbare nō pnt Zuer. nō explicat: pōt tñ explicari qm via
pbans/corpus eternū esse: est via motus eterni: sic si motus est aliq
in rerū natura eternū. est aliq corpus motū eternū. s; aliq motus
est eternus: vt primū circularia: ergo erit aliq corpus eternū. vlt
go ALGA. qd hoc via nulla sit: qm sustentat in minor dubia in qua lo
quētes cōtradicerēt: ideo videt qd duob; modis peccauerūt pbi. sed
in trāllatione scōa sic reperit scriptura. (Nec qd vnu nō sit corpus.)
et tunc videt dicere qd isti peccant: qd nō possunt pbare de vnitatem:
nec pnt probare ipsum nō esse corpus p illam vnitatem. qd. eo qd ad
illam pbationē sequit dei esse in mā cōsistere: vel ipm esse corpus: vt
dictū fuit: et tunc sūm hoc nō reperit nisi vnu peccatū phoz et est meli;
(Sed pbi.) nō det hic ad argumentū ALG. cōtra p hos. et vtrūq; videt
ipse negat minorē. vñ dicit. s; pbi nō attribuit necessario esse cui cā
nō est. i. ipm necesse esse in cāto id qd vixerat ALGA. nomine eorū dicit
deū euz cōpositū ex plurib; de notationibus. ecce quō negat minorē.
Deinde ridet ad pbationē. v. nec putant pbi qd ipm nequeant pbare
de egrēgie. s; de nōstratūq; dei vnitatē ab ipsa vnitatem remouere de
notationes. qd. qd pbi possunt cōcedere deum esse vnum ex illa rōne
et tamen pnt remouere eius cōpositionē: qd s; deus sit vniū motus
agens et. at tamen ista nō dicit cōpositionē. pp qd exulat scō. et deo
dante in sequētib; distule tr acrabimus. Ecce quō pulchre Zuerā
tifficit ad rōnē formalitē qd difficile fuit mīst ordinare dubiū et solu
dubij: eo maxime cum nullam viderim expositionē: et vtrūq; habet
rem aliquā. multoties enim desperatus ex difficultate verborū istius
translatōis: et carentia expōis volui dimittere. at tamen qm pos
sum tñ exponā. expositio aut subtilior relinquat posteriori. C S; v
ces. quare Zuer. nō reprobat primū modum: nec approbat. videt
mibi qd ppter duo. primo qd eius solo manifesta est ex dictis. pna em
illa sustentat in vna ppōne. s; qd ab eterno immobili nouū pronūne
non potest. ergo si deus est agēs eternū omnia corpora mūdi que ab
ipso depēdent erunt eterna. modo he crō soluta est multoties in ter/
tia dūputatione. vbi dictū est qd ppositio illa vbi sustentatur est vera. s;
mediate vt dictū est. 8. pbyfi. cōmē. 15. vbi dictū est qd ab eterno nō
puenit nouū imēdiare: s; mediate bene. et hoc declarauit in expositionē
secundā de substantia orbis. Secō videt mibi qd ideo nō soluit illam
qm ex dicēdis pōt eius solo esse manifestā: ideo ne ei accidat verborū
supfluitas rōnabiliter potuit supsedere.

Sed circa dicta videt esse qd rōnabilis: qm pluralitas attrib/
toz arguit cōpositionē in cōtūte. videm? n. hoc iū omni
ente gnābili vbi est dōitas: sapiētia virtus actiua: et sīlia. multitudo
enīz attributorū arguit cōpositionē in oi re gnābili. ergo et in deo: si
nō in deo: erit qd quare nō in deo et in alijs sic. C Scō pōt argui. qm
illa multa vel reducunt in vnitatem: vel sunt simplr plura. si plura: er
go cōtūtes illa esset congregatum et vnum vnitatem exercitū. Sīta
vnitatem: in omni vnitatem opz aliq; habere se vt actū et alterū vt p
tenta: ergo erit cōpositio. C Ad istam. q. dicunt quidā qd multūdo
attributorū in omni ente circa primū arguit cōpositionē: cui? rōnē
est: qm in eis nō possunt esse nisi vt causantur a primō: et sic cōmpo/
sitionē

Prima qd.

Oplo quo/
radam.

ationē dicit. nunc enīz causatū est cōpositū sūm Zuer. in sūmo aut q; cō
tinet vñ in cāto sunt in eo sine cōpositione: et hoc est qd dī cōiter
q quecūq; sunt in rebus diūperia sunt vnitatem in deo: eo qd ibi sunt eo
mō quo causatū sunt in cā que cōtūctia nullam dicit cōpositionem.
C Sed mibi videt qd opinio ista sit pur error. qm vel multitudo at/
tributorū formaliter dicit cōpositionē. i. in quātūz multitudo attri/
butorū: vel per accidē rōne subiecti in quo sunt. si scōz male dicit:
qm eius qd est per se nō o; cā assignari per accidē: etiam vt sic oīa in
creatura essent cōposita rōne cōtūctia. Si vero dicit cōpositionē for
malem: ergo in quocūq; dicit cōpositionē saluata eius rōne quidita
tūz et formalitē lic in deo esset cōpositio. Ideo mibi videt qd multitu
do attributorū sūm eius rōnem formalēz nō dicit cōpositionē: qm in
omni cōpositione opz vt cōsideret vna vt actualiter vt potentia.
modo vñ attributorū nō erit vt actus respectu alteri. ergo forma/
liter multitudo illa cōpositionē non pōt dicere. C Verūz debet scire
q attributa possunt ad duo cōparari: vel intrer se: vel ad subiectūz in
quo sunt. si primū vt sic formaliter cōpositionē nō dicit vt declarauit.
si secundūz vel illud subiectū est cā in se simpliciter: et sic cōtinet in eo
per essentialitē et summā idēritatem: qm qd additum causato facit com/
positionē: in cā essentiali facit idēritatem. si causatū sic attributū cō/
paratū illi vt forma accidētalis: et sic compositionē facit cū eo: sicut
albedo cum pariete. sed quō hoc habeat sufficientiūz declarauit in cō/
mento. 39. 12. exposui. et infra in vltimo caplo dūputationis dīcam.
C Quibus vñis ad primū dicendū qd in omni ente generato multi/
tudo attributorū cōparata cōtūcti cōpositionē facit: s; in se non
s; cōpositio: qm vnum attributū alteri comparatū cōpositionē non
pōt dicere: cum neutriū respectu neutrius se habeat vt portia: sed
oīa sunt per se cōtūctia. C Ad secundū dico qd inter se nullāz vnitatem
dicunt nisi respectu cōtūctia: et ideo nō sunt aggregatū per accidē:
qm vnum aggregatōe nec cōpositōez dicit si illa que sunt in eo cō/
parantur inter se nec ad aliud nō sic attributa: qm cōparata ipsi cōra
mentibus aliq; cōparant vt forme qm eis addunt: nō per essentialitē: sed
ppter ab alio causant: vt dixi. ecce igitur quō potest saluari dei sim/
plicitas euz multitudine attributorum.

Impugna/
tio.

Ad duo at/
tributa pnt
cōparari.

Solutio.

ALGA. DVB. IIII

Et Algal. scdm vero est in eo qd dnt et po/
nunt peripateticū qd entia abinuicēz causan/
tur: sed forte dicendū est qd cause succēsiue
procedūt ad infinitū. Et si ipsi rñderent no/
bis qd hoc est impossibile. Nos dicem; eis
qualiter hoc assertis: aut hoc est prima cognitio apud
vos sine aliquo medio: aut ab aliq; medio. Istū ē sal
sum. multa enīz sunt nobis obijcientia vt reuolutiones
orbūz que apud nos sunt infinite: et non perueniūt sine
Destructio destruc. Zuer. 111

dubio ad cōpetuz terminatū vltimuz: z sunt infinite ab alia extremitate. Et si forte diceretis q̄ p̄terite nouitate nō repiunt p̄ntes aliq̄ t̄p̄ez id qd̄ p̄uatuꝝ est nequit denoari de finitate: neq; de infinitate. Nos verorūdemus ad hoc vobis q̄ aīe separe p̄teritoꝝ hoīuz finitū finite z p̄ntes: supposito mundū fuisse ab eterno: z h̄ sint vna in specie infinite sunt numero. Et si forte diceretis: q̄ ante separete hoīuz nullū h̄nt ordīne situales neq; nālez neq; locale. z infinitates p̄dicte intelligunt de entibus ordinariis natura tr̄ in causis z cāis. Sed dicte aīe nō sic se h̄nt. Nos ad hoc r̄ndentes dicim⁹ q̄ hec euasio quā sumpstis in situ non est magis vera in eoq̄z in suo p̄tario. Quare ergo magis attribuitis īpossibilitate vni eoz q̄z alteri: z qualis est demōstratio apud vos in hoc. Rursus quare negatis aīas dicte h̄re ordīne. Et ē manifestuz q̄ anime separete r̄asmigrantur de hoc mundo ad alias vitaz gradat̄z in tēporibus p̄teritis infinitis. Unde postq̄z in esse ipsarū ordīnatio ante z post reperitur: ergo zc. Itz ergo q̄ verba vestra nō sunt nisi phantasmata z ambages.

Cum narravit primum modum quo Alga. reprobavit p̄hos. nunc narrat sc̄dm̄ moduz. z primo in hoc dubio narrat in breui argumētū p̄hoꝝ. d. sc̄dm̄ vero est sup. in quo accusant peripatetici in eo qd̄ dicit q̄ entia adiūtez causantur. modo si nō esset primuz in causis esset processus in infinituz: littera est male translata. Sic enī reperit in arabico: z in translatioe noua. sc̄dm̄ vero est s̄m q̄ dicunt peripatetici q̄ entia adiūtez causant. (C Sed forte.) post q̄ narravit mortū illoꝝ respōdet ei vt debilitet ipsuz. d. forte dicē dūmet q̄ cause successiue procedūt ad infinituz. est ergo respōsio q̄ incōueniēs p̄hoꝝ non est incōueniēs: qm̄ in causis nō incōuenit ire in infinitū. (Et si ipsi) ponit primā euasiōē p̄hoꝝ. d. z si ipsi responderēt nobis q̄ hoc est impossibile: quasi dicat: eo qz infinituz qd̄libet est īpossibile esse. (Nos dicemus.) arguit cōtra hoc. d. nos dicem⁹ eis qualiter hoc accidit: aut hoc. i. ista positio est prima cognitio. i. positio simp̄l̄ nota apud vos sine aliquo medio aut ab aliquo medio. i. positio demonstrabilis. Debes scire vt dixit z accipit primo celi. cōmēto. z q̄ positio est tribus modis. quedā simpliciter nota: vt prime propositiones que sunt natura tr̄ note. quedā oīno ignozat eo qz eius notitia solum per mediuz demonstratio sit in nobis. quedā medio modo eo qz est nota sine medio. indiget t̄n̄ modicula inuisione. i. que sit syllogismo hypothetico loco a p̄tario: vt dicit Aver. sc̄do p̄p̄tario.

Triplex p̄positio.

cōmēto. ideo petit Alga. ista p̄positio. in causis nō est processus in infinituz vel est simpliciter nota: vel indiget aliquo medio. (Primuz est.) nunc reprobat primū membrū: tacet autē sc̄dm̄: qm̄ intelligitur ex primo. d. primū est falsum. cuius rationē dicit. multa enī sunt obijcticia. i. cōtradictiū h̄nt. quoz primū ponit. d. vt reuolūtōes orbium que apud vos sunt infinite: z non proueniūt in futurū sine dubio ad cōpetū terminatū vltimuz: nō modo sunt infinite a parte post. imo z sunt infinite ab alia extremitate. i. a parte ante: (Et si forte) ponit ad hoc secūda euasiōē. d. z si forte diceretis q̄ p̄teritenoitates nō repiunt p̄sentes aliquo tēpore: id qd̄ p̄uatuꝝ est nequit. i. non b̄z denoari de infinitate aut finitate. vult d̄cere q̄ p̄h̄ intelligūt in entib⁹ positius esse incōueniēs: nō p̄uatiuis: que non sunt re nec finita nec infinita nisi forte s̄m rōnē. (Nos dō.) arguit cōtra hoc. z virtus argumētī est: qm̄ licet p̄teritōes nō sint entia positius: attamē in eis possunt eē infinite res positius. qd̄ declarat. d. nos verorū dōdebimus ad hoc vobis q̄ anime separete p̄teritoꝝ hoīum: sunt infinite: z p̄sentes supposito munduz fuisse ab eterno: z h̄nt vna in specie infinite sunt in numero. z per sequeas euasio est. (Et si forte.) adhuc ponit t̄rtiaz euasiōē. d. z si forte diceretis q̄ anime separete hominū nullū habēt ordīnem situalem: neq; naturalē neq; localem: z infinitates p̄dicte intelligūt de entibus ordinariis natura tr̄ in causis z causatis: sed dicte anime non sic se habent. Debes scire q̄ duobus modis aliquid potest intelligi esse in reruz natura in terminata parte. vno modo situalter sicut ponit Auer. de octaua s̄pha. Alio modo localiter per circūscriptioē alicuius superius ambientis. z vtrūq; duobus modis. nāliter: sicut ignis in cōcauo lune zc. z secūdo modo violēter: sicut graue ibidem. vult ergo ista euasio q̄ p̄positio dicte intelligat in rebus situalter vel localiter natura tr̄ cuiusmodi nō sunt anime hominū separete. (Nos ad hoc.) cōtra hoc arguit. d. nos ad hoc respōdētes dicim⁹: q̄ hec euasio quā sumpstis in situ. i. in rebus situalter nō est magis vera in eo. i. situ q̄ in suo cōtario. i. nō situalter. quare ergo magis attribuitis īpossibilitatez vni eozum q̄ alteri: z qualis est demōstratio apud vos in hoc. i. q̄ magis sit incōueniēs de vno q̄ de altero. (Rursus) sc̄do arguit cōtra idē. d. quare negatis dicteas animas habere ordīne: imo oēs tenent eas ordinari s̄m merita earuz cum sunt in corporib⁹. (Et est manifestum.) sc̄do arguit q̄ sunt in loco: z rō eius sic componitur. In quozūcunq; naturis inuenit ordō s̄m ante z post. i. s̄m prius z posterior illa sunt in loco: qm̄ mouētur localiter. sed in naturis animarum inuenit iste ordō prioris z posterioris. ergo locus minor probat auctoritate legis: qm̄ aīe migrat de vita p̄nti ad alia vitam: z p̄sequē inuenit. q̄ Dulius ergo primo tangit p̄bationē minoris. d. z est manifestū q̄ aīe separete transmigrat de hoc mūdo ad alias vitaz gradat̄z in tēporib⁹ p̄teritis infinitis. i. vna post alterā in infinitū tēpus aut tēpus qd̄ est p̄sens. Deinde accipit minorē. d. vñ postq̄ in esse. i. in naturis earū reperit ordīnatio. i. transitus de ante z post. Deinde ponit cōclusionē. d. ergo zc. i. ergo illesunt in loco. z cuz dixit totum hoc recapitulat peccatū eoz. d. p̄t̄ ergo o p̄h̄ q̄ verba vestra nō sunt nisi phantasmata z ambages.

Mos dicim⁹ qd id qd dixit. i. qd forte cause pcedunt ad infinitum vsq; qn dixit vt revolutiones orbium &c. Ad hnd dndu est qd pht negant infinitate causar: z causator: qz peruenit ad ens causaz nō habēs: sed per accidens bene cōcedūt hoc rōne cuiusdaz antīque cause: sed nō qn ipse cause descendunt recte: vel simul in materijs infinitis. Sed id qd dixit noie Avice. v. qd pnt esse infinite aie: qz infinitas non est impossibilis nisi in rebus situatis. Dicimus qd sunt verba falsa: z nullus veracius p hōuz cōcedit: imo pōt ostendi dēmostratiue: z hoc tempore mō vti est a nobis in pcedentib⁹ dictū: ergo nō sequit p hōsaliqud suorum argumentoz rōne huius positiois. v. reperiri animas infinitas in actu. Unde hmoi rōne conati sunt aliqui opinari translationez animarū. anime enīz humane distinguūtur in numero numeratione cozpoz: z remanent in perpetuo.

Videtur mibi qd ista solutio pōt diuidi in duos: qz primo ponit verā euasione philosophozū. scdo ibi. (Sed id qd.) rñ det argumēto cōtra illam. In primo reperit id cui vult respondere. d. dicim⁹ nos qd id qd dixit qd forte cause procedūt in infinitū vsq; qn dixit. illud verbum vt revolutiones orbium &c. i. qd sentētia cōtenta in his verbis soluitur qd declarat. d. ad hoc respondēdū est qd p hī negant infinitate causar: z causatorū: qz perueniūt. i. dicunt esse perueniētiā ad ens causaz nō habēs. vult dicere qd incōueniēs p hōuz est: qz rōne in causa eētiale ordinatis esset pcessus infinit⁹. Deinde ponit id qd non reputat incōueniēs. d. sed per accidēs bene cōcedūt hoc rōne cuiusdā antīque cause. Deinde ponit scdm modū impossibilitatis. d. sed nō qn ipse cause descēdunt recte. Deinde ponit tertius. d. vel simul in materijs infinitis. Abs debes scire qd quatuor modis in causis postlumis imaginari pcessus in infinitū. i. p hōuz sunt essentialiter ordinatē. scilicet cundo p hōuz recte p in ferioze in perfectioe ascēdēdo in infinitū. in eodez genere cause. z tertio p hōuz sunt in actu: z quarto p hōuz accidentaliter ordinant z successiue accipiunt. Sed dices. quō differēt scdm modus a primo. respōdeo qd p hōuz modus intelligit: siue in eodē genere cause siue in diuersis. scdm dū in eodē genere cause tūc ē hoc dicit Auer. i. meta. in cōmē. s. in expositioe scda. vbi ait. qd forte intendit per recitūdinē vnius speciei. vult dēcere cause. U. g. qn oia sunt in eodez genere cause. U. g. vt homo fit ab homine z lup. homo a sole: z sol a primo motore: semp seruādo idē gen⁹ cause. per scdm dūdam specie intelligit ea que sunt de diuersis speciebus collocatioe huius

Vno genere. U. g. vt ignis fiet ex aere: z aer ex aqua: z aqua ex terra. omnia enīz ista sunt cause cōuenientes in genere: qz oēs sunt eiusdēz materie z diuersant in specie. Sed dices qd ista pars non dicitur a prima. Idem enīz videt intendere in viro qd dicitur qd in secundo in p hōuz in diuerso genere cause: z si exemplificauit in illo eodez hoc factū in vno exempli: nō sūm veritate. Hic habitus dico qd trib⁹ p hōuz modis est impossibile pcessus sine fine in causis: sed solum in quatuor modis: z hoc seruata vna cā eterna: vt iam dixi in dubitatiois se/cunde solutioe. Sed dices: quare dicunt cause accidētialiter ordinatē: alie essentialiter ordinatē. Sed dices: quare ponit in cōuenit de eētialiter ordinatis qd de accidētialiter ordinatis. Ad primaz dicit dū qd ordo est prioris ad posterius: z hoc est comune tam causis eētialiter ordinatis qd accidētialiter ordinatis. differūt autē: qn qn prius ita est prius qd oīno nec esse: nec imaginari pōt posterius: z posterius ita est posterius qd in re nec esse: nec imaginari pōt prius: ut ordo eētialis. qn vero accidit prior qd fuerit prius: z posterius qd sit posterius: tunc ordo est accidentaliter. Exempla sunt: qm sol ita prior est qd vt sic nullo modo esse: nec imaginari pōt post hominē. sicut illiter deus: ita prior est sole qd nec esse nec imaginari pōt post ipsū: eo qd esse hominē z ite essentialiter in sole: z esse solis eētialiter cōtinetur in deo. ideo est oīno essentialis ordo. Exempla secūdi. Socrates est prior Platone: at tamē pōt esse cōtra: qm ista differunt tantū accidentaliter. z ideo accidit qd vnus sit altero prior vt vidēs. Ex hō soluitur prima qd. dicitur enīz accidētialiter ordinatē: qz accidit extremis qd sint extrema illa quoq; essentialiter: qz eētialiter sunt extrema: z hoc dicit Auer. 8. ph. cōmē. 47. Ad secūdas qd nōm respōdet Auer. 5. ph. cōmēto. 13. in fine. cuius respōsio cōsistit in hoc: qm essentialis ordo requirit extrema actu z media actus accidentaliter: nec per se nec necessario requirit extrema actu. sed accidentaliter z contingēt: z ideo si cause eētialiter ordinate essent infinitę: tunc simul in eodez instanti eēt entia actu infinita non sic est in accidentaliter ordinatis. z hoc dicit ibidē: z qd modernij. loquētes sic legis nō distinguūt illud qd est per se: z illud qd est per accidēs. i. inter ordinēz aliquozū per se z accidētialiter: est hōmāuerit qd sequitur ex hoc qd si homo semp generet ab homine: z primū non fuerit: z postremum nō erit: z nō est ita: qm primū est: qd est sol. z intelligentia operans motu illius. vult dicere in essentialiter ordinatis. homines autē generari ab homine in infinitū est verum per accidēs: non per se: per cōsequēs non opz vt si vltimū sit: sit primū: z cōtra. si non est vltimū non est primū: qm essentialis ordo requirit extrema actu: accidentaliter autē per accidēs: z ita primū nō esse: z posterius esse. Sed dices. si inter illa est ordo accidentaliter. ergo nō opz vt sit semp vltimus iste ordo in successioe vnius post alterū. Rñdet Auer. in 3. cōmēto. 47. d. impossibile est vt ista sint: nisi ponat hic aliquod motus ex se continēs oīa ista aliquo mō continētē: vult dicere in potentia: sic apparet pota solutio huius qōnis. (Sed j.) Nunc respondet argumēto eius de animab⁹ infinitis. erat enīz argumētū. anime sunt actu infinite. anime sunt eētialiter ordinate. ergo aliaq; eētialiter ordinate est actu infinitū. in tertia figura: z per psequēs per cō-

In casu accidētialiter ordinatis pcedere in infinitū est possibile.

Bria inter ordinē eētialiter z accidentaliter.

Substitutio.

uerfione in parte aliquo infinitu est in essentiali ordinatis. Et ad hoc respodet primo reperit illud. d. o. sed id qd dixit nomine diuice. q. pnt esse infinite aie: qz infinitas no est impossibilis nisi in rebz finitatis. deinde respodet. d. dicimz q sunt uerba falsa: z rident formaliter negando maior. d. z nullus ueracius pboruz ccedit animas effeniz finitas. imo potest ostedi demonstratiue eius opposituz hoc impossibile modo vli. i. vniuersalr z omnibz modis est dictu in precedenti bus a nobis. s. in pntia disputatiõe: in solutiõe quinti dubij. ergo no sequitur pbor aliquod suozuz argumetozu rone huius queliõis. qz reperiri animas infinitas in actu. quasi dicat. ergo peccatõ no in miori. (Unde hmoi.) hec littera reperitur sic. unde hmoi rone conati sunt aliqui opinari translatione animarũ. anime enim humane distinguitur in numero corporũ z remanet in perpetuũ. Si littera sic stat videt mibi q ipse velit tangere eos qui vli sunt rone Alga. z quasi dicant q illi sunt qui probat animas moueri de loco ad locuz. dicit ergo. vn de hmoi rone. s. Alga. conati sunt aliqui opinari translatione animarũ. i. animas moueri translatione. i. localiter. eniz pro qm post mortez anime humane distinguuntur numeratiõe corporũ in quibus iam fuerunt: z post que remanet in perpetuũ. vult dicere q est argumetuz validũ apud eos qui supponũt hoc. s. ipsas remanere in perpetuũ: z numero diuersas fm corpora in quibz iam fuerunt: no in qz acceptari apud pbor qui negant illud. Sed alia littera est sic. unde hmoi rone conati sunt aliqui opinari translatione animarũ: qd est impossibile. anime enim humane distinguuntur numero numeratiõe corporuz z no remanet in perpetuũ. z tunc sermo eius est manifestus. p. vult. n. dicere q alas moueri localr est impossibile: qm ipse no sunt numerate post mortez: cum tantũmodo numerent per corpa in quibz iam actuz post que no pnt remanere numerata in vna specie.

Seda qd.

Sed circa ista potest ee qd. vtrum si anime humane sint multiplicate in vna specie pnt remanere numerate post exitum earum a corpore: vt videt sermo secũde translationis inuere pro ente impossibile. Et ad hoc latini dicunt q anime humane pnt numerari per corpora per que fuerunt. s. per habitudines ad illa. ata eniz Sorcratis est ab alia ab ata Platonis post mortez: qm remanet in ea habitudo alia ab habitudine alteri? qz. s. fuit alteri? corporis. Et Licet hoc respõio sit fm legez vera. z per conseques simplr solent pbi ficari: quere cõtra hoc. adduca ergo argumeta coz cõtra illam. z suppono pmo q vnitas qua vnũ indiuiduũ est indiuisũ in se z diuisũ a quolibet alio eiusde specie est ita ppa ee in indiuiduo: sicut vnitas comunitatis capta ipi enti cõter capto. hoc est manifestũ: qm est eademõ entis z vnus entis hoies: z vnus hoies. vt Aristo. tradit in metaphysica. tunc arguo z quero. vel ista habitudo est eentia alr ipsa eentia aie vel actus illius. si eentia alr eentia. ergo a quocũqz ata habuit istud ee vnũ habuit eentia alr eentia: sed a m̃a habuit istud ee vnũ. s. qm fuit in eo. ergo ab ea habuit eentia alr eius eentia: z per oñs ita sicut vnitas a finit: qz eentia alr depeder a m̃a: non pot esse sine m̃a: ita et z vnitas hoies no possit esse sine m̃ateo qz eentia eius eentia alr fuit a m̃a: eo qz eius habitudo: que est sua eentia fm rem fuit a m̃a. Si vero dicat qz hec habitudo est accidẽs ipi aie numeratũ sumptẽ: tuc arguo: qd

Polatinoz

Impugnaõio.

Primũ argumetũ.

essentialius z interior inest ipi aie ineriã pãus ipi q illud qd ei inest per accidens. s. ex supposito vnitas inest essentialius q habitudo. ergo anima pus erit vna numero q sibi inest habitudo illa que est ei accidẽs. Et hec ratio tangit ab Auer. 7. meta. comẽ. 2. vbi ait. in hoc accidẽs. Et hec ratio tangit ab Auer. 7. meta. comẽ. 2. vbi ait. in hoc ergo capto intẽdit de clarare q quiditas indiuidui substatie prior: est in esse quiditatibus accidentiũ indiuidui eniz sube qz pãus sit alijs in esse quiditatibus accidentiũ manifestũ est per se. vult dicere q ideo quiditas substatie prior est quiditate accentiũ q indiuiduũ illius est pãus in indiuiduo accidẽtis. ecce quõ tangit illam vñ. Et Secõdo arguo: qm vnitas mundi z pmi motoris z cõponit syllogismuz: sic. quecũqz sunt numero multa: multa habet materiã: sed primus motor non hz mãm. ergo in scõa figura pimus motor no est plus vno in specie eius. modo assumo maiorẽ Aris. z arguo addẽdo istam. scões aie separata: non hnt materiã. s. non sunt multẽ in numero: qd est ppositum. Et ad hoc dices q Aristo. intendit sic maiorẽ: quecũqz sunt numero multa habet materiã actu vel habitu dine. modo assumẽdo minõrẽ Aris. deus non hz mãm actu nec habitu dine: z minor vna falsa est: vbi non hnt materiã actu nec habitu dine: qm saltẽ hnt illam in habitu dine. Et Sed cõtra. qm maiorẽ habitu dinẽ ad materiã dicit vniuersale mãle q anima post mortẽ: qm vniuersale p identitate est in mãle: sed aie nec per identitate nec per copulationẽ: sed vltõ non pp illud dicit indiuiduũ simplr: imo absolute dicit vltõ. s. z multo magis anima dicit plus q vltõ. Et Secõdo ptra idẽ arguo ex dictis in pmo celu. vbi vitar illomet argumetõ: nã pbando illa maiorẽ ait q aliud est hoc celu: z cetũ simplr. z hoc quidẽ vt species z forma. hoc autẽz materia mixtum. Bẽt in de subdit quibusdam interpositis. d. quorum substantia in materia est plura z infinita entia eiusde specie. modo arguo sic. ista ppositio: quorum substantia est in materia sunt plura indiuidua: vel intelligit de materia in qua sunt actu. vel in qua sunt in habitu dine. si primum: ergo maior. illa bene fuit assumpta: z miõ not fuit multo melius accepta sub maiorẽ. Si loquitur de materia in qua est in habitu dine z non actu: ergo non bene dicit q celum simplr: et hoc celum differunt sicut forma z materiaz quonia celum. vniuersale saltẽ mãle est iu materia fm habitu dinẽ: z sic oĩno intelligit de re prout est in materia actu. Et Sed dices q ibi Aristo. est in parte argumetaria: qm vt dicit Auer. ibi comẽto. 91. Aris. arguit pro vna parte qõnis. Et Sed istud est fuga. qm Aristo. pro qõne accipit illam opintonẽ z illam ppõnem tanqz veram: vt apparet comẽ. 91. z eam nõ negat. Et Tertio z vltimo arguo. vel tanta vnitate materialẽ precise habuit anima duz fuit in corpore quantã habz post: vel minõrẽ: vel maiorẽ. maiorẽ nullus diceret nec minõrẽ: qm hoc nõ esset: nisi qz anima post mortẽ esset indiuiduũ vagum. z in corpore fuit indiuiduũ signatũ: z qui dicit hoc falsus est. Si tantaz: ergo eam in corpore fuit cõpleta in specie apud eos: per hoc enim fuit in materia vnita: vt ponunt: ergo z nũc est indiuiduũ cõpletũ in spẽ. z per pñs nunqz erit vnibilis ipi corpoz: sicut nauita nauiculus cõtra: sicut ipi dicunt. dico ergo fm pbiam Aris. z Auer. qz numerus ind i aliõz nõ nisi per mãm in qua actu sunt hz fieriãz q: igit anime post

Secundus

Responsio.

Contra.

Fuga.

Contra

Tertium

mortē sunt sine mā actuali: vt scis. ideo dicit Auer. d. celi. c. 9. q. 22 qd non est in mā declaratū est esse impossibile inueniri plus vno in diu/ duo in spē. z sic diceret q oēs essent vna aia numero oium: sicut v/ sum est in expositione terti de aia. C. S. he rōnes non cogunt cōtra nos. C. Ad primā dicit q illa habitudo est ipsa aia cōstitutā v/ rēs in mō ab eactū nō pp hoc cōstitutā depēdet a mā cōmā nō ne rīt causa eēndi simplr aies: s; essēdi in corpore vt p. C. Ad scdā dicit q argumētū cōcludit illā eē intēctōne Arist. nō tū intēctio Arist. in hoc est sustinēda. imo Arist. z Auer. in hoc errauerūt. Etp hoc idē ad cōfirmationē pmi celi. nō em dubito illā fuisse intēctōne Arist. sed teneo cum hoc q est Arist. illā esse falsā. C. Ad tertiā dicendū q anī mā h3 ante z post mortē illudmet eē simplr non tū illudmet esse fin quid. z ideo post mortem non est cōpleta in specie: sicut nec ante v/ tam. vt patet.

Solo ad p/ mam.
Ad scdā.
Ad tertiā.

ALGA. DVB. V

It Alg. rñ dens pro phio: z si forte aliqui diceret q pbatū est cum perfecta demonstratione cās non reperiri ad infinitū hoc modo. aut qlibet illarū causarū possibilis est in esse: aut necessaria. scdm est falsum: q: si ita esset non indigeret de causa. si primo modo. ergo totū denominatur de possibilitate. z qdlibet possibile indiget de causa addita super eum. ergo totum illud indiget de causa extrinseca ab illo toto.

Hic ponit viā aliā a p̄dicta declarādo quātr est venire ad p̄mā causam. d. ait. Alg. rñ dens pro phio: z si forte aliquis diceret q pbatum est cū perfecta demonstratione cās nō reperiri ad infinitū hoc modo. (Aut qlibet.) p̄posita intēctōne ponit viā Aui. d. aut qlibet illarū causarū posib. est in esse. i. aut oēs sunt posib. esse: z posib. nō esse: aut qlibet illarū est necia. i. necesse esse. p̄mo destruit scdā mēbrū. scdō cōcludit p̄mū. d. scdm est falsū. q: si ita esset nulla illarū indigeret de cā. z sic eēt simplr in causā: ita nō inuicē eie. (Si p̄mo mō.) nūc cōcludit scdm. d. si p̄mo mō. s; totū denotat de politate. i. aggregatū ex eis totum dē ens posse esse. z possibile non esse. Beinde arguit ex hoc p̄o positum. d. z quodlibet possibile indiget de causa addita super eum: z tunc replices p̄positionē cōcludam tanq̄ minorē sic: sed totū illud est possibile. ergo totum illud indiget de causa extrinseca ab illo toto: que. s. sit prima simpliciter.

A VERROIS.

Scimus nos q hec demonstratio quā dicit Alg. noie phoz tm ab Aui. reperit. Ipe enim meditatū est q dicta viā veracior est antiquoz viā. Quia putauit q hec

via sumatur de substantia entis: z antiquoz viā sumaf de accidentibus p̄io p̄ncipio: aut cōsequentibus. Et dictam viā sumit Aui. a loquētibus. Ipsi nāq; opina ri sunt q norum est de se q ens duabus diuidit partibus. C. ad possibile z necessarium: z dicunt q oportet q possibile habeat agens: z q mundus totus est possibile: oportet ergo q habeat agens necessarium esse. Hec est p̄batio secte mothyzele. Et est sine dubio vera p̄ter id qd dixerunt q nūdus est possibilis: z quodlibet possibile oportet q habeat agens: hoc enim non est norum de se. Et Aui. cepit hāc opinionez per alios p̄positionem vniuersalē: ita q posuit intentionē possibilem in id qd causam habeat: vt ait Alg. Unde si dicta p̄positio absolute sumeret non sequerē diuisio p̄dicta: q: id qd primo diuidit ens ad habentē causā: z ad nō habentē non est diuisio nota de se.

In hac dubitatiois sol. p̄mo innuit auctorē huius viē. d. dicimus nos q hec demonstratio quā dixit Alg. nomine phoz reperit tantū ab Aui. Beinde dat causāz quare Aui. reputauit viā istā firmior rem viā antiquoz quam narrauit. d. ipse meditatū est q dicta viā verior est viā antiquoz dicta. Cuius rōnem innuit: p̄t cōponi syllogismus. ois viā que datur per essentialiora entū: z primo p̄ncipio est firmior viā data per accidentia vel p̄ntia illis. hanc maiorē supponit z accipit minorē. d. q: putauit q hec viā sumitur de substantia entis z antiquoz viā de accidentibus p̄mo p̄ncipio: aut cōsequentibus sumitur dicit accidentibus aut p̄ntibus ad demonstrandū q ibi non sunt p̄p̄ia accidentia: sed debet dici p̄ntia: z tūc suppleas cōclusionē tam dictā. (Et dictā.) Nunc vult ostendere in quo hec viā est vera: z in quo peccat: z ideo p̄mo repetit illius vim: declarādo a quo sumptū illam ipse. d. z Aui. sumit dictāz viā a loquētibus: qd declarat. d. ipsi nāq; opinari sunt: q norum est q ens diuiditur duabus partibus: scilicet possibile ad necessariū: supposito q hec diuisio sit nota per se: dicunt q opz q possibile habeat agens. tunc argunt sic: z quia mundus totus est possibilis: oportet ergo q habeat agens necessarium ad hoc vt per ipsum perpetuetur: z addit q hec p̄batio est falsa mothyzele. (Et est.) Ponit erro: ratiōnis. d. z est sine dubio vera sup. qm quid p̄ter id qd dixerunt q mundus est possibilis: z quodlibet possibile opz q habeat agens. ait q hoc non est norum de se. imo sup. p̄positū totius huius demonstratum est in fine primi celi cōtra Platonem. nullū enim possibile p̄t habere agens quo perpetuetur aliter natura cōtingens reuertet in necessariū. (Et Aui.) ponit enarrationē Aui. qm q omne ens sit possibile vel necessarium non dicitur nota. ideo Aui. loco entis possibilis posuit habens causam z

loco entis necessarij posuit non hñs causam. dicit q. 2. Zanic. hanc op
tionem cepit. i. confirmavit p alia pponez vniuersale. ita q posuit in
tionem possibile. i. hoc mebrum ens pole in id qd causam hñ. z supra lo
co necessarij posuit non hñs causaz: vt ait Alg. (Unde si) cōtra ar
guit Zuer. d. vñ de si dicta ppositio. f. omne ens aut causat: aut cau
sa sumit absolute: nō sequit diuisionē p dicit. i. nō equiuateret illi di
uisioni qm id qd pmo diuidit ens ad habēs causaz z nō hñs causaz
non est diuisio nota de se: z per pñs non rñdet in tēto: in quo volbat
illam diuisionem reddere per se notam.

Tertia qd.

Sed circa dicta tria. q. faciūt. pmo an pma diuisio sit per se
se nota z illi equiuales. tertio vtrū aliqd possibile possit ab alio per
petuari: quib⁹ habitus erit ratio exposita solo vobij. C. Dico arguit q
sicqm passiones entis sunt per se note de ente: qm nullū pōt ēē me
diuz notius eis. C. Secdo. nullo mō in metaphysica: neq; in nāllē
ria pñt demonstrari. ergo sunt per se note. C. Quāto ad istud vobij
vñ mibi q illa entis diuisio nō sit per se nota de ente primo: qm illud
apud antiquos fuit valde questuōsum vt narrat Arist. in 8. q. 13. q. 13.
dixerūt q omne ens est ens possibile z sunt oia in fluxu. vt pmo z
4. z 9. meta. dicit est. P. terrea. in lib. 8. futilla diuisio demonstra
ta. ibi em demonstratū est genus substantiaz abstractarū esse vt dicit
Zuer. cōmē. 3. octauī phy. z ibidē. cōmen. vlti. pñmī phy. z 22. z 26.
f. si phy. z sic videt mibi. C. Ad pñmū q passiones entis simplices
z non sub diuisione forte sunt per se note de ente. Iste autem sub
fione possunt a posteriori saltez note fieri. Et sic ad scdm. apparet cū
quātr pbatur ens necessariū esse per viam motus eterni in octauo. a
fra saltē per viā philosophicā pōt illa demonstratio esse nota. Et
his verificat dictū Zuer. p phy. cōmen. vlti. vbi ait. vñ de Zuer.
peccauit maxime: cū dixit q primus pñs demonstrat pñmū pñci
pium esse: z pcessit in hoc suo lib. de scientia diuina. i. metaphysica per
viam quam estimauit esse necessariā z essentialē in illa scientia. z pe
cauit peccato manifesto. certior enī illoz sermonū. i. demonstratio
num quibus vsus est. in hoc nō pertrāsit ordinē. i. metaf. sermonū p
babilium: z iam causam inuimus huius alibi. vbi Joan. z multū
octauo physico. per ly alibi intelligūt in lib. de substantia orbis. ecce
quō errant. ait enim in scdo physico. cōmen. 22. via autē qua pcessit
Zuic. in pbando pñmū pñcipiū esse est via loquentiū: z sermo entis
semper inuenit quāsi medius inrer loquentes: z peripatheticos. mo
do arguo sic. in lib. de sba orbis. non est demonstratuz qualiter via
Zuic. est media quāsi inter peripatheticos z loquentes: imo in ibi
in quinto capitulo: dicituz est rōnem eius fundari supra ppositiones
instabiles. C. P. terrea. 8. phy. cōmen. 3. vbi manifeste dicit q ipē
fecit capitulū singulare cōtra illā viam. ecce qd inuuit libū Alg.
Joan. aut q non vidit hunc libum pcessit sicut cecus: z ego loq
p. ideo apparet quō illa via est pbabilis: qm fundat supra ista vbi
fione entis: quā accepit notam de ente autē loquentiū: que vt
ratum est: est ignota simplr. C. Ad scdm Zuer. voluit q sic q vt
ctum est in disputatioe tertia apud Zuic. omne habēs causaz est
possibile: z omne incausatū est ens necessariū. z ideo apud ipm
dicitur

Error Joā nis.

Questio.

diuisiones equiuales: sed apud Zuer. descenduz est q pma diuisio
erit ista. ens quoddā erit necessariū: z quoddāz pole: z iterū neciūm
quoddā est a se: sicut pma causa: z quoddā ab alio sicut sunt sbe mo
uentee stellā. vñ de vt dicit ipse in 8. phy. cōmē. 79. non omne hñs
causaz est pole. hñm Zuic. sit ita. C. Ad ppositū. ergo hñc diuisio
capit vt illa equiuales: z tunc non erit notior illa: si capit vt est vlor
p dicitur z mīnus cōmunitic erit ad huc ignota z non habebit pro
positum: sicut fuit declaratū de prima.

Circa tertia qōnem ego feci longā morā in tractatu de in
rectu. ideo pzo nūc dicendū q nullū cōtin
gens in etna nā pōt ab alio perpetuari sñm pposit z hoc dicit Zuer. in
sine de sba orbis. i. in pmo caplo. z pmo celi. cōmen. 138. Julius aut
pō pōt lumi ex scdo perhermenias. vult Arist. q necē ēē z impole esse
sine cōtrarie. pole esse: z pole nō ēē sub cōtrarie. pme dīcunt cōtrarie
qm necesse esse valer in omni tpe ens. z impole esse in omni tpe non
ens. possibile esse in aliquo tpe ens. possibile non esse in aliquo tempo
re non ens. vide ibidem. tūc arguo sic. Si aliqd est cōtingens q per
pet ab alio. vel hoc nunq; inceptit. vel istud inceptit z post remane
bit semper in futuro. si pñmū: ergo ad impole se hñc cōtrarie z non cō
tradictorie per pñs erit necesse esse: z sic nā cōtingens vna z eadēz
era. qm anteq; fuit iam fuit possibile esse. ergo mō si est iterū est possi
bile non esse: sic istud erit possibile esse z possibile non esse: sed tunc
arguo ex regula pñmī prior. c. 13. ex maiori de cōtingenti. z minor
de inesse. simplr oēs syllogismi sunt perfecti. arguo modo sic. omnez
anima intellectiuam cōtingit non esse. anima Zide est anima intel
ctua. ergo anima Zide cōtingit non esse. Tunc vltra per aliam regu
tam ibidē. quicquid sequit ad premias de possibili sequit ad eas de
in esse. volo dicere q impossibile nunq; sequit ex premias positus in
esse. vñ de dicit sic falso posito z non impossibilituz qd accidit propter
positioez falsum erit z non impossibile: tunc fiet argumentū istud.
nulla anima est. anima Zide est anima hoīs. ergo anima Zide nō est.
cōsequens est falsuz impossibile vt oēs dicunt. ergo alique premias
rum z nō minor: qm est de inesse simplr. s. maior: s. maior est sequēs
ad illam de contingenti. ergo illa fuit falsat z per cōsequens nullant
antiam cōtingit non esse. C. Sed dices q ista. anima Zide non est.
non est falsa impossibilis: ergo falsa possibilis: quonid aliquādo fuit
vera. ergo est falsa possibilis. Nec responso fuit mibi vata ab vno qd
reputat se scire logicam z nihil scit in logica Aristot. C. Sed contra
arguo: quātam vt dicitur ibidem capitulo. i. possibile seu contin
gens vltimū gultur ab inesse. z necessario esse per hoc q ille de contin
genti respiciunt: futurum. vñ de Zuerrois pñmō priorum. capitulo
quarto. in principio ait. Et ppositiones quidem possibles. scilicet
sbe de quibus dicitur nomen possibilis verēz sunt que sunt possibi
les: vt inuenitur in futuro zc. z ibidem capitulo. 1. 4. ait: z quia pro
positiones absolute. hoc inesse z necessarie z possibles diuicifican/
tur: quēdam a quibusdam in modo z in materia quam signat mo
dus. quod est: qz beci. 3. est alique sunt res motus inuenit actu. p
nt q sit inuenio rerum necessaria: z ille sunt absolute id est de in/
t

Quarta qd

Responso

Contra

esse: res que mihi necessarie sunt inuente in actu: sed sunt possibile
 vt inueniant in futuro: et vt nō inueniant sunt possibile. i. cōtingen
 res ppositiōnes: et res que sunt inuente semper et ipse sunt necessarie.
 In quibus verbis vult qd omnis ppositio cōtingens sit respectu futu
 ri: ergo si aliqua ppositio est que in futuro nūq̄ erit vera: nec est vera
 illa ppositio est impossibile falsa: et per p̄ns habetur ppositio qm
 nunq̄ ista anima vide nō est terit vera. et per cōsequē hoc ponere est
 falsum impossibile: et sequit̄ ex falso possibile: ergo cōtra regulam Arist.
 ex his apper qualr nulla nā cōtingēs pōt p̄uari simp̄r tendēdoz
 de hoc volui dicere hic logice: qm̄ phy sic dicit̄ ē in qōne de intellectu.
 Et debet scire qd istud est s̄m Arist. et Auer. alr̄ aures s̄m nos p̄p̄at
 nos. diceret enim qd anima intellectiua acgrit necessitate a deo. nec
 inuenit aliqd esse necessariū h̄ns principiū in p̄e. et sic oīa argumen
 ta r̄unt. et hanc rōnē solui in lib. de intellectu. vel dicēdū qd h̄ca
 vide nō est. est falsa p̄p̄o: qd aliqñ nō fuit: et h̄ h̄ca rōnō non sit h̄ca
 sicā Arist. est vera simp̄r s̄m nos: et tu considera.

Ma intelle
 ctua a deo
 necessitate
 acquir̄ h̄
 nostra legē

ALGA. DVB. VI.

At Algazel, nos respondemus eis qd voca
 bulum posse et necessariū est obscurū: nisi
 declaratū fuerit qd pro necessario intelligit
 id qd ipsius esse nō h̄z cām: et p̄p̄o id qd
 habet. vnde sita intelligit: dicim⁹ qd q̄libz
 ens est posse. v3. qd habeat cām ad ditā sup ipsius substā
 tiā: et totū illud nō est posse qd nō h̄z cām ad ditā: sup
 suā substantiā extrinsecā ab eo, s̄ si intelligeret qd aliud
 esset posse preter id qd dicitū est: nullam habebit inelle
 ctionē. Et si forte diceret qd hoc iduceret nos opina
 ri qd necessariū esse p̄stituit ex possibilib⁹ esse: qd est fal
 sum. Nos vero dicimus r̄ndentes qd si intelligit p̄p̄o
 p̄p̄o: et nō est cōcedendū qd sit falsum. tandē dicim⁹
 qd simile erit dicto dicentis qd posse est antiquum: con
 titui ex nouis: et tempus apud eos est antiquum: et singu
 lares reuolutiones sunt noue: et p̄ncipiate: et aggrega
 tio ipsarum est sine p̄ncipio: ergo id qd p̄ncipio: nō
 habet cōstitutū ex reuolutionibus p̄ncipiatas: ergo ve
 rificatur p̄ncipiatio in particularibus: et non in toto.
 p̄z ergo qd quicunq; concedat nouitates p̄ncipiatas.
 v3. formas quattuor elementoz oportebit eum conce

dere possibilitatē earūz infinitaz: vnde ex hoc sequeret
 qd nulla erit via apud philosophos ad primū p̄ncipii:
 neq; a predictis dubijs euadere poterit.

Et dicit Algazel ad argumentū p̄boz quā pro p̄e credit. et dicit
 dicit Algazel. nos respondemus eis qd hoc vocabulum posse: et hoc voca
 bulum necessariū est obscurū nisi declaratū fuerit isto modo. v3. qd
 necessario int̄elligit id qd ipsius esse nō h̄z cām: et pro possibili intel
 ligitur illud qd habet cām. (vnde dicimus) ex hoc intelligit vna vni
 uersalem. v. vnde sita intelligit: dicimus qd q̄libet ens est posse. v3.
 qd habeat cām ad ditā super ipsius substantiā: et totū illud nō est posse
 qd non h̄z cām ad ditā sup substantiā suā extrinsecā ab eo: vult er
 go qd ista cōuerit. omne posse habet cām sup ad ditā substantiā suē
 omne habēs cām sup ad ditā substantiā suē est posse: et tunc addit: s̄
 si intelligit qd aliud esset posse preter id qd dicitū est: nullam habet
 in intellectu. i. non erit intelligibile apud intellectū d̄p̄o: v3.
 (Et si forte) hic mouet. q. et dicit. et si forte diceretur qd hoc induceret
 nos opinari qd necessariū esse cōstitutū ex possibilibus esse: qd est fal
 sum: nam probor qm̄ motus celi apud p̄hos non habet p̄ncipio: et
 tamen cōstitutur ex reuolutionibus nouis habentibus p̄ncipio.
 (Nos vero dicimus qd) hic dicit. nos vero dicimus respondentes qd si
 intelligat pro possibili et necessario intelligit illud qd supra dicitū
 est. id est ergo qd p̄p̄o. et nō est cōcedendū qd sit falsum. vult dī
 cere qd capiendo posse et necessariū: putat nūc dicitū est. cōcedo p̄ns
 qd. qd aliq̄ necessariū nō h̄ns p̄ncipio cōpanat ex possibilib⁹
 habentibus p̄ncipio. (Tandē dicimus.) p̄bat hanc solonem. datā de
 dicit: hoc esse s̄le dicto dicitis qd posse est antiquūz cōstitutū ex no
 uis: qd probat ex p̄lo. d. et t̄p̄a apud eos est antiquū et singularis re
 uolutionis sunt noue et p̄ncipiate: et tamen aggregatio ipsarum. i.
 totus motus et totū t̄p̄a est sine p̄ncipio: et tunc cōcludit int̄euz. d.
 ergo illud qd p̄ncipio nō h̄z cōstitutū ex reuolutionibus p̄ncipia
 tiā: s̄ cōcludit: ergo verificat p̄ncipiatio in particularib⁹. i. p̄ncipio
 motus et nō in toto. q. v. et ergo motus h̄z p̄ncipio quo ad partē: nō quo
 ad totū. Et debet scire qd reperit alia ita sic. (Tandē dicimus qd) si
 erit dicto dicitis qd impossibile est antiquum cōponi ex nouis: et tempus
 apud eos est antiquū et. et tunc videt mihi qd litera possit stare. qm̄
 vult dicere qd qui negat illud est simile suum verbū verbo dicentis qd
 antiquū cōponi ex nouis sit impossibile: qd est contra sensum: vt appa
 ret in tempore et motu: ergo optz dicere conueniēter sententiā. qd est
 posse antiquūz eternum cōponi ex nouis factis. (Pater ergo.) Tunc
 redit ad p̄p̄o. d. p̄z ergo qd quicunq; concedat nouitates p̄ncipia
 tiā: v3. formas quattuor elementoz esse nouas: et p̄ncipiatas
 vt ponant p̄p̄at h̄ctioz eum ponere possibilitatē earūz infinitaz
 h̄ca. qd possunt p̄cedere in infinitū. Tunc cōcludit. vnde ex hoc se
 queret qd nulla erit via apud p̄hos ad primū p̄ncipii: neq; a p̄d
 ctis duobus euadere poterit. qd a sit nulla erit via p̄t declarari ali
 qualiter: qm̄ si omnia sunt corruptibilia nō est aliquis motus etern⁹:
 et si nō est motus eternus apud eos non potest demonstrari primū
 p̄ncipii esse: ergo istis sic stantibus nulla erit via.

Scimus nos q̄ ex positōe cāri infinitarū
 potius sequit̄ positio potis agētis nō habē
 tis cām: sed ex positōe rerum necessariarū
 cās infinitas nō habentiū seq̄q̄ id qd̄ cau
 srum fuerit sit sine cāz: hoc satis manifestū est: s̄ ipose
 p̄ns ex p̄dictis cās nō sequit̄ ex cās de politatib⁹ natu
 raliter ex̄ntibus. Cū si aliqs velit ordinare dictū Aui.
 declaratū d̄z ipm̄ tali ordīe signare sine dubio. v̄z. enīa
 potia indiget sine dubio de cās p̄cedētib⁹. Et iō si ille
 cāe potes fuerint: oporteret cāri ab alijs cās: sic p̄ce/
 derent ad infinitū: z si sic: nulla ergo erit hic causa vltia:
 z ideo oportebit dare potē incausatū: qd̄ est falsū. p̄z
 ergo q̄ cause sine dubio pueniunt ad necessariā cām:
 amplius dicta cā nō euaderet quā sit necessaria ex cau
 sa aut sine causa: si ex cā: sequit̄ petere de illa cā. vñ aut
 ad infinitū procedet: z sequet̄ q̄ id qd̄ positum fuit cau
 satum sit incausatū: qd̄ est falsum. z ideo opz q̄ perue
 niat ad necessariā causam incausatā ab alia: hoc est ne
 cessariū esse: z hoc modo erit p̄dicta demonstratio vera.
 nō tamen illo modo quo posuit eā Aui. Sz id qd̄ dixit
 Algazel. s. qm̄ respōdit ad p̄hos dicens: q̄ aliqd̄ habet
 cām additam super suam substantiā: z totū nō sic se h̄z.
 Intēdit q̄ quādo p̄hi cōcedūt q̄ potē est id qd̄ habet
 cām z de necessario esse id qd̄ cām nō h̄z. dicitur eis q̄
 nō est negādū s̄m̄ ipsoz radices q̄ sint cause z caulate
 infinite: z inīa eozū est necessaria: qz s̄m̄ ipsoz radices
 potē est iudicium partis differre a iudicio totius. z hec
 verba absq; dubio sunt sophisticalia diuersis modis.
 Unus est: qm̄ peripathetici non concedunt causas infu
 nitas per se: vt in p̄cedentibus declaratū fuit: licz s̄m̄
 ille cause de possibiliū natura: aut de natura necessarior
 rum: sicut supra declaratū fuit. C̄ Et sophisticatio Aui.
 hec est que sibi potest d̄sci sic. si ens diuideret ad potē
 esse: z necessariū: z intēderemus pro. potē id qd̄ cās h̄z:

p̄ necessario id qd̄ nō h̄z: nūc nō poteris demonstratiue
 pbare q̄ eē cās infinitas est potē. sequeret. n. q̄ ille cause
 eēt d̄ entib⁹ cās inhabētib⁹: ergo eēt de genere neces
 sarij esse: imo qd̄ plus est q̄ apud p̄hos est potē vnum
 cōstitut ex infinitis cās: z que libet ipsaz est noua: z nō
 est dubiū q̄ hic error accidit Aui. qz diuidit ens ad ha
 bendā cām: z nō habendā: s̄ si ipse diuisisset ipm̄ modo
 a nobis facto nō sequerent eum p̄dicta argumenta. Sz
 id qd̄ dixerat q̄ antiquū p̄r cōstitut ex infinitis conce
 sio p̄teritis reuolutiōib⁹ infinitis. dicimus qd̄ est falsū:
 qz tale antiquū dicit̄ cuz antiquo: qd̄ est vnuz equiuoce.
 Itē qz dixit Alg. v̄z. q̄ nos induceret ad cōcedēdū q̄ ne
 cesse esse constituat̄ ex potib⁹ esse. Dicimus nos q̄ si
 itelligem⁹ p̄ potē z necessario id qd̄ nos opinamur: tūc
 vere nō sequeret falsum: esset enīz idē qd̄ nostrū p̄posi
 tum. Mos tamē dicimus q̄ Algazel intēdit q̄ si p̄hi in
 tendūt p̄ necessario id qd̄ cām non h̄z: z pro potē id qd̄
 h̄z: nūc nō cōcederemus falsum esse: q̄ incausatū cōsti
 tuat̄ ex infinitis cās: qz si ponerem⁹ q̄ esset impotē re/
 mouerent ex hoc cāe infinite. Itē dixit: z hoc est s̄ite di
 cto dicens q̄ impotē est cōstitutū antiquū ex nouis: sed
 tempus apud eos est antiquū: z singulares reuolutiōes
 sunt noue z principiāte: z aggregatū ipsarūz est imp̄: in
 cipiātū: ergo id qd̄ principiū non h̄z cōstitutur ex prin
 cipiātis reuolutiōibus: ergo sit principiatio de reuolu
 tionibus singularibus: sed non de aggregato ipsarūm.
 Intēdit Algazel in hoc q̄ non est impotē constituit̄ in
 causatum ex causis infinite: sicut constituit̄ apud p̄hos
 antiquum ex infinite nouis. Tempus nāq; apud peri
 patheticos est antiquum: z constituitur ex repositib⁹ no
 uis. Similr motus celozum est antiquus apud philoso
 phos: z reuolutiones ex quibus est constitutus infinite
 sunt. Sed nos dicimus q̄ p̄hi respōdent ad Algazelez
 in hoc q̄ ipsi nō cōcedunt reperi antiquū cōstitutūz ex
 nouis partib⁹: put ille ptes sunt infinite: immo p̄hi for:

titer de hac opinione fingit. et ratio ipsorum est: quod dictum aggregatum non enadet quin complect ex particularibus finitibus generalibus: aut finitis. Si ergo finitis ergo oportebit concedere quod genus sit generabile et corruptibile. Si de infinitis ergo predicti opinantes ponunt quod sit posse vel ne cessarium quod illud aggregatum sit ab eterno sine causa qua procedat. Sed philosophi bene procedunt hoc: et opinati sunt quod talia genera et eis similia generabilia et corruptibilia sunt: putant constitui ex partibus particularibus, habent enim sine dubio causam extrinsecam qua predicta genera eterna procedunt: et non putant quod sit impossibile inuenire causas necessarias: quod impossibile est constituisse antiquum ex aliquo infinito: quod philosophi dicunt quod ponere motus diversos in genere ab eterno fuit necessarium concedere: quod hic est unus motus in numero ab eterno: et quod causa esse corporum generabilium et corruptibilium in partibus eternalibus in toto est: quod hic est ens ab eterno in toto et in parte. Unde quod corpus si percellere et infiniti motus sunt sempiterni in genere ex uno motu in numero continuo: qui est motus firmamentum: et ille motus non componitur ex pluribus revolutionibus in actu: sed tamen in intellectu: et motus supercelestis corporis eternitate acquirit a suo motore: qui de eius natura primum semper mouere debet: et non est natura illi mobilis: quod aliquoties moueat: et aliquoties non: sicut se habent mobilia inferiora.

Et est notandum quod horum opinionum in generibus sunt tres. una quarum quod quodlibet genus est generabile et corruptibile prout continet finita individua. Secunda vero quod quodam genus est ab eterno. Unde sine principio sine fine: putant apparere constitui ex infinitis indiuiduis. Sed hec opinio duobus modis diuiditur. aliqui dicunt quod talia genera acquirunt eternitatem ab aliqua una causa necessaria. alioquin prouarent viciis infinitis in tempore infinito: et hec est philosophorum opinio. Alii vero opinati sunt quod putant continet infinita indiuidua: opinio potest dici quod sunt ab eterno: et hec est opinio eorum quod eterna dicunt. Et est notandum quod he tres sunt opiniones vanae:

Aliter: et omnes diuersitates in hoc proposito interuenientes ad istas tres reducunt: et ex his debet declarari verum mundum sit ab eterno. aut non: et verum habuerit agens: aut non.

Et est notandum quod de istis tribus opinionibus due sunt extremitates: et una tertia medius. Unde opinio loqueretur est una extremitatum que nouitate mundi opinatur. et opinio eternalitatis alia est extremitas. et philosophorum opinio est media inter eas.

Unde ergo ex istis dictis quod quocumque opinatur quod possibile sit ponere causas infinitas: et non possit obtinere primam causam. opinio falsa est. imo totum contrarium verum. quod qui esse infinitarum causarum negaret neget primam causam ab eterno asserere esse enim causarum infinitorum primarum causarum eternalium infert: ex qua acquirit esse infinitum: alioquin essent finita genera que quod datur suorum indiuiduorum innouant: hoc modo tamen probatur antiquum est innouatum causa et declarat esse innouatum infinito.

Utrum autem vult contradicere aliquid. et duo principaliter facit: quoniam primo declarat vim rationis aliquid. declarando aliquid. ipsa non intellexisse. sed a se. (Sed id quod) reprobat eum in alio dicto. In prima parte proponit quodammodo per se notum. sed a se. (Utrum saligo) exequitur dando videtur rationem Aristoteli. videtur ergo dicimus nos quod ex positione causarum infinitarum polius sequitur positio potius agens non habentis causam. i. sequitur quod possit dari agens non habens causam. Sed ex pone reque necessaria non habentium causas infinitas sequitur quod id quod causatum fuerat sit sine causa: et hoc satis manifestum est. Deinde replicat illud sub forma bene. d. sed impossibile sequitur ex predictis causis. i. necessariis non sequitur ex causis extrinsecis de possibilitate. i. potibus.

Sed circa hoc duo faciunt quoniam. primus quoniam non verum qualiter possibile incausatum si sequitur causa agens incausata illa est necessaria et non possibile. Iterum non verum qualiter sequitur ex eis positio potibus. Secunda est quoniam non videtur ex rebus necessariis carentibus causis esse aliquid incausatum infinitum sine causa: hec enim duo quoniam magis faciunt. Et ideo debes scire quod quoniam aliqua sunt unius rationis et ordinis ordinis si debent poni in aliquo alio ordine: debent poni ab aliquo alterius coordinatiouis: ut sensu patet. sic in proposito. videmus enim omnia possible esse eiusdem rationis quantum ad possibilitatem. si igitur debent poni in ordine necessario: est opus: ut per aliquod ens necessarium ponantur. ergo si res ponantur possible opus ut aliqua causa ponatur necessaria conseruans illas in esse sempiterno. In successione. et sic apparet primus: et iste modus declarandi est Aristoteli et Averro. 8. philosophi. c. 4. 6. 2. 4. 7. et libro generationis. c. 5. 6. 2. 1. meta. c. 3. 2. 3. 2. 3. 4. Sed cum dicebatur quod intelligit per agens possibile non habens causam. dicitur verum per littera sit corrupta. hinc enim sic sequitur positio

Substantio.

Substantio.

Destruatio destruc. Aver. F. F.

et ampliat incouentia. d. imo qd plus est sequi apud phos qd est esse
vnt qd stitui ex infinitis causis: cuius quilibet ipsa sit noua: totu
est eternu. et addit qd no est dubiu qd h error accidit quicqz dicitur
ens ad hndaz cam et no ad hndaz cam: sed si ipse diuinitet ipsius mo a
no bis factio: no sequerent eum pdicta argumeta.

Dubitatio,

Solo,

Sed hic ferat a diuisione quibusdam si differet no videt leg
qd addit Zuer. contra Alga. C. 24. primus debet scire qd h diuio
entis sit per cam et causatu apud Zuer. et per possibile et necessarium
apud ipsuz. et in hoc cu Zuer. conueniat differet tñ qm Zuer. vult illa
conuerti. s. possibile et habes cam et ecotra. et necessariu et carens ca et
ecotra. Zuer. aut non vult illa conuerti: aliqd enim est habes cam: cui
ius na non est entis possibile. vt quilibet intelligentia circa primas: et
aliqd est hñs necessitate: tñ no caret ca. et ideo bene sequit incoue
niens ad Zuerentia pdictuz. s. qd non pot probari ee causas infinitas:
qm cogregatio earum erit eterna. ergo carens ca: qd est falsum apud
Zuer. no valet qm h sit eterna tñ hz causaz: s. sic apparet solutio qd
num insimul. (Sed id qd dixerat.) Nunc reprobat ipsum de tertio er
rore. et primo pponit illum. scdo remouet illum. et successiue circa hoc
remouet alia dicta eius: vt dicam. dicit ergo primo: sed id qd dixerat
qd antiquu pot constitui ex infinitis cōcessis pteritis reuolutionibus
in finitis: hic est error. (Idem dicit qd est.) Nunc remouet illum. d. dicit
mus qd est falsum: qd tale antiquu dicit de antiquo qd est vnum: et si
litera no est corrupta: vult dicere qd est permanes: et vnum semper
equiuoce: qm antiquu successiuu non transcendit nam possibile: vt
dicit. 12. metaph. comē. 4. i. sed hz de intentione eterni non cadere in
non esse. ideo dicit equiuoce: qm antiquu permanes: sicut celum est
totum simul: et non hz natura entis possibile apud phos. (Item id
qd.) Ad huc ponit alium erro: d. d. Item id qd dixit Alga. v3. qd sup.
opinio phoru induceret nos ad concedendum qd necesse esse constitui
ex possibilibz esse: vt p3 in exemplo de motu. (Nos dicimus.) Hoc
reprobat. d. nos dicim? sup. qd vno modo est verum. alio mo falsum.
et dicit. qd si intelligerem? pro possibile et necessario id qd nos optima
mur. s. possibile p eo qd no fuit: et post est: et pro eo qd est et post no erit
necessariu pro eo qd semper est: nunc vere no sequitur falsuz: vt appa
ret in motu celi: esset enim idem qd nostrum propositu. (Nos tñ dicit
mus.) videt mihi qd Zuer. narret moduz quo credit Alga. illud esse
verum. et post exponit illum moduz. ibi. (Intendit Alga.) dicit ergo
in prima parte: nos tñ dicimus qd Alga. intendit qd si phi intendunt
pro necessario id qd cam non hz: et pro possibili illud qd hz sup. cam
ad huc vult fm hunc sensuz no esse falsum. ideo ait Alga. nunc no con
cederem? falsum esse: qd in causatu a. necesse esse constitui ex infinitis
causis: cuius rōnem dedit Alga. d. qd si ponerem? qd esset impos
sibile remouerent ex hoc cause infinite: vt supra deductum fuit: et sic
vult Alga. qd exponedo etia vt alijs phi exponunt ad huc illud dictum
est verum. (Item dixit.) Ad huc ponit aliud dictum eius. d. Itē dicit
et hoc est simile dicto dicentis qd impossibile est antiquu constitui ex
nouis: cuius cōtrariu parer ad sensum: qd ponit. d. sed temp? apud
eos est antiquu: et singulares reuolutiones sunt noue et principiatus

namē aggregatū ipsarū est principiatiū. i. incausatū. ergo id qd pncipi
pium no hz constituit ex principiatis reuolutionibz: ergo sit pncipi
piano de reuolutionibz singularibz: sed non de aggregato ipsaruz.
p3 ergo quo Alga. verificauit suam opinionē etiā exponedo illos ter
minos apud phos arabes. (Intendit Alga. in hoc.) nunc exponit men
tem Alga. post ibi. (Sed nos dicimus.) d. atmodum verorū phorum
intelligēdi dicit Alga. dicit ergo. intendit Alga. in hoc qd no est im
possibile incausatū constitui ex causis infinitis: sicut constituitur apud
phos antiquū ex infinitis nouis: cui? rōnes repetit. tēpus nāqz apud
pripathericos est antiquū et constituitur ex tēpo: ibz nouis: similr mo/
tus celozuz est antiquū apud phos: et reuolutiones ex quibus est consti
tutus sunt infinite. (Sed nos dicim?) Nunc ponit verū intellectuuz
phoz periotheicoruz. C. Et debes scire qd Alga. vult totum aggre
gatum esse de se incausatū: et non habere cam prout est aggregatum:
imo de se necesse ee: et tñ constituitur ex infinitis partibz causantiōis
illud totum: qm partes sunt cause saltem males totius. scdo phi.
ergo vult qd totuz sit simpliciter necesse ee: neutra tñ pars. pripathe
ici vult qd totū est eternū: et possibile ee: et ideo vult mortū ab alio
perpetuari. s. a celo et intelligentia mouēte ipsum. conueniūt ergo et differe
runt. conueniūt quid ē: eo qd volunt illud eternū ee totum: eo qd fiat ex
infinitis nouis. differūt vero qd Alga. vult illud totū esse incausatū:
et independēs: imo sine ea et necesse ee. pripatheici vero vult qd il
lud totum et si sit eternū: qd est possibile ex se: tñ ab alio perpetuari. et hoc
declarauit Zuer. 12. meta. comē. 4. 1. et in. 2. cap. de sba orbis. hoc er
go dicit. sed nos dicim? qd phi respondēt ad Alga. in hoc qd ipsi non
concedūt reperire antiquū constitutū ex nouis partibz: prout ille pced
fuit infinite: et ponit argumētū: et post soluit illud apud phos. d. Imo
phi fortiter de hac opinione fingenti. s. sophisticabūt. et forte litera est
corrupta: et oz stare. (Fugiant.) et mā plana est: et rō ipsozuz est qd: di
ctum aggregatū non euadet quin copuletur ex partibz infinitis aut fi
nitibus generabilibz et corruptibilibz. s. si de finitis. ergo opz concedere
qd genus sit generabile et corruptibile. s. qd totuz illud sit generabile.
si de infinitis ergo predicti opinātes ponūt qd sit possibile vel necessa
rium qd illud aggregatū sit ab eterno sine ca a qua procedat: et hz erap
vleporū arabum: cui respondet per phos veros. d. sed philosophi be
ne concedūt hoc: et opinati sunt qd talia genera et eis similia sunt ge
nerabilia et corruptibilia: prout constituntur ex possibilibz pncipali
bus: hñs enim sine dubio cam extrinsecā. s. celum et motor: a qua pce
dēt genera eterna. procedūt: et ponit tunc illud in quo conueniūt. d.
et no pot ee qd sit impossibile inuenire causas infinitas: qd sit. i. impos
sibile constitui antiquū ex nouis: imo cuius phis arabicis: pripatherici in
hoc cōcedūt: cuius rōnem dicit: qd phi dicunt qd ponere motus diuer
sos in genere ab eterno est necessariū cōcedere: qd hic est vnum motus
in numero ab eterno: et dicit qd ea esse corporū generabilium et cor
ruptibilium in partibz eternalibz in toto. i. que sunt genita in parte. i. fm
individuū eterna in toto est qd hñs. i. motus prim? est ens ab eterno
in toto et parte: vt primus motor et corp? celeste: et hoc dicit. v3. qd cor
pus celeste: et infiniti motus sunt sempiterni in genere et vno mo
constituto in numero: qui est motus firmamētū. i. octauo orbis. Ex his

Cōuenientia
et vna inter
pripathericos
et Alga. etc.

habet differentia vnam inter Auer. & Algaz. (Et ille motus.) declarat quo sunt ille partes. d. & ille motus no componit ex pluribus reuolutionibus in actu: sed tm in intellectu: qm partes sunt potentia in totos sunt autē actu vel per intellectū vel per separationē. (Et motus.) Iterum redit ad primā differentia. d. & motus supercelestis corporis eternitatem aperit a suo motore: qui de eius nā continue semp mouere dicitur & ponit differentia inter hunc motorem & eos qui sunt h. d. & no est de illius mobilis qd aliquoties moueat & aliquoties nō: sic se habet motibilia inferiora. quare aut non est huius nature in scdo caplo de subtilitate orbis: & scdo cell. cōmēto. 3. & in vltima disputatiōe declaratiō est: ego ibi declarabo si deus dabit vitam. (Et est notandum.) hic vltimo vult summari opinioniones phouuz tractare: vt habeat differentia & cōuenientia eorum plene. primo ergo ponit summā opinionōnū. d. & est notandū qd hominū opinionōnes in generibz. i. rebus gñabilibz & corruptibilibz eternis fm genus sunt tres: s3 due primē altera subdiuisa est in tres: quarū vna est qd quodlibet gen^{us} est generabile & corruptibile. i. finitū a parte ante & post. prout cōtinet finitū indiuiduū. secūda vero qd quoddaz genus est ab eterno. v3. sine principio & sine fine: prout apparet cōstitutū ex infinitis indiuiduis. Et subdiuidit hanc. d. sed hec opinio duobz modis diuidit. i. subdiuidit in duo mēbra. alio quō dicitur qd talia genera acquirūt eternitatē ab aliqua vna cā necessaria: alioquin priuaret vicibz infinitis in tēpore infinito. i. infinites genita cēt: & infinites corrupta: & hec est phoz opinio. Alij vero opinati sunt qd prout cōtinet infinita indiuidua: optimē potest dici qd sunt ab eterno: hec est opinio eozuz: qui eternales dicuntur. i. arabuz sic nominatoz: & per hoc prz differentia inter arabes & peripateticos: vt supra dixi. (Et est notandū.) declarat hanc diuisionē. d. & est notandū qd he tres sunt opiniones distincte. & oēs diuersitates in hoc proposito interuenientes ad istas. s. tres reducuntur: & addit vtilitates haram opinionū. d. & ex his d3 declarari. l. cōuenit consequi vtrum mundus sit ab eterno: aut nō: & vtrum habuerit agens: aut non: qm prima opinio legis infert munduz non fuisse ab eterno. secūda arabum forte negat causaz primā. tertia sola bene infert eternitates mundi. (Et est notandum.) Nunc comparat has opinionōnes. d. & est notandum qd de istis tribus opinionibz due sunt extremitates & vna tenet mediū: qd exponit. d. v3. opinio loquētiā. i. theologoz est vna extremitatū: que nouitatez mundi opinatur. Alia extremitas est opinio eternaliuz. i. arabum. Media inter eas est philosophoz opinio. (Patet ergo ex his.) Nunc vult remouere oēs alias & cludere opinionem Arist. dicens. p3 ergo existis dicis qd quicūqz opinat qd possibile sit ponere causas infinitas & nō possit obtinere. i. cludere primam causam opinio falsa est. ideo dicit. imo totum contrariū videt qd quiesse infinitarū causarū negaret: sicut facit opinio legis nequit id est non poterit primā causaz ab eterno differere. Cuius rationē ponit dicens. esse enīz causatoz infinitozū primaz cām eternale infert ex qua acquirūt esse infinitū: alioquin essent finitā genera: que cā certā: quedaz suozum indiuiduozū inouat cōtinue: & sic manentet genēra: & hoc modo tm probat qd antiquū est cā inouatozū: & declarat esse inouatozū infinito. s. per successiōē. C Debes scire qd nulla opi

Mora.

mo trāum rōne phica pōt cōcludere causaz eternā: nisi opinio Auer. qm opinio arabum non: qm si tota multitudo est de necessē. tē de se. ergo nō arguit causam superiorē. Iterū opinio legis si ponit oia esse finitā: tunc non pōt ponere pncipiū abstractū esse: vt declarat Auer. imo cell. cōmē. 33. imo h3 ponere ipsum esse corpus: qd omne nouū sit ex corpore: vt credunt phi. Sola ergo opinio Auer. & Arist. cōcludit: ppositum qm multitudo generatorū arguit successiōem sempernam: illa arguit motum primūm eternum: & ille arguit primūm motorem abstractum esse: & totū hoc dicitur est. 8. phy. cōmē. 4. 6. & 47. & licet hoc dicat Auer. tm non demonstrat: qm lex nostra ponit qd deus sit virtus extra corpus per hoc: qd causa sine transmutatiōe: nec hoc philosophi non viderunt: imo in hoc fuerūt cecitē hoc dixi sepe in disputatiōe prima.

Ponentes oia finita est se nō pncipiū nre pncipiū abstractum esse. Lex nra.

ALGA. DVB. VII.

Et Algazel pro phis in illo argumento qd eos posuit: & si aligs diceret qd reuolutio/ nes nō reperiunt: neq; forme elntoz: imo id qd reperit est vna forma in actu: & id qd non reperit pns nequit aliquo modo denotari de finitate & infinitate nisi in intellectu tantū: s3 nos loquimur de realibus entibus: nō de imaginabilibz. Nō ergo remanet aliquid aliud f quo possumus ambigere: nisi in aiabus mortuoz: & quidā phoz dicit qd aīe hoiuz sunt vna ab eterno ante aduentū eius in corpus: & pter separationē vntunt: & sunt abiq; aliqua mutatiōe: maxime: qd de infinitate nequeūt denotari. Alij vero peripateticoz dicit qd aīa sequit cōplexiōē & mors nō est aliqd nisi ipsius priuatio: & de seipia sustētare nequit sine corpore: ergo aīa non h3 esse nisi in viuētibus: & viuētes sunt terminati & numerabiles: & ideo non possunt de infinitate denotari: neq; priuari: neq; aliquo modo denominari possunt de finitate: neq; infinitate: nisi de intellectu. C Item dixit plus Algazel qd rñso huius dubij clare reperit ab Aui. & ab Alpharabio: & opinio vera/ ctum phozum est qd anima est substātia per se existēs: vhabēt ab Arist. & primis cōmentatozibus. Et si aligs ad ista opinione deuaret petendū est ab eo vtruz esset imaginandū qd in quolibet momēto mouetur aliquid & remaneat: aut non. si non: dicimus qd est falsuz. si pri/

mo modo dicimus qd si quolibet die imaginaremur immo-
patione cuiusdam rei: qd remaneat. copylarent igit vlt
modo sine dubio entia infinita. Cui hoc mo debet du-
bia ordinari: et no est curandū vtrū id qd remanet sit ho-
mo: aut aīa: aut demon: aut angelus: aut quodcūq; ens
fuerit. Ad em̄ qd dicitur est sequit̄ opinionē dicitis: qd re-
uolutiones preterite sunt infinite.

¶ Intro ducit Alg. rñdētē pro p̄his in duob⁹ p̄ctis vt vī debet. d.
et ait Alg. rñdētē pro p̄his in illo argumēto qd cōtra eos posuitte
si aliq; diceret: qd reuolutiones nō repeririūt in actu: neq; sūme de-
mentoz: sed sup. in successione: imo id qd reperit est vna sōia in actu.
tunc dicit. et id qd non reperit p̄sens. i. actu nequit. i. nō pōt aliquo
modo denominari: et finitate et infinitate: nisi in intellectu tantū: sed
p̄os loquimur de reālibus entibus: nō de imaginabilibus: et sic p̄t qd
non datur infinitū apud p̄hos. Non ergo remanet. hic remouet alia
questionē cōtra p̄hos: et est sc̄ba punctus dubij. Dicit ergo. nō ergo re-
manet aliquid aliud in quo possumus ambigere: nisi sc̄ba aīabus mo-
tuoꝝ. vult dicere qd pōt esse questio de aīab⁹ moꝝ tuoꝝ: qm̄ vel reman-
ent: vel non. si remanent ergo sunt infinite: cum apud p̄hos in actu
esse eternus. si nō remanēt: erūt corrupte cōtra p̄hos. Solut. d. qd
dam p̄hoꝝ dicit qd aīe hōium sunt vna ab eterno ante aduētū eius
in corpus: et p̄ter separationē. i. post separationē vniūt et sunt vna
absq; aliqua mutatione: maxime: qd de infinitate nequeunt denomi-
nari. quō aut intelligitur hęc opinio in solone. 23. dubij p̄line qōnis.
verificatū est: arramen amplius dicit in solone huius dubij. (Alg. ve-
ro.) hic ponit alia euasione. d. alij vero peripateticoz dicit qd aīa se-
quitur cōplexionē. et dicunt qd motus non est nisi ipsius. i. anime p̄-
uatio. imo dicit qd de seipsa sustentare nequit. i. nō pōt existere sine cor-
pore. ergo aīa nō h̄z esse nisi in viuētib⁹: et viuētes sunt terminati:
et numerabiles. et ideo aīe non pōt de infinitate denominari: neq; p̄-
uari. i. de infinitate: neq; aliquo modo denominari: possunt de finitate:
neq; infinitate: nisi ab intellectu: et sic patet sc̄ba modus euadendi.
(Item dixit plus.) adhuc ampliat dictum Alg. d. Item dixit plus
Alg. qd responso huius dubij clare reperitur ab Auer. et ab Alphi-
rator: opinio veracium p̄hoꝝ est qd anima est substantia per se eterna.
vt habet ab Arist. et omis cōmentatoribus. (Et si aliquid.) hic Alg.
adhuc facit. q. qm̄ licet sit euasio ad id de animatarramen adhuc sim-
pliciternon euasio. vnde dicit: et si aliquis ab ista opinione deuiaret
peten. dā est. ab eo vtrū esset imaginandum qd in quolibet mouet alij
quod. i. aliquid generat et post remanear: aut nō est possibile ad imagi-
nationem. si non. s. esset post ad imaginationē: et dicimus qd est h̄c
sum: quia em̄ non pōt imaginari in quolibet die fieri aliquid et ipse
remanere. Si primo modo dicimus qd si quolibet die imaginemur immo-
uationem cuiusdam rei: et qd remaneant oēs ille res. copylent igitur
vlt modo. ergo tota multitudo sine dubio erit infinita. ergo licet
euasio de anima: nō de possibili euasio. Et ideo p̄cludit modū ordi-

nant dubia. v. vnde hoc modo debet dubia ordinari. (Et non est cu-
randū.) ostendit qualiter is dubium de aīa sit solutus simpliciter: tñ non
est solutum: et d. et non est curandū vtrū id qd remanet sit homo: aut
aīa: aut demon: aut angelus: aut quodcūq; ens fuerit. vult dicere qd ca-
sus oꝝ intelligit de quacūq; re. ponit q̄ illa res esse in quolibet die: et re-
manere vt supra: et p̄t argumētū. volo aut per illā rem indifferēter
holeri vel aīam qd. ergo is sit solutus de aīa: non tñ simpliciter est solutum.
(Ad enīz qd.) hic tandem soluit. q. fm̄ opinionē veram. d. id enīz qd
dicitur est: sequit̄ opinionē dicentis qd reuolutiones preterite sunt infi-
nitae. i. sequit̄ ad p̄hos non ad me.

Sed pōt esse qd nō solū cōtra p̄hos: sed cōtra eos sic. diuisat ho
Dubitatio.
ra in partibus p̄portionabilib⁹ minoribus terminatis vt
sua. et sic volo qd in p̄ma res faciat vna lapidē. vel saltē ad imagina-
tionē: sicut et ipse ponit: et sc̄ba alium et cōtinuē remaneant. ergo cū
hic fuerint infinite partes p̄portionales erunt de facto in fine hōre
lapides infiniti. Et vero soluas pro te et p̄his: est argumētū frivolu:
et non dignum hoc loco.

AVERROIS.

¶ Dicimus nos qd id qd rñdit noīe p̄hoꝝ. v3.
q̄ reuolutiones p̄terite sunt priuate: et qd pri-
uatum nequit denotari de finitate: neq; de
infinitate: nō est vera rñtio: et nos declarauimus in precedentibus:
vltimus in precedentibus: et id qd dubitat
super philosophos. s. de ipsoꝝ opinione in anima. Dicit
mus qd hoc nō p̄t est p̄hoꝝ opinio: et id qd dicitur est
de hac materia sufficit.

¶ Hic Auer. reprobat Alg. in illis que p̄his imposuit: et d. dicimus
nos qd id qd rñdit nomine p̄hoꝝ. v3. qd reuolutiones preterite sunt
priuate: et priuatum nequit denominari de finitate neq; de infinitate
non est vera rñtio: et nos hoc declarauimus in precedentibus. dicitur
enīz est qd non dicat infinitū actus: sed infinitū in p̄sentia permixta
actui. (Et id qd.) Nūc tangit sc̄dm punctus. d. et id qd dubitat super
p̄hos. s. de ipsoꝝ opinione in aīa. dicimus qd hoc. s. sc̄ba rñtio non est
p̄hoꝝ opinio: et tūc se excusat et p̄t. ¶ Vult scire qd illa p̄ma opinio
de anima. d. qd anima est vna ante aduētū ad corpus et post et dum
est in corpore multiplicat: pōt intelligi duobus modis. ¶ Uno modo qd
ista multiplicatio fiat fm̄ rem ipsi anime: ita qd ipsa anima dum cor-
pori vniūt est multa fm̄ rem. duꝝ separatur vniatur fm̄ rem: et hanc
oēs vnaꝝ hęc v̄ opinio attributa Platonij: vt fuit vltimū in p̄ma di-
sp̄tatione. ¶ Alio modo pōt intelligi qd aīa pur est itella: et vnus nu-
mero: pur intelligit in corpore efficit multa fm̄ respect⁹ et habitudines
multas non quādem respectibus et habitudinibus inherētib⁹ ipsi
intellectui: sed corporibus in quib⁹ vniūt. et hęc est opinio Arist. et Auer.
vt recitatū fuit in p̄ma disputatiōe in sol. 23. S3 quocūq; intelligit est
sūlate non est creditibilis. ¶ Immo lex nostra ponit qd aīe moꝝ tuoꝝ:

Attributa
opinio Pla-
toni de aīa.

Opio Arist.
et Auer.

Postio non
sire legis.

Sicut mā
pp fozas ac
tm efficit di
ūsa: ita foze
diuersant
pp inām.

remanent post: & quedam in gloria: vt ille que fecerit bene: alique
damnate: vt ille que peccauerunt: & hec est opinio Auiic. & Platonis
vt puro. Potest tamen illa opinio famosa fm primum intellectū ad
huc exponi: quoniam vnus vir coetaneus meus volebat illam esse
mentem Platonis. ¶ Ideo debet scire qd sicut materia efficitur actu
diuersa propter formas: ita forme actu diuersę ppter materiam: sicut
ergo materie dum carent formis est vna materia priuatiue per priua
tionem differentiarum facientium eam diuersam. vt dicit Auer. 11.
meta. cōmē. 11. 4. ita anime dum carēt materis diuersis possunt di
ci vna anima priuatiue pro quanto actu non sunt in sribus diuersis
nec locis diuersis: possunt tamen esse prout dicunt habitudines ad
corpora diuersa. Et sic potest intelligi qd anime sunt multe dug sunt
in corporibus actus: ante tamen qd veniant ad corpora: vel post qd remo
uentur eā careant differentijs quibus erant multe: possunt dici vni
ficari & fieri vna anima actu: licet plures potentias prout possunt vni
ri diuersis corporibus quando iterum intrabunt corpora: & sic hec op
nio imponitur Platonis: & dicit quidam qd opinio legis non est con
traria huic: nisi in hoc tantum qd istas animas ponit noniter create
Plato autem simul cum mundo omnes aias factas esse dicit: & quos
cūq; sit: ego non curo: sit igit declarata in tantum. Et sic consummatus
est expositio quarte disputationis Auer. contra Alg. cum Dei laudat
& beate virginis Marie.

¶ Quinta disputatio Alg. cum philosophis ostendit de bilitatez ra
tionum philosophoz in ipsius pbationibus: qd Deus benedictus
sit vnus: & qd impossibile sit qd sint duo necessarij esse: & quilibet ipso
rum incausatum sit.

EDVBIVM PRIMVM

Igitur Alg. vie sapientium sunt due.
Quarum prima hec est. Si essent
duo necesse esse: predicaret igitur
necesse eē de quodlibet eoz: & id
qd sic se habet: non euadet quin se
sua necessitas de seipso non p aliū
aut ex causa: & oporteret qd eēt cau
satum: & nos nō sic intēdimus de eo:
& sequentes hanc viā opinant qd spēs hoīs dicit de pe
tro & guilermo: & petrus non est homo de se: si nāq; nō
esset guilermus non esset de se homo: nisi aliqua causa
posuerit eum hominē: & posuit petrū hoīem: ergo mul
tiplicata ē humanitas: & multiplicata materia presens:
sed dependentia dicte multiplicationis de materia est

quid intelligibile. v3. non est de substātia humanitatis
sibi si necessitas est in necessario esse de seipso tantū sibi
inuentretur. Si enim ab aliqua causa pcederet: esset
ergo causatum: & non igitur necessariū esse. ¶ Datet ergo ex
hoc qd necesse esse est sine dubio vnū. ¶ Hucusq; sunt Al/
gazelis verba: deinde respondit Alg. phis dicens qd to
taliter id quod dixistis qd si essent duo necesse esse nō.
diuisio erronea est. ¶ Nos enīz declarabimus qd vocabu/
lus necesse esse est dubitabile nisi intelligatur pro eo id
qd causaz non habet: vnde si hec sit huius vocabuli in/
tentio: dicemus qd impoē nō est ponere duos imprin
cipiatos eē necessarios: & nullus ipsorū alterius est cau
sa: ergo qū dicitis qd id qd non hz causam caret causa de
seipso aut ex aliquo: diuisio est erronea: qz intentio cau
se & non indigere esse de causa: non oportet ab aliquo
causari: quia non habere causam pura negatio est: & pu
ra negatio non habet negationez: neq; pertinet dicere
qd sit de se: aut non de se. sed si intenderetis pro necesse
esse fm denominationē secundam preter quod est enō
sine causa: tunc non per se intelligitur. ¶ Unde ex istis pa
ret qd hec demonstratio est picta & sine radice: imo dicit
mus qd intentio dicti vocabuli est id quod non habet
causam: neq; ipsum non habere causam procedit a cau
sa. Et hec diuisio nō tendit erga denominationes affir
mationis maxime: quia id reducta qd negationez. Ter/
bi gratia. Si aliquis diceret qd nigredo est color: aut ex
se aut ex causa: si de se: oportet qd rubedo non sit color:
& qd hec species coloratio non reperiatur nisi in nigre
dine. si vero nigredo color fuerit ex causa: oportet qd
intelligatur qd nigredo non sit color: nisi causa pone
ret eum colorem: id enim attribuitur substantie: qd
est additum super substantiam ipsius. ¶ Forte priuatio
potest in intellectu imaginari: quamuis realiter repe
riri nequeat. Sed diceretur qd hec diuisio est erronea fm
positionem. vnde non est opinandum qd si nos dicit

remus qd nigredo est color: de se qd sit possibile dicere qd sit non de se: similr est dicendū qd hoc ens esse necessarium per se prohibeat nos dicere qd sit nō per se: ita qd ex hoc sequatur falsum. hucusq; sunt verba Alga.

Solutio:

In ista quinta disputatōe disputat pbi de unitate primi. Cum enī disputat de eternitate simplr. z post de effectu primi circa ipm mundum de rōnibus p hōz circa hoc: reliquū est aggregi in hac quinta de unitate primi qōnes facere. Dices: videt qd Auer. p pueritā ordi nem: qm Aristo. primo celis: vt narrat Auer. tractat de infinitate mū di: an. i. mundus sit finitus vel infinitus. Et vtrū sit vnus vel plures: z istum ordinē seruat: qm primo tractat vtrū mundus sit generabilis z corruptibilis. scō vtrū sit finitus aut infinitus. z tertio vtrū sit vnus numero: aut plures. z ait Auer. qd hoc facit pp sciam de unitate z eternitate primi: vt pz ibidē cōmē. 33. z c. Ergo Auer. si tractaturus erat de unitate primi: nō tractauit an sit finitus an nō: z an vnus an nō: post qd tractauit de generatōe z corruptione eius. Cōtra dūm qd si probatum sit mundum habere agens erit pbatum ipsum esse finitū in magnitudine: vt dicit ibi Auer. z qd disputauit Auer. an mundus habeat agēs: ideo non opus fuit tractare an sit finitū in qritate. Item qd solu. unitatis mundi presupponit hī qm non disputat vtrū deus sit vnus: sed vtrū vie sapientū sint cōmōstrati: ideo non curat tractare de unitate mundi: qm ista disputatio nō venit vtrū mundus sit vnus: vt pz in titulo disputatōis pntis. In pto igit dū bio adducit Alga. via p hōz. z dicit. Ait Alga. vie sapientū sunt due quarū prima hęc est: pto ponitur hā hypothetica. v. si eēt duo necesse esse. igit p dicatē necesse esse de quolibet illoz: z p hoc vult hīc istam minōz: vbi duo sunt necesse esse: necesse esse p dicatē de pluribus eius: dem rōnis. Beinde accipit maiorē. d. z id qd sic se hz. i. z id qd p dicit de pluribus necesse eēt: nō euadet quin sit sua necessitas de se: nō per aliud aut ex cā: vult ergo qd argumentū sic cōponat: omne p dicitū de pluribus necesse esse oīno opz vel p dicit de illis a se: z nō ab alio vel ab agente dante illis illud p dicitū. Beinde accipit minorē p dicitā: sed vbi sunt plura necesse esse: necesse esse p dicitū de illis pluribus necesse esse: ergo in prima figura necesse esse nō euadet quin p dicit de illis: aut a se: aut ab alio. z statim cōtra dicit vni mebro. d. z sup. si ab alio opz qd esset causatū: z nos nō sic intēdimus de eo. (Et sequentes.) Sic declarat maiorē. Et vbes scire qd via p dicitā potest componi in prima figurā vt dicitur esse z in secunda sic omne qd pluribus necesse esse nō causatū est pluribus aliquo modo: ergo nō inest pluribus: vtriusq; ergo syllogistice forme vna est materia: ideo hic probat illam maiorē per exēplum. scō ibi. (Similr sit necessitas.) Statim accipit minorē: vbi prout formatur in secunda figurā. dicit ergo: z sequentes hanc viam opinamur qd species hominū dicitur de Petro z Sultiermo: z Petrus nō est homo de se: sed nō nō est Sultiermus actu nō esset de se homo: qd pot esse Sultiermus: eo nō esse hominem z semipi aliqua cā poluerit eum homines z poluerit

Solutio:

petrū hominē: ergo humanitas est multiplicata z materia ptesens dependētia dicere multiplicationis de mā est quid intelligibile de se nō de substantia humanitatis: ideo hoc fuit ab agente. Beinde accipit minorē: vbi p dicitū in scōa figurā. d. similr si necessitas est in necessario esse de se: tū sibi inueniret: vult dicere: nō necesse esse non est causatū ipsi necesse esse ab alio: z hīcerat minorē: cuius rōnem dicit: si enī ab aliqua cā p duceret: esset ergo causatū. nō ergo necessarius esse apud eos: z sic pz minorē. cōclonē supplet statiz. d. pz ergo ex hoc qd necesse esse est sine dubio vni. (Ducitq;.) Sic vult adducere scō. Alga. ad argu. p hōz. z ait. hucusq; sunt Alga. verba. demū respōdet Alga. p hōz. d. qd totū illud qd dixisti qd si essent duo. necesse esse z cōclonē erronea est. vult dicere qd illa diuisio: aut ipso seipso est necesse esse: aut ab agente est diuisio erronea. Qd de clarat. d. nos enī z vclat radimus qd vocabulum necesse esse est dubitabile: nō intelligitur per id qd cām nō habet: necesse esse ergo idem est qd cām nō habēs. 3do cōclodit. d. vnde si hec sit huius vocabuli intētio. vicinus qd nō est im pole ponere duos in principiatos. i. in causatos esse necessarios: z p sic qd nullus ipsoz sit cā alterius: ideo cōcludit: ergo quādo dicitis qd id qd nō hz cām caret cā de seipso: aut caret cā ex alio est diuisio in re erronea: cuius rōnē dicitis qd intētio tūc: z nō indigere esse de cā. i. qd rō caret: z p. i. nō indigere cām: nō opz ab aliquo causari. qd cā nō habet cām nō hz ab alio. Duius aut dat rōnes: cuius minorē pto accipit. d. qd nō habere cām pura negatio est: z pura negatio nō hz negationē. i. cām negatiōis: rō aut qd illa diuisio est erronea: necesse esse p dicitē qd illud sup. sit de se aut nō de se: vult dicere qd sic hęc diuisio erronea est: hō est rōnalis vel irrōnalis: ita in proposito necesse esse hz cām vel nō hz cām. z p hoc ad formā argumētī negat maiorē: z enī necesse esse p dicitā de pluribus non opz quereres aut a se: aut ab alio. (S; si intēderetis.) Vult cōfutare illud qd Plato credebatur: vbi vbes scire qd necessarius pot sup. exponi. vno modo p uatiue p eo qd nō hz cām: sic est vera expō. alio modo pro eo qd est sempiternus z temp enō: nō qd caret cā esse: sed qd caret causa corruptibilitatis: vt dicit Auer. in vltimo de substantia orbis. z sic exponit postiuē dicit ergo: sed si intēderetis sup. vos pbi pro necesse esse fm denōminationē scōam. i. positiue pter qd est ens sine cā. i. nō intelligēdo pto modo. i. p eo qd caret cā: tūc nō per se intelligit. i. nō est p se intelligibile: qm sic exponēdo est ptingēs est necessarius: qm aliqd est ptingēs vt celum apud hos: qd est sempiternū: z igit erit necessarius: ideo cōcludit. vñ ex hoc pz qd hęc demonstratio p hōz est picta z sine radice. Et vbes scire: vt tractū est in disputatōe quarta. qd doctria p hōz at abū ē qd ista sint synonyma ens sine cā z necesse esse. Et hęc. i. ens hīc cām z ptingēs esse. opinati. n. sunt qd cātuz sit nouū. i. dependēs z dependēs apud eos est ens in sui nā pole. z iō dicunt qd necesse esse z carens cā sunt idē oībus modis. Et ppter hoc ad formā qōnis maiorē hīc est scō. qm z si necesse esse de pluribus p dicitē z in pluribus: sic nō possumus querere cām tūc inest: qm tūc elus qd nō hz cām: cām quereres. (Immo dicitur.) Cum de sit rōnē vie p hōz: z adhuc declarat illam. d. imo dicitur qd intentio dicitū vocabuli est id quod non habet causam: z tunc addit nec ipsum non habere cām p dicit

petrū hominē: ergo humanitas est multiplicata z materia ptesens dependētia dicere multiplicationis de mā est quid intelligibile de se nō de substantia humanitatis: ideo hoc fuit ab agente. Beinde accipit minorē: vbi p dicitū in scōa figurā. d. similr si necessitas est in necessario esse de se: tū sibi inueniret: vult dicere: nō necesse esse non est causatū ipsi necesse esse ab alio: z hīcerat minorē: cuius rōnem dicit: si enī ab aliqua cā p duceret: esset ergo causatū. nō ergo necessarius esse apud eos: z sic pz minorē. cōclonē supplet statiz. d. pz ergo ex hoc qd necesse esse est sine dubio vni. (Ducitq;.) Sic vult adducere scō. Alga. ad argu. p hōz. z ait. hucusq; sunt Alga. verba. demū respōdet Alga. p hōz. d. qd totū illud qd dixisti qd si essent duo. necesse esse z cōclonē erronea est. vult dicere qd illa diuisio: aut ipso seipso est necesse esse: aut ab agente est diuisio erronea. Qd de clarat. d. nos enī z vclat radimus qd vocabulum necesse esse est dubitabile: nō intelligitur per id qd cām nō habet: necesse esse ergo idem est qd cām nō habēs. 3do cōclodit. d. vnde si hec sit huius vocabuli intētio. vicinus qd nō est im pole ponere duos in principiatos. i. in causatos esse necessarios: z p sic qd nullus ipsoz sit cā alterius: ideo cōcludit: ergo quādo dicitis qd id qd nō hz cām caret cā de seipso: aut caret cā ex alio est diuisio in re erronea: cuius rōnē dicitis qd intētio tūc: z nō indigere esse de cā. i. qd rō caret: z p. i. nō indigere cām: nō opz ab aliquo causari. qd cā nō habet cām nō hz ab alio. Duius aut dat rōnes: cuius minorē pto accipit. d. qd nō habere cām pura negatio est: z pura negatio nō hz negationē. i. cām negatiōis: rō aut qd illa diuisio est erronea: necesse esse p dicitē qd illud sup. sit de se aut nō de se: vult dicere qd sic hęc diuisio erronea est: hō est rōnalis vel irrōnalis: ita in proposito necesse esse hz cām vel nō hz cām. z p hoc ad formā argumētī negat maiorē: z enī necesse esse p dicitā de pluribus non opz quereres aut a se: aut ab alio. (S; si intēderetis.) Vult cōfutare illud qd Plato credebatur: vbi vbes scire qd necessarius pot sup. exponi. vno modo p uatiue p eo qd nō hz cām: sic est vera expō. alio modo pro eo qd est sempiternus z temp enō: nō qd caret cā esse: sed qd caret causa corruptibilitatis: vt dicit Auer. in vltimo de substantia orbis. z sic exponit postiuē dicit ergo: sed si intēderetis sup. vos pbi pro necesse esse fm denōminationē scōam. i. positiue pter qd est ens sine cā. i. nō intelligēdo pto modo. i. p eo qd caret cā: tūc nō per se intelligit. i. nō est p se intelligibile: qm sic exponēdo est ptingēs est necessarius: qm aliqd est ptingēs vt celum apud hos: qd est sempiternū: z igit erit necessarius: ideo cōcludit. vñ ex hoc pz qd hęc demonstratio p hōz est picta z sine radice. Et vbes scire: vt tractū est in disputatōe quarta. qd doctria p hōz at abū ē qd ista sint synonyma ens sine cā z necesse esse. Et hęc. i. ens hīc cām z ptingēs esse. opinati. n. sunt qd cātuz sit nouū. i. dependēs z dependēs apud eos est ens in sui nā pole. z iō dicunt qd necesse esse z carens cā sunt idē oībus modis. Et ppter hoc ad formā qōnis maiorē hīc est scō. qm z si necesse esse de pluribus p dicitē z in pluribus: sic nō possumus querere cām tūc inest: qm tūc elus qd nō hz cām: cām quereres. (Immo dicitur.) Cum de sit rōnē vie p hōz: z adhuc declarat illam. d. imo dicitur qd intentio dicitū vocabuli est id quod non habet causam: z tunc addit nec ipsum non habere cām p dicit

Opio ata / dum.

a cā. (Et hec diuisio.) Remouet obiectionē: qm̄ posset dici q̄ ego uo/ lo intelligere necesse esse positivē: hoc remouet. d. & hec diuisio sup. que ponitur in maiori nō. tēdit. i. dirigit erga denotationes affirmati/ onis. i. in q̄ illa extrema capiunt positivē: cuius rōnez dicitur: quia id. i. necesse esse reducit ad negationē: qd̄ intelligo prout distinguit a possibili: opz/ vt negatiue intelligit. (U. g. si aligs.) Hanc respōsiōnē iterū p̄ exēplū declarat. d. U. g. si aligs diceret q̄ nigredo est color: & p̄tereat ex se: aut ex cā. Si de fetopz q̄ rubedo nō sit color: & opz q̄ hec p̄ciēs coloratio nō repriat nisi in nigredine. Si vero nigredō color fuerit ex cā: opz q̄ intelligit q̄ nigredo nō sit color: nisi cū ex neret eū color: cuius rōnez dicit. id. enīz attribuit sbe: qd̄ est additū supra s̄bam ip̄i: ab alio: ergo si nigredo color esset attribueret tunc ab alio esset color. (Sic p̄uatio.) Sic r̄ndet huic exēplo: & vult q̄ aligs possit imaginari q̄ nigredo sit color de se. i. nō ab alio: & p̄ p̄ aligs p̄dicat color: qm̄ illa negatio nō est vera in rerū nā extis: s̄ in in mēte. hoc dicit forte p̄uatio p̄t̄ intellectu imaginari. i. concipit q̄m̄ realiter reperiri nequeat. (Sed dicit.) Replicat hāc r̄sionē. d. s̄ dicitur q̄ hec diuisio est erronea s̄ hāc positionē. i. si intell̄ negatiue tūc illa diuisio est erronea: sicut dictū fuit. Cū nō est opinandū q̄ si nos diceremus q̄ nigredo est color de se q̄ sit posse dicere q̄ sit non de se: qm̄ nō p̄t̄ intelligi aliq̄ esse de se tale: & nō intelligibile esse nō de se tale: ideo si magnitudo est color de se frustra querit an de se: aut ab alio. i. non de se: qm̄ nullus potest imaginari ipsam esse non de se post q̄ ponitur de se talia. Et tunc applicat sequens ad propositum. d. si sit est dicendum q̄ hoc ens esse neciam per se phibet nos dicere q̄ sit nō per se: ita q̄ ex hoc. i. hac diuisione sequit̄ ip̄se falsū. q. d. q̄ si necesse esse est necesse esse cū hoc sit dicere esse ens sine causa: ideo non p̄t̄ fieri diuisio: & q̄rere vtrū hāc ab alio: aut a se: q̄ nullus p̄t̄ ambigere q̄ sit ens ab alio: sic p̄z solo.

AVERROIS.

De dicimus q̄ hec via quam Alga. dicit in vnitae noie phoz: & t̄m̄ ab Aui. reperitur: non ab alio antiquoz philosophoz: & copo nitur ex vniuersalibus propōtibz: & mēbra eius sunt sumpta equiuoce: & ideo est via valde altercāda: s̄ si dicta mēbra diligēter diuiderētur & respiceret intentū p̄dicte vie facill̄ p̄nt̄ reduci ad demonstratiuā viam: ergo quādo dixit Alga. v. g. p̄ p̄ ma diuisio erat falsa & erronea non est verum: eo q̄ ip̄e ait q̄ id qd̄ intelligit de vocabulo necesse esse est id qd̄ non h̄z cām. Et si forte aliquis diceret q̄ id qd̄ causam nō habet aut illud nō habere est de se aut ex causa. Di/ cimus q̄ sunt verba absurda: similit̄ si aliquis diceret q̄

necesse eē nō euadet quin sit necessariū: aut ex causa: est falsum. Immo necesse esse p̄cedit a p̄pria natura com/ muni Petro & Gultermo. Et ideo si primo modo intel ligit nō d̄z humanitas reperiri in alio. si sc̄do modo tunc sine dubio coponit̄ ex duabus naturis. v. g. vniuersali & particulari. s̄ copositū est causatū: & necesse eē nō h̄z cām: ergo necesse esse est vnū. Patet ergo q̄ quādo di/ cta via hoc modo ordinabit̄: tūc erunt verba Aui. vera. Rursus id qd̄ dixit Alga. i. q̄ pura p̄uatio nō h̄z cām: neq̄ de ea dici d̄z q̄ est ex se aut ex causa: verba erronea sunt. aliquid enīz p̄t̄ negari de aliquo aut ab aliqua sim plici re: vt d̄z hic itelligit qm̄ dixit de se: aut ex aliqua de/ nominatione p̄pria in eo: sicut d̄z hic intelligit in quali/ bet cā. S̄ id qd̄ dixerat q̄ hoc nō verificat nisi de deno minationibus que predicant̄ modo affirmationis ma/ gister dico q̄ de eis que ponunt̄ modo negatiōis.

Et sic Auer. vult p̄tractare sol. p̄ntis dubij: & primo ponit auctoz huius vie. d. dicitur nos q̄ hec via quā Alga. dicit in vnitae. i. p̄ ma noie phoz: t̄m̄ ab Aui. reperit̄: nō ab alio antiquoz phoz. Deinde addit nām huius vie. d. & coponitur ex v̄ibus propōtibz: & mēbra eius. i. extrema huius vie sunt sumpta equiuoce. i. sunt multiplicia: & eguocationis: i. est via altercāda. (Sed si dicta.) Nunc vult ponere modū euadēdi ab argumēto Alga. cōtra hāc. & primo p̄ponit hoc. se cādo exequit̄. dicit ergo: s̄ si dicta mēbra diligēter diuiderent̄. i. re/ ducerent̄ ad vniūcū: & sup. Alga. respiceret intentū p̄dicte vie facill̄ p̄nt̄ sup. mēbra reduci ad demonstratiuā viam. (Ergo qm̄ Alga.) Nunc exequit̄ & declarat quō hec via euadēt̄ h̄z. d. ergo qm̄ dixit Alga. q̄ p̄ ma diuisio erit falsa & erronea nō est verū: dico nō est verū: eo quia ip̄e dixit q̄ id qd̄ intelligit de vocabulo necesse esse est id qd̄ nō h̄z cām. Cū dicere Auer. falsam esse necesse esse carere cām: qm̄ intelligē t̄i oēs sunt necesse eē apud phoz p̄parheticos. & t̄m̄ plane apud Ari. habet cām. est. n. necesse esse a se: vt primū principiūz ab alio: vt re/ liqui motorez: vt sepe dictū est. (Et si forte.) Respondet Auer. ad so/ lam: & primo p̄ponit argumēti v̄m. d. & si forte aliquis diceret q̄ id qd̄ cām nō h̄z: aut illud nō habere est de se: aut ex cā. Respondet. d. cimus q̄ hec sunt verba absurda: qm̄ dicit nō p̄cludēt̄ ad p̄positū. Similit̄ si aliquis diceret q̄ necesse esse nō euadet quin sit necessariū: aut ex causa est falsum: immo necesse esse procedit a propria natura comūni Petro & Gultermo: & ideo si primo modo intelligit nō debz humanitas reperiri in alio. C. Bebes scire q̄ Auer. vult q̄ necesse esse potest capi duobus modis. vno modo pro ipsa natura comūni neces se esse que in se nisi aliud est nisi natura carens causa: sic nō habet causam. & sic querere an habeat causam an non. Auerrois cum Alga.

Duplex ne cesse esse.

acceptat illaz diuisionē esse absurdā. Scdo mō pōt accipi nā illaz pte
 cōiungit plurib⁹ & cōponit. pluribus: eo mō quo humanitas pōt vñ
 pñ capiti vno mō in se: & sic nō hz cām. alio mō vt cōponit. sicut & pla/
 toni. & sic lz ipsa nō habeat cām: cōpositū ex humanitate & vñā vñi/
 ma: corrahte illam ad fortē hz cām. & sic necesse esse habere causā
 nō est absurdū. & hoc apponit. d. Si scdo mō tunc sine dubio cōponit
 ex duabus naturis. v3. vniuersali & particulari. & per hoc vult mō/
 rem. & inde accipit maiorē. d. s3 cōpositū est causatū: ergo necesse est
 hz cām: qđ est falsū: tam in se qđ vt alteri appropiat: qđ declarat. d.
 & necesse esse nō hz cām: ergo necesse esse est vnus. & id cōclūdit. d. p3
 ergo qđ quādo dicta via hoc modo ordinabit: tunc erunt verba vñā
 vñā. pōt ergo sic argui. omne cōpositū vel in se vel alteri hz cām. sed
 pñmū necesse esse nec in se nec alteri nō hz cām: ergo nec in se: nec
 alteri est cōpositū: per qñs nō est vniuersale: & sic est vnus. simplr.
 (Rursus id qđ.) vult nunc reprobare aliud dictūz Alga. d. rursus id
 qđ dixit Alga. i. qđ pura priuatio nō hz cām: neq; de ea dicitur bēti qđ
 est ex se: aut car verba erronea sunt: qđ probat. aliquid enim pōt nega/
 ri de aliquo: aut ab aliqua simplici re. i. per carentiā cōtēti vt v3 bēti
 intelligi qñ dixit de. i. p. id verbū de se: aut pōt negari ex aliqua vñā
 minatione. i. nā ppria. i. addita in eo: sicut v3 hic intelligim qñ dicit.
 C. Bēti scire qđ aliquid cōpetit alicui p negationē vt celo esse sempit/
 ternū: p priuationē carūz corruptiōis: & hoc modo negatiue: & sic nō
 hz cām aliqua negatio: cōpetit alicui pp aliquid positiuūz. Alga. d. bēti
 per rōnale inest hęc negatio inrudibile: modo hz cām positiuūz: ergo
 p3 qđ aliqua negatio pōt hēre cām: & aliqua nō hz sic dictū Alga. falsū
 est. Bēti de apponit vltimū peccatū. d. s3 id qđ dixit qđ: hoc nō verū
 est. nisi de denotationibus que predicant mō affirmationis maxime.
 Bēti qđ verificat & eis que ponunt mō negatiōis: vt nunc factū est.

Nota

ALGA. DVV. II.

Et Alga. scda vero predictaz viaru hec est:
 si ponerem⁹ duo necesse esse: aut essent filie: tunc
 oino aut differrent: si essent tota tr filie: tunc
 nulla esset ibi numeratio: neq; binitas. due
 nāq; nigredines dicunt quādo sunt in duob⁹ subiectis:
 vel in vno eodē: sed in duob⁹ tēpibus. Nigredo enim &
 motus in vno & eodē tempore sunt duo: qđ in substantia
 differūt: s3 qñ in substantia nō differūt vt sunt due nigre/
 dines cum vnitare tēpō & loci: tunc sine dubio nulla est
 numeratio. C. Et si posse esset dicere qđ in vno tpe vno
 subiecto essent due nigredines: possibile ergo esset de
 quolibz indiuiduo qđ sunt duo: licet ibi numeratio nō co/
 gnoscatur. & postq; nulla est ibi similitudo op3 igitur qđ
 differant: sed non differūt in tpe neq; in loco. op3 ergo
 qđ differūt

qđ differant in aliquo. & si sic nō euadent quin cōicent in
 aliqua re: aut non: qđ nō cōicent falsū est: qđ sequeret ex
 hoc qđ ipsi non cōmunicarent in esse: neq; in necessita/
 tis esse: & ideo op3 qđ cōicent in aliquo: & differant in ali/
 quo. Et si sic: op3 ergo qđ id in quo cōmunicant differat
 ab eo in quo differunt: ergo est ibi necessaria cōpositi/
 o: & diuisio intellectualis: sed necesse esse nō componi/
 tur. Et id qđ non diuiditur in quāitate nō diuidit in
 dicto exponente: eius enīz substantia non componitur
 ex rebus que significari possunt ex dicto exponente que
 sunt numerabiles: sicut animal rationale: significant il/
 lud de quo humana quiditas constituitur: & nō est du/
 bium qđ id qđ significat animal differt ab illo qđ signi/
 ficat rationale. ergo homo componitur ex partibus or/
 dnatīs in distinctione ex dictis illas partes significan/
 tib⁹: & istud nomen. i. homo aggregatum istud repre/
 sentat: & alio modo similitudo non est imaginandum.
 C. Sed ad hoc rōdendūz est qđ nos debemus pcedere:
 s3 binitas nō est imaginanda: nisi cū differentia in ali/
 qua re: & illi qui filie sunt oimode nō est imaginandūz
 qđ differant: sed id qđ dixit. v3. qđ predicta species cō/
 positōis falsū est in primo principio: verba sunt nuda
 de omni demonstratione: immo pertinet qđ sit questio
 per se: opinio enim p horum cōmūnis est qđ primum
 pncipiūz non diuiditur in dictis. i. in diffinitione: sicut
 realiter non diuiditur.
 C. Diuiditur hoc capitulū qñ primo dicitur. adduxit verba Alga. vbi
 ponit via p hō: n. scdo ibi. (Sed ad hoc respōden.) soluit viam p hōz.
 pō intellectū prime partis de bes scire qđ via ista cōponit h3 p hōtēti
 cū necesse ē multiplicat est ibi cōpositio: sed in necesse ē nō est cō/
 positio. ergo nō multiplicat. primo ergo pbat maiorē. scdo ibi. (Sed
 necesse ē.) Accipit minorē. tertia ibi. (Et id qđ nō.) Confirmat qđ
 dicit: vnde dicit: ait Alga. scda vero p diciturā viaru h3 est. si ponere/
 mus duo necesse ē: aut eēt similes oino. i. oibus modis: aut differ/
 rent. si eēt tota tr similes: tunc nulla cēt ibi numeratio neq; binitas
 id est dualitas: qđ pbat ex p hō. d. due nāq; nigredines dñr qñ sunt in
 duob⁹ subiectis: vel in vno & eodē: sed in duob⁹ tēpōib⁹ diuersis: &
 exponit hoc. d. nigredo. n. & motus in vno subiecto & eodem tpe sunt
 duo: in ista dñt: sed qñ in ista nō pñt euz vnitare tēpō & loci. i. nec

Instructio de istis dicitur. III

in sba nec in loco: nec in tpe: nec in subiecto: tunc sine dubio nulla est
numeratio. Quia ergo dicere qd duo in diuidua no dfa in sba. claus
dem specie: nec dfa loco nec tpe nec subiecto oino sunt vna. Et hoc
probat p impo. d. r. si est possibile dicere qd in vno tpe: vno subie
cto essent due nigredines: tunc pole est de quolibet in diuidua. i. in
tam habere: vnam ad improba. d. vnum in diuidua esse duo: i. vna
numeratio no cognoscit: r. dicere te esse duo hoies: i. ego no cogno
scam dualitate. conclusio p3. Ideo cocludit aliud membru. d. r. e. possi
nulla est ibi similitudo. opz igitur qd differant: sed no differant in tpe
neqz in loco: opz ergo qd differant in aliquo: r. si sic no euadet quin co
municet in aliqua re: aut no. Qd no coicent falsuz est: qz sequit ex hoc
qd ipsi non coicent in esse: neqz in esse e: ideo cocludit qd opz coicent
in aliquo: r. i aliquo differat. r. si sic: opz ergo qd id in quo coicent dif
ferat ab eo in quo differat. i. qd in alio coueniat: r. in alio differant: r.
tunc cocludit in aior. d. ergo est ibi necessaria copositio r. obliuio in
rellecularis. (Sed necesse.) Nunc accipit minor. d. sed necesse est non
e ponit: r.acer pclusionem. d. ergo necesse est non pot multiplicari. (Et
id qd.) Potest dici qd h confirmat p dicitur sic illud qd no diffinit no co
ponit: sed necesse est no diffinit. ergo r. r. vel pot dici qd in fert corpore
ipsum no diffinit. r. est plus consona textui. qz ergo r. id qd no diuidit
in quantitate. i. in multas partes: no diuidit in dicto exponete. i. non
h3 diffinitione que est dicti exponete id qd continet diffinitu. Probat
qd dixit: eius. i. necesse est substantia no componit ex rebus que signifi
cari possit ex dicto exponete. i. diffone que sunt numerales. i. multes. i. si
aial ronale: significat illud de quo h dicitur qd dicitur pstituit. (Et no est.)
probat qd dixit: r. no est dubiu qd id qd significat a la differat ab illo
qd significat ronale: ideo cocludit: ergo homo cononit ex partib3 or
dinatis in distinctoe ex dictis illas partes significatib3: r. illud no
men homo illud aggregatu representat: r. alio no similitudo. i. inter
illa duo necesse esse no est imaginadu nisi in dicto. i. qd differat r. co
ueniant: vt dixi. Et sic p3 primo via phoz. r. scdo qua r. ipus necesse
est est simplex: r. ideo no difficile videt qd hoc sit confirmatio argumeti
phoz. (Sed ad hoc.) Nunc Alga. r. idet huic vie. r. dicit: sed ad hoc
r. idendū est qd nos debem3 cedere qd binitas. i. dualitas no est ima
ginanda: nisi cu3 dfa in aliqua re. r. sup. couenientia in aliqua: r. est
debemus cedere qd illi qui sunt oino similes no est imaginadu qd
differat: sic coedo in deo e copositioe ex quo couenit r. quo dif
ferunt: r. statim dixit vbi stat punctus. d. sed id qd dixit: v3. qd p
dicta species copositiois falsuz qd est in pmo principio: r. verba sunt in
da ab oi demonstratioe. i. sunt verba: r. non rones: imo illud. v3. an in
deo sit copositio pmet qd sit qd per se. Et apponit illud qd pmet
de opinio. n. phoz. cois est qd pmet pncipiu non diuidit. i. in diffini
tione: sicut real non diuidit. Et sup. sed hoc est qd qm mult cono
dunt copositioe in deo: vt dca in solu. dubij huius. Quia ergo Alga.
q. r. via ducit ad hoc inconueniens. i. qd in deo sit copo: r. vlt qd istud
incouenies i3 sit incouenies. tñ via phoz no ostendit istud e incou
nens: nisi p illud. i. qd deus no est diffinitio: i3 illud est qd r. sic ad
pbatione dubij adducit vel magis dubiu: vel equat dubij quare
via illa no fuit dematiua: sed topica.

AVERROIS.

De dicimus qd Alga. no estimauit errorem
huius sede vie: r. cepit loqui cu phis in vna
obscura materia. v3. qd sit possibile attribue
re diffinitiois pluralitate ipsi necesse esse: qd
phi tota r. negat: r. videt ei qd sit disputatio p se. Queda
eniz secta loquentuz que hasaria nūcupatur: attribuunt
pluralitate pmo principio. put ponunt sbam cum de
notationib3. C. Sed error hui3 vie hic est: illa eniz que
differit abinuice differit in eozū substantijs: r. no in ali
quo coueniunt nisi in dictis tñ: r. hoc est qd no coueni
unt in genere: neqz ppropinquo: neqz remotoz: vt nomen
corpore apud phos: qd p dicit de corpe supercelestiz
de corpe corruptibili: r. sicut nomē intellectus qd dicit
sup intellectū humanuz: r. superseparatas intelligētiar
sicut nomen entis qd dicit de rebus corruptibilibus r
eternalibus. Tandem qd talia vocabula rōnabilius de
bent ingredi nomina equiuoca r. no vniuoca: ergo non
sequit qd entia abinuice differētia coponant. Deinde
meditatus est Alga. vt duceret phoz opinionones in dei
vitate: r. postea disputare cu3 eis.

Et tunc vult reprobare Alga. in eo qd dixit extra proposituz: secun
do. (Sed error.) Quia ponere verum defectuz huius vie: dicit er
go in prima. dicit3 nos qd Alga. no estimauit errorem huius vie: sed
de. i. no putauit illud inconueniens esse incouenies. i. qd in deo sit com
positio no putauit impossibile: r. ideo cepit loqui cu3 philosophis in
vna obscura mā quaz explicat. d. v3. qd sit possibile ipsi necesse esse at
tribuere pluralitate diffinitiois. Hoc eniz Alga. pcessit qd philosoph3
totaliter negant: r. videt ei qd sit disputatio per se: qm infra declara
bitur vtrum deus sit diffinitio: qm infra dicit vtrum deus sit in ge
nere: vnde si deus no est in genere: habet qd deus no potest definiti.
Et debet scire qd questio an in deo sit diffinitio est questio an deus sit
coposit3 ex genere r. differētia: r. qd istud tractabit infra: ideo Alga.
male aggressus est hanc questionē. (Quedā eniz secta.) secūdo hanc
questionē esse per se ostendit per alium modū. d. quedā eniz secta loqui
t. i. theologo: que hasaria nūcupat attribuunt pluralitate pmo
principio: put ponunt sbam cum denotationib3: r. forte ista secta est
vniuoca: qui ponunt in deo pluralitate r. personarū: sicut infra d
equat: hoc est questio infra tractada: ergo male Alga. aggressus est
hanc questionē ppter duo: pmo: qz si exponit de pluralitate diffinitioe

tas infra disputatiōe septia. Si vero per cōpositionē intelligit plurā
 psonaz ad huc est qd p se: ergo quōdāqz Alga. male aggressus est hāc
 qōnes. (Sed error huius.) Vult nō ponere errores huius vie. **¶** Et
 debet scire qd pnt aliqua intelligi differre dupl. pmo. s. in quātu sunt
 pmo diuersa: que in nullo reali vniuoco cōueniūt: quedā que vnt
 dria que in aliquo cōueniūt: et in aliquo differūt: et hec pprie sunt in
 pdicamēto. Pōt ergo frideri ad sōmā argumētū qd vnt plura nec eē
 eē que differūt pmo mōz nō cōueniūt in aliquo vniuoco reali: qd
 uoco: et sic rō illa nō cōcludet illa cōponē ex vli et particulari. vici tē
 gōsed error huius vie hie est. illa enīz que differūt adiuuicē differūt
 in eorū subiectis. i. se totis subiective: et nō cōueniūt in aliquo nisi in
 dicitis tñ. s. in noie: et hoc est qm nō cōueniūt in gñe neqz ppropinqz
 neqz remoto: qd declarat ex p̄plo. d. vt nomē corpōis apud p̄bos qd
 pdicāt de corpē sup̄celesti: et de corpē corruptibili. Deinde ponit s̄qz
 ex p̄plo. d. vt nomē intellect⁹: qd d̄ sup̄ intellectū humanū: et sup̄
 intelligētias sep̄atas: et nomē entis qd d̄ de rebus corruptibilib⁹ et
 eternalib⁹. Tandē sup̄ dicitur talia vocabula rōnabili⁹ debere fingi
 di noīa equiuoca et nō vniuoca. et tunc cōcludit r̄sionē. d. ergo nō se
 quitur qd entia. s. ipsa necesse eē adiuuicē dria cōponant: qm nō erūt
 dria: sed pmo diuersa. post ordinat caplm Alga. et sermo elius patet
¶ Sed circa hoc caplm sunt due qōnes: p̄ma qd hec sc̄da via p̄bos
 dicit ad illudmet incōueniēs ad qd dicit p̄ma vt visum est: p̄ma
 enīz dicit ad hoc qd tunc necesse eē cōpositūz hoc idem sc̄da: ergo
 nō differūt: cur ergo Alga. dixit hanc viam eē sc̄dam. **¶** Secūda qd
 qm videt qd rō sit eūcaz: qd pōt declarari processu Zristo. in p̄mo celi
 tex. cōmēt. 90. 2. 11. meta. tex. cō. 49. sic. vbi sunt plura necesse esse:
 vel ista sunt equalis perfectiōis: vel inegalit vel in perfectiōe sunt
 simplr equiuocas nō potest fingi tertū: qm si sunt simplr equiuocas
 ergo neutri illorum erit altero perfecti⁹: imo quodlibet erit imperfe
 ctum: qm cuiuslibet deficit perfectio alteri⁹: ergo opz vt oīno sint equis
 lis perfectiōis et vni⁹ et eiusdē bonitatis: et simpliciter perfecti equali
 perfectiōe: et hoc supponit via p̄bos: et tunc recte arguit qd quodlibz
 illorum eēt cōpositū: vt dicitur estz generabile et c. **¶** Ad has pōt di
 ci. Ad p̄mā dicitur qd hz ad idem ducant: nō tamē eōdē mododz
 enim p̄ma via p̄o incōueniētū qd p̄mū necesse eē sit cōpositūz
 tunc haberer causam. secūda via hz p̄o incōueniētū idē per alium
 modum. s. qd tunc in deo eēt cōpositio difformis: et sic apparet diuer
 sitas vtriusqz vie. **¶** Ad secūdam dicitur qd illa demonstratio illi
 nō formata est virtus demonstratiōis Zristo. artū Zuer. reprobatiā
 quātū ad hoc tñ. s. qd si eēt plura necesse eē dria. ergo eēt cōpositū.
 hoc n. vult Zuer. nō valere: vt est data multiplex instātia: vt dicitur.

Substitutio.

Solutio ad p̄mā.

Ad sc̄dam.

ALGA. DV. III.

Et Algazel narrans phorum auctozitatem
 talibus verbis. Unitas nō perficitur nisi in
 eo qd ipsi deo glorioso attribuat vntas oī
 modā. et hoc nequit obtineri nisi auferēda

de eo totaliter pluralitate. Et ideo supponendus est hic
 pluralitas reperitur in subiectis quāqz modis. **¶** Pr
 mo quozuz ex diuisione actuali seu intellectuali: et hoc
 modo dicit qd corpus nō est vni⁹ absolute: licet sit vni⁹
 in cōtate vli: semper enim rōne sue quātūtatē reperit
 suer recipit in potētā diuisione ad infinituz: et talis plu
 ralitas ipossibilis est qd attribuat deo bñ dicto. **¶** Sc̄da
 vero qd diuidatur res in intellectu ad duas diuisas res
 non modo quātūtatē: imō sunt due nature: vt materia et
 forma. hz enīz quelibet harū duaz naturaz nequeat per
 se sustentari realiter neqz in intellectu: nihilominus due
 sunt res abinuicē d̄ntes in diffōne z veritate: et ex ipsaz
 cōpactu resultat corpus vni⁹. Et dicimus qd hec plurali
 tas esset auferēda de deo glorioso. v3. qd deus nō est for
 ma in corpore neqz compactus ipsoz. qd nō sit forma in
 corpore manifeste p̄z ex cōclusionibus Zristo. octauo
 p̄p̄h. et qd nō sit cōpactus ex illis duabus de causis p̄bat
 vna quaz qd esset diuisibilis in quātūtate in actu z intelle
 ctu. sc̄da qd eēt diuisibilis in nās diuersas: quarū vna est
 materia. **¶** Tertio p̄dictoz est pluralitas denotiōnū:
 et est etiā auferēda de ipso deo vt sapia voluntas et his
 similia. Si enīz denotiōdes i necesse eē fuerint: essz ergo
 cōdicatio inter sbaz et has denotiōdes: et sequeret ex hoc
 eē pluralitatē in nece eē: ergo remoueret ab eo vntas.
¶ Quart⁹ ē pluralitas intellectualis se q̄ns cōpōnes gñis
 euz sp̄ vt nigredo: in nigro enīz cōtinet nigredo cum
 colore: quare sine dubio d̄nt in intellectu. Differentia enīz
 aīgne differet: vt hō in quo p̄tinet p̄alitas cū humāitate
 qd sine dubio d̄nt in intellectu. et h est p̄positio rez. v3. de
 gñe et dria. **¶** Quint⁹ vō p̄dictoz est pluralitas sequens
 copulationez quiditatis euz esse. vt homo nāqz quidita
 tem hz ante esse. Sicut triāgulus hz quiditatez. s. que est
 figura cōtenta tribus laterib⁹: et eius esse nō est sba ip̄s
 quiditatis. et ideo pōt in intellectu cōprehēdi quiditas ho
 minis vel triāguli: et adhuc ignoratur vni⁹ habere esse

lia laborē meū: et si nō exponā vobis: vt est rei veritas: saltē vobis cō-
municabit occasio inueniēdi veritatē. ¶ Et vobis scire qd sapientia
negant attributa in deo: qm̄. Auer. cō. 39. 12. mera. ponit illas: negat
illa esse denotationes. i. accidentia addita entitē tanq̄ soie denotantes:
qm̄ vbi sic est in cōueniētia nūc nūc ad ductū. (q̄rtus est plura.)
¶ Tūc ponit q̄rtus modus: et aut q̄rtus est plura intellectualis sequit̄ cō-
positionē gnis cū sp̄. i. d̄tia specificā. si ista nō est corrupta: vel forte
ista est sic. (Sequit̄ cōpōnēz gnis cū d̄tia in sp̄.) Qd̄ exponit. d̄. vt
est ista sp̄a nigredo in nigro em̄ cōtinēt nigredo. i. d̄tia vltia nigre-
ditio cū colore q̄ sine dubio differētū in intellectu est: q̄ntus modus cō-
pōnis. s. ex gne z d̄tia: vocat̄ d̄tia: z h. d. d̄tia em̄ cū gne d̄tia vt h̄s
in q̄ cōtinēt aīalitas cū humanitate. i. d̄tia vltia hōis q̄ sine dubio
differūt in intellectu: z hec est cōpō rerū. v. ex gne z d̄tia q̄ vocat̄ d̄tia.
(q̄ntus vō.) Appōnit q̄ntū. d. q̄ntus vō p̄dictoz est plura sequit̄ cō-
pulationē q̄ditatis cū ēē vt hō nāqz q̄ditatē h̄z an̄ ēē: sicut triāgulus
h̄z q̄ditatē. s. q̄ est figura cōtra tribus laterib⁹: z est esse non est sub
ipsius q̄ditatis. Infert vñ correlatiū. d. z ideo sup. qz quiditas z cō-
differētū: pōt in intellectu cōprehēdi q̄ditas hōis vel triāguli: z adhuc igno-
rare vñ h̄beat esse reale: aut nō. Vel forte qd̄ Alga. per hoc dat̄ em̄
q̄re quiditas z esse differētū que. z de aīa assignat̄. text. cōm. 20. s. qz
quiditas pōt apprehēdi sine esse: vt dicā in sol. dubiuz tūc littera l̄
gatur: z ideo sup. est illud qz quiditas z esse pōt cōprehēdi separatis.
(Et sic.) Dat̄ scđam rōnem ad idē per impōtē: z ait: z si ēē cōtinēret
quiditatē nulla quiditas cōprehēdit̄ ab intellectu anteq̄ haberet esse:
z si sic: ergo esse est quid relatiū ad quiditatē. s. nōcō vnitas: adeo qd̄
non pōt ponit quiditas sine esse: nec ecōtra. (Licet fuerit illa quiditas
semper in esse: vt sunt corpora celestia.) Sic reperitur littera z for-
te est error trāslationis: z debet sic stare: ergo aut erit illa quiditas sem-
per in esse: vt sunt corpora celestia in quibus quiditas est semper cus
esse: aut esse accidit quiditatib⁹: aut in diuisis animalibus. i. h̄be vñ
in diuisis accidētib⁹ corporoz. i. accidētis. s. cū p̄mū membrū sit
saluz relinquit̄ qd̄ esse accidat q̄ditati z in diuisis quiditatis q̄ com-
nitur ex q̄ditate z esse vt dicā. vel accidit formis aduenientibus cōpō-
sitis. z forte ista stat bene. z si illa q̄ditas sit semper cō-
iuncta: eo mō quo celū est semp cū esse lz in parte differat̄: aut ēē ac-
cidit q̄ditatib⁹: aut religis. z sic pōt littera acōmodari. (Et dicimus.)
Applicat nūc hoc. d. z dicimus etiā qd̄ hec plura te actuali ēē q̄re
in oueriā p̄mo p̄ncipio. z ideo cōcludit qd̄ esse ei⁹ nō est additū sue q̄-
tati. imo suū esse neciuz sicut est q̄ditati alterius. i. est ita abstractū sicut
q̄ditas cuiuslibet abstracti. q̄ esse necesse esse. i. esse vt idē est qd̄ has
quiditas z vnitas ipsius. si em̄ sine q̄ditati esse attribueremus. opo-
teret esse ipsius necessariū. i. qd̄ est necesse esse sequi illaz quiditatē. z
ēē cōstitūes eā: vt p̄t in alijs. z tūc appōnit in cōueniētia. d. z q̄libet
sequit̄ causat̄. s. omne additū alteri causa ē. illi q̄ esse ipsius em̄ necesse
est: sicut causat̄: qd̄ est impōtē. ¶ Quib⁹ vñ p̄t p̄t quāsi p̄t illa que
est vnitas quāz gradus p̄tationis amplectit̄: sicut z quinqz vnitas gra-
dus cōpōtionis. z sic vnitas rei est p̄fectissima oīuz: qm̄ nihil est p̄-
tra p̄mū quin aliquē gradū cōpōtionis habeat illoz quinqz. et
apparet intentio p̄horum adducta ab Alga.

A VERROIS.

De dicimus qd̄ hec sunt Alga. verba nōmī
ne phoruz ad auferendū pluralitatē de deo
benedicto. Tūc decet qd̄ nos speculemur
primo in presentibus dictis que p̄his attri-
butis z inuestigemus gradum eoz in vnitate. deinde re-
spiciemus altercationē eozum. deinde reprobationem
huius hōis: quas super eos putauit scisse in hoc p̄po-
sitū. ¶ Tūc dicimus qd̄ p̄mū p̄dicte diuisionis modoz
est diuisio quātitatis materialis aut realis: z nō est dubiū
qd̄ in hoc cōueniunt oēs opinātes qd̄ p̄mū p̄ncipiuz
non sit corpus: z demonstrato faciēda super hoc eadez
est qd̄ demonstratio facta qd̄ p̄mū p̄ncipiū nō est cor-
pus. z de hoc tractabit deo dante in sequētib⁹. ¶ Scđz
vero in embzū p̄dicte diuisionis sit dubiuz q̄litans: vt di-
cimus qd̄ corpus diuidit̄ ad materiā z formā: z hec phi-
losophoz est opinio: z hec diuisio auferenda est de pri-
mo p̄ncipio apud quēcunqz quis opinatus sit deū nō ēē
corpus: s. auferre cor: p̄ortatē de p̄mo p̄ncipio inquā-
tum necessariū ēē est de se inuestigandū: z nos de istis
in sequētib⁹ tractabimus diffuse. ¶ Tertū vō mēbrū
p̄fate diuisionis. s. auferre pluralitatē denotationū de
deo benedicto declarat̄ sic. si he denotationes essent in-
necesse esse: z substantia z illa essent necessaria ēē: seque-
retur qd̄ essent plura necia esse: z hulle denotationes ab
ipsa sba causarent: oporteret qd̄ nō ēent necessariē esse:
ergo sequeret qd̄ quedā denotationū necessarij esse non
essent necessariē: ergo esset vñ ens cōtinēs id qd̄ est ne-
cessariū: z qd̄ non est: qd̄ est falsum. Et nos dicimus
qd̄ hec p̄bano est q̄si vera. v. qd̄ concessio qd̄ necesse esse
significet ens imateriale. Enna em̄ que materiā nō h̄nt:
s. sunt per se existētia. z nō sunt corpora: non p̄nt ima-
ginari qd̄ habeant denotationes sbales ex quibus cōsti-
tuatur sba: quāto maxime qd̄ attribuant̄ eis denotina-
tiones ad dīte super substantiā: z he sunt ille. que dicunt

accidētia. Remotis enim istis non auferat sibi. et denominationes continue totum in se habent. Et ideo verificantur sibi denominationes de denoiato: et non verificantur predicatio de denoiationum in substantialibus de denoiato nisi equivoce. Et ideo non dicimus de homine quod sit sapiens: sicut dicimus quod est animal: sed dicimus de eo quod est sapiens: ergo ipse est quod tales denoiationes in eo quod corpus predicet de non corpore non est corpus. Natura enim illarum extranea est de eo quod de eis denoiatur. Unde idcirco dicunt accidētia: et distinguunt a denoiato in intellectu: et extra intellectum: et si aliquis diceret quod philosophi opinati sunt quod anima sunt similes dictis denoiationibus: eo quod opinati quod anima est prudens et volens et mouens: et putat ipsas non esse corpus. Nos vero respondemus quod philosophi non opinantur quod he denominationes sunt addite super substantiam anime. imo putant quod sunt denoiationes substantiales. Et de naturalium denoiationum est quod ipsarum subiectum non multiplicat in actu: imo tantum illo modo quo multiplicat diffinitum ex partibus diffinitionis. videlicet quod est multiplicatio mentalis non realis seu actualis. Et ideo sequitur concedentem quod non est materia necessaria in esse anime quod concedat. videlicet quod in entibus separatis sit dandum unum in actu extra animam plura in diffinitioe. et hec opinio est christianorum in hoc. videlicet in eo quod ponunt tres personas: ipsi enim putant eas esse denoiationes additas super substantiam: imo apud eos multiplicantur in diffinitione: et sunt multe in potentia non in actu. Sicut dicuntur quod sunt tres et unum. scilicet unum in actu: et tres in potentia. Et nos deo dante ducebimus inconuenientia sequentia opinantem quod primum principium habeat denominationes additas super suam substantiam. Quartum membrum dicte diuisionis est pluralitas ex parte sui generis: sive quod differenteria et forma. Diffinitioes namque accidunt compositis a parte forme et materie. non simplicibus autem hec inest. ergo nullus debet predicere quod pluralitas diffinitionum a primo

principio auferat. Quintum vero membrum huius diuisionis dicte est numeratio quod dicitur et esse. Et est sine veritatem in entibus est quod intellectuale. videlicet esse res extra intellectum: sicut est in intellectu: ita quod esse et verum notia synonyma sunt: et si sic: nulla ergo extra animam est pluralitas. Et postquam intelligitur de eo id quod intelligitur de substantia et re. Est ergo nomen entis dictum de necessario esse: et de alijs analogice: sicut istud nomen. scilicet caliditas dicitur de igne et de alijs rebus calis analogice. Nec est sine dubio philosopholophorum opinio in predictis. Sed iste homo fundauit verba super Auicem. opinione: et est sine dubio erronea. ipse enim opinatus est quod esse res et ens est quod additum super eius quidditatem extra animam: quasi accensio rei cui attribuit. Superposito ergo quod indigeat esse quidditas. dicimus quod si necessarium esse haberet esse: et sua quidditas indigeret de illo esse. oporteret ergo quod necesse esse componatur: ergo esset possibile non necessarium. Rursus apud Auicem. id cuius suum esse est additum super suam substantiam habet eam sine dubio: sed esse apud Auicem est accensio prout quidditatem: et hoc patet ab Auicem: hinc eo quod ipse dixit quod homo habet quidditatem ante se: et postmodum esse adheret ei. Sicut triangulus habet quidditatem. scilicet quod est figura contenta tribus lateribus: et suum esse non est pars huius quidditatis constituit eam: et ideo possibile est quod intellectus comprehendat quidditatem hominis vel trianguli: et adhuc ignorat utrum habeat esse reale aut non. Patet quod illud esse quod impeditur hic non est illud esse quod significat substantias rerum: sed illud quod est tanquam genus: neque illud quod significat res esse extra intellectum. nomen enim entis dicitur duplex. videlicet de vero et de opposito positionis: et hoc est quod dicitur ad decem predicamenta. et est eis tanquam genus. et inde procedunt alia entia in secundo modo. videlicet res que non sunt extra intellectum: et hoc est illud quod dicitur de decem predicamentis analogice. et hoc modo dicimus quod substantia est ens de se: vel accidens est ens de se. videlicet quod habet esse in eo quod habet esse de se: sed ens quod pro genere intelligitur commune est

oibus p̄dicamentis: z ens qd̄ intelligit p̄ genere est qd̄
 intellectuale. s. esse res extra aiam: sicut est in aia. r̄bec
 scia p̄cedit sciam quiditatis rei. Sz illa ḡditas q̄ p̄cedit
 esse in nostro intellectu nō est vera q̄ditas: imo ex oppo
 sito cuiusdā nois. Nū scito q̄ aliqua res sit ens extra in
 tellectū scit q̄ est q̄ditas: z de h̄mōi dicit in libro p̄dica
 mentoz q̄ v̄ta intelligibilium rerū sunt entia ex his indi
 viduis: z ipsoz individua sunt intelligibilia ex ipsoz
 v̄ribus. etiā dicit in libro de aia q̄ virtus qna cōp̄ben
 dimus q̄ditatē indicatā: z hoc mō d̄r q̄ entia sunt entia
 reali z v̄ta in intellectu: ergo nulla est d̄tia in eo qd̄ in
 telligit p̄ nō z entia metaphysicalia z separata. Sz qui
 cumq̄ dicit q̄ esse est quid additū sup̄ quiditate z nō cō
 stituit ab eo ens in sua substantia. Dicimus q̄ opinatur
 maximū errorē: qz sequit q̄ nomē entis significet acc̄s
 cōe. x. p̄dicamentoz extra aiam: z hec est op̄o Auz. Et
 adhuc est petēdū d̄ illo acc̄re qn̄ dicit q̄ sit ens virtum
 significat pro vero: aut signat acc̄s ens in illud acc̄s.
 Nū hoc mō erūt acc̄ntia infinita: qd̄ est falsuz: z nos itaq̄
 declarantim hoc diffusū in pp̄rio opusculo: z nos medi
 tamur q̄ hoc fuit illud qd̄ insudavit Alga. auferre de pri
 mo principio. Et nos dicim⁹ q̄ ablatū est de oibus enti
 bus maxie de primo p̄ncipio. z qn̄ Alg. declaravit hoc
 v̄z. de v̄nitate primi p̄ncipij. inceptit ducere id in quo
 p̄hi cōtradictiū sibiipsis in presenti p̄posito.

¶ Nunc Auz. vult hec dicta speculari: z opte ponderari: z p̄r̄d̄e
 h̄mōi pbare oia b: z primo ponit ordinē dicendoz: z ait. Dicim⁹ nos
 q̄ hec sunt Alga. verba noie p̄hoz ad auferēdus pluralitatē de v̄o
 nedito. v̄n dicit q̄ nos speculemur p̄lo in p̄dictis dicitis: z iustig
 mus gradus eoz in v̄nitate: z de respiciem⁹ altercationē eoz: z d̄
 respiciem⁹ reprobatoēs hui⁹ hois. i. inh̄tias Alga. quas sup̄ eos v̄
 tauit fecisse in hoc p̄posito. (Nū dicim⁹.) Nunc p̄posito ordinē p̄legi
 tur z dicit. v̄n dicim⁹ q̄ primus p̄dicere diuisionis modoz est v̄n
 ḡtitatis mentalis aut realis: z dicit mentalis pp̄ celum qd̄ diuisione
 nō diuisione realis: s̄z metali vt astronomi faciūt. (Et nō est dubium)
 Nunc verificat primū dictū Alga. d. e nō est dubiū q̄ in hoc cōueniūt
 oēs opinātes q̄ primū principij nō sit corpus: z ait q̄ remōstratio
 cōe supra hoc eadē est. q̄ remōstratio facta q̄ primū p̄ncipij nō est

sup̄t̄ excusat se. d. e de hoc tractabit deo d̄te in sequētib⁹: est er
 go verificatū p̄mū dictū. ¶ Debes scire q̄ dem̄ratio. 8. p̄y. q̄ fieri post
 ois virtus in corpore est finita in tpe: deus nō est finit⁹ in tpe: z deus
 nō est virt⁹ in corpore. maior e m̄o: sunt p̄p̄ones v̄nū in illo reiquā
 loco. (sc̄z eo m̄ebū.) Verificat nūc sc̄z. z p̄ recapitulat illū. d. sc̄z
 vero m̄ebū p̄dicere diuisionis est diuisiō qualitatis. e. e. n̄tialis in p̄te
 ḡtitatis: vt dicitur. i. eo mō quo dicim⁹ q̄ corp⁹ diuidit ad m̄m z
 ad s̄m: z hec est p̄hoz op̄o. ¶ Debes scire vt accipit ab Auz. p̄lo
 p̄y. cō. 36. pres dicitur q̄ q̄z q̄z qualitatē: z q̄z q̄m ḡtitatē: z sub
 d̄tinguit p̄tes ḡtitatis: vide eū. Dico q̄ q̄ individua actu diuēsa
 sunt pres ḡtitatis: vel saltē potētia. pp̄inq: vt sint diuēsa: sunt p̄tes
 ḡtitatis: vt dicitur pres ḡtitatis: qm̄ forte p̄cipia p̄ se distinctua
 ea: sunt ḡtitates diuēse: vt colligi vt p̄ p̄y. cōm. 6. ¶ Et saltē qz
 sunt p̄ncipioz p̄ se cōcomitatā: vt d̄xi in lib. de intellectu. Partes q̄z
 ḡtitatis sunt m̄a z forināte z sola forma q̄tras dicat: vt p̄z. 1. meta
 1. cō. 9. attr̄. ob excellentiā suā forma h̄z q̄ nō solū v̄nū h̄z: vt
 id qd̄ p̄fectionē suā m̄dicat ab ea: z sic m̄a p̄r̄d̄i qualitas forte
 p̄cipiatue. (Et hec diuisiō) Nūc verificat hūc modū. d. e. hec diuisi
 ois auferēda est de p̄lo p̄ncipio apud quēcūq̄z q̄ opinat⁹ sit deū nō ēē
 corp⁹. ¶ Debes scire q̄ Emp̄. siculus cuius agrigētē opinat⁹ est cor
 pus celeste ēē deū pp̄ cē separātū a n̄is elinōz: vt Auz. narrat. 8. p̄.
 cō. 1. caldei vero in qb⁹ p̄bia aliq̄n̄ fuit p̄fectaz vt Auz. narrat. 12. me
 1. cō. 50. z p̄ celli cō. 22. opinati sunt sterū celli esse deū: p̄ea q̄ dat
 v̄nū oibus qd̄ opus est diuinoz: vt narrat Auz. 1. celi. cō. 3. z id v̄
 p̄. (apud quēcūq̄z q̄ opinat⁹ sit deū nō ēē corp⁹.) qm̄ multi sunt qui
 tenēt deū corp⁹ esse: vt nūc v̄suz est. (Sz auferre.) Apponit tū statz
 d̄r̄z h̄z. d. sed auferre corp̄itatē a p̄lo p̄ncipio in ḡtū necē ēē est
 de sal. p̄ se inuestigādū. z nos de istis tractabim⁹ in sequētib⁹: diffuse.
 vult dicere q̄ diuisiō in m̄as z formā apte amouet a deo: sz corp̄itas
 in istis deo q̄ per se. (Tertū vero.) Nūc verificat tertū. z primo
 recapitulat illud vt p̄ius. d. tertū vero m̄ebū p̄fate diuisionis. s. au
 ferre pluralitatē z n̄olatiōnē de deo b̄ndicto d̄clarat sc̄z h̄c v̄no
 m̄ar̄d̄es. i. hec attributa e. n̄tialia p̄dicta ab e. n̄tia e. n̄tia in necesse
 esse sup̄ addita. z s̄a. s. dei: z illa. s. attributa e. n̄tia necessaria esse: se
 quit q̄ multa e. n̄tia necē esse: qm̄ esset s̄a dei z natura attributorum.
 (Et illa.) Apponit sol. cuiusdā caullationis. posset. n. fingi q̄ disti
 guunt ab e. n̄tia: z causant ab ea: cōtra arguit. d. e si ille v̄nōmina
 h̄z ab ipsa s̄a carent: opz q̄ nō e. n̄tia necesse ēē. q̄nā p̄z: qm̄ cātū
 nō e. n̄tia p̄r̄ esse necē ēē: q̄ sequit q̄ qd̄ a deo n̄olatiōnes e. n̄tialia nō
 essent necessariz: z tūc sequit q̄ e. n̄tia v̄nū ens cōtinēs id qd̄ est necesse
 h̄z: id qd̄ nō est sup̄. n̄ctuz: qd̄ est falsuz. ¶ Debes scire q̄ ab oibus
 p̄tes deus ponit necē esse p̄m totū z rotatū: z id si ponant attributa l
 o deus cita statz poneret aliq̄ nā in eo q̄ nō erit necesse esse s̄z cātā:
 e. n̄tia dei p̄tinebit v̄no n̄as: quarū vna erit necesse esse: altera erit
 nō necesse esse: imo cātā a prima. z hoc est incōueniēs Auz. (Et nos)
 iterū adducit sc̄dam rōnē ad id ēē: vt pot̄ sic cōponi: nullū ens abstr
 ctū a m̄a h̄z n̄olatiōnes s̄ales vel acc̄ntales additas e. n̄tia ei⁹: sed
 p̄m motoz: est ens abstr̄ctū a m̄a: s̄ non h̄z illas z. accipit ergo
 m̄mō p̄lo. d. e nos dicim⁹ q̄ hec p̄batio est quasi vera: z cōcesso q̄

Flora.

essendi p secessendi aut p accidens forma est pncipiu essendi p se
 tradit tertio meta. tex. co. 22. e. 53. ergo no est qditas vel p qditas
 p secessendi p acciens: hoc argumetu est demitatio: vt vica. h. p. m. a. r. a.
 tionis maioris Zuer. ponit co. 20. minoris co. 37. vbi ait. forma. m. est
 p que cu fuerit est res: ma aut est illud qd cu fuerit no est res: & hoc
 fuit minor. C. Sca ro pot sumi ab eo primo meta. co. 17. ait. n. sic
 int edit qd coprehensiones q videntur scie sunt reru que sunt in sensibili
 bus no gnabiles neq corruptibiles nisi accitral: & iur in ditione vto q
 quas intellet? coprehedit in eis: sunt forme: coprehensiones vto q
 sunt corruptibiles. i. in diuiduoq no sunt scietis: imaginaciones: & ex
 hoc coponit ro sic. illud est pncipiu essentie & qd itatis qd est pncipiu
 pium intelligendi & sciendi rem ipsam. sed forma sola est pncipiu
 intelligendi & sciendi rem: & materia est pncipiu sentienti: & ma
 ginatiois ipsius rei. ergo sola forma est pncipiu qd itatis & essentie
 bec via est demonstratiua & efficax. C. Tertia ro sumit ab eo ibid. co.
 13. & 12. meta. co. 14. & pofic coponit. illud est pncipiu essentie & qd
 itatis & ditionis p se. quo dicitur participat nam p itatis: singularis
 enim no est viffo nisi vtr cocepto. primo de ala. co. 6. sed rone forme
 res ponit in specie & in gne: & rone mae aratur ad indiuiduum &
 sensibile: ergo rone forme tm res debet dimitiri: & non rone materie.
 C. Qd si dicas sicut Thomas fingit qd ma h3 buplicē gradus. h. vna
 pur est p quiditatis que h3 a forma: & alia a se pur est pars indi
 uidu: sic solunt oes rones. Hoc friuolus est qm ille gradus quo est
 pars qd itatis: vbi sibi coponit p se rone mae: vel rone forme: no per se
 qm sibi per se coponit esse primu indiuidu vt dicit: ergo rone forme
 & hoc est intm mam ingredi ditionem in qm participat formam: &
 hoc est per accidens concurrere. & hoc Zuer. ponit nec aliter intelligit
 Zuer. vt vides: huius opinionis fuit Alber. 7. meta. tractatu. 3. cap.
 scdo. & cap. 3. & tractatu primo. ca. primo.

Secunda.

Tertia.

Sp. s. d.

Contra.

Dubitatio.

Prima ro.

Secundo.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Sexta.

Septima.

Solo ad p.

mam.

Sed accidunt qones opinioni Zuer. Prima qm tuc for
 ma totius & forma pris essent idē: qm essen
 tia est forma tota: & forma est forma pris: & h3 vnu sunt. C. Seco legi
 qd dicitur sic simplex & no oratio lōga: qm forma est simplex & vno
 coceptus tm: ergo viffo no diceret genus & ditiā: cōtra Arist. pto no
 pico. ca. 4. & cōtra ipm. 8. meta. tex. co. 6. C. Tertio sequit qd quidit
 bet viffo sbe esset viffo p additūcum subiectū forme sit additū sibi.
 C. Quarto sequit qd mā non predicatur in quid de ditione: sequit
 fallum: quoniam materia est eque intrinseca coposito: sicut & forma.
 C. Quinto qm Zuer. vult qd quiditas & habes qd itate sunt idē: vt
 ptz. 7. meta. co. 21. & 20. & habes quiditate est copositū hns formaz
 vt ptz. ibid. co. 40. ergo. C. Sexto mā est pars in rei veritate: p se
 positū: ergo no est apparē de hēcā. id est pars apparens: vt vult ipse
 ibid. co. 34. C. Septimo si sola forma esset ditionis: tunc copositū
 no ditionis: s3 sola forma. pns est cōtra ipm. co. 40. & 8. meta. co. 9.
 C. Ad illas rones. Ad primā diceret Zuer. qd viffo essentia forma: vt
 tius forma partis: & quiditas sunt vnu p subiectū: & ditione rone
 & hoc plane ponit ipse. 7. met. co. 36. ibi. Quiditas cuius recti vlt est.
 C. vbi vult qd forma partis dicat. put cum mā copositū: copositū: vlt
 quoq; forma totius: pout ab ea h3 totū esse & ditionem: vnde viffo &
 forma

forma pris differūt sicut explicās & explicatū: qd eniz est forma expli
 car ditionis. vt dicit Zuer. primo p h3 co. co. 5. C. Ad scdoz respōder
 Zuer. 5. metaph. cōmento. 3. vbi ait: etiā illa ex quibus coponunt
 ditiones: significantes quiditates: cuiuslibet rei dicitur etiam
 partes ditionis: & ditionis. & ideo genus dicit pars forme: & ideo
 ditionis qd genus est pars formaz: & specieruz: forma enim speciei vni
 dicitur in gen? & ditiā: vbi patet quomō ditionis est copositū quod dā
 h3 ex forma & materia: sed ex genere: qd sumitur a forma generabilis:
 & ditionis que sumit a forma spēt qbus additū mā pur sustinet
 illa. C. Sed dices. illi qui ponūt ad mentes Zuer. qd vna sit forma
 in coposito: quo verificabunt illud. C. Potest dici qd si vna sit
 forma in coposito atq; sunt in ea plures gradus. s. generis & p pte
 & pur est in māz: vt sic sibi debet eē potētiāle & genericū aliuz p h3
 forma est sic sibi debet gradus spēt: & tunc forma est multiplex: p h3
 coceptus & gradus: & vna in subo: & sic pot saluari illud. C. Ad tertiaz
 pot dici qd si caput per additūm ē. i. extraneū p m genus p dicitur
 hno est veruz qd mā ponatur vt additū: cuz mā sit sba apud Arist.
 Sed si caput additū. i. extraneū in rone quiditatis sic est verum.
 C. Sed accitna vtrog? modo per additūm: vbi dicitur p m Arist. 2. p3
 cōnto. 18. C. Ad quartā responder Zuer. 7. meta. co. 34. vbi plane
 ponit qd materia no predicat de coposito vera predicatione. i. quidit
 atis: sed predicat p m denotatiōis: vt ptz. ibid. co. 23. & 2. idē. 8.
 metaph. co. 6. & 9. metaph. co. 21. vide bene. C. Ad rones dicendū qd
 mā est pars copositi intrinseca & formaz: atamen mā est extrinseca
 quiditatis: & copositū potest considerari: vt est generabile & ene
 ductuz de non esse ad esse: & sic ambo sunt equaliter intrinseca. alio
 modo in quatuor est quid difficile intelligibile & vlt: & sic mā est pas per
 acciens ipfius copositi. & ideo denotatiue predicatur: vt dixi. C. Ad
 quantāz debet scire qd ditionis est tribus modis per se pmo. & sic est fo
 ma totius: qm sola ipsa pmo & per se p ditione explicatur. Secūdo
 modo est ditionis per se scdo. & sic copositū habes formā ditionis: i. quidit
 atis: copositū vlt. Tertio modo per acciens: & sic indiuiduā ditionis.
 Primo modo loquit ipse. 7. meta. co. 37. vbi ait. viffo est ditionis vlt: &
 forme: & p pte. i. pmo & per se no congregati ex mā & forma. Secūdo
 modo loquit ipse ibid. co. 4. vbi ait. no qd ipsa ditionis qd est forma sit
 ipfius ditionis qd est hns formaz: idē. co. 21. Hoc idē. 8. metaph.
 co. 9. Tertio modo loquit. co. 35. vbi vult qd non ditionis nisi p accidē.
 C. Ad formā ergo dicēdum. qd quiditas & habes quiditate sunt idē
 ditione inseparabilitatis: vt dicit. 7. meta. co. 21. vbi ait. C. gfa. qm
 h3 & h3 quiditas que est aīal rōnale sunt idē no separabiles. C. Ad
 sextam dici pot qd si mā coparat ad eētiaz: res est pars apparet: &
 no ē ēter pro quāto no est vera pars: sed tm illam sustētans: & ideo
 h3 rōnem partis modicā similitudinē. i. sustētare illam. Sed si com
 parat ad ppositū est vera pars: primo modo intelligit Zuer. scdo modo
 verificat vis argumti. C. Ad septimā p solo: sola. n. forma p se p diti
 onis: copositū aut p se scdo. indiuiduū pure p acciens: vt dixi: verba
 eius sunt cōcordia vt scia: & sic ptz mens Zuer. sed nūqd ista sit in dē
 ditionis: & h3 vir nunq recessit ab opinione Arist. nolo tm adducē
 ppositū vlt: p h3 ditiā qm sunt infāte pro hac opinione: & tu lege ipfium cuz
 se scdo: & idē
 ditiū p acciē.
 ditiē.

Ad scdam.

Replica. Solo.

Ad tertiaz.

Ad quartā.

Ad 6 ppositū predicat de denotatiōis: p h3 ditione quiditatis. Ad quā. Triplex vif ditionis.

Ad sextam.

Ad septimā. Sola p se p ditionis: copositū aut p se scdo. indiuiduū pure p acciens: vt dixi: verba eius sunt cōcordia vt scia: & sic ptz mens Zuer. sed nūqd ista sit in dē ditionis: & h3 vir nunq recessit ab opinione Arist. nolo tm adducē ppositū vlt: p h3 ditiā qm sunt infāte pro hac opinione: & tu lege ipfium cuz se scdo: & idē ditiū p acciē.

Destructio destruc. Zuer. 3 3 3

inuenies ea nota illa re deo q ad sermonem meum (Quintu bo mebus)
Tunc vult verficare quintu mebus. Et pro parte corrigi. ait ergo.
quintu vero mebus huius diuisionis dicte est. numeratio. i. c. opo-

Subtitio.

Circa pntem sol. accidit qd no modica. e est qd Ali. vt narrat
Auer. 10. meta. c. 8. arguit eniz Ali. si ens e vnu sunt sy-

ps Jo. gra

matia.
apud Joa. gramaticu p posterio. h no est ppositio. h est aial rona-
le: qm semp vt dicit p dicitur vult ee aliud a subiecto: e quanto magis
hec: h est h: vel homo est vnus: h vnum e e sint synonyma: qd
ergo Auer. ait nunc q ens e vnum sint synonyma h. Et qd arguit.
est q ibi respondes huic argumto ait. e no intendit q ista nota vna
e ens sint idem oibus modis: sed intedat q significat id e subiectu:
e diuersa fm modu: e per hoc ait q Ali. sunt deceptus: e pp hmoi: e
similes ctra dictiones multi sunt qui mecu loquetes dixerut q hmoi
liber no sit Auer. cu consuetudo tanti phi no sit ctra dicere sibi. Sed
isti oram aut nihil viderut in Auer. imo si vellem attedere ad vni-
ba superficere? Auer. repremus cōsimiles cōtradictōes fere inhu-

ps stoico/ rum.

tas: imo l illo. 10. meta. c. 5. plane ait q vnu e synonyma entis. ait eis
q Ali. c. ignorauit differentia inter hoc nomen vnum qd significat p-
cipium numeroz. qd. i. est in quantitate: hoc nomen vnum qd est syno-
nymus huic nomini ens: ecce q in eodē libro appet cōsimilis cōtra-

entes q vnu qd est principiu numeri est sicut vnu qd cū ente puer/
titur. numeros. n. s. has reruz posuerut: e huus opionis fuerut: p ytha
goldi et e Plato. vñ pto no distinguo inter vnu trāsē dēter e vnu
qd est principiu numeri p dicam etalis vnu posuit p vnu male otum. vñ
Auer. 13. meta. vñ itas. n. significat illud qd fm quantitate indiuisib
lex hec est mā vniuersi fm Platonē: e sic pz hec opios forte. n. Ali.
bos est fecutus phos. Sed quo cūqz Auer. 4. meta. c. 3. arguit cōtra
huus opinionē. d. qm si res eē vna p aliquā rem addita sue māe: sicut
credidit Auer. tunc nihil eēt vnum p se: p suam bām: sed p rem addi-
tam sue substācie. Tunc arguit. e illa res que est vna: si dī q est vna
per intētionē addita sue sbē: querit et e illa re per quā fit vna. Si igit
tur sic vna p intētionē addita illi reuerit qd. e procedit in infinituz.
est ergo Auer. argumētū. Si ens est vnu p rem eētialē e reāl dimer/
sam ab eorū illa res p quaz vnu e vna res p se e eētia p pōia. vñ lite
rum p vna altam rez. si p vnu eodē mō standū est in ente. si per altam
est pōcessus in infinituz: e tu vidēcum. C Sed circa hanc rōnez qdā
strates minores inimici Auer. Thomē e Alberti obloquuntur: dnt
q hmoi p multis modis peccatū pmo nāqz cōmittit fallaciā figure di-
ctōis: cōmtrādo qd in quo. cuius exēpluz ponūt: qm hō est albus:
querit vel est albus per se vel p additū. Si p se non pōt dici vt pz. ergo
per additū: querit de illo additō. e sic in infinituz: vbi cōstat argumē-
tum no valere: qm cōiter qd in quo: hō. n. albus est: vt qd. albedo autē
vt quo. e ideo petē. Jo an albedo fit alba vti quoz: ac si eēt qd. C Se-
cundo peccat p fallaciā equocatiōis: qm sicut p se dī duobus modis p
se pmo modo dicē dī p se. e p se sēdo mō dicē dī p se. ita p accidēs dicif
duobus modis: diceret ergo Ali. q ens est vnu p accēs: prout oppo-
nitur ad p se pmo mō dicē dī p se. h sit p se sēdo mō dicē dī p se. e sic cō-
mittit fallaciā equocatiōis circa illud multiplex qd est p se. Et qm isti
autē dicere talia ptra Ali. dicūt. n. q Ali. sūt pessimū metaphysic
e quidā eoz q sūt pessimū nālis: cur non pnt dicere hoc ptra Auer.
Thomaz e Albertū. C Et sine dubio error istoz procedit ex igno-
rantia dialectice: nullū eniz vidē horum adhuc pferēt in logica: sed
tantū studeēt in metaphysica: e oia reducūt ad metaphysicā: sicut p
pयोगici oia reducunt ad numeros: e tu scis qualiter e quo de hoc.
C Pro declaratiōe igitur dictōzū Auer. e Alberti e Thomē qui sunt
huus opinionis: e maxime Thomaz. 4. metaphys. vtitur hac rōne
e Albertus. 4. metaphys. tractatu pmo cap. 5. exponit mentes Auer.
Debes scire vt dicit Auer. pmo pto p. e pmo phys. c. 25. argumētū
est duplex: cōcludēs p accidēs: sicut argumētū ex duabz affirmatiuis
in sōa figura: atqz pcludit. e argumētū pcludēs p se. argumētū pclu-
dēs p accidēs: ideo dī p accidēs pcludere: q no p forma cōpositiōis
e significaciōe cōcludit: sed p necessitate materie. C. g. ois homo risibi-
lis. e sic dīle dīsciplinā ab se risibile. pcluditur q. oē dīsciplinā ab se hō:
hōis scilicet sequitur no ex forma argumētū sed pp necessitate māe:
p accidēs terminio: vt sint pueritibiles: pp eoz pueritilitatē pōt
sūt reductio ad sōa figuraz: ideo dī p accidēs: qm nō t3 in oibus
nec grā forme significaciōe: per accidēs eniz sumit a mā: e sumit a dīu/
sōa māe. h q est rez: vt in pluribz. Argumētū aut p se t3 in oī mā: e
pcludit grā forme: vt pz p phys. c. 6. d. c. C In pposito. qz in ens

ps Alberti.

ps Auer.

ps Scoti

sequaciū.

Impugna/ tio.

vt Aui. dicit sunt conuertibilia: & predicat de quolibet. de quo igitur predicatur ens & vniuersum predicat. & qd hoc est vera: vnitatis est ens entitas est vna pp transcendentiam terminum: ideo hoc est vera: vnitatis est ens entitas est vna pp transcendentiam vnitatis. ergo per accidens & gra terminum argumētū Auer. est bonū: qm si ens est vnum per intentionem additam: cuius ens & vnum predicatur de quolibet tam abstracto qd concreto: ideo pot queri de illa intentione an sit vna per se: an pr additam: & sic argumētus Auer. est bonū per accidens: prout terminus sunt illius nature: nec inuenit qd argumētū malū se teneat: & sit temerarius per accidens vt p3 videti logicam. Ex plus aut qd inducitur nō est simile: qm termini illi sunt predicamētales: nō de quolibet oibus modis predicantes: & sic tollit insistantia peccati ergo istoz fuit ex ignorantia dialectice. Qd vero fingit in scdo nō intelligit Auer. ipse. n. pp se intelligit qm an ens sit vna p se. i. nō p additam sibi reāly diuersus: h3 id qd re & sbro est idem sibi & semp vrit hoc mō p se. qn ergo dnt rndēdo qd ens est vna p se scdo: & accens pmo mō: nō ē a d. ppositū qm Auer. iter rogat an sit vnum per aliquid diuersus in re ab ente: & sup illo cōstituit argumētū. & sic per qualr istimrabilr peccat: & totus peccati cōs est pp se fecit in logica. C. Pro solue ergo ad argumētū Auer. debet scire qd vnu qd cum ente cōuertit pōsiue eandē nām dicit cū ente: addit aut duplicē puiationē vt Alber. dicit. s. puiationē diuisionis entis in se: & puiationē idētitatis a quolibet alio: & volo tibi declarare hoc in omni spē vnitatis est ista duplex puiatio: sed nā diuersa qm si sit puiatio diuisionis in nā specifca: & puiatio idētitatis cum alio eius dē spēntic erit vnum numero. Si puiatio diuisionis in nā generica & puatio idētitatis cum alia spē eiusdem generis erit vnu spēntic. & sic pot dici de vno genere. sed si fuerit puatio diuisionis in ente: & puatio idētitatis cū non entesic est vnum cōuertibile cū ente: est ergo vnu cum ente cōuertibile ens carens diuisione in se non idem nihil. & qd fm Aristo. puatio eo ē negationes nihil sunt extra atqz ideo ens & vnu sunt idem in sbro: differūt in mō. Et p hoc p3 soluit ad argumētū Aui. cū arguit qd tunc eēt synonyma opūtia entis negāda est vt Auer. dicit pp declarationē nunc dicam. C. Sed qd Auer. vt dicebat videt sibi cōtrarius: debet scire qd synonyma in primo gradu sunt illa: vt dicit Themiſt. & p hū primo posterorū: que signifi cant idem fm rem & moduz vt tunica & vestis. Synonyma scđi gradus sunt illa que significāt vnā rem in subiecto: diuersam autem in modo vt ens & vnum. dico ergo qd Auer. hoc mō appellat h3 synonyma. alibi vult qd nō sunt synonyma primi gradus: & sic cōcordant dicitur. Declaratū est ergo qualr in deo nō pot eē cōpositio ex quiditate & eēt vritā vsum est superius. Declaratū est nunc etiā qd in deo nō sit cōpositio ex eē & vritate: cum h3 mō sint aliquo mō synonyma & aliquo mō diuersa: vt factum est. (Et post qd intelligit) Quia vritā quo in deo nō est cōpositio ex eē & quiditate: nec ex esse & vritate: cōsequens est declarare quō dicit esse de deo. qm enīz esse dicit de aliquo per essentia: tunc in eo nō pot poni cōpositio ex esse & picipate eē: sed cum eē dicit de aliquo participatiue: tunc sine dubio in eo intelligitur cōpositio aliquo mō. Quia igitur declaratū est in deo non eē cōpositio ex quiditate & esse: & pot eē dubitatio an sit ibi cōpositio ex

Quid sit synonyma primi & secundi gradus.

esse & essentia. quasi soluit quonem declarans qd ens predicat de deo primo: & per essentia: & de alijs participatiue: & per attributionē: ideo solus deus est ens per essentia: & simplex. & omne aliud qd dependet est ens participatiue cōpositū ex esse & essentia nō distinctio subiecto sed modo: vt dicitur est p3 ergo quō littera sequē p̄ens continua/ tionem h3 ad precedētē. dicit ergo. & post qd intelligit de eo. i. primo principio illud qd intelligit de substantia & re. i. ente. i. cum ens dicat de deo eo mō quo de eo dicit sba. Et sup. minorē: sed sba dicit analogice de deo & alijs. cōcludit cōclusionē. d. ergo nomē entis est dicitur de necessē esse: & de alijs analogice: cuius exēpluz ponit: sicut istud nomen caliditas de igne & alijs rebus calidis analogice dicit: predicator enim calidus de igne per essentia: & de alijs participatiue & attributiue: & est exēplum Aristo. 2. metaphy. vbi Auer. cōmē. 4. declarat istud: vnde hoc cōfirmat auctoritate phozuz per ipat heticōm. d. h3c est sine dubio philosopho opinio in pdictis. vult ergo habere qd de eē simplex: & nō sit cōpositū ex essentia & esse: imo eius essentia reputatō: nā suū eē adeo qd nulla est distinctio: nec i sbro: nec in mō inter entia vniuersa eē eē? dico nec i mō: qm & si intellō possit p̄derare eē & entia ibi: atqz nō inuenit in deo aliquid a quo sumat illaz distinctionē: sicut inuenit in alijs: pura in intelligētia & rebz. cū. n. intellectus cōfiderat entia intelligētie & eē cause reperit vñ sumat entia per modum entie: vñ sumat eē per modū eē: qm quilibz intelligētia est cāta: & in eo causato est p̄p ex eo qd intelligit sibi eē dātū: & ex eo qd recipit. ideo in intelligētia intelligit cōpositio lz in re nō sit p̄p ex re & re distinctio sbro: sed ex eētia & eē in mō sumpto a rei nā apud Auer. & hoc declarauit supra. & in. 3. de aia. in expōne cō. 9. 2. 10. vide. (Sz iste h3.) Nunc vult narrare peccatū Alga. & Aui. & multi alij opinari sunt ens predicari de necessē eē & alijs vniuersa: & fm eandē rōnem & eandē quiditātā formulā: & tunc sequit eos qd oēs ens sit ens participatiue: qm illa formula cōis non eēt talis reperit in deo qd in alijs: sed in alijs reperit per cōpositionē ex essentia & eē. ergo & in deo. Sed ea erroris sunt: qz opinari sunt qd eētia & eē in oibus sint res diuersę in subiecto & mō cum reputat eē ens & rem a diuēire enti & eētie: atqz ergo. Sed iste h3 fm dicit verba sup Aui. opinio ē: quā opinio nō explicat: sed pro parte explicatūz in sba dicam meli. Et incipit cōtradice re. d. & est sine dubio erronea: cuius rōnem ponit. Ipse enīz opinatus est qd esse res: & ens est quid ad dirū sup quiditatē eius. i. de: & cuiuslibet extra animi quasi accidēs rei cui attribuit. Hoc posito arguit. sumpto ex eo quiditas ad hoc vt sit indigeat eē: tunc sequit qd si necessarius eē haberet eē: sua quiditas indigeret de illo eē. ergo opozeret qd nec eē eē cōponat. ergo eēt possibile nō necessariū eēt h3 argumētū in forma hypothetica: cuius aūs est vna copulatiua in hūc modū. Si nec eē h3 eē: sua quiditas ad hoc vt sit indiget eē. cōclūto erit qd nec eē eē erit cōpositū: & sic erit pote eē qd est ergo ipsuz: & ipsius rōnis p̄ntiaz declarat Auer. d. Id cuius suum eē est additū sup suam sbam h3 cām sine dubio. tunc accipit minorē que v3 sic accipit: sed qdlibet ens apud ipsuz est id cuius suum eē est additū sue qd itati. ergo qd h3 ens h3 causa: & per cōsequēs est possibile esse apud ipsum. ponit ergo

maior: b. sed et apud Aui. est accidens consequens quod dicitur sup. in quodlibet: minor: probat per verba eius, d. et hoc patet ab Aui. b. eo quod ipse dixit quod hoc quod dicitur ante se. i. ante eius generationem: et postmodum est adherens ei: que verba significant quod est accidens et entiter per consequens patet minor: probat et sermo ex eplo suo ead. d. v. similis trianguulus huius quod dicitur constitutus eam: id potest esse quod intelligit comprehendit quod dicitur hoc vel trianguliter ad huc ignorat verum habent et realiter non, ergo apud ipsos est accidens essentie.

Substitutio.

Solo.

Duplex ens.

Sed accidit questio quoniam determinatur est apud Auer. quod quodlibet extra primum est compositus ex esse et entia et causatur: vt dicitur. Si ergo argumentum Auer. valeret quod dicitur bet esse ens possibile: et quod aliquid posset non esse: quoniam sic arguit Auer. C. Vicendum quod opinio Auer. huius est quod est et entia apud intellectum sunt diuersa: vt dixit per consequens compositione faciat per modum: non sunt rem: sed apud Aui. ibi est compositio ex rebus diuersis in subiecto: id est est apud ipsum extrinsecum entiter: et per consequens partes sunt possibile diuolui cum fuerint et poles coniungi: ideo apud Auer. non loquitur quod quodlibet extra primum sit ens possibile et non est. Sed apud Aui. bene. et ideo Aui. vult quod esse causatum sit possibile et non esse quod compositus possibile in esse entiter: et non in esse apud Auer. non enim est et entia sit vna res: sed in modo diuersa: vt patet h. (P. 13 quod illud est.) Nunc obuiat argumentum Auer. et solu. eius stat in hoc quod ens potest esse pro ente vero. i. ente natura: et sic diuidit in decem predicamenta. et potest esse pro ente communi vero et priuationibus. et sic est ens non extra animam sed in anima. et sic vult quod est intelligit aduenire entiter. C. Sed quod ista solu. est multum difficilis: et debet scire quod instantum intelligit res. C. g. intelligit et compositum in quantum intelligit et dicitur a primo perfectione: quoniam intelligit: et est in gradu proprie spiritus: et dicitur in gradu sue proprie spiritus est perfectio et multo perfectior: aliquibus alijs: prout dicitur a perfectione primi sic intelligitur sub esse priuationis. et per consequens sub quadam potentia tali modo quod non repugnat perfici in quantum ens: et per consequens intelligit sub forma entiter nature perfici ab esse. i. a gradu sue perfectionis specificiter per consequens intelligit sub natura compositionis ex entia et esse vel ex potentia et actu vel ex forma et materia: quoniam illa priuatio potest dici potentia prout sibi non repugnat in quantum ens recipit perfectionem primum potest dici entia prout ab esse capitur. potest dici materia prout est quedam priuatio. C. Vult ergo Auer. quod si capitur ens pro ente reali sic non sit illa compositio: sed si capitur pro ente communi priuationi et enti reali sic potest intelligi compositio: quoniam vt sic potest intelligit sub potentia priuationis: et sub forma gradus sue perfectionis: licet littera. patet quod illud est. Illud ens quod impedit hic sup. non res nisi simpliciter non est illud quod significat substantias rerum. i. ens reale: extra animam: sed est illud quod est tanquam genus. i. commune: enti vero et priuationi nec illud ens est ens quod significat rem esse extra intellectum. Q. d. declarat. d. nomen entis entis dicitur duplex. vt de vero. i. entiter: licet deo compositio priuationis. i. de ente priuationis: et hoc. i. ens: verum est quod diuidit ad decem predicamenta. et est eis coeternum: genus: et inde procedunt alia entia in sebo modo. vt res que sunt extra intellectum: et

hinc littera est corrupta: quoniam dicitur stare: et inde procedit alia entia in sebo modo. vt res que non sunt extra intellectum. i. entia rationis que vocantur entia in sebo intellecta apud Auer. 12. meta. c. 8. 19. et c. et addit quod hoc est illud quod dicitur de decem predicamentis analogice. (Et hoc) Verificat nunc quoddam famosum dictum. scilicet quod hoc modo concedimus quod substantia est ens: et sic: vel accidens est ens: et sic. vt patet h. 3. quod hoc esse de se: quasi dicat. quod loquedo de esse tali modo sic substantia et accidentia sunt entia formaliter aliquo modo: vt dicitur in septima disputatione de duce. Sed ens quod pro genere intelligit commune est omnibus predicamentis: et ens quod intelligit pro genere est quod intellectuale. scilicet ens extra animam: sicut ens in anima. scilicet dicitur sicut est: tunc dicitur ad formam. d. et hoc scilicet dicitur scientia quod dicitur rei. i. et hoc in se quod dicitur dicitur esse in intellectu non in re: sed illa dicitur que dicitur esse in nostro intellectu non est vera quod dicitur. i. essentia extra animam existens: sicut Auer. d. imo est quod dicitur ex opposito cuiuslibet nominis. imo de quod dicitur pro quanto apud intellectum intelligit sub opposito nominis ens: ideo concludit. vt scito quod aliquid res sit ens: et finitum est quod dicitur: vel quod dicitur h. 3. C. Debet scire quod in vna ista habet istum modo. (Sed ens quod pro intellectu dicitur esse est omnibus predicamentis: et ens quod intelligit pro vero est quod intellectuale.) Et tunc oportet variare primas rationes: vt dicitur quod duplex est ens. vt de vero. et de opposito priuationis. i. et ens: prout distinguit contra nihil. et tunc oportet dicere quod ens verum est commune omnibus predicamentis: et omnibus alijs: cuius ens verum id est sit quod ens intellectuale. Sed ens distinctum contra nihil: id quod est ens non est illud quod diuiditur in decem predicamenta. et sic expone variat. Sed quocumque exponit sensum per sententiam est eadem: vt patet. (Et huiusmodi dicitur.) Cum ista dicitur vultur: et quedam dicitur. et primo id quod dicitur in vltimo. Postquam vbi dicitur quod vna causata ex indiuiduis sunt entia vbi ens capit pro ente vero. ait ergo. et de huiusmodi. i. pro huiusmodi ente vero dicitur in libro predicamentorum quod vna intellectus rerum sunt entia ex his indiuiduis causata: et ipsorum in diuidua sunt intellecta ex ipsorum vltibus. i. sub rationibus vniuersaliu ipsorum: vult ergo quod loquedo de ente vero sic vniuersalia sunt entia: quoniam vniuersalia nulli esse habent extra animam: nisi in potentia per istum primum: quoniam ergo causant ab intellectu ex singularibus sunt tunc entia vera. i. intelligit: bilia: vt dicitur Auer. 12. metaph. c. 4. et primo de anima. comen. 8. (Et etiam dicitur) Nunc verificat aliud dictum tertium de anima. tex. c. 9. d. et ens dicitur in libro de anima quod virtus qua comprehendimus quod res indicat esse ens. i. qua comprehendimus quod dicitur esse ens absolute differt a virtute qua comprehendimus quod dicitur esse ens in diuiduum demonstrat quod vocatur quod dicitur in dicata. i. signata: sibi enim ly ens capitur pro ente vero. i. pro ente obiectivo et intellectu. C. Debet scire quod. et anima loco dicitur quod dicitur et indiuiduum diuersis virtutibus comprehendunt: quoniam in indiuiduum comprehenduntur primo et per se sensu: quod dicitur autem vt ens comprehendit intellectum primo et per se: et hoc declaratur ibidem in expositione mea. vide bene. (Et hoc modo) Verificat nunc tertio dictum famosum. d. et hoc modo dicitur dicitur quod entia id est predicamenta sunt entia realiter capiendo ens prout distinguit contra nihil: vt dicitur in sebo exponere et vna sunt entia intellectu. i. vera. (Et ergo nulla) Tunc concludit quod intelligit per ens verum. d. ergo nulla tria est in eo quod intelligit pro vero. i. ente vero et entia metaphysica et separata

Quiditas et indiuidua diuersa vt dicitur

quod ens separatum: et ens verum sunt idem pro nunc (Sed quicquid) tunc re-
 nouet per se. Quia. et primo ponitur illud. d. s. quicquid dicat quod est ad
 additum super quidditatem: sic quod dicitur non constituitur ab eo ens. i. essendo
 ens i sua substantia: errat: vult picere quod quicquid dicitur quod est ad additum dicitur
 et extrinsecum non constituitur ea in esse entitatis errat. Ideo ponitur statim
 hoc esse per se. d. d. dicimus quod opinatur maximum errorem. Et ponitur argumē-
 tum. d. q. sequitur quod nomen entis significat accedens eodem modo predicamē-
 torum extra aliam: et hoc est opinio Quia. potest ergo componi syllogismo sic. ad
 adueniens alicui non constituitur illud in esse tali formali et intrinsece est
 accedens illi: hoc enim est non accedens: ut scis: s. p. Quia. ens est adueniens
 quidditati entitatis illa non constituitur in esse tali formali et intrinsece. con-
 ceditur ergo quod est sit accedens entis quidditati sumpto (Et ad hoc) ita
 arguitur ergo idem. d. et adhuc est perendum de illo accedens. i. de illo ente quod
 accidit quidditati quod sit ens verum significat pro vero. i. verum sit
 ens verum: aut significat accedens ens in illud accedens. i. verum sit ens per
 entiam: aut sit ens per hoc quod est aduenit sibi. Si primum eodem modo stan-
 dum est in primo. Si secundum. inquit. unde hoc modo erunt accedens in
 ta: quod est falsum. et sic per vis scilicet rationis. Deinde excusat se. d. et nos lo-
 clarauimus hoc diffusius in proprio opusculo. ecce quomodo fecit librum de
 ente et essentia. et addit. et nos meditatur quod hoc fuit illud quod insula
 nit Alg. auferre de primo principio de quo probauit esse ens per essentiam
 et non per additum. ait Quia. et nos dicimus quod tale ens additum ablatum
 est de omnibus. i. ab omnibus entibus: s. maxime. i. primo principio et primo
 principio: quod ut declarauimus primo principio non est compositum ex esse et essentia:
 nec per se nec per modum alie aut res et si per rem non sunt composita: est
 tamen sibi quedam compositio saltem per modum nostrum intelligendum
 ut sepe declarauimus. Deinde ponit continuationem ad sequentia: et sermo
 eius est manifestus per se.

ALGA. DVB. III.

Et Alga. et cum toto isto. v. q. ipsi asserunt pri-
 mum principium esse vnum simplicissimum. Dv-
 cunt quod ipse deus est primum principium: substā-
 tia: vnum: intelligens: intellectus: agens: crea-
 tor: volens: potens: viuum: cupiens: delectans: delecta-
 bilis: bonum: et pura veritas. Et opinantur omnia ista
 vnam et eandem rem significare absque aliqua pluralitate.
 Et hoc valde mirabile est: et ideo oportet quod declaremus sa-
 pientum opinioniones. Deinde decet respicere id quod potest
 argui super hoc: redargutio enim super quodcumque propo-
 situm fuerit antequam intelligatur: fatuitas est et error. Unde
 dicimus quod philosophi putant quod substantia primum principii est vna:
 sed multiplicata est nobis respectu: vel modo nega-
 tionis: et negatio nullam infert pluralitatem in substantia ne-

gati: neque relatio sicut. Quapropter peripatetici non ne-
 gant pluralitatem negationum vel relationum. Sed qualiter
 ipsi reducunt supradicta ad negationes vel relationes.
 Et sic fit quod taliter fit quod dicunt primum principium indi-
 cant quod cetera entia ab eo procedunt et causantur: et hec est
 relatio. Et quando dicunt substantiam: inuunt ad ens non
 in subiecto: et hec est negatio. Et quando dicunt antiquum
 significant negationem principii ab eo: sicut quod dicunt
 sempiternum significat finis priuationem. Et quod dicunt ne-
 cesse esse intelligit ens incausatum: et quod est alterius causa:
 unde primum istorum duorum est negatio: secundum vero relatio.
 Et quod dicunt intellectum indicant quod est ens mundum de
 omni materia: et quodcumque sic se habet est intellectus. v. q.
 intelligit seipsum et sentit seipsum et alia preter seipsum:
 sed deest substantia sic se habet: est ergo purus intellectus. Et quod
 dicitur intelligens significat quod dicta substantia que est intellectus
 habet intelligibile. i. seipsum: et ideo illa substantia se habet
 sic intelligit seipsum: ergo est intellectus et intelligibilis: et
 intellectus: et intelligibile totum est vnum et idem ut clarius
 patet ab Aristotele in libro metaphysice. Sed est notandum quod intelle-
 ctus humanus noster differt ab intellectu diuino in hac
 proprietate: prout intellectus diuinus est semper in actu: et in-
 tellectus humanus est interdum in potentia: et interdum in
 actu. Et quod dicitur quod ipse est creator: vel agens: vel alias
 denominationes actionis habens: significat quod eius esse est ita
 mobile quod ab eo influit totum ens modo necessarium: et quod est
 cuiuscumque alij entis sequitur dicitur esse: sicut solem sequitur
 lux: et calor sequitur ignem. Sed est notandum quod non est co-
 paratio mundi ad deum sicut comparationi lucis ad solem:
 nisi in quantum causas tantum: sol enim non estimat influen-
 tiam lucis ab eo: imo tantum est simplex natura: s. primum
 principium sentit seipsum: et quod illud est principium omnium
 entium: et ideo nihil ipse ignorat de entibus ab eo proceden-
 tibus. Et quod dicunt quod ipse est potens significat quod eius
 actiones non dependet de alterius natura seu voluntate

itis. Et qñ dicunt volens intelligitur ex hoc q ipse non
 ignorat id quod ab eo pcedit: imo scit suam perfectio-
 nem qua constat in eo qd ens ab eo influit. Et quado
 dicunt vnum nō intelligit nisi q ipse scit qd entia ab eo
 procedētia de quibus dicitur agens sint sibi presenta.
 Cuius enī est agens cōprehēdēs: & ideo eius intēto
 est idē qd sba cū relatiōe operū sibi modo predicto. Et
 vita nostra humana non sic se hz: ipsa nāq; non perficit
 nisi cū duabus virtutib; diuersis a quibus pcedunt cō-
 prehētio & actio: ergo ipsa vita idē est qd ipse ipse. Et qñ
 dicūt bonū: intēdunt dicere qd entia oīa ab eo influunt
 pura miseratione nō p̄mali intētiōe neq; nō indige-
 nte: imo sua summa bonitate. Eādē dicimus qd oīa sua
 seua relationē: & nulla istarum pluralitatē infert. Nec est
 intēto peripateticōr in p̄dicis dicitis. ergo istis ostē-
 sis redeamus ad ppositus. v3. declarationē quinq; gra-
 duum pluralitatis: & ostēdimus qualiter ipsi nequeunt
 patefacere id quod putant asserere: & ponemus quem-
 libet ipsōrum graduum questionem per se.

¶ Hic Algā. p̄mo narrat oīa illa q p̄bi attribuūt p̄ncipio. scō. bti.
 (Quasi tñ) Verificat illa. d. 8. ait Algā. & cū toto isto. v3. qd ipse asse-
 rat p̄mū p̄ncipiū eē vñū simplicissimū dicit qd ipse deus est p̄mū
 p̄ncipiū & sba & vñū intelligēs intellō agēs: creator volēs & potens
 viuū; cupiēs; delectās; delectabilis; bonū; & pura vitas. (Et op̄inānt.)
 Declarat modū quo modo hec apponunt in xō. d. & op̄inānt oīa ista
 vñā & eandē rem significare absq; aliqua pluralitatē. (Et hoc) Nūc
 exponit ordinem dicēdo. d. & hoc valde mirabile est: & ideo op̄z
 declaramus sapientū opinionē. Deinde op̄z respicere sibi qd p̄ argui
 sup hoc vult ergo p̄mo declarare opinionē p̄bōr: & hoc faciet in p̄sentī
 dubio: qua declarata in sequētib; disputationibus vult arguere p̄ra
 p̄bōs. Assignat aut̄ rōnem ordinis. d. red argurio em̄ super quodēq;
 p̄positū fuerit: anteq; sup. p̄positū intelligit est fatuitas & error: unde
 p̄mū declarare opinionē p̄bōr est cōueniēs: post arguere cōtra eos
 (Unde dicimus) Nūc exequit. d. vnde dicimus qd p̄bi putat qd sba
 p̄mū p̄ncipiū est vna sup. simplr: sed multiplicata est nobis respicē-
 tibus vel modo negationis. i. fm̄ negationē. (Et negatio) Quia p̄
 dicit. ergo est sibi aliqua pluralitas: soluit. d. & negatio nullā sibi plu-
 ralitatē in sba negat: neq; relatio sibi infert pluralitatē: & sic vna
 vñū simplr p̄t̄ intelligi multos fm̄ respectus: & negationē qd cōclu-
 dit. d. qua propter peripateticōr negat pluralitatē negationē vñū

relationū in vno (S; quater) Ponit. q. d. sed qualiter ipsi reducūt su-
 pra dicta ad negationē vel relationē: hec em̄ est questio non modica.
 Soluit. d. qd taliter sit qñ dicunt p̄mā p̄ncipiū indicat qd cetera
 entia ab eo pcedunt & causant. & h est relatio. Potest etiaz reduci ad
 negationē: eo qd non causatur ab aliquo priorē (Et quado) Verificat
 aliud. d. & quado dicit sub am̄ innuit ad ens nō in subiecto (Et quado)
 Verificat aliud. d. & qñ dicit antiquū. significat negationē p̄mū
 cū ab eo scit qñ dicit sempiternū significat priuationē finis. (Et
 quado) Nūc verificat aliud. d. & qñ dicit necesse esse intelligi ens in
 causatū: & est alterius causa vnum p̄mū istōr duōr est negatio.
 v3. necesse esse. scōm vno relatio (Et qñ) Verificat aliud. d. & qñ dicit
 ipsum esse intellectu indicant qd est ens mundū ab omni mā: & addit
 qd quodcūq; sic se hz est intellō. v3. intelligit seipsum: & sentit seipsum
 alia s̄t seipm; hec p̄t poni tanq; maior. Deinde acceptr minorē. d.
 sed s̄t sba sic se hz. ergo est purus intellectus (Et qñ) Ad hoc verificat
 aliud. d. & qñ dicunt intellectus significat qd dicta substantia que est
 intellō: hz natura intelligibile. s. seipsum: ideo cōcludit. d. & ideo illa
 sba se habens sic intelligit seipsum. ergo est intellō & intelligibilis: &
 addit: & intellectus: & intelligibile totū est vñū: & idē vñū clarior pa-
 tet ab Arist. in lib. metaph. l. 12. meta. tex. cō. 51. (Et est notandū.)
 Quia posset credere quis qd intellō est & noster p̄ hoc sint vna essen-
 tia: p̄perea dicit: sed est notandū qd intellectus humanus noster vñū
 s̄t ab intellectu diuino in hac p̄prietate. i. in intelligere p̄out intel-
 lectus diuinus est semper in actu: sed intellō humanus est interdū in
 potentia interdū in actu: & hoc Arist. plane declarauit. 12. meta. tex.
 cōment. 39. & Auer. ibidē. cōment. 38. in fine: & in illo meo lib. de intellō
 eto dixi multa de hoc & non est opus aggredi hoc (Et qñ dicit) Veri-
 ficat aliud. d. & qñ dicunt qd ipse est creator vel agens vel alia: & no-
 minationē actionis habet significat qd eius esse est ita nobile: qd ab
 eo influit totū ens modo necessariū: & esse sequit dictū esse p̄mū
 sicut solē sequit lux: & calor sequit ignem. (Sed est notandū) Nunc
 vult declarare cōparationem illā. d. sed est notandū qd non est com-
 paratio mundi. i. alicuius hōis mundi ad deum similis cōparationi
 lucis ad solem oībus modis: vult dicere qd non omnibus modis cō-
 parantur entia huius mundi ad solem: sicut comparatur lux ad solem
 attamen ponit aliquam cōparationem. d. nisi in quantū causant tan-
 tum. cuius rationē dat. d. Sol enī. non estimat. i. nō cōprehēdit inflū
 tam lucis ab eo vñū nos: imo est tantū simplex nā illa causans sup.
 Sed p̄mū p̄ncipiū sentit. i. intelligit se. & sentit qd illud est p̄mū
 omnium entium: & ideo nihil ipse ignorat de entib; ab eo pcedētib;
 eccentrico est de sole. Sed quomodo sit istud in disputatione sequē-
 ti declarabitur (Et quando) Verificat aliud. dicit. & quado dicunt qd
 ipse est potens significat qd eius actiones non dependēt de alte-
 rius naturas seu voluntatis: sed qd ipse agit virtute propria & alia vir-
 tutibus. (Et quando) Verificat nunc aliud. dicit. & quando dicunt
 volens intelligitur ex hoc qd ipse non ignorat id quod ab eo proce-
 dit: imo scit suam perfectionem ex qua constat in eo qd omne ens
 ab eo influit. (Et quando) Verificat aliud dicit. & quando dicunt
 vnum: non intelligitur nisi qd ipse scit qd entia ab eo procedunt

Disputatio

Nota.

de quibus. i. respectu quoz dñ agēs snt sibi pñtia. i. cognita: cūstuz rōnez ait: viiū. n. est agēs cōprehēdens: z iō eius intrētio. i. rō vitē ē idē qđ sba cū rēlone opēri sibi mō predictio. i. put pñtētes snt itel ligū. C. Bebes scire vt tradit scdo de aia. ter. cō. 13. q. vnus gradus vite est intellectus: deus ergo vt dicit. 12. meta. cō. 39. in m̄ viū inq̄ tum intelligit. intelligit aut̄ prout ipse seipm̄ ipse intelligit z alias: sic esse viū sibi est omne intelligēs se z opēra sua s̄m qđ snt posita intelligi. (Et vita.) Pōnit dñtam inter vitam nostrā z dei. d. z vita nostra humana nō sic ē h̄z. i. nō vjuit sola vita intellectuā: ipsa nāq̄ nō pñct̄ nisi cū duabus virtutib⁹ diuersis a quib⁹ pcedunt cōprehē sio z actio. U. g. intellectus z vegetatiuo gradu. cōcludit. d. ergo ipse vita. i. dei vita est idem qđ ipse ipse ergo vt intellectus est eius sba. (Et quādo) Verificat allud. d. z quādo dicit bonū intendunt dicere pñtia oia ab eo insuunt pura miseratione. i. pure misericorditer nō premiali intentioe. i. nō vt premietur a rebus meq̄ modo indigē tē: imo sūma bonitate. Cōcludit nunc vltimo. d. eādem qđ omnia sua p̄fata noia zc. facile pñt reduci ad negationē z relationē: z nulla istarum pluralitatem inferi: hec est intrētio peripatheticoz in predictis dicitis. Deinde se ordinat ad disputationes quinqz que sequunt que pullulant ex his: sermo eius p̄z.

AVERROIS.

Os dicim⁹ qđ p̄o maiorē pte verba ist⁹ ho minis optime pñt z iuste iuxta p̄hoz opti ntonē saluari. v̄z. qđ ipse deus benedic⁹ est vnus simplex: s̄z de plurib⁹ denotationibus denotet: quapp nō h̄z secuz in istis aliquid altercare. v̄z. ipsum redarguere: nisi in eo quod dixit. videlicet qđ intellectus significat relatiue: in hoc enīz de veritate de p̄tuit eo qđ intellectus nomen p̄prium est dei substantie apud peripatheticos preter Platonez. Ductis ergo istis redeamus ad ordinē nostrū. s̄. inuestigatiōe huius hois verboz in quinqz predictis qđnibus.

C. Nūc Zuer. vult quedā approbare z ordinat se. d. dicim⁹ nos qđ p̄ maiorē pte verba ist⁹ hois optime pñt z iuste iuxta p̄hoz opinionem saluari. v̄z qđ ipse deus benedic⁹ est vnus simplex: s̄z de plurib⁹ denotatiōibus denotat: quapp nō h̄z secuz in istis aliquid altercare. v̄z. ipse redarguere. (Nisi in eo.) Appōnit tñ vnū in quo errauit. d. nisi in eo qđ dicit qđ intellectus significat relatiue. i. in eo qđ putat intellectus sibi attribui respectiue: cui⁹ rōnē dat. d. in hoc. n. a veritate deuiantē qđ intellectus nōmē p̄prium ē dei s̄be apud peripatheticos excepto Platone. arguit ergo sic. nomē p̄prium deo nō d̄z dicere sibi relatiuū s̄z inuēdit vt supponit est nomē p̄prium deo: ergo nō d̄z dicere relatiuū. Dixit aut̄ p̄ter Platone: qđ Plato optinat qđ intellectus sit deo nomē rēlōis: vt p̄z in p̄ncipio thimēy. Deinde se ordinat ad alias disputatiōes: z sermo

Quinta.

qđ p̄z. C. Bebes scire qđ deus vn⁹ simplex impmutabilis z idiuisibilis pot̄ ēē multa rēlone z negatiōe duob⁹ modis. vno mō ex pte nāc dicit: z d̄c nō: qđ deus in sui nā nec rēlone nec negatiōe includit. alio mō ex pte nostri modi intelligēdi. put res intelligim⁹ sub quodā mō: z p̄ attributionē illū modū sub cōtraria forma deo attribuisim⁹: vel sub relatiua qualitate. z sic verificant omnia dicta hic.

Sed in aliquid vterum additū an precise sūtrōnes z modi intelligēdi ipsius ex parte nostri ei attributi. Et qđ facit. q. est qm̄ sic essent synon yma cū oibus modis significēt i dē: z ab eodē sūmi cur fundamētō. Scdo qm̄ quicqd est p̄fectionis in rebus p̄cipalius est mō d̄z cōuenire primo p̄ncipio: sed oia hec sūnt p̄fectiones in creaturis: ergo primo debēt deo cōuenire. T̄rrio illa que per eētā cōueniunt deo z alijs per p̄ticipatiōē primo cōueniūt deo: s̄z h̄mōi attributa p̄ eētā deo cōueniūt: ergo p̄tō. P̄ In p̄trariū est Zuer. hic z Alga. C. Pro intellectu qđnīs breuiter est intelligendū qđ in rebus naturis opz vt def quoddā: rōne cuius res sūnt multe est mate. r̄nāq̄ enīz res est in mā: vel in mā participāte eo ipso sit multū z di uersū: z qm̄ opz vt d̄ctur aliud extremū: iō datur in nā primuz sūm / p̄tō. C. Deus qui est actus simplex z purus: rōne cui⁹ res sūnt vnus z indistinctus: vn⁹ res est vna p̄p̄ forma que est vestigium primi actus: z sūmit res sūnt diuerse p̄pter mām quā participāt. C. B̄dm itaq̄z p̄tō qđ attributa primo z p̄ se attribuiunt deo in rōne essēdi z vnitatis adeo qđ ablatiis oibus alijs participatiōibus mām apud p̄hos attribu ta in deo idē s̄m rem z modū significarēt: z sic essent synon yma qm̄ ibi in rōne eēdi z vnitatis sūnt simplr z vnū simplr. Si vero loqua mur de attributis. put diuersa sūnt sic primo insunt reb⁹: z per res sic sub quādā diuersitate attribuiunt deo. C. Et ergo imaginādū qđ attri buta insunt p̄tō deo: z rōne dei insunt reb⁹ in rōne essēdi. in rōne vero sūnt insunt primo reb⁹: z p̄ res insunt deo: attributa. n. z sūnt z sūnt diuersa in q̄ntum sūnt insunt deo: z rōne dei insunt alijs in q̄ / tam sūnt diuersa insunt reb⁹: z rōne rerum insunt sub mō diuersita / tis deo. C. Ex his cōcludit Zuer. 12. meta. cō. 39. qđ attributa in deo nō sūnt idē sicut noia synon yma qm̄ synon yma significāt idē z eodē modo z respectu ei⁹ idē. Nec sūnt i dē sicut p̄ncipale. i. abstractuz z sūmptū. i. cōcretū: qm̄ p̄ncipale idē significat qđ sūmptū sub diuer sō modo significādi. vult ergo qđ idē s̄ subiecto significāt: differēt autē in modo. i. p̄ attributionē ad res extra. i. s̄. put eo qđ diuersitas sūmit a rebus diuersis: vt visum est in verificatiōe horū predictoꝝ. C. Hec p̄tō p̄t declarari pluribus v̄s: tñ ad p̄sēns arguo primo apud p̄hos. oia multitudo que vnū facit opz vt sit: qđ vnū est prima potē / tia: alterū est vltim⁹ actus. hoc p̄t̄z in vnitāte cōpositi. 8. meta. cō. p̄ vltimo. Et. 7. meta. de diffōnē. cō. 4. 2. z. 4. 3. z vlt̄ quecunqz faciunt vnū opz vt aliquo modo vniātur per modū actus z potētē. S̄z in deo nō p̄t esse dispositio actus: nec dispositio potētēis: vt tinerent qđ h̄mōi attributa sub modo diuersitatis sūnt p̄ intellectu tñ. C. Sc̄ cado p̄t argui: qm̄ vt p̄tō p̄p̄y. scribit cōmento. 6. omnia multi tudo apud p̄hos vel est rerū s̄m formā: vel rerū s̄m q̄ntitatē: hanc enīz p̄ticipat p̄tō manifesta: s̄z in neutra istaz multitudinez p̄tō p̄t

Substitutio.

Nota de at tributio.

per se ergo no sunt realr multa. Tercio quecuq; sunt in aliquo...

Solutio

Sexta disputatio Alga. cum phis ostendit debilitate ronu ph...

EDVBIVM PRIMVM

Et Algazel. Quicumq; insudauerit se philosophari in hoc summa est...

ergo nulla est distinctio inter hoc et opinionem dicentem...

Cum Aver. disputavit cum Alga. in unitate primi. vult nunc dispu...

Quid sit phantasia.

agnoscendi: et narrat multorum opinioniones. et ait. et potest etiam dici taliter
 tendo a vobis phis. vtrū o phi vos concederitis qd primum principium
 sciat aliud preter seipsum. Cui apponit statim opinioniones. d. quare
 re quidam ipsorum asserunt hoc. i. deum scire aliud preter ipsum: alii
 qui negant: et dicunt qd ipse nescit nisi seipsum. (Quia tamen.) Quia
 dixit opinioniones secundas in generali specificat illas: et primo narrat
 opinionem Auer. d. Auer. tamen opinatus est qd deus benedictus
 sciat alia modo vniuersali tpe nō ingrediente. i. tali modo qd abstrahat
 a tōa tpe et locoz qd ipse ignorat particularia. est ergo opi. Auer.
 qd deus scit omnia in vniuersali pur astrahit a loco/ tēpore/ et alijs ap
 pendicijs: et ignorat particularia vt indiuidua sunt in loco et reiquis
 mae conditionibus posita. (Quia sequit) Ad dixit probat. d. qd sequi
 tur ex particulari scientia pmutatio in substantia dei scientia. Que
 pntia nō declarat hīc: tamen potest declarari ex dictis eius tertio de
 anima. cōmē. 5. et in libro de somno per scōdas propōnes: quarum pmi
 ma est. omnis potentia cōprehēdens singularia singulariter et indiui
 duali pmutat: cuius rō esse potest cōprehēdens singularia singu
 lariter et signate est virtus in māyt dictū est: et declaratū in libro de
 somno. secūda propō. potētia intellectuā dei est sciens p aduersarios
 singularia et signate et indiuidualiter. ergo intellectus dei est pmutabilis.
 et sic p rō pntia. (Unde dicim⁹.) Cum adduxit opinionēs: vult per vias
 diuisionis colligere opiones que pnt dici in hoc questione et dicit. vnde
 dicimus qd scia dei in oibus generibus et speciebus que finite sunt: tunc
 eadē est qd scire seipm: aut differt. Si differt. ergo ponitis pluraliter
 gem in deo qd est cōtra nostrum argumentū. Vnde de clarat scōz mē
 brum. d. si est eadē. i. scia cum sba pnti. ergo nulla erit distinctio in
 ter hoc et opinionē dicentē scire seipm idem est qd scire alia preter eū
 et sic ille opiones nō erunt diuerse. (Et impole) Declarat pntia im
 possibiliter. d. et impole est imaginari qd scire ipsum seipsum nō offe
 rat ab ipsius scientia in alijs preter eum. i. impossibile est qd scire alia
 et scire seipm nō offerat: pp qd cōcludit. d. et ideo meditando est qd
 scire seipm differt a scire alia preter eum. Hoc probat. d. si enim esset
 vnus et idem sequit qd esset id qd affirmaret affirmationē sui ipsius: s
 lud qd negaret negationē sui ipsius. i. sequit qd idem affirmatur et ne
 gatur de eodē qd ostendit esse impole. d. impole est enīz qd plato sit
 et qd prius in vno et eodē tpe. i. qd idē numero simul sit et nō sit. Sed
 quomō teneat pntia Auer. declarat et accipit duo: quozū pimus est
 hoc qd dicit sed hoc non est impole scire seipm cum scire alia preter
 eum: similiter non est impossibile deum benedictū scire seipm cum scire
 alia preter eum. scōm est: possibile est nāqz imaginari esse ipsum sub
 stantie preter esse cuiuscunqz alterius: quonā substantia dei est ab
 strahita. Ex his duob⁹ arguo pntiam. si deus scit se: ergo potest nō scire
 alia. ponit in esse: ergo ignorat alia: et sic hz negationē alioz. Tunc
 vltra. si deus scit se possibile est scire alia ponitur in esse: ergo habet
 affirmationē alioz: ergo vnus et idem affirmat et negat hoc id
 tū: p rō ex iam dictis: ideo concludit. d. tandem sup. dicitur qd quic
 unqz philosophoz meditatus sit qd deus sciat entia preter eū ne
 cessario cōcludit pluraliter in deo. Et sic p rō difficultas ex parte
 hīmodi cognoscendi. et sententia tota textus.

Utrū in mā
 cōprehēdit
 singularia.

Auer.

AVERROIS.

Os dicimus qd hoz verborū sentētia est qd ipse
 arguendo cōtra id qd primuz principū in
 telligit seipsum et alia entia pter eū: declarat
 sic. scientia scientis in seipso differt a scientia
 scitipsum in alijs. Sed nos dicimus qd hec est sophisti
 catio: hēz dupl r pot intelligi. vno mō qd scire entia preter
 eū idē est qd scire seipsum: et h manifeste est ver⁹. et decla
 ratio hui⁹ est: qz scire seipsum nō est aliud nisi ipsuz scire
 entia. Unde si hō silis fuerit alijs entibus et ipse ipsum
 qd dicit ppriā scire: scire ipse quid dicit idē est qd scire
 alia res necessario. Si enim dret esset eius sba preter
 eius sciaz in rebus. Et hoc valde p r in artifice. Quia
 eius substantia qua differt artifex nō est aliud nisi ipsum
 scire res finitas. Sed id qd dixit. i. qd scire ipsum scire est
 qd ipse scire alia esse: est necessario affirmatio inua: non
 aut affirmatio scitipsum: et sicut de negatione. Si intendit
 vero hoc qd seipsum idē est qd scire alia: sequeretur qd qn
 ignoraret alia: ignoraret et seipsum. Et qn ea sciret seipsum
 sciret. Sed hoc est veruz aliquo mō: et aliquo mō est fal
 sum. Quidditas nāqz hominis est scientia: et scientia est
 scibile aliquo mō: et differt ab eo alio mō: ergo qn igno
 rat qd daz scibile: ignorat eius partes. Et si forte omnia
 scibilia ignoraret: seipsum tota r ignoraret. ergo remotio
 huius scientie ab hoie eadez est qd remotio scie hois de
 seipso. Quia qn remouet scibile de sciente in quā tuz sci
 bile et scientia sunt vnuz et idē: remoueret scientia hois a
 seipso. Sed id qd est in quā tuz differt a scientia: tunc dif
 fert ab hoie: et nō infert remotio huius scie ab hoie re
 motionē in scia hominis in seipso. Et sicut in indiuidua
 sequit. Nō enīz scire petrū guilelmū idēz est qd guiliel
 mus. Et id petr⁹ scit seipsum ignoras guilelmū.

Et tunc Auer. vult examinare sentētia Alga. et primo exponit mē
 tem eius. d. dicimus nos qd hozuz verborū sentētia est qd ipse arguen
 do cōtra id qd primuz principū intelligit seipsum et alia entia pter eū
 destructio destruc. Auer. 222

Beñ scire se
et alia p̄ du
p̄r itelligi.

declarat sc̄iētia scientis in seipso differt a sc̄iētia sui ipsius in alio.
 hec est abbreviatio opinionis Alga. (Sed nos.) Nunc vult declarare peccatū Alga. et primo proponit illud. d. sed nos dicem⁹ q̄ hoc est p̄pheticatio. Qd̄ declarat. d. hoc enīz. sc̄iam scientis seipsum differe a sc̄iētia aliorū dupl̄r p̄t̄ intelligi. et nō exponit illos. C. Attamē sc̄ire debet q̄ scire deū seipsum et alia. i. q̄ sciam sui et aliorū esse vna et eandē potest dupl̄r intelligi. Uno mō simpl̄r p̄m s̄m et modūz et sic nō est verum. Alio mō p̄m subiectū: nō t̄m modūz; et hoc est verū: qm̄ vna sc̄i se: prout esse suū est intellect⁹: et sc̄ia sui ipsius sc̄it alia prout est et aliorūz: vt dicitur est disputatiōe tertia maxime in solu. 18. dubij. et go sc̄iētia sui ipsius: et sc̄ia aliorū in subiecto idēz sunt: in modo t̄m dist̄ferunt: et per consequē p̄z qualr̄ illas sc̄iētiās differe est dupl̄r. vno mō in subiecto et mō. Alio mō in modo t̄m. Quē. ergo tacet ista duo mēbra d̄r̄e: et ponit vnum mēbrūz idētratis. vno mō sup. dicitur idēz q̄ scire enīz p̄ter eum idēz est qd̄ scire seipsum. i. in subiecto et re. i. in modo dist̄ferūt: et hoc manifeste est verum. (Et declaratio.) Et hoc verū car. d. et declaratio hui⁹: q̄ scire seipsum nō est aliud nisi ipsius sc̄ire enīz in subiecto. sup. et s̄ba: eo q̄ ipse vt ens absolutū: et ipse vt cā aliorū vnum est in s̄ba et subiecto. (Unde si hō.) Hoc idēz probat exēplo. vnde si hō similis fuerit alijs entib⁹. i. si hō in cōi sit nā entia: et per cōsequētes oibus similib⁹ in virtute eis: et per casuz ipse ip̄s q̄ditatē propriam sc̄ire: sc̄ire ipsam pp̄riā quāditatē idēz est qd̄ scire alias rene cessario: cuius rōnem ait. d. si enim d̄r̄t eēt eius s̄ba. i. hominis p̄ter eēt sc̄iam: qd̄ relinquit tanq̄ incōueniēs. C. Debes sc̄ire q̄ hō cōis est omnibus in diuidis similib⁹ cum sit esse omnū in diuiduoz. et ideo dicit Quē. si hō in cōi esset nā intelligē eētiam propriāz: et oī in diuidua cōrenta sub eo sequit̄ illud. (Et hoc.) Declarat quis nāz homo eēt illi in quo sc̄iētia nō differt a sc̄ia aliorūz de facto. d. et hoc valde p̄z in artificez: eius s̄ba qua differt artifex in quātū artifex a rebus factis nō est aliud in subiecto nisi ipsam sc̄ire res finitas vel factas: vt h̄z alia translatio. C. Debes sc̄ire q̄ exemplū istud valde est cōueniēs: qm̄ artifex vt artifex p̄t̄ dupl̄r cōsiderari. vno mō absolute. alio mō vt artifex potēta causare res artificiales. primo mō sc̄iētia artificis sui ipsius differt a sc̄iētia aliorū in subiecto. sc̄do mō nō differt nisi in modo: vnde hō vt hōt̄ hō vt artifex vnūz sunt in s̄bo et differt in modo. sc̄iētia sui vt hō: et sc̄ia aliorūz: vt ipse est artifex: sunt vnūz in subiecto: et d̄r̄t in modo: applicādo ad p̄positū: sic deus p̄t̄ cōsiderari vno mō vt ens absolutū. alio mō. vt prima cā et p̄ma finis et p̄ma forma. dico ergo q̄ sc̄ia sui ipsius vt deus est vna in subiecto cū sc̄ia quā h̄z de alijs: prout est cā: et prout est forma et finis: et h̄z hoc exēpluz sit multum cōueniēs attamē differt aliquātr̄: et eius d̄riam cōsidera tu. (Sed id qd̄.) Nunc vult examinare p̄m dictū Alga. et primo p̄ponit illud. sc̄do ibi. (Sed hoc est.) Verificat ip̄s vno mō. et falsificat ip̄s alio mō. dicit ergo sed illud qd̄ dicit. i. q̄ scire ipsum idēz est qd̄ ip̄s scire alia est necessario affirmatio suam aut affirmatio sui ipsius: et similis de negatiōe dicatur. C. Debes sc̄ire q̄ vt dicitur est: deus sc̄it se et alia. ergo affirmatiōem h̄z: et potest habere negatiōem: quoniam potest sc̄ire se et sum et ignorare alia. ergo negatiōem sequitur vnus est affirmatiōem et negatiōem. (Si intendit.) Nunc arguit contra illud. d. Si

intendit vere hoc q̄ scire seipsum idem est qd̄ scire alia: sequeretur q̄ qm̄ sup. per possibile vel impossibile ignoraret alia: ignoraret et seipsum: et qm̄ ea scire seipsum sciret: et sic p̄z hoc. (Sed hoc.) Nunc verificat illud vno mō: et falsat alio mō: et primo proponit hoc. d. sed hoc est vt aliquo modo. et aliquo modo est falsum. Qd̄ declarat dādo exēpluz de homine superi⁹ posito. d. quiditas nāq̄ hōis sup. in cōi est sc̄iētia sup. aliquo modo in subiecto. et sc̄ia est sc̄ibile aliquo modo. i. sc̄iētia sui ipsius: est sc̄ia omnū in diuiduoz aliquo modo: et differt ab eo alio modo: qm̄ sc̄ire hominē in cōi est sc̄ire oēs homines p̄t̄ habēt esse in illo vno. non t̄m oibus modis. i. in diuidualr̄ et signatē: et tūc cōcludit: ergo qm̄ ignorat quoddā sc̄ibile. i. aliq̄ in diuiduū hominis ignorat. ipse homo eius partē subiectuāz et forte oīa sc̄ibilia ignorat: ignoraret seipsum totaliter: eo q̄ nā hominis nō est alia a naturis in diuiduoz. ergo re motio huius. i. sc̄iētie in diuiduoz ab homine eadem est qd̄ remotiō sc̄iētie hominis a seipso: cuius rōnem ait: q̄ qm̄ remouet sc̄ibile de sc̄iētie in quātū sc̄ibile et sc̄iētia sunt vnum et idēz remouet sc̄iētia hominis a seipso. ergo si remouet sc̄iētia in diuiduoz hominis: et sc̄iētia illorum est eadēz in subiecto cūz sc̄iētia hoīs in cōmuni ambe remouetur. Patet ergo plane q̄ sc̄iētia hominis sui ipsius et aliorū sunt vnūz in subiecto: et differt in modo. q̄ sunt idēz in subiecto p̄z qm̄ ablatio vnus infert ablatiōē alterius. q̄ differūt in modo ostendit. d. sed id qd̄ est in quātū differt a sc̄ia: tunc differt ab homine. i. sc̄iētia hoīs et aliorū differt in modo t̄m. Quia q̄ s̄ post dicere. ergo stat homi nem intelligere se nō intelligēdo alios hoīes: et sic idēz qd̄ prius. hoc remouet. d. et nō in fert remotiō. i. d̄ria huius sc̄iētie ab hōie remotiōē sc̄iētie hominis a seipso. i. nō sequit̄. sc̄iētia hoīs vt homo differt in modo a sc̄iētia aliorū in diuiduoz. ergo stat hōtem intelligere se et ignorare alia. Hoc idēz declarat sp̄aliter. d. et similis in diuiduis sequit̄: non enīz sc̄ire petrus galenū idēz est q̄ gale. et ideo petrus sc̄it seipsum ignorans galenū. attamē sc̄iētia petri nō differt specie a sc̄iētia galeni. applicādo mō ad p̄positū: p̄z intellectio in deo qualr̄ scientie ille. i. sui ipsius et aliorū sunt vnūz in subiecto: et due in modo: qualr̄ nō valet Alga. i. q̄ ille differūt. ergo stat deū intelligere se nō intelligēdo alia: vel cōtra intelligere alia nō intelligēdo se.

Sed circa dicta accidit qd̄: qm̄ lz deus vt ens absolutus: et a nā separatū idēz sit cum eor vt prima oīum cā: attamē accipitur deus in illo p̄to: i. in quo est ens absolutū: cum tūc intelligat se an intelligat alia: vel ignorat alia. et si intelligat alia: ergo sc̄ia eius et aliorū erit vna oibus modis. si ignorat alia: ergo h̄bet negatiōē et affirmatiōē. i. ignoratiāz et sc̄iāz aliorū: vt dixit Alga. C. Sic edum vt dicit Quē. i. meta. cō. 51. in fine. q̄ id qd̄ nō est in atuz d̄r̄t p̄t̄ sc̄iam nō est in atuz d̄r̄t p̄t̄ ignoratiāz: dico ergo q̄ in illo p̄to: deus sc̄it se t̄m et alia nō ignorat nec sc̄it: attā alia non sc̄it: sicut lapis nec est cecus nec videns: sed bene nō videt. Sic deus in illo signo nec sc̄it aliam: nec ignorat: sed bene nō sc̄it: et sic per hoc patet solutio ad argumētuz. nō enīz est incōueniēs deuz sc̄ire se t̄m: et non sc̄ire alia: sed eēt incōueniēs deū sc̄ire se et ignorare alia: sc̄it ab igno rare.

Dubitatio

Solo

Differt non

huius questionis: et intulit unum quod reputat inconueniens: quod tamen bene intellectum est necessarium.

ALGA. DVB. II.

At Alga. Et si forte aliquis diceret quod ipse deus ignorat alia prima intentione: sed quod scit seipsum put est principium totius: sequitur quod sciat totum ens secundaria intentione. Impossibile est quod sciat seipsum esse principium totum: et non inferat pluralitatem in quoditate substantie. Clericum impossibile est quod sit in substantia et in pluralitate. **C** Sed ad primum respondendum est quod quod dicitur quod ipse scit quod est principium est quedam euasio: imo pertinet quod ipse sciat esse suum ipsum: sed quod ipse sciat quod est principium est sine dubio quod additum super sciat suum ipsum. principium namque est quod relatum ad seipsum: et postquam adiuuere dicitur potest igitur quodlibet sciri sine alio: sicut potest homo scire seipsum ignorans quod catum: quod ipsum esse catum est quod relatum simile in deo scientia relationis differt a scientia substantie.

C Dic Alga. inducit primo unum modum dicendi quorumdam philosophorum. scilicet ibi (Sed ad primum.) soluit. In primo duo dicit. quorum unum sequitur ad alterum: et primum est quod deus scit se dupliciter. put est ens absolute a materia et modo: et sic scit se in alio modo. put est principium totius entis: sic secundaria intentione scit alia: eo quod esse principium est additum post seipsum: et per primum secundaria intentione scit alia: inquit ergo. At Alga. et si forte aliquis diceret quod ipse deus ignorat alia prima intentione. i. quod ipse absolute considerat? scit enim se et alia ignorat: ut sic. Sed quod scit se prout est principium totius generis entis: sequitur quod sciat totum ens secundaria intentione. (Impossibile.) quod dixit quod scit alia secundaria intentione: et quia posset dicere an scire se esse principium addat aliquid substantie absolute eius: cum dicat philosophus quod sic: et adducit Alga. rationem eorum. d. impossibile est ens quod sciat seipsum esse principium totius: et hoc non inferat pluralitatem in quoditate ibi dei: modo hoc destruit philosophus. d. verum tamen impossibile est quod sit in substantia et pluralitate. ergo fallum est verum scire alia secundaria intentione prout est principium totius entis. (Sed ad primum.) Soluit Alga. argumens istud: et primo declarat primum dicitur. in dubio tertio declarat secundum dubium. In prima ergo parte intendit declarare quod deus scit se absolute: et scire alia. put est principium totius: quod ad idem eius entis: et ait. Sed ad primum respondendum est quod quod dicitur quod ipse scit quod est primum est quedam euasio: vult dicere quod deus scit se prout est principium tantum: et non absolute: est quedam euasio non tamen solutio vera: quod declarat. d. imo pertinet quod ipse sciat esse suum primum prima intentione: sed quod ipse sciat quod est principium est sine dubio quod additum super substantiam: vel ut hanc alia littera: super scientiam suam ipsum

quod rationem dicit. principium namque est quod relatum ad substantiam: et sic sequitur illud esse additum substantie dei. (Et postquam.) eorum dicit illud inferunt unum quod supra retigit. d. et postquam adiuuere differunt. i. scientia sui prout est ens absolute: et scientia eius ut est principium differunt. potest sciri quodlibet istorum sciri sine alio: cuius exemplum ponit. d. sicut homo scire seipsum ignorans quod causat: quod ipsum esse causatum est quod relatum. applicat modo ad propositum. d. similiter in deo scientia relationis differt a scientia substantie dei. verificatum est quod dicitur: ita ens absolute scit se et ignorat se in illo prout esse principium. ergo sequitur id quod iam dixit in dubio predicto.

AVERROIS.

Ad dicitur quod verba philosophorum cum Algazele in principio quod dicitur quod sunt fundata super eorum radices. concessis enim peripatheticorum premissis mor datur remedium consequentiarum ab hoc homine positum. Unde dicimus quod manifeste appetet philosophorum conclusionibus quod ens incorporeum est in se pura scientia. In philosophia. opinati sunt quod forme sunt inscietes. put consistunt in materia: et si forte inueniret aliquid in materia non consistens manifestum est quod est pura scientia: et hoc patet apud eos omni ratione. In philosophia enim reperunt formas naturales aliquo modo separatas a materia sunt pura scientia et intellectus: et intellectus non est aliud in essentia a forma rerum a materia separata. Unde postquam res que dicitur ipsarum naturis non separant sic se habent: quanto magis ille que de natura earum continue separant: originis res sunt quod sunt purus intellectus et pura scientia: et quod res intelligibilia eadem sunt quod res veritates: et intellectus non est aliud nisi comprehensio intelligibilium: erit in nobis intellectus et intelligibile unum et idem in quantum est intelligibile: et nulla est ibi differentia: nisi in quantum intelligibilia sunt res intelligibilia que de earum natura non sunt intellectus: imo sunt intellectus. put intellectus separatus a materia: et materia a materia ipsarum. Et propter hoc intellectus noster et intelligibile non sunt unum et idem omnimode. Unde si aliquis fuerit sine materia tunc intellectus ipse idem est quod intelligibile omnimode. Quare intellectus non est aliud nisi comprehensio entium secundum ordinem et ipsarum graduationem imo necessarium est in eo quod est separatus intellectus quod non

dependeat in sua intellectōe rerū seu entium de illis rebus. Quilibet nāq; intellectus sic se habens sequit̄ necessario ordinē entis et in eo perficitur: et ideo deficit in eo qđ intelligit de eo: sicut noster intellectus deficit in naturarū rerū cōprehensione. v. in ordine earū. Unde si rerū nature ordinē intellectus sequuntur: et intellectus noster deficit de entium naturarū cōprehensione: sequitur necessario qđ sit h̄ sciētia ordinata q̄ est sine dubio causa ordinis cuiuscūq; entium: et qđ intellectus h̄ sit ordo ex quo causat̄ hic ordo et ipsius cōprehensio nō denominetur de v̄itate maxime nec de particularitate. Antuerſalia nāq; intelligibiliū entium sequunt̄ entia: et sunt eis posteriora. Et ille intellectus quem entia sequunt̄ intelligit necessario entia in eo qđ intelligit de seipso ordinē cuiuslibet entium: non qđ intelligat aliquid extra se. Tunc enim causaret̄ ab illo ente qđ intelligit: et non esset ipsius causa. Itē ergo qđ declaratio hec sit p̄horū intentio: et cōcluditur ex ipsis p̄missis qđ intellectus separatus non intelligat nisi seipsum: et intelligēdo seipsum intelligit oīa entia. Quia intellectio sua nō est aliud. nisi omnium entium ordo: et iste ordo actiuas virtutes recipit: et ordinem in cunctis entibus seruat: et vocat̄ apud p̄hos sciētia. Quilibet namq; pōt̄ inuestigare qđ quodlibet ens virtutes h̄ actiuas ordinē sequētes intellectus: et qđ nullatenus per accidens pōt̄ peruenire: neq; causari pōt̄ ab intellectu simili nostro intellectui: imo ab intellectu iura oībus entibus notabilis: et nō est vniuersalis neq; particularis. Unde declaratis istis p̄ambulis p̄horū noīe dictis: interita sunt oīno huius hōis dubia in p̄iō p̄posito: qđ p̄posito qđ intellectus p̄fatus similis sit intellectui nostro: tūc surgūt Algazelis dubia. Intellectus enim nostrus sequuntur numeratio et pluralitas. Sed dictus intellectus non sic se h̄z prout purus est ac nudus ab oībus cōsequentibus entia intelligibilibus. Et ideo non est imaginandus qđ in eo sit aliqua differentia

inter comprehendens et cōprehensus. Sed intellectus noster nō sic se h̄z: qz in eo dicta duo differūt aliquo modo. Sed est quedā similitudo inter nostrū intellm̄ et p̄dictum: qz noster intellectus sumit illam similitudinē ab illo p̄faro intellectu. Et declaratio huius est: qđ intelligibilia dicti intell̄s sunt pura et nuda ab oībus defectibus qui nostrū intellectū cōsequunt̄. Verbi gratia. intellectus est intelligibilis inquantū est intellectus. Hic enim est intellectus qui est intelligibilis oīmode. Quod quicqđ enim quandā denotationē h̄z defectibile: h̄z sine dubio rōne cuiusdā entis illā denotationē perfecte habētis: vt dicta cuius qđcquid h̄z defectibile calozē habet eū talē respectu cuiusdā calidi perfecti. Sicut si aliquid diceret̄ vivēs defectiue dī sine dubio respectu cuiusdā perfecte viuētis vt intelligētis. Et ideo quicūq; actū intelligibile habuerit h̄z sine dubio eum rōne perfecti intell̄s. Unde si opera omnium entium intellectua et cū prudētia fuerint et non intellm̄ habentium: oportebit nos necessario ponere intellm̄ purū: a quo dicta opera sunt intelligibilia. Et est notandū qđ quicūq; sapientum hoc ignorat: conatus erit inuestigare virtū primū principium intelligat seipsum: et aliquid extra seipsum. Si scdm̄ istoz oportebit qđ perficiat̄ in aliud. si p̄mo modo oportebit euz cōcedere qđ ipse ignorat entia. Declaratis ergo istis reatibm̄ ad primū p̄positū. v. de huius hominis verbis.

Cum adduxit sententiam Algazelis. vbi declarauit qđ opz oīno in deo scientiam suūp̄ius differre aliquo modo a sciētia aliorū: et per p̄iō scire alia est quid ad dictū essentia dei: vult nunc soluere hoc et declarare quare nulla est pluralitas in deo. put scit se et alia: nec p̄m rē: nec p̄m modū et p̄iō p̄pōit qđdā. v. dicim̄ nos qđ verba p̄horū cum Algazelis in p̄iō. qđ dicit qđ sunt fundata sup̄ eoz radices p̄cessis. n. p̄ipatheticoz p̄missio: mox dat remediū. i. sol. p̄iōiaz postraz ab Alg. (Uñ dicim̄.) Nunc exequit̄ et p̄iō p̄ponit vñū fundamentū p̄ipatheticoz. De h̄z p̄bat it̄ lādūq; ergo. vñ dicim̄ qđ manifeste apper̄ ex p̄horū cōclonibz qđ ens in eo: p̄oreū est in se pura sciētia. i. qđ in abstractis a mā sciētia est s̄ba sciētia et scibilis: et hoc est vñū fundamentū qđ p̄ponit declarandū. (Ipsū enim) Nunc vult dare cām huius fundamentū et p̄iō narrat opinionē eoz. v. ipsū enim opinat̄ sunt qđ forme sunt in se in se. i. nō cognoscites prout consistunt in materia. i. prout dependent in esse.

et in cōseruari a mā: z dicūt q si forte inuenit aliquid nō cōstituta in mā. i. nō dependens a mā manifestū est qd est pura scia. hoc est opinio eoz. (Et hoc.) Nūc pbat hoc: z arguit per locū a maiori hoc modo. Si res fm rem māles fm modū abstracte a mā sunt quoquo modo scia: ergo res oīno abstracte a materia erūt z simpliciter sciete: pūtas primo pponit antecedēs; inquit ergo z hoc patet apud eos oī rōnes ipsi em̄ reperitū: formas nāles aliquo modo separatas a mā: z sunt pu/ ra scietia quodā modo: z quodā modo purus intells: z intells. i. intel lectio nō est aliū in eētia a forma rez separata: hoc est aūs: z ponit p̄ns replicādo aūs. d. vñ post q̄ res que de ipsarū naturis non separa tur sic se habēt: quāto magis ille que de nā earū cōtinue separant di/ gniores sunt q̄ sint purus intells z pura scia: z sic p̄z fundamētū pre/ dictū. Illud rōne pbabili pbauit: qz difficile est pbare rōne de moy/ stratiua: vel qz accepit illud tan q̄ cōstans in lib. de aīa: z in metaph. C Debe scire q̄ hoc nō pōt reduct ad demonstratiua hoc mō: qm̄ deca ratū est in lib. meteoroz ab Auer. in cap. de galaxia. q̄ oīno dispo/ sio cōuenit pluribus per vñ cām ei cōuenit magis cui causa illius cōuenit magis. U. g. lucere cōpetit toti celo p̄pter aliquā densitatē cor/ poris celestis: tū igitur sol sit maxime densus: ideo ei plus cōuenit lu/ cere: sic in p̄posito: qz esse sciam idem cū scibili z sciente cōpetit ma/ re. p̄pter esse abstractū a mā: ideo qz datur aliqd simp̄l z summe ab/ stractū: ideo ei cōpetit esse vñ z idē cum scientia scibili z sciete: z sic hęc ratio pōt hoc modo reduct ad vim demonstratiua. (Et qz reruz in/ telligibilia.) vult nunc cōcludere p̄ssionem intells nostri: vñ idem vñ/ niar ad p̄positum de intellectu p̄mi entis: vult ergo q̄ intells est reruz veritates: z syllogismus cōponit sic intelligibilia sunt rerū veritates: intells est intelligibilia: ergo intells est rerū veritates: huius primo ponit maiorem. d. z qz rerum intelligibilia eadem sunt q̄ reruz veri/ rates: ergo maior: intelligibilia sunt rerum veritates. Deinde po/ nit minorem. d. z intellectus nō est aliud nisi cōprehensio intelligibi lium. i. ipsa intelligibilia cōprehēsiue. cōclusionē p̄p̄iam huius syllo/ nō ponit: s̄ illud qd sequit ad illā. d. erit in nobis intells z intelli/ bile vñ: z idem inquantū intelligibile est.

Subditio
litteralis. **Nota.** **Secda.** **Solutio.**

Subditio litteralis. qm̄ intelligibilia nō sunt veritates: cū veritas sit vel cōsuetudo intel/ ligibilis ad intellectum vel ecōtra: vel in illa cōsuetudine cōstituta. Cū scia est qm̄ intells nec est intelligibilia: nec cōprehēsiue intelligi bilis: vñ p̄z. C Est etia qd in cōclusionē: s̄ ad p̄p̄iū trāserat locum. C Ad p̄imā ergo debes scire q̄ p̄p̄o cōtinet in terminis ei: sicut est etia in suis causis: veritas aut in p̄p̄one: sicut p̄p̄iū in suo s̄bore: vel sicut signatū in signo: s̄ a p̄mo ad vltimū veritas cōtinetur in termi nis: vel effectus in causa remota: z sic p̄z quātr veritas est ipm̄ intel ligibile: sicut plāta est sol non in p̄dicatione formalis: sed virtualiter cōmunitur vñ: hęc vir. C Secdo debz scire q̄ intells non est suble/ ctum intelligibilū in dictionis cū sit subā pura que recipere nō pōt: et declarat in libro meo de intellectu. est tñ subiectū appropriatiōis pro quāto oīa intelligibilia in esse cognito continent in intellectu: eo qz ab illo cōprehendunt: z hñc esse abstractū: z sic pōt dici ipsa intelli/

Nota.

Subditio litteralis.

Secda.

Solutio.

bilia: vel cōprehensio ipsoz intelligibilia: cū subiectū omne tenotari possit a sua forma: ex his apparet maior z minor: z quō intelligant z quātr: patent sol. qd̄num. (Et nulla.) Nūc vult cōcludere quātr in/ tellectus diuinus est simp̄l idē cū intelligibilib: z scia ei: z p̄mo p̄po nit d̄nsiam inter intellm̄ nostrū z intelligibile. d. z nulla est ibi d̄nsia. inter intellm̄ nostrū z intelligibile: nisi inquantū intelligibilia sunt re/ raz intelligibilia q̄ de rerū nā non sunt intells. i. actu intellecta: imo sunt intells. i. rea actu intellecte: prout intells separar dictas formas a materia ipsarū: ideo cōcludit. z p̄ hoc intells noster z intelligibi/ le nō sunt vñ z ideo oīmo de z littera que sequit est trāposita: z d̄z legi sicquare intells nō est aliud nisi cōprehensio entū fm ordinē z ipsarum graduationē: z hęc est cōclusio syllogismi predicti.

Sed hic est locus questionis: primo quare intells z intelli gibilia multa non sunt idem in intellu nostro. C Secdo. cur intells non est cōprehensio entū absolutē: s̄ fm eoz or/ dinē z graduationē. C Ideo duo debes scire. p̄mo q̄ sicut lumen est essentialr z formalr vñibile z per essentialr colores sunt vñibiles ra/ tionē luminis z participatiue: sic em̄ est essentialr: z per se intelligibi lis z intelligibilia participatiue prout participant intellectuo esse: vt dicit Auer. in com. 5. 3. de aīa. in fine. C Intelligibile ergo duplex h̄z esse. vñ simp̄l: z est esse in materia. aliud fm qd̄: z est esse cōprehē sum: vel esse cognitū. qz igit intells noster nō est cā esse intells: s̄ eo non dicit simp̄l idem cū intelligibilib: qz vero est causa eius put habet esse fm quid: ideo est ideo z fm quid prout h̄z ē cōprehensio. z sic p̄z primū. C Quātr intelligibile p̄pter habere esse in mā in causa/ rum ab intellu differ aliquo modo ab intellu nostro qui nō est causa entis simp̄l: sed intelligibilis esse. C Secdo debes scire q̄ intellectus noster: qz perficit a rebus: z nō res perficit: ideo a re nobilitat: denomi/ nat: nobilitas intells: z nobilitas intellectionis: vñ de intells no/ ster nobilitat est si intelligat elementū q̄ mā: z nobilitat si intelligat mixtū in aīa: q̄ elementū. z nobilitat si intelligat plantā q̄ lapidē: z bene tū nobilitat a reb? talē ordinē seruat in gradu perfectionis intellectue qualē seruat entia: qz vero intells dei perficit res cū ipsas causet z p̄ducatur. ideo in eo oēs res sunt equalis gradus p̄fectionis z equaliter perfecta intellectione intelligit mixtā z hoīem: eo qz cau/ sar illas res z non perficit ab eis. C Ex his patet duo. s̄. quare intells z intelligibile in nobis nō sunt vñ z idē simp̄l. C Secdo p̄z qualiter intells noster non est aliud nisi entū cōprehēsiue fm ordinē z ipsarū graduationē. z sic verificata sunt dicta huius p̄bi. (Unde si aliqd.) sicut dixi littera erat trāposita: z hęc debet sequi illam nūc exposita. dico ergo q̄ Auer. nunc ex d̄nsia intelligibilis z intellectus in nobis inērt p̄positū. d. vñ de si aliqd fuerit sine mā. i. aliqd intelligibile sit separatur a materia: tūc intells ip̄sius idē est qd̄ intelligibile oīno. i. si intells z intelligibilia sint simp̄l sine mā: tunc intells z intelligibi le sunt vñ simp̄l. (Immo necium.) hęc adinuet qd̄nem. pōt enim quis dicere intelligibile a nostro intellectu: z a teo est vñus rōnis: lapis enīz intells a nobis z a teo est vñ? rōnis. ergo i vtroqz intelle ctu intelligibile differ ab intellectu. Rēsondet Auer. d. imo necessa nam est in eo qd̄ esse separatus intells q̄ non dependat in sua intell

P̄ia q̄.

Duplex ē intelligibi/ le h̄z

lectone rerum seu entiu de illis. i. ab illis rebus: hoc pbat z intendit arguere in scda figura hoc modo. intells dependens in sui intellectu a rebus sequit ordinem rerum: z perficit a rebus z facit. sed deus non sequit ordinem rerum nec perficit: nec deficit. ergo non dependet in sui intellectu a rebus. huius tangit maiorē. d. quilibet nāq intellectu sic se habēs. i. dependens in sui intellectu a rebus sequit necessario ordinem entiu in eo qd perficit: z ideo deficit in eo qd intelligit de eo. tacet minorē: qz pz. pbat maiorēz exēplo. d. sicut noster intellectus deficit in cōprehensione naturarū rerum cōprehensione. v3. in ordinē earum: vt dictū estz per hoc pz solutio ad qōnem. C. Qm̄ intelligibile in deo z in nobis differūt rōnetqm̄ modus intelligēdi differūt quoniam noster intellectus intelligit p̄out mouet a rebus. ille p̄out mouet z causat res. ideo lapis intells a nobis: z a deo sunt ratione uerū. intelli. z if enim a deo p̄out causata nobis vto vr cā: iō in nobis h3 esse in materia. in deo habet esse simplr sine materia: z hec est optima solō hui⁹ qōnis. (Unde fit rez.) Ex his cōcludit p̄out z arguit entimaticē cui⁹ antecedēs sunt due p̄positiones: vt dicit. vnde si rerum nature ordinē intells sequunt hec est prima: z intellectus noster deficit de. i. a cōprehensione naturarū entium. ponit nunc p̄mā. sequit necessario qd hic sit scientia ordinata: que est sine dubio causa ordinis cuiusvis entiu. z sequit qd hic intells sit ordo ex quo causat hic. i. in entibus ordo. z sequitur tertio qd ipsius ordinis cōprehensio non denominat z vniuersalitate. i. vltis maxime nec de particularitate. i. particularitate: z sic p3 entimema: cuius ans sunt due p̄pōnes. z cōsequēs tres p̄positiones. (Vniuersalia nāq.) pbat p̄mā: qm̄ quātū ad tertiā partē p̄ntis. d. vltis nāqz intelligibilitū entiu sequunt entia z sunt eis posteriora. z per hoc habetur qd scia de non est vniuersalis: qz tunc est vniuersaliū cōprehensio: sic sequitur ordinem entium. tacet aut p̄bationem quātum ad alias p̄tes cōsequētis qm̄ patet. si enīz entia intelligibilia sequunt intellectu: non nostrum: qz ille sequit entia: vt p̄missūz est. ergo diuinitū: z per p̄mā vltimus intellectus causabit res suo ordine: vt dictū est. p̄pter qd dicit. z illi intellectus que entia sequunt intelligit necessario entia in eo qd intelligit de seipso ordinē cuiuslibet entiu: non qd intelligat aliqua extra se cuius ratio ē dicit: tūc enīz causatur ab illo ente qd intelligit: z non esset causa illius entis intelligibilis. (Patet ergo.) Nūc cōcludit finem damentū predictū. d. pz ergo qd declaratio hec sit p̄pōz intētiō: z cōcludit ex ipsa p̄missis qd intellectus separatus. i. p̄mi non intelligit nisi seipso: z intelligēdo seipm̄ intelligit oia entia. (Quia intētiō sua.) Nūc dat causā qre intelligēdo se oia intelligit. z p3 n̄h̄i illi extra se intelligit. Et syllo sic cōponitur. nullus intellectus intelligit extra se: cuius intellectus recipit oīum entiu virtutes z ordinem in cunctis rebus seruat. hec maior pz in suo cōtrario. videmus enim qd intells noster intelligit extra se: eo qz intellectus eius cōtinet a virtutib⁹ entiu. ergo intellectus: cuius intellectus continet virtutes entiu non intelligit extra se. Duic maiorē addo hanc minorē: scilicet intellectus dei est h̄m̄. i. cōtinet oīs virtutes omniū z seruat ordinē in cunctis entibus: ergo intells dei nihil intelligit extra se. huius non ponit maiorēz: neqz minorē: sed p̄bationē m̄noris tantū: z subijct eius p̄batio cōsistit

Intelligibile in nobis z in deo differūt rōnet qm̄ modus intelligēdi differūt quoniam noster intellectus intelligit p̄out mouet a rebus. ille p̄out mouet z causat res. ideo lapis intells a nobis: z a deo sunt ratione uerū. intelli. z if enim a deo p̄out causata nobis vto vr cā: iō in nobis h3 esse in materia. in deo habet esse simplr sine materia: z hec est optima solō hui⁹ qōnis. (Unde fit rez.) Ex his cōcludit p̄out z arguit entimaticē cui⁹ antecedēs sunt due p̄positiones: vt dicit. vnde si rerum nature ordinē intells sequunt hec est prima: z intellectus noster deficit de. i. a cōprehensione naturarū entium. ponit nunc p̄mā. sequit necessario qd hic sit scientia ordinata: que est sine dubio causa ordinis cuiusvis entiu. z sequit qd hic intells sit ordo ex quo causat hic. i. in entibus ordo. z sequitur tertio qd ipsius ordinis cōprehensio non denominat z vniuersalitate. i. vltis maxime nec de particularitate. i. particularitate: z sic p3 entimema: cuius ans sunt due p̄pōnes. z cōsequēs tres p̄positiones. (Vniuersalia nāq.) pbat p̄mā: qm̄ quātū ad tertiā partē p̄ntis. d. vltis nāqz intelligibilitū entiu sequunt entia z sunt eis posteriora. z per hoc habetur qd scia de non est vniuersalis: qz tunc est vniuersaliū cōprehensio: sic sequitur ordinem entium. tacet aut p̄bationem quātum ad alias p̄tes cōsequētis qm̄ patet. si enīz entia intelligibilia sequunt intellectu: non nostrum: qz ille sequit entia: vt p̄missūz est. ergo diuinitū: z per p̄mā vltimus intellectus causabit res suo ordine: vt dictū est. p̄pter qd dicit. z illi intellectus que entia sequunt intelligit necessario entia in eo qd intelligit de seipso ordinē cuiuslibet entiu: non qd intelligat aliqua extra se cuius ratio ē dicit: tūc enīz causatur ab illo ente qd intelligit: z non esset causa illius entis intelligibilis. (Patet ergo.) Nūc cōcludit finem damentū predictū. d. pz ergo qd declaratio hec sit p̄pōz intētiō: z cōcludit ex ipsa p̄missis qd intellectus separatus. i. p̄mi non intelligit nisi seipso: z intelligēdo seipm̄ intelligit oia entia. (Quia intētiō sua.) Nūc dat causā qre intelligēdo se oia intelligit. z p3 n̄h̄i illi extra se intelligit. Et syllo sic cōponitur. nullus intellectus intelligit extra se: cuius intellectus recipit oīum entiu virtutes z ordinem in cunctis rebus seruat. hec maior pz in suo cōtrario. videmus enim qd intells noster intelligit extra se: eo qz intellectus eius cōtinet a virtutib⁹ entiu. ergo intellectus: cuius intellectus continet virtutes entiu non intelligit extra se. Duic maiorē addo hanc minorē: scilicet intellectus dei est h̄m̄. i. cōtinet oīs virtutes omniū z seruat ordinē in cunctis entibus: ergo intells dei nihil intelligit extra se. huius non ponit maiorēz: neqz minorē: sed p̄bationē m̄noris tantū: z subijct eius p̄batio cōsistit

in syllo expositio: sic cōponit. ordo intellectus dei recipit virtutes oīum: z ordinē in cunctis rebus seruat entiu. i. continet virtutes omniū entiu. intellectus dei est omniū entiu ordo: ergo intellectus dei continet virtutes oīum entiu z seruat ordinē in cunctis: z hec fuit m̄nor. primo ergo p̄ponit maiorē. d. qz intellectus sua nō est aliud nisi omniū entiu ordo: z iste ordo actiuas virtutes recipit z ordinem in cunctis entibus seruat: z hec fuit maior. suppleas cōtentionem que fuit minor: syllogismi principalis: z addit nomen ordinis. d. z vocatur apud p̄pos scētia. id est iste ordo est scientia dei: z intellectus dei: z bre uiter esse dei. (Quilibet.) Nunc p̄bat minorēz per syllog. d. quilibet nāqz potest inuestigare qd quilibet ens h3 virtutes actiuas sequentes ordinem intellectus. i. quilibet ens factum dependet a virtute que est ordo ille dei: z ens illud est tale sup. qd nullaten⁹ per accidēs pot p̄uenire: nec cā pot ab intellectu nostro vel illi nostro intellectu. i. an gelico: imo ab intellectu supra oibus entib⁹ notabilis: z p hoc pz m̄nor. vñ syllo pot eē entimaticē. cui⁹ ans sunt due p̄pōnes. v3. qdlibet ens factū dependet a virtute: que est ille ordo: z deō p̄uenit. a virtute intellect⁹ diuini p̄ se: ergo intellectus dei est ordo cōtētus in mente dei actiuas virtutes cōtētēs: z p̄ntis pz per se ex dictis: z ad dicit. z sup. illa scia nō est vltis nec particularis: z hoc declaratū est quib⁹ habitis cōcludit intenz. d. vnde declaratis istis p̄cambulis vltis noie p̄pōz huius hois dubia interita sunt in l. mōi p̄positio. (Quia posito.) Assumpit dicit. qd nullū ens sit ab intellectu nostro vel illi nostro. intellectus hoc pbat: z primo assumit quō sunt dubia illa. cōtra p̄pōz: z dicit: qz posito qd intellect⁹ p̄fatus silis sit intellectu nostro tunc surgūt illa. dubia qd declarat. d. intellectus. n. nō struz sequit numeratio z pluralitas: z hec est quasi maior: assumit m̄nor. d. sed dicit intellect⁹. i. qui est oīuz cā nō sic se h3. i. ei nō accidit pluralitas z numeratio: cui⁹ p̄bationē apponit. d. put pur⁹ est z nuda ab oibus entia p̄ntib⁹ intelligibilib⁹. i. ab oib⁹ accētib⁹ z entib⁹. ponit cōtētiō. d. z iō nō est imaginādū qd in eo sit aliqua d̄tia inter cōprehēsiōz z cōprehēsiōz. z addit. sed intellect⁹ n̄ non sic se h3: qz in eo dicit duo differūt aliquo mō. (Sed est qdā.) qz dixit intellm̄ n̄m̄ z diuini oīno esse diuersos: ostēdit inter eos aliqua uenietā. vbi p̄mi mo apponit similitudinē. scdo declarat illaz. inquit. sed est qdā similitudo inter n̄m̄ intellectū z p̄dictū. dicit qdāz. qm̄ nō est plenaria z tota: h̄i similitudo: qd declarat. d. qz n̄ intellect⁹ sumit illaz similitudinē ab illo p̄fato intellectu. C. Ubi dicit scire qd in intellectu nostro est intelligibile z intellect⁹ vñ z idem aliquo mō. inquit mō dicit. qd hoc h3 n̄ intells a p̄mo intellu. U. g. lignū est calidū imp̄ctez qd p̄ accētis: h̄i: qd illum ab eo qd est tale p̄ se: vt est ignis. (Et declaratio hui⁹.) pbat illud. z p̄mo pbat intellectus dei h̄re illud. i. qd intells z intelligibile sunt idem p̄ se z p̄m sui essentiam. z rō sic componit. Ille intellectus h3 intelligibile idem cum intellectu: cuius intellecta sunt pura z nuda ab omnib⁹ defectib⁹ qui nostrū intellectū sequunt. hec maior est nota. ponit minorē in littera z dicit. z huius declaratio est: qz intellectus dei dicit intellect⁹ sunt pura z nuda ab omnib⁹ defectibus qui n̄m̄ intellectus cōsequuntur. qd exemplo exponit. U. g. intellect⁹ est intelligibile in quātū est intell. hic. n. est intell. qd est intelligibile oīmodo.

hic apponas cōclonē. s. q̄ intells diuini est p̄ se et p̄ eētā intelligibī
 le et intellectus. (Quicūq; nūc p̄bat p̄positū. et sic cōponit. omne
 ens p̄ actū et diminutū tale h̄z reduci ad aliq̄d tale p̄ se et p̄ eētā.
 s; intellectus noster est intells et intelligibile p̄ actū et diminutū: in
 tellectus dei ut p̄bat est: et tale p̄ eētā et p̄ se. s; intells noster h̄z redu
 ci ad diuini: et h̄z esse tale p̄ illud. s; ut primo accipit maiorē. d. q̄d
 entis quādā denotationē h̄z detectibile h̄z illam denotationē sine du
 bio p̄one cuiusdā entis h̄ntis illā denotationē p̄fecte. h̄c fuit. mō.
 et hoc p̄bat inductione. d. ut dīcamus q̄ quicquid h̄z calorē detecti
 bilem h̄z eum talē s̄m cuiusdā calidi p̄fecti denotationē. s̄m̄ si ali
 quid diceret viuens et fectus dicit sine dubio respectu cuiusdā p̄fer
 re viuentis: ut intelligētis q̄d viuens dicit p̄fectissime. 12. meta.
 cō. 39. racet aut̄ minorē: et in fert cōclonē. d. et ideo quicūq; actus in
 telligibiles habuerit h̄z euz sine dubio rōne p̄fecti intellectus. p̄z et
 go qualr̄ intellectus noster si est idēz intelligibīlī nō est nisi p̄ accidens
 idē. p̄ se autē est intellectus dei. (Unde si op̄ra.) Nūc apponit correlati
 cōsuetū dici apud p̄bos et dicit. unde si op̄ra oīum entis intellectua
 liter et cum p̄u. dētia fuerint: et sup. nō fuerint ab habētibus intel
 lectus: oportebit nos necessario ponere intellectū purum: a quo dicta
 op̄ra sunt intelligibīlia. et hoc est q̄d dicit Themiſtius q̄ opus nature ē
 opus intelligētis ut narrat Aver. 12. meta. cō. 18. (Et est notā dā.)
 Nunc vltimo apponit quid accidit ignorātibz hanc dīam inter no
 strum intellectū et illū. d. et est notandū q̄ quicūq; sapientū hoc igno
 rantia: erit inuestigare vtrū p̄mū p̄ncipiū intelligat seipm̄ tū
 aut aliud extra seipm̄. si scōm̄ istoz sup. dicat oportebit q̄ p̄ficiantur
 in aliud. i. ab alio. si p̄mo modo. sup. dicat op̄z dicere et cōclere et
 q̄ ignoret entia: s; q̄ nos scimus dīas: ideo stat q̄ intellectus dei in
 hil intelligat extra se: et tamen nō ignorat entia: ut dicit et sepe. post
 apponit cōtinuationē ad sequentiā. et p̄z. C Sed circa finem dīas
 capiti op̄z dicit. rōne faceret h̄z in sequētibus dīas amplius. C Et p̄io
 quō oē intelligēs extra se p̄ficiat ab intelligibīlī. C Secōdo. quō intel
 lectus noster et intelligibile sunt vñū p̄ accidēs et intelligibile et intelle
 ctus in deo vñū p̄ se. C Tertio. quō intellectus diuini intelligit oīa et
 q̄ intelligit ordinē oīuz. C Et quarto quare intellectus dei nec ē vni
 uersalis nec particularis. dicit et istis dubijs in tertia disputatiōe
 in lib. de intellectu. et in tertio de aīa. attamen volo aliqua cōgregare
 gratta in aīa declaratis. C Quinto quō opus agētis nālis sit op̄
 intellectus dei et p̄z intelligētis: ut dicit Themiſtius. C Et. 6. q̄d
 q̄d alga. est h̄lora. C Quanto ad p̄mū videt dicit Aver. cōclonē
 quō oēs intelligētis intelligūt p̄mū: et in inferior intelligit superiorē: et p̄z
 12. meta. cō. 36. et 4. 4. et tū nō p̄ficiat a p̄ma: cū p̄ma nīl. n. cōclonē
 intellectus scōe intelligētis. C In cōtrariū est Aver. C Bōm̄ q̄ sem̄ in
 telligēs op̄z ut sit quodāmo s̄le intelligibīlī: ut oēs antiqui philosophi
 fuit. est aut̄ intelligēs r̄līb; modis s̄m Aver. aliq̄d q̄d intelligit p̄ se
 et tū oīum: et sic p̄mū intellectus oīa intelligit: eo q̄ et oīdo et cōclonē
 dicit. aliq̄d q̄d intelligit p̄ se et cātū tū: et sic intelligit intells noster.
 intells. n. noster est s̄m̄ in intelligētis. et tertio de aīa. cō. 19. ad cau
 sas ab oībus intelligētis: et illas intelligit p̄ se et cātū in esse ab illis:
 et sic intelligit de se in sui essentia intelligit oēs: cū s̄m̄ oīum effectus.

Opus nāc
 est opus in
 telligentie
 nō erratis.

- Questio.
- Questio.
- Questio.
- Questio.
- Questio.

h̄z causā et p̄ficiat ab intelligibīlīb; oībus: ut mā a formis: et sic causā
 ab illis: ergo ut cātū oīno intelligit. aliq̄d intelligēs intelligit p̄ se
 et causā et causatū respectu diuersoz: ut intelligētis monētis stellas
 intelligit entis superiores: ut sunt causat: ab illis et inferior: a entia pur
 sunt cause illoz. Recolligēdo oīa dīas q̄ omne intelligēs aliud p̄
 fatum q̄m oē intelligēs aliud causat ab illo. et p̄ p̄m̄ cum omne cau
 satum p̄ficiat a sua cā. hoc quidem in esse simp̄r̄ illud vero in esse
 s̄m̄ quid. p̄z quā oē intelligēs p̄ficiat ab intelligibīlī extra se. vñ de
 intelligētis nostra ab intelligētis. superiori p̄ficiat essentia: et in esse. ab in
 telligibīlīb; p̄ficiat in esse op̄ationis et s̄m̄ qui d. et p̄z solo q̄m̄ in
 p̄cipio ad iūre. et tu videas in lib. de intellectu. q̄m̄ p̄m̄ declarat aut̄
 illud. et in disputatiōe tertia. pro nūc autē sit dicitur in t̄m̄. C Quanto
 ad s̄m̄ videt q̄ in nostro intellectu intelligibile et intellectus s̄m̄ vñū
 per se. q̄m̄. 8. meta. p̄ se s̄m̄ dicit q̄ rō quare intellectus sunt vñū p̄ se et
 q̄ hoc actus per se et illud potētia. modo intellectus noster est p̄ se po
 tētia intelligibīlī. et intelligibīlī per se actus intellectus: ergo intel
 lectus et intelligibile in nostro sunt p̄ se vñū. C P̄terea tertio de aīa.
 cō. 19. intellectus et intelligibīlī fit vñū vñū q̄ ex mā et forma: s; ex
 mā et forma s̄m̄ p̄ se vñū. C In oppositū est Aver. in solutiōe q̄m̄.
 C De hoc s̄re q̄ hoc q̄d pot̄ habere plures intellectus. vno modo pot̄
 intelligi an intellectus et intelligibīlīa mālia s̄m̄ per se vñū. C Aḡ intel
 lectus noster cū ḡditatib; oīum intelligibīlīa s̄m̄ p̄ se vñū. C Sed
 pot̄ intelligi an intellectus noster. put̄ est intellectus sit intelligibīlī. i. e
 intelligibile cōp̄it p̄ se ipsi intellectu an rōne alterius. C Tertio an
 intellectus noster et intelligibīlīa s̄m̄ vñū. i. idē. sensus p̄m̄ referet ad
 vnitatē vñionis. scōs sensus ad vnitatē idēritatis. C P̄is sensib; h̄z
 b̄m̄ oīm̄ q̄ loquēdo p̄io modo ex intellectu et intelligibīlī fit vñū
 vñū q̄ ex intellectu et intelligibīlī in intellectu p̄m̄. q̄m̄ oīs vñio duo
 rēgit. dīuerſitatē vñibīlī et modū vñibīlī. modo in nostro sunt
 amodo h̄c. intelligibīlī. n. et intellectus sunt diuersa oīno: ut p̄z. eo q̄
 intells est s̄m̄ illū s̄m̄ se et intelligibile p̄ se in mā est s̄m̄ modū et mā
 rēgit. dicitur est tertio de aīa. sepe. Habet etiā modū vñibīlī. Sum̄
 entis aliqua que vñiunt inuicē p̄ medīū: ut mā et forma p̄r disp̄nes
 qualitatuas et quantitatuas. intellectus aut̄ et intelligibile vñiuntur
 in eadē: et iō sunt vñū vñū q̄ mā et forma: dico ergo q̄ loquēdo
 et hoc modo vñionis intellectus noster et intelligibile sunt vñū
 q̄ intellectus dei et intelligibile in intellectu dei et intelligibīlī nō
 accidit vñio nisi denotiatiōe: sicut colūna dextra vel sinistra. sic dēus.
 unde sicut in colūna nīhil est dextritas: s; respectus t̄m̄ in nobis. sic
 in deo nīhil est vñio: s; respectus in nostro intellectu. attributa. n. attri
 buant deo ex nobis. 12. meta. cōm̄. 39. et p̄z in fine quinte disputati
 onis. C Si vero loquamur de secūdo intellectu q̄m̄. dīcendūm
 q̄ intellectus noster pot̄ dupl̄ accipi. vno modo ut est vna intelligētis
 s̄m̄ absolute. alio modo ut est p̄ncipiū et forma corp̄is humani. ut est
 aīa h̄m̄. loquēdo de eo p̄io modo sic est p̄ se intellectus et intelligibīlī
 lectus esse intelligibile nō accidit eis: imō est de sui eētā: q̄m̄ ut vi
 dit Aver. tertio de aīa. cōm̄. 18. et is. esse intelligibile cōp̄erit aliquid
 p̄ se et separatū a mā: q̄ igitur intellectus ut vna intelligētiarum
 cōp̄eratus a materia: nō p̄ se cōp̄erit esse intelligibile. Si vero

Subitatio.

loquatur de intellectu pur est aia hois: vt sic intellectus primo intelligit alia: et secundo sensu sic intelligendo quod diuersis actibus intelligenda intelligat alia et secundo intellectus primo attingit alia: et quia sunt in modo oino sicut illud secundo eodē actu et eadē attingentia attingit se, vñ sicut vnico actu fit forma: cōpositū oia accētia ppriatū pmo forma et ratione forme accētia ppria sic vnica attingentia attingit intellectum primo alia: et secundo se. ¶ Sed dices quare intellectus vt aia nō primo intelligit se: et secundo res: sicut quādo cōsiderat vt intelligētia. ¶ Bie dicitur: quod vt aia dicit ordinē ad corpus: corpus autē est sensitiuū: et opz vt cognitio nostra ortū habeat a sensu: quod vt aia colligat corpū: ideo primo opz vt incipiat a sensibilibus: et secundo redeat ad se: vt intelligētia autē nō dependet a corpore: ideo primo et simpliciter intelligit se. ¶ His habitibus cōcludā quod intellectus intelligibile est per accidēs: quoniam ipse nō est intelligibilis actu nisi put intelligit alia: ergo intelligēdo alia intelligit se. et hoc est per accidēs esse intelligibile ad intellectionē aliquā. Intellectus autē pmo cum nullius corporis sit actus: nec eius opatio intellectiua dependet a corpore: id est per se ipse est intellectus et intelligibilis: ideo quod esse intelligibile nō erit accēs ei rōne aliorum: sicut ipse per se sui esse est intelligibilis. ¶ Sed ergo qualis secundo modo intelligēdo intellectus noster est intelligibilis per accidēs: et intellectus dei per se. et hanc intellectionem habuit Auer. hic vt reputo. ¶ Si intelligit tertio modo iterū prout quāsi in deo intellectus et intelligibile sunt vnū simpliciter vnitatem identitatis: quoniam deus vt dicā intelligit se et alia pur est quodāmodo alia. sed quāsi hanc sit declarabit. Intellectus autē noster et intelligibile sunt diuersa: eo quod intelligibile et intellectus sunt diuersarum naturarum et cum sit ita prout solutio ad duo obiecta in principio quōnis ad ducta. ¶ Quantū ad tertiam quoniam videt quod deus nō intelligat oia: quod intelligit ordinē: quoniam tunc in intellectu dei nō esset absoluta: imo relatiua: cuius cōtrariū dicit philosophus. ¶ In oppositū est Auer. hic. Ego dixi multū in disputatōe tertia: et illo libro de intellectu. p nunc dicā aliqd. ¶ Bōm pmo pmo quod sicut et metallū cōtinetur in auro in sua puritate et in alijs participatiue in perfecte et quasi obūbrata. Similiter sicut esse coloris continet in luce formā et in coloribus obūbrata. est enim color lux obūbrata: sic esse absolute continet in deo. in alijs autē participatiue et imperfecte et obūbrata. ¶ Bie dicitur ergo sicut percipiens aurū percipit omnia metalla: non quod in propria forma: sed prout omnia sunt aurū purum. et similiter percipiens lucem percipit omnes colores: sic deus percipiens esse eius percipit omnia pur oia sunt ipse deus ergo est ordo rerum esse rerum in sua puritate: res autem sunt esse dei in sua puritate et in obūbratione quadā. et hoc fuit intentio Parmenidis et illius dicentū omnia esse vnū infinitū et immobile. omnia enim eum sunt ipse deus qui est infinitus et immobilis: et hec opinio est omnia legum. ¶ Ad obiectū prout solutio: quoniam deus intelligit ordinem entium prout intelligit esse eius quod est rerum ordo et series: nec ille ordo est relatio: imo est purum esse et reliqua habent esse relatum: ideo aia intelligunt se relatiue: vt dicam. melius autē videatur in lib. de intellectu. ppositione dicente. deus non intelligit nisi se. ¶ Quantū ad quartā videtur quod intellectus dei est vniuersalis: quoniam intellectus est esse dei. esse dei est vlt per essentiam: ergo intellectus dei est vni-

Dubitatio.

Dubitatio.

¶ Ad oppositū est verbū Auer. ¶ Bōm quod vlt pot capi duobus modis. Cuius modo pro natura materiali cōcepta sine materia vt homo et animal et. Alio modo pro eo quod in sui essentia simpliciter et per se abstrahit a materia. primum dicitur vniuersale per participationē. secundum per essentia: quoniam est vniuersale sicut in natura. sed illud dicit vniuersale per participationē: eo quod vniuersalitas cōpetit ei per intellectū et participationē. ¶ Bie dicitur ergo quod intellectus dei potest dici vniuersalis per essentia: vt argumentū cogit sic arguendo. hoc est vniuersale per essentia demonstrādo esse dei: hoc est intellectus dei demonstrādo idē ergo hoc intellectus dei est vniuersalis per essentiam: sed capiēdo prout modo: nec est vniuersalis nec particularis: quoniam esse dei: nec est vlt per abstractionē a materia: nec particularis per concretionē materiei: ideo in intellectu que est illud esse nō dicitur nec vniuersalis: nec particularis. ¶ Ex hoc sequitur vnū sicut philosophus: quod deus nec intelligit lapidē in vniuersali: nec in particulari: nō in vniuersali: quod nō intelligit illud per abstractionē a materia et cōditionibus: materiei: nō enim intelligit lapidē per hoc quod mouet remouet lapidē a materia et cōditionibus: māe sicut facit noster intellectus: nec intelligit illud particulariter et signate: quod non potest fieri illud nisi a sensu: vt docet Auer. in lib. de somno et vigilia. dicit ergo quod intelligit illud equoca intellectus: vt dicit Auer. in meta. cōtra. et tali modo quali modo nō est a nobis notabilis. vñ sicut nos nō scimus celum nisi negatōe. vñ ipsum nō esse grauius aut leue. sic deus nō intelligit lapidē: non tamen vlt nec particulariter: sed modo equoce dicit a modo nostrorum istud volunt dicere oēs leges: hanc multi nā curant de philosophis et dicant illos male dicere. ¶ Ad oppositū prout solutio. ¶ Quantū ad quintā quoniam Albertus in primo philosophus tractatum vltio capitulo. 18. ait. quod omne mobile mouetur a primo motore vt a causa prima: que per intellectū mouet: et intrat per motū moueri in aliqd quod esse diuinū per modum per quē potest aliquo modo assimilari: et ideo appetitus intelligibilis est quo appetit mā assimilari: prout in esse diuino: sed appetitus ille cuius dicitur esse māe. duplex est: scilicet potest esse māe esse sicut sicut: et hoc modo mā nō hanc appetitū: et potest esse sicut moti a motore: qui hanc appetitū a quo pcedens motus est actus mobilis in quē directe mouet: et hoc modo dicitur est ab Aristotele. quod opus nature est intelligētia. hec Albertus. ¶ Tunc ergo Albertus. quod opus nature est opus intelligentie pur natura dirigē ab intelligētia. est. n. opus ipsius intelligentie vt dirigētis: et ipsū nāe vt directe. huius exemplū posuit Themiſtius de hominibus qui loquuntur futura: et nihil de eo quod dicitur. Sed ego improbant hunc modū dicendi alibi: pro nūc autē dico quod vt dicit Aristoteles. philosophus genētos oia agētia hanc sunt vt infra prime cāe: et quod virtus cū se redundat in virtutē prime: ideo opus cuiuslibet agentis potest dici attributue prime cāe: eo quod oēs cause cānt in virtute prime potest esse. et hec est opinio Platonis in Timæo plane. ¶ Huius exemplū est: quoniam si marcellus sit instrumētum in factione cultellii non propter hoc cultellus dicitur opus marcelli: sed artificis. sic in pposito: et si homo generat ab hoie: quod tamen homo generat in virtute prime agētis: sicut opus illud dicitur opus prime intelligentie. et hec est opinio Aristoteles. et nolō ponere locū vbi Aristoteles. plane ponit hoc. sit igitur dicitur inuanti. ¶ Quantū ad sextā quoniam erat dubitatio Algaze. Dubitatio.

De nec vlt nec particulariter intelligit sed eius modus intelligētia a nobis ignorat

De Alber.

in hoc, deus nō intelligit alia nisi, put est cā alioz: z vt est causa eē
relatū: z esse relatū est esse additū sbe dei: ergo esse dei z esse intelligēs
alia faciūt cōpositionē z pluralitatē in illo, est ergo questio sexta quō
ex verbis z p̄ambulis p̄hoz patet solutio ad hoc argumentū: ego
non vidi quō respōsum sit. C. Dicendū q̄ Alga, nunq̄ scitit sol, hōi
ideo mirabilr̄ dixerit Auert. soluit. C. Debes ergo scire q̄ ipsa cau-
sa referat ad effectū: z effectus ad cām diuersimode, effectus enim re-
fertur ad cām per aliquid relatū acquirītū in effectus: sed causa nō re-
fertur ad effectū per aliquid additū cause: sed per illud additū esse
erūt: ideo cū deus sit causa: deus nō dicitur causa z relatū per relatio-
nem additā sibi: sed eis quozū est causa: esse ergo cause in deo est ab-
solutum: q̄ ergo deus est causa oīuz: ideo intelligit oīa nec illa intel-
lectio est relatiua: imo absoluta cum esse cause non dicatur relatiua
relatione addita deo: sed relatione addita eis quibus apponit causā:
z sic per dicta iam patet solutio.

ALGA. DVB. III.

Fit Algal. Secundus vero modus q̄ id
qd̄ dicitis, v̄z, q̄ ipse deus scit oīa secūda in-
tentione sunt verba erronea. Si enim fue-
rit eius scientia cōprehēdēs alia preter eū:
sicut seipsum cōprehēdit: ergo duo h̄z scibilia abinuicē
dīta: nullatenus dīci nāq̄ pōt q̄ he due sciētie sunt vna
z eadē: z hoc non pōt excusari dicēdo q̄ hoc est secūda
intentione. Non est enī hoc nisi euasio. Rursus miran-
dum est de illo qui opinat q̄ nulla ignorat: sed putat se
excusare dicēdo q̄ ea scit vniuersali mō: z hoc nihil va-
let. vniuersalia enī intelligit: z illa differūt ab indiuiduis:
que infinita sunt multitudīne: ergo scia dependens de
tali pluralitate rerū z sciētia vniuersaliū abinuicē differ-
runt. Qualiter ergo dīci pōt vna oīmode.

C. Sicut dixi in expositione dubij secūdi duo dixerūt p̄i vt Alga. im-
ponit eis, s. q̄ deus scia absoluta scit se. Secundaria autē intentione
scit alia, s. put est principij alioz. cum igitur corrūpit primū modū
vult corrūpere scdm̄. z p̄io proponit eū, v. ait Alga. scds vero modus
est q̄ id qd̄ dicitis, v̄z, q̄ ipse deus scit oīa secūda intentione: sunt ver-
ba erronea. (Si enim.) Proposito illo modo arguit cōtra eum: z ar-
guit entimematica forma. d. Si, n. fuerit ei scia cōprehēdēs alia p̄ter
eum: sicut seipm̄ cōprehēdit. cōcludit p̄ns: ergo duo h̄z scibilia abinu-
icē dīta. Istud est entimema z statz pbat cōsequētia. d. nāq̄ p. n.
nullatenus dīci potest q̄ he due scie. s. quarū vna cōprehēdit se alie-
ra alia: sunt vna z eadē. C. Debes scire vt dicit Auert. tertio de aīa,
cōmē. 38. q̄ scie diuidunt s̄m naturas scibiliū. cum igitur esse dīctū
rerum sint scibilia diuersa diuersoz generum z rōnū: scie erūt oīo
diuersē

Diuidunt
scie s̄m nāq̄
scibiliū.

diuersē rōne z genere: z per cōsequēs oīno incōpossibiles: z non pōt
dīci vna z eadem sciētia. z sic patet cōsequētia Algalis. (Et hoc.)
Apponit solu. quādam z eam cōstat. inquit. z hoc nō potest excusari
dicēdo q̄ hoc est secūda intentione. C. Debes scire q̄ quis dicere possit
q̄ deus vnica sciētia scit se z alia diuersimode. se p̄māria intentione:
alia scibilia in rē dē. C. g. sic vnica visione aspicit albū z s̄m.
albū q̄dem p̄io. s̄m secūda intentione: z tñ vna visione numero est
he deus vnica sciētia aspicit se z res. se vt absoluta substantia z per se
primo: reliqua secūdo vt cā eozuz quare zē. C. Est ergo solutio q̄ il-
lorum sciētia est vna mō diuerso cōsiderata. C. Cōtra arguit. d. non
est enī hoc nisi euasio: z nō declarat quō. C. Ideo debes scire q̄ euas-
io est apparēter respōdere z nō reuolūte: quigitur hec solutio est appa-
rens. ideo euasio dīci pōt. Qd̄ autē appareat z nō existat declaro: qm̄
diuersozū scibiliūz s̄m rem z modū diuersē sunt sciētie s̄m rem: z mo-
dū. bene enī stat esse diuersa scibilia s̄m rem: z esse vnā scientiaz
numero: vt patet in omnibz cōsideratis in p̄yca: de quibus est vna
sciētia specie z rōne numero. Sed scibilia s̄m rem z modū diuerso/
rum de necessitate sunt sciētie s̄m rem z modū diuersē: vt patet. C. ū
scitur esse dei z esse reruz sunt scibilia rōne z re diuersa. ergo z sciētie.
illa ergo respōso fuit euasio z nō existēs. (Rursus.) Nunc vult impu-
gnare quoddā aliud dictum: z duo facit. primo proponit illud. d. rur-
sus mirandū est de illo qui opinat q̄ deus nulla ignorat: sed putat
se excusare dicēdo q̄ ea scit vniuersali mō: z hoc nihil valet. Est ergo
dictum tertij q̄ z si deus nō sciat indiuidua. nō sequit. ergo ignorat
illa qm̄ scit illa aliquo modo. s. in vniuersali: z est solutio Auert. (Cōni-
uersalia eīz intelligit.) Nunc secūdo declarat qualiter hec euasio nihil
sit. d. vniuersalia enī intelligit: z illa differūt ab indiuiduis que sunt
infinita multitudīne. ergo sciētia depēdens de tali pluralitate reruz
id est singulariū z sciētia vniuersaliū abinuicē differūt. componit er-
go rō sic. quarū cognitionū scibilia sunt diuersa: z sciētie sunt diuer-
sē. sed vniuersalia z singularia sunt diuersa: z singularia sunt mul-
titudīne. s. successione infinita. ergo sciētie singulariū z vniuersaliūz
sunt diuersē. huius tāgit minorē z cōclusionē: z tunc destruit solu.
d. ergo qualiter dīci pōt vna oīmode. quasi dicat. nō est possibile. p̄z
ergo euz singularia sunt diuersa scibilia ab vltibus q̄ scit vniuer-
salia pōt ignorare singularia. z hoc dicit Arist. 2. p̄o. stat sciri in vlti-
z ignorari in particulari: qd̄ nō est vez: nisi p rōnem positam.

Euasio.

Constitutio

Pōt sciri in
vlti z ignora-
ri in parti-
culari.

AVERROIS.

Qs dicimus q̄ sentētia hoz verboz in dua
bus cōstat q̄stionibus: quarūz vna: qualiter
potest fieri q̄ scientia dei sit in seipso vna z
eadēz euz s̄mā sciētia in rebus extrinsecis ab-
eo. Sed d̄ ista superi^o r̄nūz fuit. s. q̄ in humano intel-
lectu repit qd̄ daz exēplar de hoc ex quo possumus cer-
tificari q̄ intellect^o primi principij sic se hēat necessario.

Destructio destructi. Auert. 222

Scda vero qd est. vtruz scientia dei multiplicari potest multiplicado scibilia. Ipse. n. cōprehendit oia sba finita eo mō quo infinita possunt sciri ab eo. Sed de hac scda qōne rñ dēduz est qd nō est ipōse in sciētia dei vna z eadē exire qd retineat scibiliū diuisiones. nō nāq; impote est apud p̄hos qd ipse deus sciat seipsuz z alia p̄ter euz mobilia. Diuisio in illa apud eos est impossibile qd intellectu p̄ficiat ab intelligibili cāto ab eodē intellectu. Si n. aliud p̄ter eū intelligeret illo mō quo nos illud intelligimus: esset eius intellectus causatus ab intelligibili: nō ip̄sius cāz: totū cōtrariū demonstratiue p̄bat. Et est notādus qd pluralitas a p̄his negat: z non est qd ipse de seip̄o sciat: s̄z de scia addita sibi. z nō sequit̄ ex talis remotione pluralitatis a deo benedicto scibiliū pluralitatis remōtio. Et dicimus iccirco qd qñ Algazel trāstulit qōne de pluralitate ip̄ossibili ad scibiliuz pluralitate sophisticuz fuit: qd s̄m veritates numeratio scibiliuz in dei sciētia nō est similis eozū numeratiōi in sciētia humana. In humana nāq; pōt numeratio accidere duplex: vna est rōne phantasmātū q̄ quasi localis numeratiōis nām redimūt. Scda vero est numeratio ip̄saz in seip̄is intellectu nostro. v. z. in numerando put cōicant p̄mo genere: vtrputa qd ens inquātū diuiditur ad omnes species ipsūm ingredients. Intellectus enim noster vnus est rōne vnitatis in aīalis sp̄ibus numerabilia mundi cōprehendentibus: z numerat numeratiōe specteruz. Et est manifestū qd quādo remouemus sciētiāz dei de vniuersali re: qd remouet sine dubio dicta numeratio: z remanebit numeratio talis quam noster intellectus nequit cōprehendere: nisi nostra sciētia similis esset sciētie dei bñdicti: qd est ip̄ossibile. z ideo dicim⁹ qd valde fuit manifestū dictū dicētis qd intelligente terminū habent limitariuz: quē aliquo modo p̄trāsire nequeūt. Adhuc ita intellectus noster est sciētia entius potētaliter: non aut actualiter. z si actualis deficit de actuali: quanto magis

sciētia nostra vilior erit cum magis ingredif potentia/lem sciētiāz: z magis est defectibilis. Et absit qd dei sciētia deficiat aliquo modo: z qd sibi potētaliter sciētia attribuat̄. Potētaliter enī sciētia materialis est. z ideo opinari sunt philosophi qd dei sciētia semper necessaria est in actu: z qd in ea nulla est vniuersalitas neq; pluralitas ex potētia cōducta seu cōstituta: sicut species ex genere multiplicat̄. Et est notādus qd apud nos est impossibile cōprehēdere infinituz in actu. Quia scibilia apud nos abinuicēz separabilia sunt. Sed si ponendum esset hic esse quādam sciētiāz in qua omnia scibilia vniri possent: esset sine dubio finita z infinita apud eum equalis. Et omnia ista a philosophis demonstratiue probata sunt. z ideo sequit̄ ex hoc qd quādo pluralitas scientie hoc modo intelligit̄: z quelibet pluralitas a deo auferēda est: sequit̄ qd ip̄si sciētia sit vna z in actu. Sed de hoc clare informari ab humano intellectu impossibile est. Si hoc enīz perfecte intelligeret esset suus intellectus vnus z idem cū ip̄suis dei benedicti intellectus: qd est ip̄ossibile. Et qz scire particularia apud nos est sciētia in actu. patet ergo qd sciētia dei magis pp̄inqua est scientie particulari q̄ vniuersali: s̄ nulla sit ista rōne: vt superius dictum est.

¶ Nunc Quer. rñ det ad dubiuz Algazelis. z p̄mo resumit q̄stioneo dicens. Dicimus nos qd sentētia hoz verboruz in duab⁹ cōstat que/ sionibus. z explicat illas. d. quaruz vna supple est qualiter pōt fieri qd sciētia dei sit in seip̄o vna z eadēz cum sua sciētia in rebus extrinsecis ab eo. est ergo p̄ma q̄stio ista. (Sed de ista.) Nunc resumit solutionē superius factā dicens: sed de ista superius responsum fuit. s̄q; in humano intellectu reperit̄ quoddā exēplar de hoc: ex quo potest certificari qd intellectus p̄mi p̄ncipiū sic se hēat necessario. Et ad hoc scire qd illud exēplar est: quoniam sicut intellectus noster vna sciētia intelligit alia p̄mo z secūdo se. sic dicimus qd intellectus p̄mo vna sciētia intelligit se: z secūdo alia. (Secūda q̄stio.) Ad dūcitur secūda q̄stio dicens. secūda qd est. vtrū sciētia dei multiplicat̄ aut potest multiplicādo scibilia. i. ip̄is scibilibus diuersis entib⁹ s̄m rōne z rationem. dat autem euidentiā q̄stionis. d. ip̄se enīz. s. deus cōprehēdit omnia subiecta finita. i. vniuersalia eodez modo. i. eadēz finita numero quo. i. qua infinita indiuidua possunt z sciunt̄ ab eoz qd vna sciētia erit vtrorūq; hęc ergo est q̄stio secūda. (S̄z de hac.)

Nota.

Dupl'r intel-
ligit dea sci-
re alia.

Solutio hanc questionem secundam, et primo ponit solutionem, d. sed de hac questione respondendum est quod non est impossibile in scientia dei una et eadem existente quod retineat scibilia divisione. i. quod deus unica scientia sciat multa et diversa scibilia cuius rationem ait, d. nam pro quod non est impossibile apud philosophos quod ipse deus sciat seipsum et alia mobilia, generalia scibilia preter eum. C. Debes scire ut dicitur est: quod deum scire alia dupliciter intelligi potest. Uno modo, prout esse suum est esse aliorum, et sic scit alia non quod illa percipiat in vniuersali, sed prout esse eius est esse aliorum. Alio modo prout illa intelligit sub esse diuerso a se: et esse eius, et sic intelligere est perfici ab illis, vult ergo quod primo modo deus vna scientia intelligit se et alia prout alia sunt ipse. C. Ad formam argumenti negatur in hoc: quoniam esse dei: et esse aliorum, non sunt diuersa scibilia: ut visus est. (Sicutio tamen.) declarat qualiter non potest secundo modo intelligere alia prout illa sunt diuersa ab esse dei: et prout perficit ab illis, et dicitur diuisio tamen illa, scilicet secundum modum, apud eos est impossibile, et exponit illud, d. dico esse impossibile intelligendo quod intellectus vel perficiat ab intelligibili causato ab eodem intellectu. C. Debes scire quod si intellectus primi intelligit alia prout diuersa sunt ab eo, sequitur omnino quod ille intelletus perficiat ab illis quod declarat quod prout diuersa sunt non continentur in eodem: quod sic non essent diuersa, si non continerentur in eo, ergo aliquid scit ab eo, scilicet alia, ergo cuius comprehendit illa efficit illa: et per consequens perficitur ab illis. Et huius simile est: quoniam intelletus noster non continet scibilia, ideo cuius intelligit illa scit illa aliquo modo: et prout scit illa perficitur ab illis: et sic in proposito applica tu. Inquit ergo, Si enim aliud preter eum intelligeret alio modo quo nos intelligimus, esset eius intellectus causatus ab intelligibili: et non ipsius causa: et totum contrarium, demonstratur per beatum, hec consequentia patuit in tertia disputatio, de enim intelligens vel intelligit prout est causa: vel prout est causatum, prout est causa: sic intelletus est idem effectus, si prout est causatum sic intelligibile est diuersus ab intelligente: et intelletus diuersus: quoniam effectus semper prius perfectione cause, et per consequens ponit esse diuersus a causa. Si ergo deus intelligeret aliud: tunc esse diuersum ab intelligibili, et per consequens causatum: et sic patet consequentia. (Et est notandum,) exponitur quod dicitur et ait: est notandum quod pluralitas a philosophis negatur, quod pluralitas scitarum in deo non conceditur a philosophis, non enim volunt quod vna scientia deus intelligat se et alia diuersa intelligat reliqua, et non est super, scientia negata a philosophis quod ipse de seipso sciat: imo hanc ponit scilicet super, negant de scientia addita sibi, scilicet dicunt quod non intelligit deus alia preter seipsum additis scientie eius. C. Sed contra dicitur huic Alga, et dicitur dicitur, ergo ignorat alia cui respondet Zuer, d. et non sequitur ex talis pluralitatis remotioe a deo benedictio remotio pluralitatis scibilibus, bene valet, deus non intelligit diuersa scientie se et alia, ergo non intelligit diuersa: quoniam si scit intelligit illa plura per vnam scientiam prout illa plura sunt vniuersa in deo: et alia a parte eorum, argumentus ergo Alga, super sunt respondit Zuer, bene falsus: et contra illam valet, Zuer, autem non sic intelligit, in solatio patet hic alio modo. C. Et debet scire quod effectus prout dupliciter copari, effectus: et sic possunt dici diuersa: vel a parte cause: et sic possunt non

Pluralitas
sciar in deo
negat a phi-
losophis.

Et effectus
prout dupl'r co-
parari.

idem a parte effectus dicitur diuersa quoniam effectus non continet eam sed potius continet primo effectus deficit a perfectione cause, et ideo diuersum esse eius ab esse cause, a parte cause sunt idem quoniam causa continet effectum prout totum esse, et ideo a parte cause est idem, dico ergo quod deus vno modo intelligit diuersum, alio modo non intelligit diuersum, intelligit quod deus diuersus a parte effectus, intelligit idem a parte sui ipsius, non ergo valet hec consequentia, deus vna scientia intelligit se et alia, ergo non scit diuersa: quoniam illa a parte eius sunt eadem a parte illorum sunt diuersa: et sic apper vniuersum intelletus verborum Zuer, (Et dicitur.) Nunc remouet omnino dicitur Alga, Alga, enim arguit sic, non potest esse plures scientie diuersae in deo, ergo deus non potest intelligere diuersa. R. dicitur Zuer, d. et dicitur: ita quod quoniam Alga, transit, quod de pluralitate impossibile, scientiarum que deo est impossibile ad scibilibus pluralitate inferendo, ergo non potest scire plura, est opus sophisticum, i. argumen- tum appareat: et non existens: quod declarat, d. quod si veritate numeratio scibilibus in scientia dei non est similis numerationi eorum in scientia humana, bene enim valet, in humana sunt scibilia diuersa, ergo et scientie hoc declarat, d. nam pro quod in humana potest accedere duplex, vna est ratione phantasmata que super, quasi redimunt naturam localis numerationis, i. que reddunt diuersitatem quasi in subiecto, per hoc, quod phantasma lapidis in me est aliud a phantasmate Maronis: quasi scientia mea lapidis et tua differunt quasi in subiecto, i. prout rem. accipit enim hic locum pro subiecto, unde localis numeratio id est quod realiter distinctio. (Secunda vero.) Ponit secundam, d. secunda vero est numeratio ipsarum in seipsis in intellectu nostro, i. ratione subiecti in quo imperent, v. in numeratio prout concitant in primo genere ut puta: quod est enim in quatuor diuidit ad omnes species ipsum ens in gradibus, vult ergo quod numeratio scibilibus est ratione subiecti in quo habet esse in quatuor entia, et hanc distinctionem ponit in tertio de anima, commento, s. ubi dicit quod intelligibilia habet duplex subiectum, vnum prout sunt entia in mundo: et sic numeratur ratione phantasmata, aliud prout sunt entia in mundo: et sic est intelletus et sic sunt vnum ens, hoc declarat, d. intel- lectus enim noster vniuersum est ratione vnitatis in speciebus animalis compre- hendit scibilibus numeralia mundi, i. entia mundi diuersa: et numeratur ratione dicitur, vult dicere quod si intelletus comparat ad quod dicitur ge- nus animalis, i. g. ad hominem qui continet plures species, i. plures con- ditiones in se duorum: ut grecos et rufos et latinos et c. est vniuersum nu- mero vniuersum et per se forma manens totius speciei, sed si comparat ad species, i. in diuisa que specie differunt per accidentia est plures: quod in- telligitur secundum habitudines: ut dicitur in libro de intellectu, et in fine quar- tae putationis, scibilia ergo nostra si comparatur ad subiecta per quod sunt omnia sunt vnum ens, si comparantur ad subiecta per que sunt vera sciunt multa: ut patet in dicto commento, In deo autem scibilia non possunt comparari ad diuersa, imo omnia sunt vnum ratione essentie que est causa il- lorum: et multa a parte effectus: et hec est mens Aristotelem et Zuer, C. Contra tenet prout sine ratione qua nos christicolle tenent: hec sunt temeraria et falsis simarum scibilia sunt multa et ratione phantasmata et ratione intelletuum qui realiter et per se multiplicat: ut dicitur in libro de intellectu contra Zuer, (Et est manifestum,) declarat nunc propositum in scientia dei, d. et

Intelligibilis
dupl'r scit
lectur hnt.

Scibilia in
deo non par-
tar diuersa.
Contra.

est manifestus qd non mouem? scientiam dei de vniuersali re. i. dicitur scientiam dei non esse vniuersalem: qd sine dubio mouet dicta numeratio. i. sine dubio scientia z deus non erunt diuersa. z idcirco z remanebit numeratio talis qua nosse intellexit? nequit coprehēditur scire. postpositum nisi nostra scientia esset similis scientie dei benedicti qd est impossibile. ¶ Bebes scire qd scientia dei qualis est negatiua potest intelligi a nobis qd non est vltis nec particularis: vt dicitur est. atramē qd sit talis vel talis nature nō potest intelligi a nobis: z hoc voluit dicere Auer. (Et ideo dicitur?) apponit quod dā correlariū. n. z ideo dicitur qd valde fuit manifestū dictum dicitur qd intelligit terminū habet limitatū quē aliquo modo p̄rāstrare nequeat. ¶ Bebes scire qd tribus modis cōtingit intelligere intelligēs. i. vniuersaliter. secūdo particulariter. tertio vno mō quō nec est vniuersalis: nec particularis. Intelligit ergo in intelligēdo hz certum terminū: qm̄ ita intelligit tertio mō qd non p̄mo: vel secūdo mō: z sic p̄r dicitur Auer. vel forte intelligit qd ideo p̄r intelligitias nō intelligere vniuersaliter z particulariter. qd esse earuz est finitū in vigore: z nō continet oibus modis perfectionē rerū z tu p̄sidera. (P̄terea intellexit? nosse.) Quē probare qd vel scientia sit actualis: imo actualissima. z p̄mo ponit vno d. p̄terea intellexit? nosse est scientia entium potentialiter nō aut actualiter. est enim potentialis: qm̄ non est per essentia eūdem per receptionem a rebus: z si deficit scientia actualis de actuali quāto: magis scientia nostra vltior erit: cum magis ingredit̄ potentialē scientiam: z per cōsequēs magis erit defectibilis. ¶ Bebes scire qd intellectus omnium intelligētiarū sunt actuales cū sint p̄entias earū. atramē vna est altera actualior: z sic vna est altera vltior. vult ergo habere qd vna actualis sit vltior: altera actuali: vt scientia secūde intelligētie est vltior scientia prime. z scientia tertie est vltior: scientia secūde. z sic quāto magis scientia nostra que nō continet̄ intra genus actualissimuz erit vltior scientia actuali. ¶ Vult ergo h̄re hāc maiorē. ois scia potentialis ē vltior scia actuali: quā pbauit p̄ locuz a maior: p̄ hoc qd actualis ē vltior: actuali. ergo a maior potentialis erit vltior: actuali. (Et absit.) Nunc assumit secūdas p̄positionē quasi minorē. d. z absit qd vel scientia deficit aliquo modo: z qd sibi attribuat scientia potentialis. potentialis enim scientia materialis. i. passiva z receptiva est. vult ergo habere hanc minorē. i. scd scientia dei nō est defectibilis seu vltior aliquo modo. (Et ideo.) cōcludit cōclusionē que partiz sequit̄ ex syllogismo nunc factoz: partim ex predictis. d. z ideo opinari sunt phi: qd scientia dei semp̄ necessaria est in actu qd in ea nulla sit vilitas. z hoc cōcludit sequit̄ ex syllogismo nunc factoz. neqz pluralitas. i. compositio ex potentia cōducta seu cōstituta: sicut multiplicat. i. cōponit species ex genere: z hoc seguit̄ ad p̄dicta. est ergo virtus syllogismi p̄sentis hoc modo. ois scientia potentialis est vltior. scientia dei nō est vltior. ergo in eūda figura scientia dei nō est potentialis. ergo est actualis p̄ locum ab opposito. imo actualissima cuz ei nulla sit annexa vilitas. (Et est notanduz.) Solut̄ questionē tacitam z p̄lebrā quā dīga. mouit. an scz intellexit? dei comprehēdat singularia: z dictum est qd nō: quoniam singularia sunt infinita. nullus intellexit? comprehēdit infinita. ergo intellexit? dei non comprehēdit singularia in secūda figura. Respōdet

Sciā dei q̄lis sit nō p̄ sciri nisi negatiue:

Tripl̄ constringit̄ intelligere.

q̄ infinituz non p̄r comprehēdit ab intellectu nostro: eo qd non comprehendit singularia simul. sed successive. z impossibile est infinituz p̄rāstrare atramē. apud intelligētiā dei quā oia comprehēdit infinituz p̄rāstrare eēntia comprehēdit singularia z infinita: imo scientia dei nō est finita differēs ab infinita. maior ergo p̄positio. b. nullus intellectus comprehēdit infinitū. falsa est de intellectu primi. dicit ergo. z est notā dūm qd apud nos. i. quo ad intellectū nostrū est impossibile comprehēdere infinitum in actu: cuius rōnem dicitur scibilia. i. ea que scimus sunt a s̄mice separabilia. i. nō sciuntur in simul. sed vnuz post alterū: vnuz post platonē. Sed si ponē dū. i. cōcedenduz erit hic esse quādam sciz in qua oia scibilia vniri poterint: vt est scientia primi in qua oia in simul ponunt̄: esset apud euz scientia finita equalis infinite. i. scia finita z infinita habereut eandē vim. z oia ista demonstratiue probata sunt a philoso phiis. ¶ Bebes scire qd intellectus primi non intelligit res singulāria nisi prout est cā illor̄ sub rōne entis z esse: ideo intelligit illa sub rōne esse z entis ens vl esse nec finitū: neqz infinitū: ideo scientia dei prout est finita nō differēt ab illa vt est infinita: z qd cognoscit illa pur est causa: z esse causaz est dei eēntiale: ideo in simul oia singularia comprehēdit prout est possibile et. i. sub forma entis z eēntis: z sic maior. p̄positio vniuersaliter neganda est: hz de intellectu nō s̄ro vtrūque habeat. (Et ideo.) Nunc apponit correlariū: qd quasi vltior est: est qd scientia dei est simplex vna z in actu: z sylus eius cōponitur sic: quelibet pluralitas a deo auferēda est. sed qm̄ pluralitas scit̄ hoc modo intelligit: sicut dicitur est: quēdā pluralitas: qm̄ qd intelligit scientiaz dei esse singulariū vt singularia: z potētiā eēntis. vt sic est pluralitas: cōcludit in prima figura qd ipsius scientia sit vna in actu. simplex z nō potētiā: z huius p̄mo tagit minorē: scdō d. (Et quilibet.) tangit maiorē. tertio cōcludit: z verba eius sunt manifeste per se. (Sed de hoc.) ostēdit difficultatē quōms dicens. sed de hoc. id est isto modo sc̄dēdi clare informari ab humano intellectu est impossibile: cuius rōnem dat dicens: si enim hoc perfecte sup. homo intelligeret esset suus. i. hominis intellectus vnus z idē. i. equalis p̄fectionis cum intellectu ipsius dei benedicti: qd est impossibile: z cōsequētia patet: quoniam opinio esset omnino equalis vtriusqz. ¶ Sed dicitur Auer. secūdo metaphysic. cōmē. primo. vult qd sit possibile intellectui nostro cognoscere dei essentiam: z per cōsequēs dei scientia. ¶ dicitur qd sicut ipse glosauit Aristot. ita ego glosō eum: qd. i. ex pluri illud notat difficultatem. qua si dicat. qd difficile est intellectuz nostrum intelligere dei scientiaz: non tamē impossibile simpliciter. (Et qd scire.) Solut̄ questionē tacitam: posset enim quis dicere: licet scientia dei non sit vniuersalis nec particularis an sit magis propinqua alteri istarū: videlicet respondēdo: z qd scire particularia id est ipsius apud nos est scientia in actu: patet ergo qd scientia dei est magis propinqua scientie particulari qd vniuersali: licet nulla sit istarū perfectio superius dictum est. ¶ Sed contra. quoniam scientia dei est p̄sentiam eius essentia sua est ens adeo qd ei respondet gradus eius: est enim essentia dei vniuersalis per essentiam: ergo maxime particularis: z vniuersali scientie p̄pinqua. ¶ Dicitur qd singularē bō hz actualitatz z determinationē: z hz materialitatz: est enim

Quadr̄ de intelligit singularia.

Dubitatio.

Solo.

Dubitatio.

Solo.

singulare actualissimum respectu vniuersalis: et determinatissimum: et nullo modo potèntiale cōtrahibile: h̄z etiā materialitatē: cuius singularit̄e concernat materiā et appetitū materie. Dicit̄ aut̄ ergo q̄ Zuer. hic loquitur de singulari quo ad p̄mū modū: non quo ad sc̄m modū: rō aut̄ cōcludit sc̄iam dei esse vniuersaliōrē: quātum ad respectū sc̄i modū: et sic patet intentio Zuer. hic.

ALGA. DVB. III.

At Algazel. sed in predictis obiecit Auicēna: in quib⁹ aliqui philosophi opinati erāt q̄ deus gloriosus nihil scit preter seipsum: vnde eos nō sequeret de necessitate ponere pluralitatem in deo. Unde miratur qualiter cōcedim⁹ eis remotionē pluralitatis a deo: et postea concedim⁹ q̄ ipse sciat alia entia preter euz: et q̄ ipse deus ignozet omnia entia preter seipsum: et q̄ sciat ipsa entia: sciens nāq̄ perficitur ex suo scibili: et sequeret ex istis q̄ scibile dei nobilius esset eo: qd̄ est falsum. Quare conat⁹ fuit vicus Auicēna opinari q̄ scire deum seipsum et alia entia: idē est qd̄ esse eius: et de ista cōuersione stupefacti sunt philosophi: vnde manifeste asserere possum⁹ q̄ nulla secta philosophorū clare de predicto proposito inuenire potuit veritatem.

In hoc dubio Algazel inducit motiū Auicēne: et opinionē eius et dicit. Sed in predictis obiecit Auicēna in quibus aliqui philosophi opinati erāt q̄ deus gloriosus nihil scit preter seipsum: et hoc obiecit sup. vt nō sequeret eos de necessitate ponere pluralitates in deo. et euitarent cōpositionem in deo: ideo tantū deum scire seipsum dicunt. (Unde miratur.) cuius reiterant opinionē philosophorū ponit motiū Auicēne dicens: vnde miratur sup. Auicēna qualiter nos conuertimus eis. s. philosophia remotionē pluralitatis a deo. i. q̄ deus non est composit⁹ ex scientiā et scibili: et postea concedim⁹ q̄ ipse sciat alia entia preter euz: et q̄ ipse deus ignozet omnia entia preter seipsum: et q̄ sciat ipsa entia: hec enī sunt cōcessa: cōcessum est enī deum scire seipsum: et q̄ sciendo se sciat alia entia: et q̄ ipse deus ignozet alia entia: non scit illa in propria forma: et q̄ aliquo modo sciat ipsa entia: et quē modocūq̄ arguit probādo q̄ deus nō scit aliud. d. sciens nāq̄ perficitur ex suo scibili: sed per se deus scit aliud. ergo sequit⁹ q̄ perficitur a suo scibili: et tunc dedit incōueniētiā. d. et sequeret ex istis q̄ scibile dei nobilius esset eo: idē est ipso deo: qd̄ falsum est: et cōsequētia patet: q̄ omne perficiens est nobilius perfecto: vt pr̄z. (Quare conat⁹ est) hic apponit opinionē Auicēne dicens: quare conat⁹ fuit vicus Auicēna opinari q̄ deum scire seipsum et alia entia sit idēz qd̄ esse eius. i. q̄ scit

scit et alioz sit esse dei: et ideo nō accidit deo pluralitas: et laudat hanc opinionē dicens: et de ista cōuersione Auicēne ad philosophiā stupefacti sunt philosophi sup. nostri tēporis: eo q̄ Auicēna erat extrane⁹ a philosophiā: cuius ḡitur cōuersus sit ad philosophos stupefacti sunt philosophi: vnde manifeste asserere possumus q̄ nulla secta philosophorū clare et predicto proposito inuenire potuit veritatem: nisi sup. solus Auic. et sic pr̄z sermo Auicēne et opinio et.

AVERROIS.

Ad dicimus q̄ responsio horūz verborū clarissime apparet in p̄cedētib⁹. v. q̄ si philosophi opinati sunt q̄ ipse de⁹ sciat entia modo quo fit vilior eis scibilib⁹ sequit⁹ vt causatum nō reducat ad cām: et nobilius esset vilius: s. nō cauēnt sibi isto modo: s. q̄ ipse deus sciat entia modo nobiliori illo quo nos scimus ea. S. quātū possibile fuerit multiplicare scibilia in deo benedicto qd̄ est per se: et hoc philosophi sibi nō cauēt opinādo q̄ deus nō sciat nisi seipsum sicut attribuit eis Alga. imo pp̄ id qd̄ dictum est. et Auic. insudauit se cōuenire inter opinionē dicens q̄ deus nō sciat nisi seipsum: et q̄ sciat oīa entia modo nobiliori illo quo nos ea scimus: et hoc satis pr̄z ex dictis suis. v. q̄ scire deū benedictū seipsum et oīa alia entia. Et constat ergo ex dictis quō acerrimus est error huius hominis et sum facinus est in eo qd̄ attribuit dolo se phis.

Nunc Zuer. vult accusare Auicēnam q̄tum ad intellectum questionis. sc̄do ibi. (Et per hoc phi) vult accusare Alga. quātū ad illud qd̄ ipse phis. Quātū ad primā prem quasi excusando se a declaratione opinionis Auicē. dicit. dicimus nos q̄ responsio horūz verborū idē est ad hec verba clarissime apparet in p̄cedētib⁹: vult dicere sola nominibus predictorū dubioz: ideo nolo imitari. (Uidelz q̄ si phi.) tunc ponit verba Auicēne quibus dubitauit. d. videlicet q̄ si philosophi opinati sunt q̄ ipse deus sciat entia modo quo fit vilior eis scibilibus. s. modo nostro. s. per perficitur a rebus: sequit⁹ vt causatum idē est entia causata nō reducunt ad causam: imo potius causa. reducitur ad causatū: et sequit⁹ vt nobilius esset vilius: q̄ deus optim⁹ in natura esset vilior rebus: hoc fuit motiū Auicē. ergo. s. q̄ si deus intelligeret aliud: ergo vilesceret: quōtā perficitur a rebus. Sed non cauēt. tunc reprehendit Auicēnā q̄tum ad duo. primo: quia non vitit in solutione eius verbis philosophorū. secundo q̄ non re. p̄ d̄ det ad questionem prout mouit ipse eam. d. sed sup. philosophi non

cauent sibi. i. non euitant hoc incoueniens modo que dixit Auicenna. v3. q. ideo non sequitur q. scire deus se z alia sit vnu z idem. sed sup. philosophi vtuntur his verbis: q. ipse deus sciat enna modo nobiliori quo nos scimus ea. i. equiuoce. put scientia nostra causata est a rebus: z dei scientia causa est reruz: vt dictum est. 12. meta. cōmen. 31. z adductū est in pcedētibz. ergo solutio Auic. peccauit in verbis. (Sed qualiter) Nunc reprehēdit ipsuz quātū ad rem: quā questio mora ab Auicē. fuit quō deus scit alia: z tamen scientia sua nō est cōposita. inquit modo 21. uer. sed qualr possibile fuerit multiplicare scibilia in deo benedictio: questio est per se. i. seorsum ab illa quam soluit Auic. pōt enīz questio intelligi: an deus scit alia: z an deus sciat scia cōposita. Auic. mouit qdōnez sab secūdo intellectu. i. an scientia dei sit cōposita: z soluit eam ad primū intellectu declarādo q. scit alia: non tñ sequit q. vilesit: ergo peccauit Auic. quātū ad rem: cū soluit vna: qdōnē quā nō mouit. z tacuit sol. illius quam mouit. (Et per hoc pbi.) Nunc vult accusare Algā. dixit. n. Algā. ad intellectuz scōe qdōnē q. scientia dei nō est cōposita: qm̄ s̄m p̄hos deus nō scit nisi se. Lūi contradicit Auic. d. z per hoc philosophi sibi non cauent. i. non euitant questionē illā opinādo q. deus non sciat nisi seipsum: sicut eis attribuit Alg. imo philosophi sup. euitant illā ppter id qd dicitur est superius q. scientia dei est sui. pur est ens: z aliorū: vt est principū eorum. (Et Auic.) Declarat quō Auicēna conatus erat mediare. d. z Auic. insidiat se cōuenire inter opinionē dicētis: q. deus nō scit nisi se: vt fuit opinio Algā. z vt sciat modo nobiliori illo quo nos scimus ea: que fuit opinio p̄horū: qd ostēdit esse ad eius mentē. b. z hoc latius pz ex dicitis suis. v3. sup. que fuerūt q. scire deū benedictū seipuz z oia alia entia mūdi ē idēz istud isplēnō dicat ita clare: ergo qm̄ mediar cui cōtradicit: ergo constat ex dicitis quō acerrimus est error huius hoīs z suū facinus: z peccatus est in eo. i. illo qd dolose p̄his iponit iponit enīz deū scire se est idē qd deū scire alia oīaz hoc falsum est: q. videtur q. Auic. cōtradicit sibi qm̄ superius dixit q. deum scire se z alia idēz est qd esse ei? z eē aliorū. C. Dicedū q. dicit Auic. z Auic. in hoc consistit: qm̄ Auic. voluit deum vnico actu sciendī scire se z alia prout illa alia sunt eadē cū esse deū: q. vt dixi entia a parte dei sunt eadem i p̄s. Auicēna opinatur q. deum scire se z alia prout alia sunt diuersa ab eo est idēz istud facinus est: z error acerrimus. vt v̄ sum est superius: z sic amouet contradicctio.

Bsta inter au. z Auic.

ALGA. DVB. V.

It Algazel. respōdens pro philosophis: z aliquis diceret q. ipse deus scit se in eo q. est principū modo relatiōis: z scia relatiuoz est vna. paternitas. n. z filiatio simul z semel cognoscunt. Unde sicut hic plures scientie vniunt: eodē modo dici pōt in deo benedictio: vidēz q. ipse scit seipuz: principū entū: z est vna z eadem scientia: lz pluralitate

aliquo modo retineat. Rursus quomodo h̄ intelligitur in vno causato relatiuo sibi z nō infert pluralitate: ergo multiplicatio ipsius sine illius qd est in genere suo non infert pluralitatem. Meterea sicut qui scit rem z scit q. eam ipse scit vna z eadem scientia: sic vna z eadem scientia est cum istis multiplicationibz: maxime q. loquentes opinatur q. scibilia dei sunt infinita. Et q. eius scientia est vna z eadem: nō q. attribuant ei scientiaz infinitaz. Hucusq. sunt verba Algazelis nomine philosophorū. Sed ipsi respondēt pro eis sic: si dei scientia vna z eadem est omnimode nō imaginādum est q. dependeat a duobus scibilibus: q. vt philosophi ponit infert pluralitate: z tamē sollicitatur in hoc: ut dicunt q. si deus haberet quiditatez denominatā ab entitate: esset h̄ pluralitas in deo. Et ideo s̄m philosophorū radices iposibile est ponere vnam z eadem scientiam a pluribz scibilibus dependentem: ita q. pluralitate nō inferat: ideo magis infert hic pluralitatez qz attribuire ipsi deo esse super suam quiditatez. Similiter ad id qd dicebant q. scientia relatiuozū est vna z eadem. Dicimus q. est falsum: imo sunt tres scientie. v3. duoz relatiuozū z que est relationis. ergo sunt scientie distincte. Similiter ad id quomodo deus scit seipsum z genera singularia: z q. ipse est ipsozū principū. Dicimus q. infert necessario pluralitatez. Amplius ad id quod dicūt. v3. q. si alius scit rem scit sine dubio q. ipse scit eam eadē scientia. Dicimus q. non est sic: imo sunt due distincte. Pariter ergo qualiter philosophorū defectus acerrimus est in hoc proposito.

Debes scire q. Algā. p̄his iponit q. deus nihil sciat nisi se: z q. omnino ignoret hec: q. si deus scit se z alia in deo accederet cōpositio: vt declaratus fuit istis dieb. elapsis in nostris scholis. vult Algazel primo narrare argumēta quozūdāz p̄horū qui pbant q. deus nō mō scit seipsum z alia: sedo ibi. (Sed ipse.) respōdet h̄ argumētū: inquit ergo Auic. Aut Alg. respōdēs pro p̄his. sup. p̄to adducēdo argumēta aduersarioz que sunt in scripta: pōt q. argumētū cōponi scientia relatiuoz est vna, scia dei z aliorū est scia relatiuoz: ergo est. Prima r̄s.

vna. maior pbat exēplo. inquit ergo primo ponēs minorē: si aliquid diceret qd ipse scit se in eo qd est principiu alior. & sup. alia quocumque est principiu modo relationis: hec est minor. sc. scia dei & alior est relationalia. Deinde ponit maiorē. d. & scia relatiuoz est vna: cuius exēplo ponit. d. paternitas eniz & filiatio simul & semel cognoscunt. Deinde ponit cōclusionem. d. vnde sicut hic. i. in relatiuis plures scie vniuntur id est diuersoz est vna scia: eodē modo dici pōt in deo benedictio. v. qd ipse scit seipm principiu entiu: & est vna & eadē sciētia: lz pluralitas tem aliquo modo retineat. Est ergo cōclusio argumētū qd vna vna sciētia numero scit se & alia: cōtra p̄hos: vel positionē quā p̄ho impo-

Secunda

Tertia

Solutio

Ad primā.

Ad scōam.

Ad tertiaz.

possibile est ponere vnam & eandē sciām a plurib⁹ scibilibus tepen-
dentem: ita qd pluralitatē nō inferat: ideo magis inferit hic. sicut eo qd
quis diceret sciam esse ad dītam essentia qd attribueret ipsi deo esse su-
per quiditatem. sup. ad dītam. (Similiter) Nunc soluit ad argumen-
tum p̄imum: & breuiter negat maiorē: dicit ergo similiter ad id. qd
dicebant qd scia relatiuozum est vna & eadem: dicimus qd est falsū:
imo sunt tres sciētie. v. due duozum relatiuozum & tertia illa que est
relatiuoz: ergo sunt sciētie distincte. (Similiter) Respondet ad se-
cundam. & primo replicat rōnem eius. d. similiter ad id argumētū sup.
quō deus scit seipsum & genera singularia: & ipse est ipsozum p̄im-
cipium & addas: & qd possibile est causarum intelligere se & causam
vna sciētia: dicimus qd in causato inferit nec essario pluralitatem:
eo qd causatum intelligit se & causam diuersis sciētijs. (Amplius.)
Solutio ad tertiaz. d. amplius ad id qd ipse dicit. v. qd si aliquis scit
tem scit sine dubio qd ipse scit eam eadem sciētia. dicimus qd non est
sic. dicimus qd minor est falsū: imo sunt due distincte. concludit. d.
p̄ter ergo qualr philosophozum. sup. ad diuersariozum de fectus est acer-
tūmus in hoc p̄posito: solute ergo sunt rōnes p̄o philosophis.

AVERROIS.

Deo dicimus qd huius hominis verba hic fue-
runt longa: & v plurimū dialecticalia. Sed
ipsoz verboz sententiā sub duabus cōclusio-
nibus cōtinet: & id qd cōstat ex his est qd af-
ferendo sciām dei vnam esse dixit qd in nostris intelligit
bilibus: p̄out intelligētia intelligit ea nō multiplicante:
sicut in entibus reperit. v. qd sunt aliquę res in quibus-
dam entibus: que nō in illis rebus multiplicant: v. pu-
ta qd res; est vna: & ens est necessarius: vnde ex hōc s̄m-
eum de p̄timit qd vna & eadē sciētia multa vel forte infi-
nita cōtinet. Et prima duarū predictaz ab Alga. ducta-
rum est qd ipse sumit exēplar ab imaginabilib⁹ reb⁹ que
cōtingunt intellectui in anima: & sunt similia entia comi-
tantibus relationes entiu a diuicē & eozuz negationes:
apparet qd relatio que cōtingit intelligibilib⁹ nō multi-
plicationē intelligibiliū inferat: & allegatio ipsius super
hoc est qd relatio comitans relatas res sic se habeat. Et
ipse postea obiicit dicte auctoritati dicendo qd relatio &
duo relatiua sunt: plura & plurib⁹ egent sentētis: vt diffu-
se m̄ editat⁹ fuit ostēdere. Et nos dicim⁹ qd hic error acci-
dit ei assimilādo sciām humanam ad diuinā. Unde di-

etiam qd quicq; moueat dubiu in diuina sciētia: et ppe
dit illud soluere p humanā sciām: est manifestus qd ille
trāfert iudiciū p:efens ad absens in duob' entib' in ma
xima distantia distantibus. v3. in specie et in genere. Se
cunda vero predictarū rerū fuit qd nos scimus rem eē:
et scimus qd nos scimus eam et nō denominatione addi
ta super primā: qd procederet ad infinitū. Sz nos dicit
mus qd hoc nihil est. Quia satis patet qd procederet
ad infinitū si aliquis sciret rem et ignoraret qd ipse scit eaz:
et postea scit qd scit eam: et ex hoc inuouetur secūda scien
tiar: ideo non est possibile procedere ad infinitū: sicut
putabat ipse.

¶ Quia nūc Zuer. redarguere que dā biera Alg. et primo pponit sum
mam intentionis eoz: et ingt. Dicimus nos qd huius hominis verba sic
fuerunt lōga: et vplurimū. i. qd ad maiorē partē eozū dialecticalia:
sed ipsorū verborū sūta in duabus cōfessionib' cōtinet. (Et id qd) Nunc
erequit et primo pponit qd dā necessariū ad suū ppositum. scō ibi.
(Et primo duar) pponit cōfessiones sūmariz. ingt. ergo in prima. Et id
qd cōstat ex hīs est: qd asserēdo sciām dei vna3 esse dixit qd in nostra
intelligibilib' prout intelligētia. i. intellectu intelligit ea nō multipli
cauit. i. res intelligibiles ab intellectu nostro vna scia intelligunt et
relatiua et multa alia: imo pbant hoc dicēdo qd sicut in entib' repe
ritur. v3. qd sunt aliquę res in qbusdā entibus que in illis reb' nō im
plicauit: vt puta qd res est vna: et ens est necessariū: ens enī et vnus
idē sunt simpliciter: sicut ergo ex natura rei vnū fm rem pōt eē mul
ta fm rōnez: inquit pp hoc vnde ex hoc fm eū deprimū qd vna et ar
dem scia multa et forte infinita cōtinet: eo qd sciētia est res in anima:
modo sicut res extra animā potest esse vna in subiecto et plures fm
modū: multo fortius res in aīa sicut est sciētia: potest esse vna in sub
iecto et plures in habitu. istud est illud necessarium quod Zuer. ppo
nit (Et prima duar p dicitaz.) Nāc ponit cōclusiones sūmariz. et ingt.
et prima duar p dicitaz ab Alg. dicitaz est qd ipse sumit exēplar ab
imaginabilib' reb' que cōtingūt intellectui in anima nostra: sunt
sūta entia comitātib' relationes entium adinuicē. i. et illa entia a q
bus sumptit exēplar sunt res relatiue: res cōcomitantes eozū nega
tionē. i. et res qd nihil cōrūdet in re qb' potit rīdet nō esse in mō
Zuer. appet qd relatio qd cōtingūt intelligibilib' nō infert multiplicatōez
intelligibilium: et allegatio. i. pbatio ipsiue est super hoc qd relatio cōco
mitans relatiua res: sic se h3: quoniam vna est sciētia duozū relati
uozū: dicit modo Zuer. et ipse Alg. obiecit dicte auctoritati. i. ecē
plo dicēdo qd relatio et duo relatiua sunt plura: pluribus egeū sen
tentias: vt diuise meditatū est ostēdere. (Et nos) Cum posuit primā
cōclusionē: nūc reprobat eam et dicit: et nos dicimus qd hic error acci
dit: et assimilando sciām humanā ad diuinā: bene dicimus qd geū

mouet dubiū in diuina scia et perpendit illud soluere per humanaz
sciām est manifestum qd illud trāfert indiuiduaz p̄sens ad absens. i.
induiduum gnābile et sensatū ad eternū insensatū. dico absens in
duobus entibus in maxima distantia distantibus. v3. in specie et in
genere. ¶ Sed dicea. de insensibilibus non possumus loquētiā per
sensibilia: ergo non malefecit Alg. per simile in nostro intellectu
declārare in intellectu primi. ¶ Bicēda qd error: fuit Alg. credēdo
per hoc oīno scire illa: et credere hec esse illis sūta ofno: sed qd aliqua
per hoc veniamus in illoz cognitionē: nō est dubiū vt scitur ab Zuer.
tertio de aīa. cō. 3. 6. (Sedā vero) ponit secūda. d. secūda vero predi
ctarum rerū fuit qd nos scimus rem esse: et scimus qd nos scim' eaz et
nō denominationē. i. scia noua addita sup primā: qd pcederet in infi
nitum. inquit Zuer. sed nos dicimus qd hoc. i. hec ratio nihil est: qd
ostendit. d. qd satis p3 qd pcederet ad infinitū: si aliquis sciret rez et
ignoraret qd ipse scit eam: et postea scit qd ipse scit eam: adeo qd ex hoc
inouet scā scia. vult ergo cōtra Alg. habere qd homo scit rem: et scit
se scire illam: et ibi stat per vnā regulā: qd aliqd est tale per aliud: il
lud per qd est tale: est tale per se: vt dicit. 3. phis. cō. 4. 6. ideo cōclu
dit. d. et ideo nō est posse pcedere ad infinitū: sicut putabat ipse: et sic
p3 quā Alg. in duab' cōclusionibus peccauit. aliqua.

Dubitatio.

Solutio.

ALGA. DVB. VI.

¶ Sit Algazel. et si aliquis diceret qd hoc dubiū
sequit tūc Zui. ipse enī opinatus est qd de
alia entia preter eū sciat. Sed aliq veraces
p hī pueniūt qd ipse deus nō scit nisi seipsū:
ergo hī eos hoc dubiū remouet. Nos dicimus qd mo
uens hoc argumentū deberet merito tacere et stupefie
ri de ipsius vtilitate. Quilibet enī homo vel angelus
cognoscit seipm et suū principiu: et alia entia preter euz.
Unde si ipse deus nō sciret nisi seipm: esset ergo defecti
bilis respectu creaturaz humanaz: maxie angeloz: im
mo qd plus est: id qd videt cognoscere seipm nouit ali
ud extra se: et nō est dubiū qd scia est nobilitas et pfectio
et ignorātia totū cōtrariū se h3. ¶ Rur sus p hī sunt cōueni
dicere qd ipse deus est diligēs: et qd h3 mirabilez gloriā.
Unde etiam mirāduz est quātr posuit ei talia attribue
re: posito enī qd ipse scit sciēs simpliciter sine quidditate:
quomodo poterit esse ignorans omnia alia preter eum
cum produnt ab eo. Qualis igitur etiā differētia est in
ter eundez deum et vnum hominē mortuum: nisi qd ip
se deus seipsum nouit et cognouit: et mortuus minime.

Amplius dicamus q̄ possumus eos cōpellere vt cōcedant pluralitatē deo benedicto hoc modo. v3. aut scīētia dei eadē est q̄ ipse deus: aut differūt ad inuicē: si differunt: statim ergo p̄cessa est pluralitas in deo: si sunt vnū & idē: qualis est ergo differētia inter hoc & dictū dicitur: q̄ scire hoc seipm̄ idē est q̄ ipsuz: sed hoc summa scituitas est: homo nāq; multoties essentia sui ipsius ignorat & scit qd̄ est postea: & tunc remouetur illa ignorantia quādoq; & hec differūt ad inuicē sine dubio. Et sic dicemus q̄ deus sciuit seipm̄: nō ex hoc sequit q̄ ipse cum eius scia sit vnū & idē. Et si forte dicti phi dicerent q̄ ipse deus purus est intellectus absq; alia substantia. Dicimus q̄ hoc est impossibile. Sciētia enī intellectus denotatio quedā est que subiecto sine dubio indiget: vt in alijs accidētibus reperit. vnde dicimus q̄ ex hoc apparet deus secus p̄horuz in presenti p̄posito. Et nos deo dante in sequētibus declarabimus q̄ ipsi nequeunt ostendere q̄ ipse deus seipsum: neq; cetera entia sciat.

Nunc Alga. in presenti dubio vult reprobare philosophos. & primo declarat qualr̄ predictū dubium est cōtra Auicēna & non cōtra periparheticos. Deinde arguit cōtra periparheticos. Augr. & si aliqui diceret q̄ hoc dubiū. i. dicitur sequit tūc Auicē. i. est cōtra Auicēna tūc: cuius rōnē ait. d. ipse enī opinat̄ est q̄ deus alia entia preter euz sciat ergo sup. dubiū factū p̄cedit cōtra Auicē. & ostēdit qualr̄ nō est cōtra periparheticos. d. si aliq; veraces phi cōueniūt q̄ ipse deus nō scit nisi seipm̄: ergo fin eos hoc dubiū remouet. i. nō h̄z locū. (Nos dicim̄) cū declarauit qualr̄ hoc dubiū p̄cedit cōtra Auicē. & nō cōtra phos: nūc arguit cōtra phos rōnib; nouis: & p̄io vilipēdit eos. d. nos dicim̄ q̄ remanēs. i. solū est: si argumētū illo mō deberet merito tacere & stupere fieri de vilitate ei. i. sui ipsi. (Quilber. n. h̄) nūc declarat solonem illā esse falsā: & arguit entimemariē: & rō statim hoc: si deus nō sciret nisi se esset de se creditis respectu hoīs: & maxie respectu angeli. p̄has p̄bat: qm̄ minora intelligeret ipso angelo: & ipso hoīe qm̄ h̄ & angelū nō modo se: imo alia intelligunt: vt p̄ in tex. huius rōnis. primo p̄nic. p̄bationē p̄ntie. d. glibet. n. h̄ vel angelus cognoscit seipm̄: suū principū: & alia entia preter eum. (Unde si.) ponit nunc entimemariē dicens. vnde si ipse deus nō sciret nisi se: ergo esset defectibilis respectu creaturā humanā. p̄to maxime respectu angelorum: sic p̄ tota ratio (Immo q̄ plus est) hic ponit secundā ratiōē cōtra idē: & p̄ ratio sic cōponit: illud qd̄ videret cognoscere seipm̄ nouit aliud extra se. Sed suppleas: deus cognoscit seipsum. ergo deus nouit aliud extra se. maior ponitur tūc & non probat: q; ibi infra. (Qualis ergo est vtilis

est differētia inter hoc & c.) probat. ideo vsq; ad illum dimittat locū: minor aut est periparheticos vt dictū est. (Et nō.) Soluit dubiū cōtra primā rōnem: qm̄ sicut dicitur. i. & metaph. cō. s. i. Sciētia viliū nō est digna apponi in re nobilissima: sicut est deus: cuius exēplū est: sic videre turpidā viliū nō decet honesta videntem videre. ergo cum entia generabilia sint viliū in comparatiōe ad deum non decet deum videre: sic ad primam rōnem negatur consequētia. & ad probatio nem patet solu. ex hoc eo q̄ homo & angelus non sunt perfectissima qualia est deus & c. Hanc ergo qd̄ nō remouet. d. nō est dubium q̄ sciētia est nobilitas & perfectio: & ignorantia totum cōtrariū se h̄z. i. est vilitas & imperfectio: vult ergo dicere q̄ h̄z ei cōgruit scire vilia nō p̄pter hoc vile scit: eo q̄ & si obiecta sensibilia vilia sunt: attamē sciētia est perfectio & bonitas. (Rursus.) Hic ponit tertiā rō: & componit rōē diligens entia habēs mirabile gloriā intelligit dilecta: hanc maiorē supponit: statim apponit minorē. d. rursus philosophi sunt cōsueti dicere q̄ ipse deus est diligēs sup. entia: & q̄ h̄z mirabile gloriā. i. in hoc q̄ misericors est eozuz que diligit. cōcludit ergo p̄clusio q̄ deus intelligit dilecta quozuz est misericors. (Unde etiā.) adducit quartā rōnem: & sic componit: nulluz sciens simplr̄ sine quidditate differēte ab esse est ignorās ea que sunt extra ipsuz: sed deus est simpliciter sciēs sine quidditate differēte ab esse. ergo nō est ignorās res extra ipsuz. primo ergo p̄ponit qd̄ vult destruere. d. vnde est mirādūz est qualr̄ possunt ei talia attribuere. (Posito enī.) Nunc arguit & ponit minorē. d. posito enī q̄ ipse sciat simplr̄ sine quidditate. i. differēter ab esse: ponit cōclusionē sub forma qd̄ nō. d. quō poterit esse ignorans omnia alia preter eum: quasi dicat nō. (Cum procedūt.) probat maior & cōponit sic nullū sciēs simplr̄ a quo p̄cedūt oia ignorat omnia. Sciēs sine quidditate differēter ab esse est id a quo p̄cedūt omnia. ergo nullū sciēs simplr̄ sine quidditate est. ignorat oia alia. huius tangit minorē. d. cū procedant ab eo. (Qualis igit etiā.) Nūc ponit quintā rōnem: & potest sic cōponit: illud qd̄ est homini mortuo plus p̄pinqū est viliū: eo q̄ ab illo est remotius. sed deus intelligens tantū se est p̄pinqūior homini mortuo ipso homine viuo: ergo deus est vilior homine viuo. minor p̄bat: quoniā homo duo habet. s. q̄ intelligat se & intelligat alia: mortuū q̄ neq; se neq; alia: b̄ eius est in medio. caret enim sciētia alio: & quātū ad hoc cōuenit cum homine mortuo: & h̄z sciam suū in hoc differt ab eo. ergo cū scit in medio est plus p̄pinqū homini mortuo. inquit ergo. igit qualis etiā est differētia inter eū & deum: b̄ hominem mortuū nisi q̄ ipse deus seipsum nouit: & mortuus minimē: & per hoc habetur minoris declaratio. (Ampli) dicitur. Nunc arguit contra illud qd̄ phi volunt fugere. d. amplius dicimus q̄ possumus eos cōpellere: vt cōcedant pluralitatem in deo benedicto: qd̄ intendūt fugere hoc modo. v3. aut scīētia dei eadē est quod ipse deus: aut differūt ad inuicē. si differūt: ergo statim est pluralitas in deo. si sunt vnū & idē. ergo qualis differētia est in hoc & dictū sciētia q̄ scire hoc seipm̄ idē est q̄ ipsuz. i. nulla: idem enim erit diuersi sciētia dei nō differt a deo: & q̄ ipse nō scit nisi se tantū. Destruat hoc. sed hoc est summa fatuitas: qd̄ declarat per exēplū hoc modo. d. homo nāq; multoties essentia sui ipsius ignorat: & scit qd̄ est p̄o

Destitutio destruc. Quer. 277

nea. i. accidētiarū tunc quādoq; remouet illa ignoſcētia arguēdo ab accidētibus ad eſſentias inquit modo: & hec. i. ſcētia ſui & accidētis differēt adinuicē ſine dubio: & videt mihi q̄ Alga. voluit per hoc inuere hanc rōnem: quicūq; ſcit diſſicilius ſcit facilius: ſed deus ſcire eſſentias eſt diſſicilius q̄ ſcire poſteriora: vt p̄t̄ in exemplo de homi- ne: ergo ſcētens eſſentiam ſuam ſciet poſteriora. (Et licet.) Nunc oſten- dit reſponſionē p̄horū eſſe extra propoſitionē ipſi enīz credēbant eua- dēre a cōpoſitōe in deo dicēdo q̄ deus ſcit ſe tantū: ideo ſcētia eius nō eſt cōpoſita. cōtra arguit Alga. d. & l̄z dicerem q̄ deus ſcūt ſeip- ſum: nō ſequit̄ ex hoc q̄ ipſe cum eius ſcētia ſit vnum & idē: vt po- ſito q̄ homo ſciat tantū ſe: nō ſequit̄ ſcētiam hominis eē idēz q̄ ho- mo. (Et ſi forte.) adducit euāſionē p̄horū ab hac replica. d. & ſi forte dicit̄ p̄h̄ dicerēt q̄ ipſe deus purus eſt intellect⁹ ab ſq; alia ſubſtātia: & per cōſequēs ſimilitudo hominis & dei nihil eſt: qm̄ homo mālis eſt & poſit⁹ cōtra arguit. d. dicim⁹ nos q̄ hoc eſt impoſſibile: cuius rō- nem ponit: & pōt̄ ſic componi. oīs denoatiō & accidēs additū intelle- ctus facit cōpoſitionē: hanc maiorē ſupponit̄ explicat̄ minorē. d. ſcētia enīz ē quēdā denoatiō intellect⁹ que ſubiecto ſine dubio indicat̄ vt in alijs accidētibus eiusdē rōnis reſp̄t̄. cōcludit̄ errorē eorū. d. vnde dicimus q̄ ex hoc apparet defectus philoſophorū in p̄ſenti pro- ſito & ordinat̄ ſe ad ſequentia: & ſermo eius p̄t̄: hec iſtur ſunt que con- tinentur in p̄ſenti dubio.

AVERROIS.

Des dicimus q̄ loqui de ipſius dei glorioſi ſcētia. v̄z. tam de ſe q̄ de alijs entibus non l̄z: imo prohibet̄ manifeſte a legib⁹ noſtris ſ. nō modo dialectico ſeu topicali: ſed etiāz ſophiſticali: & maxime ponere in libris qui ad manus cuiuſlibet perueniunt: & q̄ vulgus vt mani- feſtum eſt cōprehēdere talium veritatez nequit ipſorū ruditate ſubtilitateq; rerū: ideo inducit eos ad inſudā- dum vt diuinitatis negligāt pulchritudinē. Et ideo nō ſunt talia omnib⁹ liberāda: multa eīz incōgrua poſſunt ex hoc oriri: & hec eſt cā: quare via leges ponētūz diſ- fert a philoſophorū via. ſ. q̄ vt legis ſimplex & narrata ponit̄. Si forte namq; demonſtratiue loqui iſudauerint ſe: vulgares obijcerēt eorūz auctoritatib⁹: & excitarent dubia & argumēta ſophiſticalia: eſſent igitur dicta ver- ba in fine in errore: vnde valde ſunt laudāda dicentis verba: q̄ qui tradit vulgus ſimilis eſt qui dat venenūz quibūsdāz corporib⁹ quorūdam animalūz. v̄z. q̄ illud

venenūz ſit eis mortificale: venena namq; ſunt res re/ latiue: q̄ aliqua ſunt venena alicui animali: alicui ſunt ſunt cibaria. Unde ſimile eſt de propoſitis dubijs cum vulgus. & ideo ſemp̄ decet dare cuiſlibz id q̄ ſue nature cōpetit. & nos iccirco q̄ in hoc lib. cuz p̄his veracibus intendimus licite loq; igit̄ eſt nobis de p̄dictis tractare hic latēter: alio enīz mō cauēdū valde a nobis ē. Unde redibim⁹ ad p̄poſitūz dicentes q̄ p̄ipathetici tractātes de oib⁹ cōprehēſibilibus inuenerūt eſſe duob⁹ modis v̄z. poſſibilia ſenſibiliter vt corpa indicabilia & actualia in eodez genere exiſtia: & cōprehēſibilia ab intellectu vt ſunt ſenſibiliū rez quiditates & iplaz nature. ſ. nature ſbz ſenſibiliū & accētūz: & inuenerūt dicti p̄h̄i q̄ res qui- ditates habētes ſm̄ veritatez ſunt corpora: & intēdim⁹ de quibūsdāz denoatiōnibus in eiſdez corporibus exi- ſtentibus: ex quibus dicta corpa actualiter reperiunt̄ & p̄parātur vt ab eis aliqua p̄cedāt corpea. & differūt he denoatiōes ab accētib⁹ apud philoſophos i eo q̄ acci- dētāl̄ ſunt res ad dīte ſup ſbz idicatā p̄ ſe exiſtē: & dicte dnoatiōes nō ſic ſe h̄nt: imo ipſemet idē ſunt q̄ ſbz rez indicatāz p̄ ſe exiſtū: ita q̄ ſi imaginaremur remotionē dictāz denoatiōnū ſbz total̄ remouere: & inuenim⁹ veritatez harū de noatiōnūz que in indicatis entibus re- perit̄ur ab opibus cuiuſlibet corporū. U. g. repertum eſt ab eis quare planta ſit planta: rōne. v̄z. cuiūsdā ope- ris ſibi proprii. Similr de animalib⁹ ex quibūsdā pro- prijs operib⁹ cuiuſlibet eorūz: & eodez modo cōprehē- derunt formas brutorū. v̄z. ex virtutib⁹ & actionib⁹ ipſo- rum proprijs in eis. Amplius inuenim⁹ q̄ he denoia- tiones ſunt in ſbis earum ſbz: & hoc inuētūz ſuit ab eis ex entitūz de ſpē ad ſpēm: aut de gñe ad genus dictarūz denoatiōnū cōuerſione vel p̄mutatōe: vt p̄mutatio nāe ignis ad aquā. v̄z. q̄ remota dnoatiōe ex aqua ignis ſit & ab eodē corp⁹ igneale p̄cedit. Cū p̄t̄ q̄ ipſi ſimple- runt ſignūz ſubiecti ex paſſionibus: ſicut ſignūz forme

repererūt ex actionibus. Impossibile est enī q̄ actio
 ⁊ passio ab vna ⁊ eadez natura pcedant. Quare diffini/
 tiue posuerūt q̄ oīa corpora ex duabus naturis ex age/
 te ⁊ patiēte. s. ex materia ⁊ forma cōponunt. Mūcupat
 enī agens forma ⁊ quidditas ⁊ substantia: ⁊ patiēs subie/
 ctus: ⁊ elementū: ⁊ mā. Et apparuit eis q̄ corpora sen/
 sibilia nō sunt simplicia: ⁊ ad sensus apparēt. v3. de cor/
 poribus simplicib⁹ esse composita. qd̄libet nāq; corpus
 actionez ⁊ passionem h3. Preterea opinant q̄ id qd̄ de
 predictis duabus naturis ad sensum cōprehēsis ex ma/
 teria ⁊ forma cōpositis tantū ab intellectu comprehen/
 ditur est forma: qz forme sunt intelligibiles semper: ⁊
 intellectus qm̄ ab humano intellectu separant a substā/
 tijs earum. Similiter esse accidētūz diuiditur in intel/
 lectu ad has duas naturas: lz̄ subiectum verum ⁊ pro/
 priuz eorū corpus cōpositū ex p̄dictis duabus naturis.
Declaratis igitur istis procedunt vltētus speculari
 que duarūz predictarūz naturarū alteraz pcedit: ⁊ in/
 uenerūt q̄ actus pcedit potentiā. put agens pcedit
 actū. Deinde conati sunt speculari de causis ⁊ causatis.
 ⁊ induxit eos inuestigatio ad causāz primam actualem
 que ceteras omnes causas entīz super cellit. Quare o3
 q̄ sit purus actus ⁊ nullaten⁹ potentiā retineat. Si enī
 aliquo modo potentiāz retinet esset necessario causata
 quodāmodo: ⁊ causa alio mō: ergo nō esset prima. ⁊ qz
 quodlibet puruz ⁊ nudum a potentia apud p̄hos intel/
 lectus est necessario: op3 ergo q̄ prima causa necessario
 sit intellectus. Hec est summariz opinio p̄horum: ⁊ qui
 vult de istis claritus informari ad abundantiaz librorūz
 cōcurrat peripatheticorūz. **D**elibatis ergo his que
 mouerunt p̄hos ad opinanduz q̄ principium mundi. s.
 prima causa sit simplex ⁊ purus intellectus coacti fuerūt
 dicti sapiētes inuestigare de ordine mūdi: ⁊ q̄ ordo hu/
 ius mundi ex ipsius parte procedit a scientia cum illa
 scientia sit principū mūdi ⁊ dat sibi esse ⁊ est ordo intel

ligibiles: ⁊ hoc sine dubio taliter est difficilis cōprehen/
 sionis. Propter qd̄ nō est miruz si nō ingrediat cor vul/
 gariuz: qz subtiles vix possunt lumen rarissimuz horum
 ppositozū respicere. Amplius oīa verba huius hoīs re/
 licta: in quibus reprehēdit p̄hos de predicta opinioē:
 nō sunt nisi ambages ad cōplacendū vulgiz ⁊ rudibus
 hoibus fingentib⁹ legē seruare. Ergo qm̄ ipse dixit qua/
 lis est gloria entis simplicis sine quidditate ⁊ absq; scia
 eius qd̄ ab eo pcedit ⁊c. Dicim⁹ q̄ sunt verba erronea
 ⁊ absurda. Si enī p̄hi posuerunt quidditatez nudam a
 subiecto: est ergo necessario a denoiatiōib⁹ denudata.
 Non enī potest esse subiectuz denoiationuz: nisi com/
 posita fuerit ex natura potētie ⁊ natura act⁹: ergo prima
 causa est quidditas absoluta: ⁊ oīa alia entia a p̄dicta qui/
 ditate quidditatē habēt: ⁊ dicta prima causa est ens sc̄n/
 omnia entia absolute: entia nāq; esse habent ⁊ sunt in/
 telligibilia. put ipse seipuz scit. Postqz igitur vltima cā
 est: habēt igit̄ entia esse: ⁊ sunt intelligibilia ab eo: ⁊ ab
 ipsius scientia. ergo est causa esse predicatus: ⁊ q̄ sunt
 intelligibiles: ⁊ p̄hi negāt q̄ sit sciētia dei in entibus si/
 milis humane sciētie in esse. Sciētia eiz humana causa/
 tur ab entibus. ergo scientia dei in entibus opponitur
 humane scientie. Rursus id quod dixerat qualiter pos/
 sunt euadere q̄ deo gloriozo non attribuant pluralitatē:
 non enī euadet quin scientia dei differat ab ipso deo:
 aut sunt idēz: si differūt: ergo data est pluralitas: si sunt
 idem qualis est ergo differentia ⁊c. Dicimus q̄ in istis
 verbis ostēdit aut suaz fatuitatez aut prauitatez. Decla/
 ratuz est enī q̄ quedā denoiatiōes sunt digniores deno/
 minari de sbalitate qm̄ substātia per se exis est in actu:
 imotū existētiāz in seipsis hnt: vnde modus essēdi
 huius denoiatiōis totū cōtrariū se h3 ad moduz accētū
 lz̄ videat de quibusdāz q̄ indigent de subiecto in rebuz
 pmutabilibus. Radix nāq; accētūz est q̄ ab alijs ha/
 beat sustentationē ⁊ quidditatez. Sustentantur aut̄ per se

nisi id qd interdus accidit rebus generabilibus z cor- ruptibilibus accidat: quaz quiditates indigeat de sub- iecto. Et ideo hec denoiatio valde differt z distat a na- tura accituz: ergo qui scientiaz dei spernit: q: assimilae naturis accntuz summe excecatus est: aut prauiter in- tendit hoies a veritatis via deuiare.

Nunc Zuer. vult rñdere dictis Alga. z primo pponit excusatiōez eius. scda ibi. (Unde redibim?) incipit declarare veritatē de dictis ab illo inquit ergo. Hicim? nos q loqui de ipsi? dei glorioſi scia. v3. tam de se. i. scia eius q de alijs scibilibus entib? nō lz: imo pphibetur manifeste a legibus nostris. i. nō mō dialectico seu topicalitē ēt s/ phisicali: z maxime sup. pphibet ponere in libris qui ad manus cu- iuslibet prueniēt. (Et q: vulgus: vt manifestū est.) Nunc ponit qd iaz sequitur ex illo. v. z q: vulgus vt manifestū est nequit cōprehēdere ve- ritatem raliuz ipſoz. i. vulgariū ruditateq: pzo z rerum subtilita- re: ideo inducit eos ad insudādum vt negligat pulchritudinē diuini- tatis: cōcludit illud. v. z ideo nō sunt talia omnib? liberanda: multa eniz in cōgrua pñt ex hoc oriri. Tunc dant differtiaz inter via legis z philoſophie. d. z hec est cā quare via ponētū leges differt a via phy- losophoz. i. q: via legis simplex z narratiua ponit: cuius rōnem aīz nāq: pzo q: si forte demonstratiue loqui insudauerint se z vulgare obij- cerent eoz auctoritatib? a. rōnibus: z excitaret dubia z argumēta so- phisticalia: sicut dicta verba legis essent. In fine. i. tandem in errore: vult ergo Zuer. q: lex d3 poni sine rōne: qm si poneret cum rōne: ita q: tantū credat pp rōnem: tunc vulgares si respōderēt illi ratiōne re- crederēt opposituz legis: z istud dicituz Zuer. est etiā verum p m le- gem nostrā: debet eniz theologi tantū rōnibus cōtra legem soluere z nō rōnes apponere pzo lege. (Unde valde.) z cum dixit hoc cōmen- dat dicituz cōe z dicit: vnde valde sunt laudāda verba dicitis q: qui tradit vulgus similis est ei qui dat venenuz quibusdā corpōib? quo- rñdam animalū. v3. q: illud venenum sit eis mortificabile: venena namq: sunt res relatiue: q: aliqua sunt venena alicui animalitacitū vero sunt cibaria: vnde simile est de ppositis. vubijs cuz vulgus: z iō semper decet dare cuiuslibet id qd sue nature cōpetit. C Debes scire q: h homo fatu? fuit quātum ad hoc: credit eniz oēs leges esse datas ab hominib? vt Zuer. dicit. 10. metaphy. sue. cō. 2. z credit q: legislator d3 aspiciere inclinationē populozū prouincie: z p m eam ponere leges: sicut fecit Abahumerus qui videns sarracenos maxime inclinatos ad cotuz concessit eis xros: es innumerabiles: z multa mirabilia que narrat in lib. sui nouo: dicit qui dicit Alcoran? z in hoc mentionē homo: imo apparere pp hoc legem nostrā non potuisse esse nisi ex deo: in qua eniz lege precipit paupertas: castitas: z obediētia plusq: in no- strasunt en im contra inclinationē nostram hec tria. z ideo cum aut- eoz nost re legis viciū nos hō: nō potuit esse nisi deus: imo videmus

Nota inter- vias phozū z legis.

Nota.

Promissio legis mahumeti.

sunt fm corpustalia est pmissio que attendit fm intellectū z argumē- tationē demfariuā: vt pphetia approbat: z hec ē felicitas z miseria animaz que pbanē argumētationib?: Quis nostre elinationes debi- lio sint ad imaginādū eas nūc pp cās: quas ego ostendā. sapiētibus vero theologis maior cupiditas fuit ad cōsequēdā hanc felicitatē q: felicitatē argumētoz: q: Quis daret eis: tñ nō attendit eaz nec app? ciatū sunt eaz: in cōparatiōe huius felicitatis: que est coniunctio pte- veritatis: hec ille: vbi aperte dat intelligere illam legē esse positā ad populi inclinationē magis q: ad vritatē: z hōiū salutē: ideo appet- aperte legē nostrā esse verā z ex deo positā imediate. (Et nos.) Nunc cōcludit eaz quare vult differre ab hō alio mō. z inqt. Et nos scdico q: in hoc lib. cum phis veracibus inrendimus licite loquit: igit est no- bis z predictis tractare hic latēter. alio. n. mō est eadem vnde valde a nobis: sic vult loqui hic cuz difficultates qm non vult intelligi a vul- garibus: s: tñ a peripatheticis (Unde redibimus) Cum pposuit ex- culationē: nūc exequit z primo accipit quedā fundamēta: z inquit. vnde redibim? ad ppositū dicitēs q: peripatheticis tractates de om- nibus cōprehētibilib? inuenerūt cōprehētibilia esse duob? modis. v3. pphibilia sensibilib?: vt corpa iudicabilia. i. demōstrata in diuidua z actualia existētia in eodē genere: est ergo vnū genus cōprehētibilibuz sensibilib?: vt diuidua demōstrata. (Et cōprehētibilia) Nūc ponit scōz genus: z inqt. z cōprehētibilia ab intellectu: vt sunt qditates sensibi- liz eoz z ipsarū nature. i. forme substantiaz sensibilib? z accidētūz. Est ergo scōm genus cōprehētibibile quiditas rei sensibilib? sine accid- tia: sicut sbe. hoc est ergo vnū fundamentū Zuer. q. f. cōprehēnsibile est duobus modis. i. sensu z intellectu: sensu vt in diuiduū demōstra- tum: intellectu vt quiditas rei sensibilib?. (Inuenerūt) Nunc decla- rat quoz est qditas q: ab intellectu cōprehēdit: z inqt. z inuenerūt di- cti pbi q: res quiditate habētes fm vritatē sunt corpa. i. cōposita ex materia z forma. (Et intēdimus) Posset quis ambigere: hec diui- sio nō est sufficiens: qm sunt quedā que nō sunt substantie nec accidēt- vt sunt pposita substantiaz. Cui respōdet. v. z intēdimus sub accidētis noie: quibusdā denoiationib? in eisdē corpōib? existētibus: ex qb? .i. ppter que dicta corpa actualia repiunt. i. pp que corpa cōposita sunt: ppter que pparant: vt ab eis aliqua pcedant corpa. C Debes scire vt accipit scōo pigenelcos. elemēta z mixta: s: duplex esse. i. sen- sibile z entitariū seu qditatiū. q: tū ad primū esse regrunt qualita- tes pime: rōne quarā habēt esse tale: z rōne quarā agunt z patiunt. Scōo modo nō requirituz cuz vt sic abstrahāt ab eis. vult ergo q: sub genere accidētis cōtineant talia pposita corpa: sensibilibus. (Et differēt) q: posset quis dicere: an illa sint absolute accidētis: soluit: z differēt he denoiationes ab accidētibus apud phos: eo q: accidēt- tia sunt res addite sup s: iam indicatā. i. demōstratā p se existētē. i. in diuidua: z dicte denoiationes nō sic hñt imo ipsemet idē sunt q: substantie rerū indicatāz. i. demōstratāz p se existētētia. (Et q: h mōi dūpōnes non sunt idem fm rem ipsā subijs statim se limitat. z aīz. itaq: si imaginaremur remotionē dictāz: v: notatiōnū s: fm totali re- mouet. est ergo ibi idētitas inseparabilis z nō idētitas cōntinē z in hoc erat multi qui credūt s: fm z ppositū esse vna z rem: z est error maxim?

Elemēta z mixta hñt duplex esse.

et in metaphysica destruit: p[er] ergo qualiter n[on] sunt absolute accid[er]ia: sed quodammodo. (Et inueniem[us].) Nunc ponit artem qua h[um]o[rum] denominationes insunt vel reperiunt in esse subjectis: et inquit: et inuenimus veritatem harum denominationum que rebus indicatis reperiuntur. I. que rebus demonstratis insunt ab operibus cuiuslibet corporis. A. g. reperitur est ab eis quare planta fit vegetativa: r[ati]o[n]e. v[er]u[m] iustam operis sibi proprii cuiuslibet eorum reperit sup[er] proprium eius et eodem coprehederunt formas brutorum. v[er]u[m] ex virtutibus et actionibus propriis ipsorum in eis: modus ergo est ex operationibus propriis rebus: propria enim operatio arguit virtutem propriam et h[ec] est denotatio que cop[er]at s[ibi] per se. (Simplius). Nunc dat artem inueniendi qualiter h[um]o[rum] dispositioes sint s[ibi] rebus: et inquit. amplius inueniem[us] q[uod] h[ec] denominationes sunt in subjectis earum s[ibi] se: ostendit enim hoc. d. q[uod] hoc inuenitur s[ibi] ab eis ex conversione dictarum denominationum vel permutatione entium: de s[ub]st[ant]ia ad s[ub]st[ant]iam: aut de genere ad genus: vt permutatio nature ignis ad aqua[m]. v[er]u[m] q[uod] remota denotata. l. p[ro]p[ri]o accide[n]te ex aqua fit ignis: et ab eodem accide[n]te. p[ro]p[ri]o post procedit opus ignis: q[uod]m ignis genitus ignit lignum et c. P[er] ergo nunc ars inueniendi h[um]o[rum] propria accidentia esse substantias corporum.

Questio. Sed in his est locus q[ue]stio[n]is: q[uod]m vt dictum est p[ri]mo p[er] h[um]o[rum] alterius: sic q[uod] vere est nulli accidit: quo ergo h[um]o[rum] p[ro]p[ri]e qualitates p[er]tinet esse s[ibi] elementorum eorum sicut accidentia in istis. C. Preterea dicitur. et clarauit in. s. p[er] h[um]o[rum] q[uod]m h[um]o[rum] qualitates n[on] e[st] s[ub]st[ant]ia elementorum: h[ab]uit dicitur totum oppositum. C. In ista q[ue]stio[n]e sicut opinio Alex. vt narrat Zuer. s. p[er] h[um]o[rum]. c. 10. s. q[uod] qualitates p[er]tinet in corp[or]ib[us] mixtis sunt accidentia elementis sunt s[ibi] se. h[ab]uit autem r[ati]o[n]e dicit Alex. q[uod]m Arist. i. p[er]dicamentis dicit. q[uod] s[ibi] nihil est contrarium in lib. autem de generatione vt l. 2. tex. c. 4. dicit q[uod] ignis est contrarium aqua[m] et terra aeri: modus hoc n[on] potest verificari nisi ponendo q[uod] h[um]o[rum] qualitates sunt s[ibi] elementorum et n[on] s[ub]st[ant]ia mixtarum. P[er] h[ec] opinio adhuc p[er]barrat: q[uod]m vt Auic. inquit i. epla. de ca[us]a et causato. ca[us]a est id ad cuius esse quod alio: s[ed] ad e[ss]e h[ab]et qualitates sequit[ur] elementum: et ad remotionem remouet. s[ed] in p[ri]ma figura qualitates ille sunt elementum: vel igitur agere: vel formale: vel finales: vel males, n[on] agere: vt dicitur est in disputate tertiane: nec finales cu[m] sint deteriores: nec males cu[m] s[ub]st[ant]ia sit ma[ior] accentius. 4. meta. c. 1. s. males: et per omnia s[ub]st[ant]ia: q[uod]m forma vt dicitur in hoc loco de s[ub]st[ant]ia eius est forma. C. Preterea o[mn]e illud p[er] cuius variationem res variat in nomine dicitur esse s[ub]st[ant]ia illi: vt Zuer. inquit h[um]o[rum] p[er] h[um]o[rum]. c. 63. et in p[ri]mo cap. de s[ub]st[ant]ia orbis: sed per variationem qualitarum p[ri]marum elementa variant in nomine definitione: ergo sunt s[ibi] elementorum. C. Preterea. omne illud p[er] q[uod] res n[on] n[on] n[on] ex[ist]it in p[ro]p[ri]a operatione est forma eius: q[uod]m vt dicitur statim actio facit s[ub]st[ant]ia formam: passio materiam: et hoc dicitur est. 3. met. c. 12. sed per h[um]o[rum] qualitates elementa creantur suis p[ro]p[ri]is operationibus vt dicitur est in lib. de generatione: et de sensu et sensato: s[ed] vt p[ri]us. C. Preterea illud per q[uod] res definitur est s[ub]st[ant]ia rei definitae: sed Arist. docet. vt perigenesios definitur elementa per h[um]o[rum] qualitates p[ri]mas: ergo h[um]o[rum] qualitates sunt s[ibi] elementorum: sicut ergo p[er]tinet esse omnes quibus Alex. forte crederet illam positionem qua sibi imposuit Zuer. ibi. Zuer. aut. s. p[er] h[um]o[rum]. c. 10. c[on]tradicit quod.

Opio alex. est locus q[ue]stio[n]is: q[uod]m vt dictum est p[ri]mo p[er] h[um]o[rum] alterius: sic q[uod] vere est nulli accidit: quo ergo h[um]o[rum] p[ro]p[ri]e qualitates p[er]tinet esse s[ibi] elementorum eorum sicut accidentia in istis. C. Preterea dicitur. et clarauit in. s. p[er] h[um]o[rum] q[uod]m h[um]o[rum] qualitates n[on] e[st] s[ub]st[ant]ia elementorum: h[ab]uit dicitur totum oppositum. C. In ista q[ue]stio[n]e sicut opinio Alex. vt narrat Zuer. s. p[er] h[um]o[rum]. c. 10. s. q[uod] qualitates p[er]tinet in corp[or]ib[us] mixtis sunt accidentia elementis sunt s[ibi] se. h[ab]uit autem r[ati]o[n]e dicit Alex. q[uod]m Arist. i. p[er]dicamentis dicit. q[uod] s[ibi] nihil est contrarium in lib. autem de generatione vt l. 2. tex. c. 4. dicit q[uod] ignis est contrarium aqua[m] et terra aeri: modus hoc n[on] potest verificari nisi ponendo q[uod] h[um]o[rum] qualitates sunt s[ibi] elementorum et n[on] s[ub]st[ant]ia mixtarum. P[er] h[ec] opinio adhuc p[er]barrat: q[uod]m vt Auic. inquit i. epla. de ca[us]a et causato. ca[us]a est id ad cuius esse quod alio: s[ed] ad e[ss]e h[ab]et qualitates sequit[ur] elementum: et ad remotionem remouet. s[ed] in p[ri]ma figura qualitates ille sunt elementum: vel igitur agere: vel formale: vel finales: vel males, n[on] agere: vt dicitur est in disputate tertiane: nec finales cu[m] sint deteriores: nec males cu[m] s[ub]st[ant]ia sit ma[ior] accentius. 4. meta. c. 1. s. males: et per omnia s[ub]st[ant]ia: q[uod]m forma vt dicitur in hoc loco de s[ub]st[ant]ia eius est forma. C. Preterea o[mn]e illud p[er] cuius variationem res variat in nomine dicitur esse s[ub]st[ant]ia illi: vt Zuer. inquit h[um]o[rum] p[er] h[um]o[rum]. c. 63. et in p[ri]mo cap. de s[ub]st[ant]ia orbis: sed per variationem qualitarum p[ri]marum elementa variant in nomine definitione: ergo sunt s[ibi] elementorum. C. Preterea. omne illud p[er] q[uod] res n[on] n[on] ex[ist]it in p[ro]p[ri]a operatione est forma eius: q[uod]m vt dicitur statim actio facit s[ub]st[ant]ia formam: passio materiam: et hoc dicitur est. 3. met. c. 12. sed per h[um]o[rum] qualitates elementa creantur suis p[ro]p[ri]is operationibus vt dicitur est in lib. de generatione: et de sensu et sensato: s[ed] vt p[ri]us. C. Preterea illud per q[uod] res definitur est s[ub]st[ant]ia rei definitae: sed Arist. docet. vt perigenesios definitur elementa per h[um]o[rum] qualitates p[ri]mas: ergo h[um]o[rum] qualitates sunt s[ibi] elementorum: sicut ergo p[er]tinet esse omnes quibus Alex. forte crederet illam positionem qua sibi imposuit Zuer. ibi. Zuer. aut. s. p[er] h[um]o[rum]. c. 10. c[on]tradicit quod.

opinionem: vt inquit. impossibile est vt aliqd in aliquo sit de aliquo p[er] se / calor: et in alio de alio: ita q[uod] calor sit in h[um]o[rum] de qualitate: et in igne s[ub]st[ant]ia. Impossibile ergo est vt calor sit qualitas mixti: et s[ub]st[ant]ia elementum. C. Preterea dicitur in lib. de sensu dicitur. nulla substantia esse p[ri]ncipiu[m] immediatu[m] sive operationis: sed calor est p[ri]ncipiu[m] immediatu[m] operationis ignis: ergo calor non est s[ub]st[ant]ia ignis. C. L. dicitur. dicit enim q[uod] ignis agit in quantum calidum: et n[on] in quantum ignis: modus q[uod] dicitur vt ignis: n[on] manet vt dicitur. q[uod] reduplicatio illa nihil esset. ergo forma. C. Propter hoc Jo. sand. s. p[er] h[um]o[rum] opinio est h[ec] non fuisse opinio[n]e Alex. inquit enim vt dicitur em est tanto p[ro]p[ri]o et sic sub[st]ant]ia: sicut fuit Alex. attribueret talem errorem manifestu[m]: q[uod] qualitas sit s[ub]st[ant]ia: h[ec] enim p[ro]positio est immedia[n]a nulla q[ue]stio est s[ub]st[ant]ia: vt dicitur p[ro]p[ri]o postea. sed o[mn]is q[ue]stio est qualitas: ergo nulla q[ue]stio est s[ub]st[ant]ia: arguit ergo sic: nulla q[ue]stio est s[ub]st[ant]ia. o[mn]is s[ub]st[ant]ia s[ub]st[ant]ia est s[ub]st[ant]ia. ergo in p[ri]mo s[ed] nulla s[ub]st[ant]ia s[ub]st[ant]ia est q[ue]stio. q[uod] autem ista r[ati]o[n]e ignorauit Alex. n[on] credo quia q[ue]stio o[mn]is loquens de hac materia dicitur in ista fuisse opinio[n]e eius: ecce quo Jo. pal. dicitur Alex. quem visus est sequi semp[er]. C. S. h[ec] bonus h[ab]et nihil. d. q[uod] enim illa fuit opinio Alex. apparet ab eo aperte in lib. de sensu. cap. de sapote. particula illa. Si igitur aque esse est in frigiditate et c. vbi mouet q[ue]stio[n]em et soluit: et in solone ponit opinio[n]e eius: et Jo. t[ame]n accipit verba q[ue]stio[n]is: et tacuit s[ub]st[ant]ia solonis vel p[ro]pter malicia[m] vel q[uod] accepit ab alio qui non vidit Alex. et tu vide eum: et noluit adducere verba eius: q[uod]m ergo posui illa in tractatu de s[ub]st[ant]ia orbis: que[m] scripsi multis diebus. C. Preterea. q[uod] dicitur iste homo n[on]ne Themi. est maioris auctoritatis q[uod] ipse: attamen ait. s. p[er] h[um]o[rum]. sic. huic occurrit Alex. c[on]cedit q[uod] n[on]nullas ignis qualitates esse qualitates aque c[on]trarias: frigiditate[m] caliditate[m]: et humiditatem siccitate[m]: nec est ex eis accipit vult vniversum ignem esse aque c[on]trarium: quippe que n[on] ex qualitatibus t[ame]n: s[ed] ex alijs quoque corpusculis c[on]sistent: ecce q[uod] Themiustius refert quasi s[ub]st[ant]ia forma: sicut Alex. in lib. de sensu. c. dicto. quo s[ed] Jo. presumpsit dicere illud p[ro]pter q[uod] vt dicitur de h[um]o[rum]: qui parus aut nihil sciat: s[ed] p[ro]sumpserat: opinio ergo Alex. est vt dicit Zuer. et Themi. sine dubio. C. Et postq[uam] impugnata est opinio Alex. superest modo declarare mentem p[ro]p[ri]o dicitur. in h[um]o[rum] q[ue]stio[n]e. Ubi dicitur s[ub]st[ant]ia et igitur elementum: vt dicitur in se et quo ad esse eius: alio modo quo ad nos p[ro]ut. I. a nobis cognoscitur et intelligit p[ro]p[ri]o modo adhuc elementum potest accipi vt h[ec] esse qui dicitur in se et s[ub]st[ant]ia: alio modo vt h[ec] esse n[on]ne: et tertio vt h[ec] esse operationum. v[er]u[m] vt agit et patitur: si s[ed] modo vel intelligit actu p[er] h[um]o[rum] caliditate[m] vel actu metaphysicali. C. His habitis dicendum q[uod] si elementum considerat quo ad esse quiditatu[m] in se vt sic qualitates non sunt elementa nec pars elementum: imo tota elementum vt sic erit forma et vt sic erit elementum: imo vt dicitur superius: sic verificat dicitur Alex. s. p[er] h[um]o[rum]. c. 10. vbi contra Alex. dicitur qualitates non esse formas elementorum: et 3. metaph. c. 10. vbi ostendit h[um]o[rum] qualitates non esse substantias elementorum. C. Si autem considerat quantum ad esse n[on]ne vt sic qualitates sunt s[ub]st[ant]ia elementorum: q[uod]m quantum ad esse p[ro]p[ri]o et n[on]ne qualitates sunt p[ri]ncipia essendi n[on]ne elementorum: eo q[uod] ip[s]is ablati[s] aut s[ub]st[ant]ia elementorum: et ip[s]is positis ponunt s[ub]st[ant]ia elementorum: imo sic sunt p[ro]p[ri]a elementorum: et elementa intendunt et remittunt s[ub]st[ant]ia intentionem et remissionem

Quid sensu Jo. dicitur opinio Alex.

Contra Jo.

Pro Zuer. Duplex elementum potest capi.

hanc qualitatem: vt. 3. celi dicit. cō. 67. sic pot' verificari dicit' e' h'ic e' 3. celi. cō. 30. 31. 2. 32. vbi ait. Deinde post hęc p'serutabit' de q'itatibus e' qu'itatib' eoz. s. que est s'ba elemēta: s' h'ic sunt corpora: z que corpora sunt: z quoz sunt elemēta. Deinde p'serutabit' de q'itatib' eoz. p' quas sunt elemēta: ecce quo ponit elemēta e' p' h'mōi q'itateoz illas esse s'bas elemētoz. Tercio dico q' si cōsiderent' el'nta quātū ad e' actiū: vt sic q'itates sunt nature e' forme nales el'ntoz: tō q' sine h'mōi q'itatib' el'nta nō p'nt opari nec ac'ne neq' passine q' vt d' l. i. de sensu: ignis nō agit in p'trū ignis: s' in p'trū calis: z sic veriti cas dicit' Arist. 2. p'rtigenesoz: vbi dicit' el'ntoz d'rias e' q'itates i' g'ibiles: si vero cōsideret' quo ad nos: vt sic d'icendū q' q'itates sunt quiditas vel d'rie el'ntoz: q'm nō p'nt intelligi a nobis quo ad d'rias p'prias: ideo vtimur q'itatib' loco illarū. vt dicit' Zuer. 5. p'hy. cō. 10. 2. 8. meta. cō. 5. 2. in lib. de s'ba orbis: si vero cōsiderent' cōsideratione metap'p'fica. s. inquantū s'be sunt: vt sic sola forma z mā est p'ncipiū essentie z q'ditatis: imo forma: vt dixi solūz. Dicendū ergo q' q'itates sunt vno mō forme seu eēntie el'ntoz: sine s'be: alio mō nature elementatio mō q'ditates seu d'rie elemētoz. sunt quidē forme seu s'be s'be essentie: put h'nt esse el'nta in esse nali. sunt quoz nature. put el'nta h'nt agere vel pati: p'pter illas. sunt tertio q'ditates z d'rie prout d'finit a nobis p'fica z nali d'ffōne: z sic colligēdo dicit' Zuer. q'd'z cū quibusdā verficabunt' illa que inuicē repugnare vident. Ad argumēta p'zo Zuer. ad primū dicendū q' el'nta sunt cōtraria: nō quo ad s'bas pure quiditates sumptas: s' quo ad q'itates: z est solutio Zuer. in. 5. p'hy. cō. 10. e' i' p'mo. c. de s'ba orbis. Ad s'cōm responder' Zuer. 5. cō. 8. meta. d. 2. ignis auferē mediāte calore. nō imo neq' p' se: sed mediāte ablatione forme ignis: sicut quādo auferē r'ibilitas auferē homo: s'z nō p'rimo: sed mediāte ablatione rationabilitatis z sic p' idē p'z ad tertiu' formaliter. Ad quartū solo p'z: sunt enim qualitates de esse elemētoz: prout agunt vel patiunt' vt dicebam. Ad quintū solo Zuer. s'nt d'icta q' nō ponunt' tanq' d'ict' s'z put sunt vicine d'rys p'p'is: z put elemēta cōsiderant' cōsideratōe p'fica z nali: z sic p'z solo q'ōnum z op'i. Zuer. opus est ergo vt ad sermōe eius veniā ip'sum vt prius exponēdo. (Cū p'z op' ip'i) Habitū h'ic cō ducit modū quo mā iuenit' z modū quo forma: z inquit. vñ p'z op' ip'i sumpserunt signū subiecti. i. materie ex passionib'. sicut signūz forme reperierunt ex actionib'. cuius rōne apponit. d. ip'oe est em' q' actio z passio ab vna e' eadē re. p'cedant. z sic apparet illud d'ictū in. 8. me tap. cō. 12. vbi positū est q' actio fecit scire formā: r'ā mutatio māi. Et de bes scire vt cap'it. 9. meta. cō. 1. q' mā p' se patit' corruptū: id est est subiectū p' se corruptiōis. forma aut' p' accēs rōne materies d'ictū ergo Zuer. intelligit' p'z de actione e' passione corruptiōis. q'm e' actōe z passione p'fectiua z equocis satis p'le est idē agere in seip'z vt p'z de forma māli que put est forma agit: prout est in mā recipit' motū: vt p'z. ce. cō. 28. 2. 4. celi. cō. 22. 2. 8. p'hy. cō. 4. o. z sic p'z d'ictū hoc. (Quare d'finitiuē.) Terū ex hoc cōducit aliud. d. quare d'finitiuē posuerit' q' o'la corpora ex duab' naturis. s. ex agēte e' patiente. ex mā z forma cōponunt'. z statim exponit terminos. d. nuncupatur em'z agēs forma: z quiditas z substantia: z partēs appellat' subiectū

Nota.

Solo ad argumēta Zuer.

Ad p' se est s'bm corruptiōis. forma vero p' actiōis.

Elementū: z mā. d'f. quidē agēs forma put est p'ncipiū opationis. d'f. quiditas prout est p'ncipiū intelligēdi rem. d'f. s'ba seu eēntia pur est p'ncipiū eēntis. d'f. quo q'z partēs s'bm prout subest accētib' z d'f. s'bm z formis. d'f. em' pur in ip'sum resoluū cōpositū. d'f. mā prout ma/ net in re cōposita. (Et apparuit eis) Nūc p'bat illis cōrelariū. z p'zo p'ponit illud. d. z apparuit eis q' corpa sensibilia. g'ñabilia z corru p'ibilia nō sunt simplicita. z p'atr' apparet ad sensū de illis q' minus vidēt. v'z. de corpib' simplicib'. i. el'ntio eē cōposita: z apponit r'ā/ tionē. d. q'libet nāq' corp' simplex actionē z passionē h'z. z h'ic ad/ do illā maiōrē. z oē h'ns actionē z passionē est corpus cōpositū. ergo q'libet corpus sensibile est corpus cōpositū. (Preterea opinat') Nūc verificat' illud q'd a p'ncipio accepit. d. p'erea sup. apparet q' vru' est id q'd opinant. s. q' id q'd de p'dictis duab' naturis ad sensū cōprehē/ sis ex mā z forma cōpositis tm' ab intellectu cōprehēdit' est forma. cuius rōnem dat. d. q'z forme sunt intelligibiles semp. z intell. i. res intel lecte q' separant' a subiectis earū ab humano intellectu. s. q' nō sūt v'les p' remotōne p'ditiōis materie. Et de bes scire q' mā ē intelligit' s'z nō p' se p'mo. cū nō intelligit' nisi i' analogia ad formā: vt declaratur' el'nt' lib. p'hy. i. d. 5. q'd p' se z p'prie intelligit' est forma: q'm illa est p'prie p' se fundamentū v'itatio. vt. d. Zuer. p' meta. cō. 27. 2. 17. 2. ali b'. (S'nt) Nūc vult loqui de accētib'. z inquit. s'nt eē accētū d'uidit' in intellectu ad has duas nās. i. ad materiā z formā. ponit tm' differē tias aliquā. d. l'z subiectū vru' z p'prie eoz s'nt corpus cōpositū ex p' d'ictis duabus naturis. s. materia z forma.

Sed in hoc

est locus q'ōnis nō parvus. ait em' Zuer. actiō non h'et materiā nisi cōpositā: z p'z o'is tantū materiā in qua: z nō ex q' sit. Hoc z d'ictis eius z rōnib' oppugnare vidēt. D'ictis quidē q'm. 3. de aia. cō. 5. 2. 14. ait. q' nulla itelligētia est liberata a mā p' p'mā cū igit' q'libet accēs sit q'libet itelligētia cōpositus q'libet accēs erit in mā: z nullū eoz liberatū a mā. Pre terea. 12. meta. cō. 17. 2. 25. vult q' forma simplex z liberata a mā sub/ iectū nō possit esse. cū igit' multa accētia sint subiecta: vt quātitas e' alia. ergo zc. Preterea. 7. meta. cō. 35. voluit q' si mat'z maricatia abstrahat a mā sensibili: nō tm' a mā itelligibili. ergo cū mat'z bemat' calia sint accidētia op'z accidētū cōcedere aliquā spēm māe. R'ā rōnibus quoz: q'm o'is forma educta de potētia māe h'z materiaz: ex qua fit. vt manifestū est p' se. 8. meta. cō. 15. Sed accētia sunt forme que educunt' de potētia materie cū nō ex nihilo creent': vt cōstat' q' accidētia materiā h'nt ex q' sūt. Preterea. oē g'ñabile z corruptibi le eē cōpositū ex mā z forma. vt Zuer. pluribus cōmen. octauis. 6. 7. 8. 2. 83. z. 12. meta. cō. 10. z p'imo celi. cō. 20. 2. alibi demonst'rat. accidētia maxime sensibilia. sunt g'ñabilia z corruptibilia. ergo sunt cōposita ex materia z forma. hoc ergo q'd h'ic. d. Zuer. z d'ictis z rōnib' bus opponere vidēt' square zc. Oppugnat' etiaz eis que. d. Zuer. 12. meta. vbi voluit q' o'is forma simplex est tantū actus z nō potētia. it' igit' accidēs est forma simplex erit tantū actus. In oppositū est d' d'ictū. dicit. 8. meta. vbi ait. nec quēcūq' ita q' natura quidē: nōi substantia vō nō est h'is mā. Sed q'd subiect' substantia. pura que causā cōp'is que mā non em' est: s'z l'na que patit': vbi Zuer. cōmen. 12.

Ad nō itel ligit' nisi p' analogiam ad formā.

Sed q'd.

Subiatio.
Solutio.

verat. atq; talpa aialno pot videre. z sic ad formā dōm q; actus pcedit
potentiā tpe p se lz p accēs nō sit ita. hec est sofo Zuer. somnā.
cō. 57. 8. phys. ubi verificās quō motus gnātiōis pcedit alterationē
tpe. in gr. p m igit hūc modū dixit Zri. q; mot⁹ gnātiōis pcedit alioa
motus: z q; motus alterationē pcedit gnātiōē per accēs. ecorra autē
vult gnātiōē pcedere alterationē per se. vide. C Sz dices. oē p se
est d e omni. si igit hec est p se. actus pcedit potentiā tpe ergo de omi
ni potētia. C Dōm q; illud hz intelligi respectu inferior⁹ p se. hec enī
est p se. oīs hō pot esse muste⁹: z tñ forte hec est falsa. furdus pot esse
musicus: qm hō furdus nō est suppositū p se hoīs: lz per accēs. sic in
pposito. hec potētia est suppositū p se potētie: vt hec nō tñ vt con/
tincta eternitat: qm vt sic extrahit a supposito per se: sicut lz hō hō
sit p se inferius ad hōiem nō tñ hō albus. z iō aliqd cōpōit per se hō
minimō tñ homini albo. cōpōit enī per se rōnale: non tamen hō
mini albo cū enī per accēs nō lz per se cōpōit: cū nō dicat ratiōē
in se vna. 7. meta. (Deinde conati) Nunc accedit ad aliud fundamē/
tum. z dicit. deinde conati sunt speculari de cāis z cāis: z inducit
eos inuestigatio ad cām primā actualē: q; ceteras oēs cas enī sup/
erexcellit. C Ex hoc cōducit correlariuz. z in gr. quare optz q; sit purus
actus: z nullaten⁹ potētiā retineat: qd probat. d. si enī aliquo mō
potētiā retineret necessario cāta quodā mō: z cā alio mō. ergo nō
esset prima. p̄ia p̄ia declarat: qm oē ens in potētia est duob⁹ mōis. i.
p cōpōitiōē realē: sicut cōpōita gnābilis: vel p cōpōitiōē impetōis.
z o mō quo quelz intelligētia excep̄ta prima est cōpōita: vt dicebatz.
mō cōpōitū primo mō gnātur gnātiōē p̄ica. cōpōitū p̄io mō ergo
hz agēs. Iterū cōpōitū scō mō est cāru: eo q; ab altero depēdet.
rōne cui⁹ depēdet ē quādā impetōē hz. vñ dī. cōpōitū ergo iterū
hz cām: q; si p̄ia cā h̄ret potētiā nō erit primā: qm siue p̄io mō: siue
scō mō hz potētiā semp habebit cām p̄iorē: q; nō erit p̄ia. (Et q;
Lō dicit z aliud. d. z q; q; libet purū z nudū a potētia apud p̄ios est
necōio intellect⁹: q; opz q; prima cā sit intellect⁹ cū sup. sit purū z nudū
a potētia: vt dicebatz. z syls cōponit sic. oē purū z nudū ab ipsa p̄
tētia est intellect⁹. p̄ia cā est pura z nuda a potētia: q; p̄ia cā est intel/
lect⁹. in gr. mō hec est summatiz opio p̄ioruz. z addit q; q; vult d̄ silis
clari⁹ informari cōcurrat ad abū d̄tia libioz periparthericoz. (Per/
libanis ergo) Ad huc cōducit aliud theorema z dicit. prelibanis ergo
his que mouerūt p̄ios ad opinādū q; principū mūdū. i. p̄ia cā sit
simplex z purus intellect⁹: coacti fuerūt dicit sapiētes inuestigare de
ordine mūdūz dixerūt sup. q; o rdo hui⁹ mūdū pcedit ex pte ip̄is: p̄ie
cāe a scia: cū illa scia sit principū mūdūz dat sibi. i. mūdo esse. z dico
sup. q; illa scia est o rdo intelligibilis: ad cui⁹ instar fact⁹ est o rdo mūdū
sensibilis. z dicit. z hoc sine dubio talr. i. hoc mō est difficilis cōpōit
fionis: pp qd nō est mirū si nō ingredit cor vulgariū euz z subtilē. i.
solertes viri vix p̄nt illud rarissimū. i. tenuissimūz lumen p̄p̄uere.
q;to minus vulgares. (Amplius omnia) Nunc finalr cōcludit causā
erroris eius. d. amplius omnia verba huius hominis relicta: qm quibus
reprehendit p̄ios de predica opinione nō sunt nisi ambages:
ad cōplacē. iū vulgīs z rudib⁹ hoīb⁹ singētibus legem seruare. Et
tunc statim soluit ad argumētū scōz. d. ergo quādō ipse dixit quāto

est gloria entis simplicis sine qditate: z absq; scia eius qd ab eo pce/
dit: est istud sicut scdm argumentū. Cui rñdet. d. dicim⁹ q; sunt verba
erronea z absurda. cuius rōne ait. si enī p̄io posuerūt qditate ei⁹ esse
nuda a s̄bio. i. a mā. ergo est necessario venudata a denotatiōib⁹. i. ab
accidētib⁹. cuius rōne dicit. nō enīz pot esse s̄bio denotatiōis nisi ei⁹
scia eius fuerit cōpōita ex natura potētie z natura actus. concludi/
tur ergo. p̄positū. d. ergo prima cā est quiditas absoluta. z oia alia a
p̄ica qditate h̄nt qditate. i. cōpōita sunt ex qditate z h̄nt qdita/
tem. C Tunc hoc habito ostēdit quō intelligit. d. z dicta prima cā est
ens sciens oia entia absolute. cuius rōnez apponit. d. entia nāq; esse
h̄nt sup. in ea. z sunt intelligibilia pur ipse se ipm sc̄t. i. eodē mō quo
ipse intelligit se: qm deus intelligēdo se: z esse eius itelligit alia: z esse
alioz cā esse ei⁹ p̄io sit ei⁹. sc̄ario alioz: vt dicit sepe. z tūc cōcludit. d.
postq; igit vltima cā est: igit entia habēt eē in ea: z sunt intelligibiles
res ab eo: z ab ip̄ius scia sup. cāta. ergo est cā dūq; s̄. esse p̄ dicitōnē:
z q; illa sint intelligibilia: q; cā essendū z intelligēdi illa. C Ad pbatio/
nem rōnis in gr. z p̄io negāt q; scia dei in entib⁹ sit simul scie humane
scie. cuius rōne dicit. scia. n. humana causat ab entib⁹: q; ergo scien/
tia dei in entibus opponit humane scie: pur est cā entiu: vt dictuz est
sepe. (Rursus id) Nunc accedit ad solū eduz aliud. z primo recapitu/
lat rōin argumētū. Et sermo eius est manifestus p se. (Dicimus nos.)
Soluti argumētuz z p̄io ait. dicim⁹ nos q; in istis verbis ostēdit: aut
s̄bitatē: aut prauitatē: q; declarat. d. declaratū est enīz q; qdaz
denotatōes sunt digniores denotari a substantiālitare. i. digni⁹ dicunt⁹
s̄ba q; accēs. qm sup. s̄ba denotata est p se ex̄tis z in actu. i. pur⁹ actus:
imo in hoc casu denotatiōes tñ ex̄tiam habent in se ip̄is. vnde mo/
dus essendi huius denotatiōis totū cōtrariū se hz ad modū accidētis
primūz de gbus dā denotatiōibus vidēt q; indigēt subiecto. v. g. in
rebus pmutabilibus. i. generabilib⁹ z corruptibilib⁹. z dat rōnem. d.
radix nāq; accidētū est q; ab alijs habeat sustētationē z quiditatē.
natura enīz accētis est inesse. sustētant aut p se. s̄bant aut substantie
mū id q; interdū accidēt reb⁹ generabilib⁹ z corruptibilib⁹ accidat:
quarū qditate indigēt subiecto. i. mā accētis: ergo accēs substan/
tē cōpōite est alteri imberēs: lz s̄be simplicis est substantia: z tunc ait. z
ideo hec denotatio valde differt z distat a nā accidētū cā sit equoce
dicta: ergo q; sciam dei ip̄ermit: q; assimilaf naturis accidētuz s̄ime
reccat⁹ est: aut prauiter hoīes intrēdit vexare a via veritatis. C Sz
dices qd vere est nulli accidit. z ecōtra qd alicui accidit nulli est s̄ba:
sc̄ire est accēs hoīz nō pot esse s̄ba in deo. C Dōm q; scire dum est
hō accēs. illud idē numero vel sp̄e vel ḡne nulli est s̄bar: arrū illud/
mer equoce vel analogice pot esse in deo s̄bar: qm scia non dī vnioce
de scia nostra z ip̄is⁹ deit vt bñ dicit Zuer. imo nostra causaf a reb⁹:
ideo est accēs. illa est cā rem: z iō est s̄ba. C Sz dices. saltē hz modū
accidētis. C Dōm q; accēs scō hz. est. n. nō de intellectu eius: cuius
ponit. z est aduēctiū z supra dēns aliquā p̄fēctiōē illi. p̄mū habet
p̄mū nō est p̄dicatū essentialē z qditateiuz. scdm hz pur subiectum
est impetū z limitatū ḡnis. s̄ba. n. cū sit limitatū ḡnis. i. non continet
accidētis p̄fēctiōē totā: s̄m oēm moduz: vt sic accidens adue/
nit ei. dico ergo q; accidēs. i. scia. pur est accidēs in deo habz p̄mū

Subiatio.
Solutio.
Replica.
Solutio.

modū: qm̄ nō est de formali intellectu eēntie z quiditatis p̄mitentia non sit p̄dicatū p̄mi modi de deo: vt etiā cōcedit Zuer. 12. meta. cō. 39. vide ibidē. Ut vero sc̄do mō cōsiderat: sic transit in essentia deū cū essentia illa sit velut pelagus oēm perfectionē cōtinē: vt p̄fectio est in ibi accēs nō hz rōnē aduēticiū. z sic p̄t3 quat̄ aliquo mō hz mō dū accētis: z alio mō nō. Et sic p̄sumata est expō septe disputatiōis.

Septima disputatio Algazelis cum philosophis in qua intendit reprobare id qd dicunt. s. q. deus nō cōicat cūz alio in genere: neqz differt ab eo in differentia.

CDVBIVM PRIMVM

At Algazel. manifestū est q. p̄hi cōueniūt in hoc: z sup hoc fundant se dicētes q. postqz ipse deus nō cōicat cūz aliquo in gnē: neqz differt ab eo in d̄ria: ergo nullā hz diffinitioē. Dissō nāqz ex his cōstituit. id ergo qd aliquo mō neqz diffinitū est dicit̄ deus. Et si forte aliqui ar

guat eis dicēs: q. p̄ima cā cōicat cū p̄imo cāto inq̄stuz est ens z substātia z alteri⁹ cā: z differt ab eo in aliquo sine dubio. Ipsi r̄ndēt q. hec cōicatio non est in genere: imo est in quodā p̄nti vlti: z maxima differentia est inter genus z p̄ns: lz iuxta vltitātē nō differat: vt in logicalib⁹ patet. Opinari enīz sunt p̄hi q. entitas est quid relatiū ad qd itatē modo cuiusdā p̄ntis inseparabilis: aut se/pabilis. ergo illa que in entitate sui in esse cōicat. In genere nō cōicat. Similr dicit̄ potest de cōicatioē causali. Causa. n. qd relatiū est z p̄ns qd nō ingredit̄ qd itatē. Et ideo si sunt due res que in causalitate cōicarent: in genere aut non cōicarent. z sic similr dicit̄ potest de substātia. esse enīz qd dam ens per se substātia intelligit̄ qd habet esse nō in subiecto z non est genus: ergo due res in nomine substātie cōicantes nō cōicant in genere: imo in quodā p̄nte inseparabili. Patet ergo ex p̄mitis q. ipse deus diffinitū nequit.

¶ hec

¶ hec est septima disputatio. z videt̄ mihi q. p̄bleuma istud hic inducit per se: adeo q. nullam cōtinuationē hz ad precedentes nisi in materia. qm̄ oīs disputationes dicte de deo loquuntur: z cum ista de deo loquatur intrin̄ hec illia cōtinuat̄ in quātuz cū ea idem subiectum vel materia: eandēz dirigit. cōtinuatio aut̄ penes formāz nō appret̄: sed q. p̄bleuma istud est vtile p̄pter se: ideo z si cōtinuatōe ca/reat ipsuz expōnāz p̄tinuatuz ad p̄cedētia. P̄mo ergo inducit vt lo/reat verba Algā. deinde dicte abscondēda abscondit. z cōseruanda cōseruat. ingt̄ ergo. Zuer. Algā. manifestū est q. p̄hi cōueniūt in hoc: z sup hoc qd dicā fundant se dicentes q. postqz ipse deus nō cōicat cūz alio quo in genere neqz differt ab eo. i. ab aliquo in d̄ria. ergo nullā hz diffinitioē. z dat rōnēz. d. dissō nāqz ex his cōstituit. cōponit̄ ergo rō hoc modo. oē difficile cōicat cūz aliquo in gnē. z differt ab aliquo in differentia. sed de⁹ nō cōicat cū aliquo in gnē: neqz differt ab aliquo in differentia. nūc apponit̄ cōclusionē. d. si id qd neqz diffinitū aliquo mō est de⁹ dicit̄. (Et si forte) Nūc inducit obiecta cōtra hoc. z ingt̄. z si forte aliqui arguit̄ eis. d. q. p̄ima cā cōicat cū p̄imo cāto in quātuz est ens z in quātuz est sba: z in quātuz ambo sunt cā alteri⁹. puta gnābili⁹ eoz ruptibili⁹. hec. n. est vera. p̄ma cā est ens sicut ista om̄i cātū. s. intelli gētia p̄ma est ens. itēz hec est ēt̄ vera. p̄ma cā est sba. sicut hec. p̄imū cātū ē sba. Et hec. p̄ma cā est cā alicui⁹. z p̄mū cātū est cā alicui⁹. qz terrū cātū vel q̄rtū. vt p̄z. ergo ens sba z cā sunt vltia illis. vel igit̄ gen⁹ vel differentia: vel p̄ntiū vel accidens vel spēs. z dicit̄ nō p̄nt̄ spēs nec aliq̄d altoz nisi genus relinquit̄ q. quodlz eoz genus est illoz. z hoc volunt̄ cōtra p̄hos. Siml̄ addit̄. z differt ab eo in aliquo sine dubio: qd pro tāto dicit̄. qm̄ si appet̄ p̄ueniētia manifesta est differentia ergo hnt̄ gen⁹ z differentia. ergo p̄im⁹ motor est diffinitū. (Ipsi r̄ndēt) Inducit̄ cir sol. p̄hos. vbi debes scire q. differentia est inter gen⁹ z p̄sequēs: qm̄ genus p̄dicat̄ per se p̄mo de eo cuius ponit̄ gen⁹: vt aīal de hōie z equos sed p̄ns. i. accēs eēntiale p̄dicat̄ p̄ se sc̄do mō de eo cui⁹ est. vt r̄ndibile de hōie. dnt̄ ergo q. illa diuisio verificat̄ pro p̄p̄osito qm̄ ens cā z sba nō sunt genus neqz spēs neqz d̄ria neqz accidēs. sed p̄ueniēs. i. accēs p̄ntiū z eēntiale. z hoc p̄mo dicit̄. sc̄do p̄bat. ibi sc̄da. (Opinati. n.) Inquit̄ ergo. ipsi r̄ndēt q. hec cōicatio nō est in gnē: imo est in quodā p̄sequenti vlti: z inquit̄. z maxima d̄ria est inter p̄ns z genus: qm̄ p̄ntiū z genus sunt due spēs vltis distincte. lz iuxta vniuersalitātē nō differat: vt in logicalib⁹ dicit̄: qm̄ vlt̄ dicit̄ de quinqz vltibus: vlt̄ gen⁹ de suis speciebus. ergo p̄ntiū z genus nō differūt in rōne vltis cum in illa cōicent. ¶ Ad formā ergo dicit̄: q. neqz sunt gen⁹ neqz spēs neqz ponit̄ d̄ria: neqz accēs: sed qntū vlt̄ qd est p̄ntiū seu p̄ns: qd idēz est. (Opinati. n.) Nunc p̄bat solū. z tria facit̄. put̄ vt illis tribus approbat solū. Inquit̄ enīz pro qm̄ p̄hi: vt Zuer. opinari sunt q. entitas est quid relatiū ad quiditātē modo cuiusdā p̄sequētis inseparabilis aut se/pabilis. ¶ Et debes scire vt supius disputauit̄ q. Zuer. opinat̄ q. esse distinguit̄ p̄m rem ab essentia. imo sit accidēs eī: siue se parabile siue inseparabile p̄m nō euro: qd accidēs nō est forma: licet̄ z intrinsecū quiditatis z essentie: sed tantū adueniēs eī: ideo inquit̄ hic Algā. q. philosophi opinati sunt q. entitas est quid relatiū ad quiditātē. i. essentia. i. quodā adueniēs essentie modo cuiusdā

Esse distin/ guit̄ p̄m re z ab essentia/ sūm Zuer.

Destructio destruc. Zuer. 21aa

cōsequētis separabilis vel inseparabilis. i. adueniētia per modū acci-
dentis separabilis vel inseparabilis. ergo illa que in euitate sunt in eē
cōcant in genere nō cōcant: sed in accidēte. ppno vel separabili v
vidēs. (Similr dicit.) Nunc approbat solo. quātuz ad sedz di. silt dī
ci pōt de cōcātōe causali. vult dicere qd cā nō est genus: sed pns vlt
vtriqz cōe. cuius rōnez dicit. cā emz quid relātū est. z pns. i. accidēs
attributū qd nō ingredit quiditatē. i. essētia in pmo mō dicendū p
se. pp qd inquit. z i eo si sunt due res que in causalitate cōcārēt. aut
pro sed. nō pp hoc in genere cōcārēt: cum cā nō sit genus: sed accēs
propriū. (Et sic similr.) Nunc approbat solu. quātuz ad tertiu. z sig
z sic similr dicit pōt de sba. vult dicere qd non sit aliqd quinqz: sed nū
accidēs propriū: qd declarat. di. esse emz quoddā ens p se sba intelli
gitur: qz hz essēto in subiecto. mō habere eē nō in sbro z eē ens p se
nō est genus. ergo due res cōcātēs in noie sbe nō cōcānt in gēe. imo
in quodā pntē inseparabili. z tūc pcludit ppositū. d. pz ergo ex pmissis
q ipse ens definiti negr: z hzc est opinio phoz.

AVERROIS

Scimus nos qd hec sunt verba Algazelis
noie phoz narrata: sed qdam sunt vera: z
quedā erronea. Ad emz qd dicit. v. q. de
negr cōicare cū aliquo in gēe: z in dria dif-
ferre. si intēdūt de genere illud qd dī vniuocer: dicitm^o q
est verū. similr de differētia: quodlz nāqz qd sic se hz cō-
positū est ex vlti forma z pticulari: z tale diffinit certiss
me. Sed si intēdit de genere gen^o dictū analogice: tunc
hz genus vt ens: aut res: aut sba: ergo hoc mō pōt dif-
finiri: z multotiēs tales diffōnes sunt in artib^o specula-
tiuis vt in diffōne aīe dī. Que est pfectio corpis nālīs or-
ganici. Clerūn tales denoiatiōes nō hz veritatē sufficiūt
ad cognitionē veritatis: hz dirīgūt valde ad cognitionēz
rez ignotaz: eo qd prior est eis. Sz id qd narravit noie
p hoz. v. q. istd nomē ens significat psequēs vltē in rerū
sbtis. Vicimus qd sunt verba erronea vt declarauim^o in
pluribus locis. imo qd plus est hec opinio tū ab Auic.
rept: nō at ab alio p hoz. Ampli^o id qd dixit de descri-
ptiōe sbe nihil est: qz esse est gen^o sbe: z sumit in sua dif-
finiōe illo mō quo rez gija sumunt i ipsaz diffōnib^o. vt
hz ab Alpharabio in suo libro de demratiōe. Sz Auic. in
hoc erravit put opinar^o erat qd hoc nomē. i. ens in arabi-
ca lingua in eo qd est verū significat de accidētī sine du-

bio sūm veritatē euz hoc fit vltē. nō est igit de eo vltierus
miranduz. Et ideo redeamus ad pposituz.

Nunc Auer. rñdet z pponit intētum. d. dicitm^o nos qd h sunt verba
Alga. noie p hoz narrata: sed quedā sunt vera. z quedā erronea. (Ad
emz qd dicit.) Proposito intēto ostēdit illud. d. id. n. qd dicit. s. q. de
negr cōicare cū aliquo in gēe: z in dria differre. si intelligunt de gēe
id qd dī vniuocer: dicitm^o qd est verū. z silt si intelligūt de dria vniuoc/
ca. cuius rōnem apponit. d. quodlz nāqz qd sic se hz cōpositū est ex vlti
forma z particulari. z tale diffinit certissime. pōt igit rō sic cōponi. oē
cōpositū ex forma vlti: z forma particulari pōt definiti: sed oē existēs
in genere vniuoco: z differēs differētia vniuoca est ppositū ex forma
vlti z forma particulari. ergo oē existēs in genere vniuoco zc. est diffi/
nibile. (Sed h.) ostēdit quō est verūz aliquo mō. d. sed si intēdit de
genere genus dictū analogice: tunc hz gen^o vt ens: aut res: aut sba.
z tunc cōcludit. ergo hoc modo. i. analogice pōt definiti. z multotiēs
tales diffinitōes sunt in artibus speculatiuis: vt dicit in diffinitōe
anime que est pfectio corpōis phisici organici. Pōnit tū diferen-
tiam inter h mōs diffinitōes. d. verūtū tales diffōnes seu denoiatio-
nes. i. descriptiōes sūm veritatē nō sufficiūt ad cognitionē veritatis:
sed dirīgunt valde ad cognitionē rerum ignotaruz: eo qd prior: i.
propinquo: est eis. z sic ptz differētia inter diffinitōne analogicē z
vniuocā: eo qd vniuoca rotam eētiam rei declarat: z pfecte. analo-
gica nō vt ptz. (Sed id quo d.) Nunc ostēdit aliud in quo peccat. d.
sed id qd narrat noie philolophoz. v. q. istud nomē ens significat
cōsequēs vltē in subiectis reruz. i. accidēs essētie. dicimus qd sunt ver-
ba erronea vt declarauim^o in pluribus locis. imo qd plus est hec opi-
nio tantū ab Auicē. reperitur. nō autē ab alio philolopho. ergo sup.
nō d. induci nomine periparheticoz. (Amplius.) Nunc transit ad re/
probādum aliud. d. Amplius id qd dixit de descriptiōe substantie nihil
est: qd declarat. d. qz esse est genus substantie sup. analoguz: z sumitur
in sua diffinitōe illo modo quo rerum genera analogā sumūtur in ip-
sarum diffinitōnib^o: vt habet ab Alpharabio in suo libro de demon-
stratione. ergo eē non est accidēs substantie: z per cōsequēs illa fuit fa-
ctis bona diffinitio. Ad Aucit tū opinionē Auicē. d. sed Auicē. in hoc
erravit prout opinar^o est qd hoc nomē. s. ens in arabica lingua in eo
q est vrum. i. prout conuertit cum vro: significat accidēs sine du-
bio sūm veritates. s. tunc cum hoc fit vniuersale. Cōcludit igitur nō est
pe eo vltierus mirādum sup. cum ipse solus id dicat. z ideo redeam^o
ad ppositū dimittētes ipsum tanq̄ nō dignum reprobari a nobis.
Quomodo quidēz differat esse ab essētia: superius determinatuz
est: quomō autē omne cōpositū ex genere z differētia vniuocis cō-
positū sit ex forma vlti z particulari: hz sit dictuz a me in lib. de sub stā
tia orbis. z in expositiōe mea. z metaphy. attamē postērius in du-
bjs z solutiōnib^o sequētibus dicam. Pro nunc aut volo declara-
re quid sit genus vniuocuz: z quid genus analogū. vbi debet scire vt
dicit Auer. z celi cōmē. 49. q. sicut ipēs est duplex vniuoca z equivo-
ca. ita genus est duplex. vniuocū z equiuocū. genus vniuocū est no-
men p dicitōis z plurib^o ordinē quodā notāter suppositū ab vna forma

Quid genus vniuocuz z analogū.

feu nā: sed vna rōne mentali omnib' illis cōe. z hoc inquit Aristō. 73
 phis. cum dicit. sunt quedā equiuocationū: alie quidē multū dicit/
 tes. vt g'ra ex pli. canis celestis: z canis maris: z canis larrans que
 ad eo distat q' solum in noīe sunt cōueniētia. z lie vro habētes que
 dam similitudinē vt r'ba z accidēs que habēt nomē cōe: z ordinem
 essentialēz dependētie vnius ad alterū. z lie vero proxime aut gene/
 re aut similitudine. U. g. vt homo z leo que habēt nomē vniū z rōnem
 seu cōceptuz vnum a quo sumit illud nomē. z habēt habitudinē p'p/
 etiuū z imperfectionis inuicē: eo q' homo perfectior est leone. Ex hoc
 sequit quid est genus vniuocū. quid equiuocū. est enīz genus vniuoc/
 cum nomē cōueniēs plurib' s'm vntam rōnem formalez cui nulla for/
 ma cōrespōdet in re ordinatis s'm perfectionē z imperfectionē. genus
 analogū seu equiuocū est nomē cōe plurib' ordinatis s'm eam z cau/
 satum essentialē: cuius nec forma nec rō illis est cōis: vt p'z in equiuo/
 cis scdo modo dicitis. Qd aut genus sit hoc modo v'dicti lucidus vir
 z tēmiss' in primo de aīa. cap. 4. pulchre explanauit. z tu vide vt
 b' eius. q' multuz loquit. C' Sed dices. Auer. 12. metaphy. cō. 14. q' nō
 nit differētiaz inter vnitatē materie z generis: z vult q' vnitās gene/
 ris sumit ab vnitare forme: vnitās materie ab vnitare priuationis.
 C' Preterea dicit Auer. primo metaphy. cō. 27. circa finez. q' intrin/
 nes vles quas intus cōprehēdit sunt forme. ergo generi cōrīndet ali/
 qua forma. Idē ibidez cō. 18. inquit. genus est aliud a materia. ge/
 nus enim est forma v'ia z c. ecce quo mō opponit dicitis. Item ponit
 5. metaphy. cō. 3. in fine vide. z iam dicit h' diffinitionē cōponi ex for/
 ma vniuersali z particulari. s' deo dicituz istud v' remotionē ab inten/
 tione Auer. p'pter h'c Joā. sandonus generi dixit cōrespōdere vnas
 formam diuersam a formis specificis: sed de hoc ego locutus sum in
 questionib' meis de anima: z in libro de substantia orbis: z in exposi/
 tione. 12. metaphy. vbi cōtradixi Joāni in parte. z q' de hoc faciam
 questionē in forte in fine hui' disputationis. vel vbi melius locus oc/
 curret: non amplius immorari volo. fat sit mibi aperuisse locum q'
 monstrasse p'zonē.

Dubitatio.

Joā. iand.

ALGA. DVB. II.

Et Alga ad hoc qd nomine phoz dixi/
 mus. Dicimus q' petēdum est ab eis qua/
 liter scitis q' hoc sit impōse in ipso deo glo/
 rioso. Ita q' possitis dicere q' deū nō decet
 vt cōtēat cūz aliqua re in aliquo: z differat ab ea in alio.
 Hoc tñ a nobis probatū possētis dicere q' seqret ex hoc
 deūz esse cōposituz. Illud nāqz q' duo talia habet. s' q'
 cōtēat cū aliquo z q' differat ab eo est cōposituz.
 C' Nunc Alga. vult in ducere deductionēz apud illos phos qualiter
 deum esse cōpositū est impōsibile. z inquit. Et Alga. ad hoc. i. illud
 qd nomine phoz diximus. i. ego Auer. narraui. z sic dicim' q' p'eren/
 dum est ab eis qualiter scitis q' hoc sit impōsibile in ipso deo glorio/
 so.

si. si ipsum esse in genere: qd exponit. v. ita q' possitis dicere q' deum
 non decet vt cōtēat cum aliqua re in aliquo: z differat ab ea in alio.
 hoc ergo petit cur. s' istud sit impōsibile. (Doc tñ probatū.) Cui re/
 spondet modo noīe phoz dicens possētis tñ dicere hoc eē probatū
 a nobis hoc modo. s' q' sequit ex hoc deum eē cōpositū. Cuius rō/
 nem ponit. v. illud nam q' qd duo talia h'z. s' q' cōtēat cūz aliquo z q'
 differat ab eo est cōpositū. huc maior: i. ad dā minor: sed per te deus
 cōmunicat cūz aliquo in genere z differat ab eo in differētia. ergo deus
 est cōposit' ad minus compositionē aliqua que deo omnino rep'/
 gnat z est incōsistibilis.

AVERROIS.

De dicimus q' hoc sequit cōicationē neces/
 sario rōne generis vniuoce predicātis. Non
 aut analogice vt supius dictū fuit. Quia non
 opz amplius iterare neqz replicare.

Auer. limitat dicitur eius. v. dicimus nos q' hoc. i. deum esse cō/
 positū: sequit cōicationē necessario rōne generis vniuoce predicātis.
 nō aut analogice vt superius dictū fuit: quare nō opz amplius itera
 re nec replicare. Unde bene valet hoc. cōtēat cum aliquo in genere
 vniuoco: z differat ab eo differētia vniuoca. ergo est cōpositū: sed non
 valet de genere z differētia analogice dicitis: vt dicit. Ad cōposituz
 modo deus z entia mundi cōtēant in genere z d'ia equiuoce dicitis.
 z ideo nō sequit deum esse cōpositum.

ALCA. DVB. III

Et Alga. dices philosophis qualis est apud
 vos demonstratio ad remouenduz cōpōnez
 ab ipso deo: nisi id qd asseritis de remotionē
 d'noiationū a deo. Qdlibet eiz cōposituz ex
 genere z differētia ex p'ibus illis cōstituit. si enīz nulla
 partuz vel aggregatuz ipsaruz haberez sine altera esse.
 igitur v' primū esset necesse esse: aut nō. si nō: ergo totū
 est cātū z indigeret causa: z nos itaz tractauimus de de/
 noiationibus. z ostēdimus q' hoc nō est ipōsibile p'ce/
 dere p'cessu ad infinituz: z demōstratio nō significat nisi
 q' p'cessus ad infinituz est falsus. Sz ad id qd insudane
 runt deponere. s' q' nulla sit in deo pluralitas: z est q' in
 suo esse nō indiget alio. Dicim' q' nullā hnt auctoritatē
 manifestā. ergo nullā hnt dem'fationē ad asserēduz ne/
 cesse esse. Ad vero qd pbauerūt clare est q' cāe nō p'ce/
 dum ad infinituz: z de istis nos in p'cedētibz satis late

disputauim⁹. Cū dicim⁹ q in hoc pposito clar⁹ patefit: diuisio nāq; rei ad genus & differentia nō est similis diuisiōi rei ad denotationez & denotatu; q; denominatio & substantia differunt abinuicē & spēs nō differt a genere oīmode: qñ enī; facimus mentionez de specie nos in clidimus genus: vt qñ dicimus hoīem: nos facimus mentionez de aīali cuz additioē rōnis. Cūde pz ex hoc q magis distat a pluralitate q̄ denotatio & denotatum. Rursus qualiter est ipossibile finre pcessus causato; ad duas causas in vno gradu. prima quaruz sit causa or diū: & altera elemēto; vel vna earū sit intelligibiliū rez causata; & altera sensibiliū. s. oīum corporuz; & ille due cause differūt inter se realiter: sic rubeo & caliditas que in vno & eodē sbo reperunt: & differūt abinuicē reat: & nō oportet attribuere rubeōni cōpōnez generalez seu differentiales. Cū pz ex hoc etiā q pbi deficiūt in oīsiōe q̄ puenire duos deos est impossibile.

¶ Nunc Alga. pponit loqui de cōpositioē deit & pmo pponit hoc. d. Zit Alga. dicens p̄is qualis est apud nos demōstratio ad remouendū cōpositioez ab ipso deo. est ergo interrogatio qua p̄nt via p̄i auferre a deo cōpositioē. (Nisi id qd.) Pōnit viam vel optioē pio p̄is. d. nisi id qd asseritis de remotioē denominationū a deo: quasi dicat. q̄ via p̄horuz nō est valīda: nisi tantū qñ probāt in deo nō esse cōpositioē ex ista denotatioib⁹. i. accidētibus attributis: & sic argumētuz illud de genere & differentia nō valet. (Quodlibet enī; cōpositum.) Zt amē lz ita fit. adducit viam de cōpositioē ex gñe & differentia: & dicit. quodlibet enim cōpositū ex genere & dīa cōstituit ex partib⁹ illis: tunc arguit. si enī; nulla partuz vel aggregatū ip̄aruz haberet sine altera. esse igitur vel primū esset necessē esse: aut non. i. stante cōpositioē in p̄mo ex genere & differentia querit vel est cōpositum necesse esse vel nō. Si nō. ergo totū illud est causatū: & p̄sequēs indigeret cā. p̄ntia p̄is. eo q; si nō est necē eē erit gñabile vel erit eternum. si gñabile. ergo indiget cā. si eternū cuz nō sit eternū a se. ergo ab alio. ergo adhuc cā indiget. Si vero dicat q̄ sic hoc nō tangit: qñ iam tactū est: eo q; dē cōpositū nouū. (Et nos.) Nunc Alga. debilitat hanc viam: qm̄ hec via est via per impossibile. ducit. n. ad hoc iposibile. qm̄ si ponit causatū ab aliqua cāz eadē rōne illa cā causabit & sic pcedet in infinitū. inquit rñ dendo. & nos iam tractauim⁹ de denotatioib⁹. i. attributis. & ostendim⁹ q hoc nō est impole procedere ad infinitū. & demōstratio illa nō significat nisi q̄ processus in infinitum est falsus. ergo nō ducit ad impole simpliciter: qm̄ illa demōstratio reputat ducere ad ipole; qd̄ tñ nō est ipole; ergo cū ista sol. sit data in

capitulo de attributis. dabitur & nunc qm̄ hec demōstratio de cōpositioē ex genere & dīa ducit ad pcessum infinitum: qd̄ non est im/ possibile. ¶ Ad formā argumenti dicendū incōueniens illud nō est incōueniens. (Sed ad id qd.) Nūc tangit vñ aliqd qd̄ etiā vult debilitare. d. Sed ad id qd̄ intudauerunt exponere. i. annullare. s. q in vno nulla sit pluralitas. & est q; in suo esse nō indiget alio: dicimus q̄ nullam hz auctoritatem. i. rationem manifestā. ergo nullā hz demōstratioez ad asserendū necesse esse. est ergo debilitatio q̄ demōstratio illa nihil est que probatur esse vnum necesse esse: & simplex. & noluit explicare illud: quoniam superius disputauit p̄lixē. (Illud vero.) Nunc apponit id in quo tene obserunt. d. illud vero qd̄ probauerunt clare est q̄ cause non procedunt ad infinitū: & remittit se. d. & de istis nos in p̄cedētibus satis late disputauimus. ¶ Debes scire q̄ tria sunt: que Alga. terigit: quoz p̄imum est. p̄imū non esse cōpositum nec ex denominatione & denominato: nec ex genere & dīa per hanc rōnem: q; tūc eēt pcessus infinitus in illis. ¶ Scdm̄ est. q̄ deus nō sit cōpositus alio in sui esse indigens cuius rationem & responōē taut in p̄p̄ia forma. ¶ Tertiu est. q̄ in causis essentialib⁹ ordinatis non est pcessus infinitus. Circa que dixit p̄imū non valere: eo q; incōueniens non est incōueniens. Scdm̄ etiā; dixit non valere: eo q; ratio videt demōstratioez & non est lz; nec rationē: nec responōē exp̄es sentit: sed remittit se. Tertiu solū approbat q̄ d; intelligi in causis per se essentialiter ordinatis. aliter p̄mo opponeret: vt satis p̄is. (Cū de dicimus.) Quia p̄bi credebāt cōpositioē ex denotatioē & denomi nato esse cōsimilem cōpositioē ex genere & dīa. vult remouere hoc. & p̄mo pponit illud. d. vnde dicimus q in hoc pposito claruz patet sup. p̄ccatū p̄horum: vel vt habet alia translatio claruz patefit eorum debilitas. (Diuisio nāq;.) Exequit. & ait. nāq; pro q; & istis rei. i. specie ad genus & ad differentia non est similis diuisiōi rei ad denominationē. i. attributum: & ad denominatum. i. subiectuz eius. huius rōnem assignat. d. denominatio & substantia: id est subiectuz differunt abinuicē: & species nō differt a genere oīno. i. tanta dīa. cuius rōnem adhuc ponit. d. qñ enī; facimus mentionē de specie nō includimus genus. vt qñ dicimus hoīem: nos facimus mentionē de aut mali cā additione rationis. i. dīe vel diuisiōis: & sic apponit conclusionē. d. vnde p̄is hoc q̄ magis distat a pluralitate. sup. cōpositio ex genere & dīa q̄ denotatio & denotatum. vult dicere. p̄is cōpositio nem ex gñe & sp̄e esse mino: ē q̄ cōpositio ex ipso subiecto & accidere. ¶ Debes scire q̄ in intellectu specie in cludif genus vel dīa vel di/ finitū. & ideo nullus p̄t intelligere specie nisi intelligat denotatum genus vel dīam vel vtrūq;: & ideo ibi est idēitas rōnis formalis: vt dicit v̄ri huius t̄pis. Quia vero stat intelligi subiectū nō intelligēdo accidens: & eōtrati deo ibi est diuersitas rōnis formalis: sic maior est idēitas generis cū specie q̄ accētis: siue cōis siue p̄p̄ij cū s̄bo: vt dicit h̄c Alga. & in hoc verificat dictum Auert. p̄mo meta. cō. 3. l. 6. q̄ m̄tio in rētionis v̄is s̄balis cuz particularibus est for̄ioz mixtione accidentiū cū suis subiectis: qd̄ p̄o tanto dicit: qm̄ p̄ima est forma/ h̄. s̄cōa est h̄m subiectū tantuz. (Rursus qualiter.) Ex dicitis Alga. vult debilitare quoddā; dictum p̄horum. superius positum. p̄babant

enim phi vnum primum motorem hoc modo. qm si essent plures ergo conuenirent gne: et sic darent duo mudit: sicut superius declarabit, hoc ostendit. d. qualr est ipse finire pcessus causator ad duas causas in vno gradu. In vno gne: quasi dicat. non est impossibile: qd declarat. d. quaru pma sit causa orbis et altera elementor. i. pot ergo fingi qd sint duo di: quoz vnus est reus causa orbis. i. eternoz. alter. causa elemetoz. s. ipse actiuoz et passiuoz: vt posuit forte Alisc. vel vna illarum sit sup. causa intelligibilitu rerum causarum. et altera sit causa sensibulium. s. omnium corporu eaducor. Et hoc vult habere vnum inconueniens no sequi: qm intulit. ergo dantur plures mudit. imo ambo erunt eiusdem mudit cause s. in parte: vt visus est. Dixerunt etiam phi qd tunc essent in vno gne: et per oia hi essent compositi: ppter qd rñdet. et ad hoc. d. et ille due cause differunt inter se realiter. sicut rubedo et caliditas: qd declarat. d. que in vno et eodez subiecto reperiunt et differunt qd inuicē realiter. s. in forma. sic ille due hinc cause differunt. s. qd sunt in vno quasi subiecto. s. vniuersoz differunt quasi forma: et s. in rem. Tunc applicat. d. et sup. lz rubedo et caliditas differunt: non opz rubedi ut attribuerē compositionē generales. i. generis: neqz differentia. i. generis et dñe. ergo a pari. et si ille due cause differunt et conueniunt non opz illas esse compositas. et per hoc p. sol. ad scdm inueniens. et ideo concludit. vnde patet ex hoc etiā qd phi deficiunt in ostensione qd est ipse peruenire ad duos eos. et dixit. patet ex hoc etiā: qm cū tribus enaratis patet peccatū quartū. vt ergo colligeret qrtū cum tribus dixit etiā. Et quasi. d. et cū patent illa tria p. etiā ex hoc quartā viā ducenrem ad vnitatē primum non esse firmam.

AVERROIS

Averrois dicitur qd actio et compositio qd sit ex gne et dñia est eadē cum compositioe que sit ex re potentiali et re actuali. Nā nāqz gen^o nūqz in actu reperitur. v. n. m. da a nā differentiali seu formali. Et qd cūqz compositū ex istis duab^o naturis apd phos ē gnabile et corruptibile: et hz agēs. Cū igit ita sit gen^o cū sit de potenciali nā neqz aliquo mō de nā differētie vendicari. ergo ad herētia ipsorū abinuicē indiget in eē alteri^o. ergo indiget cā coniūgere et faciēte acquirere eoz eē. s. cāe ipsius. Hæretes id qd recipit s. veritatē: pura potētia est apd phos. Et si forte eēt act^o. eēt p accidēs: et id qd aduenit est act^o. Et si forte eēt potētia/esset per accidēs: et hoc modo distinguūtur abinuicē. s. recipientis et adueniens. Et quodcūqz est potentialiter aliquid recipiet illud necessario: et admittit illd qd actualiter retinet. Et si poterit aliquid recipere in actu cum

aliquo recepto in actu qdlibet ipsorū eēt p se existēs. Et recipiēs est corp^o necessario. receptio nāqz principa/ liter repit in corpe vel in eo: est in corpe. Accētia nāqz nō nominatur a receptioe neqz forme: qd sunt supfluites: neqz linee: neqz pūcta. Tandē id qd nō diuidit in aliquid nō recipit: s. qd extra compositū sit agens primum pbatū est demonstratiue. S. qd sit recipiēs incorporeū siue per se siue per aliud hoc est impossibile: nisi in aliquo: qd dubium est. s. de intellectu in potētia: et quō aliquid compositū ex denoatione et denominato. et illa denoatio addita nō est super substantiā et gnabili et corruptibili et corpus necessario. S. si illa denoatio dicit compositū addita fuerit sup substantiā: et nō sit substantia in potētia in illa denoatione: vt opinati sunt antiqui de corpore supcelesti: opz necessario qd sit quātitabilis: et qd sit corpus. Si enī remoueret corpēitas ab illa substantiā dicitur denoatio/nem gerēs remoueret ab ea receptio sensibilis. Si remoueret ab eadē denominatio comprehensionis sensibilis. ergo illa denominatio et illud denotatum reducunt in summo intellectu: et sunt vnum et idē. Simplex enī intellectus et intelligibile vnum et idem sunt realiter plura respectiue et p accidēs. v. rōne subiecti. Tandē id qd posuerunt phi. v. substantiā cum denoationibus additis super ipsam substantiā non est aliud: nisi qd posuerunt antiquū corpus: et ad herētia esse accidētia in eodem. Et ipsi non estimant qd qm ipsi remouēt quantitātē: que est corpēitas: remouent ab eo totā sensibilē naturā. ergo non erit ibi gerens neqz gestū. Et si forte ponerēt gerens et gestus separata a materia: sequeret qd esset intelligens et intelligibile. erit ergo vnus intellectus simplex. Sed id qd dixerat. v. qd non est impossibile qd rediscantur res ad duos deos: quoz vnus erit causa orbis: et alter non et. Dicimus qd sunt verba erronea: qd posito qd producto entis sensibilis sit ab vna et eadē materia: et vna et eadē substantia: non autem a naturis diuersis. et

Disputatio

productio entis intelligibilis ab altera substantia prima se-
quitur necessario quod si aliquid in illa natura equatur fuerit: et
in natura intelligibilium ad primam naturam quod coicet in quadam
denotatione et differat in alia: et id in quo differunt non
evadet quin sit de natura in qua individua differunt: aut in qua
species differunt. Si sedo modo dicitur, ergo nomen dei equi-
voce sumitur: quod est contra positum: species namque coicant in
vno genere sunt aut proprie aut intermedia: quod est falsum. Si
primo modo, ergo sunt ambo in materia quod est hoc quod co-
cessum est ab orbibus. Sed si poneret quod pars ipsius natu-
re est nobilior alia parte: et quod predicat de eis analogice.
Erit ergo natura prima nobilior secunda: et sic secunda
causatur ab ea necessario: ita quod erit producens orbem
producens causam que elementa producit: hec met est
positio philosophorum. Et ambo ponunt siue cogunt po-
nere primam causam. v. qui ponunt primum agens me-
diante pluribus causis. Et qui ponit primam cau-
sam per se agentem omnia ab aliquo medio. Sed hoc
est impossibile apud philosophos: ut diffuse et clare ostensum
est ab eis in diversis locis.

In solone, oppositum dubium, primo ponitur quedam que sub dubio tangen-
tiant, sedo venit ad oppositum, ut patebit. Inquit in prima parte. Dicimus
nos quod actio, et pro, i. compositio que fit ex genere et diversa est eadem cum compositio-
ne: que fit ex re potentiati et re actuali, est conclusio, compositio ex genere
et diversa eadem est cum compositio ex actu et potentia. Probat hec conclusio
in ista: et dicitur, namque genus nunquam in actu reperitur, v. nuda et non diversa seu
forme, et hec ratio sic componitur, omnis compositio cuius unum componitur nunquam
separat a natura forme est compositio ex actu et potentia: tunc apponitur mi-
nus: sed compositio ex genere et diversa est compositio: cuius unum componen-
tium nunquam secludit a natura actus, et compositio ex genere et diversa est compositio
ex actu et potentia, huiusmodi syllogismus tenet in minoribus in littera: ut patet
propositio, d. omnis compositio: cuius unum componitur nunquam separat a natura
forme est compositio ex actu et potentia: est manifesta per se, et declaratur in
metaphysica dictum est enim in 8. illius, propter finem quod potentia per se fit cum
actu per se unum a deo quod nunquam potentia potest esse sine actu, minor autem
dicitur in Porphyrio, dixit enim quod genus semper reperitur cum aliqua diversa
licet actu non sit ita cum vna quin possit esse cum alia, et ideo, 2. topicorum
7. meta, dixit Aristoteles, genus non esse preter generis species: eo quod nunquam
est preter generis differentias ut manifestum est.

Sed dubitat quoniam ut dicitur est, 3. phisicorum, quecumque reperitur unita
in multis unum reperitur separatim sine altero et reliqua: ut

Septima.

214

hoc probat esse unum primum motum: ita mouentur quod nullo modo mouentur: ut
perspicuum sit per demonstrationem ibidem positam. Cum igitur neque genus: neque
diversa reperiantur separatim: quare potius dicitur genus nam esse non sine natu-
ra diverse quod contra: vel igitur ambo poterunt esse seorsum: ut ratio conclusit: vel
non debuit esse magis unum quod alterum. Et sic dicitur primo quod regula Aristoteli
interpretatur Averrois, 12. meta, co. 35. duobus modis: attamen unus est aucto-
ritate Aristoteli, s. quod illud compositum sit compositum ex duobus extremis opo-
positis: quorum neutrum est accidens alteri. Dixit extremis: quoniam si unum
componitur ex medijs non oportet ut media per se consistant, dicitur oppositis:
quoniam si non reperitur sine forma cum sit extrema in ambitu potentie.
Dixit quorum neutrum sit accidens alteri: quoniam si suba potest esse sine accide-
ntibus: et tamen sunt opposita saltem in se: et extrema. In istis tribus
conditionibus vltimus est Averrois, etiam, 8. phisicorum, comen. 37. si bene verba eius
inspiciantur. Sed dices quomodo ex hac regula propositum de primo moto-
re sedo ut adhuc argumentum stare, s. quomodo cum genus neque possit esse
sine diversis: neque contra magis attribuit illud generi quod diversis. Et dicitur
dum quod primum motor et primum mobile sunt extrema: hoc quidem in ra-
tione motorum illud quoque in ratione mobilium: ut constat. Sunt etiam opo-
posita per se: si per accidens coniungantur quod facile dignoscitur: cuius mo-
dus est agere et moveri pati, constat vero agere et pati opposita esse
plusquam opposita. Quod autem neque primum motor sit accidens primo mobi-
li: neque contra perspicuum est per se, potest ergo propleuma Aristoteli, sic co-
poni quecumque composita vel inuicem unita extrema opposita: quorum
neutrum neutro accidit potest separatim reperiri simpliciter. Sed primum
motor et primum mobile sunt unita extrema opposita: quorum neutrum
neutro accidit, ergo in prima figura primum motor et primum mobile pos-
sunt separatim reperiri. Intelligi separatim hoc modo quod primum mo-
bile ita mouetur quod nullo modo moueat, comouens motor: ita mouetur quod
nullo modo mouetur, ecce quomodo exponebat illa Aristoteles, et Averrois est conueniens.
Ad secundum dicitur quod neque genus: neque diversa sunt extrema: neque opo-
sita: neque eis regula illa potest applicari, attamen Aristoteles, accepit genus cum
habet rationem potentie: et plus sit principium materiae ut dicitur in 1. meta, comen.
13. et ideo minus repugnat diversam esse sine genere quod contra: cum diversa ratio
actus habeat, ideo accepit genus et non curat de diversis: ut constat. Et
quodcumque. Nunc vult ex illo concludere quoddam propleuma ad propositum
et inquit: et quodcumque compositum ex istis duabus naturis apud philosophos est
generabile et corruptibile: et hoc agens est ergo maius, omne compositum
ex potentia et actu est generabile et corruptibile: et habens agens, tunc
non ponit minor in propria forma que est: sed omne existens in gene-
re est compositum ex actu et potentia: sed vni illius hoc modo, d. cum
igitur ita sit quod genus cum sit de potentiati natura: nequit aliquo modo de
natura diverse veni danti: tunc ponit conclusionem huius syllogismi, v. ergo
adherentia ipsorum ad invicem indiget in esse alterius, s. hoc aliquid agens, et
indiget causa coniungente et faciente agere eorum esse, si ipsius causa, s.
agere, est ergo conclusio quod compositum ex genere et differentia est genera-
bile et corruptibile habens agens.

Sed in hoc est quod, pro maiori Averrois, appono hanc minoribus: s. acci-
dens, v. albedo est in genere, et est generabilis et corruptibi-
lis et habet agens, conclusio falsa, et contra enim cum non sit per se ens mix-
tum.

Solutio.

Replica.

Responsio.

Dubitatio.

entio nō per se generat: neq; hz agēs. ergo aliqua ppōnū. z nō mī-
 nor: ergo maior: z ita ppō. d. oē cōpositū ex potētia z actu hz agēs
 z est gnābile z corruptibile: est ipōsis. C. Præterea si illi cōpōni ex
 nere z dñia rñdet agēs. vel est idē cū agēre cōpōnē ex vera mā z ve-
 ra forma: vel aliud. si idē. ergo vñū z idē genus ageret p se duas cō-
 pōnes vnica accidēt: qd est cōtra Zuer. 8. phy. cōmē. 32. Si aliud vel
 est idiuuidū vel vltē: z qgd dicat sequit incōueniēs. C. Bdm qd p
 diu steri z in magno dubio. z vidi Jo. in plurib⁹ locis tangere hoc: z
 nihil dicit. plura. n. qd ille vir dicit poti⁹ iradū ignoziā qd sciam lar-
 giant. C. Bdm ergo cū licētia dñi alr: si aliqñ alr occurrit: qd in ge-
 neratione platonis plures cōpōnes occurrūt. qñ. n. plato accipit esse
 prima z p̄p̄nqua cōpō est ex mā z forma. scōa ex actu z potētia quā
 Zuer. hic glosat ex gñe z dñia. tertia ex esse z essentia quā Zuer. scōo
 meta. terigit. cō. 4. z. 12. meta. cō. 51. z hāc appellat ex participante z
 participato quā declarant diffuse in expōne mea. 3. de aia. z in expo-
 sitione cō. 10. z. 9. vi. 3. z hāc dicit Zuer. cōmētis. 5. z. 14. illi⁹ tertij.
 qñ dicit qd nulla intelligentia est liberata a potētia p̄ter primā. z tū vñ
 de. Ultima cōpō illis trib⁹ aduēticia est ex sba z accētē. oē enim no-
 uum est recipiēs aliqd accētē. z p̄ p̄ns ibi aliqua cōpō aderit: qd iuste
 quattuor cōpōnes attribuunt rei genitē: ideo quattuor alia attribuū-
 tur a p̄te agētis. p̄ia que est ex eē z eētia. rñdet prime cāe. oē enim
 cātuz est cōpositū ex esse z eētia: z p̄ia cā illi⁹ cōpōnis est p̄ia cā.
 deus. deus enīz est ens p̄ eētia: z p̄ p̄ns cā cuiuslibet entis p̄ partici-
 pationē. cōpōni vero ex mā z forma rñdet gen⁹ particulare: qd primo
 gnāt cōpositū ex mā z forma. cōpōni quoq; ex sba z accidētē nō cor-
 respōdet agēs determinatū: qñ ea qd sunt p̄ accēs reducunt ad p̄
 se. illud idē agēs qd est p̄ se cōpositū ex mā z forma erit p̄ accidens
 agēs cōpositionis ex sba z accidētē: vt p̄ cōpōni vero ex genere: z
 dñia: que dicit ex actu z potētia nō respōdet agēs aliqd apud p̄bos
 ab illo particulari s̄m s̄m: sed bene s̄m moduz. vñ de sol. gen⁹. z est for-
 tes. z est in gñe aialis. i. z est aial. put est sol. generat in diuuidū cōpō-
 sitū ex mā z forma. put est in gñe aialis hz generare sibi s̄m in gene-
 re: ideo vt sic hz vnire genus cū dñia. vnico enim actu quo fortes vt
 sol. vñit mām cum forma: fortes vt aial vñit genus cū dñia. Et cum
 hoc sit ita declarati erit qd omne exēs in gñe est gnābile z corruptibi-
 le: z hz agēs locmō. s. omne cōpositū ex mā z forma hz agēs: z ge-
 nerabile z corruptibile. omne cōpositū ex gñe z dñia est cōpositū ex
 materia z forma: vt manifestū est: ergo omne cōpositum ex genere z
 dñia est gnābile z corruptibile z hz agēs. C. Ad argumētā. Ad pri-
 mum dñm qd accēs est in gñe z hz agēs: vt p̄t: qm eo modo quo est
 cōpositū eodē mō est gnābile: z hz agēs. modo dictū est qd illud cō-
 positū est valde p̄ accēs. iō opz vt reducatur ad p̄ se: ergo modo quo dicit
 cōpositū. C. Ad scōm dñm qd illi cōpōni rñdet idē agēs in subiecto diuersum
 s̄m dñffonez: vt dictū est. z ideo diuersis rōnibus eque primo illud est
 causa diuersarū cōpōnum. C. Sed adhuc anima formidat. p̄t: qm
 prima causa respōdet prime cōpōni: z vltima cā vltime cōpōni. s.
 materia z forma: ergo intermedie cāe: vt intelligētie cōcurrunt s̄m
 rōnes z gradus medios. qui sunt ergo isti: C. Præterea scōo qm albe-
 do est per se in genere: ergo albedo est per se composita ex gñe z dñia.

Solutio.

Subitatio.

ergo hz agēs per se. Iq; enīz hō albus nō habeat agēs per se. attāmen
 albedo hz habere: qm albedo est vere ens p̄ se cōpositū ex gñe per se
 z dñia per se. C. Ad hęc dñm vt mihi vt p̄ nūc qd semp effectus vles
 opz in cās vles reducere: z ad hunc intellectū in lib. de cās dē p̄posi-
 tione quinta. prima creaturaz est esse. dico etgo qd in effectu illo plu-
 res cōsiderādi sunt gradus essēdi: quoz nota nō habem⁹ p̄m quos
 cāe intermedie cōcurrūt. effect⁹ enim. s. plato genitus qñ generat fit
 ens: sba: corpus: aial: hō. put est ens reducū ad primā cām: qd est cā
 esse. esse. n. p̄p̄ius est effect⁹ dei. Prout est substantia reducū ad satur-
 num. vñ de saturn⁹ cā est rei stabilitatis z p̄manētē s̄m astronomos.
 Juppiter aut cā est bone habitu dimis. vñ Plato: vt sba reducū ad
 saturnū: vt bene se hñe: z p̄fectus ad iouē: put cōtra nociua tñe: z
 illa p̄p̄ellit cōrñdet marti: ergo scōs effect⁹ est sba bene se habēs no-
 ciua p̄p̄ellens ad quā s̄m diuersos gradus cōcurrūt planetē s̄m astrō-
 nomos. Si cōsideret plato genitus: vt corpus: adhuc cōcurrūt tres
 alij. s. sola venus: z mercurius diuersis gradibus: qm Plato vt cor-
 pus motū reducū ad solē. z ideo dicitur astronomi qd p̄positio solis
 in inferiorib⁹ maxie appet. Et. n. motus quāsi vltimū: vt dicit in
 p̄ncipio. 8. phy. s. ideo astronomi dicit solē esse dñz vite. 12. meta.
 cōmē. 34. Plato vero vt corpus motū motū generatōis reducū ad
 venērē. Venus. n. vt dicitur astronomi. p̄p̄iū effectū hz. put est cā rei
 gnātōis p̄ quā aliqd p̄fert in s̄pē. Plato vō vt corp⁹ motū genitū mul-
 tiplicatū in specie reducū ad mercuriū. mercuri⁹ enīz vt p̄p̄iū effe-
 ctū habere in multiplicatione in diuidoz in vna s̄pē. Si vero cōside-
 ratur: vt aial sic cōcurrūt luna. lune enīz p̄p̄ius effectus est mutatio
 mēte: dñffō ipsius ad recipiendū. nihil autē murat z mutat plus in
 gñe s̄m qd animal: cū possit p̄ quinq; sensus variari: z rōne corpis: z
 rōne formet z p̄ns lune dē attribui. Si autē considerat vt hō: sic at-
 tribuit hōi generatū. hō enīz hōies generat. p̄z ergo iam quō cāe iter/
 medie cōcurrūt s̄m gradus occultos z diuinos quos astronomi ex/
 planāt in libris eoz. Pōt ēr aliquid accipi ordo cōcurfus illoz quez
 declarat Ptoleme⁹ in quatripartito. in gr enīz effect⁹ saturni ad vltia
 loca z ipa. Jouis ad ānos. martis solis venēris z mercurij ad mēses.
 lune ad dies. ecce quō alio mō pōt accipi ordo. Et cum corpa celestia
 sint quasi in s̄m s̄m separata: sequit qd sba qd mouet supiorē orbē
 sit vltiois cōceptōis z virtutis: z sic p̄ns sunt alie. C. Ad primū qd ar-
 gumētū p̄z sol. qm p̄ia cā p̄currūt s̄m p̄p̄ia rōne z p̄p̄iuz effectū. s.
 esse cāe intermedie s̄m gradus intermedie: quos explicat.

Sed adhuc est locus qñis: qm vt dicit auctor de cās. p̄p̄os-
 tione. prima. ois cā p̄tinaria plus est influens qd cā vltia
 scōa. Et illud qd plus influat explicat p̄p̄osōne s̄m. d. z cā prima ad/
 iungat scōam cām super oppōnem suam: qm omne oppōnem quaz cā
 efficit scōa/ prima etiā efficit: ergo ad quēcuq; gradū cōcurrūt cau-
 sa inferior cōcurrūt causa superior: z vltiaz per p̄ns homo vt homo.
 Et etiā s̄m cōcursum omnū causarū mediātū. C. Præterea sol. gene/
 rans est ens: substantia: corpus: animal: z homo. ergo sol. vt ens pōt
 care Platōtie vt ens vt sba: iterū illuz vt sba. z sic de alijs: ergo sup/
 fluunt cāitates medie. C. Bdm qd dictū illud dē intelligi hoc modo
 seq̄t cāe. z nō dē modo causati vel cādi. omne enim causatuz qd

Solo. Effect⁹ vñ uersales ad cās vles re ducunt.

Subitatio.

Solutio.

causat a ca scda causatur a prima. A. g. soz. causat plato. z prima ca. causat eundē. nō cōuertit tñ: qm̄ prima pōt causare aliū effectū quē nō pōt scda: z iō subdit auctoz ibidē. verū tamen efficit eum p modū aliū altioz: z sublimioz. vñ dī in lib. Proculi a quosuit extraxit ille liber de cāis. ppōne prima. omne qd̄ pducit in scdis cāis a priorib⁹ z cābilioribus pducit emittētius. ecce quō idē est causatur vñ iūqz: lz modus nō sit idē. Ad scdm̄ dōm q̄ illa sunt in forte: vt in infirō: tñ sunt in corp⁹ celestibus: vt agente principali. hoc dixit elegatissimus p̄hs Auer. 9. ph. y. cō. 4. 7. Ingt enīz hō non dat in generatioe homīs nisi illud qd̄ est quasi infirm⁹ z corpora celestia quasi artifiz: z vide reliquatū modo infirm⁹ nō agit nisi cōseruet a principali agente: z iō p̄z qualr̄ corpa celestia principatr̄ cōcurrūt fm̄ illos gradus: lz hō possit fm̄ oēs illos cōcurrere. put est infirm⁹ oīuz illoz. Ad scdā dām rōnem principālē dōm q̄ si albedo fm̄ p̄hs haberet genus per se z dīam per se esset vere ens per se exns. cum oīs dīa sit actus fm̄ Auer. hīc z oīs actus p̄ncipium est essendi z existendi ideo si albedo haberet p̄p̄iū genus z p̄p̄iā dīam esset cōpleta in specie: z per p̄is esset vere exns seorsum fm̄ p̄hs: ideo opz dicere opinionē quam diu celant scolariibus meis: q̄ fm̄ doctrinā Auer. accidētia bene habet genus per se: nō tñ dīam p se: imo dīa accidētū fm̄ ipm̄ est subiectum. sicut enīz essentia hōis cōstituit ex aīali z rōnali: ita eētia albedinis: eo modo quo. ei cōp̄tū essentia cōstituit ex genere. s. colore z subiecto. Verū debet scire q̄ actūs est duplex: qdā p̄p̄iū notā p̄p̄ium subiectū: z sic dīa eius est subiectum p̄p̄iū: z semp̄ dz po: ni p̄p̄iū subiectū. Qd̄ dāz cōe: z q̄ est infirm⁹ fm̄ subgenerationē: ideo nō expedit ponere p̄p̄iū subiectū: s; qñq; apponim⁹ p̄p̄iā p̄sionem illius accētis p qd̄ notat subiectū: vt p̄z in diffōne albedinis. Sz dices hec optio noua ē z ficta: nec Auer. eā ponit in aliquo loco. Preterea est p̄tra rōnem: qm̄ tūc nō differret albedo z album: cuz vtrūq; nozet subiectū per te tangē dīam. Preterea oē p̄dicamē: tum hz p̄p̄iū genus z p̄p̄iāz dīam: qm̄ oē gnālissimuz diuidit per dīas p̄p̄iās eiu idē gnīs. Preterea potius sbruz videt esse vrmā accētis: qm̄ vt dz. 4. meta. cō. scdo. accētia hnt māzin quaz: genus pura color: hz potī rōnē forme respectu substantie: vt p̄z. 2. de aīa. cō. 4. plures alias rōes adduxi p̄tra hoc in trac. de accētē que feci pau cis videt venenūz nō est mirū: qm̄ nō viderūt dicta dñi philosophi Auer. z Arist. Ad primaz dōm q̄ hec opinio p̄z per verba z fundamenta eius in diuersis locis. per verba quidez in quit. 7. meta. cō. 1. 4. cum declarauit q̄ dīffinitio simplr̄ nō inuenit nisi in substantiis: nō in accidētibus: qz sunt cōposita ex substantia z accidente: qd̄ quō ponit accidētium naturā esse cōpositaz ex substantia z accidente. Preterea ibidē cōmē. 4. inquit. z dixim⁹ q̄ substantia accipiat in dīffinitioe cuiuslibet accidētū: qm̄ necesse est vt substantia accipiat in dīffinitioe cuiuslibet accidētū: qm̄ partes dīffōnis sunt illa per que cōstituit res: z qz accētia cōstituunt per sbas necesse fuit vt accipiantur in dīffōnibus cōiuncte q̄ plane Auer. illud ostendit. alia verba collegi in tractatu dicto. Contra fundamentū vero: qm̄ Auer. 4. ph. y. cōmē. 60. inquit q̄ si p̄dicamentū esset separatūz cōmē

Accētis du/plex.

est substantia separata. hec autē p̄ntia nō tenent nisi qz variat ei⁹ sub/stantialis dīa. s. subiectū: ergo variat sbes: z imozari in hoc est sup/sum. p̄z ergo solutio ad primū. Ad scdm̄ dicenduz q̄ differunt: qm̄ albu notat subiectū in actu. albedo in potentia: vt dicit Auer. 7. meta. cōmē. 18. aramen essentia est vna. s. albedinis albi z hōis albi. vnde sicut idē est humanitas homo z homo rōnalis: differunt ta/ men in modotia idē est albedo albu. z hō albus s; p̄hs simplr̄ dīff/ferunt in modo. Ad tertū dōm q̄ maior est falsa de generib⁹ acci/dētū: qm̄ sicut generalissimū nō est ens p se: ita nō dz habere dīff/ferentias p se: neq; diuisiuas: neq; cōstitutiuas. Ad quartū dicen/dum q̄ subiectū est materia in qua: z genus forma in qua: est tamen subiectū differētia per quam: z genus mā ex qua fit accidēs z. ergo accidētis est tñ fm̄ quidz: z in relatione ad substantiā: s; hīc oportet ret amplius imozari z nolat quomā dixi ibidem: z nullus bonus vir debet me condēnare absente. i. me nō intelligente: vt primo cell. dī/ctur. ideo qui nō vidit dicta mea: vbi dīffuse locutus sum non debz me condēnare in hoc breui z transitorio sermone.

Et postquā scolares mei. Quaz prima est. p̄ id qd̄ est for/ma z essentia alicuius cōringit agere id cuius est forma z eētia: sed eētia z esse est forma fortis: z sb a z corpus z aīal sunt eētia z for/ma fortis: cum hec sit p se vera. for. est ens. for. est sb a. for. est corpus. for. est aīal. ergo for. p se pōt agere ens substantiaz: corpus: z aīal: z hōis: ergo oīno supfluit corpora celestia. Scda qd̄ si fortes vt in/ firm Saturni producit aīal: vt infirm solis: corpus vt infirm lune animal. p̄pter quid vt infirm primē cause non producit esse: Ad primā dicendū q̄ for. est animal corpus substantiā z ens pōt itelligi quob⁹ modis. vno mō formalr̄ p essentia. alio mō formalr̄ p partici/pationē. primo mō non: qm̄ solus deus est ens formalr̄ p essentia: qm̄ est ens z rōne essendi excludit ab omni alio in rōne cāe alio mō. z scdo verificat. est enīz fortes ens: nō tamen p essentia: cum in rōne essendi p̄p̄ndeat a prima cā. s. for. est sb a formalr̄ z per se: sed non per essentia: cuz de p̄der a saturno in esse: cuz vt sic sit illius instrumē tum sic de alijs. maior ergo dz intelligi de p se primo mō: nō scdo modo. Ad scdā dōm q̄ esse est effect⁹ prim⁹ qui nullū aliū suppo nit: z iō nō pōt ibi pcurrere vt infirm: qm̄ vt infirm ageret dīffinitū/ ue. hec sol. est primī expositio: inter latinos in loco eius. Sz ad huc arguit: qm̄ infirm adequat virtuti sue cāe: ergo q̄tū pōt p̄ia cā pducere: vt p̄ncipalis cā cā tum for. vt infirm. Preterea esse sbale etiā simplr̄ est: z p̄ ei⁹ nō dīffinitū: fortes: ergo nec ad illud fm̄ B cōcurreret. Preterea ipse dixit in mera. z in plurib⁹ locis q̄ aliq; instrumentū pōt attingere virtutem p̄ncipalis agētis. p̄pter quid ergo for. vt instrumentū illud nō pōt. Ideo videt esse dicenduz q̄ for. vt instrumentū primē cāe pōt pducere platonē in esse. i. in quatuor ens: vt argumentū cōcludit: neq; sequit q̄ for. aliquid creeret qm̄ crea tio est pductio ipsius rei ex nō: ilo per se z seorsum. modo fortes non facit esse per se: sed esse. put cōtinetur in homine: vt patet. z tu confi/dera: quia est multuz dīfficile. Cum hec omnia verificata sint. ap/paret aperte primū morozem non esse in genere: ipsimoz non esse

Albus no/ tāt sbruz in actu. albe/ do in potē tia.

Dubitatio.

Dubitatio.

Solo ad p/ niam.

Ad scdām.

Replica.

Solutio.

Correlariū.

Rationes
Zui. pban/
rea primuz
motor: e no
esse in gne.

Rõ pmi ex/
positus.

Positio q/
rãdam.

Lõtra pmi
expositorẽ.

Impugna/
tio contra
illos.

cõpositũ ex actu z potẽtia: vt manifestũ est. põt enim sermo h sic cõ/
poni. omne cõpositũ ex gñe z dña est generabile z corruptibile: hz
agere. sed pñus motor non est gñabilis z corruptibilis: neqz habet
agere: ergo in scda figura nõ est cõpositus ex genere z dña. z ita neqz
ex actu z potẽtia. ppositio. b. dõ cõpositũ ex gñe z dña est generabile
z corruptibile z hz agens. verificata est iam. Sino: aut est pr se no/
ta: z pspicua. z sic habet pñmũ. C Debes scire qz Zui. q. meta. ca.
4. pbauit alijs rationibus pñmũ motorẽ non esse in genere. quarz
pma est. genus est pars. deus aut simplex est non hñs partes z partẽ.
ergo deus nõ est in gñe. põt ergo dõ Zui. sic cõponi. omne qd est in ge/
nere hz pte z pte. deus non hz partẽ z partẽ: cã sit simplex: qz deus nõ
est in genere. maior pz qm genus est pars. C Scda ratio ponit ibi/
dem sic. si necesse esse hz genus: ergo intẽtio gñis vel erit ex se necesse
se esse: vel non. si pmo modo non cessabit quousqz sit ibi dña. vultõ/
cere tunc genus in actu includeret dñam. modo hoc falsũ est. 3. me/
taph. z claratur. C Si dicat qz intentio generis non erit necesse
esse: ergo necesse esse erit cõstitutuz ex eo qd non est necesse esse: qz ex
illa intẽtio e que nõ est necesse esse. Posteriores aut trologãtes addu/
cunt tertã rationẽ que pdr hoc modo cõponi. omne existẽs in genere
est limitatum. sed pñus motor non est limitatus: sicut pñus motor
nõ est in genere. maior est pspicua. minor pz etã. est eni pñus mo/
tor: perfectionis infinitẽ. Pñmũ expõsitor ad duxit quartã viã que
sic cõponitur. nullũ cõtingens perfectiones omniũ generum: in se est
in genere. pñus motor: continet perfectiones omnium generum:
ergo pñus motor non est in genere. C Circa has rationes quidaz
dicunt rñem pñmã Zui. esse demonstratũ. si exponit bono modo:
id eo fm eos debet scire qz in aliquibus rebus genus z differentia acci/
piuntur ab alia z alia res sicut ponẽdo plures formas in hoie animal
qd est genus accipitur a sensitua: z rationale ab intellectua vel co/
gnitua pro nunc aliqñ ibi nõ sunt res z res sicut in accõsibus: hõp
vt sint realitas z realitas: quedã. sã qua sumit genus: altera vero a
qua sumitur dña: ergo est duplex compositio. vna ex re z re vltimis
oim. altera ex realitate z realitate. scda est mñima cõpositio: rãssu/
cit ad rñem generis. Ex his volunt pñmã rñem Zui. hẽ vt hoc
modo. omne qd est in gñe est cõpositũ pma vel scda cõpositio. hz deus
non est cõpositus aliqua illarũ: ergo deus nõ est in genere. maior pz.
minor quantũ ad pñmã partẽ est pspicua: quantũ ad scdam pbat:
qm ois realitas in deo est formalr infinita. z qualitercũqz sumpta pr
se non esset in potentia ad alterã: ergo cũ deo quecũqz realitas essen/
tialis sit formalr infinita: nulla est a qua possit accipi ratio generis.
Scdam rñem Zui. dicunt absolute valere: nec aliter eaz exponit.
C Lõtra rñem pmi expõsitoris arguunt. z illi maiorẽ adde istaz m/
nozẽ: sed homo cõrnet perfectiones oim generũ: qm homo cõrnet
perfectiones omniũ existentũ in genere substantie emẽnter ponendo
intelligẽtias non in gñe z omniũ nouẽ predicamentoz: accidẽtium:
ergo homo nõ esset in genere. C Sed mihi vt p ea que hĩ dicitur nihil
sunt: z non sunt digna recitãtõ. pma quidẽ expõsitor pme rñem pa/
situr calunnã manifestã: qm petit qd est pncipio. fm enim pñus pa/
mus motor nõ est infinitẽ perfectio: sicut fm nos xpicoas sic: ergo
illa rõ

illa rõ supponit deum eẽ infinituz: quodlibet illius eẽ infinituz. z sic
realitas nulla est ibi potẽtialis ad alteram: z hoc nõ transẽdit ordi/
nem credulitatis. C Preterea quero ab his pp quid ois realitas in
deo eẽntialis est infinita. z nõ ois concept? realis in deo eẽntialis z
intrinsec? eque enim est eẽntialis hẽc. imo plus. deus est ens: vbi ens
est genus z modo: vbi nõ ponitur genus. pp quid ergo modo fm hos
ens in deo eẽntialr z formaliter existẽs non est formaliter infinituz
cum predicet eẽntialiter z vniuoce de deo z alijs. z tunc sic. vbi ponit
ur genus. C Et si dicant. qz vbi ponit genus sit realitas: z ois reali/
tas in deo eẽ formalr infinita. z modo nõ est realitas. ideo nõ oportet.
C Et hoc admiror: qm vtrũqz est eẽntialis z formalis p dcatio. ideo
pp quid vno nõ erit infinituz: z alio modo nõ. z iãz reducti sunt ad vo/
luntatez. C Preterea. apud istos quodlibet attributũ in deo est fo/
maliter infinitũ. z tñ hẽc p dcatio. deus est sapiẽs. est denominatiua
z nõ eẽntialis: hẽc autẽ p dcatio. deus est ens. est eẽntialis z qui/
ditatiua. ergo est ens interius ipi deo qz sapiẽs: sed eẽntia hz vim in/
finitã di sapientiaz: ergo multo plus hz vim infinitã di ens: cum sit
ibi eẽntialr. C Qd si tu dicas hoc esse: qz ens nõ est capax in fini/
tatis: eo qz est in differẽs deo: z deẽ p dcatõis. s. finito z infinito.
sic dicam de la p dcatõis: sapiẽs eniã apud eos predicat vniuoce de deo z
homine: vt cõstat ipso. Et pr hoc p z qualiter rõ illa que procedit ex
illimitatõẽ de i nihil est: tum pmo qz petit pncipũ. tum qz coinci/
dit cum rñe Thomẽ. idem eniã intelligit Thomã pr cõrnetẽ pfe/
ctiones omniũ generũ: esse illimitatũ: qm cõrnetẽ apud Thomã
est virtute propria. quodlibet illoruz posse producere. z sic maior est
vera. nullum continẽs virtute propria perfectiones omniũ generũ: est
in genere: sed pñus motor cõrnet illas virtute propria. ergo pñmũ
motor: nõ est in genere. z sic ratio est forte efficacior qz sit sua. Instan/
tia nihil est: qm homo nõ cõrnet omniũ perfectões virtute propria:
cum cõrnet in virtute pñmi cõrnetõis: sic rõ Thomẽ vel rãducat
ad illam tertiaz eius: vel est efficacior: cur ergo student in reproban/
do illum bonũ virum? C Iteruz scda rõ Zui. debilitat: z retorqueo
eam cõtra illos qz tenet illam. hoc mõ. intẽtio entis qz p dcatõẽ vniuoce
de deo z alijs vel est formalr necẽ eẽ: vel non. si nõ. qz necẽ eẽ ex nõ necẽ
eẽ. si sic. ergo ens includeret formaliter necesse eẽ: qd est incõueniens:
imo põt argui qz nullum attriburuz cõperit deo z alijs vniuoce cõtra
eos hẽc modos: la p dcatõẽ vñ est necesse eẽ vel non necesse eẽ. si necesse eẽ:
ergo formaliter includeret illud. z sic nõ competeret nisi deo. si nõ. er/
go vt pñus necesse eẽ esset ex nõ necesse eẽ. z breuiter nulla istarum
rationũ quas ista approbat mihi valet. sola ergo rõ Zuer. quam hĩc
posuit videt apud me habere efficacã. Et cum amor diceatõẽ veritatẽ
coegit me ad digressiõẽ. re deo ad expõsitiõẽ textus Zuer. (Preter/
rea id qd recipit?) Cum remouit a deo cõpositiõẽ ex genere z diff/
rentia: vult nunc ponere aliud fundamẽtuz pr qd vult remouere com/
positiõẽ ab eo ex denoiãtõẽ z denominãtõẽ: z inquit. pterea id qd re/
cipit fm veritatẽ apud philosophos est pura potẽtia. (Et si.) Soluit
oblectiõẽ cõtra hoc: qm anima recipit z tñ nõ est pura potẽtia. z in/
quit. z si forte eẽt actus: eẽt pr accidẽs. vult dicere qz anima recipit:
z est actus: recipit quidẽ p dcatõẽ est potẽtia: z est actus pr accidẽs sibi

Rõ p illis.

Jdẽ est ori/
nere pfectio
nes z eẽ il/
limitatũ hz
scm Tho.

Zid scda rã/
tioneẽ Zui.

Destructio destruc. Zuer. Bbb

Bubitatio.

Solo.

put recipit. et hoc dicit ad notandum quod de ratione recipientis formaliter non est esse in actu. C Sed obijciatur: quoniam Aver. scdo de anima comento. 4. et primo phys. comento. 63. et in primo capite de sensu animalium, vult quod actus recipientis in ente actu prout est in actu substantia. in ente in potentia prout est in potentia. C Ad hoc Aver. 5. phys. comento. 8. dicit hec verba. Et ca in hoc quod generatio in substantia non est motus est: quoniam generatio in ea non est ens simpliciter: et ens in potentia quod transmutat: et ex parte potentia ad actum quod non est ita in generatione accidentium. transmutatum enim in ea est in actu. transmutat enim quod est in potentia. in quibus verbis Aver. inquit solum. quoniam. vult enim dicere quod esse actu non fit nisi per motum recipiendi motum: sed magis ut est ens in potentia. et tunc concommutans est necessarium requisitum ad hoc quod aliquid recipiat motum. et ideo ait. quod non est ita in generatione accidentium. transmutatum enim in ea est in actu. transmutat enim quod est in potentia. est ergo in receptione accidentium tali ratione formalis transmutationis esse in potentia: sed commutetur esse actus in transmutatione substantia: et formaliter et commutatur esse in potentia est requisitum: ut inquit in primis verbis. et sic patet solum. (Et id quod.) Distinctum actum. v. et id quod advenit est actus. et iterum soluit quoniam commutetur. v. et si forte esset potentia: esset per accidentia. Colligatur ergo due distinctio: quoniam prima est. potentia est principium recipientis per se. et ens alteri adveniens per se. et hec due distinctio sunt quasi communes illis quas dixit Aristoteles in metaphysica. ait enim. potentia activa est principium transmutandi aliquid in quantum aliud. et passiva est principium transmutandi ab alio in quantum aliud. Et forte per hoc distinctio actum recipientis et potentia recipientis: et non actum dantem. et sic distinctio sunt diverse: sed hoc nihil refert. Et tunc colligit horum differentiam. v. et hoc modo distinguit adveniens scilicet recipientis et adveniens. et hoc patet ex dictis: quoniam recipientis habet rationem perfectibilem. recipientis rationem perfectibilem. (Et quod dicitur.) Nunc actum recipientis secundam propositionem: et inquit. et quod dicitur est potentia recipientis. et prout aliquam recipiet illud necessarium. et admittit illud quod actualiter retinet. C. g. si homo est potentia calidum quod recipit illud: et dimittit frigus. et hoc dicitur. 9. metaphysica. ter. comento. 17. et 19. omnis potentia passiva est contradictoria. vide ibidem Aristoteles. (Et sic.) Ponit tertia propositionem. et inquit. et si poterit aliquid recipere in actu cum aliquo recipientis pro in actu. i. quod recipientis et ens in actu: et recipientis ens in actu. quod dicitur ipso est per se existens. et hoc est per se manifestum. (Et est recipientis) Apponit quartam. et inquit. et est recipientis est corpus necessarium: et rationem dicit. nam quod pro. quod recipientis principaliter reperitur in corpore vel in eo quod est in corpore. potest ergo sermo componi hoc modo. omne corpus: vel in corpore existens est corpus. et recipientis est corpus vel in corpore existens. ergo omne recipientis est corpus. et hic sermo alibi fuit expostus. C. Bebes autem scire pro nunc quod corpus capitur hic pro materia. et hoc est ita: quoniam omne corpus vel est corpus. i. materia: vel in corpore. i. compositio existens pars: quod autem omne recipientis sit corpus. i. materia vel in materia existens est manifestum nunc. et sic patet ratio eius hic. C Sed posset dici contra: quoniam aliqua accidentia recipientis vel superficies. cui respondet. v. nam quod pro quod accidentia non nominantur. i. denominantur a recipiente. i. recipientis principaliter neque forme que sunt superficies: neque illi nec neque puncta: quod intelligo principaliter: quod possunt immediate recipere

res sed non virtute propria et principaliter sed virtute substantie. (Tandem.) Ultimo apponit ex dictis propositionem si maior. v. et tandem id quod non dividit in aliquid non recipit. est quod propositionem ex dictis composita nullum indivisibile subiectum esse potest denominationem et accidentium. (Sed quod extra) Nunc apponit minores. v. sed quod extra compositum sit agens primum probatum est demonstrative. est ergo minor: sed primum agens est indivisibile cum sit probatum demonstrative ipsius est extra compositum. ergo primum agens non potest esse subiectum denominationum et accidentium. tota ergo ratio potest componi duobus modis. vno modo ut eam format Aver. in littera. s. in prima figura sic. Nullum indivisibile potest esse subiectum denominationum et accidentium. primum motor est indivisibile omni compositio carnis. ergo non potest esse subiectum denominationum. et sic patet qualiter remonet compositum ex subiecto et denominatione. Vel potest componi sermo sic. recipientis est corpus vel virtus in corpore. vel quarta inquit propositionem. sed primum motor non est corpus neque virtus in corpore. ergo primum motor non est recipientis accidentia et denominationes. et sic sermo est in figura secunda. Potest et ratio formati iuxta tertiam propositionem hoc modo. recipientis in actu est per se existens sine recepto: ut dicitur tertia. propter hoc primum motor non est in actu sine attributis. ergo in secunda figura non recipit illa. et sic ut prius. C Potest et quarto ratio componi iuxta secundam propositionem hoc modo. recipientis aliquid quod accipit illud. et quod perdit illud. Sed primum motor non quod accipit attributa: et quod perdit. ergo primum motor non recipit. et sic ut prius. ille ergo quatuor propositiones per se existens ad syllos hos: prima ponatur ut terminus declaratio. (Sed quod sit.) Nunc vult conclusionem dicitur difficultate. et primo quasi epilogando ponit eam. scdo ponit. q. circa illas. inquit ergo. sed sit recipientis incompositum sive per se: sive per aliquid hoc est impossibile. hec est conclusio nisi in aliquo: quod dicitur est. s. de intellectu in potentia. i. materialis. est ergo quod accipit illis quatuor maioribus: addit ista minor: sed intellectus in potentia est indivisibilis et a materia abstractus. ergo non recipit. conclusio est falsa. et non pro minoribus ergo omnes quatuor maiores sunt impossibiles. (Et quoniam.) Dicitur tunc Aver. et vult conclusionem esse veram. s. quod intellectus in potentia non recipit quod intelligo sic quod non sit subiectum recipientis: et hoc probatur. v. et quoniam aliquid componit ex denominatione. i. accipit et denominatione. i. subiecto. illa denominationem non est addita super substantiam. i. aduenticia ab extrinseco. quasi dicat. impossibile est. C Sed arguit et super. quoniam est possibile quod subiectum recipientis sit corpus generabile et corruptibile. C Et hoc possunt ostendi due compositioes. Quare prima est. omne accidentia adveniens alteri cui eo facies compositio est extrinseca: et illi aduenticia sed denominationem intellectus in potentia adveniens est accidens adveniens alteri cui eo facies compositio est. ergo est accidens aduenticia et adveniens alteri cui ponatur pro impossibile: non pro figuram syllos et modum: ergo pro propositiones: et non pro maioribus: ergo pro minoribus. Secunda est. omne subiectum recipientis accidentis novum aduenticia ab extrinseco est corpus generabile et corruptibile: sed per se intellectus in potentia est recipientis accidentis novum aduenticia ab extrinseco. ergo intellectus in potentia est corpus generabile et corruptibile: et e converso: ut prius est falsa. ergo minor. quoniam minor vult esse manifestas. C Sed obijciat quis contra has in hunc modum accipere

ptis maioribus accipio hanc: sed corpus celeste recipit accidentia & multas denominationes vt lumen motu & dñtionē, ergo est corp⁹ ge/nerabile & corruptibile, cui responderet Zuer. qd si picta rō nō con/cludat recipiens eē corpus gñabile corruptibile: saltem cōcludit ip/sum esse corpus quātum: cuiusmodi est corpus celeste, vñ est regula apud Zuer. omne recipiens est duobus modis: vel accidens nouum & sic est corp⁹ generabile & corruptibile, vel accidens eternū: sic est corpus eternum quātum, modo huic addo minorē: sed intellectus nec est corpus nouū nec eternū, ergo non recipit, & rō fuit aliquāter fortis. Inquit ergo, sed si illa denominatio dicti cōpositi, i. dicti intell/ctus cōpositi ex subiecto & accidēte addita fuerit super substantiā, i. re/cepta fuerit substantiā intellect⁹ in potētia: & nō sit sup. ille intel/ctus: substantiā in potētia, s. noua in illa denominatione: sed potētia an/tiqua: vt opinati sunt antiqui de corpore celesti qd ponit subiectū in potētia antiqua accidētis. Hoc remouet. d. opz necessario qd intel/lectus in potētia ad mir⁹ sit quātitabilis & sit corpus. Huius rōnē assignat. d. si enī remouet corporeitas ab illa sba intellect⁹ mōlis ge/rens illā denominationē remouet ab ea receptio sensibilis. I. indiuidua/lio & subiectiua, & si remoueret ab eadē sba intells., denotatio corp⁹ hēnsionis sensibilis, i. rei indiuidualis.

Dubitatio.

Sed hic est locus qm̄ fm̄ Zuer. in tertio de aīa. cō/ mētis. 7. 2. 14. 2. 28. duplex est receptio. s. trans/ mutabilis & simplr seu vlt. dicitur ergo qd si intellect⁹ non recipit in/ tellecta receptioē trāsmutabili indiuiduāli recipit illa receptioē vlt. & sic argumētus nō cōcludit vniuersalr sed in parte. Ad hoc de/ bes scire vt distyse dixi in lib. de intellectu qd oīs receptio trāsmutabi/ lis est indiuidualis & subiectiua. & oīs subiectiua est indiuidualis trā/ mutabilis fm̄ Zuer. Tres vīs receptio vlt seu simplr est receptio ob/ iectiua. i. cognitua eo mō quo color est in oculo & nō species coloris. C. Tunc ad formam, dicitur qd intellect⁹ recipit illa receptioē vni/ uersali & simplr: sed illud nō est receptio subiectiua sed obiectiua. Et qd receptio vlt nō sit receptio subiectiua: sed perfectiua. i. obiectiua. p3 tertio de aīa. cōmēto. 14. inquit enī, vñ de. nō est opm̄ aduz qd pū mā est cā receptiois: sed cā receptiois trāsmutabilis: & ē receptio huius singularis, cā autē receptiois simplr. i. vlt & perfectiua est illa nā. i. intellect⁹ in potētia. & statim verificat per hoc quoddā antiquuz dictum. d. ex hoc mō fuit possibile qd corpora celestia reciperent for/ mas abstractas: & intelligerēt eas: & fuit possibile: vt intelligēte ab/ stracte perficerēt per se adinuicē. Huius rōnem dī. & si non eēt possibi/ les vt illic intelligat recipēs neqz receptibile: hęc sunt verba illi. Zuer/ quo modo & quero qua spē receptionis intelligētie perficiūt se. in h/ rō: verificatur a superiorī fm̄ ipsū: vel subiectiue per inherēntiam su/ perioris sibi: vel perfectiue & obiectiue. nō pū. o mō: vt cōstat apud ipsū. ergo scdo modo. & iam dicit qd eodem modo intellect⁹ in potē/ tia recipit intellecta. ergo illa nō recipit subiectiue: sed obiectiue. (Er/ go illa.) Cum remouit moduz salsum quo intellecta intelligūtur ac/ cidere intellectū inducit modū veruz. & inquit. ergo illa denominatio ē illud denotatio. i. intellect⁹ & intelligibile reducunt in summo intel/ lectu. i. possibili: & sunt vñuz & idē. & dixit. (In summo intellectu.) Qm̄

Solutio.

intellect⁹ qñqz capitur pro cogitatu. vt p3 tertio de aīa. cō. 36. & 19. & 5. dixit: ergo in summo intellectu. i. intellectu possi: qd est superioris gra/ dus ad cogitatuaz. huius rōnē assignat. d. simplex enī intellectus & intelligibile vñuz & idem sunt realiter: plura respectiue & per acci/ dem. v3. ratione subiecti.

Sed qd accidit nō pua quā terigi i libro de intellectu plire qñō intel/lectus & intelligibile apud Zuer. sunt vñuz & idē fm̄ rez. & bñt p accēs. C. Et qd hoc cōtra dicit sibi in tertio cō. 8. vbi vult qd intel/lectus & intelligibile sunt diuersa eētialr & sunt idē p accēs. qd expō nit sibi d. v. l. 13. qd accidit intellectig rez qd fuerint ipse. i. eētia ei⁹: & hoc est eōtrario dīpōni in formis abstractis. i. intelligētis. ille. n. cū intellecto ea & nō est aliū ab eis in intētiōe p quā sunt intellecta isti⁹ intells. id intelligūt se eētialr & nō accētalr. ecce quō vult qd intel/lectus & intelligibile in nobis vñunt p accēs & bñt fm̄ rez eōtra i intelli/ gētis separatis. C. Preterea ibidē cō. 15. in gr. & necesse est vt intellectū sit p intētiōes in eo. qd formare p intellectū. i. intelligere. & formatū idē intellectū idem sunt in rebus imālibus. & si iste intellectus esset intellectū per se cōgn geret vt sciētia speculatiua & sciruz eēt itē: qd est impossibile. C. Preterea tūc nō differret ab opinione. Themist⁹ qm̄ vt dixi in lib. de intellectu: Themistius estimat intellectū & intelli/ gibile esse idē fm̄ rez & differre in mō. quō ergo differet hęc positio ab illa. C. Dicitur qd & si de his dixi ibi quātū potui. tūc dicitur reputo quātū sufficit. id debes scire primo qd intelligibile dum accipit in se: & non comparatur intellectui est indiuiduū sensibile apud Zuer. dum autem cōparat intellectui est vlt actu separātū ab hic & nunc & loco & aliis appēditis: adeo qd nihil adiff intelligibili in se: sed tū moduz quidā per quē cognoscit ab intellectu nostro. & hoc pulchre dī. Zuer. tertio de aīa. cōmē. 5. quasi in fine. vbi ait. debet scire qd respect⁹ intel/ lectus agētis ad istuz intellectū est respect⁹ lucis ad diaphanū. & re/ spectus formatū imateriali ad ipsuz est respect⁹ coloris ad diaphanū. sic intellectus agens est perfectio intellectus materialis: & quē ad mo/ dum diaphanū non mouet a colore: neqz recipit eum nisi qñ lucet: ita iste intellect⁹ nō recipit intellecta que sunt hic nisi fm̄ qd perficitur per illuz intellectū: & illuminat per ipsuz. & quē ad modū lux facti colo/ rem in potētia esse in actu. ita qd possit mouere diaphanū. ita intel/ lectus agens facit intellectiōes in potētia intellectas in actu: ita qd re/ cipit eas intellect⁹ materialis. fm̄ hoc igitur est intelligēduz de intel/ lectu mōli & agēte. Ecce quō intelligibilia nihil recipiūt: sicut nec co/ lor a luce: sed si cū color qñ lucet sit actu mouēs ita intelligibile qñ in/ telligit actu mouet intellectū. ergo tū variat fm̄ moduz abstractio/ nis. C. Ex his eligitur qd intellect⁹ possibile & intelligibile sunt vñuz fm̄ formā: qm̄ forma est principū mouētū. Cuz igitur intelligibile nō moueat nisi dum sit abstractū. eē ergo abstractū est forma intelligi/ bilis. & hęc eadē est forma intellect⁹. qm̄ intellect⁹ fm̄ rem est abstra/ ctus. ergo intelligibile & intellectū sunt vñuz fm̄ formā. differūt autē fm̄ mō: quonīā mā intelligibilia sunt indiuidua quib⁹ adiungit mo/ dus abstractiōis: mā vero abstractiōis intellect⁹ eētia pura eī. C. Secūdo debes scire: vt Themist⁹ voluit: qd intellect⁹ agēs sit causa

Pila qd.

Solo.

omniū formarū. vt ptz in p̄lo sue abbreviatōis de anima. & sic h̄z d̄
 ere q̄ intellectus agēs cōtinet oēs formas sensibiles in potētia. ergo
 h̄z dicere q̄ intellectus mālis intelligēs intellectu agentē intelligit oīa
 entia mālia: quoz est cā: sic fit intellectio apud Themiſtū. qm̄. n. in/
 tellectus mālis p̄uenit ad agentē tunc cōprehēdit illuz: oīa sensibi
 lia p̄ illuz: sicut intells dei qm̄ cōprehēdit eētia: cōprehēdit illam: z
 oīa entia hic: quoz est cā. Quia vro fm̄ Auer. intells agēs nō est cā
 forma: z sensibilia: vt ptz. 7. metaphy. cō. 31. z. 12. meta. cōmētio. 15. z
 18. iō opinat q̄ intellus mālis nō intelligit entia mālia: qm̄ intelligit
 agentē: sed qm̄ entia sunt abstracta. z sic ptz d̄tia Themiſtū z Auer.
 C̄ His v̄is dicēdū puro hic q̄ aliqua eēt idē in re p̄t̄ intelligi duobus
 modis. vno mō in re que est mā. alio mō in re q̄ est forma. Primo nō
 intellus z intelligibile d̄nt qm̄ mā illius abstractiōis sunt idē iudua
 que differūt fm̄ eē z eētia: z subiectiue ab intellectu. z sic loquitur
 Auer. 3. de aīa: vt apparet in verbis eius ibidē. z sic verificat dictum
 eius qm̄ dicit q̄ intellus per accidēs est idē intellectus prout illis que
 sunt: mā accidit forma abstractiōis: vñ prout intelligibilib⁹ accidit for
 ma abstractiōis: vt sic accidit eis fieri eētiam intellectu. Secōdo modo
 sunt idē: qm̄ intellus z intelligibile qm̄ actu intelligit sunt vnus mo
 di abstractiōis. ergo sunt idē eētia: z reāl. In forā q̄ est vna eētia
 z vna res eis cōmūis. z sic loquit h̄. vult enim q̄ sint idē in forma. z
 differūt per accidēs. In mā. cōtrario est in substantijs abstractis. vbi
 intellus z intellecta vnus sunt in mā z forma: qm̄ mā abstractiōis
 in illis est eētia. z illa est mā intellus. z iō ibi p̄ se sunt idē z fere om/
 nibus modis. z sic ptz ad verba cōmētī octauī. 13 qd̄ fit ista forma ab/
 stractionis. s. an accidēs rei intellectu an accidēs intellectu: z quō
 fiat. Auer. que sequit Joan. iādo. opinat. q̄ sit accidēs intellectui possi
 opinatur. n. q̄ in intellectu multiplicat qd̄am qualitas q̄ est s̄tudo
 obiecti. z q̄ ista qualitas recipit in subiecto qd̄ est abstractus ab hic
 z nunc. idēo intellectui p̄sentatur obiectū abstractus ab hic z nūc. 13
 in se nō sit sine loco: z tēpore: ergo intellus possibilis: z obiectū extra
 pueniūt in forma abstractiōis: qm̄ in illa sp̄e. est. n. sp̄es forma obiecti.
 put est eius sp̄es z figura ab eo deriuata est: z intells forma. prout ei
 inxerit subiectiue: vt accēs in subiecto. C̄ Auēpace aut̄ que sequitur
 aliū moderni opinat⁹ est q̄ ab intellectu agēte emittit qd̄a qualitas
 spiritalis in idiuuis p̄ntatis p̄ phantasmata q̄ est accēs illis z for/
 ma eis: qm̄ sicut lux est forma z actualitas coloris apud ipsuz. put il/
 le color mouet visuz. ita illa qualitas est forma in diuiduoz illoz p̄
 indiuidua lia actuata illa qualitate mouēt intellm̄ potēm. est. n. intel
 lect⁹ agēs apud ipsuz filis soli. z q̄litas illa filis luci: z idiuuis a ip̄a/
 rafmatib⁹ eētia filia colorib⁹. Ixc Auēpa. in epistola sua de luce z lu
 mine intellus. Auēpa. ergo vult q̄ intellus mālis qui est virtus ima/
 ginatiua z obiectū sunt in forma abstractiōis cōueniētia. illa quali/
 tas est forma inherēs obiectis: z est dispō intellus: sicut lux est disposi
 tio visuz z coloribus inherēs. C̄ Auērois aut̄ opinat in verbis nunc
 postio tertio de aīa. cōmētio. 5. q̄ illa forma abstractiōis est substantia
 scz intellect⁹ agēs: qm̄ que admodū apud ipsuz lux est forma diapha
 ni inherēs: z forma coloris nō inherēs: sed appropriata qua colores
 mouēt diaphanū. sic intellectus agēs est forma intellectus possibilis

Allicua esse
eadē i re du
pliciter pōt
intelligi.

Quid sentit
Auer. de forā
abstractiōis

De Auēp.

De Auēr.

intrinseca: qua intello agēs ponit in tali sp̄e: z qua disponit ad hoc
 vt attringat obiecta: z est forma intelligibilia extrinseca appropriata
 tamen qua intelligibilia possunt mouere illū intellectus. omne em̄ id
 quo intelligibile pōt mouere intellectu pōt dici forma intelligibilia.
 est ergo forma intellus z intelligibilia alio modo z alio. vnde vt est
 forma coloris: nō qua sunt colores: sed qua sunt motui. z aīa intel/
 lectua est forma hoīs: non qua hō est: sed qua homo est operans. sic intells
 agēs est forma intelligibilia non qua sunt in reuz: nō: sed qua pōt
 p̄ficere intellectu possibile perfectione obiectiua. z hoc dicit Auēr. 2.
 de anima. cō. 67. qm̄ inquit. vñ a similitor lucē intelligentie agētis: z co/
 lores phantasmatis. Sed quid sit ista vniō z quo modo fiat: z q̄
 nunc sit: z non tunc non est locus h̄ic: sed dixi in libro de intellectu. z
 tu vide ibidem: q̄ omnia declarauit. z impōte est vt aliquis intelligat
 op̄ionē meam: nisi vel audierit me: vel viderit oīa meas: nisi fuerit
 intello mirabilis. h̄mō em̄ secreta nō sunt oībus p̄palandā. d̄t̄ p̄/
 fm̄ enim tradidi op̄iones meas. z ideo qui vult illas colligat illa
 scripta. z sic remouebit oīs locus q̄ntis. Dixi h̄c. q̄ scio q̄ multo p̄
 sumptuos carētes z arte scribēdi z mā scribēdi meis q̄ntibus vtē/
 tes z meis op̄ionibus se magnos p̄ferētes amant solū. s̄p̄isti
 cam artē. s̄. stillū cōtradidēdi. z ideo si volunt cōtradidēre cōpensent
 bene: q̄ iam ad sunt mei singulares auditores qui longo tpe audie/
 runt me qui poterunt me defendere post mortē. z poterunt iudicare q̄
 si aliquid edunt iam omnia ex meis scriptis: que dixi in celo: z in lib.
 de aīa. z. 12. meta. z in libro de suba oabis: z in posterioribus z prior/
 bus z p̄bermenias. z in lib. de intellectu. z ī infinitis scriptis acce/
 rant: illud malū qd̄ dixerunt in suis editionib⁹ est ex ip̄oz ruditie. z
 ex coz iactātia. quare zc. C̄ Ad verba. 15. cōmēt. dicēdū q̄ ipse vult
 ibi intellectu z intelligibile nō esse vñ z idē oībus modis: fm̄ mate/
 riam. s. z formā. q̄ tunc sequit illud in cōueniētiā: sed fm̄ formāz non
 est in cōueniētiā: vt dixi. C̄ Ad Themiſtū sol. est p̄p̄tētia ex serbo ser/
 monenotato. z sic apparet hoc. C̄ Et cum totū hoc sit ita. apparet p̄
 carū Joā. iādo. in lib. de aīa. vbi posuit intellm̄ possibilez recipere: z
 ē subiectū omniū sp̄ectierū. z posuit tot quot nec ipse nec alter adhuc
 intellexit. paucitas enim exercitiū huius hoīs in libris Auēr. sic cit istū
 hominē errare (Tandē id) Lum dicta sunt h̄c cōuertit sermones ad
 corpus celeste. z inquit. Tandē illud qd̄ posuerunt p̄bi. v3. sc. an ce/
 lestem eēt renouationibus. s. accidētibus additis sup ipsaz s̄bam non
 est allud: nisi q̄ posuerunt antiquū corpus. i. eter nū corpus: z adhe/
 rentia. i. lumen motum z qualitatem z figurā esse accidētia in eodē.
 ergo vult dicere qm̄ ponunt celū recipere: ponūt ipsuz esse corpus: z qm̄
 ponunt ipsum recipere: receptiōe etera ponūt ipsum esse corpus eter/
 num. (E ip̄i) Ponit causāz erroris. s. z ip̄i non estimāt q̄ qm̄ ip̄i re/
 mouent qualitātē que est corporeitas remouent ab eo totam sensibi/
 lem naturā. i. materiā. z per oīs esse indiuisibile sensibile. z tunc in/
 fert. ergo nō erit ibi gerens neq̄ gestum. (Et si forte) Remouet. q. ad
 hoc. s. Et si forte ponerent gerens z gestuz separata a materia. sequi/
 tur q̄ esset intellectus z intellectuale. ergo erit: vnus intell⁹ simplex.
 z sic sequitur vt prius q̄ sint idem fm̄ reuz: z differūt relatiue ratione
 subiecti. s. ratione materie: vt dixi.

Babitatio.

Triplr capi tur mā.

An mā celi z gñabiliū sit eiusdem rōnis.

Sed dubitat qm corpus celeste fm Auer. p celi. cō. 10. e
 45. z in lib. de sba orbis. z in infinitis locis
 est abstractū a mā. ergo per ipsum erit abstractus a mā sensibili. g erit
 intells seu sba separata: z per pns erit non receptus. C Dicendum q mā
 pōt capi triplr. Uno mō pro mā trāsmutabili corruptiue. z hāc matē
 riam in pmo ph y sic. inuestigauit. z de hac dicit in. 9. meta. q ens se
 paratū ab ea non est trāsmutabile. vide cōmen. 1. Alio modo capit
 in mā pro subiecto receptiuo idiuiduali z signate. z sic est cōmunit cor
 porū celestis z mareris pme. mā em pma est sōm otus sōzaz sensibiliū:
 vt dicit in lib. de sba orbis. z dicit de corpore celesti. z verius. vt dicit
 in scdo capite libri de sba orbis. z. 3. meta. cōmen. 12. Tertio modo ca
 pitur mā pro subiecto formarū vniuersaliū. z sic dī mā equoce z val
 de remote. z sic cōcedit mā in subiectis separatis: est em gradus imper
 fectionis quo res ppinqua sit puarioni entis. z sic dicit. 3. de anima.
 cōmen. 5. z. 14. q nulla intelligētia est liberata a materia nisi pima.
 C Ad formam argumēti dicitur q corpus celeste est abstractum a
 materia pmo modo non ppter hoc sequit q sit abstractū a materia
 scdo modo. ideo nō est intellectus. z sic pōt cōcedi corpus celeste esse
 cōpositum ex materia sensibili z forma que mā sensibilis est subiectū
 z forma est anima celi. imoz eius. C Sed dices. an materia corpo
 ris celestis. a materia generabilia sunt vnius rōnis: C Dicendum q
 in ratione metaphysica cōueniūt: que ratio metaphysice est ratio
 potētie subiectiue pout ambe sunt subiectū forme ppiemō tñ in ra
 tione ph y sica: que est potētia trāsmutabilis. materia enīz corpus ce
 lestis est abstracta a ratione potētie trāsmutabilis. ergo materia celi
 z mā generabiliū sunt vnius rōnis: z vnus spēs in rōne z specie me
 ta. non tñ in rōne z spēs ph y sica: nec hoc repugnat fundamēta z v
 bis Auer. vt alibi declarant. s. in epla felicitationis quā exposuistis ergo
 quātr corpus celeste est natura sensibilis. z tñ est abstractū a prima
 mā. z tu cōsidera bene. (Sed id qd) Lū declarata sunt duo fundamēta
 peripateticoz quibus abscisse sunt due ppōnes false: nūc ponit z ac
 cedit ad abscindēdus aliud pctm. z pmo repetit illud. z inquit. sed id
 qd dixerat sup. Alg. v3. q nō est impole q res reducat ad duos pōes:
 quoz vnus erit cā orbis. i. oium sensibilū: z alter non s; causa oium
 intelli gibilū z c. dicimus q sunt verba erronea. Deinde arguit cōtra
 illud rōne fortissima. z inquit. qz positio q pductio entis sensibilis sit
 ab vna z eadē mā: z vna z eadem sba. non autē a naturis diuersis. z
 sup. positio q esset pductio entis intelligibilis ab altera sba pma: q
 quit necessario q si aliqd in illa natura que est causa sensibilū equa
 liter fuerit. z in natura que est causa rerū intelligibilū ad pma z cam
 reductariū sequunt duo necessario q cōmunicēt in quadā venozio
 ne. i. natura z differūt in altera. est g ppositio quādo sunt due res in
 quibus est aliquid equalr opz q ille res cōueniant in vno. z differāt
 in altero. z hoc pōt pbari virtute inductionis vt constat. est enim pma
 xima metaph y sica. Tūc arguit z inq. z id in quo differūt nō euadet
 quā sit de nā in qua indiuidua differūt. aut sup. de nā in qua differūt
 spēs. i. quā sit dīa indiuidualis. vel dīa specifica. Tūc de struit scdm
 mēbū. z inquit. si scdo modo dicit. s. q differūt dīa specifica. ergo
 nomen dei dicit equoce de illis: qd est cōtra positum. positum entis

erāt illos esse equales in aliqua natura. pntiam pbat. z pōt sermo sic
 cōponit quecūqz cōtraria aut media in vno genere nō possunt vniuo
 caritēd species que cōmunicant in genere sunt cōtraria aut media.
 ergo spēs alicuius generis nō vniuo cant in aliquo. Tunc assumatur
 cōclusio hoc pro maior: z assumat secum hoc minor: s; illi duo vj sunt
 species alicuius generis. ergo illi duo vj nō possunt vniuo carī in ali
 qua natura. huius syllogismi accepit tantū minorē pmi. z inquit.
 nāqz pro q: spēs que cōmunicāt in vno genere sunt aut cōtraria aut
 intermedia. qd. i. que cōclusio scōi syllogismi est falsa z cōtra positū.
 C Debes scire q que cōueniunt in genere equiuoca sunt ph y sice qz
 nō sunt vniua nature: cuz genus multas dicat nās vt superius expla
 nauit. ergo si illi dī differūt dīa essentiali non cōueniunt in vna natu
 ra specificā. z hoc accipit. dicebat enīz q illi sunt equales. eqles autē
 sunt indiuidua in specie: z non spēs in gñee vt dī. 12. meta. cōmen. 2.
 ideo dictum istud cōtradicit positū. quō aut spēs gñis sunt cōtrarie
 extreme vel medje non est opus hīc declarari. satis sit pro nūc q sint
 vno naturis disperatis oppositē: z hoc dōm sufficit pro possibilitate.
 (Si primo modo) Tūc remouet primū modū: z inquit. si primo mō.
 ergo sunt ambo in mā qd est cōtra hoc qd concessum est ab oibus. est
 enim concessum ab oibus ipsuz esse virtutē separata z sine mā. (Sed
 si ponerēt.) Hīc remouet dubiū. pōt em quis dicere q illi duo vj dif
 ferunt naturis specificis z gñibus: sed tantū analogice cōueniunt eo
 modo: quo deus z opa eius cōueniunt: z quo/modo suba vniuita acci
 denti. hoc ergo inquit: s; si ponerēt q pars ipsius nature est nobilior
 alia. vt. g. natura vnius sit pior essentialr z nobilitate natura alte
 rius: z q hoc sup. nomē deus p dīcat de eis analogice. hec est sol. (Erit
 ergo natura.) Cōfirat illā. d. ergo erit h natura vna pma que erit no
 bilior altera que erit scōa. Tūc dedit illd qd sequit ex hoc. d. z sic scōa
 causat ab ea. i. pma nēcio: qd exponit. d. ita q pducētes orbis. i. cau
 sa intelligibilū erit pducens. i. causans causas que elemēta pducit.
 z tunc. d. z hec met est positio phoz. z pōt intelligi duplr. vel arabum
 qui opinant colcodeā que est de a actiuoz z passiuoz: s; sequuntur
 Platonē in Thimoe z Themistū. Uel peripateticoz q ponūt intel
 ligētia que mouet lunā appropriari ad gubernandū hēc actiua z pas
 siua: vt declarauit in expōne. cō. 18. 12. z hec est plus dilecta apud me.
 C Debes scire q tribus modis pōt estimari duos esse deos vel vnus
 generis: z differre specie essentialr. Uel vnus speciei: z differre mā.
 Uel differre genere z speciez z cōueniētia in analogo. pmi moduz
 remouit Auer. per hoc: qz tūc non essent equales in pfectione. species
 enīz generis sunt semper in equalis pfectionis: qm sunt sicut numerū
 vt dicit in metaph. Sigillt illi dī essent differētes species vnus esse
 altero pior: in pfectione: sic ille solus est deus. scdm remouet per cō
 sensum eōe oibus. s. qz tūc quilibet illoz esset in materia. tertius pōt re
 mouere per primū: attamen remouet p hoc: qz ordo analogie est ordo
 cause ad causatū: vt nūc debet homo supponere. g primuz in illo ordi
 ne erit causa scōz hēc est positio oium phoz. hēc igit est summa eoz
 que Querro. attulit hīc. (Et ambo.) Debes scire q loquētes sarraceni
 ponunt deum oia agere sine medio. z sic negāt intelligētia interme
 dia esse causas scōas. peripatetici aut ponūt numerū intelligētariū

Triplr pōt estimari. plus res eē deos.

sum erit per se, inquit ergo. Quid si id in quo est dicitur inter duas sub-
stantias, si ambo illa differunt: puta denotatio et subiectum indigent
necesse esse, si sunt simpliciter necesse esse: oportet quod quilibet ipsorum habeat unum
esse necessarium: ergo non differunt, et si nulli ipsorum indiget, si necesse
esset ergo esse ipsius, si compositi eo non indiget, ergo esse totius non est
necesse esse: necesse esse patet ab altero, si observabit ab altero poni:
quod est in convenientibus. Translatio autem hebraea est multum facilis: et sic
perit: et si aliquis finger hoc esse remotum: quoniam non euadet quin illa duo
se denotatio et subiectum sint necesse esse: vel non, et si sic: quoniam ergo ibi
agnabit differentia: ergo non differunt, et si non, totum in sui esse dependet
ad aliud prius: et sic contrapositum, hec est aperta translatio: est autem
explanatio illius. (Nos vero.) Hic tangit quasi solus argumentum prius
et inquit, nos vero dicimus quod hoc non convenit cum illo quod dicitur in
notariis, si qui tractantur de notariis: tunc mittit se, dicitur in tracta-
tione de his in precedentibus: et apponit locutionem, dicitur loci sophisticatio
hic sumit in vocabulo necesse esse: quare dicitur est: quare necesse est, patet est,
(Nisi intendamus) quare propositum loci sophisticatiois esse in illo vocabulo
lo necesse esse, hoc declarat. Ideo debes scire quod necesse esse potest
capi positive, puta addit natura aliqua ei cui apponit, alio modo po-
sitive, pro eo quod caret causis contingentibus et possibilitatis: ergo necesse
esse equivoce accipitur, et per prius dicitur quod si necesse esse capit positive,
vera est quod si aliqua conveniunt in necesse esse illa sunt eadem: si si capit
positive non oportet, ceteras, non et surditas conveniunt in carentia causarum
visibilium et audibilium: et tamen non sunt eadem, in proposito: ergo illa, deno-
tatio et subiectum conveniunt in carentia cause contingentibus: non tamen sequitur
quod sunt idem inter se, dicitur ergo nisi intendamus per id, dico argumentum
valere nisi intendamus per illud, si necesse esse eam carentem, agente, si
nisi necesse esse capit positive, ergo sic accipiendo non est impossibile po-
nere numerationem in eorum positive sit impossibile: et sic forte intelligit ille
locust et hanc altam expositionem et tu persiste in eo.

Necesse est
potest capi po-
sitive et pri-
vative.

AVERROIS.

dicimus nos quod sententia illius quam allegavit con-
tra philosophos est que sic dicit, non euadet quin
dicitur ex qua provenit dualitas in necesse esse in
diget necesse esse: aut non. Si illa dicitur in qua
differunt indiget necesse esse in diffinitione cuiuslibet ipsorum:
ergo non differunt in necesse esse. Oportet ergo quod necesse esse
vnum sit terminum, vel si nigredo indiget in necessitate coloris: et
albedo in necessitate coloris: non dicitur in necessitate colo-
ris. Sed si dicitur in qua dicitur nullum innotum hanc in necesse esse:
ergo necessitas est cuiuslibet ipsorum per accidens. Hec est sententia
verborum huiusmodi nobis error appetit. Species, non necesse
sunt in esse generis: et quilibet ipsarum sic se habet non particulariter,

Si enim ita esset non copularent in coloris esse: et hic obij-
cit hoc dicens: quod hoc accidit, puta imaginamur quod necesse
esse quadam cum significet vel nomen. Sed apud nos non est
sic: imo per id intendimus quid negativum, si non habens eam: et
negationes non habent eam: eadem namque quoniam potest sumi in remo-
tione cuiusdam incantati. Ita quod dicat quod non euadet quin
sit id in quo differunt incantatum necesse esse aut non, si primo
modo nulla erit ibi numeratio neque dicitur, si secundo modo sit
id quod non habet eam est unum. Et nos dicimus quod ipse erravit in
eo quod meditat est, videlicet quod quod incantatum sit pura remotio: quare
remotio non habet eam, qualiter ergo erit ea sui esse: et hic est er-
ror: quare negationes curretes cursu privationis non sunt, si nega-
tiones que sumunt in diffinitione entium ab intellectu habent sine dubio eas
quod differunt dicitis entibus illa negationes: et si affirmatio est ha-
beret eas iterates affirmativas denotationes: ergo nulla
dicitur est hoc iter denotationes affirmativas et negativas.
Tunc Averroes, examinando verbum dicitur, proponit exponere quomodo facte, et
ingit, dicimus nos quod sententia illius rationis quam allegavit contra philosophos, si
arabes est que sic dicit, non euadet quin dicitur ex qua provenit dualitas, si com-
positio in necesse esse indiget necesse esse, si necesse esse: vel hanc aliam
translationem: aut non. Si illa dicitur in qua differunt indiget necesse esse, si necesse
essentia quod in diffinitione cuiuslibet ipsorum sit necesse esse, si quodlibet
illorum sit necesse esse diffinitive et per se primo modo: ergo non differunt in ne-
cesse esse: oportet quod necesse esse unum sit terminum, quod ex ipso ostenditur, dicitur, ut si ni-
gredo indiget in sui necessitate coloris, et albedo est sicut in sui necessitate
indiget coloris: tunc ambo non differunt in necessitate coloris. Sed si
dicitur in qua differunt nullum innotum habent in necesse esse, si si nullum illorum
sit necesse esse: ergo necessitas est cuiuslibet illorum per accidens, si
erit necesse esse ab altero: et in suis naturis possibilitatis: vel dicitur est, hec
est sententia verborum huiusmodi nobis. (Quoniam nobis) Nunc examinat hoc verbum
et primo proponit intentionem eius, dicitur quod nobis error appetit. Et hoc ostenditur,
ubi debet scire quod Aristoteles fecit eundem error, illa duo sunt necesse esse: quod
conveniunt in necesse esse: ergo non differunt, modo ostendit Averroes, quam
hanc non tenere per simile: quoniam species conveniunt in necesse esse et a generis et
in differunt inter se: imo quodlibet ipsarum veliter sumpta est necesse esse:
si non particulariter sumpta: ergo dicitur illud est debite: dicitur ergo, species
entis necesse sunt in esse generis: et, imo et quodlibet ipsarum non particulari-
ter tenent: sed vel sic se habent, si est necesse esse. (Si, non) Potest intelli-
gi dupliciter, vno modo vel assignet eam que differunt iter se: et si conveniunt, dicitur
si enim ita esset, super quod omnibus modis eorum eadem non copularent in esse
coloris: quoniam copulati presupponit divisionem, id est, non copulati sibi, vel
potest intelligi: vel dicitur eam: quare quodlibet species veliter tenent sit necesse esse: et
ingit, Si enim ita esset, si quodlibet omni modo supposita esset contingentibus esse: tunc

no copularent in esse coloris: qz necesse esse / no fit ex no necesse esse.
 Sz pria est melior: qm sic spes no copulat ex iduudiu: cu illoz nul
 lum fit necesse esse: vt co'itar. (Et hic obijcit) Nunc cepit quasi sol. ar/
 gum et quia dedit Alga, vult colligere vnu erro: ibide, d. z hic obij
 cit homo, d. qz hoc accidit. i. illa esse eadē. put quis imaginat illud ne
 cesse esse significare quādam cam aut nam. (Sz apud) ponit sol. Alga,
 dices, sz apud nos no est sic: imo p id. i. necesse esse intendimus qd ne
 gatiuū. s. no habet cam: qm negatiōes no habet cam: cuius rōnem
 dicit. cause nāqz qm pnt sumi in remōtōe cuiusdā incausati. (Ita qz)
 sūmātim resūmit vim. d. ita qz dicat qz no euadet quin sit illud i quo
 differūt incausati. s. necesse eē esse aut no. i. non euadet quin illa duo
 sint necesse eē aut no. Si pno mō nulla erit ibi numeratio neqz dicit
 vt supra dictū est. Si scdo modo sūm id qd no hz cam est vnu z forte
 ita est corrupte: sup' hūit negatio: z dz legi hoc modo. z sūm id quod
 hz cam est vnu. i. simplex: ergo ibi non est multitudo: vel sic dz legi.
 sūm id qd no hz cam est vnu. i. sūm illi qz est incausatus hoc qd est cau
 satus dz esse vnu. i. simplex: z quocunqz superfluit negatio. (Et nos.)
 Nunc ostēdit erro: eius. d. z nos dicim' qz ipse errauit in eo qd ne
 ditatus est. v3. qz quid incausati sit pura pūatio: qz remōtō. i. pū
 uatio no hz cam. Contra arguit z inquit. quātr ergo erit cū sui eē: qz
 dicat est impole. mō oē necesse eē est cū sui. (Et hic.) Ostēdit alio mō
 erro: eius. d. z hic est erro: qz negatiōes currētes cursū pūationis
 nominū. s. negatiōes que sumūt in dīfōne entū habēt adiuicē sine
 dubio cās. dico cās inferētes dicitis entibus necessarijs illam nega
 tionē: z addit: si affirmatiōes. i. habitus haberēt cās inferētes
 affirmatiuas denōtatiōes: ergo nulla dīa est in hoc inter denōtatiō
 nes affirmatiuas. i. habitus: z negatiuas. i. puatōes. C Debes scire qz
 negatio capit dupl'r. vno mō pur est ppria vni z no alteri. U. g. cec
 tas est ita ppria aiali qz no cōpetit lapidi: z sic negatio vocat curra
 cursū puati. i. sūm qz ppria est illi. no dico qz mō. alio mō est ne
 gatio simpl'r: vt no hō no albū: z sic dz de ente z no ente. vt dicitur in
 peribet. est ergo dīa vt. d. hēc dicitur. qm negatiōes pno mō hnt cam
 in sūo: s. scdo mō no hnt cam: z sic est in deo: qm necesse esse hz cam in
 deo: cū sit negatio pno mō. C Sz accidit qd: qm dicitū est in lib. d. sba
 orbis. in fine. qz eternū dz per puatiōe cāe corruptibilitatis: s. no hz
 cam. C Bōm qz cā pōt capi dupl'r. vno mō p re addita sūo cui: est
 sic pūū no hz cāz sūe necessitati: nec aliqd eternuz: z sic loquit sūi
 alio mō pōt capi p cā vel addita: vel p seipso ad qd seqt necesse eē que
 pōt: dz cōcausa: vt notat in illo vbo cā inferētes: sic cōcedit qz necesse
 esse hz cam: qz ei' eētia posita ponit necesse esse: s. cā est eius eētia
 z eius nota: z sic p3 hoc.

Negatio
 duplex.
 Dubitatio.
 Solutio.

ALGA. DVV. V.

Et Algae. adhuc est alia via ad reproban
 dum philosophorū opintonē in p'fēnti p
 posito. I. qz ipse deus no cōicat cum aliquo
 in genere: neqz differt ab eo in differentia.
 Nos, n. dicemus sic eis neqz substantia neqz

principatio neqz esse genus: qz nullū istoz dicit in respō
 sione quid est. Ergo prima cā apud nos est intellectus
 separatus: sicut sunt alie intelligētie que sunt entis prin
 cipia: z dicunt angeli: z causant a prima cā: z sunt sine
 dubio separate a materijs. Ergo hec veritas seu natu
 ra includit primā cām z pūū causatū. Primū ergo ena
 simplex est absqz alia cōpositiōe in se z ex parte suoz
 pūitū. Et cōicant in eo qz quelibet ipaz est intellect
 separāt a materia: z hec est natura gnālis: z intellectus
 separāt no est de pūitibus: imo est ipa quidditas que sine
 dubio cōis est deo z alijs itelligētijs. In h mō dnt: er/
 go id in quo differūt differt ab eo quo cōicant. s. intel
 ctus. Deus nāqz intelligit seipz z alia entia. Et sic primū
 cāū sic se hz. Preterea itelligētie abiūicē differūt i spē
 z cōicāt in intellectu. Sz ergo qz pria cā cōicat cū oibus
 itelligētijs in intellectu: z differt ab eis dē in alijs.

Hic Alga. inducit qdā argumētū cōtra periparheticos. z primo
 pponit opinionē illā. d. Adhuc est alia via ad reprobandū pūoz opi
 nonē in pūit pposito. s. qz ipse de' no cōicat cūz aliquo in gñe: neqz
 differt ab eo in dīa. hec est optio s. pūoz. s. qz deus no est in gñe neqz
 ab aliquo dīa differt. (Nos eniz.) Nūc facit motiuuz. z pūo accepit
 vna pūōe. d. Nos, n. dicem' sic eis. neqz sba neqz pūcipiatū. i. prin
 cipū neqz esse gen': qz nullū istoz dī. i. dā in rñsione qd est deus: z
 hec pūō fuit posita z declarata sup'ius. Nūc inferit vna scōaz. d. z sup.
 cū deus no sit sba neqz pūcipiū tāqz gen': ergo prima cā apud nos ē
 intellect': sicut sunt alie intelligētie q sunt entis pūcipia. sup. i. eo qz
 ens: vt dī. 12. meta. cōmē. pūo. z dicunt angeli em leges: z cānt a pu
 ma cāz sunt sine dubio separate a materijs. est ergo pūoz qz deus est
 itellect' purus a mā separāt: sicut z qlibet itelligētia mouēs stellā.

Sed dubitares

forte: vñ hz euidētia hec pūa. deus no ē
 sba: ergo deus est itellect' pur' z ne
 gatiua. n. no seqt affirmatiua: vt dī in scdo pūber. non. n. seqt. chime
 ra no est hō: s. chimera est no hō: z qto magis no seqt: s. chimera ē
 leos: cū sint diuērata. C Debes s. scire qz qn pūpponit cōstātia sūi z
 diuū est duoz mēbroz tm bñ valer ex negatiua affirmatiua. U. g.
 supponit qz lumē sit ens: z qz ens diuū dīf tm in sbam z accēs. Tunc
 bñ seqit. lumē no est sba: s. lumē est accēs: qm iam supposituz est lu/
 men eē ens: cū ens eē vel sit sba vel accēs: id inferit: s. accēs. sic in
 pposito Alga. p sbam itelligit sbam corporeā. mō ens bñ diuiditur
 in sbam corporeā z itellecta: alētz supponit deū esse: idēo seqit. de'
 no est substantia. s. corpus: z sup. est: ergo deus est itellect' qm vt dī
 ctur pūmo metaphy. cōmē. 31. inter materiale z abstractū a mate
 ria no dā mediū. Quo habito cōcludit ergo hec veritas seu natura

Dubitatio.

scz que est intellectus. includit. i. continet cam primam. s. dei e primu cau
 fatu. s. intelligetias. ex hoc quasi sferit vim ronis. d. primu ergo ens. i.
 deus simplex est absqz alia copone in se: ex preloz pntium. i. acci
 dentiu. i. deus est simplex simplicitate opposita coponi ex ma e for
 maz simplicitate opposita coponi ex subiecto z accideret: z cōicant
 in eo. i. in simplicitate illa oēs intelligetie: qz quelibet ipsaz est intel
 lectus separata a ma. z hec. i. ergo hec est nā gnalis. s. que ponit gen
 cōis illis. p. z ergo p. sicue qz deus e intelligetie cōueniunt in genere.
 (Et intellectus.) Abscondit qonē tacita. posset eniz quis dicere qz intel
 lectus nō est quidditas dei: s. z accūs cōe illis: z sic nō est gen. Repp
 det. z intellectus separatus nō est de pntibus. i. accidētibus: imo est ipsa qd/
 tas q sine dubio cōis est deo z alijs intelligētis. (Cū si mō.) Recolli
 git qz ibi dūa etiā reperit: z ingt. vnde si mō differūt vt cōstat p se: er
 go id in quo differūt. i. ergo dūa differūt ab eo quo cōicant. s. intel
 lectu. vult ergo habere qz aliud est quo differūt: z aliud quo pueniūt:
 z p oīs deus est in gne z dūa: z ita cōponit vt supra visum est. Qd
 aut cōueniūt. pbat. o. deus nāqz intelligit seipm z alia entia: ergo cō/
 ueniūt in intellectu vt in rōne gnis: z sic primu causatū s. se hz. s. p e
 intellectus. z addit. p. terea intelligetie differūt adinuitē s. p e cōicant
 genere: vt dictū est. s. in intellectu: ides cōcludit cōclusiones. d. p. z
 ergo qz prima causa cōicat cū oibus intelligētis in intellectu: z dif
 fert ab eis in alijs. C. Et res bes scire qz tota rōnis virtus potest in
 hunc modum cōponi. omne id qd cōuenit in aliquo qditate p. d. i. c.
 to cum alijs: z differūt ab eis in alio est in gne: s. deus vt declaratū est
 puenit qditate cū intelligētis in esse intus. z differūt ab eis in alijs
 ergo deus est in gne. z hec est virtus rōnis Alga.

AVERROIS.

Scimus nos qz qui bene intellexit id qd su
 perius diximus. euasus est ab istis error/
 bus. v. z. qz hec sunt res que continentur sub
 vno nomine nō modo cōtinentie vnioco/
 rum nominuz neqz equiuocoz: imo modo
 cōtinentie nominū vni rei attributoz s. m dubitationez
 z talium pprietaz est qz ascendat ad primuz illius ge
 neris qd est causa prima omnīū appelloz illo nomie.
 verbi gratia. vt nomen caliditatis pducit ab igne z ab
 alijs rebus calidis: vel nomen entis qd de substantia di
 cit: z de alijs motibus. Similr dicitm qz nomen intelle
 cus dicit de separatis itelligētis analogice apd p. hos
 ita qz primus intellectus est cā alioz. Et sic similr dicitm
 de substantia. Et pbatio qz nō habeat vnā z eandē natu
 ram cōem/est: qz quidā iploz cā est alioz. Et id quod
 causa

causa est alterius pcedit causatū sine dubio: qz impossi
 bile est qz natura cause z causati sit vna z eadē in genere
 nisi in picularibus causis. Et ideo hec spēs cōicationis
 opposita est cōicantōi generali. Res eniz que in genere
 cōicant nō hnt rem primā que causa sit altaruz: imo oēs
 sunt in vno gradu esse: z in vna z eadez natura. Ergo si
 hērent naturā cōmunez. v. z. nām veri generis: sequit etiā
 qz differāt in quibusdam differētis sup genus additis.
 ergo quilibz ipsaz ex genere z differētia cōponitur. Et
 qd cūqz sic se hz nouū est sine dubio. Tādē qd est i sūma
 pfectōe opz necessario qz sit vnuz. nāqz si vnuz non esset:
 nō esset in summo gradu. Id eniz qd est in fine cuiusdā
 nature non cōicat cum alta. Et qz Auer. nō estimauit
 istaz naturaz mediaz inter naturaz significataz cum nō
 minibus vniuocis z naturā reruz que tm in nomine cō/
 municant: sequitur euz dicituz argumentuz.

¶ Dic vult soluere argu. Alga. z dicit. dicitm nos qz qui bñ intelli
 git id qd supi dixim euasus ē ab istis errorib. Tūc ad formā qōnis
 ingt. v. z. qz hec. i. deus z intelligetie sunt res q cōtinētur sub vno noie
 nō mō cōtinētie vniuocoz nominū. v. z. equuocoz: imo mō cōtinētie
 noiz vni rei attributoz s. m dubitationez. i. in d. f. i. z. modis p. d. i. d. u.
 z declarat q nā sit talis noiz. d. z pprietaz talis est q significata ascē/
 dant. i. ordinētur ad primuz illius generis qd est cā pma oiz appella
 touz. i. o. i. m. illoz significatoz illo noie. (A. g.) Hoc ostēdit exemplo
 Arit. in meta. d. vt nomen caliditatis pducit ab igne: z ab alijs re/
 bus calidis. z forte ista est corrupta. z dicitur. vt nomen caliditatis
 que attribuit igni z alijs rebus calidis. vel nomen entis qd de sba dī
 z z alijs noibus. i. alijs significatis alioz noiz. applicat mō ad pro
 positū. s. s. dicitm qz nomen intells dī de sepa ratis itelligētis ana
 logice apud p. hos. ita qz. i. tali mō qz primus intellectus est cā alioz. i.
 analogia cause ad causatū. z sic s. dicitm de sba: z forte vult dicere
 respectu accētius. d. n. ens analogice de sba z accētis. Et forte vult di
 cere. z sic dicitm de sba quātuz ad hoc qz predicat de deo z alijs intel
 ligētis. p. d. i. catur. n. analogice. C. Et hoc rñderur ad formā. negatur
 minor: qm intells nō cōpetit q. itative illis cuz nō dī vniuocoz: s. ana
 logice: z sic est soluz nomen cōe illis z nō nā nec qditas nec aliqd aliud
 nisi nomen rñz: sic rō nō p. d. i. c. intells. n. dī de deo z de alijs attribu
 tione. vt p. C. Debes scire qz Auer. vbiqz vt dixi appellat nomē ana
 logum nomē ambiguū vel s. m dubitationē: vt fecit hier: hoc arri
 stote. Qm Aui. p. meta. cap. 6. v. opinari qz ens sit vniuocū s. p. m. ali
 quā p. t. atē. z argumētū eius est: qz itells est certū de intētiōe entis:
 z dubitabit de intētiōib. s. e. z accētis. ergo ens dīc itentionē certā:
 s. s. illis eius cōponit s. m ipsuz. oē nomē: de cuius intētiōe intells est

Destructio destruc. Auer. Lcc

certus dubitas de contentis sub illo nomine dicit intentione tertia: et persequens est uniuocum, sed ens est nomen: de cuius intentione intellectus certus dubitans de intentionibus accidentis et substantie, hanc minorat, pbat autem, ibi in exemplo de resurrectione an erit an non: et vide quod nolum ponere verba eius hic. ¶ Hoc argumentum in statu magnificat a quibusdam eius videlicet Achilles Zenonis: quibusdam alijs Ulixes Empedocles quibusdam alijs Hector Parmenidis et Bellissimi. Ego autem reputo ipsa nihil esse: ut dicitur, id debet scire quod argumentum supponit falsum, scilicet tertio entia sit id de quo intellectus est certus: imo dico quod ens est nomen tantum signifiicans equaliter immediate sibi et accidentis: igitur ibi ordo cause, id intellectus est certus de distincto: dubius autem de alterutro illo. ¶ Quod si sit quod lumens est sibi vel accibus: igitur dubius sit an sit sibi determinate vel accibus: sic quibus sit principium sedere vel non sedere, nullus nisi astatem sciunt illi sedere determinate vel non sedere determinate: et hoc obiter per as Zuer, appellat nomen entis ambiguum: vel per dubitationem ad notandum quod ens nihil esse dicit nisi distinctione: quoniam ergo capit determinate accidit dubitatione: quoniam vero sub dubitatione et distinctione accidit certitudo, ergo certitudo non est de intentione tertia: igitur de significatis alio modo suppositis. ¶ Contra hoc iterum instat quidam: et reputat argumentum demerere, dicit certitudo preedit omni apprehensione quorundam quod diuidetur ipsius ens, ergo preedit certitudinem de toto distincto. ¶ Ad hoc dicitur quod illa certitudo preedit omni apprehensione determinate: non autem confusam: et ipsius certitudo diuidetur: et sic apparet qualiter argumentum hoc non trahit ad certitudinem certitudinis sibi distincti. (Et probatio.) Quia in solone data supponit ens non dicere nam tertia, ideo hoc intendit probare: et apponit ad hoc rationes duas, scilicet ibi ponit. (Tandem quod.) Et primo proponit conclusionem, de e probatio quod ens id habeat vnam et eandem naturam eodem, id uniuocum est, deinde apponit rationem: et sic componi, nulla causa essentialis et per se alicuius effectus conicitur eum in vna nam uniuocum quod dat illi effectui. Sed prima causa est causa essentialis et per se intelligentiarum in ente: quoniam dat esse illis: quod habet in se formalem et per essentiam: ergo non communicat eum eis in esse uniuoce, ponit ergo minoris, dicit quod quidam ipse est alio: deinde ponit vim minoris, dicit id quod est alteri preedit causatur sine dubio quod impossibile est quod non cause et causari sit vna et eadem in genere nisi in particularibus causis, id non essentialibus essentialibus ordinatis, et apponit ergo conclusionem superius posita, scilicet quod ens non dicitur uniuoce de deo et alijs. ¶ Debes scire quod quidam rudes non intelligunt hanc rationem: et ideo derident eam, unde expositores latini: quoniam illam olfactunt: ideo eam appreciant, propter quod mihi videtur quod sit proprium quod primis principibus, non sit entis in propositionibus per se notis: quorum vna est quod in quo aliquid antecedit essentialiter aliud non conuenit et uniuoce, dico essentialiter: quoniam Sor. patet antecedit Plato, filium in humanitate: tunc quod antecedit accidentaliter et non essentialiter, ideo humanitas est eis communis et uniuoca, ergo quoniam aliquid antecedit aliud essentialiter et per se in a, non potest equaliter et uniuoce conuenire in a, ideo hanc maiorē voluit intelligere Zuer, cum dicit: et id quod est alterius preedit causari sine dubio, intendit entis id in quo causa antecedit causari essentialiter et per se ipse est ut sit eorum vniuersum, quilibet entis concedit hanc terminis intellectus, tunc accipit scilicet propter

sed prima est antecedit omnia alia entia essentialiter et per se in esse entis, et hanc dedit Zuer, cum dicit, quod quidam ipse est eadem alio, prima enim, cum est eadem entis in eo quod ens: ideo dicitur in libro de causis, prima creaturam esse est: ut dicitur, et hoc declarauit Aristoteles, 2. meta. et Zuer, ibidem, c. 4. vide. Et hoc proloquitur demerere, ergo ens non potest esse eorum uniuocum per cause et primo causator: hoc non potest solui si bene intelligit, per n. fingi sol. sed solones non sunt nisi verba si post considerent. (Et id.) Tunc adducit ex dictis theorema ad propositum, et inquit, et id hec species connotationis opposita est connotationi generali, id generis uniuoci, et huius de dicit rationem et aliter, n. que in genere connotant non habent rem primam: que cum sit alio, scilicet eorum generalis et ans illa in nam generis. Imo omnes sunt in vno gradu esse: in vna et eadem natura. (Ergo si haberet.) Et hoc ostendit intelligentias non conuenire cum prima in genere: et inquit, ergo si super, intelligentie haberet nomen conueniens cum prima in genere, id uniuoci generis, sequitur et quod dicitur in quibusdam differentis super genus additis: et tunc inferret, ergo quilibet ipsarum ex genere et vna conueniens: et addit illud quod superius addebat, dicit quod cum quod sic habet nouum esse sine dubio: et virtus rationis componit ut prius: per ergo prima et theorema conducta ex illa.

Sed dubitat forte quoniam sicut declarat Zuer, 10. meta. c. 7. ex verbis Aristoteles, in omni genere est dare vnum quod est metrum et mensura alio in illo genere, ergo in speciebus omnis generis est ordo vel igitur essentialis vel accidentalis. Si essentialis, ergo vna est eadem aliter: et per eorum quod genus non erit uniuocum. Si accidentalis, species non differunt nisi per accidentes. Et dicitur forte quod ordo essentialis est duplex, scilicet per calitatem et per perfectionem essentialem, dico ergo quod sibi est ordo essentialis perfectionis, non tamen causa ad causam, et hoc ponit Zuer, in secundo meta. c. 2. et alibi. Tandem tunc sciam apponit rationem: et potest in hunc modum componi, illud quod est in fine cuiusdam nature, id per essentiam aliqua nam non communicat cum aliquo in illa: sed prima causa est per essentiam ens: et in fine, id summum ens, ergo non communicat cum alijs in ente, huius ponit tantum maioris vim, tandem quod est in summa perfectione: oportet necessarium quod sit vnum et si vnum non esset: non esset in summo gradu, et sic quasi resumit maioris vim quod est in fine cuiusdam nature non conicitur cum alia in illa super, et sic per vis rationis. (Et quod.) Tunc ponit eandem errorem Zuer, dicit quod Zuer, non est inuicem ista nam media inter nam signatam eorum nominibus uniuocis: et nam rerum: quod tamen nota conicitur, id quod non reputat medium inter uniuocum et equocum, id sequitur et dicitur argumentum, scilicet quod quod non est equiuocum, ergo uniuocum. ¶ Debes scire quod illa ratio secunda est multum fortis si consideratur, et etiam in duabus consistit propositionibus: quarum prima est quod id quod est in summo gradu alicuius rationis vel nature vel intentionis adeo quod per essentiam capit totum ambiguum eius: non potest communicare in eo uniuoce cum alio: et hec propositio est manifesta per se: quod entis humanitas non est in summo: et per essentiam in Sor. ideo Sor. et Plato participatiue sunt homo, similiter si homo in summo et per essentiam esset animal: leo non esset animal: nisi participatiue: et non formaliter: eo quod si formaliter esset animal: malis et homo animal formaliter acceptus non plus esset in homine quod in animali, ergo propositio dicitur, quod id quod est in summo gradu alicuius rationis vel nature vel intentionis adeo quod per essentiam capit totum ambiguum eius non potest conicitur cum alio in eo uniuoce: est manifesta per se.

Dubitatione
Solo
Duplex ordo essentialis

Secunda propositio erit quod deus est in summo gradu entitatis per eam in capite tota perfectione entitatis et hoc est certum cuius ergo sequitur ex his duobus propositio conclusio. scilicet quod deus non potest communicare in ente cuius aliquo uniuocetur tu considera bene has vias quoniam si recte inspicis sunt multum subtiliter et fortissime argumeta aut quod sunt contra hanc positionem. sunt sophisticata et adeo metaphysica et neantur ad sophisticata reducantur: fingunt enim quosdam terminos quo sibi solum significauerunt nec sunt dicti ab aristotele nec ab aliquo sapiente. Et sic consumata sit expositio septime disputationis.

Octava disputatio Alga. cuius propositio in qua ostenditur ipsorum debilitates in eo quod asserunt quod esse dei est simplex sine quantitate.

CDVBIVM PRIMVM.

Et Alga. in hoc tractandus est dupliciter. Primo modo petitionis. v. q. petemus ab eis quare scitis vel asseritis hoc vel per necessitate intellectus: aut a conclusione speculata. Primo est impossibile: quare notum esset ab omnibus: sicut sunt alie prime cogitationes. Opus vos ergo quod asseratis hoc ex aliqua speculata conclusione. Et si forte diceretis quod auctoritas ipsorum hec est. v. q. si ipse deus haberet quantitate operaretur quod ipse esse relatum sibi esset vel causa consequens sed quod libet consequens est causum. ergo necesse esse esse causum: quod est falsum. Nos vero dicimus quod hec sophisticatio oritur a vocabulo necesse esse. Nos namque dicimus quod ipse deus habet veritates et quantitates: et illa veritas est ens sine priuatione: et eius esse est relatum dicte quantitates vel consequens. Sed si intendere de consequente causato quod habet efficienter: non est curandum. ipse enim aliquid non probauerunt nisi quod processus causarum ad infinitum est impossibile.

Circa introductionem huius disputationis. primo declarabo titulum disputationis: deinde ad expositionem illius veniam. Debent ergo scire quod sit esse. quid quantitas. et dico quod esse quod accipitur pro quantitate seu entitatis: et sic dicitur. 6. topico. quod dictum est sermo. dicitur et sic dicitur. 8. meta. c. 1. quod forma habet esse in materia totum quod sunt in effectu. et 12. meta. c. 3. et 18. forme habent duplex esse. scilicet in materia et in primo motore. et sic dicitur

Quid est esse et quod quantitas

quod rosa in hyeme habet esse. capiendo esse hoc modo. quod quod capit. id est pro compositione sibi et predicatum ut dicit aristoteles in phisicis quod verbum significat esse quod sine extremis non est intelligere. illa enim compositio dicitur esse: quoniam esse est quo agens educit compositum in actum et quare intellectus educit pro positiones compositas ex subiecto et predicato in actu medianter illa unione. ideo unio illa esse propositio dicitur potest. ut declarauimus in primo posteriorum. in verbo aristoteles. dum dicitur dicitur non dicere esse: neque non esse. vide. Quandoque capit esse pro forma. et sic capit scilicet philosophum comitum. 30. ubi dicitur quod forma est causa materie pro quanto est esse eius. Quandoque capitur esse pro indiuiduo. ut dicitur et exponit Zuer. tertio de anima comitum. 9. illud verbum. aliud est magnitudo et magnitudinis esse. ubi vult Zuer. in comitum. quod esse potest capi pro indiuiduo. Ultimo capitur esse pro modo quodam essentie quo essentia ponitur in esse extra causas suas. et sic esse non est aliud nisi proprietates quedam qua res ponitur extra suas causas: et recipit absolute predicationem entitatis: et sic loquitur aristoteles. scilicet meta. et Zuer. comitum illo. 4. 2. 12. meta. comitum. 5. ubi vult quod simus esse per eam: et reliqua per primus. Et cum considerabatur omnes isti modi accipere esse abstractum dicitur in numero obiectos: que primo aspectu imaginatur in dictis sapientum. Sciendum quod quantitas capitur et apud peripheticos multiplicaria. uno quidem modo pro eam entitatis coherente in potentibus causis. Quandoque capit quantitas pro diffinitione. ut dicitur. 7. meta. comitum. 4. 2. 4. 3. Quandoque pro vili ut dicitur. tertio de anima. comitum. 9. Quandoque pro forma sola: ut dicitur. 7. metaphisicorum. comitum. 21. et alibi. est enim forma quantitas prout est principium diffinitionis. est etiam forma essentia prout est principium essendi. est et quandoque forma nam prout est principium operandi. 2. phisicorum. et sic quantitas capitur pro natura entitatis. His viliis dico quod intellectus disputationis est. vtriusque deus sit compositus ex quantitate: capiendo quantitatem pro vniuersali et entitatis et esse: capiendo esse pro indiuiduo et modo essentie: quo essentia ponitur in effectu: et tunc quod potest esse duplex. an in deo compositio sit ex vili et indiuiduo: sicut in forte. et scilicet an in deo sit compositio entitatis et esse: et sic hoc dictum sit in tertia disputatione: attamen vult dicere sermone sepato. et sicut dico quod est pariter: attamen magis vergit ad secundum sensum. Et quare entitatis est quodammodo potentia ad esse et esse quodammodo actus essentie. id essentia potest capi pro materia esse pro forma: et hoc modo dicitur Zuer. 3. de anima. c. 14. 2. 1. quod nulla intelligentiarum liberata est a materia preter primam: et sic potest esse tertius sensus: an in deo sit compositio ex materia et forma hoc modo capiendo nota. hec quidem quod est continua septime: quoniam cum ibi questum sit an deus sit in genere: questum est etiam lateenter: an in eo sit compositio ex vili et particulari. ideo consequens erit perscrutari modo an ibi sit compositio ex esse et entitatis. possumus itaque in deo rationaliter quibus compositio intelligere. scilicet in numero. v. q. sunt plures vni: et plura necesse esse: pro quod ordinata sunt contra disputationem. scilicet sit vni necesse esse an plura. Possumus et fingere in deo compositio ex denotante. id est accidente subiecto. pro quod ordinata sunt sexta disputatione declarata scientiam dei non est quid aditus essentie. Possumus etiam ipsius imaginari esse in genere: et differre differentias et sic compositio ex vniuersali et particulari: hunc remouens errorem ordinauit disputationem septimam. Possumus etiam imaginari in deo compositio ex essentia et esse: et pro hoc

Multiplex capit quiditas.

Intellectus disputationis.

fuit hec disputatio. Possumus et fingere in deo esse compositionem ex
 ma et forma: sic ordinata fuit nona disputatio declarans deum non
 esse corpus: neque compositum. per hanc enim quantum abstinere possumus
 errorum possibile est deum esse compositum ex partibus: quantitatiues
 et ex ma et forma. Cuius enim declaravit quod non est corpus: habebit quod non
 sit compositum ex partibus quantitatiuis. Cum vero declarabit quod non
 est corpore: scietur quod non sit compositum ex ma et forma. Poterit autem
 esse quod antipse veniat cum alijs in compositione. multi enim theologo-
 zantes dicit ens esse simplex illis quinque compositionibus. attamen dicit
 ipsum esse alteri compositibile. Etiam multi antiqui dixerunt deum venire
 in compositione omnium rerum. dixit enim Lentonius unum solum esse oia.
 et illud esse deum. ait etiam scriptura in templo Palladis quod Pallas est
 quicquid fuit: quicquid erit: et quicquid est: nec aliqua hominum detexit pe-
 plum quo facies eius velabatur: et inquit Plutarchus philosophus quod verum
 mi philosophi interpretati sunt illud esse dictum de deo qui peplo tectus est:
 quod oes enim ignorat: et oes nihil aliud quam eum vident. peplus enim quo
 ipse tectus est: videtur esse sensus qui est in aia et forma que est in corpe
 quibus duobus circumscriptionibus ab aia et corpore tunc quod remanet apper-
 ipse deus in propria sui natura per quod verificatur. Dicitur dicitur mundum esse
 deus plenus: et illud poetae. Jovis oia plena. vide et Lucanum. habemus
 cunctis superis repletoque carere. nihil agimus nisi sponte deo. et post pau-
 ca. est ne dei sedes nisi terra: nisi pontibus et aer. Jupiter est quodcumque
 vides: quodcumque movetur. Et inquit et Seneca. quid est deus me? vni-
 versum. quod est quod vides totum: et quod non vides totum. totum ubique est opus
 suum intra et extra replet: cui deinde magnitudo sua redit: quo nihil
 magis excogitatur. Hoc etiam Virgilius. spiritus intus alit et. vide et
 Parmenidem. Deus sicut summi et verumissimi philosophi dixerunt oia esse
 unum esse infinitum et immobile. et hoc idem intelligunt quoniam deus omnia
 est qui est infinitus et immobilis. cuius igitur hec sit antiquorum opinio ve-
 ritas est quod apud eos deus in compositionibus venit rerum. ideo mirus est
 cum Averroes primo sex illos intellectus perscrutetur ipsum premissis
 hunc longe difficiliorem alijs. Et forte excusandus est primo. quod per
 dicitur eius quod et opinio hec admoveri. Vel forte quod ipse non intendit lo-
 qui de hominibus nisi secundum illa que Alga. tractavit. et eo ordine: ut in pro-
 prio proposuit dicere. et dico notat eum eo ordine: quoniam forte questionibus
 possunt in alium modum ordinari. Declaratur est igitur disputatio
 titulus: quoniam series: et quoniam introductio. Alga. a primo introdu-
 cit argumentum quoddam philosophorum. scilicet debilitat illud. Quantum
 ad primum adhuc primo divisione facit. et post medium eligit in quo
 insistere vult. inquit ergo. in hoc tractandum. i. procedendum est dupli-
 citer. primo. scilicet petitionis. et quod petemus ab eis. scilicet philosophis qua-
 liter scitis vel asseritis hoc. i. deum esse simplex ens: vel per necessitate
 intellectus: aut a conclusione speculata. i. vel scitis hoc: eo quod sit propo-
 sitio nota terminis solo intellectu nota vel demonstratione. deinde des-
 truit membrum falsum: et colligit verum. primum est impossibile. i. di-
 cere propositionem illam esse notam ex terminis solo intellectu est impos-
 sibile. i. alie sine dignitates: et tunc colligit membrum verum. d. ergo opus
 vos quod asseratis hoc ex aliqua speculata conclusione. hoc est permissum.

tionem evidens. C. Dico quod aliqua digressionem facere. ideo opus vide-
 re quid sit prima propositio. et per primum que sit conclusio: que ex prima oritur
 propositio. scilicet an scia qua cognoscitur prima propositio sit vniuersalis
 cum scia qua cognoscitur conclusio. Quantum ad prima dixerunt quod prima
 propositio sit de principijs demonstrationis. reperit autem ab Aristotele. quod primo
 dicitur de principijs. vno modo inquit. est autem principium demonstrationis pro-
 positiua. et tunc dicitur sit verior: et expressior subdit. Immediata autem est quod non
 est altera prior: sed principium demonstrationis est propositio quod non est altera prior.
 Nunc quidem est per illa dicitur aperit. Laplo vero. 3. primi postea. dicitur:
 sed principium scie quod dicitur esse dicimus in quantum terminos cognoscimus.
 Laplo autem. 9. inquit. dico autem principia que cum sint non contingit
 monstrare. Et illo mer cap. inquit. non autem suppositio: neque propositio quod
 necesse est: per se ipsam videri necesse est. non enim ad exterioris dignitas
 rationem est. hec verba Aristotele. in veteri translatione reperit in quibus
 colligere volo intellim dictionis principij. Et dico quod in istum cognoscitur
 propositio est duplex. demonstratio: et lumen intellus. demonstratio sit ex
 propositioibus: eo quod est syllabus. Lumen non sit ex propositioibus: neque
 est propositio aliquo modo: cum sit ipsemet intellus agens. et cum hoc sit
 ita apparet veritas dicitur Aristotele. et concordia. veritas quidem quoniam est
 principium demonstrationis propositio: qua in notitia non est altera prior:
 eo quod non demonstratione cognoscitur: sed lumine intellus: quod non est pro-
 positio: neque demonstratio. sed principium demonstrationis est propositio: quoniam propositio
 est enunciationis altera pars. et per primum syllabus pars qua non est altera for-
 ta non possit demonstratio declarari: neque petitione: neque postulatio:
 neque diffinitione: neque aliqua propositio: sed solo intellectu qui non est propositio
 aliqua. Concordia vero quoniam quoniam dicit principium propositio est propositio
 qua non est altera prior. oportuit declarare: an sit aliqua pars eo quod digno
 scatur. ideo subdit ca. 3. 3. et principium scie. i. cognoscitur de prima propositio
 esse. dicimus quod dicitur quo terminos cognoscimus. i. lumine intellus. quo
 terminos. i. partes eius cognoscimus: eo ergo quod partes eius cognoscitur: et
 totum principium cognoscitur: cognoscunt autem partes intellus et solo et lumine.
 ergo totum principium intellus solo cognoscitur. et in hunc modum dicitur. Ex
 istis interpretatus fuit locum illud. Unde ibi ca. 7. ait. iam principia de-
 monstratio: demonstratio est non propositio: sed propositio indubitabilis im-
 diate: et luce sua perspicue. His perfecta mens est quod terminos compositio
 dicitur: quod complexu dignitates et perfecta concipiuntur: ecce quoniam vult eo
 propositio cognoscitur prima quod terminos cognoscitur: sed illud esse lucem
 intellus. Hoc est modo locum hunc perspicuum fecit et Averroes. d. enim sic. et est no-
 bis ut concordemus sophistis: quod principia demonstrationis non sunt nota
 per se: dicimus quod sunt nota per intellus: et ipse est quod comprehendit partes
 enunciationis: not per se ipsas. i. primi principij. Et cum hoc sit ita apper error
 translationis veteris quod d. (In quantum terminos cognoscimus) Est enim
 fallax. et ideo illa fuit causa errandi apud latinorum quod in greco sic reperit. Et
 principium scie quod dicitur esse asserimus quo terminos ipsos cognoscimus.
 Et ideo Jo. grammaticus: quod cum studiosus erat philosophus dicitur est in hunc
 modum ex ordine huius loci correxit. Tuica modo et concordia est illud
 cap. 9. dico autem principia in vno quoque genere que cum sint non contingit
 monstrare quod verbum propositio: vniuersis nouis in hunc modum textum
 interpretatus est: dicit quod cum Aristotele. necessitatem capituli propositio

Infirm co-
 giscat pro-
 positiones est
 duplex.

Si enim esset quoddam ipse in quo nullum mobile fuerit: nulla esset via ut inouaretur motus: imo oporteret ut regeretur esse inouari vntu cum eternali esse: et mobile quod hoc motu mouetur: quod vocat ab Aui. necessarium per aliud quod necessario est corpus mobile continue. Quia hoc modo posse est reperire ut fiat inouatio et corruptio ab eternali ente vs. appropinquado et distado: ut in entibus generabilibus et corruptibilibus cum orbibus reperitur. Et quod hoc mouens necessarium est a se et posse in motu generabili opere necessario quod perueniat ad vnum necessarium absolute. vs. quod nulla habeat possibilitatem. Quare opus quod sit simplex. si enim positum fuerit: esset possibile et non necessarium. Hec via apud me est sufficiens et verissima ad asserendum necessitate esse. id autem quod dicitur Aui. in hac propositione sunt ambages. Ipse enim ait quod posse esse opus quod perueniat aut ad necessarium esse per aliud: aut ad necessarium esse per se. Si primo modo oportebit quod illud necessarium per aliud sit consequens cuiusdam necessarium per se. Ipse namque opinatus fuit quod necessarium per aliud est possibile per se: et quodlibet possibile indiget necessario dante sibi esse. Hec est Aui. sententia. Unde dicitur quod additio sua hic est superfluitas et error. necessarium namque qualitercumque sit nullam habet possibilitatem. neque vlla est natura possibilibus alio modo: et necessaria alio modo. declaratum est enim a philosophis quod nullum necessarium possibilitatem habet. Sed id quod dixit eum ad hoc est ipse opinatus est quod obiecta possibile sunt de seipsis necessarium per aliud. Sed nos declarauimus in pluribus locis quod demonstratio Aui. est valde defectibilis: et ideo de istis non oportet diffusius tractare.

¶ Et in Iurit sol. quia dedit ad argumentum philosophi et Aui. autem dicit modo examinare sermonem Aui. et primo ostendit ipsum non recte id dixisse opinionem Aui. et inquit. Dicitur nos quod Aui. non traxit Aui. opinionem per se: sicut est in quodam libro. quod vocat liber iterationis philosophi. est quod primum partem quod non complete narravit et opinionem. (Postea quod .n.) Nunc ostendit ipsum sibi traxit: et ponit ea quod sibi dedit et inquit postquam. n. iste habet opinat est quod rei signat et notationem addita super ipsam. est ergo prima propositio et est

actio entis. (Et putat) Apponit secundam. dicitur putat quod ipse sit quod ipsa actio entis agat sui esse in rebus possibilibus. ignobilibus et corruptibilibus per hoc fundamentum. scilicet sequitur quod res esse causa sui esse. si sic: ergo sequitur quod non haberet agens: imo ipsa a seipsa ageret. est ergo secunda propositio quod vna res non potest esse causa sui esse. (Sequitur est) Tunc in tertiam proponitur ex ratione secunde propositio. habet enim ipse quod de his esse opus ut eius esse causetur a seipso: vel ab altero: et claudit quod correlarie hanc. scilicet quod de his esse sit habens causam agentem. dicit ergo sequitur ergo eum ex hoc quod quodcumque esse additum super sua ipsam habet sine dubio agere causam. assumit ergo hoc per hoc loco maioris in hunc. scilicet modum. ostendit habens esse additum sue entis habet causas agentem. hec propositio est conuicta ex verbis illius. Tunc addit minor. scilicet et cum prima causa apud eum agens non habeat. est ergo minor: scilicet prima causa non habet agens. sequitur in secunda figura quod prima causa non habet esse additum entis. potest enim ergo minor et maior et non est solutio que formalis sequitur: sed que stare sequitur et dicitur. igitur opus quod eius esse id est sit quod eius substantia. scilicet essentia. Hec quidem conclusio non est illa que sequitur ex propositioibus formalibus: sed que testatur. et conuictio dicitur. et dicitur. est ista: quod ponere conclusiones: que formalis sequitur: quod opus que sequitur potentia appropinquat ut hic. verum autem est conuictio esse et entis de necessitate indiget causa vel non est quod percurabilis multum. et noto nunc. sed forte in fine huius dubij innotat bonum. (Unde ex hoc.) Vult nunc colligere errorem eius ex dictis: et inquit. vnde ex hoc sequitur quod id in quo. Alga. obicitur Aui. scilicet quod potest esse quoddam consequens substantie. scilicet essentia est falsum. et redidit causam. scilicet substantia. scilicet entis. rei non est causa entis. scilicet esse quod sequitur ipsa: quod in posse est quod res sit simpliciter causa. Redidit et secundam causam. dicitur quod esse rei per dedit suam qui dicitur: ergo quiditas non potest esse causa essentia. hoc modo potest argumentum hoc componi. omnis causa naturalis preedit effectum: sed qui dicitur tas non preedit esse: imo naturalis sequitur: ergo quiditas non potest esse causa esse. ¶ Debes scire per intellectum minoris quod comparatio quiditatis ad esse est comparatio potentie passive ad actum formalem: eo quod potentia passiva est quasi subiectum recipientes. modo apud illos essentia est solum recipientes esse: comparatio quiditatis ad esse est comparatio materiae ad formam: et eorum substantia. comparatio esse ad essentiam est comparatio forme ad materiam: sed quod materia preedit formam sicut quiditas forma preedit materiam simpliciter ut dicitur esse in. 9. meta. et in. 8. philosophi. loca propriis: relinquunt quod simpliciter esse preedit essentiam: per omnes habet declaratio minoris. scilicet quod esse preedit entiam naturaliter et simpliciter: sic sequitur conclusio. scilicet quod essentia non potest esse causa naturalis actus ipsius esse: et per hoc locus. (Unde posito) Conducit quod dicitur est quasi recapitulado. d. vnde posito quod esse sit vnum entis. scilicet entis esse: et posito quod id quod dicitur esse rerum possit sit agens: sequitur quod id quod non habet agens aut non habet esse: quod falsum est: aut quod esse eius sit sua quiditas. est ergo syllogismus hypotheticus: cuius antecedens est vna propositio copulativa: et propositio vna hypothetica distinctiva. Et propositio sic componitur: quod habet esse diuersius ab essentia habet agens: scilicet prima causa non habet agens: vel non habet esse vel esse est idem entis omnibus modis. et sic per sermo eius. (Sunt omnia ista) Cum destruxit sermonem Aui. in parte vult complere illud. et in primis apponit causas erroris eius: et inquit: sed omnia ista fundantur super vnum errorem. scilicet quod esse rei est vnum suorum consequentium. scilicet actio entis. (Id namque.) ostendit illud fundamentum

Alga. esse falsum. et inquit. id nāq; qđ pcedit in scētia nostra quādam rem rei. i. diffōne rei est esse verū. qđ enī an res sit est puor qđne qđ rei essentia sit ergo esse pcedit naturalr diffōne: et p pns esse pms est essentia: ergo nō est hī accēs. (Et iō qđ petimus) Debes scire q; res habētes esse sunt duob; modis diuersis. vna. n. res hz esse causatus a causa: vt res potēs esse vel nō esse. Alia hz esse simplr idem essentia vt prima cāz q; ita est: cōducit quasi correlarie qđnem. an est diuer timode o: dīri in re pūmo modo: in re scđo mō. Et Inq; iō qđ petimus si res est ens: vel si hz ee. i. iō qđ querit qđ an res sit vel hēat esse: et illa res de qua qđ an est i ducit hz cām inferentē suū esse. i. agentez eius esse. dico q; qđ illa tm valet qđn dicere: vtrū hēat cām vel nō vt paret fecit Ari. in pncipio scđe posterior. i. reb; ergo hñtib; ee cāuz cūz querit qđ an res sit: sensus est: an res hz cām sui esse. (S; si illa.) Qstēdit sensum qđnis an est in reb;: quāz esse est incausatū. d. scđ si illa res nō hz cām tm valet qđ sup. an est illa res qđn dicere vtrum res hz pns inferēs suū esse. i. vtrū habet esset qđ est idem qđ sua qđv ras: aut diuersum a sua quāditate.

Subitatio.

Sed hic est locus qđnis: qm qđ an res est differet a qđne ppter qđ: qđ declaraf scđo poste. Si ergo qđ an res sit. sit qđ de esse relato ad cās: qđ an res est nō differret a qđne pp qđ. C. i. cēdā q; istum locum oēs ferelatim ignorant: et nō vidi aliqū qui poterit ponere p m sua fundamenta dōias quattuor qđnum scđo poster. in scri pturam. C. i. deo vt argumentū intelligit debet scire q; quidam dicit: runt q; sensus qđnis an res est: est an res in effectu sit: ergo sensus qđnis: si res est: ee de esse existentie. Sensus qđnis quid res sit: est de esse essentie. Alij dicunt q; sensus qđnis si res sit est de esse scđsum. sensus qđnis quid res sit est de quāditate scđsum: sed hec parum aut nihil differunt inter se. ego in scđo poster. scripsi opiniones has. et etia cōtradixi argumētis firmis. p nūc dico q; oīs questio est qđ essen/ tie: eo q; esse est singularis et idiuidui: vt dictus est tertio de aia. cō. q; ergo ee nō intrat sciam. et p pns nō o; intrare qđne scđbilē. oīs ergo qđ est eēntie. et hoc dicit Ari. oīs qđ est qđ mediū. essentia autē rei pot ad quattuor: cōparari: vel ad cām ponētē illā extra nihil: vel ad pncipia formalia inclusa in eēntia que dicunt gen; et dōia: vel ad pntia eēntialia illi: vel ad principia illoz pntiū. si eēntia illa referēt ad cāz agentē vel ponētē ipfāz extra nihil erit qđ an res sit. Vel ad accidētia essen tialia: et sic erit questio ipsius: q; est. Vel ad cās accidētium: et sic erit questio pp quid: ergo vna est nā oīum qđnum 13 modi referēdi illius nature sunt diuersitāz sic veritē cas sermo dicitur. hic. Dece est intentio Jo. grāmāti. et. poster. ap. et. Themiſtius nō videt esse cōtrari; hūicā si bene cōsiderent verba eius. (S; quādo intelligit.) Cum induxit cām errozis Alga. et cōduxit modū quo qđnes verificent scđū posterior. ponit multiplicē modum capiēdi esse: et vult q; vno modo capitur esse pro ente simplici et quāditate: et sic est analogum genus cōmune de cē pdicamētis. capif ergo esse pro ente indifferente oibus reb; vt hoc inquit scđ qđ intelligit de ente id qđ intelligit de re vel quāditate id est vt est trāscēdēno ad habēs qđitate vel ad ipsam qđitate: tunc sumit modo gnis analogicē dicti. i. tūc est cōe. x. pdicamētis tanq;

Oīs qđ est mediū.

genus. (Sed si) apponit scđm modū capiēdi esse: et vult q; scđmo/ do capif esse p quodā addito eēntie q; eēntia est qđ in potētia: et non extra aīam. sicut est vlt: et sic esse est modus eēntie quo eēntia ponit in effectu: et hoc dicit: s; si significaret rem additā sup sbāz: et sic quā imaginabile: et forte ista est corrupta: et o; legi. super sbāz: et sic quā imaginabile. v; nō habēs rem. i. existentiam extra intellectus: nisi in potētia: vt vltā dicim; q; hoc modo capiēdo esse p mo do essentie est illud de quo pēculati sunt antiqui in prima cāz et qua sup. asserūt ip/ sam esse ens simplex. est ergo vis distinctionis q; esse pot; capi p sy no nymo enti: et pot; scđo capi pro modo eēntie. primo modo nō erat qđ apud antiquos. scđo mō hñ est qđ. an deus sit simplex vel cōpositus et essentia et esse: et sic p; quo essentia ablato esse est tm ens in aīa: et nō extra aīam: vt vniuersale. vt dicit hic dicitur. et hoc dicit post aperte. (S; moderni.) apponit breuiter viā modernoz sui ipis qua puenē/ runt ad simplicitatē pmi entis: et dicit. s; moderni sapientes sarace/ nouz pēculati sunt in nā entis in quātum ens: et duxit eos inuestiga/ tio ad ens simplex modo supradicto. i. cuius quāditas est suū ee. dicit ergo fuerūt vte quibus pbatū est primū motorē ee ens simplex sine cōpōne essentie et esse: quarū prima est antiquoz hoc modo. oē ens cō pōitū ex eēntia et esse est causatū habēs agens: s; primus motor: nō est causat; cām habēs ergo primus motor: nō est cōpositus ex eēntia et esse. hanc viam declarat. C. vltā scđa saraceno; moderno; est quā hic sub breuitate retigit: qm oē ens vel est cōpositū vel simplex: et cum nō sit pcessus in infinitū in cōpositis op; tandē venire ad ens summe simplex omni cōpōne et cōponibilitate carēs. (Sed via vno stratiua apud nos) Cūq; duabus vīs: que forte pnt esse fortes: vult inducere ppriā viam pīatheticoz. et pūo accepit vna ppōnē: q; est. s; pntia polia et cōtingētia de necitate habēt agēs eternū cōseruano illa in cōtinua trāsmutatōe. Ad hoc pbādū accepit ppōnes: et inquit: s; vltā demonstratiua apud nos in hoc pposito est q; entia: q; sunt polia in eorum substantijs. i. ad hoc vt sint actu: op; vt egrediant de potē/ tia ad actū. hec ppō declarari pot; p ea que dicta sunt ab eo. primo ce li cōmē. 124. (Quare illud.) Et illa cōducit istam ppositionem. et inquit quare illud qđ extrahit ea ad actum est agēs in actu necessaria: et p omne qđ agit: agit vt est ens in actu. habēt ergo hec ppositio. s; q; extrahēs entia polia de potētia ad actū cōseruās illa in tali cōtinua trāsmutatōe est agēs in actu. (S; si) Hoc scāte arguit et in/ tēdit hanc rōnem diuisiua. i. si est agens illud in actu: vel est agens illud ens possibile vel eternū. non ens possibile: q; iterū haberet agēs vel igitur esset processus in infinitū: vel op; venire tandē ad agēs eternum: vt dixi. primo ergo remouet primū mēbrū. scđo cōducit se/ cūdu ex destructione primū. inquit ergo: sed si illud qđ est actus da/ rto de natura fuerit possibilitatis: indiget s; extrahēte ipm: et iterū si illud met pole fuerit indiget extrahēte donec perueniet ad vnum necessarium in sua substantia. i. in seipso. dico: tali modo vt conferue/ tur continue. nam possibile causarum ad infinitum procedentium: qm in finite reperit: sicut de ipsarū natura apparatus quilibet p; sit potētia. i. polis ee vel nō esse. (Op; s; nēcio.) Cum destruxit

Prīa vltā sa raceno; p bāo primūz motorē nō ēē cōpositū ex esse et es/ sentia. Scđa vltā

mēbrum falsum; nunc cōducit mēbrum verū. 2 inquit. ergo opz necer
 sario: vñ qd dat esse cōtinuū. i. sempiternū. sit necessariū in se.
 ipso: postq̄ patet factū est q̄ res potes in seipso. pcedunt ad infinitū.
 (Si enī) Ad hoc argumentū dixerūt loquentes sue legis q̄ bene ne
 cessariū est venire ad agens eternū: sed opz ponere tps in quo nul
 lus motus fuit: neq; aliqua res mundi fuit: imo deus stetit ab eter
 no: 2 post inceptit mouere motu nouo. ¶ Contra hoc loquitur Auer.
 2 inquit. si enim esset qbdam tēpus in quonullum mobile fuerit: nul
 la esset via: vt in nouaref motus. omnia fuit in iuncta dīsp utatōe p
 ma. (Immo oporteret) dicit: imo oporteret vt requireret esse imo
 uatū. i. imo esset necessariū pro esse motus aliq̄ medium aliquo mo
 do nouū vñ itū. i. ligatū cum eternali esse. dico mediū qd sit 2 mobi
 le q̄ hoc in motu mouet: qd vocatur ab Auz. necessariū per aliud: quod
 est corruptibile mobile necessariū cōtinuū: 2 hec omnia dicta sunt di
 sputatione prima. 2 pio celi. cōmen. 22. 2. 33. 2 nolo modo imitari.
 (Quare hoc) Dicit quasi tertiū rōnes predictā in prima dīputatōe.
 2 in. 8. cōmentio. 4. 6. 2. 4. 7. 2 scdo pygene scos. 2 inquit: q̄ hoc modo
 pole est reperire: vt fiat inouatio 2 corruptio ab eternalente. v3. ap
 propinquādo 2 ostādo: vt in entibus generabilibus 2 corruptibi
 libus cōiōib; repif. motus. n. solis in obliquo circulo cā est gnātia
 2 corruptiōis cōtinuē: 2 hoc totum milies verificatū est in metaphica
 p̄tica 2 pygenicos. (Et q̄) Ex hoc p̄ducit ppōnē ppositā: 2 ingit: 2
 q̄ hoc mouēs necessariū est a se: 2 pole in motu gnābili. i. q̄ celum est
 eternū p̄m s̄bam 2 gnābile 2 corruptibile p̄m motū opz necio q̄ pue
 niat ad vñū necium absolute. v3. hoc mō q̄ nullā habeat p̄tates.
 (Quare opz) Cū cōduxit ppōnē p̄ncipalē. s̄ dicentē q̄ in nā est
 vñū primus motor: eternū cā oīuz rerū p̄lūm: cōduxit ppōnē inuen
 tam: 2 ingit: quare opz q̄ sit simplex. 2 de dītrōnē. d. si enī cōpōnū
 fuerit eēt pole 2 nō neciuz: 2 sermo p̄t in hūc modū cōponit. oē cō
 positum est pole. primus motor est cōpositus per te: q̄ est polis. cōlo est
 falsū: 2 nō pp figurā vel modū. q̄ pp p̄pōnē. 2 nō pp maiorem q̄ pp mi
 norē. q̄ primū motor est simplex. Dicit. hec via apud me est sufficiens
 2 verissima ad asserēdū necē esse. (Illud aut) Cū induxit pp̄nā viā.
 vult abscondere viā Auz. 2 id ait. illud aut qd dixit Auz. in hac p̄pos
 tione sunt ambages: 2 narrat oīōnē eius. d. ipse enī ait q̄ pole est
 opz q̄ pueniat aut ad necium esse p̄ aliud aut ad necium esse p̄ se. Si
 primo mō oportebit q̄ illud necessariū p̄ aliud sit p̄nō. i. de p̄ndēs cu
 iusdā necessariū p̄ se. i. ab aliquo qd est necesse eē p̄ se. ipse nāq; opina
 tus fuit q̄ necessariū p̄ aliud sit pole p̄ se opinat⁹ est q̄ q̄libet pole
 idiget necio dāre sibi esse. hec ē s̄ntā Auz. est q̄ via Auz. hec. oē neciuz
 p̄ aliud reducif ad neciuz p̄ se: s̄ corp⁹ mobile motu eterno est neciuz
 ab alio: ergo reducif ad necessariū p̄ se: q̄re si necium est in rerum nā
 ab alio erit necessariū p̄ se in rerū nā. 2 hoc voluit esse simplex oīōp
 sitione carēs. (Cū dicim⁹) Nūc vult destruerē hāc viā. 2 primo oīōp
 minorē esse. i. falsū. d. vñ dicim⁹ q̄ ad dītio sua hīc ē supfluatā. 2 error
 fingit enim q̄ aliq̄ est necessariuz per aliud in se pole cuius rōnem
 dedit 2 dixit. necessariū nāq; qualitercūq; sit nullam h3 possibilita
 tem. i. omne necessariū est simplr eternū: 2 nullo modo possibile. 2 vi
 cit. neq; vlla ē natura possibilis aliquo mō: 2 necessaria alio modo.
 declaratū

declaratū est enī a p̄his q̄ nulluz necessariuz potestare h3. (Sed id
 qd) Cum induxit errozes dat locuz erroris: 2 ingit sed id qd dixit euz
 ad hoc est q̄ ipse opinatus est q̄ oīōes possibilis futit de seipsis. i. in
 naturis suis necessariuz per aliud. i. a motoribus. (Sed nos) Remittit
 se: ingit. sed nos declarauim⁹ in plurib; locis q̄ demonstratio Auz. est
 valde defectibilis: 2 id de istis nō opz diffusius tractare.

Sed in fine huius solone sunt qōnes non parue. Et prima
 quidez qd difficilis multuz est: vrruz qōē cōposi
 tum esse 2 essentia indigeat agentē vel nō. Cui auzet qōes verbus
 Auer. cuz dicit. q̄ oē cōpositū est pole: 2 ideo qd vna inregra potest
 fieri. vrruz oē cōposituz ex esse 2 essentia sit possibile habens agēs.
 ¶ Scda qō erit. vrrū ponendo entia oīa esse de nouo facta potest esse
 via firma p̄bandi impartibilitatez primū motoris. ¶ Tertia qō est:
 vrruz possit esse aliq̄ necessariuz per aliud: 2 possibile in sui natura.
 ¶ Prima qō h3 argumēta pro vtraq; p̄tatiōe quelibz intelligitā p̄m
 Auer. est p̄posita ex māt: tñ nulla ē nā possit in se: 2 ans est dē m̄ palā.
 3. de alā. 2 in cō. 5. 2 in cō. 14. Pro opposita vero p̄tē sunt cōclūsiōes
 nō p̄tē: qm̄ dīa cōpositio est poliuz cōponiā 2 q̄cūq; sunt polia cōponi
 sunt possibilia dissolui: eadez enī sunt s̄bra cōpositiōis 2 dissolūtiōis
 2 q̄n p̄p̄olia sunt polia dissolui cōpositū ex eis est pole in sui nā. 2 hāc
 viā dixit Auz. 13. meta. firmissime. ¶ Et p̄tērea. oē cōposituz est nouū
 2. meta. cō. 39. cū igit oē cōposituz ex essentia 2 esse sit cōpositū. ergo
 erit nouū. 2 p̄ 2 nō in sui nā ens pole. q̄ qd prima est multū ambigua.

Qō prima.

Scda qō ēē difficilis pp̄ duo. primo q̄ vñ q̄ rōes qd dicit Auz
 in. 8. phy. sunt rōes debiles. scdo q̄ p̄tē poni vīe firme.
 imo potiozes vñs p̄dictis. Fuerūt at vīe Auz. 1. 8. vīdīe Auz. 8. phy.
 cō. 17. 33. 45. 2. 7. phy. cō. p̄mo. 2. 9. fundare in duabus ppōnibus
 quarā p̄tē est q̄ oē motus h3 motozem. scda est q̄ oīa que mouent
 in loco rēducunt ad primū motuz: 2 ad primū mouens: 2 h3 duas
 p̄ferutatus est in. 7. quib; vñs ex hīs probat illud p̄mutū mouens
 nō esse corpus in hunc moduz. nullum mouens imobile simpliciter
 est corpus seu virtus in corpore: sed primus motor: est mouēs imobi
 lis simpliciter. ergo nō est corpus: neq; vīr⁹ in corpore. maior est ma
 nifesta per se minor declarat in. 8. q̄ enī sit mouens 2 primū dicituz
 est in. 7. q̄ autē nō mouetur probat in. 8. hoc modo. qm̄ vel mouetur
 per se vel per accidēs. nō per se: q̄ tunc nō esset primuz: q̄ mouetur
 ab alio corpore p̄tiori. si per accidēs ad huc stare non pōt: qm̄ omne
 per accidēs cōtingit nō esse: ergo primuz motor: ē mouerī accidēs
 p̄tē nō esse: 2 sic posito in esse nulluz legitur incōueniēs 2c. ¶ Scda
 rō probās eandē minorē est. aliq̄ est motuz nō mouens: vt p̄mūm
 mobile. aliq̄ mouens motū. ergo si datur motū non mouēs dabitur
 mouens imobile. per regulā Auz. qm̄ sunt duo cōiuncta si vñū pōt
 esse sine altero: 2 alterū sine altero. ¶ Tertia rō ad idem. sequitur q̄
 ferens ferretur docens addisceret: 2 calefaciēs caleferet. 2 multa ta
 lia que omnia sunt simplr incōueniētia. ¶ Ultima via octauū ad idē
 est: qm̄ omne corpus vel virtus in corpore mouet per tēpus finitūm
 sed p̄mus motor: nō mouet per tēpus finitūm in tēpore infinito. ergo
 p̄mus motor: nō est corpus: neq; virtus in corpore. maior declaratā
 est ibidem per hoc: q̄ nulla virtus finita mouet mobile finitū tēpore
 destructio destruc. Auer. 3dd

Qōtā.

Solo. Accns du/plex.

infinito sed corpus vel virtus in corpe est moues finitū ergo nō mo uet mobilie finituz tpe infinito. J sic igit sunt oēs vies q̄ sunt enērare in. 8. z pp quas fuit ordo totius p̄bie nāllor vt p̄ticia q̄ viderū t̄puz. C Sed sicut dixi v̄ie iste sunt debiles: z prima quidez multis modis annihilari p̄t. primo mō dicēdo q̄ per accns est duobus modis. cō/tingens z necessariū. z hoc dicit Zuer. p̄mo phy. comē. 66. r. 4. p̄hy. comē. 1. z. 5. meta. comē. v̄ltimo: z alibi. dicerē ergo q̄ primus motor mouetur p̄ accns necessario. z idēo tūc nō cōtingeret nō esse. Sēdo annihilari p̄t dicēdo q̄ primus motor p̄t nō moueri. z hoc a se. nec est inēduens: vt p̄z in multis. P̄t ēt hec via alijs modis impediri sed nō curō. scōa etiā nō cōfert z inenit instantia in terminis hoc mō. In rez nā est intelligibile intelligēz vt intellect⁹ n̄z intelligibile nō intelligēs: vt res māles. ergo dabit̄ intelligēs nō intelligibile. oclūso est falsa. ergo regula illa supra qua fundat̄ tertia ēt nihil est: qm̄ illa nō sunt in cōuenētia: sed necessaria. qm̄. 3. celi. comē. 28. r. 4. celi. cō. 22. z alibi lapis rōne māe fert: z rōne forme se fert. p̄m enīz Zuer. idē p̄t se mouere. s. rōe forme se mouet z rōne māe. s. mouet. vt dixit. 4. p̄hy. cō. 71. z ēt necessariū est vt docēs ad dīcat: qm̄ ratione intelluz postea ad dīcat: rōne intelluz agēris docet se. dicit. n. L in cōnētia grossa testa p̄mo postrior. q̄ agens intellect⁹: est verus doctor quimētēz illuminat zc. Et ēt necessariū est tertū. aqua enim frige facta reducit se: vt dicit Zuer. scōa sue iustificēt. C J sic ergo rōnes sunt multū debiles: z nihil cōcludūt quantū ad probationē illius p̄positionis. v̄ltia ēt nihil valēt: z vt peccare in duobus. primo qm̄ minor falsa est: qm̄ non est prim⁹ motor: mouens tēpore eterno. cum motor celli: vt dicit Plato: incept. C Et p̄terea ad quid v̄t esse necessariū motū ēt eter num eque bene p̄t concludi impartibiltas p̄mi cum eternitate mo tus p̄supposita: sicut nō p̄supposita: z hoc dicit Egidius expōitor 8. p̄hy. circa p̄ncipalē. si enīz motus incepti p̄t declarari. p̄mum esse impartibiltēz est eternus ēt potest declarari. cur. ergo dicit Zuer. q̄ non p̄t sc̄ri impartibiltas p̄mi: nisi ex eternitate motor. vide.

Die firmio/ res ad pbā dū imparti bilitatē p̄mi motoris.

Nō tertia.

Tertia qd. s. dicens an possit aliq̄ nā in se polis z eterna p̄ aliud sunt in suis naturis possibilēz: tñ sunt eterne per aliud. s. q̄ eis nō p̄t applicari agens corrūpens. s. m̄lr partes ignis que cōcauū tangunt sunt eterne rōne celiz z generabiles in suis naturis. C P̄terea vidēt q̄ oē causatū habeat nām possibilēz: aliq̄ sempiternū est causatū: ergo aliq̄ sempiternū hz nām possibilē. maior p̄positio declarat qm̄ qd̄ hz esse ab alio nō hz esse a se. nō hz esse a se. ergo hz de se nō esse. p̄ticia ex negatiua de predicato finito. ad affirmatiua de predicato inf/

nto. scōo perthermenias. ergo cū oē cātuz hz esse ab alio. oē causatū habebit de se nō esse: z per p̄ns in sū nā erit ens posse. minor aut̄ mani fēta est p̄ se: z post declarabit. C Circa istas q̄ōnes p̄ ordinē sic p̄ce/ dāz: qm̄ p̄ solūā p̄mā. deinde alias. C Debeo ergo p̄ sc̄re q̄ in oī cātō: imō in oīre excepto deo est assignare duos gradus. v̄nū quo res ap/ propinquat optimo z p̄fectissimo: z quo recedit ab imp̄fectissimo. aliū quo res appropinquat nō gradū p̄fectiōis qui forte est m̄a: z quo re/ cedit ab optimo. C. g. pro iuniorib⁹ in musica est vnus gradus quo p/ pinqua est p̄mo z optimo: z quo recedit a m̄a: z a nō gradu p̄fectiōis. z est alter gradus quo vicinaf m̄a: z recedit a p̄mo z optimo: isti quidem gradus in alijs rebus sunt v̄sincti z mō z re. in musica enīz est da re mām qua vicinaf nō gradū p̄fectiōis. z cōtingit dare formam qua p̄pinqua est deoz remouet ab illo nō gradu p̄fectiōis: in alijs rebus aut̄ sunt in subiecto z re idē: z differūt in mō tñ. vt in nā supior. C. g. in genere s̄barz abstractarū. huius diuersitatis rō esse p̄t: qm̄ in re bus generabilib⁹ gradus illi aliq̄ fuerunt v̄sincti z inuicē separati. in natura supiorz semp fuerunt in simul. Etiaz esse p̄t altera rō: qm̄ quo diuersa sunt in nā inferiori semper colligūtur in natura superior. adeo q̄ que sunt re z subiecto diuersa in generabilib⁹ tñ mōdo repe riantur v̄sincta in nā superior. C Secūdo debeo sc̄re. q̄ ratio ē ca vera quare h̄mō gradus reperit̄ur in omni re excepto deo est: qm̄ extra illaz rem est dare extremūz perfectissimū qd̄ est cā illius: z exte rum imp̄fectissimū nullam rōnem cause habēs: z q̄ deus est tantū cā z nullo modo causat⁹. ideo est oīno simplex z summe simplex: non enīz hz extremūz perfectius: eo cui possit appropinquari z aliud a quo possit recedere: ideo oīno simplex est: z omni cōpositōe carēs: vt dixi. Et cum hoc sit ita. potest hoc theorema cōducti. s. q̄ omne causatū est cōpositū ex his duob⁹ gradibus: qm̄ omne causatū dicitur a causa sua. z sic hz gradus imp̄fectiōis: z similes illi. z sic hz gradus p̄fē ctionis. ergo oē causatuz cōpositum est ex illis. Et etiā conduci con uerlum. s. q̄ oē habens illos gradus est causatuz: z huius ratio est vt dixi: quoniam res reperit̄ur imp̄fecta in tantū in quātuz hz cām per/ fectiōem: z reperit̄ perfecta prout cause p̄fectissime appropinquat. z hoc mō verificat̄ dicit̄ Zuer. 12. meta. comēto. 39. z dicit̄ vnus supra. q̄ omne cōpositū est nouū: qd̄ intelligo omne cōpositū quacūq̄ spe cie cōpositiōis est nouū. i. causatuz p̄ rōnem dictam. C Tertio de/ beo sc̄re q̄ isti gradus diuersimō de solēt a philosphis nuncupari. dicitur enīz gradus imp̄fectionis: quādoq̄ essentia: qm̄ q̄ m̄a: qm̄ q̄ intellectus possibilis: qm̄ q̄ p̄uariat: qm̄ q̄ gradus ip̄fectiōis. Dicit̄ quidēz etiā: qm̄ sicut eētia est potentia que perficit̄ ab esse: sic ille intellectus a gradu p̄fectiōis. Dicit̄ intellect⁹ polis: qm̄ in aīa intellectiua cum ipsa sit imp̄fecta p̄ illum gradū: ideo est nata perfici per illū. z per cōsequēs s̄ potentia intelligibiliū. ergo vt sic d̄t̄ intelligē polis: z hoc nomē hz solū in nra ala. rō aut̄ quare nō sic dicit̄ in alijs: dicit̄ est in lib. de intellectu. Dicit̄ z qm̄ q̄ m̄a: qm̄ sicut m̄a est causa rei in p̄fectione. ita z ille gradus est cā rei imp̄fectionis. Dicit̄ z etiā p̄uariat: qm̄ sicut p̄uariat est carētia forme in subiecto apto nato re cedere illam. ita ille gradus est carētia p̄fectionis: que reperit̄ur in cā illius: per quā res est apta nata vel p̄fici sub rōne generis vel p̄fici

In oī cātō ē dupl⁹ gra dus.

Et q̄re dan tur gradus illi in omni causato.

Diuersis no minib⁹ no/ minant̄ gra dus illi.

ab illa. Dicitur gradus qm̄ eo descendit a summo: & vicinat vlt̄ vt videtur. Per cōtrarias gradus perfectiōis dicitur gradus. eo qd̄ eo vicinat sup̄remo. Dicitur esse. qm̄ eo ille gradus imperfectiōis perfectiōe & eē entali participat. Dicitur forma seu act̄ prout eo perficit ille gradus imperfectiōis in quātam mā dicebat. Dicitur ēt intellect̄ agens: qm̄ in aīa nostra est cā qua intelligibilia sunt nobis p̄senta in rōne intelligibile: vt intelligibile actu. Dicitur ē habit̄ prout eo recedit a p̄iuatione: & ab ipso nō eē. vt videtur. Et hoc modo verificat dicitur. Quertio de aīa. cōmēto. 5. 2. 14. qm̄ dicit. qd̄ oīs intelligētia est cōposita ex mā preter p̄mam. 2. 2. meta. cōmēto. 4. 2. 12. meta. cō. 51. qd̄ p̄ima intelligētia est simplex. 2. oēs alie sunt cōposite ex participāte & participato. i. ex essentia & eē. C. P̄is vlt̄is p̄z solu. qm̄ oīs qm̄ vel cōpositum ex eē & eēntia est cōpositū in quo illa sunt re & mō dīpersa: & sic qd̄ verificatur. s. qd̄ sic. omne n. cōpositū ens possibile. Si cōpositū fuerit ex illa nō p̄m rem: sed p̄m modum intelligēdi diuersis: qd̄ non verificat nisi hoc modo. s. qd̄ oē cōpositū quocunq; hz cām vt vlt̄is est. C. 2. ad argumēta p̄o vtraq; parte p̄z solu. p̄mz qd̄ dem n̄ h̄t est: qm̄ intelligētia est nā causata: & hoc sufficit. sc̄do vero cōtinet de eis: que. sicut n̄t aliqua hora dīstāta: vt p̄z in gn̄abilibus: sed vbi sunt simplr̄ idem: & dīstīnq̄t t̄m rōne non valet. tertio ē nō valet qm̄ verificatū est in vno sensu: vt p̄z in corpore questionis. & euz hoc sit ita: apparet quoliter dicitur. Quertio intelligi hoc modo. s. qd̄ omne cōpositū ex illis diuersis p̄m rem est possibile: aliter nō vt cōstat. C. Līca secūde questionis solu. p̄mo debet scire qd̄ an p̄mus motor sit p̄t duobus modis intelligi. Vno mō vt pars subiectiua entis abstracti & metaphysica cōsiderati. Vltio mō absolute. si p̄siderat vt pars subiectiua entis metaphysice cōsiderati: vt sic accipit p̄mz motor: vt abstract̄ a mā & motu qm̄ vt sic est ad rōnem metaphysicā astrictus: que cōstitit in modo abstractionis a materia & motu: vt dicitur est. 6. meta. & hoc modo illa qd̄ est problema dubiū: & difficile dissolui. Si vero cōsideratur vt p̄mus motor: absolute. vt sic non limitat ad aliquā rōnem p̄siderat: nec. sc̄d abstractus eē: neq; ad eē in mā: & sic qd̄ illa nihil est: qm̄ illa. p̄mus motor est p̄positio est per se nota. Et cūm hoc sit ita manifestus est qd̄ p̄mus p̄ncipiū esse absolute cōsideratū nō est questio: nec publicabili p̄positio: qm̄ vt sic nō cadit sub cōsideratōe alicuius arti: sed p̄mz p̄ncipiū abstractū esse intrat rōnem cōsiderandi in metaphysica: & intrat gen̄ p̄positionū dubitabiliū. C. Qd̄ autem hoc sit ita declarat: qm̄ in antiquis multe inuēte sunt opinionēs. caldei quidem enīz in quib; aliqui p̄bia fuit perfecta. p̄mo celi. cōmē. 2. & 12. metaphy. cōmē. 50. & sc̄do celi. cōmē. 63. opinati sunt corpora esse sc̄ta esse deo: sic opinati sunt p̄mum p̄ncipiū esse corpus sine vbiō. & hoc idem opinat Empedo. vt Zuer. dicit. 8. physicoz cōmē. 2. opinati sunt enīz deum esse corpus in mā consistēs: h̄z non ex elementis mixtus. Alij quōq; philosophi: de quorū numero fuit Specusipp̄ Plato. nepos: opinati sunt p̄mū p̄ncipiū esse corpus imperfectū vel mān. dicunt enīz perfectionē cōstitere in fine: & non in p̄ncipio. & h̄z narrant Arist. & Zuer. 12. meta. cōmēto. 40. Alij aut vt Plato. vt dixerunt Arist. & Zuer. 3. phy. cō. 2. 9. opinati sunt p̄mum p̄ncipiū esse

Solo ad p̄mā q̄onem.

ham abstractā & infinitā: & cum hoc sit ita verificat sermo predict̄. p̄z enīz qd̄ oēs cōcordes sunt qd̄ p̄mus motor sit: & qd̄ p̄mū p̄ncipiū sit. Sed an sit corp; vel forma abstracta: & qd̄ corp; reperit qd̄ est vt videtur. oēs q̄ ouenit in eē eius absolute: h̄z dicit in mō eēndi: vt p̄z. post qd̄ declarata est vis q̄onīs: sup̄est modo videre opinionēs. C. Contrarias veritati: eo qd̄ veritas nō elucet nisi per cōtrarias: vt Zuer. dicit p̄mo celi. cōmēto. 101. Et post dicit opinionēs p̄pariteri: cōuz p̄m posse metū: & abicindā q̄onēs que inducunt cōtra eā. Alex. & Porphyrii itaq; vt Simplicius narrat in p̄hemij phycoz cōmētario argumētati sunt in p̄ma figura in hūc modū. oīa p̄ncipia sciētie subalternare debēt declarari in sc̄ta subalternare: sed sbe separate sunt in sc̄ta subiecti p̄hie nālis. & metaphysica est subalternas sibi phyfica & mathematica: vt Ari. dicere vt posterior p̄mo. ergo in p̄ma figura p̄ncipia illa debēt p̄stare in metaphysica. inqt itaq; Simplicius de Porphyrii. Porphyrii aut neq; nālis inqt eē querere si sint p̄ncipia rez nālis. sed superioris artificis. nālis enīz vt cōcessio vti. Amplius autem magis vtiq; diceret querere qualia sunt p̄ma superioris esse artifices neq; enīz geometer aut medic; sicut p̄ncipia demōstratū sed tam qd̄ existētiū: & talibus enīz vtitur. post mouet q̄onem quādas quā videt si placet: & si cōsiderabis hec verba: ex eis intelligitur tria. p̄mz motus est qd̄ p̄ncipia huius sc̄ie. s. motorea separati aut sint debent in metaphysica declarari qd̄ nō mō an sint: sed qualia sint. i. que sunt p̄ parte p̄ssiones illoz & qualitates eoz. tertiu intelligit motū eī. s. sicut statat eīz in hoc qd̄ metaphysica subalternat sibi oēs alias sciētiās. C. Nec aut p̄positio p̄t declarari vīs Zuer. & Alga. in metaphysica & alijs plurimis q̄ q̄onēs faciūt nobis: vt videbit. & p̄ma qd̄ via Zuer. est in octauo sue meta. cap. 8. & p̄t in hunc modū ordiri. oēs ens p̄mūdi aut est cā aut causatū. sed nō oē est cā: neq; oē cātuz. ergo quoddā est cā: & qd̄ cātuz: & tunc q̄o de eo qd̄ stabilis eē cā an sit cātū vel non. si sic ergo erit vt p̄us qd̄ de cā illius: vel opz venire ad p̄maz cām vel erit p̄ma cā: & illa erit p̄mus motor: & si def alterū mēbz: sequit p̄cto sine labore. C. Sed a via supposita p̄ diuisionē necē eē & p̄tingētis rangitur ibidē ca. 4. que p̄t vt p̄us ordinari. C. Tertia via rangit ibidē: & Zuer. posuit ea h̄z in tertio cap. de sba orbis. s. hoc mō s̄altq; eternū est corruptibile ex se. ergo oīz vt def alq; necē eē ex se: & hoc mō declarata est h̄ via. C. Itē p̄t argui q̄to via p̄p̄nsa. & simplicitatis. Er quinto via depēdētie & indepēdētie. Et sexto per viam hatus in cau q̄toz oēs iste vie sunt enumeratē ab Aut. in p̄ma. sua p̄bia: per cōfē: que sequit qd̄ pbare p̄mum motorē esse opus est p̄hie p̄mē: & nō nālis p̄hie. Posteriorē eē nostri t̄pis: quoz totū studiū retractuz est in metaphysica: adducat ad hoc alias rōnes. & d̄nt. si nālis p̄t pbare p̄mz ens eē vel p̄mz p̄ncipiū eē. hoc est: qd̄ p̄mū p̄ncipiū eē vel p̄mū ens eē cōtinet formā vel virtuali in motu vel p̄ncipiū mot; nō for maliter vt cōstat: neq; virtuali: qm̄ p̄cept; enīz phyca nō ouenit illud in cāitate. ergo nec virtuali in cognoscibilitate. sc̄do d̄nt. si p̄ncipia metaphysica declarant in nālis. & metaphysica eē posterior: & subalternata sc̄ie nālis p̄tra Zuer. 6. meta. cō. 3. & 7. meta. cō. 39. & n̄z in hunc modū pbāt: qm̄ illa sc̄ta est simplr̄ p̄o: que dat oēs euidētia p̄ncipiū alteri. cū igit phyca det oēs euidētia p̄ncipiū metaphysice

Ad quarta

Prima via

Sc̄ba. Tertia. Quarta. Quinta. Sexta.

Opio ppa/
pheticoz.

vt piz p Zuer. ergo metaphyica subalterna est phice: et cu verificat
sunt iste rones sequeret oino q hm of pma potest no pot declari nisi
in metaphyica. C Sup est mo dicere opione motoricoz. et pmo. pp
hoc debet scire q duplex est ens abstractu a ma. s. vno mo p excludo/
nem a ma centiari et p se. et sic deus et intelligit sunt abstracte a ma.
scdo mo p indriaz et no inclusionez ma. cuiusmodi sunt hec. v3. ens.
pncipiū. ca. act. potetia. vnu bonū. et q pnt in eē eni in quantū ens.
dñr. n. hec abstracta p indriaz qm mālū. et in alib. sunt coiat vt cō/
stat intelligēti bñ vt piz. 6. meta. cō. 2. C Scdo dñs scire q hñti duo
modi entis abstracti sunt diuersi. arñ in uicē sunt pñtētes. qm no pē
esse ens abstractū a mā p indriaz: et no inclusionē māe nñ sit ens ab/
stractuz a mā per essentia: et per se: et hoc inqt Ziri. 6. meta. vbi intulit
q si no eēt aliud gen. entium sepatoz: pñca eēt pma pñca. vbi vult
verba Zuer. cō. 3. quaz pñtia declarat Zuer. p meta. cō. 13. et ponit ex
eā cōmēto vltimo pmi pñy. Qui? itaqz pñtie dēductio eē pōr. qm vbi
no ponit ens imale p eētia. oia erūt. pcepta regulz cū mā: et per pñe
idēz erit ens simplr et eno mālē: et p pñe ens abstractū a mā p eētia
amouebit. et p pñe amouebit ens abstractū p indriaz entī mālē: im/
mālē: nñ hñ. n. est idiferēs et cōe ei qd no est. iste itaqz due entis abstra/
cti spēs sunt inuicē pñtētes et pñinquēryt videas. Et cū de hñt dicit
statim relinqtur opio ppartericoz. q. s. q pmo motorio esse pur cadit
sub rōne pñderā di metaphyica. s. pmi pncipiū eē et pmi ens eē pur
sunt cadētia sub rōne pñderā di metaphyica. s. vel vt sunt abstracta
per indriam vel per essentia tm in nālī pñca debent declarari a sntz
imo solū via mor. eterni vt dicā. C Ista opio pōr probari trib. rōni/
bus. primo sic. s. h ppositio. pñmus motor abstract. est pñobaf alia
via q pñca. et alio medio q nālī: vel erit illud mediū naturale vel
abstractuz a mā. si pñm. ergo no in metaphyica. neqz scōz: qm tūc
vt in ferr. Simplicī? in pñctis idē m eēt cōcessuz et questū: qd no vult
Zirito. in pñstenoib. et ego induco hanc pñtia: qm si mediū probas
illā ppositionē est abstractū a mā: vel est abstractū per eētia: et sic
idē m erit cōcessuz et questū. hoc enim gen. entū querebam? vel idēz
est abstractū p indriaz: et hoc iterum vt prius: qz vt dictū est hec
spēs entis abstracti pñsupponit pñā pñcie entis abstracti. ergo vt
prius idē erit cōcessuz et questū: et hanc viam accepit forte Simplicī?
pñio meta. ab Ziri. tex. cōmēti. 47. C Scda rō quā tāgit Zuer. p pñy.
cō. vltimo. et. 2. pñy. cōmēti. 22. et. 26. et. 12. meta. cō. 5. cōsistit in hac
forma. nulla scia pbat suū sñm eē: sed sñe abstracte sunt subiecta me/
taphyice. ergo metaphyica nō pbat illas esse. C Tertia rō fere tan/
gitur. 2. pñy. cō. 22. et pōt hoc mō ordiri. accipiat mediū pbans illā
et queratur vel illud mediū est sñā vel accēs. Si sñā: vel generabile
vel eterna. Si generabile. illa nō ducit nisi ad agens generabile me/
diare. mediate aut ad agēs eternū qd agit mediate motu eterno: vt
dicit Zuer. 3. pñy. cōmēti. 46. et. 47. Si eterna cū nō possit inueniri
nisi oppōne eterna. ergo adhuc mediūz proximū erit mor. etern.
Nec accidēs pōt poni illud mediūz: qm illud accidēs erit generabile
vel eternū: vt Zuer. dicit ibidem. nō nouū. qm vt prius nō ducit im/
mediate. nisi ad agens corporeū generabile. opz ergo q sit accidens
eternū. et tunc vel permanēs: vel successiū. nō permanēs: quonā

Prima rō.

Scda.

Tertia.

illud erit vel accēs celi: vel dimensio materie: et qlibet istoz inuenit
motu. ergo relinquit q solū erit mor. eternus circularis. vt. d. Zuer.
12. meta. cō. 4. 1. ergo ex his vjs duo relinquit. s. q pñmū motore m
esse: vel genus substantiaz abstractarū eē non pōt pbari nisi medio
nālī: q illud mediū est solū motus eternus: et ideo inuenit Ziri. 12.
meta. cō. 4. 1. et in vltimo octauū vt hac via. que pōt sic cōponi. ois
virtus in mā est finita in tempore. sed pñmus motor nō est finitus in
tpe. ergo nō est virtus in mā. minor pñylogizatur sic. omne mouens
motu eterno non finit in tpe. pñmus motor mouet motu eterno. ergo
pñmus motor non finitur in tpe. hec igit est via qua probatur imediate
pñmū motore abstractū esse: et dīco imediate: qm mediate pōt pba/
ri alijs vjs quas posuit Ziri. in. 8. cōtra quas argutus est in pncipio
qñtis. Et dicit Zuer. signum q sola via naturali pōtēst id pbari. 12.
meta. cōmē. 5. inquit enim: si enim eēt alte vie eēt numerate in pñ
ma pñca. modo Ziri. non enumerauit nisi hanc ibidē. Et dicit scdm
signum: qm ois alie vie quas dicit Zuer. sunt debiles: et non trāscen/
dunt ordinē sermonum pñabiliū: vt declarabit: hec igitur est opio
Zuer. et Ziri. et illa est via firma. et rōnōratio imediate pñas pñ/
positionem octauū. C Et dñs scire q in motu celi est duo cōsidera/
re. immouatiōe seu possibilitatē et cōtingentiaz corruptionem et ge/
nerationem. Et cōsiderat scdo eternam successionē: cōtinuē enim mo/
tu celi in nouat: et per pñe aliquid eius corrumpit: et aliquid genera/
tur: illa successio est pñua: ergo duo sunt in eo. In quantū quidē em/
in nouat per gnationē eius sñm partē et per corruptionē eius sñm partē
vat intelligere q agēs cū est mouēs: et sit sub hoc respectu ducit in co/
gnitionē agētis: vt agēs est: qm vt dicit Zuer. p celi. cō. 20. et. 3. de ani/
mo. cō. 5. rō agētis intelligit cūz difficultate ex effectu eterno. et ideo
d. trāsmutatio fecit scire mān. et oppō formā. l. agens. 8. meta. cō. 12.
In quantū vero hmoi motus est cōtinuus et sempiternus: ducit in co/
gnitionē agētis separati a mā: qm nulla forma corpallis virtute pio/
pia pōt trāsmutare aliqz corpus trāsmutatione eterna. ergo motus
celi ducit in duoz in cognitionē corpus celestis: et in cognitionē agen/
tis separati qui mouet illud corpus: qm in quantū effectus sñm partēz
et partēz nouus opz vt pueniat a corpe aliquo mō vel pncipaliter vel
infraliter vel partialiter. In quantū eternus. puenit in nā ab agēte
extra corpus. et sic ducit in cognitionē illarum duarū rationūz. et hoc
plane inuenit Zuer. 12. meta. cō. 4. 1. et in pluribus locis octauū pñy si.
Et cū hoc sit ita: apparet dñā octauū a. 7. pñy septimus em liber du/
dit in cognitionē pmi agētis abstracte: qz pcedit p rōnez motus siue
sit eternus siue nouus. octauus aut ducit in cognitionē pñmi agētis
sub rōne abstracti a mā. eo qz pcedit per rōne motus sub forma eter/
ni. Et huius signum est: qm in pncipio septimi nō pposuit qñnem an
motus sit aliqñ factus an nō: quē admodū pposuit in pncipio octauū:
eo qz in septimo nō pcedit per viā in q mediū sit mor. eternus. Idē
octauo aut sic. Et cū hoc sit ita apparet peccatū Zhe. ipse enim in. 7.
pñy sic. non abbeuiat demonstrationem septimi: eo qz dicit illaz trā/
siri in octauo et perfectius. Patet em qualiter Themiūlus errauit.
vt Zuer. dicit in. 7. cōmēti. pmo. et. 9. et in. 8. cōmēti. 33. 27. et. 45. et. 4.
cū tangit hoc cōmēti. 25. C Et hñcat etiam q mediū imediate ducit

In motu ce/
li duo cōsi/
derant.

Differētia.

Error: Zhe.

cess in agēse separātū est motus eternus: qm̄ oīa alia In ducēt ad agēse illud virtute motus eterni. Qd̄ igit̄ p̄mus motorē esse sit per se no/ tum. z q̄ p̄mus motor sit abstractus: pb̄at̄ via nālī. hoc solū per v̄ cuius mediū est motus eternus manifestū est.

Subitatio.

Sed in solone hac accidūt q̄ōnes que faciunt multos errare: Quarā p̄ma est. cū? est p̄siderare q̄ritū eī? p̄siderare

Subitatio.

terminū q̄ōnis. S3 metaphysice est cōsiderare hāc p̄pōnē: v̄us est: q̄ eī? est cōsiderare terminū hui? p̄blematis. C̄ Sc̄da est: nulla est: p̄bat̄ pres̄ subiectū eē sui subī. p̄p̄y. vt. d. Zuer. 2. de aīa. c. 27. q̄ subē abstracte sunt pres̄ subiectū entis mobilis qd̄ est subm̄ in nālī sc̄ia vt. d. Zuer. 12. meta. cō. 5. q̄ p̄bare illas eē ē alteri? sc̄ie. C̄ Tertiā oīa sc̄ia pōt̄ p̄bare p̄ncipia sui subiecti: vt. d. Zuer. 2. p̄p̄y. cō. 22. q̄ 26. z 12. meta. cō. 5. q̄ abstracte sunt p̄ncipia entis in quātūz eīus: qd̄ est subm̄ in meta. vt. d. Zuer. 12. meta. cō. 1. q̄ meta. pōt̄ p̄bare illas esse

iste igit̄ sunt tres q̄ōnes q̄ faciūt ambiguitatē i p̄posito, z possunt eē alie plurime quas enumeravi dīsp̄sim in multis meis editiōnibus. C̄ S3 q̄ōnēz q̄ōnes h̄ nihil sunt. Ad p̄mā entis dicendū q̄ p̄posi/ sc̄io illa absolute cōsiderat̄ in meta. attamē mediū quo cōcludit̄ illa p̄p̄y est nālī sc̄ie: quē admodū h̄c p̄posito. cōmūm̄ est dīstīnctiō in semp̄ dīstīnctiō. est. p̄p̄. imo p̄ncipiū i geometria. eī mediūz eī? clarat̄ in. 6. p̄p̄y. z hoc. d. Zuer. 3. p̄p̄y. cō. 31. z iō tota h̄c p̄p̄o simplr̄ in se: in reſone ad mediū cōsiderat̄ ab habitu mixto. s. geometrie z nālīe. C̄ Ad sc̄daz dicendū q̄ v̄terū illō intelligit̄ v̄ p̄p̄o p̄ncipalibz. modo s̄be separe non sunt pres̄ p̄ncipales entis mobilis: qm̄ intātum p̄ncipat̄ motū inquantū agūt illū: z hoc est parūz p̄ncipare. C̄ Ad tertiā dicendū q̄ maior: d̄z intelligi v̄ p̄ncipiū q̄ nō in p̄ncipat̄ i pres̄ sub/ iectūas p̄ncipales. mō s̄be abstracte sunt p̄ncipia entis z pres̄ subie/ entis p̄ncipales: vt sc̄ie. Et sic abesse sunt q̄ōnes q̄ inducunt cōtra

Solo rōnū Zaic. z alio rum.

Zrist. z Zuer. z q̄ q̄ōne q̄ monet̄ Alex. Porphy. Zuis. z Alg. sunt mul/ tum apparatus. ideo opz solvere illas. C̄ Ad q̄ q̄ dicendū q̄ oēs ille v̄ sunt tenues: nō excedūt ordinē sermonū. p̄babilitū: vt. d. Zuer. 3. z p̄p̄y. q̄ clarat̄ qm̄ vel supponūt p̄cessūz in infinitūz in causis esse possibīle. vel illū esse impossibīle. Si supponūt possibilitatē illius. ergo rōnes ille sunt sophistice cū sustentant in p̄ncipio falso cōtrario p̄ncipio vero. Si impossibilitatē eius: z nō pōt̄ declarari illō in meta. s. p̄ mediū metaphysicū: qm̄ nō ostēdit̄ id nisi p̄ce. z. z. p̄rigene. p̄ via mo? q̄ oēs sustentant i vno p̄babilitū: nō tñ in vno simplr̄ p̄bato. q̄ nō pōt̄ esse in limitibz metaphysice p̄terū? d̄fer q̄ nō in d̄uenit p̄cedere in infinitū in causis eiusdēz vel alterius rōnis. Et sic metaphysicus itans ad intra limitē sue rōnis cōsiderat̄ nō h̄ret viāz cōtradictō illi nisi d̄sc̄deret a limitē sue sc̄ie in rationē nālīe cōsiderationis. Et cū hoc sit ita verificabil̄ verbū Zuer. d. q̄ oēs vie Zaic. sunt tenues z nō demonstratiue. z q̄ semp̄ inuenit̄ mediū inter loquētes z p̄cipa ricticos: qm̄ vñū accipit̄ tanq̄ creditū in meta. s. statūz eē in causis: alud accipit̄ tanq̄ pb̄atū in meta. s. q̄ p̄mus motor sit cā z nō cātūz z q̄ nō oē ens est cātūz vel est cātū. s̄ sermo h̄ statūz p̄cūe i limitibz metaphysice est sermo mediū. partiz credicus in metaphysica partiz cōfessus. z hoc iāz declarauit̄ q̄ta dīsp̄tatōe: z exp̄ōne mea. 8. p̄p̄y. C̄ Ad tertiā. d. Zuer. 2. meta. cō. 6. z cōsideratio v̄us in oibus causis

in eo q̄ sunt cause est hui? sc̄ie. Et Zrist. quāuis v̄tat̄ h̄ dem̄strationibz sc̄ie nālīe: tñ inducit̄ eas v̄lūe: qm̄ quātō fuerit̄ dem̄onstratio v̄lōz: tāto magis erit̄ pp̄ior huic sc̄ie: z Zrist. obseruat̄ se in hac intētiō/ ne. s̄ inducēdo dem̄strationes v̄les alio mō q̄ in sc̄ia nālī. Et h̄c est cau/ sa in iteratione illarū dem̄strationū in hac sc̄ia vt sc̄i in trac. p̄mo. Et si p̄ticiant̄ h̄c v̄ba Zuer. inuita nobis v̄lūta tradunt. p̄mo em̄ dat̄ intelligere v̄tam iter cōsiderationē nālī v̄e c̄ausis: z metaphysicā. z inquit̄. z p̄sideratio v̄us in oibus causis. s̄ i singulari ḡne c̄ausi. eo q̄ sunt cause est hui? sc̄ie. i. meta. z sup. cōsideratio causarū p̄nt sunt c̄ae s̄be r̄s̄mutabilis p̄p̄ie sunt p̄sideratiōi nālī. z hoc. d. Et Zuer. 7. met. cō. 7. z. 9. C̄ Sc̄do inuit̄ sol. cū lūz d̄z q̄ōnis. poster em̄ q̄ere q̄ cū ita tus in causis nō p̄bet nisi via nālī. cur Zrist. reiterat̄ has in meta. z sol. inuere v̄ q̄ sicut aliq̄ cōsiderat̄ a nālī per modū mathematicū. vt. g. in infinitū pōz velocitari motus: vt Zuer. in gr. 6. p̄p̄y. cō. 15. ita aliq̄ dem̄stratio est nālī per se. pōt̄ tñ tradī sub mō z forma meta/ physicali. v3. sub rōne v̄li abstracta ab indīdūis mor? h̄z nō a ḡne mo? s̄ sic talis dem̄stratioz r̄ erit̄ nālīst̄z p̄z modū erit̄ metaphisica. hoc inq̄. z Zrist. quāuis v̄tat̄ h̄ dem̄strationibz sc̄ie nālīe. i. q̄ sunt p̄m r̄ p̄bice. tñ inducit̄ eas v̄lūe. i. p̄ modū vicinū metaphysice qm̄ quātō fuerit̄ dem̄stratio v̄lōz: tāto magis erit̄ pp̄ior. i. p̄p̄inquisor huic sc̄ie. z Zrist. obseruat̄ se i hac intētiōne. s̄ inducēdo dem̄fones v̄les alio mō q̄ in sc̄ia nālī: qm̄ in sc̄ia nālī inducunt̄ p̄bice p̄m r̄ z modū h̄ inducūt̄ n̄m rem p̄bice: i. p̄ modū metaphysici. Et tūc soluit̄ ad sc̄mā. d. z h̄c causa in iteratione illarū dem̄strationū in hac sc̄ia. i. z q̄: h̄ dem̄strationes saltē p̄m modūz offerūt̄ ab ip̄s̄is: vt ponunt̄ a nālīe s̄leo nō fuerunt̄ eas reiterari in metaphisica. z per hoc apparet sol. ad sextā rōnē Zaic. C̄ Ad septimā dicendū q̄ p̄mū ens eē. vel p̄mum p̄ncipiū eē nō p̄r p̄bat̄. imo ē p̄ se notūz: vt sic neclimitat̄ ad rōnē cōsiderat̄ p̄bica nec metaphysicā: s̄z on̄so q̄ p̄mus motor sit s̄ba sepa rata ostēdit̄ q̄ sit p̄mū p̄ncipiū s̄be: vt. d. Zuer. C̄ Ad octauā h̄c edū q̄ maior: intelligit̄ vbi daret̄ q̄m̄ euidētīā a p̄oriz nō in ḡne dem̄/ strationis signi. z iterū minor falsa est. nō em̄ dat̄ oēm̄ euidētīā: p̄m tñ terminat̄ q̄ōnē si est. q̄ōnes aut̄ tres alie terminat̄ i metaphisica. C̄ Ad rōnē Alex. z Porphy. dicendū illa sustētari in p̄p̄ōne falsa: qm̄ metaphisica nō subalternat̄ sibi alias sc̄ias subalternat̄ de cōp̄leta v̄lūta exp̄osui i posterioribz. C̄ Suspect̄ mō solvere rōnes i p̄ncipio q̄ōnis inductas: p̄o quarū sol. opz supponere tria fundamēta v̄clā rara in sc̄ia nālī: z p̄mū qd̄ est. q̄ oē qd̄ mouet̄ ab alio mouet̄. p̄p̄ōnē em̄ h̄c v̄clarat̄ in. 7. z. 8. in. 7. qd̄ ē p̄ncipio. in. 8. aut̄ v̄clata est p̄ce eius: vt. d. Zuer. 4. ce. cō. 35. z magis v̄clata a tex. cō. 28. v̄q̄ ad. 31. z ē. p̄. cō. 40. vide. C̄ Sc̄dm̄ quoq̄ fundamētū est cōp̄? celeste ab/ lata intelligētia s̄ simplex nō cōpositū ex m̄ā z sc̄iaz: ē m̄ā tñ ad vbi: z h̄c p̄p̄ōnēz nolo v̄clare eē Zrist. nūc: qm̄ plures tetigi i p̄tāz s̄ li. C̄ Tertiū p̄ro fundamētū est q̄ vñū z idē eē i actu z i potētīā p̄r tri/ bus modis intelligi. vno mō i mixtis: z s̄ mō vñū mixtū eē i actu mo/ uēdiz i potētīā receptiua motus null? negat̄. h̄z em̄ mixtū vt sc̄ie r̄s̄i sc̄ia i intrīnsecā rōne cui? pōt̄ moueri i vacuo: vt Zuer. dicere vt. 4. ce. z m̄ūdi. cō. 22. z. 4. p̄. cō. 71. est s̄ i actu rōne foiez z i potētīā rōne m̄ā s̄be m̄sc̄ibilibz? r̄tractio ex n̄tio. C̄ Sc̄do intelligi pōt̄ in cōpositiō

Solo cōtra Alex. P̄mū sum damētū.

Sc̄dm̄.

Tertium.

simplicibus. ver. g. entis: qm̄ cōponit̄ ex mā & fōza: & itēz hoc est pōtēz qm̄ fōza grauis/ vt fōza mouet: & rōne māe mouet. vt Zuer. d. 3. c. 6. 28. & 4. c. 6. 25. & 2. 2. & alibi pluribus. ¶ Tertio p̄t̄ intelligi corp̄ sim- plici carere mā eētialite carere p̄pōne eētiali. & hoc inō ē ipole sim- plic: qm̄ agere & pati sunt p̄ditides & dispōnes valde oppositē agere attribuit̄ fōze: & pati māe: qm̄ ḡ res ē toralr fōza: tūc toralr agit: vt p̄t̄ intelligit̄is sepatis: vt. d. Zuer. 9. met. cō. 2. qm̄ toralr mā. tūc toralr est s̄m: qm̄ nō h̄z q̄agat. & cū corp̄ celeste sit toralr mā. id toralr est s̄m motus: & hoc. d. Zuer. 8. meta. cōm. 12. & in. 2. cap. de s̄ba obis. ¶ His v̄sio erigeref dem̄stratio Arist. in. 8. qm̄ ex p̄ma p̄pōne Arist. in. 7. p̄cedit ad p̄mū motū qd̄ est corpus celeste. & q̄ illd̄ p̄mū motū: vt declaraf̄ in. 8. mouet motu eterno. cōcludit̄ in. 8. q̄ vel mouet a se: ita q̄ sit corpus mouēs & motū vel ab alio. si a se. ḡ cōtra tertiū fundamē- tum. si ab altero. & cū illd̄ alterz nō possit eē corpus: neq̄ v̄tus i corp̄e q̄ tūc nō moueret motu eterno: relinquit̄ q̄ sit fōza sepata. Et ex hoc apparet p̄ctm̄ expositōz latinōz. singūt̄ em̄ s̄m fundamēta Arist. cor- pus celeste sublara intelligētia p̄ intellm̄ eē cōpositū ex mā & fōma: & quo est pole saluare dem̄strationē Arist. semp̄ em̄ dicā corpus ce- leste moueri a sua fōma q̄ mouet imēdiatē suoz corpus eterno: vt q̄ est alterius rōnis a fōma ḡnabili. & sic tollerē dem̄stratio Arist. qua dem̄strat numerū motoz per numerum mobiliū in. 12. meta. & multa alia horribilia. & q̄ fundamēta Zuer. sunt cōuenientia p̄m̄/ p̄is Arist. ideo cōfuetus sum dicere meis sc̄olarib̄ q̄ Zuer. est Arist. trāspōsitus. qm̄ enīz homo cōs̄ derat fundamēta Zuer. & colligauit̄ ea perfecte cū verbis Arist. nō inuenier̄ discrepātia nisi phantastica. ¶ Ad p̄mam itaq̄ dicendū q̄ omne p̄r accēs pōt non eē: s̄z nō inu- rere. si em̄ p̄mus motor mouet p̄r accēs. p̄r ergo pōt nō eē: qm̄ vbi mouet p̄r accēs. ergo eēt fōma in mā: & oē tale pōt corrupi. ḡ p̄mus motor pōt eē struit̄z p̄r p̄ns nō moueri. argumētū ḡ Arist. valet stant̄ bus fundamētis suis: nec hoc obstat v̄s̄ d̄m̄i p̄dicte: qm̄ aliqd̄ est p̄r accēs necessario. s̄. oam s̄bm̄ durat: aliqd̄ cōtinēt̄s dū s̄bm̄ durat: artū oē est cōtinēt̄s s̄m eētq̄ s̄bm̄ pōt nō eē. ¶ Ad sc̄dam dictū est in hoc libro q̄ rō illa fundaf̄ in p̄pōne vera trib̄ cōditōnib̄. s̄. & clarat̄ is in. 12. meta. cōmen. 35. & in. 8. p̄phys. cōmen. 37. & si opus est. vide. ¶ Ad tertiā dicendū q̄ loquēdo in motu locali est impole totū mot- uere totū rōne totius: sed rōne diuersarū partiū non est incōueniētia. Sed ad illud de alteratione dicendū s̄m doctrinā Zuer. q̄ si aqua cu- lest̄ ipsa non reducit se: qm̄ vt dicit̄ ipse. 2. p̄phys. cōmen. 1. nihil pōt se alterare: & hoc in simplicibus. ¶ Sed dices. oppositū sensu digno/ sc̄itur. videmus enim aquā calefactam sue nature relicta reducere se ad p̄ssimā frigiditatē. ¶ Ad hoc r̄ndet Zuer. sc̄do de aia. cōmen. 115. & inquit. & p̄ hoc qd̄ diximus. non est opinandū aquā calefieri dum fuerit aqua pura: neq̄ q̄ aer infrigidatur dum est aer purus: sed hoc accidit̄ p̄pter corpora admixta cū eis calida aut frigida. & ponit̄ alia multa que declarauit̄ in expōne mea de aia. est ergo sol. q̄ aqua que a sensu calefacta putaf̄ non est aqua pura: sed admixta cū corp̄sculis multis que calefūt. & ideo aqua pura non alterat se: sed mixta qd̄ cō- cessum est posse se alterare. & huius rationē ait. q̄ aqua pura nō pōt

Dubitatio.
Solo.
Dico alter.

pōt corrupti: ergo alterari: qm̄ omne generationez p̄ecessit altera- tio: vt dicit̄ est in p̄physicis. & exposito: etiaz adducit hoc argumentū. ¶ Et p̄terea ponit̄ q̄ sit aqua pura. & calefiat a quo redcedat. & p̄ Solutio. quid nō pōt se reducere. ¶ Ad hoc dicendū q̄ Zuer. sustentat̄ in hac ratione q̄ frigiditas est accidēs p̄p̄ium aque: quē admodum calor ignis & humor aeris & sicu terre: vt dicit̄ est. 3. celi. cōmen. 67. & nul- lum subiectū remittit cuius p̄p̄ium accidēs remittit. ergo cum aqua subiectū frigiditatis: sequit̄ q̄ qm̄ frigiditas remittit fōma substa- tialis aque remittit. s̄. r̄ qm̄ calor remittit & ignis etiaz. & sic de alijs. ideo reputat Zuer. q̄ elementū purū. i. stans sub eē p̄p̄io & intēto nō pōt alterari alteratione. s̄. que existat subiectiue in iplo. si ergo altera- tur non remanet in sua puritate: s̄z corrupit̄ aliquat̄. ergo altera- tio eius nō est pura alteratio: sed admixta ḡnatiōni. ¶ Ad sc̄dam di- cendū q̄ si elementū reduceret se ad p̄p̄ium a cōs̄ trūc posset ḡnare se: qd̄ & clarat̄ qm̄ accidēs p̄p̄ium datur ab agente mediāte fōma. datus enim fōmā dat p̄ntia. nec aliter p̄nt̄ dari p̄ntia fōmam s̄m Zuer. 8. p̄physic. cōmen. 4. & 3. 2. & 3. celi. cōmen. 28. & 4. celi. cōmen. 22. & 23. & 25. si igit̄ aqua posset dare sibi frigiditatem. ergo prius opoz eret bare sibi fōmam quā cōsequitur illa frigiditas. & vbi prius daret sibi fō- maz: cum ḡnatio nihil aliud sit nisi exitus forme & potentia ad actū. ergo idem posset generare se. & hac & causa inquit subtilis Zuer. ele- mentum purū non pōt alterare se. Ad quo s̄m̄ reducere. & in. 3. q̄ vbi baref aqua pura mediū reduceret illā in virtute omnīū cōstellatio- num frigidarū. & argumēta calculatoz nihil sunt. & sol. illoz ostendē alibi. p̄ncipia em̄ illoz v̄ plurimū sunt mathematica. & ideo valde d̄- sperata a p̄ncipijs nātibz. ¶ Ad aliam rōnem p̄ncipalem pater sol. qm̄ enim p̄supponit̄ oēm motū incipere: & nullū esse eternuz: tūc cō- monstratio nō ducit ad agēs separatū: sed ad agēs corp̄oz: vt in corp̄e q̄ōnis & clarat̄. ideo qd̄ illa est valde necia & maxime vt r̄- minaf̄ ad partē negatiuā. ¶ Ad rōnes Plato. p̄z in similit̄ s̄. hōēs em̄ sunt. p̄babiles tantū suppositis creditis p̄cedentes: vt vides. Et sic pater sol. huius ardue questionis: in qua laborant̄ longo tpe: & de ca- mulla dispersum cōgregauit̄que si in vno reducant̄ capite veritas erit palam. ¶ Superest modo ad questionē tertiam motam dicere. vbi v̄s̄ sc̄ire q̄ illa questio h̄re pōt duos intellis. Vnus est. v̄nū v̄nuz & idem pōt esse pole seu cōtingens & necessariū. Sc̄do intellis esse pōt in necessaria pōt esse causata: ita q̄ eis vt necessaria non repu- gnat habere agens. ¶ Quantū ergo ad p̄mū intellectū. s̄m̄o v̄s̄ sc̄ire q̄ v̄nū & idem quattuor modis. d. s̄. v̄nū numero. v̄nū specie. v̄nū ḡnēz v̄nū p̄p̄ortione: & analogia: vt. s̄. meta. tex. cō. 12. d. Arist. sp̄imo topi. cap. 10. Inquit ergo Zuer. q̄ v̄nāmet nā numero pōt esse necia respectu v̄nū & possibilis: seu cōtingēs respectu alterius. ¶ V̄nū ratio forte fuit: qm̄ modi entis p̄nt̄ in esse v̄nū & eidem essentie stant̄ sub forma eius: qm̄ modus rei nō variat rem. Sed cōtingētia & necessitas sunt d̄tē modales entis. ergo in esse v̄nū r̄t̄ stant̄ sub ea- dem forma. Posteriorēs latinōz dicunt q̄ v̄nā natura specie pōt esse eterna & corruptibilis. ¶ 1. g. partes centrales terre sunt eterne. & par- tes cōcauum tangētes ignis. & tamen ille sunt v̄nū & speciei eius s̄m̄o corruptibilis. Alij dicunt q̄ v̄nā natura generis pōt eē eterna.

Solutio.
Solo tertie qōnis.
Quadr/ p̄r d̄ v̄nū.

La politiat
neccitatis

generabilis. **U. g.** corpus celeste & corpus generabile sunt eni vna
generis pdicamēti: z tñ sunt hmoi: vt vides. **S.** qz qociqz pte oppo
nioni cōtra dicit **Zuer. 2. p. h. cōmen. 4. 8.** vbi intulit. z si hoc fuerit
nō erit cōringēs naturā: quā pñam declarat **Zuer. tertio cell. cō. 9.**
vbi ponit qd oē qd dī tale per cōparationēz nō dicitur tale naturā
neqz simplr. **C.** Cōtra scđam cōtra dicit **Zri. expelle in lib. de iuueni
tute z senectute. vbi ostē dī qd ille partes sunt vno modo corruptibi
lestqz nō eterne. alio modo in corruptibiles: eo qz sunt difficilis cor
ruptionis. attramen absolute ponit illas corruptibiles. vide caplo. 3.
Item si ille pres essent eterne: sic natura cōtingens verteret in natu
ram necessariā: vt dicit **Zuer. p̄rio cell. cō. 133. C.** Contra tertiā oppo
nit **Zuer. 10. meta. cōmen. vltimo. z hic in disputatiōe. 7.** vbi dicitur
tam est: qd omne qd est in genere est corruptibile. z in tertio ca. de sba
orbis. **E.** Diccđū itaqz vt dictum est qd nulla vna nā: nec numero nec
specie neqz genere: tñ fm p̄positionē pōt ee eterna. hui⁹ rō est vt dī
xi: qm̄ cāe cōtingētie z possibilis sunt m̄a z cōtrarij: vt dicitur est
cāe necessitatis sunt p̄uatio m̄ae z cōtrarij. z ideo eterne intantum
eterne in quantū caret cāis cōtingētie z politiat: ergo in quantū eter
num est abstractū a m̄a. z cōtrario mō ipse est vnam naturā siue nu
mero: siue specie: siue genere habere m̄am z cōtrarij z carere hīs. z
hoc dicitur est supius. **h. c. g. g. est p̄tio Zri. z Zuer. C.** Ad argumēta
dicēdūz. **Ad primū qd dīe modales fm peripatheticos sunt duobus
modis. vno mō fundare in p̄ncipijs oppositis: vt necessarij z contin
gēs: z sic variāt eētū z formā. alio mō sunt fundare in eisdē p̄nci
pijs: z sic nō variant: sicut esse intēsum vel remissum vt dicit **Zuer. 5.
p. h. saluant in eadē natura numero z specie: z sic p̄z sol. C.** Ad se
cundū scđe opinionis dicēdū qd partes cētrales terre quādoqz sūt
circūferēnales hoc modo: qm̄ astra cōsumunt terrā ex vno latere. z
terra mouet in sequēdo cōsumptionē a deo qd cētrales sicut circūferē
nales: s; hoc fiat in magno tpe. Sic etiā partes ignis cōcauales sūt
aliqui sup̄ficiales in hunc modum: qm̄ aliqua cōstellatiō frigeferua
grauēfacit illas: z sic cōscēdunt: z tādē veniunt ad locum siue coru
ptionis. **C.** Ad tertiū sol. est manifestā: qm̄ hmoi corpora differūt ge
nerē. non est. n. sba genus corpis celestis z gnābilis: s; generalissimū
est corpus gnāle: vt dicit auctor in abbreviatiōe sua supra **Dophy
rio. C.** Sup̄rest mō videre de scđo intellectu. vbi dicitur scire qd hīs
dat ee effectui. forma ē. agēs etiā. z oēs dant ee modis z rōnibus di
uersis in rebus possibilib⁹: qz vero ea qd sunt diuersa in infertionibus
colligunt in sup̄ioris in deo tres modi cāe vniunt a deo qd est causa
agēs hīs: z sicut vt **Zuer. dicit. 12. met. cō. 6.** Iti gigit tres mōi sunt
vni in deo. z p̄pterea negāt quidā illū esse agēs: eo qd nō p̄nt impū
gere istos tres modos cāe in eo: p̄nt z necessaria hīe cāz agētes sūt z
finalē z formālē nō intrinsecā: sed extrinsecam. Et hoc videt dicit
**Zuer. scđo meta. cōmē. 4. z 5. meta. tex. cōmē. 6. ait. necessariosū esse
aiteraz cām. C.** P̄terea **Zuer. 12. meta. cōmē. 4. 4.** plane pōit hoc. z
in scđo de sba orbis. vide. **C.** Ad rōnes. **Ad primā p̄z sol. C.** Ad scđam
negat maior. **Ad p̄bationē dōm qd prima p̄na nō valet: qm̄ lz a liqz
habeat esse ab alio: nō sequitur: ergo habet de se nō esse: quoniam nō
gn̄nificat p̄dicatū: sed debet sic argui. non h̄z de se esse: ergo est nō******

habens de se esse: z sic conceditur nec est cōtra me. z vide de hac que
stione in. 8. in sine expositionis cōmenti. 15.

ALGA. DVB. II.

Alga. scđa via reprobationis p̄hoz in
p̄nti tractatū hec est. v3. qd nos dicem⁹ sic ee
sine quidditate quid intelligibile est: sicut p̄
uatio absoluta respectū cuiusdā esse sensibi
lis: maxime qd posita aliqua vna substantia reali: quātr
distinguit ab aliqua alia re veritate nō habēte. **Item o
tio nāqz quidditatis remotio veritatis est: z remota veri
tate ens deinde intelligibile nō est: ergo tñ valet id qd
dicūt qz tū dicere esse nō in ente: qd est cōtradictio z de
claratio huius est: qz si hō esset intelligibilis: posset esse
sfr cātus sine veritate: z cōdicaret cū primo inq̄tū nō h̄z
veritate neqz quidditatē. z differit ab eo in eo qd causatus
est z p̄nti minime. p̄z ergo qd id qd dī de primo dī d
cāto. **C.** Occludit ergo qd p̄p̄oz error est finis: qz ponunt
p̄uā separationē seu remotionē: qz remotio quidditatis
totalis remotio est: ergo nō remanet nisi nomē esse. **Et
si forte aligs diceret qd veritas ip̄s⁹ dei est qd ip̄s⁹ est ne
cessarius: z hec est sua qd itas. n̄ los vero dicimus qd ne
cessitas nō est aliud nisi remotio cāe: z remotio cāe cu
iusdā est p̄ns ip̄s⁹ veritatis: ergo opz qd illa vitas p̄e
intelligat: z postea denoiēt qd nō h̄z cām: z qz nō ē ima
ginandū ipsam p̄tuari: necessitas nāqz nō est aliud nisi
hoc: qz si necessitas addita fuerit super esse: ergo est hic
pluralitas. z si nō. quātr igit erit idē cuz quidditate.****

C. Quia p̄ipathetici differunt deū h̄re esse z carere qd itate. id hoc in
loco **Alg.** cōtra dicit eis. z p̄rio p̄ponit intētionē ei⁹. **d. ait **Alga:** scđa
via reprobatiōis p̄hoz in p̄nti tractatū hec est ergo intētio **Alg:** adu
cere scđaz viā cōtradictōi p̄ipatheticis. (v3. qz) **Lū** posuit eius intē
tionē. nūc exequit. z pōt rō eius in hūc modū cōponi ita. oē intelligibi
le est sine qd itate: sicut p̄uatio intelligit p̄ respectū sui ha
bitus: vt sc̄is: g esse nō intelligibile est sine qd itate. **Duis** itaqz appo
nit maiorē. **d. v3. qz nos dicem⁹ qd esse sine qd itate sic intelligibile est:**
sicut est p̄uatio abstracta respectū cuiusdā essentis sensibilib⁹. i. forme
sensibilib⁹. **C.** Debes scire qd forma seu sp̄s rei est duoz: vt dī. 7. meta.
de p̄. cō. 23. **C. 9. meta. tex. cō. 31. p̄lo z p̄ se sui oñsua. scđo z p̄ accidē****

sue privationis demonstratio: ideo si est aliquid privatio omnino absoluta a forma et per esse et per rem non ista vis intelligibilis est. et ideo dicitur Aver. sicut est privatio absoluta a respectu forme sensibilis: quoniam si est privatio aliqua abstracta actus a forma non tamen abstracta per respectum ad hunc concipi potest per formam respectu. In proposito ita est de esse carere quod dicitur. quod enim caret quidditate caret vltimo ratione quod caret ratione vltima caret principio intelligendi. omnia enim intelliguntur a nobis per vniuersum saltem sicut ergo si caret quidditate et intelligibilitate etiam carere videtur. et sic apparet dicitur Aristoteles. (De anima q. 1.) Ad ducit scilicet am rationes. et forte per in hanc viam componi. o. verum huius quidditate: huius est primi est verum: imo verissimum: huius esse primi huius quidditate. huius tamen vltimo minoris sub forma dubitationis. o. marie quod posita aliquid vna substantia reali. i. posito quod esse dei sit ens reale: quod dicitur distinguit ab aliquid re non habente veritatem. vult dicere in ista difficultate distinguitur ens reale est verum: cum non distinguit ab eo (Remotio namque) forte hic probat maiorem dicitur syllogismus. et potest in hunc modum componi. carere veritate caret quidditate. huius per contrarium huius veritate huius quidditate: et sic verum huius quidditate. Et forte est ratio principalis: vobis in hunc modum componi. o. carere veritate est intelligibile: vel nullum carere veritate est intelligibile: huius o. carere quidditate caret veritate: huius nullum carere quidditate est intelligibile. Et tunc assumitur conclusio hec pro maiori: et suppletur huius minor: huius per periphrasticos esse dei caret quidditate: huius esse dei caret intelligibilitate: et sic est intelligibile. primo huius tamen minor: primo. o. remotio namque quidditatis remotio veritatis est. est ergo minor. o. carens quidditate caret veritate. deinde accipit maiorem. d. et remota veritate ens dei est intelligibile non est: est ergo maior: nullum carere veritate est intelligibile. Et tunc apponit conclusionem vel eius vnum. d. huius tamen valet id quod dicitur quod dicitur dicere esse non in ente. i. esse non ens: vltimo non intelligibile simpliciter: per se nihil esse quod est contradictio: et tunc tu apponas reliquum syllogismus. (Et declaratio huius est.) Apponit aliam rationem: et potest in hunc modum duci: sicut homo causatur a deo est sine veritate: ita deus erit sine veritate. sed homo sine veritate et quidditate est non ens: ergo deus sine quidditate et veritate est non ens. huius primo ostendit quod est posse intelligere hominem et deum in aliquo esse conuenire: et in aliquo proprio differre. deinde ponit vnum conclusionis. dicit ergo. et declaratio huius est: quod si habet esse intelligibile. i. ens possit esse sine carere. i. a deo sine veritate: quoniam effectus generi vel gerere potest sui esse similitudinem: et sic dicitur carere cum primo in seipsum non habet veritatem neque quidditatem: et differret ab eo in eo quod causatur esse a proprio. et primo minime. i. nullo modo esset carere. per ergo quod id quod dicitur de primo dicitur de causato. Et tunc apponit conclusionem vnum. d. concludit ergo quod ipse foris error est finis. i. vltimo et maximus: quod ponit puram separationem seu remotionem: ergo ambo erunt non entia: cuius causam dicitur: quod remotionem quidditatis super. ab aliquo est totalis remotio. i. est remotio simpliciter ab ente: et sic nihil: ergo in deo non remittit nisi nomen esse: et non in re. sicut foris motus huius tamen nomen fortis: huius in re non sit ille. (Et si forte) Inducit sol. phorum. d. et si forte aliquis diceret quod veritas ipsius dei est quod ipse est necessarius. et hec est sua quidditas. i. necessitas est dei quidditas. (Nos vero) Obicit solutionem. propositam. o. nos vero dicimus quod necessitas non est aliud nisi remotio cause super. facietis contingenti: et dicitur est. et remotio cuiusdam cause. scilicet materie est primo. i. accessio ipse

que veritatis: ergo oportet quod illa veritas preintelligatur ante: et postea denominetur quod non habeat causam: sicut homo prius est quod sibi accidens adueniat esse dei prius deus intelligi esse quod careria cause adueniat ei. et addit. et quod ipsam. scilicet veritatem privari simpliciter. i. esse non ens non est imago naturalis super. non caret quidditate. Reddit autem causam: quare necessitas est privatio cause. et inquit. necessitas namque non est aliud nisi hoc. i. nisi dua ratio: quod si necessitas addita fuerit super esse. i. si fuerit quid accitius postquam inuenit ergo hic. i. in deo est pluralitas. i. compositio (Et si non) quasi dicitur scilicet rationem. d. et si non super. necessitas est privatio quod et qualiter erit idem cum quidditate: quod si dicitur est ipse. accitius. n. positius non potest identificari quidditati. huius autem privatio potest identificari habitui. hec igitur est scilicet via contra philosophos huius rationibus comprobata: ut videtur.

AVERROIS

dicimus nos quod omnia ista verba sunt sophistica: quod philosophi non dicunt quod primum principium habeat esse sine quidditate: neque quidditate sine esse: imo optinati sunt quod esse compositum est denominatione ad dicta super substantiam. Et quod hec denominatione acquiratur et ab agente. Et sic putatur quod id quod est simpliciter et ab agente non habet dictam denominationem ad dicta super suam quidditatem: et quod quidditas eius non differat a suo esse: non quod ipse habeat quidditatem: ut hic homo fundavit se nomine philosophorum in suis verbis. Unde posito quod ipse remoueat quidditatem: quod est per modum dicitur. falso incipit redarguere eos dicens. et si hoc esse intelligere poterit et dicit de causis quod dicitur cum primo in seipsum non habet veritatem: et philosophi non ponunt ens sine quidditate absolute: huius dicitur quod prima causa non habet quidditatem similes aliorum entium quidditatum. In error huius loci sumitur a vocabulo quod dicitur quod est nomen equocum. Id est ergo quod verba huius philosophi omnia que super ea fundantur sophisticalia sunt. Id enim quod privatum est negat denominationem a privatione alicuius ab eo: neque ab affirmatione cuiusdam in eo. Sed id quod dixerat. vobis quod id quod necessarium est id est quod non habet causam agentem. Denominatio quod non est verum: imo quando dicimus necessarium esse est denominationem affirmatiuam prius naturam nullam causam habet agentem de se. vobis extra se. Id etiam quod dixerat. vobis quod si necessitas addita fuerit super esse: esset ergo hic pluralitas. et si non. qualiter ergo et. Dicitur quod esse non est denominationem addita super substantiam apud philosophos. et tamen valet apud eos quod tamen

dicere qd est necessariu z ab eterno. Un si quada nos dicerem necessitate intederem pro eo denotatione male no erit qd additu sup substantia. Sz si intederem pro eo accnsificut ait Aui. de ente coposito: tuc vere est difficile dicere qualr simplex fit ide cuz quiditate nisi dicamur sicut scia in simplici eade est q sciens. Sed qn intelligit de esse id qd intelligit de substantia: tuc sine aliqua ambiguitate remouent pdicta dubia. Hic ergo qd hoc modo verificat qd esse simplex id est qd quiditas.

CLu posuit vltima via Alga. cōtra pipatheticos s in loco vult redarguere illu. z pmo potit peccatu eius qru ad id in quo sustinet. z ingit. Dicim nos q oia ista verba sunt sophistica illia: qz pbi no dicuntur pma nctiū hcat ee sine gditate neqz gditate sine ee. Imo opia sunt q ee copositi est denotatio addita. i. accns additu sup sbaz. z qd hęc denotatio accidit ei ab agere: ergo id qd supponit Alga. in eis via ptra pipatheticos error e. (z putat.) Quia dicitur pte opinionis pipatheticorū in qd er: autē Alga. bonitate doctrine. iducit alia q peripatheticū cū ad cōpēduz opinionē illoz z dicit. z et putat q id qd est simplex ab agere nō hz dictā denotationē additā sup gditatē. z q gditas e nō differat a suo ee. qz igit solus deus est simplex. Ia se z caret agere. z id solū ibi ee z gditas sunt vni oibus modis. z addit. nō q habent se noie p hōz in suis verbis nō vidēdo verba p hōz. C. Debes scire q gditas pōt duobus modis considerari. vno modo vt gditas est. alio modo vt gditas diuersa ab esse: stat ergo esse priuari quiditate: vt distincta: qd nō non priuatur quiditate. deus ergo non priuat gditate absolute: s; gditate distincta a suo esse: eo qz quiditas sua nō est diuersa ab esse suo. z qz Alga. ignorauit hanc distinctionē. ideo opinio p hōz lauit eum. C. Secōdo debes scire q differunt multuz quiditas ab habēte quiditatē: sicut distinctio z habēs distinctō differūt. dicitur. Auer. 7. meta. cōmē. 40. dīffō est vni cū dīffinitō s; m pdicationē. nō qz ipsa dīffō que est forma est ipz dīffinitū qd est hnsio: mā. hoc dicit. 8. meta. cō. 9. hī ergo dicit Auer. q de nō habz gditatē: qm est ipsa gditas. ee enīz in eo oib' modis est ipsa gditas: ideo verificat dicitur eius hīc. s; quō fit hoc cōmē. 39. 12. meta. hz declarari: ego dixi ibi expōnēmea (Un posito q ipi.) Lum in pre opinione p hōz pdicti. vult ex hoc inferre peccatu Alga. z inquit. vnde posito q ipi remoueat gditatē: qd est sup. verū vt mō dixim. s. nō q absolute remoueat s; sub rōne distinctōis falso. i. male incepit redarguere eos. v. d. hoc vbiūm v3. z si b' ee intelligibile. s. qz fit esse sine gditate. poterit ee dicitur cau sari q dicitur cū primo in qtu nō habent veritatē: hoc remoueat. e pbi nō ponunt ens sine gditate absolute: s; vident q prima cā nō hz quiditatē s; item quiditatib' alioz entū. ergo vult q quiditas deū nō sit s; hīs quiditatib' rerū: cū gditas deū sit diuersa ab esse: quādo modū est in religo entibus. (Unde error.) Lōducit mō locū sophistationis.

Buptr qdi eas consistatur.

Biffert qdi zas ab habete quiditatem.

rationis. d. vnde error huius loci sumitur a vocabulo quiditatis: qd est nomen equiuocum. dicit enīz quiditas equiuoce de quiditatibus generabilium z de iustis declarant in expositioe cōmēti. 9. tertij de anima. (Pater ergo.) Lum dixit locum errandi: ostendit quō pp illud. errauit Alga. d. pater ergo q verba huius hominis: z oia que su per ea fundantur sophistica sunt: eo qz radix eozū inendosa est. z apponit rōnem: z quasi dicat q pbi non possunt dicere absolute esse deī esse sine quiditate. id enīz qd esset priuari. i. omnino quiditate carens: nequit. i. non pōt denominari a priuatione alicuius ab eo. Alga. chimerā nō potest dici lapis: neqz non lapis: neqz ab affirmatiōe cuiusdam in eo. i. de puro priuatiuo non predicat neqz affirmatiue neqz negatiue: qd intelligit predicatiōe ex natura rei. (Sed id qd.) Cū hęc dicit. Nunc accedit ad scdm. s. ad reprobanduz aliud eius dicitur. z vni mo narrat eius peccatu. z inquit. sed id qd dixerat. v3. qd id qd necessarium est idēz est qd non habēs causam agentē. voluit enīz Alga. q necessariū dicit per carentiaz cause cuiuscūqz generis ab eo. (Dicim q non.) Respondet illi. d. dicimus q nō est verum: imo qn dicimus necessariū esse: est denominatio affirmatiua consequēs naturā: nullam habēs causāz agentem de se neqz extra se. vult ergo Auer. q necessarium nō est pura priuatio omnū causarū: z pura negatiō vt dicit Alga. sed sit positiū quoddāz sequēs naturā illam cuius est: imo tamē habēs cām sue cōsecutionis: z hoc declarauit supra in disputa/ tione tertia: neqz opus est semper reiterare idēz qn intelligitur p se (hoc etiam qd.) Nunc z ad tertium transit dicitur: z proponit id in summa. z inquit. hoc etiam qd dixerat. v3. qz si necessitas addita fuit rit super esse. ergo hīc. i. in deo esset pluralitas. z si non. qualiter ergo ee. i. qualiter erit idēz cū quiditate. (Dicimus nos.) Hoc in loco soluit. z inquit: dicimus q esse nō est denominatio addita super substan/ tiam apud p hōz. z exponit quid intelligit per esse. d. z tantū valet ee apud eos in deo quātum dicere qd est necessariū z ab eterno. est enim esse necessariū z eternum. Tunc transit ad formas. z inquit. vnde si quādo nos dicimus necessitatez diceremus z intenderem pro eo de/ nominationē mentalem. i. accidēs non diuersam re: sed rōne ab eēn/ tia non erit quid additum super substantiā: sed si intenderem pro eo accidēs. s. diuersam s; m rem ab essentia det: sicut ait Aui. de ente cō/ posito in quo dicit necesse esse additum esse illi ab extrinseco z in sui natura esse cōtingens vere esse: difficile dicere qualr simplex fit idēz cum quiditate. z necessitas eadem sup. cum essentia: nisi dicatur sicut scientia in simplici eadem est cum quiditate scientis. vbi est idētitas nō simpliciter sed in subiecto. sed qn intelligitur de esse id qd intelli gatur de sba. i. qn per ipsum esse intelligitur idēz qd quiditas simplr: tunc sine aliqua ambiguitate remouent pdicta dubia: vt vltus est. z hęc quasi recapitulando inquit. p3 ergo qd hoc modo verificatur qd esse simplex idēz est qd quiditas. s. in deo z quō ee nra z esse idēz fit in deoz quō necessitas est quid positiū p hōz essentia dicta sunt in disputa/ tione tertia: z prinne in alijs disputatōib' z tu inspicie ibi.

Et sic finis sit octaue disputationis.

Destructio destruc. Auer. Lec

¶ Nona disputatio Algazelis cū phis in qua ostendit debilitatē
sorum q̄ ipse deus nō sit corpus: neq; corporeus.

CDVBIUM PRIMVM.

¶ Irit Alg. hec opinio bene pōt
optime affirmari iuxta opinionē
dicētis q̄ oē corpus est nouū
illud corp⁹ nō euadet cōtinue a
nouitatibus: z q̄libet innouat⁹
indiget innouante. sed q̄ sit cor
pus antiquū ab eterno lz cōtinue
recipiat innouatōez: hec opinio nō
affirmat. Quare est enī negādū

q̄ primus entius sit firmamēt⁹ vel sol vel alius orbis.
Et si aliquis dīret forte q̄ prima causa nō est corp⁹: q̄ oē
corp⁹ est cōpositū z diuisibile ad partes quātītābles in
tellectuālr: z ad māz z formā realiter: z ad denoiatōnes
in quibus appropriat z differt ab alijs corporibus. Et
cimus nos q̄ oīa ista cassauim⁹ z ostēdim⁹ in pcedē/
tibus q̄ nullaz habēt auctoritates cōtra hoc. Et etiā de/
clarauimus q̄ sicut nō est negādūz ponere ens nō hīs
dans sibi esse. similiter nō est negādūz ponere com/
positūz componēte indigens. Tandēz q̄ omnia vestra
edificia irruimus. Et si aliquis vestruz diceret q̄ illud
corp⁹ qd̄ primū ponit̄ aut est animatū: aut nō. si nō est
ipose q̄ sit agens. si est aiātuz. ergo vna pars eius cā erit
alteri⁹ p̄tis. Et si sic: ḡ illd̄ corp⁹ nō erit primus. Dicim⁹
q̄ aīa nō est nostri corp⁹is cā: nec aīa orbis s̄tr cā est sit
corp⁹is apud nos: imo ambo hñt eē ab extrinseca cā.
z postq̄z posse ē q̄ sint ab eterno posse ē q̄ sunt in cāte.

¶ Sicut dixi vobis dīuer. multas cōpositōis spēs a primo p̄posuit
remouere. transit ergo ad remouendūz componēz corp⁹ale a primoz
z sicut dicit̄: cōpositio corp⁹alis pōt duobus modis intelligi. vno nō
ex partibus cōtinuis facta: siue eiusdē siue alteri⁹ rōnia. z hāc tāḡis
cuz dicit̄ q̄ ipse deus nō sit corp⁹. scdo nō ex partibus qualitatis. i.
cōtinuis. ¶ I. g. ex mā z forma. z hāc tāḡis cū dicit̄: neq; corporeus.
hos duos modos componis intēdit̄ dīuer. hoc in loco sc̄rurari p̄mo
ergo inducit Alg. vim argumenti p̄horum: z potest in hunc modum

¶ p̄poni. oē corpus est nouū. prim⁹ motor nō est nou⁹. ergo prim⁹ mo/
tor nō est corpus. maior probat in lra. z cōponit in hunc modū. oē in/
digens nouitatib⁹ est nouū. oē corpus indiget nouitatib⁹: ergo oē cor
pus nouū. minor: sylli p̄ncipalis. s. di. p̄mus motor nō est nou⁹. hoc
mō declarari pōt ex lra. oē nouū exigit innouās. prim⁹ motor nō exi
git innouās. ergo primus motor nō est nou⁹. inquit ergo. air Alg. hec
opinio sup. que apparet in disputatōis titulo bene pōt z optime affir
mari iuxta opinionē. d. q̄ oē corpus est nouum. z hec fuit in maior: sylli
p̄ncipalis. minor: sup̄leri d̄z in modū que feci. Beinde accepit p̄ba
tionē hui⁹: z t̄m minorē illius. z inquit. put illud corp⁹ nō euadet cō
tinue a nouitatib⁹. z iterū hūc p̄ponas maiorē. Beinde accepit p̄ba
tionē minoris. z huius t̄m iterū accepit maiorē. z inquit. z q̄libet ino/
uāt⁹ exigit innouātes. z iterū perficias hunc vt reliquū. (Sed q̄ sit.)
Cum p̄posuit opinioē peripateticor⁹: z fundamētū eoz narrauit⁹
hoc in loco incepit debilitare ipsuz: z vult q̄ corp⁹ p̄d̄ntelligi duob⁹
modis. vno mō pro ḡnabili z corruptibili. aīo mō pro eterno alteri⁹
rōnis ab illo. p̄sser itaq; vici fundamētū predictū cogere primū mo
torem nō esse corp⁹ nouū ḡnabile ipsū. t̄m esse corp⁹ antiquū alteri⁹
rōnis nō cogeret. inquit ergo sed q̄ sit corpus antiquūz ab eterno lz
cōtinue recipiat innouatōes. hec opinio nō affirmat. cuius rōnē inq̄
quare. n. est negatū q̄ primū entū sit firmamētū vel sol. vel alius or/
bium: quasi dicat rō non demonst̄at. ex vi ergo rōnis t̄m habet p̄/
mus nō esse corpus generabile. ipsuz t̄m esse corp⁹ antiquū alteri⁹ rō/
nis non habet. (Et si.) Doc̄ in loco inducit ad huc altam p̄hor argu/
mentū dicit̄ cōfirmatōē. z p̄d̄t in hunc modū componit̄. oē corp⁹ est
cōpositū diuisibile in partes quātītātuz in māz z formā realr: z
in accidētā p̄pria q̄bus differt ab alio sui generis. Tunc suppleas
minorē: sed prim⁹ motor nō est corpus diuisibile z c. ergo p̄mus motor
nō est corp⁹. huius accepit maiorē t̄m. z inquit. z si aliquis diceret forte
q̄ p̄ma cā nō est corp⁹ hec est cōclusio. z accepit maiorē. d. q̄ oē corp⁹
est cōpositū z diuisibile ad p̄tes quātītātuz in intellectuālr. i. fm de/
gnationē saltēz: z ad māz z formā realr: z ad denominatōes. i. acci/
dentia in quibus appropriat. i. que sunt p̄p̄ta per que differt ab alijs
corp⁹ib⁹. (Dicimus nos.) Remouet hāc cōfirmatōē. z inquit. Dī/
cimus nos q̄ oīa ista cassauim⁹ z ostēdim⁹ in p̄cedētib⁹ q̄ nullaz hñt
auctoritatē sup hoc. vult dicere sicut dicit̄ est. q̄ p̄hi nullā hñt proba/
tionē ad p̄bandū necesse esse nō esse corpus: qm necesse ēē vt dicit̄ est
ip̄dū aliud est nisi ens carens causis agētibus: mō hoc pōt verificari
de corpore z nō corporeo. corp⁹ enīz celeste si est necesse ēē caret agētē.
z motor: eius ē caret agētē. ergo argumētū hoc fuit optime solutum.
Ad formā ergo pōt negari minor. s. dicit̄ q̄ primus motor nō sit cor/
pus cōpositū z c. (Etiā declarauim⁹.) Illa minor nō p̄batur hic: sed
superius fuit in hunc modū probata. omne corpus cōpositūz diuisi/
bile fm quātūz z materiā z formā habēs accidētia p̄p̄ta h̄z agens:
sed primus motor nō h̄z agens z c. ideo hoc in loco persoluit p̄batio/
nem illam factā superius. z inquit. Etiāz declarauim⁹ q̄ sicut non est
negādūz ponere ens nō habēs dans sibi eē. i. ens carens agente. s̄tr
gratia. apud peripateticos deus. deus. n. est ens carens agente. s̄tr
nouū est negādūz ponere cōpositū non indiget componēte. i. ita

potest fingi aliqd pmiu copositu a se sine componere illud. qm scitur
entibz datur pmiu ens a se. ita in coponitibz z copositis oz dari pmiu
copositu a se. alr in copositis eet pcellus in infinitu. tand e concludit
d. tand e sup. dixim q oia vestra edificia irruim. (Et si.) Itex scdo
inducit altera. z scbz cofirmat oez piparheticoz. z inquit. z si aliquis
vestra diceret q illud corpz qd pmiu ponitur: aut est aiatu aut non. n
non: cotra arguit. d. est impote q sit agens. qd intelligo simplr: qm oe
agens: vel est nale vel ronale: z no pot poni agens nale: qm tunc va
rerur agens alius eo: qz agens nale dirigit ab agere ronali. opus. n.
nature opus est intelligere. i. 2. meta. co. 18. si ronale. ergo est aiatum.
si est aiatum. ergo vna pars eius. s. aia ca erit alterius partis. z sic.
ergo illud corpus no erit pmiu. s. qz hz aliud prius a quo depedet. s.
alam eius. (Dicim.) Soluit hoc. d. dicim q aia no est nostri corpo
ris ca: z per ois: nec aia orbis similit ca est sui corporis apud nos. imo
ambo hnt ee ab extrinseca ca. i. imo copositu nostru hz ee ab extrinse
ca ca. inquit mo. z post q pole est q aia orbis z orbis sint ab eterno.
ergo pole est vt ambo sint icausata. Breuiter ergo dicend q aia celi
no est ca celi: neqz totu constitutu ex aia z corpe celesti e causatu cu sit
eternu. ergo celu est pmiu copositu caris coponere. ¶ Debes scire
q Alga. in hoc dubio debilitauit via Zrist. in. 8. z. 12. meta. erat enim
via Zrist. hec. s. o e corpus vel virtus in corpe est finitu in tpe. omus
motor no est finitus in tpe. mouet. n. p infinitu tps. ergo omus motor
no est corpz neqz virtz in corpe. Obicit ergo Alga. subtilissima obie
ctione. dicenduz maior e rim vera esse de corpe gnabili z corruptibili. z
no de corpe eterno alteri ronis. hoc. n. corpz est infinitu in tpe: qz sit
antiquu z alteri ronis a caduco. ¶ Et hec qd obiectione e fortissima.
z Joa. gramaticz adduxit scbz obiectionez huic: z est multu difficilis
vt cofret Zuer. in. 8. z ego in hac disputatio e aperia ambas has ob
iectiones pmiu posse meo loco eius in sequentibus.

A VERROIS

Os dicim q qui no hz denotatoez q prima
causa non sit corpus ab alio medio termino
nisi q qdlibz corpus est innouatuz valdedi
stata veritate z demostratois natura. Quia
in precedentibus declaratu fuit q suppones istaruz in
quibus fundant se ad cocludenduz q oe corpus est in
nouatu sunt debiles z erronee: z maxime q ipsi funda
uerunt se super accntiuz innouatioez. Sed phi antiq no
cedunt esse corpus antiquu p se: sed p aliud: vt diffuse
declaratu est in ipsoruz libris. Sed id qd dixerat. v3. q
ipse cassauit oia ista in precedentibz zc. intendit dicere
q phi nullam habent probabilitatez q necessariuz esse
non sit corpus. intentio naqz necessariuz esse de se est q no

habet agente causas. quatr ergo est impossibile ponere
corpus no habes agentes causas: maxime posito corpe
simplici indimibilitin quantitate: ne qz in qualitate tandez
coposituz antiquu coponens no habens. Et nos dicim
q hec obiectione acerrima est z difficilis ad soluenduz nisi
cu3 dicens dialecticis seu topicalibus. Ampli id qd dixit
v3. q qu ponimus ens sine dante sibi esse: tm valet qua
tmi dicer coposituz coponens no habes zc. Dicimus
q sunt verba erronea: qz copositio no infert coponens
esse copositum: imo peruenit ad aliquod copositu de
se: vt si aliqua causa causata prouenit sine dubio ad cau
sam incausatam. Et lz pbaruz fuerit per demonstratione
q sit ens sine dante sibi esse. sequit q sit demostratu ex
hoc q si datur sit vnum.

¶ Debes scire q phi arabes: vt Zui. Zuepa. z Alpha. z multi ex gre/
de: vt Joa. pbs: Simplicio z Themi. credit q corpz z corpz nouu co
uertant: eo qz oe corpz nouu: z oe nouu corpz est corpz. z hi exposito
res eu renouerut a pmo rone corpis noui credit ab eo remota ee ro
nem cuiuscuz corpis. z p ois pmiu credit ee penit separatu a ma z a
coepitare. Inquit mo Zuer. dicim nos q qui no hz demitacione
prima ca no sit corpz alio medio sup. firmataz: nisi q qd lz corpus est
innouatu: sicut phi pdicti dixerut valde distat a veritate z a demitatio
nis na: z quasi velut q cotra eos valet obiectione Alga. cu in vno funde
tur impossibili. (Quia in precedentibz.) Assignat cam. z inquit. Quia
in precedentibz declaratu fuit q suppositioes istoz in quibus fundant
se ad cocludenduz q oe corpus est innouatu sunt debiles z erronee: ma
xime qz ipsi fundant se sup innouatione accntiuz. argueret eniz oe cor
pus esse nouu p pte rea. qz ei accntia inouant vt visum est. (Sed phi)
z pponit ergo vera sol. vbi debes scire: vt dictu est in lib. de sba orbis.
q corpus eternu z gnabile hnt aliqd coe: z hnt discrecia. coe quidem z oia co/
est habere agens. nulluz eniz corpus est a se. z deo oe corpus hz agca
z eis sui ee. differut aut qm corpus generabile hz agens naturale pr
transmutatione z alteratione agens. Corpus eternu hz agens: quasi
equiuocuz: eo qz de rone agentis celestis non est nisi vt ab eo depen
deat corpus: vt dictum est primo celi cometo. io. z alibi. hoc aut non
probat Zuer. sed supponit esse declaratum. potest ergo demonstratio
Zristo. in hunc moduz coponi. omne corpz vel virtus in corpe est
ab alio. pmius motor no est ab alio. ergo pmius motor no est corpz.
Inquit ergo: sed phi antiqui no concedut esse corpus antiquu per se. i.
a se sine agente: sed per aliud. i. ab alio vt diffuse declaratu est in ip
sorum libris. (Sed id quod) Cu3 aliquo alteratione Zristo. exposituz
vult transire ad dicta Alga. z inquit. sed id qd dixerat q ipse cassa
uit: omnia ista in precedentibus zc. intendit dicere q philosophi nulli

po arabu.

Continentia
z oia co/
poris eterni
z gnabilis.

hnt probatione q necesse esse no sit corpus. z hoc ostendit fm Alg... d. intentio namq necesse esse de se est q no habeat cam agentez. ma hoc. c. carere ca potest esse cde... z entu primo. quaz ergo est m... possibile ponere corpus no habes agente cam. maxime posito corp... simplici indivisibili fm rez in quantitate: z indivisibile fm rez in qua... litate. tandem dici pot q antiquu componit no habes coponens. z... sup. qz si haberet compones. ergo esset aliud corpus supra illud. z ite... rum illud haberet coponens: sic in infinitu. Dant obiectione soluti... Zuer. d. z nos dicimus qz hoc obiectio acerrima est z difficilis ad sol... henduz. z no potest solui nisi cum dictis rōpka lib. (Amplius). Et si... obiectio sit difficilis. soluti tū z negat illud. s. qz datur compositū a se... z inquit. amplius id qd dixit. v3. qz qm ponimus ens sine parte esse... sibi tantū valet quātūm dicere compositū compones non habes zc... dicimus qz sunt verba erronea. z ratione inquit. d. qz compositio nō... in fert compones esse compositū. imo peruenit ad aliquod incompo... situm. i. agens separātū de se. vt si. i. sicut aliqua causa causata pene... nit sine dubio ad causāz in causatā. (Et licet.) Tunc transit ad formā... arguebat. n. hoc mō. sicut datur primū ens a se ita primū compositū z... se. soluti. d. z lz probari fuerit per demonstrationē qz sit ens sine parte... sibi esse. qz datur ens primum a se. sequitur qz si daretur ex hoc sup... agens compositionē qz sit vnum. i. simplex. Et forte littera errata est... a tranlato: z vel scriptore. z dz dicere. nō sequit ex hoc. qz si daretur... compones: vt nō sit vnum. i. simplex: qm primū motor est primū cō... ponens. i. primū agens compositionē z primū ens.

Subditio.

Sed hoc in loco sunt qdnes. Prima quidez questio est: qm non... vi. let solu. Zuer. conueniens argumto Alga. C Secunda... questio videt qz qd Joan. grāmatici nō soluat ex his. C Tercia qd... est: qz videt qz debeat dari primum compositū a se sine agēte. C Qd... solu. Zuer. non sit cōueniēs ostendit: qm demonstratio Aristō. erat... omne corpus vel virtus in corpore est finitūz in tempore. vel igitur... Aristō. intelligit simpliciter de omni corpore: tūc huic maiori addo... mino: se. d. corpus celeste est corpus. ergo corpus celeste est finitūz... in tempore: z hec fuit obiectio Joan. grāmatici quā vt dicit Zuer. s... p. ysi corp. cōmēto. 79. z tertio cap. de substantia orbis. z. 12. metaphy... cōmēto. 41. z. 2. celi cōmēto. 71. retinuit pro insoluta. Si vero maior... Aristō. intelligit de corpore composito tantū. tunc Aristō. cōmēte sat... laciam cōsequētis arguēdo. primum motor: nō est corpus compositum... vt cōclusio sit sui argumēti. ergo est forma separata: qm vt dicit Alg... possibile est intelligi primum esse simplex corpus z alterius rōnis a... e aduco. z hec fuit obiectio Alga. z difficilis. Solu. quaz afferit Zuer... nobis modis peccat: primo qz cōmutat demonstrationē Aristō. ad... aliam formā quā nō posuit Aristō. scdo vero: qz nō dum pbauit Zuer... quō omne corpus dz ab alio: z qz nullum est a se: que sūdes ergo Alg... z Joan. grāmatici nō dum solute apparent: neqz solu. Zuer. conue... niens videt. C Qd autē debeat dari compositūz primū a se. pbat. qm... in oi ordine opz venire ad primū qz vt scdo meta. traditū est. vbi nō... ponit primū z vltimū dici nō potest. z vbi nō est primū neqz vltimūz... ola erāt media. in oi ergo ordine opz dari primū. igit in ordine corpōz... compositōz opz dari primū corp. compositū. z per 2ns a se: vt Alg. v. c. i. c.

Ad questionē harū solones multa dixi in lib. de intellectu: z in lib. de Solutio... sta orbis: z. 12. meta. z in. 8. z qui vult copiose scire mentes Zuer. vi... deat illic. Pro nūc autē quantū in pposito dseruit. Primo dicitur sci... re qz vnum esse corpus duobus modis intelligi pot. vno modo esse cor... pus compositū: sicut est elutu vel mixtu que coponunt ex materia z for... ma. scdo modo pot intelligi esse corpus simplex: sicut celum: est enim... celum natura corporalis simplex compositione carens ex materia z for... ma. habet tamen compositionē ex partibus quātitatiuis. Ideo cogit... Arist. facere duos. pcessus in octauo. vnt quo pbauit primū non esse... corpus simplex. alterūqz vbi pbat ipsum non esse corpus compositum... ex materia z forma neqz mixtu. Prima via fuit in hunc modū cōpo... sita. omne qd mouetur ab alio mouet. corpus celeste mouetur vt ten... su patet. ergo ab alio mouet. maior apparet saltē in natura simplici... dictū est enim in calce disputationis octauē qz corpus simplex vel tot... taliter agit vel totaliter recipit. Et ex hoc relinquit qz primus motor... non sit corpus celeste vel sibi simile hoc modo. corpus celeste mouet... ab alio. primus motor non mouet ab alio: imo nec a se. ergo primus... motor nō est corpus celeste. C Secūda fuit posita in vltimo octauū: z... in hunc modum composita. omne corpus compositum vel virtus in cor... pore composito est finitum in tpe. primus motor non est finitūz in tpe... ergo primus motor non est corpus compositūz. neutra ergo demonstrat... tio sufficit ad pbandum dei impartibilitates. ideo pot ex vtraqz fieri... vna demonstratio cōpleta in hunc modum: omne corpus dependet ab... alio. patet hoc in corpore simplici. dependet enim ab alio saltē in sui op... positione ppria. s. motu. compositūz autē dependet in esse ab alio. est er... go vera maior qz omne corpus dependet ab alio tanqz ab agēte. Sed... primus motor non dependet ab alio. ergo primus motor nō est corpus... C Tria vnt ad obiecta facile pot solui. Ad primū dicendūz qz in illa... demonstratione octauū. s. vltimi textus de corpore composito intelligit. z... qz dicit qz tunc cōmitteret fallacia cōsequētis: dīcendū qz cōclusio... vltima octauū nō est cōclusio illius syllogismi tantūz: sed talia cōclu... sio est syllogismi a cti ex ambobus illis quem Aristō. subintelligit in... illo textu quem Zuer. formauit in hoc loco. dico ergo qz cōclusio syllo... gismi vltimi est qz primus motor non sit corpus compositūz: attamen id... qd infert Arist. ex illo est cōclusio vtriusqz syllogismi: qm. s. dicit qua... re primus motor: neqz est corpus neqz virtus in corpore: s. lz impar... tibilis: z indivisibilis: z inalterabilis. C Ad scdam patet sol. ille enīz... non cōmutauit demonstrationē: sed exposuit syllogismū sub intel... ctum Arist. vt patuit. P Preterea. quō omne corpus dz ab alio. mani... fella est. omne corpus vel est simplex vel compositū. z si simplex cōstat... illud dependere in oppositione a sua forma: vt dictū est in libris Arist... e si compositū cōstat ipsū dependere a genere extrahēte formāz eius... dependentia ad actūz hoc Zuer. supposuit. C Ad tertiā dicendū qz in... omni ordine opz dare vnum primū: sed non opz illud semper ēē cūz... dem rationis cum mediāz: sic in pposito in ordine compositōrum qd... in ordine compositōrum quo nullum cōstitutum est prius: licet sit prius... eo alioqz simplex. C. g. primus motor: attamen primus motor est alterius... rationis a compositis. z sic intellecta sunt dicta Zuer. z ego abbrevia... ta illa que plixce explanaui alio.

Alga. rñdēns pro p̄bis in eo in quo cogit phos cōcedere q̄ non sit aliud primum agēs nisi corp⁹ supcelesse qd̄ ex aīa z corpore cōponit. Et si aliquis diceret q̄ impole est primū esse corpus. Corpus em̄ inquantū corpus nulla creat: z aīa corpora nō agit nisi corpore medīate: z corpus nequit eē medīū ad aīam in creatiōe corporū: neq; in speciebus animarū: lz rebus corporālib⁹ in attribuēdo. Nos dicimus q̄ hoc magis mirum est quare est ipole q̄ in aīalibus sit aliqua aīa appropriata in quadā pprietate ex qua talē h̄z aptitudinē q̄ ab ea reperiant corpora z incorporea. cōtra hoc em̄ nequit aliqua demonstratio duci lz ad sensum vsq; modo vsq; nō sit: z id qd̄ visum nō est: nequit predicari de possibilitate.

Cū inducit viā Arist. z cōtra dictionē illius z defensionē: hoc in locis inducit defensionē Alga. z p̄mo p̄ponit intentionē: z inquit: ait Alga. rñdēs pro p̄bis in eo in quo cogit phos cōcedere q̄ nō sit aliud p̄mū agēs: nisi corpus supcelesse qd̄ ex aīa z corpore cōponit. est ergo inducere verba quib⁹ defēdit opinio phos de p̄mo principio aut corpus an forma sit separata. (Et si) Cū dicitur intentionē Alga. ponit verba ehus. z inquit. z si aliquis diceret q̄ impole est primū esse corpus: hoc est cōclusio quā p̄bat tribus medijs. z p̄mum p̄t cōponi in hunc modū: Nullū corpus creat. p̄mum p̄ncipiū creat. ergo p̄mum p̄ncipiū nō est corpus. huius apponit maiō: ē. z inquit. corpus em̄ inquantū corpus nulla creat. z addidit in quarū corpus: qm̄ satis est pole sub rōne qua animatū vel viuēs: vt dicit in sol. dubij. (Et anima) Inducit s̄da ratiō. z inquit. anima nō agit corpora nisi corpore medīate. z corpus nequit esse medīū ad aīam in creatiōe. i. p̄ductione corporū. imo nequit eē medīū in attribuēdo aliqd̄ sp̄ibus aīarū vel reb⁹ corporālib⁹. Pōt̄ ex his virtus hui⁹ rōnis ordiri. nulla aīa agēs p̄ corpus p̄t creare corpora: vel aliud attribuere speciebus animarū. sed p̄mū p̄ncipiū p̄t creare corpora: z aliqd̄ attribuere speciebus animarū. ergo p̄mum p̄ncipiū nō agit per corpus. z sic vult habere ipsum esse om̄i extra corpus vt patet. (Nos dicimus) Inducit tertiā rōnem. z p̄mo p̄ponit id qd̄ vult reprobare sub forma admirantis. z inquit. nos dicimus q̄ hoc magis mirū est esse possibile q̄ in aīalibus sit aliqd̄ aīa appropriata in quadā pprietate. i. s̄m quadā naturam ex qua ita len h̄z aptitudinē q̄ ab ea reperiant corpora z incorporea. Ceterū scire q̄ opinio quā Alga. approbavit. s̄. d. p̄mum p̄ncipiū esse corpus animal eternū. s̄. celum h̄z ponere animal tale agere corpora z incorporea: corpora quidez vt in aīata. incorporea vt aīas aīatorū. inquit modo Alga. hoc esse admirationē dignū: z assert cāz. d. cōtra hoc em̄

nequit aliqd̄ demonstratio duci lz ad sensum vsq; modo vsq; nō sit. z id qd̄ visum nō est: nequit predicari de possibilitate. Debēs scire q̄ Alga. duo hic tangit de illo p̄mo id eē a admirabile. sed id eē ipole. Qd̄ quidē sit impole. ostēdit per hoc: q̄ nō dū vsūm est. si enīz fuisset pole in tāto magno tpe egressum eēt ad actū: z per p̄ns ab aliquo patrum inferiōrū. Qd̄ vero sit mirū hoc modo ostēdit: qm̄ ex quo est ipole cauet causis sui esse: z qm̄ caret causis sui esse nō p̄t eē: z per p̄ns si ponitur in esse admirationē causat. ergo opinio quāz Alga. approbavit in tribus peccare vt. P̄mo q̄ p̄mū p̄ncipiū nō ageret corpora. Secūdo q̄ p̄mū p̄ncipiū ageret per inferū. Et tertiū: q̄ tāc animal aliqd̄ eē quārū specierū causa oppositarū. s̄. corporū: z incorporeorū. z sic op̄t nō h̄c erroribus plena esse videtur.

AVERROIS.

Averrois dicitur q̄ id qd̄ nō creat corpora. si intēderet per hāc creatiōnē gñationē nō est dubiū q̄ nō est verū: imo totū p̄rium est: q̄ vt sensibily p̄ corpus non gñat nisi ex corpore neq; corpus aīatur nisi ex corpore aīato. Corpus nāq; absolute nō generat: q̄ eēt neōio ex p̄uatione. imo corpora indicata seu ppria a corporib⁹ indicatis sunt z ex eis vt sequētū p̄mutant: vt aqua q̄ p̄mo in aerē p̄uertit: deinde in ignē. z hoc sit sine dubio ex agere corpore ex tē cōi gñabili in sp̄e vel in gñe dicto vniuoce: vel saltē analogice. S̄z id qd̄ dicit. v̄z. q̄ corpus non est medīū ad aīas in corporū creatiōe: neq; in aīaz sp̄ibus: Dicimus q̄ est hoc iuxta quorūdam phos opinionē q̄ opinati sunt q̄ dans formas corporū in aīatorū z aīarū est s̄ba separata vel intell̄s vel aīa separata: z impole est apud istos q̄ possit dare formas corpus aīatur vel in aīatur. vñ posito q̄ celū est aīatur corpus. impole est ergo q̄ illd̄ corpus possit dare aliquā formā generabilē z corruptibilē neq; aīam neq; formā nāq; corpus agit sine dubio corpore medīate: z q̄ sic se h̄z ipole est q̄ p̄cedat ab eo forma neq; aīa: nō em̄ est denoiatio corporis q̄ agat s̄balem formā: z hoc est s̄te Platonis opinio in formis separatis a mā: z hec est exp̄sse opinio Avic. z eius sequētū phos sarracenorū: q̄ asserūt ip̄soz opinionē dicentes q̄ corpus agit in corpus caliditate seu frigiditatez. s̄. illud

corpus agēs apud eos est corpus supcelestē: sed id qđ
dat formas sbales maxime aīas est sine dubio ens sepa
ratū: qđ apud eos nūcupat duas formas. Alij vero pht
totū p̄rium istoz apinans. v3. qđ illud qđ dat corporeaz
formam est corpus hñs similes formas formis recipie
tiuz in specie vel in genere. ergo corpōza viua: viua cor
pōza efficiūt: vt aperte declarat in aīalibus & in eis simi
libus gnābilibus. s. ex masculis & feminis. Sz illa aīa/
lia que ex putredine fiunt: generant ex corpōzibus oz/
biū: & ipsa corpōza dant eis vitā: qz vitā sunt. Et ad asse
rendum hęc opinione multas habēt auctoritates quas
nos ad p̄sentes dimittimus ppter nimiaz phuritate ver
borū: & h̄mōi ratione arguit Alga. dicēs super eos sic:
qđ nō est impoſe qđ in aīalibus sit que dā aīa: intēdit vi
cere qđ sint in aīalibus corpōz aīa appropzitate ad genie
randum aīas: formas. v3. animatoz & inanimatoz.
Unde mirandū est de hoībus opus sensibile dimitten/
tibus: & apparentiā summe phantasmatis sequentibus.
Ipsi em̄ appoditātes se super pbabilia verba destruūt
demonstratiua: quare decet: imo potius dz hō cū sequa/
cibus in maxima prauitate reputari: maxime qñ hoc re
peritur ab excellentibus prudentibus qui in arduo in/
tellectu sunt protulsa deo glorioso.

¶ Cū in duxit defensionē p̄hoz fm̄ Alga. hoc in loco. vult r̄sdere circa
illā ea que bene dicta sunt: & que male. ¶ Debes ḡ scire qđ creatio p̄t
capi d̄uplr. ¶ Imo mō pro p̄ductione alicuius ex ente p̄supposito. & sic
d̄r gnatio. Alio mō pro p̄ductione alicuius ex nihilo simplr. & sic d̄r
creatio vero noie. ¶ Creatio em̄ p̄t respicere terminū a quo. & ad quē.
si quidē enīz respiciat terminū ad quē: sic gnatio d̄cā p̄t creatio pra
quāto terminat ad formā que creatura d̄r: sicut d̄r generatio natio.
qz est via in nāz. Si vō respiciat terminū a quo sic sola p̄ductio ex ni
hilo creatio d̄r. ¶ Ostēdit ḡ Zuer. in p̄posito i quo sensu v̄rificat dicit
Alga. & in quo nō. & iquit. ¶ Ricimus nos qđ id qđ nō creat corpza. si intē
derēt per hęc creationē gnationē nō est dubiū qđ non est verū. i. dicitū
Alga. falsū est. imo totū cōtrariū est. Cui⁹ rōnem subdit. & ingit. qz vt
r̄nsibiliter p̄zicorpus nō gnatur nisi ex corpze. & corpus aīatū nō nisi
ex corpze aīato. Et d̄r sic scire qđ ly. ex. hic capif vt dicit duplicē habi
tudine. s. m̄c & agētis. corpus em̄ indiuiduū terminatū sit ex corpze
tanqđ ab agēte: qm̄ nihil p̄t m̄am trāsmutare nisi corpus: vt dicitūz
est. p̄ celli. cō. 2. 2. 33. 7. 7. meta. cō. 31. & in. 2. caplo & s̄a oībio. simplr

Non sit nisi ex corpore: qm̄ sit ex mā supposita forma cōpōzitate: & ḡ/
nere sube: & de genere quātitatis vt declarauī alibi. S̄lr corpus aīi/
matum & terminatū vt homo sit ex corpze aīato tanqđ ex mā & tanqđ
ex agente. Tanqđ ex agente qui d̄r: qm̄ homo hoīem generat. & ph̄yfi.
Tanqđ ex mā vero qm̄ nō cessant partes sp̄maris corūpū nisi postqđ
genitus est homo. p̄mō ph̄y. cōmen. 62. cōstat autē sp̄ma esse anima/
tum saltez in potentia: vt Zuer. declarat. 7. meta. cōmen. 31. & octauo
ph̄y sic. cōmen. 46. & 12. meta. cōmen. 13. & 18. Si itaqz creatio capif
p̄ gnatione: sicut dicitū Alga. falsum est. & eius oppositū est totaliter
verū (Corpus nāqz) Ostēdit qualiter si capif generatio pro creatio/
ne corpōz absolute ex nihilo dicitū Alga. est verum. attamen minor
falsa est. & inquit. corpus nāqz absolute non generat. i. non c̄reatur ex
nihilo. qz esset necessario ex puatione. i. ex nō corpze simpliciter & ex
nihilō. est ergo maior vera. v3. nullū corpus creat corpus ex non cor
pore. minor tñ est falsa: qm̄ p̄mum p̄ncipiū non creat corpus: neqz
aliud quicquā: quoniam si creat corpus tunc corpus fieret ex p̄ua/
tione. i. nihilō. (Imo corpōza.) R̄ d̄t ad p̄mum membrum. & inquit.
Imo corpōza indicata seu p̄p̄riatā. corpōza indiuidua demonsttra
seu p̄p̄riatā est signata fiunt a corpōzibus indicatis. i. indiuiduū
demonstratio. & ostēdit qđ hoc fiat. d̄. & ex eis vt sequentūz. s. trā/
mutatōne accidentiū p̄mutant vt aqua que p̄mo in aerē cōuertit.
vnde ut ignem: qñqz imediate in quolibet trāsmutat. ¶ Debes sc̄i
re: vt sumitur in p̄mo capitulo de substantia oībis: qđ quando vimē/
fones aque extendunt incipiunt vicnari vimēfionib⁹ aeris adeo
qđ aliquando fiunt non pp̄te aqua. & tunc ex aqua fit aer. & sic iterūz
quandōqz fit ignis. S̄lr quādo frigiditas aque remouetur: & induci
tur calor: tunc fit aer fm̄ Zuer.

Sed in hoc loco eē p̄t questio: qm̄ puatio p̄t capi si simplr
& p̄t capi in gnē. ¶ U. g. nō homo est puatio. sz nō
simplr: cū cōp̄tat lapidī toui & alijs. Nōn ens est puatio simplr:
qñ puat totum esse. dico ergo qđ nō corpus est puatio in genere:
qñ adhuc competit enti. albedo enim non corpus est. non ppter hoc
dicit albedo non ens: ergo non corpus est puatio in genere. Tūc est
questio. & quēro si corpus fiet ex puatione est incōueniens. vel est
incōueniens capiēdo puationē simplr vel in genere. non p̄mo mo
do: qm̄ puatio corpōz non est puatio simplr: vt dicitū est hunc: si
in genere hoc non est impossibile. imo necessarium. quonā omne qđ
fitur ex suo opposito puatiuo: vt homo ex non homine: vt p̄mo
p̄p̄y sic qđ vitium est. ¶ Debes scire qđ expositores latini fingunt ma/
teriam fm̄ hūdam essentiā recipere formam sp̄cificam: ponunt enim
qđ mā est d̄sposita pro forma ignis siue hoīs: tūc oēs d̄sposōnes p̄z/
ue corumpunt. & tūc in hūda cēntia materie recipit forma que fm̄
v̄m est oēs hoīs. arguit em̄ qđ mā p̄tus intellr perfici fm̄ foīaz v̄tem qđ
sp̄lez: sicut p̄us intellr aliqd. ens qđ viuū: & vitū qđ aīal: & aīal qđ ho.
& qđ qđlibet eē gnīs vel sp̄ci cōsequant p̄p̄ia accēntia illi: gnīs vel sp̄ci
io qñ mā intellr p̄fecta v3 rōnē hui⁹ gnīs qđ est corp⁹: p̄m̄ in ea intelli
vimēfones qđ sunt p̄p̄a accēntia hui⁹ gnīs. & qñ mā intellr p̄fecta foīa
v̄m: iterū accēntia p̄p̄ia illi intelligunt ei inēc. & sic v̄qz ad formā vitā
mā v̄m itaqz qđ in vno & eodē t̄p̄o instāri fiat r̄sōlo d̄sposōnūz p̄cē

Substitutio.

Positio la/
tinoz.

Extra positionez latiorum.

actū z i ducto forme specificę q̄z in vno instati tps̄ i ductat: cū illa forma p̄tineat gradus formaz sup̄iorz s̄m ordinē rōnis p̄t intelligi forma gn̄is p̄cedere sp̄ci formaz acc̄nā gn̄is s̄lt p̄cedere acc̄ntiā p̄o, p̄ia forma sp̄ci. Et tūc apud hos expositores op̄z p̄cedere dimensio/ nes p̄tinitas gn̄ari nouiter in gn̄atione forme sp̄ci. Et sc̄do op̄z cō/ cedere q̄ specifica forma supponit m̄m̄ dimēsonatā s̄m rōnē nō s̄m rēz. z in hūc modū Thomas aquinas verificat dictū Zuer. p̄io mer. cō. 17. Et tertio op̄z p̄cedere q̄ nulla est dimēso/ vna numero coeter/ na m̄a. z v̄ q̄ Zuer. 3. ec. cō. 17. in fine. assignet rōnē hui⁹ inquit. n. z et p̄tigeret huic op̄ioni vt sup̄ficies sint s̄be: qm̄ qd̄ prius est s̄ba ē. s̄ q̄ si forma corp̄is est sup̄ficies z corp⁹ est s̄ba: digniores sunt sup̄ficies vt sint s̄be. Ex quib⁹ verbis ap̄te accipit q̄ dimensio nō est recepta in mā pri⁹ q̄ forma s̄balis. Rōnes autē Thome sunt posite z solute i sc̄do de aīa. in expōne cō. 4. z in li. de s̄ba orbis. Pro nūc autē Zuer. i lib. de s̄ba orbis. remouit pōnē hāc: z dicit: qm̄ si venudaret: tūc corp̄na. esset ex nō corp̄e: z dimēso ex nō dimēssione. z vt dicere q̄ si dimen/ sio nō esset m̄a coeternat⁹ z nouo fieret in mā r̄tūc corp⁹. s̄. dimēssio vel forma dimēsonata fieret ex nō corp̄e. i. ex mā nuda tanq̄ ex s̄to in quo recipit. Nō autē p̄ns hoc sit incōueniēs. ad duxi op̄iones iur/ cem repugnātes in lib. de s̄ba orbis. z vna op̄io erat: qm̄ si dimensio fieret in mā sola: sic q̄ prius in ea nō p̄suisset: tūc idiuissibile fieret di/ uisibile qd̄ falsū est: qm̄ albedo nō fit nigre. do: mā quidē ens idiuis/ bilis diuisibilis fieret. P̄terea in diuisibile nō potest fieri diuisi/ bile nisi imaginādo illud in diuisibile extēdi z fieri diuisibile. hoc autē est impōse sicut ipōse est diuisibile fieri idiuissibile. P̄terea diuisi/ sibile z idiuissibile opponunt. z vniū oppositorz nō est s̄m sui oppositi vt dicit Zuer. p̄ phy. loco ei⁹. C. Sz hic modus ostendēdi ipollatētem p̄ntis nō est cōson⁹: qm̄ nulla s̄ba z rōnū necessitatē h̄z. P̄tia q̄ dēz nou: qm̄ z si mā qm̄ itelligit recipere dimēssiones actu idiuissibilis s̄m potētia est diuisibilis: z nō diuisibile recipi in s̄to actu idiuissio potē tia diuisibili nō est incōueniēs: imo. nec iuz qm̄ oē recipies q̄zē dnu/ datū a nā recepti. sc̄do de aīa. cō. 67. z. 3. d̄ aīa. cō. 4. P̄terea nec sc̄da nō necessitatē h̄z: qm̄ idiuissuz actu: potētia tñ diuisibile p̄t extē di. s̄ p̄t itelligi fieri diuisibile nō r̄ā cōteratq̄m diuisibile nō p̄t esse s̄m idiuissibil s̄m fundamētū Zuer. P̄ter tertia m̄ime necessitatē h̄e vt: qm̄ idiuissibile simplr z diuisibile simplr p̄pōnē h̄e vidētis: s̄z idiuissibile actu z potētia diuisibile nō opponunt nisi quē ad modū p̄ma r̄io opponit h̄tū. z hoc mō vniū oppositorz p̄t recipere alterū: vt mā puata recipit formaz. C. Sz d̄m vt dixi in lib. illo q̄ virt⁹ argumenti Zuer. est virtus entimematis vni⁹ post alterz. arguit. n. sicut qm̄ si dnu/ dare: tūc corp⁹ esset ex nō corp̄e: z dimēso ex nō dimēssione. est q̄ p̄ m̄ū entinema si dimēso fieret in s̄to m̄udo: q̄ tūc corp⁹ fieret ex nō corp̄e: z dimēso ex nō dimēssione: z tūc nō s̄sist h̄: s̄z apponit sc̄bz en/ tinema: z dedit incōueniēs vltimū. z inquit: z tunc forme corpales essent cōtrarie z succedētes sibi in hoc s̄to: sicut est dis̄pō in formis s̄balib⁹. Est s̄ sc̄bz entinema. s̄. si dimēso fieret ex nō dimēssione. s̄ di/ mēso corrupta z genita eēnt. cōtrarie cō trarierate p̄p̄ia z p̄ se: hoc autē nō est itaq̄m dictū est in p̄dicamētis cōe eē p̄titati z s̄be nō h̄e cōtrariū. P̄t̄ autē z hec p̄na vltia in hūc modū cōponi. oē acc̄ns qd̄

corripit in aduētū forme posterioris nō p̄p̄ia illi: nec p̄iori forme. cōtrariat acc̄ns s̄b⁹ sequētib⁹ formā posteriorē. h̄c maior p̄z in lib. de longitudine z breuitate vitetqm̄ acc̄ns duob⁹ modis corripit p̄t. vno modo p̄ vli sequēte. A. s̄. vt inquit ipse qm̄ est acc̄ns p̄p̄i sicut cor/ r̄ipit r̄isibile ad hoīs corruptionē. alio mō corripit p̄t p̄ seq̄n nō est p̄p̄iū acc̄ns forme nec p̄cedētis nec sequētis: s̄z corripit tñ p̄ succel sum acc̄ntis cōtrariū sequētis formā genitā nouiter in mā. est s̄ maior illa vera. Tūc accipit h̄c minor. s̄z dimēssio p̄cedēs est acc̄ns nō p̄o/ p̄iū forme p̄iori nec posteriori: z p̄ te corripit z generat noua. s̄ di/ mēssiones ille sunt inuicē cōtrarie p̄ se succedētes se in eodem s̄to: cō mō quo se succedūt forme s̄bales: z sic p̄z p̄na Zuer. C. Sz d̄m itaq̄z q̄ corp⁹ fieri ex nō corp̄e est ipōse nō q̄ tūc idiuissibile fieret diuisibile: s̄z q̄ tūc dimēssiones eēnt cōtrarie p̄p̄ie z p̄ se vt visū est. C. Sz d̄m itaq̄z d̄m q̄ ens in gn̄e est duob⁹ modis. vno mō cōpōse cū quolibet cuius/ cūq̄ gn̄iat vt forma corp̄is. p̄t entz stare cū quolibet cuiuscūq̄ gn̄iat: vt vidēs. Aliud est ens in gn̄e qd̄ cū aliquo stare p̄tēz cū aliquo nō: vt forma ignis. p̄t. n. stare cū gn̄atione z forma leonis: z nō p̄t sta/ re cū gn̄atione z forma aquer: tūc d̄m q̄ loquēdo de ente p̄io m̄m̄ in/ pole est ip̄m fieri ex p̄iuationē s̄iū gn̄is nec in gn̄e nec simplr. Loquē/ do sc̄do mō b̄n est pole: qm̄ de facto hō fit ex nō hōie: id p̄z corp⁹ fieri ex nō corp̄e esse impōse. hōiem autē fieri ex non hōie est nec d̄m. Illud autē qd̄ iucebat ex tertio cell nihil est: qm̄ Zuer. ibidēz post cō. 61. se exponit: z vult q̄ dimēssio nō s̄t corp̄i seu m̄a nisi p̄cedat forma s̄be z in codē cōmē. ingt. z cā q̄ sup̄ficies existat in mā est: q̄ p̄ia forma s̄balis existit in ea. s̄. grauitas z leuitas. i. forma corp̄is q̄ noīe grauita tis z leuitatis appellat vt clari⁹ intelligit. s̄z p̄scruratio de hoc vt s̄b/ dit p̄tner ad aliū locū. s̄. limitatū de s̄ba orbis. z ibidēz cō. 61. possit ēt in hoc loco videri qd̄ sit ista itterminata dimēssio: z qd̄ termin⁹ ei⁹: z quō intelligit in mā an actu an potētia z an q̄itates p̄ime trāsmu/ tant qm̄ forme elemētoz trāsmutat⁹: z multa alia q̄ nō o3 vt h̄c d̄tcan tur: qm̄ vīa sunt in lib. de s̄ba orbis. z alibi in multis meis apologiis vidēs. (Sz id qd̄) Cū vīsc̄cauit ammō op̄ionē illāz amodo falsauit: s̄ in loco trāsit ad examē sc̄di sui dicti. z p̄io reperit illud: z ingt. sed id qd̄ dixit. v3. q̄ corp⁹ nō est mediū ad aiā: neq̄z in creatōe corp̄o: v3z neq̄z in sp̄bz aīarū. Subd̄it examē 4. v. dicit q̄ hoc est iuxta op̄ionē quōidā pho3 q̄ optati sunt q̄ dās formas corp̄o: z animatoz z ani/ matoz est s̄ba separata vel intellus. vt aīa separata. cui⁹ rōnē eoz ingt: q̄ ipōse est apud istos q̄ corp⁹ aīarū vel m̄aiarū possit dare formas. est s̄na p̄pō eoz. nullū corp⁹ dat formas: de d̄e accepit quasi minorē: z inquit. posito q̄ celū est corp⁹ aīarū. est q̄ minor: s̄z celū est corp⁹ aīarū. de d̄it conelonez: z inquit: s̄ ipōse est q̄ illud corpus possit dare aliquā formā gn̄abilez z corruptibile: aut aīaz aut q̄cūq̄z aliā so3z. (Nāq̄) Hoc in loco p̄sillozgat maiorē. z p̄t in hūc modū cōponi nullū agens mediāte corp̄e p̄t agere formas seu aīas: s̄z corpus agit mediāte corp̄e: s̄ corpus nō p̄t agere formas seu aīas. accepit m̄mo rem z dicit. nāq̄ corpus agit sine dubio corp̄e mediāte. deinde acce pit maiorē: z inquit. z qd̄ sic ē h̄z ipōse est q̄ ab eo p̄cedat forma neq̄z aīa. cui⁹ rōnē replicauit. d. nō. n. est de nā corp̄is in q̄tū corpus agere s̄bales formā neq̄z aīaz. C. Sz d̄m sc̄re q̄ Zuer. vt s̄m illos cōmittere

circulū: qm̄ voluit pbare aīam nō agere mediāte corpe, z pbavit per hoc qz nullū corpus dat formas, vnde pbas hāc accepit, nullū agēs mediāte corpe agit formas, nō hec pbatio maiōis est p̄cho quā int̄ dicit̄: in opūione illōz cōmittit̄ circūlū: p̄t̄ dicit̄ qz hec p̄po est vlt̄ qz cōcho declarāda, p̄cho enīz declarāda erat, nullā aīa agit mediāte corpe. Sz pbatio hec ē: nullū agēs mediāte corpe agit formas zc, nō qd sunt vlt̄ora sūt notiora: s̄ hic nō v̄ circūlus cōmittit̄ v̄ p̄ (Et s̄) Lōparat opūione illaz optōmī Platonist̄ z inquit, z hoc est s̄se optōmī Platonis in formis separatis a mā. C Debes scire qz s̄ h̄ hoc aliter ē quodāmodo idēz quodāmodo alterū. Idē quidēz qm̄ quēadmodū Plato dicit formas rerū nō a corpibus esilui in materijs, sicut hec enāciat opinio, diuersa quīdē: qm̄ Plato p̄cessit numerū formaz separatarū s̄m numerū sp̄rūz gnāndoz, opio aut̄ hec, vñ tñ agēs oibus suffi cēre dicit̄, z forte opio ista est oīno opio Platonis vt̄ Themist̄ dicit̄ s̄z quō sit hoc: forte dicit̄ z poss̄ (Et hec) Lum dixit hoc inducit opūionē auctore, z inquit, z h̄ est exp̄se opio Zui, z p̄horū saraceno z sequū eius qui asserūt, i. manifestāt ipsoz optōnes dicētes qz corpus agit in corpū caliditate seu frigiditate, s̄ illud corpus agēs qd apud eos est corpus celeste, est ergo p̄po vna, qz corpus nō agit nisi qualitates: vt dicit̄ Zuer, de mente horū, 7, meta, cōmē, 31, z cōm, 18, s̄ illud qd dat formas sales marie aīas: est sine dubio ens separātū: qd apud eos n̄ cupat̄ dano formas: arabice tamen colcodea, (Zū vero) Inducit opūionē vt̄ oīno illi oppositā, z inquit, totū cōtrariū illōz opūionū, qz illud qd dat formas corpōzū est corpus h̄ns s̄tes formas, s̄ specie vel in gn̄e formis recipientium, i. gn̄atoz, id̄ intulit, s̄ apud eos vna corpa efficiūt vt̄ apte declarā in aīalibus z in s̄sibus gn̄abilibus eis, s̄ ex masculis z feminis p̄creatis, C. g. plātis, aīal enīz aīal genuit̄: z planta plantā (Silla) Lum dixit opūionē p̄dictā: soluit motū illius fortissimū, erat, n. argumentū eius de aīalibus ex putrefactione genitis vbi nō est mas neqz feminat̄: tamen sunt, C. Respon det Zuer, s̄ illa aīalia que ex putre sine sunt generant̄ ex corpōibus orbū, i. stellis: z ipsa corpōia, s̄ stelle dant eis vitātqz vna sunt, inquit, n. Zuer, 12, meta, cō. 18, qz calor celestis in aere vel aqua vlt̄us aīalia gn̄at̄ ex putredine facta, ecce quō nō opz recurrere ad formam separātā, Aedit ad i. qd dixit̄: z inquit, z ad asserendū hāc opūionē, s̄, de formis habēt saraceni multas auctoritates, i. rōnes quas nos q̄nā ad p̄ns dimittim̄ p̄pter nimīā p̄lixitatē verboz, (Et h̄m̄) Inducit argumētūz Alga, contra saracenos z dicit̄, z h̄m̄ rōne arguit Alga, o. sup̄ eos sic qz nō est ipse qz in aīalibus sit quēdā aīa, int̄ dicit̄ dicere qz sunt in aīalib̄ corpōzū aīe appropriare ad gnāndū aīas formas, v. z alatoz vel in alatoz, est q̄ rōis qz nō in cōuenit esse formas nāles q̄ imediare agūt: q̄nōz aīas vt̄ forme aīalium: q̄nōz formas: vt̄ forme elemētōz, Et adducit cōfirmationē ex sensu z dicit̄, q̄n̄ mirandū est ex vobis dimittētibus opus sensibile z apparētā phantasmatis summe sequētibz, i. p̄ enīz appodiates se sup̄ pbabilia verba testruūt de mōstrabilitate cōclu dit̄ esse ho z hōiuz z dicit̄, quare dicit̄ imo pot̄ h̄ talis cā sequacib̄ suis reputari in māria p̄anitate, z marie qm̄ hoc, i. opio cōtradicēs sensui reperit̄, i. est dicta ab excellētibz prudentibus quī in arduo intellectu sunt p̄uisti a deo gloriofo,

quibus deus gloriosus vedit arduū intellectū, i. summā prudentiā, isti quidē viri sunt certe maxime ceteris ad vlt̄ p̄dendū, qz hoc sit ita p̄ bonū opz aliqua dicere de illa colcodea que latine dicitur: formaz exponit dicta intellect̄, aīa z s̄ba seu forma separata, z in primis q̄ Platonis s̄na, sc̄do que arabice z alioz, tertio z vlt̄o que Zui, in hoc q̄sito existat̄ int̄tio, Et h̄ de hoc sit dictū aliquid in hoc lib, s̄mper reperēdo aliquid noui addaz qd vtilē z v̄gnūm legētibz appēbit, Inquit ergo Plato in Thimeo, Quocirca sicut h̄o hec nobis pbabilis p̄sa adēt dōm est hunc mundū aīal esse, s̄d̄o intelligēs vt̄ vera diuina, puidētia cōstitutū: z cum dixisset aīal hoc qd m̄dus d̄: ad culus s̄situdinē sit p̄ductū transit ad aīam, z inquit, aīam aut̄ in eius medio collocavit que p̄ totū tendit atqz ea corpus ipm̄ extrinsecus circūterit, C. Ut ergo Platonis s̄na intelli gat p̄mo debes scire ipm̄ posuisse prius z informē molem mundi q̄ formatā z mox formatā quodāmodo prius q̄ animatā, ordo, n. naturā vt̄ ex imperfecto ad perfectum, p̄cedit: non, qz informitas ante forma tionē fuerit s̄m tēpus vel formatio corpōialis ante animā: s̄ h̄o cōdo rōne est: z vt̄ cognoscit̄ tā formalē naturā formatiois corpōis gr̄a qz corpōis formatio ē gratia anime tanq̄ finis esse diuinitas instituta: rōne ordinē ipsuz ad aptare opus ē, C. Sc̄do debes scire s̄ Platonis s̄nam quattuor p̄tinere ad m̄di aīam seu sp̄z, Prīmū quidē intellect̄: s̄e manēs immobilis orbū spherarūqz motor ab auctore re ruz institutus, Sc̄dm s̄phere aīa motor mobilis quidē s̄z mobilis p̄ se s̄m, Tertū intelligētia qd aīa hunc anime a deo diuinit̄ instituta, Quartū natura, i. seminaria vitalisqz virtus ab anima passim infusa materie, Est ergo Platonis s̄na q̄tum ad hunc m̄di sp̄m z esse itelle cum animā: intelligentiā z nām, intellect̄ quidē put̄ rector orbium d̄, z motor tñ immobilis, aīa vero put̄ z motor d̄ orbūz z a seiso mo ueri z pot̄ z mouēt̄, Dicit̄ z intelligētia put̄ oīum rerū est p̄uidētia, dicit̄ z natura, put̄ ab ea res oēs z p̄creantur z in esse sublimi sustinēt̄, Et h̄ oīa hec aīe s̄m rei veritatē ascribant̄, intellect̄ quidē z aīa substantie sunt sp̄s: vt̄ sp̄s est, intelligētia aut̄ z nā qualitates sunt z ab illa efficiēt̄: tñ aīal qz m̄dus d̄ rōne m̄e in sunt magis: vt̄ dicit̄ Plato, C. Tertio debes scire oīa elemēta ad horū quattuor: ima gines esse, ignis, n. intellect̄ hui⁹ sp̄s refert̄ terra z illius nām, intel ligentiā aer, aqua densqz aīam, sunt aut̄ intellectū tria, pp̄ia, est, n. s̄ludo vt̄niformis z etern⁹, nā diuidua multiformis z tp̄alis, anima vero inter hec media p̄telligētia quidē magis intellect̄ ip̄s̄ partit̄ cepo eua d̄, Per aīales vero potentiā cū nā pot̄ qz cū it̄lecta z sentit̄, quāob̄ ē p̄t̄ diuidua d̄ aptiz quoqz diuidua, itē vniformis s̄l̄ z multiformis, rursus eterna, z p̄t̄ z tp̄alis: qz igit̄ ignis inter elemēta in diuiduus est magis vniformis z eternus magis: ideo intellectu refert̄, qz vero terra diuidua difformis z tp̄alis plus alijs repit̄: ideo natura refert̄, qz vero aīa media est ideo q̄tū ad it̄lecta aeri at tribuit̄ q̄tū ad aīationē aque q̄tuo: itaqz elmt̄ illoz quattuor ima gines refert̄, C. Præterea q̄tuo: vite stellarū ho: imagines ē delecta r̄at̄ faturnia: iouialis venerea: vionysica, Saturnia quidē itelle ctuz refert̄, Iouialis aut̄ intelligētia ad actionē iam mobilem vclū

De colco // dea.

Pō Plato // nis.

Quattuor // ad aīam m̄ // di p̄tinēt.

Nota.

Bplex or do reru ad deum.

nantē. Venerea et aialē refert virtutē iam mām amātē. Dion hīa ca nām et mām refert. Ceterera sensus quatuor in vniuerso numerantur. Prīmū quidē imaginariū in intellectu repñtat. hīc. n. vnū existit for mas rerū pñculares atigēs: vt ille vles. attingēs inq̄ intrinsecē: iō nullus eger in sñrio: quē admodū z intus neqz extra pcedit vñqz neqz parit: iō intellectū refert. Scōs vero sensus cōis ē in aialibz: z hīc in telligētia refert. Est. n. cōis z extra pcedēs. Tertius exterior sensus l aialibus pñcularibz vltra vñ rōnez iaz p in sñr a singula distribuitur, hīc quidez vim aīalez refert: eo qz extra se porrigit atqz a passioe exo rīens mutat. Quarr⁹ dēntiqz sensus a pythagōnicis plātis concedit. z sū quidē stupidū nullū iaz hīs iudiciū q̄ritans: sū in sola positū pas sione voluptatis cuiusdā atqz doloris. Et hīc quidē sensus nām illius tenet spūs. Declaratū itaqz hī illoz quattuor sere totū mūdum hunc totum. 2. Itoz et habet ordo in hunc modū atqz mūdū quidē materia neqz atz suscipit aīam q̄ p nām neqz atz intelligētia q̄ per aīam neqz atz intellectū q̄ per intelligētia: sic quoqz per terrā accipit aquā. per hanc aerē. p hunc ignē. C. Quarto debet scire qz duplex est ad deū ordo rerū. vnus quidē quo ab eo pcedūt. alter quo pcedētēs cōuer tunt ad ipm. Luzigif hec ex Platonis sñia colligant in hunc modūz verba Platonis interpretemur. Dicit. n. aīaz in eius medio collocant que per totū tendit atqz ea corpus ipm extrinsec⁹ circūterit. hīc qdēz igit illos duos ordines signat. Lū. n. dicit aīaz in medio eius collo carit que per totū tendit z cō. ordinē pcedendū rerū ex deo signat. Luzye ro inquit. atqz ea corpus ipm extrinsecus circūterit. ordinē rerūz p cedētūz in deū declarat: qñ enīz mūdus ea in deū redit extra molē e sui nām extrēdit cuz cōuerat in id qd supra modū repit. C. Hīs etiā verbis cōparationē aīe ad totū corpus z oēs ptes prescribit. ad cor pus quidē cuz dicit eā medio collocasse: ad partes et oēs cuz ait. que per totū tendit. hec enīz aīa totū tenet z singulas partes repet. Vm enīz illa quattuor oēs sere mūdū pres tenet: qz p intellectu ignē sa/ zurnū z imaginariū sensum. p intelligētia toualem aerē z cōem sen sum. per aīam venereā aqueā exteriorē sensus ptem. per nām diony siacā terrā nālem sensuz cōtinet. Ista itaqz aīa totū est: z oē totū qdē put in medio sita ē oē: put singulas tenet pres singulis eis gradibz. Nec sunt q̄sio: mañ ex Proculo z Porphyrio excipiunt in h⁹ loci cō/ menratōe. quid igit sit mūdū aīaz: z quo ad ipm z singulas ptes se ha beat sñm Platonis sñiam: dictum sit intm. C. Superest modo dicere quo has formas reruz z maxime aīas pcreat: z quo illas format. oi cē dūz itaqz qz cum deus oīa possit cum aīa hec in sui reditu in illum illustrē appetitu accenso illi inherēat: inherēdo formē oīa in mente sibi inherēte nās rerum creanda z effingit. in eaqz spiritali nā quodā modo vt ita loquar depingunt oīa que in corpibz istis sentim⁹. hīmōi igit rerum pscierū dei fomēto quodāmodo in illius aīe mente conce pras: z pñctafqz nō dubitamus ideas esse sñm Platonis sñiam. Luz igit aīa hōiūz sñtētenar: merito oīūz formatūz: z artifex rez dicitōz. hec vñqz aīa oīum rerū for: as cōducit in mā pur earū simulachra pconcipit. Adodus aut formatōis hīc est: cū mā digna sit recipe for mā: z meritū expectat ab hac ipsa ppia idēa p cōcepta formā dat sñm meritū māc. hīc aut optōne Themiūti⁹ iū. 3. de aīa. ca. 27. quodā mō p dicit

p dicit: inquit enīz solus intellectus agēs proprie z maxime consen dendū est forma sūmo vero forma formaz. in sñrio enīz cetera mō sub/ iectorū loco. modo formatū habētur. C. Hanc z pñctera idē Thē/ nullus in de aīa sñmo. cap. 23. declarauit exēplo. qd videas. qño qui dem igitur h aīa pcreat enīz formas z que sñt idēe z vñ sñt fir viciū mō. hī itaqz Platonis opīno pro nunc credat. Iaz cōplura sñt necessaria ad illius expositionē: vt de auctore eius an deus eaz crea/ uit: an ipsa creata vim habeat in animas rōnales: z quēdā aīa que nō sñt huius loci: sed in libro de intellectu sermonē proluxū inquire. C. Superest mō arabūz sñiam z adducere z declarare ammō. debz ergo scire qz sphaera actiuoz z passiuozū gubernatiōe indiget forte nō mīgū qz singulus orbis. z qz oīs orbis indiget motore: ideo dicunt totam hāc sphaerā motore indigere. Est aut motor: duobz modis: qui/ dam partibz per totam quātitatē mobilis: quidā in indiuisibili cō sūto. motor enīz qui tēpore finito mouet ab eis ponit partibz z vñ vñsibilis. qui vero tēpore mouet eterno z impartibilis z indiuisibilis existit. hī igitur motor cū habeat sphaeraz z gubernet z tēpore mouet eterno: hac vere etern⁹ impartibilis existit simplr. Dicit qdē hic mo tor. forma sphaere. dator formaz. intelligētia separata. intella z aīa. put diuersis habitudibz sphaerā hāc respicit. respicit. n. sphaerā sphaerā put itam cōseruat in esse z in operatiōe sua. z qz forma principū est eēn/ dī z operādi absolute. iō respectu hīmōi forma dī totius sphaere. Dicit z scōo dator formaz latine. arabice vero coloco dea ab operatiōe parti/ cularū rerum. est. n. agens oēs formas in materijs ab extrinsecō/ nens eas ibi ex nihilo sñm arabum principia. ergo hoc respectu dator formaz: vel agens formas dici mereret. Dicit tertio intelligētia: qñ oē agens per cognitionē puidētia aliqua effect⁹ agit. z qz nulla est p/ uidentia maior hac istius: iō merito dī intelligētia ab excellētia ope rationis intellectuē: quē admodū dicit⁹ margaritā ē albedinē pro quāto albi sñma reperit. Dicit quarto intellect⁹. qñ quē admodū in/ tellect⁹ nō organo: sed occulte opaf intelligēdo z discurredo: sic z hec forma sive ināuitis opaf z sine oī manifestatiōe. z iō intellē dīcī pōt. Dicit z animatqz aīatuz ab inanimato differt in viuēdo. in lib. de anima primo z scōo. viuere autēz multipliciter dicit qd mouet a se. z crescit a se. z viuere dicit⁹ qz igitur oīa que mouentur hīc rōne istus mouent z crescūt: ideo aīa dici nō dubr. pōt ergo colligē ex hīs quidā gdem sit aīa vel forma ista: z quot habitudinibz sphaerā hāc respicit. z hec sunt que ex. 9. meta. dicit. extrahūt. z dubia hūc contingēt/ tia tetigī in lib. de intellectu in ppositōe. d. ab eterno imobli nō pro/ uenit nouū. hec itaqz arabūz existit opīno: que forte parum aut nihil ab opīnoe Platonis differre vīdet: nisi qz Platonis opīno altiora tangit. artamē siqz voluerit ampliare: z hanc in illam reducet z sa/ cūc. C. Superest z modo peripatheticorū sentētia in breui explicā/ relati⁹ enīz in. 7. meta. cōmēto. 31. z in. 12. metaph. cōmē. 18. Zuer. expoluit. z per totū libū de generatiōe aīatuz z c. C. Debz ergo scire vt Zuer. dicit cōmēto. 36. 12. z. 18. et sñdē: oēs formas pñcteri actu in primo motore. z potētia in pīa mā. z nō intelligo actu formalit. sicut ignis cōtinet calorē actu formalit. pur z ipse actu calis existit. sū intelli go actu pductiuo eo qz nihil existit pductū gn a virtute primi in mā

De arabū.

De peripa/ theticoz.

Destructio destruc. Zuer. fff

ponatur. et hic actus perfectissimus est. Ita nec intelligi potestiam. scilicet
 quod nihil existat in materia ante formam extraxionem. et est. n. forme creatio
 non generatio quoniam res fieret. opz ergo ut aliquo modo forme existat in materia: et
 impossibile est ut existat per partem et per partes non: quoniam tunc generatio tamen forme
 antequam esset: et corruptio forme remissio. nec existat forme per se et in materia
 nisi quoniam tunc in generatio non accreret nomine nec distinctionem nec in
 corruptio deperderet id. ergo opz ut quodammodo existat ibi: quod
 domodo fiant. Ideo debes scire quod vlt est potentia particularia. actu
 vero nullum. aduenientibus enim differentijs proprijs vlt esset et particu
 lare. ergo vlt medius est inter nihil et esse actu. Est in materia est igitur in
 materia est aliqua forma vlt que oes partes est continet que sit velut in
 choatio quedam vlt et velut forma materie propria: et ab ea ex his iusta
 bilis hec: si def licetia dicitur: forma corpis existit de quibus hec. n. n.
 forma vlt existit. potentia ergo continet et oes partes fieri potentia. et per
 forme sunt proprie hec forma spem propria accipit. generatio itaqz nihil
 aliud est nisi forme specificae ab hmoi generabili extractio. intelligo ergo
 oes formas contineri in materia in potentia. i. in forma corpali que potentia
 formalis est ois. vt Albertus dicit. quoniam ergo forme sunt in primo motore
 quoniam in potentia in prima materia fit dicitur. Et dicitur quod oes res
 naturales potentias et virtutes habent. hoc. n. sensu ratione manifestat in huius
 modum. videmus. n. calorem virtutem esse ignis. et frigus virtutem esse aque. et
 quod est ignobile continet in re nobilitatem et imperfectum in re perfecta: vt sensu so
 re. et vlt posterioris virtus semp in altioris potentia continet. ergo opz
 dicere oes res virtutes habere actiuas. Et Dis vlt Aristoteli. opinio est
 vnum esse agens quod prima forma. primum finis. primum efficiens omnia
 rerum existit: et huiusmodi existit motor. est enim prima forma per oia
 res in esse conservat. primum finis prout in ipsius redeunt entia: et gratia
 huius existit. et primum efficiens: quoniam vel oia fecit vel in virtute: age
 tia agunt. sunt enim agentia particularia velut instrumenta illius: sicut
 Aristoteli. de generatibz secundo. et Zuer. 8. phis. cometo. 46. et 47. videtur
 dicere. Quid igitur sit prima forma apud Aristoteli. et quoniam ab ea res fiat.
 et quomodo ar abum et Platonis opinio cum Aristoteli. conueniat et differat
 et dicitur in tantum. Rationes et fundamta harum opinionum vsqz in alia
 transferantur locum.

ALGA. DVB. III.

Item Alga. rudentes proprijs. et si aliquis diceret
 quod huius supremus celus vel sol vel aliud corpus
 supercelestem terminatum sit in sua mensura ma
 gnitudinis: non est impossibile quin possit esse
 maius vel minus. ergo opz quod illa mensura terminata qua
 modo huius ab aliquo appropriante habeat. ergo nullum corpus
 supercelestem est primum ens. Nos vero rudentes eis qua
 ratione negatis quod illud corpus in vltima fine magnitudinis
 que naturaliter repiri potest: sit ita quod impossibile est quod sit maius

illo: Et illud continet oia entia. ergo dicitis primum causum
 esse supremum celorum mensuratum ab illa mensura sua propria.
 Et alie mensure respectu sibi sui primi causi sunt inaequales:
 sed appropriant in quada mensura que ordine entium de
 pendet a deo. et ideo dicitis impossibile esse quod alia habeat
 mensuram. Amplius si diceret quod primum causatum est primum
 orbis causum: huius principium appropriatis: vtputa voluntates.
 Adhuc est petendum quare voluit sibi dare hanc mensuram
 et non aliam. Et est manifestum quod ipsi negant distinguere
 voluntates. Id est ergo quod isti nequeunt asserere quod primum cor
 pus orbium habeat appropriatis extra se etc.

Ad dicitur Alga. huius argumentum per periphetice. postmodum ibi. (Nos vo)
 rudent ad illud. et sic componit. nullum corpus huius numerum et mensuram
 sue magnitudinis ab aliquo appropriare illas sibi est primum ens seu primum
 principium: sed corpus celeste huius mensuram sue magnitudinis et terminum eius: ab
 aliquo appropriare. si corpus celeste non potest esse primum principium nec primum
 ens. minor probatur. et componit sic. probatio. ois corpus quod potest esse maius et minus
 mensuram sue magnitudinis et terminum ab aliquo extrinseco appropriare
 huius celus potest esse maius vel minus quod modo fit. ergo mensuram sue magnitudinis
 ab appropriante huius extrinseco. huius potest tangit minor: pro syllo. et ingit. Zuer
 Alga. rudentes pro proprijs. et si aliqua dicitur quod huius supremum celus vel sol vel aliud
 corpus celeste terminatum sit in sua mensura magnitudinis non est ipse quod
 possit esse maius vel minus. hec sicut minor. deus accepit rationem per syllo quod est
 minor syllo principalis: et ingit. si ois quod illa mensuram terminata qua modo huius
 ab aliquo appropriante habeat. et hec sicut minor principalis syllo. et tunc dicitur
 rationem principalis syllo et ingit. ergo nullum corpus celeste est primum ens. hec
 ita est argumentatio periphetice. vt. d. Alga. (Nos vo.) Cum adduxit for
 tiffimum arg. vult modo soluere illud. Et ad formam dicitur. quod minor syllo pn
 cipalis falsa est. q. n. dicit corpus celeste huius esse primum entium et esse primum pn
 cipium dicitur quod non huius appropriatis sibi magnitudinem et terminum. Et ad
 syllo dicitur: formaliter quod ita minor falsa est. non potest corpus celeste esse maius et vel
 minus. abui sol. tunc tangit secundam partem. s. sol. ad per syllo. et per illa vult huius sol.
 ad syllo: ingit. nos vo rudentes eis quod ratione negatis quod illud corpus in vltima
 fine magnitudinis quod repiri potest. i. qua ratione negatis maximum corpus: quod est
 ita maius quod est in vltimo magnitudinis: quod huius magnitudinem qua maior re
 periri non potest in natura. sit ita quod impossibile sit quod sit maius illo. est ergo sensus
 sol. cur o periphetice negatis esse impossibile corpore maximo dari ma
 ius. hoc. n. non debetis: quoniam ex quo maximum est: impossibile est eo dari ma
 ius. et per hoc vult habere quod minor. d. corpore celesti posse dari ma
 ius: esse propositionem falsam: cum corpus celeste sit maximum quod reperiri potest
 in rerum natura. (Et illud.) Dat causas sue solu. s. cur non potest maius illo
 reperiri. et illa ratio potest sic componi. corpus quod continet oia entia propria
 et possibilis est maximum quod potest reperiri. sed primum causatum. s. primum celus
 quod est octauus orbis continet oia entia presentia. ergo eo non potest dari

maius, huius tangit minorē, & inquit, & illud cōtinē ofa entia, p̄t/ sentia; & inferr cōclusionē. d. ergo dicit p̄mū causatū esse sup̄mū ce/ lozum mensuratū ab illa mensura sua propria. Ergo octauo orbis tra/ mensurat a sua mensura pp̄ia q̄ nō potest esse maius vel min⁹. (Et alie mensurē.) Hoc in loco persoluit quādā obiectiōne, dicitur. Alg. ideo nō posse vari corpus maius corpore celestis; q̄ illud est maxim⁹, & q̄ est maxim⁹; ideo nō potest suscipere maius nec minus, nō ex hac cā possit fieri obiectio hoc mō. omne corp⁹ nō maxim⁹ p̄t esse mi/ nus vel maius, sed quilibet orbis excepto octauo est nō maxim⁹, ergo quilibet orbis excepto octauo p̄t suscipere maius & min⁹. R̄sp̄daet Zuer, & forma solu, cōstitit in hoc q̄ l3 corpus maxim⁹ nō possit susci/ pere maius nec minus; nō pp̄ hoc sequitur q̄ oē corpus nō maximum possit suscipere maius aut minus; q̄ orbis inferiores & si sint nō ma/ ximi; habēt t̄n mensuras pp̄ias & inseparabiles. ideo illa maior h3 intelligi de nō maximis carentib⁹ mensuris pp̄iis; cuiusmodi sunt elemēta & alia generabilia. inquit ergo, & alie mensurē, s. orbis in se/ riorum respectu s̄be sui p̄mi causati, i. respectu octauis orbis sunt ine/ quales, i. minores; vel equales vt h3 alia translatio, i. eodē mō in se/ parabiles ab eis, & si fiat inequales o3 dicere post; sed appropriant, i. illas habēt tanq̄ pp̄ias in quada3 mensura que ordinē entiu⁹ de/ p̄ndat a deo, & tunc cōcludit, d. & ideo dicit impossibile esse q̄ aliam habeat mensurā. ¶ Bebes scire q̄ orbis sunt inequales magnitudi/ nibus proprijs pp̄ intelligentias vt dicit Zuer, v. meta, cōmēto, 4. 4. q̄ entis intelligentia lune sūt minoris virtutis, ideo magnitudo o3 esse minor, & q̄ virtus p̄mi motoris est maxima, ideo magnitudo p̄mi orbis est maxima; pp̄ igitur ordinē entiu⁹, i. intelligentiarū mo/ uentiu⁹ gratia entiu⁹ orbis sunt inequales in magnitudinib⁹, & q̄ il/ le ordo est entialis; iō mēsure sunt proprie & cēntiales illis, (Zimpti⁹) Adhuc adducit sc̄dam obiectiōnē, & inquit, amplī si dicerēt q̄ p̄mū causatū est cā p̄mi orbis, i. si dicerēt primā intelligentiā esse causā p̄mi orbis & h3 p̄mū appropriā; vt p̄ta volūtatē que sup̄, est con/ tinens ad vtrāq̄ partē, ergo orbis octauo p̄t esse maius vel min⁹ q̄ q̄ mō sit, p̄t ergo in hunc modū ex his verbis rō cōponi, omne cor/ pus causatū ab agente libero volūtatē h̄ntē potest eē maius vel mi/ nus; sed corpus octauū est corpus causatū ab agente libero volūta/ tem habente, ergo in p̄ma figura octauo orbis potest esse maior vel minor. ¶ Bebes scire q̄ Algā, vsus est l3, p̄mum causatum, vno mō pro orbe toto statō; vt in illo loco, (ergo d̄ q̄ p̄mū causatū ē.) Tunc vero vtrū pro intelligentia illi⁹ p̄mi causati, i. illius p̄mi orbis, & forte littera superiorē errata fuit vitio scriptoris, & o3 stare, ergo dicit p̄mū causatū inferre sapremū celoꝝ mensuratū ab illa mēsure sua pp̄ia, & tunc cōclusio intelligit sic, ergo p̄ma intelligentia o3 infer/ re, i. causare p̄mū orbem in illa mensura in qua mō est inseparabilē & pp̄ie, & sic sermones cōcordant inuicē, (Adhuc.) Obijcit, iterū cōtra hanc solā, & inquit, postro sup̄, q̄ ita sit, adhuc est p̄tēdum quare vol/ luit sibi h̄re hanc mensurā & nō aliaz; & p̄t argui hoc mō, ab indiffe/ renti nō puenit actio; sed volūtas p̄mi causati p̄ vos est indifferēs simpliciter, ergo ab ea nō puenit actio, (Et est,) sc̄do arguit p̄tra eos inducēdo eos ad p̄tradiciōnē, & inquit, & est manifestū q̄ ip̄i negēt

Propter I/ intelligentias orbis sunt inequales.

voluntatē distinguētē, i. potentē distincta & opposita causare; & p̄ oīa nunc p̄tra dicit sibi, & tunc recolligit solu, d. vs ergo q̄ isti, i. piparhe/ nel nequeat, i. nō p̄nt asserere corp⁹ orbis, i. octauū orbē h̄re appo/ prians extra se, i. agēs dāns sibi mēsurā quā h3.

A VERROIS.

Os dicimus q̄ huius hoīs verba in hoc lo/ co valde sunt admirāda, ip̄e eis obijcit p̄his quoda3 argumentū dicens q̄ ip̄i nequeunt asserere efficientē p̄ter corpus celeste; q̄ in/ digerent r̄nsione cuiusdāz radicis quā ip̄i negant, vs, q̄ celi appropriant in pp̄iis mēsuris rōe cāe appropriā/ tio; l3 altas magnitudines habere possint, Et vca causa appropriā op̄ q̄ sit antiqua. Unde Alg. errauit in hoc loco in intentione noīs appropriatiōis; q̄ appropriatio de qua locuti sunt p̄hi dissimilis est appropriatiōni lo/ quētuz; loquētes nāq̄ intēdunt per hoc q̄ distinguatur res a suo simili vel suo cōtrario; non q̄ sapiētia inclinet vnūz ip̄soꝝ similituz vel cōtrarioꝝ magis q̄ alteꝝ. Sed p̄hi in hoc loco intēdūt per dictaz appropriatiōnez q̄ sapiētia i ferat in effectu id qd h3 de sua nā; & hec est cā finalis, apud entis p̄hos nulla est quātitas neq̄ qualitas in aliquo entiu⁹ que nō sit ppter suā sapiētiā; quare nō equādet quin sit vnū duoz, vs, aut q̄ hoc ē necessariū de natura actus illius entis; aut quia est s̄m bene esse. Si entis in creatis esset aliqua quātitas vel qualitas ab illa sapiētia nō p̄ducta; se q̄ret attribuerē primo creatori seu efficiēti id qd nō deberet attribui alicui vilissimo arti/ fici materiali, istaz nulluz est dubiūz q̄ quilibz effectus ab aliquo artifice factus diligitur; & cuz p̄uisione ab eodē magistro fit; & ideo separata seu remota sapiētia a nāe operib⁹ remouet ēt cā ab oibus effectib⁹ nāe; qd est p̄tra oīuz p̄hoꝝ radices & cōclusiōes. P̄t ergo q̄ op̄ q̄ mū/ dus h̄at vnūz efficiēns sagacissimuz & sapiēntissimuz a quo entia cuncta seriatim ministrantur.

¶ Cum induxit Algā, s̄mā, vult hoc in loco eam examinare, & p̄mo proponit quō dā, & inquit, dicimus nos q̄ verba huius hoīs in hoc loco valde sunt admirāda, i. admirandē digna, (Ipsē enim,) Narrat

dictū Alg. deinde ibi. (Unde Alg.) Ponit eius errorem. inquit et ego. ipse enim obicit phis quodā argumēto. d. qd ipse nequit. i. nō possunt asserere efficientē preter corp^o celeste. i. qd nō dicere corp^o celeste esse primū agens. cuius rōnes inquit. qd indigerēt responsione. cuius dā radice. i. cuius dā argumētū fundari in quodā principiō: quā radice ipse negantur et explicat illaz. d. v. q. qd teli appropriant in proprijs mēsuris rōne causē appropriātis lz alias mēsuras habere pnt. z dicta cā ap/ proprias opz qd sit antiqua. C. Debes scire qd argumētus Alg. sum/ datur in hoc. Pbi cōcedunt qd corpora celestia habēt secūdas mēsu/ ras ab extrinsecō sic qd alias ab eodē habere pnt. dicebat mō Alg. hēcā appropriāo opz vt sit antiqua. i. eterna: z agat per voluntatem: qre ergo plus egit hāc magnitudinē qd illā. hecigit via fuit argumētū Alg. ptra phos. (Cū Alg.) Hoc in loco apponit Alg. errorem. C. Debes scire qd appropriās apud Auer. idē est qd agens volēs. hoc autē duo/ bus modis inuenit. vno mō qd pōt per voluntatē eius agere effectus. in dīfferētē z pte vtriusq; sū. lz effect^o. qd ex pte sui agere pōt vtrūq; z qd a pte effect^o pōt esse receptio in dīfferēs ad vtrūq; sū. sicut. Alg. pōt dīcēs dare sibi pecūnias: z nō pōt. z tu recipere z nō. aliud est agens per voluntatē z intellectū. put agit id qd est naturę effect^o recipere nō alit. Et dī hoc agens volūtate pio quāto agit effectū z intelligit z vult sū z ab illō nō expectat aliqd remuneratiōis: z hoc respectu dī agēs volēs. pmo mō legēs ponūt deū esse rerū auctore. scdo mō. pbi vt v/ suz est loco hoc. ingit mō Auer. vñ Alg. errauit in hoc loco in intēdē noīs appropriās. i. pp equocatōez hui^o noīs appropriās. i. agēs vo/ lens: qd appropriāo de qua locuti sunt pbi dīffinitio est appropriā/ tioni loquētūz. i. qd aliter capiunt agens appropriās theologialiter pbi. z hoc declarat. d. loquētēs nāq; intēdūt per hoc qd dīstinguit res suo similit vel suo contrario. i. intelligūt appropriās pio agente cōcipiē re duo opposita sūa pōta indīfferēter fieri: nō qd sapientia inclinet vnum ipsoz similitū vel cōtrarioz magis qd alterū. i. intelligo indī/ fferētia reruz pōt equalit possibilia sunt fieri ad quoz neutrum plus inclinat intellect^o agentis magis qd ad alteruz. est ergo appropriās vno mō agens potēs agere opposita similia possibilia fieri equaliter: ad quoz neutrum plus inclinat qd ad alteruz. (Sed pbi.) Ponit secūda modū. z inquit. sed pbi in hoc loco intēdūt per dictā appropriātiōē qd sapientia inīerit in effectū id qd hz de sua nā. z ad dī. z hec. i. sapie/ tia talis nō mōdo est agens verum cā finalis. cuius rōne dicit: apud enīz phos nulla est quātitas. i. magnitudo: neq; qualitas. i. forma in aliquo entū que nō sūpp suam sup: cūmaz. i. grā prime sapientie tanq; grā finis. z pp illā tanq; pp agens. ergo illa sapientia est finalis z agēs cā. (Quare nō.) Quia dicit sapientia primā dare id qd naturę cō/ petit quoddā cōducit. z inquit. quare nō eua det quin sit vnum duoz id est quin recipiens nō recipiat pp vnum duoz. v. z. aut qd hoc est ne/ cessarius simpliciter de nā actus. i. effect^o vel oppositiōis illi^o entis aut qd est p m bene ee. i. p m meli^o. vtrūcat ergo scdo modus sic. appo/ prians est agēs intelligēs z volēs id qd nāe rei cōuenit aut p m nece/ sītatē simplr aut p m melius nullam expectās retributionē ab effo/ cū. cōueniūt g z dīfferūt. queniūt qd ez p qm taz agēs p mō qd scdo mō sunt volētia z intelligētia. d. vñ pmo. qd agens p mō est in dīffo cū

Quid sit ap proprians.

parte vtriusq; sed scdo modo est determinatū ad vñ. i. ad id ad qd nā expectat: aut nectio aut pp melius: z harū cōditiones tenit Auer. aliquas in littera vt patet. (Si enim) Declarat qd dixit. dixit enīz qd omnis qualitas z oīs quātitas p ducta est a sapientia illa. hoc ostēdit vñ enīz in creatis esset aliqua quātitas vel qūlitas non p ducta ab illa sapientia. sequitur attribuerē pmo creatori id velle qd nō debet attri/ bui alicui viliſſimo artifici māliq; agenti materiali cōpetit agere sine sapientia. z hoc cōpetere vno. ergo id qd cōpetit viliſſimo cōpētū vno (Nam) Adducit exemplū quasi cōueniēs. z inquit. nam nullū est dubiū qd quilibet effectus ab aliquo artifice factus diligat: z cū pro/ uisione ab eodē magistro fiat. si igit hoc cōpetit rebus hic quanto ma/ gis rebus ibi (Et ideo) hic cōducit correlatiū. z inquit. z ideo sepa/ rata seu remota sapientia p m ab operibus nature etiā rē mouet causa ab oibus effectibus nature: qd est cōtra oīum phoz radices. i. princi/ pia z cōclūſiones. z tunc cōcludit ppositū quoddā. d. v. q. p. ergo qd opz qd mundus habeat vnum efficiēs sagacissimū z sapientissimū a quo enīa cūtra seriatim manifestent. Et cū hęc sint ita pōt ad formā argu/ mētū dīci. qd corpus celeste non est primū agēs: qd pēdet ab aliquo agente appropriātē sibi quātitatē z qualitatē ab eterno. z qd arguē cōtra qm tūc illud agēs posset agere vtrūq; z. nego pñam: qm illud appropriās non est vniuoce dicitur: z hoc respectu dī agēs vtrūq; agit enim per voluntatē z intellm p m necessitatē rei passiue: vt dī/ ctum est. z ideo corpus celeste non pōt recipere quātitatē maiorēz nec minorē: qm non habuit illā tantum pp agētis vñ dīffinitū: lz ex determi/ natione sue nature: vt dīctū est. pmo ergo inotoz incorporeus est: vtrūq; vero celeste corpus possit esse sub maiorū vel minorū magnitudine. Et vtrum sapientia p m sit ad oēs res: z quō sit: z quid voluntas p m: z quomodo cōducit: dicta sunt in alijs disputationibus: ideo non ex/ pōt hoc in loco retere.

C Et sic fit finis expositionis hōne disputationis.

Decima disputatio Algazelis cum philosophis: in qua ostenditur oblitatem ipsorum in eo qd asserunt. i. qd ipse deus scit genera z sp/ ecies vniuersali modo.

CDVBIVM PRIMVM

Et Alg. qd apud hāc opiniohē cō/ cedentes ens cōcludit in duobus. v. z. in antiquo z innouato. z nihil est apud eos antiquuz nisi deus z sue denominationes. z oīa preter euz innouata sunt sua ppria volun/ tate. Cōcluditur igit ab istis sup/ positis vna ppositio necessaria in

sciētia dei, v3. qd oīa sciuntur ab eo. Quia oīa vult & sua
ppria voluntate innouant. supposito ergo qd ipse vult &
scit id qd vult. ergo ipse deus est vnus nēcio: & qdlibet
vnū scit alia p̄ter seipm. quare apud istos oīa sciunt ab
eodē deo benedicto: & hoc patefactū ē eis. supposito qd
ipse vellet mundi innouationē.

¶ Cum expedita sit disputatio nona, hoc in loco decimā aggredit̄ que
est quodā mō ad sciam dei p̄tinēta: & ad eius cōpositionē: qd vt dixi.
qd de scia: ē qd de cōpōne dei ex denotatiōe & subo: vt vltus est. s̄ dicit̄
dum est de scia p̄militet sit in parte dictū: & q̄i vltus. h̄ aut ad parti
culariora cōdēfēdit. p̄mo ergo Alg. cōcludit p̄positionē vna in qua
erit vis q̄ōnis. accepit ergo antecēdēs q̄i cōpositū: & d. qd apud cōcē
dētes h̄c optinōne cōcludit. i. diuidit̄ ens in duob⁹. v3. in antiquo. i.
eterno & innouato. i. nouo. est q̄ p̄ma pars: oē ens est eternū vel nouū.
Et nihil est apud eos antiquū nisi deus & sue denotatiōes. i. sua attri
buta & oīa p̄ter eum innouata sunt ppria voluntate. est q̄ scda pars.
q̄ omne ens p̄ter eum nouū est: & solus deus eternus oīa noua agēs
sua voluntate. hoc est totū aīa, tūc dicit̄ p̄positionē q̄i cōp. d. cōclu
ditur igit̄ ad istos suppositis vna scia nēcia in scia dei. v3. qd oīa sciunt̄
ab eo. cuius rōnem. d. qd oīa vult. & sua ppria voluntate innouantur
(Supposito ergo) Cuz cōcludit illā p̄positionē adhuc p̄cedit. & p̄mo
accepit illāmet & post infert̄ alterā. & inquit. supposito qd ipse vult:
& qd sciat id qd vult. ergo ipse deus est vnus nēcio. h̄c p̄posita tenet: q̄i
vna est p̄ma voluntas & vna est p̄ma scia. tūc accepit maiorē & q̄dlibet
vnū sup. intelligēs & sciens & volēs scit alia p̄ter seipm & apponit̄ mi
nor: accepta. s̄ qd deus sit vnus sciens & c. cōcludit tūc cōsonē. d. q̄e
apud istos oīa sciunt̄ ab eodē deo benedicto. habent̄ q̄ due p̄pōnes. p̄i
ma deus scit oīa. scda deus scit oīa extra seipsum (Et hoc) Cōfirmat hoc
autē eoz. d. & hoc patefactū est eis. supposito qd vellet innouationem
mundi. i. hoc maxime patet supposita mundi nouitate p̄m̄tologoz.
hoc igitur est intentū huius loci.

A VERROIS.

Actus nos qd Alg. preposuit hec verba
modo p̄ambuli: vt posset cōparari inter
dicta sup̄ius & p̄hor verba in dei sciētia.
Et est norandū qd hec verba sufficientiora
apparēt ex ip̄ouisio q̄ p̄hor verba. q̄ em̄ hū respicit lo
quennū dicta p3 qd ip̄i ponit̄ euz hoīem eternalē p̄out
assimilat̄ sciam dei in creaturis scie effectū q̄ sūt huma
na voluntate. Et si aliq̄ eis dicat qd seq̄ret̄ ex hoc qd de⁹
sit corp⁹: dicit̄ qd eternalē. Et si itēz eis dicat qd corpus
est innouatū. oportebit̄ eos ponere hoīem sine mā oīa

entia agētēz. s̄ erūt hec verba poeticalia & figuratiua.
¶ Si si diligētē respicerent apperet̄ clare locus erro
ris. nihil em̄ magis distat a nā gnabiliuz & corruptibiliū
entū q̄ eternalis nā. & si sic. nō ergo pōt verificari qd re
periat̄ vna & eadē spēs differēs in eternitate: & nō eter
nitate. Sicut vnū gen⁹ differt̄ seu variat̄ se suis diuidēt
bus d̄ijs. distātia em̄ eternalis ab innouato maior est d̄
stātia specterū abinuicē. Un̄ mirandū est quātr pōt indi
uidū sensibile ad oculū seu ignotū trāfferrī: cum ipsa
abinuicē sunt in gradu p̄rietatis: & si forte cōicarent ali
quo modo est t̄m equiuoce. Quapp nō d̄z trāfferrī indi
uidū vnus eoz in alterū. s̄. de noto ad ignotū. Et visio
que addita est super humanū intellm̄ in hoīe non pōt
p̄dicari de re: nisi de potētia mouētē locat̄ ex voluntate:
& de cōprehēsiōne p̄nti ex sensibus. Et sensus nō sunt de
cto deo attribuendī: & maxime neq̄ motus localis. Lo
quentes t̄m ipsi attribuūt deo sensus tres: & remouēt ab
eo motū absolute. Unde aut ipsi attribuunt vitā similez
vite animalū que dat nēcio humanā sciētia: aut dicēt
qd erit eadē cū cōprehēsiōne: vt dicūt p̄hi. s̄. qd scia vel cō
prehēsiō dei idē est qd vita in ipso deo. Rursus volun
tas aīatum est appetitus ducēs ad motū: & est sine du
bio in hoīe & alijs aīalibus p̄uisio vt p̄ficiat̄ id qd desuit
a seipso. ergo s̄m hoc opz qd ipse deus habeat appetitū
pp̄ quendā defectū: ita qd sit cā motus & actus tam in se
q̄ in alijs. Unde mirandū est quātr sit volūtas eterna/
lis causā noui operis siue adiutor volūti & ip̄ius actōis.
¶ Et quātr pōt imaginari qd voluntas & appetitus ante
opus & in tpe operis: & post qd sit vna & eadē: & nō cōtin
gat̄ et p̄mutatio. Amplius cū appetitus cā sit motus: &
motus nō reperiat̄ nisi in corpore. ergo appetitus nō re
perit̄ nisi in corpore aīato. Et qd p̄hi cauēt̄ sibi talia qb/
surdā: ideo voluntas app. eos. v3. diuina actus est pro
cedens a sciētia. Sed scia inquantuz scia est de duobus
p̄ijs: sequit̄ necessario qd qdlibet ip̄oz p̄cedat

ab eo: sed diceret q̄ nobilior ipsoꝝ precedat potius q̄ vilior. s. ab illo sciente. Et ideo dicunt q̄ tres sunt denominationationes in deo. s. q̄ scit: & q̄ est nobilis: & q̄ est potens: & dicunt q̄ eius voluntas scurrat in entibus iuxta suam sciam: & posse ipsius non variat suam voluntatem. Hec est opinio p̄horum in presenti p̄posito. Unde qui de secta veritate diligentiu cupit esse: & in amenis demonstrationibus delectatur: pot̄ clarissime distinguere ambages loquentiu a vigore p̄hor. Unde dicimus q̄ beatus est cui deus preuidit in veritate dilectiu. Preterea postq̄ Alg. determinavit & ostendit vias ex quib̄ loquentes afferunt scientie denominationes: vt clarius potuit incepti coparare inter illas vias & p̄horum vias in istis denominationibus: & est sine dubio opus rhetoricale: & hec sunt verba sua.

¶ Hoc in loco p̄positiones Alg. examinare intendit: & p̄mo narrat q̄ de causa accepit p̄p̄ones eas: & inquit. dicimus nos q̄ Alg. supponit hec verba modo p̄ambulatorie possit coparari iter dicta sup̄ius in via scia & verba p̄horu. vult dicere q̄ ideo p̄posuit illas p̄p̄ones vt possit recte copatio sue opinionis: & peripateticor̄ intelli & p̄icere p̄p̄ndi. (Et est notandū) Hoc in loco int̄dit declarare quo differunt verba seu opinio eius ab verbis: seu opinione p̄hor. & inquit. & est notandū q̄ hec verba sufficientia apparēt ex improuiso q̄ verba p̄horu. est ergo v̄tia q̄ opinio Alg. est famosior & apparētior opinione peripateticorum. & dixit (Ex improuiso) Quā perspectis rōnibus vtriusq̄ partis opinio Alg. certior habet: vbi tñ imorabitur: & rōnes considerabunt opinio peripateticor̄ reperiet verior: (Qui enim bene) Quia dixit q̄ opinio Alg. est apparētior ex improuiso hoc declarat. & ideo debet scire q̄ illud est notius q̄ plus est famosum: illud est famosius q̄ magis consuevit dici: illud magis consuevit dici q̄ in aliqua secta ponitur: & hoc totū dicit. 2. metaph. cō. 14. cum igit̄ deum intelligere eius extra se & oia facta ponat in secta aliquat̄ de hoc est notius & apparētius. Quō aut̄ deū intelligere oia extra se sit positum in lege Zuer. hoc in loco declarat. & inquit: qui enim bene respicit dicta loquentiu pater q̄ ipsi ponunt deum hominem eternalem: q̄ apparētior p̄iorū scientiā in creaturis assimilā: scientie effectū qui sunt humana voluntate: dicit enim q̄ quēdamodū homo sua voluntate facta sua scia cognoscit. sic deus qui est homo eternus sua voluntate facta per sua scientiā cognoscit: & per oia extra se no scit omnia. Ergo argumentū pot̄ sic coponi. ois homo cognoscit sua opera extra se. sed deus est hō. ergo deus cognoscit sua opera extra se. ecce quo opinio Alg. famosior est fm leges (Et si aliqua) Obijcit cōtra leges. & inquit. & si algos clā dicat q̄ si deus est homo eternus. ex hoc sequitur. q̄ deus sit corpus

¶ Rñdet p̄o eis. d. dicit q̄ est eternale. i. dicit non esse in conueniens cui et corpus eternale (Et si iterū) Obijcit sc̄do cōtra leges. d. & si ite rum eis dicat q̄ corpus sup. oē est innouatū. i. nouū. ¶ Rñdet. d. opo r̄bit eos ponere hōiem sine mā agente oia entia: & tūc rñdet̄ si re fultare huius opinionis. & d. ergo erūt hec verba poeticalia. i. ficta. & absurdinaria. ¶ Debes scire q̄ opinio. d. d. esse hōiem eternū for: re pot̄ verificari & lege nostra. ponimus em̄ xp̄m fuisse deum & hōiem qui post resurrectionē homo adhuc existit & eternus: & hec fides nostra sine dubio firma & certissima: & hec non pot̄ rōnibus impugnari: neq̄ rationibus approbari sed solū ex testimonio p̄p̄rie & eor̄ qui ipse sua vixerunt qui scripserūt acta eius: que non p̄t reduci nisi ad virtutē dei. Vel forte pot̄ verificari & lege eius. ponit enim lex eius q̄ deus machia & pedes & reliqua mēbra habet: erat enim populus ille cui maghomet p̄dicauit adeo grossus & rudis: q̄ opo: tebar illi hec ta lia apponere: ideo hec opinio ad eos pot̄ torqueri: & forte q̄ hec opinio dicit̄ & lege cōmuni: quā p̄te coluerūt: hī enim multos ponunt vnum Jovē & dicit̄ ipsam esse hominē eternū: & hec forte est inuēto Zuer. hic dicit enim q̄ hec opinio est poetica: & metaphorica. Sed quocunq̄ hoc sit dicit̄. s. q̄ deus intelligit extra se entia facta: & assimilāt homini: vel quēst̄ hō perfecte. (Sed si diligēt) Hoc in loco arguit cōtra opinione hāc. & p̄mo arguit q̄ homo gnabilis nō pot̄ esse vnus nature cū hōie eterno. & ratio sic coponit. quōq̄ maxīe distāt nō p̄t ee vnus & eiusdē nature: s̄ hō eternus & hō genērabilis maxīe distāt: eternū em̄ & gnabile differūt plus q̄ gnē. q̄ non p̄t ee vnus nature. huius p̄mo accepit maioris v̄. & inq̄. s̄ si diligēt/er respiciant apparēbit clare locus erroris: nihil em̄ magis distāt a nā gnabilis & corruptibili entiu q̄ eternalis nā. ex hoc vult hīe maior v̄o v̄m. v̄inde accepit cōclonē. & inquit. & si sic. q̄ nō pot̄ verificari q̄ re priat vna & eadē spēs differēs i eternitate: & nō eternitate. i. corruptibilitate. (Sicut vnu genus) Hic pot̄ signari sc̄da rō. & pot̄ coponi in hāc modū. due spēs nō p̄t ee vni nāe. & hāc apponit. d. sicut vnus genus differt seu variat se suis diuidētib̄ d̄rys. i. sic q̄ vna spēs non est altera p̄ variationē distarū: & sic habet maioris v̄tus: v̄inde accepit minorē. & inquit. v̄istātia em̄ eternalis ab inouato. i. corruptibili maior est distātia sp̄rum adinuicē. q̄ v̄is minoris est: s̄ nā eterna & nā gnabilis differūt. specie. Imo plus q̄ spēs. q̄ nō p̄t ee vnus nature: & sic h̄ v̄is rōnis sc̄de (Cū mirandū) Dic pot̄ signari tertia rō q̄ sic coponit nullū in diuidūū sensibile pot̄ trāfferri ad in diuidūū insensibile. in diuidūū gnabile est in diuidūū sensibile: & in diuidūū eternū est in diuidūū insensibile. q̄ in diuidūū gnabile nō pot̄ fieri in diuidūū eternū. Dicit q̄. v̄nde mirandū est quā pot̄ in diuidūū sensibile ad occultū seu ignotū. i. insensibile trāfferri: hec est maioris v̄is. cuius p̄lationē apponit. d. cū ipsa adinuicē sint in gradu cōtrarietatis. i. euz gradualr cōtrarietatis. & addit. & si forte cōdicaret aliquo mō est tñ equū uocē. analogice. & tūc apponit cōclonē. d. quapp nō pot̄ trāfferri in diuidūū vnus eor̄ ad alterū. s. de noto ad ignotum. ¶ Debes scire q̄ quādā lex antiqua vt paganor̄ ponebat quosdā hōies fieri eternos: & tūc dicit̄ em̄ q̄ qui potat̄ aquam in quodam loco diuino. & recit̄ plūm cibum ab eodē loco sunt eterni & d̄. ¶ Contra hos arguit

Nota!

lio: ipsoꝝ actus ꝑcedit potius qꝫ visioꝝ. scilicet ab illo sciente. i. deo. est ergo solꝫ qꝫ si scientia sit duozꝫ in voluntate in nobilitatem se transferat (Et i. deo) Ex hoc cõducit correlariũ Auer. d. z ideo dicit qꝫ tres sunt venotaciones in deo. scilicet scia. z qꝫ est nobilitas. i. nobilitas. z qꝫ potes. i. potetia. scia ergo z volũtas z potetia sunt tria dei attributa. Et dicit qꝫ eius volũtas scurrit in entibus iuxta suam sciam. i. tantũ scurrit qũt scia primi sibi demonstrat. z dicunt qꝫ posse ipsius non variat suam voluntatẽ. hec est opinio p̃horũ in presenti p̃posito. Et tũc addit z dicit. unde qui de secta diligentium veritatem cupit esse: in amenis demonstracionibus delectat p̃t clarissime distinguere ambages loquentiũ a vigore p̃horũ. unde dicimus qꝫ beatus est cui deus ꝑcedit veritatis dilectũ. z cum Auer. dixisset hoc ordinẽ dicens: a dicitur in lib. Alga. z sermo eius p̃t. Cebes scire qꝫ Auer. in duobꝫ ꝑcipaliter cõtra dicit legibꝫ. Primo in eo qꝫ reputat legẽ nostram ponere deũ hoĩem eternũ. Secõdo in eo qꝫ nos z alij ponũt in deo voluntates. illud qd dicit in scõdo nihil est: z rones sue hic nullius sunt valoris: in prima de clarauit disputatiõẽ: iõ opus est vt recurrat in illum locũ. Cõterim primo p̃t esse difficultas: z adhuc ipse nõ intelligit legẽ nostram. forte eniz audiuit sic dicere. lex enim nostra deũ non ponit esse hoĩem quid ita ueritẽ ponit nam diuinas vniri nature humane: sicut natura hominis vnũ supposito fortis z platonicis: z hec nã quasi constantia est Xp̃s: iõ nõ cõcedimꝫ deũ esse hoĩem formaltẽ eternũ sicut hanc. hõ est aial. hec eniz p̃dicatio est p̃ se z formalis. illa autẽ. deus est hõ. est venotariua: sicut dicit nostri theologi. z ideo rones Auer. vadunt ad eecum: arguunt enim contra illud qd nos non dicimus: fingunt illud qd nulla lex ponit.

Dupliciter Auer. cõtra dicit legibꝫ

ALGA. DVB. II.

Az Algazel. Sed possumus dicere p̃his sic. Nos opinamini qꝫ mũdus sit ab eterno nõ inouatus voluntate. qualr ergo vos scitis qꝫ ipse sciat seipm nisi rõnem clarã sup hoc ducitis. Rursus snia verborũ Aui. sup hoc reducit ad p̃imum: qꝫ primũ est sine dubio ens sine materia: z qd sic se hz purus intellectus est: ergo oia intelligibilia manifestata sunt sibi: qꝫ id qd nobis est magnũ obstaculũ in rerum cõprehensione est sine dubio materia seu impedimẽta que ab ea oriunt vt regimina tẽporalia: z ideo cessato impedimẽto z dimissis carnalibus voluptatibꝫ z turpibus moribus: tunc nobis apparẽt intelligibiliũ varietates lucide: nã ob hoc humanus intellectus reducit ad potetia ad actũ: hucusqꝫ sunt Alg. verba p̃horũ nomie. postea vero redarguit ipsos dices. vos dicitis qꝫ primũ

est sine materia: unde si p hoc intẽdit qꝫ ipse nõ sit corpus neqꝫ fundat in corpore: imo est p se exis absqꝫ locali appropriatione: dicimꝫ qꝫ hoc est cõcedendũ. Amplus dicitis qꝫ id qd sic se hz est separatus intellectus: unde petendũ est a vobis si intẽditis pro illo intellectus illud qd intelligit alia entia: dicimus qꝫ hoc p̃prie est non istra qd: qualr ergo ponitis eum de p̃põnibus sylr no: stre qõms. Si forte intẽditis p eodẽ intellectũ qꝫ ipse deus intelligit seipm forte cõcederẽt hoc aliqui p̃horũ: z forte nõ. Et iõ seqt ex hoc qꝫ id qd intelligit seipm alia intelligit. Marie qꝫ hoc nõ ẽ a p̃his p̃cessus nisi ab Aui. tũc iõ postqꝫ speculadũ est opz qꝫ cõcludat p demõstrationẽ. Et si forte diceretis qꝫ resistẽs cõprehensionĩ sit materia: s; ibi nõ est ponẽda mã: ergo rẽ. Nos vero dicimꝫ qꝫ forte dicte cõprehensionĩ nõ tũ mã resistit: s; id quod intelligi debeat p vocabula hãz p̃positionũ declarabit: cuius in libro quodã a nobis fiendo post hunc librum: cuius nomen erit liber cõprehensionũ intellectus.

Hoc in loco Alg. p̃lo arguit cõtra p̃hos. z dicit. S; possumus dicere p̃his sic: vos opinamini qꝫ mũdus sit ab eterno nõ inouatus: volũtate: qualr ergo vos scitis qꝫ ipse sciat seipm nisi rõnem clarã sup hoc ducitis? Cebes scire qꝫ q: mũdus est eternũ: iõ p̃t suspicari ipsuz nõ scire mundũ: qm scia dei est pp gubernationẽ mudi. Si igit mũdus gubernatiõẽ caret videt qꝫ deus nõ sciat ipm: si autẽ eternũ ponit eo ipso gubernatõẽ carere vř: cũ eternũ cadere nõ possit in cadu cũqꝫ ex eo ipso qꝫ mũdus ponit a sapiẽtibus eternũ: eo ipso videntur p̃hi dicere deũ nõ scire res ipsius mũdi: iõ cũ p̃hi ponat mũdũ eternũ: si dicit deũ scire ipsum hñt hoc rõne fortissima pbare: z hec est snia hulus partis. (Rursus snia.) Cũ induxit vnũ argumẽtũ pbas deũ nõ scire mundũ: hoc in loco arguit in contrariũ: p̃t vis rõnis sic cõponit. omnis intellectus purus hz intelligibilia oia sibi manifesta: s; intellectus diuinũ est purus intellectus: s; intellectus diuinũ hz manifesta sibi oia intelligibilia. maior pbat ex hoc qꝫ mã z appẽditio eius impediunt cõprehensionẽ: ergo cessantibus his intellectus remanet summe purus z capax cõprehensionis omnĩũ intelligibilium. minor pro: syllogizatur sic. omne ens sine mã est purus intellectus. primũ est ens sine mã. ergo primũ est purus intellectus. primo ergo appõnit p̃bationẽ minoris z inquit. rursus snia verborũ Aui. super hoc reducit ad p̃imum. i. p̃ncipiũ: z accepit minorẽ. d. q: p̃imum est sine dubio ens sine mã: deĩde accepit maiorẽ. d. z qd sic se habet est purus intellectus. Tunc suppositus maiorũ z minorũ syllogismi p̃ncipalis accepit cõclusionem. d. ergo omnia intelligibilia manifesta sunt sibi.

Nota

deside dedit ronez maioris: et inquit id qd nobis est magnu obhac- lum in rez coprehensione est sine dubio ma seu impedimeta que ab ea oriuntur: explicat illa. d. vt regimina temporalia: et no cessato impedi- meto et dimissio carnalibus voluptatibz et turpibus moribz: tunc no bis apparēt intelligibiliū veritates lucide: na ob hoc. i. pp cessationē e. sedationē voluptatū intellectus reducit de potentia ad actū: et hoc est qd Plato ait qd cū in pueris sedant motus et humiditates scia: in eis incipit oīri. et 7. ph. vii. cō. 20. dī. sedēdo et residendo fit aīa scienē et prudēs. inqt Auer. qd huc usq sunt verba Alg. inducta noie pbor.

Quinta qd.

Sed dubitant quida an mā phibeat coprehensionē et vt qd nōzqm sbe separate maxime coprehen- derentur a nobis cū sint simplr sine mā: cuius oppositū pspicūū est. C. Doc in dubio dixerūt quida qd mā nō phibet coprehensionē: pno qm qd est pa gditatis excitat ad coprehensionē. oīs. n. coprehētio gdi- tate pscif. mō vt dicūt mā est pars quiditatis que admodū 2 forma. C. Sedo qm qd addit ad eē nō phibet coprehensionē: imo addit ad co- gnoscitū: mā 2 forma sunt cāe essendi cōpositis: qd nō phibēt coprehē- tionē. Sunt 2 alij qui dicunt mā: et eius appendicias prohibere cō- prehensionē: et hec est opinio Aui. in. 3. sue meta. ca. 6. vt narrat hic

Dpfo Aui.

Dpio. s. 2h

Alg. est 2 opinio exponētis. s. 2. home in qōnibus suis de aīa. q. 2. in solone argumēti quinti. et sicut declarabitur: erit 2 opinio Auē. Et dicit qd pūm qui pūmā affectū sunt opinione horuz: ignoat sūam: ideo debes scire qd prohibitio pōt esse ex parte agentis: et pōt esse ex parte receptiui seu patētis. Si igitur mā prohibet: opz 2 videre ex quā naz partē ideo dicendum qd et ex parte vt fulg. Ex parte passi quidem. Cum enīz passum fuerit in materia phibet ac coprehensione. et iō 2. in lib. de aīa. conatus est cōducere intellectū esse in se abstractū a ma- teria: et ideo illi qui in mā intellectū inersum hnt inepti sunt ad com- prehensionē. Ex parte agētis vero qm cū intelligibilia in mā sint: in- telligi nō pnt: eo qd intelligibile intantū intelligit in qm mouet aīaz: mouere pedit a mā: forma. n. in qm forma mouet vt Auē. dicit ter- tio ph. vii. cō. 17. Propter qd fuit necessariū esse intellectū agentem: vt Auē. testat. est tertio de aīa. cō. 18. eo qd remoueat materie aditōē.

Nota.

C. Sed debes scire qd aliquid pōt impedire vnu per se: qd pōt inuare illud per accidēs. U. g. mā simplr impedit per se agēs in agendo: que tamen adiuuat in agendo particularē actionem. materia enim est id quo agēs est hoc et indiuiduū: p quāto ergo red dicit agēs in esse: id- neo actiuitatū vt sic agēs adiuuare dicit. Simplr autem et per se im-

Solo qd nō

pedit. C. Et per hoc ad obiecta. Ad primū dicendū qd simplr pūmā- tio mā in formis abstractio red dicit illas simplr intelligibiles: per ac- cidēs autē impedit eas intelligi a nobis. sunt enim substantie sepa- rare summe intelligibiles et per se simplr pp carentiā mā: vt Auē. di- cit scdo meta. cōmē. primo. arramen per accidēs cum sint inpropor- tionate nostro intellectui vt continuus hōz: vt sic per accēs pūatio mā: cā est impedimēti. C. Ad scdm vdm sūr qd mā per se est causa nō essendi. p accēs autē cā eēndi p quāto est sustētans formā. inqt emm Auē. 7. meta. cōmē. 37. forma in lz est pars que cuz fuerit est rea. mā vero est illud qd cū fuerit nō erit res. Dicendū itaqz qd materia essē- tiā cā est p accēs: et ideo per accidēs est inuās ad coprehensionem vt dicebat.

dicebat. Est aut per se cā nō essendi: et ideo per se impedit cognitiōez. (postea redarguit ipsos.) Cum induxit Alg. verba noie pbor: hoc in loco inducit obiectiones eius cōtra illa: et primo pponit hoc. d. po- stea vero redarguit ipsos. d. vos dicitis qd pūmū est sine mā: sed hoc ergo verū sapientū qd deus sit sine mā. Circa hoc petit vñ si per hoc intē- ditio qd ipse nō sit corpus neqz fundatus in corpore: imo est p se existētia abqz locali appropriatiōe. i. imo est ita solutus qd neqz est corp: neqz situs in corpore: neqz in situ vel loco. Verificat hoc. d. dicitur qd hoc est concedē. 2. 3. (Amplius.) Cum induxit dictū sapientū: et verifica- uit ipsum vno mō: inducit aliud pbor verbum. et inquit. amplius vi- citio qd id qd sic se lz est separat intellectus ex quibz duobus pōt rō componi in hunc modū. omne ens sine mā corpore et loco est separat intellectus. pūmus motor est ens sine mā corpore et loco. ergo est purus intellectus. minor simplr verificata est per Alg. inquit ergo circa ma- forem. et inquit. vnde petēdum est a vobis si intēditis pro illo intelle- ctu illud qd intelligit alia: itaqz sit sensus vnius intellectus separatus: et intellectus intelligēs oīa alia entia est se. ptra hoc inquit et ait. dicitur qd hoc pprie est nostra qd: qualr ergo ponitis eum de propositionibz syllogistricis qōmis. i. qualiter formaf de eo ppositio noīre qōmis: quasi dicat. est impossibile: qm hoc petimus: ergo nō dz supponi. (Sifozte.) Po- nit et aliud mēbruz. d. si forte intenditis pro eodem intellectu qd ipse deus intelligit seipsum: itaqz intellectus separatus: et intellectus intelli- gens seipsum sit idem. tunc dicit. forte cōcedunt hoc aliqui pborū et for- te nō. et addit qd et si sapientes id cōcedant: nō ideo cōcedūt qd in- telligit seipsum qd oīa alia intelligat: maxime qd hoc nō est a pbs con- cessum nisi ab Aui. tantū. Aui. enī cōcedit primū intelligere se tūz et per cōsequēs ipsuz alia intelligere: et ideo cōcludit vnu documētuz. d. ideo postqz speculandū est: opz qd cōcludat per demonstratiōez. (Et si.) Adhuc inducit vñ. argumēti et dicit. et si forte diceretis qd resi- dens coprehensionē sit mā. i. qd impedimētuz eius est mā: sed ibi. i. in p- nō est ponēda mā. ergo ibi est maxima cognitio. et per cōs intelligit se et oīa. C. Respondet. v. Nos vero dicimz qd forte dicte coprehensionē nō em mā resistit: et nō declarat quid aliud resistit: sed remittit se in aliū locum. d. sed id qd intelligit dz per vocabula haruz ppositionū. i. quō aliud resistit: declarabimz in libro quodā a nobis fiendo post hūc li- brum: cuius nomē erit liber coprehensionū intellectus: ibi enīz exponit quid aliud resistat. qd ergo relinquit nobis manifestū est qd non rātū mā resistit. Qd vero transtulit ad tēpus est qd id declarabimz in libro de coprehensionibz intellectus inscripto. C. Sed ne sub silētiō id pertrāsea- mus opz citre id qd in illo excipit libro. s. qd intelligens tribus modis pōt intellectū intelligere. Uno mō pout inouēt ab intelligibili: sicut mā mouet et perficit per formā: et sic intellectus noster intelligit res ma- teriales gnabiles. Alio mō vt causat ab intelligibili. et sic se dē intelli- gentie intelligit primaz a qua causant. quēz. n. intelligētia intelligit primaz pout ab illa causat. Tertio mō intelligēs intelligit intelligibi- lia pout causat illa. pūmus modus intelligēdi perficit per abstractōez a mā: nunqz enīz pōt noster intellectus intelligere intelligibilia. i. nisi ipse essent sepeata a mā saltem p m modū. Et ex hoc apparet qd nō tūz resistit mā: qm et si primū sit sine mā: nō sequitur qd debeat intelligere

Triplr pōt intelligens intellectum intelligere.

intelligibilia: quoniam illud esset verum: ubi intelligeret illa modo quo perficeretur ab eis. s. primo modo. Sed quod primum moroz intelligit put est causa intelligibilium. et a philosophis non ponit causa omnium entium saltem secundum opinionem. Quicquid ideo secundum impedimentum est: quod non est causa omnium entium: oportet ergo addere. est sine materia: et cum hoc causa illorum omnium. ergo intelligit illa. modo deficit secundum: et ideo dicitur. ponit quod colloca dea intelligat omnia: quoniam est sine materia et causa omnium formarum materialium. Decima quod sunt ea que ex illo excipiuntur loco.

AVERROIS

Item dicimus quod primus error verborum huiusmodi est in eo quod narravit peripateticorum verba. Et est in eo quod posuit quoddam propositioes quas tanquam primas reputavit: et non est sic. immo sunt conclusiones multarum propositionum. Et quod declaratum fuit a philosophis quod omne ens sensibile compositum est ex materia et forma quoniam declaratum fuit eis quod forma est illud ex quo ens est ens: et ab ea procedit propria operatio cuiuslibet entis ex operatione sumit esse forme in quolibet ente: et quoniam inveniuntur quod sibi habent activas virtutes proprias et virtutes passivas proprias et communes. Et quoniam inveniuntur quod est ipse res pati ab illa re in qua agit: quod actio et passio sunt contraria: et nullum contrarium aliud recipit contrarium: imo sibi recipit ea successivum et vicissim. Tunc conati fuerunt probare quod omnia entia sic se habentia componuntur necessario ex duabus substantiis. scilicet ex uno actu et una potentia. Etiam inveniuntur quod sibi actualia est perfectio: potentia: et tanquam finis in generatione: deinde ipsi investigantes entium formas declaraverunt oportere necessario quod sibi gradatim ascendant ad actualia sibi nudam ab omni materia: quare oportet quod hec sibi sit tamen agens. videlicet nullatenus passibilis: et quod nulla contringat ei facta neque corruptio: quod purus actus est. Et ad talia predicta non pervenit nisi ex parte potentie: quod postquam sibi que est in potentia erit ad actum ex parte sibi actualis: sequitur necessario quod perveniat successivum agentium et postquam ad unam sibi que est purus actus: et ibi est finis sibi: et sibi hec omnia manifeste put agens et movens est in. viii. philosophorum. Deinde processerunt peripatetici vltimo speculari in formis materialibus et inveniuntur quod quedam

ipsarum formarum propinquior est ad actum quam alia put magis purificatur ab omni passione que est signum materie. Et inveniuntur quod anima inter ceteras formas purior reperitur: et maxime intellectus. videlicet anima intellectiva: ita quod ex hoc surrexit inter eos martinum dubium. videlicet videlicet intellectus sit de materialibus formis: vnde isti insipientes comprehensores formarum anime reperietes quod eas a materia nudas concluserunt quod comprehensio nis causa est sine dubio denudata a materia. Et quod inveniuntur quod intellectus non sit passibilis concluserunt ex hoc quod forma brutorum caret comprehensione: et quod hec perfectione passibilis: et ideo quoniam perfectio reperitur actualis omnino: tunc sine dubio illa forma est purus intellectus: et omnia ista patefacta sunt demeritane diversis locis librorum philosophorum. Dicitur ergo ex istis premissis quod sapientes inveniuntur quod id quod nullo modo est passibile est actus purus et nudus ab omni corpore. Unde qui vellent philosophis obijcere in istis oporteret eorum pro obijcere principijs ab eis de suppositis in predictis propositis. Etiam patet ex istis quod inveniuntur quod si unus intellectus est purus. Et quod viderunt opera naturalia modo artificialium operum currentia iudicaverunt quod ab eodem intellectu virtutes naturales procedunt: et ille est quod omnibus entibus ordinatur: et concluserunt quod ipse intellectus intelligit de seipsum intelligit alia omnia entia. videlicet quod ipsius seipsum intelligere ideo est quod ipse intelligit entia: quod in tali intellectu non decet quod differat sicut in humano intellectu differunt. Neque talis intellectus potest care de predicta demeritane. scilicet quod quilibet intellectus aut intelligit seipsum: aut aliud: aut ambo simul. et ideo si intelligeret alia non est dubium quod intelligeret seipsum: sed non e converso. videlicet quod si seipsum intelligat quod debeat alia intelligere: tandem valde miramur de isto homine: eo quod ea que pluribus medijs et diversis syllogismis vehementer probata fuerunt per philosophos posuit ea tanquam principia. Unde dicitur quod huius libri fructus non est nisi errorum exercitare: vel phantasias multiplicare: sicut in prologo diffuse ostendimus.

Hoc in loco proponit illud in quo errauit Zilga. et inquit. dicimus nos quod primus error verborum huius hominis est in eo quod narravit verba peripateticorum: et exponit eum. d. et est in eo quod posuit quasdam propositiones tanquam primas reputauit. et non est sciendum sunt conclusiones inlucidas propositionum. Est ergo primus error putauit conclusiones propositiones esse primas: sunt enim quod dicitur inquit Zuer. et meta. co. 15. qui contristant per sermonem valde periculis: quia intellexit eorum non potest retinere et comprehendere ipsius: forte huius generis est Zilga. posuit enim propositiones ultra quas non potuit procedere pro debilitate intellectus: et id eas reputat primas. (Eo quod.) Cum posuit error est Zilga. ostendit hoc in loco esse: et proponit propositionem ubi errauit: et dicit. eo quod declaratum fuit a philosophis quod ens sensibile est compositum ex materia et forma. est ergo error in hoc: quia Zilga. reputat hanc propositionem primam: sensibile ens est compositum ex materia et forma: et philosophi declarant illud: quod ostendit et dicit. dico super. eam esse declaratas quia declaratum fuit eis quod forma est illud ex quo ens est ens. i. existens: et quod ab ea procedit propria operatio cuiuslibet entis: ex qua operatione sumit esse forme in quolibet ente. Et addit tertiam. d. et quia inueniuntur quod habet actus virtutes proprias: et virtutes passiuas proprias: et coe multas ex his virtutes sciuerunt entia sensibilia habere formas in hunc modum: quod ens sensibile habet propria operationem et virtutem hanc propria formam: hec maior est propria quatuor ad hoc: quia forma est principium operationis et virtutis. Minor: sed quod ens sensibile hanc actus virtutes vel passiuas: et operationes. ut patet sensu. ergo quod ens sensibile hanc formam: huius primo tetigit conclusionem ibi (Quia declaratum fuit eis) ubi quod. (Et ab ea.) Propositio maioris perbatonem. ibi et tertio. (Et quia inueniuntur) Propositio minoris: et sic patet primus syllogismus quo probauit omne ens sensibile habere formas. (Et quia inueniuntur) Hoc in loco concludit secundum syllogismus quo probat quod ens sensibile habet materiam potest syllogismus compositum in hunc modum. omne quod continet aliquod subiectum in quo vicissim contraria recipiunt componit ex materia: sed quod ens sensibile continet subiectum in hunc modum. ergo quod ens sensibile continet materiam. huius non accepta maioris neque minoris: sed tantum probationem maioris. et inquit. et quia inueniuntur quod est impossibile rem pati ab illa re in qua agit: quia actio et passio sunt contraria: et nullam contrarium aliud recipit: imo subiectum recipit ea successiue et vicissim. est ergo maioris expositio quod materia est subiectum receptiuum contrarium vicissim: et sic relinquit maioris probatio. (Tunc conueniunt.) Hoc in loco concludit declarationem propositionis propositae in principio. scilicet quod omne ens sensibile est compositum ex materia et forma. et potest syllogismus compositum hoc modo: quod ens habet propria operationem et subiectum in quo vicissim inducunt contraria compositum est ex materia et forma: hoc patet ex dictis: sed omne ens sensibile hanc propria operationem et subiectum in quo vicissim inducuntur contraria. ergo quod ens sensibile componit ex materia et forma. minor patet ad sensum ex dictis. Tunc ponit modum conclusionem. d. quare. vel tunc: ut hanc alia translatio: conueniunt ponere quod omnia entia sic se habent. i. que habent propria operationem et subiectum illius modi componuntur necessario ex duobus subiectis. Ex vno actu: et vna potentia: et sic apparet qualiter propositio que estimat prima est conclusio contra dicta syllogismo. Debes scire ut Simplicius narrat in primo philosophorum: Theophrastus: per alium modum probauit ens naturale compositum

Inquit enim Theophrastus: quod corpus vel huius corpus compositum est ex materia et forma: autem quod non constat corpus vel habet corpus: id eo conueniunt dicitur rem non constatem composita esse ex materia et forma: et hec propositio est physica aliqua: et quasi in metaphysica rediens: et ininor illius declarata est in secundo philosophi auditus: in eo quod posuit Aristoteles. ens natura constans aliud esse ab ente per materiam: et a materia ipsa: et sic apparet visus ratio Theophrasti. (Et iam inueniuntur.) Et declarauit propositionem. d. ens sensibile compositum est ex materia et forma non esse prima propositionem: hoc in loco ostendit modum quo peruenit ad primam substantiam separatam que est forma agens tantum. et secundas agit vias. scilicet ibi. (Et ad talia predicta.) Prima potest in hunc modum ostendit in omni ordine essentiali formarum differetius per perfectum et imperfectum quod venire ad substantiam que sit forma perfectissima et agens tamen nullo modo patiens. Sed in substantia que sunt forme est ordo essentialis illiusmodi. ergo ibi quod venire ad primam formam perfectissimam que est agens tamen et non passibilis. minor continet tres partes. prima. quod in omni ordine sit venire ad primam: et hoc dimittat ex metaphysica. secundum quod illud primum sit perfectissimum iterum in. 10. prime philosophi relinquit. co. 7. quare si ordo formarum erit primum in illo ordine erit perfectissima forma. et quod illud primum est separatum a materia: deo esse. et tertio actus tamen: hec itaque tria tangit in maiori obreoperatione secundum d. et inueniuntur quod substantia actualis est perfectio: potentia: et per hoc vult habere illud primum esse actualis substantiam et formam. actus. n. est perfectior potentia: et tanquam finis in generatione. Deinde tangit primum. et inquit. deinde ipsi inuestigantes entia formas declarauerunt oportere necessario quod sit. i. forme ille gradatim ascendat ad actuales substantias nudam ab omni materia. deinde tangit tertium. d. quare quod per se sit tantum agens. v. nullatenus passibilis: et addit quod nulla contingat ei faticha neque corruptio: quod purus actus est. Ex his habet perfecte summa maioris. scilicet in ordine entia: si forma iterum venire ad vnam primam que est forma perfectissima: purus actus: nullo modo passibilis: eterna: et infatigabilis. hec itaque est maior: et in hunc modum exposita. minoris vero relinquit manifestas: et conclusionem transulit ad rebus. scilicet in fine secunde via. (Et ad talia) Nunc secundum tangit viam: videt mihi quod sit in forma syllogismo hypothetici vel entitatis. et inquit. et ad talia predicta non peruenit nisi ex parte potentie hoc modo: quod postquam substantia que est in potentia exit ad actum ex parte se actualis: hoc est antecessus. sequitur necessario quod perueniat successio agentium et possibilium ad vnam substantiam que est pura actus: et ibi est finis substantiam. et addit quod ante tertiam viam. d. quod se hec ostendit manifeste prout agens et mouens est. dico ostendit in. 3. philosophi co. 7. sic quasi dedit intelligere tertiam viam que sumit in fine octaua a motu eterno: ut sepe dixi in hoc libro. et sic propositio illa declarata est bicifere tribus viis: duabus. scilicet expressis: et tertia quodammodo occulte. potest autem et secunda via componi in forma categorica hoc modo. in omni multitudine agentium generabilium per se eterno: tamen quod extrahit continue formas de potentia ad actum: quod venire ad vnam generam eternam primum per se quod est illius multitudinis et continuationis perpetua: sed agentia hic sunt entia corruptibilia et generabilia eterna: tamen extrahetia formas de potentia ad actum continue. ergo erit in eis

vnū ex multitudinē illaz eternū etc. hec via exponit etiā ab *Zuer.* 83
 phyl. cō. 46. r. 4. 7. vide bene bidez expositionē meaz sic declarat
 te sunt due vie palam. tertia autē solum tacita est. (Deinde pcesserūt)
 Cum cōcluserūt d. cōpositionē ex mā & forma in sensibilibz rebus
 & p̄mū principū in eis abstractū & eternū redit ad formas mater
 riales & declaras ordinē earum inquit. deinde pcesserūt p̄spatē
 rici p̄terius speculari in formis materialibz & inuenerūt q̄ quedam
 sp̄aruz formarū p̄p̄ta quoz est ad actum q̄ alia prout magis puri/
 ficatur ab omni passione que est signū. i. vestigiuz & propriū materi/
 & inuenerūt q̄ inter ceteras formas purior reperit anima: & inter ant
 me partes maximē intellect⁹ quī nō est in mā nisi s̄m appropriationē
 & exponit quid intelligit per intellectuz. d. v3. anima intellectiua. pp
 qd scito intellectū & animā intellectiua nō differre nisi rōne. (Ita q̄)
 Cum cōcluserūt intellectū esse in summo formarū materialū inducit lo
 cum q̄nis. & inquit. ita q̄. i. q̄ intellect⁹ inuenit sic in summo surre/
 xit inter eos maximū dubiuz. v3. vtrum intellect⁹ sit de mālibz for/
 mis: est ergo locus q̄ntis an intellect⁹ sit vna māliū formaruz videt
 eniz q̄ nōcum sit in summo formarū materialū. Et videt q̄ sic cum
 finis rei nō videt esse aliud ab ordine eius cuius est finis. (Unde isti.)
 Soluit. q. & inquit. vnde istī inspicientes cōprehēssiones formarū ani
 me. i. partiuz aīe reperētes quidem eas cōprehēssiones a mā nudas
 cōcluserūt q̄ cōprehēssionis ea est sine dubio venū data a mā: & hoc of
 crum est p̄mo de aīa. tex. cō. 13. ibi. Si aliq̄s operum est p̄p̄ta etc.
 p̄t ita q̄ syllogism⁹ cōponit in hunc moduz oīs forma cuius p̄p̄ta
 operatio est abstracta a materia est imālis & absoluta a mā: sed intel/
 lectus est forma: cuius p̄p̄ta opatio est abstracta a mā. ergo intel/
 ctus est forma imālis & absoluta mā. hec eniz est peripateticorū de/
 monstratio. (Et q̄ inuenerūt.) Cum dixit hec concludit theozema. s̄
 q̄ forma brutoz non sit intellect⁹: & per cōsequēs forma brutoz caret
 cōprehēssione. i. intellectūerz p̄t syllogizari in hunc moduz: nullus
 intellect⁹ est passibilis: oīs perfectio brutoruz est passibilis. i. ḡnabi/
 lis & corruptibilis. ergo in secūda figura nulla brutoz perfectio est in/
 tellectus: ponit maiorē: & inquit. & q̄ inuenerūt q̄ intellectus non sit
 passibilis. i. trāsmutabilis: deinde dedit vltimuz cōsequēs. & inquit.
 cōcluserūt ex hoc q̄ forma brutoz caret cōprehēssione. i. intellectūerz
 apponit minorē. d. q̄ h3 perfectionē passibilē. ergo forma brutorum
 nō est intellect⁹. (Et ideo.) Conduxit aliud. & inquit. & id q̄ p̄fectio
 id est forma reperit acrualis oīno. i. purus acru: ita q̄ nullo modo sit
 trāsmutabilis: neq̄ per se: neq̄ per accidēs: tunc sine dubio illa for/
 ma est purus intellect⁹: & tunc quasi excusando se dicit: & oīa ista pa/
 facta sunt demonstratiue in diuersis locis libroz p̄boz. (Itz ergo
 ex istis) Hoc in loco quodāmodo recapitulat: & inq̄. p̄z ergo ex istis p̄
 missis qualiter sapientes inuenerūt q̄ id qd nullo modo est passibile est
 actus purus & nudus ab oī corpore: pp̄ qd ait. vñ qui velle p̄bis obij/
 cere in istis oportet eum p̄mo obijcere principijs ab eis de3 supposit
 tis in p̄dictis p̄p̄osis: & huius sō manifesta est in posterioribus
 qm̄ cōclusiones sequuntur ex principijs: ideo nō potest q̄s cōclusionibz
 cōtradidire nisi p̄mo principijs obijciat. Recapitulat sc̄d3. d. etiā p̄z ex
 istis qualiter inuenerūt q̄ hic. i. in entibus est vnus intellect⁹ pur⁹

primi principij qui intells est s̄m motus: & sic p̄z recapitulatio d̄ictoz
 (Et q̄ viderūt) Lū cōduxit illa hoc in loco tran sit ad modū quo mo/
 do intelligit deus hec: & v̄r fermo suus ordinari in hunc modū: eo mo/
 do quo currunt res artificiales currunt & naturales: sed artificiales
 currunt ab intellectu. ergo res nales currunt ab intellectu. maior pa/
 rati quoniam res artificiales currunt ordine quodam: vt patet: & sic
 res nales. minor: aut cōstat per se: huius accepit maiorē: & dicit. & q̄
 viderūt opera a nālia modo artificialium operum currentia. i. eodem
 modo currere que ad modū & artificiales: apponit cōclusionē. d. vñ
 cauerunt q̄ ab eodē intellectu virtutes nales p̄cedunt: & est ille qui
 dat ordinē oībus entibus. Et addit quō intells hic intelligit illa. d.
 & cōcluserunt q̄ ipse intells intelligēdo seipsum intelligit oīa alia en/
 tia. v3. q̄ ipsum seipsum intelligere id est qd̄ ipsum intelligere entias
 cuius rationem dat. d. q̄ in tali intellectu non recet q̄ differat sicut
 in hūmano intellectu differūt: vult dicere que in nā in feriori differ/
 s̄ inueniunt in natura superiori inueniunt vnita: quare si in telle/
 ctu nostro intelligibilia reperunt diuersa ab intellectu in deo erūt vnū
 oībus modis (Neq̄ talia) Hoc in loco soluit questionē quandaz que
 p̄t sic cōponi: oīs intells aut intelligit seipsum tantuz: aut alia tan/
 tum: aut seipsum & alia in simul: ordinant aut hec isto modo q̄: si alī
 quis intellectus intelligeret alia: bene sequit q̄ intelligit seipsum: sed
 non eōtra. v3. seipsum intelligit. ergo d3 alia intelligere: huius autē ma/
 iori addatur h̄ minor: sed intells p̄mus est intellectus: ergo intelligit
 alia tantum vel se tantum vel ambo: modo q̄nis est falsum. vt cōstat.
 Respondet *Zuer.* q̄ illa v̄s non est vera: qm̄ datur in ista in intelle
 ctu dei. inquit ergo. neq̄ talis intells predicari potest de supradicta de/
 monstratiōe: sc̄z q̄ q̄libet intells: aut intelligit seipsum: t̄m: aut aliū tan/
 tum: aut ambo simul: ponit aut ordinē illoz. v. & ideo si intelligeret
 alia nō est dubiū q̄ intelligeret seipsum: s̄ nō eōtra. v3. q̄ si seipsum intel/
 ligat q̄ debeat alia intelligere: est ergo sol. q̄ maior est falsa v̄s: & maxi/
 me de intellectu dei: ille enim non intelligit se tantum neq̄ aliud neq̄
 ambo: sed intelligēdo se intelligit alia: put ipse est oīa. vt dicitur est
 loco eius (Landē) Redit ad illud qd̄ a p̄ncipio sump̄t. d. randē val
 de miramur de isto hōie: eo q̄ ea posuit tanq̄ principia que pluribus
 medijs & diuersis syllogismis vehementer p̄bata fuerunt per p̄boz
 p̄ter qd̄ concludit. vnde dicitur q̄ huius libri fructus non est nisi
 errores excitare vel phantasias multiplicare: sicut in p̄logo diffuse **Nota.**
 ostendimus. C. Debes scire vt plane dixi in disputatiōe tertia: q̄ in/
 tellectus intelligēs se tantū est ille qui intelligit se & nullam dicit h̄a/
 bitudinez ad aliud tanq̄ ad sui causam vel ad aliud tanq̄ ad causa/
 rum ab eo: & hunc intellectū huius disputatiōis impole est reperiri
 in natura. intellectus intelligēs aliud est ille qui intelligit per h̄abi/
 tudinē ad aliud tanq̄ ad sui causā vel agentē: vt intelligētie intelli/
 gunt p̄imum vel formale: vt intellectus noster intelligit res nales a
 quibus perficit tanq̄ a formis: cum igit intellectus primi dicat h̄abi/
 tudinem ad res tanq̄ ad causata ab eo: & non dicat h̄abitudinez ad
 aliud extra ipsum tanq̄ ad causam: diximus tūc q̄ intells primi nec
 intelligit se tantum nec aliud: & p̄terea dicit intelligens alia intelli/
 gendo se: & tenet se ad dispositionem mediam: istud autem decla/
 333 4

ratū sustinēte in tertia disputatione: z theologū nōstre legio p̄fecte in dagati sunt istud: z tu cōsidera libros v̄riusq; partis.

ALGA. DVB. III

M In Alga. adhuc possumus dicere p̄bis sic. quare cauētis vobis op̄inonez quorūdam vestroz p̄hoz. v̄z. q̄ scia nō est multiplicatio p̄fectionis in ipso deo: q̄ em̄ scia indiget sine dubio vult vt acquirat id quod de ea deficit. Et hō eam forte cupit duab; rōnibus. v̄z. vt cōprehēdat rerū veritates iuxta humanū posse. Et q̄ possit p̄uidere cōgnitionē salutis vie post carnalē mortē. v̄z. vt acq̄rat eternā gloriā. Sed deus b̄ndictus nulla p̄fectione indiget: ergo nō decet eū habere sciam in q̄ p̄ficiat. Neq; licite aliquo mō talis scia sibi attribui d̄z: sicut diximus superius de auditu z visu: z particulariū scia: in quib; oēs p̄bi cōueniūt: q̄ debeāt ab ipso deo gloriozo actuali remoueri. put talia ingrediunt ips q̄ diuidit in p̄teritū z futurū: z sic sequeret q̄ induceret p̄mutationē in eū. Et ideo auferre talia vel eis scia ab eo nō est defectus in eo: imo pot̄ p̄fectio: sicut idigētia: quā nos habem; de sensib;: d̄z nobis attribui defectus: natura nāq; p̄uidit nobis in istis vt possumus nobis cauere nocumēta contingētia. Sequit ex hoc q̄ nos scire oīa p̄ticularia z cōprehēdere omnia sensibilia desideramus. z sicut in deo benedicto non est defectus: neq; in nobis non est p̄fectio. similiter dicimus q̄ nos scire v̄tia est p̄fectio: z deūz ignorare ea non est defectus in eo: z hoc argumētum valde difficile reputamus.

Proponit Alg. sermonē fere rhetoricus quo p̄suadet sapiētes ad dicendū deū nō h̄re sciam rerū extra se. z dicit. ad huc possumus d̄re p̄bis sic. q̄re cauētis vobis op̄inonez quorūdam vestroz p̄hoz q̄ dicunt. v̄z. q̄ scia in ipso deo nō est multiplicatio p̄fectionis. i. q̄ dicit sciam rerū extra se non multiplicare in deo gradū p̄fectionis (Et hō eam) Cū p̄posuit hoc. p̄bat illud sermone rhetorico. z p̄mo p̄ponit causas quibus scia nō est homini p̄fectio. sc̄do ibi (Sed deus) Arguit eā nō debere poni in deo p̄ causas oppositas. d. ergo. z hō eā forte cupit duabus rōnibus. v̄z. vt cōprehēdat rez v̄itates iuxta humanū posse. z dicit (Iuxta humanū posse) Quia forte intells; hōis apud ipm non pot̄ cōprehēdere res sicuti sunt in seipsis. deinde apponit sc̄dā cām:

z dicit. z q̄ possit p̄uidere cōgnitionē salutis vie post carnalē mortē: id est z vt possit p̄ scientiā p̄p̄dere mediā quib; ad beatitudinē n̄ratur p̄uenire post carnalē mortē. z dicit (Post carnalē mortē) Quā z si sapiēs moriat in obitu s̄m corpuz restat s̄m aīaz apud Algā. que si in gloriā p̄ducetur: viuet. z si in ignē eternū: moriet: z hoc etiā nos p̄ticolē tenemus: z est ita sine dubio. vt declarabit in v̄tūm d̄sp̄tationibus huius libri. C. Sunt ergo due causē necessitatis quib; hō mo naturaliter scire desiderat. p̄ma quidē vt rerū veritates indagez: z hoc est pp̄ eius absolutā p̄fectionē. sc̄da mediā in vitāz eternā sibi ostendē per rerum cōprehensionem: z hec sc̄da est pot̄issima causa.

Sed circa hec ambiget q̄s quo desiderio hō p̄cupiscit sc̄dā. sc̄do z forte? an ille due rōnes Alg. sint sufficētes ad illud. an appōnēde sint z alie. C. Ad primā soluunt q̄dā fratres qui eoz studū totum in metaphysicam reducūt: q̄ homo appetit scire: z non appetit rationali. Cuz p̄mo. q̄ appetitus rationalis p̄supponit actū intells;. Tum sc̄do. quille est forinātr liber. z homo nō libere desiderat scire: vt fingunt. Iterum non appetit aīalē z sensitiuo. Tum primo. quille est respectu sensibilia: modo homo appetit z sensibilia z insensibilia: vt manifestū est cuiuslibet. Tum z sc̄do. qm̄ sic z bruta appetit scire: cz z appetitum habeant sensitiuū. Cuz itaq; homo appetat sc̄ntiam z non rationali appetitu neq; aīali seu sensitiuo relinquunt q̄ naturalē appetitū: z huic cōsonat rez. Arist. in principio p̄ximij metaphysice. oēs hoīes natura scire desiderant. v̄bi l̄y/nā non nisi appetitū nālis nominatur. C. P̄terea. pro his facit dicituz Auē. z. meta. cō. l. v̄bi inquit. z signum eius q̄ habemus desiderii ad sciendū veritatē est: qm̄ si cōprehēsiō esset impossibilis: tūc desiderii est otiosum: z cōcēsum est ab oībus q̄ nulla res est octosa in fundamēto nature z creatu rez. ecce quo modo demonstrat sciam esse in nobis possibile pp̄ hoc: quādam est nostrū desiderii: z loquit de desiderio qd est in fundamēto nature: aliter eius p̄batio nulla est. modo desiderii qd est in fundamēto nature est naturale. ergo homo naturali desiderio appetit scire: qd est p̄positum illoz in hoc loco. C. Sed mihi videtur q̄ h̄ic homo multū errauit: qd declaro p̄motū qm̄ eo appetitū debet homo sciētia appetere qui respondet potētiz que p̄fici per illā: vt manifestū est etiā cōsiderantibus dicta eoz. Sed appetitus rationalis respondet intellectui qui p̄fici per scientiā. s̄m eos ergo appetitū rationali debet homo appetere sciam. C. Sc̄do id qd est optimū z summa hoīs p̄fectio debet desiderari ab hōie s̄m summū z optimūz desiderium: istud cōsonum est experētie: videmus enī in hōiem carnalia appetere per carnalē desiderii: z alia multa: sed p̄fectissimū appetitū est rationalis. ergo appetitū rationali cōuenit hominē scientiāz appetere. Unde z cōfirmatur: qm̄ Arist. ethicoz p̄mo. testatur est caplo. 18. reete enim z ad optima deprecatur ratio. z non intendit ibi per rationem nisi appetitū rationale: vt ibi videt Auē. exponere. si igit ratio dicitur ad optima optimū in nobis est scire. ideo cōsentaneū est rationē illaz dicere ad scientiā: z sic vt q̄ appetitū rōnali desideremus scire. C. P̄terea. omne cōprehensūz vt verum z bonū existit: appetitū rationali appetitū. qm̄ in cōprehensione sequit appetitus sicut v̄mbiaz copus. 12. meta. cō. 39. sed scire est cōprehēsiō ab intellectu: z v̄t

Sc̄da q̄s.

P̄positio q̄ r̄undam.

Impugnatio.

et existit bonum: imo optimū. ergo est appetibile a voluntate. ¶ **P**ri-
 terea et quarto. illud quo comprehendit cessat desiderium rationale appetebatur
 rationali appetitu: sed apprehensio optimi et supremo cognoscibili
 cessat rationalis appetitus. ergo desiderabat rationali appetitu: imo
 non est manifesta per se. quoniam enim homo coniungitur primo intelligibili am-
 plius non appetit rationali appetitu: ex his volo concludere hominem
 appetere scire per rationale appetitum: sed non tamen per illud: ut dicam. per quod
 medius scire anima scatur in tres partes. scilicet in sensitiva et intellectiva et hanc
 mediam que sensitiva interiorum sensuum appellat seu imaginativa. Tre-
 rum rerum quedam sunt naturales tantumque res que sunt in motu secundum esse
 et rationem. Quedam intelligibiles tantum: ut res metaphysice. quorum principia
 est intellectus. Quedam metaphysice: ut mathematice que sunt res imagina-
 biles que secundum esse sunt in motu consistentes secundum rationem ab illo separate:
 ex his sequitur quod anima est quodammodo organa: est enim res naturalis: quoniam est principium
 illarum per sensus: est et res mathematice per imaginationem: quoniam principium
 est mathematicorum per imaginativa. Est et res metaphysice: quoniam
 per intellectum principium illarum est: ideo dicit Aristoteles in libro de anima. quod anima est
 quodammodo organa. et in meta. d. quod sciens ut scies mensurat quodammodo
 omnia que sunt. ¶ **H**is bene expositis dicendum quod homo per desiderium natu-
 rurale desiderat res naturales: per desiderium animale desiderat imaginabi-
 lia et media que mathematice res dicuntur: per appetitum rationalem desi-
 derat metaphysicalliorum ergo ambitum scientie homo concupiscit tri-
 bus desiderijs: quoniam sicut secundum tres partes est perfectibilis a sensibilibus
 ita secundum tria desideria inclinatur ad illa: desiderio enim correspondenti
 intellectui circa metaphysicallia desiderat illa rationali appetitu. Cor-
 respondenti vero potenti circa imaginabilia homo appetit sensitivo
 appetitu. Correspondenti circa naturalia ipsi sensui appetit naturali
 appetitu. ¶ **A**d argumenta alterius partis dicendum puto quod appetitus
 rationalis et appetitus animalis: et appetitus naturalis possunt duplici-
 ter considerari: uno modo ut subordinantur proprijs potestibus cognoscitivis
 ¶ **U**n. appetitus rationalis subordinatur intellectui: et sic de alijs: et sic
 non possunt diligere nec dicere in aliqua nisi supposita cognitione
 in potestibus: quarum sunt phereses. secundo modo considerantur ut
 defectus illarum potentiarum: quarum sunt phereses. et sic possunt di-
 creare et inclinare ad sua propria perfectibilia nulla supposita cognitio-
 ne in suis potestibus: et sic vnicuique solent patere ad omnia argumenta.
 ¶ **A**d primum dicendum quod appetitus rationalis primo modo consi-
 deratus presupponit actum: scilicet modo non: ut constat per se. ¶ **A**d
 secundum contra idem dicendum quod primo modo est formaliter liber. scilicet
 modo est necessarius: quoniam ut defectus quidam est inclinatur ad suum perfe-
 ctibile. ¶ **A**d tertium contra secundum dicendum quod argumentum concludit verum
 est enim tamen respectu sensibilibus sensu interno. scilicet respectu imaginabilium.
 ¶ **A**d quartum contra illud dicendum quod non: quoniam appetitus sensitivus
 bruto non est defectus potestatis potestis cognoscere illa imaginabilia:
 ut patetimo si illud argumentum valeret: probarem lapidem posse appe-
 tere scientiam: quoniam habet appetitum naturale. ¶ **A**d verba Aristoteles. dicendum
 quod loquitur de scientia rerum naturalium: quod apparet quod probat illam propositio-
 nem per simile in sensu visus postmodo transit ad metaphysicam: ut patet
 ibidem. ¶ **P**rius et eodem modo loquitur Averroes. ut patet ibidem.

Des appe-
 titus prout du-
 pliciter conside-
 rari.

colligendo itaque dicta potest dici quod intellectus appetit sensibilia metaphy-
 sica per voluntatem: prout est quidam eius defectus: voluntas enim ut est qui-
 dam defectus intellectus: ut rationalis appetitus. Si autem appetitus sensu-
 tivus ut quidam defectus est rerum naturalium comprehendens: ut appetitus
 naturalis illud quo homo appetit scientiam rerum naturalium. Appetitus autem
 animalis: ut est quidam defectus virtutis imaginativae est principium appe-
 titi ipsi imaginativae circa mathematica. ergo isti sunt tres appetitus
 qui phereses possunt dici suarum potentiarum cognitivarum qui sunt prin-
 cipia animalis: ut non supposita cognitione: sed tantum ut defectus earum
 sunt: quare etc. ¶ **A**d secundam questionem propositam expositores latini supra
 primo meta. dicunt quod hoc conclusio. homo naturaliter appetit scire: tribus ra-
 tionibus potest probari. et adducit illas ordine meo in hunc modum. ad omnem
 propriam et naturalem operationem unumquodque inclinatur: scire est operatio
 propria hominis in quantum homo: ergo ad scire inclinatur homo in quantum homo.
 ¶ **S**ecunda componitur sic. ad propria perfectiones unumquodque inclinatur
 sed propria operatio hominis in quantum homo est propria eius perfectio. ergo
 ad propria operationes homo inclinatur homo naturaliter inclinatur. Tertia potest
 considerari. unumquodque appetit coniungi suo principio. homo coniungitur
 suo principio per scire. ergo homo appetit scire. ¶ **C**ontra hoc quidam fra-
 tres posteriores multum obijciunt: et dicunt has non esse tres rationes
 sed unam: cum medium possit esse unum tribus commune: quod autem sit
 istud vide eos. ¶ **A**d istud videtur quod hic est unus syllogismus principa-
 lis: duo syllogismi. scilicet enim syllogismus probat maiorem primum. ter-
 tium si componitur hoc modo: illud per quod homo coniungitur suo principio
 naturaliter appetitur ab eo: sed propria perfectio est id per quod homo con-
 iungitur suo principio. ergo propria perfectio hominis appetit naturaliter ab eo.
 si componitur in qua hoc modo sic probat maiorem secundum syllogismus primus ergo
 est principalis. scilicet probat maiorem primum. et tertium probat maiorem secundum.
 et sic ille tres rationes sunt una demonstratio que condensatur versus ad
 propositionem primam: docuit enim Aristoteles in posterioribus propositiones con-
 densari: quando. scilicet syllogizatur versus ad immediatas que amplius non
 est condensabilis maior itaque primum condensatur per secundum syllogis-
 mum: et maior secundum per tertium. et ibi statutus. hec enim propositio: illud per
 quod homo coniungitur suo principio naturaliter appetit ab eo. est imme-
 diata: et non potest amplius ad propositionem immediatam perstringi: et sic
 una est demonstratio condensata ad immediatam propositionem. Si enim
 queratur propter quid desideramus propriam operationem. dicemus pro-
 pter quod ad propiam operationem. Si autem queratur propter
 quid appetimus propriam perfectionem? dicemus ut primo principio con-
 iungamur: amplius non potest queri. hoc enim est propositio immediata
 que amplius non potest condensari neque perstringi ad immediatam: et tri-
 stem expositores hanc tenuerunt opinionem non curat forte enim quod
 sic id autem quod dicunt posteriores latini non est dignum ut hic ponatur
 illi enim sunt a deo rudiores in logica quod non potest rudior eis reperiri
 et ideo non est eis credendum in questionibus circa demonstrationes et
 problemata dialectica incidentes. Et cum hoc sit verificatum patet
 qualiter prima ratio ista. est primus syllogismus inductus qui si
 debet omnino bene firmari debet condensari eo modo quo dixi. ¶ **U**n. propter
 quid homo appetit cognoscere veritates: ad hoc dicendum est ut

Questio

Positio
 runda.

pro propria

que est pura negatio. et quod scia in quolibet in diuiduo entis in quibus est melior quam suum impossibile. Et sic dicitur et prava ignorantia: id dicitur perfectio simpliciter et multa ratio. Et sic ita quod expositis dicitur quod quilibet hominis perfectio simpliciter et addi in deo: quod ex quo in quolibet in diuiduo entis est melior: et deus sit entis in diuiduo per essentiam: ideo uenienter dicitur: ut apponatur in deo. Et sic dicitur scire res diuersas est perfectio simpliciter in homine: ergo et apponitur in deo. Jam patet sol. scire enim est perfectio simpliciter: cum in quolibet in diuiduo entis simpliciter sit melior quam suum oppositum impossibile. Sed scire res extra se non est perfectio simpliciter: cum non sit in quolibet melius quam suum impossibile. scilicet scire res per essentiam propria: quoniam licet scire res per essentiam non sit melius homini cum sit eius nature impossibile: tamen melius simpliciter: quod addito homini in quibus ens esset melius quam scire per res extra se: ut patet. Similiter patet quod homini sit perfectio habere quinque sensus quibus percipiat: non tamen debet attribui deo: eo quod non est perfectio simpliciter: cum in quolibet in diuiduo in quibus ens non sit melius quam ueterius: ut patet. Et regula ita quod simpliciter secundo celi. restatus est. scilicet quod quicquid perfectionis est in natura inferiori et inesse nature superioris: et intelligitur de perfectione simpliciter et non in genere determinate nature: homini enim in quibus perfectissimus animalium competit habere quinque sensus: non tamen in quibus perfectissimus entium et ideo non oportet quod omnis perfectio conueniens musce conueniat homini nisi sit perfectio simpliciter: ut sepe verificatum est.

Substitutio.
Solutio.

Quis ergo dicitur perfectio re perit in natura inferiori et repetitur in natura superioris.

AVERROIS.

Dos dicimus quod hec est allegatio opinatio quod ipse deus non scit nisi seipsum: et nos in precedentibus iam narrauimus opiniones ipsorum ponentes conuenientiam intra id quod dicebant. et quod ipse deus non scit nisi seipsum: et quod ipse scit omnia entia. Et ideo dicunt alii ipsorum nobilitatem quod deus est omnia entia: et ideo non oportet nos in istis amplius replicare. Sed nos dicimus quod positiones ab isto homine in priori capto ducte probabiles et dialectice sunt. putantur assumunt significationem ex manifestis ad ignota: et non est dubium quod non ingrediuntur unum genus: neque coincidunt aliquo modo. Tandem dicimus quod uerba Algazel in hoc loco erga Auicennam expressisse diriguntur putantur indigebat dicto dicitur ceteris quod deus scit seipsum: et scit alia. Et omnes positiones quas ab Auicenna narrauit in asserendo hanc opinionem suppositae sunt a rebus notis in homine: et putat eas transferre: siue transfigurare in deum: quod est impossibile: quod hec due scie dicunt sine dubio equoque. Et declaratio huius est quod id quod dicebat

Auicenna. quod a quolibet intellectu procedit quod dicitur actus quem ipse scit: propositio vera est: sed modo humane scie: intelligitur namque humanus perficitur ab eo quod intelligitur: et patitur ab eo a quo datur imago intellectus. Et eorum positionibus suppositis in hoc genere obicit et Algazel eo quod quicquid hominum intelligat actum et eundem actum sequatur alius actus. et scilicet: et illud tertium et nullum quartum: non ex hoc sequitur quod agens intelligens sciat primum actus positionem: et respondens sibi Algazel dicit quod hoc reperitur in agente propria voluntate: in alio uero non. dicit tamen hoc: quod id in quo magis appodiat in attribuendo sciam deo est: quod affirmat deum habere voluntatem. Quapropter dicit quod hoc argumentum est ita uehemens quod nullam habeat responsionem qua uiteretur. et non sequatur quod primum intelligat preter eorum omnes actus positiones ab eo principatur. scilicet scilicet causam: et primum causatum. Similiter ad ea que narrauit nomine Auicenna. quod si ipse intelligeret seipsum et non alium: esset homo tunc nobilior eo: dicimus quod sunt uerba probabilia. si enim imaginaremur duos homines: quorum unus non intelligat nisi seipsum: et alius intellegat se et alia: dicimus quod intellectus iudicabit quod ille qui intelligit se et alia est nobilior illo qui tamen seipsum intelligit: sed tenendo quod intellectus humanus et diuinus tamen equiuoce coincident: tunc dicta translatio seu transfiguratio est incompetens. Et quod ipse nomine Auicenna allegauerat unam positionem ab eodem concessam in quolibet intelligere. et quod qui plura scit nobilior est: et oportet eos remouere a dicto deo voluntatem et nouitatem: quare nequiuerrunt asserere quod prima causa sciat aliud nisi seipsum: agens enim intelligens suum effectum scit aliud ab eo prout illud uult. Dicit quod hoc inconueniens sequitur philosophos tamen intendit dicere in hoc esse hominem causatum nobilior rem creatore qui est ipsius causa: et quod hoc sequitur ipsos philosophos remouetes mundi nouitatem propter quod remouetur ab eodem deo voluntate: et ideo remota voluntate oportet quod ignoret id quod ab ea procedit. Sed nos iam in precedentibus

prelibauimus qd hoc nō est verū. v3. qd auferatur volun-
tas ab ipso deo nisi noua voluntas tm. De tereta sciēdū
qd post qz ipse allegauit nomine Zui. cum ppositionib⁹
apparentibus esse cōmunes duabus scientijs. s. noue ⁊
antique: cepit allegare cōtra iezū in eo qd dicunt pbi in
hoc tractatu. v3. de dīa ip̄sarū duarū sciārum dicens:
quare vobis cauētis zc. vsq ad finē illius qd scripsim⁹:
z sentētia illorū verborū hec est: si oēs he cōprehē-
siones defectus in hoīe fuerint: ergo debēt a deo bene-
dicto auferri: z dicet Zui. qd ipse in hoc cōuenit cū alijs
phis. v3. qd deum nō cōprehendere particularia non est
defect⁹ in eo: imo eēt defect⁹ in eo si ea cōprehēderet: sicut
nō cōprehēdere alia pter seipm nō est in eo defect⁹. Et
nos dicim⁹ qd euasio horū dubiorū est qd diuina scientia
nō diuidit veruz a falso in oppositis sicut reperit in hu-
mana sciētia. verbi gratia: qz aut homo scit alia: aut nō.
z ista duo sunt cōtradictoria. vnde verificata vna ip̄az
alia necessario est falsa. Sz in deo benedicto ambo ve-
rificant: tamen duob⁹ respectibus. v3. qd ignorat ea mo-
do nō inferēre defectū sicut est in humana sciā: z scit ea mo-
do nō defectū inferēre. similr dicimus d vniuersalibus
z particularib⁹ qd ipse deus scit ea: z qd ignorat ea. s. mo-
do iam dicto. Dicimus deniq; qd ab hoc possum⁹ quie-
scere. v3. a litibus z rixis Alga. cū phis nō tm in hac di-
sputationē: sz in sequēt: nihilominus ducemus se quentes
disputationē: vt ne putent sequaces ipsius nos stupela-
ctos esse suis sophisticacionib⁹ litigiosis argumētis.

¶ In solu. presenti Zuer. primo pponit quodāmodo executionez in
qua videt verificare dictū Alga. scdo ibi (Sz nos.) Incipit cōsiderare
ppōnes quas sumpsit Alga. hoc in loco. Quātū ad primū dixit Alga.
qd multiplicatio scie in deo rerū extra se nō apponit pfectionē in eo:
z p̄ns voluit deū nō scire res extra se: hoc verificat. d. dicimus nos
qd hec est allegatio opinātis qd ipse deus non scit nisi seipm. i. dicere
deū nō scire res extra se est argumētum quo cōcludit ipm non scire
nisi seipm: z tunc statim remittit se. d. z nos in precedētibus narraui-
mus opiniones ipsoz ponētes cōueniētia inter id qd dicebant. v3. qd
ipse deus nō scit nisi seipm: z qd ipse scit omnia entia. i. ponebat hec
esse eadē. s. deū scire se z alia: z statim explicat cōueniētia. d. z ideo
dicunt

dicunt aliqui ipsoz nobilius qd deus est oīa entia. z ergo cōueniētia
hec: qm deus est oīa entia: ideo scire seipm est scire oīa entia alia
mō. ideo excusat se. d. z ideo nō o3 in istis nos amplius replicare: qm
multotiens dictū est: z sic pz: quō dictus Alga. quodā mō est verifca/
tum: deus enīz scit se z alia prout esse eius est esse alioz: nō tm scit alia
prout diuersa sunt ab eius esse: z hoc iaz exposuit supcri⁹ milica. (Sed
nos) hoc in loco cōsiderat ppositiōes Alga. suppositas in dubio.
vbi debet scire vt apparebit in sol. huius dubij qd Zuer. nō posuit oīa
verba Alga. in dubio p̄dicto: sed pauca: vt vsum est: z ideo cōsiderat
quasā ppositiōes quas nō habem⁹ in hoc lib. sed bene in lib. Alga.
inueniunt trāslate: ego autē fm posse conabor: illas apponeret: deinde
dicam dīca Zuer. super illas. Primo ergo pponit cuius nature sunt
propositiōes Alga. scdo ibi. (Et declaratio.) Exponit qd dixit. in quē
ergo. sed nos dicimus qd ppositiōes ducte ab isto homine in p̄sentī
cap. sunt probabiles z dialectice: cuius rōnem ait. d. prout sumit si/
gnificatiōē earūz ex manifestis. i. rebus sensibilib⁹ ad ignota. l. deuz
qui nobis occultus est: mō hoc non pōt fieri: nō enīz o3 argumētuz a
simili procedi nisi illa sint vnius generis vel speciei. dicit mō. z nō est
dubij qd res sensibiles z deus nō ingrediunt vnum genus: neq; cō/
municat aliquo mō sup. in sp̄e vel vniuoca nāquare ppositiōes for-
mate de creaturis nō debēt transferri in deum. (Tandem dicimus.)
hoc in loco apponit solu. pro Zuitē. cōtra quā arguit Alga. arguebat
enīz sic. sicut homo ignorare res est imperfectio: sic deum ignorare res
est imperfectio. Cui respōdet Zuer. d. tandem dicimus qd verba Alga.
in hoc loco diriguntur erga Zuitē. i. sunt valida ad eum. Et statim ap/
ponit quō non essent valida. d. prout indigebat dicto dicētis qd deus
scit seipm: z scit alia hoc modo. s. indigēdo illa responsione sunt va/
lida. sed si dicat qd deus non ignorat alia: qm sciēdo se scit z alia.
argumētuz Alga. nō valet. ergo vno mō valet ad Zuitē. alio mō non
valet. (Et omnes.) Cum dixisset solu. apponit generale peccatū om-
niam ppositiōnū Alga. d. eo3 ppositiōes quas ab Zuitē. in no-
mine Zuitē. narrauit in asserēdo hanc opinōē suppositas sunt a re/
bus notis in homine: z putat eas transferre siue trāfigurare in deū:
qd est impossibile. i. in decēs qz he due sciētie dicuntur sine dubio est/
uoce. s. de deo z de nostris rebus sensibilib⁹: istud ergo est peccatum
vniuersale omnīuz dīcorū Alga. (Et declaratio.) Quia dixit om-
nes ppositiōes quas sumpsit ab Zuitē. esse sumptas ex rebus sensi-
bilibus: z trāslatas ad res occultas: ideo hoc in loco inceptit decla-
rare illud: z enumerat aliquas earūz: z inquit. z declaratio huius est
idē z ex ppositiōnib⁹ sumptis a sensibilib⁹ procedat in occulta
est hec declaratio. s. qd id qd dicebat Zuitē. v3. qd a quolibet intel-
ctu procedit quidāz actus quez ipse intellect⁹ scit: z ppositio veras
sed modo humane sciētie. i. scientia nostraz cuius rōnem inquit. in tel-
lectus nāq; human⁹ pericitur ab eo qd intelligit z patitur ab eo ob/
iecto a quo imaginatio intellect⁹. i. intellectio causat. est ergo propo-
sitiō hec. s. omnia actus procedēs ab intellectu intelligit ab intellectu
verā in intellectu nostro: propterea qd ille actus procedēs h3 rōnem
obiecti a quo intellect⁹ potest moueri pari z perfecti. ergo intellect⁹ nō
pōt potest intelligere omnē actum ab eo proueniētē. (Et cum pro-
dēstruccio destruc. Zuer. Dbb

positionibus.) Cum verificavit propositionem illam: hoc in loco ostendit quomodo per illam transit Alga. arguere in dei scientia: et primo ponit hoc. d. et cum propositionibus sumptis in hoc genere. i. ex rebus posterioribus obicit ei. s. Zaicē. Alga. et proponit vnam questionem ex cuius solu. eligit vnam vim argumenti contra illum. questio est hec si est vnum agens intelligēs a quo cōsequit vnum actus: post quem sunt plures actus cōsequētes an si intelligit primum intelligere d. omnes actus cōsequētes vsq. ad vltimū. C. Et respōdet q. nō oportet semper: et dat rōnem: et inquit. eo q. quicūq. hominū intelligat actum. s. primum et eundem actum sequit alius actus. v. s. secundus: illūq. tertius: tertiusq. quartus nō sequit ex hoc. i. q. primus intelligat agens intelligens sciat cōsequētia. i. actus cōsequētes primi actus. i. qui cōsequitur illum primum: et tūc apponit qm̄ est possibile. et inquit. et respondens sibi Alga. dicit q. hoc. i. ista intellectio cōsequentiū actus reperitur in intelligēte propria voluntate. i. qui intelligit per voluntatem. in alio vero nō. i. in intelligēte sine voluntate propria non opz. (Dixit tamē hoc.) Cum Alga. soluit qm̄ colligit Zuer. ex solu. questionis vim argumenti contra Zaicē. et inquit. dixit tūc hoc ipse Alga. q. id in quo magis appodiat in attribuēdo scientiaz deo est q. affirmat deum habere voluntatē: potest ergo componi syllogism⁹ hoc modo. omne agens intelligēs primum actum per voluntatē intelligit omnes effectus et actus qui cōsequuntur illum. vt ex solu. qm̄ ptz: sed deus est agens per voluntatē intelligens primum actum. i. primum intelligētiā: vt Zaicē. cōcedit. ergo intelligit omnes effect⁹ post illam: et illi effectus sunt oēs intelligētie. et oēs res. et inquit. quapp dixit q. hoc argumentū est ita vehemēs q. nullā hz responsionē qua vitetur. v. s. q. nō sequat q. primum intellect⁹ intelligat prater eum. i. essentia propria omnes actus cōsequētes ab eo principat⁹ q. sunt scda cā et primum causarum et alia multa. quasi dicat. q. hoc argumentū est demonstratiū in proposito. C. Sed ambiget quispiam an sit aliq. intelligēs actum primum sine voluntate: et videt q. non: qm̄ omne intelligēs est hō vel aliqua substantiā abstractarū: sed omnis hō et omnis substantiā separata intelligit per voluntatē propriā: vt Alga. inquit. ergo in primo prime. omne intelligēs intelligit voluntate propria. C. Oppositum Alga. in solu. qm̄o propose: inquit. ait enī esse intelligēs duplicia gnr̄is: vnum voluntate: aliud nō voluntate: et verificat sermōem ei⁹ p. mō: et nō secūdo mō. ergo res est loco ambiguo. C. Et ad hoc dicit d. q. si in opinione sumus Alga. et Zaicē. rō prima cōcludit: qm̄ oīno opz intelligēs omne esse voluntate propria intelligēs: et tunc qd dicit in op. positum nihil est: qm̄ ipse forte loquit s. m̄ alioquin partē vel per intelligens intelligit cognoscēs: hoc enī modo pot. sermo eius verificari: est enim cognoscēs duobus modis: voluntate propria. i. cōingent: vt homo et deus: et sine voluntate vt animalis: cognoscētia: et s. m̄ hoc rō propozita in hunc modū d. componit: omne cognoscēs voluntate primum actum cognoscit oēs actus cōsequētes illum. sed deus cognoscit voluntate primum actum propriū: ergo oēs reliquos. Si autē loquatur s. m̄ peripateticos: aliter opz diceret: ego dixi in disputatiōe prima. in solu. secūdi dubij: et alibi: et nō est locus nunc replicādi. (S. m̄ militer.) Perfoluit et aliud argumentū Alga. et primo proponit illud

Dubitatio.

et inquit. s. m̄ ad ea que narravit noīe Zaicē. v. s. q. si ipse deus intelligeret seipsum et nō aliquid esset homo tunc nobilior: et. Dicimus q. sunt verba probabilia: et hoc ostendit: et inquit. si enī imaginaremur deos homines: quorū vnus nō intelligeret nisi seipsum: alius vero in/ telligat se et alia: dicimus q. intellectus in d. scabit q. ille qui intelligit se et alia est nobilior illo: qui tantū seipsum intelligit. vult itaq. tenere in eis que sunt eius dē generis: qd declarat. d. sed tenēdo q. intelligit hū manus et diuinus tantū equiuoce cōmunicat: tunc dicta traslatio est in competētē: eo q. sunt dissimilitatē: quō autē intelligere alia sit pfectio/ nis hominis: et nō sequit q. sit dei perfectior verificauit in solu. qm̄o querentis an intelligere alia sit perfectio simplr: an s. m̄ quid et ideo non decet hoc in loco illaz repetere. (Et q. ipse nomine) Inducit vna aliam qm̄nem quā peripateticī nō possunt solueret: inquit. et q. ipse nomine Zaicē. allegauit vnam ppositionē ab eo d. s. cōcessit in quo/ libet intelligēte. v. s. q. qui plura scit nobilior est: tunc addatur littere hec minor: sed deus nō plura scit. ergo in secūda figura non est nobi/ lior. minor ē probat. et pot. ratio cōponi in hunc modū: omne agēs in/ telligens suoz effectū voluntate agit: sed primus motor voluntate agit. ergo nō intelligit suum effectū: huius primo accepit minorē. d. et opz eos remouere a dicto deo voluntatē et nouitatē. i. voluntatē cōtingē/ rem: tunc ponit minorē syllogism⁹ principalis. d. quare sequent a/ serere q. prima cā sciat aliud nisi seipsa. est ergo minor: hec: sed deus non plura scit: et hec minor est cōclusio p syllogism⁹: tunc apponit mi/ nozem p syllogism⁹: et inquit. agens enī intelligēs suum effectū scit aliud ab eo prout vult. est ergo maior: omne agens intelligēs suū effe/ cum voluntate agit: et sic apparet locus questionis. C. Ducit inducit sol. Alga. et inquit. dixit q. hoc in cōueniēs sequit philosophos tantū et exponit qd dixit. et inquit. intendit dicere in hoc esse hominē causa/ tum nobiliorē creatore qui est ipseus cā: et hoc ostendit. d. et hoc se/ quitur ipse philosophos remouēt res mundi nouitatē pp qd remouēt ab eo d. s. deo voluntatem: et tunc remota voluntate opz q. ignoret id qd ab ea procederet: ecce quomō hoc sequit peripateticos et non theo/ logos. C. Debes scire q. qui ponit mundus eternus dicit deum age/ re necessario: vt in tertia et secūda disputatiōe vsum est. et qui au/ fert contra gētiam ab agente auferet voluntatē s. m̄ theologos sarracenos: et ideo sequitur q. deus egit sine voluntate mundum. (Sed nos.) Ad hoc remittit se et soluit: et sermo eius manifestus est per se: et eis que dicta sunt. (D. terea sciendum q. post q.) Dicit ostendit ordinem dictorum ab Alga. et inquit. prater ea sciendum q. post q. ip/ se allegauit nomine Zaicē. cum ppositionibus apparentibus idē sumptis ex sensibilibus esse cōmunes duabus scientiis noue et antiq. que scilz posse intelligere extra se. vult dicere post q. arguit nomine Zaicē. q. scientie noue. s. hominis: et antique scz dei est cōmune scire se et alia: cepit allegare. i. arguere cōtra eum in eo quod dicunt philo/ sophi in hoc tractatu. v. s. de differētia istarum duarū scientiarum. s. inter deum et hominē: et incipit capitulū a quo incepit. d. quare vol/ bis cauēris et. vsq. ad finem illius quod sumptimus. s. in dubio pro/ positio. ecce quomō Zuer. non totum dubium recitauit: et tamē con/ tradixit eis: et sic ptz illud qd a principio dixi. (Et sentētia.) Apponit

Nota.

sententia illorum que dicit in dubio que dicitur: et inquit. et sententia illorum verborum hec est: si omnes he. i. particulares comprehensiones de fecer? in homine fuerint: ergo debet a deo benedictio auferri. In dicit responsonem eius: et inquit. et dicit Auzic. qd ipse in hoc dicitur eius alijs philosophis. v3. qd deum no comprehendere particularia no est defectus in eo. imo esset defectus? in eo si ea comprehendere. Similiter no comprehendere alia preter seipsum no est in eo defectus. et sic patet sol. argumeti ab Auzic. (Et nos dicimus) Hoc in loco Auzer. aliter respdet et proponit responsonem. et inquit. et nos dicimus qd euasio hominum dubiozum est qd diuina scientia no diuidit verum a falso in opposita sc3 contradictonis sicut reperit in humana scientia: vult dicere qd de scientia dei no verificatur alterum contradictonis determinate. v3. aut scit alia: aut non scit alia: sicut reperitur in humana scientia: quoniam determinate: aut homo scit alia: aut no de necessitate alterum istorum verificatur de hominis scientia: de ista duo sunt contradictonia quorum altere omnino de scientia hominis verificatur: unde verificata vna ipsarum de homine necessario altera est falsa: sed in deo benedictio aini bo verificatur tamē duobus respectibus: et hoc declarat. d. v3. qd ignorat ea modo inferre defectus: et scit ea modo no inferente defectum: vult dicere qd deus scit particularia prout no implicatur ab eis: et ignorat illa. put imperficiat ab illis. similiter dicim? de vniuersali? et particularibus qd ipse deus scit ea. et qd ignorat ea modo iam dicto. Tunc ordinat se ad sequentem dispositionem: et dicit. dicimus de his qd ab hoc. i. perfratatione de scientia dei possum? quietere. v3. a iustis et rixis Alga. cum pl. philosophis no tantum in hac disputacione sed in sequenti: nihilominus duceamus sequentem disputacionem vt ne putent sequaces ipsius nos stupefactos esse suis sophisticationibus sophisticalibus argumentis.

Posset et in hoc loco dubitatio ardua emergi an deus particularia ignoret. Sed qd Auzer. in disputacione. i2. hanc pertractabit hoc in loco transeo. Ideo volo mouere questionem: an illa duo contradictonia in deo verificentur: et quo verbum Auzer. intel ligatur. Et videtur qd illud qd Auzer. inquit falsum est. s. qd de deo possunt contradictonia verificari: qm Arist. posteriorum primo. inquit contradictonis est oppositio. cuius no est dare medium fm se. ergo scire particularia et non scire particularia nullus habent medium. Adhuc autem sunt homines multi qui diffinitionem contradictonis sic intelligunt. qd contradictonis est oppositio: cuius no est medium dare fm se. i. fm extrema absolute accepta. A. g. accipiendo albus et no album absolute non habet medium: quoniam eius albi vel no album: accipiendo autem albus per se vel no album per se medium reperitur: qm no cum neus album per se: nec no album per se: extrema ergo illa vno modo non habet medium: alio modo habet: sicut quidē prout absolute accipitur: carent vero medio: prout respectus? et notas adiunctis perfectis. Et hoc potest et solu. questionis parere: cum enim querit an inferat particularia et ignorare illa sit medium absolute no datur medium: deus enim particularia scit: et tamen si extrema illa assumat cum notis et respectibus: potest et deus medium esse scire enim particularia eo modo quo sciens imperficiat: et ignorare vel no scire eo modo quo per-

Ad tertia.

Solo.

scit habet et medium. v3. deum. deus enim no scit particularia eo modo quo ipsius imperficiat: sed eo modo quo no perficitur cum scit. Sed quomodo dicitur in homine scire singularia: siue non scire capitur absolute: siue cum notis perfectis vel respectibus? nunq est inuenire medium semper: homo enim scit singularia. quomodo dicitur vel ignorat. Sed hec solu. optima est et tota bona: peccat tamen in diffinitione oppositionis: et quasi vniuersali nullus antiquorū expositionis sic expoluit nisi quidam latini qui serē totum librum posteriorum conturbant. Ita. autē Philoponus posteriorum primo aliter comentatur est diffinitionem contradictonis: vbi debes scire in vna quacumque specie oppositionis posse dari medium aliquo modo. A. g. calidus et frigidus: et contraria medium habet. iterum pater et filius: et relatiua medium habent subiecta et opposita relatiua: similiter cecus et videns medium habet lapidem: vnaqueque ergo species oppositionis et talis est medium semper se: fm qd talis species. et tamen si consideratur oppositionis oia species: et in eis saluatur contradictonis: vnaqueque enim species oppositionis ad contradictonem reducitur: et Arist. docet in predicamentis: frigidus enim et calidus possunt et in frigidus et no frigidus reduci. calidus enim no frigidus dico: ergo genus omnium oppositionum est oppositionem differentiam: qm hec quidem medium fm se: et relatiua contraria: et pparatiua per accidens medio carent: prout ad contradictonis reducitur oppositionem: hec autē medio carent per se: sunt alijs causis carente medijs vt contradictonis: ergo vt dicitur qua differat contradictonis ab alijs speciebus: adiunxit Arist. in posterioribus? (fm se. inquit dicit. Contradictonis est oppositio cuius non est dare medium fm se: ad differentiam aliarum specierum in quibus est medijs carentia prout reducuntur ad contradictonia: reliquas autem responsonis eorum esse potest totum bonum.

Impugnatio.

Undecima disputatio Alga. cum phis in qua ostēdit debilitatem ipsorum in asserendo qd ipse deus scit seipsum.

CDVBIVM PRIMVM.

Et Alga. fm opione verorū phoz qui nouitate cōcedūt mūdi ppria voluntate patet ppositū: qd ex voluntate et scientia iudicatur vita: et qd libet viuens seipsum sentit: deus est viuens: ergo cognoscēs seipsum. vnde dicim? qd hec ratio est valde acerrima: s3 vos qui remouetis ab eo voluntates et mundi inuouationē totaliter negatis: et opinamini qd id qd procedit ab eo: procedit de necessi-

tate vel a natura: et primo causatur ab eo primo totum deinde alia causata successine et gradatim donec perveniant ad ultimum entium: et sic ipse non seipsus sentit: sicut ignis a quo caliditas procedit: vel sola quo lux procedit: et nullus istorum seipsus novit: sicut nullum extrinsecorum ab eo novit: ergo deus apud nos summo ignorans est: et nos ita declaravimus nosse ipsorum quod ipse ignorat alia: Unde postquam ignorat alia non est cavendum quod ignoret seipsus. Et si aliquis diceret quod ipse ignoret entia seipsus scilicet scit. Qui eius seipsus ignorat mortuus potest reputari, ergo ipse deus esset sine dubio mortuus. Illos vero ad hoc respondentes dicimus: eis quod hoc sicut sequitur opinantes quod deus ignorat alia: et scit seipsus, nulla enim differentia est intra hoc et dicitur dicentis quod illud quod non agit cum voluntate: nec audit: nec videt est mortuus. Et si forte dicerent quod esse separatum a materia est intellectus per se existens et intelligens seipsus. Dicimus quod declaratum est quod hec pura evasio est: quod non potest demonstrative probari. Et si forte dicerent quod huiusmodi demonstratio est: quod ens dicitur ad viuentem et ad mortuum: et viuentis nobilior est mortuo: sed primum nobilior est cunctis entibus, ergo vivens est et dicitur quod omnes iste sunt evasiones. Illos enim possumus eis dicere, quare est impossibile quod ab eo quod ignorat seipsus succedant entia seipsa sentientia cum pluribus medijs: vel sine medijs. Et si forte diceretis quod impossibilitas puenit ab eo: quod sequeretur quod causans esset nobilior causa. Dicimus quod potest hoc asserere sed appentia: non tamen quod possit demonstrative probari et cetera.

Sicut Averroes inquit huiusmodi disputatio videtur quodammodo superflua: quoniam sufficienter tractata est: attamen videtur ne Averroes videtur fugere argumenta Alga, ideo aggressus est eam: et per consequens que sit intentio huiusmodi manifestus est. Primum ergo Alga, procedit quod deus intelligit et cognoscit se: et syllogizatur hoc modo: omne vivens cognoscit se: sed deus vivit: ergo deus cognoscit se. maior probatur: quoniam deus scit et vult: et omne sciens et volens est vivens: ergo in prima figura deus vivit. huius primo tangit prosyllogismum. d. sicut Alga. per opinionem verorum philosophorum qui voluntate concedunt mundi propria voluntate dei patet propositum: et accepit vim maioris prosyllogismi: et inquit: quod ex voluntate et sciens

na iudicatur vita: reliquum prosyllogismi dimittitur: accipit maior rem prosyllogismi et inquit: et quodlibet vivens seipsum sentit. i. intelligit: deus est vivens: hec est minor: ergo cognoscens seipsum: et apponit efficaciam ceteris: et inquit: unde dicimus quod hec ratio est valde acerrima. Sed hic est ambiguitas: quoniam primo probat deum vivere propter intelligere: secundo probat ipsius intelligere propter vivere: ergo ipse committit circulum quem Aristoteles destruit primo posteriorum. Et sciendum quod intelligere et velle sunt velut cause vite: vita velut effectus: sicut enim motus est causa vite: ita et intelligere et velle sunt vite per se ceteris: ut Averroes inquit. 12. meta. co. 38. et 39. potest ita quod dicitur quod primo processus concludens deum vivere ex eo quod intelligit et vult est processus propter quod dicitur vice demonstratio cause. secundus processus est processus quia: quod procedit a posteriori ad causas priorum: quod enim vult concludit ipsius intelligere et velle: ergo demonstratio hec erit signum. Et ad questionem dicendum ipsius non errasse cum non in eodem genere demonstrationis illud fecerit. Sed hic adhuc emergit altera dubitatio: an scilicet possit fieri iste regressus seu circulus ab effectu ad causas et post ab illa ad effectum. Similiter et adhuc ambiguitas. cum enim ordo nature sit contrarius modo procedendi nostro: ut Averroes inquit primo philosophi. comen. 3. non incipit a causa: ergo nos debemus incipere ab effectu: modo Alga. ut totum oppositum fecisse: incipit enim a causa et procedit ad effectum: et post videtur ab effectu regredi ad causas: et hec ambiguitates sunt non parviter cum in commento meo libri posteriorum multum plongauerim sermones in his visum est mihi modo abbreviare opinionem peripateticorum in his: primo ergo dicitur ad primam post ad secundam per posse meum. Quantum ad primam igitur partem dixerunt multi antiquorum quod non sit illa circularis vel regressus demonstratio: quado enim per effectum causam inuenisti sine dubio demonstratio: quod ex notiori et priori tibi processit: cum ex causa finem ad effectum redis propter quod ipse effectus concludens non demonstrabitur: cum ex notiori procedis ad notius: et sic isti processum quia demonstratio affirmat esse processum: propter quod concedunt non demonstratum esse sed dialecticum seu topicum: eo quod non ex notiori est ad latentius. Et huius exemplum est: si enim progredieris iste homo currit: ille homo currit: et ille et sic de singulis: ergo omnis homo currit: illatio est necessaria: et omo concludit et necessario: oppositum enim notius stare cum antecedente est impossibile: attamen topicus processus esse eo quod non probatur per naturam quod antecedit vel est ignotius consequente vel eque notum: potest tamen esse notius tibi vel illi: et ideo dialecticus vel topicus dicitur: eo quod non ex notiori procedit simpliciter: sed huic vel illi qui dat antecedens. sic in opposito: et si processus propter quod sit necessarius et illationis necessarius: et dialecticus dicitur: eo quod non ex notiori simpliciter: sed huic vel illi procedit: in naturalibus ergo per huius manifestus est quomodo fiat circulus: et quomodo non. et sicut autem hoc quoniam effectus demonstrat causam esse: ergo est notior: et sit igitur eius notior: et octo. notitia vero cause inuenit ut quatuor. Si igitur ad effectum eundem redibis ab ignotiori et latente: quia a noto tibi: ut quatuor ad notius et certius: quia ad effectum notum ut octo procedes: ergo secundus processus non potest demonstrari.

Bubitatio.

Solutio.

Questio.

Positio antiquorum.

ps Joa-
iando.

Impugna-
tio cōtra ra-
tiones Joa.

stratiuus dicitur demonstratio sit ex notioib: vt in poste. satis dicitur
 Aris. alia q; argumēta p eis: q; nullius sunt valoris: et aplice addu-
 ri i posteriorib: tractato. C. Hac opinioe Jo. iadonius in qōnib: pmi
 de aia conabat: stralico. C. Hac opinioe Jo. iadonius in qōnib: pmi
 sunt pncipia cognoscēdi sba: et eōtra: pmo: q; eadē sunt pncipia eēn-
 di: et cognoscēdi: mō cā est pncipiū eēndi effect: q; et cognoscēdi maior
 est Aris. et Zuer. 4. cō. scōi meta. C. Preterea. sba est por nā cognitōe
 et tpe accit: q; actio demonstrā sba mōt et ab ea demōstrari: maior
 est Aris. et Zuer. 7. meta. cō. 4. s; rōnes Joānis cōtra nos in pū cōclū-
 dunt. pma quidē non qm causa est pncipiū essēdi et veritatis p m na-
 turā: vt et ipmet dicit alibi: et sic nō quo ad nos. scōa vpo inuēni-
 qm sba est prior cognitione: et tpe: et nā. cognitōe. s. p m nāz. tpe vero. i.
 separabilitate nā. i. perfectione: et licet ponat in eius dīffinitione: non
 quidē ponit vt notius nobis: sed vt quietas: vñ enīz correlatiōnū
 ponit et in dīffinitione alterius: et non vt notius pōt ergo et aliter opi-
 nio illa remoueritum ex verbis pborum: tum ratione verbis quidē
 qm pmo posterior inquit: sed q; dīffert et ppter quid scire pmiū qd
 deo et in eadē scia. Et post q; pbauit hoc ex pmissis multis inquit: alio aut
 modo dīffert pp quid ab ipso q; qd est per alia scia vtrūq; specula-
 rit: vbi Zuer. inquit cap. 3. et post q; est demonstratio que facit ad ipi-
 inuentionē rei tam post alia que facit ad ipi- cām inuentionis ipius
 tam q; inuēniunt hī duo modi: aut in arte vna: aut in duab; artibus.
 C. Preterea. et Themi. ait ibidē. cap. 28. sane fieri pōt vt eadē scia
 modo ipsum quāobez tractet modo ipso vt sic explicet: aliqui est vt
 diuersa scia sit que quāobez cōdocet ab ea: que vt sit demonstrat.
 C. Preterea. Aris. 2. poste. cap. 16. mouet qōnem in pncipio capitali:
 et inquit. de causa autē cuius est causa: dubitabit aliquis nunq; cum
 causatū est: causa est et c. post solūta questione inquit. si igit quidē per
 causam est demonstratio ppter qd est: si vero nō per causam ipius que:
 qm in medio est cognouit. ppter qd aut non: vbi Zuer. cō. 25. inquit
 in solone illius qōnis: sed cū ostēdimus causatū per cām est id demon-
 stratio dans cām et inuentionē: et cū ostēdimus cām per causatū: est id
 demōstratio dans inuentionē tantū: et ponit exēplūz vide. C. Preterea. et
 ibidē dicit Themi. cap. 3. inquit. nullū aut in cōmōdū suscipit
 si causa talis cū sua cōclutione rector: queri dicat: nec em eadē ratio
 vtrūq; recip: cōtrario est: absoluta demonstratio. dicitur s; pte: per syllo-
 gismum: tantū demonstratiōe intēdit q; que pro tanto syllo tantū
 dicitur: non ex vero medio pcedit: vt ipse ait pmo posterior. cō. 46.
 qre et ex his regressu dare manifestū est apissime. C. Preterea. Lin-
 cōnēsis grossa testa ibidē manifeste idēz dicit: et magnus Alber. tra-
 ctatu de venatione dīffinitionis. cō. 7. et cōeors est eiusdem. C. Ad huc
 Zuer. 2. meta. cō. 16. inquit: certitudo em diuersa in eadē scia. C. 6.
 p m demonstratiōnes simplr: et p m demonstratiōne quiaz cū diuersi-
 tur in eadē scia magis diuersatur in scientijs diuersis p m genus.
 C. Rursus. 6. phis. cō. 15. inquit: cum prius declarauit q; si magnitu-
 do fuerit diuisibilis in infinitū q; velocius et tardius inuēniunt in infi-
 nitum: vult declarare eōuerso: et post quibusdam interpositis inquit:
 et signa demonstrata sunt illa que cōuertunt cām solo causa. s. q; cū

ponat causa sequit signū et eōuerso: et ideo inepit pmo declarare cō/
 secutionē signi ex causa: et inde cōsecutionē cause ex signo: ecce q; pla-
 ne Zuer. id dicit. etia in. 8. phis. cō. 5. inquit eōtrario pime vte. In
 prima em. pbauimus ex motu eterno moroz esse que tibi non mouetur:
 hic aut pbauimus q; morus eternus est: hoc q; motor qui non mo/
 ueatur est. Idem apponit: et ibidē cōmen. 5. 2. 65. et adhuc possem tibi
 enumerare loca sere innumerabilia: vbi Aris. et Zuer. circūlū cōmit/
 tunt in diuersis generibus demonstratiōnum: ideo nolo plus in hoc
 insistere: ratione vero q; hoc monstrari pōt: qm scientie diuersa s; m
 diuersitate mediū: vt Aris. in. 2. posterior. demonstrat: q; igit effe/
 ctus est mediū in demonstrādo causam: et cā mediū in demonstrādo
 effectū: ergo notitia que relinquit ex pcessu culus mediū est effectus
 dīffert specie a notitia que relinquit ex pcessu: cuius mediū est et ipsa
 causa: notitia ergo que effectū relinquit ex causa altera est a notitia
 effectus que per sensum habebat: ergo in scōo. pcessu causa est notioz
 nobis q; effectus notitia relictā tertio loqoz: hęc ratio est demonstrati
 uas: pfecte ad datur vt dicaz: vt ergo pfecte intelligas vtes scire
 pmo: q; hęc causa mediū et dīffo idē sunt in subiecto: dīffert tū in mo/
 do: quia enim causa hęc rōne cause: non tū rōne mediū nec dīffōnis
 omne aut qd rōnem hęc mediū: rōne hęc cause. C. Scōo vtes scire q;
 aliter est i qōne simplicis: alter in qōne cōposita: vco aut qōne simpli-
 cem: vt an ignis sit vel fumus sit: dico vero qōnem cōpositā in q; est
 questum de cōcesso: vt si luna deficit pp quid deficit luna: dico q; pp in
 qōne cōposita mediū hęc rōnem cause: et hęc rōnem mediū: alio tū pces-
 su acqrit mediū sub rōne cause: et alio sub rōne mediū: per pcessum em
 quia: in qōne cōposita acquirit solum mediū sub rōne. C. 1. g. luna defi-
 cit: ergo obiectū est aliqd inter solē et lunā: hoc enīz pcessu quā. acq/
 sitū mediū in eo q; causa illi effectus: et hic est pms pcessus quia:
 quo. s. acquirit causa in eo q; causa: quo facto nō statiz redibis ad effe-
 ctū demonstrādū per hęc qm causa inuēta per effectū nondū hęc rōne
 mediū. opz enim ad hoc vt habeat rōnem mediū: vt sit tibi notius effe-
 ctū quo inuentum est sub rōne cause: ergo tūc intellō negotiā circa
 causam inuentā inuēniēdo illam sub rōne mediū: est autē negotiatio
 hęc resolutio que fit cōpositione et diuisione hoc modo: obiectus istud
 qd inuentū est esse causam huius: luna deficit est ens: ergo vel sba vel
 actio: non actio: s; sba. vel igit corporea vel incorporea: non incorpo-
 rea: relinquit corpus vel animatum vel inanimatum: non animatum ergo
 inanimatum: vel eternū: vel generabile: non gñabile: ergo eternū: vel
 diaphanū vel opacum: non diaphanū: ergo opacum: obiectum ergo
 illud est corpus eternū opacum: sed illud est sola terra: ergo obiectus
 illud est terreus: qua negotiatio cōpleta acquisiuit causam: tunc sub
 ratione cause: et sub rōne mediū: cause qd est qm per effectū in eo q; effe-
 ctus mediū vero q; per negationē adeo inouit q; notius factū est effe-
 ctū quater mediū ad ipm inquantū causa: et eo cōpleto pōt syllo de/
 monstratiuus ppter quid cōponit: et erit scōo. pcessus. non autē semp
 causa hęc rōnem mediū: qm intellectus causa est veritatis pncipioz:
 quē dīmodo ppositiones cōclutionis: vt Themi. inquit pmo poster.
 c. 7. et Zuer. ibidē. et tū non pōt esse mediū demonstrādū pncipia pri-
 ma: et hoc et Zuer. inquit. pmo de aia. cōmen. 2. Silt in qōne simplicis

mediū hz rōnē cause tantū: vt si fumus est ergo ignis: tūc em demōstratio est signū: ea inuenit causa in eonō tñ pot fieri regressus: euz tūc nō habeat rōnem mediū: cū nō habeat rōnem diffōnis. p3z ergo qualr in qōne cōposita cōcedendum est regressum demōstratiōis mediantē negociatione tibi cōposita. in qōne aut simplicī nō: Imo si rē dīstīnus pcellus erit topicus forte. Qd aut licet sit intentio Zuer. p3z 2. meta. cō. 11. z tu lege verba eius ibidē: quō quidē igit cōtingat rē gredi: z quō nō manifestū. regredi enim in questione cōposita: pmo tñ negociatione facta cōtingit: in questione vero simplicī nō: facta negociatione: cum ibi mediū tñ cause rōnem habeat. ¶ Ad obiectū alioz soluit hoc modoz: vel qd dicitur est ad effectū: nō fm eandē spēcīem notitiet: vt Alber. ait in posterioribus: vel reditus sit facta negociatione. tūc enim notitia cause a gēo per resolutionē illaz intendit: qd pot esse causa z mediū ad effectū illum: nec est remorum alia via qd demōstratiōe aliqūd notificari z certius reddi. sicut docuit Arist. in posterioribus. z sic patet: quō sit circulus z quō nō: z per pñs sol. ad pñm. ¶ Superest modo questionē scdā soluerē: z pmo opz vidēre qualr triplex est genus demōstratiōis simplr. s. ppter quid z signū tantuz: z qd sit vnaqueqz ipsarū opz declarare. Circa qd opinio est Ammonij in pmo de aīa: qd duplex est tantū genus demōstratiōis scz ppter quid z signū seu cōiecturalis: explanabimus aut post quid sit vnaqueqz harū: huius rō esse pot: qm demōstratio nō differt a demōstratiōe nisi rōne mediū: augent enī demōstratiōes pp mediā: vt Arist. inquit in poste. sed mediū demōstratū nō pot ee nisi duplex. s. effectus vel cā. s. demōstratiōis spēs nō nisi duplex erit. Adhuc Arist. pmo poste. vbi de genus demōstratiōis enumerat cap. (S3 differt qd z pp quid.) z. 2. poste. c. 16. nō ponit nisi duas spēs demōstratiōis. z per pñs vel ipse est dīminutus: vel fecit aliū libzū poster. vbi soluit. ¶ Rufus. si demōstratio simplr differt a demōstratiōe pp qd: vel illud erit a mediō: vel pp cōclonē: nō pp cōclonē qm vna spēs cōclonē est in vtraque: nec pnes mediū qm vtrūqz mediū est cā. ergo nō differunt. ¶ In oppositū est Zuer. in pñemio physc. z ibidē cō. 10. z ibidē cō. vlt. z. 2. physc. cō. 22. z. 26. z inducere cōmen. ad hoc est superflū. vt g sol. huius qōnis videat opz vidēre qd sit demōstratio signū. scbo quid sit demōstratio ppter quid. z tertio que demōstratio simplr. Demōstratio signū: vt Zuer. inquit pmo physc. cō. 2. est hoc mō: si contingit vt nota apud nos nō sunt nota apud naturā que sunt priora in esse: sed posteriora: tūc demōstratiōes dāt in hac scia erāt de numero signoz: z est ergo demōstratio signū demōstratio cuius mediū est posteriorius natura z notius nobis. Dicit quozqz hec spēs demōstratiōis signū demōstratio quia: z demōstratiō ee tantū: qd quid demōstratio qz respectu cōclonēis cōpostre. si em demōstrat pp solia ea dēre humidū: resolui demōstratio erit ipsius qz. i. vitariū ppositiōis: e hoc inquit Themi. scbo poste. cap. 30. d. ita demōstratio putāda nō est que nullo mō: aut ex cā aut ex aliquo qd cogitatione prius sic dicitur: nā lunā deficere nō est cā cur terra se mediā oggerat: s3 pot ee cōclonē sionis: vtiqz rei nō pot: ergo vult qd ideo dicat demōstratio quia: qm mediū cōcludit cōclonē verā ee: z hoc appellat qz Arist. p poster. lib. (Supr aut est p cognoscere.) Dē demōstratiōe ee tñ in qōne simplicī vbi

Demoftratio signi.

ab effectu ad cām terminat qō si est hoc mō. fumus est. s. ignis. h. ignē ee cōducit: ideo demōstratio esse pot z v3 dicit. Dē tertio demōstratio signū qm effectus est mediū z effectus signū est cā: ppter ea demōstratio signū seu signū d3. Hāc aut Ammonius in p de aīa subdividit. z vult qd sit duplex. vna est qd cōiecturalis d3: vt illa in q mediū postū nō se/quit necito: z oīno causa: vt languida est: qm pperitū nō em oīno lam/porum sequit pperisse. scdā spēs d3 sufficiētia seu fides ab Zuer. p ces. cō. 22. z Ammonij inq. qd huius demōstratiō d3 illa: ad cuius mediū sequit oīno cōclūso: vt fumus est hic. ergo z ignis. z spherica ee luna pp hūc modū cōculr illuminari. vt Arist. demōstrat in lib. celi. z forte hoc inquit Zuer. 6. physc. cō. 15. qm inquit qd signa demōstratiōis sunt illa que couertunt cū suis causis. s. qd cū ponit cā sequit signū. z e cōuerso. Et forte de demōstratiōe. qd pmo loquit Themi. 2. poste. ca. p predictio. qm dicit: pcellus ab euentu ad causam est syllogismus tantuz. intelligit enīz per euenta signa fallibilia. ¶ Sed dices demōstratio per causāz remotam dīqz vt Arist. inquit pmo poster. cap. Sed d3 quia. z tñ nō est sufficiētia nec cōiectura. ergo tertia spēs. ¶ Dicendū qd pot esse sufficiētia seu fides: z sic sufficit. qd ergo sit demōstratio signū: z quoz modis dicat: z quoz sunt eius spēcīes: manifestū.

Substratio. Solutio.

Superest modo definire demōstratiōē ppter quid. Quid demōstratio pp quid. inquit Zuer. 2. celi. cōmen. 35. si laren tūo fuerit causa rei qd suum esse erit demōstratio ppter quid tñ est g demōstratio pp qd demōstratio cuius mediū est cā cōclonē z ignotius ea. ¶ Sed ambiges. qm oīs demōstratio est ex notiorib3: s3 demōstratio pp quid demōstratio. g ex notioribus. z sic dīctō Zuer. est falsa. ¶ Dicit dū igit qd intelligi nō facta negatōe. est ergo sensus demōstratio pp qd est demōstratio cuius mediū per se est ignotū z latētius effectus: s3 post cōpletum intells negociū notius relinquit: z h demōstratio d3 cause tñ: eo qd dicit tantū pp quid effectus: z nō cōcludit ipsum esse: vel esse verā cōclonē: z hoc statim exponit melius. Quid qd sit demōstratio pp qd manifestū mō: z quō mediū se habeat palam. de demōstratiōe vero simplr qd sit Themi. pmo poste. ca. 46. v3 dice/ re qd sit ea cuius mediū cōcludit vtr cōclonē oēs possibiles fieri. aut em sic ee pō cause qd ita sit quozqz tota vltim est: eo qz nō modo notitiam huius vnus de factus que nūc patit luna: s3 simplr omnū cōti/ner. Nā interuētus terre nō tñ huius de factus cā est qd oīuz qui possint oibus seculis euenire. ecce quō Themi. ait demōstratiōe simplr dī/ctio qd causa cōcludit vtr z cōter oēs cōclonēes potēs formari de oibus effectibus possibilib3 esse. ¶ S3 h cōpositio v3 ambiguit: qm demōstratio. tūc pp qd z cause tñ demōstratiō simplr dicit post ee. est em causa per se oīum effectū causa pp qd. z simplr dicit nō esset remotū. Adhuc demōstratio per signū quertibile simplr dicit post ee: eo qd effectus euenire potest ee causa vtr cōclonē cuiuslibet possibilib3 formari ex oibus causis. ¶ Ideo debet scire qd qm qz est effectus: z ppter quid eodē mō effectus eodē medio cognoscunt. vt si nos essemus supra lunā vidēz cōstēt qz ē res terrā interponi. z nō eclipsum. tūc luna deficit. qm interponit effectus z pp terra. nūc em cognoscit esse. s. lunā deficere. z ppter quid deficit eodē qd ē effectus medio. s. interpositione. qm aut ee effectus alio cognoscit z alio pp qd cluo. qz. g. nūc existēs in terra cognoscit luna deficere vltuz: pp quid

Quid demoftratio moustratio simplr. Substratio.

aut ejus per eam inuentam. ergo diuersis modis. qm̄ ergo est aliqua dem̄ratio q̄ simul z nō diuersis modis cōcludit cōclonē esse verā. z pp̄ quid vera est d̄ dem̄ratio simplr. vt dem̄ratio illa: tūc qm̄ effem̄ supra lunā z viderem̄ terrā iteruenirez nō viderem̄ ecy p̄m̄. nō mōstratio. n. p̄bas: qm̄ deficit luna. simplr diceret. z dem̄ratio ma r̄hemance sunt hui⁹ ḡnis. nō. n. in eis p̄tio effect⁹ est not⁹ sentu. z per sp̄z iustigat cāz eē. d̄. de de nego q̄amur. z tertio regredimur: s̄z mediū simul mōstrat cōclonē verā. z pp̄ qd̄ illius. z hoc ingt Zuer. 1. cell. cō. illo. d. z si not⁹ fuerit p̄t⁹ z latēti⁹ erit sui esse: z sua cā notio. erit de mōstratio absoluta q̄ dat cāz z eē. z h̄ ingt p̄ p̄y. cō. 2. d. si cōtingit vt notū apud nos sit notū apud nāmtrā dem̄rationes datē hac scia erūt cāe z eē. i. simplr. vult q̄ Zuer. qd̄ dem̄ratio simplr dem̄ratio abio/ lura. z dem̄ratio cāe z eē vna sit sp̄s diuersa nota sortita pp̄ diuersa offi/ cia. in q̄m̄. n. p̄cionē dem̄rat esse verā z pp̄ qd̄ dem̄ratio cāe z eē dicit: pur absolut oēs abiguitatē circa cōclonē. s̄z circa q̄m̄ cāe pp̄ qd̄ f̄ vocat absoluta. p̄not aggregat oēm euidentia. s̄. dem̄ratiois signati z dem̄ratiois pp̄ qd̄ simplr or. hec. n. dem̄ratio pp̄ie aggregat p̄cionē dem̄ratiois signati qm̄ quē admodū signū dem̄rat cōclonē esse verā tūc: sic z hoc cōclonē esse verā on̄ d̄. s̄. pur dem̄ratio cāe dem̄ratio pp̄ qd̄ cōclonē: sic z h̄ pp̄ qd̄ dicit cōclonē: s̄ dem̄ratio simplr est virtuale aggregatū ex vtroq̄z ḡne dem̄ratiois. C̄ Ad opposita q̄ destruit illud triplex gen⁹ dem̄ratiois: d̄z qd̄ d̄nt pp̄ mediā z qm̄ or mediū demō stratiois simplr vel est cā vel effect⁹. d̄dm̄ qd̄ nec cā pura nec effectus: s̄z aggregat vires vtriusq̄z vt exposuitō mediū illud est alterius sp̄s ab extremā. sicut rubeū ab albo z nigro p̄ nunc. C̄ Ad scdm̄ d̄dm̄ qd̄ ibi nō enumerant nisi extremas sp̄s: tacuit autē mediā: qm̄ solera pōt p̄mptre z eā ex illis colligere. C̄ Ad tertiāz manifesta est sol. d̄nt eniz pp̄ mediā. p̄nt. dem̄rationes esse p̄ idē gen⁹ cāe. nō autē p̄ idē gen⁹ mediū. dem̄ratio. n. hoīs habitātis in terra z ex n̄tia supra lunāz habēt vna sp̄m̄ cāe: nō tñ vnam sp̄m̄ mediū: vt solerti paret. Quor quidē ḡna dem̄rationū qd̄ vnū qd̄q̄z illorūz: quot eozū sp̄s z quib⁹ dicant noibus: z quō soluant̄ obiecta in oppositū manifestū int̄tū. C̄ Ad scdam̄ ergo q̄onē p̄ncipalē d̄dm̄ qd̄ multotiens sit dem̄ratio sim/ plr ex qua puenit effectū esse: z pp̄ quid effect⁹: vt in p̄posito 2lga. deus viuit. qm̄ intelligit z vult. reditus autem sit: nō vt p̄cludat ali/ quid ignotū: s̄z topicus est regressus ductus in p̄firmatōe dem̄ratiois p̄ioris: vt ostēdit signū z cām inuicē conuertī. C̄. g. si estmus supra lunā. arguerem⁹. luna deficit: qm̄ iteruenit terra. hec dem̄ratio ē sim/ plr. si regredimur. si luna deficit q̄ interuenit terra. p̄cessus est to/ picus ductus tñ pp̄ cōfirmationē dem̄rationis simplr. nō qd̄ eo con/ cludat ignotū simplr: sed cōfirmat z sic p̄z qualr hoc fecit 2lga. in hoc loco. z 2lri. cōseruat illud sepe in demōstratiōib⁹ nālibus. Redeam⁹ ergo ad locū nostrū. (S̄z vos.) Cū induxit rōnē qua p̄bauit deū esse scientē se z alia. hoc in loco ostēdit: quō apud peripateticos ē neces/ sariū poni totū oppositū: z syllogizat sic. oē agens sine voluntate esse et̄nū nēcio z p̄m̄ nām est summū igno: as: s̄z deus est apud p̄pa teticos agēs sine voluntate z effectū et̄nū nēcio necessitate nāe. s̄ deus est summe igno: as. hui⁹ p̄tio cōcedit minorē. d. s̄z vos q̄ remo/ ueris ab eo voluntatē: z mūd̄: imo cuiusq̄ effect⁹ innouationē totā

Nota.

hēgatio z optinamini q̄ id qd̄ p̄cedit ab eo p̄cedit de necessitate vel a nā hoc mō. s̄z p̄tio causat ab eo p̄m̄ cātum: deinde alia cāta suc/ cessiue z gradatim donec pueniēt ad vltimū entū. C̄. g. ad mām: tūc apponit cōclonē. d. z sic. i. ergo ipse nō seipm̄ sentit. i. intelligit. appo/ nit maioris p̄bationē p̄ exēplū. d. sicut ignis a quo caliditas p̄cedit vel sola quo lux p̄cedit. z nullū istoz seipm̄ nouit sicut nec aliq̄d ex/ m̄tēcoz nouit: ergo maior p̄z fere inductio est ē replicat cōclonē d̄icō: s̄z deus apud vos summus igno: as est. Cōfirmat hoc. d. z nos iam declarauim⁹ noie ipoz qd̄ ipse igno: at alia. vnde post q̄ igno: at alia. nō est cauenduz quū igno: at se. deus ergo oino se z alia igno: rat: ergo summus est igno: as. (Et si aliquis.) Apponit hoc in loco du bium z ingt. z si aliquis diceret qd̄ licz ipse igno: at entia. vult dicere extra se scit saltē seipm̄. z p̄bat hoc p̄ sim pole hoc modo syllogizans. g enim seipm̄ igno: at mortū: pōt reputari. apponit minorē: s̄z p̄ te de⁹ seipm̄ igno: at: s̄z ipse deus eēt sine dubio mortū. cōclō est falsa. ergo aliq̄ p̄ponuz. nō maior: s̄ minor: z sic h̄ p̄positū. (Nos vro) R̄ndet ad hoc r̄ndemus z d̄icim⁹ eis qd̄ hoc simplr etiā opinātes qd̄ deus igno: rat alia: scit seipm̄: qd̄ p̄bat. d. nullam. d̄tia est inter hoc z d̄icit v/ cutio qd̄ id qd̄ nō agit cū voluntate nec audit nec videt est mortuū. est ergo syls hoc modo. oē igno: as entia extra se nō videns nec au/ diens nec volens est mortuū: s̄z p̄m̄ dicētes deū scire se deus est igno: rans alia extra se nec audiens nec videns: nec volens: deus est igno: mortuus: z sic per p̄is argumētuz pōt reduci cōtra eos. (Et si forte.) P̄ocin loco inducit sol. eozū adhuc z ingt: z si forte dicerēt qd̄ omne separātū a materia est intellect⁹ per se existēs seipsum intelligens z adde inuoz: sed deus est separātū a mā: ergo est intellectus seipm̄z intelligēs: z tūc dicam qd̄ deus viuit: qz intelligit se: mortuū autē nec sententia intelligit: quare sol. est. (Dicimus.) Huc cōtra dicit hoc mo do. d. dicimus qd̄ declarātū est. i. in dubijs aliarum d̄sp̄rationū qd̄ hoc solu. est pura euasio. qz sup. deum esse separātū a materia non po tē demōstratiue probari: ergo hoc solu. fundatur in p̄positione dia lectica z nō demōstratiua: ergo est fuga. (Et si forte.) Ad huc apponit argumentū p̄horum quo p̄bant deum viuere: positō qd̄ nihil sciat ex/ tra se: inquit. z si forte diceret qd̄ h̄mōi demōstratio est: qz. r̄z. ena diu: s̄it ad viuens z ad mortuum. z viuens est nobiliss mortuoz: sed p̄m̄m̄ est nobiliss cunctis entibus: ergo p̄m̄m̄ est viuens. syllo/ gismus ergo est in sc̄a figura sic omne viuens est nobiliss mortuoz: p̄m̄m̄ ens est nobiliss mortuoz: imo cunctis entibus: ergo viuēs erit oino deus. Respondet z huic. d. dicimus qd̄ omnes iste sunt euasiones idē nō rōnes demōstratiue: sed dialectice. (Nos enim.) Hoc in lo/ to mouet z aliam q̄onem maxime cōtra 2luc. potest enim. queri cur est impole ab eo qd̄ igno: at seipsum procedere entia intelligentia se. ponebant enim p̄ti qd̄ deus non scit se: z qd̄ intelligentie emanantes ab ipō sciant se: querit modo p̄ter quid est impole apud vos alios peripateticos qui non ponant hoc: dicit igitur. nos enim possumus eis dicere. quare est impole qd̄ ab eo quod igno: at seipm̄ succedant entia seipsa sentientia. i. intelligentia cum pluribus medijs z siue sine medijs. Inducit solu. peripateticoz. d. z si forte diceretis qd̄ impos/

Abilitas puenit ab eoz: sequit q̄ causatū esset nobilius cā. igitur effectus essent intelligētes se z deus nō: tūc essent nobiliores prima causa: z ppter hoc dicit p̄hi q̄ deus ignorās se nihil p̄ducit sciens se. (Dicimus.) Constat hoc. d. dicim⁹ q̄ hoc potestis asserere p̄m. ap̄ parentiā: z nō p̄m demonstrationē z rei veritatē: q̄m. in multis effect⁹ est nobilioz cā: z in hoc nolo nūc imitari.

AVERROIS.

Ads dicimus q̄ absurdior allegatio hui⁹ hominis z ipsius sequaciū est in eo qd̄ dicunt. s. q̄ inuatio mundi indicat voluntatē in deo: z nos inuenimus mundi nouitates que interdū pcedunt a voluntate: z aliquotiens a natura: alioquotiens ab euentu: id qd̄ voluntate fit sunt artificiales res: z ea que sunt per naturā nālia sunt. Et p̄terea si inuatiū tūc voluntate inouaret: oporteret q̄ voluntas esset supposita in diffōne ipsius: z est manifestū q̄ diffō inuatiū est q̄ inuatiū est ens post priuatōez. Cū simūdu inouaret magis decet q̄ in noue inq̄stū est ens natura: le pcedēs a principijs naturalū rerū: q̄ a principijs artificialib⁹. s. voluntate. Sz supposito q̄ mūdus pcedat ab agente primo qui inclinauit ipsius esse magis q̄ suam priuationē: opz nos dicere q̄ ipse est volēs: lz ab eterno voluisset suū esse. p̄z ergo q̄ p̄hi ueniūt cū istis in attribuendo deo voluntatē. Et ideo qd̄ ipse dixerat p̄horū nomine. v̄z. q̄ id qd̄ pcedit ab ipso deo procedit modo nature falsum est. Immo dicunt peripathetici loquentes s̄m veritatē q̄ entia pcedunt ab eo modo alioz: q̄ sit natura: z q̄ humana voluntas. p̄batum est enim de monstratiue q̄ impoſte est pcedere aliquē actum ab ipso deo naturali modo seu voluntario: iuxta voluntatis intentionē in nobis. Voluntas enī: aialuz est principūz morus. quapp dicimus q̄ actus diuinus pcedit ab eo modo nobilioz q̄ modo voluntario: qui clare comprehendī nōn pōt nisi ab eodē. Et p̄batio quā vult hec esse: notū est q̄ ipse scit duo contraria. vnde si ipse q̄sum scit agere tūc faceret: faceret ergo duo h̄ria sim̄ z semel: qd̄ est falsum. opz ergo q̄ efficiat vnū h̄riorū voluntariū.

Et ideo dicimus q̄ ex eo q̄ ipsi distinguebāt dicētes q̄ actus dei: aut pcedit a natura aut a voluntate: apper q̄ ip̄t ignorāt nām z voluntatē qd̄ finit: nā nāq; apud p̄hos itel ligit in plurib⁹ reb⁹ p̄cipiū mor⁹: vt ascensus ignis sursum: z terre dorsus: z talis nā v̄z ab ipso deo auferri: s̄lr aliquid d̄ natura d̄ oī virtute ex qua qd̄ act⁹ pcedit: quā dicitur alig q̄ est intellect⁹: z alig q̄ nō est intellectus: imo illa virtus natura: r̄ agit qd̄ pcedit ab ea. ipsi enim assimilant eā artificib⁹: qui a seipsis mouent z ab eis de pcedūt actus ordinati: z iō ait p̄nceps p̄horū. v̄z. Ari. q̄ satis p̄z q̄ intellectus natura: r̄ omniūz dominatur. Sed id qd̄ dixit diffinitiuē. s. q̄ qui scit seip̄m scit alia: z ecōtra: falsum est: q̄ sequeret q̄ qui alia ignorat: seip̄m ignoret: z q̄ cōpellitur Auic. auctoritatib⁹ p̄horūz: vt concedat q̄ deus ignorat alia oportuit enndē Auic. concedere q̄ ipse deus ignoret seip̄m: z hoc optime probauit. Sed id quod dixit. v̄z. q̄ qui seip̄m ignorat mortuus est: z deum nō decet reputari mortuū. dicim⁹ q̄ sunt verba p̄babilia egredientia ex p̄positionū diale cticalū vi. illud nāq; qd̄ nō est viuū nō est mortuū: nisi de natura sua esset habere vitā: vel si ipse intēderet pro mortuo b̄ utū: tunc nec diuisio erit vera. Terūtāme notandum est q̄ vita dicit in entibus eternis z corruptibilibus equoce. Sz id qd̄ dixit q̄ omne separatū a materia est intellect⁹ per se ex̄ns z c. dicim⁹ q̄ hec est euasio nō dem̄ratio: nos p̄libauim⁹ in eo modū dem̄ratiois ipsoz qualr in istis v̄z h̄re vigozē. Sz id qd̄ dixit. v̄z. q̄ ita pōt pcedere ab eo qd̄ viuū nō est: z sciēs de nō sciente: z iō progatiua p̄cipij est inq̄stū p̄cipiū tūc: dicim⁹ q̄ sunt verba falsissima. s. n. poſte esset q̄ ab eo qd̄ vitaz nō h̄z pcederet vita: sequeret q̄ entitas pcederet ab eo qd̄ nō est ens: tādē quelibet res a qualibet re. ergo ordo causarū nihil esset: qd̄ est falsuz. alia v̄ba Alg. hui⁹ capti sumit sunt errores z p̄batiōez: quare in eis ampli⁹ amittere ip̄s nō opz: q̄ ip̄s errores oib⁹ sunt manifesti.

¶ **Zuer.** nūc cōtradicit Alga: z p̄io mox det pp̄ōnez primā suerōnta
 sez q̄ deus agit effectū voluntate: id agit nouū. hec enīz pp̄ō non
 est ita nisi in virtute hui⁹ v̄līa. oē nouū p̄cedit a volūtate. Zuer. ergo
 nō arguit cōtra pp̄ōnē Alga. dīrecte: s̄ cōtra pp̄ōnem in virtute: cui⁹
 tenet illa pp̄ō. s̄ cōtra hāc: oē nouū p̄cedit a volūtate: z ingo dicim⁹
 nos q̄ absurdū allegatio hui⁹ hōis z sequaciū ipsius est in eo q̄ dī
 cunt. s̄ q̄ inouatio mūdi indicat voluntatē in deo. cōtra hanc nō in
 stat: s̄ cōtra illā in virtute cui⁹ tenet hec. d. z nos inuenim⁹ mūdi. i.
 rerum mūdanaz nouitates q̄ interdū p̄cedūt a voluntate: z aliquo
 tiens a nāz aliquotiens ab euentu in p̄bīca dictum est: z hoc ex p̄lo
 ostendit. d. illud q̄ voluntate fit sunt res artificiales: z ea que fiunt
 per naturā naturalia sunt: vt ignis ab igne: leo a leone zc. ab euentu
 vero facta sunt hōz errores: vt. 12. met. inquit Zuer. cōmē. 13. z scdo
 ph̄ ysi. cōmē. 4. 8. z. 49. Ex hac diuisione pp̄ō dicta relinquit destru
 cta cui⁹ pateat nō omne factū esse ex volūtate. (Et preterea.) Ad huc
 adducit rōnem sc̄daz. d. z p̄terea si inouatū tm̄ voluntate inouaret⁹
 opz q̄ voluntas esset sumpta in diuisione ipsius: z ostendit q̄ nō est ita
 vando diuisionē inouatū. d. z est manifestū q̄ diuīo inouatū est q̄ ino
 uatū est habēs esse post p̄uacionē. ¶ Debes sc̄re q̄ licz oīs diuīo bz
 dari per formā: tm̄ diuīones naturales: q̄ quodāmodo sūt: sicut sym
 diuīo: vt Aristō. ait: in sc̄do de p̄bīco auditu. z sexto metaphīces debz
 dari per singulum genus cause essentialis: z ideo valet cōtra Zuer.
 si essentialit̄ omne inouatū voluntate inouatū posset definire quis in
 nouatū voluntate: vbi cōstat nō esse ita: z sic p̄z sermo eius. (Unde
 si mundus) Ad huc tertio instat z ostendit q̄ si mundus fuit nouus
 magis a principio nāli q̄ voluntario factus fuisset: z inquit. vnde si
 mūdus inouaret⁹ magis dect q̄ in nouet in quantum est ens nāle p̄c
 dens a principijs naturalibz reruz q̄ a principijs artificialibz. s̄. volū
 tate: z hoc nō ostēdit: p̄t tamen hoc modo declarari per ante dicta. si
 mundus inouaret⁹ ex principijs artis: aut ex euentu: aut a nā in noua
 bitur: non per principia artis: nec ab euentu: ergo relinquit a nā: s̄ ma
 gis q̄ a voluntate. ¶ Nos xp̄icole dicimus q̄ mundus inouat⁹ vt res
 artis z opus summi artificis: vñ sicut deus est artifex equiuoce sere
 dictus cum artifice humano: simul sicut exēplar beatū cuius instar
 mundū fecit. est equiuoce dictū ad exēplar nostruz: quores facimus
 arte. ita z mūdus equiuoce arte factus est: z per oīs opus artificia
 le equiuoce dicitur. z hoc inquit. z Plato in Timēo. Peripatēticū
 autē qui omnē nouā factionē in qua variatur nomen z rei diuīo ge
 nerationē vel corruptionē dicunt esse. dixerunt mundi in nouationē
 esse generationem. z per oīs mundum esse opus nature: z sic dicitur
 Zuer. est sim fun dāmēta naturalia probabilē (Sed supposito) tunc
 ad formā argumenti respondere videtur. d. sed supposito q̄ mundus
 p̄cedat ab agente p̄mo qui inclinauit ipsius esse. magis q̄ p̄uatio
 nem suaz. s̄. qui elegit eius esse magis q̄ nō esse. opz nos dicere q̄ ipse
 est volens: s̄ ab eterno voluisset suum esse. p̄z ergo q̄ p̄bī cōuenim⁹
 cum istis in attribuendo deo voluntatem. (Et ideo.) Ex hoc conu
 dit peccatum Alga. d. z ideo q̄ ipse dixerat p̄horuz nomine. v3. q̄ id
 q̄ p̄cedit ab ipso deo p̄cedit modo nature. falsum est: imo dicitur
 peripatēticū

Nota.

peripatēticū loquētes s̄m veritatē: q̄ entia procedūt ab eo modo al
 rior: q̄ sit natura: z q̄ sit humana voluntas: cuius rōnez reddīt: z in
 quit. probatū est enīz oē dōstratū q̄ impossibile est p̄cedere aliquz
 actū ab ipso deo naturali modo. s̄. s̄m vim nature seu volūtario iuxta
 intentionē. i. rōnem volūtatis in nobis. i. voluntate vniūce dicta cū
 voluntate nostrā: cuius rōnem reddīt. d. voluntas enim animalū. i.
 hominū principū est motus cū contingētia sup. cuiusmodi nō est dei
 voluntas: ideo apponit correlariū: z inquit: quapp dicim⁹ q̄ actus dei
 uiuus procedit ab eo nobiliori modo q̄ modo volūtario quiclarē cō
 p̄hendit nō potest nisi ab eodēz. ¶ Et debes sc̄re q̄ sicut nos distin
 ete nō scimus positū: cuiusmaz nature sit celus: sed solum per abne
 gationē. s̄. q̄ non est graue neqz leue: vt Zlr. in his que de celo dicit⁹
 fic nos nō scimus que voluntas sit dei: sed scimus q̄ nec agit per mo
 dum nature: nec per modū voluntatis nō sit: sed positū hoc mō. s̄.
 ipsuz agere solus ipse scit. z sic p̄z sol. argumētū Alga. (Et probatio.)
 Hoc in loco vult probare in deo esse voluntatē: z inquit: z probatio
 qm̄ vult. s̄. q̄ in eo sit voluntas hec est: z apponit illam. d. notum est
 q̄ ipse scit duo cōtradictoria z duo cōtraria: z hoc iam declaratur est
 in fine decime disputatiōis: quō hoc supposito arguit: z virtus sue ra
 tionis cōsistit in hoc: vel deus agit tantū quantumz scit: z pot agere vel
 tantū quantumz vult eorum que pot agere: ostendit q̄ nō agit tm̄ quā
 rum pot agere. d. vnde si ipse quātuz scit agere tantū faceret: sed sup.
 scit duo cōtraria facere: ergo duo cōtraria faceret simul z semel: q̄ est
 falsum: relinquit q̄ ipse nō faciat quantumz potest: tunc apponit sc̄dū
 dum membrū. 3. d. opz ergo q̄ efficiat vñ cōtradictoriuz voluntates
 ergo deus agit volens: q̄ Alga. negabat. Et potest ex his syllogiza
 ri sic: omne potens agere duo cōtraria eligens vnum eoruz agit vo
 luntate: sed deus est agens potens duo opposita eligens alterū eoruz
 ergo deus agit voluntate: z sic p̄z sermo eius. Sed quomō deus sciat
 duo opposita: z quō agat alterū eorum: z nō natura tm̄ alijs dīputa
 tionibus plures dixit: z ego ipsum exposui. (Et ideo dicimus.) Con
 ducit z peccatur aliud Alga. d. z ideo dicimus q̄ ex eo q̄ ipse distin
 guebant dicentes q̄ actus dei aut procedit a natura: aut a voluntate:
 apparet q̄ ignorat ipse naturā z voluntatē quid sint: z hoc ostē
 dit. d. natura nāqz apud p̄hos intelligit in pluribus rebus: principū
 motus vt ascensus ignis sursum: z terre deorsum: z talis natura d̄z
 ab ipso deo auferri. capiēdo ergo naturā prout eam distinit Aristō.
 in de p̄bīco auditu: sic deus nō agit per naturā. (Similiter.) Ostē
 dit quomō natura p̄t capi secūdo modo. z hoc mō potest concedi
 deum agere s̄m naturā. d. similiter aliquādo dicit natura de omni vir
 tute ex qua quidaz actus procedit sup. ablato actu voluntatis: quaz
 dicit aliqui q̄ est etiaz in intellectu: z aliqui opponūt illis q̄ non est in
 intellectu: tamen ipse affirmat p̄mōruz opinionē. d. imo illa virtus
 sc̄l intellectus naturalis agit q̄ procedit ab ea: z per consequēs na
 tura dicit potest z rationē reddīt. d. ipse enīz p̄bīosophi affimilant eā
 idē intellectū artificibus qui a seipso mouētur: z ab eisdē proce
 dunt actus ordinatiz: per consequēs cum intellectu moueat z actus
 ordinatos producat natura dici potest: q̄ z verbo Aristō. confirmat
 d. ideo ait p̄nceps p̄bīosophoz. v3. Aristō. q̄ intellect⁹ naturalis

Nota.

Destructio destruc. Zuer. 311

ab eo qđ pōt z vitam daret z animatus ab eo qđ pōt animā daret: et
 go opz vt sit viuens z animatū hoc modo, aliter si nō esset animatū;
 nec primo modo nec secūdo modo tunc possibile esset: vt z ene ex nō
 ente: z quodlibet ex quolibet fieret: vt intelligētī patet. ¶ **Secūdo**
 modus qui nunc occurrit est quez extrari ex antiquis sermonib⁹ an-
 tiq̄ozū: vbi debes scire qđ primus motor: z est intellect⁹: z est anima:
 z est natura: z est prouidentia: vnus manēs semper in essentia: prout
 enim diuersa officia exercet: diuersa foriturus est nomina, prout enī
 intelligit: z oīa que sunt possibilīa z acū intellect⁹ dicit: prout aīas
 germinat z corpora mouet: animā dō illa anima dicit: prout res z for-
 mas rerum naturalū in mā ponit natura dicit: prout vero prouidit
 res caducas z generabiles z spherās eternas: sic prouidētia dicitur
 est. ¶ **Secūdo** debes scire qđ deus nō pōt exercere opera hec nisi pur
 vnitur diuersis instrumentis vt motor: prout igitur vnitur seminibus
 animalū: vt sic anima dicit animatiua prout vnit radiceb⁹ nālibus
 ex quibus res nāles procreant. natura dicit: prout nulli corpori nulli
 magnitudinīq; vnitur intellect⁹, prout omnib⁹ est p̄sens: sicut vīr
 p̄ncipis in toto exercitu p̄uidens. ¶ **Secūdo** itaq; ex his qđ cum
 spherā in fundo matricis p̄iicitur: tunc deus vt motor animatiua
 appropriatur ei: z virtus virtute illa z calore vt corpus formantibus:
 z sic eo formatō corpus animatū sic Aristote, appellat virtutē illā
 que est deus diuina: z lz de facto sit intellect⁹: attamē adhuc in hoc
 opere vim z modū hz intellectus: vt Auer, inquit, z hec est sentētia
 Auer, 7. meta. cōmēto illo, 31. si bene verba sua cōsiderent. Adhuc z
 Aristō, in scdo lib. de generatiōe animalū, cap. 10. inquit, corpus autē
 geniture, i. spherā in quo semen aīalis p̄ncipiū cōtinentiū vna p̄o-
 uenit: partim separabile a corpore in quib⁹ diuina pars cōprehendit
 qualis est que mens appellat, partim inseparabile. i. ita corpore: vt
 nullo mō ab abstracti intellect⁹ subiectū est: ecce qđ plane z Aristō, hīs
 verbis hanc opinionē apposuit. Et hoc apparet qualiter argumēta
 facta nō sūt: z entimema Auer, format in hoc qđ p̄ncipiū hz cō-
 tinere totum esse p̄ncipiati: z ideo si primus motor: nō esset viuens
 nō cōtineret esse eius: ergo nō posset esse p̄ncipiū eius: aliter ens pos-
 set ex nō ente: z quodlibet ex quolibet euenire. ¶ **Sed** dices, ergo hec
 opinio Auer, nō differt ab illa Auer. ¶ **Præterea** in fine cōmētū in qđ
 qđ mouit Aristō, ponere intellectū separatū ratio virtutū spiritualū,
 ergo nō ponit intellectū esse p̄ncipiū huius. ¶ **Sicendū** qđ differen-
 tia horū est: qđ Auer, collocaā posuit z eam in hūmā intelligētariū,
 Auer, aut vult qđ istud nō est necessariū: qm̄ semen sufficit: z primus
 motor: vt anima semini appropriata. ¶ **Secūdo** differt qm̄ vult Auer,
 vt creator formatū esset intellect⁹: quo homo intelligit: Auer, autem
 vult qđ intellect⁹ sit infima intelligētariū: z positus ab Aristō, pp̄ intel-
 ligere tantū: z nō creare formas. ¶ **Tertio** differētia est: qm̄ Auer, ait
 propterea intellectū debere esse separatū: vt formas creet: Auer, autē
 qđ ideo est separatus: qđ p̄ncipiū intellect⁹: omis.

Et sic explicit expositio vndecime disputationis.

Secūdo mo-
 dus.

Substitutio.

Solo.
 B̄tia inter
 Auer, z Auer.

Disputatio. 12. Alga. cū p̄bis est in eo qđ reprobat eoz opinionē in
 eo qđ dicit qđ deus p̄cularia ignorat que ip̄s alī diuīōe diuidunt.

CDVBIVM PRIMVM

Et Alga. in hoc fere oēs p̄st cōtra
 dicitur: maxime opinātes deū m̄
 seip̄s scire. adhuc alij p̄parhetice
 hāc opinionez sequunt manifeste.
 Auer, enī qđ opinatus est qđ deus
 alia entia sciat expresse dicit qđ ea
 scit v̄lī mō nō aliquo tpe ingredie-
 re: z cuz toto isto nulluz superiorū
 entū neq; inferiorū ignorat: z sequit qđ sciat particula-
 ria aliquo mō. Cū nos liuore vitatis cogimur d̄ istis d̄
 sputare: pp̄ qđ primo ducemus ip̄sorum opinionez clare:
 postea vero eos arguemus. Inducam⁹ igit̄ primo eoz/
 plus posituz apud eos. s. qđ sol debeat eclyp̄ari in quodā
 die futuro: postmodūz lucere. ergo in dicta eclyp̄si tria
 tēpora inspicēda sunt. v3. tps in quo eclyp̄sis est futura
 necessario. Et tēpus in quo erit p̄ns. Et tps in quo pre-
 terit: pp̄ que tria tempora diuerse tres oriuntur scientie
 numerales: z successiue in vnum s̄bm venietes que sine
 dubio inferunt scientis variatōez. Et ideo putant qđ nō
 est imaginanduz qđ ip̄s deus tres istas cōprehendat.
 Scia nāq; sequit̄ scibile: quapp̄ p̄mutato scibili p̄muta-
 tur scia: z p̄mutata scia p̄mutat sciens: sed oīs p̄mutatio
 cauēda est a deo benedicto. quare dicit qđ ip̄s deus scit
 eclyp̄sis: z oīa ip̄s comitāta: s; mō inuariabili: vt puta
 qđ sol est z luna: z qđ mouent cōtinue circū: z qđ ip̄sorum
 circuli abinuicez intersecantur in duobus punctis qui
 dicuntur caput draconis z cauda: z qđ ista duo lumina/
 ria obuiant sibi inuicez signatis temporibus in duobus
 predictis punctis. v3. quādo luna interposita erit inter
 soles z circulos nostros ambobus existentibus in vno
 duoz predictoz punctoz: z qđ luna d̄c̄m locū petrā/
 311 3

ambo in fouea cadunt vt puerbio dicitur. *Algeri* et spes et qm oca spera-
mus ex merito beatitudinis cosequi. si g no eēt vnus tonoz et maloz
iudex tota nra spes eēt frustra: pp qd diuus ille *Algeri* inqt. qd deus est
bona bona distribuēs et mala malis i lib. de bona fortuna: et diuus et
Plato palā in oib⁹ ei⁹ dicitis hoc pncipio apposuit. qre ego nō mino
ri solertia hoc peripatetico et petm conabor exterminare qd *Algeri*. ppo
nat facere: sicqz vitarē nre legis fm posse conabor cōprobare.

ALGA. DVB. II

Alga peccata istoz reprobanda sunt du-
pliciter: et pmo nāqz dicimus eis qre nega-
tis dicitū dicitis. v. qd deus benedictus vnā
habeat sciaz: vtputa in eclypsi que infert sci-
re eum anteqz scit: et qm est et post transitū: he em varia-
tiones reducūt ad relationes nō inferētes pmutationē
in sciētis sbam: ita qd representet summā relationē. qui
dam em homo pōt permutare situm quē hz cum alio.
U. g. de dextra ipsius ad sinistrā vel ecōuerso: et sic succes-
siue veniēt in eū relationes: et cuz toto isto homo existēs
nō ex hoc aliquo modo mutat. sicut dicitur in diuina
sciētia. v. qd vna et eadē scia sit pterita ab eterno: et futu-
ra in eterno: et p̄sens sine permutatione aliqua in eodē.
Id tū qd dicitur qd de necessitate mutatio sciētis sequitur
variationem scientie: et variatio scientie sequitur varia-
tionem scibilis tpalis. v. qd dependentis a pterito pre-
senti et futuro. Dicimus qd nō est qd cōcessus: imo petē-
dum est ab eis nōne pōt homo scire aliqd futurū nulla
permutatione accidēte in sciētia: vt dato qd deus crearet
nobis sciam aduentus for. in ortu solis cras: et hec scia in
nobis cōtinuaret: et non innouaret in nobis alia sciētia:
tunc in ortu solis scimus nos ex dicitis precedētibus qd
ipse modo venire debet: et cū eadē sciēmus post summ-
aduentū ipsum venisse. vnde pz ex hoc qd vna scia suffi-
cit deo in cōprehēdere ista tria a tribus tpb⁹ depēden-
tia. Remanet ergo quid qd dicitur. v. qd relatio depen-
dens a quodā scibili p̄prio ingreditur quidditatē: falsū est.
Unde dicitur qd variata relatione variatur res cui rela-
tio sit eēntialiter: et variata re. s. successiue peruenit mu-

tatto. Dicimus nāqz nos qd si hoc esset verū isti sequerē-
tur vestigia p̄hoz in eo qd dicitur qd deus non scit nisi se/
ipsum: et qd scire seipm idē est esse eius. si enim scire ho-
minem absolute vel aial vel brutū absolute: et ista disse-
runt duabus relationibus: ergo non potest verificari qd
scientia sit vna et eadē rerum diuersarū postqz relatum
et relatio variant: et qd relatio scibilis est substantialis in
sciētia: sequitur ergo ex hoc diuersitas et variatio nō nu-
meratio tantū: scientia em aialium differt a scientia bru-
torum: et sciētia albedinis differt a scientia nigredinis:
ergo variant manifeste: imo qd plus manifestus est qd
species et genera accidētia vniuersalia infinita sunt mul-
titudine et diuersa: ergo satis mirandū est qualiter isto-
rum scientia ingreditur vnā scientiā simplicē.

¶ Cum Alga. induxit opinionē peripateticoz: et eā declarauit hoc in
loco vult eis p̄radicere solūtes qōnes eoz et inqt. peccata istoz repro-
banda sunt. et pmo nāqz dicimus eis qre negatis dicitū dicitis. v. qd
deus benedictus vnā habeat sciaz: vtputa in eclypsi qd infert eū scire illā
anteqz sit: et qm est et post transitū. qm dicitur hoc abnegare nō potestis: et
reddat rationē: et inquit. he enim variatioes reducunt ad relationes
nō inferētes permutationē in sbā sciētis: ita qd. i. tali modo qd illa sbā
repositur summā relationē intātū qd variet: sicut variant correlatiua.
¶ Deo scire qd duplex est relatio: quedā realis simpliciter. s. a parte
vtriusqz extremi vt paternitas et seruitus: et hōmō non potest adueni-
re alicui nisi mutatione facta in aliquo: vel p̄pterea qd in re cui a due-
nit apponit quid nouū saltē realiter: qm si her filius: si pater nō mu-
tetur mutatione absoluta saltē mutabit: prout recipit aliqd accidēs
reale tenēdo relationē et fundamentū reālū distingui p̄o nūc. Alte-
ra est relatio realis fm quid. i. a parte vnus extremi: et rōnis a parte
alterius: sicut resō rei efficit ad creatorē: vt inquit theologi: et hōmō
nullā penitus relinquit mutationē in eo cui adueniūt: pōt g in p̄posi-
to dici qd cū scia rei sit eē vtz scibilia sunt relationes rerū creatorum
quātūcūqz res ipse mutent scia illa imutabilis semper erit cū relatio
scibilia ad rei scientiā sit relatio sc̄do mō p̄re: posita: hoc autē Alga.
exemplo testat: et inquit. quidā enim homo pōt permutare situm quē
hz cū alio. U. g. de dextra ipsius ad sinistrā: vel ecōuerso. et sic successi-
ue veniēt in eum relationes: et cū toto isto homo existēs. i. sians nō
mutat ex hoc aliquo modo. i. aliquis specie motus. Sicut debet itelligi
in diuina scientia. v. qd vna et eadē scientia sit pterita ab eterno et
futura in eterno et p̄sens sine permutatione aliqua in eodē. (Id ta-
men qd dicitur.) Cū declarauit modū et fundamentū quo possibile est
estimare illā dei scientiā sine mutatione rei. hoc in loco p̄soluit argu-
mentum Auz. et pmo p̄ponit summam: et inquit. id rāmen qd dicitur

Duplex re-
latio.

de necessitate mutatio scientis sequit variatione scientie: varia-
 tio scientie sequit variatione scibilis tpalis. v3. de pendentia a preterio
 ro presentis z futuro. hec fuit ratio. absoluit z dicit. dicimus qd non est
 quid cōcessus. vult dicere qd totū est verū preter hoc. l. qd mutatio scibi-
 tie sequit mutatione scibilis. verū est enim qd si scia mutat z scies. qm
 scia in sciente existit. quē admodū perfectio in suo perfectibili. Sed nō
 sequit qd si scibile mutet vt ppter ea z scia mutatione recipiat: z tan-
 to maxime quāto scia est causa rei scite: qm vbi scibile causa sit scientie
 sine dubio: bene sequit pmutato scibili z sciaz pmutari: z hoc ostē-
 dit Alg. exēplo. z inquit. imo pretendū est ab eis: nōne pōt homo scire
 aliqd futurū nulla pmutacione accide in scientia. vt dato qd deus
 crearet nobis sciam aduentus Socratis in ortu solis cras: z h scientia
 in nobis cōtinuaret: z in nobis non in nouet scientia aliqua vsqz tūc.
 Tūc in ortu solis scimus nos ex dictis pcedentibus. l. ex reuelatione
 p accepta qd ipse modo venire d3 z cū eadē scimus post suum adue-
 tum isuz vnisse. vnde patet ex hoc qd vna scientia sufficit vno in cōpe-
 hendere ista tria de pendentia a tribus temporibus. Tūc ad formaz
 qmōis respondens inquit. remanet ergo qd vbi dicit. v3. qd relatio
 de pendentia a quodā scibili ppro ingredit quāditate. i. essentiaz scibilis
 z scientie. fallum est vt ex his acceptū est. (Tūc dicit.) Adhuc vult
 eis cōtradiceret: pmo repetit dictū eoz. z inquit. vñ dicit qd varia-
 ta ratione variat res cui relatio sit essentialiter. i. variatur scibile: z
 variata re. si successiue puenit mutatio sup. in scia. ergo a primo ad
 vltimū pueniet mutatio in ipso deo sciente. huic argumēto non soluit
 qm iam soluerat: sed obicit eis ostēdens quid sequit ad eos. z inquit
 dicimus nāqz nos qd si hoc esset verū: tūc illi sequerent vestigia ppoz
 id est ppariter eoz: veron3 in eo qd dicit qd deus non scit nisi scipm.
 z dicunt qd scire scipm idē est qd esse eius: z reddit rōnem quare nō
 pnt dicere aliter: z sua ratio cōstit in hoc. deus non scit particularia
 vt dicit: neqz vna: ergo scit tantū se. scd3 partē deducēs inquit. si em
 sciret hōiem absolute: vel aīal vel brutū absolute: z hec differēt duab3
 relationibus: qm sunt duo scibilia diuersa. ergo non pōt verificari qd
 scientia vni sit vna z eadē rerum diuersarum: z reddit rationē. d. postq
 relatum z relatio variant. i. qm apud eos relatio variat scibile: z va-
 riatio scibilis variat scientiā. ergo si scibilia sunt multe: z scientie erūt
 multe. z hoc dicit. z qd relatio scibilium est substantialis in scientia: vt
 dicunt. sequitur ergo ex hoc diuersitas scientiarū z variatio: non nu-
 meratio tantum: scientia enim aīalium differt a scientia brutor: z scia
 albedinis differt a scientia nigredinis. ergo variant manifeste z addit.
 imo qd plus est: manifestū est qd spēs z genera z accīnia vniuersalia
 sunt infinita multitudine vel simpliciter vel serēz sunt adhuc diuer-
 sa: ergo satis mtrandū est qualiter scientia istoz: z ita diuersoz ingre-
 diatur vnam scientiā simplicē. pōt ergo argumētū cōtra eos cōpo-
 ni in hūc modū: deus non scit singularia: eo qd sequit vario modo sue
 substantie: eo qd variato scibili variat scia: z variata scientia variant
 sciens. Neqz pōt scire vna: qm vniuersalia sunt multa z diuersa: sed
 diuersitas scibilium diuersificat scientiā vt dicunt. ergo non pōt scire
 vna scia. pns est fallum. ergo deus neqz vniuersalia neqz particularia
 scire pōt. ergo deus non scit nisi se. z sic redibit opinio p: ipartiticoz

iptra quā dicit. obicit vt p3. Quare si deus pōt scire vna vna scientia
 quāscūqz illa sunt diuersa: et nō est abnegandū ipm scire singularia
 vna scia numero sine mutatioe eius: z hoc argumētū est vniuersali cō-
 tra dicit. C Sed ambiget qd circa verbū Alg. an quidē relatio possit
 attribui alicui nulla mutatioe facta in ipso: z dico in ipso: qm sine vni-
 uersali relatio oīs noua est vel pp nouitates in ambobus extremis vel in
 altero vel in aliquo tertio alio ab eis: vt dicit. inquit. 8. phy. cō. 6. 7.
 2. 2. 9. Joā. ian. in lib. phy sic. qmōis sol. dicit. z ingt qd relatio realis
 nō pōt esse in aliquo de nouo tanqz in subo nulla. penitus trāsmutatio-
 ne facta in ipso. sed o ingt qd relatio bene pōt attribui alicui tanqz ter-
 mino nulla penitus trāsmutacione facta in eo vt exēplo ppare nitit.
 hoc vide. Primū pbat: qm sicut de qūitate: ita de relatioe: qz qūitas nō
 pōt attribui alicui tanqz sbo nulla mutatioe facta in illo. qz nec relatio
 pōt attribui alicui vt subiecto quā sit illi mutatio. adhuc nulla scia
 realis positiua pōt alicui subiecto attribui nulla mutacione facta in
 illo: a quo em esse distinguit: sed relatio est forma realis particularis
 distincta re z cē a subiecto. ergo vt prius. Adhuc oīs forma qua acqui-
 sita res que subest illi aliter se h3 qd prius acquirunt mediate aliqua
 mutatioe: sed relatio est h: mōi forma vt cōstat. quare zc. C Sed mōi
 et qd Joā. errauit multū in hoc. si enim relatio est aliqua forma posi-
 tiua distincta sbo rem a fundamēto z terminotūc ad ipas nō tantū
 esset mutatio: imo z verus motus. pntiam probō. z accipio qd for. sit
 albus vt octo rome: p adue vero plato incipiat albescere. tūc arguo.
 sicut successiue albescit: ita successiue assimilatur magis a magis. ergo
 sicut per partē post partem albescit: ita per partē post partem assimi-
 latur. ergo si similitudo sit forma positiua altera ab albedine: tunc
 sicut albescit est motus: ita z assimilari erit mor3. Sed o pncipaliter
 arguo. Au. r. 6. phy si. cōmen. 32. voluit qd omne qd mouetur siue mo-
 tu diuisibili siue in diuisibili sit per se diuisibile: z rationem dixit. qm
 omne qd mouetur motu in diuisibili mouetur motu in diuisibili: qm
 mutatio est terminus extrinsecus motus veri. arguo modo sic. omne
 quod mouetur motu diuisibili vel in diuisibili est partibile: sed om-
 ne qd recipit relationem nouam: mouet vel motu diuisibili vel in di-
 uisibili. ergo omne recipiens relationem nouam. erit partibile. con-
 clusio est cōtra omnes: forma enim qm sit apud ipsos est in diuisibilis:
 z in relatione noua referē ad agēs ad huc intellectus apud ipsam re-
 latio noua referē ad intelligibile: z nō non est diuisibile. tertio dicit. 4. phy. cō. 12. 9. voluit qd oīs motus subitus sit terminus alicuius mo-
 tus successiui: vt illuminatio: qz receptio relationis realis in subiecto
 nō est terminus motus successiui: vt p3. ergo non est mutatio subita.
 Ideo aliter dicē dū puto em doctrinā Arist. z dicit. vbi dicit scire
 qd ablatu actu intells i relatiuis nō est formalis relatio. quē admodū
 em ablatu actu intellectus in re nō est nisi in diuisibili: sic ablatu actu
 intells in relatiuis nō sunt nisi fundamēta actu que sunt potētia rela-
 tiuis: per animam aut inuicem actu referunt. ergo relationes viden-
 tur esse entia in anima. z scdā intellecta: z hoc est qd dicit. air. 12. me-
 13. cōmen. 19. inquit enim relatio est vbiōnis eē alijs p dīcam cōtis.
 ita qd quidam reputant ipsam esse ex scōis intellectis. i. ens rationis.
 Sed o dicit scire qd oīs relatio potēntialis extra aīas cōsequit aliqd

Dubitatio.

pō Joā. iando.

Erro: Joā.

pō ppaia.

qđ acquirif per motū vel in se vel in suo correlatiuo vel in tertio. v. g. socrates albus vt octauo fit silis platonī ppter mutationē platonis ex nigro in albū: vel ppter vtrūq; si ambo albeant: vel pp tertium: vt Zuer. ait. 8. phy. loco suo. vniuersali aut vico qđ cā pot' referri ad effectū nulla penitus facta mutatione in cā: qm cā nō referit ad effectū per se: sed qm effect' refertur in cām: z iō cā nō referit ad effectū nisi eadē relatione qua referit effectus ad illam. ¶ Tunc dicendū qđ potest est relationē aduenire alicui subiecto. vel attribui alicui termini nulla maratione successiua nec subita facta in subiecto. Sed eo/ eo qđ potest est vna z eadez scia sciri scibile qđ successine variat de tpe in tēpus. p̄mū manifestum est qm relatio potēcialis nihil aliud est nisi fundamentū: vt dicitur in modo stat fundamentū remanere idēz relatione acquisita in potētia. Adhuc relatio actu fit p̄ animā: sz nōz rationis nō mutat rem: ergo p̄ primā verbū. ¶ Rursum p̄ scdm: qm fm Alga. z Zuer. scia dei est cā rei: quare illa nō referit per se ad scibi lesed potius scibile referit ad illā: sicut ergo nulla mutatione facta in deo nunc dicitur agens z prius non. sic nulla mutatione facta in deo deus dicitur sciens sorem existentēz nunc: z per eandē forte fuisse: z ipsum sorem qm iste relatione referunt in deū: z deus ad relatiua illari tunc quēadmodum scibile variatur sic z scia: qm vbi esset causata a scibili scia per se referret ad scibile: z cōtra scibile ad sciam per acci/ dens: vt Arist. ait z Zuer. 5. meta. cō. 20. Qđ igit relatio possit deno/ minare subiectū nulla mutatiōe penitus facta in eo: Et qđ deus sciat entia fm variationē temporū: z nulla cōingat variatio in eius scia sit dicitur intantū. Argumenta Joā. nihil sunt: omnia enīz supponunt fundamentū distinguim rem a relationibus: z illud nō est p̄batum ab eo neq; modo est p̄ntis sermonis.

A VERROIS.

Ad dicim' qđ oēs iste ambages sunt: z oriū/ tur assimilādo diuinā sciaz humane scie qđ fm veritatē nō cōicāt nisi equoce. Cōprehē/ sio enī humana est cōprehē sio a sensib': neq; cōprehē sio indiuiduoz: z cōprehensio vni/ uersaliū entiu sumit ab intellectu: z iō non est dubiuz qđ cōprehē sio imitatur cōprehē sioz mutationē. vñ dicim' qđ respōdendū est sibi qđ potest est hic esse sciam cui talis est cōparatio scibilitū sicut est cōparatio relationum que in seipsis essentialr nō sunt relationes: sicut est dextra z sinistra in habentibus eas.

¶ Zuer. videt hoc in loco quasi rñdere argumēto Zui. sub mō apti/ rioris z ingt. dicimus nos qđ oēs iste ambages sunt: z ponit locum a quo sunt sumptē. z ingt. z oriūm assimilādo diuinā sciam humane scie qđ fm veritatē nō cōicant nisi equiuoce: z hoc declarat. d. cōphē sio. n. humana est cōprehē sio a sensib'. i. cāta a reb' sensibilib'. v. g. cā

prehē sio indiuiduoz: z iterū cōprehē sio vltim entiu sumit ab intel/ lectu. i. causat a rebus sensibilib' mediante intellectu agente. vult qđ habere sciam nostrā causari aliquo mō a rebus scibilitibus: z per p̄na scia dei est cā reruz: tunc ad formā ingt. z iō nō est dubiuz qđ cōprehē sio imitat mutationē cōprehensioz. i. qđ variat nostra scia p̄nea va/ riationē scibilitoz z nō econtra. (Tunc dicimus) Nunc vltimus quāsi clarādo adhuc ponit modū quō est scia dei. d. vñ dicimus qđ sibi. i. Zui. respōdendū qđ potest est hic esse sciam. i. esse in mūdo sciaz in ali' quo sciete cui talis est cōparatio scibilitū. i. ad quē formāl' cōparant scibilitas: sicut est cōparatio relatiuoz qđ in seipsis nō sunt essentialr relationes. i. qđ nō sunt relatiua p se: sz p acciōes: qz alia referunt ad ipsa sicut est dextrā z sinistrā in hñtib' ea. i. in aiali respectu sup. colūne. ¶ Bebes scire qđ scia nostrā: qz causat a rebus scilib' iō ipsa refer tur per se ad scibile: z qz scibile est cā scie nostre: iō nō referit ad sciaz nostrā: nisi qđ scia referit ad ipm. vt Arist. ait. 5. meta. scia vero dei est eōtra. ipsa enīz cū sit cā scibilitū iō nō referit ad scibilitū nisi qz scibi/ lia referunt ad eam: sic per accidens vult ergo dicere Zuer. qđ scia dei se habet ad scibilia sicut colūna: qm sicut colūna est dextra vel sinistra: qz animal est hñd: sicut scietia dei est relatiua. i. p̄sens vel p̄terita vel futura: qz scibile est illius modi. z sic p̄ perfecta sol. ar/ gumentū Alga. z Zui. ¶ Ambiges: quoniaz Zuer. 7. phy. ingt. cō. 20. cognitio fit in nobis quādo trāsmutat' per receptionē particula/ rium z cōsiderationē eorum: qm cum cōsideramus particularia fit ex hoc cognitio vniuersalis in nobis fm relationē ad illa. s. qđ apud nos fit ex aliqua specie p̄sens plus qđ vnum particulare: statim fit in nobis species vniuersalis absq; eo qđ in ipsa fiat trāsmutatio. Ex hoc arguo. illud qđ fm se z essentia p̄tiam est permanēs: z nō variatur nisi relatiue nō est causatū a scibili. modo Zuer. dicit sciam non cau/ sari nisi relatiue: quare zc. Hoc habet videri in libro de intellectu. ¶ Trāmen p̄nunc dicendū fm hunc p̄m scientia nō fieri de no/ uo simplr: sed habitudine ad nos: p̄out enim nos per indiuidua cō/ gitata disponimur: applicatur intellectus fm vniuersalia illius vel illorum. ergo scientia est noua mihi nō intellectus sed vt est mihi no/ ua causat a rebus: z hoc sufficit. sed scientia dei nec in se: neq; alicui est noua: z ideo est simplr causa rerum: z tu nō potes intelligere hoc nisi videas librum de intellectu.

Notā

Dubitatio.

Solutio.

ALGA. DVB. III.

At Alga zel. scds vero modus quo possum' obijcere eis talis est. v. g. quicūq; phozum dicat qđ deus vltā sciat oportebit eū cōcedere qđ ponat in eadē scia numerationē sp̄erū: vnde sic similt' p̄nt cōcedere numerationē scibilitū sue scietie in indiuiduis z comitantibus ipsozum. ¶ Proposuit Alga. cōtradidere Zui. duobus modis: cus qđ expedit de vno alterū aggredit' z ingt. scds vero modus quo possumus obijcere eis talis est. z exponit illū. d. v. g. qđ quicūq; phoz dicat qđ vltā sciat

oportebit eum cōcedere q̄ ponat in eadē sc̄ia numerationē sp̄eruz sc̄ibilitū in v̄lī. h̄z enīz dicere q̄ deus sc̄it h̄oīem v̄līem. lapidē v̄līem. & sic de alijs. Tunc arguit. v̄. vnde sic s̄līr possunt cōcedere numerationem suoz sc̄ibilitū sue sc̄ie in individuīs & comitātibus ipsoꝝ. i. acci- dentibus eoz. p̄t ergo argui in hunc modū: sicut multiplicatio sc̄i- bilitum v̄līum nō multiplicat sc̄iētiās vniuersales: sic multiplicatio sc̄ibilitum particularium nō v̄z multiplicare sc̄iētiā eoz: ergo argu- mentum Auzic. per huiusmodi est solutum.

AVERROIS.

Os dicimus q̄ hec verba sunt sine dubio so- phisticatōes: q̄ sc̄ia individuoz sensibilia est seu ph̄atāia & sc̄ia v̄līum sumit ab intel- lectu. R̄rursus inouatio individuoz vel ip- soꝝ comitātū duo infert. v̄z. p̄mutationē cōprehēnsionis & ipsius numerationē. Et sc̄ia sp̄erum & generū nullā in- fert p̄mutationē: q̄m̄ inmutabilis est in se: s̄z v̄līs & parti- cularis cōcāt in numeratione: id vero qd̄ dixit q̄ q̄cūq; p̄hoꝝ cōcedat q̄ vna & eadē sc̄ia gn̄a & sp̄es cōprehē- dat absq; multiplicatōe seu diuersitate cāta a generuz & sp̄eruz diuersitate. Dicim⁹ q̄ ducit necessario ad conce- dēdū q̄ vna & eadē sc̄ia cōprehēdunt individua & p̄tin- gētia cuiuslibet individui. & hoc s̄līe est dicto dicētis q̄ vnus est intellect⁹ cōprehēdēs genera & sp̄es. Quēad- modū oportebit q̄ vnū gen⁹ simplex sit cōprehēdēs in- diuidua diuersa. Dico q̄ oīa ista sunt verba sophistica- lia: nomē. n. sc̄ie equocū est. S̄z qd̄ dixit. v̄z. q̄ multipli- catio generū & sp̄erū infert sc̄ie multiplicationē. Dicim⁹ q̄ verum est: vnde veri ph̄i idcirco nō attribuūt deo be- nedicto sc̄iam in particularibus neq; in v̄lībuz: sc̄ientia nāq; que tales habet cōditiones est sine dubio intel- lectus passibilis qui causatus est: modo primus intellect⁹ est purus actus: & cā quare nulla d̄z fieri cōparatio inter diuinā sc̄iam & humanā. Qūm̄ enīz alia nō intelligit ipa- sibilis est: & inquatū alia entia efficit. put ipse est prim⁹ est sc̄ia agens. Et declaratio p̄hoꝝ est hec: cū declara- tū fuit ab eis demratiue q̄ ipse de⁹ nō intelligit nisi seipz: ergo ipse est intellect⁹ necio: & q̄ est intellect⁹ inquatū

intellect⁹: iō ab ente aliquo depēdet: nō tñ ex p̄iuatiōe. vñ q̄cūq; fecerit de mōstrationē q̄ nullū aliud sit ens: nisi ista entia q̄ a nobis intelligunt: nō est ita: q̄m̄ necessaria de mōstrationē declarat q̄ intellect⁹ aliq; est qui depen- det ab ente: a p̄iuato enīz impoē est q̄ depēdeat: neq; hic aliud ens reperiat: & iō opz q̄ intellect⁹ depēdeat d̄ aliquo istoꝝ entū. Unde aut depēdet d̄ eo modo depē- dentie nostre sc̄ie in eis: aut nobiliori mō. p̄imū est sal- sum: remanet ergo q̄ dei sc̄ia depēdeat de ente mō no- biliori nostre sc̄ie: dependentia. n. sc̄ie nostre est q̄m̄ res equatur ad intellectū: vnde si dei sc̄ia nobilior est nostra ergo depēdet de ente mō nobiliori quo nostra sc̄ia de- pendet de ente. & si sic: ergo ens duas h̄z entitates. vna nobilis. alia vero vilis: & nobilis cā est vilis: & hoc ē id qd̄ dicebāt aliqui antiquoz. v̄z. q̄ deus est omne.

Cū in dicit sc̄m̄ modū Alg. cōtra Auz. hoc in loco vult videre qd̄ veritatis cōtineat: & qd̄ nō. & inqt. dicim⁹ nos q̄ hec verba sunt sine dubio sophisticatōes. & rōnē reddidit. d. q̄ sc̄ia individuoz est sensibi- lis. i. sensatio seu ph̄atāia: & sc̄ia v̄līum est ab intellectu. p̄imuz ergo peccatū Alg. est: q̄m̄ ipse nō bñ accepit locus s̄litudinis: q̄m̄ sc̄ia dei circa v̄līa est intellect⁹ & sp̄ualis. Nostra vero circa indiuidua est sen- sus & imaginatio: s̄ hic est loc⁹ sophistic⁹ penes equocationē sumpt⁹. (R̄rsum) Cum oñdit locū erroris: vult hoc illo oñdere in quo acce- pit s̄litudinē. & inqt. rursus inouatio in diuiduoz vel ipsoꝝ comitā- tum duo infert. v̄z. p̄mutationē cōprehēnsionis: & numerationē ipsi⁹: vult dicere q̄ variato indiuiduo variat & cōprehēsiō ei⁹: & et numera- to illo numerant & cōprehēnsiones: & sc̄ia sp̄eruz & generū nullā infert p̄mutationē: q̄m̄ inmutabilis est in se: s̄z oīa est: ponit tñ p̄uentiā. d. s̄z v̄līs & particularis cōcāt in numeratōe. i. p̄ueniūt penes numerū: q̄m̄ numerato sc̄ibilitū in v̄lī numerat & sc̄ia: s̄z sc̄ia rei v̄līs & indiuidui cōcāt & differūt. cōcāt aut quidē: quontā quēadmodū sc̄ientia in di- uidiū multiplicat multiplicato sc̄ibilitū: sic & sc̄ientia vniuersalis multi- plicatur multiplicato vniuersali. Differūt aut q̄m̄ sc̄ia v̄līs est inna- riabilis: q̄m̄ est rei inuariabilis: & ab intellectu q̄ est inuariabilis. Cōpre- hēnsio indiuidui est mutabilis: q̄m̄ est rei trāsmutabilis & in porētia trāsmutabilis: sic v̄z locus s̄litudinis & locus v̄lī s̄litudinis. (Ad s̄o) Doc in loco narrat oīa v̄ba Alg. sedo ibi. Dico q̄ oīa. Oñdit in q̄ errauit. inqt. s̄z id vero qd̄ dixit q̄ q̄cūq; p̄hoꝝ cōcedat q̄ vna & eadē sc̄ia de cōprehēdat gn̄a & sp̄es absq; multiplicatōe cāta a diuersitate generū & sp̄eruz: & ad qd̄ dicit Alg. sic dicim⁹ q̄ ducit necio ad cōce- dēdū q̄ vna & eadē sc̄ia p̄nt cōprehēdi indiuidua & p̄tingētia. i. accētia cuiuslibet indiuidui. & addit Alg. q̄ s̄ dictū s̄līe ē dicto dicētis q̄ vn⁹ est intellectus cōprehēdēs gn̄a & sp̄es: quēadmodū oꝝ q̄ vnū gen⁹ simplex

fit cōprehēdēns. i. cōrīns in fluidua diuerfa. hec fuit fua Alga. & vr
 ba fua que dōz legi fūpēfīue vſq; huc. (Dico q̄ oīa) Quibus tñ det. d.
 dico q̄ oīa ita fūnt verba fophiſticalia: & rōnes redit. d. nomē n. ſic
 eguocū eſt. ſ. de ſcīa ſingulariā & vltimū dicitū. ¶ Debes ſcīre q̄ ibi eſt
 multiplex locus eguocatiōis: vnus quidē ſumptus penes p̄fectū &
 imp̄fectū. ſcīa enīz vltimū eſt p̄fectior eſſentialr ſcīa ſingulariū. Secū
 dus penes cām & cauſatū: quonīaz ſcīa vltimū v̄ quodāmodo eſſe cā
 ſinalis & vltima ſcīe particulariū: ſcīa. n. ſingulariū ordinat ad ſcīaz
 vltimū v̄t Zuer. dicit in tercio cō. 30. & cō. 6. & 5. Tertius gradus eſt pe
 nes oīas qm̄ cōprehēſio in diuiduoz eſt ſenſitiua. cōprehēſio vltimū
 eſt intellectiua. Quart⁹ eſt penes genus: qm̄ generabili & p̄petuo non
 eſt vnū cōe genus: v̄t Zuer. in gr. 10. meta. cō. vltimo. ergo ſcīa vltimū
 & ſcīentia indiuiduoz ſimplr & penitus eguivocant ſub nomine com/
 prehēſionis: & cū res ſit ita: verificatū eſt dictum Zuer. cōtra Alga.
 (Sed id q̄) Cum cōtra dixit et in duob⁹ principālī. hoc in loco oſten
 dit id in quo bñ dixit. & in gr. ſed id q̄ dixit. v3. q̄ multiplicatio gene
 rum & ſpecierū in ſcīentia multiplicatiōe. i. diſtinctione ſcīen/
 tię. dicitur q̄ verū eſt hoc oñdit teſtimonio. & in gr. v̄nde veri p̄bī. i.
 p̄rip̄arhetici idcirco nō attribuit deo benedictio ſcīam rerū in par
 ticularibus: neq; in vltibus: & reddit cām. d. ſcīa nāq; que tales habet
 cōditiones: quas ſup. habet particularis & vltis ſcīe eſt ſine dubio ſp/
 ſius intellectus poſis qui cauſatus eſt ſup. a rebus intelligibilib⁹ ali
 quo modo: v̄t iam dictū eſt: diſputatiōe tertia. modo diuinus intelle
 ctus eſt purus actus: & cā. p̄pter q̄d inſert quare nulla d̄ fieri cōpa
 ratio inter diuinā ſcīam & humanā. eſt q̄ ſylls: inter cām & cātū nō d̄
 fieri cōparatio maxie qm̄ ſunt eguocē dicta. ſ3 intellectus dei & noſter
 intellectus ſunt ſicut cā & cātum eguivoca cālitate: ergo nulla debet
 fieri cōparatio. p̄pōnes hui⁹ ſylli ex verbis eius pat̄r. (Quonia. n.)
 Ex his oñdit nām intellect⁹ diuini. & in gr. qm̄ enīz alia. ſ. entia extra
 ſe nō intelligit. ſ. recipiēdo cognitionē ab eis impaſſibilib⁹ eſt. i. nō re
 ceptiuus. & in quantū alia entia efficit put ipſe eſt prius: v̄t ſic eſt ſcī
 tia agens: & ergo deus nō eſt intellect⁹ poſis: ſed forte eſt intellect⁹ agēs:
 v̄t Zuer. hoc in loco dicere videt. ¶ Debes ſcīre v̄t. 3. de aīa. dictum
 eſt. cō. 14. q̄ oīa intellect⁹ intelligēs aliud & diuerſus eſt recipiēs qm̄
 oē intelligēs aliud p̄fici ab intelligibili: oē q̄ p̄fici ab intelligibili eſt
 receptiuū: & qdāmo in potētia reſpectu illius: ſ3 p̄ta figuratōe intelli
 gēs aliud ē receptiuū & in potētia: & ſo cōcludit Zuer. ibidē. q̄ nulla
 intelligētia eſt liberata a potētia receptiua p̄ter primā: qm̄ quibet in/
 telligit aliud: v̄t cō. 5. etiā dixit. deus ergo eſt intellect⁹ nō intelligēs
 niſi ſe. & p̄ p̄ns nō niſi intellect⁹ agēs (Et d̄claratio) Quonia. Zuer. ac/
 cept⁹ q̄ primus intellectus eſt cā intellect⁹ noſtri. ideo primo oſtendit
 duos eſſe intellect⁹. ſcō ibi. (Unde aur) Ponit oīam illorum. tercio
 ibi (Et ſi ſic) Concludit p̄pōnē. ſ. q̄ prim⁹ intellect⁹ eſt cā niſi itellect⁹
 in gr. & d̄claratio p̄pōz eſt bec. cūz d̄claratū fuit ab eis d̄moſtratiue
 q̄ ipſe deus nō intelligit niſi ſeipm̄: tūc h̄nt cōclonē. ſ. q̄ ipſe eſt intelle
 ctus neceſſario: tūc oſtēdit quō intelligit. d. & q̄ eſt intellect⁹ in quantū
 intellect⁹ d̄z ab ente aliquo. i. oīno cōparat ad ens ea cōparatōe qua
 intelligēs cōparat ad intelligibile: nō tñ d̄z depēdere ſup. ex p̄uatiōe
 idē d̄z intelligere rē in p̄uatiōe cōſiſtētē. ſ. entia gnābilia. Et debet
 ſcīre

Nota.

Kire q̄ hic eſt vnus. modus loquēdi arabū. dicit. n. agēs depēdere
 de actiōe: qm̄ agēs agit illaz v̄t p̄z in viſu verbor⁹ Zuer. & meta. cō.
 31. & alibi. ſic in p̄pōſito intellect⁹ depēdet de ente. i. verſari ipſuz cīr
 ea eis intelligit. (Unde quicūq;.) Et q̄ ſra eſt: cōcludit peccatū anti/
 quozū qui genus entū ſeparabiliū abſtrūdūt: ſicut epicuri⁹ & tenē/
 re ſenſum eē intellectū. & inquit. v̄nde quicūq; ſicerit demonſtratio/
 nem q̄ nullūz aliud ſit ens niſi iſta entia que a nobis intelligunt. i.
 q̄ nō eſt niſi genus entūz ſenſibiliūz. Dicendū ſup. eſt q̄ non ſit itaz
 qm̄ neceſſaria demonſtratiōe d̄clarat q̄ eſt aliquis intellect⁹. ſ. ſepa
 ratus a materia qui depēdet de ente. i. qui intelligit: ens enīz p̄o qm̄
 a p̄uatiōe. i. ab ente variabili impoſſibile eſt v̄t depēdeat. ſed omne
 ens aut eſt p̄uatiō aut ens abſolutū: p̄p q̄d dicit neq; h. i. in mundo
 aliud ens reperitur niſi. ſ. abſolutū aut p̄uatiō. ideo op̄z q̄ intel/
 ctus depēdeat de aliquo iſtorūz duoꝝ entim. ſ. aut p̄uatiō aut ab/
 ſolutū: & cum non de p̄uatiōe: ergo de abſoluto. (Unde aur.) Nunc
 oſtendit differētia illōz duoꝝ intellectuū. d. v̄n aut depēdet de eo. i.
 ente mō depēdet ētie noſtre ſcīētie in eis que intelligim⁹: aut nobilitā
 mō. primū eſt falſuz v̄t p̄z. remanet ergo q̄ dei ſcīa depēdet de ente
 nō nobilitā noſtre ſcīe: depēdet ētia. n. noſtre ſcīe eſt qm̄ res equat ad
 intellectū. ſ. p̄ficat ipſuz in genere cauſe formalis: v̄nde. i. ergo ſi de
 ſcīa eſt nobilitā n̄ra: ergo depēdet de ente mō nobilitā. (Et ſi ſic.)
 Et tunc cōcludit peccatū antiquoz a. d. p̄pōſitū. & inquit. & ſi ſic. ergo
 ens v̄nas h̄z id ētitates: quartū vna eſt nobilitā altera vero vltis: & tūc
 inquit. & nobilitā eſt cā vltis. quare ſup. deus eſt cā oīuz intelligibiliū
 & intellect⁹ noſtri: & p̄t ſyllus ſic cōponi. oē nobilitā p̄entiaz & pur
 itelle cā vltis ente p̄uatiōe & p̄cipate: ſed de⁹ eſt nobilitā p̄entiaz:
 & hec ſunt p̄uatiō & participatiō. ergo deus eſt cā oīum: & tūc veri/
 cat dictū antiquoz: dicitur: hoc eſt illud q̄ dicebat aliq; antiquozū.
 v̄t Parme. & Zechilus. v3. q̄ deus eſt oē. Inquit. n. Zuerri⁹ poeta
 vetuſtiſſim⁹: oīs per ſe diuī nā neceſſe eſt. Immoſtali euo ſumma cū
 pace ſuat. & Lucan⁹. Juppiter eſt q̄d cūq; vides & l. & multi alij anti/
 quoz quos narrauit ſupius. hoc ergo Zuer. viſcot nūc volēs eos itel
 ligere deū eē oē: put eſt cā oīuz p̄ntēs in ſe p̄fectiōes oīuz: v̄t Plato
 d̄clarat in lib. Parmenidīs de vno oīum reꝝ p̄incty ſo.

ALGA. DVB. IIII.
 ¶ It Alga. nos promiſſimus d̄ctaz op̄intones
 repr. obare duobus modis: quozūz primus
 oſtēſus eſt. ſcōus vero hic eſt. Dicemus eis
 quare vobis cauētis q̄ ipſe deus ſcīat parti
 cularia: q̄ ſi dicatis q̄ talis ſcīētia inſerat permuratiōē:
 & nos iam op̄inati eramus q̄ hec ſpecies permuratio/
 nis nō aufert ab eo demonſtratiōē: qm̄ enīz dicebat an/
 ſiquitus aliqui q̄ ſcīentia innouatarū rerū eſt noua nō
 ſuit eis reprobatū: niſi q̄ id q̄d permurabile eſt ſepiſſi/
 Deſtructio deſtruc. Zuer. k k k

me patitur mutationes: et illud quod sic se hz est nouus non antiquus: sed apud nos qui opinati sumus quod mundus est ab eterno: et quod semper est permutabilis: non deberet esse inconueniens id quod dictum est et c.

¶ Quia Alga. fecit quod dicitur pmissus: ideo nunc vult illud exequi. et primo inquit. nos pmissimus dicitur opinio est reprobare quod modus: quorum pmissus ostensus est. sed vero sit huc que dicitur. (Dicemus eis.) Promissus absolutus. et inquit. dicemus eis: quare vobis cauetis quod ipse deus sciat particularia: hec est Alga. a phis expositio. Et statim apponit ratiocinatio et inquit. quod si dicatis quod talis scietia in se permutatio est. i. quod si causas reddantur: quod si sciens in diuisa est permutabile: deus non est mutabilis. ergo in se figura deus non sit in diuisa. obicit statim: et inquit. si sup. sic dicatis. et nos sup. ratiocinatio: quod opinati eramus quod hec permutatio non auferat ab eo demonstratiue. et dixit (quod hec permutatio noua est.) Quia hec alteratio est periclitata: et in re veritate deo non conueniat: nisi demonstratiue non potest probari deum illa carere. ut videtur sum est loco suo. et hoc exponit. dicitur enim dicitur antiquus: aliqui per scietia inouatarum rerum est noua: non fuit eis huiusmodi permutatio in deo eis quid reprobati. apponit ratiocinatio que permutatio deo incompetens est. dicitur. nisi quod id quod permutabile est sepius patitur mutatione: et illud quod sic se hz est nouus non antiquus. Vult ergo dicere quod talis permutatio est ei incompetens que ponit ipsius sepius variari: quia illud quod sic se hz est nouus: cuiusmodi non est deus. Apponit modo sol. et inquit. sed apud nos sup. phos qui opinati sumus quod mundus est ab eterno: et quod semper est permutabilis in partes non deberet esse inconueniens illud quod dictum est et c. Debes scire quod si dicatur mundus esse nouus non potest dici deum variari de comprehensione in comprehensione: ut Alga. inquit. quia huiusmodi mutatio reddat deum inouari. Sed si apponatur mundus eternus variabilis: tamen in partes conueniunt omnino per singulos deus variari alteratio de vna scietia in altera. quia semper sicut mundus remanet idem numerosis et deus. Ecce quod Alga zel obicit phis: sed quod sit istud in sol. Auer. apparebit.

Nota.

AVERROIS

¶ Os dicimus quod horum verborum sententia est quod ipse altercauit cum phis iuxta ipsorum dicta: non iuxta quod res se habent in se: et ait sic. Vos ponitis vnum antiquum in quo nouitates perueniunt. hoc verbum: cur ergo negatis quod primum antiquum. sed deus nequeat nouitates pati: nam aliqui loquentium hoc negarent: quod quicquid sic se haberet: esset necessario nouum. Et nos dicimus quod hec altercatio est dialecticalis: quedam enim sunt nouitates que in antiquis subiectis non ad-

ueniunt: ut que permutant sibi substantias. sunt et nouitates alto modo. videlicet quod non mutant substantiam subiecti: ut motus et locus mobilis corporis: et splendor effulgentium corporum. et sunt aliqua entium antiquorum que motus aliquid non patiuntur: neque aliqua in nouantur: ut sunt intelligentie. sunt etiam aliqua que motus passionem recipiunt: ut oves que sunt corpora antiqua. ¶ Melibattis igitur istud patet aperte quod Alga. altercatio nihil fuit: quod phos in sententia est de antiquo incorporeo. Post vero dicitur altercatione redarguit eos alto modo dicens. Et si forte cauerent sibi phis concedere quod deus habeat nouas scietias: quod illa scietia non euaderet quin esset seipso: aut ab alio. si a seipso. ergo nouus procedit ab antiquo: quod nos negamus. Dixit Alga. nos vero dicimus quod huiusmodi vos noua procedit ab antiquo: ut supra dictum est de corpore supercelesti: quod est antiquus apud eos. Nos vero dicimus quod phis facile possunt euadere a redargutione Algazelis hoc modo videlicet. quod nouum nequit ab antiquo procedere absolute: sed bene procedit ab antiquo in se: quod est nouum in suis motibus: ut corpus celeste. quod corpus supercelestis reputatur apud philosophos tanquam medium inter antiquum absolute et nouum absolute: quod quodammodo est antiquus: quodammodo vero est nouum: et istud antiquus est sine dubio motus supercelestis qui apud eos est antiquus in se: nouus quoque in partibus: et ideo in quantum est antiquus procedit ab antiquo: et ratione suarum partium procedit ab eodem infinite nouitates: quare notandum est quod phis sibi cauent attribuere prime cause nouitates: quod non est corpus: et nouitates non veniunt nisi in corporibus: receptio enim non reperit nisi in corpore: quod id quod nudus est ab omni materia nihil recipit.

¶ Nunc Auer. exponit verba Alga. pulchre. et inquit. dicimus nos quod horum verborum sententia est quod ipse altercauit cum phis iuxta ipsorum dicta. et quare ad ea que concedunt: non iuxta quod res sic se habeant in se. non est substantia absoluta. et ait sic. vos ponitis vnum antiquum in quo nouitates perueniunt. id quod adhuc subest nouis motibus. hoc verbum. corpus celeste motum eterno motu. Tur ergo negatis quod primum antiquum scilicet deus nequeat nouitates pati: nam aliqui loquentium hoc ne-

De theolo-
gouz.
De pipar-
teoz.

garent: qz quodcūq; sic se hz est necessario nouū: z deus nullo mō est nouus: sed sup. vos peripatetici hoc nō negare potestis: qm̄ dicitio q; mundus est eternus: z eternū pōt variari. ¶ Debes scire q; expōit p̄p̄s diuersis diuerse sequitur cōclusiones. Theologū. n. ponit q; nullū eternū recipere pōt nouitatē: qm̄ eternū. z ideo ponit omne factū eē factūz in tēpore. z sic ponunt solum deum eternū. peripatetici vero ponunt deum eternū z mundū eternū: z aliqđ eternū variationē su scipere. ideo diuus Alga. petit hoc in loco. O vos peripatetici: sicut cōceditis celūz eternū posse variari in locū: cur nō cōceditis deum posse variari alterationē de vna sciētia in altera: qm̄ oia eterna sunt vnius rōnis: z quecūq; sunt vnius rōnis sic se hnt q; quecūq; nō repugnat vni nō repugnat alteri vt Zuer. inquit in. 2. celi. cō. 4. 9. ergo si vnum eternū pōt moueri z alterū: z sic nō maior rō videt de sp̄o ou de q; de deo. (Et nos dicimus). Zuer. videt absoluerē. q. Alga. z inquit. z nos dicim⁹ q; hec altercatio. s. Alga. cuz peripatetici est dia lecticalis. i. ex probabilitib⁹ argumētis cōducta. z reddit cām. d. que- dam eēt sunt nouitates que in antiquū subiectū nō adueniūt vt que permittunt sibi s̄am. i. vt alterationes corruptiue sunt: z nouitates. alio modo q; nō mutant s̄am subiectū: vt motus z locus mobilis cor poris: z splendor lucētium corporū: ēt sunt aliqua entūz antiquoz. i. de numero eternoz que morū aliqđ. i. nullam sp̄m motus patiūt: neq; aliquā. i. aliqua sp̄e nouitatis inouant vt sunt intelligēti- tie. Preiudicatis Igitur hīs p̄z aperte q; Alga. altercatio nihil falsū q; p̄p̄oz intentio est de antiquo. i. eterno in corpore. i. q; q; deus est s̄a separata: ideo nullo mō patitur. ¶ Sed ambiges qm̄ Zuer. non absoluit. q. quare enīz deus nō pōt mutari spiritali: sicut corp⁹ ety- num corporaliter de loco ad locum: hoc in qua Zuer. nō absoluit. Id solutio nō dedit: qm̄ superius cām aperte dedit: declaratur est. n. superius: qm̄ substantia pura nō pōt recipere nouūz nisi sit s̄a in mā. ¶ Ad huc dicitur est. oē nouū extrahi de potētia ad actum ab aliquo agente prioris: nō nullum est agens deo prius: quare deus nō pōt nouam alterationēz recipere. ¶ Ad huc vltimū est oē recipiens eē in po- tentia: z q; deus nō sit in potētia s̄a expōit. ergo pp̄ hēc Zuer. in sol. narrat nō apponēs cām eius: vt cōstat. (Post vero.) Inducti z aliud moriū. z p̄mo inquit. post vero predictaz alterationē re- darguit eos alio mō. d. z si forte cauerent sibi p̄p̄i cōcedere q; deus ha- beat nouaz sciām: qm̄ illa sciētia nō euaderet quā esset a seipso deo: aut ab alio sup. causata. si a seipso. ergo nouū procedit ab antiquo. i. illa altercatio erit a deo qui est eternus: qđ nos negam⁹. z sup. si ab altero. ergo dabit agens prius deo. Responsonē Alga. inducit. z inquit. dixit Alga. nos vero dicim⁹ q; p̄m vos noua pcedūt ab antiquo: v̄dictum est de corpore celestiq; est antiquū apud ipsos: z tñ ab eo pcedūt oēs effect⁹ noui hui⁹ mūdi. (Nos vero.) Zuer. absoluit argu- mentū Alga. z inquit. nos vero dicim⁹ q; p̄p̄i facile p̄t euadere a re- dargutionē Alga. hoc mō. v̄z. q; nouū non pōt ab antiquo absoluerē. i. simplr eterno procedere: sed bene pōt pcedere ab antiquo in s̄a: qđ est nouū in suis morib⁹: vt corpus celeste. Id eō cōducit theozema: z inquit: quapp corp⁹ celeste reputat apud p̄p̄os tanq; mediū inter an- tiq; z absoluerē. i. simpliciter inuariabile z nouū absoluerē. q; qm̄

Substitutio.

quomodo est antiquū. s. in s̄a: quomodo vero nouum. s. in motu: z istud antiquū est sine dubio motus sup̄celestis qui apud eos est anti- quus in specie: nouus in partib⁹. z ideo in quāz est antiqu⁹ proce- dit ab antiquo: vt sic non agit nouūz rōne suarūz partūz procedunt ab eodēz infinite nouitates. (Quare notādum.) Ultimo resūmū v̄z solu. z inquit. quare notādūz q; p̄p̄i sibi cauēt attribūere primae cause nouitates. i. hnt cām: cur prima cā simpliciter non pōt transmutari. Et syllogism⁹ pōt sic cōponi. oē recipiens nouā mutationē cuiuscūq; speciei mutationis est corpus vel virtus in corpore: qm̄ vt inquit: rece- ptio nō reperit nisi in corpore. sed prim⁹ motor: nec est corp⁹ nec vir- tus in corpore. ergo primus motor: nō pōt recipere nouā mutationēz cuiuscūq; speciei mutationis: huius accepit minorē: z inquit. q; nō est corpus. sup. neq; virtus in corpore. hēc minor. z sub d̄t maiorēz. d. z nouitates nō veniunt nisi in corpore. hēc est maioris vis. z sub d̄t cām. d. receptio enīz nō reperit nisi in corpore. quare id qđ nuduz est ab omni mā nō recipit. ¶ Sed ambiges s̄a rōnabiliter: qm̄ sicut corpus in eo q; corpus eternū caret potētia ad esse apud Zuer. z in eo q; corpus est potētia ad vbi. ita dicaz de alijs intelligētijz: p̄ter p̄m/iaz saltem. s. q; caret potētia corporali: z ad esse: non tñ caret po- tentia intellectiua ad receptionē spiritalē: lz enīz prima non posse recipere: q; caret potētia corporali z spiritali: cū simplr sit liberata a po- tentia: cū sit s̄a simplr: z cā oīz entūz: atq; alie p̄ter ipsam sunt in potētia receptiua: vt Zuer. inquit in. 3. de aīa. cō. 14. z. 5. ergo nō pōt euadere quin sint trāsmutabiles saltem trāsmutationē spiritali. ergo ad huc qđ est in soluta de alijs intelligētijz: hoc argumēto tenēt theo- logi nostri intelligētijz nō repugnare nouā receptionē habere: vnde pōt argui s̄m hoc sic. ista noua receptio pp̄ quid repugnat intelligē- tijz: vel q; quelibet illarūz est actus purus: sicut primaz: z hoc nō qm̄ quelibet est dependens: z in mā intellectiua cōsistens: vt in tertia di- sp̄tationē v̄luz est: in sol. 18. vel q; quelibet illarūz liberata a mā cor- porali z hoc minime: qm̄ mā corporalis est cā receptiōis particularis z corporalis. ergo nō debēt eē liberate nisi a receptiōe corporali z par- ticulari: q; mā corporalis sit cā receptiōis in diuisibilib⁹. Zuer. inquit. in. 3. cōmē. 14. z. 5. z. 28. cā receptiōis vniuerāl̄ z simpliciter est in- tellectus in potētia. ¶ Ad hoc debes scire s̄m fundamēta huius p̄p̄i/losophi q; noua receptio z in diuisibilib⁹ receptio idem sunt: quonīaz omne qđ noua recipitur receptiōe est hoc z indiuidū: vt. 3. de antia v̄sum est: receptio autē simpliciter est duobus modis: vel simpliciter oīo s̄m s̄z: quodlibet eius z s̄m s̄z: attamē noua s̄m habitudinē ad aliud. dico ergo q; in intelligētia non pōt esse noua receptio: quonīa cā receptiōis particularis est materia vel potētia in materia: eo q; materia cōstrahit ad hoc z indiuidū: z ideo bene inquit Zuer. q; nul- la illarūz recipit nouūz: q; caret potētia in materia: iterūz nulla il- larūz recipit simpliciter: nouitate tñ s̄m habitudinē: qm̄ nulla illa- rum applicatur alicui corpore: nouiter disposito: sicut intellectus ho- minis s̄m ipsum. relinquatur ergo q; quelibet illarūz recipit simplici- ter z eterne in se z in habitudinē: z hoc cōcedit Zuer. quonīa vult in eis esse recipiens z receptum: vt p̄z cōmē. 14. v̄rū illud receptū non est nouū: quonīa tunc esset indiuidū. ergo recipiēs esset materia: vel

Substitutio.

De Theo-
logouz.

virtus in tria terat neqz nouū fm habitudinē quē admodū est intel-
ligere nostre aīe: qđ est absolute eternū nouū fm nouam habitudi-
nem ad corpora quibz intellectus nouiter cōtinuat. ergo receptū ibi
est eternū simpliciter z omnimō. z hoc concedit. ¶ Et ex his p̄s solz
qm̄ quilibet intelligentia caret potentia ad motuz corporale z nouū
spiritalē: vt vīsum est.

Nota.

Qđ p̄ma.

Circa finem huius disputatiōis questionē querūt aliqui in me-
taphysica nūquid intellectus diuinus intelligat singulari-
aria que tēporali differētia diuidūtur. qđ non plures sic argumentari
solent: certus est deus animā illud acturā anima necessario id em-
ciet. ergo liberas in de tollit arbitriū: z sic nihil rēperio rebus cō-
tingentie. Pro altera parte videt esse Arist. in lib. de bona fortuna.
inquit entis deo autē per se hoc z bene videt z futurū z presens: z quo-
rum ratio perit. l. p̄terita. ¶ Inquit. z etiā ibi deum bona bonis dī-
stribuere: z mala malis: hoc autē fieri nō potest si deus in diuidua nō
comprehēdat. ¶ In isto quesito videt opinio Aver. z Arist. qđ deus
scz in diuidua nō intelligat. z opinio theologoz z veritas qđ deus in-
telligat singularia z in diuidua: cōuenimus enīz cum p̄his qđ quē ad-
modū in demonstratiōe tria sunt. s. cognoscēs: cōclusio cognita. z
medius. sic in comprehēsiōe diuina tria sunt. s. cognoscēs. s. intel-
lectus diuini: cognitiū. s. res: z mediū. s. essentia: qm̄ quē admodū intel-
lectus noster mediāte medio cognoscit cōclusionē. sic z diuinus per
essentiā cognoscit z res. ¶ Philosophi itaqz qđ essentiā ponunt rez
causas esse fm graduz entis: ideo soluz entia cognoscere dicunt deum
cognoscendo ens: op̄nati enīz sunt nō plus se extendere virtutē dei
intellectiua: qđ eius virtutem causatiua: vt manifestuz est apud eos:
ad huc opinati sunt causas proximā fm gradum proximū concurrere
z remotā fm remotā: opz enim apud eos effectus fm rōnes vniuer-
sales in cām vsem reducūt: z qđ esse est effectus vniuersalissimū: ideo dī-
cunt esse effectū propriuz ipsius deitē ad oīa deum cōcurrere aliū
fm gradum entis. Et his opinati sunt deum oīa cognoscere cogno-
scendo esse: z qđ esse est in deo per eēntiā z in alijs participatiue: ideo
deus cognoscit se tantū: z nullo mō res extra se apud eos. ¶ Theolo-
gi autē veri sapientes cū sciāt deum nō tantū cōcurrere fm gradum
entis: imo fm gradum huius entis: ideo firmiter ponūt oīa cōtineri
in deo fm rōnes particulares z proprias: quare eēntia nō tm̄ est me-
diū cognoscendi res sub rōne entis: imo sub proprijs rōnibus: po-
nunt itaqz sapientes nostre legis in cōprehēsiōe dei obiectū duplex
scz primū: z illud est esse fm eius essentia tm̄ z secundariū: z illud est
imaginatiōes seu rōnes ideales proprie z particulares quas Plato
in Parmenide species z ideas appellat: qm̄ tm̄ potentia intellectus
se extendit quātum causatiua: z qđ theologo inuenerūt ex testimonio
prop̄ie nō tm̄ deum cōcurrere fm graduz entis ad rez productio-
nem: imo fm gradus proprios: ideo penes primū modū cōcurrere
obiectū primū ponunt esse: z penes scdm̄ modū cōcurrere ponūt rō-
nes ideales: inde p̄tētia p̄oz z theologoz ex diuersis p̄ncipijs
accepra: cū p̄bi enīz dei cōcurrere dicāt tm̄ fm gradū entis: tō enīz
obiectū qđ est eē concedit. Theologo vero cuz fm gradum entis: z talis
entis: nō duo ponūt obiecta rēpōndētia duobz modis producēdijs

Qđ p̄oz.

Qđ theolo-
gouz.

¶ Sed queres nūquid apud p̄hos cōcedēdū est deū cognoscere entia
aliquo mō. ¶ Dicit dū qđ sicut esse simplr acceptū est oē fm eēntiā
z nō modaliter. z p̄p̄ie. sic apud p̄hos: deus cognoscit eē: eē cogno-
scit z oē: s. nō proprijs rōnibus. Theologi autē deū dicit cognoscere
oīa cognoscēdo eē z p̄p̄is rōnibus: p̄p̄itiazqz rēfēcāt obiectū rēbariū:
z theologo addūt: sic oīa cōprehēdi vno obiecto sapientes ponunt:
Theologo vno obiecto z proprijs rōnibus. hec igitur est nostra lex
p̄oz opinio p̄tē. Sed qđ nō iustum est cōtēnere quēdam absentem
sicut Arist. inquit. in 2. de celo z mundo. ideo vīsum est mihi indu-
cere loca quibz peripatetici moti sunt: z ēt ne videamur nos tenere
aliquid rōnibus repugnātes esse sophisticos ostēdā. Post rōnes
theologoz opponā vt ostēdaz nostrā fidem nō minores esse proba-
bilitatis qđ sit opinio sapientū: z in fine eas etiā solnam: vt nō appa-
rear infidelibus nos sustinere leges p̄ rōnes solubiles. Prima itaqz
rō philosophoz: vt ex Aver. excipit verbis in his que dixit in cōmē.
su. 2. metaph. sic componit: si deus res extra essentia suam rōnibus
esset in phyco traditur auditū: ideo sunt ab arte remouēda quan-
to magis ab arte diuine sapientie. Nec in vniuersali: qm̄ vt Aver. in-
quit ibidem. z cōmē. 14. z in 3. metaph. cōmē. 13. Scire aliquid in
vniuersali est scire in potētia: sed scire dei est sumū actus. ergo nec
in vltip qđ vt Aver. inquit. scitētia dei nec est vīs nec particularis:
vobiscuz est sepe in hoc libro. Ad huc oē intelligēs aliud a sua eēntia
est intellectus in potētia: sed deus nō est intellectus in potētia. ergo
nō intelligit aliud ab eius essentia. maior p̄tē. qm̄ vt dictuz est in di-
sp̄tatione tertia. in sol. dubij. 18. oē intelligēs aliud causat ab intelli-
gibili: z oē causati ab intelligibili est intelligens in potētia. ergo. p̄tē
maior. minor est manifesta per se. Et hec rō excipitur ex verbis etas
su. 3. de anima. cō. 5. z. 14. z qđ sic rudē posita nullius apparet valo-
re: ideo debes scire qđ effectus cōtēntus in cā nulla penitus distin-
ctiue distinguūt a causa nec re nec modo: sed cā cōtēra in effectu be-
ne distinguūt ab effectu cōtēntē fm hunc p̄m: qm̄ effectus semper
deficit a sua causa. z sic effectus cum a cā producit: quādā am acquiri p̄
uationē. s. saltez excellentie causētz sic qđ p̄uatiōem habet quā-
dam intrat multitudinez: quoniam vbi est p̄uatiō ibi opz z omnino
esse actum: qđ p̄uatiō sola nō est: ergo opz ingredi multitudinē. ecō-
tra in cā: effectus enīz in cā non p̄uat aliquid causētz ideo ibi intrat
lētētatēz: z ideo dicunt sapientes qđ res diuine in in ferio: ibi collī-
guntur in superioribus: nihil enīz est in cā qđ distrahāt ab effectu cōtēn-
to: nec effectus cōtēntus aliqd hz quo distrahāt a cā. ergo in cā nihil
est: vnde sumatur distinctio realis nec in modo: nisi sit sicut tragela/
phus. ex his veritatē maior. s. omne intelligēs aliud est in potētia:
p̄tē qm̄ omne intelligēs aliud causatuū est: vt nunc videt: quare zc.
¶ Rursus vt ex verbis cōmēti de somno excipitur potest argui: z sic
omne comprehēdens singularia singulariter z signate est corpus vel
virtus in corpore: sed prima causa neqz est corpus neqz virtus in corpo-
re. ergo nō cōprehēdit singularia singulariter z signate. Ad maior ap-
paret: quoniam cōprehēdens z comprehēsus sunt vni in modo se ha-

Prima rō
p̄oz p̄bas
deum non
scire p̄tē/
laria.

ben di: vt in lib. de aia visum est. ergo si cōprehensū est hoc & signatū
 & cōprehēdēs bz ē hoc & signatū: & pp hoc dicit Auer. qd si intelligit
 separare cōprehēdēt singularia: tūc eēt vritates in corpe & sensus:
 vide ibidē. Iterū id qd repugnat intellectui vt intells marles bz vne
 gari ab intellectu simplr: vbi salua ē tota rō intells: hęc ppositio audita
 a quolibet concedit. Sed repugnat intellectui nro: vt intells cogno/
 scere singularia: pp qd inquit Auer. in 3. de aia. qd intells cōprehēdit
 singularia meditante sensu. vt in expōne mea cōmētū illi: notū ficit:
 hoc oēs sere cōcedūt: qre & hoc repugnabit intellectui simplr q est v/
 unius intells. post hęc arguit. si de intelligit indiuidua vel perficit vel
 imperfici: vel neqz perficit neqz imperfici. si primū: ergo erit aliqd eo
 prestabilis: si imperfici: ergo vilescit: si neqz perficitur neqz imperfi/
 citur. ergo otiose intelligit. ¶ Preterea. si deus intelligit indiuidua vel
 recipiendo ab eis perfectionē cognoscibile vel per eius essentia tanq
 per rationē representat: sicut intells noster intelligit: vt dī quidita/
 rem māle per specie causata ab illa. si primū. ergo est intellectus in po/
 tentia. qd nō scdm arguo. qm omne representatō representat fm modū
 cōuenientē sue nature: vt p: spēs emz exis in sensu: qz est hęc idē
 representat indiuidua: & spēs exis in intellectu: qz est vltz & nō hoc:
 ideo repñtar vltē vt latini dicūt. qd si est aliqd representatū vlt per
 essentia vltus representabit qd species sensibilis & spēs intelligibilis
 representat: modo nō hñt: est vltus essentia diuina est emz vniuersalis
 per essentia: sicut abstracta a māz cōditionibz: materie & idea entis: &
 vltus apud Arist. & Plato. vniuersalia em māla sunt vltia participa/
 tiue. s. rōne luminis intells agētia q est vltz per essentia: quāto magis
 deus & eius essentia sunt vltia cū sint in gradu supremo. ad intellm ergo
 cum essentia dei sit sic vltus essentia: & per se representatū per illam erit
 vltus qd per specie intelligibile & sensibilē. ergo non pōt esse signatū
 & indiuiduū. Tertio arguit ex rōne Arist. in 12. meta. inquit enim si
 cōpositū est qd intelligit: trāsmutabit emz in partibz totius: aut indū/
 uisibile omne qd materia non hęc ce quo mouit. q. an. si cōpositum
 intelligat. & arguit qd si cōpositū intelligat. ergo trāsmutabit: & tunc
 soluit. d. aut qd est nota sol. in dūuisibile omne qd materia non hęc
 vbi vult qd nō intelligat se: vide. pōt aut pntia eius in hęc modū exo/
 diri: vt ibi cōmēt. si. illius partis excipit: qm intells diuinus res in/
 telligit eo ordine quo sunt apud naturaz intelligibiles: vt oēs dicūt
 se. 3. partes sunt pno: es toto. ergo pntas intelligit partes q totū. ergo
 deus pcedit de noto ad ignotū: sic trāsmutabit & discurrat vt patet.
 Quēsig est pho:um opinio: & que eo p fundamēta: sit dictū intūz.
 mo do qm in multis locis addunt verba pho: & alia plurima argu/
 mēta q cū occurrit videas. ¶ Superst hac tenus rōnes nras inducet
 re: & eas bñ exponere. pma itaqz rō pōt cōponi sic. si intells diuinus
 non intelligit indiuidua est ex parte intells dei defectus vel ex parte
 difficultatis rei: vt em Auer. inquit. 2. meta. cō. p. duplex est difficul/
 tas cognoscēdi: restat ex pte cognoscēdi: restat ex pte rei cognoscēdi: &
 in ista colligit mō ex defectu intells: & pntia inferior ad itellz dei: pōt
 dit singularē vt itells nri mediāte sensu. Ad hęc & sensus ipe q mforma/
 gis erit facilioris cognitiōis apō mētē pma. ¶ Ad hęc itells intelligit

Rōnes thro
 logoz i op/
 positū.

aliquā quiditate vel rōne quiditatuā per se intelligere pōt oia illa in
 quibz illa rō includit: s. intells vel cognoscit rōne emz per se. s. oia
 illa in quibz includit: s. & in diuisa & vltia: vt p3. ¶ Rursus. oēs intells
 cognoscēs cōtinēs perfectissime cognoscit oia cōtenta: sed intells dei
 cognoscit cōtinā ppia perfectissime. ergo oia cōtenta: mō nō tñt ibi cō/
 tinent vltimo & particularia euz esse dei sit omne vt dicebat supra.
 ¶ Preterea. intells cognoscēs aliquā naturaz cognoscit oē id qd est
 idē in subo illi nāe. s. intells dei cognoscit cōtinā suā perfectissime. ergo
 cognoscit oē id qd est idē i subo illi nature: s. ē causatū in gne finis
 saltē oium rerū est idē realr spī cōtinē: quare intells dei cognoscētis
 cōtināz cognoscet & illa aptitudinē: & nō pōt cognoscere respectū illū
 nisi terminū cognoscit. ergo oēs res cognoscet. Et pōt affirmari qm
 vel cognoscit se esse finē oium rerū vel nō. si non: q se cognoscit ipse
 cre: qm non cognoscit fm oēm modū possibilem cognosci. si sic. q co/
 gnoscit terminos oēs illius. & sic oia quoqz est finis: vt p3. Post hęc
 cognoscēs cōpositionē cognoscit extrema: qm ē significat quādā cō/
 positionē quā sine extremis nō est intelligere: vt Arist. inquit. s. deus co/
 gnoscit hmoi cōpōnē. v3. de est melior oī cāto. s. r. alterā pte cōtradi/
 ctionis. s. deus est nō corpus. s. r. nō est in tpe. s. deus cognoscit oia
 hęc extrema: & sic cognoscit extra se. qd aut deus hmoi cōpōnēs cogno/
 sca: & apparet qm pfecta cognitio diffinitiuā facit cognoscere diffinitū
 quo ad oia q insunt per se diffinito: & quo ad oia q remouent ab illo.
 modo cognitio dei suppt est plus pfecta q cognitio diffinitiuā. ergo
 vt prius. ¶ Etia arguo. cognitio perfectior cognitione oium rerū est
 oium rerū & plus: s. cognitio qua deus cognoscit se est pfectior cogni/
 tione q intells me: intelligit oēs res: si per casuz oēs res intelligeret. q co/
 gnitio dei est oium rerū & plus: qre nō tñt se intelligit: imo & oia entia.
 ¶ Deinde arguo argumētis Plotini: inquit em Plotinus i. 3. Ennea/
 de. in tertio. in lib. 2. de putētia. e. p. qd s. de hīs dicit edū est inemus
 force & mala simul & bona rō vniuersa cōplecti: cuius hęc quoqz sunt
 partes & ex verbis illius capitis excipit rō fortissima: q pōt in hunc
 modū cōponi. nō maioris cōtinērie est mūdus sensibilis in cōtinēdo
 actua & cōtinēria q mūdus intelligibilis in cōtinēdo mētaliter & intel/
 ctualiter: & hoc p3 oibz: s. mūdus sensibilis est cōtinēs oia & particulz
 vltz: vt p3. actualr & cōtinēria. s. mūdus intelligibilis cōtinēdit & oia mē/
 taliter & inteltr & particulz vltz. mō mūdus intelligibilis est ipse deus:
 vt Plato inquit. s. deus oia cōtinēdit mētalr: & per pntis oia intellit quō/
 cūqz accepta. ¶ Ad hęc in scdo capite multa dicit ex qbz pnt excipi
 rōnes nō parue: pōt q argui sic. qtenus cōtinēdo agit tār intelligēdo
 intelligit: s. cōtinēdo oia ex se facit & totū mundū. s. intelligēdo totū
 intellit. maior p3 minor p3 ē: qm sicut sol lucēdo illuminat: sic deus
 essēdo totū: & oē pducit quare intelligēdo omne totū intelligeret.
 ¶ Et pōt cōfirmari. qm vel deus pducit aliqd ex se. vel nō. si nō
 est cōtra paritatis: s. imo totū & oē causauit. & si totū. ergo & totū
 intelligit. ¶ Rursus ab ipso deo iperes nō solū hñt ē: imo & ex vt cau/
 se sint. ergo si hñt ē: & ē causas a deo: ab eodē habebunt offm cause
 ppū. hoc aut est cōseruare & curare qd facit. qre si a deo hmoi cause
 oēs hoc habēt officiu: cōsonū est vt & ipse hoc habeat potissimū. si
 oia curet & singulari: cū maxime causa sit nō tantū causa cōtinēdi oibz:

Rationes
 Plotini.

imo officio eius causari. ¶ Preterea, et in altera Enneade de be-
 teria potest et ex eo colligi, non maioris continentie subiectus est materia prima
 forma seu primus motor; sed materia prima continet omnes formas in potestatis
 tantum in universali, imo et propriis potestatis, ut Plotinus in-
 quit, propter quod materia infinitudine dicitur esse; ergo materia prima
 motor omnes formas actu continet, et maior est huius syllogismi Aver. 12.
 meta. c. 18. 2. 3. 6. dicitur, ergo primus motor omnes formas continet. Et
 ultimo per hoc Platonis est sermo, "Timeo quod postquam deus primum
 rem angelicam finxit ipsum vocasse eos et precipere eis ut alia crearet
 moralia; que admodum et ipse fecit eis, modo per se per preceptum non
 esse et ignoto simpliciter, ergo si deus precepit intelligentia creare et alia
 mortalia contrariis deum non est dubitandum. Ad ducere alia plurima
 verba philosophorum et alias rationes, sed continue repetes illa hinc inde in meta
 dicitur, que igitur si lex nostrat quomodo non minoris probabilitatis sint et
 argumenta, modo perspicuum ex his est. Ut si apparet nos nihil
 impossibilem sustinere. ¶ Ad argumenta philosophorum respondet. Ad primum
 inquit dicitur, quod deus intelligit sub unico actu particulari sue
 essentie omnia et in finitum, quod est motus; sed terminative secundarie et
 nos theologos dicimus. Et quod infinitum est per se ignotum, dicitur quod
 hoc verbum trinitatis, verum est apud ipsos qui tenent de intelligibile esse a
 intellectu cognoscibile, et intellectus dei nihil intelligit extra se, et ideo nihil
 cognoscit a nostro intellectu a nullo cognoscit, et ideo, videlicet esse perse
 ignotum, sed finitum nos illud verbum falsum est; quoniam statum est aliquid apud me
 tem dei quod apud nos non intelligitur, est occultum, replicat sunt hinc inde
 perquire eas in libris theologorum nostrorum. ¶ Ad secundum intelligere aliud
 est duobus modis, uno modo non virtute alicuius quod est in ipso vel ipsum
 intelligit; et sic maior est vera, alio modo aliud virtute essentie intelligit;
 et sic maior falsa est; quoniam deus si intelligit res extra se non intelligit illas
 simpliciter, sed virtute sue essentie. ¶ Ad probationem primam dicitur quod illa mi-
 nor, syllogismus est vera de intelligere aliud primo modo; sed de intelligere aliud
 secundo modo falsa est. ¶ Ad secundam probationem dicitur quod falsum est quod
 distinctio summa a probatione in deo est summa illa distinctio; quoniam deus est di-
 versus a rebus; et illis convenienter est quid est diversus ut ens per essen-
 tiam; est vero convenienter ut agens eas; et ideo, ut diversus non dicitur esse
 pro primo obiecto, ut agens responderet et secundarium obiectum, si res cetera
 preterea sic patet unde sumit distinctio in deo. ¶ Ad tertiam rationem
 patet consequenter dicitur particulariter et signate est duobus modis, uno modo
 significatio accepta a re cetera; et sic maior est vera, alio modo signifi-
 catione sumpta a cognoscere; et sic falsum est, deus enim consequenter dicitur par-
 ticulariter et signate, prout in virtute sua causativa continet omnes res par-
 ticulariter et signate; et sic per quomodo particulariter et signate intelligit ex parte eius; et per
 quod est hoc non formaliter sed virtualiter venit enim in modo se habendi virtutem
 et non formaliter cum in iudicis. ¶ Ad quartam negat minor; intelligit enim non
 intelligit non repugnat; sed virtus est; quod in intellectu non continet sin-
 gularia virtualiter; ideo non potest intelligere singularia per essentiam; et per
 eius essentiam non intelligit; nec motus est et simpliciter repugnat in intellectu
 dei potestatem de facto intelligit; quoniam continet illa in virtute causativa; sic per
 eius essentiam intelligit illa, non ergo repugnat intellectui nostro ut intellectu est
 aliquid ipse intellectu id ponit. ¶ Ad quintam dicitur quod deus intelligit singu-

Solo ratione philosophorum.

larum non ut ipse perfectus in eis perfectus et in non frustra intelligit; quoniam intellectu
 et singularia perfectat et ea compleat sic non occidit facit. ¶ Ad tertiam dicitur
 dicitur quod per eius essentiam dico quod non per modum convenienter est nature;
 sed eius virtuti causativa; et essentia est visus per essentiam; et in particularibus
 in causando; ideo particularia potest repugnare particulari. ¶ Ad sextam
 dicitur quod non nihil est; secundo in primis non cognovit pres quod totum cum non
 sit finitum a nam alii cognoscibile, sed quod non per notitia partium devent
 in notitia tota; sed pres cognoscit per essentiam et totum per essentiam; ideo non di-
 scernit; cum eodem sint ei nota ambo. ¶ Ut igitur apparet nos sustinere te-
 gem per rationes solubiles; ideo ad rationes nostras est respondendum. ¶ Ad primam
 dicitur quod multum differt difficile et impossibile est altero duobus
 modis; ut Aver. dicitur; impossibile non est altero illo; sed quod nec deus est
 idoneus intelligere nec singulare aptum intelligi, est quod ipse ex parte virtutis
 apud philosophos. ¶ Ad secundam dicitur maior est veritas in minor falsa est; quoniam
 deus non intelligit rationem essentie communitatis; scilicet enim deus negat visum in particularibus
 dicitur quod non in intellectu, essentia est quod ponit theologos primum
 obiectum eius. ¶ Ad tertiam maior est veritas in minor falsa; quoniam finitum per obiectum
 non continet causa sub propriis rationibus; sed eo gradu quo deus percurrit ad
 illa, et ideo sub gradu essentie essentia et per se intelligit illa; ut Aver. inquit,
 in his quibus, c. 1. 2. meta. ¶ Sed dicitur, sic scilicet deus est perfectissima cum
 sit otium sub ratione transcendenti. ¶ Dicitur negatio ad primam; quoniam non
 intelligit res sub gradu essentie cetera dicitur particulariter; sed sub gradu essentie
 simpliciter; quod est eius essentia quod nos obiectum; cum finitum intellectu eius appellat
 minus; ideo scilicet quod deus intelligit neque est sub ratione visum neque sub ratione
 particulari; cum essentia neque sit visus neque includit, prout et univo-
 ce loquendo de his. ¶ Ad quartam dicitur quod est certum per acceptum et per
 uno modo per absoluto dei cui intellectu non attribuit respectum aptitudinali
 cause finalis formalis et agens; sic concedo quod si deus cognoscit illud re-
 spectu cognoscit omnia, in deo deus non cognoscit illud respectu; cum ille deo
 sit sicut extrinsecus columna; deus enim non respicit ad causa ratione existit in
 eo; sed in causatio; sed sic capitur causativum pro absoluto cui attribuit
 minus respectu cause; sic concedo deum intelligere et causativum sub ratione
 finis; efficiens; et formam; non sequitur quod cognoscit illa quomodo est; quoniam
 non intelligit se sub ratione relativam absolutam. ¶ Ad formam concedo
 visum ad minor est sequens syllogismus, sed est causativum est idem realiter et cetera
 enim minor est falsa capiendo esse causativum primo modo; quoniam per se est ens ra-
 tionis; et ens rationis nec est idem nec diversus; realiter ab alio, secundo modo
 est verum; sed non sequitur propositum. ¶ Ad confirmationem dicitur quod non
 cognoscit se esse finem prout finis dicit respectu cause finalis; et tunc nego
 possiam, quoniam si deus cognosceret se sub ratione finis imperferere se
 cognosceret et non perfecteretur; quod tunc sub ratione relativam cognosceret
 et non absolutam; nec oportet ut cognoscatur se finem omnem modum pos-
 sibilem cognoscit; quod sic visisset et non oportet ut cognoscatur se finem omnem
 modum dicitur perfectior; ideo sub ratione absolutissima; et ideo
 finitiam essentiam tantum. ¶ Ad quintam principalem dicitur, minor
 falsa est; quoniam ut Aver. inquit, deus cognoscit tantum se, et purissimam; et
 incomplectissimam; ut inquit in 3. de anima, c. 17. et ideo inquit ibi
 quod semper veridicatur in intelligendo se, vide. ¶ Ad probationem dicitur
 quod deus cognoscit se perfectius quam per modum distinctum; non tamen oportet

Solo ratione theologorum.

Obiectio Solo.

Solo rōnū
Platini.

cognoscat se vt differet et. quoniam vilesceret: illa. n. pfectio cognitōis
non autē dicitur penes modū cognoscēdi et arte appredēdi: sed penes
res cognitā et apprehensionē ipsam: et deo nō oporteret cognoscat se:
vt differet a quolibet nō ipso. ¶ Ad sextā. maior: falsa est: qm nō dicit
cognitio pfectior: qz sit pluriū rerū: qz entis pfectionis: mō essentia
eius est oīū rerū pfectissima et nobilissima. iō est pfectior qz cognitio
oīū rerū. ¶ Ad septimā. Platini maior: distinguit: qm maioris cōti
nentie cōtinere est duob' modis: aut penes plures modos ptenendi:
aut penes pfectionē modū cōtinēdi. vico s' qz maior: est vera scō mo
do et nō primo modo: et sic minor nō est ad ppositū: qm deus ptenet
oīa per essentia: nō tñ pprijs rōnib': qm illud dicit impfectionē apd
phos. ¶ Ad octauā et nonā. insimul pcedo deū oīa itelligere: s' non
extra se: s' esse ei' qd est oīa: et sō essen. do oīa pducit et itelligēdo meq
opz qz sicut pducit extra se: ita itelligat extra se: qm itelligit pductū
intelligēdo se. i. cōtia ppriā que est totū. et oē nō pprijs rōnibus: sed
rōne cōntie essentia: et forma: ¶ Ad decimā p3 solutio. deus enim
oīa curat et potissime nō rōnibus pprijs qz vilesceret: s' rōne essen
di. esse. n. est primus effect' dei: et sō curat vādo eis esse qd h3 ipse per
essentia vt videt. ¶ Ad vndecimā p3 sol. mā enī cōtinēt pprijs ra
tionib' qz in potētia: deus aut vno actu ptenet oīa: qz essentia eius
est oīa vt videas: iō cōrinentia dei est in actu: et materie est in potētia.
¶ Plato aut opinat deū curā habere et singuloz: iō nō est nosse: et lo
te qz pōt glosari et nō curo. Ex his apparet quō lex nostra nullū tenet
ipote: qz illud qd tenet est verū: et nō mīnōis pbabilitatis qz posi
tio phozum. Semper itaqz habenda est fides tanqz credita et veras
quare finis duodecime disputationis.

¶ Tertiadecima Algazelis disputatio cum phis in qua ostendit ip
sorum debilitates in eo qd putant asserere. v3. qz celum sit anima
rum: et sit corpus obediens ipsi deo glorioso.

CVBIVM PRIMVM.

¶ It Alg. dicit peripatheticū qz cellū
est aīa: et qz cōparatio iph' aīe ad
eius corp' est cōparatio nostrarū
aīarū ad nostrū corpus: eo qz sicut
aīa volūtarie mouet versus partē
desideratā: sicut corpora supcelestia
mouent simplr ob obediētā et re
uerētā glorioh dei. Et oīcimus qz
hec opio nō est negāda. Deus. n. pōt dare vnicuiqz cor
porū vīā et discretionē: et nō pp suā magnitudinē v' pro
tūditatē: et pōt est qz sit vīū. Mā aīalia s' in figura et

magnitudinib' differat cōcāt sine dubio in pprietatib'
vīe: s' id qd attribuit' eis debilitatis nō est qd possit
ppari auctoritate nisi hoc haberem' a traditione diuina.
v3. a ppbetarū reuelatiōe: s' de mōstratiue nō. Quare di
cimus qz ille rōnes que dicte fuerūt sup hoc cōcludunt
diffinitiuē: s' tñ fortificāt opinionē. Unde p'ia auctori
tas ipsoz hec est: celus mouet: hec est ppō sensibils: et
oē corpus mobile h3 mouēs: et ista ppō est itellecual.
Si. n. corpus inqstū corpus moueret: oē corpus moue
ret: et tūc aut ist' mor' pcedit a mobili substantia tanqz
nā vt mouet lapis deorsuz: aut mouēs dicit' mor' est ex
tra illud corp' mobile. s. mouēs ipm modo violentie vt
lapis pfectus suruz: et oē mobile de se aut nō sentit illuz
mori: et d' nā vt lapidis motus deorsuz: aut sentit illuz
et d' ille mor' volūtari' aut aīatus. vñ resultat ex ista di
uisione qz ptes mor' que hic tractāde sunt cōtinēt i trī
bus. v3. violēto: nālī et volūtario. et iō reprobatis duob'
ipioz remanet tert' necessario: s' ipote ē qz orbū mor'
fiat violēter. id nāqz qd violēter mouet: aut est aliud cor
pus mobile volūtate aut violēter: ita qz opz qz pueniat i
fine ad voluntatē: vñ ostēto qz orb'es volūtate moueā
tur nos habem' intētiū: q' his igit' vtilitas est ponere vio
lētū motū post qz in fine opz nos reducere ad volūtate.
Si dicerem' tñ qz mouet violēter: et qz de' mouet ipsuz
sine dubio: dicit' qd est falsuz: si. n. moueret ipz inqstū
corp': leqret qz oē corp' moueret ab eodē deo. Opz er
go qz corpi celesti appropriet qdā pprietas a q' mouet:
ob quā distinguat ab alijs corpib': ergo illa pprietas ē
mouēs ppinquū: et est sine dubio nā aut volūtas. Et im
pote est dicere qz de' moueat ipm ppriavolūtate: qz vo
lūtas dei vñ et eūdē respectū h3 oīb' corpib'. Declaram'
est ergo qz opz dictū corp' h' qd dā p'cipiū mor'. cō/
cludit ergo qz nō mouet violēter. Et nā dicit' qz ipote ē
qz moueat nālī: nā. n. inqstū nā nō est cā mor': mor' enī
est dimittere locū et ingredi locū: vñ si loc' in quo corp'

erat: cōpetens ei erat non dimitteret eum h̄mōi ratiōe
v̄eto plēnū sup aque faciē positū nō mouet: sed sic coar
ctet sub aq̄ moueret donec sup faciēz aque ascēdat pur
ibi ē locus suus cōpetēs: r̄ ideo quādo trāssert de loco
incōpetētī ad locum cōpetētē mouetur effugiendo de
innāit ad nālem. v̄i r̄ p̄r̄ clūdī q̄ mor̄ circularis nō
est nālis: nullū. n. mobile circulariter situm habet deter
minatuz: imo v̄nde venit illuc redit. Remanet ergo q̄
motus orbium sit sine dubio voluntarius.

¶ Propter Alg. in primis peripateticorū int̄tione in questio p̄nī
sc̄do ibi (Et dicim⁹) Examinat p̄hoz opinionē. quā aut cōinuatiōez
h̄eat h̄mōi disputatio ad p̄dicatōs nō fat accipit. r̄ id h̄mōi disputatio
est tanq̄ theorema p̄ se v̄tile ad veritatē p̄ se plures. n. h̄arū sunt in
conez iuncte. Inq̄ ḡ. dicit p̄parthetici q̄ celuz est aīal: hoc est v̄num
cōiter p̄celluz: r̄ sup. dicit q̄ comparatio ip̄i celi aīe ad ei⁹ corp⁹ est cō
paratio nostraz aīarū ad nr̄z corp⁹: cui⁹ rōnē reddit. o. eo q̄ sicut aīa
volūtate mouet versus p̄r̄ desiderat: v̄t appet in experitētia. p̄p̄ta.
s̄it̄r̄ corp̄a celestia mouent sup. ab eo⁹ aīa simplr̄ versus p̄tēctā ob
obediētā r̄ reuerētā gloriōsi dei. hec igit̄ est p̄hoz opior v̄t Alg. inq̄
hoc in loco q̄ meli⁹ loco est p̄tractabit. (Et dicim⁹) cum p̄hoz in dūte
opinionē: hoc loco examiat eo⁹ opinionē: r̄ inq̄. r̄ dicim⁹ q̄ hec opin
nō est negāda. sup. tā q̄ iōp̄is. cui⁹ rōnē reddit r̄ inq̄. de⁹ em̄z p̄r̄ da
re v̄nicui⁹q̄z corporū vitā r̄ discretione. i. intellectu vel rōnalē animā
r̄ q̄: peripatetici dicit̄ celi h̄re aīaz p̄ magnitudinē r̄ figurā: ostē
dit h̄mōi rōnē necessitatē nō h̄re: r̄ inq̄. r̄ nō p̄ suā magnitudinē r̄
rotunditatē. vult dicere de dicit̄ corp̄i celestī vitā: sed ad suū b̄nūolitū
placitū. Ad hoc apponit r̄ signū p̄futās opinionē epicureorū q̄ dixerunt
celū nō ēē aīal: eo q̄ ēēt nimis magnū. hoc itaq̄ p̄futās inq̄. r̄ pole ē
q̄ sit vitū. nā aīalia l̄z in figuris r̄ magnitudinib⁹ d̄nt cōicāt sine du
bio in p̄p̄rietatib⁹ vite. est ergo sol. epicurei mortui q̄ l̄z celuz aīal sit
magnū: nō p̄ magnitudinem oꝝ abnegari ip̄m esse aīal: qm̄ r̄ si d̄nt
aīalia penes magnitudinē pole est vt in viuēdo p̄ueniāt. (S̄z id qd̄)
cū quodā nō admittit opinionē p̄ipateticorū. hoc in loco exponit in q̄
nō est tenēda r̄ inq̄. S̄z id qd̄ attribui⁹ eis sup. nos p̄bi de debilita
te dicētes. Illa corp̄a fatigat r̄ labore moueri nō est qd̄ possit p̄bari
auctoritate. i. rōne: nisi hoc haberem⁹ a traditōe diuina. v̄z. a p̄p̄he
taz reuelatiōez dem̄tatiōe nō sup. h̄fī p̄r̄. est ḡ. v̄t m̄ p̄hoz in eo q̄
dicit̄ qd̄ dā nulla rōne cōp̄obatū. (Quare dicim⁹) q̄ onidit primam
p̄ez opinionē ēē admittēdā tā q̄ pol. z. vult l̄z in loco ostēdere eā nō ēē
admittēdā tā q̄ verā r̄ nec. nā: eo q̄ nulle sunt rōnes dem̄tatiōe
ear: vt feriatuz exponit. Inq̄ ḡ. quare dicimus q̄ ille rōnes q̄ dicit̄
runt sup hoc nō clūdūt dem̄tatiōez: r̄ m̄ fortificāt opinionē. vult dice
re q̄ sunt p̄biles r̄ dialectice. r̄ accepit illas. r̄ primo narrat p̄maz
dicēs. v̄n p̄l̄z auctas ip̄soꝝ hec est. ē cōponit v̄llm̄ in sc̄do prime. r̄
accepit m̄noz. r̄ inq̄. celū mouet. hec est p̄p̄o sensibilib⁹. vult dicere

sensu p̄p̄ica. sensu enīz v̄inoscīt celū in v̄l̄giti quattuor horis d̄sc̄ur
rere ab orientē ad occidēs redeūdo ad orientē. r̄ accepit maiorē r̄ inq̄
eo⁹ corpus mobile h̄z mouēs. r̄ accipias cōclonē. s̄ ergo celestē h̄z
mouēs. r̄ hoc est eē aīal r̄ aīal: vt declarabit. r̄ inq̄. r̄ ita p̄p̄o ē in
lectualis. i. rōne cōp̄obata: vt in. 8. r̄. 7. p̄p̄y. dicit̄ est. p̄bat aut
maiorē quodāmodo p̄ ip̄ole. r̄ inquit. si. n. corp⁹ inq̄rū corpus moueret
q̄ oē corpus moueret. vult dicere. corp⁹ mouet. vel igitur rōne corp⁹
ratiōis r̄m. vel rōne motoris diuersi a cōpetitate. si rōne corp⁹ ratiōis
ratiōis: q̄ oē corpus mouebit: qm̄ in oī corp̄e est eā totalis mor̄. si ratiōe
motoris diuersi r̄. ergo verificata est maior. v̄z. q̄ oē corp⁹. s̄. qd̄. mo
uet motorē h̄z aliquo modo diuersus a sua nā corporeā. Verificatur
ḡ cōclō. s̄. q̄ corpus celeste habeat motorē mouentē ip̄m (Et tūc aut)
Lum cōclūdit corpus celeste mouet a quodā motore. p̄cedit v̄t r̄.
r̄ inquit. r̄ tunc aut iste mor̄. s̄. celi p̄cedit a s̄ba. s̄. motore moto tā q̄
a natura: vt mouet lapis deorsum: aut mouēs illud corpus dicto mo
tu est extra illud corpus. s̄. mouēs ip̄m modo violentie. i. motu violē
to: vt lapis p̄ictus sursum. r̄ quodāmodo supponēs celū non moue
ri altero ip̄soꝝ moto: s̄. p̄ se r̄ de se. a d̄huc subiungit diuisione
r̄ inquit. r̄ oē mobile de se aut nō sentit. i. mouet nō cognoscēdo suū
motū: vt lapis motus deorsum aut sentit. i. cōp̄ehēdit motū: r̄ talis
motus dicit̄ voluntarius: aut aīatus aut aīalia: r̄ quasi accipēs v̄z
argumentū iterū resumit totū r̄ inq̄. v̄nde resultat ex ista diuisione q̄
partes. i. sp̄es motus que hic tradēde sunt. i. que debēt accipi in hoc
argumento p̄m̄tēnt in tribus. v̄z. violento nāli r̄ voluntario. r̄ ideo re
probatis duobus ip̄soꝝ remanet tertius nēctio. i. s̄z si declarabitur q̄
nec naturalr̄ nec violentē mouet: p̄cludit q̄ voluntarie mouebitur.
ostēdit ergo q̄ neutro illoꝝ duorū. r̄ inquit. s̄z ip̄ole est q̄ mor̄ orbium
s̄ar violentē: r̄ reddit rōnem. r̄ inq̄. id nā qd̄ violentē mouet: aut
est aliqd̄ corpus mobile voluntate: vt aīal aut violentē tū: vt lapis
r̄ quocūq̄z op̄z q̄ perueniat in fine ad voluntatē. v̄nde ostēdo q̄ or
bes voluntarie mouent: nos habemus intentum: qualis igit̄ v̄tilitas
est ponere violentū motum id est ea moueri motu violento. Postq̄ in
fine oportet reducere illa ad voluntatē. vult dicere quomodocūq̄z po
nat op̄z ponere celum moueri per appetitū r̄ intellectū ḡ sup̄fluit su
gēdo apponere ip̄m moueri violente. (Si dicerem⁹) Sol. quorū d̄z
apponit. r̄ eā p̄futat. r̄ inq̄. si dicerem⁹ tamen q̄ celū mouet violentē
r̄ q̄ de⁹ mouet ip̄m sine dubio. est ḡ sol. q̄ celuz violentē mouet r̄
a deo imediate. h̄ic statiz obijcit Alg. r̄ inquit. dicemus q̄ est falluz.
r̄ hoc p̄bat duabus rōnibus ductibus ad ip̄ole: quaz p̄ia p̄t ordiri
in hunc modū. si deus mouet corp⁹ celeste: aut mouet ip̄m sine omni
mediō: ita q̄ ad motū celi sufficit ip̄m motor: r̄ corp⁹: aut mouet ip̄m
cōcurrente ad h̄uc aliqua p̄p̄ietate mouētē v̄tra deū. p̄io ḡ de frute
p̄m̄tēnt mēb: ū. r̄ inq̄. si em̄z moueret ip̄m inq̄rū corpus. vult dicere
nullo cōcurrente in rōne motoris: sequeret q̄ oē corp⁹ moueretur ab
eodem deo. p̄nam declaro: qm̄ qua rōne deus potest mouere corpus
celeste nullo alio cōcurrente in rōne motoris: eodē modo r̄ qd̄libet
corpus: qm̄ oīa corp̄a sunt v̄nius rōnis in rōne corporeā: r̄ si deus
sufficit: ergo frustra ponet motor: appropziatus: r̄ forma propria v̄ni
cui⁹q̄cum ip̄se solus sufficiat. r̄ q̄ totū hoc est impossibile cōstruē

alterū mēbrū: et ingre: ergo opz q̄ corpi celesti appropriet qdā pprie-
 tas. i. forma a qua mouet sob quā et penes quā distinguit ab alijs cor-
 poribus: ergo illa pprietas est sine dubio mouēs p̄pinquā: tūc acci-
 pit vñū per se notū: et dicit: et est sine dubio nā aut volūtas. et cū sup.
 nō sit nāq̄ erit volūtas: et sic aīa erit vt dicit. ingre: (Et ipole) Ad huc
 arguit idē scōa rōne: et p̄io ppōit intētiū: et ingre: et ipole est dicere q̄
 deus mouet ipm̄ ppria voluntate. vult dicere sine oī medio: in rōne
 motus. p̄mi. et hoc pbat et syllogizat in p̄ima figura loc mō: nulla
 volūtas vniūformis hīs vñū et eundē respectū oībus corpibus mouet
 alterū illoz motu determinato. hec recipit a peripateticis tāq̄ ma-
 nifesta: tūc accepit Alg. minorē. b. sed voluntas dei vñū et eundē re-
 spectū hz oībus corpibus. tūc apponit vīz cōclōtorz ingre. declarā-
 tū est q̄ opz vīz corp̄ h̄e qdā p̄ictū mor̄. s. p̄p̄iū ei tū: et er-
 go p̄cludit q̄ nō mouet violētē. (Et dicitur) Vult p̄cludere q̄ motus
 celi nō est nāis: et hoc pponit. d. et dicitur q̄ ipole est q̄ moueat nāre
 et reddit rōnē: et pōt cōponi in hunc modū: oīs mot̄ nāis est de loco
 violētē ad locū nālez corpis moti: s̄z mor̄ celi nō est de loco violētē
 ad locū nālez. s̄z motus celi nō est nāis. huius p̄io accepit vim maio-
 ris. et oīno reputo istū locū eē male trāslatū: vel esse corūpū pp̄ ferū
 p̄ores. ingre. s̄z nāenim in q̄rū nā nō est cā mor̄. mor̄ enīz est dimitte-
 re locū: et ingre: i. locū: ecce quō nullū sensus facit: iā v̄ m̄ h̄isam eē
 sic legendā. nā enīz in quantum nā nō est causa motus nisi p̄out eī de
 loco violento in locū nālem: motus enīz est dimittere locum violētē
 et ingre: i. locū naturalē: et si littera sic stat: sermo eius est vis maio-
 ris: vt p̄z: et q̄ s̄a d̄z sic stare: ostēdit exēplum eius qd apponit. d. vñ
 si locus in quo corpus mobile erat: erat ei cōpetens. nō dimitteret eū
 nisi sup. violentē. et exēplo illud patefacit dicit. h̄mōi rōne plenum
 vento. i. vter inflatus: super faciem aque stantis positū nō mouetur.
 et addo: stantis: qm̄ corrente aqua cōflueret in simul: sed si arctet. s̄z
 in funduz retineat: et post sue nature relinquat: moueret donec super
 faciem aque ascendit: qm̄ sibi est locus suus cōpetens. et idēo quādo
 corpus sup. transferret de loco incōpetētē ad locū cōpetentēz mouetur
 effugiendo de innāli ad nālem: ecce quō hoc exēplum manifestat
 errorē littere. et p̄pter hoc mihi accidit labor in cōmento istius s̄bri:
 qm̄ nō reperio sermones eius emēdātos: pp̄ qd̄ nolēbaz scribere: scio
 tamen ad minus ex inco cōmēto haberi principū inuestigādī verita-
 tem: iō vidētes mēnō debēt mederētari: s̄z p̄ius cōsiderate tonz
 (Unde ex hoc) Cum accepit maiorē vel aliquid loco eius: et explana-
 rōne illius per exēplum. hoc in loco recolligit cōclōnem: et minoris
 p̄bationē. d. vñ: et hoc pōt p̄cludi q̄ motus circularis nō est natura-
 lis: accepit p̄bationē minoris: et tacuit illā. erat enīz minor: s̄z mo-
 tus celi nō est de loco violento ad locum naturalē: et hanc pbat: et p̄-
 rest̄ istius cōponi. nullus motus cuius corpus motū caret situ. dicitur
 minato est de loco violento in locum naturalē: sed motus celi et vñ
 uersal̄ oīs mot̄ circularis est corpis carētis situ determinatoz hāc
 tangit. d. nullum enim mobile circulariter situm habet determinā-
 tuz: imo vñ de venit illuc redit. p̄cludit ergo tertū mēbrū. d. rema-
 net ergo q̄ motus orbium sit sine dubio voluntarius: et sic p̄ p̄ia tē
 p̄ipateticoz et q̄ mihi difficilis fuit expositio eius.

Quar.

AVERROIS.

Item nos q̄ id qd̄ posuit. v̄z. q̄ oē mobile
 aut mouetur a se. aut ab alio corpore extri-
 secō: et q̄ iste motus dicitur violētus. dicimus
 q̄ hoc veruz est: et cōcedi d̄z: s̄z id qd̄ dixerat
 q̄ oē mobile a se est necessarium q̄ sūū mouens differt a
 mobili. Dicim⁹ q̄ hoc nō est notū p̄ se. imo est p̄babile.
 Et p̄bi insudat se circa ppōnez dicentēz q̄ oē mobile a
 seipso h̄z mouēs cōsistēs in eo qd̄ differt: reat̄ a mobili.
 S̄z nō est notuz per se q̄ si oē mobile moueat a mo-
 uente extrinsecō q̄ pueniet ab mobile qd̄ de seipso mo-
 ueret: he sunt ppōnes Alg. ducte tanq̄ note de seip̄is:
 sed s̄m veritate quedā ipsaz sunt note: quedā vero sunt
 cōclōsiones syllogoz: sed id qd̄ dixit. v̄z. q̄ id qd̄ mouet a
 se nō a corpore extrinsecō: aut mouet a sua nā aut a quodā
 p̄ncipio: et q̄ impote est q̄ mouet a re extrinsecā legata
 v̄p̄uta ab aliquo incorporeo. Dicimus q̄ nō est notū p̄
 seip̄uz: sed id qd̄ dixit. s̄z q̄ oē mobile a seipso mouetur
 sine dubio a quodāz p̄ncipio in eo. v̄z. natura aut vo-
 luntate: dicimus q̄ est veruz. declarato q̄ h̄ nō sit aliqd̄
 mobile a seipso in loco nisi fuerit in loco non cōpetenti
 s̄bitūc enīz mouet donec attingit locū cōpetentēz: po-
 stea quiescit. dicim⁹ ergo q̄ est veruz. Ad tñ qd̄ dixit. v̄z.
 q̄ mobile circulariter nō habz locuz cōpetentēz neq̄ in/
 cōpetentēz vt transferatur de vno ipsozuz ad alium: di-
 cimus q̄ quasi notuz est de seipso. Unde optime dixit in
 hoc qd̄ dixit q̄ nullū mobile circulariter mouetur natu-
 ra. Sed id qd̄ dixit. v̄z. q̄ illud qd̄ non naturaliter mo-
 uetur sine dubio mouet ab aīa vel virtute anime. Dicitur
 mus q̄ s̄m veritatez aīa nō attribuit sup̄celestibus cor-
 poribus nisi equo: et sapientes vt plurimuz posuerunt
 nomē aīe sup̄ oēm virtutez actuz intellectualez h̄ntēz vel
 ordīnatū seriatuz: s̄z cauebit sibi p̄cere hoc nomē in sup̄-
 celestib⁹ corpib⁹: q̄ ipsa corpa dāt hāc virtutē regētes in
 oībus entib⁹: et ab eis influunt in cūctis creatis inferiori/
 destructione destruc. Quar. 211

bus. vñ dicim⁹ q^d declarare corp⁹ celeste esse a latu ab hac rōne via est q^d sumit ab Zui. s; antiq sapiētes aliā hñt viā in dicto pposito q^d sine dubio nobilito: z clarior: est ista. ¶ Illud q^d Zuer. h dicit ē manifestū p se: q^d vñ in vbiis est pauca ob scūritas: bonū est breuiter ipsuz exponere. in gr̄. dicim⁹ nos q^d id q^d posuit q^d oē mobile aut mouet a se aut ab alio corp⁹ extrinseco. ampli⁹ q^d iste mot⁹ sup. a corp⁹ extrinseco cātus est violēt⁹: dicim⁹ q^d hoc vñ est: z cōcedi d; hē cō dicitur a apud Zuer. cōcedi d; oē motū aut motū ab extrinseco aut ab extrinseco. ampli⁹ cōcedi d; hēc cathēgorica ois mot⁹ a corp⁹ extrinseco est violētus. ¶ Sed dubitabis qdē: qm̄ estm mouet: z tñ nec a se e p se vt Zuer. in gr̄. sepi⁹ nec ab extrinseco. Rursuz estm mouet a gñante saltē qñ sit vt Zuer. ait in. 8. phy. cō. 4. z tñ nō violētē. ¶ Jō debetis scire breuiter ex eis que dixi vobis in expōne. 8. phy. q^d moueri a se scdo regit. s. motorē cōpletū q^d in rōne mouēdi nō indiget altera. z ipsuz motū cōpletū q^d inquirū recipiē motū nullo extrinseco eget. z ideo estm nō mouet a se: qm̄ eget ex pre trisūz: nūq^d. n. agēs. i. forma elemēti mouet ipsuz nisi aliq^d extrinsecū ei⁹ motū incitaret. ¶ g. remouēs phibena vel gñans ad huc ex pre motū: qm̄ vt Zuer. dicit in. 8. cō. 30. motū q^d est mā nō est motuz cōpletū qm̄ ipa nō resistit forme mouētis: tō indiget medio rōne cuius mā efficit forme graui resistēs: sicut ipse inquit in. 4. phy. cō. 71. ergo estm z si dicitur in motorē z motū nullū illoz est i actu cōpletū: qm̄ tam motorū q^d moto deficit. ¶ Aliter ergo erit mot⁹ a se: qm̄ ex parte motoris nullo idiget in rōne agētis: z dico in rōne agētis: qm̄ i rōne finis indiget vt appetibilis pñtia: vel apud imaginatiōez saltē vt dicit Arist. in lib. de aia. ergo nullo eget in rōne agētis nec ex pre motū: qm̄ motū in eo est in actu cōcluso medio. sit adhuc resistēs. ergo vcaz motū ex se z a se z p se. ly p se. ergo vel ex se notat pñtia dōez culul/ cūq^d extrinseci in rōne agētis vel patiētis. ergo mouet a se: q^d h; z a pre agētis q^d a pre motū sufficiēt rōne mot⁹. ¶ Scdo dicit scire q^d moueri ab extrinseco pōt intelligi duob⁹ modis vñ fundamēta Ari. vno modo p circūscriptōez cuiuscūq^d regitū ad motū tā q^d agētis: tā q^d patiētis. z sic oē motū ab extrinseco violēter mouet: vt p; z. alio modo hēllig pōt ab extrinseco p circūscriptiōez ipū agētis tñ: z sic pōt motū ab extrinseco moueri nālī qñ ei rñdet passuz iclinatū: sic i erbicis vcm̄ est. ¶ Ad opposita s. Ad pñm dōz q^d Zuer. pñderās motorē pñcipalē est. z motū pñcipale ē ēntiale. s. formā z māz dicitur q^d est motū a seipsis nō p se: s; p accō. vult dē nō virtualitē: sed pñtia: vt in multis locis p; z. pñderās vero qñq^d in eoz motū nēcitātē extrinseci mediū z agētis dixit sepe illa moueri ab extrinseco. z p hēc p; z cōcordia dōz q^d Zuer. z hē. argumētū. ¶ Ad scdo obm ex scdo appet. (Sed id q^d dixit/ rat) adhuc circa pñōnez aliā Alga. in hēssēs in gr̄: sed id q^d dixit q^d oē mobile a se est necessariū q^d suū mouēda differat a mobili. vult dicit/ re q^d oē motū a se ab alio mouet. est p pō per se nota. obijcit hūic. d. dicitur q^d hoc nō est notuz per se. ly est pbabile: z pñ in iudat se circa pñōnez dicentē q^d oē mobile a seipso h; mouēda z hēssēs in eo q^d dicit/ ēntialitē a mobili. vult dicere q^d Ari. laborat in pbādo hāc in. 7. z 8. phy. s; nō est notū p se q^d si oē mobile moueat a mouēte extrinseca

Dubitatio.

Solo.

Moueri ab extrinseco ē duplex.

eo q^d perueniret ad mobile q^d de se mouet. i. ad pñm mobile ex se. hē sunt pñōnez Alg. vultē tanq^d note p se: s; pas: sed pñ veritatē qdā ip/ saz sunt notē qdā vero sunt pñōnez sylloz vt p; z. (Sed id q^d.) Zp/ ponit iudiciū suū circa aliud. z in gr̄. s; id q^d dixit. v; z. q^d id q^d mouet a se nō a corp⁹ extrinseco: aut mouet a sua nā: aut a qdā pñcipio. z q^d ipole est q^d moueat a reextrinseca sepata vtputa ab aliq^d inco: p; o. dicit/ cū q^d nō est notū p seipsis. vult dē q^d h; sit vñ: tñ est notū p se. q^d sit vñ. p; z. qm̄ res in corp⁹ nō ē extrinseca a suo moto. vt in octauo dē est. (Sed id.) Adhuc circa aliud verbū ingredit id q^d dixit. s. q^d oē mobile a seipso mouet sine dubio a qdā pñcipio in eo. v; z. nā aut vō iūtate dicim⁹ q^d est vñ: declaro. i. accepto q^d hoc nō sit aliq^d mobile a seipso in loco nisi fuerit in loco nō cōpetēt sibi. tñ. n. mouet donec attingit locū cōpetētē: postea quiescit. dicim⁹ q^d est vñ. (Id tñ qd.) Rursuz verificat aliud verbū z dicit. illud tñ q^d dixit q^d mobile circa lariter nō h; locū cōpetētē: neq^d in cōpetētē vt trāferat de vno in al terū dicim⁹ q^d qñ motū est de seipso. vñ optē dixit in hoc q^d dixit q^d nullū mobile circūlū mouet nālī vsq^d huc sermo ei⁹ erit fere manifestus p se: neq^d volebā exponere eū: atñ dixi p modū sūmē: post trāse ad vltimū vbiū. z dicit: s; illud q^d dixit. v; z. q^d illud q^d nō nālī mouet nec violētē. sine dubio mouet ab aia vel virtute aie. dicim⁹ q^d p; z vira rez aia nō attribuit supcelestib⁹ nisi equoq^d. s; sapiētes v; pñm posuerunt nomē aie sup oēm virtutē hñrez acū intellectuale v; ordinatū seriatim. vult dicere q^d p; pñtia in intellectu p aiam illud q^d est pñcipiū intelligēdi vel ordinate viuēdi. oē. n. viuū aiatū est: vt dicitū est loco eius. est ergo maior. ois aia est pñcipiū regēdi corp⁹: tūc acceptū qñ viz minoris: z in gr̄. s; cauebit sibi ponere hoc nomē i supcelestib⁹ corpib⁹: q^d ipsa corp⁹ aiant hāc virtutē regētē in oib⁹ entib⁹: z ab eis influit in cūctis cātis. est s; minor: sed forma celi nō est pñcipiū regēdi corp⁹ celeste. s; in scdo figura forma celi nō est aia. minor pbat. z in rē dicit hanc rōnem: id q^d influit alijs regimē z vitā nō est pñcipiū regēdi suū corp⁹. sed forma celi influit regimē z vitā oib⁹ reb⁹. s; forma ce/ li nō regit suū corp⁹. maior p; z. qm̄ cā z cātuz nō ouentū in vna rōne vt p; z. sic appet sermo eius. addit. vñ dicim⁹ q^d declarare corp⁹ celeste esse aiatuz ab hac rōne via est que sumit ab Zui. sed antiq sapiētes alias hñt viā in dicto pposito: q^d sine dubio est nobilito: z clarior ista: vt dicit. P; z ergo ex his qualr aia dē de celesti z gñali equoq^d eoz/ catiōe sumpta venes cāz z cātuz: vt loco eius declarabit. ¶ Sic pñt esse qdne nō paruetū in fine disputatiōis. querent multū copiose: qm̄ hic tanq^d in tra nstru procedo.

ALGA. DVB. II.

Et Alga. in istis tñ que diximus p hōz noie arguenduz est duobus modis vel forte tr/ bus: primuz qm̄ nos dicemus q^d corpus celeste forte mouetur ab alio corpore q^d mouet ipsuz cōtinue. z si sic. ergo celi non mouent voluntate: neq^d sunt animati.

Propositio Alga. se velle instare duobus vel tribus modis extra pariter
ticos. et per arguitur non dedit dea pariter ticos non esse necessaria. et inquit. nos
mus quod corpus celeste forte mouetur ab alio corpore quod mouet ipsius primum.
vult dicitur quod ex sermone eorum non apparet quod corpus celeste non mouetur ab alio
corpore primum et semper. et vbi sic ab aduersario dicitur celum non erant aliat
nec voluntariemotus: sermo est manifestus per se in hoc capto.

AVERROIS.

Deo dicimus quod hoc est falsum. declaratum est
enim a philosophis quod extra orbem nihil est neque cor
pus neque aliud. Neque etiam proponi aliquid
intra celum. ibi namque non sunt nisi quattuor ele
menta que a celis mouentur: et non celi ab eis. Amplius si illud
corpus moueret oporteret sine dubio quod moueretur ab
alio: et esset de eo quod de primo.

Obijcit Averroes. rationi Alga. et subijcit per philosophum deat et vis argumendi stat
in hoc. si corpus celeste mouetur a corpore distincto ab eo: vel illud est ex celis:
vel infra celum: non est celum: quoniam declaratum est ex celis nullum esse corpus: neque
plenum neque vacuum demeratur: ut in his que de celo dixit Averroes. per. non infra
celum: quoniam infra celum non sunt nisi elementa et animalia: nullum autem istorum mouet
celum. imo quodlibet istorum mouetur a celo. si nullum istorum corporum infra ipsius se
moueret ipsius. si celum non mouetur a corpore. Amplius arguitur virtus argumendi
est: quoniam quod corpus in mouendo mouetur: ut dicitur est et demeratur in. per philosophum.
quod per dicitur a quo mouetur. et sic est de eo quod de celo est. his duobus argu
mentis relinquatur ratio Alga. impositus: sermo eius est manifestus per se.

ALGA. DV B. VII

It Alga. secundum vero quod dicimus quod motus or
binus est violentus: et quod principium ipsius est
divina voluntas. nos namque dicimus quod corpus
moueri deorsum est violentum: sed ex divina
coartatione: et sicut dicimus de motibus aliorum corporum
inanimatorum. Et si forte aliquis petat quare magis aliqua
corpora appropriant in voluntate diuina quam alia. Dicitur
mus quod declaratum est a nobis. videlicet quod a voluntate antiqua
na est aliqua appropriata. Enim petendum est ab eis de causa
appropriationis primum motum super celestium. videlicet quare dicitur
nus motus est erga occidentem: et firmamenti motus erga
orientem: et non e converso. sicut de partibus mundi: ut ibi
dicitur fuit: et multa alia petenda sunt hoc modo.

Inducit Alga. sed obiectio. et dicitur quod motus orbis est violentus
et principium ipsius est diuina voluntas. nos namque dicimus quod corpus mouetur

deorsus est violentus: est ex diuina coartatione: et sicut dicitur de moribus
aliorum corporum talia est. sicut sol. quod omnia corpora per eorum non violentus mouetur
tur: et voluntate dei mouentur motibus terminatis: si est quod Ios. inquit
xpianus: ut Averroes dicit in. 12. meta. co. 18. quod non potest moueri lapillus sine
dei voluntate. h. n. hoc Ios. d. Et sine ipso factum est nihil: et huc Ios.
intendit Averroes. alij intelligunt Philoponum. Obijcit sibi. et inquit. et si forte
aliquis petat quod magis aliquid corpora appropriant in voluntate diuina quam alia
vult dicitur quod in re vera omnia corpora proprie a deo mouentur: quod ad appropriata
se petitur eorum istius dicitur. Rationem et inquit. dicimus quod declaratum est a nobis. videlicet
quod a voluntate antiqua aliquid non super appropriata est. vult dicitur non eterna.
nulla. non mouetur eterno motu nisi corpus celeste. sed illud et appropriata per
prouentia maxime. (Et per dicitur.) Quod dicitur: ut obijcit et sicut in fine. d. et per dicitur
est ab eis de causa appropriata: primum motum super celestium: videlicet quod dicitur
motus est erga occidentem: et motus firmamenti. i. celi stellati erga orientem. et
non e converso. sicut de partibus mundi per dicitur est eorum quo ibi dicitur fuit. et per
quod una illarum mouetur versus centrum. altera versus eorum: et multa alia
petenda sunt hoc modo. et quod dicitur. hoc non potest assignari alia causa nisi quod sic
ordinauit. quod de sufficit pro motu orbis. Ex huiusmodi sol. tollit nos
per intelligit et per sicut motum. imo reddidit opinio quod dicitur astro
nomorum: quod fingunt omnes orbem ab uno moueri motore. et hoc taceat et post
quod fat sit pro nunc.

AVERROIS.

Icimus nos quod mouere lapidem deorsus et ignem
sursus natura in eis fundat: et quod hec due na
ture sunt contrarie motum est per se quare alter
care in istis pura est prauias: maxime si di
catur quod voluntas antiqua dat sibi motus continue sine
actu alterius agentis: sequitur et ex hoc quod nulla sit natura ter
minata in entibus seipsum: neque potest addi quidam alicuius
rei naturalis: quod sine dubio id quod dixit hic fuit sumus error.
Sed id quod dixit. videlicet quod a philosophis per dicitur est quod magis aliquid appro
priant quibusdam entibus magis quam alijs in eodem quod dicitur
quod hec sunt summa fatuitas dicitur: quod sicut per dicitur est iuxta eum:
quod ignis fuit ignis: et terra fuit terra: et non e converso: et h
yba sine dubio sunt verba opinatis quod reus nae sunt transierit
in inuitate: quod est emulso totius philosophie radices et ramorum ve
facit quedam secta loquentium que dicitur asbaria: et cuius istis non
loquuntur: sed cum veracibus sapientibus tamen.

Averroes. obijcit eis sol. Averroes. in. 2. celi. et inquit. dicimus nos quod mouere la
pidem deorsus: et ignem sursus: non in eis fundat. vult dicitur quod lapis mouetur
deorsus: quod lapis et ignis sursus: quod ignis. et quod iste nae sunt contrarie motus
est per se. et per dicitur quod motus sunt contrarii. quod altercare in istis pura est praui
tas. et inducit argumendum contra eum. et per proponit sol. dat. d. dico super esse

simā prauitatē maxie si dicat q̄ volūtas anteq̄ dat sibi motū p̄mū sine actu alteri ageris. i. nullo cōcurrere agere p̄ximo. z hoc p̄bat p̄ simpole. d. seq̄ret. n. ex hoc q̄ nulla sit nā terminata in entib⁹ termina ris sc̄ipsis. imo sequit̄ q̄ nō p̄t addi q̄ditas. i. forma alicui⁹ rei nātie determinate mae. q̄re sine dubio id q̄ dixit h̄ fuit summ⁹ error. ¶ De hoc scire q̄ p̄ntia illa t̄z pro rāto: qm̄ forma cōicaf mae p̄ actionez. quare si forme nō est agere sed r̄ oia agit: imediate duo sequunt̄: q̄ vñ est q̄ forma mea p̄esse illa leonis. z ecorra qm̄ nō possem scire q̄re hoc mea est intelligēs: z nō illa leonis post q̄ de⁹ agit. z sequit̄ sc̄z q̄. s. frustra forma cōicaf mae: qm̄ mā nō attingit suā opationez: s̄ illa p̄et: sic appetentia ma. z hoc deduxi ex eis q̄ dicit cō. 18. 12. meta. p̄tra nos christianos h̄mōi deductio nulla est: qm̄ nos nō tene mus de facto deū imediate p̄currere ad oia: sed s̄m posse. de⁹. n. p̄duxit stellas: vt eas p̄p̄is motib⁹ agere finat: vt Plato in thymeo inquit. sed bñ p̄tra legē machometi dem̄at argumētū. z hoc totū dicit in lib. de intellectu. (Sed id q̄d nūc soluit ad q̄tū vltimū. z dicit. sed id q̄d dixit. v. 3. q̄ a p̄bis petēda est. q̄re aliq̄ appropriant entio q̄busdam magis q̄ alijs in eodē ḡnē dicim⁹ q̄ h̄c m̄it summa fatuitas dicitur: q̄ s̄ h̄ petēdū est iuxta eū: quare ignis fuit ignis: z terra fuit terra: z nō eodē modo. vult dicere q̄ sicut q̄d quare terra est terra nulla ē. sic q̄d q̄re terra mouet v̄olūz soluit: q̄ terra. z s̄ h̄ deigne: z ad h̄c hec verba sine dubio sunt v̄ba opināris q̄ rez nāe p̄nt trāsferrētū: q̄d est euulsiō radicu totū p̄bie z rātoz ei⁹. z hoc facit q̄daz fecta lo quētū q̄ d̄r as h̄ariatē cā istis nō loq̄mur: sed cū veris sapiētib⁹ t̄m. z ex his p̄tz sol. argu. Alg. pulcherrime. AL. DVB. IIII

In Alga. tertius vero argumentus est q̄ nos cōcedemus q̄ celo appropriat quedaz proprietates que est principium sui motus sicut elementis principia ipsorum motuum appropriant: z dicim⁹ q̄ ipsa nō sentit. Et si forte dicerent q̄ in circulari motu nullus est a quo neq; ad quez terminus. imo vñ recedit illuc redit. Dicim⁹ q̄ hec est fallacia. nulla. n. est tibi diuisio terminata. imo est vñ mobile motu simpliciter continuo diuisio in actu. q̄ ille mot⁹ nō fit ad regredū locū cōpetētē: v̄ ad effugiēdū de loco incōpetēti.

¶ Nūc obijcit tertio. z dicit. tertiu⁹ v̄o argu. est: q̄ nos p̄cedem⁹ q̄ celo appropriat q̄dā p̄p̄tas. i. forma q̄ est principium sui mot⁹: sic appropriant entis principia mot⁹ ipsorum. v. 3. sue forme sbales. z dicim⁹ q̄ ipsa cellis: ma nō sentit. i. nō cognoscit: sed sup. a cognoscit ēte dirigit. ergo rāto nō oꝝ ponere aliaz. sed forma celestē sicut est forma elcti. ¶ Ad arg. 2. uti. r̄ndet. erat. n. argu. ois mot⁹ nālis est ex termino a quo in nāli ad terminū ad quē nālez: s̄ mot⁹ celi nō ē h̄mōi. q̄ rez ē. h̄ui⁹ nō replicat nā m̄mōz. z soluit. d. dicimus q̄ h̄c est fallacia: nulla. n. est tibi diuisio terminata. imo est vñ mobile motu simpliciter continuo diuisio in actu.

ergo ille motus nō fit ad acgrēdū locū cōpetētē: vel ad fugiēdū de loco incōpetēti. est q̄ sol. q̄ maior est v̄a de motu terminato z finito: z nō de motu p̄tinuo z eterno z simplici. z argumētū nō p̄cedit ex oib⁹ his p̄tz q̄r vna sola s̄ba sepata sufficit. z p̄ ois tota p̄bia ruit. z h̄ post h̄c sermo.

AVERROIS.

Item nos q̄ id q̄ dixit. s. q̄ principium illi⁹ mot⁹ nō est v̄ nālis: sicut ē in elctis. sine du bio v̄z dixit: z in h̄ patefit eo q̄ dicit q̄ hec v̄rus desiderat locū cōpetētē illi corpi i q̄ illa virt⁹ fundat: s̄ q̄ qd h̄ vbi ē p̄petēs celo: z corp⁹ sup̄cele stens s̄it virtute mouet: q̄re d̄nt sapiētes q̄ illd̄ corp⁹ nō est grāue neq; leue. S̄z si hec virt⁹ p̄p̄h̄sione vel sine cōprehēsiōe agit: seu q̄li mō p̄p̄h̄sōis agit. declaraf sic. si ponerem⁹ p̄rio q̄ motor celo: z sit aliq̄d corp⁹ z aliq̄ nā. dicimus q̄ h̄ est falsus. ipse eēt em̄ q̄ moueret circū orbēs nisi ipm̄ a seipso moueret. vñ si ita eēt vt h̄o putat vel angelus aut eēt infra mūdū vel extra. ipse est q̄ sit extra. nā extra mūdū nullū reperit corpus. vt h̄r̄ clare ab Arist. i p̄rio celi z mūdi. Rursus opereretur q̄ h̄ corp⁹ in mouēdo appodaret se supra aliū corp⁹ q̄ sc̄s: z illd̄ in aliū. z sic p̄cederet ad infinitū. S̄it̄ est ipse q̄ sit infra: q̄ p̄p̄h̄derem⁹ ipm̄ sensibilt̄. oia em̄ corpa infra mūdū exntia sensibilt̄ p̄p̄h̄dunt. Et indigeret alio corpe ipm̄ ferētē. Et seq̄ret ex hoc q̄ eēt numerus corpoz aīatorū mouētū iuxta numerū motū orbū. Et est petēdū vltē riuo virtū ista mouēta corpa p̄posita sint ex q̄tuor elctis vel simplicia. si simplicia q̄lis q̄ est ipsoz nā. tā dē q̄ oia ista sunt icōueniētia maxie ap̄d sciētē corpoz nās simpli cū z nūez ipsoz z spēs p̄positoꝝ corpoz. imo q̄d plus est. p̄bat̄ est dem̄fatue i plurib⁹ locis q̄ motus orbūz nō est violēt⁹: q̄ principium est oīuz motū: z ex ipsoz in/ fluit vita in oib⁹ entib⁹. id tñ q̄d dixit. s. q̄ de⁹ bñ dicitur mouet orbēs: nō q̄ ipse h̄eat principium neq; virtutē mouē di. Dicimus q̄ est error z valde distat ab h̄uano itelluz: z hoc est s̄ h̄e dicto dicētis q̄ ipse de⁹ induit oīuz entūz formas sine aliquo medio. z mouet ēt absq; medio hec.

que mouent h. Qu sequit ex hoc cae e catu nihil sunt: sine dubio annihilant intelligibilia: itell's em no pprehēdit res nisi ex ipsaz causis: vt patefactū est ab oibus v r acib' p'ipatheticis z p'his in plurib' suis locis.

¶ Hoc in loco examinat verba Alga. z inq. id qd dixit. s. q' pncipiū sūt motus. i. celestis nō est vtrius nāsis: sicut est lectus. vult dicere oib' modis: sine dubio vtrū dicit e cām reddidit. v. et hoc patefit eo q' p'hi dicit q' hoc vtrius cōsiderat locū cōpētē ē illi corpi in q' illa vtrius finda tur. i. sustētat p'm rē z cē: s. q' qd dicit vbi est celo cōpētēs: q' corpus ce leste non sūt vtrius mouet. q' dicit sapiētes q' hūmōt corpus neq' est graue neq' leue. Et sic manifeste apper dcm Alg. nō ēē ex toto falsū. Imo vtrūquā ad hoc q' corpus celeste e est nō mouent eodē mō p' nitus e oib' modis a suis sōis s'balib' z vt ex plo pz (S3 si hoc vtrius) z ū q' p'pobauit dicitū Alg. in pre. hoc loco vtriatē ex toto manifestat. z p'mo p'ponit qdē. d. s. si hoc vtrius. i. s. q' an h' virtus celi q' tonit forma celi ab Alga. agat cōp'prehēsiōne an sine cōp'prehēsiōne sicut qm mō cō p'prehēsiōnis agat declarabit ex his q' dicā. inq. si ponere mus p'mo q' motor celo z sit aliq' corpus e aliq' nā. cōtra obijciat. d. dicimus q' hoc est falsū. im'pote ēē em q' moueret circūl' orbes nisi ipsū a s'pō moueret. vñ si ita ēē: vt puta hō vel angelus z corporeus sup. aut ēē infra mūdū aut extra. z ostēdit q' ēē nō sit per verbū Arist. z sermo ei' pz per se prius dicta (Rursus) pbat idē p' demonstrationē Ari. in lib. de cā motuū aialium. oē em mouēs aliud corpus si est corpus mouē indiget coipe q' ēē: vt ibi demonstrat Arist. q' hoc in loco inducē ad p'cessus infinitū. z sermo pz. Sicut q' nō sit infra celū trib' ostēdit signis. p'mū cōponit sic. oia corpora infra celū existētia cōp'prehēdunt sensu. vel saltē p'nt cōp'prehēdi. hoc pz per se sed per se corpus mouēs ce lum est infra celū. q' a sensu cōp'prehēdē: vel saltē cōp'prehēibile est. cō clusio falsa est. z nō ppter syl'lm. s. ppter p'pōsiōnes: z nō ppter ma iorem. ergo p'p' minorē. z sic h' q' nō est infra celū. huius syl'li recipit cōcl'usione z maiorē. z sermo suus pz (Et indigeret) scdm signū appo nit. z pōt cōponi sic. oē corpus mouēs aliud corpus indiget altero cor pore ipm sustinēte seu ferēte: s. per se aliq' corpus h' interi' mouet cor pus celeste. s. aliq' corpus h' inferius indiget ipm sustinēte. cōcl'usio falsa vt p'us: z nō nisi p'p' minorē. hui' apponit tantū cōcl'one. z sermo pz: vt prius (Et sequeret) ternū signū apponit e facit ipm p' viā entit ratio. d. z sequeret ex hoc q' numerus corp'z aiatōz mouentūz ce los ēē cēlis numero celo: qm vt dicā tot sunt motores p'p'ri: quot mobilia per se z p'prie. mō hoc p'ns nō vī ad sensus. ex hīs trib' signis pz falsum ēē corpus celeste moueri a corpore vel a nā corp'za: vt Alga. inq' dō dicit (Et est p'tendū) Adhuc argumēto Arist. in p' celi: in stat fortissime sic. si celū mouet a corpore vel illud est cōpositū. i. mixtū vel simplex. dicitū est em ibi q' omne corpus est simplex vel mixtū: ex q' p' tuor elucis. si simplex. vel ignis vel aqua vel terra z c. z nullū istoz cō demonstratū est ibidē. q' aut nō sit cōpositū. relinquit norū ex p'io de celo. z imozari in hoc plus est sultū. z sermo eius pz (Immo q' plus) Adhuc q' motus celum sit violētus. syllogizaf sic. nullus motus q'

est pncipiū oium motuū eternus. z oīnz viuētū vitarū in oibus entū hūc est violētus. e h'mōi p'pōsiō pz per se. S3 motus celi est pncipiū oium motuū z cā viuēdi oibus viuētibus. s. motus celi nō est violen tus. Iuius minorē accepit tūc: z p'pōnes dimisit tanq' notas ex lib. p'p'ri. e lib. celi e mūdi. Et sermo eius pz (Id tū qd) Hoc in loco re mouet vltimū verbū eius. e p'mo reperit illud. z inquit. illud tū qd vī rit q' deus benedictus mouet orbes nō q' ipē habeat pncipiū neq' vī tūc inouēdi: s. sup. volūate mouet. vt Alg. inquit. p'ost tū dēt z inq. dicimus q' est erro: z valde distat ab humano intellu. cuius rōnem reddit. d. z hoc est sile victo dicentis q' ipse deus induit. i. v'itit oīum entū sōias sine aliquo medio: z q' mouet ea q' h'ic mouent absq' me dio. Et tunc in fert ipote qd sequit ad hoc: z inquit. vñ sequit ex hoc q' cause z causata nihil sunt. i. nō sunt entia i rerum nā. z sic sine dubio annihilant intelligibilia: qm oē intelligibile est cā vel catū. itell's em nō cōp'prehēdit res nisi ex ipsaz causis: vt pz ex p'his. ecce quō repro bavit h'mōi opinione. Debes scire apud quosdā: vt vltuz est eē verum ipūz deū eē vltiles oēs rerū formas: imaginant em ipsi deū esse vnitū cuiuslibet forme rei maiorū vniōne q' sit ex mā z forma. z tūc volūt q' ex forma rei z deo fiat vna forma totalis rei: vñ forma lapidis nō est for ma mīllo tūc: s. q' gregatū ex deo e forma illa. s. h' forma bois non est cogitata tūc: s. q' gregatū ex deo z cogitata. z sic oēs res sunt vnit eē simplr. s. oīūz dū dū dū tūc tūc formis partialib'. vñ sicut est vna mā oīum. sic vna sōia oīuz. sōie tūc p'prie sunt multe: vt factis pz ab eis: z sic imaginant q' esse deī oēs rerū formas v'itiat z p'ficiat. hoc cōp'no sūt Parmenidiz e Bellisi q' dixerūt oia esse vnuz. respexerūt enim ad p'nā materiā. z ad s'mam oīum formā q' est deus. s. h' z poete hanc ostēciūt opinione. vnde Virgilius in sexto. spūs itus alit rota qz infu sa per artus z Sensu agitat. z Lucanus. Juppiter est quodcūq' vides quocūqz moueri. z alij antiquissimi vt Linus Orpheus z z Dufens quos enarrare non expedit nūc. Hāc igit opinione hoc in loco Auer. reprobat. d. sequit ex hoc q' cause z causata nihil sunt. q'ntiam p'p'ri qm si deus est cā oīam imediate: ergo nulle sunt cae itermediate. s. nul la sunt causata p'cularia: qm si cā non est neqz causatū. s. nullū ens est in rerū nā intelligibile: qm oē ens vel est cā vel causatū: z totū hoc exposuit singulari tractatu de h' inscripto studio meo scolari. Qui p'no. Qd igit corpus celeste sit aiatū. ex hīs pz. erat em syl'lm in hunc modū. oē qd mouet motu volūtario aiatū. corpus celeste mouet mo tu volūtario. s. corpus celeste aiatū. maior nō est p'p'ria hīs p'io cōstā ti accēpta. minor syllogizaf adhuc. oē corpus qd mouet e nō violē te neqz nāliter volūtate mouet: s. declaratū est celū moueri e nō violē te neqz nāliter: s. volūtate mouet. q' non violēte declaratū est: neqz mouet a corpore extrinseco: neqz intrinseco neqz imediate a p'io motore vti particularibus dubijs solutum est. q' non mouet. motu nāli syl' lozariū est hoc in modo. omne qd motu nāli mouet. mouet de termino a quo violēto ad terminū ad quē nālem: sed corpus celeste nō mo uetur tali p'cessu. ergo in sc'da figura corpus celeste nec violēte neqz naturaliter mouet. ergo volūtate mouet. z sic apparet ipsem eē ani matum. z hoc quidē demonstratū est Ari. in. g. tractatu sue meta. ca. p'p'ri 1014 est singularis via. s. Auer. paratū certū illam.

Nota.

utra, duab' .n. exist' e'ibus s'p'ibus motus a'ialis: alter quid' purus
 e' aie tm'. Alter mixt' dubiu' est no' par' quo na' modo corpus celeste
 mouet. z inquit: q' nos insperetimus a'ialis q' sunt hic sup. in co'
 parat' ad eoz q'z mor' inuenimus in eis. s. a'ialibus q' mouent duo
 p'ncipia duoz motu' quo: alteru' est p'ncipiu' mor' recti. s. mor' ad
 p'eri' aut ad superi' z hoc s'm p'dominatu' elem'nti in eo sit. z s'm p'nci
 p'tu' est p'ncipiu' mor' localis. p'cessiu'. a'ial. n. duob' p'ncipijs mouet. s.
 deorsuz vl' sursum vt sensu cognoscit' z p'gressuz z duob' p'ncipijs. s.
 uerfoz. n. motu' diuersa sunt p'ncipia motu' vt dicit' est in celo z
 m'udo. s. ei de accepit z sed' q'z et in eo z motib' inuenit. z inq. z in
 uenim' motu' istu'. s. p'cessiu' e' p'raru' motu' declinatiois e'ntialis
 q' est in eo. i. motu' ad que' elntu' d'iana' inclinat. Et dedit signu' hui'
 cōtrarietatis. d. z accidit ei fessitudo: z coges ad gete. fessitudo enim
 catur in a'iali merito resistētie mobilis ad motoz: vt d'clarabit. z in
 de gescit a'ial' vt dicā. Et cū accepit hec q' sensu par' e' i' motib' a'ia
 liū in e' dedit p'clonē. d. vñ. i. g' nece est vt p'ncipiu' mor' celi sit g'lis
 ste tm' z exponit hoc. d. z p' id est q' mor' que' h'z circuli sit mor' p'io
 pius aie s'm q' est aia z nō mor' cōposit'. L'oponā' g' rō sic. ois mor'
 mixt' est duoz p'ncipioz inuicē oppugnatiū: vt p'z ex his. s. mor' celi
 nō est duoz p'ncipioz h'mōi. s'm sc'da figura motus celi nō est mixt'
 Cū igit' est motus a'iet z nō aie mixt'. ergo purus a'ialis tm'. Et u'
 bes scire q' lapsus z fatigatiois p'nt assignari due cāe. p'ina. s. e' re
 mata. vt ex Au'el. colligit'. 2. celi. cō. 3. z. 36. remota q'dē est resistētia
 cāta merito cōtrarietatis motu' ad motoz. p'pinq' vero est p'num re
 solo. Cū. n. s'p'is resoluūt accidit a'iali lapsus: z inde ad gete cogitur:
 vt ipso quiet' e' s'p'is dep'icti reslaurent p' pte. vt in lib. de somno di
 xit Ari. cū q' neutri' harū cāuz insperim' in co'pe celesti sciuim' s'm
 esse motu' a'iale puru' z simplr aie in eo q' aia. Et ex hoc sequit' q' cor
 pus celeste sit a'iatu' qua' uero s'p'e a'iatu' nō dū hic appet. s'z in libro
 meo de intellectu. z forte dicit' in sequēti disputatiōe. Q'd ē celi mor'
 sit aie tm' p'ost'rauit: z eo maxie q' est in circulo motus cum sit man'
 festu' aiam z intellectu in seip'is circuitu' que'dā facere. ideo mor' celi
 e' circularis sicut' d'ispōnis. inquit. n. celi circulo mouet: q' mētē imi
 tat: z tunc querit cuius nā est ille motus: a'iene an corpis: z tadē esse
 aie tm' z uer. z eludēt v' mibi q' Platonis z Plotini siua' confi
 stat in his p'pōnibus. q' anima in g'num aia s'phērica sit q'd intellectu
 isto mō. est. n. magnitudo duobus modis d'mēnsionalis z virtutis z
 q' s'phēricitas cōditio est magnitudo. id duplex est s'phēricitas. s. d'
 mētia p'na corpibus z uirtutis q' attēdit s'm essētie opus z effect'
 vt platonici inquit. Q'd igit' aia vt in se s'phērica sit testat modū
 q'p'radī eius: semp. n. in opatione sic se h'z q' ab eius essētia opatio
 incipit: z p' extrinseca trāsiens tandē in essētia e' a qua exiuit redit
 vt z pipathetici ēt liquit. z hoc appet in oibus s'p'ibus aiarū vt i' aia
 celi z aia d'ois z aia mundi. Adhuc appet ab effectu. est. n. anima u'
 s'itudo z sine dubio dē diuinū esse est in circulo cū in eo nec p'ncipiu'
 diuersus sit a fine: nec finis a medio. en igit' z aia quecūq' quadā dōi
 s'itudo ē cōtineat p'sent' anēū est: z circularē d'ispōnē participat.
 q' u'rluz sicut' excellētissimā co'p'oz cōueniētia est z s'phērica figura

Due sūt cāe fatigatiois.

circulus: vt pipathetici inquit. ita z excellētissime uirtutuz decend
 erit opatio circularis. uerificat' igit' sermo platonicoz aiam e' s'p'he
 ram uoictū est. S'c'da p'pō est apud eos z pipatheticos. ois mor'
 q' est s'phēricē tm' nāe est motus aie tm' z purus a'ialis: z nullo mō m'
 i' mō. z hoc est uerificatū ex d'ictis. Et h'ic p'clouit q' motus celi e' aie
 tm' purus z simplr a'ialis nullo uariāte eius nām vt dicitū est. q' igit'
 motus celi nō sit uolentus neq' nālis s'z a'ialis aie tm' pure z simplr
 p'ictū sit tm' n. Ad opposita itaq' op'z soluet'. z p' ad p'ima. s. nāsit
 p'ixus sermō in tractatu' de resistētia celi. atq' nūc breuiter p'ro q' s'
 uo' sarificat' op'z dicere. Dicit' itaq' plures sapientū corpus celeste aie
 sue nō resistere. oē. n. resist' s' p'raru' est ei cui resistit: vt mō dicit' ē:
 modo uerificabil' corp' celeste nō cōtrariari sue aie: que' s' d'modu' cor
 pus a'ialis hic resistit z p'rarat' aie eius: vt p'z. Et q' uidēt motū celi
 esse certe uolocitatis h'mōi motū terminatū ad uoluntatē moroz re
 ductū d'icētoz: aiam celi tāta uolocitate mouerit: tāta uult mouer'.
 Post hos alij celiū intelligere nō resistere p'ntētes terminatū mor'
 celi uolocitatē ad limitationē uirtutis p'strungūt. inquit. n. aie intelligē
 tiam tāta uolocitate mouere uolocitate. nō q' tanta uel tāta resistētia
 celi ē resistat: s'z q' tanta uel tāta est potētia eius motua vt manife
 stum est p' se. Post hos sunt q' resistētia moti ad motoz e' duplicē iue
 nerūt vna positia qua' corpus u' s'ū s'oma z suo motu' resistit. U. g. Alia positio
 q' forma moti inclināt d'orsuz: motoz aut' circuli vt dixit in animal
 p'nti. Altera est resistētia puatiua q' est terminoz a quo z ad que' tō'
 positas: co'p'i. n. exist' sub vno ubi repugnat' e' sub alteroz q' b' eo q'
 termini sunt ad p'raditionē redacti. z h'mōi inuenimus in oī moto.
 uolunt itaq' celiū aie nō resistere: s' g'ne resistētie: neq' n. graue: neq'
 leue celi: s'z bñ sc'do g'ne resistētie. z sic terminatū gradu' uolocitatis
 amittit in corpibus celestibus. S'z oēs isti mōdi sunt erronei. q'd de/
 claro uerbia z rōnibus sapientū ostendā. n. aliq' b' oino gen'us resisten
 tie esse posituū ex pte corpis celestis moti ad aiam mouentes. Inq't
 ergo Ari. 2. celi. p'bas celiū motu' p'tinuo equali z regulari moueri oēz
 diuersitatē mor' causari: aut a motoz: aut a moro: aut ab vtroq'. ubi
 Au'el. cō. 36. dicit q' dem'ratio Ari. fundat' in duab' p'pōnib': quatu'z
 p'ia est q' ois diuersitas accis in motib' nātr accidit p' diuersitates
 p'portionis potētie motozis ad potētia moti: qm' in oī moto est aliq'
 mō potētia moti diuersa a potētia motozis. uolocitas. n. z tarditas
 nō sunt nisi s'm p'portionē potētie motozis ad potētia moti. p'ro igit'
 fuerit mako: p'portio: ito mor' erit uelocior: z p'ro p'portio erit mi
 nor: ito motus erit tardior. Ex his arguo. in co'p'oz celestib' vno
 motus est altero uolocius: ergo in co'p'oz celestib' vna p'portio: mo
 teus ad motū erit maior: altera minor: ergo nō t'herit ubi limitatio
 motuz rōne uolūtatis terminate uel uirtutis uel puatōis: s'z aliū dē.
 Adhuc Au'el. ibidē cō. 38. in fine maxime inq. z id credendū est q' po
 tentie mouētū sunt terminate p'portiois ad co'p'a mota. z q' infini
 tatis nō inuenit nisi p' eternitatē. cā. n. abscisiois z p'tinuitatis e' z ei'
 eternitatis est mātē q' motoz z res mota ex illa abscondunt nō absō
 derat suū esse neq' suū opus: q'd est mouere z mouerit: q' cā in ter/
 minatōe p'portionū q' est inter potētias motoz: z rerum motaz ab
 eis est diuersitas forma: z p'tingit vt hec finitas sit cōis formis q' sum

Nota

Pō quoz d' dā s' resistētia celi.

Alia positio

Alia positio

Impugna' tio.

in materia. Ex his accipit q̄ duo cōsiderant in motu. s. q̄ritas durat
 ionis & gradus velocitatis. q̄ritas durationis est sola conueniens
 motoribus & motis a materia abstractis. gradus velocitatis qui pe
 nes propositionē artēdū est cōis eis & formis naturalibus. ergo sicut
 in formis materialibus successio causat merito resistētie mobilitas ad
 motus: ita & in motoribus separatis. Rursus Arist. ibidem post in
 translatione veteri inquit. & si in aliquo orbium orbe erratico essent
 plures stelle essent vltim⁹ orbis in labore. vide cōmentū. 71. vbi Zuer.
 colligit istud entimema. si orbi adderetur stella aut non moueretur
 aut tardius moueretur. modo h̄mōi p̄ntia nulla esset nisi astrum ad
 ditum ad resistētia adderet: nō pōt addere ad resistētia si nullina
 prius fuisset resistētie: ergo intentio p̄horum est q̄ ibi sit aliqua resistē
 tia intrinseca ex parte corporis moti ad motus mouentē oīno. Itē
 Zuer. 7. phy. cōmē. 35. inquit. necessario enī q̄ esse resistētia inter
 motus & rem morā. siue motio sit nālis aut immālis. & ista resistētia
 cōis est s̄m q̄ alteratū. i. motū est in oī agente & omni patiente. vnde
 videmus in virtutibus celestibus mouētibus q̄ non mouet quecūq̄
 potentia q̄d cūcūq̄ corpus celeste: s̄z quelibet potētia mouet corp⁹ p̄
 prius velocitate p̄p̄ia: s̄z oēs cōueniūt in hoc q̄ mouēt in infinitis. &
 s̄m hūc modū nō est p̄portio inter eas & motū. s̄m vero q̄ vnaqueq̄
 eaz mouet corp⁹ p̄rius velocitate p̄p̄ia s̄m hoc h̄nt p̄portioē: p̄p̄ia
 ad motū vel cū motu. ecce q̄ plane Zuer. testat h̄mōi errorē eorum.
 plures alias in ducere auctes p̄hor: s̄z studiosus has cōsiderans p̄lea
 alias s̄iles in libris p̄horū adinueniet. arguā q̄ & adhuc cōtra illos a
 rionibus. data. n. positioē eoz destruet p̄portio & ordo orbū: quēdā
 modū & Zuer. nitit ponere in. 12. meta. cō. 4. 4. per totū. q̄nā probat
 qm̄ si nulla est resistētia in eis ex pre motū: quilibet motor possit q̄libz
 mobile illoz mouere. & sic p̄ oīs nō esset necessariū vna eaz h̄re p̄o
 priū orbē: vt p̄bi conant oīdere: imo esset a casu & possit esse p̄muta
 tio eoz ad libitū. Adhuc sequit q̄ musca possit mouere celū tāta v
 locitate q̄ra intelligētia mouet orbē: & si nō tāto tpe: oīs est p̄tra Arist.
 & Zuer. 8. phy. cō. 78. & 79. q̄nā p̄bo: qm̄ musca applicata orbē est
 alicui potētie: & celū nulli potētie: q̄ possit mouere: imo in infinitū
 velociter ageret. C̄ Rursus pōt argui argumēto q̄d cōsuevit fieri ab
 alijs sic. a dīto vno gradu resistētie modo ip̄si celo: adhuc motor: celū
 mouebit ip̄m eq̄ velociter pariter a dīto. sc̄do mouebit eque veloci
 ter: sicut in p̄ta hora. s̄m a dīto tertio gradu: quarto s̄m a quinto. & sic
 quousq̄ motū sit actū in resistētia eq̄li ip̄si motor: & tūc sequit q̄ ali
 qua potētia mouebit aliq̄ resistēs tāta resistētia q̄ta est ei potētia.
 Nec potes dicere q̄ aucto p̄ & sc̄do & tertio & q̄rto gradib⁹ resistētie s̄p
 remanebit mor⁹ tāte velocitatis: sed q̄n pueniet ad eq̄litate destruet
 p̄portio: qm̄ qualis est p̄portio tot⁹ ad totū talis pris ad partē. sicut
 Zuer. inq̄t in p̄ de p̄tib⁹ a. alitū. & p̄ mereoz. & i lib. de aia. sc̄do. Ergo
 si tota resistētia apta est auferre totū motū. & p̄ resistētie p̄c̄ mor⁹.
 Vltio oēs p̄p̄nes septimū phy. d̄struunt. quaz p̄ta erat. si aliq̄ potē
 tia mouet aliquā magnitudinē in aliquo tpe medietas illi: mouebit
 medietatē eius in eoz tpe. sc̄do si aliq̄ potētia mouebit aliquā v
 gnitudinē in aliq̄ tpe: eadez potētia mouebit medietatē i duplo ve
 litas: & alias ponit q̄ oēs nihil eēt: & certus est vt Zuer. inquit h̄mōi

pp̄ones esse cōis oibus corpib⁹ & formis: est h̄mōi liber ordiatus ad
 octauū sit: vt p̄. Quare opz & dicere alij q̄ igit motor celū sit alicui
 potētie. manifestū est p̄ se. oīs. n. motor est alicui vigoris & potētie: vt
 Zuer. accepit. 2. cc. cō. 38. & 39. Qd̄ est motum resistat ei ex dicitis p̄.
 opz. n. p̄portioē saluare vtr̄ in oibus motorib⁹ ad sua mobilita ad s̄z
 vt motor terminat⁹ moueat orbē terminatū: & q̄ in maiori magnitu
 dine sit virtuosior motor: vt Zuer. inq̄t. 12. meta. cō. 4. 4. hec duo sunt
 sere manifesta p̄ se: s̄z q̄ illa resistētia sit postiuua vel puatiua dubita
 tio est. & vt p̄ aspectu q̄ nō debeat esse puatiua tm̄: qm̄ illa reducit ad
 p̄ra dictionē. cōtra dictionē q̄z in p̄ctō p̄sistit: q̄re adhuc q̄cūq̄ motor
 possit q̄cūq̄ eoz mouere. si resistētia tm̄ est ex tēd p̄sitate termino
 zino: q̄ opz vltra puatiua resistētia ponere postiuua. resistētia. n. pu
 tiua cōis est of motor: vt motū vt manifestus est p̄ se: & hec nō sufficiat
 qm̄ in vacuo possit eē mor⁹ cōtra eos. 4. phy. cō. 7. q̄ corpus celeste
 vtra puatiua resistētia addit postiuua. & illa non est supposita a
 forma eius vltra p̄p̄riū motorē: qm̄ sicut declarari est celum neq̄
 graue neq̄ leue: s̄z nāe est tertie. & hoc manifestū est p̄ se. Relinquit q̄
 q̄ sumat a corpea nā celi. est. n. celi corp⁹ q̄d dā s̄bale. & impole est vt
 sumat a corpe in q̄tuz corpus: qm̄ tunc in vacuo possit saluare motū
 & maxime s̄m p̄sitionē dicitū formā corpus de ḡne s̄be mate
 rie coeterne. q̄ opz adhuc ponere resistētia suppositaz p̄nes aliud.
 luenim⁹ a s̄r i celo intelligētia q̄ritatē terminatā & qualitates p̄p̄ias:
 & ipole est vt intelligētia resistat sibi: vt plene p̄z neq̄ q̄ritas vltio
 est resistētie cū nō sit de p̄ncipijs actiuis seu passiujs: vt Zuer. in
 quit in physico. Adhuc p̄z celum nō resistere resistētia sumpta ab
 sp̄sū qualitatibus: cū qualitates ille sint sp̄uales & non agentēs: vt
 sic. ergo si opinio p̄horū vera est: opz resistētia sumere a corpea eius
 natura in q̄tū est q̄nta eētia & tertia nā. sicut. n. graue resistit sursum
 q̄ graue: & leue deorsuz q̄ leue: ita celū motorū resistet: tale corp⁹
 talis nāe. due q̄ sunt sibi resistētie. vna puatiua q̄ cōis est omnib⁹. alte
 ra postiuua sumpta ab esse actuali corpus celestis in tali specie. C̄ Sed
 ambigō ita ego possem fingere in vacuo in elementis q̄ ipsa forma
 agit motū vt formaz resistit sibi vt in mā. C̄ Preterea si celum resi
 stit: ergo agit: & omne agens est forma vel forma habēs. Rursus si in
 telligētia mouet celū: ergo excedit resistētia celli: q̄ pot mouere celū.
 & amplius cū quilibz excessus potētie ad resistētia sufficiat cāre mo
 tum in eo q̄ talis mor⁹. Amplius argumētū nō est solutū. si enī celū
 resistit: ergo inclinā ad oppositū: q̄ violēte mouet. C̄ Ad hec vdm̄.
 Ad primā nō est sil: qm̄ mā nō limitat magis ad motū sursum q̄ ad
 deorsuz. & ita nō pōt eē cā resistētie. oē. n. resistēs est in actu termina
 to & p̄p̄io vt dicebā: celū igit nō resistit in eo q̄ corpus: sed in eo q̄
 corpus actu separatū a suo motore. cuiusmodi non est in p̄posito de
 elementis. C̄ Ad sc̄dam p̄nam negat oēs. resistere. n. nō est agere: sed
 est actionē p̄hibere ne agēs moueat ea velocitate qua pot p̄ ordi
 nem nāe: vt dixim⁹: verū est q̄ oē resistēs v̄z esse actu ens & corp⁹ ta
 lls nāe: vt v̄z: & h̄mōi est celum. est enim actu corpus simplex: vt p̄z.
 C̄ Ad tertiā vdm̄ q̄ s̄m fundamēta Arist. & Zuer. in p̄lo celi cō. 116.
 opz dicere vtr̄ oēm potētia terminari p̄ maximū q̄d sic. ita q̄ in hoc
 sic. in nullis maius: & q̄libz min⁹: sicut Zuer. inq̄t. nec quibz excc

Dubitatio.

Solutio.

siue sufficit apud pyrrhonicos ad motu. vnaqueq. n. rea nalis est in
minuta ad maximu & ad minimumz cu excessus sit queda rea nalis
erit terminatus & dabit minimu q sufficit ad mouedu & maximu. Et
sophiste litigabunt: & quida eoru dicente pradicere famositate ppter
ignorantia mea in dictis modernoz: & qda pmittent me arguere ar
gumentis demoftratio: & qda eoru dicet istefuit par exercitat in his
& qd curabo maliuoloz latratu: videat equid e qonem mea de hoc
& pcepti demoftrationes ptra hos cofufos modernoz: & plantati
tionē Arist. & Zuer. C. Ad vltima dico q resistere est duobz modis,
vno mo rone forme contrarie ipfi agēti, alio mo rone limitatiois nā
rei mote, dico igit q celu resistit scdo mo nō rone forme contrarie: s
q nā sua est limitata ad sic moueri: vel sic. q iclinat ad oppm oia
nulla: sed bñ seqt q nō ppinat ad tāta velocitate qta motor intēdit
mouere, istū modū resistēdi explicat Zuer, formalr scdo celi, cōm, 67,
vbi expōit q̄sa est operatio siue pparietas moti ad moto: & q̄sa fa
cultas & difficultas in corpibz celestibz: & tu vide eū. C. Sz dicea q̄s
resistere ē actionē, phibere: cur poti eā ponim? a pte passi & nō agē
tis, possiet bñ seqt q̄ celu appetit moueri velocitate maxima: s̄telligē
tia mo dērat spm vt moueat tāta. C. Pōt dici q̄ resistere est memo
passiois: & q̄ itelligētia nullo mo patit: iō ipi moto poti ascribita
q̄ moto: & sic p3 sol. ad pncipale argumētū. C. Luz absoluta est qō
pbās corpis celestis motū ē cū pena & violentia, supēst mo absolue
qōnē pbātē ipm ē nālē. C. Jō dōes scire q̄ mo? celi est nālīs co mō
quo pncipia ei? sunt nāe: est aut aia celi nā & mā celi nā: vt Zuer, ingt
p celi cō. 5. & 2. meta. cō. 16. s3 nō nāpm vniuocationē, nullum. n. no
men repit vniuocē eterno & gnābili: & q̄ro minus rō. q̄ si ibi est cōue
nēria erit p3 analogā: sicut Zuer, ingt in scdo phy. i. cō. 3. Pōt ergo
dici q̄ quē admodū aia celi & ipm celu nā bñ p analogā ad nāz que
est hīc, ita & eius motus nālīs dīci potest nālitate analogā. & sic ad ar
gumētū cōcedo nullū ēē motū ppetuū nisi nālēz vniuoca vel analo
ga nālitate. Qō aut hmoi motus sit a nātā penes pncipiū actiōis
q̄ penes pncipiū passiuū p3. Jd aut qd inducebat hūc. s̄ motū a po
lūrate nō esse frivolu est. & clarau. n. in tertia huius libri disputatiōe
liberā voluntatē stare cū necessitate actiōis, est emz liberā arbitriū
in motoribz celestibz sicut & in nobis s̄m cōparatiōē & attributiōem,
verū in illis s̄m p̄hos cū nēcitate est actiōis, in nobis aut cū ptingē
tia, nec p̄ hoc cogunt agere corpa celestia, & si nēcio agāt: vt sepe in
tertia hui? libri parte p̄piciū relinqt. Ex his vificabit corpus celeste
esse aiatū mouēse se p se ab intellectu & appetitūz, q̄a spē aiatōis sit
actū: vtrūq; in eo sint aliq gradus aiatōis q̄ appetitū? intellectus &
moriū? nō dūz manifestū hīc, verū ex dictis in alijs disputatōibz: & ex
dicēdiōe forte in sequēti disputatiōe notū fiet. Nec expectes a me totū
ego. n. hūc libru velut in trāsitu exponere curauit ad libitū amicōz &
meoz sc̄holarū: & iō bonū est: vt postēiores addāt dictis meis: & di
mīnuēda dimīnuāt, semp enīn postērior sermo acutus reperit: vt in
pluribz: sicut Zuer, ingt. C. Supēst modo satisfacere questio vltima
scz de multitudine ip̄num & intellectualiū substāciarū, voluit itaq;
Plato q̄ omnīū animalū in quib? est aia rōalis tripartita diuisio est
paratarūz, in deos hoies & demones, deos autē corpa celestia habere dicitur,
& emones

Substitutio

Solutio

Nota

Pō Plato
no & nume
ro libarū se
paratarūz,

demones aereathoies terrea, & sic Plato sub substātia separatio om
nino a corpore separatis hos tres ordines s̄ aruz corponbz cōiūctaz
ponebat. Q̄idē aut & ipse in Parmenide de vno omnīū rerū p̄nci
pō substātiāz abstractaz numez equalē ponere numero sensibilitūz
vt ipes & formas que idee dñr greco noie. L.uci? Zpuleius in lib. de
deo Socratis q̄ vere sint demones habitātes ac nobilitz p̄sentātes
est: ingt. n. demones sunt ḡie aiatia: aia passua: inēt rationa
liacorpē aerea: tpe eterna. Et L. alcidid? tōmēto thymei ingt. dmon
est aial rōnale imortalē: passibile aios ethereū corpē. Et Tarrō ad co
p̄ellit q̄ aliqd esse incorporeū nō dubitauit: sed nullū tale quim cor
poti p̄p̄te sit vnitā: adeo q̄ ēt deum aiam pont mundū. Qd igit sint
sp̄ritales s̄bez & multe apud hos manifestū. Alij p̄mī p̄hī de verita
te inquirētes solam nām corporeā cōcederūt adeo q̄ p̄mī p̄hī nihil
essēnt corpa estimabant: pp qd & aiam ipsam corpuz esse dixerūt
vt lib. de aia. & in metaphyfica inquit Arist. Alij aut vnaq s̄bam sepa
ratam tm p̄cellerūt: deū, s̄ reliqua esse in aiatā oiapq qd Zinaxozas
Lazomeni? cuz athenēsisibus factus est reus, & dixit corpa celestia
in aiatā esse: & diceō solem lapidem esse accensum occūsus est ab eis, &
hanc opiniōē Zilga. defendit: posuit. n. vnam s̄bam separatā iustū
ere corpbz celestibus: & oibus pro gubernatiōe actūz & motūz co
ram: vt in hac disputatiōe viliū est. Qd igitur s̄ba aliqua separatā
incorporea sit Zinaxa. Lazomeni? Plato athenēsis: Arist. argyrita
astirnant. Zinaxozas quid ē: qm ēē mouens oia tmprās oibus vtr
s̄ba est separata. Luz igitur sit aliqua s̄ba oia mouēs oibus corpbz
tmprās vtr esse aliqua incorporea s̄bam cōcedit. Plato vro estima
uit ante ēē p̄cipiās ēē necessariū ponere ēē p̄le & p̄cipiatū, corpa aēē
sunt entia p̄cipiatū, ergo ēē participatū erit incorporeū: separatāq;
s̄bam cōtinēō. Ari. deniq; ex eo qd ēē mouens motu p̄petuoz p̄z vt
sit res separatā mā. Luz igitur probatū sit aliqd esse mouēs motu
eterno. & ergo erit declaratūz esse aliqd separatūz s̄ba māli & mā. hī
igitur sunt vtri nōstre opiniōis: & hmoi breuiter s̄ndamēta. C. Cū
verificatū est s̄m Ari. plures ēē s̄bas separatāz: Supēst nūc stabilitē nu
merū earū. inquit igit Arist. 12. meta. quare & s̄bas & p̄cipia imobi
lia & insensibilia tot rōnabile ē estimare, necessariū tm dimittat forio
ribuz dicere, in qb? verbis Arist. vt v̄tinuere cō. 4. 8. illius p̄tis sylo
gizati in tertia figura in hunc modū. oēs mor? sunt. 55. aut. 67. morus
sunt tot numero quot s̄be separe mouētes, ergo s̄be separe mouentes
sunt. 55. aut. 67. in tertia figura. pp. d. mor? sunt. 55. aut. 67. ab Ari.
declarata est autē Eudosi & Calippi. & Zuer. in cōmēto ostēdit illud
explorē: & ad dīr dīaz iter antiquos astronomos & modernos sui ip̄is
minor. s. d. mor? sunt tot numero quot s̄be p̄cipia imobilia & insensī
bilia nō pbata est: sed posita tamq rōnabilr. i. p̄fēsa & famosa ab Ari.
Et si multē iducat rōes pbātes nūez s̄baz separatāz. mibi s̄ v̄ altaria
fortior: hac quā Ari. iduxit hac estimat firmiorē: & Zuer. in cō. & Alb.
At igit v̄ firmitas hui? v̄e instam? ei. p̄ pp qd motūz numero
duo. n. pp̄ia sunt oibi mor? & lamē. & hōz qd s̄ sensū nō manifestū
est: cur nō p̄nt firma rōne cōfirmari numero luminūz quē admodū
numero intelligētiāz p̄firmat Ari. a dhuc vna forma. C. g. ignis p̄t
dēstrucio destruc. Zuer. Qm

Pō Lucij
Zpulei.

Pō antiq;
p̄hoz.

Pō alioruz.

Tot s̄m mo
tus quot s̄be
separate.

Qō tertia.

dicto: sed h̄ appropinatio nō intelligit mō cōplacētie
 sibi deo vel carentie iracūdie: deus enīz glōsiosus ista nō
 patit: neq; intelligi d̄z de appropinatioe locali. Illud
 nāq; qd̄ corpus nō est neq; corporeū nō d̄z denominari
 ab aliqua locali appropinatioe. Remanēt ergo vt sit ap/
 propinatio cuiusdā p̄fectiois. entis enīz qd̄ p̄fectius
 est esse p̄fecti⁹ d̄z esse: r̄ qd̄z esse defectibile est respectu
 esse diuini: r̄ in defectu est dare gradus. dicitur tñ qd̄
 angelus propinquo est deo q̄z entia corpea: q̄z intelligē/
 tie separate p̄pabiliores sunt dīne essentie q̄z alia entia:
 qñ enīz hō indūit vestibus p̄fectionū moraliz: r̄ scien/
 tiz: d̄r p̄pinq̄ior deo q̄z alij hoīes. Unde d̄r qd̄ quem/
 admōduz finis est gradus p̄fectionis in hoīe: sic sit in
 angelis. Intelibato ergo qd̄ d̄cā appropinatioe locali mō
 d̄z intelligi. Dicitur qd̄ h̄ denotatio attribuit hoī qñ
 i sciētiz r̄ morib⁹ p̄ficatur: r̄ qd̄ remanet in eodē gradu
 quātuz fieri p̄t. Unde notādūz est qd̄ ip̄sius dei r̄ ange/
 loz p̄fectio semp̄ remanet p̄ns cū eis: nā nullā h̄nt po/
 tentiā: s̄z qd̄ celoꝝ aīe. v̄z. ip̄soꝝ in motōes quādāz habent
 potētiā: qd̄ ip̄soꝝ p̄fectioes vidunt ad id qd̄ est in actu
 vt in figura spherica: r̄ h̄ est semp̄ p̄ns: r̄ ad id qd̄ est in
 potētia vt vbi vel dispō localis: nullū. n. sūtū actuali h̄z.
 Neq; acgrere eos sūt r̄ semel posse est: r̄ qd̄ neq; eos acgrere
 sūt cōtinue acgrit eos in sp̄e successiue gradatiz. v̄z.
 sūtū post sūtū. vbi post vbi. r̄ h̄ est cōtinuatio sup̄celestiū
 motū. Idēz ḡ ex oib⁹ istis qd̄ intētio celoꝝ in eoz motu
 ē vt appropināt deo glōsio. v̄z. i eo qd̄ acgrūt p̄fectioez
 eis potēz. vñ notādū est qd̄ sequit̄ ex h̄ duo bonas: quoz
 p̄mūz p̄ncipale est in qd̄ acgrit p̄ se de sūtū p̄dictis.
 secūdū v̄o r̄ scda intētio ē id qd̄ seq̄t̄ ex illis motib⁹ cō/
 p̄tōe oīuz suoꝝ corpoꝝ adiucē. v̄z. de sp̄eb⁹ teriāz v̄z
 q̄draris vel diametralib⁹ vel cōiunctioib⁹ ēt diuēritate
 ip̄soꝝ ad terraz que multis p̄t fieri modis: r̄ ab istis
 dictis cōparationibus influūt celestes virtutes r̄ bene/
 dictiones orbūz in mundūz inferiorūz.

Cum disputant de celoꝝ alatiōe: r̄ cōclūit corpa celestia ēē aīa
 r̄ cōp̄e multas aīas numero quot inotus. oīs erat determinare eāz
 finales huius motus eterni. motus. n. cell est etern⁹ apud eos. r̄ iam
 quodāmo dāte sunt oēs cāe eternitatis. s. penes formā r̄ agēs r̄ māz.
 Declaratū est eis agēs motū celli ēē eternū r̄ separātū. Adhuc corp⁹
 celeste esse simplr̄ r̄ nō cōpositū. ergo dāte sunt due cāe eterni motus.
 erat ergo reliquū inducere sine p̄p̄ quē corpa celestia mouent semp̄
 motū eternoꝝ regulari: vt Ari. r̄ oēs p̄p̄athetici p̄cedit. Inducit er
 go Aig. in p̄mis optioē p̄p̄atheticoꝝ. r̄ inq̄. vñt p̄h̄i qd̄ celli ē qd̄ dā.
 aīal obediēs deo glōsioso in suo motū. quīz aut motus voluntari⁹ sit
 p̄p̄ quodā intētiū sine dubio. est ergo syllus. oē aīal qd̄ mouet volū/
 tario motū: mouet p̄p̄ quodā intētiū. sed corp⁹ celeste est qd̄ aīal mo/
 bile motū volūtario. ergo corpus celeste mouet p̄p̄ quodā intētiū.
 maiorē p̄bat exēplo. d. n. n. imaginādū est qd̄ ab aīal r̄ rōnali p̄cedat
 gradus actus vel motus: nisi ille actus vel mot⁹ ēēt vtilior sibi q̄ si cel/
 sare: r̄ per hoc dat intelligere v̄sem illaz. oē aīal motū volūtario mo/
 rum mouet p̄p̄ quodā bonū intētiū. Sed dices ab vna singulari
 nō d̄z inferri vna v̄lis sicut Arist. docuit in. 2. top̄. R̄sum. est sepe qd̄
 hoc est v̄tū inductiōe demonstratiua. vt Auer. inquit. 2. p̄p̄. cō. 80. r̄
 in. 2. p̄p̄. tribus. n. ex s̄tribus sp̄ebus inductiōis dem̄stratiua top̄/
 ca r̄ s̄p̄h̄istica. i. dem̄stratiua arguē ex vna singulari ē posse. imo necūq;
 bene. n. sequit̄ h̄. hō r̄ r̄ibilis. ḡ oīs: qm̄ h̄ hō r̄ibilis est p̄ se: r̄ qd̄ est p̄
 se est de oī r̄ v̄le. Ita r̄ h̄. hō agit p̄p̄ sinez. ergo r̄ oē aīal. agere. n. p̄p̄
 sinez cōperit p̄ se huius aīal: ergo oī aīal: r̄ sic arguit Aig. bene. (Etia
 d̄t p̄h̄i.) Cum cōclūit corp⁹ celeste p̄p̄ quodā bonū agere. n. sic in dā
 cit quid sit illud s̄m p̄p̄atheticoꝝ: r̄ inquit. ēt vñt p̄h̄i qd̄ celuz mouet
 vt appropinquet se deo b̄ndicto. est ergo h̄ positū quasi vñt fundamē/
 tum h̄is duas p̄es. s. qd̄ celuz mouet p̄p̄ quodā. r̄ illud est vt appro/
 pinquet deo b̄ndicto. Et hoc fundamētū est quasi p̄fessus p̄ se. oē. n.
 aīal moueri p̄p̄ sine est quasi sup̄p̄: r̄ ip̄suz moueri vt deo appropinquet
 est ēt manifestū p̄ se. vñt qd̄z enīz appetit assimilari r̄ vicinari sūmōz
 vt experientia docet. Quo fundamēto habito v̄leri⁹ p̄cedit inuēdo
 specialius qd̄ sit iste finis: r̄ id p̄p̄ qd̄ mouet celū: r̄ inq̄. r̄ h̄ appropin/
 quatio nō intellr̄ mō cōplacētie ip̄i deo. vel mō carētie. i. cuitationis
 fr̄e: cuius rōnez reddidit. d. deus. n. glōsiosus ista nō patit: neq; intelligi
 d̄z de appropinatioe locali: cuius rōnē reddidit. d. illud nāq; qd̄ corp⁹
 nō est. neq; corporeū nō d̄z denotari a locali appropinatioe. illa s̄ḡi/
 tur vicinatio nō p̄t esse appropinatio in volūtate r̄ cōplacētia r̄ s̄
 neq; loci. remanet ergo qd̄ sit appropinatio cuiusdā p̄fectiois. r̄ ib̄z
 r̄ ib̄z p̄p̄inquit celū mouet se: vt appropinquet deo in gradu p̄fē/
 ctiois. reddidit cāz: r̄ arguit sic. entia. n. qd̄ p̄fecti⁹ est ēf p̄fecti⁹ d̄z ēē. est
 ergo maior. quāto ens est p̄fecti⁹: r̄ tanto ēē est deo vicini⁹: sed celuz est
 p̄fecti⁹ aīalibus h̄. ergo d̄z esse eius ēē p̄fecti⁹. Et tunc sup̄plēndū: sed
 esse eius cōsistit in mouere. ergo ip̄suz celū mouet se vt in gradu p̄fē/
 ctionis deo vicinē. Sed dubitat: salis p̄t h̄t r̄ om̄i obicere. p̄zi
 mo dicēdo qd̄ intelligētia nō est deo imp̄fectior. ergo nō d̄z mouere vt
 deo vicinē. Adhuc quelibet intelligentia est equalis p̄fectiois alteri.
 ergo vna nō moueret aliter q̄ altera. has duas remouet. d. r̄ qd̄libet
 esse sup̄. participatiū defectibile est respectu esse diuini. r̄ per hoc ex/
 25 in m 3

cluditur prima obiectio. Adhuc inquit. et in defectu est dicitur gradus
 et per hoc excludit secunda obiectio. (Vidimus tñ.) Apponit comparationes
 inter intelligentias et h in inferiora. et inquit. vidimus tñ q angelus pro
 pinquior est deo q entia corporea: q intelligetie separate coparab
 les. i. viciniores sunt divine essentie q alia entia sensibilibus hoc ex
 plo testatur. qñ enim h in iustur vestibus perfectionu moralium: et sic
 rgs dr propinquior deo q alij hoies: eo q vicinior deo. tunc conclud
 dit. d. vñ dicit q quoadmodu finis est gradus perfectiois in hoie. sic
 similr in angelis. Repetit ergo qd dixerat. et inquit. prelibato ergo q
 dicna appropinquatio tali modo debeat intelligi: vidimus q hec de
 nominatio attribuit homini qñ in scientijs et morib⁹ perficitur et res
 maneat in eodem gradu quantum fieri pot. Sed h occurrit ambiguit
 tas no parua quid. snt vltimus finis hois in eo q homo quez Alga.
 appellat hoc in loco vltimi gradus quo hō appropinquat deo perfe
 ctissima appropinquatioe. Dicendum itaqz hois pfectissimu graduz
 et vltimu statum felicē consistere in actu sapientiali: et metaphysico et in
 perfectissimo actu metaphysicali qui est comprehensio pme veritatis.
 hoc aut pot multu mirabiliter declarari pcessu Arist. sere in toto lib.
 ethi. et illud qd hz accipi fm peripateticos pro costati est q hois po
 strema pfectio in actuali operatioe consistit et no in habituali actu. in
 quit eni Arist. pmo ethi. ca. 10. differre aut fore no parū in posses
 sione vel in usu optimu existere: in habitu vel operatioe. habitu qd
 eni zingit nullu bonu pferre exite: vtputa dormienti: et afr qualr
 ocioso. operatioe aut no posse est. opabit. n. ex necessitate et hñ opabit.
 Et hoc pbat exeplo et. d. que admodu aut in olimpiadib⁹ no optimi
 et fortissimi coronant: sed agonizantes. hōz. n. qui vincit: ita vt eoz q
 in vita bonoz et optimoz operates recte illustres sunt. Hoc idem
 probat inductioe ibidem. cap. 9. ideo concludit in opere vtqz videtur
 bonu esse et bene. vide verba. Simplicius cap. 18. inquit. bon⁹ aut et ma
 lus nequa q manifesti fm somnu. vnde dicit nihil differre fm dimi
 dium vite felices a miseris. et hoc consentit. d. cotingit aut hoc deceter.
 Quies eni est somnus aie fm q dicit studiosa aut prava. i. est cess
 tio ab operibus studiosis et pravis et. Adhuc poeta inquit. stulte quid
 est somnus gelide nisi mortis imago. ergo in habitu no decens est ho
 minem felice ponere fm vltima perfectione. Hoc ergo accepto pro eo
 stanti vltimus duab⁹ exntib⁹ operationib⁹ hominis nali. i. vt nutri
 re et augmentari: et acquiritur et exercitio et studio. Dico scdo q homo
 no est in postrema perfectione per nalem operatione. inquit eni Arist.
 primo ethi. ca. 9. sic vivere quidez eni eoe videt et plantis. querit aut
 propium. separandū autē nutritiua et augmētatiua vta. sequoz aut
 sensitiva vtqz erit. videt vero et hec cois et equo boui et omni alati. ec
 ce q plane in hmoi naliibus operationibus felicem statū pondū re
 mouet Arist. Adhuc. 10. ethi. inquit. q neqz puer neqz bos felices esse
 pnt. Relinquit ergo hois gradus vltimu consistere in operatioe acquita.
 Acquisita aut operatioe adhuc ente duplici morali circa sensu tēpe
 rantiaz consistente et medicinali circa corpora. Altera speculatiua. vñ
 eo q vltimus hois finis non in actu pratico siue morali siue medici
 nali consistit q vltimus finis vult esse optimu Arist. inquit primo ethi.
 sc. modo neca cruo morali optimuz nec medicinali. De medicinali

Subitatio.

Quid som
nus.

quidem no nec moralis: vt Arist. probat ibidem. c. 16. et. 17. quonia
 optimu non laudandū: sed honorandū: vt Arist. ingt veridēdo eos q
 deū laudat. dicit. n. ipsum esse honorandū: idem probat. c. 17. vide.
 Adhuc pmo. c. 7. politice ostēdit practicū et actiuū non optimū. ingt
 eni q quidē igitur vnicuiqz felicitatis adiacer tñ quantum quidez
 virtutis et pūditatez eius quod est agere fm has. sic cōsiliū nobis
 restat deo vrtibus q felix qdem est et beatus: propter nullū autē
 extrinsecoz bonoz: sed ppter seipsū ipse vide. ecce q optime Arist.
 esse ad hoc induxit. Relinquit q optimu hois statum in opere intel
 lectuo consistere. Simplicius triplici ente opere. i. metaphysico mathe
 matico et physico. dico adhuc q hois ieo q hō vltim⁹ stat⁹ I mathematico
 ca cōtēplatiōe aut physica no consistit. vt Alpb. cre dicit: eo q sicut ens
 gra entis: ita speculatio gra speculationis. constat aut nalia et mathe
 maticalia gra metaphysicaliū et. qz speculationes ille gra metaphy
 sice. no aut ponit sapientes felicitate alteri⁹ gra: vt i p eth. c. 8. qd om
 vltimu hois statū in actu p stare metaphysico. hic aut et adhuc multu
 plex pfectissimus et optimus qui circa pūmū et optimū: optimū autē
 in nā deus. vita vtqz pfectissima hois et vltimus gradus eius finis
 quo vltimo deo vicinat est cōtemplatio pmi et optimi entis. hoc Ari.
 post totū in ethice studium. cap. 10. et cōtino ethi. concludit: quoniam
 autem hēc oia sapienti maxime existūt non imanimē fluz deo amantissi
 mus ergo eundē eni vtilē et felicissimū: quare et vtqz sic erit sapie
 maxime felix. vide totū caput illud. Verum homo duas hz firme par
 tes: intellectua. i. et corporales: et qz corporales adhuc alia hnt et be
 stis: et opus eius quo ad corpus aliud ei et bestis: operam aut et opti
 mum et maluz existit: quare et homini adhuc perfectio fm corpus vta
 optima moralis: licet pma sit potio: et hoc Arist. in toto lib. eth. cona
 tur ostēdere. Cuius ergo duob⁹ gradibus habitio homini maxime
 appropinquat deo. Adhuc deus semper hmoi gradu stat. vt Arist. ostē
 dit in. 12. et Auer. ibidē cō. 38. Nos aut paruo tpe. tanto tñ meli⁹ quā
 to maiori tpe vt Arist. inquit. hmo eth. c. 9. vna eni hz hūmū veniō
 factū: nec vna dtes. ita vt qz neqz beatū et felice vna dtes nec paucuz
 tempus. Ad hoc ergo vt homo maxime deo assimilē tria sunt necessa
 ria: optima operatio fm virtutes. i. vltimi et optimi entis. speculatio.
 et tertio ipis moza: et qñ homo est in hmoi dīpōne: vt Thom. inquit.
 in tertio sue paraphrasi de aia est tan q deus quodāmodo oia est em
 tūc hō mathematicalia: metaphysicalia: nalia et moralia. q quodāmo
 oia. quodāmodo deus. nihil em vna. nisi oia: vt Plato iquit in Par
 menide. lib. 11. vno oicm entis pncipio. et hoc Alg. inquit. vidimus qz
 hec cenotario. i. vltia vicinitas deo attribuit hōi qñ in scētis quantū
 ad intellectuā partē: et morib⁹ quantū ad partē corporis: et q rema
 neat in eodē gradu quantū fieri pōt quantū ad cōditionē requisitaz
 ad illū. hec igitur hois maxima ad deū vicinitas et vltima et sempit
 na vta: vt Auer. inquit in pmo pmi et octauū phy. et sic p sol. ad
 qñem (Cū notandū.) Hoc in loco vult declarare quali modo deo et
 intelligētis cōprie hmoi deatūdo. et inquit. vñ notandū est q ipsius
 dei et angeloz pfectio semper remanet p sēns eius et. i. est eis semper. et
 reddid cām. o. nā nullū hnt potentia. i. nullū spēm potētie inuenimus
 in eis: nec ad vbi: nec ad esse (Sed qz celoꝝ) Reputo qz questionem

remoueat. pot enim fingi qd in celo no est continuus motus & sempt qd ille est ad vbi. ergo acquirit vbi vel situ cessabit motus celi. Rndet ergo e inquit. sz qd celoz alez ipsoz motores quando hnt potentia: qd exp nit. d. qd ipsoz celoz perfectiones diuidunt ad id qd est in actu: vt est spherica figura: & h semper est actu p sens ad illud qd est in potentia: cu huiusmodi est vbi vel vsp localis. I. situs. celi qd hz aliqd actu: vt acci dertia pmanetia. A. g. figura: quatuordecim: & z aliqd i potentia. A. g. vbi sita: & motus. & reddi rone. d. nullu. n. sita actu hnt habeat. vult dte in tpe demonstrato. est. n. continue sub alio & alio situr vnde sicut in stas continue est aliud & aliud: z nullu est actu presens: sed tantuz i aia sit apud Aui. & Zlg. continue sit? celi est altus & altus: z nullus est in actu demonstrato (Neqz acquirere) Ad huc pot obijci Zlg. dicit qd qz non possit acquiri aliqd situs demitatus pnt acquiri oes in simul & actu: ergo aliqn motus celi cessabit. hoc remouet. d. neqz pole est acq rere eos simul & semel: z hoc no pbat: sz tan qd cofessum sensu dimi rit: z tuc inquit. & qd neqz eos acquirere simul acquirere qd eos continue successeue fm spem. vult dicere semp sita hnt: sz nullu vna nume ro sita hnt: sz temp hnt: sz hnt: sz successeue gradatis. v3. sita post sita. vbi post vbi. & hec est cotinuatio. i. sempiterna reuolutio superce lestiu motu. Tuc apponit cōclusionē totius capituli. d. piz qd ex oib' his qd intētio. I. situs celoz in eozū motu est vt appropinquet deo glo rios. v3. in eo qd est pole acquirere perfectionē illam: vt expositū est. & totum hoc est Aui. in nono trac. mers. sue. c. predicto in alia dispu tatione. (Vnde notandū.) Et qd qd dicere pot motū celi esse superius in natura cuz illa sita acquirere in hnt sit celo. Ideo conat remouere hoc. d. vñ notā dū est qd sequunt ex hoc duo bona. i. qd celi moueri duo bona cōtinere: z nobis & nature ordinis quo p mū & pncipale est id qd acquiri per se sita: predictio: est ergo pimum bonū acqntio situum fm spem: & si no fm numerū. scdm bonū est: & scda itētiōe id qd sequit ex illis motib' cōparatione suoꝝ corpꝝ adiuicē. v3. & spem: termi natis vel qdratis vel diametrast' vel cōiunctionib' ēt diuersitate eoz ad terraz qd multa pot fieri modis: & ab istis determinatis cōparatio nib' insuunt celestes virtutes & bndictioes orbū hūc mūdū ferioē.

Debes scire qd in stellis cōsideramus duplicē diuersitatē. vna ab solute: altera sz cōparationē: absoluta est illa q sequit nāsa astroꝝ. A. g. mars a pprietate & nā influit iras & bellat mercurius a pprietate cuz oib' edoz: sol dñs amicitie & vite: & multa alia q astronomi bl cunt. hmoi em pprietates sequunt stellas fm nās eoz absolutas. al tera est ex cōparatione eoz inuicē. vnt em alia i qdrata figura sita rē: ab eis sic puenit in nobis alia in fluctia: qñqz diametralineate tūc puenit ecl' pñs & nā influetia: qñqz cōiungunt: & tūc ali' modus influetiā vsus nos sita qñqz appropinquat ad nos: vt qñ ē i opposito au gis: qñqz remouet: vt qñ est in auge: sterū fm diuersuz introitus solis in tropicos diuersos diuersimode nobis appropinquat: & remouet: p. eius remotionē & appropinquationē sūt gnationes & corruptioes. ergo scdm bonuz illuz motus. i. cōseruatio istoꝝ inferiorꝝ q sequit diuersitate situa ab eoz ceterarū dispōnū astroꝝ: & hec est potius ma causa: & melior: vt Arit. & Zuer. inquit. quare ergo celū mouet: & cur motu cōtinuo: & pp quid manifestū apud hōs ppos est modo.

Duplex di uersitas in stellis.

AVERROIS.

Ds dicimus qd id qd noie p hōz narrauit sine dubio opinio ipsoꝝ est preter id qd di xit. i. qd celi in eoz motib' requirūt pncula res situs: qz infiniti sunt. & id qd infinitū est nō desiderat neqz pot acqri ab aliquo. Immo qd plus est hec nō est opinio p hōz nisi Aui. id ergo qd desiderat celi in ipsoꝝ motibus apud peripatheticos est motus absolute inquantū motus. perfectio em cūsuibet viuētis inquantū viuūt est motus. Et qñ aliquoties aialia nō bis presentia quietē est sine dubio per accidēs. v3. ra tione māe necessitatis. fatiga nāqz cōtingit aialib' rōne materie: sz aialia que fatigā nō recipiūt debēt absqz du bio moueri dum esse hnt. & assimilāt se creatori: prout in eis motib' dant vitā corpꝝ inferioribus: qd sit scda intētiōe iuxta p hōz opinionez. Si em pta hui' motus intētiō fuisset pro inferiorū vtilitatibus. tūc esset nobi lius pro viliō: qd est falsum: qz celi iuxta oēs sapiētes nobiliores corpꝝibus entuz sunt: quare non decet qd sit pro viliō: illo.

Zuer. vult hoc in loco cōfirmare id qd vñ dicitur est: & repellere id qd mali. & iquit. dicimus nos qd id qd noie p hōz narrauit sine dubio opinio ipsoꝝ est. vult dicere qd intelligētie moueat pp appropinqua tionē ad deū est opinio Arit. apponit aut id in quo nō est. & inq: pter id qd dixit. sz celi in eoz motib' requirūt particulares situs: qd ostē dit falsū: & cōponit sylin. d. qz infiniti sunt. & id qd infinitū est nō desiderat: neqz pot acqri ab aliquo. qd in pma figura situs nō intēdunt a celis: neqz acqri pnt. scdo ostēdit hāc nō ēē opinioē p hōz. & inq. Imo qd plus est. hec nō est opinio p hōz nisi Aui. (Id ē) Cuz ostēdit hū' opiniois tēctū: ostēdit quo celi desiderat motū. & inquit. id qd desiderat celi in ipsoꝝ motib' apud peripatheticos est motus absolute inquantū motus: & hoc pbat pfectio cūsuibet viuētis. i. aialis in quantū viuēs. i. aial est motus. Tūc apponit hēc minoz: sz celi sunt aialia. qd p hōz cōp' remouet a sua pfectioe p se q sibi nātr tēct: sz moueri est nālis pfectio celi. q moueri nō v3 nātr remoueri a celo: sz celū semp mouet. Dixit p se valde notāre: qd ostēdit. d. & qñ aliquoties aialia nobis pntia gescunt est sine dubio p accēs. v3. rōne māe necessitatis: fatiga nāqz ptingit aialib' rōne materie: sz aialia q fatigā nō recipiūt debēt absqz dubio moueri dum esse hnt. & assimilare se creatori: put in suis motib' dant vitā corpꝝ inferioribus: qd sit scda intētiōe iuxta p hōz

opinionē. & ostendit hoc. si em pma huius celi interioris fuisset p vltima...

Nota celo.

Sed in his occurrit qd non quatuor pma est an motus celli sit...

Nota Zuer.

Ad huc arguit Zuer. vt Zuer. ingt. co. 4. r. illius qd sit. sic. oē illd qd mutat locū...

Nota.

q motus celi nō est in loco: qd nō est trāslatio: & certe vī celū mo...

Nota latino.

rum contra Zuer.

maior declaraf: qm ad nullū idiuifibile est motus. ois resō indiuifib...

interius est pācamētū a reſone. ſunt em pnta ipermixta vt famoſus...

Nota Ziber.

per se: & ſitus p locū: & tūc nō erit pācamētō ſit? niſi p accōs: aut eō...

Impugnatio.

Ad aut mibi q hmoi Ziber. rō nūbil ſit eū reuerētia: quē admodū...

Nota.

ergo ille vnus motus est in duobus pācamētis: ſalūm eſt: & deceptua...

Nota ppria.

Et vtinam ſcitem huius queſtionis veritatē: dicam tñ fm poſſe id...

Nota Ziber.

vt vbi & locus fm Zuerro. idem ſunt in ſubiecto. differūt tñ in ratio...

Nota.

Sup addit ipſi loco reſpectū rōnis. ſ. eſt terminū motus. C Dis hab...

Nota.

q̄sto cōstitit in aliquo eē indiuiduali z simpliciter vt Zuer. ingt. modo
 minor erit: s̄ situs est respectu siue reſo siue extrinsec^o adueniēs nō cū
 ro. cū. n. situs ex acq̄sitate loci: q̄n. n. acgrit locus relinq̄t habitū/
 do q̄ dā locati ad locū: q̄ situs est q̄ bitudo nō est vbi. vbi. n. s̄m ipm
 est cēntriatr locus: vt dictū est: q̄ in p̄ta figura ad sitū nō est mor^o: q̄
 aut̄ inq̄gebat vbi eē respectū extrinsec^o s̄riouū est. nō enim respectū
 extrinsec^o: neq̄ intrinsec^o adueniēs esse d̄z. nō. n. illa sex p̄ncipia re/
 specte sunt extrinsec^o adueniētes: vt plebs reputat. bñ q̄ ingt Zuer. in
 6. phy. cō. 85. Zui. vero q̄ nō distinxit alietatē: q̄ est in loco p̄ se ab ea:
 q̄ est p̄ accēs. s̄ alietatē q̄ est s̄m s̄m nō s̄m formā: q̄ cōcēsit s̄pheras
 moueri coact^o est appellare motū s̄phere: motū in situ. vult dicere q̄
 Zui. nō fecit diffōnem inter terminū p̄ se: z terminū per accēs credi
 dit celū moueri in situ. vñ n̄tū sanare egritudinē per matūs egrū: z
 tandē vult q̄ motus per accēs est de vna positōe in alterā. vide eō.

Solutio ad C Tunc ad motūa Zui. p̄z sol. minor. n. p̄m̄i falsa est: q̄m̄a declarat̄
 mortā aui. est celum totū mutare locū s̄m formā. nō aut̄ s̄m mām. T̄terz maior
 p̄m̄i falsa est nisi intelligat̄ p̄ accidēs: vt dictū est: per se vero est lo/
 calis: per accidēs situālis: v̄t ostēdit. C Ad obiecta cōtra Zuer. dice
 rem. Ad p̄mā q̄ maior d̄z limitari p̄ p̄ se. mō sic falsa est. nō. n. v̄t
 Zuer. in 1. n̄c̄s de se. d̄re in stare p̄ se venit de situ in situ: s̄z per accēs: vt vlti^o
 est. C Ad scōm̄ minor falsa est. s̄r. s̄z. n. e. deozlum eē. sunt d̄ficioz p̄
 se. C Ad scōm̄ minor falsa est. s̄r. s̄z. n. e. deozlum eē. sunt d̄ficioz p̄
 se. situs vero per accēs s̄m Zuer. in. 3. phy. z sic potius in locus q̄ in
 situ d̄z mor^o esse. C Ad tertū d̄z maior intelligi eum p̄ se sit. m̄/
 noz falsa est. non enim variatio situs exitus est per se de potentia in
 actū s̄m p̄dicamentū situs: vt cōstat: z sic p̄z sol. ad argumēta cōtra
 Zuer. C Ad aut̄ inducebat̄ p̄ra rōnez Zuer. nihil ē: vt p̄z. Zuer. n.
 sustētat̄ i trib^o. P̄to q̄ vbi z loc^o sunt vna res absoluta. q̄ p̄p̄ie est
 p̄dicamentū vbi v̄t vlti^o est. Scōdō q̄ situs reſo vel respect^o est d̄o p̄na
 ad ip̄situs loci acq̄sitionē: inter locū z locatū: vt vlti^o est: z non sit
 vbi z vulgus reputat. Tercio q̄ ois motus est ad rem absolutā per se
 z p̄to. h̄is enīz trib^o cōcēssis rō Zuer. nullā patit̄ instantiā: z sic ē s̄m
 p̄t̄ d̄mōstratiua. sunt vero hec tria egeritatis quasi per se nota. non
 enī in nālī p̄cedā eē certitudo dem̄ arōis: quā admodū in mathemat̄
 ea. dem̄ arōnes. n. nāles s̄m p̄m̄ sunt ex sup̄pōit̄ s̄ famōs dem̄ arō
 t̄ides aut̄ reliquāt fortiorib^o: vt Zri. ingt. Dec pauca sunt q̄ colligē
 potui q̄ si nō v̄ra sint dabūt vobis occasionē inḡrēdi v̄rū in hoc.

Solutio ad C Tunc ad motūa Zui. p̄z sol. minor. n. p̄m̄i falsa est: q̄m̄a declarat̄
 mortā aui. est celum totū mutare locū s̄m formā. nō aut̄ s̄m mām. T̄terz maior
 p̄m̄i falsa est nisi intelligat̄ p̄ accidēs: vt dictū est: per se vero est lo/
 calis: per accidēs situālis: v̄t ostēdit. C Ad obiecta cōtra Zuer. dice
 rem. Ad p̄mā q̄ maior d̄z limitari p̄ p̄ se. mō sic falsa est. nō. n. v̄t
 Zuer. in 1. n̄c̄s de se. d̄re in stare p̄ se venit de situ in situ: s̄z per accēs: vt vlti^o
 est. C Ad scōm̄ minor falsa est. s̄r. s̄z. n. e. deozlum eē. sunt d̄ficioz p̄
 se. C Ad scōm̄ minor falsa est. s̄r. s̄z. n. e. deozlum eē. sunt d̄ficioz p̄
 se. situs vero per accēs s̄m Zuer. in. 3. phy. z sic potius in locus q̄ in
 situ d̄z mor^o esse. C Ad tertū d̄z maior intelligi eum p̄ se sit. m̄/
 noz falsa est. non enim variatio situs exitus est per se de potentia in
 actū s̄m p̄dicamentū situs: vt cōstat: z sic p̄z sol. ad argumēta cōtra
 Zuer. C Ad aut̄ inducebat̄ p̄ra rōnez Zuer. nihil ē: vt p̄z. Zuer. n.
 sustētat̄ i trib^o. P̄to q̄ vbi z loc^o sunt vna res absoluta. q̄ p̄p̄ie est
 p̄dicamentū vbi v̄t vlti^o est. Scōdō q̄ situs reſo vel respect^o est d̄o p̄na
 ad ip̄situs loci acq̄sitionē: inter locū z locatū: vt vlti^o est: z non sit
 vbi z vulgus reputat. Tercio q̄ ois motus est ad rem absolutā per se
 z p̄to. h̄is enīz trib^o cōcēssis rō Zuer. nullā patit̄ instantiā: z sic ē s̄m
 p̄t̄ d̄mōstratiua. sunt vero hec tria egeritatis quasi per se nota. non
 enī in nālī p̄cedā eē certitudo dem̄ arōis: quā admodū in mathemat̄
 ea. dem̄ arōnes. n. nāles s̄m p̄m̄ sunt ex sup̄pōit̄ s̄ famōs dem̄ arō
 t̄ides aut̄ reliquāt fortiorib^o: vt Zri. ingt. Dec pauca sunt q̄ colligē
 potui q̄ si nō v̄ra sint dabūt vobis occasionē inḡrēdi v̄rū in hoc.

Secda q̄sto **Superest** modo dicere de scōa q̄one ad quā Zui. inquit in
 p̄o Zui. eodē tractatu. 9. c. eodē. 3. opinās q̄ corpus cele/
 ste mouet se p̄ voluntatē z cognitionē: z q̄ vltas seu appetit^o sequit̄
 cōprehēsiōez: sicut vmbra corpus: vt Zuer. ingt in. 1. 2. ineta. cō. 39.
 d̄o optnat^o est ipse in celo esse cōprehēsiōē imaginatiuā q̄ sentiat̄
 interior: z voluntatē p̄ticularē qua vult motū p̄ticularē: z sic eū
 mat̄ in corpore celesti de virtutib^o aie esse imaginariū seu phātaſā
 seu volūtātē illi cōrespōdētē: ampli^o intellectū abstractū z volūtātē
 tem illi cōrespōdētē etiā vt p̄z ab eo: z sic voluit celū esse aial v̄t p̄p̄
 sensuz phātaſe cōpositū ex mā z formā: sicut aial h̄ic eternū: tamen
 a morōie separato: z tu vide eum per totū illum locum. C Sicut aut̄
 Zui vt ibi d̄icit: q̄ ois effectus nouus ab agēte per cognitionē p̄/
 cedens eget eā nouū q̄cōtinue immouet in sua cognitōe: s̄z d̄icit

h̄t ipse motū eēt esse effectū nouū: id a voluntate noua p̄ cognitionē
 inouatā p̄cedēz: z h̄mōi nō est nisi imaginatio. Amplius ois opera/
 tio p̄ticularis p̄cedēs ab agente p̄ cognitionē sit a virtute sensitiua:
 intellect^o. n̄v̄tūz est: s̄z motus est a p̄tō p̄ticularis p̄cedēs ab in/
 telligētia cognōicēte: s̄z ab ip̄suis imaginatiōe trāsinutabili p̄cedēt.
 aia q̄ cēt est aia imaginatiua h̄mōi sensum phātaſe z d̄fictiā nō cō
 cōp̄ticitē z ire: s̄z boni simplr vt loquit. C Huic op̄ioni obicit Zuer.
 in scōo ce. cō. 37. ingt. n. z in hoc errauit Zui. cū putauerit q̄ cōp̄p̄ia
 celestia h̄eant phātaſiā. Arguit cōtra hoc. d. haberēt. n. s̄m s̄m sen/
 sus: z si h̄ent in s̄m sensus esset eis p̄ salutē: z si p̄pter salutē pos/
 sent eis accidere occasioez: p̄pter hanc rōnem remouet peccatum
 Zui. z h̄mōi tres p̄tē: vt als h̄ic exposul manifeste sunt. phātaſia enī
 mor^o fact^o a sensu s̄m actū est: vt Zri. ingt in lib. de aia. s̄z si celū h̄ret
 phātaſiā: tūc h̄ret sensuz externū: z numer^o sensuz externoz est s̄m
 numerū organoz: s̄z h̄ret organa plura vel vnum: sic p̄z prima p̄na.
 scōa ad hoc p̄stat. sensus. n. nō dat aial nisi p̄ salutē: vt. s̄. ois cernat
 nociū ab vlti^o vel per tactū: vt in aialibus imp̄fectis. vel p̄ alios: vt i
 boie: s̄z h̄mōi sensus dati essent ei p̄ salutē: tunc sequitur vltima. s̄.
 q̄ p̄t accidere occasioez. cui enīz p̄t accidere salus z occasio p̄t
 accidere. z hoc p̄z in omnib^o: quare si salus inest celo p̄ sensuz: z
 occasio z fractura cily vel aliq̄s calūs corruptiu^o poterit p̄p̄suz in cur/
 rare. Et hoc est imp̄p̄t. est. n. celū in sui nā sempiternuz. z iam dixi de
 hoc als h̄ic n̄c̄ in v̄p̄o retere bonū est. Hanc rōnez z Zri. tergit̄ i
 his q̄ de plātis. ingt enīz. d̄icimus ergo q̄ vite coenē est sensus: q̄ sen/
 sus facit discretione later morē z vltā: s̄z celum q̄ h̄z regimē nob̄t/
 lus z dignius nostro regimine elongatū est ab his. est ergo vie rōnis
 Zri. celo nō p̄t accidere occasioez: nō h̄z sensuz. h̄mōi enīz p̄na tenet
 eodē situtē z illa Zuer. Amplius arguit Zri. in tertio de aia. ingt enīz
 sensuz aut̄ nō necesse in oib^o viuētibus: neq̄. n. quozcūq̄ corp^o sim/
 plex p̄tigit h̄t tactū: neq̄ sine hoc posse est eē nulluz aial. est p̄na rō.
 nō oē viuēs h̄z sensuz tact^o: s̄z nō oē vltū h̄z sensuz. modo cōstat celuz
 eū sit corpus simplex nō h̄t tactū: s̄z nō h̄z sensuz. Ampli^o scōam tan/
 ḡt rōnē. d. neq̄ q̄cūq̄ nō susceptiua s̄p̄rē sine mā: est z s̄z scōa rō: oē
 h̄mōi sensum suscipit. P̄na sine mā: s̄z corpus celeste nō suscipit s̄p̄ctōes
 sine mā: vt p̄z per se: s̄z celum nō h̄z sensum. Ubi Zuer. in cōmē. illius
 partis. s̄. 60. ait z inuit corpa celestia. illa. n. q̄ nō sunt gnābilis: neq̄
 corruptibilia si h̄ent sensuz: tūc nā ageret ociose: quā admodū si ista
 mobilia gnābilis z corruptibilia nō h̄ent sensum: tunc natura age/
 rer ociose. vult dicere q̄ d̄o sensuz: tūc nā ageret ociose: z amouēdo
 sensum a corporibus: gnābilibus natura ageret ociose. ibi quidē dan/
 do sup̄flue. h̄ic vero agēti d̄im̄nute: s̄z oino ociose ageret. Ampli^o v̄/
 nus Themistius in. c. 7. inquit. ex his constat animantē nām v̄t r̄ḡ
 sui parte extrema sine sensu exigere extremas partes naturam celi z
 plantas accipimus q̄q̄ alia rōne celum alia plantis sensus negati.
 Plantis q̄ p̄ignobilitate z crassamento nature partem hanc p̄me/
 ritine capere potuerunt celoz: eminentiore ordine dignationez
 habebat q̄ vt ad hunc vsuz d̄fēderetiam in eo sensus v̄t r̄ḡ gene/
 ri lupuacaneus: vidēb̄t q̄ neutru passioe foras accersita conḡstue
 indigebat plātē: q̄ p̄ximū vt dixi atq̄ obuiā sortiret: celum q̄ nullō

Contra p̄t
 tionē Zui.

modo passi necesse haberet. Ecce quo Themistius pulchra ratione celi
sensum carere ostendit. Rursus objicit et Aver. scdo celi. comen. 61. Inq
enim. de monstratio aut simpliciter hac scia fundata est super oppositio
acceptas ex scia naturalis et divinali. declaratur est enim in phisicis q
motor: corporum celestium no est in materia. et declaratur est in lib. de aia.
p illud qd est hmoi est intellectus. Est ergo demonstratio: vt dicit. ois
forma separata a ma est intellectus. ois motor: celi est forma liberata a ma
est intellectus. no ergo est imaginativa: vt Auz. tradit. Qd aut inquit
voluntate celi esse variabile est purus error et contra dicit oibus peri
pateticis. vt Theophrasto Porphyrio Averrois et Themistio: vt Auz.
bertus inq in comen. de cais. ppter qd Desaalach inquit q motor celi
est motus sapientis in eo q sapiens est: q sapiens est vno mo agere.
et semper et no per incostantia aliquando agere et aliquando non: vel sic
q agere. tunc enim mo agit q per diuersa disposi. C Super est mo
do solueret motum Auz. Ad primu Joa. inquit q 13 motus celi sit no
uus fm pres. est tamen sempiternu fm totu: et sic ad forma argumeti
maior est vera de effectu nouo vtroq mo: cuius mo no est in pposito
C Ad scdm rñ det ipse in lib. de sba orbis. q no opz vt intelligit itel
ligat motu particulari: intendit. n. vt inq motu vlem per se: q non
pnt. p duci mo particulari nisi inouent: no per accns intendit illos
particularis. Ampli? agr inq intelligit itel ligat vlm motu p se p
singulari motu per lineam reflexa. C Syhic bonus hō peccat in tribu.
Pno q motus no pot inouari fm partes qu mouet fm totu: vt dicta
est in alijs disputatōibus. totus. n. motus nihil aliud est q omnes sue
partes. Amplius peccat in pta solone ad scdm: qm tunc cognitio in
telligit esse cofusa et in potētia: vt Aver. arguit. 12. met. cō. 51. piaz
Aboz: qm ois cognitio rei in vñ est cognitio cofusa et in potētia: vt di
cit cō. 14. illius. 12. et in scdo meta. cō. 13. Ergo cognitio intelligitāri
est in potētia: sicut nostra cognitio per lineam reflexa. certe iste hō debet
intelligitā cognoscere singulare per lineam reflexa. certe iste hō debet
ret. verē dāri. Aver. enim quē ipse tan q deum tenet in tertio de aia.
cō. 9. et 10. nun q sciuit assignare aliu modū quo intellectus cōprehēdit
singulare nisi mediāte sensu: vt p ibidē. Alij vero latini per cōuersio
nem ad phatama: cum igit celus careat sensu et phantasia: vt paulo
ante cōclusim. ideo zin hoc errauit Joan. Ideo dicit Alber. in. n.
sue sapientie. multo subtilius dicitur plus ad mentē Aver. ad hmoi ar
gumēta. ait eniz q intellectus actiuus est duplex: vnus qdē p actū
sum per se et p eius cōtia. intellectus actiuus per actū est intellectus nō q
extēsiōne sit practice: vt Ari. inq in lib. de aia. no enim agit nisi p
forma artis accepta vel inuenti. actiuus per se et p cōtia est intellectus
intelligitāz. agit eniz per suā essētia: vnde quā ad modū virtus for
matua in semine agit p suā cōtia in mām quā ambire per spūm sine
imaginatioe et aliqua. ita dicit q intelligitā agit absq imaginatioe
aliq in spūm celū motū: et sic illa actio sequit intelligitā: eo mo quo
operatio nāla sequit nām: et no quo operatio nā sequit. phereim: vt
credit Auz. C Sz dices. vel intelligit motū vel no. dico q intelligit mo
tū no ex se: sz intelligēdo se: q intelligēdo cāz: mo? intelligit quodā mo
motū: vñ intelligit motū: nec scia particulari nec vñ: sz scia q est cā mo?
vt dixim? supra. et p hoc p sol. ad argumēta in pncipio qnti facta.

Joan.

Joā.

Alber.

Circa tertia qōne diu laboraui. videf. n. mihi oitri difficultas ex Tertia qō.
duobus. pno ex pte gubernatio. scdo ex parte copia cele
stis. Ex pte gubernatio qdem: qm ois gubernator: q pno et p se est pp
secdario pp gubernata: eo itatu noscit gubernata: q ea gubernata
vt manifestū est p se. Qd declaratur est deos curā no pte de his: eo mo
quo cadit sub gubernatioe ipsa: et inde sequit q ea gubernata
inreūde aia celi pp nos moueat. Ex pte copis vero celestis: qm plu
ribus oib? vt illa no agere in nos: qm si ageret esset vt Auz. inq.
et ois astronomi q. sagunt put plunqnt in triplicitate. aspectu tri
plo: pout intrat domos vel opposita domoz: vt sunt in dignitate et c.
q ab astronomis ponunt. Qd aut hoc mo no agant diuersa oñdiz: q
vt mutat nās pp mutationē loci situs dom? triplicitatis et c. vel non.
siqdem no mutat nās: nec ēt actōes mutabunt. Inq enim Aver. ter
tio celi. cō. 72. sic. et est regula a cais quaz nā est eadez: et no differunt
qnt fm magis et minus no sequit nisi nā vna diuersa fm magis et mi
nus: et hoc potest probari demonstratiue: vt iam pbara in fine ptime
pspiratiois retiaz. Si vero mutat nās: vt quidā inquit astrologi
mirabilius vidēbitz multo plus et estabile. qd Plotinus in scda
Eneade in. 3. li. c. pno. ostēdit: qm in rebus terrenis que mutabiliss
me sunt ex sola motū mutatioe locoz: atqz intuenti diuersitate nul
la particularis accidit variatio nature: qm minus in rebus stabiliss
quales sunt res celestes. Ad hoc vt Aver. inquit in qnto phisici. au
dētus comen. 1. 4. et 8. phis. comen. hō peccat in tribu.
bus quemouent motibus oppositis est eadem. C. g. qm id qd mouet
in loco idē est cū illo qd quietat. et p hoc vult ipse in. 8. hunc modū om
nibus alijs esse pfectiorē: q no mutat rei sba: et id puenitissim? eter
no copio. Ampli? in pno ce. comē. 22. ait. et ligamentū sūius corpis
cum ente eterno no copio: necium est: vt sit corpus ingnabile et in
corruptibile: qd nunq in sua sba transfmutat nisi tm in loco: ita q ipso
transmutato semp in loco remanente substantia no cessat agere alias
mutatioes predictas in corpibus: que sunt sub ipso: et etiā no cessat
generare recipiētia ista. Ecce quo celus propter mutationē loci aspe
ctus dignitatis: et aliarum dispoñum non ipse natura et substantiam
mutat: qd et ipse. 8. phis. in calce. 15. comen. etia aperre pultit
vide. Rursus Porphyri? in qōmb? ad Anebonē cheremones ait. in
certum esse. si qui. n. negent corpora celestia viuere cognū dicere eor
um corporales naturas nō aliter apud nos agere q elementoz. mini
sterio. idcirco solas qualitates corpo: eas afferēt. vltra vero minime.
C Preterea sicut Plotinus testat? est: mercuri? quadā dispoñone possi
no cā no videt sapientie nati: hui? rōne inq: qm qd no facit aliam:
nec illius accidentis cōsentaneū est esse. inq: tm mercuri? vt sic pos
sūt nobis esse signū sapientie nati. indicabit. n. copis tēperatam ad
obsequiū se ordinatā. C Preterea instat et platonici: qm corpis cele
stis natura est vniuersa vniuersim? diuina optima diuina numini
propria: ergo planeta in quacūq parte fuerit nō poterit operatio
nem: nec nām mutare: vt alit inluat rōe q antea: et vt alit maleficerit.
sic q prius. Beinde sba potēs agere in quocūq pūcto fuerit sūi: ita
tus no variat p remotioē aut appropinquatioē ad ea in quibus
est: vt manifestū est p se. modo planeta est potēs agere eū in quibus

facto terre; q̄ vbi cū fuerit h̄bit equalē potentīā & s̄cōd̄ variabit
 nec in actōe; nec in n̄ā. Adhuc si planeta varia ageret: put est in an-
 gulo: & put declinat ab angulo: tunc eodē tēpore diuersā ageret: q̄
 absurdū dicit̄ cēsent platonici. p̄m̄ am p̄bat̄ qm̄ eodem tpe nobis est
 angularis alijs nationib⁹ & climas. atq; ecōuerso: ergo diuersas eodē
 tpe nās vel actōes h̄bet. Itē p̄ro signū est diutius supra nos rāto to-
 tius & absolutius agere d̄z in nos: s̄z signū duodecimū diuti⁹ supra
 nos existit q̄ ascendēs. singularis particula: q̄ magis in nos ager q̄
 ascendēs cōtra eos. Rursus corpora celestia nō vnt multiplicare: hic
 inferius nisi calorē & humorē: & nō frigus: neq; siccum: qm̄ corpa cele-
 stia sunt cāe vite. modo vita cōsistit in calido & humido: vt Arist. inq̄
 in lib. de morte & vita. Adhuc corpora celestia oīa sunt vnus sp̄s: vt
 Zuer. inq̄ in. 2. ce. cō. 4. 9. q̄ v̄ oīa frige faciūt vel nullatq; enim cōp̄-
 rit perse vnt̄ in diuiduo alicui⁹ sp̄s cōpetit̄ cullibet. perse enim & de of-
 infert: vt in posteriorib⁹ dicit̄ est. hec igit sunt illa duo. s̄. expte intel-
 ligētiē & ex pte celestis corp̄is q̄ m̄ā: i. corpora celestia agere in nobis
 cōsistent. **P̄o** altera pte sua extat viros illustrat̄ rōnes q; nō inno-
 reas h̄t: viros quidē in primis Arist. q̄ in scdo p̄igenesios plane inq̄.
 q̄ pp motū solis in obliquo circulo sunt gnatioēs & corruptioēs hic
 inferius: quā ppōnem Zuer. in cō. 56. illius exposuit. vide. Amplius
 Zuer. ibidē cō. 58. inq̄ q̄ pp diuersitatē cāe agētiē in vltio sit diuersi-
 tas rerum h̄c vt diuersitas operatiōis solis pp cōgregationē & segre-
 gationē planetarū cū eo. **P̄terea** & ibidē assignas cām finālē ge-
 neratiōis istoz. inq̄. q̄. n. in oib⁹ inquit⁹ q̄d melius d̄siderare nāz
 semp meli⁹ aut eē q̄ nō eē: q̄t eē aut modis dicim⁹ in alijs dicit̄ est. s̄
 aut in oib⁹ ipose existere pp lōge a p̄ncipio distare. reliquomō cōp̄le-
 uit eē deus faciēs p̄tinua gnationē: ita. n. maxie p̄tinuabit eē: q̄ p̄-
 mo est s̄be fieri semp p̄ gnationē. hui⁹ aut cā: vt dicit̄ est multoties in
 circuitu allatō sola p̄tinua. vbi Zuer. cō. 59. hoc pulchre exponit. vt
 de. Ampli⁹ Arist. scdo ce. in illo tex. qm̄ aut nō est cōtrari⁹ motus. affi-
 gnat cām qre corp̄ celeste plurib⁹ motib⁹ mouet. vbi Zuer. in cō. 17.
 illius partis inq̄. vult p̄scrutari h̄c de cā finali qua celum h̄z plura
 motus: & vult dare cām ex eis que hic apparent. apparet. n. q̄ p̄por-
 tio eoz q̄ sunt hic ad corpora celestia est sicut p̄por̄tio facti ad faciēs
 & q̄ factū est de operatiōib⁹ factiōis: sicut finis incipit dare cāz mul-
 titudinē eoz ex factis hic. Et in fine huius capituli inq̄ quodāmo-
 do recapitulādo: nūc aut tm̄ manifestū est q̄ quā cām plura sunt cir-
 cularia corpa: q̄ nece gnationē eē. vbi Zuer. cō. 21. illi⁹ p̄ris vult Arist.
 vsq; eē circulo in d̄mōstrādo. arguit enim motū multitudine ex ge-
 neratiōe & corruptiōe. h̄c post ex multitudine motū arguit gnatiōē &
 corruptiōē. Adhuc Arist. 12. met. s̄ idē p̄firmavit. vbi Zuer. in cō.
 illi⁹ p̄ris. s̄. 34. inq̄. & si hic fuerit due actōes p̄trariet vt gnatiōē & cor-
 ruptiōē eterne & fin reciprocationē opz vt illud circulare q̄d facit bar-
 duas actōes p̄trarias moueat duob⁹ motib⁹ oppositis aut pluribus
 in loco: sicut ē de. 7. planetis & plus: q̄d apper de actōib⁹ ipoz est sol.
 & s̄o antiq̄ vocabat̄ illū d̄m̄ vite. ecce q̄ plane Arist. & Zuer. illud con-
 sentiūt. Rursus Zuer. ibidē cō. 4. 4. inq̄. d̄s̄p̄o in iuuamēto corp̄is
 celestis ad iuicē in creādo entis q̄ sunt h̄ & cōseruādo ea ē fieri d̄s̄p̄o
 regētū bonoz q̄ tuat̄ se ad iuicē i regēdo bonā ciuitatez. vult dicere
 quē admodū

P̄o Arist.

quē admodū sunt patrij Veneti in regimie inclyte ciuitatis Venet/
 riaruz: vt per totum munduz cōstat: ecce q̄ plane illud ibi concedit
 aut & Platonē amboz: & qui locuti sunt fermōib⁹ vtriusq; inquit
 q̄ pius frigus est radix: & q̄ caliditas generata est accidētalis intrā
 super eaz. & signū illius est: cūz sol declinat a nobis in orbe suo cōclāu
 ad partē d̄extraz meridiei accidit super nos supfluitz s̄nt longinqua
 a zenitē: & p̄tis motus ad latus poloꝝ septentrionalis inueniunt frigo-
 ra zē. & Arist. in fine illi⁹ sermonis cōmēdat eos. v. dico aut q̄ ipsi be-
 ne putauerūt in illo zē. ecce quō corpora celestia agūt in his q̄ sunt h̄.
Adhuc Arist. in lib. de mūdo: qui & de mirabilib⁹ mundi ē ab alijs
 inscribit cap. 9. tanta arte ranroz stillo ostēdit hunc munduz in inferio-
 rem regi a superiori q̄d dicere esset superfluz. incipit enim sic. restat er-
 go dicēdū sumariē de cā oīuz cōtentiua: quē admodū & de alijs. nefas
 enīz eē inūdo dicere: q̄m̄ nō subtrahēd velut in figurāli doctrināz
 p̄mittit̄e p̄ncipiū mūdi. Antiqu⁹ quidē ergo qdā sermo & p̄m̄ est
 cūcū oībus q̄ a deo oīa: & per deū cōsistat. nulla enīz nā sibi sufficē
 p̄uata salute que ex eo: quā obrez & qdaz antiquoz mori sunt ad di-
 cendū q̄ h̄ oīa plena sunt d̄ijs: & reliqua. vidē vbi modū regimie hui⁹
 mūdi ad plēnū reperfes ex supiorib⁹ latiorib⁹: quē admodū sub ne-
 bula inquit & methēozis. **Ad** igit supiora in his q̄ h̄ sunt agat tāta
 dicta sint. p̄ h̄. n. q̄s erit ambigu⁹ nō pax. vt igit veritas d̄terminet̄.
Quātūz ad p̄mū illa q̄ h̄ s̄nt p̄m̄ p̄tinere ad p̄tē sp̄ualē: & ad p̄tē
 corporeā. h̄. n. cū nexuz sit celestis & corruptibilitū vt Isaac inq̄:
 duplicē decebat ipoz h̄re nām. s̄. sp̄ritalē qua cū superis cōicētz: cor-
 poreā qua cū his q̄ h̄ sunt. Et cōueniat: & loquoz de h̄oīē: qm̄ vt Plato
 astr̄ h̄o est quodāmo oīa. in eo. n. sunt oēs res mūdi. est. n. paru⁹ mun-
 dus. ea igit que h̄oī accidit quātūz ad p̄tē corporeā sunt transmuta-
 tiō in s̄bā: & trāsmutatio in accētē. In s̄bā qdē m̄ gnatiōē corruptiō. in
 accētē augmētatio & diminutiō alteratio & motus localis: h̄. n. sunt
 trāsmutatiōis sp̄s vt p̄statiq; p̄m̄ h̄oī & corp̄is reb⁹ accidere. Ea vō
 accidit̄ et quātū ad p̄tē sp̄ualē sunt augmētatio in sc̄ia: d̄cētē m̄
 in ea: p̄hetia credulitas alicui⁹ noue legis: prudētia & oēs opatiōes
 alē: quas enumerat Arist. in lib. de aia: & in erp̄icio. h̄m̄ oī. n. trāsmuta-
 tiōes solū h̄oī p̄p̄ie sunt. vt Arist. inq̄. h̄c igit sunt q̄ h̄oī accidere p̄m̄:
 & oībus reb⁹ que sub astris cōtinētur. **Super** nūc videre quot nā
 modis celū cōcurrat ad ea q̄ enumerata sunt: & q̄ veritas nō inuenit̄
 nisi p̄ opposita: & in longo ip̄rita inducere op̄iones paruz reputatū
 bonū esse in q̄bus si qua bona reperi i reputabim⁹ ea in lucrū. si qua
 v̄ro incōnua largiat̄ eoz adhuc s̄t sunt referēde. **Ar** viteri⁹ verita-
 tem inuestigem⁹ eoz: dicta actusantes: possum⁹ ergo vel suspicari cor-
 pora celestia nulla i his q̄ h̄oī sunt agē vel ea agere. Sigdē nulla age-
 re suspicamur op̄io erit legis machometi. inquit. n. corpora celestia ēē
 facta ad vniuersū deco: & non ad entis creationē vel cōseruationēz:
 Destructio destruc. Zuer. **Ann**

Quisio.

ppter qđ Rabi moyses dixit deus imediate oia agere: & in nullis rebus esse virtutes nales: & hoc narrat Aver. de sua lege. 12. meta. cō. 13. inquit. & cū loquētes nre legis opinabant qđ agēs agit creādo forma ex nihilo: & nullū hmoi agens viderūt hic dixerūt vniū agens omnia entia sine medio. & qđ acro istius agētis trāsīt in vno instātū in actio/ nes cōtrarias & cōueniētes & infinitas. ita qđ negāt ignes cōbuerre & aqua humectare: & dñōta ista indigere creatione: adeo qđ dñs qđ hđ nō mouet lapidē expellēdo: sed illud agens creat motū: & negauerūt pp hoc potentā esse sup. in rebus: & sic p̄t̄z hec. ¶ Sed quātus hęc lex sit cōtra nām & rōnalem veritatē: & in sp̄cīas. arguit enīz Albuasar cōtra hanc: & cōponit rōnes sic. oia corpa nātia que motu locali & per se mouent sunt agētia aliqd extra se: vt exēplo ostēdit: vide. Sed claratū est oia corpa celestia moueri per se & motu localit quare & ipsa agere extra se nō erit dubiū: & cōtra hoc faciūt oia inducta in p̄cedēti sermone. Si vero corpa celestia agere extra se & in hūc mundū cōuertantur. Ad huc paritū sunt p̄res antiq. quidā. n. eoz sunt qui cultibz effectū hī in feri? pprium fidus p se ad eius creatōem ē in celo imponit sufficiens ad incrementū illius: & hōpinio Dermis Enoch Bercu ruz: plurimoz in doctum fuit. adeo qđ astronomi. 48. imagines in celo situant stellato: vt quelibet suā rem procreet & curet. iuxta illud Ziri paulo ante allegatū. qđ az antiquoz senserūt hęc oia plena ēē dñs: & isti sunt qui tantā corpbus celestibz imponit potētā qđ oia ex illis eē conati sunt: & iter: vñ & Homer? ab Empedo. accipiens in gr̄ intellectū & voluntatē ad p̄ns augeri: pp qđ inquit talis intellectus est in terminis hōlbuz: qualē deducit pater in dñe vīrozū deozūq. Et hūius ēē op̄o nis D: p̄h? oia plena dñs in carminib? suis dogmatizans fuit vilis esse. dicebat enim deos virtutes diuinas in rebus distulas esse: quos deos Arist. de mundo exponēs inquit. sumunū habitaculū deoz nū/ cupatum est celuz: plenum aut̄ existens corpozū diuīnōrū que stellas p̄sueim? dicere. Post hos Alex. aphrodifens qui Democritū & Leu cippuz secutus est inquit. hunc mundū nō dependere ab illo nisi quā/ tum ad ordinatē regularitēqđ agere. vñ qđ hīc inferi? est cōtrarietas sufficiens ad generationēz. Amplius sūm potens recipere mor. ideo & hęc nō dependere: nec in alteratiōe: nec in ḡnitione: nec in augmē/ tatione ab illis inquit. Vterū hmoi motus ordinati nō eēt fm quā/ dam reciprocationē: vt. si nunc ex calidiā generant frigidā: nūc cō/ uersio. Sed p̄tingeret sicut Heraclit? posuit: qđ qñqz oia fierēt ignis. nam ordinatio reciprocē cōuersionis inuicem est p virtutē celli. aut tñ saluādo dicitū Ari. in. 7. & 8. phy. hmoi corpa hō dependere in motu lo/ cali tñ ab illis. hoc aut̄ experientia euz docuit de magnete. mouet enīz localiter put virtus est celli. Imo vt dñt lapidarij si magnes sic ure red/ daretur rotundē: & super duos locaret polos: eēt sine dubio mota lo/ caliter motu celli: p̄ximo: & hoc qđ oē qđ localiter mouet: mouet per virtutes p̄imi moti qđ est celeste corpus. Et cum oia hęc sint dicta ex his accipim? qđ corpa celestia agant in his inferioribus sine dubio fm oēs modos motus. s̄ intentionales & p̄hicos: fm p̄hicos quidem qñ fm generationēz & corruptionē: & amplius fm alterationē: ad huc fm augmentū & decremētuz. Rursus fm loci mutationē: fm intentionales vero: qđ hominib? sancte insuātur prophetie religioēs mores

De Albu/ masaris.

De Alexā/ dri.

declarati in libris moralib? virta & vlr oēs actus qui in nobis inue/ niunt: vt astrologi dñt. hęc lz probata sunt rursus ea cōfirmās ostē/ do primo qđ agant in hōiū generatiōe & corruptiōe: qđ apparēt in ele/ mentis & mixtis: qñ accēdere sole & alijs stellis calidis ad gēntibz al/ cuius regionis elemētā supiora: vt ignis & aer augent: & inferiora. s. terra & aqua minuitur: & in supiora cōuertunt: & econuerſo recēdēt. Ampli? in mixtis. & p̄mo in malatis. inquit. n. alchimistē: vt Alber & Zul. quēlibet planetā habere vñā sp̄m metalli. sicut sol hz aurum multiplicare: luna argētuz: mercuri? argētuz: vīū: mars ferrū: lupi/ ter stānuz: saturn? aut plūbz: & in dē hmoi metalla nota sortita sunt planetaz: vt inquit. Hoc ēē apper in aiatis & in plātis. quātū. n. ac/ cessus & recessus solis necessari? sit ḡnitioni plantarū agricole testē/ tibi erunt. ¶ Præterea in generatiōe aialium: sole enīz intratē p̄mūz punctū artēris: tunc aues nidōs incipiūt colere: inter se aues suauē cantus ad amozē incitantēs canere. vt Plato inquit de p̄silonena. & reciproca basia qñqz interponeret ad amozis actum: vt inde procreetur pulli occurrūt qđ mirabilis sit nature ordo ex hmoi ani malibus felicib? capere quispiam pōt. ¶ Ad huc empirica testat ex/ cōritas medicoz quī nouem menses latōnis fetus in vtero. maris planetis astribz ēas sunt natus in octauo mēse viuere non possē: qđ sub planeta mortificāte oritur. Et qđ hī sint ita oia auctōritate magno rum cōfirmoz: quē admodū fuerunt Bago greco: & Berma babilo/ nicus: & Dermis egyptius: Ptolemeus sapiens: Heber hīp̄palensis & thebit: quozuz caput fuit Sozoaster qui cū natus fuisset cerebuz ita palpitasē aiūm qđ manū impositā repelleret: quē admodū Plinius testatus est. Hmoi enīz viri alchimiaz perficiēs totum genus artū ad corpa celestia reducūt. erat enīz p̄micipuz apud eos. oia que/ cunqz sunt generaturqđ a nā vel arte moueri a virtutibus celestibus p̄mo & per se. & hoc de nā non dubitarūt. in arte quoqz p̄stare ēē dñt eo qđ aliquid mōz nō ante incitāt cor hōis ad faciēduz: & hoc eē nō pōt nisi virtus celestis: vt inquit illos p̄moueret. ¶ Præterea Pla/ to in thymeo inquit. vitam nobis corpoz: eaz & stellis infundī. Qđ aut̄ corpa celestia agant: & in his transmutationē in accōtibz. s. mor? spirituales & corporales manifestabit. & p̄mo de sp̄iali mutatiōe ex/ perientia docet. inquit. n. Plotinus in sc̄do quarte eneadis. qđ statue facte ab artificib? loquētes nō loquūtur: eo qđ anime loquātur in eis nec qđ sidera loquantur: sed demones a fidere ducti sub cuius dñio celebrata sunt ars vel operatio. Amplius quē admodū Zily testatus est de puero filio regis quo die natus est locuto nō dicit p̄nctionē quat ruz: planetarū in eius horoscopo occurētuz prorulisse verba: nec est cōmūz eius animā ea formauisse: vaticinūqđ fecisse de paterni regnī calamitate: paulo post eueniente: sed demonē potius fuisse locutū: de/ monēs dico mercurialē: qñ in octauo gradu libe horoscopo qui ter/ minus est mercuri: mercurius cum venere ioue & marie dicit fuisse coniunctus. ¶ Rursus dicit Albuasar in la dan: qđ grecozum reges cum opus aliqđ perficere curabant: deo quidez orationē porrigē/ re cōsueuerūt capite draconis existente in medio celli: & cum ioue vel alio aliquo amicabili aspectu coniuncto. tunc enim exaudiebantur. Ad idem Plato in republica ait sub fatalibus necessitatē deē filia/

De medi/ corum.

De Plato/ nis.

Nota

trūq; eius parcarū reuolutionib⁹ aias in corpa p̄ficiet. vide. C. Pre-
 terea astronomi dogmatizāt capite arteris signiferū sub ei⁹ cōpari ca-
 pite imobilis zodiaci situato: & vtr̄ zodiaco subortogonālī ente 30/
 diacoq; siquidē factū ēm Ptolemei rā dices vt ampli⁹ circa. 1500.
 anno sui mot⁹ indicat cor leonis preractū tūc nāq; virtute vnita ex
 directa cōnexionē spheraz in hęc inferioza diffusa. Datimē ac. quat
 per. 500. ānos ante & post mūdūz cōsolozere virtute z sapientiatūz qdē
 eniz reges impatorēsq; fūere celeberrimū: vt Alex. varius: Jul⁹ cesar.
 & reliqui. tunc ēt romanoꝝ monarchia: stoꝝq; adaucta sololarpe/
 r̄iparhēticōꝝ fundata secta Arist. auctoz. Tunc Bale. in medicina.
 Ptolomeus in astroꝝ sapientia. Licēro in rhetozica clauere. C. Tim/
 plius prouulgabant secte bestiali appetitu fundate vt machometā/
 noꝝ & alie multe. q; si accidat capita signōꝝ. quattuor cardinaliūz
 oīno zodiacos icēpētia abnuūcē secedere oīa ecōtrario pueri inci/
 pient: sicut p̄z nris spib⁹ in qbus paucosimo nullos video p̄bos: &
 illi pauci cōp̄zuntū: ita q; desperari p̄biaz p̄uifaciūt inem q; eaz tāq;
 destrictozēz aie & corpis reputāt eo q; appetit⁹ innāles p̄bi sequunt
 hodie p̄p̄ d̄ipōnez t̄pis huius: id nūc p̄bos oēs viciosos reputant
 vulgares. cuius p̄trariū legim⁹ fuisse t̄pē illo. qdē admodū. Arist. nar
 rar in lib. de p̄mo. manutenebat enim leges diuinas p̄hōnes nāles
 & ordinē p̄gruos: z breuiter oēs op̄tiones quib⁹ dūcebant in p̄fectōzēz
 aie z corpis: cuius oppositū video t̄pē meo. 1497. z vtinā t̄pē illo fāta
 mea ita tulisset vt me vident tunc p̄stassent. Dñi huius t̄pis pauci
 sunt p̄ter nostros p̄claros Tenetos qui iustitiaz tēperantia: fidem:
 virtutū oīum generā cōseruēt: quos deus tanq; imagines antiquozū
 dñozū cōseruat: vt ne nā obliuioni tradat eos: qñ occurrit illos refoꝝ
 mare. q; itaq; corpa celestia in his que hęc sunt sp̄rituales mutatio/
 nes nouasq; t̄rāsmutatioēz agant manifestū ex his est. Qd̄ vero in
 his que sunt h̄ ampli⁹ agant corporeas t̄rāsmutatioēz pbare nō exē
 dit: qm̄ oēs libri pleni sunt: & sic sit de his dictū intantuz. C. Sed q;
 nōdūm manifest⁹ est modus agendū eoz in nobis. Ideo ampli⁹ circa
 modū agendū in his. possum⁹ ergo intelligere ea agere duplī. vno mō
 tāq; cās p̄tias remotas p̄ncipales. ita q; illa sint p̄ncipales cās oīuz q;
 h̄ sūt: & agētia h̄ sint cās istales. scdo mō tāq; cās p̄tias z immediatas.
 scdo siquidē mō ad hęc triplī. vtr̄. particulariter: z mō mediō. inquit
 astronomi vt declarabit. Si quidē p̄mo mō sic corpa celestia cōnera
 & d̄stitūt nām vlem que est tanq; cā p̄tina z vlis oīum effectuzūz qui
 h̄ sunt z agentia h̄ sunt cause p̄tine z istales imagināduz. h. et ge
 neralibus agētib⁹ h̄ z corpōib⁹ celestibus fieri vñū agens h̄is gra
 dus ordinatos: qm̄ hec agentia in agēdo dependent ab illis quoad/
 modūz in essen. do. Hoc Arist. scdo perigenētos testatur est: vbi cor
 pora celestia esse velut ars. h̄ aut que h̄ sunt tanq; in ista artis. Qd̄
 etiā rōnibus pbatur Quē. 8. p̄p̄ qñ. cōmēto. 4. 6. 2. 4. 7. quaru p̄tina
 sumitur ibi: qñ inuenit aliquanā plurificata in multis ēm vniuocam
 rōnem vel analogāz opz vt eam in aliq; p̄mo talededucam⁹ qd̄ sit
 uale per se & cā omniū alioꝝm quare sint talia. modo in propozito in
 uenimus oīa agere h̄ z potentia agendū esse in omni⁹ his que h̄ sunt.
 ergo opz dare vñū p̄mo tale qd̄ sit tanq; regula z mensura omniūz
 alioꝝm: & hoc nō potest esse nisi corpus p̄tiniū imotale z diuiniū. h̄c.

Laus z bñ
dictio circa
venetos.

Corpa cele
stia agere ē
duplī.

sumquare zē. C. Scda rō esse p̄t ex verbis Quē. corpa celestia agūt
 in his: z agentia h̄ vel equa p̄mo: z hoc nō. Tunc. n. vnus effect⁹ a qua/
 bus causis equē p̄mo totalib⁹ p̄nderet. si nō equē p̄mo: vel scit agentia
 h̄ per p̄tias q; illaz hoc extranea existit nature vel illa p̄tias. z hoc
 volo. p̄z ergo cām vlem corpaib⁹ celestibus esse decēter inscriptaz.
 C. Sed dices. oē agens p̄tiniū z p̄ncipale cōiungit suo instr̄o: vt p̄z
 de manu z leuari z multis alijs: scd̄ corpa celestia nō est p̄tiniū nobis:
 p̄p̄sensu p̄z expresse. C. Dices. q; instr̄m est multiplex: p̄posito vñū
 p̄z. vno mō qd̄ nō mouet p̄ se nisi per influxū ab agente p̄mo: vt p̄z
 in lapide moro a baculo qui nō mouet nisi p̄ manū que in baculo in/
 fluxit: & sic veruz est: oē instr̄m esse p̄ncipali agēti cōiunctuz. scdo mō
 p̄t accipi pro scda cā: que oē instr̄m. put nō agit virtute p̄p̄ia: s; vir
 tute p̄tini: z sic h̄mōi sunt instr̄m p̄moꝝ corpōꝝ: z sic nō opz q; sint cō
 iuncta ēm locū: sed ēm actū virtutū vt oēs oēt sapientēz: sic p̄z ēm.
 si aut̄ dicam⁹ corpa celestia agere scdo mō. s. immediate z vtr̄ ad hęc ēm
 periparhēticos illud p̄cedendū p̄tō mediāte lumine z motu. vt Ari.
 scdo celi. inquit. z Quē. ibidē cō. 4. 2. hec eniz duo sunt generalia in/
 stramēta corpōib⁹ celestibus ad agendū h̄ inferius: nō tñ quātū ad
 t̄rāsmutatioēz in ista: vt p̄z ad sensuz: sed quātūz ad t̄rāsmutatioēz
 in accidētib⁹. s. motu locali alteratioēz augmētāzēz z alij: vt sensuz
 diuulgat. C. Amplius si dicim⁹ corpa celestia agere in his inferio/
 rib⁹ immediate z mō particulari. s. vnicuiq; p̄p̄ia s; periparhēticos
 est valde dubiū. nō eniz inuenit apud Arist. corpa celestia agere in his
 immediate nisi motuz lumine: z nullibi inuenit istuz modū agēdi astro
 nomozū. maxime. n. in lib. celi ipsum tradere debuisset vbi oīa acci/
 dentia propria celozum tractat. atramē si dicta Arist. in lib. de bona
 fortuna inspicim⁹ ad hęc poterim⁹ cōstiteri h̄mōi modū agendū in no
 bis. C. Bebeo scire q; duo sunt modi dicēdi: ad hoc satis optimū. p̄t
 mus est imaginādo q; quē admodū calor igni inherens z est calor z
 est igneus. sic z pater meus in hora generatioēz z t̄rāsmutatioēz sp̄rit
 ualis: z est hō z est stella z corpōꝝ celestiuū instr̄m sub tali cōstella
 tione vel d̄ipōne existētuz: z quē admodū calor in quātuz calor non
 generat nisi per se calor: sic z hō in quātuz hō non nisi hominē gene
 rat. amplius sicut calor vt igneus generat ignem: sic z pater me⁹ hō
 existēs in quātuz instr̄m celozū sic d̄ipozitorū quāsdā mibi nāles po
 tentias aggenerat. C. g. potentia nāles gladiadi saltādi: z sic te alijs
 potētis nālib⁹ de scda h̄c qualitatis. ampli⁹ aggenerabit mibi po
 tentia in nālem qua moueoz a d̄ipōne mei ascendētis. sic q; quē admo
 dum oīs mee vite existet d̄ipōne varia d̄ipozitorū: sic z ego allectus
 ab eo insequoz eius d̄ipozitionē: nunc quidē h̄ ilaz: nunc vero tristē
 nunc studiosaz: nunc p̄tina. huius exempluz Plato posuit q; quē ad
 moduz porrigens lactucā anseri eam mouet: alliciq; per exteroꝝz
 sensum: qm̄ p̄p̄ietas nāles fuit agētia anseri moueri a lactucā: sic
 di d̄ipozitio naturalis fuit mibi a patre in virtute astroꝝz data vt d̄i
 sponat ēm astroꝝz dominātiuz mibi d̄ipozitorēz: z h̄mōi nāles poten
 tias Arist. in illo lib. sp̄ritus appellat nāles: vt ibidēz p̄z. C. Sed am
 biges nō paruz quid nāz est h̄mōi nāles imperus. an. s. accidens aie
 an accidēs corpōis. C. Sedo ambigēt qm̄ astronomi cōsiderāt exi
 tus nati ab vtero. z nō tñ horam cōceptioēz. ergo nō est virtute pa

Obiectas

Solo.

Tota.

Substitutio.

Substitutio.

Bubatio. tris hmoi nalis poteria. C Tertio dicitur an dno vite sottis est si ere bono vel malo ad hoc vt bene vel male agat ille planeta spectr nunc nouiter influit sibi qualitate aliqua: an illa congenita sufficiat

Subtrario. C Quarto dices q tunc corpora celestia vli mo cōcurrerent: sic nō differet hmodus agendi a primo: qd nō est ita. C Bōz igit ad primū q quēadmoduz ingt Arist. oia accntia plica sunt cōia aie z corpora quēadmoduz in p de aia: oñsum est. veruz aliqua insunt aie pp corp aliq ecōtra. si cō pposito hmoi accntiaz si sint cōia aie z corpora insunt pp corpus: qm incipiunt ab iplo cozpe: z terminant in animā: quēadmoduz formz z vigilia: vt Zuer. dicit. C Ad scōaz debes scire multū in hoc q in genere aialia. A. g. hois tria cōsidero tpa. s. horam ptectōis spmatis: horaz formatōis eius: z tps regūinis sue vite. Imaginor igit tūc ptes instrumētuz astroz sic dispositoz generare vt dari virtutē igitūe dīpōnem quā daz vt agat actione vntgenia v/ spōni astroz tpe ptectionis. tūc enīz semine pteco virtus forma/ tūa ad instrumētuz duoz. s. hois z cozpoz celestius sic dispositoz: vt instrumētū hois hoies ghar: vt instrumētū astroz sic dispositoz hora formatōis ghar accntia cōsilia astroz dīpōni. Hora quoqz exitus virtus formatua que primo erat formatua cōuertit in regitūaz cozpoz: qm amplius fetus nō viuūt vita mris: z sic itez pōt cōsiderari dupliciter. vno mō in quātū est instrumētū hois: z sic cōseruare z regere hoiem in quātū hō est. alio mō vt instrū astroz sic dispositoz in tpe exitus. z sic habz mouere nauis fm dīpōnez sūt dñt. z oia ista tria tpa cōsiderare solēt astronomi maxie tñ tps exitus: qm tūc virtū incipit regere corp: z quodā mō agere in virtute astroz tūc sic ordī natoz: vt dcm est. C Ad tertiā mihī vt ee dicēdū q quēadmodū hō cōplōnis colerice mouet ad iras pp tria: tāq pp cāz. pmo pp appeti/ rum vindicte: tanq pp sine. scōo pp accensione sanguis circa corp: z maxime circa cor. z tertio pp cōplōne colerica: sic apraz de facili ac/ cendi. Sic z homo qui sub dño nascit mercurio habet tria vnde mo/ uetur ad dīpōnez illaz. s. virtutez regitūā cozpis: que est tanq agēs imediatus scōo impetus cōgenituz tanq materia per quā natus est incurrere alterationē sūez dīpōni astritō mō quo colerice p cōplōne colerica: natus erat in currere in iram. Et tertio hz mercuriū dñm sue vite a quo mouet tanq ferum a magnete: vel agens a sine. differt tñ qm magnēs mouet pp impressiōez qualitatis occulte. vt Zuer. quit in. 10. cōmēto. 71. physi. in nato aut nō mouetur ab astro: sed quēad/ modum graue se mouet deorsuz per formaz balemz per qualitates tanq per instrū nullo ei impresso a loco: sic nat sub mercurio mouet se per formā balem tanq ab agente per seta qualitatis tanq ab in/ strumētis: z a planeta tanq a loco sine sue ptectioez: in hoc p3 dñs hūtozuz ab hominibz. hūta nāqz ab impressiōibz celestibus mutā tur aliquid recipiēdo qd in instūctum nature appellat Arist. 2. physi. sicut de gallo p3 qui in singula hora noctis horam predicat rusticor: propterea q sentit motum astroz a qualitatibz ei nouiter impressis fm diuersam horaz. Adhuc p3 de asino qui tempore future pluuie aures quatit sepe sepius pp impressiōē pluuiāle quaz sentit z sic de alijs multis. Domines autē z si hmoi impressiōes hant eis nō mo/ uentur: qm illas nō sentiūt ppter occupationē in altioribz vt Arist.

est infra in lib. de bona fortuna. attri vbi fiat fortissime cōiunctioes ma xime in flūtes et hoies sentit: z suz locus hic de particularibz hoibz secus est de dīpōnibz celoz vltibus. C Ad quartā dicendū cosa cele stia duplī cōcurrere ad ee. s. rez absolute: ad ee cū talibz accntibz. pmo modo hnt rōne cause vli: vt dicitur est. scōo mō rōne cāe pime: put est causa mutatiōis rei particulariter z signate vt nūc verificauit. Et sic patet iste ex cēstissimus modus dicēdū. De scōo mō dicēdū pleni sunt libri astronomoz. z ideo cuz in eo nūc hmoi dicēdū inue/ nire: sed potius reprobandū aliquid diligens lector: ex se libz astroz mōiū reuoluēs cōsiderabit. hīc quidez modus mihī peripatheticus vltus est. z si dicit Arist. saluare visio video astrer esse dicēdū: qd vero dicebat Arist. nunq dicitur de isto modo agendi p3 esse falsum. vixit enīz in lib. de bona fortuna. nō em dicebat dicere in lib. de celoz qm tibi ppa accntia celi vlia tractat z non picularia fm particula/ res astroz dīpōnez: vt p3. ideo tñ vlem modū agēdt tradidit. vtrū aut sit aliquis modus mediū agēdi in corpōibz celestibz: erga nos efficie est multū: z in hoc nō parū laborant. Astronomi quos Auz. z Zuer. sequunt: opinati sunt planetas differre cōplexione. quidā enīz planetarū sicut z frigidus existit vt saturnus: quidā calidus z hu/ midus: vt Iupiter: z sic de alijs suo modo dicit. Imaginat igit q quēadmodū membra hois viuētas habēt cōplexiōez: vt cerebruz humidū z frigidū: coz calidū z sicū: epa calidū z humidū z c. attā/ men ex eis puenit cōplexio totius hois de cōplōne a cōplexione tempe/ rari per calidū z humidū: sic ex astris diuersarū cōplexiōū fit quē/ dam media cōplexio declinās a temperatay calidū z humidū. calidū/ ras. i. iouis martis z solis superat frigiditātē saturni veneris luneqz. Silt humiditas lune veneris z iouis superant siccitātē saturni mar/ tis z solis: z sic calidū z humidū sunt supre cōplexiōez: z sic cōplexio erit declinās ad calidū z humidū: z hīc modus agēdi est medi/ ter cōm particularē: qm non est estimādum stellas esse eius cōplexiōis formatz: sed effectiue: put habēt vta hominibz maxime z animalibz dare. P Sed huic modo dicēdi opponit Zuer. scōo celi. cōmē. 42. Contra. duplī. pmo qm si astra agerēt frigiditātē maxime appareret i luna. modo luna in plenilunio caliditatez agit: vt Arist. inquit in quarto de partibus aializ. q noctes in plenilunio calidiores sunt pp lumen lune. Amplius arguit q si astra agerēt frigiditātē esset extra funda/ mentum nature: qm rigiditas nō ingredit opus nature. pōt s argui sic. nulla corpora per se viuificatiua sunt per se agētia frigiditātē: sed corpora celestia per se sunt viuificatiua: z per accidēs modificatiua: ergo per se agēt calidū z humidū: z per accidēs: z quasi s3 cōparatio/ nem siccitātē z frigiditātē: que sunt oppositē vite: vt p3. a matio. C Ut ergo opinio Ari. sit manifesta obijciā oia illā argumētis: que Argumēta cōtra eam sunt. obijci ita qz expositoz pmo latinoz scōo celi. contra Zuer. duobus argumētis. pmo: qm bāra opinioe Zuer. sequerē q siccitū z frigidū essent in vniuerso per accidēs: cōsequēs est con/ tra omnes. omne enim ens pfectum cadit sub intento nature vlie. Cōsequentiā probat. ea sunt per accidēs in vniuerso: que non sunt a corpōibus celestibus: sed huiusmodi fm Zuer. non sunt a corpōibz celestibus nisi per accidēs. ergo z per accidēs sunt in vniuerso.

Ad quarta

Ad Auz. z Zuer. Planete dñt cōple/ xione.

Contra.

Argumēta cōtra Zuer.

Solutio p
Auer. & Ari
sto.

C Amplius arguit. oēs forme sales inferiorū corporū sunt ex virtute celestium corporū. q̄ & eorū virtutes eē debēt a corporib⁹ celestib⁹: euz omnia forma det p̄na forma. **C** Pro intellectu opiniois Ari. & Quer. de: des scire q̄ quē admodū vt Quer. inquit. 12. meta. cō. 18. & in. 2. cap. de sba orbis. duplex est calor celestis & elementalē: sic & duplex est humiditas. s. celestis & elementalē. & duplex siccitas celestis & elementalē. & duplex frigiditas etiā suo modo. Calor elementalē est p̄na q̄lib⁹ rās ignis siccitas elementalē p̄na terre. humiditas elementalē p̄na aeri. frigiditas elementalē p̄na aquę: & h̄mōi qualitates sunt p̄na siccitatis. & accidētia p̄ se q̄tuor elemētoꝝ inuicē cōbinabilia. vt scio. calor celestis est ille q̄ nobis motu & lumine portat. frigiditas celestis. est puatio caloris celestis p̄ distantia a celo & a causis celestib⁹: calēfaciētibus: sic di terra eē maxie frigidat̄: qm̄ maxie distat a celestib⁹. causis calēfaciētibus. s. motu & lumine: vt Quer. inquit. scdo celi. cō. 94. Quid autē sit celestis humiditas p̄. est em̄ illa q̄litas que causatur ex corporib⁹ celestibus p̄ se. siccitas autē celestis puatio huiusmodi quo dicitur in calore. Quibus visis p̄ quatrū frigiditas & siccitas sunt p̄ accidēs intētes: cū sunt puationes quas nā p̄ accēs intēdit. **C** Tūc ad rōnes cōtra hoc p̄ sol. si em̄ loquit ipse de his qualitatib⁹: p̄t sunt elementales. sic sunt p̄ se a celo tanq̄ causa vniuersalit̄ qm̄ vt dicitur est: celū est ylia causa sub cuius virtute oīa agētia h̄c agūt: & hoc non negauit Quer. sed q̄ celū agat illas: put opponunt calori & humori imēdiate negauit. **P** Et sic p̄ ad p̄mū. cōcedet enim Quer. h̄mōi puationes esse p̄ accidēs: s̄ vt elementales sunt qualitates p̄ se vniuersalit̄ rōne causę. **P** Et p̄ idēz p̄ ad scdm̄. & cum hoc sint ita verificatū habet corpora celestia agere vlt̄ h̄c amplius particulariter. & hoc trib⁹ modis. s. vlt̄: particulr̄: & modo medio. & sic p̄ q̄lt̄ ex parte corporis celestis h̄c inferiora sunt & cōseruant. Et sic exp̄ditū est de scdo p̄posito. Et cum sit tibi scio desiderium maximū ad esse: vt declaret tibi an necessit̄ nos p̄m̄ sapiētes: an nō: & h̄c quidē questio multum desiderabilis est: & iandiu est in quo desiderabā eam absoluerē: vt in. 23. anno mee etatis in quo incepi scribere libū istum: vsq̄ nūc in quo & currit annus. 27. mee vite. & nunq̄ inueni certitudinē in hoc q̄sito p̄m̄ antiq̄s & maxie h̄z Ari. & alioꝝ p̄ipateticōꝝ dogmata: & sup̄ ita p̄susus in ea: vt reputē debere p̄m̄ dōcē hōies q̄ harū q̄nū gnā appetit absoluerē. Ampli⁹ scio te expectare de clationē quo ex astris nobis auget scia. & ex ipis q̄nq̄ dimisui. hoc em̄ ap̄ oēs nō iminorē ē difficultatis q̄ qd̄ p̄ma. & vltimā q̄ q̄ dē posse aliquid dignū in hoc. **Quarta q̄** **Et p̄ma** altra atq̄ hōis nō necit̄ p̄ opatib⁹ suis p̄ficiēdit & hoc q̄ mlti docēt euitare vires astroꝝ eorūq̄ fatū phibere. vlt̄ zilbu. cōtra eos q̄ scia astroꝝ inutile esse phitent. inqt. poterit tibi forsitan p̄cauere mutādo locū i q̄ futura est p̄stis: poterit et atq̄n totū a seruelleret ac p̄uidēs futūrā s̄m̄ritatē vel tuacionē hostiū & alia euitare. Hinc et Ptole. inqt. sapiēs d̄nabit astris: q̄tenus admonit̄ p̄t im̄ nēs declinare d̄scrimē. Ampli⁹ narrat astronomi p̄eꝝ natū. 3. mēse nocte sub saturno stationario statioē p̄ma i sagitario aicē d̄tētemia: vniē p̄fecoz & viz vt videbit vicurū ad trīsuū: tū diligētissime cu/

fatū vitā longo t̄pē peregisse. Amplius iudei p̄ kaballisticā sapiētia: & fatūm sacrarū s̄farū sp̄m̄ fatale s̄ntē celitus im̄mētē docēt sup̄are. **C** Rufus Jamblicus p̄ efficacē deoz sublimē cultum docet phibere. Adhuc Porphyrius p̄ magicā sapiētia Apollinis oraculo restē. inqt. in lib. de oraculis cū q̄ret aliq̄s cur ineptus ad rez quāpiā inuictet̄ Apolline in d̄cat quid nam faciendo fore: vt quasi aptus susciperet. **P** R̄h̄dit oraculū eum fatoz vt s̄mped̄si quā magicis artibus effugere poterat. vnde p̄z. magicā hōibus artes celitus esse cōcētam. vt alii: quo modo fatū repelleret. vde ip̄m. **C** Preterea Zoroaster restat̄ est pythagorico sacris p̄sueuisse carminib⁹ aioꝝ morbos corporūq̄ s̄a. nasse p̄ qd̄ inquit. si t̄m̄ p̄t animus cui dubiū erit euz sup̄ vires esse astroꝝ. Itē si corporū celestū puaciones nos cogerēt ad qd̄ religio. ad qd̄ leges: ad qd̄ cōstitutōes vniuerse ordines nāles: euz liberrās: kollat̄ arbitriū: oīa em̄ ita acciderēt nobis q̄ acciderē opposito nō possent mō. & sic quē admodū Arist. inqt. in peribremias d̄strueret̄ cōsilium de bellis. amplius scia rueret moralia. & d̄uiter v̄tus humana nō plus suoz actū domina esset q̄ grauis suoz motū: & aranea in facie d̄q̄ relā: & p̄rādo nidū: hoc est cōtra naturā multū & rationē. Amplius oēs leges sustētant in hoc p̄ncipio. nos posse euitare astroꝝ: s̄t̄ habē. s̄mo vulgares credūt precib⁹ nō t̄m̄ astris: imo & deum scere. orationes em̄ in cōmuratione orātis sunt & nō v̄t. **C** In ista igit̄ grād̄ q̄nē non pauclaborat̄. supposito igit̄ quo astris nos mouent: vel potius nos astris mouemur quidā antiquoz: vt stoicopina ti sunt oēs actus nostros. s. nāles volūtarios & aīales. sunt em̄ in nobis vt p̄p̄ateticū inquit q̄tuor: gnā actū: quoz vnum est actūz hōis in eo q̄ h̄z. vt oēs operationes: quarū p̄ncipiū est intell̄s & volūtas. Alie sunt opationes hōis i eo q̄ aīal: vt sensatiōes & motus. Alie in eo q̄ corpus viuū: vt viuere: mori: augeri: diminui: & gn̄are &c. Alie in eo q̄ corpus nāle t̄m̄ vt moueri a motu elemēti dominat̄: calefaceret vlt̄ oēs opationes q̄ sequunt̄ hōiem: vt est corpus nāle. Colue rūt igit̄ stoicī fatū nos regere in oib⁹. imaginant̄ itaq̄ stoicī quē ad modū Boe. inqt. in. 3. p̄rl̄xrimenias sc̄be editōis. q̄ ea volum⁹: ea q̄ nolumus. q̄cūq̄ fati necessitas ip̄eravit qm̄ volūtas n̄ra ex fato p̄de re vt. & ideo ea q̄ nos facimus volūrate: ideo ea facim⁹: in q̄ n̄ra ip̄eravit volūtas: s̄ q̄ fati necessitas ip̄ellit nos ea facere. **P**ro his vidētur autē viros & rōnes. inqt igit̄ Cicero in lib. de diuinationē fatum id appello qd̄ greci h̄m̄armē. i. ordinē: feriq̄ causarū: cū causa causam ex se gignat̄ ea est ex oi eternitate fluens veritas sem̄vternat̄: ex qua diffōne apparet volūtatis opationes ex qua fatū est necitas opera. Amplius Apuleius medaurensis: & Hermes r̄m̄registus i lib. v. nā oq̄ inquit. fatū est causarū cōplexio est. p̄uidētia p̄me causę & pendens. Adhuc Senfirion Frenitius Possidonius astronomi hoc idē cōfētēs addūt affect⁹ oēs operatiōesq̄ rez solilune & alijs atrī buēda. vnde ait Frenitius. fatū est colligātia causarum ex motibus astrorū viz & efficaciā trāhēs. cui Ptoleme⁹ hūc ad d̄tē neciā imura bilitatē: & inquit fatū est vire cōstellationū Imobilis. **C** Preterea Seneca i q̄nibus nālibus auctē Lēt̄ne pontificis inqt. fatū est necitas oīuz rerū & actionū: quā nulla vis p̄t irrūdere ex Jouis d̄spōnē d̄finitoz qd̄ s̄llo deoz. Amplius quē admodū Eusebius inquit. in. 6. &

preparatione euagelica: gētilis oēs aucte Homeri & Apollinis illu-
 cōfirmarūt. inquit em̄ Eusebius cū ēēt Apollo interrogatus quanto
 ne tpe suū imoran tū ēēt reimplū q̄t. p̄p̄tēz. is r̄sum his carminib⁹
 recinit. d. Tūc quoq; terrifico percussuz hoc fulmine tēplū Ardebit. sic
 star fatoz imobilis ordo. Ferre aut lōge p̄star qd̄cūq; se uero. Et fixa
 & stabili statuerūt lege lozozes. Effe enim incertuz stabile inuolabile
 semp̄r. Quicq; nent fūsis parcerex fūsit olympi. Et Homerus dicit
 uiozibus vrens inquit. Nō est qui fixas parcarū auertere leges Effu-
 gere aut possit. Propter que Seneca in tragediis ait. Fatis agimur.
 credite fatis. Non solūcite p̄nt cure mutare rati flamina sua. Quic/
 quid parimur mo: tale genus quicq; facinraa venit ex alto. Et Qui-
 dius inquit. Tu sola insuperabile fatū Nara mouere potes. Sero in-
 idē inci dēa ait. Parce metu cytherea manēt imora tuozū. Fata tibi-
 cernes vrbē & p̄missa Lauini. Senia: sublinēq; feres ad sidera celi.
 Magnaminū Aneam: neq; me sinā vertit. Et in. 6. dicit. Besine fara
 dū flecti sperare precado. Et Tullius gelius in. 9. verba Crisippi expo-
 nens inquit. Fatū est sempiterna q̄da & in declinabilis series reruz &
 carterna volēs semetipsa sese & iplicas p̄ter nos p̄ne ordines ex quib⁹
 apta cōuerzaz est. Huius opinionis: vt Cicero in q̄t i lib. de fatoz plu-
 res fuerunt vrit vt Bemo. Heraclitus. Empe. Aristides & alij. Pro
 his p̄nt esse multe rōnes quarū p̄ma est. si alia nos non necessitatē
 erit vt Plotinus in q̄t q; corpora celestia nō p̄nt agere in aiaz nram:
 modo hoc falsuz est: qm̄ oīs sōia mālīs pōt mouere intellm̄. cūz nihil
 intellectui sit ignozū: s; celū est forma mālīs: imo potētiois vgois.
 ergo pōt mouere intellz n̄z. Amplius q̄cqd̄ agit in v̄rtute agētis se/
 parati pōt agere ēt in passo imateriali. S; corpora celestia agūt in v̄r-
 tute motoz separatoroz: ergo possunt agere etiā in anima humana.
 Secōda ratio que videt̄ quasi demonstratiua s̄m fundamēta. Quor.
 nulla forma nālīs existens. s. celos pōt a celis denominari: videmus
 hoc exēplo & ratione. elementū em̄ q̄ eius forma educit & potētia ma-
 terie ab agēte nālī per v̄sibōnes nālēs talt modo subdit̄ celo quē ad/
 modū materia forme similiter mixta: vt lapides & viuētia vt plante
 & buta. hęc entz non mouēt̄ se: sed potius mouent̄. Pōt & rōne p̄bari:
 quē ad modū An. x. ag. inquit. oīs p̄z esse altioris gradus q̄ sit vomi/
 natū: vt p̄z. S; s̄m mētē. Quor. aia hoīs per quā est in sp̄e & est ens ge/
 nerabile & corruptibile: est cognitiua q̄ est forma nālīs penitus edu-
 cta & potētia materie: vt patet. cō. 20. tertiū. quicquid sit & intellectu
 in ipsum. ergo aia hoīs oīno subdit̄ corporibus celestibus: & per p̄na.
 actus nostri penitus erūt sicut actus granis & lenis & hūozū: & hęc
 ratio s̄m p̄p̄iam. Quor. & Arist. vt quodāmodo demonstratiua cōside-
 ranti. Tertio arguo. omne potē necessē est esse aliquā: sed oīa opera
 nostra atq; nature autēq; s̄nt p̄p̄ia sunt. s; oīa nostra opera & nature
 sunt nēcia. maio: vt esse Arist. & Quor. 9. meta. cō. 3. si inquit. Aliq̄
 posse esse qd̄ nunq; erit nā possibilis effici i possibilis. v̄s. Quor.
 to oīs. possitio disunctiua & extrinseca cōtradictiois est nēcio v̄ra:
 sed oīs actus noster autēq; sit est: vel pōt ex eo fieri p̄positio h̄mōi. s;
 oīs actus noster erit nēcius. minor p̄z: eras em̄ oīno legā vel nōlē. &
 & sic & p̄ribus & p̄teritis suo modo. ergo semp̄ altera pars est nēcia.
 Amplius quoz: nulla causa pōt impedire actioē alicui⁹ agētis

hūi sit tante potētie vel maioris: sed aia humana nō est tante potētie
 nec maioris: q̄ potētia celoz motiua. ergo nulla aia humana pōt p̄h̄-
 bere rabiez: & imperū astroz. maior est manifesta per se. minor p̄z: qm̄
 aia humana est in minori magnitudine q̄ aia cellerog est ipotentior
 q̄ sit aia celli. Sexto omne agēs in ea quib⁹ aia hoīs mutat oīno: &
 impedit̄ in sua operatiōe necessārio & per se agit in aia hoīs: s; cō: p̄na
 celestia agūt per se & nēcio in cōplexiones hoīm a quib⁹ mutant̄ aie
 humane & impediunt. ergo & nēcio & p̄ se impediēt aiaz. minor p̄z. cō/
 p̄tione em̄ mutata mutat & aiaz: vt Arist. inquit in lib. p̄h̄sino m̄m̄t
 & in lib. de aia: sicut p̄z in sono & v̄mo seu ebrietate & egritudinibus.
 Septimo potētior est v̄tus celli q̄ quēcūq; qualitas nālīs: s; quali/
 tas nālīs pōt cōpellerē aiam in v̄su suarū operatiōnū vt medicū restā/
 tur in p̄h̄reneticis & eplenticiis & alijs multis. s; & multo meli⁹ & potē-
 tius v̄rtus celli. Ultimo tunc cōiunctiones aspectus dignitates: &
 v̄s oēs celoz ordines ēēt ociois. cōsequentiāz p̄bos: qm̄ oīa hęc sunt
 p̄cepta gratia hoīm. sumus em̄ & nos quodāmodo finis oīuz Arist.
 restē. modo nos possumus agere nostro arbitrio: nōz rōz ordines nul/
 la astroz v̄sibōne occurrēte. imo & illo occurrēte possumus & aliter agē-
 re q̄ dicēt̄ vt dicit. ergo tātus ordo tanta v̄sibō penitus superflui in
 nā cū possit & aliter fieri. & sine dubio hęc v̄tūta rō est multuz efficiāz
 h. Et eo hęc rō efficac̄ vt: qm̄ vt Arist. testatur: media ad finēz vana:
 superfluaq; habent̄ cū hīs possitis & sufficiēt̄ ordinatis finis non se/
 quit̄ ad quē sunt ordinata. Et tu perisse. Illud ait. s. quō castiat̄ ne
 cessitate ster p̄udētia: cōsiliū ratio: vt Arist. inquit. aboluūt au cto-
 res huius opinionis. s. q̄ q̄ fatoz intentū occultuz est: & nobis valde
 ignozū dum res erūt de facto: sa rōz & terminabit̄ bonū erit cōsiliari &
 prudentia v̄t: p̄pter qd̄ hoīs laudādi sunt: eo q̄ sicut rectus dicit. s.
 & regulis iuris. semp̄ in dubio h̄m̄giora sunt p̄ferenda. Et cum
 hoc sit ita p̄z p̄mus modus dicēdi. s. qualr̄ fata necessitēt nos & natū-
 re affectus. Post hoc quidā latinoz ad mentē Aristoz opinati sunt q̄
 circūscripto libero arbitrio humano oīa euenirēt de necessitate: & n̄ h̄ll
 cōtingēt̄: & deo q̄ nihil esset in entibus in potentia cōtradictiois:
 qm̄ si aliqua causa ēēt nata eleuare v̄apoz de necessitate eleuaret: si v̄o
 fortior causa in oppositū euenirēt de necessitate imp̄dīrēt. & s; hoc q̄cqd̄
 ex hīs causis euenit pro tali instātū in quo euenit nō cōtingēt̄: ita q̄
 possit nō euenire accidit. S; q̄ hęc opinio p̄p̄at̄: t̄ctis cōtradicta:
 facile ostendit̄ p̄mo: qm̄ remanēt̄ causa cōtingēt̄: ad hęc remanere
 pōt effectus: sed p̄m̄ p̄p̄at̄: t̄ctis vna causa cōtingēt̄: est materia:
 vt Quor. demonstrat̄ scōbo p̄h̄s. cōmen. 48. & Arist. scōbo p̄rigescos
 inquit. vt mā quidē in generabilibus q̄ posse est esse & non esse causa:
 vbi Quor. cō. 51. inquit: causa aut̄ que est q̄si mā in corpōib⁹ ḡnabili/
 bus & corruptibilib⁹ est illud in quo est cōtingēt̄: & ea in quibus est
 cōtingēt̄ia sunt generabilia & corruptibilia. Scōbo Arist. scōbo p̄p̄y.
 ostēdit̄ duas ēē causas per se. intellz. & nā. & vult q̄ casus sit natura
 sine rōne: & fortuna. intellz sine rōne quē ad modū inquit etiā in lib.
 de bona fortuna. casus aut̄ & fortuna vt ip̄e inquit: sunt in hīs que sunt
 cōtingēt̄ia. vt in paucioribus: vt Quor. ostēdit̄ etiā. cōmen. 48. & 49.
 ergo circūscripto arbitrio humano ad hęc casum esse est possibile. &
 p̄ cōsequens non omnia necessārio euenirēt. Tertio Arist. 6. meta/

Nota.

Rōnes p̄ri
pa t̄cticoz

Triplex re-
raz natura.

Triplex for-
ma.

Solutio q
stionis.

phice ostendit pluribus rationibus vlt hic inferius nulla necessario elen-
re. & dicitur in comen. 7. illius pris videt formare tres rationes quas vi-
de si placet: ergo hmoi opinio contra dicitur peripateticis. Quarto,
nonne possit equus transire per viam? lapis vento flante cadere? et
frangere supercilium. Similiter equus possit esse in capo? et adhiere lupo
posset a casu fugere. non enim credere quod si liberum arbitrium humanum
auferretur non possit errare ut patet per philosophos esse casuales. hoc enim
est multum remota ut ostendit. Superest modo dicere illud quod credo, apper-
timum primo aspectu secundum peripateticos tres esse rationes. nam, simpliciter
necessaria, simpliciter impossibile, et media, si contingit: ut in primo celi ostendit
dicitur Ari. et dicitur in 13. esse deo perigeneseos. c. 51. et in 9. et 6. meta. et
secundo philosophi. ut constat. hoc itaque est vniu per se notum in philosophia peripateti-
corum. Secundo accipiendum triplex esse forma. Queda enim que penitus
est natura: ut elementorum mixtorum et viatorum forme: et hmoi forme ple-
narie subduntur corporibus celestibus cuius non moueantur sed immoueant. nisi
hil. n. habet quo potest impetere celestes repellere cum omnino manum et disposi-
tiones materiae consequantur. Altera est forma omnino a materia liberata: que est
intellectus. huius non materia manum nec dispones materiae: neque secundum se neque secundum alii
quid sunt: hmoi forma plenaria est celestium impetuum dominans: ut mo-
tores separati operantur: tamen necessario propter perfectiones earum essen-
tiales: quarum esse consistit in agendo: quedam est forma media. scilicet que secundum
partem est natura. et secundum partem intellectus: ut anima humana. secundum enim quod sensitiva
et vegetatiua est simpliciter est natura. secundum enim quod intellectiua ut sic est intel-
lectus. hec inquam anima secundum partem intellectiua: et huius ad opera prout
intellectus est: libera est: et deus potest astrologorum quod domino eorum subdita.
Huius vero ad eam partem que est natura omnino adhuc habet distinctionem: sicut
dicitur Ari. in 1. caplo. 13. primi ethicorum: quoniam quedam est rationalis participatio
tunc ut sensitiva. et hec adhuc accens est libera libertate intellectu
partis: huius ad tertiam partem que penitus est natura. scilicet vegetatiua penitus corporibus
subditi celestibus. non enim in parte nostra est augeri et diminui et nutri-
re: ut patet. Huius habitus omnino quod corpora celestia actiones anime nostre secundum
quod intellectus est: vel secundum quod sub intellectu continentur non necessitat. Opera
autem nostra que sunt eius ut natura penitus necessitat. mortem enim evitare
non possumus: neque egritudines neque augmentum neque senectutem: et alia
et alia: quoque deus sunt simpliciter corpora celestia. et hec est Plotini insula in
lib. de motu celi. tertie editionis. Amplius Chrysippus tartensis
Leontis discipulus qui tunc in dialectica consummatum habebat quod publi-
ce seruebatur quod si omnes logici locuti essent: non nisi logica Chrysippi
pea locuti essent: opinatus est hmoi insulam. quod dicitur Licero in lib.
de fato sustinerat non quod in duobus erat fundamentis. quorum primum erat.
quod omnino oppositio enunciatiua necessario est vera vel falsa. Secundum erat quod
carum et necientium quedam sunt totales et principales quedam dispositiue
et secundarie. dicebat itaque quod ea que a celo tanquam a causa totali pendebant
esse necessario euenientia: ut cras erit lux solis aut non erit: ea que pende-
det a celo tanquam a causa disponere non necessaria: ut cras erit nualle
bellum: hec Chrysippus in lib. de fato. que in etate. so. annorum scri-
psit: ut Valerius testatur est in. 8. lib. cap. 7. hanc etiam opinionem La-
etantius firmiter visum est sequi in tertio lib. cap. 29. vide. C. Duius

opinionis ex verbis Ari. Boetius potissima fert rationes. de oie quod natu-
ra est non frustra est. Philari autem hmoi naturalr habet quod si necessitas
in rebus sola domiuabit sine causa est consolatio: sed Philatio frustra
non est. nam enim est. non igit in rebus potest ducta necessitas. Potest ergo vir-
tus huius rationis sic ordinari aut consilio potest euenienduz mutari: aut
non. si non et consistari natura est: ut patet in hoc. nihil alia excellit aialia.
ergo aliquid natura factum fuit superfluum. Si potest permutari: ergo omnia non necio
euenient. Sed id quod quoniam nobis reddidit est vniu hec sit Ari. opinio. il-
lud enim quod est manifestum in eius dictis est quod tertia natura. scilicet coningens est:
que. si neque necia neque impossibile est. et per philosophos omnia necio euenire conite-
dendum non est apud Ari. insulam. Sed si opinio dicitur: de hmoi anima fingit
ad mentem Ari. non video quomodo possit fortuna saluari: quoniam tunc hmoi
anima simpliciter est natura ergo omnino corporibus celestibus subdita: nisi fingatur
quod cogitatiua et intellectus reddunt vniu hmoi anima que est deus acruu huius
mano: et tunc enim ex eis vniu anima totalis hmoi anima apud dicitur. et tunc videtur
de intellectu. Si vero tenere velis opinionem nostram quam habemus ex le-
ge de anima hmoi: tunc Ari. sermo saluabit sine quone. et hoc tibi relinquo.
est. n. multum laboriosus saluare apud dicitur. opinionem liberum arbitrium.
Et cum hec sit rei veritas. superest modo soluere rationes pro altera po-
sitione inductas. Ad primam vniu quod corpora celestia per se in animam: ut
intellectus est: agere non possunt nisi per accidens: ut Plotinus ait. Et
ad primam probationem vniu quod forma malis omnino agere potest in intel-
lectu actione imanente ad quam nulla sequitur actio extra intellectum. at
non. Ad secundam vniu quod maior est vera eodem modo forme. nam agitur
intellectum potest actione non exente ab intellectu: ut patet per philosophos actione que
est salus et perfectio intellectus: ut scio in lib. de anima. Ad secundam principis
vniu forte dicitur. diceret cogitatiua non esse animam totalem hominis
sed congregatum ex cogitatiua et intellectu. hoc enim congregatum est
homois anima. et hoc bene habet liberum arbitrium in actionibus suis
ut constat. sed quomodo sit vide in fine libri de intellectu. Ad tertiam vniu
vniu quod maior est vera secundum speciem: non autem secundum indiuiduum. multa
enim sunt potest secundum indiuiduum que nunquam erunt. sufficit autem quod secundum spe-
ciem aliquando sint: et hoc modo potest distinguere ab impossibile. Ad quartam
tam Arist. in peribermias dicit sol. non enim omnino oppositio est de-
terminate vera: vel determinate falsa nisi philosophos sit vel de preterito vel
de futuro: cuius veritas dependet a presenti vel preterito: ut videtur
declarat Boetius. vnde et Chrysippus ait. quod omnia oppositio de futuro
est determinate vera: quando veritatis eius causa totalis est celum: ut vi-
detur. Ad quintam quod maior est diminuta. vniu enim sic sumi. nulla causa
potest impedire actionem alicuius agentis: nisi quando est potentior vel
eque potes. vel non proportionata subditi agenti. modo et si anima hmoi
nisi non sit eque potes neque potentior vi celi est improporcionata subditi
actioni celesti. Ad sextam vniu. celum potest dupliciter agere in hmoi. vniu
modo ipso remanente proportionato instrumento pro operatione hmoi
est et celum non agit ita quin anima remaneat domitia acruu suorum.
alio modo corrumendo organa et proportionales pro operationibus hmoi
minis in eo quod hmoi. et sic non est prouare arbitrium: sed corrumere modum
operandi: ut patet per hoc patet ad septimum. Ad vniu vniu vniu quod et si non
necessitat nos. ad huc sunt propter sine aliquo. scilicet propter hmoi: et

ena nature est. et id summo superflua. Et sic p3 quid sit fatu: et qno in nobis agat: et quid faciat fatu. reliquus erat declarare qui corpa celestia deint nobis sciam: et quo. sed q3 hoc est nimis longu: et iam expo/ sui hoc in quoda meo pbenio. id fatu p nunc. C Superest modo vi dere quo ex parte gubernatis corpus celeste agat in his que sunt hic. **Po Quic.** in quo inueni Quic. in quibusda dicens suis que magice et alchimicis coposuit dicere in oibus naturis que da aliquado apparere. pdis/ cia ex imaginatione superioru motoru. cotedit. n. hic p3 in intelligentia que mouet orbes nequaquam posse interedere particulari motu hunc vel illum nisi per apprehensionem aliquam particularium. et hanc ap/ prehensionem dicit imaginationem equiuocare seu equiuoce voca/ ri ad imagines que pars est anime sensibilis in animalibus. C Pia/ crice autem omnia que fiunt: vt inquit preexistunt in conceptionib/ motoru stellaru et orbis. Adhuc aut talem ingt esse obedientia totu maie generabilu ad motu: e qualis est obedientia nostri corpis ad no/ stras aias. Nos aut in nobis sentimus: q ad quacuq3 forma coeet/ pinus mouetur corpus nostru declarabil vel horredo vel fugiendo. sic igit dicit frequenter diuersa cocipere aias celestiu: et tunc materia moueri per obedientia ad illud. Ex hoc esse q diuersas virtutes gene/ rara accipiunt que nos coplexionales vocamus. C Sed hec positio deficit. Primo q3 declaratu est fundamētis peripateticoru corp/ cele/ ste carere omni specie sensus. Seco si anima celi per forma appreh/ sam moueret mam generabilu: tunc illa anima esset in continua tra/ mutatione. declaratu est eni in libris nalis pbie hec inferiora esse in continuo motu et transmutatione. propter q3 Heraclitus sophista vi/ xit nullam esse scientiam horum: ppter eorum instabilitatez. Tertio si anima celi moueret materiam horum per forma apprehensam: vel hmoi forma esset ab extrinseco recepta in ea. vel ab intrinseco. non ab intrinseco: tunc. n. quot res fierent in hoc mundo tot formas illa anima creasset in sua mente. hoc aut est falsum. sic enim possem/ di/ cere in cogitationib/ nostris no egere sensibilibus. si quoq3 ab extrin/ seco: tunc iste forme prius essent sensibiles q imaginabiles. non enim forme sensibiles pnt mouere imaginatione nisi prius moueat sensus. sensibile eni esse mediu est inter imaginabile et esse male: et sic corpo/ ra celestia haberet sensus. Quarto nullu ens mouet aliam mam per apprehensionem nisi sit forma illius sicut Auert ostedit in scdo celi. co/ men. 61. sic enim anima mea posset mouere oem mam extrinsecas sed anima celi no est forma materie generabilu: vt manifestu est per se/ ergo aia celi no pot mouere mam generabilu. C Bm igit fm peri/ pathetica sciam q3 semper effectus vles oportet in cas vles reduce/ re. imaginadu naq3 q3 sicut in effectu plures cotinent gradus. est eni/ fortes gentius ho aial ugetatiuu corpus substantia et ens aia ex parte casuali op3 dicere. alia na q3 est ca que concurrat ad socratis pdu/ ctione inquantu ens. alia inquantu sba. alia inquantu corpus et. socr/ tes igit inquantu ens a prima ca pducit. quanto eni3 ca est vltior: tan/ to plus inquantu. l. fm maiore graduz et cotiorem cocurrit: que admodu/ auctor de cas iquit. q3 igit dens est vltima ca. lo suus effect? vnuer/ salissimus est effectus in ppone qnta/ auctor de cas dicit. scda intel/ ligetia q est scda ca ad eundē cocurrit effectus fm gradu inferiori. e

Po Quic.

Impugna/ tio.

Po peripa/ thetica.

hoc totu declaratu est als in hoc libro. Bm igit q3 eo mo motor celi curat effect? quos. pducit quo cocurrit ad eos: et q3 quida eo3 fm vir/ tutē et gradu vltiorē cocurrit ad eos fm virtutē et gradu vnuerfaliorez curat: nec op3 credi hmoi curā esse sciam vlem aut particularē vni/ uersalitate obiecti: aut particularitate que admodu nec scietia pnt motozis. hec. n. scia no est reru tanq3 caa ab illis: s3 tanq3 ca illaru. lo poti? hec scia vnoabit scibilia qua ab eis vnolet. et sic p3 qualr scia/ hoz no est in potētia nec cofusa. quo3 q3 corpus celeste pstruat ex mo/ tore et moto tanq3 ex artifice et in istoz manifestu quo etiā istud colliga/ tu sit vnu agēs. hozū inferioru agēs diuersa fm diuersos aspect? coti/ ciones: triplicitates: dignitates: cetera q ab astrologis declarā: ma/ nifestu. quomodo etiā hec inferiora sint facta a motoribus superiorib/ et per cosequētes tanq3 fines scbari: etiam manifestum. q3 igit corpora celestia scbarie inctiones sint pnos ex his p3. obiecta aut i cotra/ riu de facili soluent. C Ad primu dico q3 no mutāt nam. mutant tñ/ diūpōnez: que est alia et alia fm spēm accidētales. inagētia adā. no es/ effect? cotineri in virtutib/ corporu celestiu. limitant aut iste virtutes ppter diuersas diūpōnes que variāt no quide forma sed diūpōnit/ ue. dicit vero Auert. dz intelligi de agēte particulari determinate na/ ture. hmoi non est in proposito: et sic argumēta pbania corpora ce/ lestia no mutare nam propter mutationē situs et reliquaz diūpōnez. Ad illud vero q3 dicebat corpus celestis nam esse vniuentia. nega/ turimo i aliqua pre est rarior: in aliq est densior. et sic de alijs. Ampli/ ad id q3 dicebat celu equalr respicere. nā fm est fm presulz sitru fm totu. ite nec induemnt planetā ad diuersas regiones diuersimode se hre: eo q3 pp hoc no variat inā: s3 in mo operadi. Preterea signuz diu/ imozari supra nos no arquit ip3 forti? mouere nos a qlitate ma/ nifesta: s3 p modū occultu: que declarati. Adhuc quo corpa celestia multiplicēt qitates hic et q3 p3 in corpe qōnis. C Altimu aut qd di/ cebat nihil est. corpa. n. celestia et si si vni? spēt analogicez vnt in/ nāis diuersis. auctes vero z ad oppositu sufficēter solute sunt. fuerūt eni3 opposite partis.

ALGA. DVB. II.

Et Algazel. in istis vero arguedu est: pot eni3 dicit q3 acgrere oēs situs no pdest: quare fatu/ ras esset. Et forte ce lū sipe est ho ocio q3 ni/ bil h3 facere: et circuit vna domū vel ciuitatez et putat ob hoc appropinquare se ipsi deo: et q3 pficitur put fatiffacit voluntati sue pp esse pntia in oibus pun/ ctis domus vel ciuitatis. Et si forte no poterit ea parti/ culariter applicare facit id qd pot i specie. Quare dicit mus q3 magis dz hoc fatuitati celoz attribuit: q3 rōni.

C Inducit Alg. instārias cotra p3os. et ingt. in istis vero argueduz est. pot. n. dicit q3 acgrere oēs sit? no pdest ipi motori. quare fatuitas est sup. q3 moueat. nar q3 vis argumētū in hoc opatio ex qua nihil bo/ ni agētū relingit? e ocio3 et fatuat s3 acq3 sitū et hmoi opatio ex q

adhū boni relinquit motu: g est supflua. (Et forte.) Inducit scđaz ra
tionē. d. z forte celū sile est homini ocioso qui nihil hz facer: z circuit
vniā domū vel ciuitatē sup. in custodiēdo illā sicut faciunt custodes
ppe pū: z purat ob h. l. pp hz appropiare se ipsi deo. z q pñcia. pur
satisfacit volūtatē dei pp eē pñciali tōibz pñctis dom? vel ciuitatis. z
si forte nō poterit pñciali eis applicare se: factū d. qđ pñ in spz. Dicit
huic ē. d. qđ dicitur q magis oīz hz fatūtatē celoꝝ attribui q̄ rōni. :

AVERROIS.

Aos dicim? q talia vba nō debent dici nisi ab
vno duozū hominū: aut ab idiota qui nihil
scit: vel a prauissimo homine. z absit q̄ Alga.
fuitet vn? istoz? duoz? s; aliquoties ab aliquo nō fatuo
modo ignorāte aliqui erronei smones veniūt: z demū
de nō prauo verba praua mō iā dicto repiunt: q; lz nos
concedam? Aut. q; celi pñcia intētoē mouerint: vt acgrāt
oēs sūt? vt ab hoc habeāt pfectionē potēz eis: qre meri
to nō ē dicēdū q hoc ē pñciosuz pñitiū ab eis collatū deo
bñdicto: vt h hō curaret quandā ciuitatē custodire eam
circuēdo die noctuz. dicim? q hoc est op? qđ deo be/
nedicto cōplacere oīz. S; si nos dicerem? q hui? hoīs
mot? circuēdo ciuitatē sit ab intētoē quā ipse narrauit
noīe Aut. v. q nō itēdat in suo motu nisi attingere oēs
spēs vbi: que sunt infinite. dicim? q hic hō eēt sūm? fatu?
C Ingt Auer. dicim? nos q talia vba nō debēt dici: nisi ab vno duoz
vū hoīum: aut ab idiota q nihil scit: vel a prauissimo hoīe. z absit q
Alga. fuitet vn? istoz? s; aliqñ ab aliquo nō fatuo mō ignorāte: aliq
erronei sermonēs veniūt. z demū de nō prauo repiunt verba praua
modo dicto. z declarat hoc. d. q; lz concedam? Aut. q; celi pñcia intētoē
ue moueant: vt acquirant oēs situs: vt ab hoc habeāt pfectionem
potēz eis: z intēdit si pcedat hoc pñ opionē Aut. q; iā reprobatū ē. si
nū q hoc cōcedat: quare merito nō est dicēdū q hoc est pñciosuz serui
tium ab eis collatū deo benedicto: vt si hō curaret quādāz ciuitatem
custodire eam circuēdo die noctuz. vult dicere si intelligēt acgrit
pfectionē pñcia ex motu circulari: quē admodū hō in circuēdo ciuita
tē cur nō oīz deo placere. q. d. dicimus q hoc est opus qđ deo bñdicto
cōplacere oīz. vult dicere q; deo pūz vt vniūq; q; conseruet in esse: vel
acgrat pfectionē sui esse. hic. n. est appetitus primū morozis. apponit
aut quō est fatuitas ponere illud. z ingt. s; si nos dicerem? q hui? ho
mīnis motus circuēdo ciuitatē sit ab intētoē quā ipse narrauit noīe
Aut. v. q nō itēdat in suo motu nisi attingere oēs spēs vbi: q sunt in
nīe saltē numero. dicim? q hō eēt sūm? fatu?. vult dicere q in motu
celi est duo pñderare. Acgritōne oīuz sūm? z pñctioēz morozis quā
acquirūt

acquirūt vel in qua se cōseruat per appropinquationē ipsi deo. Inquit
modo. q si moroz mouet nō pp aliud nisi vt acquirat oēs pñctes sūt?
tantū summa fatuitas est: qm illi situs nullaz relinquet pñctioē
absolutaz in pñmo moroz nec in alijs. sunt enīz respectus. Si vero
ambas illas intentiones habeat sine dubio motus celi est satis per
fectus z decenter factus.

ALGA. DVB. III.

At Algazel. adhuc arguendū est q; in eo qđ
pñ de intentione celozū dicit in eozū motu
est error. Considerando partes vbi tendūt
vz. quare motus diurnus sit versus occidē/
tem: z motus pprius planetarūz versus orientēz: z non
ecōuerso: vel quare non sunt oēs circa vnam z eandem
partēz: vñ si motuūz partes nō differunt intētoē: quare
ergo in totū cōtrariū se habēt. oīa enim vtilia a celis: seu
cōmoda in hūc mūdūz descēdentia: z acgrere ipsecies
vbi perfecte etiā fieri pñt. Ampli? qre nō mouent qñq;
versus vnam duarūz partūz: qñq; versus aliam postq;
intētoē celozūz est perficere oīa possibilia in motu cir
culari z situ. Idēz ergo ex istis q; pñoz opio in hoc ppo
sito pura phantasia fuit. vñ dicim? q; regni celoz archa/
na nobis sūt ignota: z oī hūano gnī nisi ppbetis z scito.
C Inquit Alga. adhuc arguēdūz est in eo qđ pñ de intētoē celoꝝ
dicit in eozum motu est error. cōsiderādo partes vbi tendunt. z expo
nit hoc. d. vz. quare motus diurnus sit versus occidētem: z mor? pro
prius planetarūz versus orientēz. z nō ecōuerso. vel quare nō sunt oēs cir
ca vniā vel eandē partēz: z ostēdit hoc esse rōnabile dicit. d. vñ si mo
tū partes nō dñt in intētoē. oēs. n. intēdunt appropinquari pñ
mo pñcipio: z acgrere oēs spēs situs: quare ergo in totū pñariū se
hñt: quasi dicit nō bene se hñt: z reddit rōnez. oīa. n. vtilia a celis seu
cōmoda in hunc mūdū descēdentia. z acgrere oēs spēs vbi pñcte
ēt fieri pñt. sup. si moueant vno motu versus vnāz partēz. pñt ergo
syllus sic cōponi. oēs motus qui sunt pp vniū finē numero debēt esse
versus eandē partē. sed declaratū est oēs motus celestes esse pp eun
dem finēz numero. s. pp pñctioē morozis cōseruādaz: z sūm? acc
sionēz. ergo oēs debēt fieri circa eandē partē numero: z hoc argu
mentū hz magnā apparētā. (Amplius.) Inducit scđaz debilitatēz
o. amplius quare nō mouent qñq; versus vnā pñz duarū. qñq; ver
sus alterā postq; intētoē celoꝝ est pñcere oīa pñia in motu circulari
z situ. s. postq; est acgrere oīa vbi: z oēs situs possēs. q. d. eque bñ pñt
esse si mouēt versus orientē: sicut ecōtra. ita. n. pñt saluari acgritio
sūm? z pñctio oīum rez sicut ecōtra. pñt ergo ex his q; pñoz opio
in hoc pposito pura phantasia fuit: pp qđ cōcludit Alga. vñ dicit
Acgritio ecōtra. q. d.

mus q̄ archana regni celōū nobis sunt ignota: et oī humano generis nisi p̄phetis et sanctis: et quāto Alga. verus ingit: quē admodū enim peractū ephesius ingit, si non possum scire ea que in remota sunt ciuitate: quō et ea que in celo sunt sciri p̄nt. stultus enī est laborare in his cū eoz que scimus est minima pars eoz que ignoramus.

AVERROIS

Quod dicimus q̄ hec altercatio est sophisticata. translatio enī de questione ad quōnena opus est sophisticū. Rursus quare sequit̄ q̄ si ipsi deficiūt a declaratiōe seu cognitiōe cāruz diuersitatis motuū q̄ debeāt ignorare mot̄ cāz celoꝝ absolute: vnde dicimus q̄ si iste hō debellat hoīes voluntate: aut negligentia excecavit euz, videt̄ enim q̄ h̄ accidit ei ex ignorantia viarū: et assumptiōe cāruz. Eā enī differūt nāruz entiuꝝ a differentiā: et declaratio huiusmodi est: q̄ res simplices nō habēt causāz actuū pcedētium ab eis: nisi naturas et formas ipsarū: sed res cōposite hnt̄ agentes causas p̄ter formas eaz: et ille sunt cāe ipsarū s̄m p̄pōnes: et p̄paginatōes: et eaz p̄tius adinūcē. U. g. terra nō h̄z cām descēdēdi nisi suā simpliciē nām. s. terrestritatē: et sic de alijs simplicib⁹. Similiter dicimus q̄ sursum et deorsum nullam habent causāz. v. g. quare vnus ipsorū fuit supius: et aliud inferi: nisi q̄ ita d̄z sequi de p̄p̄ta ipsoꝝ natura. Similiter dicimus recte de diuersitate motuū q̄ nulla est ibi causa nisi diuersitas naturarū partiuꝝ motuū: et illa diuersitas puenit a diuersitate mobiluꝝ naturarū. v. g. q̄ aliqui ipsoꝝ nobiliores sunt alijs. Similiter dicim⁹ q̄ illud qd̄ dixit. v. g. quare motus v̄tis fit versus occidentē: et nō ecōuerso: rō huius est: q̄ celi habēt dextrū et sinistrū: maxime q̄ aiat̄ sunt: et differūt intra se: put id qd̄ est dextra vnus ipsoꝝ sinistra est alterius: s̄z aliqui ipsoꝝ versus duas p̄tes cōtrarias moueant: s̄z hoc nō violēt̄ fit, tandē q̄ in h̄ nulla rō nisi simplex nā: v̄dictū est. Sed cōcedēdū est s̄m veritatē q̄ human⁹ intellectus valde deficit in rōne vel causis nāliū rez: maxime in illis altiorib⁹ / et sublimib⁹ corz.

poribus: quoꝝ nescim⁹ quātitates: et eē eoz sbaz tota r̄ ignoramus: et dicim⁹ q̄ corpus sup̄celestē nō est graues neq̄ leuē: vt habet ab Ari. in p̄mo celi et mūdiz p̄z clare a cōm̄entorib⁹ Ari. verboꝝ. Et hic est finis quōtum sermonū diuinoꝝ hui⁹ hoīs de q̄bus altercauit Alg. cū phis: et redarguebat eos vt ei apparebat: s̄z nos dei auxilio rep̄zobauim⁹ manifeste ipsius errores: et oīdimus ambages auctoritatū eius: vt meli⁹ et clarius potuim⁹. v̄i deinde aliquid singulares Alga. disputatiōes in naturalibus p̄e positas duxim⁹: in q̄bus et putauit pipatheticos acerrime redarguere: et sequemur stiluz cōsuetum in p̄teritis disputatiōibus

Explicit altercatio Algazelis cum philosophis in diuina scientia.

Laus Deo.

¶ Proponit p̄no quo nam genere hec sit altercatio. di. dicim⁹ nos q̄ hec altercatio est sophisticata. cuius rōne reddīt. d. translatio enim et quōnem quōnē opus est sophisticū (Rursus) appōit quō est mūdiz de eis q̄ sequunt̄ Alg. d. Rursus q̄ sequit̄ q̄ si ipsi p̄hi deficiūt a declaratione seu cognitiōe causarū diuersitatis motuū. i. quare sequit̄. si nesciunt dare cām diuersitatis motuū q̄ debeāt ignorare causāz motuū celoꝝ absolute. p̄t̄. stat. n. scire cāz in v̄ti: et ignorare eā in p̄te. ergo mūdiz est de Alg. et suis sequētib⁹. Uñ dicim⁹ q̄ iste hō debellat hoīes volūtate et sup̄o factis. aut dicim⁹ q̄ negligentia in apla p̄sideratiōe excecavit euz talr q̄ nō potuit videre istud. v̄i. n. q̄ hoc accidit ei ex ignorantia viarū: et ex assumptiōe cāru. i. q̄ ignorat vias et cās assumēdas in h̄m oī q̄nto absolute et reddīt cāz. d. cāe. n. differūt differentiā nā rez. i. quare variat̄ h̄z rez variatōes: et hoc oñdit. d. et declaratio huius est: q̄ res simplices nō hnt̄ cāz suoꝝ actuū pcedētū ab eis: nisi nās et formas ipsarū: s̄z res cōposite hnt̄ agentes cās p̄ter nās ipsarū et formas eaz. et notat̄ dicit. (Nisi nās ipsarū) quā res cōposite hnt̄ cās p̄ter nās ipsarū. s̄m p̄dominā: vt Zuer. dicit cō. 7. p̄mi ce. mor⁹ ergo sim p̄tū nō hnt̄ cās p̄ter nās eoz: sed cōpositoz hnt̄ causas diuersas a naturis eoz: et ille sunt cause ipsarū et eaz partiuꝝ adinūcē s̄m cōpositiōes et cōpaginatōes adinūcē. U. g. terra nō h̄z cām descēdēdi nisi suā simpliciē nām. s. terrestritatē. et sic de alijs simplicib⁹. S̄m dicim⁹ q̄ sursum et deorsum nullā hnt̄ cāz. v. g. q̄ vnus ipsoꝝ fuit supius: et aliud inferi: nisi q̄ ita d̄z sequi de p̄p̄ta ipsarū nā. Similiter dicimus recte de diuersitate motuū q̄ nulla est ibi cā nisi diuersitas naturarū partiuꝝ motuū. et illa diuersitas puenit a diuersitate naturarū mobiluꝝ. v. g. q̄ aliqui ipsoꝝ nobiliores sunt alijs. Similiter dicimus q̄ illud qd̄ dixit. v. g. quare motus v̄tis fit versus occidentē: et nō ecōuerso. rō hui⁹ est. q̄ celi hnt̄ dextrū et sinistrū: vt in p̄ma disputatiōe declarauit. maxime q̄ aiat̄ sunt: et differūt inter se: put id qd̄ est dextra vnus / sinistra est

alteri? alij aliqui ipsorum versus duas partes contrarias moueant sed hoc non violenter fit. Tandem dicitur sup. q. in hoc nulla ratio est nisi simplex eorum natura: et dicitur est. aut tunc sed conceditur est in rei veritate: quod humana intellectus valde deficit in ratione vel causis naturalium rerum: maxime in illis altioribus et corporibus: quorum quantitates nescimus, et esse sicut eorum totaliter ignoramus, et ideo dicimus quod corpora celestia neque est graue neque leue: et habet ab Ari. in primo celi et mundi: per clarare a cometa rotibus? verborum Ari. et quasi dicat. quod de celo non sciimus? nisi negatiue et non potestue eius nam: sed per abnegationem rerum hic. (Et hic est finis.) Quod nunc imponit sine libro. et inquit. et hic est finis quoduis sermone diuino. i. metaphysicorum huius hominis de quibus altercauit Aliga. et per hunc redarguebat eos: et ei appebat. apponit autem suum laborem circa hoc. sed nos dei auxilio reprobaui? manifeste ipsius errores et ostendimus? ambages aueritatis. i. argumentorum eius: ut melius et clarius poruimus. Et ordinat se ad sequentes dispositiones in naturalibus. vnde deinde aliquas singulares Aliga. disputat in naturalibus propositas duximus in quibus et putauit peripateticos acerrime redargueret: et se quoniam si illis conseruati in preteritis dispositionibus. Et sciat tua oratio reuerentissima dispositiones naturales esse duas et multas singulares. tractat. in quatuor propositas: que ad modum Aliga. inquit in seculo dubio sunt dispositionis. Primum est de nexu causarum et causalitatis inuicem. Secundum an aie habeat esse se ipsum altermanes per motum: et quod habitudine dicat ad corpus. Tertium est an huiusmodi aie anihillari possint. Quartum est de reuerentia mortuorum. Hec in quatuor mirabilia proposita in duabus disputationibus disputat. ubi ostendit Quod sua subtilitate et ingenij excellentiam. et has duas ultimas disputatōes non habebat in principio operis mei: sed dicit Andreas de minutis cretensis studiosissimus me? se holaris attulit: de quibus tatas refero gratias quas et quot possit concipere. fecit. n. persequatione harum questionum copulata de inter archana celorum: et reuerentissime dicit nunc exponere non possit: quoniam multitudine negotiorum et sollicitudine impressiois vera? non possem aliquid dignum tue dignitatis reuerentissime dicit accessit: et accessit vettura expectet me: nam eas mirra cum quibusdam meis sarcinolis pro quibus tuas. d. reuerentissime aliquid litterarum splendore in iudicio elegi. Quoniam tua dignitate reuerentissime vigilie mee apprecia bunt: quod cura bonitatis maluioloz latratu: fauor enim tue conditiois me a maioribus turure dderet.

De quinta

Sed quia solebam sepe mihi bene reuerentissime disputare cum lo magnifico viro Antonio Justiniano arris accuratissimo filio domini Pauli sepe sepius et motu raptus alioz celo. oēs enim astronomi dicunt: primum nobile moueri motu proprio et alios motus: raptus ad eadem partem: motu proprio ad partem oppositam: prout Alpetragius in libelloz qualitate motuum celestium: qui opinatus est quod oēs orbis mouentur ab oriente in occidente. et quod nullus orbium moueret e contra. Ad saluandum ista apparentia dicebat planetas incitari motus a motu primi mobilis. hoc viro Hieronymo Bernardus adducebat motuum optimum. est regula Ari. et Quod per ce. quod impossibile est duos motus esse in alio corpore: uno ergo si vni? cooperit nati? celo vel per se. alter per accionem

violenter. et per seque non semper in tempo. Simplicius sicut arguebat Justinianus? omne quod raptus in motu suo contra naturam mouet. omne quod contra naturam mouetur non semper mouet. ergo si contra naturam mouetur raperetur non semper moueretur. et rursus dicebat. si ambo motus cooperit vni? ubi. lunc? vtriusque naturaliter: an vni? altero naturali? et quod est cooperit. Et huiusmodi argumenta sunt subtilia et multa apparentia contra astronomos. Et breuiter ad hoc non est respondendum sic astronomi dicunt quod orbis lune mouet a propria intelligentia immediate et a primo motore per influentiam. sic. n. illa influentia non est sufficientes principium motuum: cuius nullum accionem in partem moueat. id existimandum: ut Quod dicit. 2. ce. co. 4. 2. 71. vni? est motor totius? vniuersi colligati ex orbibus? orbibus? quod est forma totius? congregati ex orbibus? orbibus? hec. n. forma vniuersa oēs orbis mouet vno motu numero quod vocat motus diurnus? ab oriente in occidente. atque autem intelligentie sunt sic forme particularis? mebroz que motibus? proprijs mouet e contra per finem que declarat Quod. 2. ce. co. 58. U. g. positio quod aia mea moueat me versus neapolim: et continue brachium e contra moueat: ita brachium vniuersi motu moueret. et motu totius? et motu proprio a proprio motore. Ad primum dicendum quod illa regula est intelligenda de motibus? oppositis? in ipem. modo ut Quod. inquit. 2. celi. huiusmodi motus sunt numero diuersi finem? quod sunt partes motus partium? vniuersi aialia. numero dicitur 49. Ad secundum dicendum quod illi motus? dicunt raptus? non per hoc quod sint contra naturam illorum? sed quod non sunt per naturam particularis motorum? eorum. Ad vltimum dicendum quod naturalis? est per se moueri motu totius? quod ipsas moueri motu proprio. moueri. n. per naturam vniuersi naturalis est quod moueri per naturam particularis? ut dicitur est in celo et mundo. Et sic consumata est comētiatio mea supra lib. metaphysicorum. Quod destructio destructionis? incepta. 1494. et co. plera. 1497. die. 22. Januarii: et in eo tenui meliorē curā quod potui. Die eius nullos iuueni scriptores. imo nec aliquos quod de his meminere. adeo quod ad agendum? frax? venit? ignari per difficultate huius? libri? dicit hunc librum? non esse Quod. et de his non curo. vñ. n. sensu per quod negat hoc. hic. n. liber: tuus errore traslatiois: tuus difficultate verborum? tuus finis? arduitate fuit mihi ita difficilis: sicut videt nec volui exponere ipsius: et facere vni? casus rerum. ita quod velim hic apponere oia dicibilia: nec ita formari in singulo verbo est? ut ois aures obtundat. vltimo. n. speculatio fortioribus? relinquat. sicut? fuit mouisse? principium? quod dicitur? speculatio teo maxie cum hoc non erit me fecit: sed ex rogatu illi? sacratissimi phi Hieronymi Bernardi filij? cōdaz dñi Petri: quorum aie in pperuiz gaudeat. adeo. n. me vexabat: ut id negare non potui. et si qua hic corrupta legentibus? breuitatis? ipis ascribant in quo scripti. Iterum si replica? raso inueniet mas hoc est: quod magna terualla apponere scripta ois? obliuioni tradiderat: et quod Quod. ea diuersis locis tangebat. Decisio sunt que tibi reuerentissimo Bno meo meritissimo cardinali? mittere: ut diuina castigatio tuo singulari ingenio castigas. digna vero laude collaudes. Illud quod donum quod potui pro tua inmensa dñatione hoc est. Quod lud vero quod tua. B. referre potest: est ut id recipiat eo modo: et oio: aio: affectioe quibus ego mitto. Valeat tua. B. reuerentissima omnium litteratorum? consugium. Laus Deo.

Solutio

Finis comēti destructionis in metaphysica Quod et Augustini Nisphi de Suebia phi preclarissimi.

C. eiusdem Augustini Niphi Codicillus de sensu agente.

Scit Ari. scdo celi: forte qd dicitur qd ubi dicitur enunciare aliquid...

hodie tpe meo. i. 495. veritate inuestigare: qm magna pars pbie est corrupta...

Intellectus agens qd sit

Dico ergo qd de sensu agente qd est. hmo qru ad exteriores qd p facit...

ipso calore. no primu: qd tuc vna na fm spsz causaret opationes diuer/ las gne...

2.9.

3.9.

exterior agēs sic vnus de entib⁹ in mūdo, scdo positō q̄ sic, an aliqd
 nre aīe an nō. 2. tertio an vnus an numeratus p̄m numerus sensus.
 ¶ Superst mō facere q̄nes de sensib⁹ interioribus, illud aut qd mōi
 magnā pōit. q. 2. cogitatuā qm cogitatuā vt dicitur, 3. de aīa
 cō. 7. 2. 33. 2. 20. est quidā intellē seu quedā rō p̄ticularis. Inm q̄ oēs
 opationes intellē facit. sc̄ cognoscit sbas p̄ticularēz et dicitur et cō
 pōit 2. diuidit p̄ticularē: vt dī. 61. cō. sc̄ dī de aīa. Est ergo. q. an vti cogi
 tatiua agēs 2. p̄ticularē sicut intellē qm sicut intellē diuidit in duo ḡna.
 ita 2. cogitatuā cō cogitatuā nō differat ab intellē nisi in quātū ipsa
 est rō p̄ticularis intellē. rō vltis p̄p quā dīam nō dī remoueri diuisio
 ei⁹ in p̄t agentē 2. partē passibilēz h̄ est difficilis qd. 2. Jo. sūt forte
 oblit⁹ vel diuisiur⁹ dīe de ea. repuro em̄ hō maxie mibi difficile 2. labo
 riosūz. de hoc vīse sunt q̄ q̄nes q̄ in hoc dīe dissolui. ¶ Circa solonem
 hui⁹ trac. p̄tō opinioē Jo. declarabo. p̄tutā dō singula fundamēta
 illi⁹ q̄ pōit in. 16. qd. sc̄ dī de aīa. Scdo loco dīcā q̄ p̄tōle meū opinio/
 nē Ari. 2. dicitur. Tertio 2. vlt. q̄nes pueniētes i opinione Ari. 2. dicitur.
 dicāz solū argumēta facta in p̄ncipio trac. ¶ Quātū ad p̄mā partē
 Joā. in illa. q. ad p̄bandū eē v̄tū nālem p se actiua sensationis que
 pōt vocari sensus agēs. adducit tres vias quarū p̄ma est p̄ sba Ari.
 sic. qm Ari. 2. de aīa. declarat aīam esse cām in triplici ḡne cause. vbi
 dicitur. cō. 37. ait: 2. cū dīclarauit eā esse cām p̄m formā 2. p̄m finē. decla/
 rauit etiā eaz eē cām mouentē p̄m oēs modos. I. spēs motuū exītes
 in aīato siue veros siue estimatos eē morus. I. tam motuū vere: sicut
 sunt augmētatio 2. diminutio 2. alteratio: q̄ estimatoz esse: sicut sunt
 morus sp̄uales: sicut est sensatio 2. reliqui. q̄ aīa est cā effectiua sensa/
 tionis. S3 nullū agēs est hic inferius qd agat per p̄xiā eētū. q̄ opz
 vt agat p̄ v̄tū nālem dīstinctā ab eētū que pōt dici sensus agens.
 ¶ Post adducit sc̄ dāz q̄ vt mibi v̄tū sustentat in q̄tuor. p̄pōnibus apud
 ipm valde notā. ¶ Quārū p̄ma est q̄ sentire idiget aliq̄ p̄ncipio effe
 ctiuo per se 2. immediato. hāc pbat ipse sic. oīa effect⁹ per se intētus rece
 ptiuo in aliq̄ potētia p se receptiua idiget aliq̄ p̄ncipio p se effectiuo
 immediato: mō minor est subintelligēda 2. per se manifesta. quare 2c.
 ¶ Sc̄da est. illud ens est nobili⁹ alio: cui⁹ opatio p̄pria 2. p se est nobi/
 lior p̄fectissima opatiōe alterius. Hoc pbat qm opatio est finis po
 tētie. nō cui⁹ finis est melior ipm in se est melior: vt p̄ poste. ea. de cō/
 paratione dem̄strationū. s. 13. dicit factis haberi. ¶ Tertia est. q̄ efficere
 aliqd est nobili⁹ q̄ recipere illd idē. pbat hoc: qm p̄ efficere assimilaf
 p̄m motorū: 2. p recipere in fimo entī. I. mae p̄me. ¶ Quarta est. q̄ spēs
 rē sensibilis nō est nobilior q̄ v̄tus. p̄pria aie sensitue. I. mo vltio: qd
 pbat qm accēs subiecti nobilioris est nobilior. Scdo v̄tus aie sen/
 sitiuē est subiectiuē in aīa. spēs aut sensibilis est subiecti potētia vel
 organo que sunt vltiora aīe. ¶ His vīsū format Joānes viam sic per
 ipse. si nō eēt sensus agēs: sensus si dēp̄deret ab aliq̄ p̄ncipio actiuo
 p se immediato. Cōtra p̄mā sup̄ōnē. q̄ nāz pbat: qm si sensus agēs nō
 est p̄ncipiu immediatū sensationis: aut erit illi⁹ agens sensus passiu⁹: 2.
 hoc nō: qm vna et adē sōza nō est p̄mū actiuū agēs 2. patiēs ei⁹ dīcī:
 aut erit ipm sensibilē: qm agēs immediatū dīcī eēt sicut passio: vt dicitur
 Ari. 2. dicitur. 7. p̄p. cō. 10. Aut erit ipsa sba atēz qd est nō pōt: q̄
 non nisi mediātē aliq̄ v̄tū nāll dīstincta ab eētū eius que dicit pōt

sensus agēs: aut est corpus qd esse non pōt: qm tūc sentire nō eēt ab
 aīa: cui⁹ cōtrariū ad dūcebat. aut erit spēs sensibilis qd eēt nō pōt:
 qm mī eēt nobilior sensu. Cōtra quartā sup̄ōnē. q̄ nāz pbat. qm cui⁹
 opatio est nobilior: et ipm in se est nobili⁹. vt dicit sc̄da p̄pō. modo effi
 cere est nobili⁹ pati: vt dicit tertia. 2. sic cōplera est sc̄da via Joā. quā
 videas in cō dīstīfuz. post adducit tres modos solū dīcīz quib⁹ tangā
 p̄tus duos 2. sustinēto ip̄os. ¶ Tertia via Jo. sustētāf in p̄ncipiūz
 quarū p̄ma est. vni⁹ 2. idē simplex nō pōt eē immediatū per se p̄ncipiūz
 actiuū 2. p se receptiuū vni⁹ 2. ei⁹ dīcī qm potētia actiua est p̄ncipiūz
 mātā dī alterū in quātū alterū vt in meta. 5. 2. 9. ap̄t colligit: sc̄ 17.
 cō. 2. sc̄do. vide dicitur. 2. Ari. ¶ Sc̄da est. spēs sensibilis est immediatū
 p̄ncipiū receptiuū sensationis: qm vni⁹ 2. idem nō est per se immediatū
 p̄ncipiū receptiuū diuersoz ordinatoz inuicē: vt colligit. 7. p̄p. vbi
 Ari. ait nō qdlibet eēt susceptiuū cui⁹libet. vide expōnēz dicitur. cō.
 33. vel. 39. ¶ Ex his arguo. si aliqd pōit p̄ncipiū effectiuū sensationis
 illud dī esse spēs: vt ratio p̄cedēs cōfirmat. mō spēs est p̄ncipiū rece/
 ptiuū. ergo nō est p̄ncipiū actiuū. 2. tu vīdeas eum. ¶ Cōfirmat autē
 hāc rōnem: qm sensus nunq̄ recipit actū sentī dī nisi mediatū. q̄
 spēs cōcurrat vel per se: vel p accēs: si p accēs possit nō cōcurrere vt
 dicitur. 8. p̄p. in ista p̄hī dīclarat. s. cō. 36. 2. 10. meta. in vltī. cōmē. nec
 pōt fingi esse aliqd per accidēs necessariū vt dīclarat per Ari. p̄ pō/
 ste. ca. 6. vide. ¶ Ex his p̄cludit suā opinionē. I. q̄ sensus est duplex.
 quidā p se passiuus seu receptiu⁹ sensationis 2. spēs sensibilis q̄ est v̄tus
 seu q̄ntas aīe sensitue: qdā p se cātius sensationis facta preparatiōe
 per spēs p̄cedētes causatas ab obiectis exteriorib⁹: vñ sicut in p̄mo
 vno numero sunt due q̄lirates motiue: quarū p̄ma est odor 2. aīa sa/
 por 2. color in sup̄ficie. ita in quolibet organo sunt due v̄tutes: quarū
 vna p̄ se est p̄ncipiū recipiē dī sensationē: alia p̄ncipiū effectiuū illi⁹.
 Et per hoc Jo. soluit. q. an sit sensus. 2. sc̄do an sit aliqd aīe nre. iaz em̄
 apper quātr ipse pōit eū aliqd aīe nre. tertio apper quātr pōit ipm
 multiplicatiū p̄ spēs ad multiplicatiōē sensuū passiuoz: vt apper
 in sol. p̄me difficultatis eēt. hoc est opinio Jo. vt apper in ei⁹ v̄bis. cū/
 ca quā sic p̄cedat qm p̄mo volo videre de v̄isū istī⁹ hoīs. sc̄do an qd in se
 sit falsa adducēdo cōtra ip̄sū aliq̄ rōnes q̄s ipse adducit 2. nouas.
 ¶ Quātū ad p̄māz partē. Circa sup̄pōnes hui⁹ hoīs v̄tū esse dubitatio
 plurīma. p̄mo circa p̄mā. vñ em̄ q̄ sensatio nō habeat agens p se ime/
 diate 2. patiēs p se vt Joā. vult: qm oīs actio q̄ h3 agēs p se: 2. patiēs
 p se opz vt extrahat de potētia ad actū ab illo agēte in illo passo. hoc
 p̄p: qm actio agētis p se in passūz p̄ sensibil aliud est nisi extractio for
 me de potētia illi⁹ ad actū: vt colligit plane. 12. meta. cōmē. 18. p̄ sen/
 satio nō extrahit ab aliquo agēte p se in aliquo passo: qm requirit ibi
 eēt dīspōnē: vt ibidē apper. ¶ Sc̄do ad idē. si sensatio heret per se ab
 agēte p se. vel ex ente vel ex nihilo. sc̄dm dīcī nō pōtēt em̄ p̄tra Ari.
 p̄ p̄p. 2. dicitur. ibidē. cō. 37. 2. 72. Nec ex ente: qm vel ex ente per se in
 actu. vel ex ente in potētia. nō p̄mū: vt dīclarat Ari. 2. dicitur. p̄ p̄p.
 cō. 78. nec ex ente in potētia: qm sensatio fuit cōtēta i potētia in orga
 no: qd falsū est. ¶ Tercio ad idē v̄tū facere rō Ari. 5. p̄p. vt ea ordī
 nat dicitur. cō. 13. sic. si sensatio h3 agēs p se sit illd. a. tūc. a. agēs facit
 sensationē. ergo aliqua actione facit illā: qm sicut mae p̄tione p̄t.

ita agēs actione facit. tūc fit illa actio. b. z quero vel. b. h3 agens p se
 vel nō. si nō. nec sensatio h3 agēs per se. oē em qd fit mediāte casuali
 facto nō h3 agēs p se vt satis colligit. 2. pph. si. cō. 48. s. si sensatio ne
 rer mediāte actioe casu facta nō posset fieri p se. si aut. b. h3 agēs p se
 arguit vt prius: z sic vel pcedet ad infinitū. vel op3 dicere sensationē
 nō h3 agēs per se. C. Circa scōdam suppositionē etiā vt locus qōnto.
 vt em sustētari in maxima tertij topicor. ca. 2. que dicit. am
 plius duob⁹ effectiuis exntib⁹ cuius finis melior ipsuz melius. Et mi
 ro: qualr Jo. nō pbaut eā hac maxima: sed p auctem posterior que
 valde parā tangit hoc. Sed q ista regula nō pbet hoc declaro: qm. 2.
 celi. cō. 62. habet q olum vnus est finis. s. finis vnus non pōt ee me
 lior alio: qm idē nec meli⁹ n3 rei⁹ pōt ee seipō. C. Scōdo daf instātia.
 qm operatio materie est vilissima otum: z maxime opatione calozis
 inquantū calor. z tū est simplr nobilior calozes vt dī cōstet. C. Tertio
 adhuc fingo aliā instātia: qm iter oēs planetas opatio solis est no
 bilior z olumior vt Zuer. 17. meta. cō. 34. nitit pbare: z tū sol non est
 nobilissimus planetarū: vt Zuer. ibidē. cō. 44. pbat ordinando eos
 fm ordinē orbū. vide eum. C. Quarto Jo. cōtradicit sibi. in illam et
 qōne in sol. s. mī argumēti facti ptra ipm ab hōie alterius opiniois.
 z in scōdo pph. vbi tenet q celū seclusa itelligētia est nobilior muscas
 z tū optima operatio illius: vt sic est imperfecior: optima operatio
 muscæ: vt p3. C. Quinto fortuna est causa multoties operationis me
 lioris q prudētia: vt colligit in lib. de bona fortuna: z tamen fortuna
 non est simplr perfecior: prudētia. C. Circa tertiam adhuc est locus
 qōnto: qm vt illa sustētari in vna maxia tertij topicor. ca. 4. vbi di
 cit alius locus. qd pximū bono meli⁹ z magis eligendū. Adōdo Arist.
 cōtra hāc maximā instat. d. instātia hufus: qm nō verū. m. h. l. em. ph. i
 bet nō in eo q optimus est Achilles in hoc similitōe: Ziaacē ee altero
 quid ē existente bono. non sū aut. z post ibidē: h3 aut instāntiam vt.
 Ad ducit scōdaz instātia ad idē: qm operatio calozis est agere. opatio
 intells polis z mae est recipere species a calozes: z tū simplr z absolute
 intells polis est nobilior calozes: s. sū mā est nobilior: calozes. Ad idē z
 qm agē z patit: vt sic vidēt resp. cūa. mō resp. cūa nō sunt sic se hntes:
 vt vnus altero sit nobilior: vt etiā dicit eōis opinio tixologizantuz.
 C. Circa quartā adhuc est locus qōnto: qm si valet vt mibi vt iaz nō
 tenet nisi per maximā tertij topic. ca. 2. vbi dicit sic. z qd meliori z ho
 norabiliori inest magis eligendū: vt qd xeo qd hoi: z aie q. corpois.
 Adō hēc maximā vt falsā: qm ignorātia vilior est sanitate. z tū inest no
 biliori subiecto. Scōda instātia est qm albedo parietis inest viliori
 sbro q nigredo coruz: z tū est nobilior forma vt vides. gista maxima
 parit instātia. Et vt mibi q istarū qtuor. ppositionuz tres vltime
 sunt simplr veret q vt apparet oēs sustentant in maximis topicalib⁹.
 z valde sum miratus q Jo. qui glo. iat semp loquit ad mentē Arist.
 Zuer. z ad verba eoz q ipse nō adduxit illas maxias: vt p3 in verbis
 Arist. De pna aut est duplex modus dicēdi satis pbabilis. quoz pil
 mus accipit p se dicit Zui. s. sue meta. vbi ait q aliq sunt dria duo
 bus modis. s. qu ipso. aliq differunt nō qu ipsa dnt aliq: q ipsa dnt
 p dria aliq. Sillr ens duob⁹ modis dnt vel qm se h3 vt ee aliq dnt
 ens: nō q est vt ens: s3 qz est illd quo aliq h3 esse vt. Adō applicādo

hoc ad ppositū pōt bci q aliq d accipere ee post non ee: pōt ee: nō qz
 ipm accipiet ee post nō ee in ppta forma. s3 qz ipso aliq d accipit esse
 vel qz sequit ad aliq d qd accipit ee post nō ee. Zilio mō qz ipsum in se
 ppta accipit ee post nō ee. Dico q sensatio nō fit p se. tanq ab agē
 re p se: s3 fit: qz aliq d fit ipsa: z qz cōsequit ad aliq d factū. pipam em
 fit esse sensatū: z cōsequit eētialr aliq d qz per se fit. C. q. p. s. sens/
 bilē. C. Et p hoc nō dē ad argumētū Joānis. s. pcedēdo maior z ne
 gando minorē. z cū pbat q est finis aialis. nego hoc. imo cōsequit
 finē aialis. est eniz finis anime sensatiue fieri oia vt pōt: z qz non pōt
 fieri color: fm rez fit color: intēctionalr. modo ad hūc finē cōsequit sen
 satio. nō q sensatio fit in ppta forma per se intēta a nā aialē. C. S3
 dices illud intē dīf a nā: cuius oppositū odif a nā. modo oppositū sen
 sationis odif a nā vt p3 per se. C. Ad hoc cōcedo maior: sed nego mi
 norē. imo odif oppositū receptōis spēt sensibilia. ideo specē recipi in
 sensu amat z desiderat a nā. s3 bene cōcedo q sentire amat scōdo. z
 sic eius oppositū odimur scōdare z per accēs. C. S3 dices. pmo z. 10.
 z. 2. eth. finis forme est opus. ideo ponit felicitatē in ope z nō i habitu
 nec in potentia. C. Dicendū q finis opatio est vbi opatio z res opata
 sunt vnū z idē. vbi aut in diuersis ponunt nō opz vt scis. z tu p dēra z
 sic pōt defendi pms modus dicēdi. s. q sensatio nō fit p se intēta
 nec habeat agēs p se nec paties. P Scōds modus dicēdi ē Jo. z cōis
 q sensatio fit effectus per se intētus a nā hns agens per se z recipis
 per se vt finis aialis. Quod pōt declarari ex regula scōbi pph. sic. finis
 vult ee vltimū z optimū: vbi Zuer. cō. 31. ait q in rebus naturalib⁹.
 est existēs bonus in volūtarijs multoties apparet bonus. Cū igit sen
 satio est vltimū z bonū vere. ergo oportet vt habeat rōnem finis: z per
 pns modo agēs. ergo habeat agēs. C. Scōfirma: qm ibidē ait Arist.
 omnia aut hēc finis gratia sunt. differūt tū adinui: qm alia quidē z
 sunt opera. alia vero organa. vbi Zuer. cō. 29. dicit quedā sunt actio
 nes vt ambulatio: z quedā instā vt phlobotomia. ista recra qua pr/
 cutitur brachij vna. ergo non incouenit aliq d finē esse opus z actio
 nem: z per pns sensatio pōt esse finis. C. Prererea Arist. pmo eth. di/
 stinguat de artibus. q. s. quedā sunt cuius finis est opus: z qdaz cuius
 finis est res opata: ergo idē qd bus. C. Prererea motozes corpoz ee/
 lectū sunt pp motū celī tanq pp finē saltē scōdario: vt scōdo celi. cō. 17.
 colligit: z tū motus opus est nisi dicat q motus est operatio antiqua
 eterna. z sermo pms intelligit de operatione noua: z hoc considerat
 qm nihil est. Propter hēc vt pbabiliter opinio Joāntē sustentabilis.
 C. Ad pūmā nego minorē: vbi de b. scire q cui libet sūppositionē
 receptiū ppiū z per se: aliter res trāsmutat sine trāsmutatioe: vt
 Zuer. adducit. pmo pph. cō. 71. z ponit rem habere aliquā dispositio
 nem quam nunq habuit: nec simplr nec in subiecto vt ibidē dicit. di
 eo qd cui libet forme pducende z pducte sūpponit subiectū ppiū.
 modo subiectū est duobus modis: quodā est valde dīppositionatū
 forme: z valde remotū ab eius dignitate. z tale ad hoc vt fiat dignuz
 recipere formā dz recipē plura media quibus fiat idoneū ei. Quod dā
 vero est valde pportionatū: satis nobile. imo nobilior forma: z re/
 spectu hui⁹ nō op3 ponere media plura nec vnū: s3 sola pūta inotiois
 scōa fit. i. eo. Et hīs sequit q extrahit de potētia mae est duob⁹ modis.

uno modo per media plura: quibus forma recipit in eaz ma fit ppor
 tionata illi. & sic forme nales extrahunt de poteria ma: qd daz dicit
 extrahi: qz pro sui esse requirit patiens in quo recipit: nec requiritur
 mediu vnuz aut plura: quibz passum fiat et conueniens. & sic extrahi
 de poteria ma: nihil aliud est nisi p sui esse supponere passum posse
 recipere actu illu ab agere sic forme intentionales extrahunt de po
 tentia ma. Et p hoc ad pbatione dico eniz qz dicitur loquitur ibi
 de extrahi primo mo. s. quando subiectu receptiu est valde remotuz
 a nobilitate forme & valde disproporionatu: tunc n. vult qz extrahi
 fiat per alteratione: & pteritatu & qualitatia no alr. Ad scdam di
 cend q fit ex ente in poteria scdo modo. s. no remota & disproporion
 nata forme & motor: agere illa. & cedeo qz spcs & forma intentionalis
 edentra est in poterijs causaz. s. subiectu receptiu & agens: lz modo
 diuerso a formis nabilibus. Et dices forz intentionalis no fit i subie
 cro mediate dispone: ergo no naturalr fit: s. violente vel artificialr
 sicut forma scdm. Et dicit qz lz no fiat mediate dispone: attamē sub
 iectū receptiu est summe inlicitu ad formā. & agēs etiā. ppter qd
 no dicit violēter facta: nec artificialr: qz subiectū respectu forme arti
 ficialis no est in poteria limitata & inclinata ad actu. est eniz qnqz in
 poteria violēta: qnqz in poteria neutra vt alibi declarauit. Ad ter
 tiam dicit q. a. actōe agit sensationē: que actio seipsa formālr fit: qm
 aliqz est tale duobz modis per participatiōē & p essentia. aliqz eniz
 fit etiā duobz modis p aliud tanqz per rōnez faciēdi. aliqz fit p essen
 tia. s. seipsa sicut aliqz est albu duobz modis. s. picipatiue & denotati
 ue: sicut paries & aliqz p essentia sicut albedo. Et qn dicit illa est rō
 Ari. Dicit dicit qz Ari. arguit qz motus no pot accipere esse post no esse p
 motū vere: qz tūc id ē ante qz ēt & esset pcessus in infinitū: qz sicut
 primus accipit esse p motū: & scdo eodē modo p motū & c. & sic pōt op
 nio Joānis. pbabilr sustineri: tu autē cōsidera bene. Circa scdam
 ppōne opz dicere qz illa fit vera cū sit Ari. verū oīno Joā. sicut dicit
 nūc: euz ea simplr ptulit sine limitatiōe. dco qz intelligit primo in
 finibz primis & no remotis. Scdo dico qz dicitur ēt fines p se. Tertio di
 co qz debet esse fines potes attingi virtutibz pprijs agentiu. Est ergo
 regula Ari. maxima ista: cuius finis primus per se possibilis artin/
 gi virtute eius est melior: tpsum in se est melius.

Ad instātiās dicitur. Ad primā dicitur qz ille ē finis oibz cōis
 & remotz. mo vt dixi maxia intelligit de sine
 primo proprio. Ad scdaz instātiā iam soluere pōt: qm maxia est d
 agētibz: mā autē no est agētibz vidēs. Vel dicit qz mā est vltio simplr
 & absolute calore & qnqz forma accētrali. Dico absolute: qm fm qd. i.
 vt in pdicamēto sbe ē nobilitoz artū simplr & absolute forma caloris
 est nobilitoz. Et hoc autē ad pns pōt duobz rōnibz: pbari: qm pta est.
 illud qd est certe pfectōis & terminati gradus nobilitatis oīno est ab
 solute nobilitz eo qd est infinite pfectōis & interminati gradus
 nobilitatis. hec est manifesta p se. s. calor: & vtr oīs forma accētralis
 est terminare pfectōis & finiti gradus: limitateqz nobilitatis: & mā in/
 finite modice: s. & c. minor: p pta pre oibz est manifesta: s. p scda ē cō
 cessa ferē: qm mā nullā bz pfectionē: s. ab oibz recipit pfectōez: s. in
 nitio caret pfectionibz: s. est infinite impūctā. & sic est ista pō manifestā.

Et scda rō pte ad idē: qm illud qd pccit aliud & ab eo no pccit: s. p
 potius impūctū: est in se simplr nobilitz illo. Sed forma caloris pccit
 māz: & no eōtra: s. potius impūctū calor: māz: vt pti. & sic pbabilr
 teneo qz mā absolute est vltio accētrē. Ad tertiā dicit qz dicitur
 opatio solis manifesta est nobilitoz opatiōibz: alioz: artū opatio oculi
 saturni est nobilitoz: & peneo illa saturni antecedit solē. id autē dicitur
 sbe ē qz cōparatiō eoz ad primū est pccia. i. absolute. primū motor est
 nobilitoz alijs. & p oīs pumuz mobile absolute nobilitz alijs motoribus
 alioz. cōparatiō autē eoz inter se no est pccia: qm vnus planeta exce
 dit alterū fm vnu respectū: & excedit ab altero in alio. Ad qrtam
 dicit qz Jo. cōtra dicit sibi: & credo qz ipse in illo errauit. hoc autē no est
 cōtra supponēz: qz ego no teneo eā ad mēte Jo. s. simplr. & si vno sal
 uare ipm no curo. Ad vltimā iaz viditū sol. dicitū est. n. qd idē itelli
 git in finibz per se no casualibz. Circa tertiā ppōne dicit dū p indi
 get duabz cōditōibz: quas Ari. ponit ibidē. s. fit ppiquius in eo qd
 est optimū. scda est dūmodo non fit admixtio cōtra rōnē s. maxima.
 illz qd est ppiquū optimo in eo qd est optimū sine pccitōe p rarij
 in se est optimū: & meli: eo qd remotū ēt. Ad pta dico qz ibi dicit
 pma p dicit. Ad scdaz illud bz itelligi in eis qz sunt eius ēt finis pcc
 pū no eius ēt qm pdicamēti: vt diuerso & gener pccipij & pdicamēti.
 Ad vltimā dicit qz vnus respectus est nobilitoz altero no absolute: s. p
 respectiue: id actio lz absolute no fit nobilitoz artū respectiue est no/
 bilitoz passioe. Circa quartā dicit qz tribz cōditōibz p dicit. pma qz
 fit meliori in quā mēliū. scda qz fit accētrā pccitū. tertia qz fit ens
 postiuū. est s. maxima accētrā postiuū pccitū qd est sbe meliori fm iā
 qd melius est. est melius altero opposito. mo hio cōditōibz remouēti
 tam itātie facte. Ecce igit quā tres ppōnes Jo. sicut vte sine dubio
 p mēte Ari. Circa autē est pbabilis euz sicut circa eā opōnes d/
 uerfētū illa Joānis fit melior. Et postqz vidē de ppōnibus pime vie:
 supēst mō videre an sit dmostratiua. Et vt mibi qz multis modis pōt
 dissolui. pōt dicit qz sensibile est eā sensationis ad eā pbatiōez dicitur.
 in hoc dat sol. in. 2. de aia. cōm. 74. vbi dicit. qz sensibile pmo mouet
 mediū: & mediū motū cū sit factū in actu mouet organū ad actu vi/
 sionis seu sensationis: sic illud no cogit. scdo pōt dicit qz ea agēs p se.
 ppia sensationis est ipse sensibilis actu recepta in organo. Ad repro
 batiōez huius iam habes sol. ex limitatiōe scbe ppōnis. bz. n. itelligi
 cui opatio virtute ppria ē nobilitoz ipm in se est nobilitz. mo spēs sen/
 sibilis agit sensationē virtute motorie separati: sicut virtz gentia
 virtute pris: & vt in finibz pmi pccipij. Unde spēs & est in finibz agentia
 principalis: est qntitas accētralis pmo mo no incōuenit vt agat vltra
 suā nāz: s. bz scdo mo. & sic vificat sol. quā adducit Jo. & reprobat. s.
 scdaz. vult. n. dicit qz spēs pōt duobz modis p dicitur. vno mo iquā
 qntitas. s. qd ad eā. alio mo qntū ad suā virtutē. i. vt in finibz moto
 ris separati. itelligit: vt dicit in opione dicit. & vt sic ē nobilitoz qz
 sensus no simplr: s. instrumētāl. Ad rōnes qd adiecit Jo. & rōnes
 respōdet. Ad primā arguit. n. sic. no rōner ad vim rōnis. pbatiō.
 rō qz spēs sensibilis erit ens simplr nobilitz sensus: qz eius opatio ē
 simplr nobilitoz optima opatiōe sensus. Itē qz ipse no arguit ad p
 etuz pōnis: qm ipsa rō dicit qz optima opatio ipē virtute eius est

Ignobilior optima opatioe sensus: lz illa opatio sit nobilior: sz nō est virtute spēs hz motoris sepati. C Ad scōam dico q per virtutē spēs pē hō duo intelligere. s. vel vim ipsi pntē essentia eius: vt el est. alio mō per vim pōt intelligi motoris sepati: rōne cuius vrinstrm agit. Tūc dico q loquēdo de virtute pūo mō virtū spēs nō est nobilior: sicut nec eius eētia. sed bñ scōo mō. sic pcedo q virtū spēs est nobilior: vtute visus: qm illa est motor: sepat: cui rōne vrinstrm agit. Et p hoc apper intēll sol. argumēti qō illi faciūt ptra se. volūt. n. dicere q spēs eētia absolute est ignobilior eētia sensus. atq illa eētia pur est illi rōne sepati dūte est nobilior. Ecce igit quatr lz nō dūnt p m rē vnt p m modos intelligēdis quos rea variat p m denotationez nobilis vel ignobilis. C Ad tertiā vōm q spēs p m suā p ptiā virtutē sibi intrinsecā est ignobilior: sensus virtute q el eētia: q rōn tū ad virtutē sepati cū vniū vrinstrm sue cae pncipali est nobilior. non tū simplr p m ei eētia est nobilior cū illa virtū sit extrinseca. C Ad qrtā vōm q illa virtū est p m rē distincta a spēs: est tū et pūtra sicut cā pncipalis vntur instrō. Et qn qrit vel repñtat eā. dico q nō repñtat: sz est id vtute cui spēs agit illā: iō nō supfluit. De caūt sol. est necaria ēt p m ipm: qz vt argua. si ponit sensus agēs: vel repñtat vel nō. si p m: g erit spēs sensibilibis. si scōm: g ipse p eius virtutē nō cābit sensatōez. z iō sicut. ipse hz dicere: ita dicā. C Ad vltimū posset dici q ego nō curo de cōraditōe illi opōtia. Uel vōm q scia virtute p ptiā est cā act: vt instrm motoris pncipalis. C Itello agētis: z sic p r intelligi ei sermo. Tercio p r dicit q ex spē sensibili z potētia visua fit vniū: sicut ex mā z foia grauis fit vniū: mō sicut opatio grauis. s. moueri deorsūz nāsr seqt formā receptā in mām: qm dās formā dat pntia eētialia z nālia mediante forma: vt dicit. 4. celi. cō. 22. z. 25. ita sensatō cōsequit ipēm receptāz in sensu nālter: z sicut pna opatio grauis nō hz agēs p se nisi genus mediāte forma: ita opatio ista nō hz agēs p se: nisi mediāte spē. Et sub hō sensu trelligit opio sōcioz Jo. cū dicit. q sensatio nō dīiget aliq p se pncipio actiuo: sup. alio a gnāte spēm: eo qz sensitiuū cū est actu factū p spēm nō est in potētia eētialit: sz valde p accēs. C Ad rōnem ptra hoc vōm. p q sufficit q psequit ad aliqō qō hz cām p se agētēz. vñ gen. vōdo forma dat opationē illi: nisi ipediā. Uel vōm q aial nō intrēdit sensatōez: sz tm fieri ens sensibile. z p pns sformari spē sensibili qua vniū illi ad qō sequit sensatōez: vt dicit est. C Ad scōam vōm q bene pōt hōi scia: qm non est ens calu. imo psequit p se aliqō ens factū ab agētē. Uel vōm q de ente p accēs pōt hōi scia iquātū est sub mō entis p se. vñ lz fortuna sit cā p accēs: artū ista p pō ē p se. C Ad aliud vōm q p exire in actū nō intelligit recipere nec agere: sz psequit agētē grauis psequit formā: qō nec est agētē nec pati: sz exire ab agētē mediāte forma cui appropiat vt accēs. Uel p r dicit q recipit mediāte spē. ita q p exire itelligat q recipiat illū: z dico q hz agēs. s. gen. spēs mediāte spē: sicut de grauis p m viā cōez. C Ad vltimā pōt vōm q virtū sensus p se recipit sensatōia actū. z nō opz q ei rñdeat agēs sensus: sz sufficit q illudmet agēs spēz agat illū mediāte spē. Et hec sol. vt mibi vñ est multū pulchra eo maxie: qz Alber. ait l. 2. de aia. cū dicit nulla est virtū passiuā qn reducta ad actū efficiat actiuā. vñ tractatu tertio ca. p. Iste sunt sol. qō hō dz dare i sol. argumēti Joānis.

Sunt autē qdā q an me claruerē q ad hoc argumētū duas adducē sol. pna dicit q spēs est cā p se z p ptiā agēs sensationē: z cū dī. illud est nobilior cuius opatio est nobilior. dicit q verū est in cādo: nō autē in essendo. Alr soluit q opatio illa causat ab oppositoz qn dī q illa opatio est nobilior opatioe sensus. dicit q non: qm sensus hz p ptiā opationē. p ptiā mouere sensus interiores: z hec opatio est opatio sensus: z per hanc excedit specē vel obiectū. Ad hū aut vñ q iste sol. sicut simplr erroes. pna quidē ex ptectione potētie cognoscit eētie perfectio: vt oēs dicit: z est dicitū p hūm. 4. meteoroz p sine quā ex ptectione opatiois z cātionis cognoscit perfectio potētie: vt p bat Auer. pmo cell. cō. 116. vbi dicit. manifestū est q potētia res nō est dissimilēda nisi per vltimū istius actionis. z vult p vltimū optimā opationē potētie. Secō qm ait Auer. 3. de aia. cōmē. 19. quēdam dūm nō scimus multitudinē intellectu separatōz nisi per diuersitatem actionū copata etiā nō scimus diuersitate istius intellectū māliū ab intellectu agētē z. vbi bene iter cōcludit q intellectū agēs est absolute nobilior possibilis: eius opatio est nobilior: ergo pntio ista est facta. Tercio si opatio nō cōclūderet absolute ptectionē essentia: nulla alia esset via: qm nos nō cognoscimus rerū essentias nisi a posteriori. mōdo nullū est posterius eētialius z verius ipse essentia q opatio vt scis. iō hec sol. est incōueniēs dicitio p hōz. C Scōa solō est fatua plus: qm vel sensus exterior: hz mouere interiorē p se z eius eētiaz vel rōne spē. si p m: g sensus exterior: eēt nobilior interiori: qō nō est cōcessum. si rōne spē sibi vntē: vt forma: tūc adhuc opatio specē est perfectio: opatione sensus que uenit ei: vt sensus.

Sed circa sol. meas dubitat: quoniā dicitur est q species non virtute p ptiā agit sensationē: sed virtute alterius: ideo queritur quid est illud virtute cuius agēt. C Respondet vnus vir huius ipis q spēs agit virtute aīe sensitivē. anima enīz sensationē patitur z recipit sensationē per potētia de scōa spē qualitatē sibi cōnaturalē: z agit z causat sensationē mediāte specie sibi ab extra vnita que supplet vicē potētie nālis. C Sed hec rñsio est error qm si hec spē agit virtute aīe: vel qz anima est actiua vel passiuā d passiuā: qm in virtute alicuius vt passiuū est nō hōi operatur actiue. Si vt actiua vel per essentia vel per potētia: non per essentiam: qm nulla forma generalis agit per essentia pncipalr vt Joā. supponit ergo adhuc dz dari virtutē sibi intrinseca per quam est id rōne cuius spē agit. C Preterea rñsio est voluntaria: qm posset quis dicere q aīa agit sensationē per potētia nālem de scōa spē qualitatē: z recd/ par mediāte spē sibi vnita in virtute aīe: z sicut ru iprobabis hoc: ego iprobabo tuā. Ideo melius est estimare vt dicit Auer. cō. 60. q spēs agit in virtute obiecti: z obiectū agit illā in virtute motoris sepati: vt dicit. extrema dū est. n. q cā sunt inuicē ordinate isto modo q sensibile virtute motoris causat specē in medio. mediū actu factū in virtute obiecti. p ptiā agit spēm in organo: lz in virtute motoris sepati agar tā q agētis remoti: spē autē in organo virtute mediū actu factū agit in potētia causando sensationē. hec aut sol. nō intelligit nisi vñ opatione Auer. ideo pmo nūc sit dicitū intātū. C Vna solōne ad primā viam. e. declarato quāz nihil cogit. Superest mō vidēz de scōa via.

dicō ergo q̄ multis modis p̄t dissolui. & primō declarādo primā sup̄
 nihil esse. qm̄ in 3. p̄p̄. in q̄nōe de grauibz & leuibz in sol. cuius/
 dam offiuitatis. ponit ipse p̄m Zuer. in tertio celi cōmē. 28. nō mō
 uenire q̄ vna res realis sit in actu & in potētia s̄m modos diuersos:
 qm̄ forma grauis vt est forma est actu: vt vero est in mā est in poten/
 tia. C̄ Preterea. hoc nō soluz est ad mētem. Joā. imo ad mēte Zuer.
 h3. n. in 3. p̄p̄. cōmē. 40. q̄ in actiōe equiuoca idē p̄t esse agens
 mouēs & patiens motū. Idē. 4. celi. cōmē. 22. cōtra Platonē dicit q̄
 agēs & patiens i rebz materialibz nō distinguit rei: sed mō & rōne. vide.
 Et hoc p̄t haberi vnus modus r̄ndēdi ad v̄m argumēti Joā. C̄ D/
 eādo q̄ sensatio sit a sensu passiuo putē forma: recipit tñ in illo put
 est in mā qm̄ vt dictū est vna res numero & specie p̄t esse agēs mo/
 uens & patiens motū. put diuersimode cōsiderat. Et p̄t inueniri secū
 dus modus dicēdi: idēo primō arguo cōtra eius scdām supponēti
 qua tenet q̄ spēs est s̄m receptiuū sensatiōis. deide dicit ad formā. q̄.
 C̄ Quātū ad primā arguo sic. vatio illo sequit q̄ d̄spōsitiua māe
 esset s̄m forme sbalis cōtra ipm̄ in vltima q̄nōe. 7. p̄p̄. 2. 8. q̄ p̄m
 de aia. q̄nā declarat: qm̄ ita p̄t se h3 d̄spō qualitatis respectu for/
 me sbalis: sicut spēs sensibilis respectu sensatiōis: vt ipse dicit: sed
 spēs sensibilis est subiectuz receptiuū sensatiōis. s̄ et. C̄ Preterea
 Zuer. in p̄io de s̄ba orbis ait vna forma 3 habere plus vno subiecto ē
 imposset ergo imposset est sensatiōē habere spēm tanq̄ subiectū recep/
 tiuū & sensuz: q̄ tūc vna & eadē forma haberet duo subiecta recep/
 tiua. C̄ Preterea cōtra vatio sequit q̄ spēs sentiret. q̄nā deduco p̄ ip̄uz
 qui paulo ante hanc rōnē spūgnās virtutē corp̄is esse s̄m receptiuū.
 dicit. si vero dicat q̄ virtus corp̄is est id cui per se & imēdiatē vnitur
 sentire. sequit q̄ virtus corp̄is per se & imēdiatē sentiret: & reliq̄. a pari
 arguo. si spēs est s̄m receptiuū sensatiōis: tūc sine dubio sentiret: atq̄
 p̄bo q̄nā simplr: qm̄ omne accēs existēs in subiecto p̄tērum vltra
 gradū mediū p̄tē: & d̄ denominare s̄m. cum s̄git ipsa sensatio nō mo
 do sit subiectiue in spēs vltra gradū mediū: imo tota: q̄ poterit spēm
 d̄notare. C̄ D̄struat: qm̄ sicut spēs dicit alba nō obstatē q̄ sit s̄m imē
 diatū: ita spēs dicit sensus nō obstatē q̄ dicat s̄m imēdiatē. C̄ Pre
 terea sicut spēs itelligibilis ad itellectionē ita spēs sensibilis ad sen/
 sationē: s̄ Zuer. reprobat Zuer. in 3. de aia. cōmē. 5. quō dicit spēs
 itelligibile esse s̄m itellectōis: ergo & in sc̄o Jo. rep̄obandus est.
 C̄ Ad hęc argumēta omnia dixerūt hoies quidā q̄ Joānes p̄ s̄m
 itelligit mediū d̄positū: & nō subiectū receptiuū: & tunc oia argu/
 menta ruunt. C̄ S3 hęc sol. stare nō p̄t. est enīz directē cōtra verba
 eius qui dicit. sc̄o suppono q̄ spēs sensibilis ē imēdiatū p̄ se p̄ncipiū
 receptiuū sensatiōis seu ip̄m sentire. C̄ bi cōstat q̄ d̄posituz mediū
 nō d̄ dicit per se p̄ncipiū & imēdiatū receptiuū forme. Non enim ar/
 guo nisi cōtra id q̄ ipse exp̄sse dicit. nō. n. p̄to ipm̄ esse tātē d̄gnita
 tū: q̄ verba eius debeāt glōsari ad sensum bonū p̄pter eius excellen
 tiā. est. n. clarus & nō idigēs exp̄sitiōe. si q̄. n. velt ipm̄ glōsare: nō
 curiositas est mihi h̄re q̄ id q̄ vba eius in rei v̄itate dicit: est falsum
 simplr. C̄ Preterea v̄tō ad p̄ncipale arguo. si spēs regit tanq̄ s̄m
 vel tāq̄ d̄spō vel quo vis. Vel hoc ē: q̄ sensus nō est s̄m susceptiū
 actus sensatiōis. Vel q̄ sensatio est act⁹: a deo sup̄cedēs nobilitatē
 sensus.

sensus q̄ indiget d̄spōne illa ad hoc sensus q̄ eleuet & nobilitet p̄ illo
 actu: vt d̄ de mā in s̄mo de aia. cō. 16. Primū dicit nō p̄t: qm̄ sensus
 est summe receptiu⁹: sicut itellect⁹ respectu itelligibilū nullū p̄s.
 actū de se. Sed 3 ē dicit nō p̄t: q̄ virt⁹ sensitua est nobilit⁹ sensatiō/
 nes: qm̄ per eius vna supponē cuius accētis s̄m est nobilit⁹: ipsūm est
 nobilit⁹. nō s̄m virtutis sensitue est nā s̄m Joā. in q̄nōibus primū de
 aia: s̄m sensatiōis est cōpositū ex organo & virtute: vel aia. nō forma
 est nobilit⁹ mā & p̄posito & magis ens vtrog. 7. 2. 8. meta. 2. 1. de aia.
 cō. 7. & Joā. h3 hoc in q̄nōibus sc̄o de aia. ergo virt⁹ sensitua erit no/
 bilit⁹: sensatiōe. & sic nō opz vt ponat illa d̄spō p̄ sc̄o. C̄ Hic habi/
 tis p̄t multis modis dicit. P̄io q̄ spēs & sensatio sunt duo effect⁹: or/
 dine quodā procedētes ab obiecto: sicut radius rect⁹: & radius refle/
 xus ab ip̄o sole: vel sicut lumen p̄mū & sc̄o: & tūc tota vis rōnicat ruit
 qm̄ cōcedā sibi spēs nō p̄currere tanq̄ agens. C̄ Secūdo p̄t dicit q̄
 spēs est agēs sensatiōes: sicut forma grauis respectu actus motiōis.
 Et tunc rō eius nulla est: qm̄ nō incōuenit vni s̄bz effectiui duoꝝ
 essentiali or ordinatoꝝ in ḡnē cause agentis: lz in ḡnē cause m̄lis forte
 sit incōueniens vno mō: vt alibi dicit. C̄ Ultimo p̄t teneri q̄ spēs est
 tanq̄ d̄spō p̄ accēs necessario tñ p̄currēs nō per se. C̄ Ad argumēta
 Joā. Ad primū contra. cū dicit ex dicto p̄m in primo posterior. q̄ ē
 necessariū est per se. dico q̄ itelligit de necessario h̄ntē cām in subie/
 cto. & sic nullū: per accēdens oppositū huic necessariū est necessariū:
 q̄ d̄. n. h3 cām in subiecto. imo Zuer. in multis locis autēcat h̄c
 d̄stinctiones. p̄mo. 5. metaph. cō. vltimo: vbi dicit. & dixit hoc. q̄
 accidentia que d̄cūtur imponere s̄be quedā sunt necessaria & quedā
 nō necessaria. C̄ Preterea. 4. p̄p̄. cō. 20. ait: sed q̄ illud q̄ est per
 accēs est duobus modis. s̄. semp & raro: v̄ q̄ illud q̄ est semp intret
 quoquo mō in nūero demonstratiōnū veraz nō essentialiū que dicunt
 d̄m̄tatiōes dialectice. ecce quō ipse exp̄sse vult per accēs esse duob⁹
 modis: quoruz vnūm ingredit̄ demonstratiōne: & est per accēs necessa
 riū: & aliud nō: & est per accēs cōtingens. C̄ Preterea p̄mo p̄p̄.
 cō. 66. ait & est itelligēdū h̄c p̄ accēs & necessariū. illud enīz q̄ est p̄
 accēs aliud est necessariū. aliud rarissimū. ecce q̄ h̄ hō in hoc
 errauit valde. audet. n. dicere illō q̄ negat Zuer. Et si adducant au/
 tōritates Arist. & Zuer. 10. meta. cō. vltimo. 2. 5. meta. cap. de codez
 & cap. de accētē. & p̄mo posterior. & p̄mo meta. cō. 8. 2. 8. p̄p̄. cō. 36.
 P̄ dicendū q̄ loquit̄ de accētē q̄ non h3 cām p̄p̄iaz in subiecto vt
 sc̄is. hoc. n. per accēs cū habeat cām extra s̄m. ideo nō opz vt semp
 insit: sicut declarat̄ sc̄o p̄p̄. cō. 48. & tū cōsidera: qm̄ de hoc nō de/
 beo facere nūc tractatū. C̄ Ex his apparet multiplex defectus huius
 rōnis. p̄t. n. euadi ab ea plurib⁹ modis. & tū addas si placet. C̄ Su/
 perest mō soluere vias primā que est per verba Arist. & Zuer. ad quaz
 dicit̄ quidā q̄ aia est p̄ncipiū effectiui olum motū lz diuersimode:
 qm̄ respectu motūū estimatoꝝ qui dicunt̄ sensatiōes est cā remota p̄
 spēm sensibilē tanq̄ per insit̄m. dicit̄ est enīz supra q̄ spēs est insit̄m
 essētie aie ad causandā sensatiōē. & sic nihil habet cōtra me. Respe
 ctu aut̄ alioꝝ motūū vt. s̄ respectu motus augmētī est cā remota per
 insit̄m intrinsecū: & sic respectu caloris qui est q̄s corp̄is v̄ri. Respe
 ctu vero mot⁹ localis p̄ spēs & mēbra & virtutē motūū: que sunt ali/
 Restructio destruo. Zuer. P̄p̄.

quid corporis nostri vt vides, ergo anima est principium principale
 oium motuum tam verorum q̄ estimatorum; imo diuerso. ¶ Sed hic
 modus dicendi est reprobatus supra. ¶ Ideo aliter oportet dicere q̄ per
 aiaz intelligit illa q̄ est actiua. pp̄ijs principijs, mō lz aia respectu sen-
 sationis sit fm̄ ei⁹ pp̄ia nam principij passiuu; a ten cum recepit sp̄em
 est principij effectiuū illius. dico ergo q̄ per aiam intelligit illa que put est
 cōiuncta sp̄i sensibili virtute cui⁹ sit principij actiuū: vt dicitur est sepe
 in exēplo de lapide qm̄ est actu grauis: sicut enī intellectus nihil est
 actu eo⁹ que sunt nisi postq̄ intellexit. ita sensus, ergo p̄ aiaz intelligit
 put ē actu. ē aut actu postq̄ recepit sp̄ez, sic appet sol. ad hāc q̄dē.
 ¶ Et postq̄ vīse sunt vie huius hōis: z debilitate, nūc tempus est ad
 ducere rōnes cōtra sp̄uz: z p̄ arguo aliquibus rōnibus eius quas ipse
 adduct p̄tra se dādo eis euidentia. sc̄do rōnib⁹, pp̄ijs. ¶ Primo ergo
 arguo, si bare sensus agēs vel eēt cognoscēs vel nō cognoscēs, nō est co-
 gnoscēs: q̄ tūc passiuū sup̄sui eēt. Nec nō cognoscēs: q̄ tunc eēt vi-
 lior sensu passiuo: quonia vltuz z cognoscens vniuersalr est nobilior
 nō cognoscēte. ¶ Ad hoc Joā. in rit sol. dicēdo q̄ nō cognoscēs p̄z qd̄
 est ignobilior cognoscēte. ¶ fm̄ istam priuationē: attamē simplr z
 absolute pōt z est nobilior cognoscēte vt corp⁹ celeste seclūa intel-
 ligētia est nobilior musica. vt accipit. 2. phy. ab Ari. z Auer. cō. 4. 5.
 ¶ Sed iste homo multis modis errauit. primo contradicit Aristō. z
 Auer. sc̄do cōtradicit sibi z eius rōnī. cōtradicit qd̄ ē Arist. qm̄ ipse in
 sc̄do de ḡnatioe aialū ait vniuersalr actiuuz z vltuz nobilior esse nō
 viuente: ecce quō dicit illud absolute. ¶ Preterea Auer. primo de aia
 cōmento sc̄do. ait: animalia eiz sunt nobilissima corpōz generabilia
 z corruptibilia. aia aut est nobilior oibus que sunt in corpore aialūz
 mō nisi cognoscēs eēt nobilior nō cognoscēte qd̄ diceret Auer. ¶ Pre-
 zerea Ari. z Auer. 2. ec. cō. 61. vbi pbat q̄ corpa celestia sunt alata: dī-
 cit. dicam⁹ q̄ cognitio talū re⁹ est polis. vult dicere dīspōnū corpōz
 celestiu; q̄ non opinamur q̄ ista corpa: vult dīe celestia sunt tñ corpa
 sine aia. opinādo ea eēt nobiliora oibus corpib⁹ q̄ sunt hic. cui⁹ rōnem
 subdit. d. qm̄ necesse est: vt nobilior aiatū sit aiatū necio. Ecce quō pbat
 hęc corpa eēt nobiliora. q̄ aiatā. mō si simplr dicitur Auer. nō eēt vix
 sed fm̄ qd̄: vt fingit Joā. iam eius rō nulla est. ¶ In lib. destructio
 destructio nū. dīp. rertia. in fol. 13. vbi ppe finē pbat corpa celestia
 eēt vltuz p sc̄daz rōnē q̄ ē hīs vbi posita. z valde pōt de hac rōne admi-
 niculari. v3. multa puoz. i. infimo z vltuz corpōz turbidoz. i. ḡnā-
 biliū nobilicū. i. in prib⁹ istis infra celū inuētoz que vita nō carēt. imo
 cū toto ipsoz defectu z vilitate eo⁹ sbe: z pue illoz quātitatū. i. ma-
 gnitudinis placuit deo gloriozo influere in eis vitā z rōnē. i. p̄ dicitur
 ex qb⁹ p̄t ipsoz eēt regere z seruari: vt plus fieri pōt. Tūc arguit p̄
 locū a maiorī dī. tātō ergo meli⁹ q̄ sup̄ celestia corpa dignissima sunt.
 tale mun⁹ ab ipso deo bñ dīcto recipere meruerūt. v3. vitā z intellm̄ zc.
 Ecce quō vult simplr viuēs z cognoscēs eēt p̄cti⁹ nō viuēte. p̄t aut
 ad hęc adduct multe alie rōnes de qb⁹ fatis est. ¶ Qd̄ aut cōtradica
 sibi z rōnī simplr appet: qm̄ dicitur est q̄ illud simplr est nobilior z abso-
 lute: cui⁹ opatio ē simplr nobilior: opatio alteri⁹. mō opatio vltuz
 vt est cognoscere est simplr nobilior opatione nō viuētis: v̄ sermo
 hui⁹ hōis salus simplr. Illud aut qd̄ ipse adduct in eius p̄ntatōe

de corpōib⁹ celestib⁹ que dicunt diuinita. hic dicendū q̄ fuit causa
 erroris eius. loquit enī de corpōib⁹ illis prout sunt vltuz: sicut loquit
 zur. 2. celi. Auer. cōmēto. 11. Et sic dicat: sicut Joā. rep̄icat. 2. phy. 11.
 qm̄ Arist. loquit p̄tra illos antiquos apud quos nōdum inuenit illa
 esse vltuz. ¶ Respondet q̄ apud antiquos z maxime apud illos p̄tra
 quos ibidē Ari. loquit corpa celestia erāt vltuz: imo dū vt Emped. z
 multū aliū dicitur lz nōdū illud determinauit: attū q̄ loquit p̄tra eos
 q̄ cedūt illud nō inuenit vti in determinato tanq̄ vero. ¶ Aliū aut
 p̄cedūt illud nō inuenit fingūt. s. q̄ illa pp̄o. cognoscēs est nobilior nō
 mōdēri mei ipis aliter fingūt. s. q̄ illa pp̄o. cognoscēs est nobilior nō
 cognoscēte. est vera duob⁹ seruariis: quoz vñ eēt vti ipsoz nō cogno-
 scēs nō sit p̄s alicui⁹ cognoscēte: pp̄ qd̄ pōt saluari q̄ celū seclūa intel-
 ligētia sit nobilior ipsa musica: qm̄ lz in se nō sit cognoscēs: est tñ p̄ co-
 gnoscēte. Sc̄dm̄ est vti ē nō sit virtus alicui⁹ cognoscēte: pp̄ qd̄
 v̄ q̄ voluntas est nobilior q̄ ignis: vel aia: qm̄ est pars cognoscēte
 imo apud quosdā est nobilior intelligētia: q̄ qd̄ sit fm̄ rei veritatem.
 Sed hec sol. est purus error. isti. n. frequēter h̄nt cogitariū corruptū.
 Si. n. ita eēt nullus haberet aliquā viāz ad pbādū aiaz. sensitiua esse
 ignobilior mā: qm̄ dicere q̄ mā p̄o quāto est ps cognoscēte eēt nobi-
 lior: vel saltes nō m̄n⁹ nobilior. ¶ Preterea Auer. ait. q̄ aia est nobi-
 lius oibus que sunt in aialū: vt cō. 2. primi de aia dicitur est. mō hoc nō
 eēt vix: qm̄ ea que sunt in aialū sunt partes aialis. ¶ Preterea ad q̄
 laborat Ari. in lib. de aia. ad pbādū gradum intellectū eēt vltimū z
 minimū z p̄ctū oium alioz. iam. n. est factis sol. dicēdo q̄ aliū
 sunt p̄cti. sunt. n. p̄tes vel virtutes intelligentis aialis. ¶ Preterea
 iste hō nihil dicit ad p̄ctū. querim⁹. n. an cognoscēs seclūo quocūq̄ alio.
 z vt declarū est: appet q̄ absolute cognoscēs est nobilior nō cognoscēte
 alio sit absolute p̄cti⁹ nō cognoscēte absolute seclūo quocūq̄ alio.
 z vt declarū est: appet q̄ absolute cognoscēs est nobilior nō cognoscēte
 alio sit absolute p̄cti⁹ nō cognoscēte absolute seclūo quocūq̄ alio.
 ¶ Ita rō p̄tra Joā. habeat bonā apparētia. ¶ Sc̄do arguit alia rōne
 qm̄ si sic rō sensitiuū eēt i potētia eēntiali ad actuz sensitiuū. vide ei⁹
 deductionē. ¶ Ad hāc sol. adduct Joā. longā z p̄tra. attū breuiter
 p̄stuit in hoc q̄ nō inuenit oīs p̄cedere: nec ipse inuenit p̄tra rōnē. p̄ce-
 dit tñ q̄ si eēt in potētia accēntali nō h̄eret agēs p̄se. Post dicere v̄ q̄
 sensus postq̄ est genit⁹ est in potētia accēntali vno mōz: eēntiali alio
 mō. vide ipsuz. Attū p̄tra duo que Joā. p̄cedit. p̄mo p̄tra illud in quo
 fingit q̄ si eēt sensitiuū in potētia accēntali nō indigeret agente p̄ se.
 St. n. hoc eēt verū. aligō effect⁹ p̄ se nō h̄eret cām p̄ se vt mot⁹ localis
 grauis. Illud aut qd̄ dicit Auer. 8. phy. cō. 33. z. 4. fecit errare Joā. qm̄ nō
 vult q̄ erūs in potētia accēntali nō h̄eret agēs p̄ se aliq̄ mō: q̄ nō h̄z
 agens p̄ se extrinsecū: attū h̄z bñ agēs intrinsecū. s. forma b̄at. ¶ Sc̄do
 p̄cedit q̄ sensus actu genit⁹ est i potētia accēntali. ¶ Istū ē ipole: qm̄ sen-
 sus vt sic indiger motore extrinsecū z p̄ se. z tñ sc̄is q̄ illud qd̄ sic se h̄z nō
 est in potētia accēntali eo mō quo loquit Joā. Pōt aut replicari ad
 formā: attū nō opus est in p̄posito. ¶ Tunc arguo argumētis meis.
 p̄mo sic. illud sufficit in cognōte alicui⁹ sensibilis obiecti. quō h̄ abito
 potētia cognoscētia ē sufficēter assimilata obto sensibili. hoc p̄z qm̄
 cognitio sit tñ per assimilationēz potētie cognoscētie ad obiectūz
 vt declaraf primo de aia cō. 26. z. 3. maxime. cō. 4. Sed habita sp̄e
 sensibilis ab obiecto cāta sufficēter sensus est similis illi. ergo illa sola
 p p p 2

fit eius sensatio nullo alio cōcurrere. Et dicitur maior. qm̄ per pōs-
 sibile vel impole secludat sensus agēs: quero an posita spē coloris in
 visu fit sensatio illi? vel nō. sed q̄ dicit nō pōt. qm̄ spē nātr̄ z cōntrātr̄ z
 per se est repñtatiua obiecti. z hec a nullo hz nisi a nā eius. s. qz est ob/
 iecti similitudo. ergo secluso illo adhuc presentabit obiectū. z per cō/
 sequēs erit sensatio. Et præterea. sensatio nihil aliud ē nisi obiecti ad
 potētia pfecta representatiōis secluso sensu agēte pōt fieri ista pñta-
 tio. s. secluso sensu agēte pōt fieri sensatio. z pñs sup̄fuit. Et præterea
 si ponit hec virtus actiua sensatiōis: vel pñtabit potētie obiectū sens-
 sibile vel nō. si nō: ergo nō causat sensatiōē. pñaz pbo. ex dictis sens-
 qui impugnās sol. cuiusdaz sui socij supra in. q. alr. si aut̄ dicat q̄ ipsa
 virt̄ spēi sensibilis nō representat: sūz sensibile: nec ei cōformat: hoc
 v̄ absurdū: qz tūc illa spē s̄ illā suā virtutē/ nō p̄duceret cognitiōēz
 seu sensatiōē illius sensibilis plusq̄ alteri? ecce quō pñtia est eius.
 Si dicat q̄ sic. s̄ erit v̄ue spē vni? sensibilis sicut ipse arguit. z sine
 dubio hoc argumētū ē dñrativū ad hōiez. z pñdera tu. Et præterea
 nō maioris actualitatis est m̄ā cū forma grauis ad cāndū motū loca-
 lem q̄ m̄ā organi cuius spēi sensibili respectu actus sentiēdi hec p̄z. z est
 Joā. Sed m̄ā cū forma grauis sufficit p̄ ipso motu. ergo organū cū
 spēi sensibili sufficit pro ipso actu sentiēdi. Et præterea fm̄ Joā. spēi
 cōcurrēt ad actū sentiēdi. vel igitur mere z solū passiuē: vel aliquo mō
 actiue. nō p̄mūz: qm̄ oīs potētia mere passiuā est p̄tradictiōis: vt Joā.
 in lib. de liba orbis. z est dictū Zlri. 9. meta. z Zuer. ibidē. cō. 17. z
 19. ergo opz vt cōcurrat actiue. ergo sup̄fuit sensus agens. Et præter/
 rea oīs forma ad quā sequit̄ aliqua opatio eēntrātr̄ z p se nō excedēs
 illaz: se hz actiue respectu illius: sed spē est forma organi ad quā eēn/
 trātr̄ z p se seq̄t̄ sensatio: q̄ sensatio nō excedit illā spē. s̄ respectu sen-
 satiōis se hz actiue. maior est manifesta per se: qm̄ opatio fecit scire for-
 mā sicut trāsmutatō māe: vt colligit. 8. meta. cō. 12. z alibi. z hec ma-
 for est Zuer. in. 3. cap. de liba orbis. minor aut̄ est Joānis. Et præterea
 supponat spē rei fm̄ essētia eius z suaz nām fit actiua. p̄bat. qm̄
 spē in aīa nō differt a forma extra aiā nisi qz ipsa in aīa est abstra-
 eta. extra aiāz est in m̄ā. modo ista oīa nō tollit potētia actiua: qm̄ m̄ā im-
 ipsa re abstracta ilmo dat sibi potētiaz plus pure actiua: qm̄ m̄ā im-
 pedit actiōē. z ideo. 9. metaphy. cō. 2. ait Zuer. q̄ forme separe sunt
 pure forme z pure actiones: z sunt tm̄ actiue z nullo mō passiuē. itaqz
 apparet q̄ forma in aīa est actiua oīno. tunc arguo petēdo post q̄ spē
 cū est recepta in aīa: vel aliqd̄ agit vel nihil. si aliquid nō pōt agere
 nisi spiritalit̄. z per pñs sensatiōē causabit. si nihil: z cū sit apta na-
 ta agere: z nunq̄ ageret: nec in aīa nec alibi. ergo octiosa in nā. Et præ-
 terea arguo. oē inducēs summā dispōnēz pro aliqua forma in m̄ā est
 agens illaz formā: sicut sumit ab Zuer. 7. metaphy. cō. 31. z. 12. meta.
 cōmēto. 18. sed per Joā. sensibile extra aiā in inducit summāz dispō-
 sitionē facientē pro forma sensatiōis. ergo ager ipsam sensatiōē. z
 per cōsequēs sensus agens sup̄fuit. Joā. fm̄ qōne de sensu agente. z
 tertio de aīa. q. 2. in solu. cuiusdaz difficultatis ait. q̄ illud dictum
 Zuer. est intelligendū de agentibz que agunt formas substantiales.
 Sed de illis que pro sicut actus accidentales: nō opz. Hanc solu. p̄bat
 ex tribus. pmo ex scdo de aīa. cō. 67. de lumine z intētiōe coloris itā

mediocrius agens dispositū. s. corpus luminosū nō est idē cū agen-
 te p̄ficiēte vt colorē. Et scdo. p̄bat idēz ex. 5. meta. ab Zlri. z Zuer.
 cō. 3. z. 2. phy. cō. 25. ponitur q̄ duplex est agens artificialē. s. dispo-
 nens z preparās subiectū ad receptionē actus postremi seu completi
 aliud est agens p̄ficiēs z cōplens. ergo opz ponere aliud esse agēs
 inducēs: z aliud dispōnens. Et hanc eandē distinctionē. q. Zenonis inuit di-
 stinctionē istam. s. q̄ quoddā est mouēs p̄paratū. z hoc vocat mouens
 in potētia pro quāto eius effectus ordinat̄ sicut potētia receptiua: vel
 sicut preparatio ad actus postremū. aliud est mouens p̄ficiēs z cō/
 plens: q̄ s. inducit in subiecto iam preparato actus intentus. Et hīs
 tribus cōcludit Joā. q̄ incōueniens non est in aligb? esse aliud agēs
 inducēs z agens dispōnēs: vt apparet in acibus s̄balibus. Et scd
 mihi videt q̄ iste homo maxime errauit in hoc. z tō primo ego decla-
 rabo in quibus dictū Zuer. hz locum. scdo p̄babo illud: vt quibus ap-
 parebit peccatū Joānis. Et Quātūz ad primū debes scire q̄ sicut di-
 positio est duobus modis. ita agens dispōnēs est duobus modis. est
 aut̄ dispositio vno mō id inter qd̄ z formāz ad quā ordinat̄ est essen-
 tialis ordo: sicut est inter p̄missas z cōclusionē. Et est scdō modo id
 inter qd̄ z formā nō est ordo essentialis: sed mere accidentalis. Istud pōt
 declarari exemplis. posita enīz sufficiētī dispōsitiōe pro forma ignis
 oīno opz vt ponat forma ignis: qm̄ inter dispōsitiōē z illam formāz
 est ordo essentialis. Exemplū secūdi est de lumine. quātūcūqz enim
 ponat lumē nō opz vt ponat forma ad quā dispōsitiōe qz nō est lumē
 essentialit̄ ordinatū ad intentionē forme sensibilis: z per cōsequēs du-
 plex est dispōsitiō: sicut fuit duplex dispō. Et istis habitis ego assumo
 cōtra Joā. istam maiorē. omne agens dispōnēs dispōne essentialit̄ or-
 dinata ad actum est agens inducēs illum actus fm̄ rem z s̄m: z dicit
 notanter dispōne eēntrātr̄ ordinata zc. qd̄ dispōne accidentalit̄ ordina-
 ta nō opz. Tunc illi maiori ad do minorē: sed agens dispōnēs pro sen-
 sationē est agens dispōnēs essentialit̄ ordinatā. z per se: vt dicit Joā.
 in cōfirmatiōe scde rōnis. ergo sequit̄ cōclusio vt prius. Sed tota vis
 cōsistit in maiori. ideo eam probō. pmo sic. plus forme s̄balis exce-
 dit qualitatiua dispōnēs pro ipsa essentialit̄ ordinata: q̄ forma acci-
 dentalis excedat suā pro ipsa essentialit̄ ordinatā. hec est manifesta. Sed
 potēs p̄ducere dispōnēs qualitatiua eēntrātr̄ ordinatā ad formā s̄balē
 pōt p̄ducere formā s̄balē. per Joā. qui dicit qz in subiecto. ergo
 multo melius potēs p̄ducere formā accidentalē: z dispōnēm accidentā-
 lem ordinatā essentialit̄ ad aliā accidentalēz pōt p̄ducere illaz accidentalē.
 ergo dicit Zuer. intelligit in oibus tam accidentalibz actibz q̄ s̄balibz.
 dūmodo sit ordo eēntrātr̄ dicit: z sic p̄z maior. Et scdo p̄ncipalr ar-
 guo. fit. a. agens dispōnēs essentialit̄ ordinatā ad b. formā sufficiētē
 simpliciter pro illa qd̄ vt non pōt p̄ducere. b. formāz. z quero vel nō pōt
 p̄ducere. b. formā: qz ipsum. b. produci est officiosus productiōis qz
 p̄ducere dispōnēs eēntrātr̄ ordinatas ad illaz. Et qz ipsuz. b. est for-
 ma agentis improporionata. nō. n. p̄cingit aliud: vt p̄z. nō p̄mū: qm̄
 tota difficultas forme p̄ducē de ex difficultate p̄ductiōis dispōnēm
 cōsurgit: sicut colligit ab Zlri. pmo de gūatiōe. z Zuer. ibidē cō. 25. in
 illo verbo. habitibz pñtibz in m̄ā cessat mot? dat intelligere q̄ tota

rei difficultas est ex ipsis disponib⁹. C. Lohirmak: qm si sic, tuc habitio
 disponib⁹ adhuc agens no pot subito pducere illam: imo magnu ipa
 apponere: qd est contra Zuer. 6. phys. c. 32. 2. 4. phys. c. 119. Nec
 pot fingi scdm: qm cuiusqz sunt pportio: nara oia media essentia: r o:
 dinata ad fines est pportio: natus finis. sicut cuiusqz sunt pportio: n:
 te premis est pportio: nara conclusio vt scis. media. n. essentialr ordi:
 nara fini pportio: nant: z agens illas pportio: nant illis: ergo a pmo
 ad vltimu et pportio: nabit ipi fini. C. Prterea tertio arguo. si di:
 spones essentialr no eet genus. tuc vna z eadē spēs eet a casu z a nā
 contra Zuer. 8. phys. c. 46. pntia declarat: qm dispones essentialr
 vel intendit inducere finē vel nō. si non. ergo fuit accētale z quasi for:
 ruitum ex dispōne essentialr ordinata. pducit formā. z sic poterit non
 esse: sicut Joā. dicit. si intendit z nunqz producit. ergo illa res fuit ca:
 su facta. z et est facta nā. ergo vna ipēs esset a casu z a nā. ex his appa:
 ret maior simili cōtra Joā. z peccatū eius: z verificatio dicitōrē Zuer.
 vbi enīz Zuer. vult qz dispones sit agens formā loquit de disponente
 per essentialr ordinatas dispones. vbi vult qz aliqñ sunt diuersa log:
 tur de disponib⁹ accēdētālī ordinatis: z sic pnt dicit Zuer. satis sub:
 tiliter cōcordari. C. Prterea mihi videt extraneū qz si sensus agens
 daret tanqz res realiter distincta a sensu passiuo qz Arist. nullā fecisset
 mentionē. vñ probo qz sit diuinitus. nullaz fecit mentionē de sensu
 agente. z debuit facere: ergo est diuinitus. pntia nota. prima pars cō:
 cedat a Joā. sed scda pars antecēdētis declarat: qm fm oēs expōsito
 res si nō fecisset mentionēz de intellectu agente esset diuinitus: vt piz
 apud oēs: scd ita precise se hz sensus agens ad sensuz passiuū: sicut in/
 tellectus agens ad intellectū passiuū. ergo zc. C. Ultimo arguo argu:
 mento Joā. si iste sensus agēs daret. vel esset vnus fm spēm oīnz sen:
 suū passiuoz vel multiplicat⁹. Et sine ampliori labore Joan. dicit qz
 sensus passiuū sunt multi in eodez organo: spēs distincti: vnde sicut vi:
 sio albi est spēs distincta a visione nigri: ita virt⁹ visua albi spēs z reallr
 distinguit a virtute visua nigri. z qz cuiusbz virtuti passiuē rīdēt actū
 ua. ita ponit adhuc sensus agēs multos in eadez spēs: quoz vnū
 causabit actus sentiēdi albi: alius causabit actū sentiēdi nigri: vnde
 ipsum. Sed hoc est purus error: qm famosa ppō oīum latinoz est. qz
 simple est duo accētia spēs distincta eēt in eodē subiecto numero equa:
 liter primo. z maxime si sunt accētia propria illi subiecto. Et per pntia
 impōse est dicit Joā. C. Scdo arguo argumēto eius primo phys. q.
 an mā habeat infinitas potētias. z est argumētū ad oppositū. arguit
 enīz sic. si mā hz potētias ad infinitas formas. ergo hz infinitas po:
 tētias fm numerū formaz. fundat enīz se super hoc qz numer⁹ potē:
 tiarū o3 esse fm numerū spēciez. vt dicit Zuer. 12. metaph. c. 11.
 modo arguo. si ipse ponit multos sensus passiuos: z multos actiuos
 pppter multitudinē actiuoz quos causantia pari debuit ponere infinitas
 potētias: sicut primo phys. c. 2. ponit qm vnū organū numero est in po:
 tentia ad actus sentiēdi infinitos. ergo o3 habere infinitas potē:
 tias passiuas z infinitas actiuas: z quid absurdius? C. Hoc idēz pōt
 argui duabus eius suppositionib⁹ in illa. q. positis: quaruz prima est
 qz qñ aliqz subiectū est in potentia ad actus infinitos respectu alteri⁹
 z alterius forme z spēs z numero hz aliamz alias potētias: pec est vna

suppositio eius. scda suppositio est ista. qz organum est in potentia ad
 infinitos actus visionis possibiles fieri. Ex his arguitur vt prius qz
 sicut ipse concedit visus actiuos z passiuos multos in speciebus. ita
 debuit concedere infinitos. vnde si visui argumentū concludit de
 potētias materię: quare non concludit de potētias visui: ideo accē:
 dit qz iste homo frequēter sibi cōtradicat: eo qz semp applicat erro:
 ri z alicui fictioni ex phantasia corrupta: z non ex ratione: z cum oia
 fecerit: apparet peccatum Joan. in opinione de sensu agente mani:
 festuz. Et est cōpleta prima pars huius tractatus.

Scda pars principalis vt pposi vult declarare opinionēz
 Arist. z Zuer. Ad quā declarandā opz accipie
 vñ in qz Joā. errauit valde. vñ qz errauit in principio multis errorib⁹
 errauit in fine. s. qz sensatio z spēs sensibilis sunt vna res in sbro: dicit
 ruit tñ in mō. z id agēs potēs care spēs causabit oīno sensationē: cū
 spēs z sensatio sunt vna res simplr: differēt tñ in mō intelligēdi. for:
 ma em ipressa in potētia visua a re sensibili ex aīa: pur est vniuersa
 silitudo rei sensibilis extra alam of spēs. put vero representat illaz: z
 recipit in potentia of sensatio. isti ergo mō di intelligēdi sunt vñ rei
 tñ. lz illa res possit itelligi sub ista pauca diuersitate. Sz dices. qz me:
 diū illuminatū vt aer / sentit: qm recipit spēm. z illa est sensatio. s. re
 spectu sensibilis hz sensationē. R. nō ideo qz spēs est i medio sub rōne
 qua spēs non tñ sub rōne qz visio seu sensatio. sensatio em est receptio
 spēs in vtute sensitiua. put est vtus sensitiua. ideo sunt vna res i sbro:
 lz sint mō di diuersi qz originant⁹ ex rei nā. Per istud pncipiū nolo hē:
 aliū nisi qz qd cū qz agēs pōt pducere spēs in potētia sensitiua vt sen:
 sitiuā est. pōt pducere sensationē. z ideo nō est diuersuz agēs spēm ab
 agēte sensationē: sicut Jo. putat. C. Hoc habito opz pus declarare. qz
 in sensib⁹ exteriorib⁹. z idē in interiorib⁹. C. Quātū ad primā partē fuit
 opi. diui Ziber. in. 2. de aīa. trac. 3. cap. 6. vbi vult qz qlibet forma sen:
 sibilis sit sensibilis in scdo mō dicitū per se. vt Zuer. dicit. scdo de aīa.
 cō. 66. z. 67. id vult qz forma caloris siue cuiuscūqz sensibilis est duo
 fm modū. z vna fm rem z in sbro. z idē put est forma tñ hz causare
 actionē: fm spiritualē: qz forma vt forma hz agere sine mā: pur vero est
 forma in materia habet agere actionem corporalem z materialiter. z
 sic nullo modo ponit sensus agēs: lz tñ passiuos: z forma rei sensibi:
 lis qbus approximatō oibus impedimētis remotis z regitōis senti:
 bus sit actus sensationis: nullo alio concurrēte in rōne agentis: eo qz
 tale sensibile per formam eēt impūmū spēm in sensu que put recipit
 in sensu est sensatio vt dicitū est. C. Ista solō nō mihi apper esse totālr
 ad mentē Zuer. cū reuerētia tanti viri: ego post conabor reducere
 eā ad bonū sensuz. C. Primo qm si ita eēt oīs foia pōt causare sensa:
 tionē z actionē spūales. pntiaz pbo: qm oīs forma pōt cōsiderari vt
 forma absolute tñ: z vt i mā. si cōsiderat vt forma. ergo vt sic poterit
 agere spūaliter. si vt in mā. ergo corporalr. z oīs forma posset causare
 in quantū forma actū sentiēdi cōtra oēs saltē de sba. C. Scdo per illō
 fm qd aliqd patit nō sit actio: qm non est vñ z idē pncipiū fm
 idēz actiois z passiois: sed per materiā forma patit vt dicit Zuer.
 9. meta. cō. 2. z pmo de generatione. cō. 45. 2. 3. celi. cōmen. 28. z 4.
 celi. cōmen. 12. ergo per materiā nec coporaliter nec spiritualr agēt

ad qđ oia agētia cū trāsmutariōe reducunt. vt vno corpūs celestere ducit ad sōmā in eo vt sic agētia hic spūaliter agūt in virtute corporis celestis. i. eius motoris. z sic attribuitur actio spūaliter redactis ad p̄mū motorē separātū. z actio p̄ph̄sica ad p̄mū alteriōis. dico qđ sensatio p̄r capl vt actio spūalis: z vt est in tali sp̄e actōis spūalis. C. g. vt est vi s̄o vel auditiō vel alterius sp̄e. si nō mō: sic oia sensibilia reducunt ad p̄mū motorē qui est aīa corpūs celestis: virtute cui⁹ vt in s̄tra spūaliter agūt. Si cōsiderat vt talis sp̄e. vt sic p̄nt eē a forma sensibili lmitata per suā d̄tām z gradū p̄p̄iū a q̄ puenit nāliter ista sp̄e spūalis actionis. C. g. visio: sicut a graui nāliter puenit motus ceoz sum. C. Dis ergo declaratis dicendū ad p̄positū qđ sensus agēs nōn est qm̄ causa effectiua sensatiōis imēdiata z per se: vt in s̄tra p̄mū motoris qđ qđ sit ille sunt ipse sōmē sensibillū extra animā z causa receptiua ē sensus partēs. s. visus vel ali⁹ quicūq. Dixi imēdiata qđ nulla mediāt in rōne agētis particularis. Dico per se. i. totalis: qm̄ sola forma sensibilis nullo cōcurrēte tanq̄ causa particulari causat sensatiōem. Dixi vt in s̄tra z c. qm̄ vt dixi motorē separātus est id a quo sensatio h̄z esse spūale a mā z eius cōditionib⁹: qz igit sensus agēs nōn est nēctius p̄pter ipsam actionē sensitiuā: nec p̄pter causatiōē ipsius sp̄eciei: qm̄ ip̄s z sensatiō vt dictū est: sunt vna res simplr. ideo sensus agēs nōn est. tota ergo actio tanq̄ ad agēs p̄ximuz z totale partūculare requirit z reducit ad formā rei sensibillū. Tanq̄ vno ad agēs p̄ximū z vniuersale reducit ad motorē celī. z hec est s̄tra Zuer. in cōtam lecto. nō enim vult vt sensatio habeat esse spirituale a subiecto: sed a motore extrinseco: qđ nō intelligo tanq̄ a causa p̄tima totale particulari: sed tanq̄ a causa p̄ma z p̄ncipali. z sic intelligit etiāz cō. 59. qn̄ id ē p̄fert. Et sic cōpleta est sc̄da pars tractatus: z declarata est de sensibus exterioribus qualr nō datur sensus agēs.

Superest modo venire ad tertiāz partē: vbi plures q. occurrunt. vnde cōpleto intētionem Zuer. de iterioib⁹. C. Prima ergo. q. est: an ille motor celestis debeat dici sensus agēs: z vt qđ sic qm̄ sicut intellectus dicit agēs: qz est causa vniuersalis intellēctiōis. ita a pari iste motor: dz dicit sensus: eo qđ est vlt p̄ncipiū sensatiōis. C. Sc̄da. q. multū d̄ffictis est: qm̄ hec d̄z terminatio vt d̄struere intellm̄ agentē: qm̄ sicut sensibilia virtute motoris separati possunt causare in sensu sensatiōē. ita quiditates intelligibiles virtute eius p̄nt causare intellēctiōes z sp̄es intelligibiles. qđ admouet nēctitas intellē agētis. C. Tertia. q. est qm̄ est hic p̄mū motor: an p̄mū p̄ncipiū an motor lune: z qđ vt dubia an intellē agēs quē ponit Zuer. C. Quarta. q. est: qm̄ nōn vt qđ sensibile sit agēs in s̄tra mētale respectu sensibillū forme z sensatiōis: qm̄ tūc sp̄es sensibillū nō assimilaret ei. nō em̄ opz vt in s̄tra assimilaretur effectus: vt ap̄paret in multis. C. Quinta. q. si ita esset nō eēt aliqđ agēs p̄ncipale p̄ter p̄ximū: qđ falsum est: qm̄ nulla esset via ad p̄bandū aliqđ agēs esse nobilitas effectus: cū nō possit p̄bari nisi eo qđ causa p̄ncipalis est nobilitas effectus. nō si nulla est talis hec via nihil est. C. Circa ergo h̄as. q. p̄mo videndū est de p̄ma. dico ergo qđ latini plures s̄tra sunt qđ p̄ma ratio sensus: vt sensus est: ipoztat esse māle vel habitū d̄nem ad māim. intellē vno p̄m rōnem eius p̄narsā separationē a mā.

Ex hoc appet sol. dico em̄ qđ qđ motor: intelligibillū formatū cū sit separatus: qđ cōuenit intellectu. ideo p̄r dicit intellectus. Adnotā cū sit sensib⁹ nō cōuenit dicit sensus: qm̄ sensus p̄z eius p̄narsā rōne ipoztat māz vel habitū d̄ne ad illā: ideo nō dz dicit sensus. C. Sz hec sol. stare nō p̄t: qm̄ tūc vno nō possit dicit p̄mū alteriōis nec p̄mū motus: cuz tales d̄noiationes plus includat habitū d̄ne ad materiāz qđ sensus. C. Ideo p̄o in e z ip̄s d̄tes scire qđ actio est vno b⁹ mō. i. vna cui⁹ passio sibi r̄ndens p̄m rōnem eius quiditariū est indifferēs entibus mālibus z separatis a mā sicut motio. dicimus em̄ qđ moueri est indifferēs tam mālibus qđ immālibus saltē p̄m analogia. dicit em̄ Zrlst. 1. ineta. tex. cō. 36. qđ p̄ximū moueri vt appetibile z intelligibile: z reli que mouent: vt appetētes/ intelligētēz illud p̄ximuz. z sic rō ip̄s moueri est indifferēs reb⁹ p̄ph̄sica z abstractis. Alia est actio cuius passio sibi cōr̄ndens p̄m rōnem eius formalē est cōueniens tm̄ entib⁹ trāsmutabilibus p̄ph̄sica z nullo modo separatis: nec vniuoce nec analogicē nisi forte trāsumptiue. C. g. generatio isto modo dicit: qm̄ generat nō cōuenit aliquo modo eternis z separatis substantiis nisi forte trāsumptiue sicut Pla. fingit Z h̄ ymeo. C. H̄ac d̄s̄tōne posita. dico qđ agēs separātū p̄t d̄nominari ad illa actionē: cuius passio est indifferēs. z ideo vno dz p̄mū motor: p̄mū amatoz creator z mult̄is alijs d̄noiationibus. Nō autē dz dicit p̄mū generatoz nec p̄mū alteratoz: vt dixi arguēdo qm̄ passiones illarū actionū sunt p̄p̄ic reb⁹ p̄ph̄sica: qđ ergo ip̄m sentiri tm̄ cōuenit reb⁹ mālib⁹. ideo vno nō p̄t dicit sensus nec agēs nec partēs. C. Sed hic adhuc animus nō quiescit: qm̄ aliquis vult scire causas diuersitatis. C. Dicendū ergo qđ actio z passio sunt opposita. ideo sunt vniuers cognitiois: z vniuers rōnis. ideo si in aliquo ḡne entū nō inuenit ratio vniuers oppositi nec ratio sui cōparis nisi abusiue z metaphorice: vt dictū est. z tūc cōsidera. C. Ad sc̄daz. q. latini fingūt qđ p̄pter duo opz ponere sensus agentē. P̄mū est p̄pter dignitatē anime intellectiue. qz enī anima intellectiua est multo nobilitoz aīa sensitiua: ideo meruit habere vniuers actionis z vim passiōis. nō sic de sensu. P̄ Sc̄dōm est: qm̄ p̄h̄atāsimā agit imēdiare in intellectu: ideo requiritur intellm̄ tanq̄ agēs p̄ximū nō nō cōmune: qz vno sensibile agit per mediū in eius actionē requiritur ipsum: z sufficit agēs cōmune vniuersale. C. Sed iste rōnes vident mihi nullē: p̄ma nō: qm̄ aīa sensitiua est nobilitoz ipsa vegetatiua. ergo debuit habere aliqua p̄ceminētias. mō si illa p̄ceminēt ita est actionis: debuit habere vim actionis: z eo maxime cū vegetatiua habeat vim agēdi in obiectū eius. P̄ Sc̄da rō nihil est: qm̄ sicut p̄pter p̄h̄atāsimā agere imēdiare in intellm̄ est necessitas intellē agētis. ita a part. p̄pter mediū actuaz sp̄ecie sensibillū imēdiare agere in sensum oportebit dare sensus agentē. z si nō. adhuc qđ remanez in soluta. C. Ideo vt mihi aliter p̄o nūc. put colligē. z de aīa. cō. 18. qđ actio intellectiua est trāferre rem de ḡne in genus. vnde res in intellectu nō h̄nt tantū eē diuersum a seipsa specie. imo genere. put sunt in mā. imo esse diuersus p̄m genus. Dico ergo qđ lz aliqđ possit agere virtute alterius ad aliqđ diuersē sp̄ecie. s. tanq̄ in s̄tra illius: atra/ men nō ad aliqđ diuersum in genere. ergo fuit necessarium ponere intellectum agentē tanq̄ p̄ximū agēs z p̄ximū intellectiōis.

¶ Sed adhuc est locus. q. qm calor virtute se agit no md diuersus in
 spcimo in genere: q. agit substacia: vt instrm substacie. ¶ Bdm q. p
 diuersum in gne. ego intelligo simplr sicut ens male z imateriale d
 cum diuersa in gne: eo q. sunt diuersa in ma: z tu cōsidera: quonia in
 cōmen. 13. declarauit hoc tertio de aia. ¶ Ad tertiā. q. dōm q. pūmus
 motor est deus vel oēs substacia separate. intells. n. poni non pōt: qm
 ille fm ipm. 7. metaphy. cōmē. 31. in fine nō agitergo opz vt sint om/
 nes motores separati. z primo z principalissime pūmū simplr: rōne
 cui oia agūt z mouēt: eo q. ipso sunt z sūnt. ¶ Ad qrtā vōz q. instrm
 pōtmultis modis capi. qnōq. s. pzo cā scōa que est pūcipalis attamē
 dicit instrumētalis: q. agit tanq. cā scōa. Quandoq. pzo cā que fm
 suā formā nō agit illū effectū: s. p. out habuit impressionē a pūcipali:
 sicut calor dicit. ipse. n. fm suā formā nunq. ager substancia: attamē
 fm q. est instrumētū pūcipalis agētis agit formā substācialē. alios
 modos relinquo. dico ergo ad ppositū q. sensibilia sunt instrumēta
 primo modo: z sic ipsi instris assimilatur effectus: s. scōo modo non.
 ¶ Ad quintā. q. pcedo q. solus deus est causa principalis isto modo
 q. nec agit in se: vt instrumētus alterius: nec primo nec scōo modo.
 Dico tamen q. multe sunt cause pūcipales. i. nō instrumentales se/
 cundo modo. z sic potest probari q. aliqua causa sit nobilior: alioquo
 effectu. Et sic completa est tertia pars tractatus.

Oportet ergo vt illud qd Jo. dimisit de clare. s. an deus
 sensus agens in sensibus interiorib. Dico
 ergo q. sensuū interiorū quidā cognoscit simplicia z complexa: z dicitur
 rit z cōponit z diuidit. quidā simplicia tm. S. q. sola cogitativa cō/
 prehēdit cōplexa simplicia dicitur cōponit z diuidit. ideo sola co/
 gitatiua d. diuidit fm agens z patiens. Operationes enim iste nō pos/
 sunt esse nisi ppter ista. verum agens z patiens nō sunt due res: s. vna
 tm. z in modo differēs. ipsa enim p. out habet vim recipiēti pōt dicit
 patiens: p. h. z vim agēdi pōt dicit agēs. attamē est vna met res sim/
 pliciter z oino: sicut. n. dicit in rebz malibus multoties idem putat
 agēs z patiens. ¶ Causa aut hui. p. opponis est: qm itellus z cogitatiua
 nō dnt nisi penes vtr z particulariter operare fm Zuer. vult eniz q.
 cogitatiua sit quedā ratio pūcipalis: vt cōmen. 33. tertij. z. 6. z. 2. de
 anima. cō. 63. modo ista variatio non admoet rōnem agēdi z pa/
 tiēdi: ideo opz sicut in intellectu datur ista multitudo ita in cogita/
 tiua: z s. Zuer. nō expressit: attamē dat intelligere hoc p simile in in/
 tellectu: z cū oia hec sint ita solute sunt due. q. quarum pūma sūt de
 exteriorib. vbi solute sunt iterū tria quęstia: an. s. sit s. d. z an sit alī
 quā aīe nostre. z tertij an sit vnus omnīū. oia eniz ista per interē/
 ptionē sunt soluta: z cū ita sit opz nūc soluere ad. q. in principio ldu
 ctas. ¶ Ad vīmā cōcedo conelones rōnis z cōfirmationis. q. s. def
 aliqd agēs in sensib. omnīū sensationū sicut motor oibus cōst: atq.
 istud non d. dicit sensus agēs. Itaq. dōm est q. vbi cūq. dat patiens
 dat agēs: nō tm opz vt semp vbi dat patiens def agēs eiusdē rōis: vt
 p. n. datur mā patiens: non tm datur mā agēs: s. in nā intellectuasi
 valeat. si datur intellect. p. solis. d. vari aliqd agens qd pōt z d. dicit
 intellect. p. ppter rōnez iam tractā. ¶ Ad scōam dōm q. a forma ca/
 loris puenit operatōes diuerse virtute diuerso: vt iam declarauit.

virtute. n. motoris separati puenit operatio spūialis: virtute ei. abso
 lute puenit operatio mātis. z sic: out est instrm diuersorum pōt esse
 pūcipiū diuersarū operationū spūalis z gne diuersarū. ¶ Ad tertiā
 Ziber. dicit q. illud tm h. z virtutem in potentia passiuā. ¶ Sed hec
 solō nō videt tuta: qm per istam p. pōnem Ari. intēdit p. bare pūmū
 motorē esse. modo si ita esset nō probaret illud. ¶ Ideo dico q. sensibi
 lia habēt id virtute cuius extrahunt de potentia ad actū: qd tm non
 est aliquid aīe nostre: s. motor separatus vt declarauit. istud enim ex/
 trahit sensibile de potētia ad actū. p. q. virtute eius vt instrumēt
 tam agit sine cuius virtute agere nō posset. ¶ Ad quartā nego aīe
 qm cōpositio p. h. aīe est trāferendo rōm de genere in genere: vt
 dicit: sed cōpositio sensibilis est trāferendo de spē in spē vt appet.
 ¶ Et dicas q. hac de cā opz vt def aliqd agens separatu oibus cōet vt
 dicitur est. ¶ Ad quintā dicendū q. dicitur illoz intelligit in physica
 z naturali trāsmutatione: cuius nō est sensatio. nō eniz est cum abie/
 ctione cōtrariū vt scis. ¶ Ad sextā dōm q. illud est verū in eodē gne
 pūcipij. sic q. si fuerit aliqua res actiua in mā. dico q. illa si erit a mā
 abstractior crit plus actiua. S. in diuerso genere pūcipij non opz
 cuius instātia est etiā fm Jo. quonia intellectus possibilis est abstrā/
 ctior: caloze. attamen non est actiuior: qm non sunt vnus gnis pū/
 cipij. ¶ Ad septimā dicendū q. iudiciūz de re simplicis z incompleta
 cōprehensa est opus patientis quequid sit de re complexa. Et his
 admoent. q. p. bantes illam esse aīe nostre aliquid. dico eniz q. se
 daret sensus agens concurrēns tanq. pūcipiū particularē ad actū
 sentiēdit opz vt esset aliquid aīe nostre oino: q. ergo ille rōnes suppo/
 nunt illum esse hoc modo: ideo oēs sunt solute. Eodē modo tollunt/
 tur. q. de vnitāte z pluralitate illius. omnes. n. fundant se super illū
 esse. modo cum dicitur sit z declaratur illū nō esse: ideo admoentur
 omnes. ¶ Et sic cōpleuit hunc tractatū. 14. Junij. 1497. quem volū
 facere tm: vt Jo. cōtradicerē: z propterea eum appellare bonum est
 tractatū de errore Jo. de sensu agente. ad quē rogo videntes ipsū
 vt nō velint moueri passione z ira. est eniz studiū philosophorū oino
 remotū ab his. sicut dicit Arist. primo celij. z Zuer. cōmē. 101. sed ve/
 lint bene inspicere dicit Arist. z Zuer. z fundamēta posita hic: z col
 ligare quedā cum quibusdā z in eis super cōsiderare. z post si me dī
 gnum rep. z. h. sione inuenerint in sum est me cōdēnnare. d. oibus. n.
 existētibz amicia sanctū est p. honozare veritatē: sicut dicit Arist.
 in primo ethicoz. Si vero nō. oio eos vt velint addere meis dictis.
 z ea reddere multo plus sufficiētia: quonia in rei veritate p. per nego
 tiaz z maxime cōtinuas lectiones quas publice lego: non ponā va/
 care fm totum posse meum: s. interrupte. s. quādoq. z quandoq. nō.
 z tu scis q. studiū debet esse frequens. ¶ Si ergo Hieronymus: qui me
 sepe z tanto tēpore rogasti: accipe hoc opus z teneas ipsū: quonia
 in rei veritate quando videbis z considerabis multa bona tetigi tibi.
 z tu qui cogitasti me ad hoc sic datur fm tuum singularē ingenium
 quonia profecto inter meos discipulos non parum ingenium tuum
 elaret. Vale z mei sis memor.

Finis.

Index q̄onum

- In prima disputatione.**
Trum vitas sit chara et appetibil. char. 2.
 Utrum t̄po esse habeat aliquo modo in rerum natura. char. 16.
 Utrum in se esse volūtas sit necēaria. char. 24.
 Utrum disticta sit cā gravitatis terre. char. 28.
 Utrum elēta media sint mixta ex leuitate et gravitate. char. 29.
 Utrum glibet orbis hēat suas proprias dīas pōnis. char. 32.
 Utrum nouū pōt puenire ab antiquo per accidēs. char. 35.
 Utrum homo genitus sit ab homine corrupto. char. 35.
 Utrum tempus sit vnum omnium. char. 44.
 Utrum t̄ps et mor̄ fuerint simul creata cū mundo. char. 45.
 Utrum si aliqua quantitas potest in infinitū venire tergo potest augeri in infinitum. char. 47.
- In secunda disputatione.**
 Utrum actus semp̄ pmaneat in t̄pe priuatiōis et esse. char. 69.
- In tertia disputatione.**
 Utrum si anima nutritiua sit semper operans sit actus secundus solum. et non primus. char. 75.
 Utrum sit differentia inter Auicēnā et Auerrois de p̄ductio/ ne intelligentiarum. char. 87.
 Utrum virtus per quā entia et sunt vnus sit effectus dei pueniens in omnibus rebus: aut qualitas: aut s̄ba. char. 88.
 Utrum Auer. intelligat per rōnes pbabiles per accidens intelligibiles sufficientias fundatas in sensatis. char. 96.
 Utrum corpus celeste sit viuens. char. 97.
 Utrum corpus celeste sit animal rationale. char. 98.
 Utrum posse possit diuidi impossibile ex se et possibile ab alio sicut et necessarium. char. 103.
 Utrum in deo intelligens et intelligibile sint vnum et idem omnibus modis. char. 106.
 Utrum ars nigromantie sit vera. char. 116.
 Utrum eodē modo se h̄z intellectus humanus respectu materialis formatur et intelligētia respectu illarū. char. 120.
 Utrum forme habent nobilitas esse in mā. char. 122.
 Utrum deus sit in orbe solis. char. 122.
 Utrum si gn̄tlo pcederet recreatūc eēt actu infinitū. char. 126.
 Utrum omne compositum sit nouum. char. 131.
 Utrum celum sit corpus simplex. char. 134.
- In quarta disputatione.**
 Utrum plures attributoy arguat cōpōnē in otinēte. char. 152.
 Utrum si anime humane sint multiplicatae in vna specie: possint remanere numerate post exitum earū a coepe. char. 155.
 Utrum prima diuisio entis sit per se nota. char. 157.
 Utrum aliquid cōtingēs possit ab aliquo perpetuari. char. 158.
- In sexta disputatione.**
 Utrum itells et itelligibilia m̄tra sint idē in itellu n̄fo. char. 189.
 Utrum accidens habet solum materiam compositā in qua: et non ex qua sit. char. 206.

In disputa. cōtētaz.

- In septima disputatione.**
 Utrum intellectus et intelligibile sint vnus et idem s̄m rem̄bitiffē runt eamem per accidens. char. 219.
- In octaua disputatione.**
 Utrum oē cōpōitū ex esse et eēntia indigeat agēte. char. 233.
 Utrum ponēdo omnia entia esse d̄ nouo facta pōt esse via firma in pb̄ado impartibilitatē primi motoris. char. 233.
 Utrum possit eē aliqd̄ neciuz p̄ altd̄ et posse in fut nā. char. 233.
 Utrum p̄tineat ad metaph̄icā pbare p̄mū motorē eē. char. 235.
- In decima disputatione.**
 Utrum materia prohibeat cōp̄hensionē. char. 256.
 Utrum homo appetitu nāt̄ considerat sc̄re. char. 261.
- In vndecima disputatione.**
 Utrum viuens possit gigni ex non viuente. char. 274.
- In duodecima disputatione.**
 Utrum intellectus diuinus intelligat singularia. char. 283.
- In decimatertia disputatione.**
 Utrum motus corporis celestis sit violentus. char. 293.
 Utrum numerus substantiarum separatarum sit s̄m numerū corporum celestium. char. 293.
 Propter quid: p̄pter numeruz motuum stabilizatur numerus substantiarū separatarum: et nō per numerū luminū quando lumen et motus sint propria orbi. char. 297.
- In decima quarta disputatione.**
 Utrum motus celi sit st̄tialis vel localis. char. 301.
 Utrum celum intrēdat motū in quātum motum. char. 302.
 Utrum celuz moueat p̄ nos secūdaria intēntione. char. 304.
 Utrum corpora celestia necessitent nos. char. 308.
 Utrum celum moueatur motu raptus. char. 309.

In fine questionum.
 Expli. Lōmen. Aug. N̄ph̄t in lib. destructio destruc. Auero. Papie Impresse per Jacob de Burgofranchō. 1521. die. 15. Day.

